Bibliotheca Windhagiana.

CHRONICA REGNORVM AQVILONARIVM

DANIÆ SVETIAE NORVAGIAE

Per Albertum Krantzium Hamburgen. deſcripta.

Cum Priuilegio CAESAREAE Maieſtatis, ad Quinquennium, iam recens edita, ſub annum Chriſti M. D. XLVI.

ARGENT. apud Ioannem Schottum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA
BIBL. NAZ. VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA
IHS

M. Consil. et Regens

Sereniſsimo Principi ac Domino, Domino CHRISTIA-
NO Dei gratia Danorum, Noruagiorum, Gothorum,
& Vuandalorum Regi: Sleſuici, Holſatiæ, Stor-
mariæ, ac Thyetmarſiæ Duci: Comiti in Al-
denborch, & Delmenhorſt.

Vetus inſtitutum eſt ſereniſſime Rex, quòd hi per quos ſummorũ Principum, aut illuſtrium uirorum res fortiter geſtæ, literis commendantur, aut qui ſcripto quopiam uel publicis, uel priuatis commoditatibus inſeruiunt, quicquid id laboris ſit, ſummis item Principibus inſcribere ſoleant: uel hoc uno conſilio, contra liuidulorum maleuolentiam, quibus nihil præter ſua placet, patrociniũ quærentes: uel ut magnis Heroibus ſubminiſtrent occaſionem, ſe in Veterum monumentis oblectari, diſcereq́ꝫ, quibus artibus Regna feliciter inſtituta ſeruentur: quoúe pacto, niſi cautè proſpexerint, infelicius corruant. Hanc uerò fugiendorum, aut expetendorum ſcientiam uberius adſequetur nemo, quàm ex Hiſtoriæ fidelibus monumentis. Quam rectè maximus ille Romanus Orator Cicero, temporum teſtem, ueritatis lucem, memoriæ uitam, uetuſtatis item nuncium appellat. Hiſtoria certè una eſt, cuius beneficio aduerſus omnem Fortunæ impetum armati & muniti ſumus: ut quæ rerũ omnium cognitionem adminiſtrat. Nec poſtremus illius fructus eſt, quòd bonos in admirationem, improbos in poſtremam deteſtationem apud nos inducit: quo fit, ut Virtutem unicè amplectamur, uitia deteſtemur acerrimè. Hæc cùm uno omnium ore, linguis deniquè omnibus, & ubiquè prædicetur: ne faſtidium ingeram, re eadem iterum atq; iterum repetita: cauſam expoſiturus ſum, ſereniſsimè Rex, qua adductus, ut hanc Krantzij candidiſſimi ac clariſſimi uiri, de tribus florentiſſimis Daniæ, Noruagiæ, Suetiæ Regnis hiſtoriam, Maieſt. tuæ nuncuparim. Annus (ni fallor) agitur nunc quartus, quo ſupra modũ apud nos peſtis graſſabatur: ego ſalubrioris auræ ſpiraculum quærens, Germaniam inferiorem deſcendi. Vbi fortè in generoſos aliquot uiros incidi, qui honeſtiſſimam mentionem fecerant Comitis Reinhardi à Vueſterburg & Lyningen, Metropolitanę Colonienſis Eccleſię Decani, uiri humaniſsimi, atq; in Mathematicis, cæteris quoq; remotioribus diſciplinis eruditiſsimi: cuiuſq; mortem eruditi omnes & boni dolenter ferrẽt: hac clariſsimi uiri cõmendatione motus, cunctabar, ubinam ſupellex illius literaria ſit? nam eam inuiſere (liceat ſaltem) mirum in modum affectarem. Exhibiti ſunt Codices uarij: inter quos erat unus, trium celebratiſſimorum Regnorum Daniæ, Noruagiæ, & Sueciæ, originem, & res ab ea Gente benè geſtas, adamuſsim explicans. Hunc ubi tùm obiter uidi, nec liberũ erat

a ij penitius

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

penitius Hiſtoriam ipſam introſpicere, apud uiros optimos id conſecutus ſum, ut ius mecum auferendi eoſdem libros mihi facerent. Domum rediens, atq; ociū nactus legi, relegiq́; : ſubinde mox dignos iudicaui, qui omnium uſui edantur. Verùm cùm ijdem multa ueterum Germanorum continerent, quorum fructus, ad eos tantùm rediturus foret, qui Latinè callerent: hanc quoq; moleſtiam ſuſcæpi, ut in Germaniæ uulgatiorem linguam transferrem, Maieſtatiq́; tuæ ob id inprimis inſcriberem: quòd ueteres Regnorum tuorum Reges, iuxta Ethnicorum æquitatem, commune Belli malum, in multos deriuari noluerint, quin potius unius caſu & iactura dirimi cupiebant: uidentes nimirum, quæ incommoda Bellum ipſum, etiamſi felix & iuſtum cenſeatur, ſubſequantur. Videlicet, expilata plebs, onerati Nobiles, tot utriuſq; ſexus orbi ſenes, tot miſeri derelicti, & quondam diuites, iam ad inopiam redacti: ut interim de bonorū morū internicione ſubticeamus, quæ ſimul cum bello ingruens, ita radices figit, ut multis dein ſeculis extirpari non poſsit. Ideò mihi uerè fortes fuiſſe uidētur priſci illi Danorum Reges, qui magnam illam & admirabilem laudem, ſoli auferre uolentes, aduerſis caſibus infracti, commune Belli malum in ſe uertebant, nec minus in rebus aſperis, ſuam dignitatē tuentes. Poſtquam autem DEI optimi maximi beneficio, Maieſtas tua Regnis illis præſidet, & quod apud priores Regnorum tuorū Reges ſpeciem quidèm iuſti habebat, μονομαχίᾳ Bellum dirimere, eadem Maieſt. tua crudele atq; impium nouit, Bello inuitus & reluctans, multorum confeſſione, implicitus es. Quid ni ergò, libros hoſce Maieſt. tuæ inſcriberem, unde te Auitorum benè actis oblectareris, & tuos non ſine iucunditate & fructu, ſi quando per ardua illa negocia tua, propius agnoſcere datur? Poſtquàm autem natura ita comparatum eſt, ut omnes nouarum rerum ſimus percupidi, plura de ueterum Germanorum moribus & inſtitutis reperiet hic Lector, quæ illi recentia erunt: cumprimis uerò de his Gentibus, quæ mutatis proprijs ſedibus, in alienas migrauere terras, ubi noua erexere Regna. Nec ijdem tàm barbari extitere, ut quidam Romanorum Scriptores de illis prodiderunt. Quales fuere Huni, Goti, Vuandali, Normanni, atq; Longobardi, qui Regnum in Italia conſtituentes, quàm multis ſeculis illud heroica ui detinuere. Inter hæc commemoratur quoq;, quis rerum ſtatus ſub initijs Orientalium Imperatorum in Italia quoquè fuerit: quàm uafra Romani Pontificis conſilia: quæ nō iucunda ſolùm ſcitu, ſed & noſſe perutile fuerit. Conſtat omnibus, pleraq; Imperia ſanguine & parata, & ſeruata eſſe: huic autem Genti, ab initio certamen unicum erat, pro uirtute & gloria: deinceps uerò pro humana libidine Regnis poſſidendis arma mota ſunt. Hic uaria στρατηγήματα, militaria inquam conſilia

depre-

deprehenduntur, quibus olim & parua militum manus, ingentes fuderit exercitus. Verùm cùm Chriſtianos omnino dedeceat in Chriſtianos bella gerere: Bellum deniq; per ſe res ſit, quod nulli niſi inexperto dulce, cuius incommoda nullius ſermo unquàm aſſequi potuit: & te Rex inuictiſſime inuitum ac reluctantem ſciamus arma ſumpſiſſe: ſpes nobis firmior eſt, rebus præcipuè cum CAROLO Imp. noſtro, ſumma tranquillitate compoſitis, ut omnes tuos conatus có directurus ſis, quo diuturnius & exitioſum iam à multis annis inter Chriſtianos bellum, in exteram Chriſtiani ſanguinis ſitientiſſimam beluam Mahumeticam, totius Chriſtiani orbis commodo uertatur. Ad quæ conamina DEVS opt. Max. Maieſtat. tuam diu incolumem ſeruet.

Sereniſs. Maieſt. tuæ

deditiſsimus

Henricus ab Eppendorff.

REGNVM DANIAE

NOM.	Lib.	Cap.	NOM.	Lib.	Cap.
Abel	7	22	Helgo	1	15
Bior	2	eo.	Henningus	4	4
Broderus	eo.	17	Hetha	2	11
Buthlus	eo.	15	Hiarni	1	33
Chriſtiernus	8	27	Hotherus	eo.	17
Chriſtophorus I.	7	23	Hucletus	eo.	24
Chriſtophorus II.	eo.	28	Humblus	eo.	3
Chriſtophorus III.	8	23	Iarmericus	2	16
Dan I.	1	2	Ingellus	1	37
Dan II.	eo.	23	Ioannes	8	40
Dan III.	eo.	26	Kanutus I.	4	14
Emundus	2	13	Kanutus II.	eo.	25
Ericus I.	eo.	2	Kanutus III.	eo.	30
Ericus II.	4	12	Kanutus IIII.	5	36
Ericus III.	eo.	13	Kanutus V.	7	1
Ericus IIII.	5	1	Knuto	4	30
Ericus V.	eo.	14	Lotherus	1	4
Ericus VI.	eo.	21	Magnus	4	31
Ericus VII.	7	21	Margareta Vualdemari	7	41
Ericus VIII.	eo.	24	Nicolaus	5	6
Ericus IX.	eo.	25	Olauus I.	1	38
Ericus X.	8	1	Olauus II.	4	3
Fengo	1	19	Olauus III.	eo.	44
Fridleuus I.	eo.	27	Olo	2	12
Fridleuus II.	eo.	34	Regnerus	4	6
Froto I.	eo.	10	Roe	1	14
Froto II.	eo.	25	Rolfo	eo.	15
Froto III.	eo.	28	Roricus	eo.	18
Froto IIII.	eo.	35	Skioldus	eo.	5
Froto V.	eo.	40	Sigarus	2	6
Froto VI.	4	15	Siuualdus I.	eo.	5
Gormo I.	2	24	Siuualdus II.	eo.	7
Gormo II.	4	16	Siuuardus I.	eo.	14
Gormo III.	eo.	18	Siuuardus II.	4	5
Gotoricus	eo.	2	Siuuardus III.	eo.	11
Gram	1	6	Snio	2	19
Gutorinus	eo.	8	Sueno I.	4	22
Haddingus	eo.	9	Sueno II.	eo.	32
Haldanus I.	eo.	13	Sueno III.	5	23
Haldanus II.	2	1	Suibdagerus	1	7
Haldanus III.	eo.	3	Vffo	eo.	22
Haraldus I.	1	39	Vnguinus	2	4
Haraldus II.	2	2	Vitaldemarus I.	6	1
Haraldus III.	eo.	10	Vualdemarus II.	7	13
Haraldus IIII.	eo.	23	Vualdemarus III.	eo.	32
Haraldus V.	4	17	Vuermundus	1	25
Haraldus VI.	eo.	19	Vuickletus	eo.	20
Haraldus VII.	eo.	34			

REGVM Longobardorum in LIB. III.

Nomina	Cap.	Nomina	Cap.
Adoaldus	20	Gundipertus	25
Adonius	3	30. Duces militum	11
Agelmundus	1	Heldehock	1
Agilulphus	15	Iunipertus	30
Albuinus	4	Labe	1
Antharis	13	Lamiſſus	1
Arioaldus	21	Luitprandus primus	31
Aripertus	24	Luitprandus ſecundus	34
Ariſtulphus	37	Partharis	29
Arithpertus	32	Rachiſius	36
Aſprandus	33	Raimbertus	31
Clephes	10	Rodoaldus	23
Daphaon	2	Rotaris	22
Deſyderius	41	Tanto	2
Godehock	1	Vuacon	3
Grimoaldus	26	Vualcarius	10.

CHRISTIERNVS DEI GRATIA DA-
norum, Noruagorum, Gothorum, & Vuandalorum
Rex: Sleſuici, Holſatiæ, Stormariæ, ac Dytmar-
ſiæ Dux: Comes in Aldenburg, &
Delmenhorſt.

ALBERTI KRANTZII Hamburgeñ. Chronographi, in Hiſtoriam Rerum geſta=rum Regni DANIAE, & Lon=gobardorum,

PROLOGVS.

GERMANIAE MAGNAE, OMNES
qui Coſmographiam ſcriptitarũt Græci & Latini,
annumerauêre tria Aquilonis Regna , Daniam, Aquilonis
Suetiam, Noruagiam, olim multis Veterũ incom= regna tria.
perta. Nam quid gentium ultra Albim fluuiũ habitet, Straboni, qui
ſub Auguſto ſcripſit, ignotum, ut fatetur, fuit. Cornelius Tacitus, qui
ſub Flaui js Principibus, hoc eſt, Veſpaſianis patre ac filijs ſcribẽs, ad
Traianum uſq; peruenit, elegantiſsimum de ſitu Germaniæ, ac Ger=
manorum moribus edidit librum, plenum laudibus eius gentis, ma=
nifeſta deſcriptione complexus Aquilonis prouincias, intra limitem
Germanię. Vbi poſt Sueõnes, à nobis Suecos, à popularibus Suedos
appellatos, attigit Sitones. Hic inquit Sueciæ fines. Non modò Ger=
maniam, ſed etiam Suetiam illuc producens: quòd mare hoc noſtrum
Orientale, aliâs Germanicum, aliâs Sueticum, illa conſueuit ætate ap=
pellari. Secutus Plinius ſecundus, Naturalis autor hiſtoriæ, eadem fe= Lib. 4. ca. 13.
rè ſcribens ætate, hoc eſt, uſquè ad Traianum, à Seuone monte Riphẽ
is iugis non humiliore, Germanię facit principium: quem ad Cimbro
rum uſquè promontoriũ (quod Germani ſua lingua Scaghen appel=
lant) ingentem facere ſinum dicit: qui & ab illo, & à Pomponio Mela
Codanus uocatur, magnis refertus Inſulis: quarum clariſſima Scandi Codanus.
nauia, inquit, eſt (nos Scaniam uocamus) incompertę magnitudinis. Scandina-
Nam cùm ea ſit magna pars Danici Regni, contigua eſt alijs duobus uia Inſula.
Aquilonis Regnis Suetiæ atquè Noruagię montibus & fluminibus,
& interdum quibuſdam maris ſinibus diſterminata. Hanc Inſulam
magnam, quæ tria, ut diximus, Boreæ Regna, complexa eſt, Baltiam
idẽ Plinius tradidit appellari à Zenophonte Lampſaceno: unde ma=
re cõtiguum traxiſſe uocabulum credi debet, ut Balticum uocaretur. Mare Balticum.
Ptolomęus autem Alexandrinus, qui ſub Adriano ſcripſit Imperato=
re, Inſulas quæ ſupra Cherſoneſum Cimbricum (quæ nunc Iutia dici= Iutia inſula.
tur) ſitæ ſunt, haud dubiè ſicut Germanię oppoſitas, ita conſociatas na
tione uult intelligi: quarum ille quoquè maximam uocat Scandiam,
nos, ut dixi, Scaniam. Cuius Septentrionalia Leuoni, hoc eſt, Fenni, Fenni, Leuoni.
Occidentalia Chedui, hoc eſt, Noruagi, Orientalia Phanonæ & Phi= Chedui, Noruagi.
reſi, hoc eſt, Suenones & Gothi (nam ea eſt gens una) Meridionalia
Datæ & Dantiones, hoc eſt, Dani tenent. Mirum, ea ætate apud Ro= Daci, Dani,

manos & Græcos, eſſe incompertam Græcorũ patriam, cùm quibus tàm crebra, magna, & diuturna geſſere bella. Sed erat ea tempeſtatę necdùm tàm magnum Gothorum nomen, quàm poſtea effulſit ſub Honorio Imperatore, quando uniuerſam Italiam, & ipſam urbem Romam peruaſerunt, ipſasq́ diu Gallias & Hiſpanias inter manus lacerauerunt. Nimirùm ex hoc mundi angulo gens illa prodijt infracta, cœlum ſuum rigidum teſtata, quæ magnam mundi partem diu tenuit infeſtam, & Romanum Imperium magnis laboribus implicuit, & multas inde prouincias armis occupauit. quod ſuo loco plenius dicemus infra, cuius eſt pars Gothia. Nunc uerò, quia oculis & auribus noſtris, qui ad littus Germanici maris agimus, res omnis penè ſubiecta eſt, certius inde aliquid tradere poſſumus, quàm qui de longinquo conſpexere. Quod pace dixerim diligentiſsimorum hominum, qui uni huic negocio, perſcrutandi terrarum orbis præcipuam curam impenderunt. Operę precium uiſum eſt, uniuſcuiuſq́ Regni res ſeponere: ut ſuum cuiquè decus reſpondeat: diuiſimq́ recognoſcatur, quid rerum Dania, quid Suetia, quæ & Gothia, quidué Noruagia peregerit. Nam Regnum Longobardorum in Italia (quam Galliam ueteres Itali dixere Ciſalpinam) conſtitutũ, Danorum gloria eſt Scania egreſſorum: Gothorum autem decus, ſubegiſſe Italiam, uaſtaſſe Vrbem „ Romam, diu regnũ in Italia, diu in Gallijs & Hiſpanijs tenuiſſe. Nor„ uagi uerò proprium ſibi uendicarunt, maritima Franciæ de ſuo nomine dixiſſe, Normanniam: inde in mediterranea, Italiam uſq́ penetraſſe, ac in Apulia, Calabriaq́ primo Ducatũ, & in Sicilia Comitatum, poſtea nobile Regnum in utraq́ Sicilia, quod in hunc uſquè diem durat, fundaſſe. Quanquàm ætate noſtra, Siciliam inſularem rex teneat Hiſpaniæ: reliquam uerò (quæ Metropolitanũ regnum dicitur) Francorum regi, ac Ferdinandi poſteris magnũ luctamen excitaſſe: nunc tamen ad poſteritatem regis Ferdinandi, qui patrẽ habuit Alfonſum regem Arragoniæ, redijſſe, iterum uerò Francis paruiſſe cernamus. Sed hæc atquè alia his conſentanea, ſuo loco referemus: nunc iſta in primordio attigiſſe paucis contenti. Horum autem Regnorum præclaras res memoraturi, inprimis iſtarum Regionum terminos debemus explicare, ut certius dicenda locis atquè temporibus cõaptentur, à Dania, quæ ut uetuſtior, ita nobilior, nunc quoq́ ſummam rerum tenet, facientes principium. Nam illuſtriſsimus Rex Ioannes, nunc uno tenet Imperio tria Regna, Suetiam, quæ tamen illi diu defierat, armis añ o ſuperiori recuperans.

Autoris intentio. — *Gallia Ciſalpina.*

ALBERTI

ALBERTI KRANTII Hamburgen. Chronographi, Rerum geſtarum Daniæ, LIB. I.

De Regni DANIAE ſitu & terminis. CAPVT I.

IGITVR Dania tota penè inſularis, multis con-
ſtat partibus, maris faucibus intercępta. Prima eſt Orientalis: & eius
potiſsima pars eſt Scania, Archiepiſcopatu Lundenſi dignata, quę ma
gnitudine ſua & opibus facilè ſuperat reliquas Regni prouincias. Oc
cidua pars Regni Iutia eſt, Cherſoneſum Cimbricam Ptolomęus ap-
pellauit. Ea uerò quaſi lingua procurrit inter duo maria longè in Bore
am: quo modo Italia in Auſtrum. Nam Iutia ab Auſtro habet Eydo-
doram fluuiũ, qui ortus in profundiſſimo ſaltu Iſernho (is littora ma-
ris occupat à Traiena flumine in lacum Sliam) decurrẽsq́; ad occidu-
um, in mare exit Britannicum, Friſios, qui ab olim Danici iuris ſunt,
dirimens à Tietmerſis, limes perindè Daniæ atq; Holſatiæ. Iutia aut-
em à Ptolomęo, ut diximus, appellata eſt Cherſoneſus: quòd peninſu
la ſit tribus terminis mari pulſata, ſolo quarto adhærens continenti,
ita tamen ut ſit flumine dirempta. Itinere ſex, ut aiunt, dierum procur
rit in Aquilonẽ. Vrbibus aliquot inſignita ad utrunquè mare. Nam
ſuperum Balticum, inferum illi eſt Britannicum. Hæc Regio uaria o-
lim fortuna, à uetuſtiſſima memoria Saxonibus habitata eſt: quibus
pulſis, Dani occupauere. Sed ętate Corn. Taciti & Ptolomęi, Cimbri
regionem tenuerunt: unde illi apud memoratos Autores nomen re-
manſit, ut Cherſoneſus Cimbrica diceretur. Quæ uerò Cimbrorum
gens fuerit, alio in loco congruentius explicabitur. Nunc hoc dixiſſe
ſufficiat, Iutiam eſſe, quam illi Autores dixere Cimbricam. Pomponi-
us Mela Inuernam appellauit, incultam, ut aſſerit, frugibus, ſed peco-
ri commodiſſimam: quòd multum inde milia pecorum per ſingulos
annos uenũ mittantur in terras longinquas. Niſi fortè Inuernam quis
accęperit eam, quæ nunc Hybernia eſt, ab illo uocitari. Hæc duo, Sca-
nia, atquè Iutia extrema, ſed totius Danici Regni præcipua ſunt mem
bra, quibus interceptæ ſunt Inſulæ multæ. Quarum locupletiſſima Si
alandia, quam nunc Selandiam appellamus, multis Vrbibus & Arci
bus, Regia potiſſimum manſione inſignis. Ibi Roſchildia olim potens
& munita ciuitas, Eccleſijs decorata & Regum monumẽtis: nunc aut
em ad tenuitatẽ perducta. quòd uiſum eſt Regibus, non expedire Re
gno, Ciues fiſos Vrbiũ munitionibus inſoleſcere. Longitudinem ha-
bet biduam itineris. Latitudo ferè ęqualis: habetq́; ab occidua parte

Daniæ partes Scania.

Iutia. Saxoniæ lib. I. ca. I. ad finem.

Iutia, Cherſoneſus.

Inuerna.

Inſulæ Danię, Sialandia, Roſchildia.

Iutiā: à Boreali & deſerta, eſt fretū Noruagiæ, à Meridie autem Vuandalicum ſinū, cum aliquot inſulis minoribus: ab Ortu reſpicit Scaniam, quam diximus habere metropolim Lundinam, olim ciuitatē non paruam, nunc ad uilitatem uaſtati oppidi redactā. A Selandia in Scaniam traiectus multi: breuiſſimus in Helſingborg, qui oculis ſubmittit utrunq; Regnum. Scania igitur eſt pulcherrima Daniç prouincia, armata uiris, opulentia, frugibus, diues mercibus, Eccleſijs plena, & nunc Alecum captura locuples & inſignis, duplici magnitudine ad Selandiam. Hæc eſt ultima pars Daniæ ad Orientem. Nam quæ ſupra ſunt Inſulæ, ſæpè mutarunt Imperia, nunc Danis, nunc Suecis obſecutæ. Vndiquè mari cingitur hęc Scania, præter unum terræ brachium, quod porrigitur in Boream, uerſum tamen ad Orientem, quo Suediç iungitur: ſed intercedūt profundi ſaltus, aſperrimæq; rupes, per quas à Scania in Gothiam, quæ pars eſt Suetiæ, iter agitur tàm difficile, ut dubites, utrū ſit leuius marino diſcrimine terreſtrem uitare laborem, an iſtud illi præponere. Hic ergo Gothi habitant uſq; ad Biram urbē olim Indicam. Deinde longis terrarum ſpacijs regnant Suenones. de quibus ſuo loco. In ſinu aūt maris, quem Codanū à Veteribus appellari diximus, quindecim numerantur Inſulæ, quarum potiſsima Fionia: inde Falſtera, Lalandia, & cæterç non tàm inſigni nomine, præter unam quam diximus Selandiam, cæterarū reginam: quippè quç Regiam tenet ſeſſionem, & perindè caput cenſetur Regni. In eodem autem ſinu uerſus Meridiem, ſub littoribus Vuandalorum, tres ſunt Inſulæ prçcipuç, olim Vuandalorum genti adſcriptæ, nunc pulſis retrò in Mediterranea Vuandalis, & linguam mutarunt, & mores. Prima ab Occidua parte eſt Cimbria, uetus retinens nomē totius uicinæ prouinciç: quamuis imperiti corrupto uocabulo Imbriam, aut Fimbriam ſolent appellare. Hæc eſt oppoſita olim Vuagris, nūc Holſatis, qui pulſis Vuandalis, eam quoq; regionis partem tenent: & ideo Inſula illorum, non Iutiæ cenſetur. Huic proxima eſt in Orientem quæ Pola dicitur, Obotritis olim, nūc Magnopolenſibus obiecta: quç pro ſui paruitate, non ſolet in numerum referri. Hanc ſequitur eodem tractu Rugia, ad Pani flumen collocata, iam olim inſignis, ut totius Vuandalicæ nationis caput haberetur. Vnde etiam ſunt egreſſi Rugij, qui Pannonias occuparunt, Odöacre rege eiuſdem nationis tranſeunte in Italiā: à quo reuertente, cùm Regnum ſuū firmaſſet in Italia, retrò pulſi ſunt Rugij memorati. Sed ea in noſtra Vuandalia plenius applicuimus. Hæc inſula ſola ex tribus, ſuorum Principum, uetus recognoſcit Imperiū, non mutans dominos, licet linguam cū ſuis Principibus immutauerit, Saxonicam enim linguam omnes ſequuntur. Tertia in Orientem

Margin notes: Helſingborg. — Inſulæ maris Codani. — Cimbria. — Pola. — Rugia. — Rugij. — Vuandaliæ lib. 1. cap. 36.

tem uerſa Sambia, nunc Pruſſis annumeratur, quorum ditione regi-
tur, Pontificem ſuum habens cui paret, de Ordine Teutonicorum.
Ibi nunc, ſicut olim, colligunt calculum mari eiectum, quem Sucinum Sucinus la-
Romani uocant: olim, teſte Plinio atq; Cornelio, inuentores Gleſſum pis.
dixere. A Scania uerò in Orientem Inſulæ ſunt multæ, quæ ſæpè mu
tauerunt ditionem. Ibi Gothlandia, nunc Daniçę Coronę, olim Sue- Gothlandia
ticæ ſubiecta: ibi Bornholm, cum nonnullis alijs, Nicolaus Germa- Bornholm.
nus, Ptolomæi renouator, & ſi rectum fateri uolumus, illuſtrator, iſtas
Inſulas ſubiecit oculis: ſed expreſſius tamen inde referunt, qui naui-
gant hoc mare negociatores, quàm in breui Tabella potuit depingi.
Hæc de Dania paucis in præfatione attacta ſint ſatis. Nunc Antiqui-
tates renouaturi rerũ geſtarum, ordinem narratione complectamur
Saxonem uirum Sialandicum, mira diligentia ſuæ gentis Antiquita- Saxo Sia-
tes perſcribentem, ſequentes autorem: cuius diligenti uerborum curæ landicus
parere, indagandæ ueritatis credere, promptũ eſt, uigilantiã extitiſſe. chronographus.

¶ Regnorum Daniæ, & Angliæ longè differens origo, & tempus. Caput. ij.

DANIAM primus tenuiſſe regno Dan indigena, me- Dan Rex I.
moratur, multis ante ſeculis, quàm Chriſtus mundi ſa- Daniæ Re-
lus, in mundo naſcerẽt: factaq; ſupputatione, antiquius gnũ, Roma
hoc Regnum Romano reperietur. Ante enim quàm Romulus Lu- no antiqui-
pam matrem fugeret, Dan in ſua Dania, de eius nomine ſic appellata, us.
Regnum tenuit. Dan, inquit Saxo, & Angul, à quibus Danorum cœ Dan pri-
pit origo, patre Humblo procreati, non ſolùm conditores gentis no- mus.
ſtræ, uerùm etiam Rectores fuere. Hi licet fauentibus patriæ uotis, Re Angul.
gni dominio potirentur, rerumq; ſummam, ob egregiæ fortitudinis
merita, aſſentientibus ciuium ſuffragijs, obtinerent, Regij tamen no-
minis expertes degebant: quòd nomen illud incompertum genti diu
haberetur. Ex quibus, inquit, Angul: à quo gentis Angliæ principia
manaſſe, memoriæ proditum eſt, nomen ſuæ Prouinciæ cui præerat,
aptandum curauit. Libuit in primordio Autoris quem ſequimur, uer
ba repetere. Sed hic circumſpectionem tuam Saxo, requiro, qui arbi-
traris, ab Angul Angliam dictam Britannicam. Nimis longa eſt anti-
cipatio huius nominis. Anni ſupra mille interceſſerunt ex hoc die, in
tempus illud, quo Inſula iſta inſignis quam dicis, primum Albion, in
de Britañia, nouiſſimè Anglia dicta eſt, ab Anglis Saxonibus, qui no Angliæ
men ſuũ genti intulerunt. Sic teſtantur omnes qui de Anglia ſcripſe- origo.
runt. Et quibus armis potuit illa tempeſtate, uir Danus ad hoc pertin
gere, ut Angliã gubernaret, & de ſuo nomine diceret: præcipuè, cùm
rerum primordia ſemper ſint tenera. Sed eſto potuerit: quis neſcit, diu

Britanniam appellatam inſulam, cùm illam intraret Iulius Cæſar, de inde Claudius Imperator, qui filium ex ea appellauit Britannicum; & poſt illum Seuerus, qui etiam ibi furijt: nouiſſimè Conſtantius Magni Conſtantini pater, eodem loco mortuus & funeratus in Eboraco eſt: & hoc nomen ſuum uſque ad Anglos Saxones, ſub Imperatore Martiano, teſte Beda, Anglicos inuectos tenuiſſe, ut ſemper Britones dicerētur: tùm uerò Anglos Saxones ſuum illi uocabulum indidiſſe, ut exindè Anglia diceret. Potuit Angul iſte, ſi ita uis, parti Iutiæ, quæ hodiè quoq; Angla dicitur, ſuum reliquiſſe nomen: ſed Britanniam ille non mutauit: Cæterum Dan genti & Regno nomen ſuum intendit, ut ex eo Dania dicatur: quo modo ante illum Ægyptus ſuæ prouinciæ nomen reliquit, & Latinus in Italia, & Romulus urbi Romæ ſuum uocabulum inſcripſit. A Dan ergò, ut fert Antiquitas, Regum Danicorum ſtemmata, ceu quodam deriuato principio, ſplēdido ſucceſsionis ordine profluxerunt. Nec alia de rebus ab illo geſtis, memoriæ mandata leguntur. quòd Antiquitas non eam literis impendit culturam, quæ noſtris temporibus ad bonum modum effloruit.

Dania, à Dan.

¶ Regis electio qualis apud Veteres. Lotherus item fratrem Regno deponit. Caput. iij.

HVMBLVS & LOTHERVS filij fuere Dan, ex Grytha ſummæ inter Teutones dignitatis matrona, ſuſcepti. Lecturi Regem Veteres, affixis humo ſaxis inſiſtere, ſuffragiaq; promere conſueuerunt: ſubiectorum lapidum firmitate, facti conſtantiam ominantes. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio Rex creatus, ſequentis fortunæ malignitate, ex Rege priuatus euaſit. Bello ſiquidèm à Lothero fratre captus, Regni depoſitione ſpiritum mercatus eſt. Quàm ſimilē Romano, huius Regni conſtitutio nanciſcitur originem. Sed ibi, Fraterno primi maduerūt ſanguine muri: hic autem modeſtiori exitu Regno cedens frater germano, priuatus uixit. hæc enim ſola uicto ſalutis condicio ferebatur. Ita fraternis iniurijs Imperium abdicare cōactus, documentū hominibus præbuit: ut plus ſplendoris, ita minus ſecuritatis Aulis quàm tugurijs ineſſe. Cæterum iniuriæ tam patiens fuit, ut honoris damno, tanquàm beneficio gratulari crederetur: ſagaciter ut puto, Regiæ conditionis habitum cōtemplatus: ſecuriorq; factus, perindè ſub fraternorum obſeruantia oculorum: qui ſi Regni ambitū in fratre deprehendiſſet, ilico morti deſtinatus, ut à Romulo Remus extitiſſet.

Regis apud ueteres qualis electio.

Lotherus Rex.

Lotherus fratrem Regno deponit.

Humblus Rex.

¶ Tyrannidis Lotheri à ſuis ultio. Caput. iiij.

LOTHERVS autem depulſo fratre, Regnū ſortitus, non

tam

tam tolerabilem Regem egit, quàm Militem: ut prorſus inſolentia ac
ſcelere Regnum auſpicari uideretur. Siquidèm optimum quenquè ui- Lotheri ty-
ta, aut opibus ſpoliare, patriamq; bonis ciuibus uacuè facere, probita- rannis.
tis loco duxit, Regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat.
Nec diu ſcelerum impunitas ualuit. nam Patriæ conſternatione peri- Vldo.
mitur: eadem ſpiritum eripiente, quæ uitam cum Regno contuliſſet.
Nec eſt, quòd huius gentis in ea parte ferocitatem inſectemur: quan-
do eſt ſimile moribus apud Romanos. Iam, ut putabatur, optimis Le-
gibus inſtituta Republ. regnabant Caius Caligula, Domitius Nero,
ac Domitianus, monſtra inter bonos Principes deputanda: ſub quo-
rum Imperio ita laborabat innocentia, ut probri loco eſſe, pium habe-
retur: Non hæc de illis à nobis excogitata ſunt crimina, ſed ab illorum
Hiſtoricis ſedulò decantata: quo minus ſuggillent Itali, huius gentis,
ut ipſi dicere conſueuerunt, barbariem: quando in eorum ſplendidiſſi-
mis rebus, talium Regum mores tolerare cogebantur.

¶ Skioldus Lothero patri ſuccedit longè alius: deq; eius uirtutibus. Caput. v.

SKIOLDVS huius filius, naturam ab ipſo, non mo- Skioldus
res ſortitus, per ſummam tenerioris ætatis induſtriam, Rex.
cuncta paternæ contagionis ueſtigia, ingenui erroris de-
uio præteribat. Igitur ut à paternis uitijs prudẽter deſciuit, ita auitis uir- Skioldi uir-
tutibus feliciter reſpondit, remotiorem pariter ac præſtantiorem hęre- tus & proue-
ditarij moris portionem amplexus. Huius adoleſcẽtia inter paternos ctus.
uenatores, immanis beluę ſubactione inſignis extitit, mirandoquè rei
euentu, futuræ eius fortitudinis habitum ominata eſt. Nam cùm à tu-
toribus fortè, quorum ſum̃o ſtudio educebatur, inſpectandę Venatio-
nis, ut fit, licentiam impetraſſet, obuium ſibi inſolitæ granditatis Vr- Vrſum cin-
ſum, telo uacuus, cingulo, cuius uſum habebat, religandũ curauit, ne- gulo capit.
candumq; comitibus præbuit. Ferunt, ingenui roboris nobilitatem,
feras beſtias in homine deprehendere, illi parere, ceruiceſq; ſubmitte-
re, quas erigunt in degeneres. Quindecim annos natus, inuſitato cor-
poris incremento, perfectiſſimum humani roboris ſpecimen præfere-
bat. Tantaq; indolis eius experimenta fuere, ut ab ipſo cæteri Dano-
rum Reges, communi quodam uocabulo Skioldungi nuncuparen- Skioldungi
tur. Præcurrebat igitur Skioldus uirium complementum animi ma-
turitate: conflictúſq; geſſit, quorum uix ſpectator, ob teneritudinem
ætatis, eſſe poterat. In quo annorum, uirtutisquè procurſu, ob Abul- aliàs, Aluil-
dam puellã, quam ſum̃æ pulchritudinis intuitu, coniugẽ poſtulabat, da.
cũ Scato Alemañię ſatrapa, eiuſdẽ puellę cõpetitore, Teutonũ, Dano-
rũq; exercitu inſpectãte, ex ꝓuocatione dimicauit: interfectoq; eo, A-

 lemani-

Alemannorum prima ſubiugatio. Legum bonarum inſtaurator.

lemannorum gentem, perinde ac Ducis ſui interitu debellatam, tributaria ditione perdomuit. Hic non armis modò, uerùm ex patriæ charitate conſpicuus extitit. Siquidèm impias Leges abrogauit, ſalutares tulit, & quicquid ad emendandum patriæ ſtatum attinuit, ſumma diligentia præſtitit: ſed & ditionem patris improbitate amiſſam, ſua uirtute recuperauit. Proceres non ſolùm domeſticis ſtipendijs colebat, ſed etiam ſpolijs ex hoſte quęſitis. Affirmare ſolitus, Pecuniam ad milites, Gloriam ad Ducem pertinere. Puellam cuius amore conflixerat (ſolebant enim Duello, aut nuptiarum præmia, aut bellorū compendia Veteres Dani quęrere) acerrimo nuptiarum æmulo, quem, ut diximus, ſtrauit, in pugnæ præmium recepit, eamquè ſibi matrimonio copulauit: ex qua paruo poſt tempore, Gram filium ſuſcępit: & uſq; in ſenilem feliciter regnans prouectus ætatem, felicibus auſpicijs filium Regni reliquit ſucceſſorem.

Liberalis in ſuos.

¶ Gram filij Skioldi laudes, matrimonium, bello Noruagico interitus, & Regni Danorum ad Noruagos delatio.

Caput. vi.

Gram Rex.

GRAM filius, excedente patre, Regnum accępit. Cuius mirifica indoles, iamtum ſub patre, ita paternas uirtutes redoluit: ut prorſus per earum ueſtigia ante annos decurrere uideretur. Corporis animiq; pręſtantiſſimis dotibus præditam adoleſcentiam, ad ſumum gloriæ ſtatum prouexit: tantumq; magnitudini eius à poſteris tributum eſt, ut in uetuſtiſſimis Danorum Carminibus, ipſius uocabulo Regia nobilitas cenſeatur. Quicquid ad acuendas, firmandasq; uires attinet, acerrima ingenij exercitatione tractabat, A gladiatoribus uitandi, inferendiq; ictus conſuetudinem, ſtudioſo exercitij genere contrahebat. Educatoris ſui Roari filiam, coæuam ſibi, collactaneamquè, quo maiorem incunabilis gratiam referret, uxorem aſciuit: quam poſtea Beſſo cuidam, quòd eius ſtrennua opera ſæpè uſus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. cùm ipſe Suecorum Regis filiam, magno prælio quæſitam, recepiſſet uxorem. Quod in Suetia exequemur: ſed & duellum eius cum Gothorum præfecto eo loci commemorabitur. Hunc pater ultimæ iam ætatis, ob res egregiè geſtas, Imperij cōſortio donauit, Regniq; ſummam cum ſanguine ſuo communicare, quàm in occidua uitæ ſtatu ſine participe gerere, cùm utilius, tùm etiam cōmodius duxit. Sed Ringo ſplendido Sialandiæ loco natus, cùm alterum ex his Imperio intempeſtiuum, alterum iam uirum curſu defunctum putaret, infirmam utriuſquè cauſatus ætatem, nouarum, uariarumq; rerum

Gladiator.

Beſſus.

Suetiæ lib. 2. cap. 12.

Ringo.

rerum ſtudio, maiorem Danorum partem ſollicitat, hunc puerilis, il=
lum ſenilis añi delyramento Regiæ poteſtati inhabilem proteſtando.
Sed ab his bello obtritus, documento hominibus fuit, Nullam ætatis
partem, uirtuti incongruam exiſtimare debere. Alia quoꝙ complura
Gram Regis facinora fuere. Aduerſus enim Simblum Phiñorum Re — Aduerſus
gem bellum profeſſus, ad aſpectum filiæ eius Signes, depoſitis armis, — Phinnos.
ex hoſte euaſit. Sed tùm bello Noruagico implicatus, puellæ pauli= — Saxoniæ li=
ſper oblitus, cùm audiſſet alteri tradendam, exarſit, atquè in nuptiarũ — bro.1.cap.1.
locum perueniens, cùm omnia luxu feruerent, crapulaꝙ grauati con=
uiuæ uiderentnr, oppreſſis qui aderant, puellam abduxit. Bello demũ
Norgauico, quod in Suibdagerum geſſit, oppreſſus interijt. Cœpitꝙ
tùm primùm Dania alienæ parere poteſtati.

¶ Suibdagerus Daniam primus occupat: at ab Haddin-
go Gram Regis filio, nauali bello perit &
opprimitur. Caput. vij:

SVIBDAGERVS Rex Noruagię, uicto Gram Re — Suibdage=
ge Danorũ, Sueonumꝙ (nam et hoc Regnum oppreſſo — rus Rex.
Rege illius, Gram Danus tenebat) primus omnium Regum Aquilo=
nis, trium moderator factus eſt Regnorum: decus hoc genti ſuæ infe=
rens, quod nulli Regum ante ſe cõtigiſſet, ut uno Imperio tria Regna
coniungeret: Regis Danorum filiam, cuius amore flagrabat, à patre
diu negatam, ſed iam bello quęſitam, cum Regno accępit uxorem. Ea
aſſiduis lachrymis pulſabat maritum, ut fratribus ſuis Regno exulan=
tibus, Regem placaret. Diu tamen fruſtra conata: quòd non tutum ſi=
bi putaret, Regni hæredes, paternis amicis cõiungere, ex qua re prom
ptum ſibi bellum oriri, non fruſtra auguratus eſt: peruincit tamen fœ=
minea aſſiduitas lamentis & blandimentis, ut alterũ ex fratribus Gu= — Gutorinus
torinum, moribus ut uidebatur mitiorem, ab exilio reuocaret, fratre — Gram filius
apud exteros minarũ pleno, diutius commorante. Nam ardentis ani=
mi fortis adoleſcens, paterni ſanguinis ultionem ſemper in corde, cre=
ber in ore reuoluebat. Nec illum fefellit animi propoſitum. Nam diu
foris militans, atꝙ ſe armis exercens, robur magnũ, ac ſocietatem mul
torum Nobilium, gratiamꝙ Principum ſibi plurimam conciliauit.
Verſus enim in Orientem, cùm ſibi piratas intima ſocietate deuinxiſ=
ſet, Curetum tyranno bellum intulit: ſed inde uictus aufugit. Conuer=
ſusꝙ in Helleſpontum, ut Saxo tradit, Handuanũ eius Regem, apud
Dunam urbem bello pertentat. Helleſpontum autem quem dicat, nõ — In Saxonẽ
ſatis compertũ habemus. Nam in Traiectũ, ex Europa in Aſiam, na= — Hiſtoricum
uigando ꝑtingere non potuit, niſi magna mundi parte circũita: & erat
ea nauigatio nondũ Danis ꝑtentata, quę multis poſt ſeculis Normañi
ex mari

ex mari Britannico in Mediterraneum penetrantes, Conſtantinopolim uſquè deuenere. Quod in Noruagia dicemus. Sed nos in hac Antiquitatum commemoratione, Saxonem, ſuæ gentis hiſtoriam ab ultima memoria retexentem, ſecuti, rem illam in medio relinquere compellimur. Quid enim poſſumus in tanta uetuſtate aliud commemorare, quàm quod apud Autorem comperimus? Tradit enim memoratus Scriptor, Haddingum Gram Regis filiũ, paternę necis ultorem, tùm apud Dunam urbem depugnantem, inſigni uſum ingenio, ad urbem expugnandam. Nam cùm altiſsimis uallis, ſublimibusq́ue muris, oppugnationem fruſtra pertentaſſet, hyrundinum in domicilijs urbis nidificantium, per aucupij peritos, magnam capi fecit multitudinem: ſubligauitquè captis fungos igne accenſos: uolucreſquè dùm nidos repeterent, magnum urbi incendium intuliſſe. Quo dùm reſtinguendo ciues incumberent, captam urbis portam, & perinde uniuerſam ciuitatem, Regem deinde ſuę poteſtatis factum, auro mulctatum, uita donauit. Inde Suetiam reuerſus, multo undecunquè milite contracto, Suibdagerum Regem, apud Gothlandiam ingenti claſſe obuium, pugna adortus oppreſsit, uindicemq́ue paternæ necis peregit.

Haddingi ſtratagema ingenioſum

Hirundinũ operæ.

¶ Gutorini Regis Gram filij, uita & obitus incertus. Caput. ix.

Gutorinus Rex.

Dania tributaria Noruagiæ.

GVTORINVS interea Gram Regis filius, Haddingi frater, Daniam ſub tributo Regi Noruagiæ penſo regebat: quod ut diximus, germanæ ſororis, quæ coniugem tenebat memoratum Suibdagerum, lachrymis & precibus uix impetrabat. Hic primis adoleſcentiæ temporibus, feliciſsimis naturæ incrementis, ſummam uirilis ætatis perfectionem ſortitus, omiſſo uoluptatum ſtudio, continua armorum meditatione flagrabat: ſed inuiderunt ei tempora. Trium enim Regnorum uiribus uelut oppreſſus tenebatur, ut non ſe commoueret, quin Suibdagerus mox perſentiret. Omnem autem peragendæ ultionis ſpem in fratrem collocabat: qui & potuit, & uoluit, et magnificè impleuit, ut diximus, paterni ſanguinis uindictam. Hic autem Gutorinus quomodo finierit, naturę fragilitate in fata conceſſerit, an tyranni armis, nonnihil aduerſus eum ſuſpicantis oppreſſus interierit, incompertum habemus. Ante tamen Suibdagerum Haddingus uictor, cum exilio patriam, cum militia Regnum permutauit. Quia oppreſſo, ut dictum eſt, hoſte, non ſolùm exterorum manubijs, uerùm etiam paternæ, fraterneq́ue uindictæ tropheis, ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilium Regno cōpenſauit: cui patriam non ante repetere, quàm regere contigit, iam ante fratre deficiente.

Haddingi

¶ Haddingi aduerſus Haſmundum & Vffonem Reges Suetiæ, Sifridum quoq; Saxoniæ Ducem, filiæ item propriæ inſidias, uictoriæ & exitus eius mirabiles. Caput.ix.

HADDINGVS & ipſe Gram regis filius, fratri ſucceſſit in Dania. Suetiam uerò ab occiſo hoſte ſuſcepit. Noruagiam autem Haſmundus Suibdageri filius, uelut paternum & hæreditarium Regnum defendit. Aduerſus quem primùm poſt ſuſceptum Regnũ, ortum eſt bellum: quòd ille quoq;, uindicandi ſui patris feruore, in arma ruebat. Occurrit illi Haddingus, & primùm Erico filio, poſt patre Haſmundo peremptis, filium & nepotem auo iungebat, trium unus oppreſſor. Sed Vffo alius Haſmundi filius, Sueuiã tutari diffiſus, exercitũ in Daniam transportauit: ibiq; graſſatus, impunè cõegit Haddingum copias ſuas, Suetia relicta, in Daniam reducere. Reuerſus in Daniam Haddingus, comperit effracto ærario, theſaurũ ſuum compilatum: cuſtodemq́; ob negligentiam conſumit ſuſpendio. Edicens, ſi quis furtiuarum rerum quidquam referret, honorato ſe loco habiturum. Credidit conſciorum quidam, ac retulit ablata: quem Cuſtodiæ præfecit, honore auctum, ut erat pollicitus. Cæteri conſciorum, cernentes furti ſocium honoratum à Rege, etiam ipſi cum impunitate præmia ſperantes, ſeſe prodidere, referentes quæ abſtulerunt. Omnes honore affectos aliquandiu habuit, ſed inde merita mercede donauit. Stultos homines, qui ſceleris ſui præmia ſperauere. Longo deinde bello, amiſſam Suetiam recuperare conatus, toto luſtro fruſtra laborabat. Poſt longam inediam, diramq́; famẽ, bello magno uictus, uix cum paucis profugit in Helſingiam: ibiq; monſtruoſam beluam fertur occurrentem peremiſſe: nec inde aduerſis caruiſſe, donec Diuos, quorum monſtrum ſuſtuliſſet, cęſis hoſtijs complacaret. Vffo autem Suetię rex edixit, filiã ſe illi daturũ, qui Haddingum ſuſtuliſſet. Multi fruſtra tentauere. Euocatũ, per inſidias cogitauit opprimere. ſed ille compertus, eluſit. Res nouiſsimè in apertum prælium exiuit: quo oppreſſus eſt Vffo. Cęterum cùm perſentiret gentis à ſe auerſos animos, Regnum quod ipſe tenere non poterat, ſuũ fecit beneficium, permittens Hundingo Vffonis germano, Suetię ditionẽ. Sed illi intra patriæ uiſcera tumultus exortus eſt. Nam Toſſo quidam, ignobili Iutiæ loco ortus, cùm ſcelere & audacia inclaruiſſet, nec tamen ſuis armis fidebat oppugnare Regem, incurſionibus uexauit Saxoniam: eiuſq; Ducem Sifridum, pacis cupidũ, in eas cõditiones ſibi conciliauit, ut belli ſocietatẽ aduerſus Haddingũ Danorũ Regem ſecum iniret. Diu reluctantem, ſed alijs nullis cõditionibus dimiſſum, perpulit inuitũ arma

Haddingus Rex.

Haſmundi cum filio caſus.

Ærarium Daniæ compilatum.

Beluam occidit.

Vffo ſuperatur.

Saxoniæ libro.1. cap.3.

coniungere:quibus in Iutiam collatis, occurrentem Regem terreſtri
militia uicit,ita ut uix fuga ſibi cõſuleret: ſed breui recuperatis uiribus
regreſſus, fugauit uictorem, iam auxilia etiam de Britannia mutuan-
tem.Sed ubi nec ſic par eſſe Regi potuit,ex prouocatione Duellũ ob-
tulit.Recuſare Rex poterat,ob imparitatem conditionis, ſed indeco-
Duello uincit. rum ſibi ratus,cuiuſquàm arma uitare,deſcendit in campum, prouo-
catoremq́ extinxit ſuperatum.Hac quoq; parte uictor, interiore ma-
lo,domeſticis inſidijs excipitur.Nam filia Vluilda inferioris ſe fortu-
Inſidiæ filiæ in patrem. næ uiro denuptam indoluit,crebrius marito inſuſurrans,ut oppreſſo
Rege patre,Regnum arriperet. Non erat contenta, Regis ſe filiam &
eſſe & dici,Reginam ſe uoluit appellari.Congeminabat quęſtus & la
chrymas in aures mariti:adiunxit blandimenta. Peruincit tandem, ut
operas maritus polliceretur. Vocat filia patrem in cõuiuium, ſtructis
clam inſidijs,quibus opprimeretur. Sed ille ſomnio monitus, ut inde
caueret, non timeret inſidias, armatum militem im præſidio colloca-
bat. Venitur in triclinium: filia patrem fallaci ſpecie comiter excipit,ut
uino ſepultum,tranſmittat in æternum ſomnum. Vbi adeſſe uidit pa-
Vltio. ratas Rex inſidias,dat ſignũ ſuis.Emergentibus in manu gladius erat:
uertitur dolus in caput autorum, filia cum genero trucidatur. Interea
Hundingus Suetiæ Rex, falsò famam accepit, de oppreſſo Haddin-
go amiciſsimo ſibi Rege: quippè cuius munere Regnum teneret, fa-
cturus Amico inferias,ipſe ſibi de falſo rumore uerum parauit exitiũ:
Hundingi mors. demerſus in dolio cerealis liquoris, quod erat in medio, dùm ebrius,
incautusq; ſaltaret in conuiuio de more uetuſtatis in exequendis infe-
Suetię lib. 1. cap. 16. b. rijs. Haddingus autem pietatis officio, audiens Regem perijſſe,iam ui
Haddingus ſe laqueo ſtrangulat. tæ faſtidio non deſerturus Amicum,nodum informis lęti trabe nectit
ab alta,uoluntario exitu,ſed non regio more,finiens uitam.

¶ Froto Haddingi filius, Curetes, & Ruſſos, Eorolam & Paltiſcam horum urbes item ingenio & ui ſuperat & capit. Caput. x.

Rex Froto I. FROTO filius Regnum accępit paternum:qui per ua-
rios caſus, & fortia facta promeruit, ut optimus Rex, pa
triæ pater & haberetur & eſſet. Principia bellorũ apud Curetes Ori-
entis populos auſpicatus: cuius Regem Dornonem, urbe munita ſe
continentem,cùm ad pugnam elicere non poſſet,dolo ſtatuit circum-
Verg. licet longo poſt tempore ab Saxone citatus. uenire: ſecum reputans,quod militaris habet ſententia, Dolus, an uir-
tus,quis in hoſte requirat? Ceſsit igitur caſtris,fugam ſimulans: ſed an
te ſcrobibus tectis,caſtrorum locum impleuit. Egreſſi Curetes ad ca-
ſtrorum ſpolia,dum prædæ inminent, à ſuperuenientibus Danis oc-
cupantur. Nequè armis tueri, neq; poterant pugnam capeſſere. Op-
preſſi

preſſi igitur, uictoriam dedere Regi. Proxima ad Ruſſos militia Regi. Trano Rex erat gentis: quem bello adortus, terra, mariq; oppugnauit. Primùm tamen miſit, qui clam Ruſſorum nauigia perforata, nauigationi redderent mutila. Nam foros ſtipite, quem deforis facilè eijcerent, impleuere. Irritatos in pugnam Ruſſos, ad naues elicuere. Illi dolo non proſpicui, citò feruntur ad naues. Dani circumfunduntur ratibus ſuis, eijcientes qui foris eminebat ſtipitem: ut laxatis foris, acciperent undam. Ibi gemina Ruſſis exoritur pugna. Nam & aduerſus hoſtes illis pugnandum: & in undam, quæ mergẽdis incubuerat, erat laborandum. Facilis ea res Danis uictoriam fecit. Victor Froto, redit ad patriam. Dumq; Oratores, exigendi à Ruſſis tributi imperati gratia mitteret, inſoliti imperij populus, onere turbatus, in Legatos mittit manus, eoſq; peremit crudeliter. Froto eius rei accepto nuncio, arma parat, bellumq; infert in Ruſſiã. Eotola urbs erat gentis inſignis, eam obſidione cingit: & quoniam amnis decurrens urbem natura munierat, multis de eo factis deriuationibus, ut uadibilis eſſet, ingenio naturam ſuperauit, urbemq; cœpit. Inde mouit in Paltiſcam nõ minorem urbem: quam omnibus circumſpectis, cùm illam ui capere diffideret, conuertit in dolos. Simulat morbum. Inde fama diſpergit mortuum m̃. Mileſq; ſimulato luctu, tumulum Regi cõponit. Iam ciuitas credula, timorem poſuit cum cuſtodia, nihil expectans, niſi ut obſidione ſoluta, miles abiret in fuga laceſſendus. Vbi nihil timet; remiſſaq; omnis abintus cuſtodia urbis, totis uiribus exercitus incumbit, muros capit, portas reſerat, breuiq; momento urbem ſuæ facit poteſtatis.

Ruſſos dolo ſuperat.

Legati trucidantur.

Eotolam & Paltiſcam urbes ingenio & ui capit.

¶ Muliebri habitu Anduani, Froto urbem capit: duabus ſororibus bellum mouet, Friſiam obtinet, & Britannos uincit. Caput. xi.

ANDVANVS erat iiſdem regionibus Princeps, qui urbe fiſus natura, & arte munitiſſima, minas oẽs contemplit Danorum: & ne ſuperioris Haddingi ingenio fraus ſtrueretur, cuius eſſet recens memoria, omnes hyrundinum nidos iubet deijci. Sed Froto ab ingenio ſuo non receſſit. Siquidem muliebri ueſte ab ancillis mutuata (audax facinus) urbem ingreditur: ueniſſe ſe ait, decepto circumſedente exercitu, ut urbi uenale quid inferret, abituram quandocunq; libitum eſſet. Creditum eſt: fidemq; fecit imberbis uultus, & uox in fœminam fracta. Speculatur noctu, ſuiſq; ſignum mittit, ubi, & quando irrumpant. Ita ſecuram urbem, admoto milite capit: ipſe intus occurrens, ex opportunitate ſuis affuit. Ea capta, modeſtè ſe gerebat in uictos. quippe Regis affinitatem ambiens, filiam eius cõiugem

Frotonis audax ingenium.

accepit, Regnumq́ libertati permiſit. Dùm autem Rex foris bella gerit, intus, domiquè graue ſuſtinet detrimentum. Nam altera ſororum Regi Suetiæ nubit Regnero, illumq́ Regno pulſum reuehit. Altera Vbboni nobili uiro nupta Danico, perſuadet, Regnum inuadat abſentis germani. Hæc audiens Froto, bella deſerit Orientis, reductoq́ exercitu, ſorori Suetię incubanti bella mouet. Illa nihil territa uirago, nouo marito animos deeſſe non patitur, ipſa armatur, primoq́ pręlio fratrem cogit retrocedere. Nox quæ interceſſit, fratrem cum germana improuiſè coniunxit. Nam uterq́ paruis nauigijs, ſpeculandi gratia egreditur, ita cōcurrunt. Rogat germanam agnitam Rex Froto, quid nocturnis inuigilet inſidijs? Illa refert. Idem mihi quod tibi in re bellica licuit. Tu iniuſtior, qui germanam priuſquàm abires, liberam circumſpiciendo thoro, eſſe iuſſiſti. Circumſpexi. Inueni in quo & tibi et mihi conſultū arbitrabere. Tam iuſtæ obiurgationi non habens quid obijceret, poſtera luce uocato Regnero, pacem firmat. Nauigans in Daniam, Sororium, quem procuratorem reliquit, Regem inuenit. Bellum paratur. Sed non erat is Vbbonis apparatus, qui Frotonem ſuſtineret: itaq́ captus, ad Regem perducitur. Vbi intellexit, germanæ opera & inſtinctu rem tentatam, ignouit ſororio: tantiſper tamen ultus eſt præſumptionem, ut thoro eius abſtractam germanam, Scoto Scotorum Principi, à quo gens nomen ſeruauit, eandem collocauit: triplici munere functus in uno. Nam & ultionem uindicauit: & germanam ablegauit: & amicum pridem, nouo coniugio fecit deuinctiorem. Sed inquieta mulier, regionem mutauit, non animum. Nam uiro ſine fine ſuggeſſit, ut oppugnato fratre, Daniam inuaderet. Suaſit aſſiduè: ſed ubi non perſuaſit, odium uertit in maritum, precio conducens, qui nocte quieſcentem opprimerent. Innotuit res per pediſſequam. Rex armatus cubat. Rogatus ab uxore, quid ſibi uellet in thoro lorica? Libitum eſſe, reſpondit. Venientes autem ad ſcelus conductos obtruncat: Vxorem inde diligentius tenet aſſeruatā. Interea Froto non contentus Orientis Imperio, Occiduas quoq́ partes adnauigans, Friſiam bello tentat, Vuicho Friſiorū princeps claſſe occurrit. Pugna conſeritur. Iaculis res agitur. Iubet Froto ſuos lentius, rariusq́ iaculari: donec cōſumptis telis, inanem ſe præbeat hoſtis. Vuicho Danorum ſegniciem, à timore, & pacis cupidine ortam arbitratus, grauius urget: at aſſumptis telis hoſtem ſenſit iuſurgere. Pellitur Friſius, fugamq́ capeſſit. Froto terram ingreſſus, prædam agit opulentam: reuerſusq́ in mare, claſſem hoſtium incendio conſumit. Mox grauiorē orſus expeditionem, in Britanniam mouit: expoſitisq́ copijs praeliabundus ingreditur. Occurrētem cum exercitu, collectis ſignis, fundit Regem,

Sorori bella mouet.

Vbbo capitur.

Scotorum Origo.

Inſidiæ in maritum.

Friſiam Froto oppugnat, & obtinet.

Regem, fugatqꝫ: & quocunqꝫ uictor incedit, prędam agit opulentam. Ducendum deinde putauit in Ducem Scotorum Melkuicum: quem accepit, iam ad arma progreſſum occurrere: audiuitqꝫ Britannorum Regem, recuperatis uiribus ſe inſequi, communicato cum Scotis conſilio, ut hoſtem interciperent.

¶ Froto prædam abijci iubet, Britannos ſecundo deuincit. Lundoniam metropolim repetito aſtu ſuperat. Poſt duplicis Duelli uictoriam, tandem Bello contra Regnerum inſtructo, morbo correptus uitam finit. Caput. xviij.

FROTO ſentiens impeditum exercitum lentius procedere, ſegniusqꝫ pugnaturum, quòd onera illi forent impedimento, iubet prædam abijcere: ut expeditè pugnam utrinqꝫ ineant inuicem: ſiquidèm uictoribus maiora in manibus futura, uictis nihil horum prodeſſe, quinimò uictoriæ impedimenta quę ferrent haberi. Erant inter proceres, qui Auaritiæ ſtimulis incitati, Regis imperium grauiter tulere, auſi etiam orationem inferre contrariam. Eam animi puſillanimitatem Rex nequaquàm hoſtibus prodendam, quaſi formident, ſed forti animo, uictoriæ præmia, nouæ uictoriæ præferenda. Vicit tamen Regis ſentẽtia. Nam abiectis ſarcinis, ſparſisqꝫ per uiam oneribus, & hoſtem legendo impedire, ſeqꝫ exoneratos expedire cœperunt. Superueniunt Britanni, prædamquè pridem amiſſam cupidè relegunt, magis rei intenti, quàm hoſti inſequendo. Rex gentis, auariciam ſuorum increpans, abijcere iubet onera, abijcere futuræ impedimenta uictoriæ: ſparſa ab hoſte in fraudem, interpretatur. Sed contumaces imperio Regis Britanni, ſinum onerant, Hæc ſunt, inquiunt, quorũ gratia militamus, hæc penetralibus noſtris abducta, in agris reperta, non reducemus? & ſimul cum dicto aurum legunt, tàm auidè, ut gramina cum terra pariter abrumpant. Fit certamen legentibus: in obliuione eſſe incipiunt hoſtes armati. Froto interea ſiluam prætteriẽs, quæ Scotiam, Britanniamqꝫ dirimit, iubet expediri arma, hoſtibusqꝫ obuiam ire. Vix Scoti armatum hoſtem contemplantur, & iam numerum recenſentes ſuorum, hoſtiliqꝫ conferentes, cùm nec arma ſua, Danorum armaturæ ulla ex parte conferre poſſent, nõ expectandum rati, fugam ineunt. Froto paucis inſequitur. Ibi obuium excępit Scotum germanæ maritum, ab ultimis terræ finibus auxilia ferentem affini: cui inſectationem gentis permiſit, ipſe conuerſo agmine, mouit in Britannos. Prouenit, quòd uterqꝫ Rex pręuiderat. Nam Britanni præda onuſti, quam nollent amittere, in fugam plus, quàm in pugnam proſpiciunt. Certamine non magno uincuntur ab expeditis onerati: fugam inire

Stratagema Frotonis. Sub hoc Frotone Chriſtus natus. Vide in Noruagia libro. 1. ca. 28.

Britanni de nuo uicti. præda non patitur: Igitur uicti, & prædam amiſere, cum uita & liber- tate. Pœnituit tum Britannos, Regi ſuo paruiſſe contumaciter, Da- noſquè rectum Regis ſui conſilium honeſtabat. Lundoniam Regni metropolim petit: ſed eam inexpugnabilem ratus, ingenium uertit ad inſidias. Nam ut in Ruſſis, ſic hoc quoq; loco, ſemel expertam felici-

Ingenioſa Frotonis fraus. ter fraudem, iterum intentauit. Morbo primùm: inde morte ſimulata, tumulus Regi componitur. Exercitus miſſo nuncio, deditionem of- fert urbis præfecto Dalemanno, ita, ut ex ſua gente Ducem quem de- legerint, accipiant. Gauiſus ille, nihil ſubeſſe fraudis ratus, portas pan dit, deditos in urbem accipit: magnam illis obijciens Nobilium mul- titudinem, ex quibus Ducem deligant. Illi deliberandum in ſequen- tem lucem dixere. Sed ea nocte, Præfectus opprimitur: falso de- diti, Regem ſuum oſtendunt: urbem diripiunt. Victores in Dani- am reuehuntur. Ibi Froto Rex ab amico quodam in conuiuium acci- pitur: uarij, ut fit, ſermones feruntur, iactat quiſquè à ſe magnificè ge- ſta. Iuuentus eſt, qui per ebrietatem Regi duellum offert. Ille mox acci- pit: egreſſusq; conuiuio, prouocantem ſternit. Alius commilitonis ne- cem ulturus, idem prœliū ſubit. Additur & ille ſocio. Rex redit in con- uiuium.

Duellō bis inuictor Rex Fróto.

Dūm autem Regnero Sueciæ Regi bellum infert, in ipſo ap- paratu, uel militari labore, contracto morbo, nunc non ſimulato, at ue- ra morte uitam finiuit.

Eiuſdem mors.

¶ Haldani fratricidium regnandi ambitione, & tyrannis. Caput. xiij.

Haldanus Rex. I.

HALDANVS, Röe, & Scatus huic filij fuere: quibus uirtute, ac natali iure paribus, æqua regnandi inceſſit cu- piditas, Imperij occupandi quiſquè curam accepit, fra- ternus ex his nimiū reſpectus à ſcelere auertit. Quem enim nimia ſui charitas cœperit, aliena deſerit, nec ſibi quiſquàm ambitioſè, atq; alijs amicè conſulere poteſt: uerumq; id, quod relatū eſt in Carmine, Nul- la fides Regni ſocijs. Horum ergo motu, maior Haldanus, Roe & Sca- to fratribus interfectis, naturam ſcelere polluit, Regnum parricidio in- uaſit. Et ne ullum crudelitatis exemplum omitteret, comprehenſos eo- rum fautores, prius uinculorum pœna cöercuit: mox ſuſpendio con- ſumpſit. Cuius ex eo fortuna maximè fuit admirabilis: quòd licet om- nium temporum momenta, ad exercendam atrocitatem con- tuliſſet, ſenectute tamen, non ferro uitam finiuit. Quod ipſi mirum & inſolitum credetur Satyrico. Ad ge- nerum Cereris, ſine cæde & ſanguine, pauci Deſcendunt Reges, & ſicca morte Ty- ranni. Vt illi placuit.

φιλαυτία. Haldani fratricidium. Tyrannis.

¶ Roe

Roe bello Regis Sueciæ cadit, Helgonem fratrem Regni ſucceſſorem relinquens. Caput. xiiij.

ROE, & Helgonem hic filios reliquit. A Roe Roſchildia condita memoratur: quam poſtmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, magnitudine propagauit. Breui hic, anguſtoq; corpore fertur extitiſſe. Helgonem maior proceritas illuſtrauit. Helgo igitur diuiſo cum fratre natu maiore Regno, maris poſſeſſionem ſortitus, Regem Vuandaliæ Scalcum, maritimis copijs laceſſitum oppreſſit, Vuandaliamq; redegit in Prouinciam. Sed ad Roe Regem reuertamur, qui à Sueciæ Rege bello laceſſitus arma corripuit, hoſtibus occurrit, duobus prælijs fortiſſime dimicans, æquatis uiribus abſceſſit: ſed tertio congreſſus fundit̃. Non tamen paſſus diutius uidere uictorem, fortiter dimicans, cadit, Regnũ fratri relinquens, qui hactenus maris tantùm gerebat Imperium, piraticæ inſiſtens, quæ tum iuſta credebatur militia. Equidèm terram filijs hominum datam, eſſe in prædam ſunt arbitrati, ut tantum quis haberet, quantum armis occuparet.

Roe Rex. Roſchildiæ urbis conditor.

Saxoniæ li- bro. 1. ca. 4.

Caſus Roe. 4.

Helgo fratri Roe ſuccedit, Hundingum Regis Saxoniæ filium uictum, duello interimit, æquè tyranni de, libidine & inceſtu inglorius. Iutia item an olim Saxonum fuerit. Caput. xv.

HELGO fraterni Regni ſucceſſor, & necis ultor emerſit. Hic licet ferocioris eſſet ingenij, luxuria tamen ſæuitiam æquabat: adeo proiectus in Venerem, ut ambiguæ æſtimationis eſſet, tyrannide magis, an libidine exarſerit. Apud inſulam Thore, ex uirgine quã compreſſit, filiam accæpit: cui poſtmodum Vrſæ aptauit uocabulũ. Hundingum Saxoniæ Regis filium, apud Stadium oppidum, prælio uicit: eundemq; ex ꝓuocatione adortus, Duello ſtatuit: ob quod Hundingi interemptor uocatus, uictoriæ decus cognomine uſurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius, procurationemq;, Heſce, Eyr, & Ler Duci commiſit. Qua in re penſitandum, quo iure Iutia ante Saxonum fuerit. Legimus quidèm apud Ptolomęum, Cornelium, ac Pliniũ, Cimbros tenuiſſe Cherſoneſum Cimbricam, quę nunc Iutia dicta eſt, Peninſulam, quæ ab Auſtro procurrit in mare, undiq; circumflua mari: præterquã ab Auſtrali parte, ubi Eydora fluuius eam dirimit ab Holſatia: quæ ſemper Saxonię fuit reputata: hoc illi tùm nomen erat, cùm Cimbri, potentiſsima olim natio, ſumptis armis Italiam peteret, Thraciam inuaderet, Romanis occurreret: aliquot Romanorum exercitus, ad internectionem cęderet: ad ultimum à Caio Mario Romano duce repreſſa uinceretur: Auguſto deinde Cæſari dona mitteret, amicitiam

Helgonis æqua & tyrannis & libido.

Iutia, an Saxonũ olim fuerit.

eius promerita. Videri poteſt ſimile ueri, ut multarum regionum nomina, ætas longa mutarit: qui in ſua gente dicti ſunt Saxones, Vuandali, uel Iutæ (res enim in ambiguo eſt, quæ gens fuerit) apud Romanos Cimbri, hoc eſt, ueteri Gallorum lingua, latrones dicerentur. Hęc per tranſitum annotare placuit: ut per occaſionem inueſtigent poſteri, ſi ad pleniorem rei indaginem poterint peruenire. Nobis quoque ea de re habẽdus eſt ſermo diligẽtior in Saxonia atque Vuandalia. Nunc cœptum exequamur. Cùm ad inſulam Thore piraticam Helgo reflexiſſet, ſtuprata nedum amiſſæ uirginitatis mœrore depoſito, turpi cõmento nefariam ſtupri ultionem excogitauit. Siquidèm filiam nubilis ætatis, de induſtria Regijs oculis ſubiecit, cùm ſuã eſſe ignoraret: non dubia, quòd Regiæ parere libidini cogeretur. Qui licet inſidioſæ uoluptatis illecebris corpus polluiſſet, animi tamen integritatem exuiſſe, credendus non eſt: cùm ei promptiſſimam erroris excuſationem, ignorantia afferret. Stolidam, quæ filiæ pudicitiam ut ſuam ulciſceretur, proſtituit: nec ſanguinis ullam habuit rationem, dummodo inceſti reum faceret ſuum uiolatorem. Magnum & inexplebile ſcelus, ſi non fauſta proles, magna parte culpam deterſiſſet. Siquidèm genitus ex Vrſa Rolfo, ortus ſui infamiam, conſpicuis probitatis operibus redemit. Comperto autem, quòd Hotbrodus Suetiæ Rex, fratrem prælio ſuperaſſet, & oppreſſiſſet, iuſta commotus iracundia, in ultionem extorſit, filium Rolfonem Letrica arce concluſit. Ea tum Regibus certiſſima fuit munitio. Hęredis ſaluti conſultũ, utcunque ſuam fortunam tractaſſet. Deinde Præſides ab Hotbrodo uictore Daniæ immiſſos, ut externo patriam dominio liberaret, miſſis per oppida ſatellitibus, cæde ſubegit: ipſum quoque Suetiæ Regẽ, cũ omnibus copijs nauali prælio deleuit: nec ſolum fratris, ſed etiam patriæ iniuriam, plenis ultionis armis penſauit. Perinde utriuſque Regni gubernacula, uicto, occiſoquè Rege eius, per omnem uitam tenuit, deſpicabilique lege Suetiam penſitauit. Et quanquàm uictoriam ſuam per mare, per terras latè circumtuliſſet, tamen ſuperioris flagitij ruborem de compreſſa per ignorantiam filia, abolere non potuit: Patriam, Penatesquè peroſus, repetito Oriente, ignobili morte deceſſit. Ferunt nonnulli, quòd exprobratæ ſibi turpitudinis ruborem non ferens, ſuper diſtrictum gladium incumbendo, uoluntaria morte ſe conſumpſerit. Vide quid hominem ingenuum ad ruborem, deſperationemque prouexit.

Cimbri, latrones.

Remiſsio ad Saxoniã, & Vuandaliam Autoris libros.

Inceſtus Helgonis.

Rolfo.

Hotbrodus Suetiæ Rex

Helgonis mors.

¶ Rolfo Regno ſuccedit. Atiſlus Suetiæ præficitur tributarius. Oritur in ſponſalitijs Agneri ludus ſeditioſus. Opprimitur Atiſlus: cui Biarbo ſurrogatur. Cuius caſus, & Vuigonis facta recenſet. Tum Dania in Sueonũ iura cõceditur. Cap. xvi.

ROLFO filius in Regno ſuccedit, uir corporis & animi dotibus inſignis: quòd ſtaturæ magnitudinẽ, pari uirtutis habitu cõmendaret. Matrem eius Atiſlus Suetiæ Regis filius, iam Danis ſubiectus, patre uicto, ut patriam liberaret aſciuit coniugem. Sed mores putidos peroſa mariti, animum ab illo ſtatim auertit, filioq́ Danorũ Regi nuncium fecit: qui & illam in Daniam reduceret, theſaurumq́ per inde ac ſibi debitum, quòd Suetiæ imperaret, per ingenium abduceret. Quam rem in Suetia latius explicabimus. Agnerus ex primoribus unus, Rutam Regis germanam, meruit uxorem. Conuiuio per Regium luxum apparato, pugiles intererant: ortoq́ laſciuiore ioco, oſſa inuicem uolant: ſed cùm per errorem ſcurrioris cuiuſdam uiri Biarbonis capiti impactum os, & uulnus & contumeliam irrogaſſet, impatiens iræ, iacientis caput corripiens, obuertit frontem in terga, rixaq́ue cum tumultu ingraueſcit. Sponſus interueniens, graui increpatione obiurgat Biarbonem, quòd conuiuium turbaſſet. Et cùm ille uiriũ fiducia durius obiurganti reſponderet, prouocatio fit inuicem in duellum. Ibiq́ uidit Agnerus, ſponſaliorum lætitiam uerti in mœſtitudinem. Sed Biarbo præcipuis fortitudinis operibus emeruit, ut intantum Regi cõmendaretur, quòd uictor uicti ſponſam mereretur. Fortiterq́ impenſa opera, talem ſe ulterius gerebat, ut Regem affinitatis ſuæ non pœniteret. Quippe per illum rebellantem Suetię Regem Atiſlum, & uicit, & oppreſſit, Regij ſanguinis iuuenem, impoſito tributi nomine cenſu, Suetiæ præfecit: & quo fidior illi eſſet, ſororẽ illi Sculdam coniugem dedit: quæ res exitio Regi fuit. Nam ambitioſa mulier, non ferens ſubiecta cenſeri germano, quotidianis lachrymis uiro inſtitit, ut rebellionem ordiretur, perficeretq́. Quam in Suetia quia explicuimus, hoc loco tranſibimus. Inter ſtipatores Regij lateris erat Vuigo quidam dicaciſſimus, qui dicacitatis ſuæ, quòd Regem eximiè exhilaraſſet, armillam auream præmiũ meruiſſet, ea indutus dextra, ſiniſtrã à tergo retorſit. Rogatus, quid ſibi uellet nouus inceſſus? Reſpondit: Erubeſcere ſiniſtram, quòd in cõſpectu ditatæ germanæ prodire non auderet. Cuius comitate uerbi, promeruit & alteram. Qua accæpta, iureiurando firmauit: ſi ſe Regi ſuo ſuperſtitem fortuna faceret, quacunquè iniuria Rex periret, ſe promiſit ultorem. Idque magnificè peregit, cùm oppreſſo per Suetiæ

Rolfo Rex.

Atiſlus Suetiæ Rex.

Suetiæ lib. 1. cap. 19.

Seditio.

Biarbo.

Sculdæ ambitio.

Lib. 1. cap. 20. b.

Vuigo.

Præfectum, Regi ſolus ſupereſſet, gladio quem à uictore acceperat, in argumentum futuri cõmilitij, mox uerſo, in tradentem transfixit eun dem. Quod ipſum in Suetia quoq; noſtra ſumus executi. Clarum ac ſemper memorabilem uirum, qui uoto fortiter expleto, mortem ſpon tè complexus, per aſtantes miniſtros diſcerptus, menſas tyranni, ſan guine maculauit. Sed tamen Daniæ Regnum, occiſo Rege, nequè ex tante qui fortiter tueretur, tunc in Sueonum iura cõceſſit: uariante for tuna, & de magnis Imperijs ferociter ludente.

¶ Hotherus Daniæ & Suetiæ Rex, pro Helgone paranymphus, præſcio uaticinio, bello contra Boon inſtructo cadit. Caput. xvij.

Hotherus Rex. HOTHERVS Aſli frater, poſt Hiartuarum utriuſquę Regni ſumit gubernacula. Huic primum de nuptijs certamen fuit cũ Baldero ſemideo, ut Veteres putauere. Nam inſignis maleficiorum uſus, opinionem illi diuinitus ingerebat. Sed huius certaminis decur ſum & exitum, inter Sueticas hiſtorias commemorare, rectius iudica ui: quæ propria ſunt huic Danię Regno, ſola attingens hoc loco. Erat Haltgia quę ea tempeſtate Helgo Haltgiæ Rex (pars ea eſt Noruagici Regni) qui filiam Cuſonis Finnorum Regis ſpecie præſtantem; uxorem percu peret. Legationis interpoſito officio, intentauit illam ſibi deſponderi. Sed pater reiecta legatione, contemptibilem duxit generum: qui non ſua uoce, aut fortibus factis, ut tum mos erat, coniugem quęreret. Erat reuera linguæ impeditioris, ut ſermonem nõ modò apud exteros, ſed etiam inter ſuos miſcere refugeret. Hotherus autem Daniæ ac Suetiæ Rex, cùm multis rebus præſtaret, etiã facundia fuit ſingularis. Is cùm eſſet Helgoni amiciſſimus, ſuſcepit pro ipſo legationem. Armata ni hilominus claſſe, Noruagiam petens: ut ſi uerbis non impetraret, ar mis exprimeret. Cunq; pro Helgone per ſummam eloquij ſuauitatẽ egiſſet, refert Cuſo pater, mentem filiæ conſulendam: ne quid contra nolẽtem, paterna uideretur ſeueritate prę ſumptum. Accerſitamq;, an proco allubeſceret percunctatus: Annuens, Helgoni nuptias pollice tur. Ita feliciter legatione functus, amico optatas conciliauit nuptias. Diuturno inde implicitum bello cum Baldero, uaria certauit fortuna, Ad expeditionum ſuarum finis. nunc uictor, nunc uictus. Ad extremum tamen hoſtem opprimens, optatis potitus nuptijs, etiam ſoceri ſui perempti pœnas, magnificè à peremptoribus exigit. Nouiſſimo autem prælio quod cum Böo Bal deri germano geſſit, magnis rerum indicijs ſe proſpiciẽs periturum, uocatis in concionem Maioribus, non dubijs coniecturę uijs ſe uitam finiturum prædixit. Orat deinde, filium ſuum Roricum Regno præ ficiant: ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborum trans fundatur:

fundatur: plus uoluptatis ſe ex filij ſucceſſione, quàm amaritudinis ex propinqua morte percepturum teſtatus. Quo à Proceribus impetrato, pugna cum Bôo congreſſus, occiditur. Nec iocunda Bôo uictoria fuit. quippe tam grauiter affectus, acie exceſſit: ut ſcuto exceptus, atque à peditibus uiciſſim ſubeuntibus, domum relatus, poſtridie uulnerũ dolore conſumeretur. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, ſuus Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius inſignem extruens collem: ne tanti uiri monimẽta, à poſterorũ memoria citius dilaberetur.

❡ In rebelles Vuandalos bellum paratur. Roricus Danorum Rex Duello duplici conſentit. Vincunt tandem Dani. Caput. xviij.

RORICVS Hotheri filius, Daniæ ſceptris ſuccedit. Sed Curetes atque Sueones Hotheri morte comperta, tributariæ ſortis onere excuſſo, ſeſe ad libertatem rediſſe ſunt arbitrati. Vuandali quoque, quibus iuga tributorum, Danica inuexit corona, defectionis audaciam præſumpſere. Tot circumuentus rebellantiũ populorum tumultibus, cõſilium ſumit ex tempore, cæterorum diſſimulans pertinaciam, unam in gentem Vuandalorum arma uertit: ut per partes reuocaret in integrum, quod totum ſimul reformare non poterat. Itaque in eam mouens gentẽ, cùm uideret hoſtes partim aperta fronte in aciem prodire, partim in inſidijs collocari, eandem formam inſecutus, claſſem libero mari inuexit: nonnullam tamen partem, opportunis locis ad irruptionem in tempore faciendam collocauit. Præcipites Vuandali, qui in inſidijs fuere, ante tempus erumpunt: exceptique à Danis, ad internitionem cæduntur. Exercitus autem qui in aperto tenebat, ignarus ſuas iam copias oppreſſas, miratur quid Roricum detineat, ut non in aciem deducat. Animus auctus, quòd hoſtilem interpretaretur timorem, adnauigat Danorum exercitui, pugnamque ingerit. Attamen præueniens quidam ex Vuandalorum turma, Licet, inquit, compendio rem tantam peragere? Ego me de meorum Principum uoluntate in hanc ſortem offero duello. Si uicero, tributorum nobis immunitas proueniat: at ſi uincar, ut ante ſoluendis conſtringamini. Muſſitant Dani, nihil ſibi uictoria cedere, præter id, quod iam tenuere: dedecoroſum tamen habitum eſt, pugnæ ſortem recuſare. Inuentus eſt uir animo quàm uiribus maior, qui circumſpicienti Regi ſuo, Quid inquit, uictori promittitur? At Rex, ut manu geſſit, ſenas nexili nodo cohærentes armillas, uictori proponit. Ille refert. Pulchram inquit, uictoriæ mercedem, aut dedecoroſam, quæ fortibus morte grauior eſt, uitæ conditionem reportabit. Attamen Patriæ impendere uitam quam donauit, etiam ſine mercede, pulchrum

Roricus Rex.

Dani aduerſus Vuandalos.

Duello res agitur duplici.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

pulchrum cenſeri debet. Hæc dicens, in campũ deſcendit, & pugnam iniens ſuperatur. Alium uictor dari popoſcit. Cunctantibus Danis, ille in ſuorum caſtra lætus inuehitur. Sufficere poterat fortè, Patriæ libertatem meruiſſe: at inſolentia uiri, maius aliquid molita, Danis cœpit inſultare, quòd neminem arbitraretur in pugnam exiturum, fortiſſimo eorum pugile proſtrato. Mouit exprobratio uirum in exercitu Danico præcipuum Vbbonem. Non ſinam, inquit, dedecus hoc inuri genti noſtræ, ut nemo auſit in duellum prodire. Sed tuum erit O Rex, præmia uincenti decernere, quo alacrius in pugnam prodierit. Vidiſti, inquit Rex, armillas iam ante præmio decretas. Quid erit, ait ille, ſi te rei pœniteat, tuaquè dona in alium conferas? Quo certior ſis, inquit Rex, en præmia tua. & proiecit, ut manu caperet. Cunquè nauium intercapedinem, uis iacientis minimè ſuperaret, excepit unda donum proiectum. Tum Vbbo. Etiam nunc alacrior pugnam ineo: quando tua Rex perſpecta liberalitate, ipſe non mercennarius pugil, ſed ſpontaneus conſpicior: & hoc dicens, deſilit in campũ. Circumfunditur turba ſpectatrix. Ibi Vuandalus prius uictor, occubuit cum conſorte. Credo procurante fortuna: ne alter alterius exitio, gloriam, uoluptatemq́ perciperet.

Vbbo pugil.

¶ Fengo fratrem Horuuendillum perimit, ob Iutiæ præfecturam unicè adminiſtrandam. Ambletus timore patrui inſaniam ſtimulat, qua commoditate, paternę necis ultionem ingenio mirabili adſequitur. Caput. xix.

EA TEMPESTATE uiri primarij Horuuendillus ac Fengo fratres, Iutiæ præfecti, patris loco ſurrogati ſunt. Horuuendillus autem præcipua uir audacia, tantum gloriæ bellicis laudibus conquiſiuit, ut Regis germanam coniugio mereretur. Inuidens fraternis profectibus Fengo, cùm uirtute æquare non poſſet germanum, conſilia uertit ad fraudem: & intercepto fratre, peremit illum, uxore eius ſibi deuincta. Filium illa habuit prioris mariti ſanguine Ambletũ, adoleſcentem ingenio acrem, ſed nulla re magis tutum, quàm inſania ſimulata. Nam patruus illum è uita ſuſtuliſſet, ſi non contemptum, illi ſimulatus furor ingeneraſſet. Obſeruabat adoleſcentem patruus oculis curioſis, & multis per occaſionem ingeſtis tentamentis, experiri uoluit, ſi ſaperet. Sed ingenium acre omnem deluſit obſeruantiam. Erat inter proximos Præfecto, qui operam pertentandi polliceretur per abſentiam Fengonis. Nam ſi quid ineſſet prudentiæ, tum apud matrem abſente patrono quereretur adoleſcens. Itaq; recondidit ſe obſeruator in triclinio, quo uteretur matris Ambleti ſecretiſſimo. Nam ſi quid inter matrem

Fengo Rex

Fratricidiũ.

matrem ac filium colloquiꝫ futurum eſſet, ibi haberetur. Stratum lecti ſuperinduxit delitēſcenti ſibi, curioſius exquirenti: nec illum fefellit ſuſpicio. Siquidem ingreſſus ad matrem Ambletus, durius obiurgat, quòd cruētis fraterni occiſoris manibus ſe pateretur amplecti. Illa ſtultitiam, pueritiamq́ꝫ obiectat nato. Tùm ille expanſis brachijs, quaſi uolaturus, lectum conſcendit, Galli cantum imitatur: & inter agendū exerto gladio, latus defodit latentis, quem pedibus ſub lectulo deprendit. Ilico deſectum in fruſta igni applicuit, coctumquè ſuibus proijcit quo potuit ſecretius. Inde regreſſus ad matrem, docet, quid ſibi uelit ſtultitiæ ſimulatio: quòd aliâs ſe tutum ſub Tyranno non putaret. Reuerſus Fengo, amicū oculis requirit, auditurus, quid eo abſente comperiſſet. Vbi non aderat, rogat ubinam ſit: Ambletus omnes præueniens, Sues, inquit, illum exederunt. Videbatur inſaniæ plenum reſponſum, & erat uerum. Ablegauit priuignum, data opera, ut perimeret: nam id famulis ut curarent iniunxit. Ille autem miro ingenio ſub perſona inſanientis, prudentiſſimis illuſit, uertitq́ꝫ fraudem in Autores. Longam huius fabulam Saxo texuit, de Anglorum Regis filia, quam meruit uxorem: eaq́ꝫ repudiata, Scotorum Reginam, forma & prudentia præſtantem, miris ambagibus meruerit: eaq́ꝫ traducta, redierit in patriam. Sed rebus ſerijs, anilibus nenijs ſimiles narrationes inſerere, conſilium non fuit. Reuerſus in Patriam Ambletus, hoc peregit, ut Regia, cum Rege & optimatibus, per occaſionem conuiuiꝫ concremata, ultionem ſumeret paternæ necis. Populoq́ꝫ per ſummam prudentiam facti ſui reddens rationem, perſuaſit, ut non ſolùm in eo conquieſcerent, ſed uictorem meritis laudibus attollerent.

Inſaniæ Ambleti felix exitus.

Saxonis fabulæ.

Victo.

¶ Ambleti cum Vuicleto bellum, atquè illius in conflictu caſus. Caput. xx.

VVICLETVS inde ſucceſſit Daniæ ſceptris, Rorico de medio facto. Is Ambleti matrē uiduam, iam Regijs opibus exuerat, filiumq́ꝫ Ambletum in concilio Procerum ſemper accuſabat: quòd is Letrarū Rege cōtempto (locus is erat, quē qui teneret, ſummū apud Danos Imperium gerebat) Iutiæ Regnum occupaſſet. Sed Ambletus uincēs in bono malū, obſequijs & muneribus Regem placare, ſumma animi moderatione conatus eſt: peruincere aūt non potuit indignati Regis animū: quòd nomini, & rerū geſtarū gloriæ nō tàm inuideret, quàm ſuo capiti timeret: q̄ ſe contempto, Danorū proceres Ambletum Regem haberent. Ita querelæ in conuitia, & illa in rixam exierunt: inde ex contentione in apertum bellum eſt peruen-

Vuicletus Rex.

Letræ locus

peruentum, collatisq́ uiribus, rurſus Ambletus Regem conuertit in
fugam. Sed ille Scaniæ præfectum exautorauit: quod non ſatis con-
ſtanter ſe geſſiſſet. Reparatisq́ uiribus, rurſus Ambleto bellū denun-
ciat. Iam quietis erat Ambletus, poſt longum militię laborem cupidiſ-
ſimus. Quid faceret? Vrgebat ab alterius parte ignominia recuſati diſ-
criminis, & poterat inferre nolenti: ab altera uerò commouerat deſy-
deratæ quietis magna expectatio. Sed peruicit in uiro militari, bellici
ſplendoris reſpectus. Itaq́ bellum denuncianti, ſe refert occurſurum.
Vxorius iam erat, tanta illi uiciſſitudine amoris connexus, ut magis il-
lius uiduitatem, quàm ſui diſcriminis periculum penſitaret. Illa mulie-
briter in maritum conuerſa, Ego inquit, mi coniunx, quem per maria
ſecuta ſum, etiam pugnantem non deſeram: idem mihi qui tibi uitę fu-
turus eſt exitus. Credidit ille, & hoc animo in prœlia mouit. Non abe-
rat longè, coniunx magnificè pollicita, cùm prælium agereretur. Sed
Ambletus cadit. tum confertis uiribus, Ambletus cecidit. Egregia coniunx, oblita pro-
miſſi, fœminea fide in amplexus uictoris uolitabat. Hic Ambleti exi-
tus fuit: qui ſi parem naturę ac fortunę indulgentiam fuiſſet expertus,
æquaſſet fulgore Superos, Herculea uirtutibus opera tranſcendiſſet.
Vuicletum, tranquillam, ac diutinam Regni procurationē emenſum,
tandem morbus abſumpſit.

❡ Vuermundus Vuicleti filius patri ſuccedit. Vffo Vuermundi filius, pro patre cæco, uno congreſſu binos Duello ſternit; deq́ illius & corporis, & armorum robore. Caput. xxi.

Vuermundus Rex. WERMVNDVS illi filius hęres extitit, ſceptriq́ poſt
patrem moderator. Hic prolixis tranquillitatis ocijs, feliciſſima tem-
porum quiete decurſis, diutinam domeſticę pacis conſtantiam, incon-
cuſſa Rex ſecuritate tractabat. Sed hanc temporum ſuorum felicitatē
diu coniunx fuſcauerat. Adeò nihil eſt ab omni parte beatum. Iam in
Vffo gigas. ſenium uergens, filium accepit Vffonem, corporis mole cito grandeſ-
centem, ſed tam hebete ſenſu, tamq́ lingua pigritante, ut diu plumbe-
us ſtipes haberetur: ſed in eo homine tam inſignis facta eſt rerum, mo-
rumq́ conuerſio, quanta unquàm in ullo mortalium potuit eſſe maxi-
ma: ut ex ignauiſſimo fortiſſimus, ex ſtolido prudentiſſimus, ex mu-
to diſertiſſimus euaderet. Dum adhuc adoleſcentiam ageret, ſub im-
prudentiæ titulo, ſplendidiſſimi uiri Frouuini, quem Iutiæ præfece-
rat, filiam uxorem illi deſpondit: ut optimi ſoceri præſidio, & floren-
tiſſimorum iuuenum, filiorum eius opera, tutius regnaret. Illatum eſt
Iutiæ bellum ab Rege Suetię: quo in prœlio ex prouocatione pugnans
Frouuinus, cadit. Toto perinde agmine uictor lætus in ſua redit. Poſt

ea infeſto

ea infeſto redit exercitu, & ab Rege Vuermundo exceptus, forti prę lio retrò pellitur. Ibi præcipua Centurionis uirtus eluxit. Quam rem in Suetia peregimus. Frouuini filij paternæ necis uindictam in ea Sue tia peregerunt, Regi ſuo perinde facti commendatiores. Cumq; per ætatem Vuermundus oculis eſſet captus, ſuperbam legationem Saxo niæ Regis accępit: trium optionem proponi Danorum Regi ab ſuo Principe. Aut Regno cedat, per ætatem, & cæcitatem inutilis, Saxoni busq; iura permittat Imperij. Aut ſi illud grauius uideatur, Filiũ opponat Saxonum Regis filio ex prouocatione pugnaturo: cui ceſſerit uictoria, ſceptra illi utriuſq; Regni permittantur. Tertium eſſe, ſi prio ra detrectet, ut totis agminibus pugnaturus, prælium hac uoce expectet denunciatum. Indignationem extorſit Regi tam ſuperba legatio; modeſtius agendũ cum eo, quem fracta ætas oculis cępiſſet. Ne tamen uſq; quaquè Danorum Regem uiribus defectum arbitrarentur, ſi illorum Regi pugna cordi eſſet, illum ſe duello excępturũ. Ad quod Legati per contemptum reſpondêre. Compertum ſibi eſſe, Regem ſuum non cæco congreſſurum. Ludibrium enim, non prælium uideri; æquius eſſe, utriusquè Regis pignoribus decertare. Stupefactis qui aderant proceribus, Vffo Regis filius indignatione plenus, à patre loquendi ueniam depoſcit. Rogat Rex, quis ſit qui loquendi flagitet arbitrium. Qui aſtitere, filium eſſe Regis teſtantur. Tum pater ductis ab alto ſuſpirijs, Satis ſibi ait, oneris eſſe, cęcitatem ſuam, ut non etiam aſtantium riſu excipiatur: quid ſibi uelit ludibrium tranſuerſi per irriſionem reſponſi. Illi quàm ſanctè affirmant, Vffonem eſſe qui poſtulet. Fari iubet. Tum ille. Quandoquidèm Saxonicus faſtus, ſuperba legatione Daniæ Regnum infeſtat, ſcire illos par ſit: eſſe Regi filium, qui non modò Regiæ ſoboli occurrat, ſed etiam aſſumpto ex ſuis fortiſſimo, geminis unus duellum offerat. Riſere legati, ut erant faſtu pleni. Sed ille riſum eorum in lachrymas affirmat exiturũ. Quid multa? pugnæ locus, tempuſq; inſtituitur. Stupor affecit aſtantes: inſuetam uirtutem ore facundo ſonuiſſe ex illo, qui hactenus ſocors & elinguis haberetur. Abeuntibus Legatis, pater propius aſſiſtere iubet filium, manibus exploraturus quod oculis nõ licuit, ſi uerè ſit filius quem dixere. Vbi grandia membra manibus circumtrectauit, fidem, affirmantibus eſſe filium, cœpit habere. Quid eſt, inquit, dulciſsimè, tàm te diu elinguem præſtitiſſe, & curis tantam animo uirtutem condidiſti? Qua uerò fretus fiducia, duos unus in pugnã deuouiſti? Ad ea filius. Quã diu pater, te ſenſibus uigentem, & uiribus Regem ſuſpeximus, paterna defenſione contentus, in te conquieui: ubi uerò ætatis defectionem hoſtes ludibrio uertunt, tempus eſſe ratus ſum proloquendi, tequè

Suetię lib. 1. cap. 22. b.

Saxoniæ libro. 1. cap. 6.

Vffonis audacia.

d parentem,

parentem, ab iniuria ſuperborũ Saxonũ, inmunem præſtare. Quòd duos unus prouocaui: detergere uolui maculam, huic noſtræ nationi nuper iniectã: quòd duo in Suetia leuiri, Atiſlum Regem pugna congreſſum oppreſſere: quam culpã non aliter putaui detergendã, quàm ſi duobus ego unus depugnẽm. Collaudatũ filiũ, iubet eum pugnam armis exercere. Sed non facilè fuit arma inuenire quæ tam grandibus

Vffo gigas. membris aptarentur. Nam pectus magnitudine loricarum nexus explicuit. Multis reiectis, cùm paterna quoq; imparia uiderentur, iubet ex læuo latere diſcindi, fibulaq; reſarciri: non magnũ indicans, ſi pars clypeo cõtecta armis uacet. Gladius exquiritur illis aptandus digitis. Quẽ pater in ſecretiſſimis habuerat enſis exquirit: filio traditur: illo, aut nullo unquàm alio uictor futurus putabatur. Enſes quidẽm alij in manibus Vffonis diſtricti, uentilatiq;, ſola uibratione confracti perierunt. Rogat, an hunc quoq; aliorum exemplo probare debeat? Tùm mœſtus pater. Si hunc confregeris, nõ eſt alius illi par uiribus in quo depugnes. Igitur ex condicto locus petitur, quem fluuius Eydora utriuſq; ditionis Danicæ atq; Saxonicæ limes, ita totum complectitur, ut inſulam faciat. Pons inſtruitur, per quem ſit aditus pugnaturis. Procedit Saxonũ Regis filius, comitatus athleta inſtructiſſimo: ſolus Vffo opponitur. Pater Vuermundus & ſi oculis captus, non tamen abeſſe patitur certamini: locum ſibi iubet inſtrui in ponte, ut auribus hauriat, quod oculis cernere non poterat. Ita ſe aptauit præcipitio: ut ſi quid triſte de filio renunciaretur, unum cum illo exitum ſortiretur, ſpontè

Vffonis duellum cum duobus ſolus. deſiliens in ſubiectum amnem. Procedunt in pugnam. Vffo uiciſſim prouocat utrunquẽ. Tu, inquit, qui Regio ſtemmate gloriaris, prior manum confer, generis dignitatem factis fortibus exequere, contende. Quin potius tu, quem ex tot milibus delegit dominus, præſumptam uirium tuarũ audaciam exere: oſtende ſi quid in te uirtutis. Accedit ille propius, priorq; gladium diſtringit: ſed non diu cunctatur Vffo, caput inſtantis, altius enſe ſublato, medium diſſecuit. Pater enſis ſui ſonitũ agnoſcere teſtatus, rogat, quo ictu hoſtem affecerit? Cùm proſtratum audiſſet, ſpem capit, iam pugna exæquata. Inde uerò Regis filium hoſtem ſuperſtitem aggreſſus, facilè proturbat. Quo audito, pater in læticiam ſoluitur: uictorem filium lætus amplectitur, dieſquẽ ſuos in pace componens, quieuit cum patribus ſuis.

¶ Vffo Saxoniam cum Dania (patre defuncto) glorioſo Duello meretur ſolus. Caput. xxij.

Vffo Rex. VFFO filius patri ſuccedit in ſceptra: primùm hoc atquẽ magnum decus referens, ut uiuo patre, hoſte uicto, Saxoniã cõegerit ad tributa. Hic Lector attende, manifeſtũ

Antiqui=

Antiquitatis teſtimonium: quia pugna ad Eydoram commiſſa refer- Holſatia,Sa
tur, Holſatiam, quæ ab illo flumine ſumit principium, ſemper Saxo- xonica.
niç fuiſſe annumeratam, tanto ante natum Chriſtum tempore. Igitur
uicto iam Saxonum Regis filio, cum conſorte, Vffo patri iam adhuc
uiuenti non ſucceſſit, ſed acceſſit, ubi comperit ſenex diu ante abſcon-
ditam in filio uirtutem eluxiſſe. Pugna igitur peracta, Saxonibus pu-
dore mœſtis, pugilumq; funus ſumma cum acerbitate ruboris ducenti-
bus, Vffonem Dani iocundis excepêre tripudijs. Quieuit tum Atiſla
næ cædis deputata à multis infamia, quòd unū duo ſtratuiſſent. nam
Saxonum opprobrijs obſcurata, Regnum ceſſauit. Ita Saxoniæ Re-
gnum ad Danos translatū, poſt patrem Vffo regendum ſuſcępit: utri-
uſq; Imperij moderator effectus, qui per adoleſcentiã, ne uni quidem
futurus uidebatur idoneus: cuius ſequentes actus, uetuſtatis initio, ſo-
lennem fefellere noticiam. Sed credi poteſt, glorioſos eorum progreſ-
ſus extitiſſe, quorum tam plena laudis principia fuerunt. Tam breui
factorum eius proſecutione animaduerti poteſt, quot illuſtrium illius Scriptorum
gentis uirorum ſplendorem, Scriptorum penuria, laudi, memoriçq; penuria a-
ſubtraxerit. Quòd ſi Danicam regionē, fortuna latino quondam ſer- pud Danos
mone donaſſet, innumera Danicorum operum uolumina tenerētur. olim.
Hæc ſunt Saxonis noſtri uerba. Quaſi non potuerit patria lingua, cla
riſſimarum rerum ſplendor, ad poſteritatem mitti. Non hoc tam de-
ploratum ſilentium Latij ſermonis inopia, ſed hominū illius tempo-
ris incuria fecit, qui fortiter agere, quàm doctè ſcribere malebant.

¶ Dan Vffoni patri ſubſtituitur, miræ elationis & dilapi dationis Rex inglorius. Caput. xxiij.

DAN filius Vffoni patri in Regno ſubſtituitur: qui cùm Dan. II.
transfuſis in exteros prælijs, tropheorum frequentia, re
rum dominiū amplificaſſet, propagaſſetq;, partum glo
riæ fulgorem, tetro ſuperbię ſqualore fuſcauit. Ita à clariſſimi patris ho Dan ſuper-
neſtate degenerans, ut cùm ille cæteris moderatione præſtiterit, hic cæ bus & pro-
teros faſtuoſa tumidus elatione cōtempſerit. Sed & paterna bona, uel digus.
quæ ipſe exterarum gentium manubijs pepererat, flagitijs diſijciebat.
Opes, quæ Regio ſplendore ſeruire debuerãt, uoracibus ſumptuum
impenſis tribuens. Sic nonnunquàm à Maioribus ſuis, ſimilia porten
tum pignora deſciſcunt. Quantum autem temporis regnauerit, quid
rerum apud externos geſſerit, quibus etiam momentis tempora illius
ſint illuſtrata, uno pariter ſilentio iacent conſepulta, Scriptorum, ut
queſti ſumus, incuria. Quanquàm multa præclara ab eius generis ho
minibus expectari non poſſint, quorum mens ſuperbia tumens cæcu
tit, uenter autem omnem in ſe rerū curam tranſponit. Perdere magna

poſſunt uentris animalia: quod in Sardanapalo Aſſyriorum nouiſſimo Rege claruit: erigere parua, aut ſuſtinere ſine detrimento magna non poſſunt.

Hucletus Rex.

Ignoti ſtemmatis Hucletus Rex Danorum, piratas aliquot Suetiæ, mari domuit & uicit. Caput. xxiiij.

HVCLETVS deinde ad ſceptra peruenit. Incertum quo genere ortus. Ita malignitas temporum, clarorum interdum originem uirorum abſcondit. Leuis tamen iactura de ignorato principio: grauior eſt obſcuratio rerum geſtarũ. Nihil enim poſteritati relictũ eſt de huius uiri præclaris factis: niſi quòd Suetiæ tyrannos Homethum & Hogrinum maritimo fertur ſuperaſſe conflictu. Cætera ſepeliuit obliuio. Magis autem Scriptorum raritas & iniuria, res tantas præteriuit. Quis enim poterit arbitrari, tanto rerũ tumultu, quę proximis gerebantẽ ętatibus, tranquilla fuiſſe huius Regis tẽpora? Sed quę tradita nõ ſunt, à maioribus poſteri diuinando conſequi non ualemus, damna rerum taliũ, Maioribus imputantes.

Suetię lib. 1. cap. 36. b.

Frotonis ſecundi uictoria erga denos Noruagię Duces. Duellum item illius cum Frogero, quem licet magum interemit. Caput. xxv.

Froto Rex Primus.

FROTO Secundus, poſt illum ad Regnum peruenit, cognomento Vegetus: qui ipſam cognominis ſui ſpeciem, corporis, animiq́ firmitate teſtatus, denis Noruagię Ducibus bello conſumptis, inſulam quæ ex eo poſtmodũ nomen obtinuit, ipſum poſtremò Regem inuaſurus acceſſit. Frogerus hic erat, gemina admodum ſorte conſpicuus: quòd nõ minus armis, quàm opibus illuſtris, Regiam dignitatẽ athletico decoraret officio: tantumq́ gymnicis palmis, quantũ dignitatis ornamentis polleret. Hic, ut ferunt, ab immortalibus Dijs beneficium præſtare rogatis, muneris loco dicitur tenuiſſe, non poſſe ſuperari, niſi ab illo, qui pugnæ tempore, ſubiectũ pedibus eius puluerẽ, manu conuellere potuiſſet. Maiorum fuere præſtigia, quæ etiam hodiè ſunt in uſu apud magas aniculas. Res factu non poſſibilis uidebatur: & ideo inſuperabilis ferebatẽ: ut erat ſuperſtitione ſacrilega, regio tota ea tempeſtate redundans. Quem Froto Danię Rex, tanta à Superis firmitate donatũ comperiens, duelli poſtulatione ſollicitat, Deorum indulgentiam, fallacia tentaturus. Primum ergò imperitiæ ſimulatione dimicationis ab ipſo aduerſario documentum efflagitat: cùm eum uſu, experientiaq́ ſciret praecellere. Ille hoſtẽ profeſſioni ſuę nõ ſolũ cedere, ſed etiã ſupplicare gauiſus, ſapere eũ aſſeruit, ſenili induſtrię, iuuenilẽ animũ ſubijciendo: ꝙ ei facies cicatricibus uacua, frónſq́ nullis armorũ ueſtigijs exarata, tenuẽ huius rei noticiã

Frogerus.

extare

extare teſtetur. Itaq; è diuerſo bina quadratę formę ſpacia, cubitalibus figurata lateribus, humi denotat: à locorum uſu documenti initium orditurus. Quibus deſcriptis, aſſignatam ſibi uterq; partem complectitur. Tum Frogerum Frotoarma ſecũ ac locum permutare iubet. Nec difficilis admiſſio fuit. Frogerum ſiquidèm hoſtilium nitor concitabat armorum: quòd Froto prędıtum auro capulum, loricamq; pari ſpecie radiantem, ſed & caſſidem in eundem modum eximio comptam fulgore geſtaret. Igitur Froto, loci quo Frogerus exceſſerat puluere correpto, omen ſibi uictoriæ datum exiſtimauit: nec augurio elu ſus, continuo Frogerum occidit: tam paruo uaframento, maximam fortitudinis gloriã aſſecutus. Quippè quod nullius ante uiribus licuit, aſtutia pręſtitit. Hæc ſunt noſtri Saxonis ſuper hac re teſtimonia ad uerbum reddita: quæ libuit hoc præſertim loco inſerere: quod in Noruagia uerbis alijs eandem rem inſinuauimus: ut Lector uarietate ſermonis, aliquantiſper recreetur: cui liberum eſt de rebus iudicium.

¶ Dan tertius duodennis, irritantes Saxones, ad Albim fluuium uincit, & tributarios facit. Caput. xxvi.

DAN tertius, Frotoni ſubrogatur in Regno: filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotum Regiorum, incertum nobis eſt: quòd nihil ea de re in literas miſſum eſt. Cæterum quia tenera ætate ad Regnũ peruenit, annũ agens uitæ duodecimum, Frotonis filium credere par eſt. Nam ſi Proceribus deligendi Regis liberum manſiſſet arbitrium, non duodennem puerum, ſed uirum nobilitate, armis, prudentia pręſtantem delegiſſent. Huius ætatem cùm Saxones contemptui haberent, inſolenti legatione bellum ſibi parauerunt. Siquidem miſſis nuncijs, Danorum Regem, aut in aciem deſcendere, aut tributa pendere iuſſerunt. Superbiæ plenum mandatum. Sed huic Legationi tanta à Danis alacritate occurſum eſt, ut ad militiam ſpontaneè concurrerent, quibus imperari ut pugnarent, uix poterat. Contemptum Regis ſuæ gentis uindicaturi, Albim fluuium nauigijs impleuêre Dani: ut iunctis ex latere ratibus, uelut ponte facto, rapidiſſimus alioquin fluuius tranſiretur. Danorum iuuentus qua alacritate bellum ſuſceperat, peregit. Nam Saxones in pugnam congreſſi, fortiſſimè dimicantes, adegerunt, ut uicti manus darent, ſub iectionem promitterent, tributis adigerentur. Ita factum eſt, ut qui per inſolentiam quieſcere non poterant, alienum exciperent Imperium, Seruitutis ſuæ damna, præmium reportantes ſuperbæ quam fecerant legationis. Cætera huius Regis fortia facta ſepeliuit obliuio: quòd nihil in literas relatum accępimus.

Dan Rex III.

Saxoniæ libro. 1. cap. 7.

Saxones Danis tributarij.

¶ Fridleuus Duello Hallandos ſuperat, Duflinam Hiberniæ urbem Hyrundinum miniſterio expugnat. Caput. xxvij.

Fridleuus Rex. I. FRIDLEVVS cognomento Celer, poſt Dan perueniit ad Regnũ: quo tempore Hallandiæ Princeps Danis fœderatus, Noruagiam infeſtabat. Principatus ille ad coronã Daniæ ab initio uſq; in hunc diẽ pertinuit, ſed ea tempeſtate ſe à ſuo Rege diuelli ſatius putabat. Quàmdiu autem Danorum fœdere fretus, Noruagiam impugnabat, felicibus augebatur ſucceſſibus. Quippe Prouinciam, quę etiam puellas nutribat pugnatrices, primũ infeſtam, deinde ſubiectam cœpit habere: tum uerſus in ſuperbiam, Danorum

Hallandi aduerſus Danos. amicitiam poſthabere cœpit. Ex ſimultate odium, ex illo apertum oritur bellum. Tantis utrinq; uiribus, tantiſq; odijs cõcurſum eſt, ut die integro extractum prælium, uires utriuſq; agminis ita conſcidit, ut incertum, quo loco uictoria conſtiterit, haberetur. Nox prælium diremit. Tum uerò nonnulli ſe ex Hallandiæ Principis parte ſubduxere, pugnam futuræ litis extimeſcentes. Qua reddita, cùm Fridleuus Danorum Rex, recenſitis ſuorum ordinibus, prioris pugnæ ſortem miſeraretur, Ducibus aduerſi agminis Duellum offert, pari numero capitum congreſſuris. Illi non detrectant. Venitur in locum pugnæ me

Duello Fridleuus uincit. tatum. Ibi Danorũ Rex inuicta fortitudine ſtrauit aduerſarios. Erat in eis, qui ferro inuiolabili haberetur: hunc capuli nodiſq; repetitis ictibus per multos contudit labores. Eo uictor prælio, Hyberniam inſtructa claſſe bello petit, Duflinamq; urbem regionis primariam, quia armis capere difficilimum uidebatur, ad Haddingianũ uertitur ingeni-

Haddingi ſtratagema ſupra cap. 7. um. Nam captis hyrundinibus quæ ſub tecta urbis nidificaſſent, ignẽ alis ſubligat, remiſſiſq; in tecta, incendium ſuſcitat: cui reſtinguendo dum ciues laborant, faciliorem oppugnandæ urbi uiam inſtrauit, urbemq; expugnauit. Inde conuerſus in Britanniam, populationi inſtitit. Sed Rex gentis contracto exercitu, populantibus occurrit. Graue prælium conſeritur. Cadunt utrinq; plurimi. Fridleuus ſuorum agmen comminutum, hoſtiumquè per dies ſingulos cernens adaugeri,

Ingenioſa fugæ ſalus. quod neceſſe fuit, fugam meditatur: quam ut tuto faciat, extincta ſuorum corpora, roboribus inclinata, uelut in aciem diſponit, pugnaturorum ſpeciem præferentes. Interim ipſe cum ſuis ſe recipit in naues, eluſis hoſtibus: qui ubi propius acceſſere, uident in conſpectu ſtantes, qui neq; pugnare, neq; fugere potuerunt. Fridleuus in Patriam reuerſus, non diu remanſit inter mortales, iam mortuis deputatus.

¶ Froto

¶ Froto tertius ſeptennis, ſub tutoribus regit: ut adoleuit, Hunorum Regis filiæ nuptui traditur. Caput. xxviij.

FROTO tertius, hunc filius puer ſeptennis Regno inſequitur. Ad tutores ergo rerũ gerendarũ cura peruenit: Vueſtmarus et Colo germani, inter Regni Proceres, nobilitate, & rerũ geſtarũ gloria præſtantes, Regiæ educationi, adminiſtrationiq; Regni præficiuntur. Sed alter ex his filiorũ numero præſtabat (duodecim enim filijs inſolentiſſimis iuuenibus ſtipabatur) qui cuncta ſibi licere, pro paternæ autoritatis excellentia arbitrati, multos oppreſſere, multaq; per Regnũ innouauere. Alter Colo, uxorem habebat fœminam prudentiſſimam, ut quæ lingua ſimul & ingenio multos præſtantes exuperabat uiros. Regis germana Gumuuara, ſimili tutorũ cura educata, nubiles años demorabat. Prima Aulicorũ cura fuit, Regem ſermonibus inclinare, ut circũſpiciat tori ſociam, Aulæ decus, ſuorũ quoq; rationem commodorũ rationem habentes: quòd elegantius familia ueſtiri ſolet, ubi Reginæ miſcetur Imperium. Arma enim Reges, Dominas uerò mundiciem ueſtiũ accurare, rectum ſolet iudicari. Diu Rex iuuenis reluctatur, incommoda commemorans, quę ab re uxoria proficiſcuntur. Sed illi non quieſcunt, Gotuuaram præcipua prudentia fœminam ſubmittentes, quæ Regi perſuadeat, animum uxoriæ rei pręparare. Non deſtitit fœmina, donec peruinceret. Quando inquit, uiolenti incumbitis, unde ergo nobilitate & opibus parẽ accipiemus? Compertum habuere omnes, Hunorum Regem potentiſſimum, filiam egregiæ pulchritudinis educare: de qua Regi ſuggerunt. Sed ille rurſus ad ingenium recuſandi connubij, paternum ſe aiebat conſiliũ tenuiſſe: Nõ expedire Regibus, longinquas expetere nuptias: melius * in regione nota, notos aduocare contubernales. Illi uiciſſim, Regi Hu * norũ potentiã opponũt, quantũ inde decus Danis ſit acceſſurũ, ſi uiribus Danorũ, accedat Hunorũ per cõnubia ſocietas. Quando inquit, uehemẽter urgetis, cedo: ſed qui dedere cõſiliũ, ęquũ eſt, ut obeant Legationis officiũ. Vueſtmarus & Colo fratres, cum Gotuuara Legationi parañ. Nec enim erat recuſare liberũ, obtẽtu ętatis, aut alia quauis ratione. Profecti longo itinere, Regẽ adeũt. Excępti cõuiuio de more gentis, priuſquàm legationis exponerẽt mandata, ibi progreſſa in mediũ Regis filia, aduenas comiter cõſalutat. Feruẽtibusq; cõuiuijs, ubi cũ animis corpora concaluere, audet per iocũ Vueſtmarus, puellę animũ uerbis licẽtioribus pertentare: ſi potentis Danorũ Regis cõiugio, animum dignabitur inclinare? Illa refert, ſe ex parentis in omni re pendere conſilio: quod illi complacitum ſit, non in ea modo, ſed omnium prorſus re ſedulo facturam: attamen nulla fama uiri pręcurrente, neq;

Froto Rex Tertius.

Ecce ueteris honeſtas.

fortia eius facta prædicante, durum uideri, non ſibi modò, ſed cunctis Regijs uirginibus, illi animum inclinare, quem nulla res præclarè geſta illuſtrauerit. Gotuuara ſermoni accedit, muliebriter blandita, opes Regni, Regis indolem, Patrum claritatem, magnificis cœpit uerbis attollere: Paulatimq́ꝫ duram uirginis mentem ſermo permolliuit. Legati interea ad Regem ingreſſi, mandata promunt: promiſſionibus minas inſerunt. ut habet Gentis barbaries cognatum. Rex Hunorũ mirari ſe ait, ſi negocium ineundæ affinitatis minis intentetur: ab amica poſtulatione propius impetrandum: modeſtius apud maioris potentiæ Reges agendum, quàm ut terroribus exprimatur quod ſocietati poſtulatur impendi: ſe tamen interritum perſtare, ſi libeat Danorum Regi, arma prius ſua, quàm connubia experiri. Sed in hac re nihil pręſtantius, quàm puellæ uotum perſcrutari. Aduocatur filia, iam Gotuuaræ ſermonibus permollita: parenti permittit arbitrium: ſi tamen illi complaceat, non ſe abhorrere à Frotonis connubio, cuius præclaras dotes multas prædicauerint. Parat pater longi itineris commeatus: & aſſumpto pro dignitate comitatu, filiam deducit futuro, & iam dilecto genero. Excipitur regali faſtu. Nuptiæ inſtruuntur ad utriuſq; Regis dignitatem: quibus peractis, in ſua ſe lætus Rex Hunorum recepit.

Cõacta petitionis uoluntas.

❡ Vitiorum Aulæ Danicæ, ſub Frotone hoc iuuene, per Vuaſtmari natu ſeniorem deſcriptio. Caput. xxix.

SED in Dania ſub iuuene Rege, tanta Procerum creuit inſolẽtia, ut nihil ubiq; tutũ, ſecurumq́ꝫ haberetur, quid cuiuſquàm libidini complacuiſſet. Stupratæ uirgines, polluta matrimonia, uexati ciues, abalienati exteri. Primi in his flagitijs ac facinoribus Vuaſtmari filij, qui uenalia in Regno cuncta fecere. Ad ultimũ, ne Regium torum, maior natu ex fratribus impollutum reliquit. Creuit aucta rumore infamia: ſed nouiſſimum, ut fieri ſolet, Regem attigit. Ita tamen Regi inhærebat adulter, ut nihil ſuſpicaretur. Auſus etiam Regis germanam poſcere coniugem: quod idem multi ex iuuentute Nobilium fecere. Sed iſte, contractis omnibus qui puellam depoſcerent, cùm à Rege ſuper his nutũ accępiſſet, uniuerſos peremit: quo ſibi certiorem aditum ſtrueret ad eam ducendam. Nihil Rex ea re motus, æquè ſibi deuinctum habuit tori ſui temeratorem. Qui per inſolentiam ſuam ita Regem tenebat incluſum, ut nemo, niſi dato precio, per illũ admitteretur. Ita unus omnem Regni ſubuertit iuſticiam. Vendidit cauſas, diſtribuit matrimonia, et nihil in uniuerſis agebatur niſi per illum.

Ob ſcelus Antiquitatis, utinam non ſęculo noſtro adſine.

❡ Ericus

¶ Ericus quidam Noruagus, Daniam reſtituit, uitijs purgat, ac facinoroſos punit. Regem Frotonem à periculis liberat, &c. Caput. xxx.

SVB hoc rerū ſtatu adnauigabat Ericus quidā ex Noruagia, qui hoc Regi ſuo præſtiut, ut ſpecularetur Frotonis curiam. Regi ſuo renūciaturus, ſi quod cupierat, bellū inferre Daniç expediret. Vir erat prudētia ſingulari, & eloquio dulci, qui primū certamen cum memorato adultero Vueſtmari maiori filio, cui Grepp nomen, tētauit per arma Ericum eijcere. At uictus eſt ab Erico. Tentauit uerbis prudentiam refellere: ſuperatus eſt. Et prouenit res per multam Erici induſtriam ac fortitudinem, ut intantúm Regi Frotoni inuiſceraretur, quòd primus in concilio, primus in rerum adminiſtratione deinde Ericus haberetur. Purgauit Regiam malis cōſilijs: quos aliter eijcere non potuit, armis expulit. Oblatoq; duello, omniū uictor conſtitit. Ita Vueſtmarum ſenem, ita filios eius ſubmouit. Ipſe quoq; Rex aliquando à ſuis inflamatus, Erico ſe opponens, non caruit periculis: ſemper ab Erico ſeruatus: etiam tum, cum hoſtili in ſe Rex animo eſſet. Eóq; res deducta eſt, ut Froto pudore nimio, quòd ab externo uinceretur, inuiſam uitam finire uellet aquis, ab Erico periculis eripitur. Deniq; eó res peruenit, ut primus omniū apud Regem Ericus haberetur. Germanam illi coniugem deſpondit, & Centurionatum, imo omnis militiæ principatū illi impoſuit. Reginam, ob admiſſum adulterij flagitium, & ſi culpam remiſiſſet, indignam tamen toro ſuo iudicauit. Tum Erici conſilio, ne quod cogitauit, inhonoratam abijceret, patriq; remitteret, Rollero Erici germano permittit habendā. Erico mandatum imponit, ut Gotari Noruagiæ Regis filiam, ſibi uxorē aſciſceret: quod & factum eſt. Cuius rei ordinem, quia in Noruagia peregimus, hic tranſimus. Vuandali deinde Daniam infeſtant. Ericus acceptis pro rei neceſſitate nauigijs, & induſtria, & uirtute peragit, ut facilè illos pœnituerit irruptionis. Reliquam autē belli molem in eam gentem, quia in Vuandalia plenius ſumus executi, iſthuc Lectorem remittimus. Froto autem Rex pacem nactus temporum, reformandorum in Regno morū curæ uiriliter incubuit: Leges ſanciuit, quæ bello ac pace optimum Regni ſtatum facerent ac confirmarent. de omnibus enim tulit ſanctiones.

Erici uitus & magnalia.

Adulterij Reginæ pœna.

Noruagiæ lib. 1. cap. 13.

Vuandaliæ lib. 1. cap. 9. & ſeq.

¶ Frotonis contra Hunos uictoria naualis maxima. Noruagos legibus ſubdit. Britannos item dolum machinantes, eodem Froto ſternit & deprædatur. Caput. xxxi.

MAGNVM deinde bellum Daniç ab Hunorum Rege exoritur:

exoritur. Totius Orientis uiribus toto biennio bellũ apparatur. Froto quoq; ex Noruuagia atq; Vuandalia uiros adauxit: Ericúmq; præmittit cum parte claſſis ſpeculatum, quid apud hoſtes ageretur. Ibi leuia conſerta ſunt prælia. Omen tamen futuræ uictoriæ Ericus referebat. Angebat Hunorum Regem filiæ contemptus: quòd Reginali deſtituta nomine, citeriori uiro denupſiſſet: Qua ex re & Ruſſorum arma ſibi deuinxit, totúmq; robur uicinorum Principũ in Daniam cõcitabat. Nauibus impoſiti, Daniam mouent. Sed fortè non expectandus ratus in Regno ſuo, ſuis, ſuorumq; auxilijs communitus, obuiam uadit hoſtibus. Conſeritur pugna naualis: multa milia ubiq; cadunt: ſed maior clades in Orientalibus. Itaq; retrò pulſi, redeũt in amnes è mari: ſtabantq; in anchoris, hoſtẽ expectantes. Sed erat Frotoni ab Erico conſilium, trahendi bellum in longum: ut quo plures ſtarent in hoſtili agmine, maiori citius inedia laborarent. Vbi uerò hoſtium incurſatione in aciem prodire compellitur, renouato rurſus prœlio, innumeram Orientalium multitudinem Dani conſcidunt: adeò, ut cadauerum denſitate innauigabiles fluuij ſtarent. Inſignis iſta Danorũ uictoria, & quæ maximis rebus debeat annumerari: quòd totius uires Orientis, ingenio magis, quàm armis ſtrauit. Terribilẽ illam Romano Imperio Hunorum manum primus Froto contudit. Nec minori nunc ſtrage cæſi ſunt à Danis Huni, quàm poſt annos Quadringentos in Campis Catalaunicis Galliarum à Gotis. Sed hæc ſuo tempore atq; loco in Suetia noſtra explicabuntur. Froto autẽ magno bello uictor Orientis, Noruagiam quoq; rebellantem miſit ſub Leges. Inde tranquilla tempora uitæ nactus, Patriam compoſuit. Furibus infeſtiſſimus: quos tanto inſecutus eſt odio, tamq; atrocibus pœnis repreſſit, ut anno integro appenſa armilla publico itinere remanerẽt, audẽte nemine contingere: quod exquiſitiſſima pœna uendicaſſet. Septennio deinde iocundiſſimum uitę tempus emenſus, filium Aluonem, Ophiramq; filiam ſuſcepit. Sed filius immaturo funere ſubtractus, ad pubertatem non peruenit. Cæterũ audiens mare Britannicũ piratis infeſtũ, arma uertit in Occidentem: illũ quoq; uictorijs ut Orientem infeſtaturus. Britanniam innumera claſſe inuadit. Rex gentis cernẽs uiribus ſe longè minorem, deditionem offert, tributa penſurum promittit, ac omnia obſequiorum genera egregiè blanditus deſpondet. Inuitat prętereа Regem: ut nauibus exiens, cum quanta uelit manu conuiuio excipiendus. Subeſſe ratus inſidias Froto, mittit ſpeculatum quoſdam: qui deprehendũt armatum agmen ſiluis inſidere, atris tentorijs: quo tutius lateret obtectum. Quod ubi renunciatum eſt, parat & ille occultam manum noctu egreſſam, quæ opportunis locis delitеſcens, ad

Danorum contra Hunos uictoria maxima.

Furti oſor Froto.

titui ſonum erumperet, ſuis auxilio futura. Rex Britannus preces ingeminat, dignetur excipi conuiuio, ac refici cum ſuorum manu. Paret Froto, egreſſus: ac fixis per littora tentorijs, auleas circumpēdent. Feruent Regali cuncta paratu: dolium in medio mero plenum. Miniſtri & ueſte & mundicia ſplendidi, aurea circumtulere pocula. Danis è mari cupidè lapſis, dulcior inceſſit ebrietas: indigenæ parcius poti. Vbi Danos crapula & uino madidas conſpexere, paulatim dilapſi, arma parant. Non deerant tamen Frotoni peruigiles uiri, qui cuncta Britannorum geſta diligentioribus oculis ſecuti, ubi arma parari uident, dant lituo ſignum. Emergunt tecti Danorum milites, & occurrentes arma miſcent. Funduntur Britanni: præda inde ducta eſt opulenta. Tum Rex ſua reuocans agmina, cecinit receptui. Britannorũ dolus, illis exitio eſt.

¶ Froto Hibernos, ſub nato Chriſto, Danis ſubigit: tum morte magica abſumptus. Caput. xxxij.

HOC eſt illud tempus, quo, ut Romanæ ferunt Hiſtoriæ, Caius Iulius Cæſar, Galliarum Præſes, Britanniam quoquè non ſine periculo inuaſit: nec aliud peregit, quàm ut euibus prælijs terram pulſaret, luſtrans magis inſulam, quàm ſubigens. Claudius autem Cæſar, ab Auguſto Quartus, ualidioribus armis illam inuadens, Prouinciam fecit uſq; ad Saxonum tempora, ſub Martiano Rom. Imperatore. Quod in noſtra Saxonia plenius agemus. Sed Froto Rex relicta Britãnia, Hiberniam pulſat. Ea gens opũ expers, duram egit uitam: perinde bello terribilior. quippè cuius ferrum, non aurum tenetur. Nam & in fugam uerſi pugnant cuſpidibus, atq; mucronibus in tergum relatis: quo fit, ut non pauciores fundant in fuga, quàm concidant ſtantes in acie. Tamen tùm à Frotone uicti, cũ Cepo Rege, & cùm germanus eius tributa polliceretur, in iura Danorum uenerunt. Quo deinde Regno ſubacto, cùm fatis Occidenti datũ uideretur, in Patriam reuerſus, tranquilla pace fruitur per annos ferè triginta. Nam tempus hoc erat, quo uera pax de cœlo deſcendit, ſub Auguſto Cæſare iam Chriſto domino terras inuiſente: ut extrema Aquilonis Regio, eius perſentiret pace longęua præſentiam, in cuius manu ſunt oĩa iura Regnorũ. Sed Froto interim ab ætate feſſus, tantã operũ tranquillitatẽ conſecutus eſt, ut impunè aurum, tentamẽti gratia, año integro ſepi inhereret. Erat matrona Magicæ conſcia, quæ filiũ hortaĩ aurũ diripere, impunitatẽ ex uicina Regis morte, aut Magico ſuffragio pollicita. Incitabat iuuenẽ matronę peritię fiducia: & quãuis ſupplicij ferocitas deterreret, pręualuit tñ ab arte impunitas ſperata. Aurũ tulit. Nec potuit clam eſſe factũ, q; tã multorũ oculis obſeruaret. Pręmittit Rex, qui matrẽ cũ filio abſtractã, ad pœnã raperẽt. Saxoniæ libro. 1. ca. 20. Anno Chriſti. 449. Hibernos ſubigit.

Egreſſus

Egreſſus & ipſe Rex, tardante licet ſenecta, audaciam facinoris, inſigni ſupplicio compenſaturus uenit. Fœmina ad artes ſuas conuerſa, filium uertit in uitulū, ſeq; bouem oculis præſtigio deluſis, ingerebat. Rex miraculo captus, deſcendit, propius monſtro uēturus, humi conſedit. Bos toruo uultu incurrēs, altero ex cornibus intento, Regem fodit in latere: quo uulnere exanimatus ſenex, illum habuit ex tot uictorijs exitum. Corpus exanime ſole triennio aſſeruatū, ne mors quidèm tanto tempore eſt audita: ut in fide continerent populos, qui ad nuncium mortis, protinus Imperio defeciſſent.

Magicum horrendū.

¶ Hiarni Epitaphio Frotoni inſcripto meretur Regnum, inſcio hærede iuſto. Caput. xxxiij.

HIARNI homo mediocris fortunę, ſed ſingularis ingenij, inaudito more peruenit ad Regnum. Siquidèm incredibilis amor in ſuum Frotonem, adegit Proceres de Regno conſulturos, ut decernerent, illum fore Regem, qui cęteros honore defuncti Regis nemini impenſo præcurreret. Certabant enim uniuerſi, cumulare defuncti gloriam. Ille quidèm commemoratione rerum geſtarum, Dijs immortalibus mortuum æquabat. Alius iuſticiam eius attollens, templo etiam honorandum putauit. Hiarni uerò uir induſtrius Pöetices, in patria lingua peritiſſimus, Epitaphio condito, Regis memoriam apud poſteros putauit perennandam. Itaq; edito Carmine, cùm recitaretur, adeò omnibus complacuit in eo, ut omnes honoris impenſo ſuperaſſe diceretur. Mox illi corona Regni, cum Regio nomine defertur. Hoc uerò Carmen Saxo noſter latinè reddens, in eam formā quę ſequitur, transfudit.

Hiarni Rex

Epitaphiū Frotonis.

Frotonem Dani, quem longum uiuere uellent,
Per ſua defunctum rura tulere diu:
Principis hoc ſummi tumulatum ceſpite corpus,
Æthere ſub liquido nuda recondit humus.

Hoc Epitaphium à Danis Regno compenſatum eſt: Imperijq; pondus, paucarum literarum, donatum eſt contextui. Tam exili impendio, ingens prȩmium ſtetit. Diuus quidèm Iulius ante hæc tempora, uictoriarum ſuarum toto orbe editarum, ſcriptorem, illuſtratoremq; municipio donare cōtentus fuit. Sciat Saxo, quis iſte fuerit Scriptor: nos rerum geſtarum ab Iulio non alium teſtem habemus, quàm illum ipſum qui geſſerat. Nam Commentarios quos tenemus, edidit inter agendum. Sed ne Africanus quidèm, in rependendis operum ſuorū monimentis, munificentia ſua Danos æquauit. Illic enim elucubrati uoluminis merces, auro ſimplici ſtetit: hic Regni ſceptrum inendita Verſuum paucitas miniſtrauit. Ennius hic erat, quem Africanus & ſtatua

Pöetarum & Scriptorum remuneratio ſolita.

ſtatua uiuentem, & defunctum inſigni ſepultura decorauit. Sed Re-
gnum, quod inmenſus Populi amor donauit, iuſti reſpectus hæredis
abſtulit. Quod in ſequenti Fridleuo dicetur.

¶ Fridleuus iuſtus Daniæ Regni hæres, electum Hiarni
duello extinguit: Haſmundi Noruagiæ Regis
filiam, patre renuente, ac nauali bello ce-
ſo, uxorem ducit. Caput. xxxiiij.

FRIDLEVVS auitum referens nomen, Frotonis fi- Fridleuus
lius, apud Ruſſos ex uictoria patris gerebat Imperium: quem & Pro- Rex. II.
ceres cum populo uiuere neſciebant: arbitrati, tam longinquam ac di-
uturnam peregrinationem, nullam ſpem ferre ſuperextantis. Halda-
nus erat Erici filius, quem Froto pater Suetiæ præfecerat: is à Norua- Haldanus
giæ ducibus preſſus, nullum certius putauit profugiū, quàm ut Frid- Erici filius.
leuum adiret Ruſſiæ Principem, qui & poſſet, & deberet paternum
beneficium in filio conſeruare. Hunc igitur in Ruſſiam profectus, ſup-
plex adijt: docetq́, quo in ſtatu res ſua ſit: quòd Suetiam, quā ob mul-
ta merita, eius pater Froto, ſuo parēti cōtuliſſet Erico, nunc iam Nor-
uagij inuaderent: nullumq́ ſibi ex Dania auxilium ſperari: quòd Fro-
to rebus humanis exceſſiſſet. Vbi parentis mortem audit, exiliuit: quę-
rens, ſi iam uitam obijſſet, quis Regni ſtatus eſſet? Ille refert, hominem
ſordidæ originis, unius Epitaphij merito, coronā tenuiſſe. Igitur Frid-
leuus Ruſſiæ rebus pro tempore compoſitis, amici cauſam ſuſcæpit
agendam: & exercitum educens uno nauigationis tenore, Primū Sue-
tiæ reddit Haldanum, pulſis hoſtibus. Inde Daniam adit, paternum
Regnum iure ac lege ſuſcepturus. Ad præſentiam ueri hæredis moti
Proceres, Regnum pridèm delatum Hiarni dimittendum, Fridleuo
tradendum decernunt. Refriguit charitas honorati Regis in Pöeta,
ut uiuum eius exemplar contemplantur: iam ſatis præmij conſecutū
arbitrantes, quòd honorem Regium tandiu tuliſſent. Sed quod diffi-
culter aſcenditur in culmen, tam illibenter apprehenſum dimittitur.
Itaq́ Hiarni armis tueri ſe parat, & minas Fridleui, & decreta Proce-
rum uno tenore contemnens. Armantur in inuicem, ac congrediun-
tur. Victa pars Hiarni, fuga ſibi conſulit. Renouato bello, rurſus con-
currunt. Non diſſimilis priori exitus. Igitur uiribus diffiſus, ad inge-
nium conuertitur, inſidijs Regem perempturus. Vbi in obliuionem Hiarni inge-
ueniſſe creditus eſt, mutat habitum, ora detorquet, famulitio ſe Regis nium dolo
inſerit, ſalis coctorem profeſſus. Nouiſſimus cubabat, ne internoſcere- plenum.
tur. Ante omnia uerò lauandi corporis operam fugitabat: ne à quouis
noſceretur. Animaduerſum, quòd corpus nudare uereretur: igitur co-
gunt poſita ueſte nudari. Ibi primùm corpus cicatricibus diſciſſum

apparuit. Vultum inde diligentius intuentur. Agnoſcitur Hiarni, Regiq́ꝫ detegitur. Agè Rex inquit, improbè latro, ſi me ad tua uota teneres, quo genere mortis abſumeres? Duello, inquit ille. At Fridleuus, Id tibi genus pugnæ denuncio. Sumptis igitur ueſtibus & armis, conſeruntur. Ibi cadit Hiarni. Hoc ſecum referēs mortis decus, quòd Regia manu caderet. Interea Regem adoriuntur Proceres, coniugio ſibi cōſulat, deq́ꝫ Regni cogitet hæredibus. Ille refert, infauſtas generi ſuo nuptias, quantos parētı eius labores creauerint, meminiſſe Maiores, ſe quoq́ꝫ auditu comperiſſe: proinde cœlibatus multis incommodis Regem ac Regnum eximat. Fruſtra renititur perſtantibus, non expedire Regno, ſi non per ætatem conſulatur ſucceſſioni legitimi ſanguinis. Peruincunt inſtantes. Eſſe apud Noruagiæ Regem filiam inſignis ſpeciei: eamq́ꝫ miſſis Legatis poſtulare iubet. Haſmundus Rex erat: memor, quibus armis Froto Fridleui pater Noruagiam infeſtauerit: eſſe ſibi hæreditariū cum uiro bellū, nec affinitatem initurum. Filia uocem patris indignè perpeſſa, apud ſe cōarguit, quòd talē recuſaret generū. Nec minus Fridleuus repetita Legatione, perſtabat puellam poſtulare. Indignatus Haſmundus, repetitam Legationem, belli denunciationem interpretatus, Legatos malè mulctatos occidit: quæ res iuſtam ultionē Fridleuo præbuit. Itaq́ꝫ expedita claſſe, Noruagiam petit, auxilijs Suetiæ fretus: Regemq́ꝫ prælio uictum oppreſſit Haſmundum, filiam eius uolentem coniugio ſociauit. Erant ea tempeſtate inſignes pugiles, Ano Noruagicus, Biorn Danorum ſanguine. Ano inſignis ſagittarius, cognomen inde tulit: is aduerſario cōgreſſurus, ut artem illi oſtentaret, aptanti arcum, telum iniecit, chordaq́ꝫ caput uulnerauit. Alteram deinde iaciens, digitorū intercapedinem tranſiuit. Tertio ſagittam uulnerauit: artis peritia deterrere uolens aduerſariū. Sed ille nihil motus, congreditur. Ambo inuicti, mutuis uulneribus exceſſere. Quotiens renouata eſt pugna, ſimilis exitus ſemper erat. Ambos ergo pares Rex ſibi deuinxit. Anonem coniugio concubinæ donans: ex qua iam filium Olauum ſuſtulit. Nec mulieris coniugium refugit: honoratiores nuptias uiri robore compenſans.

Duellum.

Vxorē Noruagiæ Regis filiam ducit.

Legati occiduntur.

Duellum.

¶ Frotonis quarti puerilis affabilitas, uirtutes & facta heroica. Saxones prima militia tributarios facit: atq́ꝫ incidenter Starcuteri gigantis robur, ætas hominis triplex, & contra Vuiſimum uictoria. Caput. xxxv.

Froto Rex Quartus.

FROTO Quartus, & ipſe referens auitum nomen, cognomento Largus, quod ab ipſis moribus contraxit, patri Fridleuo in Regnū ſubrogatur. A cunabulis, ipſiſq́ꝫ infantiæ rudimentis, adeò cunctis charus euaſit, ut ne humi quidèm incedere, aut conſiſtere toleratus,

ratus, ſinu ſemper geſtatus, omniũ oſculis frueretur. Ita nõ uni modò pędagogo addictus, ſed quaſi communis omniũ alumnus exiſtimabatur. Annũ ætatis agebat duodecimũ, cùm parens rebus humanis excederet. Vixdum armis habiles annos attigit, iam illi Saxonicũ bellum exoriebatũ. Prima ibi armorũ rudimenta exercebat, Regulosq; Suertingũ, & Haienũ Imperiũ detrectantes, ac palàm auſos rebellare, acie ſuperauit: deuictisq; gentibus, ſeruitutis nomine, pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeo pecuniæ liberalis, ut recenti largitatis conſuetudine, priſca Militiæ ſtipẽdia duplicaret. Neq; enim ſe Tyrannorũ more, cõmunibus uitiorũ illecebris obijciebat, ſed quicquid honeſtati proximũ, prouidebat ardenter appetere, opes in propatulo habere: cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod omniũ difficilimũ eſt, uirtute inuidiã uincere contendebat. Cuius rei gratia, breui tantam apud omnes claritatẽ contraxit, ut adoleſcens non modo maiorũ titulos exequaret, ſed etiã uetuſtiſſima Regũ monimenta tranſcenderet. Cuius temporibus Starcuterus uir corporis uiribus & robore præſtans, animo ſuperabat uniuerſos giganteę magnitudinis, & qui triũ hominũ continuatas impleret ætates. Hic Regis fama permotus, ab Oriente, quæ illi Patria extitiſſe perhibetur inter Eſtones, cum ſocijs adnauigans, naufragatus, & ſocios amiſit, & ratem: ipſe uix enatans, peruenit ad hunc Frotonem. Eiq; corporis & animi dotibus præcipuis conciliatus, naue præcipua donatus, Piraticã iubetur auertere. Multa hic præclara ubiq; facinora peregit, quę partim in Suetia attigimus. Sed quod ad Danię Regnũ pertinet, iſte locus popoſcit. Vuiearum Noruuagienſiũ Regem uicit. Bemoni piratarũ Principi iunctus, mare latrocinijs purgauit. In Ruſſiã quoquè enauigans, relictis ratibus, terrã populabundus ingrediť. Incolæ congreſſum pertentantes, repelluntur. Sed dolis uincere quos uiribus haud poterant, aggrediuntur. Aculeos tribus mucronibus extantes fabrefaciunt, ut omni caſu promineret acumen, quod gradientis calcaneũ uulneraret. Vbi comperiunt, ligni ſubligamina pedibus aptant: nec ſic remorati ab hoſtibus. Cum Hacone Danię tyranno adnauigat Hyberniam. Quippe magnitudo ditionis effecit, ut ſub Rege Reguli multa proprijs auſpicijs ſibi bella deſumerent: quod poſterior ætas luculentius oſtendet. Proxima Stareutero militia ab Daniæ Rege imponitur: ut aſſumpto Vuino Vuandalorũ Principe, Orientis populos defectionem meditantes, in fide contineret. Curetes, Sembri, Semigalli, gentium nomina tum erant: quæ iam partim uariata, partim immutata ſunt. Ad Ruſſiam uſq; perueniunt. Ibi inſigni robore Vuiſimus auſus cõgredi Starcutero, quòd ſupra uiriũ fiduciã, hebetandi quoq;

Saxones tributarij.

Starcuterus gigas.

Suetiæ lib. 1, cap. 41.

Duellum cum inuulnerabili ferro.

ferri peritiam haberet: ſed nihil ea profuerunt in hunc hoſtem. Nam & uires effregit, & quem ferro non potuit uulnerare, ictibus iteratis ad mortem perduxit.

¶ Starcuterus loco Regis, Duello Haman ſternit: grauiori tributo Saxones arcentur: unde bellũ. Tandem Rex cum Suertingo, cõmuni uterq; igne pereũt. Caput. xxxvi.

INTEREA Saxones pertęſi ſubiectionis ac tributorũ, quia totis agminibus pares Regi eſſe non poterant, mittũt qui Regi duellũ offerret. Cuius detrectandi nemini tũ erat ſiducia: hoc ordine Regẽ Frotonẽ ſuis ceruicibus abigere ſperãtes: q̃ Starcuterus, ut compertũ habebãt, cuius etiã formidoloſa uirtus eſſet, longè peregrinaret: Regẽ non auſum ſe credere Marti reputabãt. Cumq; Rex prouocaretur, nihil motus, breue tempus dandi reſponſi exegit. Aderat Starcuterus: iniquam ſortẽ ſubire Regẽ non eſt paſſus. Regibus enim aduerſus Reges, non plebeios pugnam ineundam. Si quid auſint Saxones, adeſſe curent, qui Starcutero occurrat. Regreſſi Saxones, ſuis ea Regulis reportant: Starcuterũ depoſcere pugilem qualemcunq;. Erat in Saxonũ gente Hama pręcipuis uiribus & induſtria pugil: hunc magno ære appreciatũ, Starcutero deligũt opponere. Accepit conditionẽ Hama, pugnæ ſe parat, uiribus fidens: quòd integra eſſet ætate, cùm aduerſarius illi uetulus uideret. Aggreſſi pugnam paribus animis, Hama medium amplexurus Starcuterum, accurrit, luctę, quàm pugnæ malens ſe credere: ſtrauiſſetq; ſenem flexuoſus, ni præueniens ſenior, pugno illum deieciſſet, ut genibus niteretur. Vbi exurgere parabat, medium conſtringit Starcuterus, opprimitq; uiolentè. Pugnæ precium, ſexaginta iugera agri, totidemq; mancipia promeruit à Rege. Inſolentiam autem Saxonũ, grauato priore tributo, mulctauit. Nam quod antea pro capitibus, tum pro ſingulis artubus pendere ſunt iuſſi. Quę res morte grauior fortibus uiris uiſa eſt. Nam Haneſus ex primoribus unus, uitam Patriæ impendere, quàm tali tributo premi, ipſam pręoptauit. Itaq; liberandæ patrię gratia, per omnem prouinciã ad arma conclamatur. Froto Rex ductis in arma copŋs, Albimq; traiectis, apud oppidũ Hanofro, nũc Hanouer uocitant, q̃d ab eo ferũt nuncupatũ, hoſtẽ fudit. Suertingus aũt alius ex Primoribus, cùm imparẽ ſe liberandę Patrię armis cerneret, dolos nexuit: ut tributo, & Danica dominatione prouinciã laxaret: Regem obſequio deliniuit, & ad epulas euocauit. Ille nihil ueritus fraudis, dũ arma timerentur, proceſſit: & ubi Regio luxu iã cuncta feruerent, ſolutus uino Rex Daniæ, fraudi ſubiacuit. Nam triclinium (ſic ordinante Suertingo) cui Rex

Starcuterus Duello Haman ſternit.

Saxonibus grauior exactio imponitur.

cui Rex cum Proceribus ingrat, ipſeq́ nõ deeſſet, communi incendio
ſublatum, utrunq́ peremit, utcunque ferent ea facta Minores,

Vincet amor Patriæ, laudúmq́ inmenſa cupido.

Si res eget exemplo, quid aliud uetuſtiſſima memoria egit Sanſon ille Iudic.16.
peculiaris populi liberator? Quid uterq́ in Romanis Hiſtorijs Decius & Niſi, ut Patriam liberantes, ſe, ſuumq́ caput, hoſtium impenderent perditioni.

¶ Ingelli luxus Starcuterum Aula protrudit: Regis filię ſtupratorem in ſinu illius transfodit. Rex, Suertingi Saxonũ Principis germanæ nubit. Starcuterus Frotonis obliuionem, inſperata ultione uindicat. Caput. xxxvij.

INGELLVS patri ſuccedit in Regno Frotoni. Cuius tenera ſub parẽte educatio eó peruenit, ut deliciarum cultor & unicus amator haberetur: arma, equi, militia poſtrema illi cura fuit: fartores, lixæ, frixoria, gulæ multiplices officinæ parabantur. Quibus moribus auerſatus uir fortiſſimus Starcuterus, deſerto Ingello, ad Regẽ Suetiæ Haldanum ſe contulit, negociũ ocio, ut conſueuit, præferens. Nec tamen cura illum deſeruit Frotonianæ domus. Nam ubi audiuit Regis filiam peregrinos ſequi amores, artificemq́ fretũ ingenio, Regalem torum ſtupro polluere nõn uereri, eó ſe contulit, & hominem molliter agentem, ubi ſe pectendũ Regali puellæ præbuit, in ipſo pectentis gremio confodit: grauiter increpans puellam, quòd oblita pudoris, oblita Regij ſanguinis, tam fœdis ſe implicaſſet amoribus. Suertingi autem Saxonum Principis filij, ueriti, nequando Ingellus paternæ necis memoria excitus, in eos ferreretur, præuenire fœdere hominem, contubernioq́ cœpere. Nam germanam ſuam Ingello Regi uxorem dedere, primas per illam partes in palatio ſortiti: ut nihil in grauioribus rebus, niſi per illos, aut illorũ conſilio gereretur. Huius rei pertæſum ferunt Starcuterum, cùm per abſentiam à Daniæ Regno, res in Suetia, Noruagiaq́ maximas egiſſet, contendit in Daniam, Frotonis domũ ſordibus, ut ille dicebat, purgaturus. Carbonum ſtruem humeris impoſuit, Regiamq́ petiuit. Quid ita onuſtus carbonum ſordibus incederet, rogatus ab obuijs? Ingelli inquit, ingenium his percaleſcentibus, incudi impoſitũ, acuere pertentabo. Viſus ab his, qui hominem non nouiſſent, inſanire, preteritur. Vbi uenit in Regiam, primas ſedes illuſtriori loco delegit. Regina hominem intuita, mole corporis uaſtum, cicatricibus diſciſſum, ueſte ruſtica, tetro oris colore ſordidum, Quid inquit, ineptiſſime, ſedibus polluendis incumbis? Cede loco, & Regijs Proceribus ſubſellia ſtrata relinque. Ceſſit ille parumper, nihil ex oris ſeueritate remittens. Nec diu Rex Ingellus ex uenatione rediens,

Ingellus Rex.

Supratorẽ Regis filiæ, Starcuterus interimit.

Starcuteri ingenium.

ens,ingreditur:conſpicaturq́ uirũ noua forma,habituq́ nouo : & ut
nec aſſurgentem uidit,ſtatim incidit in mentem,eſſe Starcuterũ: con-
uerſusq́ in Reginam,quo illum honore excepiſſet,rogat. Illa ignotũ
hominem,& uultu,& habitu ruſticum deteſtata, etiam tum apud Re
gem accuſat. Tace inquit, ac parce conuitijs. Paternorũ decorum hic
autor,omnisq́ illuſtris ſub patre militię ductor extitit:quem etiam de
cedens pater,tutorem Regni eſſe uoluit.Statimq́ uerſus in illũ, ſalue
re iubet,gratulaturq́ incolumẽ adueniſſe. Regina mirata,cœpit & il-
la blandiri ignoto hoſpiti:ueniamq́ poſtulare,quòd incognitum con
uitijs laceſſiſſet. Ventum erat ad conuiuium:ibi Starcuterus inter pri-
mos collocatus,oppoſitos habuit Regis leuiros Saxones:cęteri luxui
indulſere conuiuij.Solus Starcuterus de oris,uultusq́ ſeueritate nihil
remiſit.Regina iocis ad hilaritatem dictis, hominem pellicere curabat
ad animi remiſſionem. At nihil agebat. Munera protulit, mitras au-
ro intertextas: ut inter conuiuia uteretur. Ille reiecit in ora largientis.
Rex ſtupens,rem conſyderat. Cæteri admiratione hærebant,quo eua
deret uiri iam fama incogniti,auſtera ſæueritas. Ibi Starcuterus longa
oratione laudes Frotonis commemorat: indignam cædem ab hoſpita
liter inuitantibus perpeſſam deplorat : Regis Ingelli incuriam graui-
ter accuſat,quòd patris mactatores non ſola donet impunitate,uerum
etiam primis in palatio ſedibus honeſtaret. Huic rei,grauiſſimis uer-
Saxonis lib. Sexto. bis atq́ ſententijs, quas Saxo noſter Carmine Sapphico decorabat,
tamdiu inmoratus eſt, donec Rex excandeſcens, ad arma concurrit,
leuiroſq́ ſuos in ſacris menſæ obtruncauit: uicem rependens, quòd
Supra cap. proximo. parentem ſuum,ſimili nece,conuiuio exceptum,per inſidias oppreſſe
rint. Starcuterus Regem iam feruentem,adhortatus, etiam manu ad-
iuuit:ut Regiam malis conſilijs, Curiam alienis Teutoniæ moribus
purgaret,inſignemq́ paternæ necis peragerct ultionem:exulaſſe uir-
tutem Ingelli,non exſpiraſſe docuit fortis incentor:& Rege collauda-
to,quòd in uirum rediſſet, ipſe quoq́ in Suetiam remeauit. Cætera
Regis huius facinora ſepeliuit obliuio.

¶ Olaui obſcura memoria. In Mercatores Piratica olim licita, Chriſtianis uerò longe deteſtanda. Caput.xxxviij.

Olauus Rex.I OLAVVS Ingelli,ut ferunt,filius,fratribus tribus mu-
tua cæde,belloq́ conſumptis,poſt patrem Regno poti-
tur. Sunt qui ex germana Ingelli ferant,non filium, ſed nepotem. Vt-
cunq́ fuerit,regnaſſe illum poſt Ingellum tradit Antiquitas. Nec ulla
præterea eius remanſit memorabilium rerum memoria : niſi quòd ad
uitæ finem,geminis filijs,Frotoni,& Haraldo ita partitũ Imperium: ut
alternis

alternis uicibus, alter terra, mari alter imperaret. Et ſi requiras, qd maris Imperiū? Niſi infinitos remigum ſumptus haberet: graue perinde tenenti, nec emolumenti aliquid allaturū. Compertū eſt, huius etiam Saxonis (quem Autorem ſequimur) teſtimonio, apud Veteres huius ditionis homines, iuſtum eſſe habitū quęſtum, exercere Piraticā, non aliter in tranſeuntes Mercatores, quā in hoſtes fuiſſe degraſſatos. Nec Vuandali huius maris littora incolētes ad Auſtrū, eius negociationis, ut ita dicam, expertes fuere: cùm à nōnullis Danorū Regibus in illos uindicatū ſit, quod ipſi, ac Maiores eorū peregêre. Fuere tamen inter Reges huius nationis, qui rem ſceleſtam peroſi, ſummis conatibus improbitatē illam ſunt inſectati. Quod ſupra de Frotone retulimus, eo ſub quo natus eſt dominus noſter Chriſtus. Chriſtianis autē temporibus, omnis ea deprædatio piratica abolita eſt. Sed & Saxones noſtros arbitror nonnihil ea tempeſtate illius dulcedinis deguſtaſſe, cùm ex Albi, Amiſiꝗ nauigarent in mare Britannicū: & iam Maximiani Imperatoris temporibus, infeſtaſſe maria cum Francis, Romanorum teſtimonio, in Saxonia docebimus. Ac peruenerūt uſꝗ in Britanniā occupandā. Nonnunꝗ etiā Danis manus conſeruerūt, Iutiam diu tenentes: & poſtea longo maris circumitu enauigantes, omnem Cherſoneſum Cimbricam, quæ Iutiæ eſt, quàm longiſſimè procurrentem in Boream in mare Danicum, quod & Balticum dicitur, perueniſſe.

Piratica olim licita.

Piratica Chriſtianis inhibita.

Saxones piratæ.

¶ Fratrum inſidiæ & liuor. Haraldum uita priuat Froto Frater. Caput. xxxix.

HARALDVS natu minor, Olaui filius, ex paterna diſtributione Regnum tenuit: cùm interim germanus eius Froto, mari imperaret. Hic Haraldus mutata uice melio ri, quàm inter Thebanos fratres fide, cùm maris Imperiū ex fratre ſuſcepiſſet, uacuum coniugio militē legit, fraternæ fruſtrationis euentū metuens. Nam ille, magno ſuo detrimēto, per delectū militū indiligenter habitū, nihil profecit. Sed in Haraldo fortuna delectui reſpondit, qppe tam glorioſum piratā egit, quā frater inglorīū geſſerat. Quæ res fraternā inuidiā excitauit. Quinetiā fratrū coniuges, Sygne, & Vluilda, alterūt ſimultatis incendiū excitarunt: quarū altera Suetiæ Rege Siuuardo, altera Carolo Gotię Pręfecto (quem nos Ducem uocitamus) orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorū ſoluêre cōuictus. Quo euenit, ut Haraldus & Froto, rei familiaris ſocietate cōuulſa, cōmunem partientes ſuppellectilē, plus muliebris rixæ iurgiis, quā fraternę charitatis officiis indulgerēt. Sed Froto fratris claritate deformē ſe fieri, cōtemptūꝗ ſibi ſtrui iudicans, per quendam familiariū, occultè eum interfici curat: quòd quem ætate uinceret, ab eo

Haraldus Rex. I.

Froto, fratrem Haraldum interfici curat.

ſe uirtute uinci non pateretur. Quo peracto, ne ſcelus à conſcio proderetur, inſidiarum quoque miniſtrum tacitè iubet ſubmoueri. Et ut innocentię ſibi fidem pararet, notamq́ſceleris euitaret, quiſnam rerum caſus inopia germanum clade ſuſtulerit, latius inueſtigari præcepit. Sed neq; tot artibus perficere potuit, quominus eum tacita uulgi notaret opinio. A quo Carolus Gotiæ Dux, quiſnam Haraldum occidiſſet poſtea rogatus, diſſimulanter ei notæ rei quæſtionem facere reſpondit. Quo dicto, mortis etiam ſuæ cauſam acciuit. Frotone exprobratum ſibi latenter parricidium, indicante.

¶ Frotonis nepotes quàm uafro tutorum ingenio, & à Magæ cuiuſdam uaticinio, ac Regis perſecutione ſeruati ſint: illorumq; tandem paternæ necis uindicta. Caput. xl.

Froto Rex Quintus.

FROTO eius nominis Quintus Rex, fraterna cęde reſperſus, ſolus ſuccedit in Regno: uerũ probans quod ille canit, Nulla fides Regni ſocijs. Nec melius geſſit quàm peperit Regnum. Nam parricidium quod commiſit in germanum, extendit ad Nepotes, fratris filios perſequens ad mortem. Nec enim ſecurum ſe regnare exiſtimauit, quandiu ſupereſſent paternæ necis uindices. Erant autem Haldanus, & Haraldus Haraldi filij ex Sygne Caroli Goti filia ſuſcepti: qui cùm ad necem à patruo quærerentur, ab eorum tutoribus callidior ſeruandorum pupillorum ratio excogitata eſt. Nam truncos luporum ungues ſudibus innectentes, contiguũ penatibus ſuis lutum, obfuſamq́; niuibus humum, crebris decurſibus exarare cœperunt, ſe ini inceſſus ſpeciem præbituri, Deinde trucidatis ancillarũ liberis, eorumq́; corporibus fruſtatim diſcerptis, lacera paſſim membra disjiciunt. Itaq; requiſitis adoleſcentibus, nec inuentis, ſuſi reperiuntur artus, ferarum ueſtigia demonſtrantur, tellus cruore delibuta conſpicitur. Creditum eſt, pueros lupina ingluuie cõſumptos perijſſe: nec cuiquàm ferè de tam manifeſto lacerationis argumento dubitare conceſſum. Cuius ſpectaculi fides pupillis præſidio fuit. Qui mox à Tutoribus caua incluſi ilice: ne ullum uitæ eorum indicium æderetur. Diu ſub canum ſpecie nutriebantur, latrantiúmq; eis indita uocabula: quo minus latentium opinio uulgaretur. Solus Froto mortis eorum fide reiecta, latebræ locum ex perita Augurij fœmina cognoſcere inſtituit. Cuius Carminum tanta uis erat: ut rem quantalibet nodorum conſertione perplexam, à longinquo ſoli ſibi conſpicuam, ad contactũ euocare poſſe uideretur. Prodidit hæc mulier, uiuere paruulos, Regnonẽ quendã, ſub canũ ſpecie alere incluſos. Iam ſe deprehẽſos cernẽtes Tutores, mulierẽ eam maleficã ſecretò adoriunt: aurũ multũ largiunt, ut

Tutorum ingenium.

conuerſis

cõuerſis rebus paruulos occultet. Promittit operã. Redeuntes Regij, cùm cętera de paruulis ſcrutarent̃, ſubito cõcidit anus, et pallore cõtracto obmutuit. Dum reſipiſceret, rogata quid accidiſſet? Inſcrutabilẽ ait interueniſſe pupillorũ latebram, quam enodare nõ pręualeret. Igit Regnon accæptis paruulis, contendit in Fioniam. Sed Regibus longas quis neſcit eſſe manus, aures quoq; dixerim, quibus omnes blandiuntur? Defertur Regi tutor cum paruulis. Ille uerſus in preces, ſupplex orat, parcat innocentiæ: ſatis ſit, perempto patre orphanos eſſe: ſe curaturũ quàm ſanctè iurat, quamdiu ſuperſit, non nociturós: quod ſi prohibere non poſſit, indicaturum Regi. In hæc iurati uerba, parscitur utriſq;. Adoleſcunt pueri: & ubi armis idonei uidentur, recrudeſcit paternæ necis iniuria. Regnon diſſuadet uindictam, perituros ſi ſe commoueant. Vbi non perſuadet, contendit indicare Regi, ut caueat. Interim paterni amici conſolantur: iungunt uires: ſed priusquàm conuenirent, res Regi detegitur. Qui imparatos oppreſſiſſet, ſi nõ ipſi ſibi ſimulato furore conſuluiſſent. Ita enim ſe geſſere, ut cuiuis facilè perſuaderetur, Iuuenes furere. Itaq; Rex contempſit furentes. Sed illi accæpta opportunitate armis & flammis inſtructi, Regiam incendũt, Vltio. Reginam lapidibus obruũt, Regem latibula quærentẽ, in cuniculo fumis & flammis extinguunt; ita paternæ necis iniuriam peragentes.

ALBERTI KRANTZII HAMBVRGEN. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum Liber SECVNDVS.

¶ Quod Haldanus in Ericum nec Duello, nec Bello potuit, tandem ſaxorum deuolutionibus conſecutus, uictor Suetiam obtinuit. Caput Primum.

HALDANVS inter fratres natu maior: mox Regno ſuccedit: ſed ſolo triennio tenuit, fratri permittens. Haldanus Rex.II. Interim Haldanus Hallandiam, eiquè finitimas inſulas, quas à Suetiæ complexu ſinuoſus aquarum diuellit anfractus, piraticis populatur inuectionibus. Ibidem ſubductis hyeme nauigijs, ac uallo cinctis, expeditioni tali triennio operam dedit. Mira rerum perplexitas: dulcius eſſe homini, perpetuo labore atteri, periculisquè ſine fine immiti potius, quàm Regno inſiſtere, quietem agere, tranquillitati ſtudere. Sed eſt hominum genus inquietum, cui in negocio plus, quàm ocio ſuauitatis eſt: dum parua feliciter peragit, ad maiora ſe præparat. Nam ubi ſatis illi uiſum eſt, comparaſſe

paraſſẽ uirium. Suetiam totam inuadit, eiuſquè Regem bello laceſſitum, in aciem prodire cogit, conſertaquè manu opprimit. Huius erat Regis nepos, Frotonis uero patrui ſui filius, ac perinde ſibi fratruelis, aut ſi expreſſius dicendum eſt, frater patruelis: hunc quoqꝫ bello
Liuor edax malum. adoritur: quòd ſanguinem in eo Frotonis peroſum haberet, à quo ſuus pater perijſſet. Eędem Erico in Haldanum erant iuſti belli maximę
Suetiæ lib. 1. cap. 43. cauſæ: quòd parentem ſuũ Haldanus peremiſſet. Erat Erico pugil Aquinus & uiriũ pręſtans, & hebetandi ferri peritiam callens: aduerſus quem Haldanus ingentem clauam ferreis nodis inſtituit: ut quem uulnerare haud poſſet, ictibus contuſum collideret. Prælio congreſſi, acer
Duellum. rimè pugnant. Occurſantem ſibi in acie pugilem, acriori geſtaminis impactione ſubruit. Victus tamen acie Haldanus, in Helſingiam fuga delapſus, curandis uulneribus, quæ multa in prælio accęperat, per Iutolfum quendam Haraldo militantem, operam impendit: cuius Medicæ artis peritia integritatem adeptus, accito Torone conſpectioris uirtutis pugile, Erico bellum denunciat. Producunt agmina in campos. Speculatus ab alto Haldanus, maiores eſſe Erico, quàm ſibi copi
Haldani uirtus & uafrities. as, quibus non tuto in acie ſe committeret, ad inſidias uertitur: occupans fauces montium, quibus erat recto itinere ducẽdum in hoſtem: reliquoſqꝫ in ſubſidijs collocauit. Quippe anguſtijs uiarũ inter montes Suetiæ, creberrima ſunt itinera. Sed neqꝫ Erico cauendarum induſtria defuit inſidiarum. Proſpiciens enim hoſtile conſilium, copias ſuas circumducere curauit, & in patentibus locis hoſti occurrere. Vbi uentum eſt ad id loci, ubi explicarentur agmina, directę ſunt acies, grauiterqꝫ utrinqꝫ præliatum eſt, multis uiciſſim cadentibus. Sed tum ut numero militum, ita prælio ſuperatur Haldanus. Prouiderat iam cacumen, ſub quo reducenda erant Erico agmina ſua: qui iam prælio uictor, non magnifecit, qua copias reduceret. Igitur Haldanus iam crebris ſaxis illuc comportatis, montis uerticem cum reſiduis aſcendit: ſaxaqꝫ de præcipiti, ſuper tranſeuntis per anguſtias faucium Erici copias prouoluit: pluresqꝫ per eam rem, quàm prius in acie oppreſſit. Ita æquatis diſcriminibus, qui uictor abijt, uicto ſimilior obtritis agminibus uidebatur. Perindeqꝫ fugato Erico, ipſe ſecutus Suetiam accæpit in deditionem. Tantum ualuit fama prouolutorum de monte ſaxorum. Vnde etiam illi cognomen acceſſit: quod effractis montibus pugnáſſe uideretur.

¶ Haraldus ab Erico tertio congreſſu cadit. Daniam pro deuicta Suetia obtinens. Caput. ij.

Haraldus Rex. II. HARALDVS Haldani frater, ipſo foris bellicas res curante, primũ in Hallandia, deinde in Suetia, Danici Regni

rebus,

rebus, permittente germano, Rex præfuit: tranquilla meritus tempo-
ra, ſi non illi ex uictorijs fratris, labores & pericula excreuiſſent. Quip
pè Ericus occiſis per Haldanũ, ut diximus, copijs, fuga magis, quàm
armis ſibi conſulens, prouidit interim auxilia ſibi, cõtraxitq́ arma un
decunq́: & cùm Suetiam omnem inuijs montibus penè impenetrabi
lẽ cerneret: quòd occultis ſaltibus præſidia Haldani ineſſent, in Daniã
arma conuertit: tantum inibi tumultus excitaturus, ut Haldanũ defen
dendę Patrię gratia commotũ, Suetiæ Regno extraheret: felicioribus
què auſpicijs ſe in alieno, quàm in patrio Regno dimicaturũ ſperans.
Ita enim uſu compertum eſt frequenter, relatumq́ in hiſtorias: ut for-
tiſſimi duces ſuis in laribus uicti, in alieno ſolo depugnantes, uictoriã
reportauere. Scipionis inde Maioris Aphricani exemplum recorde-
tur, qui ex alijs gentibus depoſcit teſtimoniũ. Iam comparatis copijs,
Ericus illas in Daniã curauit tranſportare: nihilq́ hoſtile timentẽ ag-
greditur Haraldũ. Ille iam fraternis uictorijs fretus, ſecurã agebat ęta-
tem. Vbi tamen audiuit adeſſe hoſtes, nec ſequi germanum, tumultua
rios (ut fit) longaq́ quiete armis diſſuctos milites conſcribit, armat, e-
ducit, Hoſtibus uenit obuiàm, explicans acies. Sed ea tum fortuna fu
it, quæ eſſe ſolet imparatis, & inexercitatis, cũ paratiſſimis, & uſu bel-
lorum aſſiduò attritis. Cedit Haraldus: lacerum agmen, ſparſumq́ re
colligẽs, uires reparat: contractiſq́ auxilijs, maiori fiducia, melioriq́
paratu, iterũ hoſtibus ſe offert in aciem. Sed nulla re melior, quàm pri
dem fortuna fuit. Iterum fuſus, fugatuſquè, prælio exceſſit Haraldus.
Necdum animos poſuit: memor fortiũ progenitorum, qui ſemper in
acie procumbere, quàm hoſtibus manum dare pręponebant: quantũ
potuit, amiſſas copias ſuppleuit: iterumq́ educit ad pugnam. Cunq́
diu hoſtes fortiſſimè dimicando, Dani ſuſtinuiſſent, cadit Haraldus Haraldi
inter cõfertiſſimos hoſtes. Ibi cùm nihil fuga potius uiſum eſt, Ericus caſus.
ter acie uictor, poſtremò Rege occiſo, Daniã in poteſtatẽ accępit, com Ericus Rex
penſans amiſſam Suetiam, non minore Regno quod obtinuiſſet. Primus.

¶ Haldanus amiſſam Daniam recuperat, Ericum claſſe
uincit, & Duello Noruagiæ Regis filiam
meretur. Caput. iij.

HALDANVS accępto nuncio de amiſſo Regno, op Haldanus
preſſoq́ fratre, quãproperè copijs Daniã repetiuit. Nõ Rex. III.
erat Erico fiducia, Haldanum in pręlio ſuſtinendi, ſed recto profectus
eſt itinere Suetiam, iam Rege uacantem, denuò occupare: quæ res illi
felicius ceſſit, quàm diu conſeruare. Nam Haldanus ubi patrium Re-
gnũ compoſuit, comparata claſſe in Suetiã adnauigat: ſciens multos in
Regno ſui nominis amantiſſimos, Nec illo ſegnior Ericus, in naues
confert

confert exercitum,felicius,ut putabat mari; quàm terra pugnaturus. Haldanus claſſem ſuam in remotiſſimo maris ſinu condit,& cum pau cis nauibus occurrit Erico . Ibi cernens adeſſe hoſtem , pronus fertur in illum inſequendum. Haldanus fuga inſequentem eludens,iamiam ut uidebatur capiendus , in eum locum protraxit Ericum , in quo ſua claſſis delituit. Ibi captus Ericus, cùm uitam hoſtis permiſſione habe re potuiſſet non inhonoratam,cõtempſit:hoc ſolùm deplorans,quòd non in acie fortiter pugnans cecidiſſet. Cunctꝗ mori decreuiſſet, non il lum tamen ſanguinis Regij contemplatione trucidandum putauit ui ctor,ſed religatum miſit in loca feris beſtijs frequentata. Hic Erico exi tus fuit. Haldanus uerò,quos deinde in Suetiæ Regno ſucceſſores ha buit,quia eo loci commemoratum eſt, hic tranſibimus. Vir militari bus rebus omnem ætatem attriuerat,de nuptijs minimè ſollicitus, ſed ſuorum illi commonitio non deerat: Conſuleret Regni ſucceſſioni: quando ſe mortalem meminiſſet. Nulla enim res tam ad ineundas nu ptias impulit,quàm quòd audierit,Duello oppoſitam, Hatheri Nor uagiam regentis filiam. Grimmo erat pugil eximiæ uirtutis , qui eam, fretus uiribus,inceſſanter coniugem expetebat. Edixit pater eius puel læ,huius uiri importunitate cupiens carere , ut quicuncꝗ illum uince ret,filia uxore potiretur:ita cuiuis illam,quàm homini importuno da re malebat. Haldanus conditionem rapuit, & in Noruagiam adnaui gans,pugnæ ſortem ſubijt: nec detrectauit inferioris ſortis homini ſe committere. Iam enim ingruente ſenecta , defectior uiribus pugili ui debatur. Vbi congreſſi ſunt, primoſcꝗ pugil Regis ictus expertus eſt, Nunquàm inquit, uetulum acrius memini dimicantem . Ibicꝗ uictus Grimmo,uictori ſponſam reliquit Regiam puellam . Ex qua Halda nus filium ſuſtulit Haſmundum,diu poſt illũ Noruagiæ regnantem: unde genus ſe ducere Noruagiæ Reges gloriantur, referentes ſangui nis originem in Haldanum . Qui multis undicꝗ uictorijs auctus, pa cemcꝗ nactus,in circumitu ſpiritum in ſenectute bona reddidit: teſta mento facto poſt ſe deſignabat ſucceſſorem.

Beſtijs Ericus exponitur.

Suetię lib.1. cap.43.

Duello uincit Grimmonem.

Haſmundus Noruagiorũ Rex Primus.

¶ Daniæ Regnum ex Teſtamento Legatum Vnguino: cuius filiam minis Ebbo pirata petit,ſed ab Haldano ſub noctem Duello occumbit. Caput.iiij.

Vnguinus Rex.

VNGVINVS Gothorum Rex erat,quem Haldanus poſt ſe Regni moderatorem in Dania deſignauit : Nor uagiæ Haſmundum impuberem filium relinquens. Nouum , & ante hac incompertum munus Teſtamento datum. Equidèm ędes,agros, prædia,uineas : & his ſimilia Teſtamento dari putauimus: Regnum autem præſtare chartæ beneficio, prodigij loco habitum eſt . Sunt tamen

Teſtamento Reginã legatum.

tamen in Romanis hiſtorijs huius rei nõ diſſimilia legata. Siquidem Attalus Rex, Romanum populum ſcripſit hæredem: & alij liberis ſuis eundem populum fecere tutorem. Sed in hac regione, niſi inſignis aut uirtus, aut induſtria uires Teſtamenti adiuuiſſent, non eſt uериſimile, Daniæ Proceres cum populo, tam facile ceſſuros defuncti Regis uoluntati. Conciliauit autẽ hunc Regem Haldano, uirtus conſpecta, & humanitas nõ uulgaris. Familiaritas autem inde Regibus inceſſit: quòd Ebbo Princeps piratarum, minis & prouocationibus Regem Gothorum inquietabat, filiam illi ſuam deſpondere cogens. Non erat Vnguino fiducia, uel armis repellere, aut duello cõcurrere prouocanti. Recuſare autem Duellum, extremæ habitũ eſt in hac gente illa tempeſtate ignominiæ. Ergo quod res ipſa cõegit, fecit Vnguinus, filiam Ebboni deſpondit. Peruenit eius rei fama ad Haldanum. Non tulit ille indignitatem rei: quòd uir plebeius, ſcelere & latrocinijs inſignis, Regiam puellam minis extorſerit à parente. Vbi conſtitutas accæpit nuptias, eó profectus eſt cum expedito comitatu: ſed illo clam habito, ueſtem ſumpſit ruſticam, poſita Regali: oreq́ parumper diſtorto, & ex induſtria turpato, ne internoſceretur, ingreſſus Regiam, percunctatur, quem generum Rex delegerit? Ebbonem oculis ac manibus, Regi proximè iunctum, deſignant. Haldanus propius accedens, audiente iam Ebbone, iterum, quem Rex generum delegerit rogat? Tum ſtomachabundus Ebbo, quid homini ruſticano uideretẽ talia percunctari, ſe eſſe quem Rex ſuo ſanguine dignum iudicaſſet. Ad quod ille, Quando, inquit, talem ſponſam prouocatione meruiſti: ſi quid tibi uirium, ſi quid fiduciæ eſt, exurge, occurre prouocanti. Ecce uetulus demoror arma tua. Non erat liberum recuſare: ſed abigere uoluit hominem qualicunquè ratione. Laruarum eſt, inquit, noctibus pugnare: ego non niſi luce depugno. Satis, inquit, ſubluſtris lunę ſpeculo nobis luminis eſt ad pugnam. Aſſurge ſi quid eſt animi. Proceres qui hactenus ſiluere, uiua uoce iubent, prouocatum non detrectare quod crebrius obtuliſſet. Peruicit rubor, ut prodiret. Extemplo Haldani armis uictus occubuit: nuptiasq́ uertit in funus. Ex eo tempore conſtrictiũ Haldanum Vnguinus amauit: tantúmq́ meruit redamari, ut Regno hæres fieret. Cęterum ab illo, aut ſub illius Imperio geſtas res nullas penitus accępimus: niſi quòd ab æmulo Regni Regnaldo bello preſſus oppetierat. Haldanus Ebbonem Duello ſternit.

¶ Syritham, Siuualdi Regis filiam, pudiciſſimi aſpectus, mirabili ingenio & labore Otarus tandem uxorem meretur. Rex Suetiam bello ſuperat: ubi Starcuterus aliâs ſæpè uictor, cum. 40. Proceribus fugit. Caput. v.

f SIVVAL-

Siuualdus Rex.I. Sygirithæ pudicitia oculorum.

SIVVALDVS Vnguini filius, in Daniæ Regno pa=
tri hęres extitit, atq; ſucceſſor. Cuius tempora illuſtrauit
Syrithæ filiæ inexpugnabilis pudicitia. Tanta ſibi con=
ſtantia oculorum nutus parere iuſſit, ut nunquàm uiri fa
ciem paſſa ſit intueri. Cùm multi ex primoribus iuue=
nes, petendæ coniugis gratia pertentarent: ſi aut uerbis, aut ſignis pel=
licerent puellam, ad ſe uel in momento contuendos. Ipſa rei nouitas
multos, ut fit, ad experimenta ſumenda exciuit. Pater autem, cùm ob
inſignes corporis ac animi, fortunæq; dotes, à multis ſollicitaretur ad
filiam deſpondendam, cōſtituit: ut inter multos petitores, is puella po
tiretur, qui eius in ſe intuitum poſſet extorquere. Otarus quidam in=
ter primores, & formæ fiducia, & eloquentiæ gratia, accedente gene=
ris dignitate, cum reliqua eius rei fortuna, rem experimēto ſtatuit per=
tentare. Interpellat, multa pollicetur, conſerit uarios ſermones, ſerios ac
ludicros: nihil proficit, nihil illa mouetur. Inuentus eſt, qui tanta uirgi
nis ſingularitate moueretur, ut ſubmiſſa fœmina, quæ ſe illius familia
ritati inſinuaret: ſermone occępto, uirginem in eum locum pertrahe=
ret, in quem ſe raptor occuluiſſet. Itaq; rapitur. Sed uindex Otarus ad
eſt, puellamq; nihil uiolentiæ paſſam, eripit, magno capitis ſui diſcri=
mine. Iam promeritus ſibi uideri ſolebat, quem illa maritum dignaretur.
Crebro igitur colloquio illam repetit, à patre conſtitutam conditionē
impleturus. Sed illa non magis mouetur, quàm ſtet Marpeſia cautes,
ut ille ait. Importunitate eius carere cupiens, ancillari ueſte ſumpta, pa
trijs penatibus effert: remotioris ſolitudinis dominam nacta, pecudes
eius paſcere iubetur. Otarus autem, quem impatiens amor agitabat,
ubi Regia audiuit exceſſiſſe, nulla interpoſita mora, omni paulò illu=
ſtriori loco perquiſitam, non inuenit. Rura cœpit indagare: diuq; quę
ſitam, in ſeceſſu longo reperit, ad oues paſcendas excubantem. Illa uul
tum contegens, quęſitoris diligentiam fruſtrare conatur. Sed attentio
rem faciebat longa inquiſitio. Vbi agnouit, Cur inquit, Regia puella,
tantis te latibulis recondis? Cur fugis & patrem, & Patriam, & ſordi=
dis te miniſterijs obſcuras? Cur tot amatores contemnis, Otarum in
primis tuum, qui non dubitauit ſuum periculo pro te caput obiecta=
re? Qui tot milibus peragratis, his te penatibus magno uix labore po
tuit reperire. Tot meritis, ne unum quidèm oculorum intuitū repen=
dis? Quid ſi maiora depoſcerem tantis laboribus pręmia? Non ample
xum, non oſcula, nō riſum expoſco: ſemel erecto uultu, oculis tuis me
ritum intuere. Pertinax puellæ inſtitutum frangi non potuit. Perte=
ſum eſt tandem tanti laboris, damnauitq; uotis ſuam contemptricem.
Illa tamen, ne omnino fruſtrari pateretur tanta pro ſe conatum, lares

Otari Ebbonis filij procacitas.

eius

eius habitu petit diſſimulato. Otari mater uultus explorans aduenæ puellæ, generoſum aliquid deprendit in uultu. Filius non diu aberat, amatam illam ſuam adeſſe cognoſcit: & quoniam uerbis toties fruſtratis nihil egit, nouum ſumere tentat experimentum. Simulat inſtare Nuptias cum aliunde aduehenda ſponſa. Multus ubiq; per omnẽ domum apparatus. In cubilis miniſterium, cum nonnullis alijs peregrinam conſtituit puellam, nuper matris miniſterio conſtrictam: Lucernam illi tradit manu tenendam. Inde diſcurſus cæterorũ uarij: longaq; mora interpoſita, lucernula conſumptis cæris ad lychnos deſcenderat, manumq; tenentis adurebat. Illa pertinaciter tenens, miniſterium non deſerit. Obſeruabat hoc Otarus diligentibus oculis. Vbi manum uidit concremari, nec loco moueri puellam, conſyderare illa uoluit, ſi Otarus iſta conſpiceret, erectoq; uultu raptim illum eſt intuita. Tum deſiliens Otarus toro, mediam amplectitur. Impletum eſt inquiens, paternæ conditionis inſtitutum: Tu illa mihi ſemper optatiſſima ſponſa, non aliam expecto: ueni ergo tot quæſita laboribus, tot merita periculis. Nuptias quas ſimulauit, impleuit. Pater amiſſam filiam, ubi poſt multum temporis in Otari torum audiuit conſcendiſſe: generum non improbat, ſed quod ignorāte ſe nuptias inierint, hoc protinus accuſat. Sed filia patrem marito facilè placat, dum eius pro ſe labores, atq; pericula commemorat: nec ſolùm conciliat, uerumetiam arctiori uinculo deuincit affinitatis. Nam Otari germanam, patri ſuo, iam matre præmortua, coniugem donari curat. Memor inde Siuualdus Rex, quòd Regnaldus Suetię tyrannus, patrem illius oppreſſerit, diu quærebat gerendi belli rationem. Vbi cuncta conſtare uidet ex ſententia, Regnaldum prælio aggreditur. Diu, multumq; certatũ eſt: nox ſola prælium diremit. tanta fuit non cedendi pertinacia. Altera luce reditur in aciem. Nuſquàm fuga, cædes ubiq;, par utrinq; ardor animorum, ante noctem nulla quies à prælio. Tertia quoq; lux in eadem utraq; agmina uidit pertinacia. Concurſum eſt acriter, pugnatum fortiter. Sed tum Sueci ceſſere, uictoriam Danis relinquentes. Præcipua in Danorum agmine conſpecta eſt opera Otari Regalis generi: qui ut ſe dignum tanto comprobaret coniugio, fortiſſimè ſemper dimicauit. Tùm, quod nulla lux uidit, inuictiſſimus ille Starcuterus, quem bellũ apud Suecos deprehendit commorantem, illiſq; ſociauit partibus, uiſus eſt terga dare cum. 20. Proceribus, bello ſemper ad illum diem inuictis. Starcuterus præcipuè fugiens, multos in admirationem conuertit. Sed uoluere Superi, ut mortalem ſe hominem agnoſceret: ſæpè uictor, ſemel uictus.

Apud Sialandiam prælium.

Starcuteri fuga.

¶ Alfus Sigari filius, Aluildam Siuuardi Gothorum Regis filiam ſtrennuè meretur uxorē. Negat mater. Filia piraticam agens, congreſſu nauali ab Alfo digno ſcitur. Vualbrunnæ Sigarus cadit.

Caput. vi.

Sigarus Rex.

SIGARVS Siuualdo filius fuit, idemq; Regni hæres atq; ſucceſſor: duo, ſi p ętatē tueri poſſet, Regna ſuſcipiēs à patre. Nā Suetiam quoq; nouiſſimo bello, cùm Regem opprimeret, ſibi ſubiecit. Mutatis autem Regibus, omnis Regnorum ſtatus immutatur. Igitur Sigarus cum utranq; tueri haud poſſet, Daniæ Regno contentus fuit: tranquillaq; tempora meruiſſet, ſi non filij eius tres adoleſcentes, pro ætate inſolentes, rem omnem perturbaſſent, Siuualdus, Alfus, & Algerus, filia item Sygne, Regia ſoboles. E quibus Alfus inſigni corporis ſpecie, albicante coma, parem animi præſtantiam ubiq; præferebat. De Nuptijs ſolet eſſe prima huius gentis pugna. Accepit Alfus Gothorum Regi eſſe filiam unicæ pulchritudinis: quam pater incluſam deſpondiſſet uiro, qui per interpoſita pericula ad illā penetraret.

Veterū in celebrandis Nuptijs Mos.

Amabant Veteres legere procos uirtute præſtantes, & qui fortibus factis ſe magnorum affinitatibus uirorum dignos præſtitiſſent. Irritabat iuuenem generoſi ſanguinis in Venerem, periculum promerendi, quod alium deterruiſſet. Itaq; comparatis quibus opus uidebatur, Alfus adnauigat: conclaue uirginis perdenſa pericula petit. Non feræ, non ãngues aditum protribuere: cunctis ſuperatis peruenit ad puellam. Poſcit ex conſtituto quod meruiſſet. Pater Gotorum Rex, non aliud prætendit, quàm ex uoluntate puellæ rem agendam, illamq; ante omnia percunctandam. Non abnuit forti, & formæ dignitate præſtantiſſimo iuueni nubere. Sola mater puellā obiurgat, quòd tam prono reſponſo protinus annuiſſet: eſſe argumentum, non benè conſtantis animi. Igitur nuptias illa diſcindit. Indignata puella, quando illum non mereretur ſponſum, omnem deinde execratur maritum: militaribus rebus animum adijciens, & ueſte & armis præcingitur maſculis, piraticæ inſiſtens, quæ tum iuſta eſt habita militia, breui princeps aſſciſcitur.

Aluilda fit piratarum Princeps.

Multa undiq; pręclara edit facinora. Alſus quoq; Danię Regis filius, cùm eidem incumberet piraticæ negocio, ſuperuenit in portum, quem iam ante nauibus ſuis Aluilda (id puellæ nomen erat) occupaſſet. Igitur ubi eiuſdem quęſtus gratia, armati concurrunt, pugnā conſerunt, alter alterum portu tentat eijcere. Vbi pugna crudeſcit, Alfus ſuperior uiſus, nauim quam Aluilda tenebat, cum ſuis inſilit. Puella fortiter reſiſtit. Vbi incaleſcit pugna, fortè Aluildæ galea excutitur. Apparet uultus ille uirgineus Alfo non incognitus. Mox armis abiectis,

abiectis, in amplexus ruit puellę. Huc nos inquit, ferox fortuna pepulit: ut qui inuicem amantes, mutuis non permitteremur complexibus, ſęuis armis concurreremus. Fors obtulit in mari, in medio ſanguine, quod terra negauit in triclinio ſequeſtra pace. Nec mireris pugnantem fœminã. Ea enim in gente, nec prima illa, nec ſola fuit. Nam & apud Thraces, Sarmatas, & Scythas, pugnę puellares recenſentur: crebreſcitq; narratio ſuper his, creſcente per tempora hiſtoria. Regis huius filia Sygne, quas turbas conciuerit, quæ mala inuexerit Regio ſanguini, propter eam abſumpto, in Suetia, atq; Noruagia commemorabimus. Poſt omnem uerò ſtragem, quam ſibi mutuis pręlijs Danorum, Sueonum, ac Noruagiorum Proceres intulerunt, in Suetia commemorauimus. Cùm Haco ſuperſtes fratribus ab Hybernia bellum transferret in Daniam, peremptorum fratrum, & eius pręcipuè, quem turpi morte, publico Rex abſumpſit iudicio, necem uindicaturus, noctu promouens agmina per loca ſilueſtria, orta luce ramalibus prælatis, ante expectatum hoſtibus ſuperuenit. Ibi Sigarus ab excubitore monitus propinquare nemus, fatalem dicitur horam agnouiſſe. Tamen quos potuit armatos in aciem produxit: ibiq; pugnans, cecidit in loco qui dicitur Vualbrunna, Latinè, Stragis puteus, à multitudine interfectorum.

Puellarum pugnæ.

Suetiæ lib. 1. cap. 45. Noruagiæ lib. 1. cap. 21.

Sigari mors

¶ Siuualdus & Haco biduo inuicem preliantur: Haco uictus, decurſo in Scotia biennio, moritur. Caput. vij.

Siuualdus Rex. II.

SIVVALDVS maior natu filius, cùm hactenus paternis inhæſiſſet penatibus, ultoris partes executurus, exercitum contrahit. Haco autem multitudinis concurſu territus, cum tertia agminis parte, relictam in Heruuyck claſſem repetens, maritimo ſibi diſceſſu conſuluit. Sed collega, eius etiam cognominis, agnominatus Faſtuoſus, plus fiduciæ in recenti uictoria, quàm metus in Haconis abſentia ponendum exiſtimans, mortemq́ fugæ præferens, reſiduum tutabatur exercitum. Itaq; reductis pauliſper caſtris, apud uillam Allexſtata, naualem diutulè preſtolans occurſum, uenientium tardius ſociorum ſegniciem cauſabatur. Nondum enim ad deſtinatū portum inmiſſa amni claſſis appulerat. Adeò autem Sigari clades, Siuualdiq́ charitas promiſcuos plebis animos incitabant, ut uterq; ſe bello ſexus impenderet. Poſtera luce Haco, Siuualdusq́ congreſſi, biduum extraxere pugna. In qua rebus atrociſſimè decertatis, utroque Duce proſtrato, Danorū reliquias uictoria decorauit. Nocte uerò prœliū inſecuta, ad conſtituti portus receptaculum claſſis Ripam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc ſolidioribus elementis concretum, anguſtiæ limitant: ut uetante conſtrictionis incratia, rarus puppium admittatur ingreſſus. Diluculò nautę ſociorum cadauera conſpicati, funerandi Ducis gratia, collem ſpectatæ magnitudinis extruunt: quem uſq; hodiè opinione celebrem, Haconis buſtū fama cognominat. Quorum multitudinem Borcarus cum Scanico repente equitatu aduęniens, neci implicuit: conſumptoq́ hoſte, uacuas remigio rates inſtruens, Hamundi filium Haconem, anhelanti præceps, celeritate inſequitur. Cuius cōgreſſu habito, contigit Haconem rebus infeliciter geſtis, metu præcipitem, in Scotorum patriam tertiis euolare nauigijs: ubi decurſo biennio, diem ſuum obijt.

Haco cum Siuualdo congreſſus.

Haconis mors.

¶ Haldanus pugil fortiſſimus, Gyuritham procatur: duodecim ſolus fundit: fratrem Hildigerum ignotum ſibi, duello uincit. Caput. viij.

GYVRITHA Alfo filia, Sigari neptis, ſola Regij ſanguinis puella ſupererat. Adeò bellicus furor, omnē Regiam ſtirpem exſciderat. Placuit, Ducibus rem committere, donec dignus Regno procus inueniretur. Itaq; partita eſt in Ducatus omnis prouincia. Diu autem puella, omnes præ ſe contemnens, in cœlibatu permanſit. nuncupatis enim uotis, uolūtariam ſibi indixit caſtitatem: concubituq́ carere, quàm ex plebe maritum conſciſcere ſatius duxit.

Quin-

Quinetiam cauendæ iniuriæ gratia, quòd raptus puellarum crebri ſi ereni, conclaue ſuum electo pugilum agmine tutabatur. Erat in Ducibus terræ uir primarius Borcarus, rebus geſtis nemini inferior, multos etiam ſuperans: qui Gunnarum Suetiæ Principem, iamdudum Noruagiæ Rege extincto, filiam eius Drotam cõiugio tenentem, prælio aggreſſus fudit: uxoremquè ſibi aſciuit: ex qua filium ſuſcepit Haldanum. Qui cum ætate uiribus creſcens, illa accæpit ætatis incrementa, ut iam adoleſcens, pugilẽ inſignis famę, quòd ab eo pueriliter obludente colapho percuſſus eſſet, geſtamine quod fortè manu tenebat petitum, oppreſſit. Inde futuros operum titulos auſpicatus, præteritæ uitæ contemptum, in ampliſſimum ſequẽtis fulgorem conuertit. Is cum parente primitias ingreſſus militiæ aduerſus Ruſſos, piraticam agentes, magnificè pugnauit: deuictisquè hoſtibus, trophæa retulit non uulgaria. Sed in congreſſu uulnus oris excæpit: quod nulla Medicinę artis peritia potuit in integrum reformare. Adeò excrementa carnis putrem alebant, ut deformitatem oris inſignem faceret: quanquàm apud modeſtos rerum æſtimatores, uulnus aduerſo pectore ſumptũ, non ſit pudendum. Auſus tamen hic iuuenis, maternæ nobilitatis fiducia, paternæquè fortitudinis, pariter & autoritatis gratia, quam adiuuabat propriæ etiam induſtriæ conſpecta probitas, Regiam adire puellam, Quid ita inquiens, nobilis uirgo, maturos annos degeneri perdis cœlibatu? In te Regius ſanguis conſedit: niſi conſulatur in tempore, in te periturus. Si hunc probas maritum, erit qui ſe non degenerem magnis toris exhibebit. Ad hæc puella ſpiritu inflato de Nobilitate, iuuenem præ ſe contempſit, degenerem contractis naribus aſſe uerans, necdũ magnis rebus geſtis conſpicuũ: quem etiam oris deformitas non commendaret. Æquanimiter tulit ille cõtemptum. Quando inquit, cauſæ propriæ legationem impleui, unum oro, ut hoc cœlibatus propoſito, ad illum diem ſeruato, contineas, donec Haldanus rebus quas probes, inclareſcat: tanto fortaſſe ſplẽdore illuſtrandus, ut oris facilè contegat uitium. In hæc uerba dimittitur. Aberant tum fortè cuſtodes atrij Athletæ: reuerſi, audiunt Haldanum affuiſſe: duplici contemptu inſtincti, arma corripiunt: illum inſequentes, ultionem facturi, & de occiſo contubernali, & de contemptu ſui: quòd puellã adijſſet. Ille cùm inſequentes attenderet, iuſſis abire ſocijs, fertur ſolus in duodecim: congreſſuſq́ꝫ, occidit uniuerſos: hoc ſe primũ fortitudinis opere cõmendans Reginæ, quòd famulos tot numero unus peremiſſet. Inde cõmilitium ſecutus Sueonũ Regis Alueri, in Ruſſos ferẽ, ubi Hildigerus, uterinus Haldano frater: ꝙ ille patre Gunaro, iſte Borcaro, una ãbo matre Drota geniti, Ruſſis militabat, Agnouit Hildigerus

Haldanus naſcitur.

Pugilem adoleſcens ſternit.

Gyurítham alloquitur, procans.

xij. pugiles ſolus cædit.

Sueciæ lib. 1. cap. 25.

fratrem, ab eo incognitus. Igitur cùm de ſua parte proceſſit Hildigerus, prouocans ex Sueonum agmine fortiſſimum, Haldanus illi opponitur. Recuſat Hildigerus: prætenta cauſa, quòd cùm ipſe pugil exercitatus haberetur .lxx. pugnis iam extractis, imberbem iuuenẽ oppugnare indecorũ duceret. Creditũ eſt hac ratione diffugere: ſed ille fraterno ſanguini pepercit. Haldanus duos ſibi opponi iuſſit. Quos uicit. Tres deinde obiectos, ſtrauit. Inde quatuor, uſq; ad decẽ. Tum Hildigerus. Iam inquit, æquaſti quem prouocas: nec longius differendum. Itaq; congreſſi fratres, fortiſſimè pugnant: donec Hildigerus letali accæpto uulnere, pugnam intermittit. Confidentes in arena, conquieſcunt. Ibi ſe iam aperit Hildigerus, communem utriſq; matrem teſtatus Drotam. Haldanus in oſcula ruens, pugnam damnat: fratremque accuſat, quòd ſe contexerit. Ille quod res habebat prætendit: diu ſe reſtitiſſe, ſed ubi famę detrimentum uidebatur accedere, periculum ſubij, fato non infelix: quòd forti manu conciderem. Hæc dicens, in uerba efflauit animam.

Duellum eius cum fratre.

¶ Haldanus Daniam rediens, Gyuritham ſibi deſponſatam, Siuuarum audit procatum: & ſponſum, & Saxones contriuit. Haraldum bello Sialandico poſt ſe relicto, fatis cedit. Caput. ix.

HALDANVS tot uictorijs cumulatus, iam omnium iudicio, dignus Regali toro iudicatus eſt, ipſiusq; Gyurithæ iam ſententia omnibus anteponendus. Siuuarus tamen Saxonicæ gentis nobiliſſimus iuuenis, magnum gentis ſuæ decus in his nuptijs conſtitutum cernens. nam perinde Regnum Daniæ conſequeretur, multis donis peregit, ut in colloquium puellæ perueniret: ibi multa largiens, maiora promittens: animum uirginis in ſe inclinare non deſtitit. Illa, ut erat ſagax, conditionem fecit iuueni, quam implere poſſe non putabat. Vides, inquit, Daniæ Regnum lacerum, diuiſis Ducatibus diſciſſum: id aggredere, in unum ut erat corpus reducere: quod ubi peregeris, dignum te Regali toro reputabis. Ille conditionem accæpit, muneribus aggreſſus Regni Primores, ut auro potius, quàm ferro peageret, quo optatis nuptijs frueretur. Multa iam rei fundamenta locabat. Deniq; peractum iam uidebatur quod uirgo depopoſcit. Annitentibus ergò Regni Proceribus, nuptiæ cõſtituuntur, diu longeq; abſens Haldanus poſthabetˀ. Peruenit tamen ad illũ fama rei. Itaq; iter accelerans, cùm ad locum perueniſſet, comites ſepoſuit in occultũ: ipſe progreſſus in Aulã, ſponſæ ſe uultibus ingerit: obſcuritate quadã inuolutis uerbis exprobrabat fidei uiolationẽ, quòd nõ expectaſſet eius reditũ: Hoc eſt inquiẽs, pro quo tot periculis caput obieci? ſic me fœminæ permiſſ

Siuuarus Saxo.

Saxoniæ libro. I. ca. 14.

permiſi fidei, ut tollat alius duriſſimæ præmia militiæ? At illa æquè diſſimulanter, Qui potui urgentibus fatis reſiſtere? Longè, diuq́ peregrinantem, quis uiuere crederet? In hoc me meorum uota coniecerunt anguſtiæ: ſed tamen integra ſunt tibi, ſi quid præuales, tua præmia. Hæc dicentem, miratus ſponſus, ferientis mox ferrum tranſuerberatus accæpit. Aſſunt qui delituere milites, & omne protinus Saxonicum nomen extinguitur. Vacuatur Aula Teutonicis cõuiuis. Haldanus pactam alieno, ſponſam tulit indigena. Accæptam autem Gyuritham cùm ſterilem experiretur, nuptiarum ſibi deeſſe præmia non diſſimulanter aduertit: miſſoq́ in Vpſolam (quod templum erat ea tempeſtate cultiſſimum) nuncio, oraculum depoſcit. Reportauitq́ue, parentandum Manibus Regiorum iuuenum, & præſertim fraternis. Quo peracto, filium ex ea ſuſtulit Haraldum, magnæ ſpei puerum. Cuius tamen adoleſcentia, & paternæ necis ſpectaculo, & primitijs bellorum miſeris, extitit contriſtata. Nam dum pater Haldanus integrando Regni corpore, quod uacante Imperio diuiſum erat, inſtaret: dum Sialandiæ Principi, imperata facere detrectanti, occurreret, magno uictus prælio, cui & filius inerat, & cõiunx, occubuit. Siquidem Gyuritha diuturno tẽpore ſceptris inhærẽs, militaribus officijs muliebre corpus inſtituerat. Cunq́ animo gereret, Regni reformationẽ, & filij, maritiq́ pręcipua charitate flagraret, non eſt paſſa deeſſe prælio, quod magno hoſtium inſtructu parabatur. Poſtquàm ergo Regem cecidiſſe cognouit, filium adoleſcentem pręſidio ſuo cinctum, acie eduxit, ſeruauitq́ ſuperſtitem.

Cadit ſponſus cum ſuis

Oraculum conſulitur ſuper ſterilitate Reginę

Haldani mors.

¶ Haraldus patri ſuccedit. Sialandiam recuperat. Haſmundum Noruagiæ reſtituit Regem: Suetię Regulos opprimit: & ab Othino pugnandi inſtitutionem docetur. Caput.x.

HARALDVS filius, patrium Regnum ſucceſſor acceperat. Cuius animi, corporiſq́ dotibus acceſſit, ut inuulnerabilis haberetur. Sic ualuerunt in ea gente præſtigiorũ maleficia, Othino quodam, quẽ diuinitate donabat gentis opinio, autore. Igitur ſtatura procerus, animo infractus, nihil prætermiſit quod reintegrando Imperio inſeruiret. Nam Vueſetum tyrannum Sialandię incubantem, cùm au diſſet nuptias peragere, in ipſo protinus oppreſſit conuiuio, Sialandiam recuperans. Hatherum quoq́ Iutia depulit. Hundingũ, Roricũq́ Lethra, quæ ſedes Regia ſemper fuit, exuit. Diſtractumq́ Daniæ Regnũ, in priſtinũ corpus reformauit. Inde uertit arma in exteros. Nam Noruagię Regẽ Haſmundũ, à germana Regno deiectũ, reſtituit. Nec aliud ſibi uel militiæ præmiũ depopoſcit, quã rectè factorũ memoriã.

Haraldus Rex.III.inuulnerabilis.

Sialandiam recuperat, atq; alia admiranda peregit.

Hanc uerò pugnam in Noruagia recenſuimus. Ab Suetiæ Rege im-pugnatus, defenſionis arma parauit: inſtinctu ſenis, qui ſe Othinum deum diceret, rationem ordinandarum acierũ recepit. Viſum eſt operæ precium, noſtri Saxonis ſuper his inſtitutionibus uerba repetere: ut intueamur, quę fuerit Veteribus pugnandi inſtitutio. Iuſſit inquit, ſenex, ut terreſtribus copijs bellum editurus, uniuerſam aciem in tres turmas diuideret: quarum quanq; uicenarij ratione denſaret: mediam autem. xx. uirorum numero reliquis porrectiorem extẽderet: quam etiam in coni, ſiue pyramidis acumen digerens, alarum receſſus utrinquè ſecus diſcretis ambagibus obliquaret. Cuiuſlibet autem turmę ſeriem hac ratione contexeret, ut à duobus frons inchoäns, cõſequentibus locis unitas dunraxat incrementa reciperet. Equidem in ſecunda linea tres, in tertia quatuor: eodemq; modo poſterius ordinandos, habita congreſſione ſtatueret: ſicq; conſequentes gradus idem proportionis tenor inſtrueret, donec coniunctionis extremitas alas ęquaret. Cornu uerò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Poſt has item turmas inſtructam iaculis iuuentutem admittat. A cuius tergo grandæuorum cohortem adhibeat: quæ labantes ſociorum uires, ueterana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorum alas, gnarus locorum ſupputator, annecteret: qui poſt ſodalium agmina cõſiſtentes, eminus hoſtem tormentis inceſſerent. Poſt quos cuiuslibet ætatis, aut ordinis homines, abſq; conditionis æſtimatione paſſim adſciſceret. Cæterum poſtremam aciem ternis adinſtar primæ cornibus diſtinctam, ſimiliq; graduum proportione digeſtam, explicet. Cuius tergũ ſuperiori coniunctum agmini, ipſum auerſæ frontis obſtaculo tueretur. At ſi nauale fortè prælium incidiſſet, partem claſſis ſecerneret: quę eo præpoſitos inchoante conflictus, multiuola rates hoſticas reflexione circundaret. His diſciplinæ militaris rationibus inſtructus, Ingonem, Olauumq; Suetiæ Regulos bellum parantes, anticipatis apud Suetiam rebus, oppreſſit: fratriq; deditionem offerenti, pacem dedit, firmatis conditionibus. Quid uerò rerum apud Noruagiam geſſerit, in eius prouinciæ commemoratione poſuimus. Nam Regi Olauo in Regnum reſtituto, permiſit poteſtatem: Vbboni autem Friſio militi ſuo, cuius ſtrennua uſus eſt opera, ſororem iunxit cõiugem: cuius ductu & Rheni partes, & Britanniam ipſam bello pertentauit. Sed ea in Noruagia tranſegimus.

Veterum pugnandi inſtitutio. Terra. — Mari. — Suetiæ Regulos. — Noruagiæ lib. 1. ca. 27. c

¶ *Haraldi memorabile bellum, quo & ipſe, & Vbbo fortiſſimi cecidere, Ringo deinde Suetiæ Rex uictor, Regna partitur. Caput. xi.*

MEMORABILE VERO BELLVM, & cæteris quæ

teris quæ in hac natione ſunt geſta maximum parabat: quod apparatus ipſe declarat. quippè ſeptennio toto arma in Suetiam Haraldus inſtruxit: læuia interim prælia, quæ per hanc temporis moram facta ſunt, maioris commemoratione ſunt penitus obſcurata. Multæ feruntur huius tam ponderoſi belli cauſæ. Sunt qui internuncium utriuſq;, quem multis annis inuicē ſubmiſere, Ringo, & Haraldus, intima ſanguinis & animorū deuinctione conſtricti (quippe Haraldi ſorore genitus extitit Ringo) inter utrunq; uana relatione ſtruxerit inimicitias: cùm quæ apud alterutros uiderit, audieritq;, maligna interpretatione detorta, aliter ac facta ſunt, retulerit: donec acerrima utrinq; odia conflaret. Alij etiam ab Haraldo ortam autumant belli cauſam: quòd uir militaris, qui omnem ætatem in armis triuerat, ſenectam ocio torpeſcere non ſit paſſus: utile iudicans, iuuentutem longa pace bello diſſuetam, in armis eſſe. Simul & ſecum uoluens: non eſſe decorum, ſe, qui multa foris bella geſſerit cum gloria, fato conſumi inglorio: quod per ætatē longè non eſſe fatalem homini proſpiceret: maluitq; in acie ſpiritum profundere, quàm inerti leto ſuccumbere. His, atq; alijs ex cauſis bellum eſt conflatum maximum. Cuius deſcriptionem, qui magna pars belli fuit, Starcuterus uir fortiſſimus, ad hanc uſq; durās ætatem, perſcripſit. Longum eſt commemorare, quæ cuiquè parti auxilia acceſſere. Haraldo quippè totis Regni ſui uiribus in bellum propenſo, acceſſerunt inter ſuos Duces, Hetha, atq; Vuiſna: puellæ armis aſſuetæ, puellares etiam turmas ductantes: quarum muliebri corpori natura uiriles indidit animos. Nec nouum debet uideri recolentibus Troiana bella, Penteſileā furentem, in Italia quoq; Camillam, & in Bohemia diuturnum puellæ Imperium. Quod in Vuandalia noſtra perſtrinximus. Ex Britannia quoquè, Friſiaquè, arma huic agmini acceſſere. Vuiſna quoquè altera ex Vuandalia uirago, Vuandalico agmini imperitat. Noruagiæ uires non defuerunt. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni palàm inimicitiarū mandata perferrent, ipſamq; ſequeſtræ pacis diremptionem uulgarent: ijſdem pugnæ locum præſtituere iubens. At Sueticas uires toto Regno contractas, adiuuêre auxilia multa. Nam & à Ruſſis, & totius Orientis populis arma conuenerant. Pannoniæ quoquè extitiſſe feruntur in partibus. Suſpicionemquè res ingerit, ne fortè Goti, iam in Pannonijs ad ripam Danubij ſedentes, laboranti patriæ ſuppetias immiſerint. Nam quicquid erat Gotorum in patria, rebus acceſſiſſe Sueticis, certa res eſt: enumerante huius belli Scriptore, ex nomine Duces, cum turmis ſuis. Tantæ autem utriuſquè agminis erant copiæ, ut mare nauibus, & ipſa Scania

Belli cauſæ.

Puellæ militares.

Vuandaliæ lib. I. cap. II. & ſeq.

Saxone Gramātico

Scania turmis pedeſtribus uix ſufficere uiderentur. Maius tamen pugnæ pondus terreſtribus incumbebat agminibus: nec Nauales copiæ ſupplementū dabant pugnantibus. Igitur tanta mole concurſum eſt, ut uix fortium atq; inertium diſcriminarentur acta. Cædunt, cædunturq; paſſim, uicti uictoresq;. In Suecis Starcuterus, in Danis Vbbo Friſius eminebant inter mulia pugnantium milia. Sed poſt multū ſanguinem utrinq; fuſum, cadit Vbbo Danicarum partium fortis propugnator. Exinde ſubruere Danorū res paulatim cœpere, occiſo fortiſſimo Duce: qui quatuor & quadraginta in pectora tela, priuſquàm caderet, excępit. Haraldus, ubi ſuorum res inclinare audiret, ſentiretquè: iam curru eius inter cadauera inmobiliter hærente, prouoluitur & ipſe præceps curru ſublabente. Aderatq; qui Regium fatum impleret. Ringo Suetiæ Rex, ubi iam belli caput audit corruiſſe, ſuis adhuc cæde furentibus, receptui cani iuſſit, parciq; agminibus, Ducibusquè qui ſuperfuere. Iubet Regio perquiſito cadauere parentari, Regaliq; more incenſum corpus exurere: equum, bellatorem, ac arma flammis miſcere. Deinde priuſquàm agmina reduceret uictor, componendæ Danię rebus intendit: Scaniamq; Daniæ corpore abſtractam, ne facilè rebellaret, Suetiæ adiecit. Heiham puellam Danici generis, quòd ſub tributo regnaret, petentibus Danis permiſit. Sed facilè pertæſum eſt uiris, fœminei Imperij. Non enim poterant muliebribus armis ſub eſſe, qui fortiſſimis Regibus militaſſent. Olonem, Siuuari Noruagiæ Regis filium adeunt: precanturq;, ut auitum Regnum ab infamia uendicaret. Nec difficilè fuit impetrare. Aduocatam enim Hetham, cæteris cedere Regni partibus iuſſit, Iutia deinde contentam. Difficile fuit tanto Imperio cedere, ſed aliquanto difficilius armis tueri.

Marginalia: Vbbonis fortiſſimi caſus. — Haraldi mors. — Heiha uirgo Danis imperat. — Olo aduocatur. — * *

¶ Olo Daniæ præficitur. Latronibus Regnum purgat, ac Duello uictor, Olaui filiam connubio meretur. Toronum obtruncat. Coniuratione tandem in ſe Ducū, inſidijs Starcuteri, balneo incautus perimitur nudus. Caput. xij.

OLo Siuuari Noruuagię Regis filius, ex Haraldi germana, uolentibus Danis cœpit regnare. Diu ſub auunculo iſte militauit Haraldo. Nam e Noruagia in Daniam, uiſendi auunculi cupidus, nauigabat. Tertium ætatis apud patrem luſtrum peregit, multum animi, corporisq; dotibus præpollens. Adeò uiſu efferus, ut quod alij armis, ille oculis ageret in hoſtem, ut terreret. Adoleſcentiæ annos præclaro facinore perornans. Nam inſignes latrones Gunnonem atquè Grimonem inſecutus, publicis itineribus inſidiantes, hoc ordine perdomuit. Equum, canemq;, ac arma quę uolebat, aſſumens, clam omnibus

Marginalia: Olo Rex. — Olo uiſu terribilis.

bus egreditur: ne ſocium, aut teſtem tantis rebus aſſumens. tantū dabat fiduciæ uirtus. Vbi peruenit in loca latrocinijs frequentata, hominum in roſcido gramine ueſtigia deprehendit: quæ ſecutus, peruenit ad amnem: nec inuenta qua traijceretur ſcapha, fiduciæ plenus, equo inuolitat. Amne ſuperato, reliquum iter, ducentibus per gramina ueſtigijs conficit. Deductus in locum, quo iam uallo munitum, portisq́ ſeratum, nullus uidebatur ingreſſus. At ille equo in uallum erecto conſcendit, ante expectatum latronibus ſuperueniens. In ipſo ueſtibulo latronum, ſatellitem conficere indignum ratus, armis arcuatim, manibus confractum, tecto ſuperiecit. Latrones intus audientes inſolitum ſtrepitum, emicant: contemptumq́ adoleſcentem imberbem aggrediuntur. Sed ille gladio diſtricto, ita ambos, patrem, filiumq́ affecit, ut genibus ſolis niterentur repugnantes. Alterum canis per iugulum enecat: alium armis Olo confodit: & ut cōſpicuum haberetur uirtutis exemplum, extracta latronum capita, ſublimi conte per uiam publicam appendit: ſpolijs, quæ multa congeſſerant, uictor potitus. Inde ubi audiuit, Pugiles inſigni nomine, Vuermorum Regis filiam depoſcere, aut Regem ipſum duello contendere (iam ſæpè diximus, morte grauiorem genti extitiſſe, ruborem recuſandi certaminis) Olo patrijs Noruagiæ finibus adhuc demorato, aduolat, Regiamq́ petit: quam comperit luctu & mœrore plenam. Percunctatus quid timerent? Regis filius rem aperit: Eſſe pugiles magni nominis, qui germanam depoſcerent, aut duellum offerrent, quod nemo fidat ſubire. Ilic iuſſit omnes benè ſperare: quid tamen præmij uictori eſſet, rogat? Filius conſulto patre, refert, ipſam puellam uictori conſtitutam mercedem. Cunq́ uirgo diligentius aduenæ hoſpitis oculos intueretur, nō paſſa fulgorem, cōcidit. Ab ipſo amanter erecta, quid formidaret rogatur? Fulgorem inquit luminum inſolitum deprendi. Ille uerò ubi cōuiuio excipitur, decoram pandit faciem, ceſarie uenuſtam. Sed ſciens, quo luminum eſſet terrore, uerecundius illa ſubmiſit. Ingreſſi Regiā Pugiles, ipſam puellam, aut eius loco congreſſorem depoſcunt. Olo uerò, Modeſtius inquit agendum cum Rege. Num gremio abducere Natam aduениſtis? Illi perſtant, alterum depoſcere. Bene inquit habet. Pugnam poſcentibus, pugna dabitur. Egreſſusq́ in campum de more metatum, ambos conficit: ſatellites etiam auxilio dominis ſubeuntes, proſternit. Partam uictoria puellam accepit uxorē: ex qua filium ſuſtulit Emundum, Regno Daniæ poſt patrem præſidentem. Sed prius quàm ad nouiſſimum Heraldi bellum perueniret, Patriam prius fortibus factis illuſtrauit. Audiens oppugnari parentem à Torono Regulo, oris habitu deformatus, hoſtis Regiam ingreſſus, primū Siuuari, Olonisq́

Latrones peremit iuuenis.

Noruagiæ lib. 1. cap. 29.

Duello binos cum ſatellitibus ſternit.

Toronis Regulum cum ſuis obtruncat. filij odio exulare profeſſus, ubi opportunitatē uidit, ſocios aſſciſcens, Regem cum ſtipatoribus obtruncat. Nec ante patriam repetēs, quàm patri pacē ab oppreſſis hoſtibus reportaret. Inde maritima bella multa conficiens, undequaq; uictor remeabat. Ad Haraldum auunculum dein profectus, cùm nonnullæ inter eos ſimultatum cauſæ ſuborirentur: eo deſerto, ſe contulit ad Ringonem ei conſobrinum. nam geminis ſororibus erant progeniti. A quo, iam magno in Haraldum bello uictore, donatur Scaniæ gubernatione, quā Daniæ detractam ab Rin-

Supra c. ii. b gone ſupra ſignificauimus. Inde ad uniuerſum Daniæ Regnū à Proceribus Rex deligitur, deſtituta (ut diximus) Hetha. Sed talem ſe, iam Regno potitus egerat, ut aſſuetos libertate Duces, facilè pœniteret Regem talem delegiſſe. Quippe uir animo acer, uiribus incomparabilis, plenam omnium ſubiectionem depoſcens, in tyrannidem degenerare uiſus eſt his, qui ſubeſſe non nouerant. Igitur inita conſpiratione, &

Coniuratur in Olonem. ut propius dicamus, coniuratione, Regem quando deſtituere non poterant, perimere ſtatuerunt. Nec tamen inuentus eſt in. xij. Ducibus, qui fideret conferre manum, auderetq; operam ſibi deſumere opprimendi Regis. Starcuterus ſupererat iam annis grauis, quippe qui triū hominum impleuiſſet ætatem, necdum tamen defectus uiribus: apud quem queſti Proceres, grauē ſibi, Regnoq; incūbere Olonem: orant, ut quoniā illi opprimendorū gloria ſit Tyrannorū, hunc etiam faciat de medio: auri magnū pondus ſe repenſuros. Promittit operam: non tàm auri cupidine, quàm liberandi à Tyrãno Regni gratia. Captansquè opportunitatem, ingreditur ad Regem iam in balneis nudū, ipſe ferro ſuccinctus. Rex ingredientem Starcuterum acrioribus oculis intuitus, ſtatim reuerberat, apud alios inuictū uirū. Illa fuit, ut diximus, luminum eius acrimonia. Statimq; in ſe rediens Rex, uirum multa familiaritate per bellum notum, & armis fortiſſimum, iam abeuntem iubet reuocari, arbitratus magni aliquid, uirum magnis rebus exercitū, allaturū. Vbi rediſt, iam oculos Rex ſubmiſit, Quid eſt inquiens Star-

Olo nudus à Starcutero transfoditur. cutere? quid affers? Ille diſtricto ferro aſſurgentem tranſuerberat. Hic fuit exitus magni Regis, fortiſſimi uiri, quē æquè fortiſſimus opp̄ſſit.

Emundus patri ſuccedit, Ringonis filiam, nauali bello uxorem meretur: Duello binos ſuperat. Deq; Starcuteri morte. Caput. xiij.

Emundus Rex. EMUNDUS OLONI patri ſubrogatur in Regnū, non tantùm paternorum operum, quàm ſpectatæ indolis reuerentia, adiuuante generis nobilitate: contendit adoleſcens paternis inſiſtere per bella ueſtigijs, præclara eius opera, aut æquaturus, aut ſi qua poſſet etiam ſuperaturus. Prima illi de Nuptijs, ut mos

ut mos erat genti concertatio, Ringonis apud Noruagios aliquantæ genti regnantis filiam, illi fama pulchritudinis ac pudicitiæ commendabat. Sed non dabant Veteres nuptui filias, niſi fama inſignibus, & uictoria præclaris generis. Igitur ſocero ſe probaturus Ringoni, Emundus claſſem inſtruit, Noruagiam adnauigat, bellũ infert. In quo iam ad mortem Ringone uulnerato, Emundum iubet aduocari: eiq; iam moriens, digno factis genero, filiam deſpondet. Emundus autem pluſrimis undecunq; cumulatus uictorijs, cùm Noruagiam ſibi ex coniuge commendatam pacaſſet, occiſa Ruſla uirgine bellatrice (quam rem in Noruagia commemorauimus) duo ex Ducibus fœminæ bello ſuperſtites, qui iam uiuenti Dominæ fidem aſtrinxerant, uulturos necẽ eius ſi ſupereſſent: audito, quòd Emundi opera cecidiſſet, Regem prouocant in Duellum. Diu reſtitere Proceres, nõ poſſe duobus unum, & Regem popularibus opponi. Sed peruicit Regis uoluntas, effecitque, ne quis quod ipſe cuperet tentaret impedire. Congreſſus utriq;, alterum ex his occidit: alterum uita & præfectura gentis donauit. Sub huius Regno uetulus iam Starcuterus luminibus captus, uirium uigore deſtituitur: ſed inglorium ratus, ſine ſanguine mori, qui toties hoſtiſem uidiſſet cruorem. Igitur multa pœnitudine Olonis à ſe occiſi mortem deplangens, precium ſceleris, aurum collo appenſum circumtuſlit: inuitans huius mercede ad ſui interfectionem obuios quoſlibet. Cunctq; gemino accinctus gladio, geminoq; innixus baculo, ſenex graderetur, ab obuio milite rogatus, quid ſibi duplex gladius uellet inutiſli ſeni; unum profecto munus ſuum facere poſſet. Propius arreptans ſenior enſem, abſcondit in latera aſtantis. Alio deinde itinere obuium habuit in uenatione Hatherum equitem, cuius parentem occidiſſet. Agnitus ab eo, cùm ſenex uiciſſim oculorũ uitio non uideret, itaq; duos è miniſtris equites immittit ſeni: uiſurus ſi terreretur. At ille ſtrepiſtu magis, quàm uiſu uicinos deprendens, utrunq; baculo, quem gerebat excerebrans, terruit territantem. Propius tamen adequitans, ut extra enſis ictum conſtitit, ſenem percunctatur, gladium ne uehiculo ueſlit percunctare? Ille ab alto ducens ſuſpiria, Quondam inquit, irriſoribus meritas pœnas rependi: nunc & luminibus, & uiribus defectus irrideor.

Vt ſine regreſſu pronus agit alueus undas,
Sic ætas hominum curſim labentibus annis
Irreditura fluit.

Non eſt qui ſenem miſeretur: præter unum Hatherũ, qui & in agmine, & in pace ſeni ſedulus ſubminiſtrat. Multa deinde uerborum uiciſſitudine, cùm Hatherus de plurimis percunctaretur, & ille ſenũ more garrulus, trophęos ſuos numeraret, ipſum quem requirit agnouit Hatherum.

Ringonis filiam uxorẽ ducit.

Noruagiæ lib. 1. cap. 33.

Duellum Emundi.

De hoc in Suetia lib. 2. cap. 22.

therum. Quando te inquit Amice, obuium fortuna fecit, mori uolentem magno precio confice. En aurum quod Olonis nece mercedem tuli, tu quoq; ſimili de me nece peracta refer: quod iuſto adiutus dolore in me ferrum exerés: memor, à me parentem quondam tuum interfectum. Non diſtulit Hatherus mori uolentem conficere: præſertim gemina mercede conductus, quòd paternam mortẽ uindicaret, & aurum collo appenſum paciſceretur in precio. Igitͤ diſtricto gladio ſup ceruicẽ, ſenile caput abſtulit, trunco propè obrutus cadẽte. Hic eſt exitus fortiſſimi pugilis, & qui tertiã hominis expleuiſſet ætatem. Quod ne cuiquàm incredibile uideatur, in ea quoq; re naturam alere monſtra, ut corporũ magnitudine, ita ætatis diſtenſione: redeat in memoriam Ioañis de Temporibus, uiri Gallici mentio: quem ſuæ gentis Scriptores, tria uictitaſſe ſecula aſſerunt. Emundus autem Daniæ Rex, pace integra, ſumma cum tranquillitate deceſſit, duobus filijs, totidemq; filiabus relictis: de quibus deinceps agemus.

Starcuteri mors.

¶ Dania & Iutia, illa Suecis, hæc Vuandalis, Siuuari inertia, ſubijcitur tributaria: atq; inibi mors eius bello deſperata. Caput. xiiij.

Siuuardus Rex. I.

SIVVARDVS filiorũ Emundi natu maior, Regnũ patris poſt illum omniũ uoluntate aſſequitur, fratre adhuc Buthlo impubere. Prima illa incidit rei gerendæ occaſio: quòd germanam Gotaro Sueonum Regi deſpondiſſet: Legatiq; ab eo Rege in eam cauſam miſſi, itinere medio malè habiti fuiſſent: credi tũeſt, Siuuardi inſidijs eſſe patratum. Igitur Sueonum Rex iniuriam uindicaturus, claſſem aptat: milites imponit, mouitq; in Daniam. Nec ſegnior illi occurrit Siuuardus, & apud Halandiam claſſe congreſſi, maritimo prælio decertant. Victoria Sueonum fuit. Nam Daniæ Rex fuga ſibi conſuluit in Iutiam, colligens ibi ſparſi exercitus ſuperſtites milites. Interim Rex uictor, Daniam ingreſſus, puellam rapuit ante deſponſatam. Specioſum duxerant eà tempeſtate Regij uiri, ſi armis nuptias cõſcirent. Siuuardus tamen opportunè Iutiam ingreditur. Nam per idem tempus cùm Daniæ Regem bello implicitũ Vuandali perſentirent, terreſtri agmine mouentes, in Daniam uaſtabundi inceſſerunt. At Rex de fuga ueniens, ibi quos potuit armauit, Vuandalis occurrit, ac retrò pepulit: priorem fugam noua uictoria cõpenſans. Sed non erat longum tempus in medio, quo iam Vuandali recuperatis uiribus, Duce conſtituto, militari ordine Iutiam repetentes, obuiũ Regem fundunt, fugantq;. Magnũ hoc & memorabile præliũ: quo Rex non ſolùm bello uincitur, ſed Iutia exuitur, quę iam in Vuandalorum conceſſit poteſtatẽ: cùm dudũ antea Saxonibus dominis illa ſeruiret.

Sueones uincunt.

Iutia ſuperatur à Vuandalis. Vuandaliæ lib. 1. cap. 13.

Hac etiam pugna filium Iarmericum,geminasq; filias ab hoſtibus captas amiſit. Hæc fuit illa tempeſtate Danici Regni calamitas : ut cùm Scaniam Sueci occupaſſent, Iutiam Vuandali teneret, duobus Regni potioribus partibus,in hoſtiũ poteſtate factis, ſolę inſulę in medio parebant Danorũ Regi. Non contemnenda quidẽm Prouincia, ſed maioribus ſui præſidijs deſtituta. cùm hinc Vuandali,inde Sueci, mediũ Danorũ Regem penè captũ complecterentur. Ita Danorũ Regnũ fortiſſimè propagatũ,tantis etiã Maiorũ titulis illuſtratum , tot auctũ uictorijs,ob unius uiri inertiam,ex ſummo nitore fortunę, & florentiſſimo rerũ ſtatu eò peruenit ignominiæ,ut penſionem , quam prius imperauit,exolueret. Siuuardus autem ſæpè pugnam retentans,caſſo labore ſe fatigauit. Poſt tot Maiorũ decora , in tam erubeſcendo rerum ſtatu,confuſa Regni gubernacula geſtare non ſuſtinens, ne diuturnior uita ad extremam gloriæ iacturam pertingeret, ſpecioſum ſibi ſtatum pugna parere properauit. Quippè memorẽ calamitatis animũ, deponendæ ægritudinis cupido , ſalutis faſtidio cruciabat. Adeò demendi ruboris ſtudiũ,lucem ei inuiſam fecerat. Igitur cõparatis ad pugnam copijs, Simoni cuidã ſub Gotaro Sueonũ Rege, Scaniam procuranti, bellum apertè denũciat. Quod obſtinatis temeritatis uiribus executus,occiſo Simone , per ſummam hoſtiũ ſtragem,uitam finiuit. Patria tamen penſionis onere liberari nequiuit.

¶ Buthli Regnum & mors, Iarmerici filij eius,apud Vuandalos captiuitas,& eiuſdem ab eadem ſeruitute admiranda liberatio. Caput.xv.

BVTHLVS oppreſſo in prælio fratri, in qualicunq; Regno ſuccedit: cùm interim Iarmericus fratris filius,a- Buthlus Rex.
pud Regem Vuandalorũ Iſmarũ,cũ coæuo ſibi,collacteoq; Gunnone,cõiectus in carcerẽ captiuus degebat. Quo demũ erutus,atq; exercendi ruris culturæ applicatus,ruſticũ opus Regius iuuenis exequiť. Iarmericus captus.
Ob cuius promptiſſimam adminiſtrationem , ad Regaliũ mancipiorum Magiſterium transfertur. Eo quoq; ſynceriſſimè geſto, in Neceſſariorũ Regis gregem aſſumitur. Vbi cùm ſe iuxta Aulicorũ ritum, egregia morum amœnitate geſſiſſet,breui in Amicorũ numerũ tranſlatus, primum familiaritatis locum obtinuit,ac ueluti quibuſdam meritorum gradibus fretus,ab infima ſorte, ad ſpectatũ honoris faſtigiũ conceſſit: & ne ſegnem,eneruemq; iuuentam ageret,militaribus ſe ſtudijs aſſuefecit,naturæ dotes induſtria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, ſoli Reginæ ſuſpectum adoleſcentis fuit ingeniũ. Per quæ tempora, Regis fratrem fato functum, repentinus rumor effuderat. Cuius corpus Iſmarus ampliſſimo funere elaturus,quo mai-

ior exequiarũ pompa ſieret, Regia comitate conuiuium inſtruit. At Iarmericus aliâs cum Regina familiaris rei curã ſortitus, ad fugam cuius facultatem Regalis abſentia promittere uidebatur, circumſpiciendam acceſſit. Animaduertebat enim, ſe etiam inter opes poſitum, miſerabile Regis eſſe mancipium, & quaſi alieno beneficio precarium ſpiritum poſſidere. Præterea quanquàm primus apud Regem honoribus uteretur, libertatem delitijs præferendam exiſtimans, uiſendæ Patriæ, noſcendiq; generis eximia cupiditate flagrabat. Sciẽs autẽ, quòd Regina, ne quis captiuorum elabi poſſet, competentibus prouidiſſet excubijs: quo uiribus peruenire non poterat, arte curauit aſſurgere. Fiſcellam itaq; biblo ac uimine textam, qua agreſtes ad inſtar hominis formata, aues ariſtis deturbare conſueuerant, uiuo cane complc uit: quin etiam detracto ſibi cultu, quo ueriſimilius humanam repreſentaret imaginem, texit. Deinde priuatũ Regis ærarium demolitus, egeſtam inde pecuniã, notis ſibi tantùm recondidit locis. Interea Gunno abſentiam ſocij diſſimulare iuſſus, illata in Regiam fiſcella, impulſoquè ad latrandum cane, percunctanti quidnam hoc eſſet Reginæ, mente captum calamitare retulit Iarmericum. Illa ad aſpectum ſtatuę, ſimilitudinis errore deluſa, inſanum ęde iubet eijci. Tunc Gũno perlatam foras ſtatuam, perinde ac furentem ſocium, lectulo tradit. Sub noctem uerò uigiles epularum hilaritate ac uino prouehit largiore, abſciſaquè dormientium capita, quo turpiore eos morte conſumeret, inguini ſociauit. Excitata ſtrepitu Regina, cauſamquè eius diſcere cupiens, concita fores petiuit mulier imperioſa, & quæ miniſtris malè fideret. Sed dum caput incautius exerit, improuiſo Gunnonis enſe confoditur. Quæ cùm mortificum uulnus experta corrueret, reflexis in occiſorem luminibus, Nullius inquit, obtentu fraudis, ſi incolumi mihi uiuere licuiſſet, his finibus impunitus excederes. Ad hunc modum crebras in percuſſorem minas moribunda profudit. Deinde Iarmericus unà cum Gunnone, præclari facinoris loco, tabernaculum, in quo Rex fraterno conuiuio celebrat exequias, cunctis temulẽtia uictis, admoto furtim incendio complet. Quo latius fuſo, quidam ebrietatis ſtupore diſcuſſo, immiſſis equis, deprehenſos periculi inſequuntur autores. At iuuenes primum iumentis quæ repererant uecti, ad ultimum ijſdem prolixiore curſu debilitatis, pedites dedere fugam. Iamquè penè occupatis, amnis remedio fuit. Pontem enim, quem ante morandi perſecutoris gratia, pręſciſis ad medium trabibus, non modo onerum impatientem, ſed etiam ruinæ propinquum, effecerant, prætergreſſi, in opacam de induſtria uoraginem conceſſerant: quibus imminentes Vuandali, dum parum proſpecto periculo, equis improuidi pontem onerant,

Fugæ machina.

Gruño Reginam interficit.

Regiam incendit Iarmericus.

Egregiũ in fuga facinus.

onerant, deſidentibus tabulatis excuſſi, præcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetunt, à Gunnone & Iarmerico intercæpti, merſi, aut interfecti ſunt. Ita iuuenes egregia calliditate uſi, non ut fugitiua mancipia, ſed quaſi præditi conſilio ſenes, maius ætate ſua facinus ediderunt, quod ante conceperant efficaciter adimplendo. At ubi uentum eſt in littus, rapto quod ſors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui inſequebantur barbari, nauigare conſpectos, uociferando reuocare conati, regnaturos ſi redeant ſpondent: quòd publico Veterum inſtituto, Regum percuſſoribus Regnorum ſucceſſio fuerit decreta. Diu recedentium aures pertinax Vuandalorum clamor, promiſſis pellacibus exurdabat. Hæc ſunt ad uerbum Saxonis omnia: quæ ideo repetiui, ut cernat, dijudicetq́ Lector, quàm in exquiſitis uerbis ſit eius interdum inepta narratio: quod præſertim in exitu Reginæ Regiſq́ comprobabit. Per hanc uerò tempeſtatem, dum Iarmericus in captiuitate maneret, Buthlus Siuuardi frater, Danis perfunctoriè præerat. A quibus uenienti Iarmerico, Regnum tradere coactus, ex Rege priuatus euaſit. Saxonem taxat.

Iarmericus Dania potius, Sueciam cum Rege opprimit, Vuandalos tributarios facit. Regiam dein quieti conſtruit. Reginam falſò proditam, horribili mortis ſpecie interimit, pœnam facinoris impij tandem luens. Caput. xvi.

IARMERICVS Siuuardi filius, ex captiuitate rediens, paternum Regnum poſtliminio iure ſuſcepit, adiuuante patrui, qui per abſentiam eius adminiſtrauit, ignauia. Nec longum tempus in medio, ipſi Iarmerico iam Danorum Regi, benè gerendæ rei naſcitur occaſio. Nam Gotarus Sueciæ Rex, Sybbonem ſtupri inſimulatum, occidi iuſſerat. Cuius rei indignitate permoti eius cognati, ad Iarmericum ſe contulerunt: operas illi ſuas promittunt, ſi Sueciæ Regnum oppugnare contendat: futurum breui, ut expugnet. Mouit illum magnæ rei obiecta conditio. Itaquè armauit claſſem, & multis iam Regni Proceribus ſibi adiunctis, Regem oppreſſit: geminoq́ Regno ſublimis, priſcæ captiuitatis damna pulchrè compenſauit. Auctus perinde uiribus, mouit in Vuandalos, uindicaturus longæ captiuitatis iniuriã. Nec ſegnes illi hoſtes, occurrũt. Conferunt manus, et magno prælio uicti Vuandali, in iura Daniæ uerſa uice redierũt, tributa quæ exegerãt iã ſoluturi. Vt aũt iniquæ captiuitatis ſuæ, quod poſt carcerem, operi diu ruſtico cogeretur inſeruire, iniuriã uindicaret: qua Iarmericus Rex. Suetia potitur, Rege oppreſſo. Vuandalos ſubigit.

draginta ex Primoribus hoſtiū captos, luposq́ totidem inuicem per iugulum appenſos ſociauit: quem parricidalium pœnarum modū, in his uindicandis adhibuit: ut gentis rapacitatem, et indignā generi ſuo, in ſe admiſſam ſæuitiam compenſaret. Subacta regione, præſidia opportunis locis diſpoſuit. Inde profectus, Sembonū, Curetū, compluriumq́ Orientis gentium regiones bello pertentauit: utpote duplicis Regni titulis inſignis. Sed ea freti Regis implicatione Vuandali, præſidia impoſita opprimunt, armantq́ claſſem, Daniam peruaſtantes. Rex cùm hęc audiret, auerſus ab his quos impugnabat, ad tutandam Daniam regreditur: hoſtibus fit obuiam, maritimoq́ prælio excipit, ac uincit confligentes: defectionis autores miſerabili ſupplicio afficit.

Defectorū Principum pœna.

Nam lora innectens equinis ungulis, Vuandalorum Principes implicuit, perq́ cœnum ac ſaxa, actis moloſſis immittit: ut multiplici ſupplicio interirent. Qua pœna territi cæteri, mandata factitarūt. Rebus bello in circumitu cōpoſitis, iam domeſticis illuſtrandis animū adiecit.

Regiam extruit.

Nam edita, conſpicuaq́ rupe manſionem inſtruit. Vallū ingens iubet comportari. Molem ſtructuræ magnam firmat. Ima uallis, media triclinijs, ſumma munitionibus aptat. Portas quatuor firmat. Manubias hoſtiū, & omnem Regni theſaurū in exornanda Regia componit. Inde cùm audiſſet, quoſdam Orientaliū mare infeſtum tenere, adnauigat: naualiq́ prælio, uictos, ea conditione in ſocietatem aſſumit: ut germanam ſuam, Regio more inſtructam, matrimonio illi iungant. Optata uictis conditio, in qua indicitur, quod uotis omnibus, etiam uictoribus erat expetendū. Interea Liuonum Regis filius Bicco, graui patris, patriæq́ iniuria in Regem commotus, quia armis uindicare non poterat, ad dolos conuertitur.

Bicconis impoſtura neglectiſſima.

Addit ſe Regi comitem, miniſtrumq́ ad omnia ſedulum, aſſentationibusq́ peruicit: ut primus ad ſecretiſſima quæq́ conſultus adhiberetur. Et cùm iam plenam apud Regem mereretur fidē, chariſſimos Regi ſubuertit affectus, & in omne facinus impium, prauis conſilijs Regem impulit. Fingit filij & uxoris adulteriū: quóq́ huius rei uerisimilē faceret narrationem, ſubornat, ut Regina, omniū inſidiarū Bicconis ignara, ſecretò Regis filiū, priuignum ſuū, de iocalibus interpellet. Quare apud Regem comperta, delatori aures præbuit. Igitur Reginam miſeris modis excruciatam exanimauit. Nam quæ ſe ſcortum Regis filio præbuiſſet, cōculcandam bobus iuſſit reſupinari.

Suuauildæ Reginæ mors innocens & merè horribilis

Cunctq́ iumenta fœmineā faciem intuita, miſeranter parcerēt, ſupinatā iubebat proſterni, & ita bouinis pedibus proteri. Quæ res cùm ad germanos eius deferret, in ultionē exarſerūt: & omnibus undecunq́ mutuatis uiribus, in Regem mouerunt. Rex ipſe iam imparatus ad educendum exercitū, firmatæ pridèm munitioni fidebat:

penora cômeatibus, munitiones armatis impleuit. Hoſtes uerò tanto odio ſepſerant obſidione Regiam, ut niſi expugnata nô redirent. Oppugnant fortiſſimè. Obſeſſi uerò non ſegniter ſe tuentur. Fit obſeſſorũ eruptio: cui Rex ipſe intererat. Acerrimè dimicatur, cùm deforis ad eſſent, qui obſidêtes alio de latere inuaderent. Ibi magnis utrinq; odijs concurritur. Vtriuſq; partis uires conſciduntur. Rex ipſe inter medios obtruncatur. Reliquiæ obſidentium ægrè ſe in naues recipiunt, laceras uires in Patriam reuehunt, uicti pariter, & uictores.

Iarmerici mors.

¶ Broderus filius Iarmerici patris ſententia damnatus: ſed mutatis ante ſtragem conſilio, ut heres regno relinqueretur, patri Rex inglorius ſucceſſit. Caput. xvij.

BRODERVS filius erat Iarmerici: quem ille deſtinatum ſupplicio, priusquàm interiret, morte iuſſit reuocari: ne omnino Regnum hærede careret. Itaq; poſt patrem Regno præerat. Supplicij autem quo conſumendus erat, hic ordo commemoratur. Iubebat accuſatũ adulterũ ſuſpendio puniri: & tamen quia Regis erat filius, hoc temperamentũ adhibitũ eſt ſupplicio: ut iuuenes duo ſubiectum pendentis pedibus aſſeruarent, quaſi ſcabellũ humeris ſuſtinentis: ut Regis interea animus exferueſcens, tempus acciperet mutandæ ſententiæ, ſi uideretur. Optimum reuera Regiæ clementiæ conſilium. Cui compar fuit illa Theodoſij magni Romani Imperatoris, non longè his temporibus dominantis conſtitutio. Ne mortis ſententia ante triceſimũ diem ſumeret executionem. Igitur cùm pater eiulatũ catuli, cui Broderus inſueuerat, cognouiſſet, falconemq; eius in ſuo cõſpectu cerneret, plumas ſibi ſua ſpontè conuellere, herilem pœnam beſtiolæ uiſæ ſunt perſentire. Motus pater, En inquit, animantes, quas ſine ratione natura formauit, miſerationem poſtulant, miſerabiliter ſe gerentes: quo magis ego, quem intelligentia erexit, Regia fortuna prouexit, patrem talis iuuenis genitiua uis fecit, miſerationis affectum, uiſceribus admittere iubeor? Itaq; famuli, detractũ ſupplicio filium, ſi uiuit, relaxate. Sic redditus eſt uitæ Broderus, miſerantibus puſillis animantibus, quem maximus Regno pater, innocentem pœnę addixit.

Broderus Rex.

Broderi à ſuſpendio liberatio.

Conſtitutio Theodoſiana.

Quanta peſtis Principum aſſentatio perditorum: quot Reges euerterunt peſſima ſuorum conſilia? Iarmericus bonus pater, non degeneri filio, ignominioſum pœnæ letum inuexit, proditoris aſſentatione ſeductus. Optimum optimi Imperatoris Alexandri Romani Principis factum memoratur: qui ex aulicis familiarem ſibi aſſeclam, multa uendere ſolitum officia, plura polliceri, cùm comperiſſet: captum uinciri iuſſit, alligariq; palo in publicum: tum facibus undiquè ſumigantibus circundari, & in ora torqueri imperat, clamante præcone.

Principum aſſentatio peſſima.

Delatorum apud Romanos pœna.

ne. Fumum

ne. Fumum uendidiſti, fumo interibis. Talia utinam præmia reportarent, qui apud Principes delationis munere funguntur. Cæterū quid rerum ſub huius Regno geſtum ſit in ea Prouincia, compertum nihil habeo: nullo præclaro opere in faſtos relato: niſi quòd Broderus filius patri ſucceſſerit.

¶ Siuualdus ignoti ſanguinis Daniæ Regno præficitur. Caput.xviij.

Siuualdus Rex.

SIVVALDVS poſt hunc Regno potitur. Quo ſanguine cretus, quidúe rerū geſſerit, omnino memoratur nihil: Niſi quod eius Imperium ad extremam uſq; ſenectam ſit deductum, filio interim eius Piraticę inſiſtente. Deerat illis hominibus terreſtris ſæpè militia: & inquietudo mētibus inſita, tranquillitatem temporum nō ſuſtinebat. Nam Daniam undiq; mari cinctam accæpimus: niſi qua parte Scania, quæ hac tempeſtate adhuc Suetici iuris uidebat, iuncta eſt Suetiæ montibus aſperrimis: quæ ab illa quoque regione, terreſtrem militiam non admittit. Igitur ad mare conuolarunt, ibiq; adoleſcentiam attriuere, maioribuſq; rebus aſſueſcere gerendis. Inde illa Nauigandi exercitatio eò prouexit homines, ut litorū circumpoſitorum penè omnium fortunam attentarent, Vuandaliam ſubigerent, Saxoniam ſæpè tributis onerarent, Sembos, Curetes, Eſtones, Ruſſos Imperio ſuo premerent: Galliarum littora infeſtarent. Britanniam & Hyberniam ſubigerent: poſtremo etiam uſq; in Conſtantinopolim nauigationem extenderent. Vellem hoc loco Saxo noſter explicuiſſet, qui fuerint quos Helleſponticos ille dixit, cum Iarmerico Rege, nonnulliſq; alijs manus conſeruiſſe. Si à traiectu Europæ, atq; Aſiæ illi uenerunt (quæ eſt uera Helleſponti prouincia) longinqua nimirum in Daniam nauigatio. Quæſo te Saxo noſter, quando illi uiri ad arma, pugnaſq; exierant, cur tam multas in medio propinquiores & locupletiores prouincias prænternauigauerunt, & in Daniam ſterilem utiq; cæterarum comparatione prouinciam, arma contulerunt? Veritos crediderim Romanum Imperium: ne illi parentes regiones inceſſerent. Quippe magnus Conſtantinus per hanc ætatem Imperio præſidens, ſuo de nomine Biſantium, in Conſtantinopolim transformauit. Sed nos diuinationis ignari, quæ non legimus, poſteris tradere non ualemus.

Saxonem taxat.

¶ Snio Danię Rex, Scaniam recuperat, Gotos pari utrinque ſelecto Duello uincit, & filiam Regis uxorem ſibi rapit. Caput.xix.

Snio Rex.

SNIO filius, hunc Regno inſequitur. Cuius tempora illuſtrauit Longobardorū de Scania egreſſio. Prima huius Regis

ſuis Regis opera fuit, Scaniam iamdudum Suetię iunctam, ſuo Regno
iterum adunare. Elkillus atq; Alkillus Duces erant, qui pro Rege Sue
tiæ illam tuebantur. Sed Snio collectis Regni uiribus, duxit in illos:
initoq; prælio fugauit, ac Regno ſuo deinde ut ante parere cöegit. Li=
buit autẽ iuueni Regi, priuſquàm ſe iuſtis nuptijs deuinciret, furtiuis
amoribus diffluere. Igitur Gotorum Regis filiam, ſi legitimo toro de= Snionis fur
popoſciſſet, nullo pacto pater recuſaſſet: ſed ille ſubmiſſis mollioribus tiuus amor.
nuncijs, ad neſcio quos affectus iuſſit ſollicitari. Pater puellæ, adeſſe
iuuenes peregrinos, qui filiæ ſecreta colloquia quæritarent, ubi intelle
xit: iuſſit diligentius eorum obſeruari ueſtigia: & ubi furtiuis amori⸗
bus inſtare comperiſſet, arreptos ultimo affecit ſupplicio. Sed Rex
Snio ſuorũ necẽ uindicare deproperans, contracto exercitu mouit in
Gotos. Iam tendebant aduerſis in campis acies. Incidit autem Regi
Gotorum conſilium: ut miſſis ad Snionem nuncijs, rem non toto ag⸗
mine peragendam, ſi uideretur, æquato pugilum è diuerſo numero,
committere hortaretur: ut multitudini parcerẽt. Sorte autem pugnan
tium ipſi Reges uterentur: ut uicti uictoribus, tanquàm toto agmine
pugnatum extitiſſet, parerent. Accæpit conditionem Rex Snio: & im
miſſis altrinſecus pugnatoribus, cùm aliquandiu æquatæ uires uide⸗
rentur, ceſſere Goti, & eorum ſorte Dani uictores, uictis legem dice⸗
bant. Sed filia Gotorum Regis, iam Sueonũ Regi denupta, necdum
animo exciderat amantis: itaq; dimiſſis qui eam etiam tum ad torum
inuitarent, effecit, ut raptui ſe aptaret. Abſtractam ergo toro Rapit alteri
legitimi mariti, Snio illam qualicunq; conditione te nuptam.
nebat. Ordinẽ autẽ huius raptus, quia in Suetia Suetiæ lib.
noſtra deſcripſimus, hoc loco tranſibimus. 2. cap. 25.

¶ Annonæ caritatem duriſſimo decreto Rex delinire co⸗
natur, at muliebri conſilio mitius agit. De Longobar
dorum item origine. Caput. xx.

QVO tempore per ſummam cœli intemperiem, agrorũ
ubertate corrupta, ingens annonæ caritas incidit. Cunq;
oborta uictualium raritate, grauis plebem inedia laceraret, Rex quo
nam modo tẽporis occurreret difficultati anxius, cùm aliquanto ma=
iorum bibulorum quàm edacium impenſam animaduerteret, frugali
tatem poculis conabatur inferre. Conuiuiorum enim uſibus abroga=
tis, ne qua ex fruge potio pararetur, edixit: acerbitatem famis, ſuper⸗ *
flui hauſtus interdicto pellendam, atq; à ſiti, abundantiam eſcis mutu *
andam exiſtimans. Sed neq; profuit rebus etiam tanta Regis proui⸗
dentia. Erant in Regis conſilio, quibus una ſalus ſupereſſe ſit uiſa, ſi Decretum
inutilem multitudinem Senum, Puerorumquè, Fœminarum nece merè atrox.
reſecarent;

reſecarent:ſeruatis ſolis uiris militaribus, & agrorum cultoribus: ſic enim patriam, quæ alumnos nutrire non poſſet, ſeruari ſolum poſſe exiſtimabant. Factumq́ꝫ decretũ, ut parentem ætate fractum, matremque pariendo inutilem, filium, filiamq́ꝫ, aut armis, aut nuptijs inutiles, domi quiſq́ꝫ ſuæ conſumeret. Hoc decretum, ſceleris atq́ꝫ atrocitatis plenum, fœmina duorum in concilio Procerũ mater auertit: Mirari ſe inquiens, quòd in Regio Concilio non ſalubrius ad Patriæ liberationem decretũ eſſet repertum. Euocatis filijs inſpirat, Regem adeant: ſuadeantq́ꝫ, ut mutato impietatis pleno decreto, ſalubrius Rex de

Decretum aliud mitius

cernat: ut inter omnes terræ familias ſors mittatur: in quam ea ceciderit, cum omni domo emigret, uxore, parentibus, liberis ſecum extractis: ita fieri poſſe, ut parricidio abſtineatur, patria multitudine nimia ſubleuetur: & uiris fortibus, quibus egrediẽdi ſors ceciderit, detur occaſio terram aliam expetendi. Id cùm ad Regem perueniſſet, placuit: edixitq́ꝫ, ut in quaque Daniæ prouincia, familiæ turmatim coirent, ſortem mitterent: quæ quem reperiſſet, cum omni domo emigraret. Ita collecta magna manus, primùm cõuenit in Scaniam: indeq́ꝫ egreſſa, nauigio Godlandiam applicuit. Ibi autore Frigdea (ut Saxo noſter aſtruit) Paulum quendam teſtem faciens, Longobardorum uo-

Longobardorũ origo.

cabulum accępere: quorũ poſtea gentem condiderunt. Tenemus igitur domeſticum huius Scriptoris teſtimonium, Longobardos è Scania egreſſos. Cui aſtipulantur omnes Italici Scriptores, & Græci. Euſebius in ſupputatione temporum, Annum ait extitiſſe poſt natum

Anno. 384.

Chriſtum trecenteſimum octogeſimum quartum. Paulus Diaconus in idipſum teſtificatur: & poſt omnes Blondus, noſtri temporis Antiquitatis renouator. Sed illi Scandaniam, iam Scandiam uocãt, quam nos Scaniam appellamus. Nec eſt magna uis de nomine, quando de re ipſa conuenit. Tenemus ergo originem gentis, tenemus tempora. Nominis etiam cauſam attingit idem Saxo Sialandicus: qui Rugiam primò in noſtra continẽti, eoſdem memorat apprehendiſſe. Ibiq́ꝫ pulſis habitatoribus; cùm ipſi Duces ſequerentur Iborem, atq́ꝫ Aionem. Sed antequàm progrediamur in hiſtoria, libet de ratione mutati nominis pauliſper digredi.

¶ Longobardorum nominis etymus. Atilæ item Hunorum Regis acta, uictoriæ, & deuaſtationes horrendæ, Hunorumq́ꝫ origo & ſedes. Caput. xxi.

OPERAE PRECIVM eſt agnoſcere, cur qui Dani ante uocati ſunt, aut Scani, ab ea parte qua collecti e-

Longobardi unde dicti.

migrabant, poſtea ſint Longobardi, etiam antequàm Italiam attingerent, uocitati. Sunt qui à barbarum propenſa longitudine nomen ar-

bitrentur

bitrentur adeptas. Quod uocabulum linguę uidetur alludere Germanorum. Sed nō potuit uni nationi uocabulū tribuere, quod erat omni regioni commune. Equidem ætate illa omnes uiri promiſſis barbis utebantur: quod hodiè quoq; magna pars mundi fertur obſeruare. Alijs uiſum eſt, hanc illis appellationem à Saxonibus, eorum agminibus immixtis, prouenifſe: quòd Bardos appellari ſolitos Saxones, tradat Antiquitas: extetq; uetuſtatis monumentum in uetuſtiſſimo oppido à nobis non longè ſito, quem Bardorum uicum etiam nunc appellāt: detorto, ut fieri ſolet, uocabulo. Ptolomæus quoq; ante iſta tempora ſcribens, nominat Longobardos: & Tacitus inter Sueuos commemorat. ut ex Teutonum natione ad Danos ſit tranſlatū. Quid Saxo ſuper ea re tradiderit, diximus, autore Dea, hoc illis antequā Godlandia abirent, prouenifſe uocabulum. Mihi uerifimilius uideri ſolet, ab Italis hoc illis prouenifſe cognomen: ut in pleriſq; narrationibus per anticipationem illo inſcribantur nomine, quod tamen longo poſt tempore ſit inſtitutū. Nam homines ſtatura cæteris proceriores, Longobardos, quaſi longos barbaros appellarint. Nouerūt & Latini, qui apud Veteres ſint Bardi uocitati. Galli quidèm Bardos dixere homines, diuinādi peritos. Quod imitatus in Carmine Lucanus nobis reddidit, cùm ait. Plurima ſecuri fudiſtis Carmina Bardi. Bardi qui.

Latini tamen Bardos, homines tenui ſenſu, pingui Minerua, & quibus de ſapientia parum fuerit deguſtatum appellant. Sic Cecilius Comicus, ſic in Odis loquitur Horatius. Sed iam ad hiſtoriam reuertamur. Hoc eſt, quòd quærimus, gentis huius præclarum decus: ut quomodo Goti Romanas diu prouincias afflixerunt: Italiam, Gallias, Hiſpanias, Thraciam Regno diu tenuerūt, Normanni in Galliarum littoribus ſedes, cum nomine firmarunt: & in Italiam egreſſi, Regnum Neapolitanum, imò utriuſq; Siciliæ fundarunt. Ita Dani, quorū pars Scanij ſunt, proprium ſibi decus uendicant, Longobardiam in Italia Regnum feciſſe, atquè aliquot ſeculis, quod dicemus, tenuiſſe. Igitur Scanij patria turmatim egreſſi, primùm Rugiam ingreſſi ſunt: pulſisquè habitatoribus Vuandalis, ſub memoratis Ducibus ibi cōſediſſe. Quibus uita functis, primum Regem Aionis filium Agelmundū conſtituerunt: & in media Vuandalorum regione non ſine magno bello conſederunt. Equidem populus ille bellis innutritus, & maritima plurimum pugna exercitatus, cum terreſtri pugnæ inter medios Vuandalos aſſueuerat, acuens uires, quas aduerſus Pannonios primum, deinde contra Italos impenderent. Per hæc tempora Atila Hunorū Rex, infinita multitudine ſuorum, ac nationum in medio conſtitutarum ad iunctis agminibus, nouas, Oriente deſerto, ſedes quæſiturus, exierat: Agelmundus primus Longobardorū Rex. Atilæ Hunorum Regis deuaſtationes.

h peruc-

Bleda. perueniteꝗ in Pannonias, quæ nunc Vngaria dicitur. Ibi cum Bleda fratre partitus Imperium, longas fecerat in uicinas nationes Thracū, Buda aliâs. Dalmatarum, atq; aliorum excurſiones. Deinde fratrem, qui Budaliam ciuitatem erexit, orta ſimultate, extinxit. Longiusquè propagaturus Imperium, ad Rhenum uſq; peruenit. Ibi obſidens Agrippinam 11000. Virginum trucidat. Coloniam, agmen undecim miliū Virginum, ab urbe Roma, quam deuotionis gratia adierat, ibi per Rhenum deſcendens obtriuit: agente caſtitatis autore Deo, ut magis ſanguinem fundere, quàm corpora polluere im̄aniſſimo tyrãno, in animum deſcenderet. Inde mouens in Gallias, magnum & memorabile hoc prælium in Campis Catalaunicis ſubierat. Aduerſus enim Romanum Patricium, cuius in partibus ſteterāt Goti, qui tū in Gallijs ſub Rege Theodorico agebāt, cùm Atila Hunorū Rex Gepidas, Herulos, Quados, Marcomaños, Alanos, Sueuos, Saxones, Vuandalos, ſingulos ſub ſuis Ducibus traheret: cōmiſſoq; omnium maximo prælio, ſupra centum hominum milia ceciderunt, Rexq; ipſe quem diximus Gotorum ibi concideretur. Cuius filius Turiſmundus facilè tum Hunos obtriuiſſet, niſi Etio procurante, ut exteræ nationes inuicem ſibi eſſent timori, patrium Regnum ſuſcepturus, in paternam ditionem retroceſſiſſet. De Hunis autem, qui, & unde fuerint, quamuis propoſito noſtro non inſeruiat, facilè trans iremus, ſi à quouis Italo Scriptore, quod quidèm ſcirem, fuiſſet explicitum: ſed cùm illi facili manu res illas attingant, quæ non illuſtrandæ illorum genti accedant, arbitror non ab re eſſe, ſi quid per tranſitum eius rei contingam. Hunos ſupra Ruſſos ad Orientem olim habitaſſe, Hunorum origo & ſedes. Saxo noſter oſtendit, cùm nonnulla quæ Danis obuenerant bella cū ea gente, cōmemorat. Nam per Ruſſos Danis, & uiciſſim Hunis erat tranſitus, cùm inuicem belligerarētur (quod nos quoq; ſuperioribus locis, cùm ea res commemoraretur, attigimus) uaſtam illam dicto regionem, quam olim Sauromatæ, nunc Tartari tenent, tum, ut diximus, Huni gēs efferа tenuere. Accedit locupletiſſimus teſtis Beroſus, quòd Europæi ſunt Huni, non Aſiatici. Nam Hunum fuiſſe ex primis Tuiſconis filijs, ut Sueuum, & Vuandalum, ille commemorat: Gepidas, Herulos, Marcomannos ex illa latiſſima Vuandalorum natione extitiſſe, debemus accipere, quæ à mari noſtro incipiēs à Rugia, quam primùm occuparunt Longobardi, per Pomeranos, Stetinenſes, Brandeburgenſes, Sleſios, Bohemos, Polonos, pertingit uſq; ad cōfinia Pannoniarum. Sed tum Atila retroceſſit in Pãnonias: ibiq; recollectis uiribus, tranſiuit in Italiam, triennio obſidens Aquilegiam, donec caperet. Quo tempore potentes eius regionis uiri, terrore conciti, in paludes conceſſerant inuias: ibiq; tentoria, caſasq; temporales fixere. Sed

perſeue-

perſeuerantibus malis in regione, paulatim ex neceſſitate, quod uſui eſſet concæpere: initiantes Venetiarũ nunc potentiſſimam & opulentiſſimam ciuitatem. Atila uerò occurrente ſanctiſſimo Pontifice Leone Primo, reduxit agmina. Statimquè nouis celebratis nuptijs, tantũ exhilaratus uini hauſit, quòd exundatione cruoris, quæ illi per nares defluere ſolebat, exanimaret: Martiano tum imperante: qui in ſomnis uidit, & enunciauit fractũ Atilæ arcũ: quo genere armorũ gens illa plurimum utebatur. Tum ſe gentes quę illi parebant, in libertatem uendicauere. Erat inter primores Duces Odöacer Rex, ut aiunt, Herulorũ (pars ea fuit, ut diximus, Vuandalicæ nationis) is inſederat magnam Pannoniarũ regionis partem cis Danubiũ: ſed compertũ habens, Italiam florentiſſimam regionem, capi facilem, quod Imperiũ Occidentis nimirũ uacillaret ſub Auguſtulo, qui & re, & nomine nõ magnus erat: comparatis uiribus, tranſiuit in Italiam, poſt quadringentos año 71. datę mũdo ſalutis. Cunctꝙ priſtinas ille ſedes uacuaſſet, Rugij, quos à Longobardis ſuis ſedibus pulſos diximus, creato ex ſuis Rege Selecto, Odöacris prouinciam habitaturi inuaſerunt: exemplum Vuandalorum, Hunorum, Alanorum, & aliarum gentium, quas uiderant feliciter ſedes ſuas commutaſſe, ſecuti. Sed Odöacer poſtquam Italiæ Imperiũ cõſtituerat, præſidia opportunis locis firmauerat, cùm audiſſet reliquias ſuas, quas in Germania ſeruandis ſedibus conſtituiſſet, à Rugijs expulſas, magnis itineribus contendit in Germaniam: & prælio commiſſo, Rugiorum Regem fudit, gentemꝙ retrò pepulit: reuerſus in Italiam. Tum Longobardi tot iam gentiũ exempla audientes, nouas & illi ſedes quærere properabant: quarto eorum Rege Bodehock iam rebus præſidente: cuius tranſmigrationis gratia, quæ de Herulis, Hunis, alijsꝙ dicta ſunt, fuere introducta. Erat igitur poſt natũ Chriſtum añus. 576. cùm iam Longobardi, dimiſſa quam inſederant ſupra centum annos Rugia, magno agmine peruenerunt in confinia Danubij, quæ nunc prouincia Bauaria dicitur: ibiꝙ fixis ſedibus aliquandiu permanſere. Nos quoꝙ hoc loco figentes ſtilum, quia Longobardos in Bauariam perduximus, reuertamur ad noſtros Daniæ Reges commemorandos, donec illa tempora contingamus, quibus illi Italiæ propius acceſſerunt: hæc ipſa breui anticipatione præferentes, donec latius ſingula explicemus.

Venetiarũ origo.

Atilę mors.

Odöacer.

Anno Chriſti. 471. Italiam ſuperat.

Longobardi à Rugijs ad Bauariam migrant

¶ Bior Snioni in Regno ſuccedit. Sed de rebus fortiter per eum geſtis, Fortunæ iniquitate nihil ad nos peruenit. Caput. xxij.

BIOR in Daniæ Regno interim Snioni ſucceſſit, filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotum, incertũ eſt: nec

de rebus per illũ geſtis, aliquid in Annalibus relatũ accipimus: niſi q̃a regnauerit, ſolo nobis nomine notus eſſe promeruit. Mirum fortunæ ludibriũ: ut alium prouehat immerentẽ, faciatq; immortalem. Alium deijciat ſumis dignũ honoribus. Ita cùm ſit iniqua uiuentibus, etiã facto cunctis non æquior inuenit̃. Nam alterius tempora longa donat celebritate memorãda. Alterius ita res præclaras abſcondit, ut nihil inde ueniat ad poſteros. Benè magnus Alexander, cùm buſta cerneret Achillis, ſuſpirabundus aiebat: felicẽ extitiſſe iuuenẽ, qui laudis ſuæ nactus fuiſſet prçconẽ Homerũ: ſibi quoq; idipſũ ab im̃ortali Deo precatũ, ut breue mortalis uitę momẽtũ, ęterna apud poſteros memoria celebraret̃. Nec eſt fraudatus deſyderio ſuo. Sed nõ ęqua Biornis fortuna: qua in re apud iuſtos rerũ æſtimatores nihil ipſe amiſit, ſed poſteri tẽporũ curſus inſpicere cupiẽtes, multa p̃inde requirũt, deſyderantq;.

Fortunæ iniquitas.

Chronographorũ laus.

¶ Haraldus Biornem ſequitur, cuius res geſtæ, æquè ut Biornis in literas miſſæ non ſunt. Caput. xxiij.

Haraldus Rex. IIII.

HARALDVS deinde hunc Regno ſecutus, excepit eandem cum prædeceſſore fortunam. Nihil enim & de illo in literas relatũ eſt. Mirũ aũt eſt in ea gente tam de multis Regibus pertinax ſilentiũ: ut præter nomina, nihil ſit in faſtos relatũ. Nam Pöeticã ea lingua, ab olim etiã priuſquã Latinas literas acciperet, uenerata eſt. Teſtantur Carmina, Herou res prçclaras magnificè reddẽtia. Teſtantur inſcriptiones, quæ uetuſtis & obeſis in rupibus, longo tẽporis tractu per ſitum corroſis, uſq; hodiè, ut ferunt, uiſuntur. Et niſi fuiſſet in illis ſcribendi cura, par omniũ Regum præclaris facinoribus obliuio prouenissſet. Nunc quoſdam legimus magnificis rebus perennatos uſquè ad proſecutionem amorum, quibus ſeruiebant: quo magis mirũ uideri debet, alios tam obſoleta deterſos obliuione, ut prçter nomina, & ſuccedendi ordinem, nihil prorſus de illis memoretur.

¶ Gormo Haraldi filius patri ſuccedit, bello clarus, fantaſmatum uiſendorum cupidus, rerum mirabilia nauigio ſcrutatur. Caput. xxiiij.

Gormo Rex. I.

GORMO huius Haraldi filius, cum Regia ſucceſſione, magnũ & memorabile nomen obtinuit, non tam rebus bello geſtis (quæ una eſt ratio inclareſcendi Nobilib. & uiris militaribus) quàm curioſitate exquirendarum rerum, quas uel natura ſepoſuit ab hominum obtutibus, aut fabuloſa ſibi, ac ſuperſtitioſa confinxit Antiquitas. Equidèm multa ab uſquè ſeculis uetuſtiſſimis, in regionibus Aquilon s mira ac prodigioſa ſunt relata. Nec hodiè ceſſant hominum fabulæ de miris Phinnorum uaticinijs. Iacent reſupinati, pallentes, mortuis ſimiles: & poſt aliquot horarum

Aquilonis regiones præſtigijs plenæ.

horarũ interualla ad ſe redeuntes, conſurgunt incolumes, & renuncient quæ trans mare per multa gerantur milia: afferẽtes notas & ſigna, quibus uera illos dixiſſe compertũ ſit: aut laciniæ partẽ de ueſte, aut ex iocalibus aliquid, quod domũ reuerſi qui exquiſierant, ſtupẽtibus referunt qui amiſere. De Normannorũ quoq;, ut appellãt, Teruillis (genus eſt Spirituũ) miris, ut ferũt, modis ludificantiũ homines, aut uera prænuncientes, aut occulta pandentes, aut inſidiarũ aliquid nectẽtes: his præſertim, qui in eos malignanẽ. De Iſlandorũ uerò fantaſmatibus mira prædicant, qui mercantes regionẽ luſtrauere. Nam uolitare paſſim umbras ferũt: quæ etiã à nõnullis corporali ſpecie uiſunẽ, ut aiũt, ſed ab his tantùm, qui ſunt initiati quibuſdã eorũ ſacris, magis aũt ex e crationibus. Extremi horũ (Heckelfeld uocãt locũ) ubi infernas ſedes, aut herebi eructationes arbitrantur. Hybernici Purgatoriũ memorãt ſancti aliquando Patricij. Sed Gormo Rex à Tyleniibus de cuiuſdam ſedibus remotiſſimis accæpit. Eamq; rem illũ experiundi, magna cupido inuaſit. Nauigiũ iuſſit aptari. Remiges in id genus ſeruitutis delectũ damnauit. Torkillum quendam rebus præpoſuit, huius famæ autorem, & qui multa experiũdo didiciſſet. Itaq; tribus in id negocij nauibus expeditis, quas nodis crebrioribus, clauisquè firmauit arctioribus: ſupernè bouina coria ſuperinducunẽ. Commeatus in multa tempora prouidenẽ. Itaq; nauigatur, ut à tergo ſolem, & ambientem terras omnes linquant oceanũ. Ibi quæ ferantur eſſe comperta, fabulis deputanda, legant qui uelint ex Saxone iſta proſequente. Ego ad hiſtoriã pertinere nõ arbitror, ſomnia & monſtra uolitantia: quæ anilibus nenijs propiora ſunt, rerum geſtarum ordini non putaui inſerenda.

Normanni.
Teruilli ſpiritus.
Iſlandi.
Heckelfeld.
Hyberni.
Saxo fabuloſus.

¶ Queritur Autor Scriptorum deſidiam. Supputatione facta temporum, ad Longobardos redit. Capur. xxv.

SED hoc loco damna temporũ, et multa ſine cõmemoratione præterita Imperia requiro. Siquidẽ ſub tribus proximè cõmemoratis Regibus, tempora multa cõſumpta ſunt. Nam à Snione Rege, ſub quo, ut diximus, Longobardi è Scania migrarũt, adusq; Gotricũ, qui & Gotfridus, Gormonis proximi filiũ, qui tempora attigit Caroli Magni Francorũ Regis, Romani deinde Imperatoris: ad quẽ ab exitu Scaniorũ, ad expugnatũ ab illo Regnũ in Italia, Longobardorũ, anni fluxerunt circiter. 800. Nam ex ſupputatione Euſebij, Hieronymi, Proſperi, & qui ſecutus eſt Matthæi Palmerij, emigratio facta eſt Año poſt Chriſtũ. 381. Captus eſt aũt à Carolo, Deſyderius eorũ Rex nouiſſimus. 776. qui anni præter. 6. ſunt 800. Quis aũt credat, tres interim ſolos in Dania Reges præfuiſſe? Niſi arbitremur, turbatis rebus, ſine Rege Ducibus rem eſſe tranſactam:

Supputatio Longobarrica.
Deſyderius ultim. Rex Longobardorum.

quod in cæteris quoq́, & in Romano nonnunquàm Imperio cerni-
mus contigiſſe: ut propter temporũ confuſionem, & Scriptorum ne-
gligentiam, diſcerni non poſſit, quis regnauerit: cùm multi interim de
pari contendentes, ad ſe quiſquè Regium nomen cum dignitate rapu
erint. Interim ad Longobardos noſtros reuertamur: quorum res per
hanc ipſam, quæ apud Danos uacauit ætatem, per Pannonias & Ita-
liam inclaruerunt.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi. De Longobardorum ſerie, & geſtis, uſq́ ad Carolum Magnum LIB. III.

¶ Longobardorum Reges ab initio numerantur quatuor, ac illorum migrationis fortuna malè proſpera. Caput. I.

Agelmundus Rex Longobardorum. I. PRIMVS gẽtis Rex cùm adhuc in Rugia Vuan
daliæ moraretur, Agelmundus erat, filius Aionis
Ducis ſub quo ſunt egreſſi. Añis ille. xxxiij. regna
bat, multa aduerſus Vuandalos, qui illũ circũſede
re, bella gerẽs, multis uictorijs clarus. Sed rerũ ge-
ſtarũ ordinẽ nõ tenemus, Scriptorũ incuria: quòd
ſæpè queſti ſumus. Erant qui fortiter facerẽt, non
Res, non eloquentia in Hiſtorico quærenda. erant qui diſertè ſcriberent fortia facta uirorũ. Quanquàm ſi res ipſas
etiam inde enunciatas teneremus, non magnoperè eloquentiam quæ-
reremur. Hoc ipſo rebus humanis excedente, ſucceſſit Lamiſſus, uir
Lamiſſus. II non tam natalibus clarus, quàm rerũ geſtarũ gloria inſignis. Equidẽ
meretricio natus fertur complexu: qui ad gubernacula, Regniq́ ſcep-
tra nullo modo fuiſſet admiſſus, niſi incomparabilis rerũ geſtarũ me-
moria, & incredibilis quædã uis animi, corporisq́ fuiſſet ſuffragata.
Sed Regnũ quod meritus acc̨epit, fortiter geſſit, non diu tenuit. Siqui
dẽ triennio decurſo, qualicunq́ exitu, quem non tenemus, ſceptra per
Labe. III. miſit ſucceſſori Labe. Qui, quòd erat uir bello fortiſſimus, & nihilo-
minus inter ſuos amantiſſimus, in gẽte feroci, inter acerba mũltorũ ho
ſtiũ circumhabitantiũ odia, Regnũ produxit ad annos uſq́. 20. Cùm
adhuc primas ſedes tenerent in Rugia, quç illis è Patria nauigantibus
prima occurrit: tutatu perinde facilior, quòd inſula eſſet, ut eſt hodiè
Heldehock IIII. quoq́, mari circumflua. Hunc excipit Heldehock, Labe filius, ordine
Godehock V. quartus, totidẽ annos agens in Regno, Quem Godehock Quintus ſe
quit. Sub quo Rege primarũ ſediũ faſtidiũ nõ ferẽtes, cùm audiſſent
Hunos, Gepidas, Quados, Herulos iam ad Danubiũ partim, alios eti
am in Italiam tranſgreſſos, uberrima militiæ prima retuliſſe, uberes a-
gros, ciuitates opulẽtas, & Regna latiſſima: igitur uiros ſe eſſe, gladios
tenere,

tenere,patria exteros eſſe perpendentes,facto agmine,cũ omni domo
& familia emigrarũt,citra Danubiũ occupãtes regionẽ,quæ nunc Ba
uaria eſt. Tum ab Odöacre Herulorũ Rege,iam in Italia regnante ua
cuata,primùm ſua tranſitione, deinde cùm reuerteretur Rugiorũ ex-
pulſione. Ea fuit Longobardorum fortuna:ut bis Rugijs ſuccederent
in ſedibus. Primùm, cùm illas ejcerent de ſua Rugia. Inde,cùm ijdẽ
ab Odöacre pulſi Bauaria retrocederent, patriam repetẽtes qui ſuper
erant. Longobardi redeunte ad Italiam Odöacre, ibiq; poſt annos ali
quot à Theodorico de Verona,Gotorum Rege uicto,pacificè regio-
nem tenuerunt. Rex memoratus,ſub quo ſecundò emigrarunt, duo-
decim annis Regno præfuit. Reliquitq; ſexto, quẽ Daphâon dixere.

¶ Memoratur Longobardorum Regis Tantonis Septimi
uictoria notabilis contra Herulos,hoſtis contem-
ptores. Caput.xv.

HIC iam primus ad Danubiũ genti ſuæ Regnò præfuit- Daphaon
multis proculdubio uicinarũ gentium bellis inquietus. VI.
Sed res illas cum cæteris multis ſepeliuit oblinio:quòd nemo referret
in faſtos. Tractũ aũt quinquennio ſolo Regnum,reliquit ſeptimo,cui
nomen erat Tanto. Huius hoc præclarum facinus memoratur:quòd Tanto.VII
Herulorũ reliquias,ab Italia redeũtes,occiſo eorum Rege,quod dixi-
mus,Odöacre,cùm priſtinas ſedes repeterent, iam Longobardis in-
ſeſſas,Regemq; ſibi ex ſuis creantes Rodulphum,bellũ Tanto Lon-
gobardorum Regi pararẽt,fiducia uicinorum gentilium ſuorũ:quòd
Bohemi,Moraui,Sleſij unius linguæ & nationis ea tempeſtate homi-
nes, ſuis congenitalibus fauerent. Erant eñ,quod in Vuandalia oſten
dimus,Heruli de genere Vuandalorũ. Quamuis aliud ſenſerit Iorda-
nes Gotus:quod in Suetia noſtra quoq; attingimus. Nunc uerò belli
inter Longobardos & Herulos ea fuit occaſio. Repulſi ab Oſtrogo- Belli cauſa.
tis Heruli,& Italia depulſi,cum Rege Theodorico (cùm Regem eo-
rum Odöacrem,cum optimatibus Rauennæ iuſſiſſet ocicdi) Heruli
quidã,qui Gotorum refugerant Imperium,in Pannonias reuerſi,anti
quas ſedes repetebant. Quas & ſi Longobardi occupaſſent, remanſit
tamen in latiſſima prouincia locus,qui reliquias caperet Herulorum.
Nam magnam eorum partem, bellum Italiæ conſumpſit. Aliquanta
etiam in Italiæ angulo ſub Gotorum Imperio, gentis portio remanſit.
Erat igitur initio inter Longobardos & Herulos,nõ ſolùm quies, ſed
etiam Regibus conſuetudo & familiaritas mutua inceſſit. Heruli qui-
dèm natale ſolum,quod illis magnus Conſtantinus permiſit, ſuo ſibi
iure petere uidebantur: & Longobardis humanum fuit, de accæ-
pta aliena Prouincia, uel partem relinquere antiquis poſſeſſoribus.

Venerat Rodulphi Herulorũ Regis germanus, pro cauſa ad Tantonem Regẽ Longobardorũ: & ab illo perbenignè acceptus eſt. Cùm peracto negocio, iam redire conſtituiſſet, à Proceribus Longobardis deductus iter agebat, qua Regis filia demorabat̃. Procax puella, cùm uideret peregrinum hominẽ honoris gratia à ſuis deduci Proceribus, nobilem uirũ, quod erat, ſuſpicata, miſit ex ſuis, qui illum ad colloquium dominę inuitaret. Ille non grauatus uenit. Salute accepta, ac reddita, cùm ſtaturam hominis puſillam inter ſuos, petulans puella contemneret: & ille intelligens, ferocius militariterq́ꝫ neſcio quid reſponderet, orta, ut fit rixa, ad gladios peruenit̃. Ille multis interſeptus, facilè opprimit̃. Quę res iuſtam fratri eius, Herulorũ Regi, ultionem dedit. Itaquè conflatũ eſt bellum: quòd Herulorũ Rex gentis ſuæ robur & exercitationẽ in armis ſciens, per contemptum Longobardorũ, quos ad prǽlia rudes ducebat, facilè iudicabat. Miſſis igitur Ducibus ſuis, copias illis pro re attribuit. Ipſe ſedens ocioſus, aleam fatigabat. Hominem in ſpeculo conſtituit, qui pugnæ exitũ & uictoriam renunciaret: capitis periculum denuncians, ſi fugientes Herulos ſignificaret. Stolidum nimium præceptum. tam ſibi certus uidebatur, de ſuorum prǽſumpta uictoria. Sed congreſſi Heruli uincuntur, fugamq́ꝫ capeſſunt. Semper enim ſegnior pugnam init, qui hoſtem contemnit. Speculator non auſus nunciare ſuorũ fugam, exclamat. Væ tibi infelix Herulia. Rex audiens, Quid eſt, inquit? Fugiunt Heruli? At ille. Non hoc ego, ſed tu
Victoria Longobardorũ contra Herulos. dixiſti Rex. Secuti Longobardi uictores, Regem opprimunt, & gentem ad internecionem cædunt. Rex autem uexillum, & galeam à Rodulpho tum capta, deinde ſemper in prælijs præferebat. Præda ditati uictores: uicti uerò qui cæde ſupererant, Regem deinde neminem creauere, ſed ſub tributo uictitarunt.

Vuacon Tantonis ex fratre nepos, regnum adminiſtrat. Cuius Adonicus ſuccedit: qui Gepidas bello ſuperat: atq́ꝫ inibi Albuini filij illius audax facinus.
Caput. iij.

Vuacon VIII. HVNC ſeptimus ordine Regũ excipit Vuacon, proximi ex fratre nepos. Sed is Regni primordia, ciuili, & pluſquàm ciuili ſanguine fœdauit. Nam cupidine Regni, patruũ ſuũ depulit, & magno uictũ prælio interemit. Regnũ aũt ui partum, eadem uirtute, per años octo et decẽ fortiter gubernauit. Gepidas uicinos bello obtriuit: qui et illi de reliquijs magni Atilæ Hunorum Regis extiterunt. Sueuos Alemãnos bello uicit: Regnumq́ꝫ ad ſuam & legitimã poſteritatẽ tranſmi
Vualcarius IX. ſit. Nam Vualcarius illi ex filia nepos, Regno ſubſtituitur. Cęteras ab illo res geſtas non tenemus: niſi quòd nomen eius in faſtos relatum,

ſeptennio

ſeptēnio illū perhibet regnaſſe. Decimus hunc Adonius excipit. Sub quo Rege gens iſta uires incredibiliter auxit, breui exercendas in Romani Imperij & Italiæ detrimenta. Sub hoc Rege Longobardi cùm iam uicinas ſua putarēt uberiores prouincias, tranſito Danubio, inferiores Pānoniæ partes occuparūt. Tulerat hoc grauiter Turiſmundus Gepidarū Rex, pronepos Odöacri, qui ſub Atila in campis Catalaunicis maximo illo prælio militauit. Nam ille cū ſua gente ſuperiorem Pannoniam habitabat. Congreſſis igit̄ prælio gentibus ferociſſimis, Adonius repreſſo Turiſmundo, captā inferiorē Pannoniæ partem, armis defendit. Cui prælio Albuinus adoleſcētior Adonij filius, adhuc imaturus æuo, interfuit: nec minimā fertur nauaſſe patri operā ad uictoriā. Nam Turiſmundū Gepidarū Regis filiū, fortè ſibi in acie oblatum aduerſariū, collata manu ſuperauit, & occidit. Quo cadente, Gepidæ, in fugam uerſi, uictoriā hoſti relinquerūt. Reuerſus in ſua Adonius pater, filiū pro ætate negligentius habuit. necdū enim menſa ſua dignatū, inter famulos iuſſit accumbere. Proceres Regem admonuere: ut fortem filiū, qui penè uictoriā ſolus peperiſſet, occiſo Regis filio, honoratiore loco, ad latus ſuū prouehi iuberet. Quibus Rex, Necdū inquit, filius noſter hoc cōmeruit: quia opima ex hoſte ſpolia non retulit. ea ſunt, Ducis aduerſi arma. Quod cū audiſſet adoleſcens Albuinus, re iam inter Reges cōpoſita, aut in tēpus p inducias ſuſpenſa, audet Regē adire Gepidarū, filij ſui arma depoſcēs, quę illo ſuperato meruiſſet. Fortè fortes nō oderūt. Miratus Rex iuuenis fiduciā, illū menſæ ſuæ iubet cū contubernalibus aſſidere. Fortè locū tenebat, quē ſolebat Regis quondā filius Turiſmundus occupare. Rex iam mero incaleſcens, Albuino inſpecto, duxit alta ſuſpiria. Locū inquit illū Regis filius tenet: ſed illum oculi requirunt, qui ſedere ſolebat parenti proximus. Tū alius ex illius filijs, nō ignorans quid pater loqueret̄, iuuenili ardore excanduit. Cœpitq́ꝫ quadā altercatione uerborū inter milites utrinq́ꝫ rixa: quòd faſciolis ad crura candidis irridebantur à Gepidis. Ecce faſcionam iumentorū ſimiles uiderentur, qui candore pedum probarētur. Ad quam uocē quidam ex Longobardis acerbius reſpondens, Ille inquit campus, qui Gepidarū oſſibus exalbuit, qui uiri ſint Longobardi, oſtendit. Tum ingraueſcente indignatione, cùm ad arma conſurgerent, Rex medium ſe infert ſuis, interdicens gladios diſtringere: ne hoſpitales in ſe Deos prouocent. Spontè uenientes hoſpites, hoſpitaliter ac benignè proprijs in ædibus fouendos. Tum ille Regio iuueni, arma filij tradita condonauit, lætumquè remiſit ad parentem. Qui & ipſe parens miratus filij fiduciam, robur animi collaudauit: ac in reliquum tempus menſæ ſuæ conſocians, iam meritam loci dignitatem prædicabat.

Adonius Decimus.

Qui filij Regum menſæ digni.

Albuini facinus audax

Ecce faſciolarū, non recens inuentū militib.

prædicabat. Quam ego rem in primis exponendam putaui: quia moribus conſonare probatur Danicæ nationis.

¶ Albuinus Gepidas bello infractos, extinguit: memorabili poſthac uictoria apud ſuos clarus. Caput. iiij.

Albuinus XI. AUDONIO defuncto, undecimus in Regno ſubrogatur Albuinus. Et in Gepidis patri Eurimundus ſuccedit. Quos inter nouos Reges renouatur bellũ, ſed diſpar ab exitu. Nam Albuinus Francorũ auctus eſt uiribus: quòd Clotarij Regis filiam Cloſmindam uxorem accepiſſet: Sed & Auares (Hunorũ hi fuere reliquiæ, illis in Prouincijs permanentes) Longobardis acceſſere. Vnde factũ eſt, ut Gepidæ facilè ab his ſuperarentur. Nam Commundus, quem alij Eurimundũ dixere, contractis undiq; armis, magno apparatu, ſed maiori odio mouit in Longobardos, gentem aduenam & nouam. Albuinus aũt cunctorum quæ gererentur gnarus, ſeſe Auares, Huni. intra prouinciam continuit, donec reſciret, Auares Hunos (hoc nouũ nomen ab Rege ſuo mutuantes) in Prouinciam Gepidarũ ſe recepiſſe, à tergoq; illis imminere. Quid faceret Commundus hoſtibus interceptus? Mouit in Albuinum, ſperans, ſi illum oppreſſiſſet, aut magna clade affeciſſet, futurũ facilè, ut Auares pelleret. Sed tum congreſſione facta, multis ante milibus peremptis, Commundus Albuini manu cecidit. Qua ex uictoria Longobardi magnis aucti ſunt opibus, Gepidarum nomen omne deperijt. Nam qui bello ſuperfuere, aut omnino nõ interfuere, mixti Longobardis, aut Auaribus ſubiecti, Regem ſuæ gentis non habentes: ut ditionem, ita & nomen amiſere. Hic Rex uictorijs ubiq; clarus, & Regno longæuus erat. Nam ſupra triginta annos fertur genti ſuæ imperaſſe.

¶ Narſes Patricius Rom. auxilio Longobardorum, & aliquot nationum, Totilam Gotorum Regem opprimit. Caput. v.

PER eam ætatem Goti Italiam tenentes, magno implicitι fuere bello cum Græcis, ab Imperatore Conſtantinopolitano miſſis. Poſt multa autem & fortia eorum facta, quæ in Gotia (quæ & in Suetia noſtra explicita ſunt) Totilas Rex omnibus ſuis Suetiæ lib. 4. cap. 21. prædeceſſoribus grauior imminebat Italiæ: aduerſus quẽ miſſus Narſes Patricius. Narſes Patricius, uir mirabili ſorte ex eunucho creſcens. Cuius induſtriæ uirtus æquata, commendabilem illũ fecit ſuo Imperatori Iuſtiniano. Is ergò in Totilam Gotorum Regem copias ingẽtes comparauit, tantoq; exercito, quanto ante eũ nullũ durius Gotis imminebat. Miſit aũt Albuinus Longobardorũ Rex, expeditos ſuorũ. xij. milia: iam propter rerũ geſtarũ magnitudinẽ, Imperatori Oriẽtali cõmendatus: qui illum

illum fœderatum, quàm hoſtem habere maluit, totis iam Pannonijs poſt uictos Gepidas imperantem. Igitur Narſes Patricius, ab Imperatore ad recuperandam à Gotis Italiam miſſus, magno agmine, cui & Longobardi, & Heruli, & Huni ineſſent, Græci quoq;, & Perſæ iam Imperatori militantes copias auxere. Cùm intelligeret, Totilam præmiſiſſe ex Ducibus, qui ad Atheſim Italia hoſtes prohiberet, ipſe quoquè Narſes Longobardorũ agmen, cui plurimũ fidebat, præmiſit, ut opportuna occuparet loca. Tranſgreſſi autẽ, nullo obuio medios amnes, cùm ad Brixellum in Padi fluminis ripa oppidũ, cõſediſſent, Narſes quoq; litori proximum iter teneret: Totilas priuſquàm omne robur exercitus conueniret, contractis ſuis, uocatoq; quem præmiſit ex ſuis Teia fortiſſimo Duce, cum Longobardis ſtatuit confligere. Sed priuſquàm Teia cum ſuis copijs aduentaret, iam erat debellatũ: tanto animorũ ardore ruebant in prælia Duces, uicina regione ducentes originẽ, iam in alieno ſolo Regna aut defenſuri, aut paraturi. Igitur Totilas magna circumſpectione acies ſtruxiſſe, magna utrinq; uigilantia, quid ſuus, quid hoſtilis ageret miles, perpẽdiſſe memoratur. Sed tum erat is exitus magni prælij, ut multis ante cadentibus, Totilas Rex ipſe opprimeretur. Quo cadente, reliquus eius ſe fugæ mandauit exercitus. Hæc prima in Italia huius gentis uictoria, Ducem, imò Regẽ hoſtium, ipſo abſente ductore, ſuperaſſe. Narſes autem collaudatos, & pro rei geſtæ magnitudine muneratos, in ſua, hoc eſt, in Pannoniam remiſit Longobardos.

Totila cadit.

Longobardorum in Italia prima uictoria.

¶ Narſes rerum à ſe fortiter in Italia geſtarum, inſimulatur apud Cæſarem Iuſtinianũ. Albuinus ab illo, ultionis uice, excitatur, ſuppetias locans. Caput. vi.

TRANSIERVNT ſub hoc rerum ſtatu aliquot anni, cùm non nulli ex Romanis, Narſetis optimi uiri, fortiſſimi Ducis gloriæ inuidentes, aut certè, quòd illicita quædam per illum non admitterentur, indignati, Ducem illum, miſſo ab Imperatore nuncio accuſarunt: comminati, quòd niſi eius iugo laxarentur, dedituros ſe Gotis, ſub quibus tolerabilius eſſent habituri. Et cùm apud Iuſtinianum Imperatorem illi nuncius hæc inculcaſſet, ad Reginam Sophiam ſe contulit, eadem repetens. Mulier facilè perſuaſa, impellit maritum: ut Longinum quendam ex Patricijs, Narſeti incomparabili Duci decernat ſucceſſorem. Addidit fœmina procax, uiro intoleranda conuitia: iactitans, ſe Narſetem ad penſa ancillis partienda, eunuchum reuocaturam. Narſes autem prudentiſſimus ac modeſtiſſimus Dux, cùm magnis ſuis in Rempublicam meritis, malè comperiſſet reſponderi; Longinumquè Patricium cum exercitu Italiæ

Narſes patricius Romanus.

Iuſtinianus Imperator.

acciperet

acciperet propinquare, Neapolim ſe contulit, optimè de ſe urbem ſentientem, de qua benè meritus eſſet. Nec potuit conuitium Imperatricis occultũ remanere. Quod ubi comperit, fertur reſpondiſſe: Telam ſe orditurum, quam neque Sophia, neque Iuſtinus omnibus Imperiĵ uiribus perplexã, reſoluerent. Igitur miſſo ad Albuinũ Longobardorũ Regẽ in Pañonias nũcio, Quid ita ſederet in arida regione? futurus uberrimę Italię & dominę terrarũ prouincię dominus, ſi anniteretur: cuius poſſeſſio etiam nolentes faceret mundi dominatores. Tantam autem rerum gerendarũ occaſionem, cupidè apprehendens Rex Albuinus, profectioni neceſſaria comparat. Proſpexit autẽ ſibi, ut ſi qua fors reditũ facere cœgiſſet, non interclusus à ſua eſſet prouincia. Nam

Huni gens mixta. Hunis, qui de Veterũ reliquiĵs ſupererant, gentibus mixti uicinis, terram præcario conceſſit habitandam: quam multis poſt ſeculis, cùm Longobardi in Italia remanebant, poſſederũt: Saxonesq́ uiginti hominum milia, cum omni domo & familia emigrantes, acciuit ſocios. Cum qua gente, Maioribus ſuis multa ab antiquo bella fuerunt. Va-

Sueui Saxonia ſederũt. cantemq́ Saxonũ terrã, Sueui tum occupauere. Cuius rei fit mentio in eo codice, quem Speculum Saxonum appellant: multis ignorantibus, quam foris agerent Saxones militiam, dũ Sueui terrã occuparẽt.

Exercitu inſtructo, Albuinus Italiam ingreditur. Triennio Papiam obſidet, interim multas ciuitates ſubigens. Tandem Papiam capit, interfectis ciuibus, & præſidio. Caput. viĵ.

Anno Christi 572. ANNVS erat poſt Chriſtum natum Quingenteſimus lxxiĵ. cùm Albuinus ante & retrò ſibi circumſpiciens, agmen ſuũ promouiſſe cœperat in Italiam per Noricum, regionem eam, quæ nunc Auſtria dicitur, unicam portam, quam rerum naturam parens aperuit Italiæ inuadendæ: cùm reliquas à mari, aut Alpibus undiquè cinxiſſet. Igitur Forumiulium, per quod illi eſſet tranſeundum, apprehendens, delectũ tum ex ſuis acrem animo iuuenem Siſulphum, Ducem conſtituit: ut clauſtra ſeruaret Italiæ ab Imperatore Orientis. Nepos hic erat Regis, & tanto nomine dignus adoleſcens. Progreſſus cũ agmine Albuinus, Aquilegiam peruenit. Declinauit iam loci Pontifex, cum magna populi parte in Gradumi inſulam: qua multi à memoria

Gradumi Inſula. Atilæ permanſere. Sed Taruiſinæ urbis Epiſcopus Felix, egreſſus cũ ſacris, Regem urbi, cui infenſus uidebatur, quòd deditionem recuſaret, placauit. Præmuniuit quædam opportunis locis Longinus oppida, impoſitis præſidiĵs, cùm aduentantes audiret Longobardos. Sed ea declinans Albuinus, Veronam, Vincentiam, Mediolanum urbes deditas accæpit: ibiq́ prima fecit in Italia, firmatq́ caſtra Rex Albuinus. Iam

nus, iam ſextum menſem agens in Italia. Interea Longinus, qui nouū Magiſtratus nomen inuexit Italiæ: quòd Exarchatus ſummus Magiſtratus, quem ille primus gerebat, diceretur. Tum ſingulis urbibus, ſui ad defenſionem, Duces ab illo creabantur: urbem Romam faciens unam cæteris parem. Quo tempore primùm deſijt habere Conſules & Senatum: cuius ad illum uſq; diem adumbratio quędam remanebat. Sed ex illo tempore tota Reipublicæ gerendę forma eſt immutata. Contulit autem quicquid uirium habuit Longinus in Papiam, & Brixellum oppidum Padi in ripa. Intelligens Albuinus, aliquandiu ſibi, propter urbis munitionem, ad Papiam ſedendum, partem copiarum, quæ obſidioni non neceſſaria uideretur, cum Ducibus pręmiſit, ad reliquam inuadendam Italiam. Nec ſegnes Duces, uictoriam circumtulerunt, oppidis Hetruriæ in deditionem accęptis: transmiſſoq; Apennino, Ariminum, & uicinas urbes ſuæ fecere ditionis. Sed opulentia urbium, inſolentiam uictorum efferauit. Siquidèm tanta tum rerum abſtractione per prædam, uacuatæ ſunt urbes, quàm unquàm anteà Gotis, aut poſt ab ipſis Longobardis deſpoliatæ fuerunt. Cùm autem Duces circumuecti Italiam graſſarentur, adiuuit eos temporū difficultas: quòd magna frugum caritate laborabat Italia. Igitur Imperator has rerum difficultates perſentiens, ut laboranti ſuccurreret urbi Romæ, miſſis in Aphricam nauibus, auectas inde fruges, Tyberi fecit inferri. Qua re adiuta Roma, uicinas etiam urbes à fame uendicauit. In tertium uſquè annum protraxit obſidionem Papiæ Albuinus. Nouiſſimè capiens, præſidium Longini paſſim cum ciuibus permiſit trucidari. Iuraſſe quoq; fertur obſidionis tempore, quòd captā euerteret. Sed inerat Religio, quæ non ſinebat. Nam Rex ingreſſurus urbem, ſubterlabente equo, ita grauiter concidit, ut neq; ipſe exurgere, neq; iumentum ſe poſſet commouere. Terrefactis qui circumſtetere, quidam ex conſcijs inſuſurrauit, ut poneret propoſitum euertendæ urbis. Quod ubi fecit, mox ille ſurrexit, ciuitatemq; eſt ingreſſus.

Exarchatus ἔξαρχος, autor Senatus conſultorū.

Cariſtia Annonæ.

Papia capi[ta].

¶ Albuinus relictis Papiæ præſidijs, Veronam, ubi Roſimundam uxorem, & omnem ſupellectilem reliquerat, redijt: uerùm in conuiuio uino incaleſcens, intempeſtiuo ioco, uxorem ita irritauit, ut per adoleſcentem quendam, necem marito intulerit: & ſe, & patris manes hoc pacto ulta. Caput. viij.

HAC uictoria inſignitus, firmatis per præſidia locis, Veronam redibat: qua in urbe uxorem, & affectus reliquit, cum familia & ſupellectile. Victor epulas inſtaurat, & conuiuia: bibensq; ex more gentis ad menſurā ſupergreſſæ ſobrietatis, mero incaluit: pateramq;

ſuſſit afferri, quam ex cranio occiſi à ſe Commundi Gepidarum Regis, auri laminis circumueſtiuit. Impletam hauſit, ac Roſmundæ uxori (filia ea fuit Regis memorati) miſit: adijciês clamoſa uoce per cachinnum, ut cum patre lætaretur. Quæ uox in exprobrationem paternæ necis accæpta, altius deſcendit in pectus fœminæ, quàm Rex ipſe putauerat: effecitq́;, ut indignabunda, deinceps de mariti nece cogitaret. Erat adoleſcens in Longobardis nobilis, ad prælia fortis, & animo acer, corporeq́; formoſus: is ancillæ cuiuſdam in familia Reginæ deperibat amore. Perſentiens Regina, puellæ præcepit, ut ſe iuueni permitteret. Inde aditum facinori meditata, & hoc merito deuinctum iuuenē tenens, maioribus promiſſis aggreditur, ſi auſit Regi Albuino manus inferre? Vides inquit, & meam, & tuam ætatem? Iuuenis à ſcelere horreſcens, facinus detrectauit. Arctioribus uinculis putauit conſtringendum. Imperat ancillę, ut amaſio conſtituat horam, locumquè tenebris horreſcentem: præmoneatquè, ut nullis blanditijs tempus amittat, ſed quàm breui potitus óptato, ſe obſequijs dominæ remittat. Illa facit imperata. Regina autem ſumpta ancillæ ueſte, ſe confert in locum amantibus præfinitum. Adeſt Helmechildis (id iuueni nomen erat) tacitus rem exequitur: & iam parat abire. Tum Regina prehenſum, rogat, quam ſe eſſe arbitretur? Noui ne te, mea Catella? At illa. Roſmunda ego ſum. Vide quid in reliquum egeris. Tui nunc eſt arbitrij, aut pro hac re delatum Regi, turpiter perire: aut ſi uirum te memineris, ut ſublato Albuino, his ſuauijs, complexibusq́;, cum Regno potiaris perpetuò. Vicerunt iuuenem perplexitates, quibus ſe neſcius inuoluit. Promiſit operam: ac introductus ab adultera in triclinium, ſoporatum Regem ferro extinxit. Longobardi multis iam lachrymis uictorioſum Regem ſuum tumulauere.

O uafrum mulicbre ingenium.

Trucidatur Albuinus.

¶ Occiſo per adulterum Albuino, Regina ablato Regni theſauro, cum filia fugit: ueneni hauſtu adulter cum adultera pœnas luunt. Longinus filiam cum theſauro Conſtantinopolim mittit. Caput. ix.

AT ROSMVNDA ſategit apud Proceres, blandiēs atq; multa promittens, ut Helmechildis, fortis & nobilis iuuenis, Rex declararetur. Sed peruincere non potuit: inſuper arma minantibus illis, quòd optimum Regem peremiſſent. Regina omni Regia ſupellectile, auroquè, quod erat in theſauris accæpto, cum Amaſio, & filia, prono Atheſi delabitur in Padum: indeq́; nauigans, fide publica à Longino interpoſita, peruenit Rauennam. Ibiq́; apud eundem exarchum inſtitit, ut Regnum Helmechildi donaretur, in poteſtate eius ſemper futuro: aut ut Longobardi Italia pellerentur. Mul-

ta mouere

ta mouere Longinum, cuius pridem uxor rebus humanis exceſſiſſet, & ſpecies mulieris, & aurum quod tenebat, maximè autem Regni reſpectus. Sperabat enim, ut quoniam Iuſtinus breui exceſſerat, Tiberiusq; ſuccedens bello Perſico implicabatur, facilè futurum, ut accedentibus ſibi Longobardorum uiribus, Italiæ Regnum occuparet, atquè defenderet. Itaq; mulierẽ uerbis aggreditur, Amaſium tollat, ſibiquè animum inclinet ad nuptias. Procax & mobile pecus, quocunq; impellitur: dat fidem, utrunq; ſe perfecturam. Igitur egredientem de balneis Helmechildem, poculo, quod miſcuerat uenenato excipit: ſpecie recuperandarum uirium, quas uidebatur balneũ tentaſſe. Ille hauſit, nihil dubitans. At ſtatim ſentiens uim peſtiferam, cœpit cogitare quod erat: modicumq; quod ſupererat, iuſſit illam epotare. Ea ficto uultu blandiens, non ſe exiſſe de balneo, alluſit. Sed ille iam contracto uultu, manumq; capulo adijciens, transfodere illam, niſi potet, minatur. Hauſit: & ſimul una hora uterq; extinguitur. Longinus filiam Reginæ, cum Theſauro mittit Conſtantinopolim Tiberio Imperatori.

¶ Clephes Albuino ſuccedit. Sub hoc Venetiæ à fugitiuo populo conditæ. Tyrannus à ſuis occiditur. Caput. x.

CLEPHES uir fortis, & inter Proceres nobilitate inſignis, à Ducibus ſurrogatur in Regnum Albuino: Animo quidem & manu promptus: ſed qui ferocitate & temulentia ſuperaret omnes Reges. Non enim ſolùm in hoſtes, qui Imperatori paruerant, ſed etiam in dediticios, qui ſe Albuino permiſerant, crudelitatem exercebat: ut quemquè ſuſpicione, aut maleuolentia notauerat. Cuius terrore immanitatis, plures ex Venetis (id enim tum Prouinciæ nomen fuit, quod eſt modo ciuitatis) in paludes conceſſerant: augentes numerum eorum, qui pridèm ſub Atila Huno, & deinde ſub Albuino primùm Italiam ingreſſo, eo loci cœperunt habitare: paulatim à diuerſis æſtuarijs in unum nunc ciuitatis locũ peruenere, iacientes fundamenta opulentiſsimæ & potentiſsimæ ciuitatis. Tamnetum urbem euertit. Forum Cornelij, quod Antiochus Narſetis Dux demolitus eſt, ipſe inſtaurauit, ut arcis nomine Imola diceretur: quod nomen hodiè tenet. Muniuit autem ea ratione: ut inde Rauennæ, Brixelloq; grauior incumberet, Fauentinis quoq;, Foroliuienſibus immineret. Ariminum autem, in qua pridem adminiſtrauit Ducatum, & perinde ſuam ciuitatem, ducens copias. Inde mouit in Claſſenſe oppidum. Quo capto, præſidium impoſuit: ut quotidiè portis immineret Rauennæ, Imperatoriosquè uexaret. Cæterum Duces ſuos in urbem Romam,

Clephes Rex XII.

Tyrannus.

Venetiarũ conditores.

Imola.

cæteraquè miſit oppida, quæ omnium urbium quæ reſtiterant Albui ni Ducibus, præter urbem Romam, Tibur, & Hoſtiam, Imperium eius accepêre: prolatata ad bonũ modum ditione. Tanta erat Regis huius ad res gerendas acrimonia: ut ſi diuturnum illius Regnum fuiſſet, Rauennam, & urbem Romam captas, aut ſolo æquaſſet, aut ſuo impleſſet populo ac milite. Sed conſuluit rebus fortuna, & imminẽs cunctis deſuper arbiter rerum DEVS, ut à ſuis, Rex crudelis, altero Regni ſui anno perimeretur. Gens libera, & iam ferox, multis affecta uictorijs, ſæuitiam in ſuo Rege non tolerauit.

¶ Triginta Duces Regno ſubſtituuntur: qui breui, inſignes gentes ſibi ſubegerunt. Inde Romani cum illis pacis conditiones ineunt.
Caput. xi.

xxx. Duces ad decennium Regno præſunt.

DVCIBVS deinde res commiſſa eſt: quos ex ſuo numero. xxx. creabant. Regis imperium horrentes, propter ferocitatem proximi Regis, quam non modò in alienos, uerùm & in ſuos exercebat. Magna res: ut æquato inter omnes Imperio, rem gerere poſſent uno conſilio: quod etiam inter Togatos difficilè conuenit, orianturqꝫ ſimultates. Sed ipſa rei nouitas, & periculi magnitudo, quòd de ſalute omnium, & ſingulorum, ſuorumquè affectuum ageretur, unum illos ſentire perpulerũt. Hi per Vmbros, Picentes, Pelignos, Marſos, Samnitesqꝫ agmina circumtulere: & Ducibus ſuæ gentis, uno apud Spoletum, altero apud Beneuentum cõſtitutis, Campaniam, & omnia quæ aut in maritimis, aut mediterraneis, Tibur uſqꝫ ad Romam ſunt, ſibi ſubiecere. Neapolim quoqꝫ in ſuis partibus habuere. A Siponto autem, & Beneuento in mare uergentia, & eorum mediterranea, Imperatori Orientis adhuc parabãt. Potiti tam multis Italiæ regionibus Longobardi, in Vrbem duxerunt. Nec tamen diu illam obſederunt: quòd prædæ imminebant uicinæ regionis: quam & ſi antea uaſtarint ſuæ gentis ſub Albuino Duces, maiorem tamen ſua ſpe ſunt conſecutæ. Et hæc omnia (quod merito mirandum ſit) uno pariter anno confecerunt. Tantum uictorijs Prouinciarum obeuntes, quantum ſi uiator quiſqꝫ priuatus colluſtraſset, magna ſatis peregiſſet itinera. Et tamen non prædas modò, & incendia, ſed baſilicarum, & theatrorum in ea regione plurimorum demolitiones peregêre. Sęuitũ eſt in uiros atrociter. Sic enim firmandi timoris, & conſtituendi Regni ratio depoſcere uidebatur. Sed cùm per ea tempora Tiberius Imperator bello Perſico implicitus teneretur, & illo finito, ſtatim contracto morbo rebus humanis excederet: Mauricium generum Imperij deſignans ſucceſſorem, non erat Romanis perfugium ad Græcos. Igitur hortante Pelagio Pon-

Borum uictoriæ.

Tiberius Imp.

gio Pontifice, & Hermano Præſide, oratores mittūt Romani ad Longobardos: ut quæ occupaſſent, tenerent, deque reliquo benè ſperarēt, pacem dantes, & accipientes. Eam tum Legationem Duces perbenignè audierunt, acceperuntque, treugas firmantes in tempus. Perurgebat enim illos timor à Gallijs: quòd Franci indignè illam emigrationem Longobardorum ferrent: & erant obuij illis Amatus Romanæ in Gallijs Prouinciæ, & Francilio Liguriæ Præſides, pro Romanis tuentes commendatas ſibi regiones: quibus cùm antea malè cuperent Franciæ Reges, Longobardorum tamen illos tranſitus iam conciliauit, ut auxilio ueniant Præſidibus à Gallijs, aduerſus Longobardos memoratos.

¶ Longobardi pace cum Romanis inita, Liguriam & Prouinciam ſubigunt, Franciam depopulantur. At Smaragdus exarchus nouus, illos bello perdomat. Caput. xij.

HOC cùm reſciſſent Longobardorum Duces, pacem ām plexi ſunt oblatam ab Romanis: ut totis uiribus ducerent in Gallias. Itaq; duobus ante conſtitutis Beneuentino & Spoletano Ducibus, duos alios addiderunt in Narnia, atq; Vrbe ueteri. Saxones interea ſuaſi à Francis, deſertis Longobardis, per Alpes patriam repetiuere. Quam rem in Saxonia noſtra proſequemur. Interea Longobardi pa ce cum Romanis conſtituta, duxerunt in Francilionem Liguriæ Præſidem: eumque captis urbibus, in Comacinam inſulam pepulere. Inde Alpes ingreſſi, oppida quæq; obuia cœpere: & in Prouinciam deſcendentes, Amatum Præſidem obuium cum Francorum auxilijs habuere. Commiſſo prælio, cæſus Amatus, fugati ſunt Prouinciales. Longobardi autem magna præda locupletati, in Italiam rediere, ne quid ibi per eorū diuturnam abſentiam nouaretur. Anniſi ſunt Franciæ Reges quatuor tum fratres, ex quo partiti Regnum, Prouinciam Romanam, perſuaſo Ennio ciue Romano, ut Præſidatum acciperet, à Longobardis tueri. Quod ubi Duces accæperāt, per aliam regionem inuecti, Franciam populantur. Sed Enius locorum fretus noticia, per nemoroſa duxit: & Longobardos à tergo aggreſſus, regionis ignaros, magna clade tum affecit. Illi uerò properè in Italiam redierunt. Per quæ tempora Smaragdus nouus exarchus, Longino mittitur ſucceſſor. Is aduentus ſui principio, cùm intelligeret Prouinciæ ſtatum, Claſſenſe oppidum, quo impoſiti Longobardi, quotidiè portas Rauennæ pulſaſſent, crebris afficerent incommodis, prælijſq; leuibus fatigarent, primùm ſtatuit oppugnare. Ad eam rem Drotula quidam Sueuus, inter Longobardos honoratus, unus de triginta Ducibus, pro

Saxoniæ libro. 1. ca. 10.

Liguria capitur.

Smaragdus exarchus.

uirtute & rei militaris ſcientia conſtitutus, cùm intellexiſſet Longobardos iniquo in ſe ferri animo: quòd audiſſent, uictores Sueuos, Saxonibus amicis intuliſſe cladem (quam in Saxonia cõmemorabimus) magnum attulit adiumentum. Nam illum euocans Brixello, cui præerat Smaragdus, cum ſuis copijs, iuſsit oppugnare Claſſenſes. Præerat illi oppido Feroaldus Dux impiger, qui aduectum fluuio ſentiens Drotulam, Dromonibus occurrit. Grauiterq; pugnatum eſt. Sed accolæ paludum, Romanis, Drotulæq; ſuppetias ferebant: facileq; uiarum peritia, fatigatum Feroaldũ retrocedere cõegerunt. Interim Smaragdus exarchus, à terra Claſſenſe oppidum oppugnauit: peneq; perpulit ciues facere deditionem, niſi aduolantem uidiſſent Feroaldum. Qua re confirmati, ſe continuerunt. Sed cùm paulò poſt hoſtilem nauem inſequentem uidiſſent ueſtigia Feroaldi, intelligentes, quod erat, res Longobardorum ibi anguſtatas, Exarcho ſe dediderunt. Captumquè Feroaldum cum Præſidio ſuo, crudeli morte peremerunt. Ea uictoria celebrem fecit Smaragdi aduentum. Erectiq; ſunt animi multorum per Ciſalpinam Galliam, quæ poſtea, & nunc Lombardia eſt, ad faciendam Exarcho deditionem. Sed inde Duces Longobardorum alia inire conſilia coacti, de Rege creando, poſt decimum à morte Clephis annum conuenerunt.

Claſſenſes Exarcho ſe dedunt.

Gallia ciſalpina, Lombardia.

¶ Antharis Longobardorum Rex. xiij. Brixellum recuperat; Hiſtriam depopulatur; Comum Italiæ oppidum capit. Caput. xiij.

Antharis XIII.

ANTHARIS ex Ducis unus poſt Clephen, Rex cõmuni decreto creatur, filius poſt patrem. Sed deerat Regius illi apparatus, deerat ſupellex tanto nomine digna, deerat theſaurus rebus comparandis. Ergò ditiſsimi Duces, facta collatione, dimidium quiſq; quod ſeruauerat, Regi contulerunt. Rex inde comparatis bello gerendo neceſſarijs, primùm ducere conſtituit in Brixellũ: quod oppidum perfidia Drotulæ ad Romanos defecit. Proſpiciens iſta Dux Sueuus, molem belli illuc conuertendam, egregiè munierat, copijs auxerat, commeatibus implerat. Nec illum ſua fefellit opinio. Nam Antharis Rex totis incumbebat uiribus, defectionem & Ducis & oppidi uindicare. Acerrimum ibi geſtum eſt bellum: quod neceſſe fuerat, Longobardis contemptum defectionis uindicantibus: Sueuis autem pro capite & fortunis omnibus dimicantibus. Prouiderat aũt Rex lintrium in amni Pado infinitam multitudinẽ, quibus dies ac noctes à terra & flumine fatigabat obſeſſos: nec requies erat ulla, donec primus Drotula deditionis faceret mentionem. Nec difficulter accepta. quòd cernerent immenſum expugnationis futurũ laborem. Igitur cum

tur cum præſidio dimiſſus, Rauennam aduehitur. Sed uictor Rex, Brixellũ oppidũ, ut alijs metũ defectionis faceret, ſolo funditus æquauit. Antharis uerò, Flauius agnominatus, à quo id nominis remanſit ſucceſſoribus, quo Regnũ magis, magiſq; firmaret, primus apud Exarchũ fecit induciarũ mentionẽ. Et facilè obtinuit, arbitrante Smaragdo: durum ſibi, Romaniſq; eſſe, nouum Regem exturbare. Firmatæ ſunt triennio: ut quã pars quęq; in illũ diem teneret prouinciam & urbem, in ea quietus permaneret. Smaragdus autem, Germanũ Romæ à ſe Præſidẽ confirmauit: miſitq; à Rauenna cum illo Gregoriũ à legatione ſua Conſtantinopolitana, tum primũ redeuntẽ in Vrbẽ. Exeuntibus aũt treugis, Antharis Rex miſit exercitũ in Hiſtriam: qui populationibus inſiſtens, magnam auri uim corraſit. Inde reuerſus in Italiam, Comum oppugnauit: quo ſe Francilio Dux, pro Romano ſentiens Imperatore, annis iam.xx.continuerat. Sed capto oppido, in Inſulam (Larij locus) communitam confugerat: eamquè ſex menſibus defenſam, tandem cõactus eſt dedere, pactus cum uxore & familia abire, Rauennam adnauigat.

Brixellũ ſolo æquatur.

Flauiorum origo.

Hiſtriam depopulatur.

Comum capit.

Childebertus Franciæ Rex, fidem Anthari frangit. Bauariam ſuperat. Imperator Mauricius illius ſuppetijs, Longobardos Italia pellere, fruſtra conat. Tandẽ fatis cedit Antharis. Cap. xiiij.

ANTHARIS autem Rex, cùm Regni uires etiam externis ſocietatibus, affinitatibuſq; communire ſtatuiſſet, Legationem miſit ad Childebertum Francorũ Regem, perpetuã cum illo pacem, affinitatiſq; iniens iura, data ſibi uxore eiuſdem Regis germana. Spopondit Francus: & proceſsit uſq; adeo ſponſio, ut munera ſibi inuicẽ mitterent ſponſi. Sed poſtquàm Richardus Vuiſigothorum Rex, ex Hiſpanijs eandem puellam poſtulaſſet, mutata ſententia, Childebertus inclinauit in Gotum: quòd ille Chriſto fidelis, omiſſa paulo ante Arriana perfidia, Antharis autem eſſet idololatra. Proſpiciens uerò Francus, Longobardum ſui contemptum acrius uindicaturum, præuenire illum conſtituit. Et quoniam Tendelindam Garibaldi Bauarorum Regis filiam, Antharis ſibi deſpondit, ſtatuit Francus, ab affinibus eius facere belli principium. Magno igitur Bauariam agmine ingreſſus, uſqueadeò terruit Regem, ut filiã deſponſam, cum filio Gondoaldo præmiſerit in Italiam. Antharis obuiam Verona exijt ſponſæ uenienti: dignanterq; excipiens, celebratis nuptijs, thalamo ſuo iunxit. Childepertus aũt Franciæ Rex, ſuperato, fugatoq; Bauarię Rege, prouinciã ſibi ſubiecit: & per Tridentinos mouit in Italiã. Interea cùm iſta reſciſſet Mauritius Imperator, legationem miſit Francorum Regi, cum

Frangit fidem Francus.

Bauariam Francus ſuperat.

gi,cum magno auri pondere:maiorem pollicitus pecuniam,ſi Longobardos ea parte quam occupaſſent Italiæ,pulſos redderet, uacuaretq́ prouinciam Imperatori. Spondit Francus,& accæpta pecunia,cœpit in Italiam deſcendere.Comperitquè Duces iam aſſuetos ante libertate,grauiter ferre Regis imperium: accerſitos ad ſe nonnullos,tentauit ſermone,ſi ſinerent opprimi Regem,illis permitteretur,accæptā Prouinciam,ut ante,ſine Rege gubernare. Inuenti ſunt in eis,qui conditionem acciperent, Regiq́ Francorum operas ſuas promitterent. Primus inſulæ Iuliani Dux:quem ſecutus Bergomenſis,ac deinde Teruiſinus. Sed conſyderans Rex,auctam Imperatoris potentiam, Regno quoq́ ſuo grauem imminere, cœpto deſtitit: reduxitquè agmina ſua in Gallias. Antharis autem uix expleto in coniugio Tendelindæ anno,uita functus eſt. Duces à Francorum Rege pace poſtulata, de nouo Rege creando conuenerunt: & quoniam non facilè in unum conſentire potuere,omnium decreto ſancitum eſt,Quem Tendelinda Regina inſignis uirtutis fœmina(cuius in laudibus bëatus etiam Gregorius contemporaneus, multus eſt) maritum ſibi delegiſſet, eum cunctis Regem futurum.

B. Gregorij teſtimoniū.

Agiſulphum Tendelinda ſibi in Regem adſciſcit. Is captiuos à Rege Franciæ inita pace liberat: rebelles digna ultione cöercet. Caput.xv.

Agilulphus.XIIII

AGILVLPHVS Dux pridem Taurinenſium,inſignis fortitudinis iuuenis,magniſq́ animi,corporisq́ dotibus præditus, à Tendelinda maritus eligitur, & perinde Rex communi omnium decreto conſtituitur. Prima huius Regis cura fuit: captiuos,quos Childebertus Franciæ Rex ex Tridentinis duxerat, redimere. In quam rem Agnellum miſit Epiſcopum. Qui haud quaquā multos reduxit: eos uidelicet, quos Baluinichildis Franciæ Regina ſuo ære laxauerat. Enniu.n quoq́ uirum primarium, firmandæ paci inter Regem Franciæ,ac ſe,miſit oratorem. Quam largis ille conditionibus reportauit, opportunè ſatis Agilulpho. Nam niſi eam deforis pacem impetraſſet,magno nimis incōmodo fatigaretur, intus domeſtico bello à ſuis Ducibus laborās. Nam qui Franco fidem dediſſent, quieturi nō uidebanť. Igitur Minulphū Iuliani Ducē, occidi curauit. Quod idē ueritus Bergomi Dux,ea quę erant rebellioni neceſſaria parabat. Rex aūt domeſtici belli periculū ueritus,interuenientibus amiciſsimis,utrinq́ pacē dedit Gandulpho,accæptis obſidibus. Sed tanta fuit ob ſcelerū conſcientiā,ſincerę fidei diffidentia, ut ſtatim poſt datos obſides rebellaret. Rex aūt cōtractis copijs,illū inſequiť. Ipſe fugiens,ſe recępit in inſulā Comacinā: & deceptis cuſtodibus,ingēs aurū,

Rebellium ultio.

quod

quod Prancilio olim Dux comportauerat, Antharis autem Rex, capta Inſula illic cuſtodiri mandauit, in ſuam redegit poteſtatem. Secutus autem Rex, cùm munitionē iam penè expugnaſſet, deditionē facienti, permiſit ut abiret: clementię uolens famam diſſeminare. Aurum autem repertum, Papiam iubet deportari, & in arce per fidiſsimos curauit cuſtodiri. Tarniſmus autem Dux tertius ex defectoribus, nouas & ipſe res molitus, miſſo à Rege exercitu capitũ, & in uincula conijcitũ. Interea nouus in Italia Exarchus, Romanus nomine, ciuitates in fide manentes communiuit, firmauitquè præſidijs, quæ non ſolùm loca tutarentur, ſed etiam egreſſi, Longobardos infeſtarent. Ita Patauium, Monteſilix, Mantua, Cremona munitæ. Inde copias extraxit: cũ quibus & ipſe profectus eſt, urbem Romam confirmare, uicina oppida recipere. Ita Sutrium, Polinarcium, Hortam, Tudertum, Ameriam, Peruſiam, Luceolum, & complura alia oppida et caſtella recepit.

❡ Perſuaſu Papæ Gregorij, Tendelinda cum Rege & Longobardis Chriſtianiſmo initiantur: fœdera cum Bauaris, Hunis & Vuandalis ineunt. Zoto Dux Caſsilien. Monaſterium igne abſumit. Agilulphus fractis inducijs, Romã uſq; omnia deuaſtat. Capitur Regis gener Godeſcalcus ab Italiæ Exarcho.

Caput. xvi.

ERAT ea tempeſtate in urbe Roma uir ſanctitate & autoritate præcipuus Gregorius, qui Religionis & prudentiæ artibus pacem Reipublicę quæſiuit. Nam Tendelindæ Longobardorum Reginæ, dedicauit quos inſcripſit Dialogorũ libros. Quo munere tantum ſibi deuinxit religioſam mulierem, ut non ſolùm inducias bello, ſed etiam gentem Longobardam, ab omni Idololatriæ ſpurcitia, hæreſeosquè contaminatione purgari impetraret. Inſuper Rex bona Eccleſiarum, quæ à Longobardis ubiquè tenebantur, dimitti curauit intacta: Donationeſquè multas, quarum extant Priuilegia, fecit Eccleſijs. Præterea ut uires augeret, non ſolùm Bauaris, ſed Hunis & Vuandalis fœdera coniunxit. Quo tempore aucti uiribus, qui pridèm ſparſi erant, Vuandali adunati, ſuaſu Agilulphi in Hiſtriam ſe contulerunt: ibiq; capta regione, ſedes fixerunt: quas uſq; hodiè tenent, iam Sclauoni, ut etiam à plærisq; ante uocitati: cùm uerum & gentile, ac uetuſtiſsimum gentis nomen ſit, ut Vuandali uocitentur, Tacito, Plinioquè autoribus: & his longè antiquiore Beroſo Babylonio. Quam rem in Vuandalia noſtra multo plenius explicauimus. Sed Duces Agilulphi nondum compoſitis animis quieuerãt.

Gregorij ad Tendelindam Dialogi.

Vuandali, Sclaui.

Igitur

Igitur in Veronenſem, Papienſemq́, ac Bergomenſem, bis ante, ut di-
ximus, hoſtilia profeſſum, animaduertit, ſublatis de medio noxijs: ut
exemplum cæteri uererentur. Zoto per idem tempus Dux Beneuen-
Caſsinenſe Monaſterium comburitur. tanus, conſtitutas inducias poſthabẽs, Caſſinenſe Monaſterium ſpo-
liauit, Monachis abire iuſſis cum uno codice, Regulam beati Benedi-
cti continente: ſpoliatum incendit, ac ſolotenus ſubuertit. Monachi
Romam ſunt profecti. Hæc eſt illa clades, quam beatus pater Benedi-
ctus fertur prædixiſſe, cùm uix apud Deum impetrare potuerit, ut ani-
mæ illi donarentur. Hic Dux poſt commiſſam impietatem, ſtatim de-
functus eſt. Suffectusquè illi eſt à Rege Artigis: ad quem plures ex-
tant Epiſtolæ Gregorij: & illa præcipuè, quam ad inſtaurandum me-
moratum Monaſterium perſcripſit. Ariulphus autẽ Hetruriæ Dux,
omnem eam regionem, & agrum Romanum, uſquè ad Vrbis portas
infeſtauit, populationibus & incendijs digraſſatus: multis ex munici-
pijs, multis Romanæ urbis ciuibus peremptis: agricolas magnis gre-
gibus abactos, miſit in Franciam, uenundari in ſeruos. Quam uiola-
tæ pacis iniuriam, iniquo (ut par erat) animo ferens Exarchus, arma
Gallinicus exarchus. contrahit, ducitquè in Longobardos. Gallinicus is erat, cùm Roma-
no Rauennæ defuncto, ab Imperatore eſſet ſurrogatus: uir patritius,
bellicæ rei ſcientiſſimus. Prima illi uictoria ad Parmam: quam rece-
pit: inq́ ea cœpit Godeſcalcum Regis generum, cui filiam prioris ma-
trimonij copulaſſet. Nam Tendelinda Regina filium illi peperit
Adöaldum, habitans Modöetiæ, in Palatio quod Theo-
doricus Gotorũ Rex exædificauit. Cui Regina cõ-
par aliud iunxit. Simul & baſilicam ſancto Io-
anni Baptiſtæ, quæ hodiè uiſitur, inſi-
gnem: ut uoto ſe exolueret, quod
memorato Sancto, ſi filium
pareret, fecit.

¶ Agilulphus Rex Patauium & Monteſilicem urbes ca-
pit. Exercitum in uer futurum maximum parat. Pa-
ce tamen inita, nec ſeruata, Roma obſideiur.

Caput. xvij.

IGITVR Agilulfus dolore captæ filię, etiam tum prę-
gnantis, ac generi, captæq́ urbis, ſe uindicare conſtituit:
in Patauiũ, reliquasq́ Venetiæ, quæ in fide Imperatoris, & guberna-
tione Rauennatis exarchi ſemper permanſerũt urbes. Prima apud Pa-
tauiũ cõflictatio. Cui præſidium ualidũ immiſit ex Rauẽna exarchus.
Ea urbs uallo cincta, nõ mœnibus cocterico, aut cęſo lapide, raris eti-
am domibus

am domibus opere lapideo inſtructis, ſed lignis, aſſeribusq́; quibus abundat regio, firmatis, incendio prona fuit. Equidem ab illa Hunorũ demolitione, per tempora Theodorici Gotorũ Regis, inhabitata, ad priſtinum decorem non redibat. Igitur immiſſis per tela ardentia ignibus, deditionem hoc modo militibus, ciuibus promiſcuè abire permiſſis, extorſerunt. Montem ſilicis urbem ſimili inſtructam paratu, ſimilis ſors excepit. Niſi quòd Padua incendio ſubuerſa, non remanſit: iſta autem deditione facta, cõpreſſis ignibus remanſit. Et quoniam magnis copijs Gallinicus aduentare præſidio regionis ferebatur, Mantua & Cremona relictis, Agilulphus Veronam & Ticinum reuerſus eſt, maiores copias educturus aſpirante uerno tempore. Mittit igitur ad Vuandalos, nuper Hiſtriam eius ſuaſu occupantes: auxiliaria mittant arma, mutua illis uiciſſitudine, ubi opus uidebitur, hinc uentura. Sed & Ducibus ſuis edixit, ut ad prima ueris ſigna, cum copijs adeſſent Mediolani. Erant in eis, qui offenſi, Regi rebellaturi uidebantur: ſed illos præueniens, muneribus, ac communibus amicis interuenientibus placauit. Cùm autem arma magno inuicem paratu inſtruerentur, Gallinicus in ipſa molitione diem ſuum obijt: declaratusque eſt nouus Italiæ exarchus Smaragdus iterum: & in Italiam nauigans, cùm maiores opinione ſua Longobardorum uires cerneret, per fugam quendam Longobardum Nordulfum, miſit ad Imperatorem. Is impuriſsimus nebulo, optimi Pontificis Gregorij acta commaculans, omnem culpam perditæ rei impoſuit Gregorio: quòd pacem cum Ariulfo Hetruriæ Duce conſtituiſſet, per quam gentis & Regis creuiſſet potentia. Sub tamen idem tempus, cùm uideret Smaragdus fruſtrà ſe niti aduerſus Longobardos, pacem quam Pontifex, & Vrbis Præfectus cum Magiſtro militum feciſſent, apud Ariulfum Hetruriæ Ducem, ipſe cum Rege confirmauit Agilulpho. Gauiſus Imperator, inueniſſe occaſionem qua Pontificis acta reſcinderet, partem copiarum Vrbem defendentiũ euocatam, Peruſia atq; Narnia iubet conſiſtere: & ut Pontificis optimi acta reſcinderet, iubet Hetruriam, & Ducem eius Longobardum infeſtari. Nec tamen ille perpelli potuit, ut Vrbi Romæ bellum inferret: ſciens Pontificis opera nihil horum fieri. Sua igitur tutatus Dux, alienis abſtinuit, & fœdera cum Gregorio innouauit. Agilulphus autem Rex cùm intelligeret, inter Imperatorem & Pontificem ſubortam ſimultatem, ita ut de ſumma rerum inter illos nõ congrueret: licet Tendelinda Regina hortante, pacis ſpem dediſſet: tamen peruicit in eo cupiditas totius Italię potiundę. Ergo copias in Cremonam ac Mantuã urbes cõparatas, urbi Romæ cogitauit immittere. Cocanus enim Vuandalorũ Rex, expeditũ ſuę gentis miſit

Patauium capit.

Smaragdus Exarchus Italiæ.

Pax inita.

exercitum,

exercitum, Ducesq́ Mediolanum, ut fuit edictum, conuenerant. Perpulit autẽ Rex Agilulfum Ducem Hetruriæ, ut diſciſſis fœderibus, bellum renouaret. Peruicit imperiũ Regis ſui, ut etiam inuitus fœdera diſcinderet, belloq́ denunciato, Ciuitatem ueterem, & pleraq́ nominatim in fœdere comprehenſa, caperet. Mouit igitur Rex in Vrbem tranato Pado. Quod cùm Pontifici renunciaretur, ipſe, & Magiſter militum commendata Vrbe Præfecto, egreſſi oppida confirmarunt. Tanto autem impetu Rex cum equitatu aduolauit, ut parum abfuerit, quin Pontifex, & Magiſter militum interciperentur. Obſidetur ergo Roma, & maximis calamitatibus implicatur: quæ ipſius teſtimonio Pontificis, ex eius epiſtolis colliguntur. Per eam tamen obſidionem, Arrigis Longobardorum in Beneuento Dux, nunquàm inclinari potuit, ut aut in caſtra ueniret, aut ſuppetias Regi mitteret, aut bellũ Imperatorijs circumſedentibus commoueret: ita uir conſtans firmatq́ paci inhærebat. Sed Agilulfus Rex, cùm anno integro obſidionẽ Vrbis continuaſſet, nec ullam ſpem potiundæ haberet, obſidione ſoluta, per Hetruriam copias reduxit Mediolanum.

Violatur pax inita.

Roma à Longobardis obſeſſa.

¶ Cremona ſolo æquatur, Rauennæ partim laceratæ par citur. Adoaldus uix quadrimus, filiæ Regis Franciæ deſponſatur. Caput. xviij.

Anno Chriſti 603.

PER ea tempora, militari tumultu Phocas ad Imperium peruenit, Mauritiusq́ captus, cum omni domo extinctus eſt. Quod illum Viſio præmonuit. Cuius rei occaſione implicitum cernens Orientis Imperium, copias renouauit Rex Longobardorum, Cremonamq́ obſedit: imperans Ducibus ſuæ gentis Hetruſco, & Spoletano, ut uicinos agros infeſtarent. Obſeſſam autẽ urbem, triceſimo die captam, ſolo æquauit. Inde ductum eſt in Mantuam: cui forte inerat præſidium ex Rauenna. Igitur fortiter oppugnantibus, æquè fortiter obuiatum eſt. Sed tamen quia Longobardi Arietibus admotis, murum ruperant, milites pactione abire permiſſi, ciuibus deditionem facientibus, parſum eſt urbi: ut tantùm muri parte demolita, reliqua urbis ædificia ſinerentur. Vulturnenſes territi, deditionem fecere. Brixello inerat præſidium, quod tumultuariè cõmunierat poſt euerſionem priorem ſolùm: ut abactam uicinis prędam ibi partiretur. Audita clade ciuitatum, incenſo oppido, Rauennam ſunt milites delati. Interea cùm bonam de ſe ſpem faceret Imperator, quadam uirtutis ſpecie prætenſa, Prouincias in fide confirmauit: Longobardos in Italia terruit. Itaq́ inter ipſos, Smaragdumq́ exarchum, primò induciæ, inde pax in annum eſt conſtituta. Quo tempore Agilulfus: ut ſe affinitatibus communiret, Adöaldo filio uix quadrimo, Tendeberti Francorum

Cremona ſolo æquatur.

corum Regis filiam popoſcit uxorem: & quod ſperauit, cum fœderi= bus conſecutus eſt. Sed inter hæc cùm omnes Duces Longobardi, conſtituta cum Francis pace gauderent, Pontifex Sabinianus, Grego rio ſuffectus, & ipſe pacem cum Longobardis fecit. Sed & Rex, No= tarium ſuum miſſum Conſtantinopolim, nouo Imperatori gratula= tus, pacem rebus triennio inde reportauit. Imminebat autem maius Romano Imperio diſcrimen ab Aſia, Perſis primùm, & poſtea Sarra cenis imminentibus. Sed nobis Longobardorum res proſequi conſti tutum eſt. Sabinianus Papa.

¶ Bauari Longobardos fugant. Romilda Regis Bauarorum, libidine capta, Forum iulij ædit: una nocte guſtata, Bauarorũ Rex omnium amplexui exponit, urbem & omnes eius incolas ſubſternens. Pace dein pacta, Agilulphus moritur. Caput. xix.

IGITVR per Italiam pace conſtituta, cùm à Francis & Imperatore nihil formidarent, quod minus cauerant, à Bauaris inſignem Longobardi cladem accepêre. Huni fuere ab origine, qui accæpta inſigni clade in campis Ca= talaunicis: deinde pereunte Rege eorum Atila, cùm ſe omnibus inuiſos ab hoc nomine cernerent, à Duce ſuo Auario, Aua= res dici amabant: unde detorto nomine, Bauari ſunt appellati. Noricũ tenentes trans Danubiũ, regionem Italię proximam: quam tamen no ſtris temporibus tenent Auſtrales. Hi igitur Bauari, Rege Cacanno mouerũt in Italiam. Forumiulij prima ciuitas occurrit agmini, quam tenebat Agiſulphus Longobardorum Dux. Qui comperta Bauaro= rum expeditione, quantas potuit ſuorum uires contrahit, hoſtibus ob uiam factus. Vbi concurrerunt, grauiter præliantur. Sed Longobar= dorum agmen ſatis per ſe magnum, maiori Bauarorum agminine cir= cundatur: & in anguſto conſtituti Longobardi, ſatis pro uirorum for tium nomine fecere. Sed Dux eorum, multis prius accæptis uulneri= bus concidit. Qui ſupererant, fugæ ſe committunt. quando nihil pro fuit fortiter pugnare. Cacannus igitur audiens Romildam Giſulphi uxorem cum geminis filijs, & quidquid Procerum fuit in eà regione, Forumiulij munitum per eam ætatem petijſſe (equidem à memoria Atilæ, & deinde Herulorum, Longobardorumq́, cùm quædam Ita= liæ porta cenſeretur: utq́ confidentibus certum maneret profugium, maximo impendio uallis, foſſatisq́, mœnibus, turribusq́ erat permu nitum, in quod ſe cum Proceribus magna militum manus incluſerat) ſecutus Cacannus, arta cingit obſidione, fortiſsimeq́ oppugnat: æquè fortiter defenſatum. Sed Romilda Ducis relicta lubrica, conſpiciens

Bauarorum origo.

Fugantur Longobardi.

muris obequitantē Cacannū iuuenē flaua cęſarie, uiſuq; ſpecioſum, exarſit, libidine uiri potiūdi: deq; ſua uoluptate conſiliū pacis cōcęperat. Miſsis nuncijs, pacta nuptias ſuas, deditionē offerebat. Accæpit Rex conditionem: & intromiſſus, primæ noctis fidem peregit, toro ſociatus Romildæ. Sed poſtera luce proteruam fœminam, permiſit ludibrio uexandam quorumlibet cōplexu ad fatigationem. Inde omnes in urbe repertos, utriuſq; ſexus, cuiuſquè ætatis & notionis homines, portis eductos, uno in grege iubebat cuſtodire: ſpem faciēs, illos in antiquas ſedes reducendi. Deinde oppidum prædæ ſubiecit: uacuatamquè incēdit, ac iuſſit complanari: uſq; adeò, ut ignoretur hodiè, quo loco conſtiterit Forumiulij. Vnde Prouincia nomen etiam hodiè ſortitur. Captiuos in Noricū deducens, in loco, qui ab illo facto, Sacer dicitur, omnes trucidauit. Duo tamen filij Ducis feruntur elapſi. Hanc calamitatē perpeſsi Longobardi à Bauaris, uicina tamen metropoli oppida communita ſeruarunt. Rex nunciata irruptione, priuſquàm ſuccúrrere potuit, audiuit eſſe debellatum. Fratrem deinde Giſulphi Graſulphum, loco illius Ducem prouinciæ conſtituit. Cunq; Italia Exarchorum inſolentia turbaretur, iam propter perplexitatem Imperatori natam, Exarchi duo, alter poſt alterum, ſe Reges Italiæ uocitarūt: qua ambitione exardeſcentes, pacem decem annorum cum Longobardis pepegerunt. Sed occiſis à ſuis Ducibus tyrannis, cùm nouus Italię mitteretur exarchus Iſacius, iam Heraclio Imperiū tenente, moritur Agilulphus Rex Longobardorum.

Forumiuliū ſolo æquat. — *Anno Chriſti 612.*

¶ Pace ſumā, cum filio adhuc puero Adoaldo, Tendelinda Regina Regno præfuit. Cuius tempore ſurgit Mahumet. Regina defuncta, Adoaldus deſtituitur. Caput. xx.

Adoaldus XV.

ADOALDVS puer, filius Agilulphi, cum genitrice Tendelinda, Longobardis cupientiſsimè fauētibus, in Regno ſucceſſerant. Ea enim Regina, quam à principio aduentus ſui in Italiam, ſibi comparauerat Longobardorū gratiam, adeo conſeruauit, indiesquè auxit, ut Duces, militesq; Longobardos uerbo magis regere, quàm Reges illos armis compeſcere potuerunt. Hinc nullis fœderum innouata cōditionibus, pax Longobardos inter & Italos per decem años, quibus puer in Regno uixit, quietiſsima fuit: quinetiam eiuſdem pacis bono, multa, uariaq; Regina cumulauit in Italicos beneficia: quòd non modò Eccleſijs, pijſq; locis, pueri Regis nomine, donationes maximæ ſint factæ, ſed urbes, oppidaquè alicubi inſtaurata. Hæc ſunt illa cruenta tempora, per quæ Orientis Imperiū, primùm à Perſis: inde illis deuictis, à Sarracenis Duce Mahumet impuriſsima belua, maxi-

Mahumet ſurgit.

mũ ſuſcępit detrimentũ. In Italia pace ſeruata per uirtutem & pruden tiam optimæ fœminæ Reginæ Tendelindę, quę quamdiu ſupererat, Longobardi Regem non deſyderabant, Rege puero contẽti. Vbi ue rò illa rebus cõceſsit humanis, pertęſi Lõgobardi puero ſubeſſe: quòd res gerendæ uirum & ingenio acrem, & uiribus ſtrennuum depoſce rent: deſtituto Adõaldo, cùm illi patrimonium permitterent non con temnendum, ex Ducibus Regem creauere, rebus iam pace florenti bus, deterioribus tamen temporibus proſpecturi.

¶ Arioaldus Rex electus, pacis item obſeruator. Sed Heraclij Imperatoris ſocordia, tum maximè inualuit. Apulia, Polonia, & Hungaria per eos deuaſtatur. Caput. xxi.

ARIOALDVS uir in Longobardorũ Ducibus pri marius, deſtituto poſt matris mortem puero, Regno eſt ſurrogatus, uir paci & tranquillitati deditus: quam per omne tempus dominatio nis ſuæ ſęuerè ſeruauit: qua interim & Italicæ res floruerunt, & Lon gobardorum animi manſuefacti ſunt: iam alio ſub cœlo mitiores effe cti, quàm erant à rigida illa plaga uenię̃tes. Interim tamen per ſocordi am Imperatoris Heraclij, maxima mundo mala inuecta ſunt. Nã ſpur ciſsima illa Sarracenorum ſecta tum cõaluit, quæ nunc magnam mun di partem occupauit, & deteriora minatur Prouincijs Chriſtianis: im minente propius Turca, eius ſectæ immaniſsimo propagatore. Qui ante non multos annos transgreſſus in Italiam, Apuliæ partem occu pauit: maiora tum auſurus, ſi longior illi uita fuiſſet. Filius eius año ſu periore, magnas Polonorũ copias fudit: & necdum expleto anni cur riculo, Hungariam Chriſtianiſmi murum oppugnans, & deijciens, multa mortaliũ milia abduxit. Miſerator DEVS conſulat futuris temporibus. quando Regũ non ea paret quæ deſyderatur inſtantia.

Arioaldus XVI.

¶ Rotaris Arrianus ſufficitur, contra Pontificem & Imp. præualens bello. Liguriam ſubigit. Leges ſuis primus præſcripſit. Caput. xxij.

ROTARIS illi in Regno ſufficitur, uir alioquin indu ſtrius, ſed una in re genti ſuæ pernicioſus: quòd Arria nam lapſus in hæreſim, gentem ſuam inuenerit, facilè impietatis ſecta tricem: ut per ſingulas ciuitates genti parentes duos conſtituerint Pon tifices, alterũ Catholicis, alterum Arrianis præſidentem. Adniſi ſunt Romani Pontifices Theodorus atq; Martinus, Regem ab impietate reuocare, ſed ille magis induruit. Vnde ſuaſit Romanus Põtifex Mar tinus, Exarcho Rauennati Theodoro, ut ſumptis armis, CHRISTI domini, & ſui Imperatoris iniuriã, in Longobardos uindicaret. Par

Rotaris XVII.

uit ille, & contracto exercitu, duxit in Regem. Nec ille ſegnis occurrit. Ad Scultenam amnē utriuſq; agminis ſunt caſtra collocata. Quæ autem pars ad aliam ſit tranſgreſſa, non ſcribitur: niſi quòd collatis ſignis, ſuperiores facti ſunt Longobardi, ſeptē milibus ab Exarchi parte deſyderatis. Ea elatus uictoria Rex, mouit trans Apenninum in Liguriam: quam prouinciam per annos penè nonaginta, quibus Italiæ incubuerant, obtinere nō poterant, ſed nunc copijs circumductis, omnem prouinciam deditam ſuæ fecit poteſtatis. Hic Rex ſuarum Legū Codices ſcribi fecit, quas appellauit Edictum. A quo tempore in anteriora ſine ſcripta Lege Longobardi uictitarunt. Extant etiam hodiè eius generis Codices, qui Longobardas Leges præferūt. Nam & Accurſius gloſſator earum Legum nonnunquam commeminit. Hic Rex Rotaris cùm præ ſplendore fortunæ ſuæ, eſſet gentili penè ritu in auro & argento tumulatus; uiderat hoc quiſpiam, & furtum animo concipiens, ubi nactus eſt opportunitatem, aurum clam fodiens extraxit. Erat autem in templo beatiſsimi Io. Baptiſtæ, quod Tendelinda Regina Modöeciæ, exędificauerat tumulatus. Furi ferunt obuium factū, cùm abire diſponeret, eundem beatiſsimum Chriſti præconem graui uultu, atq; acri ſermone illum increpuiſſe, Quid inquiēs, perfide, non timuiſti, in ſacrario meo furtum admittere? Iſte ſepultus, & ſi fidem rectam contaminauerit, mihi tamen ſeſe commendauit. Indignum ergo te reddidiſti hoc ſacrario. Ferunt item, hominem ſæpè deinde fruſtra ingreſſum tentaſſe: ſed quotiens ingredi tentabat, obuium uidit qui pugno minitans repelleret.

Vincunt Longobardi contra Pont. Max. Liguriam ſuperant.

¶ Rodoaldus deſes, ac factis inglorius, adulterio deprehenſus trucidatur. Diſsidia & ſectæ inter Imp. Rom. & Papam. Reginæ pudicitia falſò à delatore commaculata, Duello famuli uindicatur.

Caput. xxiij.

Rodoaldus XVIII.

RODOALDVS mortuo Rotari ſurrogatus, Regnū annis quinquè adminiſtrauit: nec magni aliquid peregiſſe memoratur. Quòd Longobardi pace fruerentur optata, partoq; contenti, aliena non impetebant: nec Exarchis iam fatigarētur. Quòd per eam tempeſtatem, etiam Imperatores ad impietatē hęreticam dilapſi, cum Romanis Pontificibus non de Regno, ſed de Religione contendebant. Cùm Imperator Conſtans uinciri Pontificem iuberet Martinum, & ad ſe mitti: quod impius exarchus peregit miniſterium: & ſanctiſs. Papa relegatus in exilium, ibi defunctus eſt. Cùm interim Sarraceni in Romanis Prouincijs digraſſati, iniuriam CHRISTI neſcientes uindicarent. Sed hic Rex, quod tranquillitas peperit, uoluptati ſe dedidit.

Anno Chriſti 642. Conſtantis factum.

didit: inq; adulterio depræhenſus, à marito adulteræ trucidatur. Habuit autem uxorem Gundbergam, filiam optimæ Reginæ Tendelindæ: quæ caſtiſsimis moribus matrē repreſentabat. Auſa eſt tamen per fida quorundam lingua, pudiciſsimæ fœminæ famam attentare, marito q; deferre, quòd lapſa eſſet amore peregrino. Territa innocens mulier procaci mendacio, quod diceret non habebat, ſed more fœmineo, lachrymis teſtata eſt dolorem. Viderat ex famulitio quidam lachrymantem dominam, nec ignorabat quæ res ureret pudiciſsimam fœminam: præſumptione certiſsima, innocentiam eius teſtatus, Duellū offerebat delatori. Ille pugnam excipiens, corruit. Ita fidelis miles, dominæ ſuæ famam & integritatem, marito probans, apud omnes reſtituit. Huius clariſsimæ fœminæ opus, eſt baſilica beatiſsimi Ioannis Baptiſtæ apud Ticinum.

¶ Aripertus tranquillè uiuit, donec ab Imp. Conſtante apud Beneuentum laceſsitus ſit. Reliqua eius Imp. acta & mortem docent. Caput. xxiiij.

ARIPERTVS Rodoaldo ſuccedit in Regno: quod nouem annis ſumma tranquillitate gubernauit: cum Exarcho Romano, atq; Italis pace conſtituta. Sed in ea uires, ut fieri ſolet, non armis exercitatæ gentis huius, emarcuerunt. cùm nulla fortiter agendi præſtaretur occaſio. Sua contenti tueri, alienis non imminebant. Nauigauit tamen per huius tempora in Italiam Imperator Conſtans, Tarētum q; applicuit: & inde terreſtri profectus itinere, in agro Beneuentano cum Longobardis conflixit, & nonnullas ciuitates recepit: Luceriam q; ad ſolum uſq; ſubuertit. Inde uerò cum cōfluentibus undiq; Longobardis parùm proficeret, fiunt induciæ: per quas Romam ingreſſus Imperator, ſolennia quædam cum Vitelliano Pontifice peregit. Nec multo poſt reuerſus Tarentum, in Siciliam nauigauit. Qua prouincia, quòd illi Sarraceni reliquum fecerunt, deſpoliata, in Balneis non longè à Siracuſis occiditur à ſuis, cùm iam in ea inſula feciſſet per aliquot annos moram. Milites ad antiquam reſpicientes conſuetudinem, Maxentium ex ſuo numero Imperatorem dixere. Aduerſus quem nauigans Conſtantinus prioris filius, oppreſſo Maxentio, & patris ſui interfectoribus, Imperij dignitatem, quam uidebatur amiſiſſe, pulchrè domum reuocauit. Interim Longobardi ſub hoc Rege tranquillitatem temporis nacti, natiuam ferociam, & perinde uirile robur, paulatim exuerunt in mores Italicos, ſub molliore cœlo cōalētes.

Aripertus XVIII.

Luceria ſub uertitur à Conſtante.

Conſtans Imp. à ſuis occiditur.

¶ Gundiperto, Partharis frater Regnū inuidens, Mediolani res nouas mouet. Grimoaldus æquè ambiens, proditione Garibaldi Regem opprimit, Regnū ui occupans, Proditor pœnas luit. Caput. xxv.

Gundipertus.XX. GVNDIPERTVS hunc filius Regno excipit. Sed à fratre Parthari uarijs modis agitatur. Qua ex re cùm pacem deforis haberēt Longobardi, intus domeſticis malis laborabant. Nam Gundipertus filiorū Regis maior natu, Regnū ſibi deberi confiſus, Grimōaldū ſibi Beneuentanū Ducē, ſubſidio in fratrē ferē aduocaſſe. In quam rem Garibaldū Ducē Taurinenſem, miſit ad dictū Grimōaldum (cuius erat inter cæteros Duces potentia maior) ut illi in fratrem ferret auxiliū. Intellexit em̄, Mediolani germanū ſuū rebus nouis ſtudere. Improbus Garibaldus, Grimōaldum ad Regnū inuitauit: ut oppreſsis ambobus adoleſcentibus, qui Regno impares uiderētur, uir prudēs & fortis, ipſe teneret gubernacula. Facilè perſuaſereris ambitioſo inire Regnū. Ille mox Ducatū ſuū filio permittit: uires undiq; ex omni Italia cumulat, ac Ticinum mouet. Garibaldus præceſsit, Regi Gundiperto nunciaturus aduentū Ducis Grimōaldi. Ille cū mali nihil ſuſpicaret, etiā cōſilio uſus eſt proditoris de Duce collocando. Hunc, inquit ille, quē coniugio germanæ tuæ dignaris, non alibi, quàm in palatio honeſtius accipies. Sed illi non longa uſi circumſtione, Regē, ubi primò conuenit, Grimōaldus opprimit, Regumq; inuadit. Partharis ubi fratris caſum audiuit, fuga ſibi cōſuluit: quòd par tyrāni uiribus eſſe non poſſet. Garibaldus aūt proditor, non longū lætatus proditionis præmio: inuentus eſt homo, qui ultimi Regis ſui uitam impenderet: qui cùm ſciret Garibaldi proditione cuncta patrata, tempus obſeruat, quo inermis Eccleſiam adeat. Tum latitans, gladium lateri eius infixit: mox trucidatus ab apparitoribus eius Ducis. Grimōaldus autem filium Gundiperti Regis puerum perdidit: Germanam uerò occiſi Regis, ut erat conſtitutum, duxit uxorem.

ô Proditorem.

Vltio proditionis.

¶ Grimōaldus, Regno ui potito, Partharim fratrem à ſe occiſi Regis, ab exilio redeuntem in gratiam recipit: At falſò traductum, Partharim occidere tentat: ſed Hanulſi ingenio liberatur. Caput.xxvi.

Grimōaldus.XXI. AVdiens aūt Partharim occiſi Regis germanū perfugiſſe ad Hunos in Pannoniā, mittit qui Regi gentis Cacano diceret. Meminiſſe illū oportere, quòd Longobardorū beneficio ſedes teneat præcario: ſi illorū hoſtes peragat tueri, uenturos ex Italia ad uindicandas priſtinas ſedes: ut ſtatim pœniteat illū, ſe Longobardis oppoſuiſſe. Motus Rex, adoleſcenti ait, Proficiſcaē quocunq; uelit: ſibi non expedire, Longobardos in ſe prouocare. Adoleſcēs circumſpiciens quo iret, induxit in animū, redire in Italiā: Grimōaldi ſororij ſui implorare miſericordiā: quòd audiſſet, illū non eſſe ab humanitate alienū. Itaq; profectus, præmiſit hoīem ſibi deditiſſ. qui Grimōaldi in ſe animū exploraret.

ret. Audiens ille rectũ Adoleſcẽtis in ſe animũ, atq; fiduciã, remandauit. Securus redeat: nihil mali paſſurus, imo etiã ſperare iubebat ſingulare de ſe prouectionẽ. Confidit iuuenis, & concitò uenit: atq; iam pronus inclinabat, ut ad pedes ſe mitteret Grimöaldi. Quod ille non paſſus, leuauit ad oris oſculũ. Tũ Partharis. Ego inquit, ſeruus tuus ſum, & ideò procumbere debui. Poterã quidèm inter exteros uiuere quietus, ſed cùm audirẽ te uirũ Chriſtianiſſimũ, me fidei tuæ permiſi. Ille iurat corã omnibus, nihil illũ mali paſſurum: ſed quando ſe in fidem illius contuliſſet, ſummã ſui in ſe affectionẽ experturũ. Deditq; illi manſionẽ in urbe pręcipuã: pręcipiens, ut abundè illi omnia ſuppeditarentur quæ poſceret. Concurrerant ad illũ ciues Ticinenſes, plurimũ illi de reditu gratulantes: laudantesq; conſiliũ, quòd pacatũ gerẽs animũ, ſe in gratiam Regis contuliſſet potius, quàm diſcrimini bellorũ ſe per arma inmiſiſſet. Viſum eſt à nonnullis delatoribus, quòd à multis ſalutaretur: idq; in nouam interpretantes conſpirationẽ, Regi ſuggerebant: ut quàmprimũ illũ perderet. alioquin inteſtinũ ſibi bellũ oriturum. Ille mox oblitus iuriſiurandi, conſiliũ accẽpit iuuenis perimendi. Lautam illi cœnam præparans, & uinũ mittens abundantius: ut ſepultum mero, commodius opprimeret. Intulit illi ſplendido apparatu cibos unus ex prioribus miniſtris, iam Regi ſeruiens. Non tamen oblitus prioris fidei, cùm intellexiſſet Regis de illo motũ, ſecretius inſinuauit, ut ebrietatem caueret, ſibiq; prudentiſsimè conſuleret. Aderant ex Regijs ſtipatoribus, qui illũ inuitarẽt, de more gentis, ad pocula. Nondum enim patrius ritus in gente defecit: quamuis ſub alio iamdiu cœlo nati uictitaſſent. Partharis in aurem dicit pincernæ fidiſsimo, ut pro uino in aurea phiala, aquam illi porrigat, quotiẽs fuerit bibendũ. Hoc ille obſeruans, ſobrietatẽ ſectatur: & nihilominus in oculis aſtantium tam hauſit auidè, ut uiſentibus perſuaderet bibere uinũ. Abierũt quidam ad Regẽ. Ille ſciſcitat̃, quid agat Partharis. De uino, inquit unus, quod Rex miſeras, abundè potat, & hilareſcit. Tũ Rex. Bibat inquit ad uomitũ. nam pro mero quod hauſit, cruorem dabit. Inter hæc Partharis Hunulfum unum ex fidiſsimis uocat: docet periculũ ſuum, & requirit conſiliũ. Ille ſibi curę reſpondet fore, quomodo illum educat. Iubet unum ex ſeruis ſtratum ſuum deponere in cubiculum Partharis, ut apud illum noctu cubaret. Miſit autem Rex ex ſuis, qui obſeruent, ne quouis pacto elabatur. Hunulfus autem ingreſſus cum Parthari cubiculum, culcitram ſuam cum urſi pelle in crepuſculo portarij iam ſeruiliter ueſtito imponit: illum flagris cædens, ſeruiliter agit ante ſe quaſi iumentum, ut efferret depoſitum onus. Qui aſtitere, non conſyderabant uultum tranſeuntis: quem & habitus, & onus, & fla-

Redit Partharis in gratiam.

Delatio iniqua.

Hunulfi ingenium.

gra uilem eſſe monſtrabant:rogauere tamen, quid tam immaniter cę‑deretur? Hunulfus ait. Beſtia illa, cùm culcitram inferre iuberetur, non quam debuit inferebat: nunc uadit onus permutare. Iam perductum extra portam, iunctis ſodalibus, concitò mittit in Aſtenſem ciuitatem illi fidiſsimam: quòd necdum Regi pareret. Inde in Taurinenſem: un de in Galliā mitteretur extra omne periculū. Facto mane, mittit Rex, qui adducant conſpectibus eius Partharim. Cubicularius orat quam‑ſanctè, permittant feſſo ex itinere magno ſomnum. Illi referunt quæ audierant Regi. Indignatus ille, damnat eorum tarditatem: iubetq́ ex cuſſum ſomno pertrahi, longo ſomno mancipandum. Redeūt, & im‑portunè adire contendunt. Iterum in preces deſcendit ianitor. Illi reie‑cto eo, enſibus & ferro uiam aperiunt, perfractis foribus irrumpunt, & excuſſo lectulo, ubi uacuū cernūt, conuerſi in famulum, ubi ſit Par‑tharis rogant? Ille abijſſe confitetur. Rapitur ad Regem, morte uica‑ria perdendus. Rex ſciſcitatur, quid de Parthari ſit factum? Audit om nem rei ordinē. Rogat aſtantes, quid mereatur homo iſte? Illi una uo‑ce, morte dignum proclamant. Iurat Rex quàm ſanctè, non pœna, ſed præmio dignū, qui fidem domino ſuo, cum proprio periculo ſuo, im‑pleſſet. Vbi ſit Hunulfus, Rex ſciſcitatur? Confugiſſe aiunt in Eccleſi‑am. Rex interpoſita publica fide, remandat, ut nihil ſibi timens, Re‑gem adeat. Venit: & iuſſus rem exponere, ad liquidū refert, quid pro liberando amico fecerit. Omnes reū læſæ Maieſtatis acclamant. Rex uerò negat. Nam fidem honorandam, non culpandam eſſe. Vocat u‑trunq́ pariter. Optionem dat: ſecū eſſe malint in palatio, an cum Par‑thari in exilio? Hunulfus refert. Quando inquit Rex, arbitrio meo permittis, dicam liberè quod ſentio. Ego tibi uitam debeo: quam cùm poſſes auferre, donaſti. Cæterum fides prima obſtricta eſt Parthari, cum quo malim exulare, quàm fidem uiolare. Idem famulus conteſta tur. Rex utroq́ collaudato, iubet de domo ſua accipere iumēta, famu‑los, commeatus abundè, & ire ad dominum ſuum. Illi actis Regi gra‑tijs, in Franciam contendunt ad Partharim. Tenebat tum Franciam Dagobertus: quo cum fœdus fuit Grimōaldo, ita ut nihil exinde time retur. Attamen exilium ſuum Partharis longanimiter tulit: donec Gri mōaldum ſors de medio fecit. Addidit autem iſte quaſdam Leges Ro taricis in codice Longobardorum.

Dagobertus Franciæ Rex.

¶ Longobardorum uictoria aduerſus Imperatorem Rom. Bauarorum item nomine Regis Grimōaldi contra Lupum rebellem Ducem Foriuliani. Cap. xxvij.

GRimōaldus cùm filiū Beneuento præfeciſſet, Regnū ac‑cæpit poſt Ariperti filios. Cùm interim renunciatum illi eſſet,

eſſet, Imperatorem ueniſſe in Italiam, expugnaſſe Luceriam, & euertiſſe Acheruntiam: Beneuentum quoque obſediſſe, maximis contractis undique uiribus, ſtatuit filio ſubuenire. Præmiſsis quidem diuerſo itinere multis milibus: qui à Rauennatibus non leue accepere incommodum. Ipſe interiori uia gradiens cum expedito milite, nunciū præmiſit, quem filius ante miſerat ad illum. Hic à Græcis interceptus, & Imperatori præſentatus, maiora uero narrauit de ſuperuenientibus Longobardis. Quarum rerum commemoratióne motus Imperator, non expectandum duxit, ſed ſoluit obſidionem. Inde mouens Neápolim, ad Taloris amnis uadū à Longobardis eſt inuaſus. Qui agmen clauſerant cæſi: proximi uerſi in pugnam, magno prælio manus conſerunt: nulloque ex tranſgreſsis redeunte, qui remanſerant, pené ad internitionē ſunt deleti. Declarauit Imperator, Romam iturus, Ducem ſuum Saburrum, ciuem Neapolitanum, uiginti milia militum illi attribuens: quibus & regionem, & ciuitates in fide manentes tutaretur, & Longobardos inſectaretur: ne eunti Imperatori, ut prius, occurrerēt. Grimöaldus autem ſciens ſibi Ducem oppoſitum, duxit in illum: & cùm uterque pugnæ auidus uideretur, conſerta manu fortiter pugnauerunt. Sed Græci milites Italicum Ducem faſtidientes, tum conceſſerunt. Cæſus Saburrus, & cum eo plurimi, uictoriam reliquit Longobardis. Dum hæc agerentur in Campania, Lupus Fori Iuliani Dux, quem Rex Papiæ defenſorem reliquit, ibique iuſsit conſedere, auctus, omnis ſpem Regni concæpit: quòd Regem confideret, magnis Imperatoris agminibus implicandum, aut opprimi: aut ita debilitari, ut facile ab illo ſe tueretur. Manifeſta dedit indicia rebellionis. Igitur Rex Grimöaldus, Bauaris, cū quibus nuper icta ſunt Longobardis fœdera, nuncium mittit: ducant in Lupum, eumque faciant rebellionis pœnitere. Illi non expectato ſecundo nuncio, ilico duxerunt in illū. Sed & Grimöaldus magnis itineribus regreſſus, ab alia cogitauit inuadere regione. Prior autē Lupus occurrit expedito exercitu Bauaris, iam Fori Iulij ditionem cum populatione ingreſsis: & conſerto prælio, utrinque fortiter pugnatur. Prima quidē die ſuperior uiſus eſt Longobardus: poſtera die repetito prælio, pari pené clade diſceſſum eſt. Sed tanta erat animorum concitatio, ut ne tertio die ſuperſederent prælio: in quo iam aperté uictoria Longobardo inclinabat: ſed durauit Bauarus, nouarum ſpe copiarum, quas ſciebat ſuperuenturas. Quibus acceptis, renouato prelio, fortiſsimé dimicans Lupus, inter confertiſsimos hoſtium acies cecidit. Bauari uictores, populationibus & incendijs inceſſere. Grimoaldus Rex iam reuerſus, miſſo ſolenni nuncio, Cacanno Regi gratias egit: mutuas eidem uiciſsim

Victoria Longobardorum.

Bauari uictores.

ciſsim uires repromittens: effecit, ut pacato agmine retrocederet.

¶ Forum Popilij Grimoaldus dolo, & horrenda tyrannide ſuperat, ac ſolo æquat. Vuandali ab Arnefrite rebellan ti euocati, Arnefrite iam cæſo, bis in fugam non ſi ne magna clade compulſi ſunt. Opiterginũ ſubuertitur. Rex tandem moritur. Caput. xxviij.

NEMOR inde Rex cladis, quam ſui acceperant apud Forum Popilij, ſtatuit uindicare: ſed egit diſsimulanter, quaſi in Vmbros moturus. Egit autem, ut præmiſsi leuis armaturæ milites, prius ciuitatem ingrederentur, quàm à quoquam unde eſſent perpenderet. Ipſe magnis itineribus ſecutus cum militibus, ſacra Paſcæ uigilia irrupit, populo diuinis intento. Ibi cruenta cædes, & plus quàm Chriſtiana uindicta. Infantes recens initiati, cum ſacerdotibus & diaconis, ſenes cum iunioribus, ſine diſcrimine ſexus & ordinis ſunt trucidati: ciuitasq; ſemper Rauennatibus parens, ſubuerſa, ſolo eſt æquata. Sed & in Prouincia Forum Iulij noua exarſit conflictatio. Equidem Arnefrites Lupi filius, paternæ necis dolore percitus, rebellabat. Conceſsit autem in Dalmatiam ad Vuandalos: quos nunc, ſuperante conſuetudine, uero nomine detracto, Sclauos appellant: quorum magna manu conflata, cùm montes & maria, & quæ non haberet polliceretur, terrificus incubuit ſuis Longobardis. Duxit autem in paternam prouinciam, illam recuperaturus, inexplorato quid hoſtes agerẽt: Nemaſo oppido admouit copias. Ibi ſe confertiſsimi hoſtes, motum eius præſcientes, abdiderunt: & erumpentes penè imparatis incubuere. Cœpta eſt à primis pugna, ſed ſtatim intermiſſa, reſpexerunt in fugam Vuandali. Ipſe Arnefrites fortiter pugnans, cadit. Elapſi à fuga Vuandali, in Hiſtriam, Dalmatiamq; reuerſi, iniuriam ſuam deplorauere. Totius ergò gentis uiribus expeditio cœpta, in Forjulianos educit̃. Sed iam nouo Duce creato, Rex Longobardorum, cui legiones attribuit, proſpiciens aduentum Vuandalorum, opportunis locis caſtra illis oppoſuit: & in conſpectum uenientibus occurrens, magna illis illata clade, coëgit retrocedere. Quo tẽpore Rex à Popiliana cæde reuerſus, Opiterginum oppidum Foroiuliani Ducis regione, ſubuertit: quòd Arnefritis ſtudioſos comperiſſet. Non tamen populũ peremit, ſed in proximas ciuitates permiſit commëare. Tanto autem fuit uictoriarũ ſucceſſu. Rex elatus: ut niſi illum mors, multis bonis opportuna, ſuſtuliſſet, maximas laboris anguſtias uidebatur Romanis, Rauennatibusq; importaturus. Sed tum deciſa uena, prius quàm ſolidaretur, iterũ rupta, immoderata ſanguinis effuſione Regem peremit.

Stratagema

Tyrannis.

Arnefrites.

Cadit.

Opiterginũ ſubuertitur.

¶ Partharis

¶ Partharis ab exilio in Regnum reuocatur: cum filio Iuniperto partim regnat. Tridentũ obſident: urbs illis traditur. Tum in pace quieſcit.
Caput. xxix.

PARTHARIS Ariperti filius, quẽ Grimõaldus occiſo eius fratre fugauit, Grimõaldo de medio ſublato, p amicos reuocatur, & ſublimatur in Regnum. Hunc alij Bertarium uocant. Qualis ſæpè in peregrinis nominibus ſolet error accidere. Aiunt hunc cùm apud Regem Franciæ Dagobertum nullam conſolationẽ recuperandi Regni inueniret, nauigare in Britanniam cõſtituiſſe: uel longinquitate regionis, exilium ſuum conſolari, uel qualemcunq; inde ſpem haurire. Cunq; in naui eſſet iam propè ſoluturus, audiſſe ferunt uocem, incertũ unde, Reuertatur Partharis in Italiam. quia Grimõaldus hac nocte defunctus, ſedem illi Regni uacuauit. Circumſpiciens in litore, neminem qui uocẽ emiſiſſet potuit inuenire: diuinitus ſibi miſſum nunciũ interpretatũ. Nec contempſit. Nam reuerſus propè Ticinum à Magnatibus excipitur. Garibaldũ Grimõaldi filiũ, collatis armis expulit Regno, & uolentibus Proceribus regnauit. Erat aũt in Regno digniſſimus, iuſti & recti tenax. Miſit aũt Beneuentũ, & uxorem cũ filio (quos eo loci relegauerat Grimõaldus) reuocauit. Excitauit tũ Regi hoſtẽ ſua lenitas. Fecit enim pater ipſe, filiũ ſibi conſregnare Iunipertũ. Alachis uerò inter Duces primarius, Dux Tridentinus, rebellionẽ intẽtauit. Sed Iunipertus Regis filius, cùm illi eſſet familiariſsimus, & patrem placauit, & ferocem uirũ conquieſcere fecit. Cunq; ſępè Dux retentaret nouas res, & Regis filius nõ ceſſarẽt apud patrem tueri amicũ: orabat patrem filius, ut quoniam Alachis propinquitate Germanorum ſublimes ſpiritus gereret intra Italiam, Brixię illi Ducatum permitteret: quo frẹnum illi citius iniceret. Rex contra. Brixiæ eſſe multos Proceres, cum quibus inita cõiuratione, homo turbulentus mala multa moliretur. Iunipertus filius, non hoc futurum ſpondẽs, peruicit: ut Brixienſis illi Ducatus permitteretur. Huius temporibus Regis, noua gens Bulgari, Thraciam inuaſerunt. Quos mira confuſione, eandem eſſe, quæ Hungaria dicitur, uult uideri Blondo, alijs in rebus diligentiſsimus Antiquitatis ſcrutator. Sed Hungari longè poſt hæc tempora annis ferè quadringentis ſubiêre. Hæc quoquè Bulgarorum gens, nunc etiam diſtinctas habet ſedes ab Hungaris in Miſia: cùm Hungari ſint inhabitatores Pannonię. Blondus autẽ nunc ab Hunis, nunc à Bulgaris ortos uult Hungaros. Interdum magnus dormitat Homerus. Ad Longobardos noſtros reuertamur. Partharis Rex Chriſtianæ religionis obſeruantiſsimus, Papiæ Monaſteriũ

Partharis XXII.

Bulgari, qui Hungari.

erexit

erexit diuæ Agathæ: eiusq́ uxor Rodelinda, glorioſæ Mariæ ædem, quæ ad Particas uiſitur, erexit. Hic ergo cùm aliquantis annis ſolus regnaſſet, anno Regni octauo, filium Iunipertum, quo certior eſſet ſucceſsionis, Regni fecit cōſortem. Quo tempore Tridentinus Dux gentis Longobardæ, in Bauaros bellū geſſit, inſigniq́; uictoria Ducem eius gentis, obtriuit Gramonem. Qua elatus uictoria, auſus eſt etiā Regibus ſuis rebellare. Duxerunt autem in illum, & aliquot prælijs dubia uolitauit uictoria. cùm uires utriuſq́; exercitus grauiter cōciderentur. Demum uictoria ceſsit Regibus, Dux intra mœnia Tridenti ſe recæpit. Secuti Reges, obſidione cinxerunt urbem. Ciues cùm dedere uellent Ducem, elapſus eſt. Vrbs Regibus deditur. Poſteriori tamen tempore, interuentu Regis iunioris, reconciliatur patri: uſq́; adeò, ut illum Rex Iunipertus, diſſuadente multum patre, Ducem, ut diximus, Brixiæ conſtituerit. Quieta tamen fuere deinceps horum Regum intra Italiam tempora. quia Imperator Conſtantinopolitanus, Bulgaris nouæ genti conflictatus, Longobardos iam in Italia confirmatos, non attigit. Cunq́; Partharis per annos. xviij. Regnū adminiſtraſſet, octo quidèm annis ſolus, & decem alijs cum filio, conceſsit in fata: ſepultus in pace iuxta Eccleſiam, quam Aripertus pater eius in honorem ſancti Saluatoris, in Ticino conſtruxerat: multisq́; decorabat ornamentis.

Gramon obteritur.

Tridentum deditur.

¶ Iunipertus, ab Alachi ſibi amiciſsimo, decipitur. Ticinum dolo occupat tyrannus. Hinc bello ſuborto, Duellum negans, Senonem diaconum pro Rege ſternit. Eluſus, renouato prælio cadit. Caput. xxx.

Iunipertus XXIII.

IVNIPERTVS filius cum patre annis octo, poſt illum duodecim ſolus Regno præfuit: uir æquè religione ac iuſticia inſignis: quibus rebus promeruit, ut etiā poſt parentem tranquilla tempora nanciſceretur. Nam temporis tractu in id roboris ea gens cōaluit, ut difficilè fuerit eam oppugnare. Quieuerunt exarchi, ſatis habētes ſua tueri. quòd nihil uirium, aut ſupplementi ſperare poterant à ſuo Imperatore, partim Bulgaris, partim Sarracenis implicito. Maior illi cura fuit, ſuos in fide continere Duces, à quibus crebrius genti prouenit detrimentum. Accæpit autem Iunipertus uxorem de genere Angliſaxonum, nomine Armelindam. Sed Alachis, quem Rex apud patrem ſæpè defenderat, bonorum eius malè memor, illi rebellauit, iunctis ſibi Alſone, & Granſone de Brixia. Cum enim Papia (quæ eſt Ticinum) abeſſet Iunipertus, ille aulam eius inuaſit: & omnibus ad rebellionem excitatis, cōegit illum fugere intra lacum Larium iuxta Cumas. Terruit Eccleſiam Romanam ille motus. Nam Alachis hoſtis erat acerrimus Eccleſiarum,

Alechis tyrannus, ingratus Regi.

ſiarum. Ticinenſis tamen Epiſcopus Damianus, uir magnæ pruden⸗tiæ, præſentium rerum ſtatui ſe contemperans, miſit cum benedictio⸗ne Diaconum ſuum Thomam, ad Alachem, ut gratiam eius merere⸗tur. Cunq; uenire Diaconum, uirum utiq; religioſum, illi eſſet nuncia tum: per contumeliã illi remandauit. Si femora nuda geſtaret, ingre⸗deretur. Ille reſpondit, ſe illo die mundis ueſtitũ. Alachis ad hæc. Non ſe de femoralibus agere, ſed quod illis tegitur. Reſpondit Diaconus, ſe ſibi nullius eſſe criminis conſcium. Occultorum Iudicem eſſe Deũ. Vix accæpit quod miſit Epiſcopus, & ſatis contumelioſe dimiſſo Dia cono. Timuit tyrannum clerus omnis: imprecatus illi Regnum non diuturnum. quod & euenit. Numerabat Alachis iam ſe pro Rege, ge⸗rens nummiſmata: & cadens in terram tremiſsis, à puero filio Aldo⸗nis impubere, qui fortè aderat, exceptus Regi redditur. Ille conuerſus in puerũ, quem nihil ſapere reputabat, ait. Pater tuus multos eius ge⸗neris habet, quos breui reddet tremiſſes. Puer ignarus rei, uerba retine bat. Regreſſus ad parentem, rogatur, ſi apud Regem in palatio fuiſſet, & quid ille egerit, quidúe dixerit? per iocum (ut fieri ſolet) ex puero ſciſcitatur. Ille uerba Regis de tremiſsibus repetebat. Percuſsit animũ Aldonis. Mox ingreſſus ad fratrem Granſonem, docet ſuorum capi⸗tum à tyranno pericula. Mox circumueniendum illum, Iunipertum⸗què reuocandum inter ſe conſtituunt. Et his uerbis aggrediuntur ho⸗minem. Iam inquiunt, propitio Deo, exanclatis rebus, & omnibus in ordinem redactis, unum ſentiunt omnes: te Regem ſuum ſine contro⸗uerſia colunt: cur non laxando iam animo in uenationem exis? Nos ti bi cuſtodiã urbis, & hoſtis tui caput & ſpondemus, & exhibebimus. Credidit ille, & curis poſitis, in uenationem abibat. Illi ad Lacum Cu⸗manum properantes. Regem adeunt Iunipertum, illiusq; prouoluti pedibus, ueniam precantur: ſpondent reductionem in palatium. Ille accepta, dataq; fide, cùm de temporum, & rerum gerendarum ordine inter cos conueniſſet, reducitur Iunipertus: & ab omni clero atq; popu lo lætabundis geſtibus excipitur. Ibat interim nuncius ad Alachim, de reducto Iuniperto. Ille urbes circumibat, Placentiam, ac cæteras ui res colligens, ut occurreret ad prælium Iuniperto. Iam ille quoq; ar⸗mis inſtructis, ibat in hoſtem. Conuenerunt exercitus in campo qui dicitur Comnatus. Et miſſo ad Alachim nuncio Iunipertus, manda⸗uit illi. Cur inquit mittimus populum in diſcrimen? duorũ cauſa agi⸗tur. Ego, tuq; dirimamus hoc prælium dexteris noſtris. Qui uicerit, regnet. Alachis autem Duello ſe committere non audet. Tum unus ex primoribus genere Tuſcus. Quid inquit eſt quòd pugnam detre⸗ctas in hominem, quem ebrioſum ſemper appellas? Cui ille. Eſt qui⸗

Laſciua tyrannis.

Reducitur Iunipertus.

Duellum reſpuit Alachis.

dem ebrioſus Iunipertus, ſed robuſtus. Pueri luſimus in parentis illi-
us Regia, cùm ille apprehenſum ex uellere quemlibet arietē, una ma-
nu deportauit: quod & ego tentans, implere nō potui. Itaq; quod pu-
ero fuerat robur, adauctum plus quàm uirile debet cenſeri. Tum ille
Primarius. Degenerem ego Regem non ſequor. Mox tranſijt ad Iuni-
Seno diaco- pertum. Totis agminibus pugnandum uidebatur. Seno erat uir eccle-
nus, pro Re ſiaſticus, ordine Diaconus, qui Iunipertum Regem ſupra modum di-
ge miles. ligeret: & iam pugnæ accinctum alloquitur. In tuo inquit Rex capite,
multorum ſalus eſt conſtituta. Si uinceris, quod omen abſit, ilico om-
nes perimus Eccleſiaſtici cum populo. Da ueniam, & arma mihi tua,
ſi uidetur, permitte: facit habitudo corporis, ut apta ſint. Nec ſum ex-
pers militaris diſciplinæ. Si uicero, cunctis uinco. Si pereo, mei ſolius
capitis eſt periculum. Recuſabat Rex, militiam nolens detrectare. Sed
à ſuis omnibus rogatus, & penè coactus, uolentem Regijs armis pu-
gnare permiſit. Conſeruntur manus, & Alachis omni acie obſeruabat
Regia arma, in quibus hoſtem Iunipertum pugnare non ambigebat.
Illi ſe fert obuium. Pugnam conſerunt. Seno cadit. Temeritatis luens
pœnam: quòd ſe armis immiſceret non ſuis. Alachis ubi iam fudit ho-
ſtem, eſſe Regem fiſus, caput cum galea deſectum, iuſsit in haſta præ-
ferri. Interim fama uolat in utroq; agmine, cæſum Iunipertum. Ille ſe
ſuis offert: deluſum hoſtem eſſe, fiunt certiores. Alachis extractum ga-
lea caput, ubi raſurā clericalem in uertice conſpicit, erubuit: quamſan-
ctè iurans, ſi uicerit, puteum ſe impleturum ex genitalibus clericorū.
Alachis ca- Mox acrius in pugnam redeunt. Temerator ille inprimis cadit. Victo-
dit. ria prouenit non incruēta Iuniperto. Ex actis ergò duodecim poſt pa-
trem annis in Regno, conceſſit in fata: filium relinquens Regni hære-
dem cum tutore, quem pater teſtamento deſignauit.

¶ Luitpertus puer, ſub tutore Aſprando Regnum ſubit.
At Regno cum tutore pulſus, Raimbertus aliquot
menſibus tenuit. Caput. xxxi.

Luitpertus LVITPERTVS filius admodum puer, cui pater tu-
XXIIII. torem fecit Aſprandum, ex Ducibus unū, in Regno ſuc-
cedit. Sed tutoris adminiſtratio Regi primum concinuit bellū. Nam
Raimbertus Taurinenſium Dux, non æquo ferebat animo, ſe præte-
ritum in tutela. Contractiſque uiribus, mouit in Aſprandum, cona-
tus illū adminiſtratione deturbare. Aduocauit Aſprandus Rotarim
Bergomenſium Ducem. Et promptiſsimo exercitu educentes, apud
Nouariam concurrunt. Ibi grauiter pugnatum eſt. Sed inclinauit ui-
ctoria Taurinenſi. Igitur aduerſarij cum Rege puero fugam ineunt.
Cunquè nemo reſiſteret, uictor intrat Papiam: ibiquè coronam ſuſci-
piens,

piens, Regni iura inuaſit. Sed nō diu tenuit. quippe poſt paucos men ſes diem ſuum obijt.

¶ Arithpertus Raimberti filius ui Regnum tenet: uarijs prælijs uictor, Regem puerū, cum Rotari, capite plectit. Chriſto fidelis, multis Eccleſiā Rom. donis ornat, tandem Ticino amne ſubmergitur. Caput. xxxij.

ARITHPERTVS Raimberti filius, Regnum à pa- Arithper-
tre occupatum, fortiter defendit. Sed cęteri Duces Aſprando monen tus. XXVI
te, pro ueri REGIS Luitperti reductione arma ſumpſerunt. Quorum Ducum primarijs Zothone, Tharone, Pharone, Rotari, atque Aſprando, cum Rege puero, magniſꝗ copijs mouētibus in Papiam obſidendam: non expectandum ratus Arithpertus, cum armato erupit exercitu. Cōcurſumꝗ eſt totis uiribus Ciſalpinę Galliæ, quæ nunc Longobardia dicitur: & uariante fortuna, ſæpè ſpes & metus alternabant in partibus. Ad extremum tamen uictoria inclinauit Arithper- Victor A-
to. Nam Rex puer, uiuus uenit in hoſtiū poteſtatem. Aſprandus fu- rithpertus.
giens, ſe recepit in Comacinam, Rotaris autem accedens Laudam ſuę ditionis oppidum, à cōſortibus partium ſuarum Ducibus, ſe Regem fecit declarari. Quæ cùm eſſent Arithperto nunciata, moris ſignis, ſo- lenni exercitu duxit in Laudam: eamꝗ ad primam oppugnationis o- Laudam ca-
ſtenſionem cœpit. Mouitꝗ in Ducatum Bergomenſem. Et quoniam pit.
nouum Regem Rotarim magnum audit feciſſe belli oppoſitum, conſcendit paulatim in montem, & admotis Arietibus, reliquiſꝗ obſidionis apparatibus, munitiſſimam urbem cœpit oppugnare. Multoquè ſudore, cruoreꝗ exhauſto, cùm fortiter obſeſſi mœnia tuerentur, multiꝗ inuicem mortales, cecidiſſent, cœpit urbem munitiſsimam Arith- Vrbe capta
pertus. Captumꝗ in ea Rotarim, & in contumeliam detonſum, cum Rotarim cū
Rege puero fecit iugulari. Inde duxit in Comacinam: eamꝗ Inſulam puero Re-
cum oppido ſuo obſedit. Præſcius autem Aſprandus, per ſaltum uici ge iugulat.
nos confugit ad Bauaros. Sed Arithpertus expugnatum oppidum, ſolo ęquauit, Per quæ tempora Giſulphus Beneuenti Dux, cùm nouus Orientis Exarchus Romam applicuiſſet, quem maligno ſciebat eſſe in Romanos animo, eduxit exercitum: & oppida quędam Romanis parentia cœpit, inde opulentam prædam cum captiuis abegit. Sed cùm exarchus in Rauennam abiſſet, Rom. Pontifex Ioannes, miſsis Oratoribus, Ducem placauit: ut accæpta pecunia, captiuos cum cæteris rebus reſtitueret dominis. Nec difficulter annuit. Ita inuenta eſt ea gens, poſtquàm CHRISTI religionem ſuſcepit, ſemper Eccleſię paruiſſe: illiuſꝗ incremento, quod poſteriora docebunt, militaſſe. In-

l ij terca

terea etiam Forijulien. Dux, cum uicinis Vuandalis, quos nunc Sclauos appellant, manus conſeruit: & mutuis inuicem prælijs multa ſunt damna irrogata. Sed Arithpertus CHRISTO deuotus, & Romanæ Eccleſiæ amator ſingularis, ut eam magnificaret: Alpes, quas dicunt Cottias, in quibus Genua urbs nunc præclara, & quicquid ab ea ad Alpes uſq; Galliarũ fines cenſebatur, beato Petro donauit. Sed is Rex dum conſerto prælio in Aſprandum, quem Bauari reduxere, & iam inclinatis rebus inferior haberetur, in fugam uerſus, cùm Ticinum amnem traijcere tentaret, ſubmerſus interijt.

Donatio Arithperti.

¶ Aſprandus tandem poſt mille pericula, trium menſium Rex ſubſtituitur. Caput. xxxiij.

Aſprandus XXVII.

ASPRANDVS, quem pro Rege tutelam gerẽte, armis uictum Rex fugauit, illeq; elapſus eſt ad Bauaros: eorum uiribus auctus, rediſt in Italiam Regnum repetere. Illi Rex Arithpertus occurrens, prælio uincitur: & in fugam uerſus, in Ticino mergitur: Regnoquè illi ſuccedit. Sed non diu tenuit. Quamuis enim ſummo omnium Longobardorum conſenſu Rex ſit declaratus, tertio tamen menſe uitam finiuit. Ita multo labore quæſitum non ſibi, ſed hæredi filio Regnũ cernitur parauiſſe. Sic ſe res mortalium habent. Fatigant cœlũ & terram, & per mille pericula uix perueniunt quo cupierunt. Peruenientes autem, aut nouis excipiuntur incommodis, ut intelligant, non tanti fuiſſe quòd ambiebant: aut potiti, breui deſerunt. Igitur moriens Aſprandus Regno ceſſit.

¶ Luitprandus ſuccedit, fide pius, in rebelles acer. Pace cũ Pont. Rom. inita, Romã ingreditur. Caput. xxxiiij.

Luitprandus, xxviij.

LVITPRANDVS Aſprandi filius, nomen referẽs infelicis pueri Regis, Rex poſt patrem creatur, ſummo Longobardorum conſenſu. Is prima expertus eſt ſuorũ incommoda. Nam cognatus eius Rotbites, cùm necis Regiæ conſilium ſumpſiſſet, proditus Regi, pœnas dedit. Quo exemptus periculo, donationem Romanæ Eccleſiæ ab Arithperto Rege factam, de Cottijs Alpibus, confirmauit. Interea Feroaldus Spoletinus Dux, ad Regem ſuum ſimulans profectionẽ, iter habebat per Flammineam, urbesq; Rauennati parentes ditioni: & quamquàm compertam haberent eius profectionem incolæ, quia tamen nullæ recentis iniuriæ cauſæ uidebantur, nihil hoſtile ueriti, ciuitatum ſuarum cuſtodiam intermiſere. Ille autem, ubi Claſſenſe oppidũ attigit, ſuæ fecit ditionis. Sed Rex miſſo nuncio, Ducis factum irritauit: iuſsitq; reddi furto captum oppidum. Penino quoq; Forijulianus Dux, cum Vuandalis exercuit inimicitias, pro more bellico, dans & accipiẽs incommoda. Interea

Claſſenſe oppidũ dolo captum, redditur.

cùm

cùm Romani ab Imperatore non æquo fouerent iure,& eſſet aliquid
cauſæ,Longobardorum Dux à Spoleto Narniam inuaſit: & cœpit. Narnia ca-
Rex uerò Luitprandus iam aperta rebellione,Exarcho occurrēs,col- pitur.
latis omnibus ſuæ gentis uiribus,Rauennam obſedit. Cernens autem
ciuitatem captu difficilem, inde Cluſium mouit: quod oppidum ca- Cluſium ca-
ptum,crudeliter ſpoliauit. Sed hanc,ſi dici debeat,iniuriā(cauſæ enim pitur, ſpolia
non panduntur) magno poſtea Longobardus cōpenſauit beneficio. tur.
Exarchus enim Italiæ,ab Imperatore Leone miſſus, urbem Romam
ſpoliare:Pontificemq́ captū mittere Conſtantinopolim, cùm ex Ra-
uenna moueret cum militibus: Spoletinus Dux Longobardus, ope-
ras ſuas Pontifici pollicitus, cum copijs aderat,uiamq́ inſedit Salari-
am,qua erat Rauennatibus tranſeundum. Tentauit irrumpere: ſed
egregia Longobardorū opera repulſus,agmina reduxit Rauennam:
mala quæ in animo habuit,ab hoſte Imaginum Leone, implere non
potuit.Interea cùm in caput Pontificis Imperator multa moliretur,mi
ſit Eurithium patricium in Italiam: ut Romanis & Pontifici ſuſcitaret
motus iniquos. Is Longobardis dona multa miſit, ut in Pontificē fer-
rentur.Sed non profecit.Qua iniquitate temporum motus Pontifex,
cum Longobardis pacem ſtabiliuit.Quam Rex & pronus ſubijt, &
ſtrennuè impleuit.Nam captum poſtea Sutrium à Spoletano Duce,
iuſſit reddi.Cunctiq; Rex pace foris comparata,tempus eſſe cerneret, ſu
orum contumaciam comprimendi, magno exercitu comparato, du-
xit in Spoletinum,Beneuentanumq́ Duces. Qui longinquitate uia-
rum freti,minus parebant: ſed interuenientibus magnis utrinquè ui-
ris,Rex ira ſedata,reconciliari ſibi paſſus eſt Duces,meliora de ſe ſpe-
rare pollicitos. Atq; tum Rex pacato agmine,Romam duxit:uiſurus Romam
& Vrbem,& loca ſancta:quando tam de propinquo aderat. Romani adit.
autem minus Regi fidentes, urbis cuſtodiam fecere. Acceptus Rex
cum exercitu in campis Neronianis,proceſſit in Vaticanū,adhuc nul-
lis mœnibus cinctum. Ibi obuiam factus Pontifex,Regi ſe præbuit ue
nerandum.Delapſus equo Rex ex more,Pontificē genibus nixis con
ſalutauit. Et aliquot ſermonibus interpoſitis, accæpta benedictione,
Papiam remeauit.

¶ Spoletum Rex bis ſuperat. Beneuento nepotem præficit,
Hildebrandum alium nepotem Regni conſortem de-
clarat. A ſuis Godeſcalcus truncatur. Pontificis
Oratio,& Regis donatio.Claſſenſe oppidū
ſubuertitur. Tandem Rex moritur.

Caput.xxxv.

DEINDE Traſemundus Spoletanus Dux, quem pau

Id ante Rex in gratiã recepit, renouauit rebellionẽ. In quem Rex ducens, magno molimine ingreſſus, Ducatum, urbes, & oppida ſuæ fecit poteſtatis. Fugiens autem Dux, peruenit in oppidum Romanæ ditionis: ubi fide publica interpoſita, ſecuritatem accæpit. Secutus Rex, dedi poſtulat perfugam. Stephanus Romanus Dux, cum Pontifice, fidem falli non oportere, reſponderunt. Igitur mouens in Romanam ditionem, aliquot urbes cœpit: rediijtq́; Spoletum, Hildericum ibi Ducem conſtituens. Inde in Beneuentum tranſiens, cùm eius urbis Dux paulò ante rebus humanis exceſsiſſet: filiumq́; eius puerum ſurrogaſſent Maiores: Rex deſtituto puero, Gregoriũ nepotem ſuum Ducem creauit. Reuerſusq́; Papiam, cùm ſe morbo grauatum, laboribus cerneret inutilem, Hildebrandum alium ſuum nepotem, Regni conſortem declarauit. Et cùm aliquanto tempore pax eſſet, Romani uiribus augeri cœperunt, & Traſemundum Spoleti Ducem, reducere armis intentarunt. Cui rei fauerat Godeſcalcus, iampridem in Beneuentano ſuccedens, cùm Gregorius mortem obijſſet. Stephanus Rom. patricius inferiora tenens, exercitum duxit, Duciq́; obuios populos conciliauit. Traſemundus per Sabinos iter habuit. Igitur re proſperata, Spoletum perueniunt utriq́; exercitus, Ducemq́; ſuæ reſtituũt ditioni. Vicisſim operas depoſcit Romanus, oppida quæ pridem Rex recepit, recuperãdi. Ducit promiſſa Dux in diem: quòd Rex magnis copijs aduentare diceretur. Igitur iunctis uiribus occurrendum rati, Regi uias inſedêre ſiluoſas, unde agmini inſidiarentur, apud Fanum Fortunæ, & forum Sempronij. Agmina cùm illuc peruenirẽt, ex nemoroſis infeſtantur, magnaq́; uirorum detrimenta ſuſcipiunt. Iubetq́; Rex, Fori iuliani Ducem curare de incurſionibus. Ille ſuorũ iam cruore madentes aggreditur, & fortiter inuicẽ pugnatur. Ibi miles Spoletanus, Ducem ex nomine uocans, prouocat in Duellum. Non erat de more gentis (quod ſæpè diximus) liberum detrectare. Vacuatur campus. Pons erat in medio in quo infeſtis cuſpidibus incurſant. Ibi proturbatus ponte Spoletanus, in riſum ſoluit agmina. Sed utriq́; pugna omiſſa, magnis itineribus contendũt Spoletum: nec caſtra fecere prius quàm iſtuc peruenirent. Inde reuocatus à Pontifice Stephanus, ad Vrbem communiendam acceſsit. Rex uerò ſecutus, Spoletum obſedit, breuiquè cœpit: ſed Dux elabitur. Interea cùm Rex accepto denuò in poteſtatem Ducatu, in Romanos mouere cõtendit. Et dum apparatus obſidendæ Vrbis apparat, Zacharias Pontifex mittit Regi legationem: pollicitus copias, & fauores in rebellem, ſi urbes pridem à Romanis captas, reſtituat. Pacẽ Rex dedit orantibus: & continuò mouit in Traſemundum. Is ubi uidit ſe Romanorum deſtitutum auxilio, Regis

Spoletanũ Ducatum obtinet.

Hildebrandus Regni conſors.

Reſtituitur Traſemundus Ducatui.

Duellum.

gratiæ ſe permiſit. Qui accæptum in gratiam, tonſorauit, clericumq́; fi eri iuſsit. Tum Godeſcalcus Beneuentanus, audito comparis ſucceſſu, ſibi timens, uxore & filijs naui impoſitis, cum omni ſupellectili in Græciam tranare diſpoſuit. Sed ciues, ut Regis gratiam promererentur, conantem in ipſo trucidant itinere: uxorem autẽ & filios, audito tumultu, ſoluentes, capere non poterant. Pontifex inde ex fœdere urbes repoſcit. Et cùm Rex differret, acceſsit Narniam ad Regem: ibiq́; in templo Valentini ſacris peractis, Orationem habuit, præſente Rege atq́; Proceribus luculentam, de Iuſticia & Religione: ſuaſitq́; inprimis, ut humani ſanguinis effuſione, fœminarumq́; oppreſsione abſtinerent. Deniq́; peregit, ut illa ferrata pectora mollirent. Rexq́; Oratione Pontificis motus, nõ ſolùm poſtulatas ciuitates reddidit, ſed & ipſam Narniam, in qua hæc gerebantur: & Sabinenſe patrimonium, quod annis iam. xxx. tenuerũt: & in Picentibus Anconam, Cumam, ciuitates: Sutrini quoq́; agri uallem magnam, patrimonio ſancti Petri & ipſi Pontifici dono dederat. Et cum Romano Ducatu pacem in decem annos firmauit. Liberauitque Rex multos Romanos, Rauennates, & Italicos, qui carceribus Longobardorũ tenebantur. Redeuntem in Vrbem Pontificem Agibrandus Dux Cluſinus, Regis nepos, & Ramildus Tuſciæ, Caſtaldio gentis Longobardæ ſupremi Duces, deduxerunt: & facto per Ortam, Pomeriam, Polimertium, atquè Bleram itinere, eas ciuitates præſenti, recipientiquè Pontifici tradiderunt. Interim Rex copias ad ſtatum remittens, in ſua quoq́; ſe ipſe recepit. Pontifex in Vrbem gratulabundus redit, & inſtitutis Supplicationibus in templo Rotundæ Mariæ, diuinum ipſe impleuit officium. Erat quies per id tempus anno per Italiam uno, cùm nemine ſuſpicante, nunciatur Regem obſediſſe improuiſò Rauennam. Cũq́; Exarchus ſatis fideret urbis munitioni, præſidioquè militum, ac ciuium perpetuæ uoluntati: tamen deprædationes, & incendia, quæ foris agerentur, perpulerunt, ſimul & diuturnæ obſidionis timor: ut miſſo ad Romanum Pontificem nuncio, poſtularet, quod in Narnia feciſſe nuper memoraretur, accederet Regem placare infeſtiſsimum. Pontifex Legationem miſit, Benedictum EPISCOPVM Tuſculanum, & Ambroſium primicerium Notariorum. Sed illi cùm à Rege minus audirentur, Pontifex commendata Vrbe Stephano Duci Romano, uiam ingreditur. Interea Rex longè cernens, nullam ſupereſſe urbis capiendæ ſpem, antequàm aduentaret Pontifex, ſoluit obſidionẽ, duxitq́; in oppidum Claſſenſe. Eoq́; per ciuiũ diſſenſionem capto, direpto, atq́; ſubuerſo, Papiam reduxit exercitũ. Pontifex per Imolã iter faciens, perq́; Rauennam, peruenit ad Padum: quo in loco, ordinante

Dux Beneuenti trucidatur à ſuis.

Donatio Eccleſiæ.

Claſſenſe oppidum ſubuertitur.

Rege, inuenit nauigia, quæ illum Papiam ad Regem perducerent. Exceptus multo cũ honore, Pontifex apud Regem egit, ut omnia quę de Rauennate capta eſſent ditione, redderentur. Excepit autem Rex tertiam oppidi Ceſenatis cum arce partem: quæ opportuno loco conſiſtens, ſine magno Longobardorum incommodo reddi non potuit. Vix in Vrbem redierat Pontifex, & ad gratias Deo perſoluẽdas non dum expletum erat diuinũ officium, cùm nuncius adeſſet, Luitpran-
Moritur Rex. dum Regem morte extinctum: Hildebrandumq́ꝫ nepotem, quem ille conſortem aſſumpſit, pro ignauia deſtitutum.

¶ Rachiſius Rex eligitur. Pacem cum Romanis & Rauennatibus ad.xx.años initã, fregit: Zachariæ Pon. ſuaſu ex Rege fit monachus. Caput.xxxvi.

Rachiſius XXIX. RACHISIVS Forijulienſis Dux, qui in agmine ad Spoletum proficiſcente, uirtutis indicium dederat, deiecto ad pontem milite, qui ſe prouocaſſet, omni cõſenſione Ducũ Rex declaratur. Qui Rex à Pontifice, per ſubmiſſos oratores rogatus, pacem cum Romanis, & Rauẽnatibus conſtituit in annos uiginti. Sed illam non diu poſt uiolauit, per Rauennatum ditionem ducens in Peruſiam. Qua uerò ex cauſa, imò qua Italorum culpa, preſsis labris, ut ſolent, Italici Scriptores prætererũt? Satagit omnis uiribus Rex Peruſiam capere, adhibitis Arietibus & machinis in tali negocio opportunis. Sed opem attulit neceſſariam pietas Pontificis Zachariæ. Acceſsit enim ad Regis caſtra, & Deo, qui ſpiritum tenet Principũ, agente, animum Regis adeò immutauit: ut nedũ ſolueret obſidionem, ſed etiam Regni, & opum, quas tenebat, abijcere ſtatuit ſplẽdorem. Nam poſt paucos dies fratri Regnum permittens, cum uxore & filijs Ro-
Rex fit Monachus. mam ueniẽs, à Zacharia Pontifice, clericus & Monachus effectus eſt.

¶ Aiſtulphus tributum à Romanis in capita expoſcit. Rauennam deditione primus exuperat. Pontifex implacabilem Regem uidens, poſt ſolennes preces habitas, Regem Franciæ in auxilium uocat. Caput.xxxvij.

Aiſtulphus XXX. AISTVLPHVS deinde Rex, concedente germano, uolentibus Proceribus ſublimatur. Is uniuerſam mox Italiam infeſtam habuit: fœdera nulla nouauit. Iam enim Zacharias Papa cœlo conceſsit: Stephano uerò tradi permiſit curam paſtoralem. Anniſus eſt Pontifex Regem muneribus, Oratoribusquè miſsis placare: ut fœderibus in annos quadraginta conſentiret: flexitquè, ut pateretur cautiſsimis uerbis ea fœdera conſcribi, ſubſcriptione Regia accedente. Superabat AISTVLPHVS omnes prædeceſſores ferocitate, quàmuis

quamuis Italico ſub cœlo natus, nutritusq́. Itaq; quarto menſe poſt habitos de pace tractatus, cunctis euaſtatis, mandauit Pontifici: ſi pacem cuperet, ſingulos Romanos, & ſuarum partium mortales, per ſingula capita, tributi nomine, ſingulum iuberet aureum nummum perſoluere. Adniſus eſt Pontifex, Regem Oratoribus & muneribus miſſis complacare. Sed ubi conatus ſuos fruſtratos aduertit, miſit ad Conſtantinum Imperatorem: ut ſi rebus Italiæ conſultum uellet, in tempore conſuleret. Oſtendit omnem Italiæ ſtatũ: quòd niſi in tempore ſuccurreretur, futurum, ut omnis Italia in Aiſtulphi Regis poteſtatem redigeretur. Sed per hæc tempora, cùm ſigna circumferret Aiſtulphus, Rauennam obſedit: & oſtenſis maximis futuræ molitionis apparatibus, ciues eo perpulit, ut eam dederent ciuitatem. Hic omnium Regũ primus eam urbem, ſæpius à prædeceſſoribus fruſtrà pertentatam, in ſuam redegit poteſtatem. Imperator Cõſtantinus ſcripſit Regi: ſolenneſq; miſit Oratores: quibus Papa alios coniunxit. Hi Regem accesſere Rauennam: & multi cum illo agentes, nihil præter uerba, & ea quidem aſpera reportauere. Addidit tamen Longobardus, unum ex ſuis Romam, & inde Conſtantinopolim iturum. Ea Pontifex cùm audiſſet, & nihil actũ eſſe intelligens, Romanos adhibuit in conſiliũ. Quorum precibus & inſtantia, cenſuit taliter cum Imperatore agendum: ut niſi in perſona, & cum omnibus Romani Imperij uiribus Romæ & Italiæ ſuccurreret, aliam uiam unde ſpes ſalutis daretur, eſſe quęrendam, cum Imperij detrimento. Iam uerò Conſtantinopolim Longobardi Regis nuncius, & Paulus Romani Pontificis Stephani germanus, uixdum profecti Vrbe Oratores ibant: cùm Aiſtulphus Romano Pon. & populo per nuncios comminatus eſt: forè, ut niſi ſeſe, & urbem Romam dedant, eos omnes, uelint nolint, in poteſtatem factos, ad unum iugulet. In quem adductus tremorē Pontifex, populo in Lateranēſem baſilicam conuocato, homiliam habuit lachrymis plenam: ſingultibusq́, quàm dicendi coloribus pleniorē: imminere dicens Romanæ urbi, Romano populo excidium, nec ullam habendam ſpem in deditione impijſſimo Regi facienda: uiribus autem Romani populi non poſſe reſiſti eius populi furori, qui omnem penè Italiam in poteſtate habeat: niſi DEI deſuper imminētis clemētia tueať, quæ rebus etiã florētiſsimis, cunctis ſit pręſidijs anteferēda: cuius implorandę illa ſit certiſsima ratio, ſi in ſacco & cinere, uigilijs, ieiunijsq; humiliati, Creatorē ſuũ, ſemper petentibus paratũ, auxilio poſtulauerint. Tertio ex hinc die, cùm ſe ex ſentētia Pontificis humiliaſſet populus in ſupplicationē, à Lateranenſi, in matris Domini maiorē baſilicã proceſſum eſt: pręfulitq; Pon. pacis formulã pſidi Aiſtulphi chirographo exaratã, à

Tributũ capitale à Ro. expoſcit.

Rauēna dedita.

Minæ Regis.

Crucis

Pipini Regis Franciæ, Papa auxilium implorat.

Crucis uexillo, quod precioſiſsimè ornatum, præcedebat pendentem, in quam populus Romanus omnẽ periculi ſui cauſam, coram DEO mœſtus, eiulansq́ꝫ deflebat. Nec tamen ceſſauit interea Pontifex Aiſtulphum muneribus, maiorisq́ꝫ precij pollicitationibus pertentare: ſi fortè captum Rauennæ Exarchatum reddere, & pacem cum Romanis pactam ſeruare uellet. Et cùm nihil ſolito magis proficeret: miſſusquè ad Imperatorem Pontificis germanus, nec ſpem præſidij literis faceret, nec rediret: cum Rom. pop. conſtituit, opem Regis Franciæ implorandam. Veritus tamen: ne ſi id Longobardus reſciſſet, prius accelerato furore, Romanos opprimeret, quàm ex Francia ſuppetiæ poſſent afferri, epiſtolas peregrino homini, Longobardis ignoto, ad Pipinum dedit Papa: quarum hic maximè tenor fuit: ut quando Longobardus nec pacta cum Romanis ſeruaret fœdera: nec Exarchatum Rauennatem, nec alia de Romanis capta redderet, prece, precióue mollitus, opem ipſe chriſtianiſsimus afferret. Cuius opis ratio, ut ſolidiori iniretur modo, ſcripſit Pontifex: oportere Regem Pipinum, tanquam proprio inductum motu, ab ipſo Pontifice, ut in Franciam ad ſe iret, poſtulare.

¶ Legati à Conſtantinopoli redeunt. Imperatoris animum eſſe ſignificant, ut Pontifex pro fœderæ ſeruando denuò Aiſtulfum appellet. Pontifex id facturus, à Pipino in Gallias euocatur: Regi Pipino perſuadens, ut pro Romana Eccleſia, Rom. Pon. expeditionem in Italiam Gallus ſuſcipiat, ut ut obnitente Longobardo.

Caput. xxxviij.

INTEREA Paulus Pontificis Germanus, Ioannesq́ꝫ Silentiarius, & Aiſtulphi Regis nuncius, Conſtantinopolim pariter utiuerant, ita Romam ad Pontificem unà ſunt reuerſi. Fuitq́ꝫ Imperatoris reſponſi ſumma. Stephano Pontifici pro integranda pace, ad Aiſtulphum eſſe properandum. Dumq́ꝫ Pontifex ad iter ſe accingit, uenere Legati à Rege Franciæ, Epiſcopus, atq́ꝫ Dux, orantes: ut ſummus Pontifex, Regem ſuum, in ipſa Francia dignetur adire. Mouit itaquè Pontifex, utriuſquè Regis, & Imperatoris nuncijs ſociatus. Et priuſquàm ad Papiam ueniret, præmiſsi ab Aiſtulpho nuncij, illius uerbis præſcribere non ſunt ueriti: ne Rauennam, eiusquè Exarchatum repeteret: fore polliciti, ut ſi ea modo poſtulatione temperaret, facturum Regem quod poſceret. Cunctis ſimul ut ierant, Imperatoris, Francorumquè REGIS Oratoribus in præſentiam Regis perductis: Pontifex poſt munera Regi data, faciens uerba, & perfidiam Aiſtulphi grauibus notauit ſententijs: & omnia quæcunquè ille, aut

Pontif. in Franciam pergit.

poſt

poſt uiolatam pacem cœpiſſet, aut ſui prædeceſſores Longobardi Reges occupauerant, reddi poſtulauit. Cunq; Aiſtulphus pertinax ſicut antea perſiſteret: egerunt apud eum Imperatoris, & Franciæ Regis oratores, ut Pontificem dimitteret in Franciam profecturum. Tulit id egerrimè Longobardus: nec tamen auſus, Francorũ Regi, quod tantopere cupiebat denegare, Pontificem dimiſit. Eum Carolus, cui poſtea Magno fuit cognomen, Pipini Regis filius adoleſcens, Francorum fines ingreſſum, à centeſimo lapide ad palatiũ uſq; Ponticonem, ubi Pipinus erat, deduxit. Proceſsit tamen ad tertium lapidem Rex Pipinus, & equo deſcendens, Pontificisq; pedes oſculatus, illum terra incedens, & frenum Pontificis equi regens, ad cubiculum uſq; deduxit. Longobardis ubi profectum uidit in Franciam Pontificem, miſit ſuæ gentis Primores poſt illum, qui reuocato ab itinere, pollicerentur omnium quæ poſtulauerit reſtitutionem. Sed ubi Pontificem continuò iter agere, nec iam ui ulla perductum in Franciam retrahere liceret: cogitauit Rex: ipſam Rauennam, cum ſubiectis ciuitatibus euertere, mortaleſquè in eis perdere: ut tanto metu liberatus, expeditius in urbem Romam duceret, illamquè ſolo æquaret, prius quàm Pipinus de Francia ſeſe poſsit emouere. Ab hac autem crudeli cogitatione, nihil eum magis auertit, quàm quòd ſperaret Pipinum promiſsis ludificare. Carolomannum nanq; Pipini fratrem, qui ſe monachali habitu Caſsinenſi cœnobio incluſerat, euocauit: promiſſisquè onerauit: ut ad fratrem profectus, diſſuaderet Italiæ expeditionem, bellumq; in Longobardos ſuſcipere, promittit operã. Profectus in Franciam, magnis contendens itineribus. Sed iam Pontifex Regem allocutus, ſeriò ab illo impetrauit, expeditionem ſeriã in Italiam facere. Tantum ſibi moræ depoſcebat, ut uerno tempore educat. Interim uires & arma, & reliqua profectioni neceſſaria compararet. Pontifex ſe apud S. Dionyſij Pariſienſis Monaſterium contineret. Dum ergo Pontifex quaſſas ab itinere uires reparat, & Pipinus copias compararet, ſuperueniens Carolomannus, legationem etiam ipſe ſuam peregit: ſuadens, in Longobardos amicitiam, nec ullo pacto bellum permittens. Auditis fratris uerbis, ſatis durè illum cöarguit, quòd ſe Regũ rurſus implicet negocijs iam mundo crucifixus: quodq; impiæ gentis ſuaderet amicitiam, diſtinereq; germanũ cuperet à Romanæ Eccleſiæ & populi tuitione. Indignatus ergò, tanquàm à ſuo cœnobio apoſtatantẽ fratrem, in Vienenſi Gallia iuſſit includi: ibiq; breui, dolore animi confectus, diem ſuũ obijt. Adductus aũt Rex, Pontificis ſuaſu, Oratores præmiſit ad Aiſtulphũ, qui uerbis ſuis ſuaderent, pacta cũ Romanis fœdera ſeruari, captaq; reſtitui. Et ipſo, ut ſemper ante, tergiuerſante, Pipinus, qui

Pipini humilitas.

Caroloman ni mors.

ante

ante rem in occulto gerebat, tum publico edicto propoſito, Ducibus, militibusq; indixit: ut in diem parati, expeditionem noſſent in Italiam faciendam. Iam in conſtituta tempora Ducibus, militibusq; undecunquè confluentibus, iterum legationem ad Longobardum, Regi Pipino Pontifex faciendam inſinuabat. Sed idem qui prius, caſſus erat legationis euentus, Longobardo in pertinacia perdurante.

¶ Pipinus ſub aduentu in Italiam, Papiam obſidens, uicinia depopulatur. Pontifex miſertus cladem populi, Pipinũ orat: ſi Longobardus pacta ſeruare uelit, depopulationum finem faciat. Aiſtulphus fictè omnia ſpondens Pontifici, exercitu in Franciam reuerſo, Romam mox acerrimè infeſtat. Caput. xxxix.

INTERIM Francus leuis armaturæ milites, locis opportunis præmittit occupandis: qui Alpium ſaltus inſidentes, hoſtem ab incurſionibus prohiberent. Aiſtulphus cum toto exercitus ſui robore, contendit Alpium ſeruare clauſtra, contemptuq; paucitatis, Francorũ militum pugnam intentauit. In qua non leue accipiens incommodũ, cõactus eſt retrocedere. Quæ cùm accepiſſet Pipinus, agmina ſua accelerare, nec antequam ad Papiam ueniãt iubet conſiſtere. Obſidetur Papia, & omnis uicina regio, populationibus & incendijs fit inquieta: pecora & omnis generis prædam, mulieres cum uiris, manus poſt terga reuinctos colones, in ſua caſtra Franci cogebant. Ea miſeratus cùm cerneret Pontifex, in Italiæ populum cladem redundare: obſecrat Regem, ut ſi Longobardus pactam uelit ſeruare pacem, captaq; reddere, malis finem faciat. Eas ſoluendæ obſidionis, & initę pacis conditiones non ſolùm cupidè accepit Aiſtulphus, ſed magis adulationibus, bonitati Pontificis gratias egit. Inſuper plura, & meliora, quàm poſtularentur, ſponte ſua, ad promerendam ſancti uiri gratiam, eſt pollicitus. Secundùm quæ conſtituta, multis aſtipulationibus, & ſacra religione à Longobardo Rege, ſuisq; optimatibus firmata, Pipinus relicto apud Pontificem Varnerio, ſpectatæ inter Francos Proceres uirtutis uiro, Abbateq; celebris nominis patre: qui pacta ex fœdere impleri curarent, in Franciam reduxit exercitum. Pontifex cùm paruam reddendis ſe preſente ciuitatibus, reformandi agri moram poſtulaſſet, Aiſtulphus iuſta poſtulare dicebat. Interim cum Varnerio Romam eſt profectus. Dumq; Pipinus Franciam, Pontifex Romam petijt, Aiſtulphus Rex contractis tumultuariè copijs, Rauennam uenit: & exercitu magnis conatibus parato, in Romam duxit. Quam obſidione cinctam tribus preſsit menſibus, & omnia quæ pomerijs excluduntur,

Papia obſidetur.

Egregia adulatio.

abſq;

abſq; aliquo diuini, aut humani iuris reſpectu, crudeliſsimè uaſtauit: ut plura tum immanis tyrannus, Romæ ſuburbanis, & agro intulerit detrimēta, quàm illi ab inclinatione Imperij hoſtiles exercitus. Perfugerat autem Pontifex cum Romanis ad notum Pipini præſidium: Varnerio addēs ex Romanis duos, qui prono delapſi Tyberi, in Maſſiliam nauigantes, magnis itineribus ad Regem contendunt. Qui iam dudum audita Longobardi perfidia, exercitum renouat: & prius quā aduentarent nuncij, iam ire in Italiam inſtituit.

¶ Imperator Orientis per ſuum Oratorem docet, Exarchatum Rauennatem, non Pontificis Romani, ſed ſui iuris eſſe. Pipinus ob animæ ſalutem, hanc in Italiam expeditionem à ſe ſuſceptam eſſe ait: ideò Apoſtolorum principi Petro quidquid in Italia armis re cuperat, dono daturum. Aiſtulphi item mors. Caput. xl.

IMPERATOR autem Orientis cùm audiret Francos ſubſidio ueniſſe, mittit ad Pontificem, qui diſſuadeat Gallorum inuocationem. Pontifex, quæ fecerit, temporū neceſsitati inſcribit: iam eſſe ſuos apud Regem: non conuenire, ut quod ſummis precibus poſtularit, nunc recuſaret. Imperatoris Orator, ad Regem Franciæ contendit. Sed Pontifex illi duos adiungit, qui Regem propoſito itinere confirment. Vna profecti, in Franciam perueniunt. Sed iam Regem tranſmiſsis Alpibus, audiunt in Italia eſſe. Græcus Orator noctu, deluſis his quos illi Pontifex adiunxit, properat ire ad Regem. Quem in agro Papienſi inuentum cum exercitu, magnis ab Imperatore ſuo muneribus donat: oratq́; ut receptum de Longobardorum manu Exarchatum Rauennatem, cum attinentijs, nemini quàm Imperatori debere intelligat: itaq; illi, non Pontifici recuperandum. Reſpondit Rex. Quæ ſuperiori expeditione, & nunc iterato impendio fecit, non in cuiuſquam gratiam, ſed animæ ſuæ ſalutem feciſſe, remiſsionemq́; peccaminum: ideoq; quod armis, ſudoribus, ſanguineq; à Longobardis recuperauerit, id ſe ſanctorum Apoſtolorū principi Petro donaturum. Fruſtratus Græcus redit. Rex Pipinus obſidione premit Longobardum, & ex prioris deditionis formula ſpondet omnia quæ prius conuenerant. Sed iam cautius conſulturus rebus, non ante laxat obſidionem, quàm ſint omnia reddita. Mittit Longobardus ex ſuis: & Rex Franciæ Abbatem Fulcadum, cui ualidam manū attribuit: per quem omnia, cum Rauenna, totoq; Exarchatu, Romani Pontificis nomine memorata Abbati ſunt conſignata. Ea autem apud Blondum ſpeciatim legat qui uolet commemorata. Quæ omnia ſunt à Francorum Re

Pontificis impoſtura.

Blondus.

ge dono data Eccleſiæ Romanæ: quæ iure uictoriæ ad eundem Re-
gem peruenerunt. Et quærimus adhuc, unde opes prodierint quas
nunc tenet Pontifex? Dum ergo tam multa ex fœdere redderentur Ec
cleſiæ Romanæ, annisus fuit Aiſtulphus, priſtinis perfidiæ ſuæ arti-
bus uti. Nam Pipinum, qui ſe interea ad radices Alpium continebat,
Aiſtulphi mors. trans Alpes properaturum ſperans, Fauentiam de Pentapoli, & Fer-
rariã reddere differebat: cũ diuino correptus iudicio, apoplexia in ue-
natione interijt. Quod cũ intellexiſſet Pipinus, Alpes eſt trãsgreſſus.

¶ Aiſtulpho mortuo, Deſyderius Hetruriæ Præfectus, & Longo-
bardorum Dux, cum militibus quibus præerat, Regnum inua
dit. Id ægrè ferens Rachiſius Aiſtulphi frater, à monaſtica
pietate deflectens, omnium Longobardorum ani-
mos ſibi deuinciens, arma in Deſyderiũ parat.
Deſyderius Pon. Rom. opẽ implorat: cuius
ſtudio & fauore accedente, communi
Longobardorum ſuffragio Rex de
claratur. Caput. xli.

Deſyderius XXXI. DESYDERIVS Dux Longobardus, Hetruriæ Præ
fectus, Aiſtulphi morte celere per Italiam fama diſſeminata, copiarũ
quibus præerat robori innixus, Regnum per arma inuaſit. Id autem
adeò moleſtè tulit Rachiſius (quem Aiſtulphi fuiſſe germanũ oſten-
dimus) ut interrupto monaſticæ uitæ propoſito, arma indueret in De
ſyderium: omnesq; Italiæ Longobardi, exceptis Hetruſcis, Rachiſiũ
ſequebantur. Qui in magnum cõacti exercitum, Hetruſcos fines inua
dere ſtatuerunt. Tum Deſyderius ſibi timens Pontificis fauores mul-
tis precibus implorauit: fore pollicitus, ut ſi Pontifex, Romaniq; opẽ
afferrent, ipſe Regnum adeptus, ea redderet quæ ex fœdere erant reli
qua: & non ſolùm pacem cum Aiſtulpho initam ſeruaret, ſed Pontifi-
ci & Romanis perpetuò obſequeretur. Eam cùm audiſſet legationem
Pontifex, Fulcadi Abbatis uſus conſilio, ſtatuit Deſyderium exaudi-
re. Miſitq; cum illo in Tuſciam Paulum fratrem, qui cum Duce fœde
ra conſtitueret: eorumq; formula, ex Pontificis ſentẽtia, Breui eſt con
cepta. Et Deſyderius, ſuique Proceres, atq; commilitones, maximis in
ſua, dirisq; in filiorum capita, ſi fidem fallerent, conceptis execrationi
bus, ſeſe iuriſiurandi religione obſtrinxerunt. Fœderum formula in
Vrbem delata, miſit Pontifex Stephanum presbyterum, ad Rachiſi-
um, Longobardosq; eius ſecutos arma: admonens, ne Deſyderio, quẽ
appellaſſet Regem, aduerſarentur. Fulcadusquè cum ſua cohorte ſe-
cutus, oſtendit fore: ut ſi Deſyderio ultra moleſti eſſe pergerent, cum
Romanis, Francisq; magis, quàm cum Deſyderio bellũ gerant. Qui
bus territi, tantisq; comminationibus, Longobardi Deſyderio con-
ſentiunt:

ſenſerũt: qui fidẽ ex fœdere Pontifici ſeruaturus, Fauentiam cum ſuo caſtello Tyberaico, quod nunc eſt Baguacauallum, dedit. Quo in tempore, aut paulo prius, occupata ab Aiſtulpho Longobardorum Rege Rauenna, finem habuit Magiſtratus Exarchorum à Conſtantinopoli in Italiam miſſorum, Anno quinto & lxx. ſupra centeſimum. Interea Deſyderius, cùm uacuata ſede Apoſtolica, ſtuderet ſuæ partis Conſtantinum quendam per amicos ſublimari: fraudatus expectatione ſua, alias inibat uias, Romanorum, & Pontificis uires creſcentes minuere. Erat Romæ Paulus Græcus, Imperatoris cubicularius ab illo miſſus, ut quam poſſet pro Imperatore in prima Vrbe autoritatẽ ſeruaret. Qui & ſi Ducatum Romanum non adminiſtraret, tamen fretus quorundam ciuium fauoribus, qui nouis rebus (ut fit) ſtuderent, pleraꝗ ex autoritate Imperatoris implebat. Volens igitur Deſyderius longinquum potius Imperatorem, quàm uicinũ cum Romanis Pontificem rebus præeſſe, uoti cauſa Romam acceſsit: & multa cum Pontifice de Religione locutus, illam præferebat ſpeciem, qua perpetuam fore pacem inter Eccleſiam, & gentem ſuam poſſet ſperare. Sed cùm dimiſſo Pontifice, Paulum Græcum conueniret, publicè illum corripuit: quòd nihil autoritatis pro Imperatore, inter cõtendentes de ſummo Pontificatu, interpoſuiſſet. Animauitꝗ hominem, ut Chriſtophorum primicerium, qui Eccleſiæ Romanæ, & Francorum amicitiæ apprimè ſtuderet, euocaret cũ filio: oculosꝗ utriꝗ iuberet effodi. Multos ex Romanis proſcripſit: alios etiam incarcerauit. *Exarchatus in Italia finis.*

¶ Adrianus Pon. I. creatur. Deſyderius illius, & Caroli Francorum Regis poteſtatem ſuſpectam habens, fœdera ab Pon. petit. Pontifex Deſyderio uiolatam fidem exprobrat. Inter hæc Hildegarda Carolomanni uxor, ad Longobardum profugit: quæ Deſyderio ſpem facit, ut & fœdera negligeret, & nouas turbas per Italiam perpetraret. Caput. xlij.

PER quæ tempora Stephanus Pontifex rebus humanis eximitur. Suffeceruntꝗ Primum Adrianum ex gente Romanum: uirum magni animi, & tanta Sede dignum: qui ad hoc natus uidebatur, ut labentem Italiam, & ſub Longobardorum Regno laborantem, & inprimis urbem Romam cum ſua Sede, erigenti Carolo Francorum Regi aſſiſteret, iungereturꝗ. Ad cuius uiri aſſumptionem, Deſyderius quid ageretur intelligens (nam Pontifex uinctos à Græco ſtatim relaxauit, proſcriptosꝗ reuocauit in Patriam) miſit ad Pontificem, pacis fœdera cum illo cupiens renouare. Reſpondit Pontifex. Se cum omnibus, & præcipuè cum gente Longobarda pacis cupidiſsimum: *Adrianus Pon. creat.*

m ij non

non poſſe Deſyderij pactionibus fidere, qui totiens uiolaſſet Stephano Pontifici promiſſa, atque iurata fœderum capita. Cùm iſta per Oratores agerentur, aperuit ſe Deſyderio quædam blandientis facies fortunæ: quæ tamen illi, gentique ſuæ uerſa eſt in exterminium. Nam Hildegarda, Carolomanni Regis Francorum nuper defuncti uxor, cum filijs, cùm gloriæ inuideret uxoris Caroli, multaque intentaret per Carolū non permiſſa, ut illi ſuſcitaret incendium, conſilio cuiuſdam profugit in Italiam ad Deſyderium Longobardorū Regem, cum filijs. Sperauit Longobardorum Rex, effecturum ſe, ut Pontifex ex his Carolomanni filijs Regem crearet, immitteretque aduerſus Carolum: quo bellis ciuilibus laceratum Regnum, minus in Italia timeretur: & perinde ſibi Italiam paruo negocio ſubijcere cōfidebat. Sed cùm ea ſpe quoque inungendi ex filijs Regis deſtitueretur: alia uia aggreditur: futurum ratus, ut cùm motus bellorum fierent, Pontifex animos ſubmitteret. Ea de re certior factus eſt Pontifex, per literas quorundā eius gentis Ducum, ſiue flectēdi Pontificis gratia, ſiue commiſerationis in Eccleſiam.

Hildegarda · *Practica Deſyderij.*

Interea Rex in Rauennate ditione bella concitat, prędas agit, urbes in deditionem accipit, ipſi Rauennæ facturus obſidionem. Ea iam urbs pro Rom. Pontifice ab Epiſcopo, & tribunis tribus regebatur. Qui Pontificem adierunt: oſtendentes, qui motus pararentur. Mittit Regi Oratores Pontifex: obteſtantes, ut fœdera ſancita ſeruentur, ablata reſtituerentur. Reſpondit Rex. Oportere Pontificem proficiſci, ad ſecū ineunda colloquia, de rerum ſumma. Interim totis niſibus incendio, rapina, & incurſionibus regio fœdatur. Non deſtitit Pontifex, literis & Oratoribus, muneribusque Regem placare. Nouiſsimè miſit Abbatem Sabinenſem, cum Monachis uiginti: qui multa de iuſticia diuina, S. Petri religione locuti, nihil profecerunt. Rege ad omnia obtendente: niſi Pontifex ad tractandum de rerum ſumma egrederetur, nihil poſſe fieri. Tum illi ex præſcripto Pontificis. Si redderentur ad formam pactorum ablata, uenturum Pontificem quocunque uocaretur. Miſit Rex & ipſe uiciſsim ad Pontificem Oratores, ut ad ſe egrederetur Pontifex. Quibus idipſum reſponſum eſt: ſi in eum ſtatum res redirent, quibus initio ſui Pontificatus fuiſſet, nihil recuſaturum: & omnino ut flecteret Regem, ceruicoſum, alios etiā honoratiores denuò miſit Oratores, qui pacta fœdera depoſcerent impleri. Qui nihilo magis prioribus proficientes, etiam audierunt: Niſi aliter ſibi, rebusquè Eccleſiæ Pontifex conſuleret, uenturum ſe Romam obſidere.

Bellum cit.

¶ Minis Deſyderij Pon. Caroli Franciæ Regis auxilium implorat. Qui Regis Longob. exercitum in alpibus Cimiſijs diſſoluit, Regemque fugauit. Caput. xliij.

HIVS rei nuncio territus Pontifex, obſidioni tolerandæ neceſſaria præparauit: muros ac mœnia roborauit: miſitq́ in Franciam ad Regem Carolum, ut paternum ſecutus exemplum, laboranti à Longobardorum ui & iniurijs Italiæ, Vrbi Romæ, & ſedi Apoſtolicæ imploratus adeſſet. Quod cùm Longobardus intelligeret: ut aſtu Pontificis machinationem ſubuerteret, egreſſus Papia cum filio, & Proceribus: ducta ſecum Carolomanni relicta cum filijs, magnoq́ militum apparatu, cõtendit Spoletum: & inde mittens Andream referendarium cum tribus alijs, fecit Pontificem certiorem: uenire Regem cum Francis, pacificè colloquium quærentem, de omni rerum controuerſia. Pontifex intelligens quid moliretur: ut uni ex Adoleſcentibus data Corona, Carolũ à ſe auerteret imploratum, Vrbi muniendæ inſtitit, & copijs militum ac commeatuũ neceſſarijs impleuit, ab his qui Rauennæ, Hetruriæ, alijsq́ locis inerant. Tum baſilicas Apoſtolorum, omnibus ornamentis in Vrbem deportatis, claudi iuſsit: ut ſi omnino limina Apoſtolorum uiſitare decreuiſſet, non niſi foribus effractis, in animæ ſuæ periculum eſſet uiolentus. Tres deinde miſit Epiſcopos, qui Regi, Franciſq́ obuiam facti, ad Interranniam denunciarent: ne terram Romani Ducatus ingrederentur, ſub dira anathematis execratione monuerũt. Adeóq́ apud ferocem Longobardum ualuit anathematis denunciatio: ut tacitus, confuſusq́ Papiam ſit reuerſus. Per quod tempus Gregorius Epiſcopus, Fulcadus Abbas, & Albuinus cubicularius, Romam à Carolo miſsi ad Pontificẽ, ſciſcitati ſunt: ſi Deſyderius omnia ex fœdere, quod Regi patri ſuo ſpopondiſſet, iam reſtituiſſet? Cúnq́ Pontifex in re notoria nullo opus reſponſo putaret, uidiſſe inquit illos uenientes, quæ ſit rerum facies. Ilico profecti ſunt ad Regem. Quibus Pontifex duos adiunxit. Venientes ut miſſi ſunt, orauere, ut pacta conuenta ſeruarentur, inuaſa reſtituerentur: ut pace & tranquillitate fruerentur omnes. Tulerunt autem ab illo reſponſa maiori quam unquàm antea obſtinatione temerata. Quæ cùm relata eſſent Pontifici, remiſit ad Franciam, quæ uidiſſent, audiſſentq́ relaturos: oraturosq́, ne ſuppetias diutius moraretur. Carolus auditis quæ geſta eſſent, eoſdem Oratores remiſit ad Deſyderium, oblaturos ſuo nomine. xiiij. milia aureorum, ſi Romano Pont. adempta redderentur. Et cùm pecuniæ preces additæ, pectus Longobardi mollire non potuiſſent, iter ad Italiam Carolus eſt ingreſſus. Cúnq́ multas præmiſiſſet cohortes, quę Alpiũ montis Iouis clauſtra occupaſſent, ipſe robur ducẽs totius Francorum militiæ, montem Ciniſium conſcendere cœpit. Occupauerant autẽ montis Iouis ſaltus, clauſtraq́ Deſyderius: & Longobardis, quos Spoleto, Be-

Deſyderij aſtus.

to, Beneuento, Foroiulio, Hetruriaq́ꝫ acciuerat, in Tauronẽſibus, & apud Auguſtam prætoriam obiectis: omnes Alpiũ aditus, per quos Francis erat eundum, ſtationibus, & additis repagulorum munitionibus confirmabat. Ea cùm eſſent Carolo, Ciniſij montis uerticẽ tenenti renunciata, tentauit iterum per Legatos Deſyderium: ſi uellet auro accæpto, oblatis ultima legatione pacis conditionibus cõſentire? Ipſoquè, qui magnam ſui de ſe fiduciam præferret, rem uerbis ducente, iuſſit Carolus cohortes ſumma Alpium ſuperare. Quamprimum uerò diſcurrentes undiq́ꝫ nuncij, Deſyderio attulerunt, Francos occupatis ſaltibus clauſtra oppugnare, alpesq́ꝫ ubiq́ꝫ locorũ etiam ſemper aliàs inuiorũ perrumpere. Ilico territus, conſternatusq́ꝫ receſsit: & pugnandi iuſta acie ſpe abiecta, cöactũ magna oſtẽtatione dimiſit exercitum.

¶ Fugam capit Deſyderius. Spoletani, cum reliquis aliquot ſuæ gentis Eccleſiæ ſe dedunt. Caput. xliiij.

PAPIAM communire, in eaq́ꝫ obſidione diuturna Caroli uires frangere, Deſydericus conſtituit. Filium, & relictam Carolomanni, cum filijs ſuis miſit Veronam. Duces quos ſuis finibus euocauerat, Spoletanus, Beneuentanus, Foroiulienſis, & Hetruriæ Præfectus, in ſua quiſq́ꝫ copias reduxerunt. Fugientes Carolus inſequi iuſsit. Et ubi nemo ſe pugnæ oppoſuit, nec per campos uagaretur: firmandæ obſidioni inſtitit. Vocataq́ꝫ ex Gallijs uxore cum filijs in caſtra, Romam ire diſponens, ad continuandam

Spoletani b. Petro ſe dedunt.

obſidionem omnia diligenter inſtituit. Spoletani autem, & ei ditioni ſubiectæ urbes, Primi, poſtquam ſuos ab Rege euocatos, redire uiderant, remq́ꝫ Longobardorum inclinari, publica fide interpoſita, Romam ibant: ſe, ſuaq́ꝫ omnia beato Petro deuouentes. Omnes in unum ex ſingulis cöactos, Pontifex forma præiuit: qua ſubiectionem & fidelitatis iuramentum, ſancto Petro, & Romanæ Eccleſiæ obedientiam præſtiterunt: raſis primùm capitibus (quod genti uſitatum erat) barbam nutrire: à quo nomen habuiſſe multis ſolent uideri. Ea uerò moderatione, in tanta rerũ proſperitate uſus eſt Pontifex, ut Hildebrandum gente Longobardum, cuius antea fidem conſpectam habuiſſet, approbantibus ſuis cõgentilibus, Ducem creauerit Spoletanum. Quæ res futuro fuit firmamento Eccleſiæ ſtatui. Cùmq́ꝫ multi ex gen-

Peregrinationis uota.

te deuotionis gratia ſe Romam conferrent, permiſit Pontifex: ut intra ſpacium à beato Petro ad Vrbem, hoc eſt, in Vaticano, ædes inſtruerentur. Qui uicus diu dictus eſt Longobardorũ. Cùm deinde Saxones acceſſiſſent, pariter & Saxonum eſt appellatus. Sed hæc nomina interierunt, cùm Innocentius. iij. S. Spiritus Hoſpitale erexiſſet. Hodiè tamen in Saxia, locus ille inſcribitur. Horum exemplum ſecuti alij

populi

populi, ſimilem Eccleſiæ deditionem fecerunt. Vnde liquido comperitur, hanc gentem non ſibi, ſed b. Petro, & Rom. Eccleſiæ militaſſe. Nam quod illa ſuo ſanguine terrarum ſibi quæſiuit, Eccleſiæ reliquit. Quod idem in Gotis multa pridem largientibus: inqꝫ Normannis, ſuam ditionem, quam ſanguine pepererunt, Eccleſiæ ſubdentibus, liquido conſpicimus. Qua in re Dominum, ab alto cuncta diſpenſantem, cuius eſt terra, & plenitudo eius, rerum ut conditorem, ita & arbitrū & translatorem, Eccleſiæ ſuæ conſuluiſſe meritò conſpicimus. quando in harum gentiū tranſitione, & pręſentium punita peccata, & ſecutorum iacta ſunt fundamenta bonorū: ut Eccleſia, quam in terris fundauit Conditor orbis, alioquin in contemptum uentura perditis, habeat unde ſuum uindicet contemptum.

¶ Papiam Carolus obſidet, in deditionem cum parte exercitus Veronā cöegit. In ipſa Papię obſidione Romam proficiſcitur. Rediens Papiam recepit paucos poſt dies. Inde pacatis cæteris Ducatib. Longobard. cum Eccleſia Rom. gentis ſtirpem & nomen tantùm relinquens, Gallias rediſt. Caput. xlv.

SED ad Carolum reuertamur. Is ergò Rex, cùm in caſtra ueniſſet uxor cum filijs, Bernardo patrueli ſuo ad obſidionem Papiæ relicto, cum parte exercitus cōtendit, ad Veronam occupandam: apparabatqꝫ illā obſidere. Sed cùm Adalgiſius Deſyderij filius comperiſſet, Bertam Carolomanni uxorem, cum filijs, & his quos illa habuit Proceribus, propenſos eſſe in deditionem, nō ratus expectandū, ad Imperatorem profugit Conſtantinopolitanum. Quo abeunte, nulla deditioni interpoſita eſt mora. Sextus iam agebatur obſeſſæ Papiæ Menſis, cùm ſanctus Dominicæ Reſurrectionis dies propinquaret. Carolus Veronæ deditione perfecta, firmatiſqꝫ rebus, ad Papiam aſſumpſit Epiſcopos, & Religioſos quoſqꝫ, & ex Nobilitate præſtantiores: & per Hetruriam pacatum iter habuit in Vrbem. Quam regionē tunc fuiſſe pacatam, & Rom. Pontifici ſubiectam, inde eſt coniectari: quòd nullas armatorū copias ſecum duxerit per uiam Rex Carolus. Venienti Regi, obuiam miſit Pontifex clerum cum Romanis: quos ad numerum. xxx. miliū affirmant, omnes appellatos Iudices. In quo uerbo ea uis tum erat: ut omnes qui fabrilibus nō deſeruirent officijs & artibus, ſed qui ad cauſam IVDICES aſſumi poterant, hoc tum uocabulo cenſebantur. Deductus ea pompa per uiàm Claudiam CAROLVS, quæ eſt Flaminia, ad Vaticanum expectantis Pontificis, ad ſumma Scalæ, quæ eſt ad baſilicam Petri, non ſolùm ueſtigia, ſed ſingulis SCALARVM gradibus, ob deuotionem oſcula

Adalgiſius Deſyderij filius.

Verona dedita.

Carolus ingreditur Romam.

figens : inde Pontificis pedibus aduolutus, ſalutauit. Poſtea itum eſt ad ſacroſanctum Baſilicæ altare : ubi mutuò ſe Romani, Franciq́;, ſeruandæ in perpetuum amicitię ſacramento obſtrinxerunt. Secundum quæ amicitiæ fœdera, Apoſtolorũ principis, & eius ſucceſſoris Adriani icta, interuẽtu, ingreſſus eſt Carolus urbem Romam: & Lateranenſem primò, deinde alias ædes ſacras, ex ritu chriſtiano, reuerentiſsimè inuiſit. Quarto deinde die, cùm urbem Franci ſatis luſtraſſe uiderentur, Adrianus Pontifex Carolum Regem ex compoſito eſt allocutus: poſtulauitq́;, ut quam donationem genitor Pipinus, ipſe quoquè, & Carolomannus frater Gregorio . III. Rom. Pontifici fecerant, confirmaret. Quod & non grauatè fecit. Solenni enim literarum documento confirmationem factam, obtulit ſancto Petro ſuper altare. Fuit Romæ tunc Carolus ad dies octo. Inde reuerſus in caſtra, deditionẽ non diu poſt Papię accepit: Francosq́; illi urbi pręfecit, & Mediolano. Regem autem relegauit Leodium: ubi uitam finiuit. Ergo rebus compoſitis hoc modo, quòd Franci Papiæ impoſiti & Mediolano, Longobardos eius prouinciæ, uſq; ad Alpes & Apenninum in fide & pace continerent: Forijulrj autem & Beneuenti Duces ſuæ gentis quos haberent, Longobardis reliquit: cùm Hetruriæ & Spoleti urbes ſe Pontifici permiſiſſent: Carolus cum omni exercitu ſuo, & Carolomanni quondam uxore ac filijs, redit in Franciam, Regnum demolitus in Italia Longobardorum. Sed Gentis ſtirpem iam per omnem Italiam altas agentem radices, nec uoluit nec potuit exſcindere. quippe, ut diximus, in Forijulio, Beneuẽto & Spoleto Duces gentis reliquit: qui poſteriori tempore, magno fuerunt Eccleſiæ Romanæ præſidio. Quod in Leone. III. apparuit: quem à Romanis proteruiẽtibus malè mulctatum, ille deduxit Spoletum : qua in urbe præfuit : & deinde miſit ad Carolum in Alemanniam. Filius autem Deſyderij cùm profugiſſet ad Imperatorem, aliquanto adiutus ab illo præſidio, redijt in Italiam: ſed nihil profecit. Motus enim conſciſcere cupiens, in ipſo rerum initio oppreſſus eſt. Sed ſtirps ipſa, & Nobilitas, nomenq́; inditum regioni in æternum perſeuerat in prouincia Italiæ prima: ut Longobarda uſquè hodiè ab annis penè ſit dicta Septingentis, longiusq́; dicetur.

Papia dedita.

Saxoniæ libro. 2, ca. 18.

In Adalgiſio defecit Regnum Longobardorum.

¶ AL-

ALBERTI KRANTZII HAMburgen. Chronographi, Regum ac Rerum Daniæ geſtarum,

LIBER IIII.

Poſt deſcriptionem Regum Longobardiæ, redit ad Danorum Reges. Caput. I.

SCRIBENTIBVS, ac renouantibus, atque æternæ memoriæ conſecrantibus nobis, res præclarè geſtas à Danorum Regibus: opportunè incidit hoc loco commemoraſſe Longobardorum in Italia gloriam, quam annis quatuor & ducentis, fortiter tutati ſunt: donec aliquid paternæ originis in uiris remanſit. Sed ubi iam illos emolliuit clemētia cœli, ceſſere magno Carolo. Cùm interea per illos años in Dania à ſuis Regibus peracta, penitus obſcurata, non tenentur. Nam ab egreſſu Scaniorū, hoc eſt, Longobardorum, à Scania patria ſua, uſque in tempus debellationis in Italia, numerantur anni ſupra. 300. quo tempore trium tantùm Regum in Dania celebratur memoria: uſque ad Gotricum, qui Carolo magno, aduerſus quem, ut dicemus, produxit exercitum, fuit contemporaneus. Quis uerò arbitrabitur, ſingulos illos, per ſingula regnaſſe ſecula? quando mortalis uitæ incertus terminus, paucos ad hos uitæ annos ſinit peruenire. Ergo iacturam rerum in Dania commemorandarum, conſolemur ea narratione, quam per id tempus eiuſdem gentis propago primùm in Rugia, deinde ad Ripas Danubij, poſtea in Pannonijs, nouiſsimè in Italia, cum ſumma gentis ſuæ gratulatione peregit. Sed iam tempus admonuit, ut unde digreſsi ſumus reuertamur in Daniam, Regum eius geſta exequentes.

204. annis regnarunt Longobardi.

Gotricus Caroli Magni temporibus Danorum Rex præcipuæ liberalitatis, Legem utriſque uictor dedit. Saxonibus, Friſijsque ſubactis, tributa imponit. Inſidijs tandem ſatellitis proprij cadit.

Caput. ij.

GOTRICVS patri Gormoni ſurrogatur in Regnum. Gotricus Rex.

De liberalitate huius Regis, Noruagiæ lib. 1. cap. 35.

gnum. Hic tàm armis conſpicuus, quàm liberalitate præcipuus erat. Regia uirtus eſt, multos beneficijs cumulare. Hac ille tam profuſè ferturinſtitiſſe, ut penè prodigus haberetur. Sed qui omnium capitibus imminet, æquius beneficentia, quàm terrore ſuis deuincitur. Peſsimus enim, ut ueteri Prouerbio fertur, diuturnitatis cuſtos eſt metus. Tanta autem in Saxones uictor uſus fertur dominatione: ut Legem uictis diceret. Quotiens nouus Rex in Daniam ſumeretur, tributi nomine penderent Regi centum equos niueos: Idem facturi, quotiens apud ipſos Dux nouus aſſumeretur. Nec Germaniæ contentus ſubiectione, in Sueones quoq; miſit Reuonem, unum ex primarijs Ducibus, ut aut bellum pararent, aut tributa perſoluerent. Hunc Sueones aperta ui aggredi non auſi, per inſidias necauerunt. Nam dormitantis capiti ſaxum ſupernè deuolutum, incumbere procurauerunt. In cuius noxæ piationem actum eſt, ut ſinguli facinoris autores, biſſena auri talenta: è plebe uerò quilibet unam eiuſdem generis unciam, Gotrico perſoluerent. Vulpeculæ penſionem uocabant: quòd Reuo occiſus, Vulpeculæ cognomen habuiſſet. Hoc autem unde ſit inditum, in Noruagia commemorauimus. Interea Rex Francorum Carolus, contuſam bello Saxoniam, nō ſolùm Chriſtianitatis ſacra ſuſcipere, ſed etiam ditioni ſuæ parere compellebat (Hunc ego arbitror Carolum non Regem, ſed eius auum Carolum Martellum extinſſe: qui & ipſe Saxonibus colluctatus eſt. Hoc enim ratio temporum ſuadet ut credam. Nam Magnus Carolus Regneri tempora contigit, qui erat huius Regis ex filia nepos) Quo comperto, Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam ſuſceptum Caroli iugum cupidius amplexantem, ac Gallica arma Danicis præferentem, ad priſtinum Regni ſui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Carolus uictricia trans Rhenum caſtra receperat: ideoq; ab aduenæ hoſtis congreſſu, perinde ac fluuij interſtitio uetitus, temperabat. Quem cùm ob res Gotrici comprimendas, iterato tranſmeare proponeret, à Leone Rom. Pontifice, in Vrbis tuendæ præſidium accerſitus, mandato paruit: filiumquè gerendi belli aduerſus Gotricum partes commiſit, ut dum ipſe in longinquum hoſtem ageret, hic contra uicinum ſuſceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim, ut gemina curarum anxietate conſtrictus, ſparſa manu, aptum utriq; remedium prouideret. Interea Gotricus ſpecioſam ex Saxonibus uictoriam referens, cōtractis denuo uiribus, non in Saxones modò, uerùm in omnem Germaniæ populum, amiſſæ dominationis iniuriam ulciſci conſtituit. Ac prima quidem claſſe Friſiam domat: quæ Prouincia admodum ſitu humilis, quotiens ſæuienté Oceano obiecta, fluctibus æſtuaria perrumpūtur, totā inundationis

Tributorū in Daniam, uictorum Lex.

Reuo dux, ſaxo interit.

Saxonum ſubiectio.

Friſij domantur.

tionis molem patentibus campis excipere conſueuit. Huic Gotricus non tam artam, quàm inuſitatam penſionem impoſuit. De cuius conditionis modo ſummatim dicendum. Primum ducentorum.xl. pedũ longitudinis ædificium inſtruitur, biſſenis diſtinctum ſpacijs: quorũ quodlibet uicenorum pedũ intercapedine tenderetur: prędictæ quantitatis ſummam totalis ſpacij impendio reddente. In huius itaq; ædis capite, Regio conſidente quæſtore, ſub extremam eius partem, rotundus è regione clypeus exhibebatur. Friſionibus ergò tributum daturis, mos erat, ſingulos nummos in huius ſcuti cauum conijcere: è quibus duntaxat in cenſum Regiũ ratio computantis colligeret, qui eminus exactoris aures, clarioris ſoni crepitaculo perſtrinxiſſent. Quo euenit, ut id ſolum æs Quæſtor in fiſcum ſupputando colligeret, cuius caſum remotiore auris iudicio perſenſiſſet. Cuius uerò obſcurior ſonus citra computantis defeciſſet auditum: recipiebatur quidem in fiſcum, ſed nullum ſummæ præſtabat augmentum. Compluribus ergo nummorum iactibus, quæſtorias aures nulla ſenſibili ſonoritate pulſantibus, accidit: ut ſtatam pro ſe ſtipem erogaturi, multam interdum æris partem inani penſione conſumerent, barbara utiq; inſolẽtia. Cuius tributi onere, poſtea per Carolum liberati produntur. Cunq; Gotricus tranſcurſa Friſia, ac reuerſo iam Roma Carolo, in ulteriores ſe Germaniæ prouincias effundere ſtatuiſſet: proprij ſatellitis inſidijs circumuentus, ferro domeſticæ fraudis interijt. Quo audito, Carolus nõ mediocri fertur exultaſſe lætitia: quòd graui bello exemptus, iam liber què uideretur. Multum tamen diſcrepat commemoratio rerũ ab hoc Saxone, & à Gallis: qui motũ Caroli in Gotricum, utriq; commemorant. Nam Saxo tradit, agmina illorum concurriſſe prælio: ſed uictrices Aquilas tum Regi terga monſtraſſe. Galli uerò Carolum faciunt tantũ ad uicina Viſurgi fluminis caſtra metantem, expectaſſe: uenturum, ut nunciabatur, à mari Regem: ſed tum uel à ſatellite, aut ut alij præferunt, à filio transfoſſum.

Tributum Friſiorum rarum.

Gotricus gladio domeſtico interimitur.

¶ Olauus patri ſuccedit, nulla rerum geſtarum memoria clarus. Caput.iij.

OLAVVS Gotrici filius, patre mortuo regnat. Hic paternæ uindictæ ſtudio, quòd ſubornatum militem à Proceribus reputaret, ad ſubuertendum parentem, ciuilibus implicare Patriam bellis ſuſtinuit: publicam pietatem priuato affectui ſubijciendo. Sed neq; belli decurſus, neq; exitus in Annales eſt relatus: nec quid prætcrea geſſerit, quantúmue temporis regnauerit, annotatũ eſt. Hoc ſolũ ad poſteros tranſmiſſum: quòd quomodocunq; mortui corpus, collis Olaui titulo celebris, propè Lethram Regiam urbem

Olauus Rex.II.

urbem congeſtus excepit. Non tamen fuiſſe diuturnum huius Regis Imperium, uel inde conuincitur: quòd ſucceſſor eius pacem cum Ludouico Caroli filio feciſſet, iam Olauo rebus exempto. Hoc loco attẽde Lector: quod pleriſq; ſuperioribus & inferioribus, ſed & in multis aliorum teſtimonijs uirorũ deprehendi poteſt: illuſtribus uiris mo-
Illuſtriũ uirorum monumenta. numenta fuiſſe extructa tumulis ex aggeſto ceſpite in agris: illis pręſertim locis, quibus eſſet crebrior uel tranſitus, uel conuentus, ut clarorũ diu permaneret memoria uirorum. Hinc illi ad itinera publica tumuli frequentes, à memoria Paganiſmi. Nam quomodo noſtri in ſacris locis ſibi extruunt monumenta, ita illi uiri in publicis itineribus.

¶ Hemmingus æquè obſcurus, unico hoc celebris, quòd pacem cum Ludouico Cæſare Caroli filio firmarit. Caput. iiij.

Hemmingus Rex. HEMMINGVS hunc Regno excæpit, filius, an exterus, non memoratur. Tanta eſt illorum temporum obſcuritas, uariante fortuna: ut quoniam res apud Saxones & Francos geſtæ inclareſcere cœperunt, illorum fulgore obſcuratas eſſe Danorũ molitiones. Succedunt tamen tẽpora, quibus & præclara multa à Danis geſta, egregiè quoquè in faſtos ſunt relata. Sed huius Regis nulla præclara memorantur facinora: niſi quòd pacem cum Cæſare Ludouico iuriſiurandi firmitate compoſuit. Nec dubiũ, quin plura temporis eius inſignia, quanquàm magnifica extiterint, uetuſtatis tamen liuore teguntur. Cœperant ex hoc die crebreſcere in mari Danorũ graſſationes, quos Gallici Scriptores Normannos uocauere. Poterat ex uno trium Regnorum, aut duobus, uel fortè tribus collecta manus, per maria, perq; littora digraſſari: ſed qui uim patiebantur, in commemoratione rerum non diſcreuere, unde nauigarint: quòd omnes ab Aquilone uenientes, ſine diſcrimine Normannos uocitent. Sed has
Noruagiæ lib. 2. res quia in Noruagiam ſepoſuimus, hoc loco tranſimus.

¶ Siuuardus Rex Daniæ, à Ringone pro Iutiæ dominio impetitur: cuius crudele edictum, conſilio Regneri mitigatur, pugna poſt Siuuardus & Ringo ambo pereunt. Caput. v.

Siuuardus Rex. II. SIVVARDVS cognomento Ringo Gotrici ex filia nepos, filius Noruagiæ Regis æquè Siuuardi nomine, Regnum Procerum fauore auitæ claritatis memoria promeretur: præſertim Scaniis ac Sialandenſibus annitentibus. Nam & Iutiæ Proceres alium Ringonem, æquè ex filia nepotem, huius conſobrinum, Regem ſuſceperunt. Ita ciuili diſſenſione Regnum diuiditur. Cùm igitur domeſticis intus malis Regnum laboraret, facilè cecidit in contemptum uicinorum.

rum. Vuandali igitur perpetui Dánorum hoſtes, laceſſere cœperunt Prouinciales. Quos Siuuardus maiore odio, quàm Regni æmulum inſecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio toto periculis patriæ, defenſionem ſuam opponere perſeuerauit. Elegit enim uulnus tolerare domeſticum, quo promptius mederetur externum. Quamobrem Ringo Iutiæ potiundæ, dominationis eius occaſione ſuſcepta, uniuerſum Imperij ius in ſeipſum transferre conatus, foris excubias peragentem, intus lacerare non erubuit. Prouincias ſiquidem, quæ à Siuuardo poſsidebantur inuadens, communis Patriæ defenſionem ingrata mente penſabat. Igitur ex Sialandicis quidam Siuuardi ſtudioſiores, quo ſinceriorem abſenti fidem gererent, filium eius Regnerum, uixdum prima adoleſcentiæ rudiméta tangentem, Regis nomine cenſuerunt. Non quòd ipſum Regimini intempeſtiuum neſcirent, ſed ut tanti pignoris ductu, aduerſus Ringonem, torpentium ſociórum animos excitarent. Audiens ergò Ringo Siuuardum interim ab expeditione regredi, Sialadenſes magna manu petitos, in ſe dedentes, ferro perituros, edixit. At illi, quibus aut rubor, aut periculum imperabatur, uiribus ob paucitatem diffiſi, deliberandæ rei inducias popoſcerunt. Quibus impetratis, cùm nec Siuuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti uideretur honeſtum: diu inter metum, pudoremꝙ ſolliciti iactabantur. Qua in re ne ſenibus quidèm conſilio ſuppetente, Regnerus tunc fortè Concioni præſens, Breuis inquit arcus, ſubitò ſpiculum iacit. Ego & ſi puerili auſu, Maiorum conſilia præcurrere uidear, ignoſcendũ erratis, ueniamꝙ immaturè editis precor. Quia ut deſertores & transfugas notari turpe: ita ſupra uires audere, temerarium eſt. Simulata tranſitione petẽdus eſt hoſtis: idemꝙ, cùmprimum facultas obuenerit, deſertione linquẽdus. Huius & ſi puerilis conſilij ſalubritate, effluctuantium ciuium cunctationem diſcuſſit, & hoſtilibus caſtris noxiũ robur adiecit. Concio quoꝙ adoleſcentiæ eius, non facundiæ minus, quàm ingenij mirans egregiæ indolis decretum, habitu annorum excellentius cupidè amplexata eſt: nec rubori fuit, defectis conſilio Senibus, puerilibus obſequi monitis: quæ quanquàm à tenero ore manaſſent, integerrimæ diſciplinæ pondere redundabant. Autorem uerò conſilij, inſtanti periculo obijcere ueriti, educationis gratia Noruagiam tranſtulerunt. Breui poſt conſerta pugna, Ringonem Siuuardus aggreditur. Quo occiſo, ipſe inmedicabili plaga perſtrictus, paucis interiectis diebus ex uulnere deceſſit.

Regnerus Sialandiæ Rex.

Regneri conſilium.

Siuuardi & Ringonis cædes.

¶ Regnerus ſuccedens Regno, ſtupri ultionem Regis Suetiæ, in Regias fœminas admiſsi, etiam puellari conflictu uindicat. Landgertha repudiata, aliam ducit. Iutia recuperatur. Caput. vi.

Regnerus Rex. REGNERVS ab annis iunior, ſed animo maturus, patri ſuccedit in Regno. Primitiæ illi bellorũ à pietate manarunt. Rex Suetiæ cum bella intulit Noruagiæ, oppreſſo Siuuardo huius Regneri auo paterno: Regis fœminas aut conſtuprauit, aut ludibrio habuit. Gemino igitur percitus dolore, in hunc fertur Regnerus, & ante necis iniuria, & ſui ſanguinis in dominabus Regijs contaminatione. Occurrunt cum agmine Regi uenienti Fœminæ, uirili animo arma præ-
Vltio ſtupri ferentes, uindicem iniuriæ ſuæ per arma ſecuturæ. Nec uerò nouum
Regiarum eſt illi regioni, armatas mittere fœminas: quod ſuperioribus aliquot
mulierum. locis ſignificauimus. Pugnatur in hoſtem acriter, donec opprimatur.
Landgertha puella militaris. Conſpicua fuit uirtus puellæ, cui nomen Landgertha: quæ ut ſexũ in uirilibus facinoribus inter arma teſtaretur, comam paſſa eſt diffundi. Virtutem admiratus fœminæ Rex, quærit conditionem. Audit uirginem nobili cretam ſanguine. Virtus incitauit Venerem. Sic enim in Pöeticis eſt figmentis: ut Mars Venerem expetiuerit. Mittit qui ſollicitet ad nuptias. Optabile uotum fœminæ: ſed uirgineus pudor tardius reſponſum imperabat. Potitus optato Rex, geminas ex ea filias, & filium ſuſtulit Fridleuum. Interea Iutiæ Proceres, abſentia Regis incitati, ueteris odij meminere in Regis parentem: ac in partẽ euocatis Scanijs, Regi rebellant: qua in fide ſoli Sialandici permanerent. Moram enim Regis extra Prouinciam, contemptũ ſui interpretantes, Regem
Iutia recuperatur. alium conſtituere ſunt annisi. Sed Rex Noruagiorum uiribus ter centum naues expediuit: ac uiciſsim hoſtibus ſepoſitis, congreſſus, facilè ſuperabat diuiſos: & in Regno permanſit, ad Iura cohibitis qui deſciuerant. Interea Rex nuptias peroſus impares, Suetię Regis filiam, forma præſtantem ambiebat, ac monſtris perdomitis obtinuit.

¶ Haraldum Iutij & Scanij diligunt. Landgertha Regnerũ bello adiuuat. Is poſt Britanniam, Scotiam, Noruagiam, & Iutiam perdomat. Caput. vij.

SED Iutij atq; Scanij ubi Rex externis intẽdebat rebus, ſua ipſi odia proſequuntur, Regem ſibi facientes Haraldum, Regij ſanguinis uirum. Iam Regnerus ex Suetica uxore multos ſuſtulit filios: & in bella proruens, paterni Regni Noruagiæ uires acciuit. Landgertha prior illi coniunx, iniurię immemor, cum altero marito naues centum ac uiginti perarmat: mulier bellicarum artium ſciẽtiſsima, ſingularem in prælio Regi operam nauauit. Nam ubi inclinatam

natam ſuæ partis aciem uidit, in medium prouolans uirago, hoſtem grauius imminentem perculit. Cuius exemplo incitati cęteri, ſimul etiam pudore ſtimulati, quòd muliebri ſuperarentur audacia, hoſtibus ſe opponunt. Pertinaciter pugnant, donec in fugam uerterent aciem hoſtilem. Interea cùm Regina fato functa, Regem ad ſummum mœrorem perpuliſſet, dolorem auertere conſtituens, negocio belli ſe implicabat: præcipiens, ut ignauiſsimum quem quiſq; domi aleret, in militiam Regi conſcriberet. Quorum exercitationi Rex inſiſtens, dum pudorem quiſq; ſtuderet abſtergere, promptiſsimũ militum agmen ex ſuo conſtituit. Quo inſtructus, claſſem parauit, externam aliquando militiam pertentaturus. Inuadit deniquè Britanniam, à multis Patrum ſuorũ attentatam, & à multis poſſeſſam. Regem gentis Hamam cum exercitu occurrentem, congreſſu pugnæ occidit: prouinciam tributariam reliquit, adnauigans. Scotiam inde aggreditur, ac reliquas in mari inſulas: quæ in eo tractu multæ feruntur: occiſisq; illorum Ducibus, Siuuardo, ac Rachbordo filijs contribuit gubernandas. Noruagiam quoq; ſuo Principe exutam, Fridleuo filio deputauit. Interea Proceres Haraldum ſecuti, dum Rex foris agit, ipſi intus tumultuantes, Haraldum ſuum reuocatum Regem ſiſtunt. Ad quos conſtringendos, Regnerus cum Inſularium Danorum claſſe profectus, rebellium agmen eliſit: Haraldumquè ſuperati exercitus Ducem, fuga in Germaniam actum, honorem improbè partum, pudenter abijcere perpulit: captiuos quoq; ſimplici morte abijcere non contentus, tortos necare maluit. ut qui ad deſerendam impietatem ſuaſione abduci non poterant, ne ſpiritum quidèm, niſi per ſummam pœnarum uiolentiam deponere ſinerentur. Fundos eorum, qui cum Haraldo profugerant, militantibus ſibi diuiſit. Ita in filios profugarum uindicans, quod peregerant crimen. Sed tum in Saxones uolẽs uindicare, quòd hoſti eius perfugium eſſent: ibi tum reperiſſe Carolum, teſtatur Saxo. At quomodo potuit ab Regnero Carolus offendi in Germania? qui proauo eius Gotrico Anno ſalutis Octingenteſimo decimo, ut certa ratio ſupputat, acies opponendas comparauit: & anno poſt quarto conceſsit in fata Carolus: ſuccedente Ludouico, tam in hæreditate paterna, quàm Romano Imperio. Poſt Gotricum in Dania aliquot annis regnauit filius Olauus: quo uita functo ſucceſſit Hemmingus: qui, ut fateris Saxo, cum Ludouico fœdera pepigit. Huic uerò ſucceſſit Siuuardus nepos ex filia: & huic puer Regnerus ſubrogatur, iam in eam perductus ætatem, ut filios genuerit, quibus, ut ipſe teſtaris, Regna commendauit. Ediuerſo autem Haraldus iſte profugiſſe, etiam tuo teſtimonio fertur ad Ludouicum, & apud Moguntiam bap-

Superat Regnerus Britanniam.

Noruagiã.

Saxonem taxat.

tiſatus. Id erat Anno Chriſti octingenteſimo uiceſimo ſexto, quando iam Carolus ante annos duodecim exceſsit, & filius eius Carolus ante ipſum fato functus eſt. Nec eſt, quòd Carolum Ludouici filium dicamus exercitui præfuiſſe: qui ea ætate uel necdum natus, uel in cunis erat. Quis eſt ergo iſte Carolus, cui uis conflictaſſe Regnerum? Ego non uideo. Niſi quòd aut ſomnia dicas, aut de Imperatoris nomine erres. Quod ipſum non credo. Nam Ludouicum in Saxoniam poſt patrem arma retuliſſe, nulla commemorat hiſtoria, confiſum, ut tu fateris, fœderibus quæ pepigit cum Hemmingo. Nam quòd Haraldum iubebat inuehi, poſtea attingemus. Sed tum Regnerum in Saxonia uictorem ait, impoſito Saxonibus tributo, in Regna rediſſe.

¶ Regnerus Duello uno octo ſternit. Biornem filium Suetia donat. Ex ſtupro naſcitur Regi Vbbo. Helleſponticos cum Scythis ſubigit: illuſus Magia Biarmorum, à Phinnis inermibus, ſagittis in fugam arcetur. Caput. viij.

PROXIME autem Sueticum bellum auſpicatur: in quod filiorum fultus auxilio, alacer proceſsit. Conſtiterant acies ex aduerſo. Tum Rex Sueonum, pugilem cum filijs ſeptem iubet ad aciem conſiſtere: ut faceret arbitrium Regi Danorum, aut totis exercitibus, aut paucorum manu in Duello cõfligere. Magni animi Rex Danus, uerecundum ducẽs recuſare Duellum, ipſe cum filijs tribus ſubijt pugnæ periculum: quartus ipſe, aduerſus octo cõflicturus. Sic enim comparatum eſt Maiorum ſententia: ut pater cum filijs, unius perſonæ locum implebat. Qua in re Suecus pugil prole fœcundior, pugnatorum numerum in Regem geminauit. Sed tum is erat pugnæ exitus: ut ſuperatis octonis, Rex ipſe cum Biorne filio incolumis apſupereſſet. Quẽ uictor, pro uirtute donauit Suetiæ Regno. Regnerus aũt Rex ut manu promptus, ita libidine mollis erat: amabatquè primarij uiri filiam: quem euocatum, magno ſeſsionis honore ſuſcepit. Miratus ille, quid ſibi uellet indebitus honor: non ignarus tamen Regiæ libidinis, conijcere cœpit quod erat, filię ſe gratia honoratum. Igitur animo indolens paterno, filiam arctius incluſit. Vbi Rex ea uia non profecit, muliebrem ſumit ueſtem, & inter ancillas lanificio inſiſtens, intromittitur ad minorem dominam. Illi ſe per occaſionem inſinuans: noctemquè nactus, uterum eius impleuit. Poſt legitimos dies, ubi tumentem filię uterum deprehendit, indignabundus, unde ſit incuria, ille quęrit:

Duello quaterno, octo ſuperat Regnerus.

Biorn Suetia donatur.

Filiam Primoris Regnerus ſtuprat.

Filia

Filia non alium thoro ſibi iurat ſociaſſe, præter pediſſequam, quæ la=
nas tractauiſſet. Pater cum mœrore rem Regi defert: de flagitio, ut cō=
fidit, animaduerſuro. Ille in riſum ſolutus, ſuum eſſe quicquid naſcere
tur, reſpondit. Ita puellam ab infamia pariter, & periculo uendicauit.
Natus eſt Vbbo filius, auido poſtmodum ingenio ad Regnum aſpi=
rans. Inde in Helleſponticos bellum cōtuliſſe, commemorat Saxo Re
gnerum, à Ruſſis arma mutuantes. Cui etiam Scythæ interfuiſſe me=
morantur. Magnū profecto bellum, quod aduerſus tam longinquas
nationes, & tam populoſas ſit actum. Sed Regnero tamen uictoria
proueniſſe dicitur. Huic autem Prouinciæ Vuicſertum fertur præfe=
ciſſe filium. Inde Biarmos, gentem Sueti uicinam, contulit arma, pa=
rum imperata facientes. Sed illi maleficijs quàm armis ſecurius pug=
naturi, ita feruntur aëra commouiſſe, ut tempeſtatibus & imbribus ue
xati, inde magno æſtu excæpti, per uires nihil proficerent. Difficili ta=
men nauigationi Rex ad Sembos, Curetesquè peruenit: quibus po=
pulis pro Regia dignitate, proquè magnitudine nominis, Regem ſu=
ſcipientibus, paucos dies recrēatus, nauigationem renouauit: peruenit
què ad deſtinatam Prouinciam. Sed Dux gentis armis diffiſus, ad
Phinnos confugit. Secutus Regnerus, inermem populum, ſed curſu
per niues, per glaciem, per faſtigia montium terribilem expertus, ma=
iorem ibi laborem exhauſit, quàm apud armatiſsimos exercitus.
Siquidèm infinita uelocitate per ſtipites allapſi, tela miſe=
runt, & incredibili celeritate conuerſi, extra ictum
conſtiterunt. Ita Rex uictorioſus, qui mul=
tos ac magnos repuliſſet exercitus,
tum inermibus dare terga
compellitur.

Vbbo naſcitur.

Helleſponticos, cū Scythis ſubigit.

Biarmorū rebellio, & magica peritia.

Fiñi Regnerum fugant ſagittis.

❡ Daniam Vbbo, abſente patre Regnero ambit. Qui redi-
ens Hesbernum cum exercitu punit: atq; captus Vb-
bo, Vuicſerium Daxon dolo ſuperatum, igne
perdit. Cuius uindictam Regnerus tri-
buto impoſito rependit.

Caput. ix.

PER ID tempus Vbbo, quem Hesberni filiā, per Re=
gnerum furto cognitam, genuiſſe diximus, auita inſpiratione Regnū
Daniæ inuadit: dum patrem longe agere, interquè multa pericula co
gnouit diuerſari: ſperans ſemel occupatum Regnum, patre aut ſaluo,
aut interempto, poſſe tueri. Hesbernus adoleſcentis auus, Proceres
Gotiæ in ſocietatem belli ſollicitat. Illi ſe de Regis ſui Biorni pendere

uoluntate affirmant:nec aliud quàm ille iuſſerit,facturos. Mittit Oratores ad Biornum. Ille, quòd in parentem ſollicitaretur nephas iudicans,Legatos malè mulctauit.Iuuarus Iutiæ præſes, filius & ipſe Regneri,ut bello abeſſet, profectus eſt in longinqua. At Regnerus Rex regreſſus,iam publicè bella parantem Hesbernum aggreditur: fuſumquè exercitum eius ſuperat:ipſum captum exanimat,caputquè in haſta ſublimè defigit. Vbbo filius fuga ſibi conſulens,bella renouat:quo in prælio ſtupendam ipſe manu multorum cædem peregit. Ad extremum captus, uix ullis potuit uinculis cöerceri. tantum erat roboris. Iuuarus audito belli exitu,reuerſus eſt. A parente collaudatus: quòd in neutra parte conſtitiſſet. Interea Vuiſcertus Regneri filius,quem diximus Orienti à patre uictore Præfectum,ab eius Prouinciç Rege Daxone,magis circumuentus fertur,quàm uictus. Ad urbē enim in qua commanebat,rhedis inuectas merces immiſit:ſed arma,uiriquè incluſi erant. Quorum magna multitudine inuecta, Vuiſcertus nihil tale ueritus,capitur,& Regi defertur. Ille adoleſcentis & formam & ætatem commiſeratus,dimidium Regni,cum uxore filia pollicetur, ſi illi militare uelit. Ille generoſi ſpiritus, indignatione ne uerbum quidèm reddit pollicenti:indignum reſponſo,qui non uiribus, ſed fraude uicit,iudicans. Cunquè uitam in contemptu duceret, ſciſcitatur Rex ex ipſo Vuiſcerto. Quid ipſe uictor,ſibi uicto foret impenſurus? Ignem, inquit ille. Tum refert Daxon. Eo conſumere, quod mihi impenderes. Itaq; rogo immiſſum conſumpſit. Hæc cùm perlata eſſent Regnero,filij miſeratione uehementer primò indoluit. Ad animum rediens, ſtatuit necem eius uindicare. Igitur cōparato exercitu, traiecit in Ruſſiam:& hoſtes aggreſſus uicit:comprehenſumquè Daxon,cùm in poteſtate haberet,humanitatis reſpectu,uindictam temperauit, contentus exilio. Qua moderatione ſeipſum uicit: quod eſt maius omni Regno. Eundem quoq; in gratiam breui acceptum, tributa pendere cöegit,hoc ordine:ut.xij.hominum paria,nudatis plantis penſitarent impoſita tributa.

Hesbernū cum exercitu Regnerus fundit.

Vbbonis robur & captiuitas.

Vuiſcertus captus.

Vuiſcertus igne perit.

Mira Regis clementia.

¶ Biorn Noruagis,& in locum eius Ericus frater, Suedis præficitur. Multis interim uictorijs potitus Regnerus,ab Hella Gallo captus,dira morte perit:uindicta ſecuta Hellæ,à filijs Regneri.

Caput.x.

NORVAGIAM deinde tumultuantem compeſcuit: Biornem Suetia translatum, illi præficiens Regno. Ericum uerò alium filium, Suetiæ reddit Regem:quorū ope fultus,nauigauit in Scotiam,Orcadesq; populatus eſt. Sed in Scotia geminos filios, dùm incautè

incautè pugnant, amiſit. Interea Iuuarus Daniæ ab illo præfectus, Regno pellitur à Gallis, Regem ſuæ gentis inuehentibus Hellam quendam. Sed reuerſus Regnerus, pugna inſtituta: quæ tanto animorum ardore peracta eſt, ut in triduum extraheretur: cum Galli ceſſere. Ibi Regnerus extracto anno, duxit in Hiberniam: metropolimq́ eius oppugnans, Dufflinam cœpit, opibus refertam: unde militem ſuum locupletauit. Inde in Helleſponticos fertur nauigaſſe, & multis locis per egiſſe uictoriam. Mirum, qua audacia tantum itineris ingreſſus: ut omnis Hiſpania, Italia, Græciaq́ præternauigata, ad confinia perueneſrit Europæ, atq́ Aſiæ: qua etiam uirtute penetrauerit. Cùm ætate illa Sarraceni mare tenerent infeſtum, Hiſpaniæ, Italiæ, Siciliæ, Grȩciȩ etiam incurſantes. Interea Haraldus Regij ſanguinis uir, bis magno uictus prælio, contendit ad Ludouicum Imperatorem, tum Moguntiæ Conuentùm Imperij habentem: armaq́ rogauit in Regnerum, ut Regno reſtitueretur: pollicitus Imperio perpetuam ſubiectionẽ. Annus erat Salutis Chriſtianæ Octingenteſimus. xxvi. cùm Ludouicus conditionem illi faceret: ſi Chriſtianiſmũ acciperet, futurum quod poſceret. Ille annuit, ibidem cum uxore, & quos ſecum habuit Proceribus baptiſatus: & rediens, ſanctum ſecum duxit Anſcharium, in Regno prædicaturum. Quod in Metropoli exequemur. Sed tum Regno reſtitutus per arma Saxoniæ, ſacra inchöauit. Reuerſo autem Regnero, cùm bella renouarentur, iterum uictus, aufugit. Igitur cum Haraldo cœpta etiam Religio exulabat. Duplici ergò ſe malo Rex uictor inuoluit: & quòd ſalutiferum Chriſti Religionem abigeret: & quòd ſuperſtitioſam erroris ſectam renouaret. Sed pœnas breui dedit. Nauigans enim, incidit in manus Hellæ, quem ille Dania à Gallis inuectum exturbauit: & coniectus in carcerem, atrociſsimis pœnis cõſumptus eſt: adhibitis ſerpentibus, qui hominem affligerent immaniter. Morte eius comperta, filij uirilem uultum non mutarunt: uindicaturi magnificè. Comparata claſſe quadringentarum nauium, Angliam inuadunt: & expoſitis in terram copijs, bello premunt regionem. Hella obuiàm egreſſus, capitur: exquiſitisquè tormentis, in uindictam paternæ necis occiditur. Quo patrato, Iuuarus ex filijs eius unus, Britanniam annis duobus gubernat.

Dufflinam Hiberniæ cœpit.

Haraldus baptiſatur.

Anno Chriſti 826.

Regneri mors horribilis.

¶ Siuuardus Daniæ Rex, Angliam inuadens, parentis necem ulciſcitur, Iuuarum fratrem Hellæ ſubſtituens. Rebelles Dani ſedant. Erici & Agneri mors. Cap. xi.

SIVVARDVS unus ex Regneri, quos multos habebat, filijs, cũ cȩteri alijs prȩceſſent, aut fato functi è uita trãſiiſſent, Daniȩ Regno potit. Huius int' alia pcipua laus eſt: quòd pater

Siuuardus Rex. III.

næ necis uindicem egit acerrimũ. Erat autem uir ut animo acer, ita uiribus robuſtus. Cuius fortitudinem & acrimoniam una ex re uel maximè poſſumus perpendere. Nam paternę necis accepto nuncio: haſtile, quod fortè manu tenebat, altius pedi ſtupefactus inmerſit: mœroris magnitudine, corpoream negligente moleſtiam. Vt enim animi uulnus patientius ferret, corporis partem grauius affecit. Quo facto, ſimul fortitudinem, mœroremquè detexit: fortunam ſuam inter calamitoſum filium, conſtantemquè uirum partitus. Nec minus animo uindictam perſecutus, cum fratre Biorno quadringentarum claſſe nauium Angliam inuaſit: bellum Regi manifeſta denunciatione inuehens. Comprehenſi autem hoſtis dorſum, plaga Aquilam figurante affici iubet. Memor, quibus parens eius ab illo ſit cruciatibus excarnificatus: ſæuiſsimum hoſtem, ferociſsimi alitis figura excruciare gaudens. Nec uulnera impreſſiſſe cōtentus, laceratam ſaliri iuſsit carnem: quo acrius torqueretur. Perempto autem hoſte, tum fratrem Iuuarũ Regno præfecit. Ipſe, atq; Biornus in ſua quiſq; redire curât. Sed dum ille foris agit, Dani perſeuerantiſſima factione bellum complexi, quando Haraldum amiſere, Siuuardo cuidam, atq; Erico Regia gente creatis, publicam detulere adminiſtrationem. Quos Regneri filij memorati, mille ſeptingentarum nauium claſſe apud Sleſuicum adorti, ſemeſtri bello deleuere. Colles indicio manent: nec minus apud quem belligerarum eſt ſinus, Siuuardi funere inclaruit. Exinde Biorno, atq; Erici fratribus domum reuerſis, Iuuarus, atq; Siuuarus itidem fratres, quo tenacius rebellibus fręna imponerēt, Danię reſederūt. Agnerum alium germanum Angliæ præfecerunt. Qui Anglorum repulſus armis, opitulante Siuuardo, contemptricem ſui prouinciam, incolis uacuefaciendo, tenacia ſitu iugera cultore carere, quàm inſolentem alere maluit: pinguiſsimaquè Inſulæ rura, teterrima uaſtitate perfundens, deſertæ, quàm ſuperbæ regioni malens imperare. Ericum autem fratrem, apud Suetiam regnantem, cùm audiſſet fraude circumuentum oppetijſſe, ulciſci cupiens: dum alienæ uindictæ arctius incumbit, ſuum hoſti ſanguinem erogare compellitur. Nam dum cæſi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Sīnuardi robur.

Mortis Hellæ ſpecies.

Rebelles Danos domāt Siuuardus & Biorn.

Agneri & Erici mors.

Ericus Haraldi frater Dania potitur, cum Friſia. Rex Chriſtianus, piratas infeſtans: bello tamen contra Gutorinum exitiali moto, ambo pereunt.

CAPVT XII.

ERICVS

E RICVS Haraldi frater, Siuuardo ſucceſsit in ſceptra. Par- Ericus Rex II.
uulum quem ille filium reliquit, Regno depulit: fretus eorũ
uiribus, qui Regneri genus peroſi, Haraldo ſemper, diuquè
inhæſerunt. Hic cum memorato Haraldo apud Moguntiam CHRISTI ſacris initiatus, ab Imperatore Ludouico in Friſia locum promeruit: ut inde nauigans, Piraticam, quæ multiplex in hoc noſtro mari ab antiquo fuit, prohiberet. Cui rei quamdiu Siuuardus ſupererat, fortiter inſtitit: & prouidè Friſiam Imperatoris permiſsione gubernauit. Quo iure, Danorum Reges longo tempore, illam regionis partem uelut ſuam, repopoſcerunt. Sed Siuuardo facto de medio, Daniæ, ut diximus, Regnum inuaſit: quod tamen non diu tenuit. Nam inter Gutorinum Haraldi filium, æmulatio emerſit ad illum: utroquè contendente ſe Regno propiorem. Verumquè probarunt: quòd Imperio rara ſit conſenſio. Totis ergo uiribus in arma ruentes, undecunquè arma contraxerunt: ac tam acri prælio, tamquè inſigni odio ſe contuderunt, ut omnis Regia ſtirps interiret, & uſq; ad infantem Ericũ, quem diximus, nemo ſupereſſet, qui ex natalibus Regno ſuccederet. Ergò mutua cæde, prælioquè confecti, Regnum paruulo uacuarunt.

Friſia præficitur.

¶ Ericus Siuuardi filius ſuccedit, in Piratas & Chriſtianos ſæuerus: at tandem Chriſtum profeſſus, cum toto Regno conuertitur ad fidem. Caput. xiij.

E RICVS Siuuardi filius, Regneri nepos, penè ſolus ex Regijs Proceribus ſuperſtes, Regnum ſine contentione promeruit. Vbi adoleuit, per auitæ fortitudinis ueſtigia decurrens, terra mariquè ſtrennuum militem, ac ſæuerum egit Regem. Adhuc in ea gente durauit Piraticæ permiſſa improbitas: quo militiæ genere primam ætatem imbuerunt. Sed quod eſt execrabilius, Chriſtianæ religionis cultum, iam à temporibus Haraldi, per Anſcharium tunc monachũ, poſtea Pontificem, in Iutia, & omni Regno diſſeminatam, acri animo inſectatus, uſq; ad tyrannicam crudelitatem deſæuit: multos Chriſto fideles per tormenta conſumens. Sed hanc Adoleſcentiæ temeritatem, in ætate uirili egregia uirtute compenſauit. Nam beati Anſcharij iam Hamburgen. Archiepiſcopi monitis, ſacrilegæ mentis errore depoſito, quicquid per eiuſdem inſolentiam commiſerat, expiauit. Tantumquè in excolenda Religione ſe geſsit, quantum egerat in aſpernanda. Itaq; non ſolùm ſanioris diſciplinæ hauſtum, docili animo traxit, uerum etiam primæuas maculas finali puritate deterſit: non ſolùm ipſe baptiſatus, ſed per omne Regnum edicto propoſito, liberum fecit, ſa-

Ericus Rex III.

Supra cap. 10. b.

Perſecutor fidei.

Conuertitur.

cræ religioni deuinciri. Qua occaſione lætus accæpta, Anſcharius & in Regno prædicauit, & alijs immiſsis Prædicatoribus, uerbum uitæ latè propagauit. Extat ad lacum Slyæ hodiè Eccleſia, quam diui An-
Anſcharius Hamburg. Archiepiſcopus. ſcharij honore præditam, eius titulo inſcribunt: in qua ipſe prædicare Danis, & in uicino lacu gentem baptiſare conſueuit. Ericus autem Regno feliciter functus, iam Chriſto fidelis, cùm ad meliora emigraret Regna, filium Knutum ex Gutorini filia, eademquè Haraldi nepte progenitum, ſuperſtitem moriens dereliquit.

¶ Knuto paruulus per tutorem regnat. Sub cuius tutela ex Danis aliquot Regij ſanguinis, multa paſſim deuaſtarunt. Caput. xiiij.

Knuto Rex. I. KNVTO Erici filius admodum paruulus, patri in Regnum ſurrogatur. Opus erat adminiſtrante tutore. Verùm quoniam huiuſce muneris aduocationem præſtare, pleriſq; uel inuidioſum, uel arduum uidebatur, ſortitione uirum legi placuit. Prudentiſsimi nanq; Danorum, in tam excellenti negocio, arbitrario delectu uti pertimeſcentes, plus alienæ fortunæ, quàm ſuis ſententijs, permiſere electionis euentum. Quo euenit, Domino ſortem regente,
Is erat Ennignuphus. ut quidã integerrimæ uirtutis deligeretur: qui permiſſam obiens prouinciam, omnia pro dignitate adminiſtrabat: talem ſe gerens ad omnia, ut Regis prouidentia non magnopere depoſceretur. Vbi uerò adoleſcentiam Rex tranſijt, legitimos nactus annos, ſubijt adminiſtrationem ipſe Regni ſui. Sed circa hæc tempora, cùm Regis adoleſcentiam Regij ſanguinis uiri cõtemnerent, latè excurrebant in uicinas prouincias. Iam enim uſq; adeò temeritatis prouecti ſunt, ut per maiores
Hamaburg uaſtatur. fluuios è mari aſcendentes, terras popularentur. Per Albim Hamaburg uaſtarunt, Anſchario Pontifice in Ramſolam fugiente. Per Rhe-
Moguntia item. num uecti, Moguntiam obſederunt, & euerterunt. Per Sequanam ad Pariſios tranſierunt. Per Ligerim Turones adierũt: Carolumq; Franciæ Regem, Ludouici Imperatoris iuniorem filium, ex nouiſsimo eius matrimonio, adegerunt: ut terram eis ad inhabitandũ cederet, quæ erat in littore maris: quam de nomine ſuo Dani cum Noruagijs, Nor-
Normannia unde dicta. manniam uſq; hodiè appellauerunt. Equidem Gallici Scriptores non diſcernentes inter Regnorũ populos, omnes ab Aquilone adnauigantes, appellauere Normannos. Hæc autem, ut noſtri annotauere Anna-
Anno Chriſti 860. les, poſt natũ Chriſtum Octingenteſimo ſexageſimo peracta ſunt anno. Knuto uerò Rex Daniæ, cuius hæc ſunt tempora, per omnia in Regno fortunatus permanſit, nulla domeſtica clade affectus, neq; ex-

terno

terno magnopere bello preſſus. Hoc uno tamen magis deflendus,
quàm accuſandus, quòd abſq; Chriſtianæ religionis inſignibus è uita
tranſiuit: cùm tamen ad bonum modum iam in Dania, Suetiaq́;, anni
tente Pontifice Anſchario, cui erat à ſummo Pontifice ſuper omnia
Aquilonis Regna impoſita Legatio, Chriſti religio excreuiſſet.

¶ Froto prouincias olim Daniæ ſubiectas, reſtituit: in Anglia baptiſatur, at uita cedens priuſquam Chriſtianiſmo ad plenum inſtrueretur. Caput. xv.

FROTO hunc filius Regno inſequitur. Cuius adole- Froto Rex
ſcentia armis, belloq́; alita, eó felicitatis exceſſit, ut prouin VI.
cias quæ bellis ciuilibus à Danis quondam defecerant, priſtino ada-
ctas iugo uetuſtatis alligaret obſequijs. Et cùm iam per mare, per ter-
ras uaria fortuna circumtuliſſet arma, in Angliam incidit, auitæ ditio-
nis inſulam: in qua ditionem renouans, partem eius occupauit. Erat Anglia
enim ab olim Anglia multis partita Regnis: ut paucos Reges, uel indi olim partita
genas, uel exteros totam poſſediſſe Angliam reperias. Sed tum Froto
per eam uictoriã id maximè lucri reportauit: quòd in Chriſtiana iam-
dudum prouincia, Chriſtianis ſacris eſt initiatus. Cæterum regreſſus
in Daniam, priuatam ſalutem ſuam in publicum exuberare cupiens,
ab Agapito, qui tunc Romanis ſacris ſummus Pontifex præerat, Da-
niam miſsis Prędicatoribus erudiri petiuit. Ignorabat enim religioſus
Princeps, propiorem eſſe eius rei curam, quòdq́; Epiſcopis Hambur-
genſibus perpetua Legatio decreta eſſet in Regna Aquilonis. Sed
quem habuerit exitum, illa ad urbem Romam poſtulatio, non expe-
ctauit Rex bonus: ſed tranſlatus ex hac uita, ad meliorem, ut confidi-
mus, migrauit.

¶ Gormo Regno potitur, ſub quo Anglia deſciuit. Dani cum Normannis Chriſtianos perſequuntur. Caput. xvi.

GORMO huic filius ſucceſsit: cui quòd in Anglia extitit Gormo
oriundus, Anglici cognomen inceſsit. Patre enim extin Rex. II.
cto, promptiore fortuna, quàm diuturniore apud inſulã Regiam ad-
eptus eſt arcem. Dum enim Daniam, accæpto paternæ necis nuncio,
diſponendę eius rei gratia petiſſet ex Anglia, longam paruuli ſeceſſus
iacturam paſſus eſt. Quippe Angli libertatis ſuæ fortunam, in eius ab Anglorum
ſentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipi defectio.
tem rebellandi fiduciam induerant. Sed quo eum Anglia inuidentius
ſpreuit, hoc Dania fidẽtius coluit. Itaq; dum ad duarum Prouinciarũ
utranq; obtinendi, auidas Imperij manus porrexit, altera potitus, alte
rius irreuocabiliter dominationem amiſit: nihil unquàm fortiter pro
ipſius

ipſius recuperatione conatus. Adeò difficilè grandia continentur Im-
peria. Per quæ tempora, cùm hoſtiliter Dani cum Normannis maria
omnia & littora infeſta tenerent, cùm comperiſſent, fortiſsimum Re-
gem Ludouicum, Ludouici Imperatoris filium, qui Germaniam in
pace regebat, alios armis, alios ſubmouens fœderibus, iam fato fun-
ctum, ſine diſcrimine terras omnes uaſtauerunt. Progreſſiq; in Saxo-
niam, cùm obuium haberent Brunonem Prouinciæ Ducem, cũ mul-
tis Epiſcopis, & terræ Proceribus, in loco Ebbekſtorp concurrerunt:
magnoq; inito conflictu, omne agmen Chriſtianum proſtrauerunt,
Chriſtiani trucidantur — precioſos CHRISTO martyres conſecrando. Cauſa enim Reli-
gionis in medio erat. cùm uindicandi Chriſtianiſmi gratia, quem in
Dania creſcere cernebant, atrociter ſæuiebant in omnes ubiq; Chriſti
anos. Quo tempore Rembertus Hamburgen. Archiepiſcopus, rebus
Chriſtianis præerat in Prouincia. Cuius mirabile factum in Metropo
li noſtra, aduerſus hanc gentem, tum Friſię incumbentem, in qua tunc
ille erat, recenſuimus.

Haraldus. V. nomine dumtaxat clarus. Sub eo Arnul-
phus Rex perſecutorum Chriſtianiſmi ex Danis &
Normannis centum milia fundit. Caput. xvij.

Haraldus Rex. V. — HARALDVS poſt hunc filius, Regni gubernacula
ſuſcepit. Cuius præter nomen nulla res præclarè geſta,
aut inſignis clades ſub illo perpeſſa, in Faſtos eſt relata: non rerum pe
nuria, ſed Scriptorum incuria, quæ huic regioni quotiens & alijs per
interualla prouenit. Erant tamẽ illa ſecula magnis rebus inſignia: cùm
Normanni cum Danis omnia Germaniæ & Franciæ littora infeſta-
Carolus Caluus. 874. — rent: & iamdudum, ut ſuo tempore meminimus, à Carolo, quem Cal-
uum cognominauere, Ludouici primi filio, in littoribus Galliarũ ter-
ram accæperunt habitandam. Sed cùm illi adnauigantibus alijs eius
nationis uiris: aut quòd prædæ inhiarent, in ulteriora Galliarum lon-
gè lateq; dilapſi, omnem regionem flãmis & ferro uaſtauere. Erat tum
in Imperio Arnulphus ex gente Caroli Princeps in armis ſtrennuus:
qui audita Danorum, Normannorumq; inſolentia, collectis armis, il-
lis ſtatuit occurrere. Bellum tum cœlitus adminiſtratum creditur: in
quo Dani & Normanni ab Arnulpho Rege uſq; ad internitionem
100000. ex Danis & Normannis cæſi. — ſunt deleti. Siquidèm centum milibus ex ea gente proſtratis, uix pau-
ci de Chriſtianis cecidiſſe ſunt reperti. Godefridus & Sigefridus Re-
guli, ibi perierunt. Et ita ad tempus reſtincta eſt iſta perſecutio Dano-
rum, Normannorumq;, Domino uindicante ſanguinem ſeruorum
Anno Chriſti. 888. — ſuorum, qui iam per annos. lxx. eſt effuſus. Erat autem Annus Chri-
ſtianæ ſalutis, cùm tam inſignis uictoria peragеretur, Domini, Octin
gentesimus

genteſimus.lxxxviij.cùm etiam Principes in Dania CHRISTO crederent, cum multis è populo. Sed tanta fuit efferatę gentis inſolentia, ut etiam inuito Rege, Regij Proceres nauigabant: patiente interim Rege, ut qui in Regno tumultuaturi uiderentur, foris arma ſuo periculo experirentur. Hæc tamen omnia plenius explicanda ſeruamus Noruagiæ.

Gormo Chriſtianiſmi tyrannus, ex Thira geminos excipit filios. Kanutus alter Dufflina capta, iaculo ueneſico perit. Sleſuicum Saxonibus per Henricũ Imp. ſubijcitur. Caput. xviij.

Gormo Rex. III. Chriſtianiſmi tyrañus max.

GORMO filius hunc Regno inſequitur, crudeliſsimus uermis (ſic enim uernacula Germanorum lingua nomen ſonat breuiatum) hoc dignus cognomento: qui implacabili odio, CHRISTI religionem inſectaretur. Templa, ac baſilicas à Patribus inſtitutas ſubuertit: fideles exquiſitis ſupplicijs diſcruciabat. Filiam Edelradi Anglorum Regis, puellam ſingulari prudentia, & Chriſtianiſmi amantiſſimam, accępit uxorem. Cùmq; ſuo captum amore maritum, prudens puella perſentiret, orabat quàm inſtantiſsimè, ne ſe contingeret triduano ſpacio. Diſtendere uoluit amantis animum: ut per impatientiam expectationis, aliquid illi de Chriſti Religione ſuggereret. Ille, ut erat uirili animo, etiam imperare ſibi pertentabat: nolens mollioris in ſe Cupidinis uitium deprehendi: adiecit etiam maritali toro nudum gladium: quem ſuo, atq; puellæ lateribus interpoſuit: ut & illa ſecura promiſsi foret: ille quoq; nihil imperante libidine pertentaret. Interiecto autem tempore, geminam ex ea prolem procreauit, Haraldum, atque Knutonem, Regiæ atq; inſignis proceritatis pueros. Qui uixdum adoleſcentiam ingreſsi, paternas artes arripuere: maris imperium exercentes, & excurſionibus uſq; adeo fidentes, ut Angliam, auitam inſulam infeſtarent. Viuebat Edelradus maternus eorum auus, & iuuenum inſolentiam ridebat potius, quàm caſtigabat. quippè gentis ſuæ propenſiorem naturam agnoſcebat. Secum tamen rẽputabat: induſtrios rebus gerendis uiros, talibus armorum rudimentis inſtrui oportere. Tantam uerò in nepotibus indolem conſpicatus, teſtamento ſcripſit hæredes, matris eorum, quæ uno gradu propior uideretur, nullam habens rationem. Quo euenit, ut Thira mater, filios ſuos, paternorum bonorum hæredes, non inuidenter exhæres ipſa conſpiceret: prælationem filiorum honorabilem ſibi magis, quàm contumelioſam fore arbitrata. Aucta fiducia, cùm res ad uota ſuccederent, auſi ſunt iuuenes Hiberniam bello laceſſere, Dufflinamq; urbem regionis metropolim obſidere. Rex autem gentis, cùm paucos ſpeculãdi magis gratia, quid

Gormonis gemini, Haraldus, & Knuto.

hoſtis moliretur, quàm alia cauſa expeditos miſit milites in uicinum nemus: qui firmata iam obſidione, cùm Danos terendi temporis gratia, ludis etiam uacare conſpicerent: noctis tenebris fiſi, propius acceſſere. Quorũ unus ſagittandi arte peritior, cùm Knutonem inſpectandis ludis ocioſum cerneret aſtare, iaculũ ex inſidijs miſit, iuuenẽq; letali uulnere ꝑcuſsit. Ille clam habito dolore, ilicò præcepit muros ſcandere, omni conatu oppugnare mœnia. ne ſui uulneris dolorem hoſtes perſentiendo, fiduciæ aliquid, aut læticiæ aſſequerentur. Nec ante ſe uulneratum prodidit ad mortem, quàm mœnia à ſuis capta conſpiceret. Neq; diu lucis fruitur ſolatio, concedens ad manes. Quis autem extinctum non plangeret, cuius diſciplina militum ſuorum uictoriæ conſilio, quàm ſpiritu diuturniore ſuffecit? Salus nanq; Danorum in ultimas anguſtias deducta, quia morientis Ducis iuſſui paruit, breui quos timuit ſuperauit. Per idem tempus rebus Germaniæ Henricus Rex præerat, primus inter Saxones coronam meritus: qui tutandis Regni finibus, uigiles oculos circumferens, cum intelligeret Danos ex conſuetudine Maiorum in Saxoniam excurrere, duxit in eos limitibus etiam tranſcenſis ultra Eydoram exercitum: & expugnatam urbem tunc florentem Sleſuicum, fecit Saxonum coloniam: cõſtituto ibi Marchione, qui rem adminiſtrans, fines Imperij tutaret. Durauit huius Principatus per Henrici tempora. Quo mortuo, Marchionem Dani oppreſſerunt. Saxones fugarunt. Vnde natum eſt bellum Ottoni Henrici filio. Quod infra dicemus. Quo tempore Gormo ad ultimum ætatis ſuæ finem prouectus, ingentem annorum ſeriem luminibus captus exegerat, ſenectam ad ultimos conditionis humanæ terminos prorogando: magis de filiorum uita & incremẽtis, quàm reliquo ſpiritu ſuo ſollicitus. Tanta autem Knutonis præcipua erat charitate: ut à ſe occidendum iuraret, qui prior ipſius exitum nunciaſſet. Cunq; fortè Thira mater, haud dubium de illius exitio nuncium accæpiſſet, nemine id Gormoni palam inſinuare audente, præſidium calliditatis amplexa, caſum quem ore prodere timuit, opere explicauit. Maritũ nanq; Regis cultu exutum, tetriore circundedit, aliaq; doloris inſignia, per quæ cauſam luctus aperiret, admouit. quòd Antiqui talibus in exequiarũ actionibus uti conſueuerant: acerbitatem mœroris, habitus aſperitate teſtantes. Tunc Gormo cùm tactu perſenſiſſet, En mihi inquit, Knutonis fatum publicas? Et Thira, Idipſum ait, tuo potius, quàm noſtro declaratur augurio. Quo dicto, marito mortem, ſibi uiduitatis cauſam præbuit: nec ante filium, quàm coniugem planxit. Miſerabilis conditio Chriſtianę fœminæ: quæ in obſequio perfidi mariti conſenuit: nec illum exemplo Religionis, aut blandimento ſuaſionis ad Chriſticulatum

Knutonis cędes.

Dufflina capta.

Sleſuicum urbs florẽs, per Henric. Imp. capiũ, Principatus fit; unde adhuc Reges Danorum titulum ſibi uſurpant.

tum prouocare potuit.

¶ Haraldus hic potentiſsimus, Iulinum Vuandalorũ oppugnauit. Iutiam Henricus Cæſar bis deficientem, Chriſtianæ fidei reddit. Sleſuuici Præſes à ſubditis opprimitur. Ottonis uictoria, Snius & Inſula, Rex Danorum cum filio baptiſatur.

Caput. xix.

HARALDVS alter ex filijs Regno ſurrogatur. Qui hereditariæ dominationis fortunam, conſpicuæ fortitudinis operibus proſequi cupiens, traiecta in Orientem piratica, circumpoſitum laceſsiuit oceanum. Ibi dum claſſe uictricia ſigna circumtulit, maternus auus Angliæ Rex, rebus humanis exceſsit: filiusq; illius Adalſtenus, paterno teſtamento ſanguinis iura oppoſuit: armisq; uendicauit, quod patria uoluntas uidebatur abſtuliſſe. Serius re ad Haraldũ perlata, prius audiuit Noruagiæ Regis cum auunculo pactionem, quàm potuerit ulla parare arma, ad inuadẽdum Regnum. Quam rem quia in Noruagia ſufficienter expreſſimus, hoc loco tranſibimus. Tanta autem erat Haraldo in ſolis Daniæ armis potentia, ut & Noruagis laborantibus ſuppetias, & Suecis nihilominus inuocantibus, copioſo præſidio nõ deeſſet. Vnus erat ſua ætate Rex præſtantiſsimus, in quẽ omnium uicinorum Regum oculi, præcipua mitterentur obſeruantia. Deniq; & Auſtralem plagam, quam Vuandali tenuere, nõ liquit intentatam: quin ad oppidum Iulinum, quod illa ætate in Pomeranis erat præcipuum, oppugnauit, gentemq; perpulit imperata facere. Inde cùm magnos belli faceret apparatus, in Suetiam auxilio uenturus Regi Sturbiorno, Teutonicæ irruptionis nuncium, quæ à Cæſare Ottone Primo, gerebatur, accepit. Quæ illum res auerſum Suetia, ſuis cõegit intendere. Equidẽ Gormone eius patre rebus præſidente, Henricus Cæſar, quod diximus, Ottonis item parens, cùm audiſſet, malè Chriſtianos Iutios, dimidiatam Chriſti religionem, animis non ſynceris percolere: ſuſcepto pietatis negocio, ut erat Chriſtianitatis amantiſſimus, expeditionem fecit in Iutiam non uulgarem. Occurrentemquè Regem, armis perpulit ſubire conditiones: ut ſi non ipſe uellet, liberũ faceret, in Regno Chriſtianam Legem ſeruari: ſineretq; uerbum uitæ diſſeminare. Qua occaſione Vnni tum Hamburgenſis Archiepiſcopus, ſtrennua Dei uerbi prædicatione per Daniam, perq; Sueoniam laborauit. Cui etiam peregrinationi bonus Pontifex uitam impendit: tumulatus apud Biream Suetiæ. Henricus autem Cæſar circa Sleſuicum Marchionatu conſtituto, præſidem ex ſuis fecit: qui etiam rebus gerendis per tempora Gormonis & Henrici fortiter pręfuit. Sed Re-

Haraldus Rex. VI.

Noruagiæ lib. 5. cap. 3.

Iulinum Vuandalorum oppidũ oppugnat.

Iutia fit Chriſti lege imbuta.

o ij gnis

Præſes Sleſuici occidit.

Saxoniæ libro.3.ca.25.

Sinus & Inſula Ottonis.

gnis iam morte Regum alteratis, perteſum eſt Daniæ populo, Teutonicum iugum ſuſtinere. Igitur congreſsi populi, Præſidem ſuum oppreſſere. Quam rem Otto Rex adhuc Germaniæ, uindicaturus, magno exercitu duxit in Daniam: eius præcipuam partem Iutiam oppugnans, & uaſtationibus implens uſqꝫ ad extremam eius in Aquilonem partem. Inde lanceam in uicinum mare iaculatus, æternum mari nomen reliquit: ut Ottonis ſinus uſqꝫ hodiè uocitetur, Ottoniaqꝫ dicatur inſula non longinqua. tam celebris genti fuit Germanici Regis uictoria. Sed iam terram agmine exiturus, obuium ſenſit Haraldum Regem: qui opportuna locis præſidia collocauit: aut exitu prohibiturus, aut iuſta cum illo dimicaturus acie. Non detrectauit quod erat in hoſtem penè neceſſarium certamen Otto. Collatis ſignis, diu fortiter præliatum eſt. Poſt primam autem pugnam, quæ æquo marte digeſta eſt, uiſum eſt utriqꝫ Regum, de rerum ſumma conferre colloquium. Igitur poſt longa utrinqꝫ uerborum certamina, in eas utrinqꝫ conditiones eſt conuentum: ut Haraldus cum Suenone filio, ſacram Chriſti ſubiret religionem, Regnumqꝫ Romano ſubderet Imperio. Et priuſquam diſcederet Imperator, Rex Haraldus cum Suenone filio baptiſatus eſt. Filium autem de ſacro fonte Otto ſuſcipiens, de ſuo nomine Suenottonem appellauit: ut & gentis ſuæ nomen ſeruaret, & Ottonianum adijceret. Crediderim in has leges multum cöopertam Haraldi matrem Thiram, chriſtianam fœminam: quæ Gormonem maritum inclinare non potuit, filiumqꝫ diu ſenſit reluctantem: nunc autem Ottone Rege accedente, gaudenter adiuuiſſe tam ualidum ſalutis præſidium.

Haraldus Chriſti fide initiatur.

¶ Sturbiornus bello cadit. Ab Haraldo Aquinus Noruagus deſciſcit, Daniç partem infeſtans incendio & prçda. Piaculum horribile perficit. Iutiam Thira Vallo munit fortiſsimo. Aquinus Sembiam inſulam deuincit. Caput. xx.

SED DVM iſta geruntur in Iutia, Sturbiornus Suetiæ Rex non expectata Haraldi auxilio, pugnæ ſe credidit: & oppreſſus eſt. Aquinus quoqꝫ Noruagiæ Rex, quem iſte Haraldus in Regno nuper tenuerat, pulſis hoſtibus, & perinde tributa pendere iuſſus Daniæ: audito, quòd Otto Germaniæ Rex, Haraldum teneret bello implicitum, forè proſpexit, ut aut opprimeretur Haraldus, aut diutius bello teneretur: defectionem præſumpſit. Simul & Iulini Vuandalici oppidi ciues, preſſuræ à Danis nouiſsimè ulturi iniuriam, expedita claſſe, Daniæ partes prædis & incendio uaſtant. Quod promptum eſt adnauigantibus: ubi nulla ſunt arciũ atqꝫ murorũ prçſidia. Vtriſqꝫ

Daniam incendio & prçda uaſtat

occurren-

occurrendum pariter fuit. Nam Vuandalicæ urbis bellum Ducibus
mandauit: ipſe in Noruagiam ducturus. Igitur iam expedita claſſe, in
Noruagiam mouens, expertus eſt miram in mari tempeſtatem, quæ
aduerſaretur ſupra modum eunti. Nam Aquinus Noruagius cùm ar-
mis diffideret, ad maleficia, quæ plurimum adhuc in ea regione ualue-
runt, duos filios Dijs ſuis immolans, cõfugerat. Impius pater, intimos Piaculũ di-
affectus ſuos, pro quibus per terrarum orbem ſolent acerrima bella ſu- rũ Aquini.
ſcipi, & ſuſtineri, ille pro uictoria iugulauit. Quã rem in Noruagia no-
ſtra ſumus executi. Dum his rebus foris Rex implicaretur, mater eius
Thira, iam bis recolens Germanorũ factã terreſtri itinere in Iutiã irru-
ptionem, præuenire ſtatuens in reliquum, magnum opus aggreditur.
A Sleſuuico in mare Britannicum Vallum grande iecit, foſſaque præci- Vallum
piti cinxit. Cuius hodiè cernitur labor à mari Baltico, in mare, ut dixi- Thiræ.
mus, Britannicũ. Cui primus Vualdemarus murũ ſuperaddidit, por-
tarũque clauſtra firmauit. Hodiè quoque in cõſpectu arcis Gottorp, opus
Danorum appellatur. Et cùm Sueci per abſentiam filij, Scaniam infe-
ſtarent, illa collectis armis, regionem defendit, uirile negocium ample-
xata fœmina. Duos iſte Rex ex uxore Gyritha ſuſtulit filios. Aqui-
nũ, atque Sueuonem: quorũ maior natu ita uirtute germanum ſupera-
uit: ut quamuis ille præcipuus ad omnia gerenda haberetur, fratri tam-
en collatus, obſcurari uidebatur. Iſte Aquinus cùm adhuc ſub paren-
te ageret, ſuis auſpicijs nauigaturus, claſſem inſtruxit: Sembiam Ori-
entis inſulam, ſub Pruſſia, eſt aggreſſus: & quo fidentius milites in
pugnam duceret, claſſem incendit. ut ſpe redeundi præciſa, aut uincen- Stratagema
dum, aut moriendum noſſent. Effecitque Ducis fiducia: ut deſperatio- Aquini.
ne ſalutis ex fuga, pertinaciores in hoſtes experiretur milites. Nec illũ Sembiam in
fefellit opinio. Nam inſulam expugnatã ſui iuris fecit, fœminasque ma- ſulam op-
ritis in prælio occiſis, ſibi coniugio ſociarunt Dani, repudiatis quas pugnat.
domi liquerant uxoribus. Inglorium repudium.

¶ Thiræ mors, & monumentum inſigne, occaſionem de-
dit Coniurationi ſubditorum in Haraldum: quę mor-
tis cauſam tandem poſt uariam belli fortunam
Haraldo attulit. Caput. xxi.

PER quæ tẽpora Thira Regis mater rebus exceſsit. Eam
fœminam pro ſua uirtute, omnis Regio deſyderauit. Filius autem Re-
gio funere tumulatam, inſigni monumento apud patrem honeſtauit.
Interea Rex uarij generis delectos pugiles fouebat. Erat in eis qui glo-
riaretur tam inſigni arte ſagittandi eſſe, ut ſignũ quàm minimũ cõtin- Toko ſagit-
geret: cunque omnes gloriabundus hac arte contemneret, iubet Rex, ut tarius peri-
proprium ſiſtat filium, cuius de capite malũ ictu teli trajciat: magno tiſsimus.

 ſui

ſui periculo artis iactantiã onerans. Deniq; quod Rex iuſſerat, imple-tur. Siſtit filiũ: præcipiẽs, ne qua ſe moueat. Interim ſagittarius tria ele git tela, capiti circũponens: & primi quidem iactu, malum à capite filij deiecit. Rege cũ cæteris inſpectante, mirantibusq; fiduciã. Tum Rex, in quos uſus reliqua duo prouidiſſet, interrogat? Ille nihil moratus, Quando ait, in id me diſcrimen, imperio Rex tuo cõartaueras, ſi me manus fruſtrata fuiſſet, proximũ tu excepiſſes præcordijs: & deinde qui primus ſe cõmouiſſet tertiũ. Rex fortis uiri iuſtũ dolorem impuni tũ eſſe iuſsit. Cupiens aũt idẽ Rex matri pro ſua uirtute, perenne mo-

Monumentum Thirę.

numentũ inſtruere: quod Daniam uallo cõmuniſſet: ingens ſaxũ in lit tore repertũ, multarũ manuũ ope uix eruendũ, aggreſſus eſt. Ibi fodi-endo, leuandoq; diu milites cum agricolis fatigati, fruſtrato labore, ad impatientiã uerſi ſunt. Interea filius Sueno, perſentiẽs multos ex Pro-ceribus indignè ferre iugũ Chriſtianæ religionis, cui nũc accederet du rus ille labor erigendæ molis: primũ muſsitatione pluriũ, inde aperta

Coniuratio filij, & ſubditorum in Regem.

indignatione coniuratũ eſt in Regẽ: filiusq; eius Sueno non ſolùm in-erat, ſed etiã prgerat factioni, Rex appellatus à conſortibus. Rex omni um ignarus, laborabat molẽ educere. Aduentantẽ ex amicis quempiã, ſciſcitatur, ſi meminiſſet ſimilem unquam mortaliũ laborem? Ille ſub-infert. Maius aliquid breui cõperies, cùm tibi ò Rex, Danię Regnum adimet, moles longè iſtã exuperãs. Territus Rex, ordinẽ quærit. Con ſpirat inquit ille, omne Regnũ cum Suenone filio. indignantur enim de proiectis patrum ſacris, deq; labore quo exhauris uniuerſos. Igitur amolitione ſaxi dimiſſa, exercitũ parare contendit. Sed hic etiam mili tẽ expertus eſt auerſum: quòd tam indigno labore, pecudũ more dam natus, manũ capulo aſſuetã, trahẽdis funibus occupaſſet. Qualemcun

Filius contra patrem.

què tamen tempus dabat inſtruens exercitũ, occurrit filio. Sed confer ta manu, uictus aufugit in Iulinũ Vuandaliæ oppidũ: ubi pridem col-locato ſuorũ pręſidio, certiſsimũ ſibi ſalutis profugiũ conſtituerat. In-de uerò claſſe expedita, armatoq; milite, bella renouauit. Sed non me lior exitus priore. Tertio etiam belli fortunã expturus, renouauit ui-res. Sed tũ indignũ uiſum eſt Proceribus, tam impia bella uel pmitte-re, uel adiuuare: interuentu quorundam, Induciæ fiũt. Quibus fretus Haraldus, ſecurius ambulauit in littore. Vicinę etiam ſyluę inter rube

Toko Haraldũ ſagitta interimit.

ta concedens, ex inſidijs miſſo iaculo, grauiter uulneratur. Igitur in na uium deportatus, cum uniuerſa claſſe Iulinum repetit. Ibi Rex bo-nus, in fide Chriſti, inter medios dęmonicolas ſpiritum Deo reddidit. Et ſi cauſa, non pœna martyrem facit, quis dubitat, Chriſti conſertum agminibus? qui pro eo deſtitutus eſt, & oppugnatus: quòd Chriſtia-nam religionem & ipſe coleret, & in ſuos propagaret.

¶ Sueno

¶ Sueno Rex impius, impiæ genti Daniæ acceptus, cùm tertia captiuitate à Vuandalis bello capit, Matronarũ clinodijs liberatur. In cuius beneficij gratiam, illas iure ſucceſsionis hæreditariæ donauit. Caput. xxij.

SVENO filius, Regnum quod uiuo parẽte occupauit, Sueno Rex I.
iam uita functo, quaſi legitimũ tenuit: fidem Chriſti iamdudum pro-
ijciens. Cuius ſacrilegij merito, & Rex inter ſuos eſt habitus, & pater- Rex impius impijs acceptus.
næ fuit perſecutor religionis. Sed hanc in parentem ſuum, inquè om-
nium parentem Chriſtũ iniuriam, infeliciſſimi ſucceſſus uindicauere.
Siquidèm bello Vuandalis Iulinenſibus indicto: quòd parentem eius
profugum excepiſſent, quàmuis uita functũ, remiſerint Regali tumu-
lo in Roſchildia condendum, nauali prælio gentem inuadit. Illi uerò
non ſegnes, bellum denuncianti alacres occurrunt. Conſertaq; manu, Sueno primo à Vuandalis capit.
non ſolùm profligant exercitum, uerùm etiam Regem capiũt. Et cùm
aliquandiu captus teneretur, precium redemptionis ad pondus pro-
prij corporis aptant: ut ſemel auro, bis argento æqui ponderatus laxa-
retur. Incaluit in eo dolor eum pudore: quòd ab una urbe, tantum de-
decoris accæpiſſet, cuius uniuerſæ genti Maiores ſæpè ſui imperaſ-
ſent. Itaq; bellum renouat, mouitq; in Iulinos. Illi prioris uictoriæ fi-
ducia animos attollunt, pugnantq;: eundẽ ſortiti pugnæ exitũ quem
prius. Captum enim Regem abducunt. Ille ſciens, qua ſit mercede la- Secundò capitur.
xandus, aurum atq; argentũ expromere non potuit, uacuatis iam Re-
gijs theſauris. Extorſit tamen apud Proceres: ut filijs datis pro Rege
obſidibus, ea ſe auri & argenti ſumma ſoluendi obſtringerent. Et cùm
iam Regno redditus, unde obſides liberaret, in rationibus Regijs non
haberet, ſaltus & nemora, agros cũ cultoribus oppignorabat, his qui
filios redimerent. Sed nec ſic quieſcere poterat bis uictus Rex, quo mi-
nus per omne Regnum uires reuouaret. Iulinenſes quoq; non impi-
gri, claſſem expediunt, & impoſita iuuentute ducunt in hoſtem. Sta-
bant in anchoris utræq; claſſes: nocturnis excubijs uigiles impoſiti, u-
trinq; funguntur officijs. Deprehenſum eſt à Vuandalis, Regiæ claſ- Stratagema nauale.
ſis uigiles redijſſe ad quietem, cùm adhuc tenebræ perdurarent. Igitur
ſcapham Vuandali in expedito tenent: cui impoſitum cum neceſſaria
manu uirum, qui linguam percalleret Danicam, iubent ſpecie uigilũ,
prætoriam Regis nauim adire. Aduectus, Regem ex nomine uocat:
adeſſe rei benè gerendę in hoſtes occaſionẽ, quam Regijs auribus ſe-
cretius aperiat. Nemo aliud ſuſpicatus, quàm excubiarũ eſſe Pręfectũ,
qui cõfidenter Regẽ inclamitet. Rex nihil moratus, caput educit pro-
pius inclinandũ: ne quis exaudiat rem magni ponderis, ille contendit.
Itaquè pectoretenus naui ſuæ prominet. Arreptũ Vuandalus Regem

Tertio capitur.

attrahit:& impulſa celerius ſcapha, in ſuorum caſtra portauit: iam ad pugnam ſtante Vuandalorum claſſe, ſi quis ſe commoueat. Igitur tertiò iam Rege capto, prius aſcendunt, quàm per omne Danorum agmen clamor capti Regis perueniat. Iam Regijs opibus exhauſtis, etiam pignore pridem obligatis, quæ promptiora æri faciundo uiderentur: plus tamen pudoris quàm damni ineſſe rati Proceres tertia captiuitate: præſertim, quòd tam facili dolo circumuenti Regem de ſui medio paſsi uiderentur abduci. Sed in tantis rerum anguſtijs, ubi uirorũ defuere conſilia, matronæ iocalibus ſuis & ornamentis diuenditis, magnum æris theſaurum contulere, cuius impendio, Rex tertia captiuitate ſit laxatus. Sed hoc Matronarum beneficium, Lege lata, de illarum, quam prius non habebant, legitima ſucceſsione, egregiè compenſauit Rex, Regno redditus:& tamen prius quàm abire paterentur, iam toties rebellantem, iureiurando Vuandali adegerũt, ne bella in eam gentem quòad uiueret renouaret. Nã ſucceſſores conſtringere nõ potuit.

Lex Matronis cõceſſa, De legitima earum ſucceſsione in bonis hæreditarijs.

Sueno Dania per Ericum Sueciæ Regem, pellitur. Multis circumactus miſerijs, poſt ſeptennium tandem pœnitentia fractus, Chriſto ſe mancipat, & Regno reſtituitur. Caput. xxiij.

INTEREA Ericus Suetiæ Rex, memor, quòd Suenonis pater Haraldus Regno ſuo grauis, incubuiſſet, in filium uindicaturus, copias ſuas in DANIAM educit. Augebat fiduciam, quòd totiens à Vuandalis uictus Sueno, facilis ad inferendam iniuriam uideretur. Congreſſus ergò magno in Scania prælio, fudit, fugauitq; Suenonem, ac Regno cedere cõegit. Multa circumſpicienti apparuere profugia. Ante omnia tamen Noruagia illi, & opportuna loco, & meritorum debitrix uiſa eſt. Contendit ad Olauũ, non Regem quidèm, ſed tamen functum adminiſtratione. Ille iacentem contempſit, precantemq; repulit. Inde in Eduardum Angliæ Regem reſpexit. Ille quoq; inſidiari magis, quàm precari reputans hominẽ, à ſe inconſolatum dimiſit. Nihil intentatum relinquere uolens, ad Scotiæ Regem peruenit. Ibiq; inexpectatum ſalutis præſidiũ accæpit. Quis putaret humanitatis obſequium, quod in regionibus benè moratis non accępit, in ultima barbarie reperire? Sed tum Sueno per quietem omnia circumſpiciens, ſecum uolutabat, quanto ex faſtigio decidiſſet: quàm crebris iactatus infortunijs, ceſsiſſet hoſtibus ante ſæpè uictis: quàm etiam contemptus haberetur inter eos, in quos & parens eius, & ipſe, crebra beneficia contuliſſent. Deſcendit aliquando, miſerante DEO, in animum eius: hanc tantam illi ſuo demerito infelicitatem proueniſſe, quòd ſanctiſsimam CHRISTI Religionem abie ciſſet:

Sueno Dania pellitur.

Suenonis diſcurſus & pœnitentia.

ciſſet:& parenti impiè rebellans, cùm cauſa religionis in medio uerteretur, illum ad necem fuiſſet perſecutus. Igitur tantorum cauſam malorum iam inuentam, expiare conſtituens, totus in Deũ conuerſus, Impietatem abnegabat, ſacrum Baptiſma, quod accæperat, ſecum recolens, Chriſtianũ hominē agebat. Nec aberat diu cõſolantis Dei miſericordia. Nam cùm per id tempus curreret Annus exilij ſeptimus, de repente mortuus Ericus Suetiæ Rex, Daniæ uacuam illi poſſeſsionem dereliquit. Religionem tamen Chriſti, quam reſumpſit, diſsimulanter ſeruare compulſus: ne initio hos à ſe repelleret, per quos Regno reſtitutus; poterat uniuerſæ in ſalutem prouinciæ conſulere. Egit tamen priuatim Rex apud eos, quos cordatiores agnouit, ut CHRISTI ambirēt myſteria. Sed nõ eſt eiuſdē ingenij, Armis præeſſe & Sacris. Fit Chriſtianus.

¶ Poppo candentis ferri miraculo, Danos ad fidem Chriſti conuertit. Sueno Syritham Suetiæ ducit uxorem, & Regem & Regnum, cum Anglia ſibi ſubigens, tandem felici ſenio uitam finit.

Caput. xxiiij.

IGITVR permanſere diu in perfidia ſua, donec Poppo uir religioſus indigena, qui diu in Italia, & apud ſummum Pontificem peregrinatus, in Chriſti religione iam ſolidatus erat, adueniret. Is annitente Rege, apud Portum, cui frequentia glaciei nomen peperit, in Danorum cœtu publicè concionatus, uir doctrina & ſanctitate perſpicuus, longa ac ſalubri oratione genti ſuaſit, perfidiam deſerere, ſynceram Chriſti religionem, iam in omni penè mundo celebrem amplecterentur. Et ubi hæſitantes inter utrunq; conſpexit, ut neq; promptè antiquam Religionem ponerent, neq; quod uerbis eius opponerent haberent: percunctatus eſt, Quid ſi ad candentis ferri tactum, manus eius cernerent intactas? Vellent ne ſubire quæ hortaretur? Cunctis ſuccłamantibus, Velle. In chirothecæ formam iuſsit ferrum aptari, idq; ignitum afferri. Rubuit igne ferrum. Ille tamen intrepidus, manum immiſit ad cubitum, deportauitq; ad locũ conſtitutum. Ibi cùm ad pedes Regis proieciſſet, uicta manus dedit concio, ſpontè ſubiens Lauacrum regenerationis. Tum max. Pontifex Hamburgen. Adaldagus, Epiſcopos per Daniam ordinauit: memoratum Popponem Aruſij, Haricum Sleſuici, Leſdagum Ripę, Gerbrando Roſkildiæ Eccleſias commendauit, conſecratis Epiſcopis. Iam ſacris per ſua loca cõſtitutis, res omnes Regni in melius profluere cæperunt. Inſtitit per hoc tempus NORVAGIAE Rex Olauus, relictã SVETIAE Reginam coniugio ſibi ſociare: quo SVETIAE uires ſuis adiungeret. Sed hoc SVENO perſentiēs, non eſſe ab re ſua exiſtimauit.

Poppo uir ſanctus. Candēs ferrum geſtat. Olauus Sueciæ Rex.

Igitur

igitur hominem optato conſtituit auertere. Subornauit enim ex ſuis duos, qui ſpecie perfugarum Olauum peterent, multa mala in caput Suenonis congererent: Cęterum filiam eius Thiram, auiæ nomen referentem, inſigni laude celebrarẽt. Cunq; laudem puellæ crebrius per occaſionem apud Regem perfugæ repeterent, uſqueadeò irritauerũt concupiſcentiam eius: ut miſsis ad Suenonem Oratoribus, filiam eius coniugem depoſceret. Sueno ita legationem accæpit, ut ſpei plenos à ſe dimitteret Oratores. Exhilaratus Olauus accæpto nuncio, Syritham Suetiæ Reginam, annis adoleſcentiæ ſuæ imparem, iam contemnendam eſſe ſibi perſuaſit: non contentus, ut ferũt, eam coniugio præterire, ſed & addita contumelia grauiter affecit. Nam ſpecie colloquij accerſitam iuſsit adeſſe: & ut gens illa nauigio ferè omnia peragit, naue propinquantem Reginam, ad ſe per nuncium orat introire. Illa fœminea uerecũdia aliquandiu reluctata, Regio tandem ceſsit imperio. Struxere dolos qui interuenere. Nam tabulam inter utranq; nauim ueſtigio defigendam, ex altera parte ubi Regina inſcenderat, penſilem ſubmiſere. Illa cum aſſeclis mari demergitur. Sed aſſiſtens fida ſuorum manus, cum proprio periculo Reginæ aderant, ne extinguatur. Vix ergò abſtractam profundo, reddidere littori. Id an Regis uoluntate, an perfugarum dolo factũ ſit, in incerto fuit. Niſi quòd creditum eſt, Suenonem non ignarum extitiſſe. Cùm enim Olauus à ſe Syritham Reginam tali indignatione repuliſſet, ipſe quoq; filiam pernegauit: ita utroquè inſiſtentem, neutrius compotem fieri paſſus eſt Sueno. Nam Syritham ipſe ſibi coniugem aſciuit: uires quibus nudauerat Olauũ, ſibi conſciſcens: ex qua poſtea filium ſuſtulit Kanutum. Sed Olauus non ignarus omnium earum rerum, Suenonem extare autorem, qui & filiam dolo oſtendiſſet, poſtea retractam: & Suetiæ Reginam à ſe auerſam, proprio connubio præuidiſſet: tantam ſtatuit ulciſci iniuriam: expedita claſſe mouens in Danos. Sed Sueno accitis in opem Suecis, quibus priuignus eius præerat Iacobus, facilè uictoriam retulit: oppreſſoq; Rege, in ſuam Regnum redegit poteſtatem. Nec eo cõtentus, uictrices turmas conuertit in Angliam: & expoſitis in terram copijs, Regem eò perpulit ad Adelſtenum, ut firmaret, ſe decedẽte non alium Angliæ Regem futurum, ſed in Suenonis manu Regnum permanſurum. Sueno autem ad ſenilem perductus ætatem, iam armis relegatis, ſolis inſtitit ſacris. Siquidèm omni humana concuſsione uacuus, in ipſo perfectiſsimæ uitæ fulgore deceſsit: Exemplar uniuerſis Regibus in ſe præfiniens. Quandiu enim Religioni repugnauit, infeliciſsimis ſucceſſibus, ad extremas peruenit calamitates: at ubi conuerſus in Deum, ſacram agnouit ueneranter religionem, ex infimo gradu ad ſplendo-

Dolus ſexui incongrus.

Sueno uxorem ducit Syritham.

Suecos uincit, Rege oppreſſo.

Angliam ſubdit.

ſplendorem ac felicitatem, uicinis Regnis conſpicuam, peruenit.

¶ Kanutus, Vuandalos, Sembos, & Anglos, ultor pater næ iniuriæ deuicit. Olauum æmulatione procaci tentans. Caput. xxv.

KANVTVS filius, cui ex magnitudine rerum geſtarũ Magni nomen acceſſit, patri ſucceſſit in Dania. Cæterũ Noruagici, atq; Anglici Reges ex ſuis elegerunt Proceribus: Eduardum Angli: Olauum, qui poſtea in Sanctos eſt relatus, Noruagi ſub uexere. Sed Kanutus diſſimulata interim iniuria, uires primùm exercere, inde augere conſtituit: tum rebus plenius conſulturus. Et quoniam Vuandalorum multiplices in parentem iniurias Sueno ſacramentis aſtrictus, uindicare non potuit: pium exiſtimauit, inde militiæ ſuæ rudimenta ſumere. Sembi quoq;, Aquino patruo per mortem abſumpto, Daniæ iugum reiecere. Vtriſquè uindicandis ſe Kanutus aptauit. Et quidèm totis Daniæ uiribus, diuiſim utriſq; incumbens, facilè perpulit: ut imperata nedum detrectarent, ſed & Danorum Regi ſubiecti, annua tributa penſitarent. Inde ubi uires iam duabus claris auxiſſet uictorijs, par animo cœpit eſſe Anglis inuadendis. Sed tamen ne hoſtem à tergo relinqueret, temporariam pacem cum Noruagiæ Regibus Olauo, atq; Haraldo fratre pepigit: ſocietatemq; gerendi in Anglos belli inter fœdera comprehendit. Iunctis ergo uiribus ducunt in hoſtem. Expoſitis in terram militibus, acies ex aduerſo conſiſtunt. Pugnatum eſt acriter, diuq;. Sed in medio pugnæ æſtu, Signifer Danorũ fortè, an uirtute obtritus, Signa inclinauit: Angliq; rapuere. Erat inter gregarios milites Tymmo, uir & proceritate et robore inſignis, quem fors obtulit, is uirentem ramum haſta ſuſtulit in ſublime, Hæc inquiens, ſigna noſtra commilitones: ſequimini qua præeo. Itaq; ducens in hoſtem felix Anteſignanus, aciem iam de fuga meditantem, reſtituit. Demum cùm uictoria apud Danos reſideret, Rex clara uiri uirtute delectatus, Primipilum fecit in omne tempus Militiæ ſuæ: multis præter ea agris, & inſigni de reſtituta acie per ſigna, cognomine decorauit. Olauus Noruagię Rex, cum ſuorum agmine Danis militabat. Fœdera autem quæ tum icta ſunt inter Angliæ, Daniæq; Reges, ut quo adnueret, Eduardus dimidio Regni contentus, partem alteram Kanuto mox permitteret, totam habituro poſt Eduardi fata, nullam Olaui rationem habuere. Adiecit alteram Olauo contumeliam: ut muliérculam, qua ille interdum ad ſolatia uteretur, ab illo abſtractam, ſibi deuinciret. His rebus percitus Olauus, cùm indignatione plenum ſpiritum gereret, nauigauit in Patriam: cogitans, quonam pacto, & iniuriã contemptus, & contumeliam affectus, uindicaret.

Kanutus Rex. II.

Vuandalos & Sembos ſubijcit Danis.

Anglos ſub ijcit.

Aluuinam nomine.

¶ Nun-

¶ Nunciatur Regi, Angliæ Regnum uacare. Suſpendio demandans nuncios, Angliam mox poſsidet. Affinitate ſe iungit Normannis. Olauum rediens, Dania expulit. Caput. xxvi.

SEPTEM in medio anni decurrêre, cùm quidam ingreſſus tricliniū eum ſocio, quo Rex accumbebat Kanutus, totius Angliæ Regem ſalutauere. Ille incertum habens, an exprobrationem dimidiati Imperij cum Eduardo, inuerſa ſalutatio, irriſionem præferret, Nihil ſe eius gratia pudere reſpondit. Illi ubi Regem rubore perfuſum intumeſcere uiderunt, iam palàm locuti, ſe eius obſequio, quo celerius toti Angliæ regnaret, Eduardi fata peregiſſe teſtantur. Tum indignationem effundens, parricidas appellauit: iuſſitq́ꝫ conſumi ſuſpendio: quo Regij ſanguinis pœnam, turpi ſupplicij genere perageret. Non tamen potuit Rex conſciæ mentis crimen apud omnes abolere: interpretantibus nonnullis, quo ſcelus magis tegeretur, miniſtros ſcelerū de medio ſublatos. Cùmq́ꝫ Angliæ iam uacuam poſſeſsionem intraret, nectendam cum finitimis affinitatem putauit. quo Regnum longinquum, magis ac magis in fide permaneret. Igitur Normanni Ducis in littore Gallico ditionem regentis, Immam filiam matrimonio ſibi deuinxit: germanamq́ꝫ ſuam Eſtritham, eius fratri Richardo coniugem dedit. Sed ille, ut dicemus, repudiatam, Regi remiſit. Ex Imma Rex Kanutum, Gunildamq́ꝫ prolem ſuſtulit. Olauus interim Noruagiæ Rex, iniuriarum memor, infeſta Daniç per Kanuti abſentiam bella intulit. Sed adnauigans ex Anglia Kanutus, facilè illum repreſsit, cōegitq́ꝫ in fugam. Petijt autem Olauus, Orientales Vuandaliæ partes, Geritſlauum ſocerum adiens.

Suſpendit nuncios Angliæ.

¶ Kanutus Noruagiam paternum Regnum occupat. Sororium Normannia expellit. Olauus Suetiæ redditur iuſtiſſ. Rex. Locatas inſidias Kanutus claſſe dirimit. Caput. xxvij.

INTEREA Kanutus uictor, Noruagiam paternæ ditionis Regnum recępit: & confirmatis ibi rebus, reuerſus eſt in Angliam. Audito autem, quòd ſororis ſuæ maritus, qualibuſcunq́ꝫ ex cauſis repudiū indixiſſet uxori: protinus hominem fugauit ex Normannia Galliæ, germanam reducens in Daniam. Richardus autem uoto ſuſcępto, peregrinatus eſt in terram ſanctam: ibiq́ꝫ mortē obijt. Cunquè per id tempus Olauus, qui & Iacobus, Suetiæ Rex, rebus exceſſiſſet humanis, Olauus Noruuagiæ exul, ſpem concępit, patriam ditionem repetendi. quod Kanutus fraternis deſtitutus auxilijs (erant cū Kanutus, & Iacobus uterini fratres) illius Regni pręſidia ſibi confidebat

Sororium Normannia expulit.

bat accedere. Igitur ſoceri, atq; Sueonum armis, Olauus Noruagiæ reſtituitur. Ibiq; Legibus editis, & Religione propagata, Rex iuſtiſſimus atq; ſanctiſſimus, ab his qui Kanuto fauerant, domeſtico bello eſt oppreſſus, ac in Sanctos relatus. Quæ plenius in Noruagia diximus. Eſtritham uerò germanam, Vlfoni Duci Anglicano tradidit uxorē. Cuius de origine fabuloſa memorantur: occaſione fortè ſumpta de auito nomine: quòd auus illius Vrſus diceretur. Solebant autem Principes illa tempeſtate cognomina uendicare de generoſis beluis: ut alius Vrſus, alius Leo, alius etiam Catulus diceretur. Vnde & idem ille Vlfo, uicinum Lupo nomen præfert in lingua Germanorum. Is autem uir fortis, fortiſſimi nihilominus & optimi Regis Suenonis pater eſt, cuius gratia illius cum honore facimus mentionem. Subortis tamen ſimultatibus inter illum, Regemq; Kanutum undecunq;: quia ſecurus in Dania non uidebatur, in Suetiam confugit: Emundo Suetię, & Olauo Noruagiæ Regibus operam in Kanutum promittens. Erat uir fide præcipuus in Kanutum: qui cùm iſta de Vlfone comperta haberet, Kanuto Regi quamprimùm curauit nota fieri. Coniunctis autem copijs, Sueci à Scania, Noruagi à mari inminebant. Sed Rex Kanutus cum ualida claſſe ſuperueniens, fugauit utroſq;. Cuius pugnæ ordinem & exitum in Noruagia ſumus executi.

Olaui ſancti mors.

Noruagiæ lib.3.cap.6.

Procerum agnomina à beluis.

Kanuti quinq; Regnorum Regis, potentia, uirtus, & æquitas in Legum latarum obſeruantia: exemplo per ſe homicidio perpetrato præſcripta. Caput. xxviij.

HAC uictoria potitus Kanutus, iàm quinq; Regnorū tenebat Imperium. Nam Daniæ ſuæ, per huius belli uictoriam, coniunxit Suetiam, cum Noruagia. Emundus enim Suetiæ Rex, fortunę cedens, ad tempus delituit in angulo. Olauus autem, ut diximus, inteſtino bello perijt ab his, qui Kanuto fauerant. Frater eius Haraldus potentiam fugiens Kanuti, in Conſtantinopolim ſe contulit: ibique permanſit Kanuto extante. Cæterum Angliam iamdudum tenuit in poteſtate. Sed & Normanniam in littore Galliarum, pulſo nuper Richardo Duce germanæ ſuæ contemptore, ditione tenebat. Nec his contentus ditionibus, eximio ſui fulgore etiam Romanum illuſtrauit Imperium. Equidem eius Principi Henrico, qui fuit eius nominis tertius, Conradi Imperatoris filius, filiam Gunildam nuptam tradidit. Eundemq; paulò poſt Italica conſternatione perculſum, auxilio proſecutus, priſtinę fortunę, preſſa rebellium conſpiratione, reſtituit. Magnū erat cernere, in comitatu Imperatoris, quinq; Regnorum moderatorem Regem. Inde reuerſus, natu maiorem Haraldum filium Angliæ,

Kanuti potentia.

Knutonẽ Daniæ, Suenonẽ Noruagiæ, quẽ ex Aluina coniuge ſuſtulerat, ſine ulla Maieſtatis ſuæ diminutione præfecit. Quamuis eñ tres Prouincias, totidem filiorum Regimini tradidit, nihilominus tamen ſibi commune trium Imperium reſeruauit: neqꝫ rerum ſummam penes alium conſiſtere uoluit. Eſtritha autem ſoror cum marito in Sueciam profuga, filium eſt enixa Suenonem, poſtea REGEM illuſtriſsimum, ſobolis interuentu uiro fratris gratiã reparauit. Cæſar quoquẽ ex Gunilda filium æquè fortuna & uocabulo magnum ſuſcæpit: à quo illuſtrium Teutonicorum imagines, ſplendidaqꝫ Germaniæ lumina ſucceſsionis ſerie pullulaſſe produntur. Kanutus autem Rex, cuius inclyta per uniuerſam terram erat fama, & inſignis gloria, eadem conciliante ingens robur militum contraxit. Nam qui erat fortitudinis robore præſtans, huius intereſſe Regis militiæ præclarum duxit. Quo factum eſt: ut fortiſsimorũ militum, ad illum undecunqꝫ, ex omni natione, magna ſemp frequentia confluxit. Aderat inter alios Gothſcalcus, uir in noſtra Vuandalia cum multa laude memorandus: qui fortiſsimis apud hunc Regem operis, Regij ſanguinis coniugem, unde ſuſcepit Henricum filium æquè memorandum uirum, promeruit.

Gothſcalcus Sclauus Vuandaliæ lib.2.cap.1. & ante lib.1.

Longũ eſt commemorare, quo ſplendore familia, qua honeſtate omnis eius militia fuit: ut inter diſſonas multorum linguas mirabilis conſenſio cerneretur. Ea fuit optimi Regis diligentia: ut optimis Legibus patriam, ciues, milites, intra honeſtatis præſcriptum contineret. Tulit Legem de ſingulis rebus: omniaqꝫ præuidit, quæ ab optimo Legum latore ſunt prouidenda. Et cùm inter alia Homicidio quoqꝫ pœnam decreuiſſet, accidit: ut ipſe ſuæ Legis præuaricator, occiſo milite, inueniretur. Cunqꝫ factũ Maieſtatis reuerẽtia tueri potuiſſet, militari ſe animaduerſioni ſubſtrauit. Illi concione lachrymantes egreſsi, deliberatione inita, triſtem de Rege ſententiam ferre, ut minus honeſtum, ita parum utile peruiderunt: non ignari, ſine eo, eſſe ſe uacuum ſine ſpiritu corpus. Igitur in tam ardua re ſententijs dubij, proprio Regem arbitrio mulctandum ſubiecere: ex reo Iudicẽ ſtatuentes: ſatis graues eum delicti pœnas dediſſe arbitrati, qui ſe in tanto fortunę faſtigio, tam ſupplicíter abijcere ſuſtinuiſſet. Rex culpam ære redimendam conſtituit. Cunqꝫ aliâs homicidij crimen quadragenis nummi talentis expiari ſoleret, ipſe ſibi trecenta talenta mulctæ nomine indixit. Huic ſummę nouem auri talenta adiunxit. Totius uerò pecuniæ partem Sacris primam, alterã militibus, tertiam interfecto ſanguine coniunctis adiudicauit. Egit humanum Iudicem, Reum liberalem, atqꝫ optimum ſuarum Legum confirmatorem.

Patere legẽ quam ipſe tuleris.

Regis homicidij ultio & pœna.

¶ Nor-

Normannos Kanutus obſidet claſſe. Caſtris teſtamentum lecto ægritudinis, militibus præſcribit: dein pie mortuus, Rothomagi ſepelitur. Caput. xxix.

OMNIBVS in Regno Daniæ cæteris cõpoſitis, Normanni in Galliarum littore ſedentes, quòd nuper Richardum Ducis germanam, ſuæcꝫ germanæ repudiatorem armis exegiſſet, grauius ferentes, imperata facere detrectabant, aperta iam rebellione in eũ concitati: magna in eam regionem claſſe traiecit. Vbi paulò poſt triſte de Haraldi fato nunciũ cùm accæpiſſet, propior publicæ expeditioni, quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit: neqꝫ animo, aut officio, quo minus inſiſteret cæpto, remiſsior fuit: ſed neqꝫ oculos ad ſingularẽ luctũ, à generalis militiæ contemplatione deflexit. Adeò rerum, ac temporis ſtatũ inter fortem patrem, ac ſtrennuũ Ducem, egregia animi moderatione diuiſit. Nec minus in toleranda filij morte, quàm hoſtium appetenda, perſpicui roboris ſpectaculum præbuit. Interea Kanutus, ob graues militiæ labores, aduerſa ualetudine preſſus, cùm ſe corporis firmitate defectum, ac mox ſpiritu cariturum animaduertit: conuocatos Proceres, non niſi bello confecto, domos reuerti iuſsit: haud dubiè uictoria potituros, ſi funebri eius lecto humeros in acie ſubieciſſent: atqꝫ inter primos præliantium globos, Ducis nomine corpus ſuum exanime prætuliſſent: idcꝫ fugato hoſte, quo clarius cinerum ſuorum monumentum extaret: apud Rothomagum, permiſſa indigenis libertate, ſepulturæ mandarent: facilè uſuros conditione Normannos, iam Gallos, ſi ilico hoſtem finibus ſuis exceſſurum cognoſcerent. O im̃enſam morituri Regis induſtriam: quæ ſuis in ultimas rerum anguſtias deuolutis, diſciplina quàm ſpiritu uiuidior fuit. Equidèm ſuperſtitum ſalus, decedentis ingenio ſtetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatum, ad Danorum uſqꝫ uictoriam, ueluti uiua adhortatione profecit: ut non minus extincti, quàm ſuperſtitis fortunæ pondus ineſſe crederes. Cui mox ſepulturam diſceſſuros ſe pacti, à Rothomagenſibus expetiuerunt. Rapuere conditionem hoſtes, cineribuscꝫ eius in ſua urbe adquieſcendi locũ dederunt. Ita milites ſuſcepti monitus ratione, pugnam, pactionem, ſepulturam, atqꝫ exequias proſecuti, fato functum humeris ſuis Regem in aciem pertulerunt: uictorescꝫ funerato eo, ſumptis tantùm commeatibus, ad propria redierunt. Hunc Kanutus exitum habuit: quo nemo Danicorum Regum, tametſi plura alij uictorijs illuſtrauerint, ſplendidior fuit. Adeò enim operum eius magnitudinem propitiæ famæ fides auxerat: ut quos rerum geſtarum gloria pares habuerat, claritatis amplitudine excellat; Cunquè aliorum

Normaños obſidet.

Kanuti decreium ultimum.

Kanuti mors, & ſepulchrum.

ſplendorem, ignorantię obſcuritas, ac uetuſtatis rubigo perederit, hoc decus longa famæ uſurpatione ſubnixum, perpetuis memoriæ fructibus reuireſcit. Equidem ſanctitate, ac fortitudine inſtructiſsimus, non minus Religionem, quàm Regnū proferre curę habuit. Quippe cùm bellicis latè titulis inclaruiſſet, placidiore ſtudio uſus, ex fiſco ſuo, compluribus in locis, priuatorum Clericorum conuictu inſtituto, cellarū frequentiā nouis auxit conuenticulis: ſacrorumq; uenerationē quàm maximam ſemper exhibuit. Regiarum opū impendio ſtipendijs multiplicauit. Monachalem quoq; ordinem uberiorem reliquit. ne ferocię propior, quàm pietatis officijs uideretur: æquam ſibi utriuſq; laudem aſciſcere cupiens. Cuius ſtudij induſtria, ad tantū claritatis lumen acceſit: ut cùm fortiſsimorum Regum bellica uirtus antiquitate exoleuerit, eius famam gloriæ quæſtu opulentiſsimam, tenaciſsima poſteritatis agnitio comprehendit. Hæc ſunt ferè omnia noſtri Saxonis ad uerbum de Rege clariſsimo teſtimonia.

¶ Kanuto Magno, ſuccedit Knuto filius. Regna Anglię & Noruagiæ icto fœderæ ſuis partitur. Donec hære de orbus decederet. Caput. xxx.

Knuto Rex II.

KNVTO filius, iam uiuo patre Danię Regno pręſidēs, in eius per mortem poſſeſsione firmatus eſt. Interea Sueno ex ſorore Kanuti nepos, Vlfouis Ducis & Eſtrithę filius, Angliam pro conſobrino tenebat, defendebatq;, poſitis in opportuna loca militum præſidijs. Sed non eadem fortuna Noruagię. Nam Suenone Kanuti filio, ante patrem rebus excedente, in fide Regis illo extante permanſere. Vbi uerò certum de Kanuti exitu nunciū accępere, Magnū Olaui ſancti Regis filium, & paterno reſpectu, & ſuæ uirtutis meritò erexere Regem, Danię rebellantes. Knuto autem inter primordia Regni, utriſq; ſatis eſſe non potuit confringendis: fecit quod neceſſe fuit, ne maioris Angliæ Regni, damno afficeretur, minoris defectionē pa-

Pactū Knutonis cum Magno.

ctione excipiendam putauit. Euocato enim Magno, pepigit cum illo: ut uter eorū ſupereſſet, utriq; Regno præeſſet: pactionemq; iureiurando ab ipſis, & utriuſq; Regni Proceribus præſtito fœdere firmauerūt. Adeò enim Daniam, Noruagiamq; unius eſſe Regiminis affectabat Knuto, ut alteram alteri ſubijci, quàm utranq; ſeparatum Regnum gerere præoptauit. In hanc pacti fidem, rebus cōpoſitis, in Angliam expedita claſſe mouit. Cumq; cuncta Suenonis induſtria pace pleniſſima comperiſſet, Eduardum fratrem uterinum, quem eiuſdem nominis pater ex Imma communi duorum matre ſuſtulit (nam Eduardo uita functo, Immam Kanutus uxorem accæpit) in Regni ſocietatem aſciſcit. Non quòd fraternum in illo affectum magnopere percoleret, ſed ut eius

eius ambitionem, largitate & munificentia præcurreret: Regniq́ parte potitum, totum corpore prohiberet. Itaq; non tam ueneratione charum, quàm popularium ambitione, paterniq́ generis autoritate ſuſpectum, conſortem Imperij facit. Verùm Eduardo humilior origine animus fuit. Equidem obtuſi admodum cordis, obſcuriorem indolis experientiam præbuit. Knuto cùm biennium regnaſſet, diem ſum obijt, nullo relicto ex ſe hærede. Ita ſtirps illa magnifici Regis breui conſumpta eſt: filijs, quos multos genuit, ante patrem excedentibus: ſolo Knutone, quem diximus, ſuperextante. Quo etiam abſumpto, nemo Coronæ propior Suenone uiſus eſt: ſi non illum excluderet pactum iuramento firmatum.

¶ Magnus ex Knutonis pacto Daniam tenet, Eduardus Danis dolo cæſis, Anglia potitur. Hunc Haraldus interimit. Vuandalis à Magno Iuſia deuictis, fortuito caſu uita decedit: in cuius locum Sueno ſurrogatur. Caput. xxxi.

Magnus Rex.

MAGNVS Olaui martyris filius, pactione quam cum Knutone inijt, Regnum etiam Daniæ aſſequitur. Sueno quidèm ex Germanis Kanuti editus, adoleſcēs incomparabilis, & ſi magno iuris uinculo contendere, multorū fauoribus niteretur: qui & ſanguini & uirtuti eius deferrent plurimùm: peruicit tamen apud uiros graues, & Religionis ſacræ cultores: ut pactio ſacramento firmata, ſanguini præferretur. Angliam quidèm ſibi ſaluam manere confiſus eſt: quòd multis Procerum, partim paterno ſanguine, partim ſuis meritis eſſet chariſsimus. Spemq́ eius uehementer adauxit, conſortis Eduardi ſocors ignauia. Securus ergò de Anglia, Daniam ſibi conciliare tentauit: ſed excluſit illū uis, ut diximus, pactionis. Igitur dum pariter Regnis duobus, Sueno inhiauit, utroquè deſtitutus eſt. Nam Haraldus Guduini filius, Suenoni artiſsima ſanguinis cōiunctione deuinctus, Angliæ Regnum Suenone nauigante inuaſit. Nihil certè tam ſanctum, quod Regni cupido non ſubuertat. Nam Danicis militum præſidijs, quæ Sueno diſtribuit in ordines, per cōuiuia exceptis, ubi uino pro gentis conſuetudine, abundātius hauſto percaluere: immiſsis percuſſoribus, omne nomèn Danicum per Angliam extinxit. Ea nox paruulo temporis momento, uetuſtam dominationem, Maiorumq́ uirtute elaboratum finiuit Imperium. Sed neq; poſtea Daniis fortuna reſtituit, Ita Anglia dominandi ius, ignauia perditum, ſcelere recuperauit. Sed Haraldus nomen quidèm Regium Edbardo reliquit: ſibi uerò ius adminiſtrandi Regni uſurpauit: ut ille nomine, iſte re haberetur Rex. Contentus Maieſtatis inani nomine, multa interim aluit in Regni uiſceribus ſce-

Suenonis ſiducia.

Danorum fraudulenta cædes per Anglos.

Eduardum Haraldus obtruncat. lera. Sed non diu paſſus illū regnare Haraldus, Regem oppreſsit, Regnum inuaſit. Interim Sueno cùm utroq; pariter Regno deſtitutus haberetur, cum Magno de Daniæ rerum ſumma, bello fortunam tentare ſtatuit. Maritimis uiribus congreſſus, uincitur Sueno. Inde equeſtri agmine concurritur in Iutia. Victus & ibi Sueno, ſuis contemptui, hoſtibus ludibrio fuit: Inde in Sialandiam, Scaniamq; traijciens, Suetiam adire decreuit: ſpem conſtituens in nonnullos, quos ea Regio aluit ex paternis amicis. Sed interim Magno nunciať, Vuandalorū in Iutiam irruptio. Nam uir eius gentis primarius, cùm nuper inter Danos duodecim filiorum ſolatio eſſet deſtitutus, uindictam peragere decreuit, ſui etiam ſanguinis impendio: ut qui ſe potiori uitæ ſuæ parte ſpoliaſſent, aut ipſi pœnas meritas darent, aut quod ipſum ſupereſſet modicum uitæ ac ſanguinis, pariter haurirent. Magnum uerò inter binos hoſtes agentem, quem ſequeretur dubitantē, populares precibus aggreſsi, peruincunt: ut externum Vuandalorum prior agmen aggrederetur: ubi gloriæ amplius, & inuidiæ minus eſſet in uictoria. Quippè & Sueno non carebat amicis, qui illi conſultū rectè uellent. Fecit Magnus quod monuere populares. Nam in Iutiam comportatis copijs, Vuandalos aggreditur: ſpe certus, quòd ſomnio monitus, uictoriam conſequeretur. Non defuit exitus, quem nocturna uiſio demonſtrauit. Solet quippè uel ipſa diuinitas, uel uis de cœlo, ſe quieſcētibus infundere, & futura inſinuare. Fugatis ergo Vuandalis, charior & commendatior eſſe cœpit Danis, Rex externæ gentis: qui tantum in tutione Regni poſitum credidit, ut domeſticū hoſtem negligeret, dùm publicum auerteret. Inde ad inſequendum Regem æmulum conuerſus, in Sialandiam, Scaniamq; arma portauit. Sed ille reparandarum uirium in Dania, ſpe deſtitutus, in Suetiam ſe contulit Sueno. Gothſcalcus autem uir clarus, Vuandalici ſanguinis, diu Suenonem ſecutus: quem abuſq; memoria Kanuti Magni in militia cognitum, ueneratus eſt: ubi uidit iam ſpe uacuū, ſe in Suetiam recipientem: patriam & ipſe quæſiturus, dimiſit. In qua qui illi ſucceſſus, quiq; fuerint rerum apparatus, & quis illū exitus expetierit, in Vuandalia noſtra recenſuimus. Sed Magnus Rex, dum adhuc agmen inſequēdi Suenonis gratia duceret, fortè leporem conſpectū equo inſidens ſecutus, extantem de terra, frigoreq; duratū ſtipitem, equo ſublabente excipiens, in latere mortalem perpeſſus eſt ictum: unde breui conſecuta morte, Suenonem anguſtiſsimis fortunæ caſibus implicatum, ex profugo Regem fecit. Ita omnium mortalium ope defecto, præſidium ſupernæ pietatis affulſit: Regnumquè, quo illum fortunæ iniquitas ſpoliauit, eiuſdem beneficium reſtituit.

[Margin notes: Vuandali in Iutiam irrumpunt. — Magnus uincit Vuandalos. — Gothſcalcus. — Vuandaliæ lib. 2. ca. 47. & lib. 3. — Magni mors. — Sueno.]

¶ Sueno

¶ Sueno ter ab Haraldo Angliæ Rege uincit. Suppetijs Noruagiorũ auctus, rurſum cum illis ſuperatur. Tandem Normannorum manu Anglum ſternit. Regno Daniæ redditus, libidinatur: inceſtu notatus, ad pœnitentiam redit. Caput. xxxij.

Sueno Rex II.

SVENO Kanuti Magni ex ſorore nepos, Vlfonis Ducis filius, omni poſteritate Kanuti ſubtracta, Magni caſu, morteq́ue uacuatam Regiam occupauit. Sed illi diu fuit laborandũ, quo inter Proceres redintegrato affectu, priſtini belli aboleret̃ memoria. Diu enim ſemel hauſtũ penitus odium inhæret: & niſi aut magno, aut diuturno uirtutis facinore abolet̃. Prouenit aũt Suenoni ſuperna miſeratione fidele conſiliũ in Vuilhelmo, natu quidèm Anglico, ſed iam Danicis rebus ita inſueto: ut à magno Kanuto, cui proximus ſcriba eſſet & ſcrinarius, in hos uſq; dies Daniam percoleret. Is autẽ ſuo merito ſedem Roſchildenſem Pontificis accępit: cuius ad eos uſq; dies tam lata ditio uigebat, ut omnis illi Scania ſubderetur. Sed ex illo tempore melius rebus conſuli cœpit: ut ampliſsima Scanię prouincia, duobus ſuis Pontificibus crederetur, Lundenſi, atq; Dalbienſi. Sed ex his alter poſtea cœpit in abolitionem tranſire, ſolo Lundenſi, qui nunc eſt Archiepiſcopatus, permanente. Sueno autem non modò Dania contentus, etiam Noruagiæ per Magnum uacuatæ, cœpit inhiare. Reuerſus autem Conſtantinopoli Haraldus Olaui frater, Regnum inijt: ſed à Suenone bello nauali impetitur. Victus tamen apud Iutiam Sueno, conceſſit in Daniam: ubi renouatis apud Sialandiam, Scaniamq́ue uiribus, ad bella redit. Nec impiger Haraldus, occurrit. Vbi in conſpectum mutuum alternæ uenere claſſes, proſpiciens Sueno longè ſe hoſtiũ multitudine uinci: quod numero deerat, ab ordine mutuatus eſt. Equidem collocatis in ſubſidia nauibus, non totis ab agmine uiribus ſtatuit concurrendum, ſed ubi opus euenerit, ſubſidiarias iuſsit adeſſe. Magno animorum impetu concurſum. Magnis diu uiribus fortiter pugnatũ. Obnixiquè in alterutrum, certi erant non cedere. Eam pugnam fecere inſignem, paucorum ex Dania militum miracula. Conſpectus eſt, qui enodi trunco correpto, hoſtilem in naue ſpe plenus aſſiliret, unus homo turmã agens, omnes propugnatores à puppi in proram detrudens, & ab illis ſine uulnere deceſsit. Nox prælium diremit. Cuius beneficio Scanij iam uictoriæ ſuę partis diffiſi, agmini ſe clam ſubducũt, flumen repetentes: inde terreſtri itineris cõpendio in ſua dilabuntur. Reddita luce, Rex Sueno damnũ ſenſit ſubtractæ partis Scanicæ. Indignatusq́ue deſertoribus, fortunã armis, quã fugę dedecus inire maluit: penſante numerũ uirtute. Igitur diu fortiter præliatum eſt. Sed cùm

Vincit Sueno ab Haraldo.

A ſlaci admiranda uirtus.

Vincitur ſecundo Sueno. Noruagij numero alternantiū pugnā uariarent, defatigati Dani, multos amiſere, partim cæſos, partim captos. Tertio deinde fortunam per tentare ingreſſus Sueno, maiore conatu copias congerit. Nec Haral-

Item tertio. do defuit prouidentia nouarum uirium. Ibi Sueno tertiò etiā uictus, uictori conceſſiſſet: niſi ille auocatus, maioribus rebus animū adieciſſet. Equidem Haraldi, quem in Anglia diximus occupaſſe Regnum, fratres natu minores, pertæſi ferre germani inſolens imperiū, ad Haraldū Noruagiæ confugiunt, præſidium ab illo poſtulantes. Ille ſublatus animo, operas pollicetur. Nam pacti erant, ſe, ac Regnum Noruagiæ Regi ſubijcere. Ille Imperij auidus, claſſem inſtruit: ducitq́; in Angliam, Haraldo occupatori occurſurus. Per idem tempus, Normannicæ in Galliarum littore Dux, & ipſe ſpe propagandi Imperij tractus, duxit in Angliam. Geminis ergò hoſtium petitus agminibus Angliæ ductor Haraldus, ſecū deliberabat, cui primùm occurreret: proſpiciēs tamen, ne iunctis copijs unà incurrerent. Igitur dum ille dubius pendet: Noruagij cunctationē eius à timore profectam interpretati, expo-

Noruagos Haraldus deuincit. ſitis in terram copijs, paſsim ſine ordine ſparſis armis populandi incedebant. Quod obſeruās Haraldus, in eos quadrato duxit agmine. Itaquè palantes, ac longè ſparſos, facilè ſuperauit: multis eorum trucidatis: ut iam nihil illi formidandum uideretur ab illo agmine. Inde maio-

Superatur à Normañis Anglus. ri fiducia Normannos, iam è Gallia ducentes aggreditur. Sed illi cautius in ordinē actis militibus confligunt cum Anglis: illosq́; ſuperant. Nam Rex ex fuga delapſus, agreſti tugurio deprehēditur. Cuius duo filij confeſtim in Daniam; cū ſorore migrauerunt. Quos Sueno Rex, paterni oblitus in ſe facinoris, conſanguineę pietatis more excipit: puellamq́; Rutenorum Regi Vualdemaro, qui & ipſe Iariſlauus à ſuis eſt appellatus, nuptui dedit. Quo tempore Daniæ Regnū ſub Suenone priſtinæ fortunæ ſtatum demutans, ad bonū modū refloruit. Nam inter ſuos illuſtris, apud exteros celebris habitus, in diuina Religione zeloſus atq́; feruens habebatur: ita ut ſacras Ædes multas ſuis ſumpti-

Suenonis libido. bus aut erigeret, aut illuſtraret. Hanc autem uirtutum claritatem ſola libido infuſcabat. Multis enim concubinis per tempora uariatis, multos exinde filios ſuſtulit: quorum aliquot Regnum meruere poſt patrem. Complurium enim illuſtrium puellarum caſtitate delibata, ſicuti nullum ex matrimonio, ita plures ex pellicibus filios progenuit. E quibus fuere, cum Gormone Haraldus: cum Suenone Omundus; His acceſſere Vbbo, & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq́; Benedictus, paterno quàmmaximè materno quàm minimum ſanguini reſpondentes. Conſimilis copulæ obſcuritas, KANVTVM, & ERICVM, maxima DANIAE lumina et ornamēta progenuit. Sed &

filia

filia Syritha, quæ poſtea Gothſcalco Vuandalo coniunx acceſsit, inde orta proditur. Crebrioribus tamen ſuorum querelis monitus, legitimi matrimonij thoros quærebat: frenis licentioſæ libidinis in poſterū coërcendis. Sed dum alterū malorū euitat, incidit in alterum. Nam inconceſſam Venerem fugitans, maiori flagitio Gutham Suetiæ Regis filiam, arcto ſibi ſanguinis uinculo cōſtrictam, duxit uxorem: crimen crimine fugitans maiori. Sed non ſiluere Pontifices Eginus atq; Vuilhelmus, ſacrorum interdicta Canonum illi crebrius repetētes, opportunè, importuneq;: ut aliquando indignationem Regi exprimerent. Nec ueriti ſunt boni Pontifices, Regis iram pro ueritate ſubire. Non enim ſiluerunt. Vbi autem obſeraſſe ſuis monitis aures perſpiciūt, ad Hamburgenſem Archiepiſcopum, qui tum erat. Adalbertus, legationis & adminiſtrationis iure, prouincijs illis præſidentem confugiunt: rem aperiunt: orantq;, ut Regem, pro ſuæ legationis officio commonefaceret: quando apud illum minus ualuit autoritas ſuorū in Regno ſacerdotum. Fecit ille quod debuit: miſsis Oratoribus, Regem paternè admonuit, abſtineret ab illicito coniugio. Vbi non attēdit, comminationē cenſurarū adiecere. Ille arma uiciſsim ſua comminatus eſt: gladium Eccleſiæ, ſuo gladio uindicaturus. Non deſtitit tamen Archiepiſcopus literis Regem crebrius commonere. Sed contumacem perſpiciens, gladio ſuo diſtrinxit, excommunicans utroſq;. Præualuit tandē apud bonum Regem perſeuerantia Pontificum. Nam ſano acquieſcens conſilio, conſanguineam ſuam dimiſit. Illa uerò fœmina illuſtris ac prudens, uiduitatis habitu ſumpto, ſecundum caſtitatis gradum arripuit: ſolerter emendans quòd deliquiſſet: Deoq; ſeruiens in ſanctitate & iuſticia, coram omnibus religioſa domina, in pauperes & baſilicas multa bona erogabat. Inde conuerſus Rex, fœminæ exemplo, in diuinam religionem excolendam, magnum undecunq; in Clero, bonorum ordinem uirorum contraxit: in quibuſdam ſcientiæ acrimoniam, in alijs religionem ac uitæ ſanctitatem ueneratus.

Matrimonium inceſtuoſum.

Adalbertus Hamburg. Archiepiſcopus.

Gladiū gladio Rex obijcit.

¶ Rex Suenonem quendam, Pontificem licet indoctum deligit. Audita tum in ſe coniuratione, duos ex Proceribus æde ſacra transfodi iubet. Antiſtes Regem à templo arcet, donec pœnitentia ductum receperit. Mortuo tandē Rege, Vuilhelmus Epiſcopus eidē conſepelitur. Cap. xxiij.

ERAT inter alios eius ordinis uiros, quos religioſa uita Regi commendauit Sueno quidam Noruagicus, literis minus pollens: quem tamen pro ſua uirtute & uitæ ſanctitate, ad Pontificium Rex prouexit. Inuidebāt doctiores ſimplicitati, & ubi diuinū corām Rege ab illo peragendum fuit officium, clam ſubducto ante codice, locū era

Sueno Pontif. ſimplex.

ſerant;

res, ſplendore ſuo penitus obſcuraret. Suenonem tandem Regem ulti-
ma ſenectute apud Suddathorp Iutiæ oppidum, febris repentina cor-
ripuit: ac indies inualeſcens, futurum, nec longinquum uitæ ſuæ exitũ
demonſtrauit. Ipſe pro Chriſtiana conſuetudine, Sacramentis Eccle-
ſiaſticis ritè munitus, cùm corpus Roſchildiam deferri mandaſſet, ex- Rex Sueno
halatum Deo ſpiritum remittebat. Præcurrens autem nuncius, Vuil- moritur.
helmo Pontifici, Regis exitum nunciabat. Tum ille datis amico Regi
lachrymis, ſepulchrum iuſſit effodi corpori Regio, nec minus aliud ui-
cino loco mandauit excaueri. Mirati miniſtri, quid uiuentis ſibi mo-
numentum effodi iuſſum uellet: ſtupentibus, præceptum ingemina-
uit. Non auſi detrectare, miniſterium implent. Inde ſumpto pro itine-
re comitatu, obuiam funeri pergit: in uia ſpeculatus, qui ligna ſcinde-
rent, iuſsit proximo miniſtro: ut inde comparatis tabulis, ſui corporis
capacem proſcindat, formetq́ʒ ſarcophagum. Stupidus miniſter, non
audet recuſare miniſterium. Implet ergo iuſsionem. Vbi uentũ eſt in
conſpectum Regij funeris, iubet ſtare utriuſqʒ ordinis multitudinem.
Ipſe equo delapſus, orantis in morem ſuper inſtratam culcitram ſter-
nitur, diuq́ʒ ſuſpirabundus expectatur. At ubi ſe deſijt iam commoue- Vuilhelmi
re: ab his qui affuere ſacerdotibus, admonetur temporis, ut ante ſolis Epiſcopi
occaſum perueniant in urbem, Impulſus, iam riguiſſe ſentitur. Quid mors.
multa: diligentius intuentibus, uita functus inuenitur. Iam opus erat,
quam paulò ante formari iuſsit, tumba. Venit in mentem cõſcijs, quid
ſibi uellet iuſsio ſepulchri iuxta Regium. Itaqʒ iuncta Regis, & Ponti-
ficis funera, in urbem deducuntur: unis exequijs concordium dum ui-
uerent Principum memoria peragitur: amborum corpora coniunctis
tumulis demandantur. Hæc ſunt ueneranda Amicitiæ ſtipendia. Sue-
no Noricus Sacrorũ ſuſcipit curam. Regiæ ſucceſsionis diu ſors pen-
debat ambigua.

¶ In electione Regis, oritur diſſenſio. Haraldus eligitur, qui Leges ſancit, quas labefaciens poſt biennio decedit. Caput. xxxiiij.

HARALDVS inter Suenonis filios natu maior, ſola Haraldus
annorũ ſuffragante cõmemoratione, patri ſufficit. Nam Rex. VII.
maior Procerũ numerus, & ſi Kanutũ, animi, corporisq́ʒ dotibus præ-
ſtantiorẽ non ignorarent: memores tamen, quantis ab illo laboribus,
periculisq́ʒ iam ſub parẽte adhuc militante eſſent impliciti, in Haraldũ Diſſenſio in
inclinarũt. Non deerant tñ, q̄bus habendus inter fratres uirtutũ dele- electione.
ctus uideret: ut eũ Regno pręficerẽt, q̄ Patriæ decus, ciuibus pacẽ, mili-
tibus gloriã pareret. Igit ubi res in diſſenſionẽ reſpicit, indicit Regni
Cõuentus apud Iſorã portũ, Ibi q̄cquid Daniæ Procerũ eſt confluit,

ſuiſq́ʒ

ſuisq́ partibus ſuffragaturi. Et quanquàm Regij filij numero plures haberentur, ceſſere tamen duobus cæteri. quòd alium ætas, alium uerò rerum geſtarum ſplendor, conſpectaq́ uirtus commendabat. Diuerſis ergo conuentus Regni partibus, Haraldus, atq́ Kanutus inter ſuos concionabundi inceſſerant. Haraldus primitiuum ſibi ius eſſe ab ãnis: quòd & ſi Kanutus armis exercitatus ſit, ac bellis implicitus: cùm ſit ipſe quietus, & tranquillitati deditus: meminerint Proceres, quid ſuis rebus ſit commodius. Senſiſſe iam illos, quibus ſumptibus, quibus laboribus et periculis obiecti ſint à Kanuto, cùm adhuc ſub parente militem ageret. Æſtiment, quid ſperandum ſit illis, cùm ad ſceptra peruenerit. Ediuerſo Kanutus ſuis quoq́ ante oculos ponebat, cum ſumma tamen uerecundia (ut gloria inuidiam non mereretur) quæ ille iampridem, pro purgando piraticis improbitatibus mari, pro illuſtranda apud uicinas nationes patria, pericula pertulerit, labores exanclauerit. Sibi, ſuisq́ rebus in poſterum conſulant. Non eſſe modeſtiæ ſuæ, in maiore fratre ſuo quidquam carpere. Eſſe illis liberũ de rebus iudicium. Si maioris habeant fratris rationem, ſe nõ deſerturum, quæ pro gloria Danicæ nationis inceptauerit. Illorum nunc ſententijs de ſumma rerum pendere arbitrium. Se in utramq́ partem æquo ſtare animo. Cùm iſta inter ſuos Kanutus loqueretur, iam magna pars Procerum, accurrente illi multitudine populi, Haraldum Regem declarauit. Compertum eſt: quod alijs ad ſuffragia ſolet opitulari, clarum eſſe rebus geſtis, id Kanuto nocuiſſe. Mira res. Ita ſunt hominum iudicia: ut quod minus expectantes, crebrius eueniat. Haraldus fratri nuncium facit: nequaquam illi de Regni ſumma eſſe contendendum, niſi armis eligat decertare: ſe eſſe iam Regem Procerum ac populi ſuffragijs declaratũ. Kanutus iam cernẽs rerũ inclinationem, tribus ſolis roſtratis nauibus abijt in anguſtiſsimas Scanici maris fauces, Regno carere iuſſus, cuius ipſe incolumitatem capitis ſui periculo ſæpe conſeruauit. Vbi fraterna legatione Regni communionem ſpondenti, reuerti eſt monitus: ſpretis pollicitationibus, cùm non ignoraret, quid Regni cõmunio periculi contineret, abijt in Suetiã. Haraldus in dies octo conſilio inter ſuos habito, quibuſdam Patriam legibus, ut erat pollicitus, adiuuabat. De Prouocationis iure: deq́ cæteris iuſticiæ diſtributionẽ continentibus. Duelli uſum abſtulit. Sacramenti religionem cunctis teſtimonijs antepoſuit. Quę res initio complacita, magnã multis perniciem importabat. quòd æternæ ſalutis immemores, pro rerum commodo temporalium deierabant. Rex autem ſacrorum ritibus deditus, Legum à ſe latarum executionem poſthabuit. Ignarus, plus Deo ſynceram Regni adminiſtrationem, quàm inanis ſuperſtitionis momenta placere.

Haraldi ad Proceres Oratio.

Kanuti oratio.

Haraldus Rex declaratur.

Haraldi Leges.

ta placere. Seueræ iuſticię cultum, ſuperuacua precum adulatione gratiorem exiſtere. Diuiſa eſſe, Regis publici adminiſtratoris iuſticiæ, ac priuati cuiuſquàm ſibi uiuentis officia. Diuinum plenius à Rege numen propitiari, Iura quàm thura incendēdo. Vnde factum eſt, ut Haraldo Rege nuſquàm inuigilante commodis ſubditorum, multorum ſit alita audacia, impunitá nequitiá. Quod crebros pauperum clamores excitabat. Sed conſuluit rebus diuinitas, Regem ſibi ſoli intendentem de medio faciens, ut Kanuto ad res gerendas uigilantiori locus fieret. Igitur regnando biennium emenſus Haraldus, conceſsit in fata.

¶ Kanutus Haraldo fratri ſuccedens, Sembones, Curetes, & Eſtones, Danis tributarios facit. Chriſtianæ religionis, Legumq́ ciuilium obſeruator maximus. Caput. xxxv.

KANVTVS etiam fratris morientis, cæterorumq́ ſuffragijs in Regnum accerſitur: bellumq́ quod adoleſcens inchōauerat, iuuenis proſecutus erat, iam Regno ſublimatus, finiendum putauit. Maiore nunc quàm prius accedente cauſa. quòd pridem Patriæ claritatem quæritabat: nunc uerò publicis rebus præfectus, etiam ſalutem eorum curandam debuit ſuſcipere, quorum prius tributa depopoſcit. Vt ergò Chriſtianam religionē, iam in Dania diuina miſeratione firmatam, Orientalibus etiam populis communem faceret, maiore quàm prius apparatu bellum auſpicatur. Mouensq́ in illos, Sembonum, Curetū, Eſtonumq́ prius Regna extinguere, quàm contumacem populū poſſet ad ſacra compellere: ubi ſe fruſtrà niti uidit, impoſito illis tributo, in patriam eſt reuerſus. Primamq́ curam fecit, circumſpiciendi Matrimonij, quòd parentis in ea parte non probaſſet errata, Ethlam Flandriæ Roberti Comitis filiam accæpit uxorē. Magnum deinde laborem inter Proceres creauit Haraldi diſsimulatio. Nam libertatē, impunitatemq́ delinquendi ſub Haraldo permiſſam, etiam nūc requirebant. Et illo reluctante, non mediocris illi labor quotidiè creuit, cupienti Legum ſanctitatem opere impleri: nulli deferens aut ſanguini, aut honori. Sacro deinde cultui illuſtrando uigil acceſſit. Aris atq́ Ædibus ſacris ſtipendia prouidit. Pontificum honori conſuluit. Qui cùm à rudi populo, non illo quò par erat loco haberentur, ſciens illos Chriſti & Apoſtolorum uices in terris gerere, inter clariſsimos illis locum deputauit: ut eſſent conſilio intimi, & ſeſſione proximi. Cleri deinde ordines diſtinxit. Ignarus ſacrorum Canonū, & Imperialium Legum ſanctionibus, illum Ordinem iam ſuis ritibus, ſuiſquè priuilegijs & exemptionibus communitū. Sed necdum ſatis uulgata iſta fuere in cæteris Chriſtianæ communionis prouincijs: quo

Kanutus Rex. IIII.

Tributarij Danis.

Ethlam ducit uxorem.

q magis

magis excuſata ſit Danica religio. Inſtitit deinde Rex optimus, Decimarum ius ſacris perſoluendarũ populo perſuadere. Sed ibi primus eius conatus uani fuere, apud inſuetum eius rei populum: qui Regijs exactionibus, & multis expeditionibus in militiam grauaretur.

Decimas recuſat populus.

Narratur Viſio, Regis liberalitas & magnanimitas. Caput. xxxvi.

PER quæ tempora Sueno Roſchildenſis Pontif. templi primarij extructionẽ à Vuilhelmo inchöatam, perſeuerãter implere conat̃. Ex opportunitate uiſum eſt, Vuilhelmi buſta transferre. Quod cum ageretur, nocte inſequẽte uiſus eſt quidam Pontificio habitu aſsiſtere Sacriſtæ, qui iuberet illũ Suenoni referre. Niſi uitæ puritas illũ tueret̃, animaduerſum fore in perſonam: nunc ſtructurę demolitione pœnas eſſe ſumendas contaminati ſepulchri. Necdũ uiſio expleta cernebat̃, & templũ à fundamentis corruit: & quod miraculum auxit, ipſe ęditus inter ruinas permanſit illæſus. Mane facto, cùm rerũ euidentia fidem faceret nuncianti: ſtupentibus cunctis, quòd qui in media ruina fuiſſet, uideret̃ illæſus, Sueno reſpondiſſe fertur. Viuentis ſęcuritas, etiam uita functo inhæret. Reſtitutis inde cineribus ſuũ in locũ, templũ denuo inſtaurauit. Fuere etiam poſteris ſeculis, quibus res ſuperſtitioſa eſt uiſa: itaq; buſta contingere non ueriti, Vuilhelmi primùm fragrantiam miram ſenſere. Sed necdum moti, inſtitere propoſito, donec malè omnes mulctarentur: alius morbo Regio percuſſus, alius paralyſi ſolutus, alius etiã membris defectus. Lundenſi quoq; Eccleſiæ Rex incredibilẽ munificentiã oſtendit. Nam quartam æſtiuæ penſionis portionẽ Altari dedit. Clericorũ deinde ſua deputauit ſtipẽdia: ut non præterita populi cura, aliã quoquè de ſacrorũ miniſtris pręcipuã impleret. Vtrobiq; uigil: in Eccleſiaſticis tamen ultra hoc erat præcipua religione deuotus. Magnam fratrũ turbam Prouincijs oneroſam, in ſuam euocauit curiã. Præter unũ Olauum, Sleſuuici Præfectura ſuffultum. Cæteros, conſtitutis ſtipendijs, ſplendido apud ſe loco habuit. Regios Proceres primis honoribus, uberibusq; impendijs impleuit. Sed aliquando in animum eius deſcendit, paterni auunculi Magni Kanuti inſignis gloria, ac latũ Imperiũ: recolensq;, quantũ ab eius memoria Danicis rebus deceſſiſſet: quòd præter Daniam, & paucas Oriẽtis Prouincias, nihil ille ditione teneret: cùm Magnus auunculus quinq; Regna uno tenuiſſet Imperio: cunctis in Dania rebus pace florentibus, reſpexit in Angliam, armis recuperandam: quæ ſola plus gloriæ uideretur importatura.

Egregium commentũ.

Operatione ſatanæ.

Expeditionem in Angliam Kanutus parat: quam Olauus frater impedire conatus, uinctus in Flandriam relegatur. Da-

ni in

ni in Regem coniurant. Blacco proditor in ipſo tem‑
pli porticu pœnas luit: caditq́ tandem Rex pi‑
us, in ſacrario lanceo transfixus à ſuis.

CAPVT XXXVII.

AGITVR magnis apparatibus expeditionē ſuam conſtituit: ſuisq́ in Angliam edixit. Tum nihil omittens quod ad inſtruendam claſſem, ad arma comparanda, ad conſcribendos milites pertineret. Identidem Ducibus faciundum imperauit. Sed non erat æqua per omnes ad res uigilantia. Primùm quidèm de rerum ſumma cum Olauo fratre conſilium habuit, ſuper ordine rerum gerendarum. Ille iam tranſuerſo in fratrem animo, quod Regnum impatienter expectaret: uerbo quidèm aſſenſus eſt, laudabatq́ Regis inſtitutum. Sciens tamen, quàm iniquo animo multi ex Proceribus, populoq́ iam longa pace tabeſcentibus eſſent ad arma: ſperansq́ in Regem exardeſcere, uel inuidiam, uel indignationē: ita deceſsit à fratre, quaſi rebus inſtruendis paratiſsimus. Cæterum ille omnino uoluebat, cuncta ſubuertere. Iam Rex Conuentui tempus & locum conſtituit, quo admota claſſis, uno momento uentis impellentibus Angliæ inferretur. Conuenerant ad eum multæ ex uarijs Regni partibus copiæ. Olauus, magna pars fraternarum uirium, cum alijs paucis expectabatur. Cumq́ elapſis aliquot diebus non adeſſet expectatus, Rex illi nuncium facit: approperet, nec longius moretur: in anchoris ſtantem uniuerſam Daniȩ uirtutem, Pollicetur quàmproximè ſe uenturum: nec uenit. Miratus Rex, quæ cauſa tam longas necteret moras: cùm nuncijs nihil proficeret, ipſe ibat uiſum, quid apud Olauum ageretur. Veniens, quietū reperit, & qui nihil minus quàm expeditionē moliretur. Regio de more reſidens, cauſam audit. Vbi nihil dignum tanta mora, ſed ſolùm auditergiuerſationem, qui fratrem, qui Regem, qui Dominum fraude petiſſet: iubet uinciri. Detrectat miles ſæuerum miniſterium. Regiū enim ſanguinem in Olauo uenerabatur: nephas exiſtimans, illū probro afficere, quem communi cum Rege dominatione ad Regnū pertinere iudicabat. Apud eam tamen gentem, magnum contumeliæ genus habitum, carcere hominem includi. Nam libertate aſſuetus populus, uincula quàm mortem ducere ſolet grauiora. Ericus autem communis frater, cæteris Imperium detrectantibus, exequitur: perfidiā accuſans in omnes, multo magis in fratrē. Olauus ergò uinctus, in Flandriam, ad Regis ſocerum ſeruandus mittitur. Interim Claſsis expectatione longæua in faſtidium perducta, ſimul quòd commeatus defecerant, impatienter demorabanē. Qui uerò cum Olauo ex Proceribus ſenſerant, occultis rumoribus ſerūt, non auſi aperta concione populū

Olauus uinctus in Flandriam mittitur.

q ij auertere.

auertere. Regē longè, diutineq́ abfuturū: melius exiſtimari, ſi quiſq́ domum repetens, denuò ad Regis aſsit imperiū, quàm ibi demorati, ſi ne fructu cōmeatibus deficiant, omniumq́ afficianť incommodo. Valuit in populo diſſeminatus rumor: Itaq́ ſine autore dilapſi, in propria quiq́ redierūt. Rex populi contumaciam conſternatus audiuit, ignarus occultæ in ſe Procerū coniurationis. Occaſionem tamen melioris rei natam arbitratus, ex ea re mulctam, quam optimo iure potuit irrogare, in Decimarū ſolutionem cogitauit retorquere. Igitur ex commodo aduocata concione: docuit, quanta gloria Maiores ſui, uictricia Signa circumtuliſſent, ſola militū alacritate freti. Qua una re incredibilia memoratu peregiſſent: diuq́ res Danica militari diſciplina conſtitiſſet. Sibi poſt hominū memoriam irrogatam contumeliam, quę nulli Regū: quam etiam nulla poſsit ęris magnitudo compenſare. Defectionis autores, non facilè reperiendos: quando populariter ea ſit facta dilapſio. Impunè tantā rem tranſire, grauius ſibi morte uideri. Si pergant, ea in ſuos Reges eſſe contumacia, omne Danicū nomen interiturū. Permouit triſtis Regis oratio milites: igitur militiæ nomine quidquid imponeret erogaturos. Rex grandem in ſingulorum capita mulctam, pro graduū tamen qualitate edixit. Graue quidèm, ſed pro magnitudine pudoris, ut Regiam indignationē complacarēt, alacres ſubierunt. Quos ubi Rex cōperit, tempus eſſe ratus ſeſe aperiendi, Quid inquit, ſi hanc mulctam iam à uobis ſuſcæptam, in lęuiora quędā commutemus: ubi & alio uos debito exoluatis, & Regiā nihilominus iniuriā aboleatis? Si ueſtra ſponte, quod diuinū uobis ius imponit, Decimas Eccleſiæ perſolueritis: ego libens Regijs theſauris debitam ſummam remitto. Deliberandi tempus expoſcunt. Quo accæpto, ſecū expendunt, quid horū tolerabilius cenſeatur. Vno quidèm impendio, geminam laxare obligationem, perutile uiſum. Sed ſi una tantùm penſione res conſiſteret. Nunc quoniam annuam Decimarū ſolutionem res ipſa requirit, perpetuam generi ſuo impoſitam ſeruitutē arbitrantur. Nec erant in ea gente, qui non Regis inſtitutionē, neq́ Eccleſię impoſitionē, ſed diuini Iuris eſſe intelligerent. Igitur ſolidū ſit, in ea Conuentione dandi Regi reſponſi decretū: Regiæ ſe Maieſtati debitores agnoſcerent, ut noxam abolerent, mulctam ſe non recuſare: cæterum Decimarū annuam, & perinde perpetuam ſolutionē horrere, quæ illos perpetua ſeruitute, cum filijs filiorū contineret. Rex ubi accæpit, docere uoluit: ſed ſtolidus populus, iam indurata fronte non audiuit. Igitur quod ſubiere, Mulctam exigendi conſtituit exactores. Maligni homines, qui optimi Regis modeſtiſsimam exactionem, uertere in iugum ferreū: ut populi in Regem ſuū cumularent indignationē. Ea igiť

Soluitur claſsis.

Kanuti ad populum oratio.

Mulcta imponitur.

Decimas reſpuunt Dani.

inſtituta

inſtituta æris ſolutione, qui prgerant collectæ, omni curabant diligentia, ut Coniurationē occultam, quam cum Olauo fratre nonnulli Proceres ſubiere, ad quammultos propagarent. Facilè ſerpit indignatio, ubi æris exactio grauius intentatur. Primum quidèm Regis Amici rem ut erat in Quæſtores deriuabant. Sed ubi nihil ab his temperatū eſt, in Regem uerſa eſt indignatio. Coniurationis autē conſcij rem adiuuabant. Rex tumultū prçſentiens, Sleſuuicū conceſsit: uxorem cum filio in Flandriā ire præcipiens, ſi grauior motus inſoleſceret. Tumultuantes autem Regis ſeceſſum, in malè ſibi conſciū animū interpretati, auxere per abſentiam motū ſuū, Iutij primū, & ante omnes Vuenzuli inceſſere, ſiniſtri rumoris diſſeminatores, non niſi armis reparari poſſe libertatē. Quid enim eſſe aliud, impoſitum iugū grauius premere, niſi de uoluntaria ſeruitute, ſubiectis inſultare? Rex autem ut tumultuantibus non cedere, ſed occurrere uideretur, Fioniam petit iuſulā. Sed ſemel in motum concitus populus, quieſcere non potuit, quippè malè ſibi de gemina defectione conſcius, quòd expeditionē liquerit, & nūc malè motū conciuerit: impunitatem ſibi, niſi de Regis nece, proſpicere non poterat. Secuta plebs incondita, Regem in Fioniam, nihil quieuit. Rex etiam in Sialandiam firmioribus præſidijs excipiendū proſpexit. Sed Blacco uir primarius, Regi quidèm ad oculum obſequioſus, cæterū cor eius proditionis erat plenum, Quin tu, inquit, Rex optime, fugam omittens, placando populo inſiſtas. Degenerem opprobrat animū fuga præceps. Ego ad plebem, ſi iubes, exeo placandam: tu interim bono eſſe animo memineris. Quòd ſi tumultus ſuaui oratione ſedari haud poſsit, commonitū in tempore faciam, ut etiam tum fugæ præſidiū in manu ſit. Interim proditor egreſſus ad populū, non placandę, ſed incitandę in Regem, multitudini dedit operā: hortatus, ut quàm celerrimè malorū caput auferant, nec fuga ſinant elabi. Regreſſus ad Regem, nunciat pacatiorē eſſe plebis animū: ſpem fore, ut omni depoſita tumultuatione conquieſcat: ſi Rex quoq; conceptæ indignationis in populū exuat procellam. Laudatur perfidus ille latro: conuiuioq; exceptus, etiam Regio munere donatur. Poſtridiè renouatam à ſe operam pollicetur. Egreſſus, ut conſueuit, ad populum, ardentem inflamauit: utrobiq; perfidus, qui neq; Regem populo, neq; plebem Principi conciliari pateretur, ſed utrunq; in alterutrum concitauit. Rex aūt ſacram Albani ędem petijt: ibiq; precibus Deo ſuam cauſam commendauit, ſtratus in pauimentū ſupinus. Creuit interea clamor in Regem populi. Armati ſepſere ſacram ædem. Militū etiam Regis non contemnendus numerus accurrit, Regis periculum auertere, aut ſi minus id poſſent, unà mori. Benedictus frater Regi ſemper ade-

Tumultuantur Iutij, & Vuenzuli.

Fioniam inſulam Rex petit.

Blacconis perfidia.

O proditorem.

rat. Ericus non longè in alia æde reclusus, expectabat quid fieret. Cùm infinitam hominum multitudinem, paucorum manus ſustinere non poſſet: cunctis irrumpendæ ſacræ ædis, qua Rex orabat, nemo præſu-
Iudæ negocium. meret audaciam, Blacco malorū incentor, cœpit ex occulto hoſte manifeſtus ductor fieri: & præcedens in ædem cum ingenti frementium multitudine, in ipſo aditu trucidatus, meritas perfidiæ pœnas luit. Benedictus quoque frater, fortiſsimè pro Rege dimicās, cadit. Ericus cùm opitulari non poſſet, per medios hoſtes, dextra læuaque cædens, uix ſaluus euaſit, Rex interiori ſacrario concluſus, ſacræ pœnitentiæ munus impleuit: tum Chriſtiano ritu confeſſus, ſacriſque munitus, ſe proiecit ad aram expaſsis manibus ſupinum. Hoc loco per feneſtram immiſſa lancea confoditur: ligneus qui dirimebat paries confringitur, multo-
Rex à populo interimit. rum gladijs impetitur: martyrque Deo precioſus conſecratur. Hæc audiens Regina, patriam cum impubere filio petit: geminis poſt ſe filiabus relictis. Ex quibus Ingigeres Folconi Sueticæ gentis nobiliſsimo
Regis proles. nupta, Benedictum, Kanutumque filios habuit. Ceciliæ autem matrimonio Ericus Gothorum Præfectus, Kanutum, cum Carolo procreauit. Interea Iutij à ſe occiſi Regis quaſi oppreſsi, tyranni gloriam præ ſe ferebant. Sed rerum Deus arbiter, qualis fuerit Rex uiuens, in morte declarauit. Nam irrefragabilibus factis, ſanctitatem eius crebra ſunt teſtata miracula: quæ aut negare, aut obſcurare, aut omnino in aliud detorquere cōnati parricidæ, ipſa rerum luce, & clariſsimis atteſtationibus confuſi, cōacti ſunt erubeſcere. Non enim poteſt diuinus ſplendor humanis tenebris obſcurari. Ita perenni gloria fulgens Kanutus, etiam in Sanctorum meruit referri Catalogum, Rex ſanctitate & iuſticia incomparabilis.

¶ Olauus uinculis liberatus, ad Daniæ ſceptra uocatur. Sub quo ad decennium fermè Annonæ inaudita caritas. Proditionis fraternæ conſcius, pœnitudine moritur. Caput. xxxviij.

Olauus Rex. III. OLAVVS frater, quem Rex ſanctus pro demeritis, catenis uinctum, in Flandriam miſit, à Iutijs Regis trucidatoribus in Regnum euocatur. Perſuaſo Nicolao fratre, ut obſidem ſe uinculis præberet fraternis: donec grandi, quæ promitteretur pecunia perſoluta, ille quoque uinculis abſcederet. Fecit ille quod optabant Proceres: gratiam iniens utrobique, & apud fratrem Regem, & apud Proceres, qui illum euocarunt. In hunc quidem ex germanis conſenſere uniuerſi. nam cęterorum fidem, in occiſum Kanutum integerrimam, ducebant ſuſpectam.

ſuſpectam. Itaque apud nullum, quàm Olauum, nefandiſsimi ſceleris impunitatem peruiderunt. Ericus autem alius ex fratribus, illam rerũ inclinationem proſpiciens, fuga in Suetiam ſibi conſuluit: memor uinculorum, quæ mandante Kanuto, inieceràt Olauo. nec enim impunitam illam promptitudinem in Olaui Regno ſperare poterat. Viro autem forti, omnis quam incolit regio, eſt pro Patria. Interim Olauus uinculis expeditus, & ære magno redemptus, in Regnũ uenerat. Nec tamen quieuit blaſphemia in Kanutum: meritò illum cæſum, meritò peremptum dicentium: qui fratres ignominia, Proceres periculis, populum exactionibus innumeris ſubiecerat. Parum erat improbis illis, innocentiſsimo Regi manus inieciſſe, niſi & cæſum infamarẽt: ut plauderent auribus iam regnantis. Parum erat, euidentiſsimis rebus, ſanctitatem eius in omni regione clareſcere: maiore tangendi erant acrimonia. ut perſentirent maliciam ſuam. Igitur ad Olaui inchoatũ Regnũ, tanta Daniam aëris intemperies corripuit, ut nihil frugum, aut parũ ualde naſceretur per omne tempus Regni eius: quod duo penè luſtra tenuit: æquans annorum numerum, quem optimus Rex impleuit Kanutus. Verna ſiccitas ſemina non prouexit: Æſtiuus calor ſi quid natum erat arefecit: Autumni abundans humor, quicquid fortè uallium beneficio cõaluit, abſumpſit. Temporum iſta uiciſsitudini, non ultioni diuinæ tribuenda uiderentur, ſi uicinas etiam Prouincias ea lues cõtigiſſet, ſi aliqua intercapedine per annos decem uariaret. Nunc cùm Suetiæ atque Noruagię ſua ſatis annona proueniſſet, Daniamquè continua duorum luſtrorum fames preſsiſſet, quis aliud potuit arbitrari, quàm uindicem diuinitatem, in calumnioſum Daniæ populum animaduertiſſe. Conſumpſerat ea fames omne uulgus per inopiam: locupletes ad ægeſtatem perduxit. Rex ipſe OLAVVS multa prædia diſtraxit, ut militem ſuum paruo uictu produceret. In ea Regni calamitate Sueno Roſchildien. Pontifex, uir ſanctitate memorandus, inter ſuos concionabundus, ſæpè repetiuit: luere populum piaculare ſcelus, quod in ſanctiſsimum Regem commiſiſſent. Interim ſacris ædibus, aut inſtaurandis, aut à fundamento erigendis, magnam ille operam impendit. Inde Hieroſolymam profectus, in ipſa Rhodo ſpiritum exhalauit. Olauus autem tanta in omni Regno laborans inedia, contemptum ſui in hoſtes uindicare non poterat. Erant tamen ex conterminis, qui etiam famelicum laceſſere, pudori deputabant, ſatis magnis anguſtijs domi laborantem. Die feſto cùm REGIAM apparari menſam cerneret, anguſtiasquè rei familiaris uideret: ſciens quis eſſet conuiuarum numerus accubiturus, ingemuit: altiusquè ducto ſpiritu, omnium Autorem DEVM, ſi quid iræ aduerſus

Ericus fugit in Suetiam.

Annonæ caritas in Dania.

Sueno Pontifex.

populum concepiſſet, ſuo, non populi periculo ſatiaret, orauit: infeliciſsimum patriæ ſtatum, difficilimum temporis habitum æſtimans. Quippè tam inops epularum conuiuium, quo famem irritare potius, quàm pellere uideretur, Principum oculis ſubĳcere erubeſcebat. Nec difficiles numinis aures habuit. Equidem fati uiam, non longum dilatus obtinuit: ſibiq́ mortem, ſalutem Patriæ (ſi qua modò parricidis uirtus ineſt) pia prece conciuit: ingenuoq́ uiuendi pudore, maximæ cladis pœnam auertit. Itaq́ memoriæ eius ſpecioſius depoſita uita, quàm geſta aſcribi poteſt: qui fatum Patriæ finiendi ſpiritus cauſam habuit. Porrò quantum charitatis ergà ſuos cordi inſitũ haberet, aperuit: cùm & eorum mala, proprio capite luere uellet, & commune periculũ ad ſe ſolum redundare depoſceret. Nempè quia ſuam pro Ciuium ſalute deuouit, pĳ animi titulo fraudandus non eſt. Fortuna ſiquidẽ famem cum autore ſuo pari funere extulit, inediamq́ ſatietate mutauit.

Olaui mors

ALBERTI KRANTZII HAMBVRgen. Chronographi, in Hiſtoriam rerum geſtarum Daniæ LIBER V.

¶ Ericus à Suetiæ in Daniæ Regnum uocatur. Princeps animi & corporis uiribus præſtantiſsimus. Sub quo maxima Annonæ abundantia redit. Vxoris eius mira patientia. In Vuandalos bellum parat. Caput. I.

Ericus Rex IIII.

ERICVS Princeps miraculo dignus, nouo nos ordiri iubet principio. Itidem priorum frater, Suenonis filius, magnis Procerum ſuffragĳs, è Suetia reuocatus, Regnum ſubĳt: & mox cum Rege nouo, Regni facies innouatur. Quippè tempeſtiua aëris qualitate, tanta frugum exuberabat abundantia, ut facilè prioris inediæ populum faceret obliuiſci. Vir animi, corporisq́uè dotibus inſignis erat. Tanta proceritate omnes excellens, ut ab humero ſurſum emineret: ipſo membrorũ robore magnitudini reſpondente. Tantis enim erat uiribus: ut funem quaquè manu prehenſum, quatuor fortiſsimos iuſſerit tenere uiros: eos adductos, qua uellet circumageret: nec ab illis loco poterat commoueri. Specioſiſsimus illi pro corporis dignitate, ſonorusq́ erat uocis

Annonæ abũdantia.

Erici Proceritas.

Robur.

uocis habitus: ut tubam audire, non hominē credas, cum loqueretur. Tanta deniq; humanitate: ut abeūtibus è cōcione popularibus, quenquè domeſticos ſuos, uxorē, & liberos ſub eius nomine, conſalutationis officio proſequeretur. Verùm tantū uirtutū eius cumulū, una Veneris inconceſſa licentia maculabat. Et quàmuis uxore frueretur inſigni forma & pudicitia, moribusq; probatiſsimis, uaga tamen Venere abripiebatur: nec ullo poterat aut uxoris obſequio, aut amicorū cōtubernio reuocari. Quam eius infrænabilem libidinem, contuita Botilda (id erat coniugi nomen) egregia materfamiliâs, exemplū ingreſſa eſt inimitabile, & quod noſtræ ætatis nulla probet fœmina. Nam quas Regi placuiſſe puellas uiderat, ipſa ſuis comabat manibus: ut obſequio placaret, quem alia uia, à ſua lubricitate reuocare non potuit. In omni adhuc reliqua gente incōperta uxoris erga maritū uirtus. Fuere illi, filij Haraldus, Kanutus, & Ericus: ſed primus pellice, ſecūdus matrimonio, tertius adulterio ortus proditur. Ea tempeſtate Vuandalorum inſolentia creuit, aucta per ſocordiam priſcorū ſub Olauo temporum. Nam impunè in mari digraſſati, præcipuos quoſdā è Dania uiros intercæptos, quia capi nō ſuſtinuere, occiderūt. Quam rem in concione populi, querulantes agnati & affines occiſorum, publicæ Autoritatis decreto, bellū ſuſcipi placuit in Vuandalos. Auxerat indignationem populi: quòd qui è Dania ſceleribus noxij, meritas pœnas declinarēt, profugiū habuere Iulinum, præcipuum Vuandaliæ oppidum. Qua occaſione iampridem inſigni maleficio notati nonnulli, è Daniæ Regno ad id loci conceſſere.

Humanitas

Erici Libido licentior.

Botildæ mira zelotypiæ remiſſio.

Erici proles

¶ Danus populus Iulinum Vuandalorum obſidet. Transactio fit. Puniunt perfugæ Dani. Rege Romā adeunte, eximi petit à iure Hamburgen. Archiepiſcopi. Caput. ij.

IGITVR populi placito, decreta eſt expeditio in Iulinum: quod caput gentis haberet, & certum aſylū omnium perditorū. Ad id enim temporis eò licentiæ proceſsit populi autoritas: ut Rege p̄mittente, ſuis auſpicijs bellū ſuſciperent, ac ſuſtinerēt. Viſum eſt Erico Regi, ſine Regio nomine rem poſſe expediri. Igitur cōquieuit. Populus aūt electis Ducibus, in ordinē militibus cōſcriptis, claſſem conſcendit: nauigatquè in Iulinum. Nulla erat fiducia Vuandalis prodeundi, munitioni ſuæ ciuitatis plurimum fidentibus. Sed & grauis & diuturna oppugnatio cæpta: nec minor obſeſſorum fortis defenſio in longum tracta. Eò tam exiuit: ut deditis noxijs qui eò profugerant: punitisq; iuxta factorum qualitatem Piraticis: impoſito tributo, redirent Dani domum. Inſigni tum ſupplicio animaduerſum eſt in transfugas Danos: quòd patriam oppugnaſſent. Nam ad palū deligati,

Populi licentia.

Transactio.

Pœna à patria deſtituentium. deligati, ſuperne manibus reuincti, uiſcerum profundere mollicìem, ſciſſo uentre, cogebantur, ut iam ſpirantibus ſua corda ingererentur oculis. Per quod tempus cauſa extitit, qua Hamburgen. Archiepiſcopus, prouinciarum Aquilonarium perpetuus Legatus, in Regē Anathematis ſententiam diſtringeret. Liemarus hic erat, ut certa temporum monſtrat ſupputatio, qui ad annum Chriſti M. C. q; peruenit. Rex Ericus iam hoc futurum proſpiciens: forte, quia Monitio, ut par eſt, Canonica præceſsit: ad Prouocationis beneficium reſpexit: cauſam deuoluens ad ſanctam Sedem Apoſtolicam. Tantum autem erat ſapientiſsimo Regi ea cauſa cordi, ut ipſe iter arripiens, cum ſoleñi comitatu Romam inuiſerit. Cauſamq́ue proſecutus ipſe ſuam, cùm pariter Chriſtianæ deuotionis ad Apoſtolorum limina peregiſſet obſequium: ſummum Pontificem prece ſollicitauit, ut Daniam, inſignem multis Epiſcopatibus & Eccleſijs prouinciam, iuri eximeret Hamburgen. Archiepiſcopi. ne ſimili aliquando ludibrio haberetur. Pontifex pollicetur, miſſurum ſe breui Cardinalem legatū, qui inſpecturus regionis qualitatem, faceret, quod ex dignitate ad Regium uotum uideretur. Hac promiſsione ſubleuatus Rex, alacrior redibat in Regnum. Sed ea res in tempora Nicolai Regis dilata eſt.

¶ Muſicæ uim Rex experitur. Caput. iij.

Muſici profeſsio. CVM Ericus interea iam reuerſus in Regnum, ſoleñi Curia uteretur, multorumq; militum, ſimul & artificum induſtria delectaretur: aderat inter alios Muſicus, qui artis eam peritiam tenere ſe diceret, ut homines in quoſcunq; uellet affectus uocaret: ex mœſtis lætos, ex alacribus triſtes, ex indignantibus placatos, ex placidis indignantes, & uſq; ad furorem inſanientes ſe facere iactaret. Atq; is quo faciebat iſta maiora, quæ ſe poſſe diceret, Regem experiundi fecit cupidiſsimum. Iamq; pœnitebat artificem ſuæ iactantiæ: uelletq;, non tam de ſe magna prædicaſſe, quippè in Rege iſta expendere, non ſine periculo eſſe. Inſuper, ſi minus quæ dixit facto probaſſet, mendacem ſe, futilemq; haberi, non ſine diſcrimine formidabat. Orabat quos potuit, Regem ab eo deſyderio auerterent. Sed nihil egit. Quo enim magis recuſauit artis experimentum, eo magis Regē accendit. Vbi uidit, non ſe euaſurū, quo minus impleret quæ iactaſſet: orat exportari arma omnia, & quibus læſio poſsit inferri. Deinde, ut extra ſonū citharę conſiſtant noñulli, qui poſsint adeſſe uocati, curauit. Ereptamq; manibus citharā, capiti iubentur illidere canentis. Omnibus iam rite inſtructis, Regem cū paucis in aula reclufum, cithara aggredit. Primùm graui ſono mœrorem quendam audientibus ingerebat. Inde ſuccinendo plauſibilius, in lętitiam uertit: ut

paulum

paulũ abeſſet, quo minus iocabundi diſſultarent. Tum modis acriori
bus intentatus, indignationem quandam concitabat. Quæ ubi inualu
it, furere Regem, aſtanteſq́ꝫ, cernere erat. Mox ſignũ dedit deliteſcen-
tibus, ut introirent, Regemq́ꝫ iam ſæuientem continerent. Illiſa primũ
ex condicto cithara, Regem deinde aggrediuntur. Sed tantum fuit ro
bur uiri, ut pugno quoſdam exanimaret. Inde multis obrutus puluina
ribus, ardor ille conquieuit. Sed cùm ſe iam in ſe recepiſſet, uehemen-
ter indoluit ſæuiſſe in eos, quos habuit ante fidiſsimos.

¶ Terram ſanctam inuiſurus Rex, omnibus rectè ordinatis,
cum Regina & delectis, Hieroſolymam proficiſcitur à
Pont. Rom. priuilegium expoſcens Daniæ Regno
ante aſſenſum. Caput. iiij.

AVdierat multorũ uoluntariam Principum in terram ſan
ctam peregrinationem. Tempus enim illud erat, quo Godfridus cum
cõmilitonibus ſanctam terram, urbemq́ꝫ Hieroſolymã in Chriſtiano-
rũ redegerat poteſtatẽ. Igit religioſo uoto intra ſe concepto, ſtatuit in-
uiſere Dominicũ ſepulchrũ. Tum uerò mœſtis omnibus, qui audiere
Regis conſtitutũ, quòd tantũ Principem in id diſcriminis mitterent.
Primũ precibus inſtitere, ut propoſito deſtitueret. Inde polliciti ſunt,
facta ſolenni collecta, militarem manũ non contemnendam pro Rege
ſubmittere. Sed nihil erat, quod religioſum Principẽ uoto amoueret.
Igitur de Regni interim gubernatione conſiliũ habuit, quem per ab-
ſentiam præficeret. Viſum eſt Proceribus, ut id in Regem rejceretur,
quem ille negocijs præponeret illi parituros. Tum Haraldũ maiorem
natu filiũ, ex uoluntate Principũ, Regno Procuratorem fecit. Optimo Regni pro-
cuiq́ꝫ blanditus, ut Kanutum ex legitimo thoro natum filium educa- uiſio.
rent. Ericum autem iuniorem, etiam alijs commendauit. Delegit autẽ
in profectionẽ uiros eximiæ proceritatis uiæ comites: quo minus con
ſpecta illius granditas haberetur. Tali profectus comitum apparatu,
Reginam illo agmine tranſeuntem uoti conſortem habuit. Interim
miſit in urbem Romam, qui Pontifici renouaret poſtulata. Is facilè im
petrauit: ut Legatus à latere miſſus à Pontifice in Prouinciam, abſente
Rege, urbes Regionis inſpiceret. Complacuitquè uenienti, ut in Lun Danorũ ex-
diam honorem collocaret metropoliticum, in perſonam Aſceri iam emptio ab
PONTIFICIS. Nec ſolùm exemit à Saxonia, hoc eſt, Ham- Hamburg.
burgenſi ditione, ſed etiam SVETIAM, Noruagiamquè prouin Eccleſia, &c.
cias eius ditioni ſubeſſe iubebat. Hæc eſt illa Hamburgen. ſedis prima
& maxima minoratio. Nunquàm enim illi tantum barbaricus furor,
qui creber illam peruaſit, nocuit, quàm ea pacis tempora. Ex illo die
Pontifices iamdudum Bremæ commorantes, poſthabere cœperunt
titulum

titulum Hamburgen. metropolis: qui illis præſtitit ampliſsimam Borealium Prouinciarum Legationem.

¶ Conſtantinopolim Ericus nauigans, ab Imperatore ſummo honore excipitur. Reliquias ſacras auro commutat & præfert. Cyprum ueniens, febre correptus, uitam cum Regina ſoluit Rex pius.

Caput. v.

INTEREA Ericus petitam nauigio Ruſsiam, terreſtri permenſus itinere, magna Orientis parte decurſa, Bizantium, quę eſt Conſtantinopolis, ueniebat. Quem Imperator Orientis nequaquam in urbem excæpit: iuſsitque publica fide interpoſita, manere in ſuburbio. Erant tum militantes Imperatori ex Danis, qui audito Regis ſui aduentu, non mediocriter exhilarati, Imperatorem in ſuſpicionem duxere, aliquid moliturum Regem ſub Religionis uelamine. Igitur cuſtodiam rebus impoſuit. Milites autē Imperatoris Dani, quàm ſanctè rogabant: fineret Imperator, Regem ab illis ſuum conſalutare. Nec difficulter annuit, ubi rebus conſuluit: adhibuit tamen clam hominem fidum, linguæ peritum, qui ſermones Regis cum militibus exciperet, referretque. Igitur ubi uenere Dani ſub aſpectum Regis ſui, conſalutauere. Illeque uiciſsim illis gratulatus eſt: quòd ſplendidæ ac longinquæ ſe militiæ deuinxiſſent: hortatus grauiſsimè, ut illam fidem & conſtantiam ſuo exhiberent Imperatori: quæ illis honorem, Patriæ nomen afferret cum gloria. Sin minus, non eſſe illis in Patria locum. Polliciti ſunt milites operas. Cunque audiſſet ex conſcio, quem adhibuit Imperator, ſermonis huius uiciſsitudinem, magnopere exhilaratus, Regi ſolennes mittens nuncios, inuitat non modò in urbem, ſed in Palatium. Ericus primùm ſacra loca ex more chriſtiano uiſitat. Inde Imperatorē adit in Palatium. Ibi perbenignè accępto, Imperator ceſſit de ſuo loco, permittens hoſpiti quam ipſe conſueuit frequentare manſionem. Varij per occaſionem inter Principes ſermones per interpretē conferuntur. Miratus Imperator, corporis proceritati animi reſpondere magnanimitatem: miratus uocis ſonū incomparabilem: ſed & oculos in omnem comitatum eius circumtulit, homines gentis ſuæ mortalibus longè elegantiores. Tum Rege permittente, pictor adeſt, qui corporum magnitudinem, membrorum ordinem, coloris dignitatem exciperet: parietibusque Imperatoriæ domus, pro rerū miraculo adpingeret. Iuſſus inde, ab Imperatore dono poſtulare quod magnopere deſyderaret Ille gratias quàm humaniſsimè peregit: auro ſe, iocalibusque non indigere: ſi de Sacratis aliquid oneribus, Sanctorumque reliquijs mereretur, ampliſsimè cumulatum accipere. Imperator illi Sanctorum quas poſceret

Bizantium uenit.

Inuitatur ab Imperatore

Iconibus pictor Daniæ Regem & ſuos delineat.

poſceret Reliquias permiſit. Dominicæ quoq; Crucis partem eroga-
uit. Quæ rex in Patriam remittens, Eccleſijs Lundienſi, & Roſchildi-
enſi impertijt. Nataliq; loco in Slanganthorp, ubi baſilicam iuſsit eri-
gi, loco quo partu ſit fuſus, Dominicæ Crucis particulam uoluit col-
locari. Igitur & ab Imperatore donatus auro: tantum reſtitiſſe perhi-
betur, ut penè indignationem ab interpretatione contemptus merere-
tur. Vix igitur perſuaſus, ut acciperet, ex ſuis Imperatori reddidit re-
bus: quibus precium fecit non ipſa rerū dignitas, ſed incomperta no-
uitas. Abituro Imperator prouidit Nauigiū. Quo delatus in Cyprū,
febrem incidit. Vnde uicinam ſibi mortem conſpicatus, ex more Chri
ſtiano, Eccleſiæ ſacramētis imbutus, præcepit: corpus, quemcūq; per- Rex cū Re-
miſſum haberent loco inferre. Regina quoq; eodem peregrinationis gina mori-
labore conſumpta eſt. Sed hanc Regis necem diu ignorauere Dani: untur in Cy
intentis, qui cum ipſo ierant, militiæ terræ ſanctæ: ut ante biennium ex pro.
pletum, nemo rediret, qui certum nunciū de Rege afferret. Stirps Sue
nonis ad tres deinde filios, Nicolaum, Vbbonem, Suenonemq; per-
uenerat. Inter quos natu maior Sueno, tāto Regni amore extitiſſe per Apud Vul-
hibetur: ut in Iutiam Conuentum edicens, magno itinere iſthuc con- bergum.
tenderet: ueritus totius Regni cætū, ne conſciæ ſibi ignauiæ rubor oc-
curreret, ſed Iutijs quàmmaximè fidēs, eo magnis itineribus propera-
uit. Equo uectus, corporis firmitate deſtituitur. Exceptus uehiculo: eti
am ſic conquaſſati corporis imbecillitas uiſa eſt. Poſtremò lectica delà
tus, ita properauit: ſufficere ſibi teſtatus, ſi Regium nomen ſibi inditū,
uel ſemel audiat: nihil penſi faciens, etiam in ipſa concione ſpiritū po-
nere. Sed dum properat, ſibi letum, quàm Regnum propius aſciſcit.
Nam antequàm in locum perueniret, rebus exceſsit. Ad Nicolàum er Suenonis
gò, & Vbbonem res peruenit. Nam Haraldus Erici filius, quem pa- mors.
ter Regni Procuratorem liquit, tam inſolenter ſe geſsit, ut omnium ab
illo auerſis animis, nullus de illius Regno cogitaret. Nicolaus omniū
natu minor, Vbboni fratri ſe maiori, etiam ſuffragatus eſt: ut nihil iam
controuerſiæ uideretur, ſi modo ille ad Regnum non dico aſpiraret,
ſed aſſumi pateretur. Modeſtiſsima autē ratione ſarcinam declinans,
Nicolào permiſit Regnum. Tanto utiq; dignior faſtigio, quo magis
recuſaret. Proceres uſi fratrū concordi ſentētia, in Nicolaū cōſenſere.

¶ Nicolaus aliàs infracti animi Rex, ſpoliato tamen Hen
rico hæreditate ſua, bello à Vuandalis laceſsitus, ipſi
equitum inſultu repetitim, ex Danis plures
ſternuntur. Caput. vi.

NICOLAVS Suenonis filiorū natu minimus, & in- Nicolaus
ter fratres Regno poſtremus, ſuſcepto Regno, adeò animum ab omni Rex.

faſtu auerſum habuit: ut nihil ex priſtina ſua manſuetudine decerperet, totamq; uitæ præteritæ conſuetudinem retinens, cum fortuna animum, ut ſolent cæteri mortales, non mutauit. Equitaturam ſuam paucorum numero comprehendit: ne grauis Prouincijs incũberet. Vxorem autem duxit Margaretham Ingonis Suecorum Regis filiam: quæ res prima illi bella ingerebat in Noruagios temeratores nuptiarum. Quę inde faciliores exitus habebãt: quod Sueticis pariter armis tunc ad auxilia uteretur. Ingonem filium per prima adoleſcentiæ tempora amiſit: quem cùm pædagogus equo incedere conſuefaceret, præcipitatum mors immatura ſubtraxit. Magnum ex filijs ad prouectos annos tenuit: melius aliquanto, illum in cunabulis amiſſurus. Ad eam enim cædem, quæ ipſi Magno, & patri Nicolão mortem peperit, cùm Kanutum incomparabilem uirum tuliſſet de medio, non eſſet peruentũ. Filias honeſtis matrimonijs mater Margaretha ſedula in Daniam collocabat. Inde ſacris altaribus perornandis multum intenta, mulier religione præcipua. Sed inter hæc Nicolaus Rex, Henricum Vuandalum, Gothſcalci filium, ex ſua natum germana, maternæ hæreditatis portione fraudabat. Indignum ratus: quòd uir alienigena, & quaſi inter hoſtes aſsiduos commoratus, in Dania teneret hæreditatem. Henricus & in perſona, & per amicos iuſticiam repetens, contemnitur. Igitur ad arma reſpexit, de more militantium: ditionemquè Daniæ omnem, quę Sleſuico ſuberat, armis infeſtauit. Nam Aldenburgũ, Vuandalorum præcipuam ciuitatem, aut ſubiectam habuit, aut fœderatam Henricus. Itaquè Rex indignum arbitratus, ab impari ſe hoſte contemni, claſſem inſtruit: Vuandaliam petit. Elino Sleſuicenſium Præfecto mandat, à terra adſit equitatu. Ipſe Lubecam, quæ Henrici manſio fuit, appellit. Paruulum tum eo in loco Zuartoto oppidulum Regi reſiſtere non potuit, primo aditu captum eſt. Henricus autem peditum, equitumq; copias tenens opportunis locis, Daniæ exercitum, qui ſe ad populandum contemptim diffudit, aggreditur. Dani adunati redeunt in ordines inter dimicandum. Equites fruſtrà expectati à Sleſuico, non aſſunt. Erant, qui præſcium inſimularent, de occulta cum Henrico intelligentia. Fieri potuit, ut oppoſitis illi ex Aldenburgo copijs, egredi non permitteretur. Sed tum ea fuit Danorum ſuſpicio: ut pecunia corruptus, auaritiam ſuam pluris faceret, quàm Regis imperiũ. Igitur Dani pedites à Vuandalorum equitibus circumacti uexabantur: nec poterant pares eſſe curſu. Vuandali uerò totis aciebus confligere nihil eſſe opus ducebant: quando hoſtes ſolo equitatu ſatis affligerent. Itaq; ſumma difficultate conflictati Dani, multis amiſsis, tumulum uicinum petiere, ab alto deſpectis hoſtibus. Poſtera luce, indignũ

eſt uiſum

Aliàs, Sueconum.

Henricus exhæres.

Zuartoto oppidulũ ſuperat Rex.

eſt uiſum Danicæ gloriæ, hoſtibus ſæpè uictis, nunc metu cedere: de-
ſcendentes ergò in planum, pugnam integrant. Sed is qui pridem fuit
exitus: cùm incurrentes equites, auerſiq́; ad arbitrium hoſtes cęderēt,
nihil ipſi paſsi. Tanta tum erat uincendi pertinacia, ut diu in acie con-
ſiſtentes, fortiſsimè dimicarent.

¶ Renouatur belli congreſſus. Rex cum ſuis periculoſa fuga, nauigio Daniam redit. Moleſtat interim Regnum Henricus. Kanuti theſaurus mari mergitur. Caput. vij.

HARALDVS Erici filius in acie perſtitit, donec accę-
ptis uulneribus in clypeo, referretur. Kanutus frater uulneribus quo-
què debilitatus, fortè in manus hoſtium perueniſſet, ſi non promp-
tiſsimi militis opera ſeruaretur. Is enim Domino uulnerato, quaſi ma
num daturus, Vuandalo propinquauit: ſed fræno equi adducto, u-
rum deturbauit, iumentum Domino adducens: ut illo ſublatus, ex a-
cie ferretur. Itaq́; in tumulum regreſsi, ſecū Dani deliberant, quo mo-
do equitatu uacui, in naues redeant. iam enim commeatus accępti de-
fecerant. Publico uoto, communiquè conſilio in omnia capita ſuſce-
pto, ſtatuerunt: Laurentij diui uigiliam, quæ tum agebatur, annuo ce
lebrare ieiunio: ut Sancti meritis, periculo eximerentur. Sed iam re-
greſſuri accipiunt, aduentaſſe Scanienſes: quibus recentibus ad pug-
nam id datum eſt negocij, ut imminentem à tergo hoſtem ſuſtinerent,
quoäd Rex ipſe cum copijs ad naues concederet. Progreſsi, incidunt
in difficilima greſſu loca. Nam paludum fuſa planicies iter inhibebat:
urgebatquè hoſtis ex latere. Ibi multi dum ingredi tentant, pereunt: Cæduntur
multi ab incurſantibus ex omni latere uiarum peritis perimuntur. Per fuga Dani.
uicit tamen fortium uirorum labor: ut ſummo licet diſcrimine, ad na-
ues regreſsi, Daniam repeterent. Rex inde Sleſuici Præfectū ære mul-
ctauit, & præfectura deſtituit. Sed Henricus uictoria recenti fretus, in-
ſolentior Holſatis, Friſonibus, ac Thetmarſis in opem uocatis, ma-
gnas ſæpè prædas ex Sleſuici egit Præfectura: ut locum illum formi-
dabilem faceret Ducibus: nec erat, qui facilè ambiret eum locum præ-
ſidio regere. Kanutus autem Erici Regis filius, cùm paternos theſau-
ros, quos abiens tutori ad uſum filij commendabat, ex Fionia iuberet
offerri: medio mari qui attulere, conſpectis piratis, cùm euadere haud
fiderent, fune demiſſum aurum diu trahebant. Sed propinquantibus Theſaurus
piratis, arenæ potius, quàm improbis hominibus permiſere. Vidit Kanuti mer-
Rex iſta Nicolaus cùm traijceret: ſed longè abſiſtens, opitulari non po giur.
tuit. Cùm autem Kanutus, quid de patrimonio ſuo factum ſit accipe-

ret, nihilipendens contempſit. Correptus à Rege, quòd magnorum Regum theſauros tam facili animo periſſe ferret. Reſpondit. Res inemendabiles quo facilius, eo leuius ferendas: præſtitam ſibi liberalitatis occaſionem amplecti. Vt enim hactenus nihil ex paternis bonis ad eum perueniſſet, ita quæ obuentura uiderentur, liberalius erogaret.

pum egregius contemptor.

¶ Kanuti probata liberalitas, fratrum diſſenſiones componit. Haraldus improbè agens, ſedatur. Magnus, uix publica fide ſeruata, Sueciæ Regis filiam uxorem ducit. Caput. viij.

HOC tam liberum ab auaricia reſponſum, facto probauit Kanutus. Nam à multis recuſatã Sleſuici Præfecturam, promptus à Rege poſtulauit: & ita accæptam gubernauit, ut primùm prælijs fortiter cum Henrico geſtis, deinde ſumma animorum conſenſione illi deuinctus, perq; illũ Imperatori conciliatus Ludero, coronam Obotricorũ meruerit. Sed hæc in Vuandalia noſtra plenius commemorata, nunc tranſibimus. Interea cùm Haraldum, Ericumq; fratres, Kanutus ſumma animorum, armorumquè contentione, de paternis bonis acciperet diſſidentes: cogitauit, quonam pacto rebus inter eos compoſitis, ad integritatem reduceret. Haraldus quidèm omni improbitatis genere familiam aluit, quæ furtis ac latrocinijs domum eius impleuere. Non longè à Roſchildia arcem erigens: unde egreſsi latrunculi, & urbem furtis, uiamquè latrocinijs infeſtarent. Sed ab incolis exturbatus, fugam per mare inijt. Ericum fratrem, parte ſua uti non eſt paſſus: quòd adulterio natum, indignum diceret ſucceſsione. Itaq; armis rem dirimere cœperunt. Sed Kanutus euocans utrunquè Sleſuicum, ſub interminatione omnium malorum, pacem illis indixit: diſcreuitquè, quo quiſq; contentus alium ſineret in ſuo quieſcere: qui uerò primus ad cõtentiones rediſſet, eum ſe ſuis uiribus infeſtaturũ. Cunquè Magnus Nicolài Regis filius, Suetiæ Regnũ adeptus (ut in ea dicemus) ad nuptias reſpiceret: Polonorum Ducis Bokiſclaui filiam deſpondit. Interim uerò, Vuarciſclauus Vuandaliæ Rex, cùm in Polonos, Danosquè aſsiduas ageret inimicitias, à Nicolào claſſe impetitur. Obſeſſa urbs Coſna, ære redemit obſidionem. Vuartiſclauus abequitans, Danos infeſtat, Iulinum obſidens: inde Abituros iam Danos. Cùm uerò paciſcendi gratia colloquium poſtulaſſet: prætoriam in nauim receptus, militũ malignitate, captiuus retentus eſt. Quæ res ſupra modum Kanuto diſplicuit: eamquè in Concionibus accuſabat, futurum aiens, ut nihil ſanctum, nihil poſtea conſtans ac fidele habeatur: ſi publicè interpoſitam fidem uiolent. Ea apud omnes gentes certiſsima ſit

Vuandaliç lib. 3. cap. 30. & ſeq.

Haraldus raptor improbus.

Coſna ære ſe redimit.

conſenſio:

conſenſio: ut de pace tractaturis, publica fides ſeruetur inuiloata. Peregitque Kanutus, ut Vuartiſclauus ſuæ libertati permitteretur.

Magni nuptiæ ad Ripam celebrantur. Henricus iſthic Kanutum ioco amarulento intentat, ueſtem illius Saxonicam taxans. Oriuntur ſimultates: quas Regina prudentiſſ. languens ſedat: tum ſpiritum efflans. Caput.ix.

CVM proximè Magnus ſponſa à Polonis petita, apud Ripam urbem nuptias Regio ritu perageret, Kanutus inter alios aderat, Saxonica ueſte conſpicuus: quę res incredibiliter Magni animum perturbabat, nihil tamen inter tori feſta pronuncians. At Henricus Suenonis filius, quòd uxorem adulterio nuper abductam, in Kanuti ditione recepiſſet, nonnihil de illo ſuſpicionis præferebat, inter acerba ioca Kanuti ueſtem irridens. Nihil ait latus oſtro, quàm panno ſimplice aduerſus gladios eſſe munitius. Ille refert. Sed ne ouillis quidèm pellibus. Iocum ioco retundens. Per quæ tempora Kanutus piratas perſecutus in Sueciam, cùm inde nonnihil prędæ retuliſſet, unde laudem ſperaret, Reginæ increpationem promeruit: quòd amicam prouinciam inuaſiſſet. Magnus uerò cùm idem in ſimili opere peragerer, etiam laudatus abibat. Nam ille inſulam, quam Iouialem appellant aggreſſus, mallcos retulit, quos fabricata Antiquitas, tonitrua imitari uolebat. Sed Chriſtiano ritu deteſtatus Magnus ſuperſtitiones, dæmonicolis inſtrumenta perfidiæ ademit. Vtinam talis in reliquum, qualis in primordio conſpectus. *Superſtitio Mallcorū.* Interea Margaretha Regina, fœmina omni uirtute conſpicua, ſimultatem inter adoleſcentes perſentiens exortam, extinguere percupiens, cùm ſe non diuturnam cōſpiceret, ſed ad mortem intercutis uitio urgeri: inprimis Kanuto admonito, obſecrat, ut ille ſanioris ſemper conſilij interpres, concordiæ ſtudeat: Magni, Henricique fratruelium ſuorum, uincat prudentia inſcitiam. Hac ſpe ſi decedat, alacrem ſe in morte futuram. Ita ſanctiſsima fœmina, futuri pręſcia, præmonebat eum, apud quem maiorem locum ſermo pacis inueniret. Operam pollicitus Kanutus, in pace illam quieſcentem dimiſit.

Inſidioſam Henrici apud Regem delationem, audita prius Nicolai in conſeſſu Procerum accuſatione, Kanutus facundiſsima oratione proterit. Caput.x.

SED HENRICVS, quem diximus, nihil pacatum cogitans, cùm illum ureret uxoris contumelia, quam in-

Accuſatur Kanutus. ſonti imputabat Kanuto: accitis quos rei putabat idoneos, apud Regem ambiti Regni reum facit Kanutum. Rex delatoribus aurem commodans, Conuentum indixit Regni: in quo Regios inprimis iuuenes adeſſe præcepit. Kanutus inter primos uenienti patruo accurrens, deſcendenti ab equo miniſterium, ut ſemper, ſedulus impendit. Tum contractis in conſilium quos uoluit, præſentibus his, qui ſimultatis capita uiderentur, orſus eſt loqui, Regni ſarcinam ſibi tum impoſitam,

Regis oratio. cùm ea carere maluiſſet: fratrem Vbbonem, cui ipſe quoq; pro ætate detuliſſet, obnixè illam recuſaſſe. Poſtquàm tamen ſubierit, ea ſemper uſum eſſe modeſtia, ac æqualitate, ut neminem putaret Regni ſui pertæſum: longè autem ſe opinione falli cerneret: Iuuenes etiam ſe uiuo de rerum ſumma contendere: conſueſſe Suenonis filios, inuicem ſibi ab annis deferre: quocirca ille omnium natu minimus, poſtremo ad Regnum perueniſſet: expectans, non præripiens oblati Regni occaſionem. Ea ſi tu modeſtia Kanute utereris, non tam crebrò aures meas ſuper nomine tuo querimoniæ pulſaſſent. Iam inter tuos Regem te memorant, Regia appellatione delectatus, à tuis conſalutari Rex amas. Conſultius ageres, ſi ſub qualicunquè Rege fortunam demorareris: non in tuorum aſſentatione, ſed Procerum iudicijs Regni ſucceſsionem cōſtitueres. Kanutus autem iamdudum humi defixum uultum tenēs. cùm altè duxiſſet ſuſpiria, exorſus eſt loqui: ſimul oculos lachry-

Kanuti purgatio. mis ſuffuſos circumferēs in circumſtantes. Ego me apud te Pater, multorum in te beneſactorum teſtes habiturum ſperans, longè ut uideo fallor expectatione mea. Nam pro rerum rectè geſtarum teſtimonio, criminationem excipio, & illam uoce Regia. Sed peccant Pater in te: peccant in me, qui moderationem tuam, ſupra quod aut ætati, aut Maieſtati conueniat, exaſperant: quiquè pacatiſsimæ mentis tuæ ſeruum; mendacijs obnubilant. Sed grauitatis tuæ fuerit, nugarum autores rejjcere. Herum me mei, non Regem appellant. Inter Vuandalos quidèm nuper inſolito honore affectus, nihil Regno tuo detractum eſſe uolui. Si me alienigenæ illo dignantur in ſua parte honore, illorum obſequia refugere non oportet: quando & tibi nihil nocitura, uerùm in tempore etiam poſſunt profutura uideri. Regem nuper filium tuum Magnum, Goti appellauere. Mihi quoquè, ſi apud Vuandalos compar obtigerit ueneratio, gratulari oporteret, geminis te uti Regibus in omne obſequium. Quæ pro tua, Regniquè incolumitate peregerim, non ignoras. Ipſe an efficaciter militauerim, noſti. Littora Dani, ſi placet, excolite: æquori ædes quantalibet uicinitate iungantur: ipſi undas cauete. A maritimis ego uos prædonibus præſtabo ſecuros. Quos prius infeſtos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famu-

famulantur obſequio. Ita quarum ego rerum ſementem ieci, tu fructum ſine ulla recuſatione ſuſcipis: & tamen ſic de te meritum, ſuſpicione & querimonia cauſabundus aggrederis. His ne ergo operis merui, ut aduerſum me æmulationem tuam in concione diſtrigueres? Hæccine ex labore præmia, ex militia ſtipendia decerpam? Verùm hanc inſimulationis uim ab inuidia profectam, non tuæ, ſed tuorum malignitati imputandam exiſtimo. At in Regni faſtigio collocatis, difficiles accuſatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc Imperium agere, feliciterquè & nominis, & Regni inſignibus utere. Si tam diu dabitur, donec à Kanuto auferantur, ſempiterna tibi ſpondeo futura. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego uerò me in quocunquè fortunæ habitu continuero, nunquàm celſitudinem tuam fide, uel obſequio colere ſuperſedebo.

Permulſus Oratione Rex, placidiorem oris habitum induens, offenſam falſo inſtinctu concæptam, in ipſa repente Concione depoſuit.

Magnus Regis filius, in Kanuti necem coniurat. Vocatum ad inſidias, nihil mali ſuſpicantem, cum ſuis miſere obtruncat. Caput. xi.

HENRICVS autem malorum incentor hic fruſtratus, necdum quieuit, Regem per occaſionem adortus. Quid inquit mirum, ſi Kanutus tibi præſenti blandiens, Maieſtati ceſſerit? Sed de filij tui Magni rebus agitur. Quòd ſi populari iudicio res agenda ſit, noſti blandimenta Kanuti: nihil Magno ſperandum eſt. Si hæredi caues: nihil præſtantius, quàm ut æmulo dirempto ſecurus agat. Hæ uoces Regem in aliam duxere cogitationem: non quidèm ut Kanutum tollat, ſed ut Magnum ſucceſsionis faceret certiorem. Magnus hanc patris ſollicitudinem peruidens, Patrem cura, ſuo periculo ſtatuit eximere. Itaq; aduocatis qui ad rem uiderentur idonei, coniurationem inire uolens, iuſiurandum ab omnibus depoſcit, ne quouis pacto profluat. (Coniuratio in Kanutū.) Si tamen aliquo diffluat: curabat, ut integrum ſibi ſit ſacramentum, nullo ſe loco ſtantem, aut ſedentem de Kanuti nece deliberaſſe. nam accumbebant cùm iſta tractarent. Aderat Aquinus, uir ab æmulatione uirtutis, ut uidebatur, KANVTO infeſtus, uerùm ſororius eius: qui audita re, quòd de nece KANVTI ageretur, ſeſe ſubduxit. Admonitus tamen, ne quouis modo adiuratus rem propalaret. Neq; fautorem, neq; proditorem CONSILII ſe

futurum reſpondit: quanquàm ſatius eſſet, inmerentis periculum inſinuare, quàm ſilendo tolerare. Vt autem familiaritatis uelamine proditionem tegeret, ad ſacra Dominica Natalis Kanutū inuitat: eſſe quod cum illo ſecretius agat. nam peregrinaturum ſe, quærere quem domi ſuæ tutorem relinquat. Conuenere Roſchildiam: ibiquè ſacris quatriduo, conuiuioquè peractis amiciſsimè, diſceſſere. Kanutus ad Ericum Falſtricæ Præfecturæ uirum, ſe recepit. Erat interea, qui apud Kanutum commiſſo homicidio, ad Magnum perfugeret. Sed illum priſtinæ familiaritatis uinculo, ſpeculatorem magis, quàm perfugam reputans, à ſe ablegauit. Interea ſecedens Magnus in locum ſceleri deſtinatum, apud conſcios renouauit ſacramentum. Mittensquè qui Kanutum euocaret, locum deſignat apud Citimum uillæ nemus. Erat genere Saxo, qui nuncius ibat Kanuto, arte cantor. Kanutus tam ſyncera fide profectus eſt, ut ne gladium quidèm lateri deligaret. Admonitus à famulo, uix accæpit. Verùm intereundum, cùm magnopere cuperet nuncius Kanutum proditionis admonitum, ne ſineret iuſiurandum: occinere cœpit Carmen, quo ſimilis rei proditio memoraretur. Sed cùm horum nihil Kanutus attenderet, propius adequitans Saxo per occaſionem ſermonis, diſsimulanter arma ſub ueſte latentia prodidit. Sed nequè ſic admonitus Kanutus: quòd fidele cor hominis, nihil minus, quàm proditionem potuit cogitare: ſic ſe partitus eſt ille, inter fidum arcani, & pium innocentiæ ſeruatorem: ſed innocuus animus fraudem non timebat. Preuenitur in locum quem Magnus tenebat. Deiecto inſidens robori armatus, uix aſſurgit uenienti. Kanutus, quid arma uelint, interrogat? Ille, militaria membra illis aſſucta, difficile carere poſſe contendit. Interea qui in inſidijs erant milites, paulatim propinquare. Quid ea ſibi manus uellet, Kanutus petit? Eſſe ſibi refert Magnus, cum contumaci agricola cauſam, quam uadit dirimere. Obſecro inquit, ſolennes iſtos dies, luctifica armorum ui ne obſcures: facturum alioqui hominem quod ſit ex æquo: ſe uadem fieri, niſi ille fecerit, ſe facturum. Bene inquit Magnus, mentionem infers, te facturum quod æquum eſt: hic ergò Regni ſucceſsionem ęquo iure partiemur. Diu, refert ille, Parens tuus regnet. Intempeſtiuus ſermo quē dicis. Hæc dicenti, manum infert Magnus. Kanutus autem uidens, manum, & ipſe capulo iungit: ſed ante mediū Magnus educentis gladium diſtrinxit caput, quàm ille gladium nudaret. Cæteri proſiliere: quiſquè manum infert iacienti. Ferunt exiliſſe fontem eo loco, quo uir eximius cæſus corruit. Rumor de morte eius, citiſsimè multa impleuit loca. Exciti Primores, quibus mors ea luctuoſa fuit, Regē adeūt. ROSCHILDIAM illi permittat tumulari.

Vocatur in inſidias Kanutus.

Magnus Kanutum latrocinio perimit.

tumulari. Ibi Rex, funeris pompam, populi futuram refert inflammationem: ut temporum quieti conſulat, quocunque, præter eo loci, permittit tumulari. Apud Ryngſtadium monumentum reperit uir ſempiterna dignus memoria: cuius quanta fuerit in multis amor, Exequię declarauere. Rarus fuit, cui non excuſſerit lachrymas, uel amor cæſi, uel odium parricidæ.

¶ Populo Kanuti trucidatio moleſtiſsima, ob id Magnum Regis filium exilio proſcribit. Quem pater reuocans, Regno deſtituitur. Caput. xij.

MAGNVS cæde peracta tripudiabat, iam nunc æmulo Regni ſublato, de ſucceſsione ſecurus. At fratres Kanuti Haraldus, atq; Ericus, cæterique Proceres, quibus ea res maximum dolorem incuſsit, in omni populi conuentu, concionibus crimen agitabant: ueſtem uulneribus conſciſſam oculis ingerebant. Incredibile memoratu, quantam populi indignationem concitauerint in parricidam: ut etiam ultimis terris deportandum decerneret. In Regem uerò priſtina adhuc fortuna uenerabilem, tanquàm de eius conſenſu incertus, ſeuerius agere non patitur: ne noxam & innocentiam in æquo ponere uideretur. Rex autem ablegato filio, Ryngſtadium, quo frequens populus conuenerat, ire contendit, ne in abſentem grauius aliquid ſtatuatur. Adire autem concionis locum non præſumens, oppidum petit. Interea tumultuatus grauiter populus, Regis præſentiam quæritabat: accuſans, quòd tam uicino loco adſiſtens, aditum populi cõtemneret: igitur petendum, qui adeſſe nollet. Rex huius tumultus certior factus, Aſcerum Lundenſem Archiepiſcopum præmittit, qui populum placans, Regi conciliet affuturo. Procedens Pontifex ad populum, Ericum habuit obuium. quem equo delapſus, precatur pro Magni facinore, decreta Lege correctionem: pro patris innocentia, ſtatam defenſionis iuſticiã promittebat. Quinetiam detracto pileo, conſternatæ multitudini, capitis ſui Maieſtatem oppoſuit. Tantum autem eius apud Ericum præcatio ualuit: ut Regi non modò ſalus, ſed etiam in proximo petendæ concionis licẽtia deferretur. Itaquè Rex concione petita, non aliter ſibi defenſionẽ conciliare admiſſus eſt, quàm ut Magni ſe præſentiã uitaturũ: eumq; domo ac patria exceſſurum: nec ante receptam à populo licentiã reuerſurũ, iuraret. Ita pacato populari motu, Rex Iutiam, Magnus Gotiam exilij ſpeciem præbiturus petiuit. Eo aũt tumultu populari quieſcente, facilè Regem pœnituit iuris iurãdi: quòd unico filio, & in ſpem Regni edito, careret. Acceſſere cõſilio, qui Magno erant facinoris impulſores: indignũ rati, quòd populari tumultu Rex in iuramentũ cõactus, illo diſtringeretur; illatamq; eſſe

Populi tumultus.

Magni proſcriptio.

eſſe uim Sacramento, quam neceſsitas excuſiſſet. Igitur non longo interueniente tempore, Magnus reuocatur. Id autem quanta ſit populi indignatione exceptum, non facile dictu. Conuenerat frequens populi multitudo ad Haraldum, Ericumquè fratres: qui Regem ipſo ſuo facto ſe prodere interpretantes, conſcium Kanutonianæ necis æquè reum ſtatuunt cum filio: neque Regno dignum in reliquum, qua poterant æquitate Regno deſtituerunt.

Nicolaus Regno deſtituitur.

¶ Ericus populi & Procerum communi ſuffragio Rex creatur: ſed regiū nomen detrectans, Ducis induebat arma, in uindictam miſerandæ Kanuti cædis parans. A Ripenſi Epiſcopo perſuaſus ea deponit. Sed falſus ab Epiſcopo, hoſtem experitur. Re per Lotharium compoſita, Magnus fidem frangit. Caput. xiij.

Ericus Rex V.

ERICVS Kanuti frater, licet adulterio natus, Erici prioris filius, populari ſuffragio, Nicolao deſtituto, Rex acclamatur. Siquidem Haraldus maior natu frater, ſuperba inſolentia populum iamdudū à ſe auerterat. Acceſsit libido intemperans, quę multorum toros polluebat: ita, ut odium meritus, Regno minus idoneus iudicaretur. Ericus quoquè Regium à ſe nomen tollens, Ducis officia pollicebatur: quoad uindicta fraterni ſanguinis perageretur. Itaq; compoſito agmine, Regem petens incedebat Ericus. Sed Toko Ripenſis Epiſcopus, hominis dextrā apprehēdens, quam ſanctè iurat, Regis innocentiam ſe oſtenſurum: optimasq; leges pacis ſe iam habere compoſitas, quæ Erico non diſplicerent. Tantum effecit ſuaſionibus, ut Signis reuocatis, ardorem pugnæ remitteret. Cunquè ille pacis Legatos operiretur, Rex inſtructo agmine ſuperueniēs, facilè diſsipauit ſine ordine copias Erici. Serò ſe deluſum promiſsis Ericus conſpiciens, in fuga tum conſtituit ſalutem. Deinde iuſtiorem ſibi belli datam materiam arbitratus, in Sialandiam, Scaniamquè peruenit: Regium nomen, quod ante recuſauerat, Procerum conſilio aſſumpſit. Miſit quoq; ad Imperatorem Lotharium: qui Kanuti lachrymabilem doceret cædem, ipſumq; ulciſcendæ necis ſuæ uocaret præſidem. Lotharius Regni ſubiectionem Imperio quæritaus, conceſsit cum exercitu Sleſuicum. Quem in locum Ericus quoq; mouens cum exercitu, uires iungere Romanorū armis properabat. Sed preuentus eſt à Magno: q multis ad arma uocatis, congreſſum Imp. & Erici diſtinebat. Interea Nicolaus quoq; magno exercitu cōtracto, per Iutiā mouit. Cuius cū copię citra uallū cōſiſtentes, maiores Cęſari uiderent, ex alia

Erici humilitas.

Tokonis Epiſcopi, illuſio.

Lotharius Imp. Anno 1125.

alia parte tendenti, quàm quæ ab ipſo, uel tuto oppugnari, uel etiam
poſſent ſuſtineri: necꝫ ſecurum uideretur, quod optabat Ericus, copi-
as nauibus impoſitas Sleſuicum deferri: igitur temporis neceſsitati ce-
dens, cum Nicolao atꝗ Magno, quo honeſtior eius diſceſſio uidere-
tur, pepigit. Pactiꝗ forma fuit: ut Magnus Imperatoris uaſallus habe-
retur. Itaquè ſpecie ueneratus Cæſarem, ſupplex illi fuit, re autem ue-
ra dolos nectebat. Nam ubi Cæſar copias ſuas trans Eydoram rece-
pit, ſecutus Magnus extremum agmen, quod Adolphus Holſatiæ Co- Magni inſi-
mes ductabat, laceſsiuit, ipſumquè proiectis armis, nando ſalutem diæ.
quærere adegit.

¶ Chriſtiernus Erico ſuppetias ferens, à Magno terreſtri ca-
pitur pugna. Nauali Ericus uincit. Quem Nicolaus cele-
riter inſequens, multos antequàm naues conſcen-
derent intercipit, & trucidat. Caput. xiiij.

ERICVS autem hac ſpe deſtitutus, alia circumſpexit auxi-
lia. Nam aderant Legati Noruagiæ, qui filiam Kanuti, Regi ſuo con-
iugem quærebant. Spontè pollicitus Ericus, ipſe ſibi Regis matrem
uxorem aſciuit. Nicolaus Occidentis Daniæ partes, Ericus Orientis
tenebat. Erat tum inter Iutios uir primarius Chriſtiernus, qui Erico
operam polliceretur: cuius fiducia fretus, ſola Scandiæ, Sialandiæquè
partes muniebat. Haraldus autem inter utroſꝗ dubius, nec Nicolaū
Magni odio, nec Ericum Regni æmulatione ex integro ſecutus eſt. Cæ-
terùm pudor illum corpore magis, quàm animo iunxit Erico, cum du-
obus ſpectatæ uirtutis adoleſcentibus. Chriſtiernus autem, quem dixi-
mus, uir inter Iutios primarius, contractis uiribus, partes Erici, contra
Nicolaum pugnans tutabatur. Magnus claſſe comparata, Erico obui-
am pergit. Sed non eadem utrobiquè uictoria. Nam terreſtri pugna Chriſtier-
uictor Nicolaus, Chriſtiernum captum in arcta uincula Sleſuico rele- nus capitur.
gat. Ericus aut ſparſa nauigia, uelut ocioſus per mare ductans, incede-
bat. Sed ubi uidit ex aduerſo Magnum ui magna adnauigare, iacta in-
terim ancora nauim firmat, edito ſigno ſuis, ut conueniant. Ericus cir-
cumiens ſuos, quos præſertim ſuſpectiores ducebat, animauit ad pug-
nam. Nam Haraldus frater, & Petrus Roſchildienſis, languidè partes
eius adiuuare uidebantur. Tùm uerò multitudine ſuperans nauigium
Ericus, hoſtem circumducens, uelut obſeſſum intercipit. Vbi cœpta Vincit Eri-
eſt pugna, fortiter quidèm dimicatū eſt utrinꝗ: ſed Iutij, qui Magno cus.
aderant, periculum eius de ſua metientes paucitate, Miaparonem,
qua Magnus uectabatur, denſo agmine ſepientes, educunt inter ho-
ſtium odia: ipſumquè ſinunt nauigare. Illi ad pugnam reuerſi diſtine-
bant; donec ille fieret extra periculum. Tum & ipſi fugam ineunt.

Ericus autem uictoria ſublatus, ignarus tamen, quid apud Chriſtiernū accæpiſſet detrimenti, Balticū mare petit, Iutiam ingreſſurus: ubi Copias exponens, didicit amici caſum, & Nicolai cum copijs aduentum. Mari tū ſecurior futurus, naues repetit. Sed ea celeritate Rex ſuperuenit, ut multos prius quā naues repeterēt, & interciperet, & trucidaret.

¶ Ab Erico Haraldus declinat: ob id Vallo ſuo pellitur. Ericus à Nicolao ſuperatur. Saxones naribus ab Haraldo deturpantur. Tandem inſigni uictoria Ericus Nicolaum deuincit. Caditq́ Magnus cum multis. Caput. xv.

NVNC euentū ſecutus Haraldus, à fratre tranſit ad Nicolaum: pridèm magnis conditionibus, & ab ipſo Nicolao, & à filio Magno inuitatus. Tantum ualuit fraternæ ęmulationis inuidia: quòd ſibi Regno prælatus haberetur. Igitur præſidio, quod Haraldus iuxta Roſchildiam firmauerat arctius munito, inſederat: incurſitans quoties uideretur urbem. Sed Ericus expugnaturus obſedit: Machinis à Saxonibus, qui Roſchildiæ erant, mutuatis. quippè Dani illa ætate minus calluerant huiuſcemodi apparatibus oppugnare. Cunq́ ualido adacto ſaxo quateretur domus: Haraldus diffiſus præſidio, noctu per Valli partes minus obſeruatas, æquos præmittens, pedes cum ſuis eſt ſecutus. Cunq́ Erici milites tranſitum eius ſentirent, ſecuti ut interciperent eum, ipſe prior clamauit, Capite Haraldum. Quo clamore creditus eſt, non ipſe Haraldus, ſed Haraldi inſecutor. Hoc modo elabitur. Cùm tamen nonnulli ex Saxonibus gloriarentur, illum ſuis ſe iaculis confeciſſe. Peractis hybernis, Nicolaus ex Iutia mouēs, apud pontem Vueram Erico conflixit: magnoq́ fuſum prælio, compulit fugere in Noruagiam, priuigni auxilia quæritantē. Interea Nicolaus Roſchildiam aduentās, Haraldo permiſit, de Saxonibus ſumere ſupplicium: quòd Machinas commodaſſent Erico. Nares omnium præſcidit per contumeliam: rogitans, an Haraldum confeciſſent. Erat inter eos, qui ſe doctum aſſereret. Cui ueniam impertiens, cùm ſederēt ad menſam, iuſsit uerbis ſacris benedictionem impendere. Ille ſe ſuendi, non conſecrandi doctum reſpondit. Comitati dedit Haraldus impunitatē. Dum autem Ericus apud priuignum ageret, Nicolaus miſſo clam nuncio, magnum auri pondus pollicetur, ſi Ericum tollat. Promittit ille operam: ſed à Regina commonitus Ericus, inſidias euadit. Nam naue ex Hallandia quàm celerrimè comparata, abit, nemine perſentiente. Qua uerò cuſtodes arte fefellerit, in Noruagia latius retexentes, inde Lectorem petere monemus. Ericus itaq́ in Hallandia comparatis quas potuit uiribus, cùm audiret Regem Nicolaum Lundiæ Natalem Domini per-

Haraldi uallum oppugnatur.

Ericus à Nicolao ſuperatus, fugit.

Saxonibus Haraldus nares præſcindit.

Noruagiæ lib. 5. ca. 5. b.

ni peractum, omnem apparatum Regium præueniens occupauit: firmatis per Scaniam uiribus. Igitur NICOLAVS proxima claſſe armis denuo contractis, quibus potuit uiribus Erico ſtatuit occurrere. Omnes copias ad Fotam ſinum expoſuit. Sed Ericus ſuperueniens equitatu ualido, & qui expoſiti ſteterant infeſtauit, aliosq́ ne exponerentur impediuit. Nicolaus autem iam naui receptus, pugnam intermiſit. Magnus uerò ſuos in ordinem digerens, fortiter pugnans, cadere, quàm turpiter hoſti cedere præoptauit. Itaq; diutiſsimè pugnans, cùm ingentem circa ſe ſtragem feciſſet, ipſe cumulatus cæteris acceſſit. Maior fugientium pars comprehenſa, per foros nauigia conſcendere cupiens, ingenti quadam mole mergebatur. *Vincit Ericus Nicolaum.*

¶ Narratur glorioſa Erici uictoria: diuina item ultio in Nicolao per Sleſuicenſes. Pontificum quoq; aliquot eo bello ſtrages. Caput. xvi.

IGITVR qui primi introrſum euaſerant, tardiorum manus nauigijs inſertas præciderunt, abſq; ſocietatis reſpectu truncantes: ferociores in ſuos, quàm in hoſtes fuere. Calamitoſa ſiquidèm illa facies erat: cùm pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hoſtis urgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento, quantum quiſq; ſalutem ſuam alienæ præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium uoces, quæ ſpiritum amicorum, proprio chariorem aſtruere non erubeſcũt. Crediderim hanc uictoriam, humanis parum uiribus partam: ſed DEO pijſsimi uiri interitum uindicante cõceſſam. Neq; bellum aliud crebriorem Pontificũ cruorem abſumpſit. Quippè Petrus Roſchildien. & Henricus Sueticarum partium Pontifices, omneſquè Iutiæ (præter unum) Antiſtites, hoc prælio oppreſſi traduntur. In cuius apparatu, Magnus Saxonis filius, Erici miles, ſingulare fidei ſpecimen edidit. Nam cùm Nicolaus maritima Sialandiæ loca, ne quis ad Ericũ tranſiret, à militibus obſeruari iuſſiſſet: per Stethinenſis promontorij prærupta, à ſatellitibus fune demiſſus, noctu ſcapham conſcendit; eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Nicolaus fugiens, Iutiam peruenit: & ne ſine Rege prouincia uideretur, Haraldum poſt ſe cunctis Regem declarat. Inde Sleſuico propinquans, quamuis infeſto oppido, ob Magni cruentum facinus, ſenectam tamen ſuam tutã credidit, & priſtini Regis reuerentia, & quorundam è populo primariorum autoritate fretus. Igitur patefactis ad eius introitũ portis, Clerus Regi cum ſacris obuiàm pergit, omni honore ſuſcipiens: ſed populus in eum etiam dentibus frendens, exitium minitabatur. Erant qui ſuaderent, in ædem Petri ſacram eum concedere: tutiorem ibi, quàm in Regia futurum. Sed ille, ſi moriendum eſſet,

Antiſtites bello abſumpti.

Fugit Rex Nicolaus.

non polluere locum ſanctum cæde, ſed paternis ſtatuit potius in lari-
bus ſibi demorandũ, quæcunq; fortuna minitaretur. Itaq; in Regiam
proficiſcens, ualida militũ ſtatione defendit. Sed creſcentibus in diem
ciuiũ odijs, quotidiè oppugnatur: paſsimq; conſumptis militibus, ad
Nicolaus à extremũ Rex ipſe cæde ciuiũ mactatur: diris execrationibus in caput
ciuibus tru- eius replicatis: quòd uirũ fortiſsimũ, iuſtiſsimum, ſanctiſsimũ Kanu-
cidatur. tũ perire uel paſſus eſſet, uel iuſsiſſet. Secutus claſſe in Iutiam Ericus,
cùm Nicolai caſum accæpiſſet, rebus ritè compoſitis conquieuit.

¶ Haraldi filij à ſe patre, tranſeunt ad Ericum Regem. Su-
ſpecti, clam Regis mandato ſubmerguntur. Dein Haral
dus cũ reliquis filijs (uno dempto) pereunt. In Vuan-
dalos claſſes maximas parat. Caput. xvij.

QVO tempore Ericus & Bero Haraldi filij, patrem deſe-
Deficiunt à rentes, ad Ericum tranſibant: felicius acturi apud illum, ſi modò ſuſpi-
patre Haral cionem præuidiſſent de ſe natam. Nam pater eorum audita tranſitio-
di filij. ne, mittit nuncium: percunctaturq;, quid ſibi agendum uideatur. Nul
lum eius rei indicium illi ad Ericum pertulerunt. Intellexit tamen Eri-
cus miſſum nunciũ: Incertũ, quid cum filijs Haraldi egerit. Igitur Rex
longius re dilata, ſi fortè ſua ſpontè rem deferrent, ut ſynceram mon-
ſtrarent tranſitionem: ubi nihil detulerunt, euocatos percunctat̃, quid
pater apud eos nuncio ſuo peregerit. Illi liberè reſponderunt. Percun-
ctatum à filijs, quid ſibi ſuaderent agendum. Reſpondiſſe, ut exularet
in Noruagiam. diſtuliſſe eius rei indiciũ, quoad paritũ conſilio intelli
gerent. Et quanq; uera eſſet eorũ reſponſio, minus tamen creditũ eſt:
quòd non tam ſpontanea, quàm extorta uideretur. Iubet Rex eos car-
cere aſſeruari apud Sleſuicum. Nec diu poſt in eum cùm ſe locum con
tuliſſet, compediti iuuenes, genibus eius prouoluti, uincula laxari pre
cabantur: quòd innoxij rerũ & conſiliorum haberentur. Ericus com-
pertum iam habens de fuga patris eorum, precantes benè ſperare iuſ-
bet: & ut erat mero percalefactus, etiam compaſſioni lachrymas dedit.
Poſtera luce Chriſtiarnus ex aulicis quidã, obuiam factus, cùm ſacra-
rium Rex petiſſet. Heſterno inquit ueſpere Rex, mirificè munificum
te riſimus amici: cùm potione percalefactus uiderere. Rogantẽ Regẽ,
quid eo tegumento diceret, explanaret. Cùm inquit Adoleſcentibus il
lis, fraternis nepotibus impunitatem dederas, quid, niſi tuum, atq; no
ſtrum ſanguinem donaſti? Credis, poſſe quieſcere Iuuenes, patris
quàm tui amantiores? qui filij Regis, quàm milites dici præoptant? Vi
Haraldi filij ſus eſt uera dicere. Igitur mandatum dedit: ut quam occultiſsimè aquis
merguntur. merſi pereant. HARALDVS horum pater NORVAGI-
AM petens, benignè excipitur, in odium Erici. Inde egreſſus, Iutiam
peruenit:

peruenit: ibiquè cœtum faciens amicorum, in Vrnica Rex eſt declara
tus. Ericus iſta comperiens, quàmuis gelu ſub littore mœre eſſet con=
cretum, per ſummam tamen difficultatē eductis nauibus, copias trans
poſuit: & antequam opinaretur ſuperueniens, apud Slupetorp uicū,
Haraldū intercępit: extractumqꝫ cum filijs, ſine reſpectu fraterni ſan=
guinis, perdi iuſsit. Solus ex filijs Olauus, muliebri ueſte tectus elabi=
tur in Noruagiam. Alius interim Haraldus Noruagiæ Regis filius, à
Magno pulſus, confugit ad Ericum: odioqꝫ Magni, quòd uxorem Ka
nuti filiam repudiaſſet: quòdqꝫ ipſius Erici periculum intentaſſet capi
ti, benignè excipitur, ſpem bonam ferre iuſſus. Reduxiſſetqꝫ illum, ni
ſi domeſticis bellis implicitus diſtineretur. Nam Vuandali hoſtes aſsi
dui, fœderibus ruptis rebellarunt. Igitur omiſsis amici rebus, proprijs
curam adiecit: claſſem inſtruens, atqꝫ perarmans, numero Centū Mil-
leqꝫ nauium, quaternis in quanqꝫ equis impoſitis. Primus Danicorū
Regum iumenta per mare trahens, quòd equitatu Vuandali pollerēt.
Memor, quantis incommodis Nicolaum Patruum affeciſſet Henri=
cus Lubecæ Dominus.

Haraldus cum filijs interit.

Ericus primus equos per mare traduxit.

¶ Archorenſes Angli ſe dedunt: Chriſti quidem fide ini-
tiati. Ericus Antiſtitem illis reliquit. At Erico diſce-
dente, pulſo quem dederat Antiſtite in priſti-
nam idolatriā relapſi ſunt. Caput. xviij.

IGITVR in Angliam ducens, urbem Archon, ualido
aduerſum ſe firmatam inuenit pręſidio, magnoqꝫ uallo diremptam ab
reliqua Rugia: ne incurſationibus uexaretur. Huius Valli cura data
eſt Halladenſibus. Egreſsi noctu per uada Vuandali, obſidentes infe=
ſtant. Sed ab reliquo exercitu repelluntur. Cunqꝫ arctiſsimæ obſidio-
nis Rex apparatū faceret: territi Archonenſes, deditionem pactis con
ditionibus fecere. Fuerunt autem hæc. Vt reiecta perfidia, Chriſti fi-
dem amplecterentur. Baptiſati, Antiſtitem reciperent ſacrorum. Tri=
butaquè penſitarent annua. Erat in urbe Simulacrum horrēda ſuper-
ſtitione ab uniuerſa natione cultū, Suantouit appellauere. Nam à ſan-
cto Vito occaſionem idololatriæ cœpere. A memoria enim diui Lu-
douici primi, cùm operante Anſchario Corbeienſi primū monacho,
deinde Hamburgenſi Archiepiſcopo, fides in Dania plantaretur: eo=
dem Cœnobio egreſsi & alij fratres, exemplum Anſcharij ſecuti, in
Vuandalis uerbum uitæ diſſeminauerunt: ubiqꝫ patronum loci ſui ui
tam commendantes, nouæ plantationi. Ex qua occaſione cùm poſtea
fidem reijcerēt, patroni memoriam ſeruare: ſed illa abuſi, ſtatuam pro
numine, matrem pro Deo habere cœperunt. Quod ſi modo Ericus in
pactis comprehendiſſet Suantouitum tradere, firmior res conſtitiſſet.

Archon Angliæ ſe dedit pacto ut Chriſtū induant.

De hoc ſupra lib. 4. ca. 13. in fine.

Tum autem baptiſatis ad mare multis, Antiſtitem illis reliquit, reuerſus in Daniam. Sed qua mente Religionem amplexi ſint, ſtatim apeþruere. Nam ubi hoſtis declinauit, pulſo Præſule, fidem cum Religione reijcientes, ad Simulacrum percolendum redierunt.

Angli defectores Religionis.

¶ Aſylo urbe capta, Magnus Noricus oculis & teſtibus orbatur. Rex Leges renouat. Sialandiam amiſſam recuperat, Pontificem ære magno mulctans. Odio in Ericum contracto, Plogi Lancea transfoditur. Caput.xix.

SPEM deinde Haraldo promiſſam perſoluit, ducens in Anſlo. Qua capta Haraldum impoſuit. Nam ultra progredi tunc neq; conſilium erat, neq; ex amici uſu. Anno tamen proximo uniuerſam Daniæ claſſem illi miſit auxilio. Qua inſtructus, cùm in hoſtē mouiſſet, cœpit Magnum: oculis ac teſtibus ademptis, in tenebris & ſterilitate cōcluſit: & ex ſceptrato cucullatus euaſit. Interea Rex Ericus Legibus in Patriam renouatis, errata Maiorū emendauit. Popularibus perinde percharus, quòd ſine ordinum diſcrimine, iuſticię ſuæ quenquè compotem fecit. Sed non potuit ea res ſine multorum odio fieri. Quibus enim peccandi licentiam ademit, iniquo in illum eſſe animo cœpere. Numinū tamen fauore conſpicuus habebatur. Nam nocturna uiſione ſatellitis præmonitus, periculū uitauit. Viſum eſt homini, per altos ſe montes equo uehi: ſed pręcipitio delapſum, in profundam uallem decidiſſe: ibiq; confodi ungulis noctuarum. Cunq; Rex fretū è Sleſuico traijceret: & ſatelles quæ proxima nocte uidiſſet, in ſuorum collegio retuliſſet, curauit, ut diuiſo ab illo nauigio ueċtaretur. Euenitquè: ut naue qua uectus eſt ſomniator pereunte, Rex ſaluus euaderet. Orta deinde ſimultate inter Regē, Eſcyllumq; Roſchildienſem Pontificem: in tam excellens res peruenit diſſidium, ut Eſcyllus Procerum fauore, tota Regem Sialandia pelleret. Sed claſſe regreſſus armata, fauore ſuorum ſubnixus, inſulam recepit: pertinaciores hoſtes extinxit: Pontificem graui ære mulctauit. Sed incidit interea caſus, quo Regis in Pontificem animus cunctis innoteſceret. Nam Anſcero Lunden. Eccleſiæ Archipreſule abſumpto, erant qui Eſcyllum in ſublimiorem gradum deuocarent: Rege renitente. quòd uiuebat in memoria defectionis in ſe pertinacia. Igitur cùm in concionem res deduceretur, aderat Rex, Rikoni Sleſuicenſium Pontifici ſtudens. Ibi tum exardeſcūt odia, quæ in Regem pridèm erant concæpta. Plogus autem quidam in militiam Regis conſcriptus, ſed Coniurationis munus in ſe ſuſcipiens exequendū, Regi concionanti reſtiterat. Erat nonnihil cauſæ, quo populariū quidam in Plogū euectus, eum coram Rege accuſabat. Ille defenſionis

Magnus Noricus capitur.

Renouat Leges.

Somnium ſatellitis.

Eſcyllus P. ære mulctatur grandi.

Plogus coniurator.

defenſionis ſpecie progreſſus in Concionem, haſtam manu uibrauit. Rex cauſæ dirimendæ intentus, cùm ſubortum in populo tumultum, eleuata manu ſedaret: Plogus diligenter attendens, Regem inermem aſtare, lancea ſtricta Regem perfodit: & uociferans, facinus ſuum conſcijs publicauit, ſua manu iacere Regem, in Regios inde ſatellites, liberum eſſe ſæuire. Ericus Aquini filius, qui in Regnum poſtea peruenit, ſuper aſſiſtentes Regium corpus, ulteriore uindicauit iniuria. *Ericus Rex transfodit.*

¶ *Ericus Aquini filius, præ cæteris Regij ſanguinis eligitur. Eskyllus Sialandiæ Præſulatum ambit: at Rex fauorem populi ſecutus, Rikonem nominat. Caput. xx.*

ERICVS Aquini filius, ex Kanuti ſorore, Erici magni nepos, hoc ordine peruenit in Regnū. Nam qui ſanguine proximi uiderētur. Sueno Erici, Vualdemarus Kanuti, Kanutus Magni impuberes adhuc filij, gerendo Regno minus uidebantur idonei. Placuit Regnū commendari uiro de omnibus benè merito, & qui Regio ſanguini nō alienus uideretur. Aquini enim, qui filiam primi Erici, ſororē diui Kanuti coniugem habebat, erat filius. Hic eſt ille Aquinus, quem cōſcium fecere Coniurationis in caput Kanuti: ſed ille abiens, conſors eſſe noluit: hoc ipſo culpandus, quòd in Lęuirum ſuū taciturnitate peccauit. Siquidem in malè promiſsis, reſcindenda fides. Sed Chriſtiarnus inter Iutios primarius, filiū Vualdemarum renitenti abripuit matri, produxitq́ in Concionem: merita Patris commemorans: quòd fortitudine, iuſticia, ſanctitate præcipuus habitus: non ſolum decus: ſed & nunc ſalus eſſet populo, patronus apud Deū aſsiduus: cuius cōmemoratione filium illis commendabat. Mota multitudo, lachrymas dedit. Erant qui Suenonem proximi Regis filium attollerent, legitima ſucceſsione à patre in filium eſſe Regnū propagandū. Sed & Kanutus Magni filius, Nicolai nepos, ſuo nixus patrocinio, inuenit qui ſe populo commendaret. Cùm autem eſſet trium penè par ætas, Regno minor adminiſtrando, in Ericū memoratū ab omnibus conſenſum eſt, ut ille adminiſtraret. Hic præter animi fortitudinem, parū à natura dotis accęperat: ſicut prudētia uacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò ſalutis ſuæ prodigus eſſe conſueuerat: ut bellum commiſſurus, ne ſingulariter in hoſtem excurreret, artius à ſuis ſoleret obſeruari. Tunc Eſcyllus cognito, Regē apud Iutiam deceſsiſſe, repente in Scaniam maioris Sacerdotij affectatione prouehitur. Ericus uerò infectum anteceſſoris propoſitum circa Rikonem explere cupiens, Pontificalis ei dignitatis incrementa prouenire cupiebat. Scanienſes autem ultima quæq́ perpeti, quàm Pontificium in nouā familiam transferre præoptantes, bellū aduerſus Regem

Ericus Rex VI. — *Erici. V. ortus.* — *Erici electio & fortitudo ſola.* — *Eſchylli ambitus.*

decernunt. Ignorabat populus, Domum Domini, & ſanctuarium eiꝰ us, non hæreditario iure tranſire ad poſteros: ſed in rudi populo, uis erat pro lege: & ut uerum fateamur, hac ætate nondum erant uulgati Canones, qui nunc ampulloſè circumferuntur. Rex cognita populi pertinacia: ne unius uiri familiaritate, multorū in ſe odia conciret, propoſito ceſsit: Eſcylloq́ſedem mutare permiſſo, Rikonem Sialandiæ Præſulem, interuenientibus Cleri ſuffragijs, creat.

¶ Olauus Daniam iure hęreditario repoſcit: qua negata, Scaniæ Rex à populo acclamatur. Inſidias dein Erico fruſtra locans, bello Eſcyllum Pont. Regis uice Ducem, bis ſuperat. Caput. xxi.

PRAETEREA Haraldi filius Olauus, Noruagia reuerſus, patrimonium ſuum, inter ciuilia bella à patruo occupatum, hęreditatis titulo repoſcit. Cuius petitioni Ericus illam Antiquitatis Legem oppoſuit: qua reis Patrię bonorū pœna decernitur. Patrem enim eius peregrino milite aduerſum Patriam uſum, decretam hac lege ſententiem incurriſſe. Igitur Olauus perinde ac iuſtum belli titulum accæpiſſet, cupidius ſeditionis oblatam cauſam amplectitur. Siquidèm acceptam repulſæ contumeliam, ad nouarū rerum tranſtulit licentiam:

Olaui in Regem inſidię.

deq́ priuati patrimonij repetitore, totius Regni inhiator euaſit. Verùm diſsimulato odio, per inſidias Regem opprimere ſtatuit. Quem in Arnolindenſi hoſpitio diuerſantem, noctu adortus, primùm à uigilibus clamdeſtinum eius aditum ſpeculatis excipitur. Qui mox reflexis equis, ſepultos ſomno milites, ad arma concitauit: primiq́ portas tueri parant. Auxilijs deinde ſuperuenientium ſociorum adiuti, hoſtilem repulere conatum. Olauus deinde ac ſuo propoſito uictus, in Sueciam contendit: ſed mox Erico Scania excedente, redit: Concionemq́ in ualle Arnenſi ſub Edicto contractam, liberioris uitæ promiſsis aggreſſus, Regium ſibi nomen, illecto Populariū fauore, cōciuit. Quod indignè ferens Eſcyllus, bellum ei Lundenſi manu cupidius, quàm fœlicius infert. A quo ſuperatus Pontifex: in acie primum: mox in urbe, ad quam ex prelio confugerat, obſeſſus: poſtremò neceſsitate uictus, obſidibus datis, fideq́ ſacramento promiſſa, pacem paciſcitur. Sed indignum ratus Pontifex, primam fidem irritam facere, arbitratus eſt, iuſiurandum metu extortum, non præiudicare priori: Igitur contempta obſidum ſalute, quàm primū potuit ad Ericum in Sialandiam regreditur. A quo collaudatus, quòd integritatem Regi ſeruaſſet, uicis & agro inſigniter muneratur. Olauus autē Scaniam in poteſtate iam tenens, opportunis præſidijs omnia firmauit. Rex reparatis uiribus, Scaniam adnauigat, exercitu inſtructus copioſo. Portus autem quem

Eſcyllum Pon. Olauus ſuperat.

teiigit,

tetigit, quibuſdam ſuperſtitioſorū infamatus erat opinionibus : quòd
Rex illum attingens, annum uix ſuperuiueret. Mouet Ericum uulga- Superſtitio.
tus ſermo (cuius generis etiam nunc quædam in Dania feruntur loca,
quæ ſolent Reges uitare) tum expoſitis copijs, Archipreſulem Eſchyl
lum, Ducem fecit. Ille aut ſacrorum quàm armorum peritior, mouēs
in hoſtem, conflixit infeliciter: rebusꝗ ad Olauum inclinatis, uix ſibi Eſchyllus
fuga conſuluit. Ita Rex fabulis auſcultans, dum pugnæ de longinquo Pont. ſecun
ſpectator, quā ductor eſſe maluit, hoſti uictoriā ceſsit. Olauus gemina do ſuperat.
Pont. perfidia motus, eo per uim deſtituto, aliū ſuæ partis ſurrogauit.

¶ Ericus Scaniam ui recuperat, laqueo Pont. ſtrangulans.
Ter bello fugatur Olauus. Vltimo Roſchildien. Epi-
ſcopum, ſimulato colloquio, capite per fene-
ſtram exerto, truncat. Caput. xxij.

IAM ſecurus Regni Olauus, remiſsius agebat. At Eri-
cus clam armis, copijsꝗ contractis, traiecit è Sialandia in Scaniam : fa Erici uicto-
cileꝗ præſidia, nihil tale expectantis Olaui deiecit. Conſtitutum ab il ria.
lo Pontificem, turpi nece, ſacrorum inuaſorem, conſumpſit. Nam la- Pontif. Sca-
queo appenſum, Iudæ proditori æquandum uideri uoluit. Nondum nien. laqueo
erat Canon ille, de non tangendis Domini Chriſtis promulgatus. Et ſtrangulat.
ſolēt iſta etiā uulgata apud militares uiros cōtemni, arbitrantes æquū
uideri: ut qui ſe armis inmiſceat, armis pereat. Olaui primores amicos
comprehēſos, mari dimerſit. Arma multa Olaui partibus profutura,
occupauit, gratam militibus prędam. Olauū deinde agmine expedito
occurrentē, diu præliatus ſuſtinuit: ad extremū etiā uictū fugauit. Ille
conceſsit in Gothiam. Reuerſus deinde ꝑ Blekingiā, Erico denuò oc-
currit. Sed eadē qua prius fortuna. Victus enim, terga dedit. Sed inſe-
quētes hoſtes, inſidijs collocatis, per montiū fauces excępit, multosꝗ
conſumpſit. Quo prælio magna uis cecidit Scanienſiū, pręſertim Lun
denſiū. Renouatis iterū uiribus, Scaniā minus ſibi felicem ad uictori-
am, euitat: bellumꝗ transfert in Sialandiam. Cuius Pont. Ribo, con-
tractis quos potuit ex amicis ad arma, Erici partes fortiter tutatus eſt.
Nam conſerto prælio, fugauit Olauū. Ille tum Hallandiam conceſsit:
ibiꝗ reparatis uiribus, quia aperto prælio par eſſe nō poterat, inſidijs
egit. Speculatus enim cùm tranſiſſet in Sialandiam, quo ſe loco Pon-
tifex contineret, eò cum expedito agmine noctu quā occultiſsimè con
tendit. Vicus erat Ramloſa, quo ſe Roſchildien. Epiſcopus cōtinebat.
Per lumen aūt, quod nocturno officio Pont. ſuccēdi iuſſerat, proditus
oppugnatur. Primū quidèm armis ſe tutatur. Inde, quòd multitudine
uincerer, obſerandas fores curauit. Coniecere Clerici ſarcinas omnes:

ut aditu prohiberent hoſtem. Hanc uia ſubmotus, ignem iniecit Olauus. At Pontifex ferro quàm igni, quando id neceſsitas imperabat, decertare malens, colloquium petit Olaui. Caput tēdens è feneſtra. Nec mora, adeſt Olauus, & caput prominens enſe ſecuit. Ita compenſans Pontificis ſui necem, quem in Lundia perdidit Ericus.

Pont. capite in feneſtra plectitur.

Excommunicatur Olauus à Rom. Pont. Renouato tamen bello, rurſus ab Erico fugatur. Rex in Vuandalos infelicius mouet. Febri tandem correptus, Regnum cucullo commutat. Caput. xxiij.

At Rom. Pontifex horrēdis execrationibus ob eam rem petiuit Olauū: præcipiens omnibus Daniæ Pontificibus, ut prophanatorem ſacrorum, omnibus cenſuris, grauiſsimisq́ ſui gladij pœnis onerarent. Contendit autem in Hallandiam, hoc patrato in Pontificē ſcelere. Rex illum nauigio ſecutus, parum aberat quin caperet. Ille ſe in fugam conijciens, pontem, qui inſequentibus erat tranſmittendus, deiecit. Ita ad tempus aſſecuratus. Milites eius magna parte pereunt in fuga. Erat inter milites Erici, qui capitis ſui diſcrimen ſubijt, quo Regem ſuum faceret tutiorem. Nam transfugio ad Olauum ſimulato, occaſionem quæſiuit eius perimendi. Ibant per uiam equis uecti: tum miles transfuga, lanceam omnibus uiribus contorſit in Olauum, equi ſui celeritate fretus auolabat. Sed Olauus ictum inclinans declinauit. Tum ſibi nihil arbitratus tutū miles, aufugit. Compendia fugæ quæritans, paludem tranſire conſtituit. Sed ibi demerſus perijt. Paluſtre enim cœnum, equum demiſsius accēpit, equitemq́ pariter equi motu conuoluit. Iam Ericus nuptias circumſpexit. Accepit autē uxorem Hartuici Hamburgen. Archiepiſcopi germanam. Erat is Marchio Stadenſis: qui Comitatus tum, etiam Thietmarſiam complexus eſt, ſatis conſpicuam Nobilitate fœminam: ſed erat, ut aiunt, quod in moribus eius, et uita deſyderaretur. Cuius inſtinctu Rex prędia multa & latifundia diſtribuit his, quorum opera uſus eſt in hoſtem: quo ſibi in reliquū tempus faceret deuinctiores. Cunq́ audiſſet æmulum Regni Olauum uiribus renouatis bellum reparare: nihil cunctatus Ericus, illi occurrit: & congreſſus apud Thiutam amnem, cum maiore copiarum ſuarum parte deleuit. Verùm non eadem uirtute externa, atq́ domeſtica bella peregit. Expeditionem enim fecit in Vuandalos. Sed is erat ei exitus, ut aliquanto melius uideretur, non tentatum, quàm turpiter relictum bellū. Non enim tam timori, quàm ludibrio fuit hoſtibus. Adeò enim apud eum in ea expeditione inertia fuere omnia, ut ne à uiro quidèm edita putarentur. Infirmi enim cuiuſquè in ſoluenda militia arbitrium ſequebatur: ſæpè lixarum redeundū clamantium, clamorem ſecutus, claſſem

Excommunicatur Olauus.

In Olauum inſidiæ.

Olauus uincitur quinto

In Vuandalos infeliciter mouet Ericus bellum.

claſſem dimiſit. Quæ res contemptum eius, & inter domeſticos, & inter hoſtes peperit. Nam Vuandali eò temeritatis proceſſere, ut impunè nauigarent in Daniam: nonnunquàm enim Regiam nauim conſecuti, prædam ex ea periere. Quo tempore uix in terram elapſus, eorũ euaſit manus, armamentis, & quæ ſecum uexit omnibus in prædam hoſti relictis. Nec magnum aliquid in reliquum uitæ tempus peregit. Interiectis annis, cùm apud Sialandiam febri ſe implicitum perſentiret, Fioniam uſq;, unde erat oriundus, conceſsit: ſalubriorem ratus aërem inclinato iam corpori, quẽ natalem primùm hauſit. Illic deſperato languoris remedio, quia corpori nõ poterat, ſpiritui conſulere cupiens, Regiam ueſtem cucullo permutat: uocataq; militum cohorte, palã Regno renunciat. Tunc Elinus à uico Vuiſingo, qui & ipſe ægro cum alijs aſsidebat, cunctos de creando Rege, circũſpectis eſſe ſuffragijs iubet, utpote præſenti iam militia liberos. Quæ uox uitam Regis, quantulacunq; reſtabat, abſumpſit: ægreferentis adhuc uiuo ſibi ſucceſſorem requiri. Quod ſua uoce denunciabat, ab alijs tamen audire peræquè non potuit. O Regem fatuum.

¶ In Rege eligẽdo magna contentio. Sueno, Kanutusq; uterq; Regnũ ambit. Eſchyllus max. Daniæ Pont. in Kanuti partes declinat, ideò à Suenone capitur, ſed mox dimiſſus, muneribus etiam exornatur. Caput. xxiiij.

SVENO Erici filius, qui ante proximũ regnauit, quem Plogus cæcidit, quiq; patrem habuit Ericum Regem in peregrinatione terræ Sanctæ deficientem, fratrem uerò Kanutũ Ducem, ſanctitate inſignem, cuius etiam uindictam peregit, in Regno ſucceſsit. Duras uerò partes Regni, illi Kanutus Magni filius, patre Nicolão nati, fecerat: quòd eodem penè tempore, Sueno in Sialandia, Kanutus in Iutia Regnum inibant. Durauitq; contentio ad necem uſquè Kanuti. Apud Sialandiam, quæ inſula meditullium Regni, & Regiam ipſam tenere uidetur, legitima Sedes, & creandorũ Regum locus eſſe uidebatur. In eam concurrêre, qui Suenoni, ob patris, patruiquè Kanuti recordationem ſtudebant. Cunquè properanter illi Regium commendare nomen, amici contenderent: negabat Olauus, cognomine Balbus, Regiam appellationem, niſi populo, cui ius eſſet decernere, prouenturam. Sed Stenus uir item Primarius, & quem multis promiſsis Sueno cumulaſſet, nihil expectandũ duxit: ſed magna Concionis parte in aſſenſũ uocata, primus Suenonẽ cõſalutat Regẽ, & in uulgus proclamat. Secuta cõcio, plauſu Regẽ oẽs Suenonẽ cõclamauere. Et ut ſuffragijs maioribus, uiribusq; ſuã cumularet electionẽ, Iacobũ quendã cũ Suenone mitit in Scaniã: q uocato in concionẽ populo, ait

Sueno Rex III.

Contenditur de Regẽ eligendo.

Pro Suenone Sialandenſes. Sialandenſes & ſi de more ueteri in deligendo Rege, ſibi primas poſſent iure optimo uendicare partes: modeſtiori tamen uſos ratione, nihil in ea re uoluiſſe tamen conſtituere, ſine Scaniorum aſſenſu: ſuum tamen in Suenonem propenſum affectum fratribus inſinuare uoluerunt. Itaq; ſi Suenonem Scanij Regem uelint, omnium ſe rerum, & corporum uiribus anniſuros: ut quod cum Scanijs Sialandenſes conſtituerint, id perpetuum ſit. Patris eius in omnes merita, eorum in illũ obſequia commemorat. Commendat filium paternis meritis: ut humanitatem, qua parentem pra ſ.enerunt, in hæredem proſequantur. Ergò affectum inſinuat: factum autem Sialandenſium abſcondit: & perinde Scaniorum in eum inclinant ſuffragia. Kanutus non ſegnius inter Iutios, Magni patris, Nicolai aui memoriam renouat. Accuſatq; Suenonis temeritatem: qui inconſultis cæteræ nationis partibus, immatura ambitione Regnum pręoccupet: indignatione magis ſui contemptus, quàm quæ de affectione Kanuti procederet. Iutij quoq; Kanutum Regem appellant. Sialandiam adnauigat: paternos in ea amicos ſollicitat: mittens qui maximum Daniæ Pontificem Eſchyllum, qui iam aduerſarum partium uidebatur, pertentet. Ille audita Legatione, cùm corpore magis, quam animo ſequeretur Suenonem, operas pollicetur Kanuto: quærens occaſionem, quomodo conſerta ſermonum altercatione, ab eo diſcederet. Erat ea tempeſtate Lundiæ Sueno: quem colloquij de pace ſimulatione aggreditur. Verùm in longũ ducens ſermonem, pręmiſſus ab illo nuncius, adeſſe littori nunciat Kanutum: ut erat conſtitutum. Tum Eſchyllus ſermonem rumpens, indignatione concæpta abibat: conſcenſoq; iumẽto, cum militibus quos habebat expeditos, contendit ad littora, Kanutum excæpturus. At ille cùm in littore neminem conſpiceret: arbitratus ſibi data uerba, nauigans declinauit. Itaq; uterq; deluſus eſt: nec Kanutus cõſpiciens cùm ueniret Pontificem, nec ille Kanutũ reperiens. cùm paulò ſerius conſtituto ueniſſet. Sueno autem cùm eſſet colloquium amaritudine ſolutum, nihil iam pacatum cogitare reputans Eſchyllum, occurrit illi: conſertaque pugna, capit illum, & in Eccleſiam recludit uinctum, ex Sacrario faciens ergaſtulum. Sed execrationem ueritus, ſtatim relaxat: & ut fidiorem ſibi faceret, magna parte Inſulæ Bornholm donat.

Pro Kanuto Iutij.

Eſchylli Pontificis nequitia.

Eſchyllus capitur.

¶ Kanutus à Suenone ſuperatur. Interim in Vuandalos apoſtatas, expeditione per Papam edicta, conciliantur illi mutuo. Danorum claſſes à Rugijs exuruntur. Caput. xxv.

PER longum tempus in medio, cùm audiſſet Sueno, Kanutum in Sialandia copias parare, adnauigat: manuq; conſerta, cruento prælio

to prælio uincit, ac fugat. Victor in Scaniam, Kanutus in Iutiam lace- ras uires colligit. Tempeſtate illa ſummus Pontifex, uicinos oẽs Chriſti anos, largitate munerũ ſuorum de theſauro Eccleſiæ, inuitat: ad oppu gnandos Vuandalos Chriſti fidem toties reijcientes. Ad eam expedi- tionem pietati plenam, exciti Saxones à terra oppugnare contendunt, Danis à mari occurrentibus. Ea res conciliauit Regni æmulos: ut inte rim poſitis inteſtinis odijs, communi ope hoſtem publicum uno ani- mo adorirentur. Kanutus Iutiorum, Sueno Hetbyenſium nauibus ad uehuntur in hoſtem. Scanij ac Sialandenſes à tergo imminentes, agmi na claudunt: Interea Dobinum oppidum, terra Saxones, à mari Dani obſident, oppugnantq́. Sed interim Rugij cernentes, expoſitis in ter ram militibus, naues uacuas, opem ſic laturi cõgentibus bello ſocijs, ſi hoſtilem claſſem (ſpem reditus) laceraſſent. Itaq; oppugnant, paucis propugnatoribus defenſam. Et multis iam nauibus peſſundatis. Iutij qui aderant, non magnopere moti, tacitis etiam uotis hoſtes adiuua- bant. Viuebat in eis uetus odium, recensq́ de Regno diſſenſio: ita ut nõ integris animis res gereretur, quo minus etiam proſperata eſt op- pugnatio. Quæ cùm longæuam depoſcere uideretur obſidionem, uno animo ſoluunt, reditum in Patriam properantes, quòd formidaret al- ter ab altero. Igitur cùm Suenonis nauigium hoſtili impetu eſſet con- quaſſatum, exhibuit illi Kanutus Liburnicam ſuam. Sed ſuſpectũ ab hoſte beneficium non accepit. Igitur Sueno Sleſuicum concedens, pri us tamen in Sialandiam, Scaniamq́ redijt, quàm ab hoſte occuparen tur. Roſchildiam oppidum, iam mœnibus uallóq; uacuum, commu- niuit. Inde in Scaniam, ut illam quoq; communiret, tranſiuit.

Superatur Kanutus.

Papa in Vuandalos irritat.

Danorum claſſes adiu- uantur.

¶ Caduceus quidam Kanuti Suno, Roſchildia captus, à Suenone excæcatur. Oppidum Kanuto deditur. In Sialandia tum inito prælio, à Suenone Kanu- tus ſuperatur. Caput. xxvi.

INTEREA Kanutus multorum in Sialandia familia ritate fretus, adnauigat: ut eam ſibi conciliet Inſulam. Roſchildiam ubi iam audit in partes ceſſiſſe æmuli: mittit uirum eloquio magis quàm militari ſplendore conſpicuum. Ille obequitans, deditionem Kanuto multis uerbis ſuadet. Dum autem ille ſub mœnibus laſciuit, mittit oc- culte ciuitati Præfectus, qui Suaſorem capiant. Nam dum intentus ſer moni, ſuaderet auſcultantibus à muro, non reſpicit à tergo uenientes. Captus ergò, in oppidum trahitur: & breui ſuperueniente Suenone, ſuaſionis ſuæ merita præmia tulit, excæcatus ab illo. Nec longum tem- pus, obſeruato temporis cõmodo, cùm iam nemo Kanutũ adeſſe puta ret, nauigans à Iutia, Roſchildiã noctu petit, ab ea parte qua maris ſinu alluitur:

Suno ora- tor Kanuti capitur, & cæcatur.

alluitur:& ab amicis adiutus, oppidum capit. Ebbonis Præfecti, qui iam ad Suenonem cōfugerat, domum direptam incendit. Sialandenſes publico decreto, alimentorum illi ſtipendia decernunt. Scanij non minus propenſi in Suenonem, Collecta etiam inſigni peracta, Principem ſuum collato ære locupletarunt. Interea cauſa extitit, qua ex Iutiis Primores duo, & in re bellica ſingulari præſtantia, duabus liburnicis ad Suenonem tranſeunt: quorum acceſsio magno illi fuit rerū momento. Contractis ergò auxilijs, & inter alios aſſumpto Eſchyllo, traijcit in Sialandiam, belli fortunam tentaturus. Kanutum autem ſui, prælio pro ætate intereſſe non paſsi, ſpectatorem ſtatuerūt. Congreſsis ergò paribus odijs utriſquè, diu anceps prælium conſeritur. In quo cùm Sueno iam terga dare uideretur, à ſuorum ualidiſsimis in aciem reuocatus, uictor ex penè uicto conſtituitur.

Kanutus ſuperatur.

¶ Vualdemarus diui Kanuti, Suenonis partes ſecutus, Sleſuicenſi Ducatu donatur. Rex in Holſatos motus, penuria ſcapharum plures ex Danis perdidit. Caput. xxvij.

PER quæ tēpora Vualdemarus diui Kanuti filius, iam primum per ætatem armis habilis: ut adoleſcentiam præclaris militiæ rudimentis imbueret, Suenonianas in partes conceſsit: quòd paterna facinora in Kanuto reformidaret. Cuius fauor plurimum Suenoni uirium conciliauit. Paterna illum Præfectura, hoc eſt, Sleſuici Ducatu Sueno donauit. Erat Kanutus alius Erici filius, ſub Kanuto militantis: qui ad eandem, beneficio Kanuti, Præfecturam anhelabat. Qua ex re crebra inter Vualdemarum, Kanutumq́ pugna fuit: nec minor inter illos de parte contentio, quàm de rerum ſumma Regibus incedebat. Semper tamen congreſſis illis, inclinabat ad Vualdemarum uictoria. Interea Sueno hoſtem perſecuturus, in Iutiam traijcit exercitum. Ibi à perfuga quodam Ethlero inſtinctus, ut bellum in Holſatiam transferret, quòd inde fortaſſè auxilia mutuatus eſſet Kanutus: præbiturum ſe ſpondet ſcaphas ad traijciendum exercitum copioſas. Nam pontem nicolæ conuulſerant ſuper Eydoram. Paruit Sueno ſtimulanti: & cum exercitu Eydoræ propinquauit. Ibi binas tantùm ſcaphas reperit. Ardebat primus, uel inter primos traijci Sueno: ſed à ſuis meliori conſilio, magnam ſuorum partem præmiſit. quòd hoſtes in uicinis latibulis occultati, facilè erumperent, cùm tantum cernerent eſſe uirium traiectum: quantis occupandis ipſi ſufficerēt. Nec illos fefellit opinio. Nam Holſati cernentes ex hac ripa, Danos incurrunt, manus conſerunt: ad unum omnes Dani pereunt. quippè quibus nulla fugæ ſpes. Nam ſcapharum magiſtri medio ſe amne continuerunt, periculum ſu

Dani ab Holſatis trucidantur.

um co-

um cogitantes: ne aut traiectos reducerent, aut plures traijcerent. Ita bona pars exercitus, ſub oculis Ducis perijt.

¶ Ab Iutijs Kanutus humaniſsimè excipitur. Pedes Suenonis exercitui obuiam uenit. At equitũ incurſu ualidiore, in fugam tandem uertit. Caput.xxviij.

IISDEM temporibus Kanutus uacuam hoſte Iutiam ingreſſus, tantam hominum expertus eſt humanitatem, ut congeſtis pecunijs, Duci ærarium facerẽt ad militiæ ſtipendia. Sueno aũt laceris ab Holſatia uiribus, aggredi illum non fidebat. Sed reuerſus in Orientales Prouincias, reparabat exercitum: & poſt temporis interuallum, cùm iam hoſtem petiturus Fioniam aduentaret, Ebbonem uirum ſibi amiciſsimum, cuius conſilio cuncta gerebat, audit uita exceſſiſse. Curato, quòd Sialandia in fide retineretur, mouit in Iutiam. Vuibergenſes pactos Regiorum uectigalium immunitatem primos ſibi conciliauit. Kanutus autem cùm ualidum undecunq; contra xiſſet fortiſsimorum militum exercitum, hoſti ſe prębet obuium. Grauiſsimo prælio ab hominũ memoria conflictatus. Sed erat Procerum eius conſilium: ut quando equitatus ſuperioribus pugnis parum illi proſper fuiſſet, omne robur exercitus in pedites haberet coniectum: æquato periculo. quo minus fugæ fiderent, ſed omnes propè intelligerent, aut uincendum ſibi, aut moriendum. Mouit in hoſtem: medius autem cum equitum cohorte Kanutus inceſsit: ut pugnæ ſpectator potius, quã ductor eſſet. Sueno hoc alacrior factus, cùm equitatu plurimum polleret, monente Vualdemaro, manũ non contemnendam, & ipſe peditum peditibus opponere. In quibus Vuibergenſes equis inſueti pugnare: ſed alis equitum omnem ſuorum permuniunt exercitum. Kanutus hanc ineundi prælij rationem ab hoſte conſpicatus, in celeritate rem poſuit: ne ab equitatu circumueniretur. Igitur mouet in hoſtem, pedites peditibus ſtataria pugna obijciens. Graue, ac diuturnum prelium: ubi diu certatur. Pertinaciter utrinq; reſiſtitur: certi non cedere. Facilè uictoria apud Kanutum erat: cuius omne robur in peditibus erat. Mox in equites conuertit agmen. Sed malè fidebat Sueno acie confligere cum armatiſsimo peditum exercitu: laceſſendum ac fatigandum putauit equitatu. ut paulatim abſumptis uiribus, pertinaciam deponeret uictus pedeſter exercitus. Nec aliter euenit. Kanutiani enim cùm tota die prælia ntes, nullum ab æquitatu reſpirandi tempus accæpiſſent, exhauſtis uiribus, quadrato agmine incedentes, prelianteſq;, ueſtigia torquent in uicinum oppidum. Interea quidam Suenonianæ partis cùm acrius incurreret retrogradientibus, ab hoſtibus cingitur: ualidaq; pugna unus in multos decertat, multos proſternens.

Ebbonis mors.

Stratagema

Stratagema

Sed Vualdemarus amici caſum miſeratus, ſuccurrendum putauit. Igitur immiſſo equo aduolat, illum erepturus. At ille iam ſudore oculos tegente, non diſcreuit inter hoſtem & ſocium: itaq; librata ſecuri in caput amici, ſi intra ictum ille ſtetiſſet, mox confeciſſet. Ereptum ergò extrahit, ignarum ſocius, an hoſtis ſit qui uim faciat. Vbi autem amiciſsimum conſpicatur hominem, gratus quidèm, ſed necdum indignatione poſita, rogat, quonam pacto ſe periculo immerſerit, quo id caſus præſtare potuiſſet, quòd utriſq; ingemiſcendum eſſet? Kanutus equo præcipiti in fugam lapſus, eripitur.

¶ Kanuti exilium deſcribitur: quamq; infeliciter contra Suenonem, tandem Rege & uictore nominato, militarit propè Vuibergam. Caput. xxix.

SVENO autem uicum cui hoſtes inerant, facilè irrumpens, obuium habuit Heliam Ripenſem Epiſcopũ. Iam tibi, Sueno inquit, hortulani conſilio utendũ: qui noxijs extractis herbis, locum utilibus uacuefecit. Salutare monitum, ſi illo tunc uteretur. Sed ille ſine diſcrimine multis tum pepercit: alios redemptioni ſubijciens: alios ſacramento interpoſito ſibi conciliat. Duo ſoli inſignes latrocinijs, gladio ab illo ſunt cæſi. Sed multi ex his præſtitæ ſibi ab illo ſalutis inmemores, ad Kanutũ rediere. Qui interim rebus in Dania deſperatis, ad Suerkonem Suetiæ Regem uitricum ſuum conceſsit. Sed ibi primùm benignè exceptus, inde uilior haberi, poſtremum contemni cœpit. Nam Suerkonis filius Ioannes ſtrennuus, ſed inſolentia ſuperbus, ignominioſo Carmine calamitatem eius cepit inſectari. Inde ergo comparato nauigio, ad auunculos in Poloniam reſpexit. Eoq; cõtendẽs, ſatis hoſpitaliter excipitur: ſed ſpeculator magis habitus quàm exul, in nullam urbẽ admittitur. Ad Hamburgenſem inde Archiepiſcopum confugit: infenſum Daniæ. quòd legationem ſuam, ab olim Eccleſiæ ſuæ debitam, in omne Regnum Aquilonis Danici reiecerit. Ab eo quidèm auxilia mutuatus, fidem pertentat. ſuorum, qui nouiſſima pugna à Suenone capti, à ſe tranſierunt. Vbi comperit quàm ocyſſimè redituros, ſpe plenus, Saxonum uiribus, mouit in Iutiam. Ilico ſine reſpectu iuriſiurandi, contemptis etiam quos præſtiterant obſidibus, ad illum magna Procerum pars redibat. Quod ubi Sueno perſenſit, diffiſus uiribus in prælium, Vuibergam nuper à ſe munitam ingreditur: ibi obſidionis incommoda laturus. Sperabat enim, externas uires hoſti non diu affuturas. Kanutus fortunam loci ueritus, oppugnationem non intentabat, ſed caſtra fixit opportunis locis: ut inuectionem commeatuum impediret, futurum ſperans, ut fames hoſtem per urgeret. Sed dum circumageretur Kanutus, Sueno Vuandalis bellũ intulit.

Hartuicus Hamburgen. Archiepiſcopus.

intulit. Magis tamen hoſtis ludibrium, quàm terror fuit. quippè non totis uiribus incumbebat, animo ſemper reſpiciens in Regni æmulũ. Cùm ergo nunc urbe clauſus teneretur, famem proſpiciens, audendũ aliquid cenſuit etiã cum periculo. Igitur egreſſus noctu tendebat cum expeditis in caſtra oppugnanda Kanuti. Ille iam nihil tale ueritus, mane primo diuinis inſtitit audiendis Officijs. Comperto hoſtium acceſſu, trepidi in tali re, alij arma capere, alij circumſpectare fugam. Erat medius utrorumq; riuus, quem iam uado meãbilem Kanutiani agnouere, Suenoniani ignorauere: quæ res multis fuit exitio. nam equis gurgitem tentantes, perierunt. Saxones in Kanutianis caſtris, oſtendendarum uirium gratia, uadum ingreſſi, ad Suenonianos irritabundi tranſierunt. Aduertit Vualdemarus, & obſeruato loco, paucis ſecum extractis, uadum prior ingreditur. Occurſant denſi ex agmine alio, tranſitum remoraturi: ſed peruicit fortis adoleſcentis inſtantia, ut pertranſiret: locumquè capiens, pugnam cum paucis orditur. Plures inde ſecuti, iam iuſtam aciem inſtructes, fortiter inſtant hoſtibus. Sed Kanutiani necdum terrorem ſuperioris prælij poſuere. Vbi acrius inſtare hoſtes uident, terga dant uicti. Saxones autem, quibus exercitatio militaris familiarior erat, equeſtri prælio uſi, crebro equorum reiectu uictoribus inſultabant: ita fugam moderantes, ut eam non ſine ordine & regimine dirigere uiderentur, in fuga pugnantes. Conuenit iam edicto uictoris, ut nemini parceretur capto: propter perfidiã proximè rebellantiũ. Itaq; ſiue in fuga capti, ſiue in diuerticulis deprehenſi, iuxta perierũt. Vnus ex Saxonibus iam ante accæpta uenia à Duce ſuo Kanuto, ut in Ripam urbem ſecederet, deprehenſus, Suenoni offertur: is quoniam uir fortis erat, & priſtina militia Suenoni notus, libertati datur. Quæ res illi exitio fuit inter ſuos. Nam proditionis accuſatus, quòd conſcius futurorum ſeceſſiſſet: cùm diem ei indixiſſent, ita ſe purgauit, ut multis fidem faceret innocentiæ: ſed tamen ab æmulis interceptus, inſidijs perijt. Sueno iam iuſti Regis, toties uictor, nomen meruit. Igitur tutandæ patriç curã adiecit. Nam duo, locis opportunis, in littore maris firmauit præſidia, aduerſus incurſiones Vuandalorum, alterum in Fionia, in Sialandia alterum. Sed utrunq; hoſtes demoliti ſunt. Compertos tamen in mari, celeri expeditione occupauit: & iuxta Fioniam conſerto cum illis prælio, ita retropulſi ſunt, ut diu cladis meminiſſent. Sed ut Sueno Rex liberius in hoſtem armaretur, inſtituit mari Prçfectum Vuethemannum, qui Piraticam curaret: Lege data, ut nauibus ubiquè repertis uteretur, octaua quæſitorum parte Dominis pro naulo ſoluta. Commeatus neceſſarios, & arma uectitabant, nihil præterea: quo expeditiores eſſent. Noctibus per tranſ-

Vualdemarus Kanuti ſancti filius.

Edictum militare.

Sueno Rex declaratus.

Piratarum Leges.

t ij ſtra

ſtra ſomnum cœpere. Ingreſſuri mare, accito Sacerdote, uelut mortui, ſe Eccleſiæ Sacramentis apparabant: quo fidentiores ferrētur in hoſtem. Aggreſsi hoſtes, Piratas facilè oppreſſere, ſeptem & octoginta naues ex his breui cæpere: cùm ipſi uix.xx. iacturā ſint perpeſsi. Chriſtianos captos in nauibus, laxauere: breuiꝗ; perfecerunt, ut mare pacatum haberetur.

¶ Friſios Kanutus in auxilium adſciſcit: quem Sueno Rex exercitu forti inſequitur, uincit, duraꝗ; obſidione in deditionem Friſios impoſita mulcta, compellit. Caput.xxx.

INTEREA Kanutus è Saxonia, quæ illi magna ſigre liquum auxilia polliceri noluit, in Friſiam Sleſuici pago cōterminam, deflectit. nam & illa Danicis Regibus ſemper paruit. Laxationem Tributorum pollicetur: qua gens illa promiſsione accæpta, magno ſe prælio implicuit. Eſt autem regio paluſtris, ſitu humilis, ſolo aggere mare excludens: quo rupto, inundat, fitꝗ; nauigabilis quę aratrum paſſa eſt terra: ſed inundationem fertilitas ſequitur. Penates editis locis extollunt, aggeſtis in tumulum ceſpitibus. Hos è Friſonum gente conditos, nominis & linguæ ſocietas teſtimonium eſt: quibus nouas quærentibus ſedes, ea fortè tellus obuenit: quam paluſtrem ac humidam primùm, longo cultu durauerunt. Ea gens tum Kanuto uires promiſit. Quoquè illum faceret tutiorem, mœnia cinxere, oppidumquè ad Mildam fluuium fundauere. Sueno Rex è Sialandia, Scaniaquè nauibus impoſitas copias, tranſmittit Sleſuicum. Iutios iubet equitatu inſtructos adeſſe. Naues inſigni labore, terreſtri itinere tranſponit in Eydoram: ut hoſtibus fugam impediant. Inde copias ducit ad cingendum nouum oppidum, cui hoſtis inerat, natura quàm arte munitius. nam amnis placidis aquis præterlapſus ab una, inmeabilis palus ab altera cingit. Firmatis ergò caſtris, opportunè oppugnationem intermittit. Interea Friſica iuuentus pugnæ auida, hoſtē laceſsit amne tranſmiſſo. quotidiana enim exercitatione uaria pugnatur fortuna. Creſcit per tempora Friſiorum audacia, magis magisquè hoſtem laceſſunt. Interea erant inter primores Danorum, qui Friſicæ temeritatis non ignari, totis agminibus erupturos proſpiciunt. Iubent in caſtris exercitum ſtare in ordine ſuo: ut dato ſigno prodeat. Ergo ad Ripā irritantur à Danis Friſij. Cedunt paucis: ut omnes educant. Illi toto agmine proruunt amne tranſmiſſo, imparatum opprimere geſtientes. Tum in ſuo ordine prodibat exercitus: & conſerta manu, profligant Dani Friſios: tantam multitudinem opprimentes, ut contextis uiminibus ad tranſitum paludis, penè opus non eſſet: cùm ubiꝗ; cadauera cæſorum pro

Friſiæ minoris deſcriptio.

Friſiorum fuga.

rum pro ponte illis uiderentur. Kanutus id cernens, cum paucis equitibus in fugam ſe conijcit. Superſtites Friſij ægrè in urbē ſe receptant. Rex fortiter oppugnat, arbitratus caput belli ineſſe Kanutum. Vbi multo ſudore, ſanguineq; oppidum diu oppugnauit, ad deditionem compulit. Regis clementiam implorantes, etiam ultra ac rati ſunt inuenere. Plogus inerat, qui Regis patrem Ericū Regem confoderat. Non ſperabat impunitatem ſceleratus: & tamen meruit, dum plus Rex deditionis iuri, quàm proprio affectui indulgeret. Cæteros Kanutianos milites, toties fidefragos, dimiſit: præfatus eorū odia, ac fidem in ęquo ponere, cui toties peieraſſent. At Friſones mulctæ nomine duo milia etiam libras Regi, cum obſidibus pendunt.

Plogus ſeruatur.

Fridericus, I. Imp. Suenonem Regem, & Kanutum certis conditionibus reconciliat. Caput. xxxi.

KANVTVS interea ad Imperatorem Fridericum, recens ad Imperium aſſumptum, contendit: pollicitus Regni ſubiectionem, ſi illius ope reducatur. Ille auidus amplíandæ ditionis, Suenoni nuncium mittit conſalutatum: oratumq; ut ſe inuiſat: magnum ſibi ineſſe uidendi Regis deſyderium, quem iuuenis iuuenem apud Imperatorem Conradum agnouerit: ſe quoquè concitò properare ad Suenonem, niſi Regni negocia præpediant. Mouit Suenonem tam familiaris ab Imperatore ſalutatio: Regio apparatu ſe Teutonicis uidendum ingerit: pergitq; in Merſpurgum Miſnæ oppidum, quo tum Imperator Curiam, Conuentumquè Principibus indixit. Excipitur initio perbenignè, Regioquè faſtu collocatur. Poſteris diebus cum cauſa Kanuti in medium ueniret, Imperator ſe medium conſtituens, in hanc legem res inter diſsidētes componit: ut Rex ab Imperatore Regnum recognoſcat: Kanutus Regia ſpe poſita, miles ſit Suenonis, Sialandiam accipiens, eaq; contentus ſit. Qui has recuſet conditiones, in eum ſe copias miſſurum, ut alteri accedant. Sueno circumuentus, quod neceſſe fuit, paterna bona, quibus in Sialandia abundabat, tanquàm peculiaria, conditionis tenore ſublegit, exceptiq;ne uiolandæ pactionis, omnis domi deeſſet occaſio. Quod quia Germanico Iuri familiare erat, admiſſu facilè fuit. Kanutus pacti ſponſorem Vualdemarum depoſcit. Ille ſciēs, quàm ſit difficile parere conditionibus, ualde recuſat. A Rege rogatus, hac annuat conditione: ut niſi ille pareat pactis, ſe acceſſurum Kanuto. In has conditiones diſceditur. Reuerſus in Regnum Sueno, Cæſari reſcribit. Suorum Procerum conſilio, non placere conditiones: quas nemo ante ſe Danicorū Regum ſubijſſet. Kanutus etiam cùm pacta in Sialandia poſceret, Re-

Barbaroſſa hic Frider. I. Anno Chriſti 1152.

Saxonię lib. 6. cap. 15.

Sueno & Kanu[illegible] conditio[illegible] componuntur.

gios ſe penates à cætera conditione ſecreuiſſe dicebat. Fruſtratus ergò ſpe Kanutus, uadem depoſcit. Qui cùm Regem deſerere, aut ſponſioni deeſſe, æquè turpe duceret: utrobiquè famæ periculum contemplatus, mutare pactum, quàm euertere maluit. ſtatuens, ut cùm Rex Sialandiam commeatui ſuo neceſſariam duceret, aliud pro eo Kanuto ſtipendium aſſignaret, nec fructu parcius, nec honore defectius. Aſſenſus conditioni Rex, tripertitam Kanuto Præfecturam conſtituit: eiquè in Iutia, Scania, ac Sialandia peculiare beneficium tradit: interciſam loco dominationem minus ſolidæ poteſtatis geſturā exiſtimans. Huius rei gratia, Kanutus denuò Vualdemarum prædem depoſcit. Quem uelut ante repugnantem, Sueno ſponſionem iterare coëgit: negans ſe, ſi pacto obuiam iſſet, eius in Kanutum defectionem ægrè laturum.

Suenonis mutati & improbi mores, & nuptiæ. Caput. xxxij.

EGITVR Sueno, perinde ac bellorum metu ſolutus, ſuperbè cœpit agere, patrios ritus proijcere, Germanicos habitus ſibi ac familiæ inducere: Epulas maiori luxu inſtruere. Quippè quem recens conſpecti ritus Germanici oblectarunt. Sed ea res in oculis Procerum uehementer notata, honores Nobilibus ademptos, hiſtrionibus ac ſaltatoribus addebat. Illuſtribus à ſe uiris reiectis, leues ſibi ſociauit & effœminatos. Nec Auariciæ imperauit. Proſcriptiones Nobilium, quorum ambiebat patrimonia, multiplicans. Paruulorum exhæreditationes, ut patrimonijs fiſcus ſuccederet, increbreſcere fecit. Prouincialium onera ingrauauit: quod ſumptuoſus ille apparatus epularum, ueſtiumquè extorſit. Controuerſias iure dirimi ſolitas, ad antiquas pugnæ diremptiones, & ad duella reuocauit. Popularium alloquia refugiens, non ſe paſſus adiri, de more permiſit. Concionaturus, non leni cōtentus tumulo, ſed grandi cumulato ſuggeſtu conſcendit. Hæc & horum ſimilia faſtum inſolitum teſtificantia, multorum à Rege animos aliquando parentium abalienauere. Sed tum iuſta cauſa erat belli gerendi in Suecos: Regem tamen nuptiarum ſuarum implicuit. Equidem Conradi inter Germanos inſignis Principis filiam coniugem ducere parabat, ducebatquè. Cui fœminæ falsò imponunt, quòd patrios ritus Daniam inuexerit: cùm etiam ante Sueno illis ſit uſus. Vidit enim in adoleſcētia Curiam Conradi, & nunc Rex, recēti memoria Fridericum adiens, antequàm coniugem duceret, Teutonum ritus amplexus eſt.

Suenonis nuptiæ.

Pon-

¶ Pontificis Romani legatus Metropolim in Noruagia conſtituit; idem facturus in Suetia, ſi inter Gotos & Suedos ea in re conueniſſet. Legatus Daniam petens, in ſe parum amicam illam reperit, quod Lundenſi Archiepiſcopo nonnihil de dignitate detractum uideretur creata noua Metropoli Noruegiæ, uerum odium illud in ſe conceptum facilè extinxit. Sueno expeditionem parat in Suedos, quæ ob popularem tumultũ non ſucceſsit. Cap. xxxiij.

PER quæ tempora Nicolaus urbis Romæ Cardinalis, à Pontifice miſſus, ad inſpectandam Noruagiam, quæ etiam Metropolim depoſceret. Venit, uidit, & Trondemſni ordinauit Archiepiſcopum. Idem facturus in Suetia: niſi Goti cum Suecis, de loco & perſona diſcordaſſent. Itaq; relicta ea prouincia, cùm iam brumale tempus ingrueret, nauigationem ueritus, Daniam terreſtri petit itinere: infenſam, quòd Noruagiam eius ditioni ſubtraxiſſet. Sed placare cõſtituit Archiepiſcopum Lunden, quòd polliceretur, arbitrium conſtituendi in Suetia Metropolitani, apud illum collocaret, & in perpetuũ de manu Lunden. Archiepiſcopi ſumeret Sueticus, ab urbe Roma miſſum pallium. Quam rem Apoſtolicis literis firmandam pollicetur. Facileque fuit impletu. Nam rediens in Vrbem Nicolaus, mortuo Anaſtaſio, creatus eſt Pontifex ſub nomine Adriani: perfecitq; publicæ religionis Præſul, quod priuatæ legationis miniſter annuerat. Et quid contulit? Reuera manũ (ut dicitur) ſplendoris plenam. Tam facilè placãtur ab Italicis noſtri, ſua magnificantibus.

Nicolaus Pont. Max.

Quo etiam tempore dum adhuc in Dania moraretur Nicolaus, Regem qui parabat expeditionem in Suetiam, tentauit auertere: multis rationibus contendens, non eſſe tanti, cui proprij ſanguinis impendium, & multorum ſubditorum ſanguinem daret in periculum, laboremq; infinitum. Quid enim continere Suetiam, niſi inuios montes, & ſaltus nemoroſos: pro quibus teneret Daniã agris, pecoribusquè fœcundiam? Sed ſurdo narrabat fabulam. Quippè ſemel concæptum Regni deſyderium excutere non potuit. Tam autem certa iam Daniæ Proceribus erat de Suetia ſpes uictoriæ, ut inuicem iam agerent de Coniugijs inde ineundis: cùm ille eam, iſte alteram ſibi puellam generoſi ſanguinis aſcriberent: Igitur Rex magno apparatu, infinitisquè ſumptibus expeditionem inſtituens per terram agere, quo marina fugeret incommoda, Suecisquè claſſe plurimum fidentibus, eam adimeret opportunitatem belligerandi. Interea Suerco, belli metu crebras ad SVENONEM de pace Legationes miſit. Sed nullis conditionibus ad eam impetrandam peruenire potuit. Quanq;

Sueno Suecos inuadit.

autem magno inprimis inſtinctu parata eſſet expeditio, infinitisq́; la-
boribus exercitus tranſportaretur in Suetiam: uana tamen fuit omnis
Suetiæ lib. 5.cap.20. ea molitio. ut in Suetia noſtra explicuimus. Effecit tamen ea expedi-
tio, ut onerata plebe grauibus in eam impenſis, tumultus magnus con
Tumultus plebis in Regem. ſurgeret. Quē Rex ipſe accurrens, placare haud poterat. Exactio enim
tributorum ſolitò oneroſior, plebem ad indignationē pertraxit. Con-
currebatq́; armata in Arnam uallem, magnis concionibus in Præfe-
ctos & Regem inuecta. Cuius rei gratia Rex è Sialandia in Scaniam
traijciens, inermis ipſe, armatam duxit cohortem: ne qua uis intentare
tur. Igitur plebe foris diſcuſſa, ad interiorem cœtum penetrauit: manu
què porrecta, cùm ſilentiū poſceret, lapidibus aliquot peti cœpit. Ce-
dens autem furori, Tokonem uirum primarium, eloquio pollentem,
miſit: qui reddita ratione, Præfectos, & Regem purgaret: plebemquè
pro tempore tumultuantem placaret. Sed Rex indignatione plenus,
multos Scaniæ uicos iuſsit uaſtari: & tumultus principes, aut ære, aut
uita mulctauit. Nec Tokonem, quem diximus, prætermittit. quòd il-
lum ab initio commouiſſe plebem arbitraretur, & perinde excitatum
à ſe incendium, facilius extinxiſſet. Quæ res Kanuto nouandorū mo-
tuum animū fecit: dum præcipuam Regni partem aduerſari Regi cō-
ſpiceret. Sed tum Vualdemari Ducis cum Rege conſenſio, adeò mo-
litionibus eius obſtitit, ut nihil proficeret. Quantum enim in Regem
odiū, tantus erat populo in Vualdemarum uenerationis amor.

¶ Connubium nouum Vualdemari cum Kanuti Germana, & Regi ſuſpicionem, & Vualdemaro defectionis anſam præbuit. Caput.xxxiiij.

QVOD ubi uidere Kanuto ſtudentes, Vualdemarum à
latere Regis dimouendū ſunt arbitrati: alioquin res Ka-
nuti non euaIituras. Submittunt, qui Vualdemaro, iam nuptias cir-
Sophia Kanuti ſoror. cumſpicienti, miris laudibus formæ ac pudicitiæ Sophiā, Kanuti ger-
manam, efferant. Ille autem paupertatem moribus obeſſe reſpondit,
non facilè à Rege paſſus diuelli. Kanutus ubi id intellexit, tertiam to-
tius patrimonij ſe germanæ dotis nomine daturum aſſeuerat. Igitur
flexus ea re Vualdemarus, affinitatem inijt: tantaquè conſociatus eſt
Kanuto charitate, ut ex illo die, nulla unquàm diſſenſionis offenſa in-
tercederet: paſſus puellam ſibi adhærere, cuius parens infandiſsimo
Supra cap. 11.lib.eod. proditionis genere, ſuum patrem, uirum ſanctiſsimum, pariter ac for-
tiſsimum peremiſſet. Ea res plurimùm Regi ſuſpecta eſſe cœpit, mole
ſtaq́;: quòd fidiſsimo Vualdamari auxilio cariturus uideretur: ſed ta-
men in primis cauit, ne Vualdemarum ea de re durius cōargueret: ue
ritus magnam uirium ſuarum partem cum illo abituram. Sed adole-
ſcentes

ſcentes Regiæ diſsimulationis non ignari, accepta commeandi ab illo uenia, Suetiam, prædia ſua uiſuri, petere conſtituunt: Re autem uera, cum Suercone acturi, Suerconis filiæ, pro Kanuti connubio poſtulandæ, negocium fuit. Reuerſi, Regis in ſe indignationem auxerunt. Sed tum Rex Vualdemarum uerbis aggreditur: quòd æmulo iunctus ſe deſerat: literis à ſe cōfectis, quaſi datis ab amico, ſuæ inſcriptioni prolatis, initam cum hoſte Suercone, aduerſum ſe cōiurationem accuſat. Vualdemarus ea libertate ſuam purgat innocentiam: quòd magnis laboribus, & pro Rege ſubitis periculis, opponat falſò confictam criminationem. Qua uerborū acrimonia, tantam in Rege indignationem concitauit, ut capi protinus iuſsiſſet, niſi ueritus eſſet militum in ea re contumaciam, quòd Vualdemarum omnes & diligerent: & uenerarentur. Sed tamen Vualdemarus eam in ſe Regis efferueſcentiā, apud Iutiam magno Procerum concilio queſtus, multorum in Regem odia conciuit. Nec multo interpoſito tempore, magno militum numero ſtipati Kanutus & Vualdemarus. Sialandiam adnauigant: non bellum illaturi, ſed ut ſe purgarent Regi, ſecuri tamen ab impetu feruoris eius. Triduano inde colloquio, de pace conuenit inter omnes. Eaquè conſtituta, Rex concubia nocte Roſchildiam redit.

¶ Vuandali Daniam infeſtant. Exactione noua iterū data, pax fit. Rex Vualdemaro inſidias locat: monitus tamē per amicos, ſeruatur incolumis. Caput. xxxv.

INTEREA Vuandali nouo excitato motu, bellum Daniæ intulerunt. Cuius is fuit exitus: ut Rex pacem penè ab illis mercari putaretur. At plures genti hoſtes exuſcitans, Henrico Saxoniæ Duci, tum rebus florenti, pecuniam grandem conſtituit ſe daturū: ut Vuandalis à terra infeſtatis, ille à mari pacem ab illis nanciſceret: quo acrius motus, ab æmulo caueret in Regno. Quingentas argenti libras à Rege paciſcitur & mille Dux memoratus. Quam ille ſummam publica collatione expleuit. Sed parū profuit ea in militiam Ducis ſubarratio. Quæ res etiā populariū ab Rege animos auertit: deforme ducentiū, pacē nō armis, ſed cenſu exquiri: Sueno aūt cū Vualdemarū magis, quā Kanutū formidaret, tollere illū cōſtituit. Sed neq; armis, neq; uinculis petendū in Dania cenſuit. quòd ab omnibus amaret. Inſtituta ergo profectione ad ſocerum Conradū in Germaniam, Vualdemarum uiæ comitem depoſcit: ut ibi uinculis eum commancipet. Quam rem & ſi occultiſsimè ageret, tamen prodijt literis detecta Vualdemaro ab amicis. Qui operā pollicitus Regi, ante tamē periculum ſuum per amicos detectū, obtēdit. Memorat, quantā Regi manū conciliauerit, quæ pericula, quæ uulnera pro eius incolumitate exceperit;

Sclauorum irruptio in Daniam.

perit:& nunc ſe comitem itineris, ſi fallat, non aſtum, ſed nequitiam ſciat præualuiſſe. Rex quam ſanctè iurans, ſuſpicionem tegit. Neque enim ad deponendum perfidiam, tanta fidei commemoratione moueri potuit. Perueniunt Stadium, excepti ab Hartuico archipręſule perbenignè. Cùm ulteriorem conductum ab eo Rex peteret, non annuit Pontifex: petendum aſſerens ab Henrico Duce terrarum Principe. Sed Rex Vualdemarum ſubmiſit, ut inſtantius pro Rege poſceret à Pontifice conductum. Ille euocans docet Vualdemarũ, quòd ſuo periculo rem petat: itaq; eius gratia negare, quod illi futurum eſſet periculo. Ille ſuã perniciem minoris pendens, inſtat precando. Tum Hartuicus, Quando inquit perurges, Regis, ac tuo nuncio tertium adiungam: qui Henricum adeuntes, rem expediant. Cùm perueniſſent nuncij tres, ſeuocauit Henricus eum, qui Vualdemari nomine ueniſſet. Neſcis inquit, quanto de domini tui periculo agatur? Accæpta autem ibi diuertendi occaſione Suenonis nuncius, duobus comitibus relictis, ad Conradum Principem procedit: nuncians Regem in itinere eſſe ad ſe, habereque ex propinquis ſuſpectos, quos pridem inimicitias exercentes, recens affinitas fecerit in ſuam perniciem concordes. E quibus unum ei fraudulenter accitum, in comitatum ceſſiſſe, quem apud ipſum, nouarum rerum molitorem, uinctum habere cupiat. Quęrente Conrado, quo pacto Regem æmulus comitaretur? Fidem eius ſecutum aſſeruit: Tum Conradus, generi ſui conſilium execratus, decere ſenem ſe, inquit, quod iuuenis fugiſſet admittere: malle ergo ſe, generum, filiamquè cum nepote ex eo ſuſcępto, cruce ſuffixos uidere, quàm fidei & ſynceritatis opinionem tot annis ſeruatam, extrema ætatis infamia corrumpere: alienæquè fraudis propoſitum, impijſsimi ſceleris aſſenſu iuuare. Tum demnm affuturum ſe, ſubſidiaq; laturum: ſi gener omiſſa fraude, palam quos metuat impetat.

Conradi Imperatoris prudens reſponſum.

¶ Sueno iuſtè à ſocero notatus, inſidias Vualdemaro rurſum parat, ſed fruſtra: nec Sunonis abitum, nec Petri conſilio uel curans, uel uiens.

CAPVT XXXVI.

HVIVS ſermonis ad ſe relati Sueno rubore perfuſus, ulterioris uiæ tutatore negato, in Regnum redit. Breui morarum proceſſu, Kanuto, & Vualdemaro Vuibergæ agentibus, Rex quàm occultiſsimè traiecit, occupaturus incautos. At ubi inſidiæ patuerũt, euitatæ ſunt: Rex tamen ſe non intercæptionis, ſed colloquij gratia ueniſſe teſtatur. Illi autem euidentiſsimis argumentis dolum tenẽtes exploratum, iam defecerant, expreſsè Regi rebellantes: ſuffragijsq; Iutiorũ, ambo ſibi Regium nomen adſciſcunt. Tum Rex eo comperto, apud

Othenas

Othenas(nam eó loci fortè diuerterat)contractis in Regiā militibus, nunc uniuerſos, nunc ſingulos arctius cœpit percunctari: qua fide præſens bellum ineant. Reſpondentibus alacriter: Non ſimplici promiſſo ſtetit, ſed fidem ſacramento duxit renouandam. Inter agendum Suno, uir fortitudine præcipuus, egreditur: miſitq́ Rex qui illū percunctaretur, quid abiret? Mœſtus paternę uillę queritur ereptionem. Rex certior factus, reſtitutionem pollicetur. Ille ſeram eſſe iuſticiam reſpondet: qua cùm florentibus rebus potitus non ſit, non ſe uſurum in aduerſis. Vualdemarum paterno, auitoq́ fretus militię titulo, petit transfugio. Cunq́ Sueno firmandis rebus Sialandiam peteret, Eſchyllum maximum Pontificem, conſilij atq́ præſidij gratia euocat. Tum Petrum quendam, uirum primarium, & prudentem, cuius conſilio res multas agebat, ſciſcitatur, quid illi uideretur agendum. nam æmulos, uiribus à Iutijs mutuatis, ſequi Regem in Sialandiam ferebatur. Ille uerò pro ſua in Regem integritate, liberè locutus, Ego tibi inquit, ab initio Rex ſuggerebam: ut equitum, peditumq́ Ductoribus ita indulgeres, quatenus aduerſum æmulos tutior eſſes: aut ab his ſaltē ad propinquos placendi ſtudium transferres: eosquè tu, ſola contentus ſpecie, reuera regnare patereris. Si neutrum egiſſes, breuem tibi Regni fructum futurum. Tu uerò neutram in partem inclinans, quem in locum res tuas deduxeris, ipſe primus experiris. Excandeſcens Rex, Quamdiu ſibi unum eſſet ſcutum, Petro ſe oppoſiturum minitatur. Tum ille. Meum pro te ſcutum ſemper excubauit, & quatenus patieris excubabit: ſed uereor, ne citò cunctorum tibi tuorum opus eueniat ſcutorum. Quod Rex auarè dictum exiſtimans, Num adhuc ſatur eſſet, percunctatur? Eſſe reſpondit ille: ſed uereri, ne talem ſaturitatem cruda ſequatur digeſtio. Tum quid facto opus eſſet, rogatus. In Scaniam inquit eundum. Nam huc loci uereor, ne pauciores amicos, quàm hoſtes habeas. Scaniam ſi occupaueris: memores illi priſtinæ uirtutis, facilè Iutios exterrebunt. Sin æmulis permiſeris occupandam: formidandum, ne magnis illic in te uiribus confluentibus, hoſtibus fias contemptui. Ille fortis uiri conſilium, aliorſum detorquens, quòd fidere illum Vualdemari fauoribus diceret, contempto ſalutari monitu, ſuam ſecutus frontem, hoſtem Roſchildiæ ſtatuit demorari.

Suno à Rege abit.

Petri libera in Regem increpatio, & conſiliū.

¶ Suenonis Regnum declinat: Rex in Falſtriam fugit. Præter duos ex Proceribus, reliqui omnes ab illo deſciſcunt.
Caput. xxxvij.

RARESCENTIBVS alimentis, quòd magnū militum aleret REX numerum, uicos multos diſtraxit:

quorum

quorum precio accæpto contineret agmina. Sed neq; ſic diu rem per-
tractaturus, exercitum dimittere cogitabat. Quod ubi Eſchyllus per-
Eſchylli ſenſit, rem ſui Regis inclinare iam cernẽs, ſimul, ut ferunt, pactis cum
Pont. conſilium. aduerſarijs defectionis præmijs, cum Primis ſuorum Regem aggredi
tur: Dimittat quos paſcere nequeat, præſertim pietatis ac neceſsitudi-
nis iura uiolaturos: ſi in ciues ac propinquos depugnaturi eſſent. Rex
iam quid moliretur intelligens, cùm in deſcendentem cum ſua cohor-
te animaduerſurus uideretur, à proximis retractus eſt: ne bellnm à ſa-
crilegio in Pontificem ordiretur. Paulatim autem exercitu dilabente,
Regis fuga. Rex & ipſe fugam circumſpexit. Ac iam dimiſſa urbe, in Falſtriam re
ſpexit, nemine ex proximis quid cogitaret ſciente. Vbi uerò conſilium
Milites ad Regem. fugæ manauit ad milites: illi orant, ne illis diffidens, ſine prælio uinci
patiatur. Victoriam ſpondent, ſi annitatur. Meminiſſe iubent, ſe eſſe,
quorum forti ſemper opera uſus, ubiq; uictor euaſerit. Ante pugnam
pudendam eſſe fugam. Monent, ne ex forti Rege, timidus militum de
ſertor euadat. Vbi nihil profecere, uerſi ad conuitia, deteriora quæq;
facta, & infecta in contumeliam proloquuntur. Illoq; elapſo, ſeipſos
hortantur, ut magnis animis in hoſtẽ ferantur: ſparſum militandi ge-
nus conſecutos non eſſe: facilè concludi paucos à multis. Nam eſſe il-
lis equos, & arma, & dexteras uincere ſuetas. Vnius pauidi Ducis fa-
cile damna compenſaturos. Hæc locuti, hoſtem expectant. Sed ubi
diu nemo paruit. Petrus, quem ſupra diximus, ſoluendum agmen, ſa-
lutiq; conſulendum admonuit: perquàm ſtultum teſtatus prælium, ſi
ne certaminis præmio ſubire. Iutij aũt Suenonem de induſtria ceſsiſſe
rati, tardius inceſſere. Sed Sialandienſes quòd indigenæ eſſent, commi
litones ductu ac commeatibus proſequebantur. Nulli autem eorum
tranſitio fraudi fuit. Cùm noui Reges pacati, in fidem reciperent om-
nes uenientes. Duo inuenti ſunt ex Proceribus, qui Regi præſtitam ſi
dem ſeruantes, domi comprendi, quàm hoſtibus ſe dedere maluerũt:
miſsi ad Suerconem Sueciæ Regem in uincula. Qui præſtantius duxe
re cum fide carcerari, quàm cum perfidia regnare.

¶ In Iutiã nouo cõparato exercitu redit Sueno ſequẽs. Quẽ cùm Vualdemarus & Kanutus expeditione maxima inſequuntur, Chriſtiana pietate ad tempus à pugna ſibi temperant. Caput. xxxviij.

Sueno exul INTEREA Sueno ad ſocerum perlabitur in Germa-
niam: apudq; illum emenſus triennium, cùm humanis ille rebus deceſ
ſiſſet, Henrici Saxoniæ Ducis (quem Leonem cognominauere) pacta
ingenti mercede, pro qua obſides dedit: Hartuicũq; Hamburgen. Præ
ſulis armis in Iutiam reducitur. Cumque peruentum eſſet ad grande
Vallum,

Vallum, quod Danorum opus dixere, præmiſit qui clauſtrorum cu-
ſtodem ingēti pecunia corrumperet: ut reſeratis portis, ſine oppugna-
tione tranſitum permitteret. Ille pactus pecuniam, iuſto ſe Regi mini- Cuſtodum
ſterium præbuiſſe ratus, pecuniam accæpit. Sed cum Pontifex, dignū corruptio.
eſſe ait, quòd cum ipſa proditionis mercede, autor uno portis laqueo
figeretur. Sleſuicenſibus extrema minatus, extorſit cenſum Sueno.
Ruſſorum merces eo loco copioſè aduectas, diripuit: ſtipendiumquè
militibus perſoluit. Vrbi autem perpetuum perinde inſticiū induxit:
quòd mercatores inde auerſi, alia deinceps emporia requirerent. Sa-
xones prędabundi diffunduntur. Auſtrales Iutij ad interiora delapſi,
Borealibus, ubi maior erat rerum, hominumq́; copia, ſe coniunxere.
Interim Vualdemarus apud Sialandiam audito Suenonis reditu cum
Saxonum uiribus, concitò traijcit in Iutiam, robur exercitus inde con
tracturus. Vbi uiſus eſt, tanta accendit alacritate Iutios, ut omnes uno
animo arma pollicerentur. Miſit iam è Sialandia Kanuto nunciū, qui
à Suetia reuocatum, doceret quæ agerentur. Ille non ſegnius curſum
cōuertit: reuerſuſq́; in Daniam, nauigationem in Iutiam maturat. Sed
tanta erat uis tempeſtatis, ut per multos dies inuium mare eſſet. Inter-
im in agmine Kanuti exoritur ſermo, Vualdemarū cum hoſtibus pa- Rumor pa-
ctam rem omnem pace diremiſſe. Id ne militum mendacio compoſi- ctis uanus.
tum, quòd nauigationis illos tæderet: an aliunde ſit confictum, incer-
tum eſt. Ruſticum hominem diſſeminaſſe rumorem ferebant. Kanu-
tus ubi audiuit, ægrè tulit, integerrimi uiri famam, loquacitate tentare.
Parcite inquit milites, linguas huiuſmodi cōtaminare mendacijs. Ego
Vualdemari integritatem noui. Interea Vualdemarus in Iutia ſubau-
ſcultans, quid apud hoſtes ageretur, nihilominus exercitum ualidum
contraxit. Vbi audiuit adeſſe Henricum quendam, cui nuper familia
riter in militia cognitò, conſobrinam dediſſet uxorem, quàm occultiſ
ſimè nuncium mittit: pro ueteri familiaritate deprecās, ne ſinat, quod
in eo ſit, Ducem ſuum retrocedere, niſi pugna commiſſa. Fama uolat,
magnum à Vualdemaro parari prælium: cuius rumoris gratia Dux
Henricus, Henricum quem diximus militem ſuum, percunctatur io-
co, quid Regulus ſuus agat? Ille non minus cachinno reddito, percun
ctatur & circumſpectat latibula: ſed ad ſeriam petitionem conuerſus,
Dic inquit per ſacramentum quod Romano debes Imperio, quid ti-
bi ſuper belli mole compertum ſit. Tanto admonitus pignore, Rem
inquit ueram Dux audiſti. Nam tanta mole bellum inſtruit Vualde-
marus, quanta nullus ex hominū memoria ante illū in Dania. Quid
igitur cenſes? Expectandam hoſtium molitionem? Omnino inquit.
Nam terga dare, meticuloſorum eſt. Non eius gratia introiuimus ut

u fugia-

fugiamus, ſed ut pugnantes uincamus. Ita uir prudens & Vualdemaro poſcenti ſatisfecit. & Duci ſuo requiſitus, quale debuit uir fortis reſponſum edidit. Sed ea fuit temporum qualitas, ut ingruente Vere, ſolenne, ſtatumq́ Eccleſiæ ieiunium immineret: in cuius obſeruantiam, parum, aut nihil commeatus Dux ipſe prouiderat. Igitur aut properè redeūdum, aut religioſum tempus prophanis eſibus fuit uiolandum: quorum in altero militiæ pudor, in altero Chriſtianæ pietatis transgreſsio fuit. Sed prępnderauit in agmine Chriſtiano, obſeruātia Religionis. Itaquè redibant: ſed tanta, ut ferunt, celeritate, ut iter ingredientium ſemeſtre, triduo reuerſionis adęquarent: multis etiam ſarcinis poſt terga relictis: quæ res timoris ſignificationem ingerebat. Interea Kanutus iam nuncium de Vualdemari rebus ſpeculandis miſſum recepit. Omnia diligenter perſpecta: nihil aut pactionibus, aut prælijs attentatum.

Religionis obſeruantia

¶ Vuandali Fioniam moleſtiſsimè opplent, quorum ſuppetijs Sueno Rex ſuſcipitur. Vualdemarus populi miſeret, ne deuaſtet: fitq́ colloquium inter Regem & Vualdemarum utcunq́ de rerum ſumma, Caput. xxxix.

PER eam tempeſtatem tanta Vuandalorum manus ſe in Fioniam diffudit, ut ſi altera talis clades immineret, actum de Inſula uideretur. nam cultu uacua remanſiſſet. Sueno autem cùm peruincere precibus apud Henricum Ducem, ut maneret, non præualeret, orauit: ut nihil Vuandalorum uiribus qui parerent Henrico, reduceretur. Ea fuit non parua manus eorū, qui ab Aldenburga in Trauenam per Vuagriam maris littora incolerent. Idquè impetrauit. Nam claſſe eorum in Fioniam reuectus Sueno, tanto populi accurſu ſuſcipitur, ut nemo unquàm alacrius. Spondent rerū, corporumq́ præſidia. Multi cùm audiſſent reducem, uiſendi eius gratia uiri ac mulieres, ex cæteris Daniæ partibus adnauigarunt. Ita enim calamitoſi iacentis fortuna, miſerationem extorquet: cuius florentis promeruit inuidiam. Kanutus atq́ Vualdemarus comportatis in Fioniam quas contraxere uiribus, facile Fioniam oppreſſiſſent, etiam multorum uiribus exterorū fulcitam: ſed reliquiarum commiſeratus Vualdemarus, populo parcendum, pro Rege quondam ſuo fideliter agenti. Nam autore eo res in colloquium uerſæ: condictumq́, ut Sueno cum adſcripta ſibi clientela Lalandiam concederet: ibiquè propemodum ſolitarius degeret: quoad inter ipſum & Duces, de pace plenius conueniret. Die poſtero Othenas Fioniæ urbem lauandi gratia repetens Vualdemarus, Kanuto ob inſidiarum metum balnea communicare non auſo, à Suenone, eius amicitiam ambiente, elatis obuiam Sacris, religioſæ Proceſsionis

Parcitur Fioniæ.

nis ordine excipitur. In Albani deinde ædem ab ipſo perducitur, arbitrorum nemine, præter Abſolonem admiſſo. Tum Sueno intra Sacellum ſedẽs, Siniſtra mihi inquit, iampridem Vualdemare fortuna, conſortium tuæ familiaritatis inuidit: quanquàm & animũ de te ſemper benè geſſerim, & à patris tui interfectore, enſis méus nõ ſolùm uindictam exegerit, ſed etiam ſuſcæpto aduerſus patruũ bello, parens meus, ſalutem tuam inter parricidales manus, ſine cuiuſquã prçſidio cõſtitutam, plenis pietatis armis ab exitio uendicauit. Poſt quem Ericus iunior, ne parentis mei, cui diu militauerat, cæptum excidere pateretur, ut Regni, ita quoq; tui curam arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator acceſsi. Nec mea parcius, quàm priorum opera ſeruatũ te ſcito. Pro capite tuo necdum in ætatem perducto, aduerſus hunc, cuius fidem, ſocietatemquè exoſcularis, arma ſuſcepi: quæ niſi felicius auſpicatus fuiſſem, filio Magni immerens pœnas luiſſes. Qui niſi me tertium extimeſceret, haud quaquàm te ſecundũ pateretur. Dum uiuo, uitam tibi aduerſus eius inſidias prorogo: extinctus, ut meum, ita tuũ quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuã decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nunc charitatis fiducia, arbitrum te pacis in me faciendæ conſtituo: cõtentus, qua me cunq; ſorte donaueris. Tantũ apud exteros calamitatis perpeſſus, ut priuatus, aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò cenſeri malim. Arbitror quoq;, ut cùm ſingula iuſtius æſtimaueris, inter probra ducturus ſis potius parentis tui interfectore, quàm ultore procreatum excolere. Hæc & ſimilia replicantem, Vualdemarus interpellare non dubitans, Fruſtra meam inquit, & Kanuti amicitiam conuellere pergis: Cùm & ipſe paternæ culpæ affinis non fuerit: & mihi in eius expiationem olim iuſta perſoluerit. Quòd autem ulterius tibi militare non tuli, non meæ leuitatis, ſed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem, in carcerem necandum ſocero ſtatuiſti? Atqui niſi prauitatem tuam, eius honeſtas uiciſſet, inter uincula moriturus abieram. Quoties meam, quoties Kanuti ſalutem per inſidias attentatam, fraudulentis conſilij niſibus obruere uoluiſti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere non es paſſus? Verùm, ne cum reprehenſione propinquum auertere uidear, res tuas aduerſus caput meum reſtaurare tentabo: plus miſeratione fortunç tuç, quàm crudelitate promiſsionis inductus. Quam humanitatem, cùm ſcelere & fallacia repenſaueris, ſimplicitatem noſtram artibus tuis circumuentam ne exiſtimes, ſed potius fidem, pietatemquè periculis locum dediſſe. Tunc Sueno uerbis in ſimulationem compoſitis, perfidè ſe acturum negare, ſincera fide eorum amicitiam expetiturum promittere:

Sueno ad Vualdemarum oratio.

Vualdemari reſponſio

præſertim, cùm nec ſibi, qui ex morbo ſuperuiuere uix poſsit aut liberis, quos nullos habeat cōſulturus uideretur. Quid ergò? niſi culpam & ignominiam perfidia quæſiturum. Malle itaq; quantumuis triſtes fortunas excipere, quàm maximo famæ dehoneſtamento, ſceleratam ſui memoriam, per totum terrarum orbem diſijcere, breuesquè Regni fructus, extremæ fama turpitudine comparare. Dimiſſo Vualdemaro, Lalandiam ipſe conceſsit, copias undecunquè adaugens: ne per impotentiam, iniquas pactiones ſubire cogatur. Venit conſtituta dies, & in locum præfinitum Vualdemarus & Kanutus cum omni Nobilitate ſe recipiunt. Solebat, familiaritate fretus, Vualdemarus cum paucis adire Suenonem: quo more & nunc properans in colloquium Suenonem petebat. Ille diſpoſitis armatis, ſi uterquè accedat, excitata rixa, mandatum dedit, ambos opprimere Regni æmulos. Sed Kanutus ſe aditu continebat: ueritus quod acciderat. Cùm autē ſolùm Vualdemarum conſpicerent, continuere manus. Sed res induſtrium uirū latere non potuit. Itaq; poſtero die uocatus Vualdemarus ab Suenone in colloquium, non aliter affuturum ſe dixit, niſi ſolus cum ſolo loqueretur: nullius congreſsionem ueritus, ubi uir uirum legit.

Suenonis inſidiæ.

¶ Daniæ Regnum tripartitur. Firmata pace, Suenonem Kanutus hoſpitio excipit. Structis inſidijs Kanutus truncatur: Vualdemarus inguine uulneratus, uix nocte media Abſolonis uicum aufugit.

CAPVT XL.

AGITVR in medium ambo progreſsi, diu colloquuntur. Aduocatis inde Kanuto cum Proceribus, Sueno arbitrium totius ſummæ in manus collocat Vualdemari, ſi idem Kanutus factitarit. Non dubitauit ille. Vualdemarus tanta rerum mole in ſe ſuſcepta, Regni concilium euocat, aliquandiu cum illo deliberat. Inde procedens in medium, pronunciat: Tribus ex æquo nomen Regium decernit. Prouinciarum autem diſtributionem hoc modo facit: ut ipſi Iutia, Scania Kanuto, Suenoni meditullium Regni Sialandia pareat, cum cæteris inſulis. Fides pacti ſacramento componitur: ut Religionis metu perfidia pelleretur. Inde manus tenduntur in cœlum. Autor rerum DEVS in concionem uocatur: Pontifices quoq; cenſuræ ſuæ partibus interſertis his, qui pactum rupiſſent, execrationis ſententiam intentabant. Condictum etiam, delatorum mutuò ſeminaria prodi debere: quo citius in ipſo aditu flamma opprimeretur. Quo tempore Kanutus comitante Vualdemaro Scandiam, quam iam in poteſtate habebat, petiuit, hoſpitio excepturus Suenonem. Qui poſtridiè aduentans,

Regni diſtributio.

tans, Ryngſtadium petit. Kanutus obuiam illi profectus, ut inuitaret in Roſchildiam, in ipſa profectione conuenit occurrentem religioſæ domus præpoſitum. Is cernens inermem Kanutum, Suenoni inquit nuncium uenit, properare te armatum. Hauſit cum ſuſpicione cautelam: & declinans in concionem populi, quæ illo forte die non longe agebatur, uitauit congreſſum. Vualdemarus autem, apud quem bonæ fidei ſemper fiducia prçponderabat, Suenoni fidentius, quàm cautius occurrit. Stabant utrinque iuxta Suenonem armati: utroſque, ſi ambo ueniſſent, perempturi. Solo autem Vualdemaro conſpecto, compreſſere gladios. Quid inquit Vualdemarus ea ſibi manus uult armatorum? Sueno quid de Kanuto acceperit reſpondet. Tum grauius obiurgans Suenonem, Hoc eſt inquit, quod crebrius experti in te formidare debemus. Sed ille ſe purgare fruſtra conatur. Procedunt Roſchildiam, Kanuto, cui iſthic ius erat inuitãte. Et primam quidem noctem in urbe Sueno per ludos & comeſſationem exegit. Diluculo Thorberni uicum, haud procul ab urbe inuiſit. quòd paruulam illic filiam, quam inuiſere pergebat, haberet. Ferunt Thorberni uxorem, Suenonis familiaritate loquacem, dixiſſe. Iam Rex tertia parte rerum contentus es, qui totũ tenebas. Deſcendit ſermo fœmineus in cor eius profundius quàm putaretur. Itaque diem extraxit in ueſperam: quo aſpirante, mittit Kanutus, qui cœnatum acceſſiunt: de mora percunctantibus. Thorbernus ait, balnearum uaporem caput Regis infeſtaſſe, quo tardius ad cœnam iret. Ipſe Rex moras purgans, delinitum ſe ait puellæ blandimentis. Ipſa reſponſi uarietas, percunctantibus notabilis erat. Venit in triclinium: medius honoratiori loco pro ætate accipitur. Diſcumbitur. Menſis remotis poſt epulas, cùm minutioribus poculis paſsim ac uarie, pro more diſcurrentibus, conuiuij hilaritas augeretur, aleam popoſcit Sueno: quòd ea dum exularet, tempus terrere conſueuiſſet: uno hoc ſolatij tum genere delectatus. Quæ calamitatis recordatio nonnullos mouit, quòd non boni moris res inſtitueretur: ſed tabulato non ſuppetente, ne luſui quidem uacatum eſt. Inter cætera Cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumque Cantilena complexus, uarias ei contumelias, formatis in Carmine conuitijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpatum, Sueno diſsimulata moleſtia, fortunas ſuas liberius recinere iubet: quoniam libẽter ſe poſt ærumnas malorum meminiſſe confeſſus. Crepuſculo appetente, illatiſque ex more luminibus, miles Suenonis Therleuus, qui paulò conuiuio egreſſus fuerat, reuerſus in Regiam, occaſionem edendi facinoris, oculis, animoque tacitus perluſtrabat. Cunque pauliſper attonito, ſtupentique aſsimilis, conſtitiſſet, Kanutus propaſſo in terram amiculo, ſede

lo, ſedere ſibi proximum iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit: eueſtigioque regreſſus, exiguo capitis motu Suenonem accerſit. Quem, ſigni tam latentis ignarus Kanutus, à Therleuo euocatum edocet. Cui cùm Therleuus aſſurgenti paulum inſuſurraſſet, quotquot Suenoniarum partium affuere, eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabant. Tunc Kanutus perinde ac inſidiarum præſcius, Vualdemarum brachijs attrectatum, oſculo petiuit. Cauſam blandimenti, cùm minimè ſic ſe agere conſueuiſſet, ab eo cuius oſculum tulerat interrogatus, ſuppreſsit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per poſticam in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Vualdemarum à ſubornatis ferrum diſtringitur. Sed Vualdemarus ocyus ſede exiliens, manum amiculo obuolutam, non ſolùm applicatis capiti ſuo gladijs obiecit, ſed etiam Therleuum acrius in ſe ruentem, pectoris impulſu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipſe collapſus, femore quàm grauiſsimè ſauciatus eſt. At ubi primùm pedibus ſe excæpit, recepti uulneris immemor, dum perruptis obſtantium globis, foribus exiliret, quidam obſcuro loco obuius, arrepta cinguli ipſius penſilia, retentare eum conatus, abrupit. Interea alij, ne noctis errore facinus impediretur, feneſtras referantibus, Therleuus humo reſidens, Kanutum dextram gladio obtendentem, fronte confodit. Excipit ſemianimum Abſolon, Vualdemarum in tanta perturbatione eſſe ratus: fluidumq́ꝫ cruore caput, manibus ac ſinu complexus, inter ipſos armorum ſtrepitus, ſalutem ſuam, quàm Regis curam negligere præoptabat, reliquijs ſpiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à ſe teneri, cultus indicio expertus, permixtum mœrori gaudium habuit. Igitur noctis obſcuro neminem diſcerni patiente, in eos qui ualuas propius acceſsiſſent, ſtricto ferro proruebatur. quia tenebrarum acceſsio, hoſtis ne, an commilitones eſſent, incertum fecerat. Regum ſatellites, aut in ipſo conamine reſiſtendi, aut in fuga opprimuntur. Abſolon obuoluto manu pallio, inter denſos elabitur. Nomen rogatus, obſtinato ſilentio non edit. Obuios omnes, aut ictus fruſtratus, aut uirtute ultus eſt: donec ad Auſtrales Trinitatis ædes progreſſus, quorundam amicorum præſidio tectus, urbe etiam elatus, ad uillicum noctu pertranſiſſet. Inde uegetiorem equum nactus, in uicum cui mater inerat, media nocte peruenit: caſus edocens occiſi Kanuti, uulneratiq́ꝫ Vualdemari. Ille uerò duos ex ſuis conſecutus famulos, illorum inhærens humeris, debilem greſſum trahebat, uires quas natura negabat, à timore mutuatus. Sciebat enim, de ſuo capite agentem Suenonem non quieturum. At ille ſupra uires ambulans,

Suenonis inſidiæ.

Vualdemari periculū, & effugium

Saxoniæ libro.6, ca.18.

Kanuti mors.

Abſolonis periculoſa fuga.

Vualdemari fortuna.

lans, donec equo à ſuis impoſitus, ad eundem uicum media nocte peruenit, quo illum ſui caſus nuncius Abſolon, iam præcedebat. Quem ex uillico inde recenter ad matrem tranſiſſe cognouit, præuijs locorum peritis eó contendit. Adeò corpoream eius debilitatem, duratrix humanæ infirmitatis neceſsitas confortabat. Illic procurato uulnère, femoreque̍ faſcia circum ligato, noctis reliquias exegit. Diluculò Sueno collectis ciuibus, nocturnis ęmulorum inſidijs appetitum ſe queri: amiculúm, quod de induſtria confoderat, oſtendere: Kanutum, & Vualdemarum hoſpitalitatis uiolatores, periuros, latrones, homicidas uocare: gratias Deo replicare, quòd amborum facinus, alterius nece propulerit: aduerſus ſuperſtitem implorare auxilia. Aſſertis eius, quia fraus in propatulo fuit, nulla habita eſt fides. Deinde ut Vualdemarum maritima fuga prohiberet, omnes omnium locorum naues perfodi iubet, nec refici. Solitudines, quibus obrepſiſſe crediderat, diligentius perquirit. Ille autem tribus ſolis fretus comitibus, per loca minus ſuſpecta reptabat: Esbernum iubens, ſe aliquot locis Vualdemari ſpecie oſtentari. Ille quoq; multis idem locis per alios fieri curat: ut diſtractus, incertusq; fiat indagator.

¶ Iutiam Vualdemarus, horribilem cum ſuis tempeſtatem paſſus, tandem peruenit: tyrannidem Suenonis concione exponit. Rex illum iſthic fruſtra perſecutus, Sialandiam petit: atq; denuò rediens, inglòria cedit fuga. Caput. xli.

INTERIM peruenit Vualdemarus in locum, unde ſumpto nauigio tranſire parauerat. Sed refectione opus erat. Ad fabrum quendam diuerſi, eam poſtulant. At ueritus ille Suenonem, cogi uolebat. Aderat Esbernus, & hominem abſtractum ui impulit refectioni. Ita utriq; uidebatur ſatisfacere: dum hinc obſequium, inde cõactio prætenderetur. Naui refecta, mare ingreditur, Iutiam petiturus. Sed tanta cöorta eſt tempeſtas, ut omnes mallent ferro perijſſe. Nimbi tum grandine ita frigore membra contraxerant, ut ne attrectando uelo uis ſupereſſet. Interim procellæ nauis latera quaſſabant. Gubernator temone relicto, uentis nauim permiſit. Crederes latrones, & per ditiſsimos homines nauigare: quibus infeſtũ cœlũ omnibus uiribus incurreret. Sed tempeſtas Inſulam illis permiſit, in quam expoſiti re- *Tempeſtas maris horrenda.*

ficerentur. Nauis autem quia ad anchoram ſtare non poterat, & fortè non erat qua figeretur, roboribus arborum per foros diſtentis firmabatur. Refecti uictores, poſtero die pacato mari, Iutiam perueniunt. Ibi in Concione Vualdemarus parricidium accuſabat: hoſpitalitatis iura conculcata: fide publica falſa, alterum peremiſſe: ſe graui (quod oſtendit) affeciſſe uulnere. Coórta eſt omnium iuſta indignatio, arma in perfidum promittentium. Interea Sueno refectis quæ forarat remigijs, opprimere hoſtem imparatum contenderat: ſed fœminæ Vualdemaro fauentes, noctibus abripi fecerant, quod ille per dies refecit. Peruicit tamen Regium imperium: ut nauibus ad tranſportandum exercitum coäptatis, Iutiam peteret. At omnes portus iam hoſtis præſidio firmauit: ut nuſquàm aditus eſſet Suenoni. Quo comperto, redibat in Sialandiam: edicto per illam, perquè Scaniam emiſſo, ut omnes arma pararent: totis uiribus petendum Regni hoſtem Vualdemarum. Ille interim Vuibergam petens, nuptias peregit: potiſsimum, ut Kanuti, cuius ſororem duxit, milites ſibi conciliaret: tanto impenſius occurſurus hoſti. Multi prætere ex Suenonis militia, facinus eius peroſi, ad hoſtem tranſierunt: & quoniam Sialandia receptaculum & perfugium Regis erat, inuadere ſtatuit: ſed celeritate, & animi magnitudine perfecit Sueno, ut prius in Iutiam duceret, quàm ille exercitum tranſportaret. In flumine enim Diurſam, ſe contulit: & cum expeditis militibus in terram egreſſus, Vuibergenſium fidem ſtatuit pertentare. Vualdemarus uiros præmiſit primarios ad eius claſſem, quæ erat Sialandenſium atque Fioniorum: ut ciuili bello abſtinentes, ſceleri nō aſſiſterent. Perſuaſi Sialandenſes, abiere. Sed Fionia claſsis, magnis periculis, cædemquè perpeſſa, fugere & illa cogebatur. Quam rem egerrimè tuliſſe Sueno putabatur. Sed miſſus à Vualdemaro Randruſium petente, Esbernus, ut hoſtium conſilia ſpecularetur, ad Vuibergam profectus, uidit hoſtes iam certiores de Vualdemari profectione, petere Randruſium. Ille, ut erat magna animi, uiriumquè uirtute præditus, nouiſsimos agminis aggreditur, equo perturbans.

Vualdemari accuſatio, in Regem.

Muliebres ſuppetiæ.

Vualdemari nuptiæ.

Fionij fugiunt.

¶ Esberni heroícum facinus. Vualdemarus copijs maximis inſtructus, Suenoni congreditur. Inita fuga Sueno ſub arbore quadam truncatur. Caput. xlij.

SVENONIANI hoſtes adeſſe rati feſtinant in æquiora loca: ut explicato agmine aciem ſtruant. Quo cùm peruentum

peruentum eſſet, uident Esbernum cum paucis. Cuius contemptu multi in eum concurrunt. Ille autem, quo erat militari robore & exercitatione, incurrentes excæpit: multos ſtrauit. Vbi autem ingrauesce re pugna cœpit, celeri fiſus equo, abibat: nec erat qui, niſi de longinquo ſectaretur. Obuios interea de ſuis nactus, collocat in inſidias: quo inſequentes ſe hoſtes deducere cogitabat: niſi ſe quidam ex latentibus, moræ impatiens, oſtendiſſet: quo uiſo, abibant ad ſuos. Præcurrens ergò Esbernus per compendia, hoſtes docet propinquare. Vualdemarus autem necdum copiarum ſatis contraxerat, quibus ad prælIū uteretur: igitur ducendum tempus ſtatuit, quoad confluerent. Pontem ergò, qui ſuper amnem oppidum iungebat continenti, partim ab rumpens, ſuis tutamentum, hoſtibus interclusionem fecit. Iuuenius tamen miſsilibus certabat: nolens animum torpeſcere deſidia. Interim Vualdemaro tantum copiarum affluxit, ut hoſti obuiàm in pugnam exiret, amne tranſmiſſo per uada, quæ explorata tenebat. Dum aciem explicat, uidet ex latere cuneum armatorum non contemnēdum. Ratus hoſtes, conſtitit: ſed ſtatim edoctus, eſſe commilitones, in aciem accæpit. Tantæ autem factæ ſunt Vualdemaro copiæ, ut decima uix pars ſignorum ordines poſſet intueri. Sueno autem ſpeculatus hoſtium multitudinem, recto cōſilio ſtatuit, rem in longum ducere: non acie confligere, ſed obequitando multitudinem fatigare. Sed erat in militia eius inter Primarios Ago quidā, huius diſsipator conſilij: qui ſpei plenus pugnæ auidus erat: is Vualdemaro acceſſuros ſuos minitatus eſt, niſi educeret in pugnam: Vnde illi ſuorum diffidentia obriperet admiratus. Solere illum cum paucis ſemper multos uincere: Meminerit uirorum, quos in agmine ducit: Circumſpiciat hoſtium inermem multitudinem: numero illos, ſe uiribus præſtare: Cur longius differat uictoriam? Hac oratione, Suenonis conſilium ſalutare diſſipauit. Igitur educitur in aciem. Vualdemarus cohortem ferruginea ueſte ſuper armis contectam, iubet ex latere dextero depugnare: alios in ſiniſtro cornu præfecit robuſtiſsimos Duces: ipſe cum reliquo exercitu medius incedit. Suenonis acies non tam lata, quàm inſtructa proceſsit: primumquè impetum in ferruginatos, quos nouo armorum genere arbitrabantur, fecere. Sed ubi ueſte, non armis uidit innouatos, in robur medij exercitus procurrūt. Sepes erat acierum media, quam pro robore palorum equites tranſire non auſi, pedites Vualdemari conuellentes, primi pugnam ineunt: Hoſtes retroagunt. Equitum alæ circumuolantes perurgent. Quippè Vualdemari iumenta, proxima nocte nihil paſta, ad curſum agilem circumferebātur. Contra Suenonici equi uentribus diſtenti, ad curſum ſegniores erāt. Vtrinq; ergò urgentibus,

Esbern. audax facinus.

Stratagema

Ago ad Suenonem.

Stratagema

urgentibus, de parte Vualdemari, facilè Suenonici ceſſere. Signifer ubi ſuorum fugam circumſpexit, reuocans, in ſtrepitu non auditur: Signoq; humi defixo, cùm ſiniſtra teneret, dextram in obuios exerebat: ſed à multitudine uictus, cum paucis, cùm fortem tamen operam nauaſſet, cadit. Iam undiq; fuga: nuſquàm prælium. Sueno & ipſe fugæ compendia quæritans, paludem ingreditur, equo mergente dimiſſo, pedes cum paucis progreditur. Sed neq; ſic armatum, ferente loco paluſtri, arma etiam poſuit. Longius progreſſus, famulis etiam innixus, uiribus deſtituitur: ac ſuis à ſe dimiſsis, præter paucos, qui morte triſtius duxere Regem deſerere, in arborum radice feſſus reſedit. Superuenere agreſtes, prædam ſecuti: & cæſis qui Suenonem circumſtetere, illum quis eſſet percunctantur. Suenonis ſcribã profitetur. Equo impoſitus, inter captiuos ſeruandus ducitur. Sed à ſuperuenientibus
Suenonis mors. cognitus, ad Vualdemarum ſe duci orabat. Agreſtium quidam, quo feruore incertum, ferro caput eius diſtringit, penequè præſcidit. Hic exitus Suenonis: qui ſi pares Regni pateretur, pacificus diu regnaſſet. Sed perfidia illum iterata perdidit.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum LIBER VI.

¶ Vualdemarus Rex tandem Daniæ ſolus acclamatur: in quoſdam animaduertens, quibuſdam pœnam remittens. Expeditionem dein in Vuandalos, Danis infeſtos paraturus, retrahitur. Caput. I.

Vualdemarus Rex. I. VALDEMARVS diui Kanuti filius, primũ cũ Kanuto Rex declaratus, fugato Suenone, deinde cùm Arbiter eſſet, à conſortibus factus ex conſilio Primorum, Regium ſibi, cõſortibusquè Suenoni, & Kanuto decreuit nomen cum honore. Nunc autem oppreſſo per fraudem Suenonis Kanuto: ipſoquè Suenone uicto atquè perempto, ſolus DANIAE
Animaduerſio. Regnum accæpit: quod diu ac feliciter adminiſtrauit. Primùm quidèm in captos perfidia notabiles animaduertit. Peremptus Vluo manibus Kanutianorum: Therleuus, qui & Vualdemarum uulnerauit, & Kanutum perculit, turpi ſupplicio affectus: ad quod ibat plorans
Remiſsio. muliebriter, cùm preces intentatæ fruſtrarentur: Magnus, nouiſsimi Erici

Erici ex pellice filius, cũ captus extrema formidaret, ab cognato Vualdemaro, non ſolùm impunitatem, ſed etiã honoratam promeruit militiam. Buriſium, Kanutum & eius fratrem, Præfecturis donauit. Kanutiani autem milites, non contenti, quam uiderant uindicta, Regem adeunt: poſcunt, ut omnes participes ſuper occiſo Kanuto conſilij, proſcriptione damnarentur. Rex autem cernens, quàm latè manaret hoc eorum poſtulatum: meliori ſecum conſilio parcendũ eſt ratus. Thorbernum enim, Buryſium & Kanutum, cùm magna Procerum manu afficere uideretur, quòd Regni rebus obfuturum magnopere proſpexit: uictus tamen fortium uirorum inſtantia, promiſit: ut quos illi nominatim dicerent, donec ij ſdem precantibus reſtitueret, proſcripturũ eſt pollicitus. Tum paucorum editis nominibus, cæteris pepercere. Facile enim humanus animus ab odio in gratiam deflexus mutatur. Cæteris eiuſdem gregis, ut ij ſdẽ potius bonis militibus uteretur, quàm in eos animaduerteret, exoratus ignouit. His iam compoſitis, ad reparandũ Regni ſtatum, animum intendit. Flagrantibus enim inteſtinis bellis, Vuandali per occaſionẽ grauiores incubuere Danis. Nam crebrioribus incurſionibus inſulas Daniæ infeſtantes, tertiã ferè Regni partem uaſtam & incultam reliquere. Horum inſolentiam repreſſurus, ſimul etiam in eos Chriſti fidem per occaſionem propagaturus, quàm per partes accæptam, crebrius reiecerant: primam expeditionẽ in eam gentem poſt accæptum Regnum decreuit parare. Atq; eius rei gratia, in inſulã Maſnet, uniuerſi Regni Proceres, populiq; Oratores in Concionem iubet adeſſe. Ibi uiſum eſt Regni Primoribus, dilatione ad eam rem opus eſſe: quòd lacerę ſint Regni uires, hoſtiumq; omnia in expedito. Nam apud illos Regium uotum eſſe peruulgatum: qua de re inſtructiſsimos eſſe, quòd ſi commiſſa manu, uictoria (quod abſit) hoſtibus cedat, uno prælio eſſe actũ de Dania, nec ſupereſſe uires renouandi facultatem, ut inſolentiſsimis hoſtibus perpetuo rubore Dania ſeruiat. Minimè ergò uno prælio, tantæ nobilitatis uires impendi debere: dummodo uictrices parum gloriæ, uictæ dedecoris plurimum ſint laturę. In hanc ſententiam totius concionis conſonant ſuffragia. Cuius arbitrio Rex expeditionem dimittere cöactus, propoſito ſuo ceſsit. Ab Abſolone Rex interrogatus: Cur tam ſubitò magni propoſiti uotum deſtituiſſet? Reſpondit. Ne tam multos & fortes uiros in diſcrimen adduceret. Ergo inquit, cum ignauis & ignobilibus ingredere: quorum uictoria plus gloriæ, pernicies minus damni intulerit. Ita lepidi ingenij adoleſcens, indignationem ſuam facetia colorauit: Regem tamen admonens, quid mallet.

Vualdemari prudens decretum.

Vuandali in Danos.

Pietas Vualdemari.

Abſolon ad Regem.

¶ Roſchil-

¶ Roſchildienſis Eccleſiæ Epiſcopus moritur. De altero ſubrogando contentio oritur, ad furorem uſq; populi. Rex & ſi eligendi ius, merito ſibi arrogare poſset, attamen id Clero permiſit. Clerus in gratiam Regis Abſolonem Epiſcopum declarat: qui ſe in tuenda patria optimè geſsit.

CAPVT II.

PER quæ tempora Roſchildienſi ſede, Aſceri morte uacuata, diuidua plebis uota de ſurrogando altero fuere: quæ uſq; adeò ſimultas creuit: ut exactis urbe alienigenis, etiam Regij nummiſmatis Rectorem fugauere, domo eius penitus abiecta. Ea res Regis animū, ut debuit, grauiter affecit: indignantem, tantum eſſe licentiæ populo, ut conciues eijcerent, Regium publicæ utilitatis procuratorem malè mulctarent. Inſtituit exercitum in contemptricem ſui ciuitatem ducere: contumacemq; ad parendum compellere. At indignationem eius, miſſa Legatione, necnon ingentis auri mulctatione complacarūt. Aduentans ergò in urbem Rex, Cleri ſuper electione Pontificis libertatem tutatus eſt. Equidem & ſi uideretur Maiorum ſuorum opibus fundatam Eccleſiam in Patronatu tenere, iuriſq; plurimum in deligendo Pontifice ſibi poſſe præſumere: noluit tamen ſacrorum Canonum decreta, contemptui ſubijcere: ſed arbitrium deligendi liberum permiſit Clero. Ille tantæ Regis dignationi non ingratus, tres uiros uirtute præcipuos è ſuo numero Regi inferebant. Cui ex Aulæ familia quartum adiecere Abſolonem: ut Rex unum quem uellet ex his aſſumeret. Ille permiſſa facultate non uſurus, iuſsit in unum in conclaue omnes conuenire: ibiq; ſcripto quenq; deſignare quem mallet. Cùm priores ſuam deſignationem iam rotulæ inuoluiſſent, non ignorauere, quo Regia uoluntas propēderet. Cùm tamen Regis modeſtiam, Iuris formulæ parentem, honorarent. Itaq; accepta charta ſcripſere: omniumquè uota ſcripto ſignata, in unum Abſolonem conuenere. Is igitur Pontifex aſſumptus, Regia familiaritate & cognatione iunctiſsimus, animi, corporiſq; dotibus præcipuus eminebat. Animi præſtans magnitudo, ingenij ſingularis ſolertia, linguæ præcipuus in eloquentia uſus. Audierat is primordio Pontificatus ſui, uicinum oppidum, incurſione Vuandalorum de mari infeſtum eſſe. Suorum domeſticorum manu armata eò contenderat, hoſteſquè numero incomparabiliter præſtantes, ſuperauit, fugauit, multóſq; ex eis cecidit. Defendendæ Patriæ primordia uictoriarum ſuarum conſecrans. Inde Piraticam, quæ increbuerat, auertere adorſus, omnes uires intenderat: neq; tempeſtate, neq; frigore auerſus, quo minus tutum mare, & Patriç incolumitatem

Sæuitq; ignobile uulgus.

Abſolonis electi Pontificis uirtutes.

Piratarum oſor.

tem præſtaret ciuibus.

In Vuandalos Rex expeditionem denuò parat: at febri correptus, rurſus abſtrahitur. Caput. iij.

EODEM tempore, cùm aſsidui Danorum hoſtes Vuandali, Iutiam, Falſtriamq; infeſtarent, Falſtrenſes munitione ad mare firmata, ſeipſos quibus poterant uiribus tutabantur. Inerat tum præſidio Regius Pincerna, cùm hoſtes incurrerent: abactisq; illis, utcunq; tum perſtitere. Sed quidam Falſtrenſium libera uoce pronunciat: Priſcos Reges in talis aſſueuiſſe calcaribus: hunc uerò prima pedũ parte punctionibus inſiſtere. Cauillatus: quòd non Procerum alicui, ſed miniſterijs uilibus Rex permitteret tuitionẽ Prouinciarũ. Quod dictum in contumeliam miniſtrorum, ille retrorſit in Regiam maieſtatem. Aures Regias cùm promptas haberet, amariſsimam illis indignationẽ in Falſtrenſes immiſit. Acceſsit, ut fieri ſolet, accuſatori delator: qui Falſtrenſes, quòd Vuandalis pro ſua interdum incolumitate aſſentari cogerentur, grauius incuſauit. Captos ab hoſtibus ibi carcerari: Regium in hoſtes decretum, ab illis ſolere denunciari: cæteraquè in eum modum plurima, quæ Regis indignationem pridèm accenſam inflammarent. Itaq; Sialandenſiũ ſatis eſſe putauit uiribus in eam ducere, quòd Sialandenſes illis pridem infenſi, faciles ad eam rem haberentur. Abſoloni Pontifici dedit partes Orientis, ipſe Occiduas cœpit armandas. Sed hunc Regis in gentem innocuam motum, ſalutaris ab alto commonitio ſubuertit. Equidèm apud Ringſtadium cöorta Regi febris, expeditionem intermittere, deq; extremis cogitare peregit. Nam ingraueſcente morbo, Abſolon Regi aſsiſtens, deſperatæ penè ſalutis mœrorem accæpit. Humana quippe ope defecta, cœleſte præſidium inſtituit implorare. Nam ſacra facturus Pontificali more, uota pro Rege nuncupauit: impletisq; myſterijs, ſupremam ſacrorum communionem Regi ſuis manibus afferebat. Qua ueneranter accæpta, ſudor ingens totum occupauit corpus: unde morbi uis auerſa, ſpem uitæ reſtituit aſtantibus. Sed tum Abſolon, uel mœrori, uel uigilijs, uel participatione ſpiritus contractam ægrimoniam, adeò Regijs celauit oculis, ut laboranti, grauius laborans deeſſe non pateretur. Attamen breui rerum conuerſione, uterq; inſperatæ ſalutis munus à Deo recipiens, agnouit, admonitionis loco, cedere illis corporum debilitatem.

Vnde Rex auerſus, expeditionem poſthabuit, & ad gratias Deo perſoluendas conuertitur: quòd ſalutari caſtigatione corporis, auerterit ſe ab innocentium inſectatione.

In Regem ſcomma.

Rex febri corripitur.

x Rex

¶ Rex omnino Vuandalos, præcipuè aũt Religionis gratia, ſibi ſubiecturos, conſilio ſecretiori inito, ſtatuit: At maris horrida tempeſtas obſtat. Caput. iiij.

PROXIMA uerò ab recepta incolumitate, Regi cura fuit, expeditionem in Vuandalos inſtitutã, propagandæ potiſsimum ſacræ Religionis gratia intentare: ſed paucis in conſilium euocatis, reliquæ multitudini rem uult eſſe incompertam. Ne, ut prius, multitudinis impediatur ſuffragijs. Et quoniam de Sialandenſium alacritate, obſequioq́ nihil dubitabat: Scanienſes appellare opus uidebatur. Iſthuc traijciens, Proceres in concionem euocat: animi ſui propoſitum detegit: Rem eſſe & gloriæ, & meriti plenam, ſi aſsiduos hoſtes ulciſcatur: & ita uindicet, ut ad meliora transferantur. Eſchyllus Pont. Max. negat in expedito eſſe claſſem rei opportunam. Quippè regionem externis agminibus diſſuetam: paucas habere quas emittat naues. Rex ſubinde. Etiamſi una ſola ſit, exeundum ſibi cum illa: cæterum omnes contumaces ſuo ſe tempore uindicaturum. Eſchyllus ubi firmatum Regis propoſitum uidit, operas ſuas pollicitus eſt: domeſticis ſe uiribus, & amicorum, Regi ſpondet affuturum. Lalandenſibus autem, ac Falſtrenſibus non ante denunciat expeditionẽ, quàm ſit ille exiturus. Ne ad hoſtes perferendi copia ſuppetat. Landeram peruentum eſt: ubi Rex ſpeculandi exercitus gratia, iubet terram ingredi. Portus autem maris anfractibus curuatus, plurima imperitis pericula minatur: & ob id Danorũ exiſtimatione infamis euitatur. Proximo autem Copiæ in terram progrediuntur. Ibi ſpeculando, exercitandoq́ iuuentutem, quindena conſumitur: ac perinde magna pars commeatuũ. Inde nauigare orſi tranquillo mari labuntur. Sed ut hoſtibus latentior ſit acceſſus, non uelis, ſed remigijs inſiſtunt. Abſolonem ſeptem nauigijs præcedere iuſsit: ut ſpeculetur hoſtilia litora. Nihil ille cunctatus paret. Ac propè iam in conſpectu habuit hoſtilia litora: cùm nautis admonentibus, cernit Regiam nauim paſſo uelo curſum reflectere, cæteramq́ claſſem comitari. Stupefactus Abſolon, mœſtus curſum conuertit. Quid enim cum paucis in hoſtico faceret? niſi quòd illos faceret de aduentu Regis admonitos. Rex ſub inſulam Monæ ſtationem portus occupat. Mœrens ac triſtis Abſolon, mœrentes cernit Proceres. Vnà de more, Regiam in nauim contendentes, conſident pertinaci ſilentio, uultibus in terram demiſsis: Rex tantæ cauſam mutationis miratus, quid ex alacribus triſtes ſint rogat? Sub noctem petijſſe ſe portum: quòd opportuna labori dies, nox quieti ſit permittenda. Tum Proceres in Abſolonem reſpexere, ut omnium uice loqueretur. Ille autem fiducia familiaritatis effundit Procerum indignationem.

Rex ad Scanien. Proceres.

Mona inſula.

tionem: Mœſtos meritò uideri eos, qui gloriam tuam, patriæ ſalutem, honorem Dei his labefactari intelligant: Optimam rei gerendæ occaſionem neglexiſſe: Commeatus pro magna parte abſumpti, quid niſi reditum ſuadent? Hoc quærere niſi leuiſſimos, quibus auſcultet, contempto Procerum conſilio: ut cùm illi defecerint, remeandi cauſam inueniant. Hos eſſe, quibus in æquo ſit conſtitutum, uictor, an inanis redeas. Altera hæc eſt expeditio, ut cernitur fruſtrata, ex quò ſolus regnare cœpiſti: cùm prima ſit remiſſa, hæc maiori dedecore intermiſſa eſſe iam penè uidetur. Quid ſi tempeſtas ingruat? Quid nobis ſperandum: niſi ut tu contemptus, nos irriſi, in Patriam, etiam hoſtibus ludibrio reuertamur? Hæc, & his cõſentanea prolocutus, Regem quidèm exacerbabat ſermonum libertas: tamen ne monitorem impudentius auertere uideretur, magnitudinem iræ, quam uultu teſte conceperat, moderatione ſua ad lene & tolerabile reſponſum deflexit: dicendo, cõ plures operum ſuorum teſtes extare, nihilquè tam fortiter ab Abſolo geſtum: quod ſi necdum uirtute æquauerit, adhuc factis æmulari non poſsit. Nec plura elocutus, finem facit, Pontifice ſubſecuto: Non oportere amicorum monitis grauius ſuccenſere. quòd plena ſint illa fidei potius, quàm aſſentationis delinimenta. Nox quæ inſecuta eſt, tantam exciuit tempeſtatem, ut quàm optabile uideretur in hoſtico conſiſtere, potius hoſtibus, quàm procellis opponi. Quæ tam uehemens incubuit per quatriduum, ut ne in portu quidèm naues cõſiſtere, quo minus diſijcerentur, potuere. Primores in littus conceſſere Abſolon, Petrus, Eſbernus, Suno, cum quibus Rex omnia ſecretiſsima communicare ſolebat: quos conſpectos diuagari Rex, cymba traiectus aduehitur: & militibus longius aſtare iuſsis, pridem inquit, animo excitatam uerbis indignationem etiamſi occultare uoluiſſem, uultus prodiderat. nec immeritò: dum conſultorum monita in contumeliam uerſa uiderentur. Equidem ſi ea, quæ poſt factum irretractabile illata ſunt, paulo ante monitionis in morem præiſſent, magnum quatridui, ac maioris etiam temporis lucrum importaſſent: Seras monitoris partes eſſe, quæ rem dum in arbitrio eſt, negligentius obeunt, exactam ſollicitudine proſequuntur. Facta autem infecta fieri non poſſunt, quantiſcunque conuitijs inſectentur: Orturæ uerò tempeſtatis ſæuinam præuidere, abſque Cœleſtium monitis, quis poteſt? Neque tamen quin ea delictorũ pœnas luerit dubitare: Omiſsis præteritorum querelis, ad tempeſtiua rebus conſilia animum, operamquè deuocare par eſſe. Malle enim ſe ſpiritum ſpecioſo exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Excipit Petrus. Etſi futurorum ignari ſumus, incertumquè ſit, quid craſtina uehat lux, præſentibus in omne commodum uerſis, æquanimi-

Regis reſponſum.

Tempeſtas maris horribilis.

Rex ad Proceres.

Petrus ad Regem.

x ij ter.

ter in utrunq; fortes animari decet. Tridui ſupereſſe commeatus; haſtile ſolum in conſpectu, quo attacto, armis cedet quod neceſsitas deposcit: bono eſſe animo par eſt. Nam quicquid periculi eſſe debuit in aduerſos hoſtes, mari expiatū eſt: Tanto futuros lætiores exitus, quanto ſint primordia duriora. Rex collaudato eo, Abſolonem obſeruare iubet mutatæ tempeſtatis rationem. Proxima nocte, quadam ex parte mitigata tempeſtas, animos fecit nauigandi. Speculator Regi renunciat eundum, uelis pariter & remigijs in curſum intentandis. Rex ait moras fore rumpendas. Ille ſubtexuit, Benè operam nauaturos, ſi unde mane remigarint, eò in ueſperum reuertantur. Rex quoq;, Tum nobis quæ in Vuandalia conſpexeris, renunciabis. Igitur nauigationi ſignum editum ad omnes peruenit. Luctantur remigijs portum linquere. Sub terrarum prætextu quietiora, & quæ ſuperari poſſent maria uidebantur. At ubi libero cœlo Venti deſæuiunt, maior incubuit tempeſtas, ſummaquè ui contendentibus remigibus, uix curſum tenuere. Abſolon, ne fortius dixiſſe, quàm feciſſe uideretur, contra uim nititur tempeſtatis, omnibus remigum uiribus peruincens profectionē. Nec ſegnius Rex ſuos inſtare iubet. Sed tantus fuit undarum à uento impetus, ut alioquin ualidiſsimæ rates conquaſſatæ, inimicum haurire cœperint imbrem. Rex cùm nauis qua uectabatur, ſolutis compagum lateribus dehiſcere etiā ultrò timeretur, aduocato proximæ nauis Magiſtro, propius iubet adeſſe: & temerario penè, ſed ſalutifero ſaltu peruenit in aliam, tranſlatis quoq; ſignis. Eſchyllus Pontif. Max. forti & perſeuerandi diu animo Regem comitatur: ſed uicta procellis naui, etiam annuente Rege inuitus redit. Tum magna pars claſsis, ſiue errore malo permiſsi reditus, ſiue quòd ita fingerēt accæpiſſe, retrouerſa, pronis uentis ferebatur. Deniq; ex claſſe. 260. uix. 60. permanſere: reliquæ aut neceſsitatis impulſu, aut contumacis animi temeritate, reditum in patriam tenuere.

Ventorum tempeſtas.

Regis periculum.

¶ Conſilio capto, Dani inſulam Hithym improuiſè obruunt, deuaſtant. Rex Iutios claſſe infeſtans, in fugam cum ſuis uerſus eſt. Caput. v.

REx iubet magiſtros nauium in terram deſcendere: ut inter Proceres penſato conſilio, quid agendum foret conſtitueretur. Ibi multæ dictæ ſunt ſententiæ. Quibuſdam uiſum eſt, ex re eſſe, reditum maturare. ne paucitate conſpecta, hoſtibus ludibrio ſint. Alijs etiam uiſum eſt populationi inſtandum. quòd gens hoſtium ſecura, nullis adhibitis cuſtodibus, pecora ſineret per littora diuagari. Sed ea ſedit omnibus ſententia: ut ſub noctem uadis fluminum pertentatis, proxima à Rugia diuiſa inſula Hithym peteretur: obſeruatis

Procerum conſilia.

uacis aditibus, ne à congentilibus auxilium immittatur. Tanta autem
celeritate res cœpta eſt, ut incolæ productis de feneſtra capitibus, cùm
equitatum audirent, Kazymarus, an Bugiſclauus eſſet, qui uentitaret,
rogabant. Sed tela immiſſa docuerunt, non eſſe ſuos quos putabant le
gitimos Principes, ſed hoſtium globos. Terram uerò illam terribili di
ſcurſu uaſtarunt ferro, incendijs: predamq́ ante ſe agebant opulen-
tam. Vicem reddentes populationibus, quas crebras ea gens Daniæ
intulit. Interim qui relictus erat claſsis cuſtos, à Rugijs, iam de naui-
bus ſociorum iniuriam uindicantibus, & ut multis cum paucis obſi-
ſteret, ex omni claſſe relictos collegit cuſtodes: paucisq́ nauibus per-
armatis, fortem opeſam in tuenda ſuorum claſſe impendit, ſecutus eti
am in mare impugnatores. Dum autem abeſſet REX, & cum co-
horte prædatoria in littus ueniret, miratur abeſſe naues. Videt poſt
paulum è mari ſuum adnauigare Præfectum, redeuntem ab hoſtium
effugatione. Sed cùm Rugianos etiam tum inſtare uideret Rex, & ip-
ſe cum ſuorũ manu in naues ſe recepit, hoſtibus occurſurus. Et quan-
quàm æquata pugnæ iam manus uideretur, una tamen in re ſuperio-
res Rugiani erant: quòd maris uias tenerent compertas: ideoq́ ad in- Rugianorũ
tima lapſi, undecunq́ hoſtem infeſtabant: Dani ad interiora ſequi nõ potior for-
auſi, quòd profundo non crederent, uariè à circumuectis uexaban- tuna.
tur. Abſolon quoq́ ex præda reuerſus, ubi uidet ſuos in mari labora-
re, præda cuſtodibus permiſſa, cum ſua quoq́ cohorte naues conſcen
dit, & quas à terra uidit opportunitates hoſtibus ademit. Per ſingula
autem momenta Rugianorum uires incrementa nanciſcuntur, alla-
bentibus ſemper, qui recentes uires afferrent: quo magis creuit Danis
labor, iam non impugnationis, ſed meræ defenſionis. Fatigauit ea res
ad extremum Danicas uires: quo factum eſt, ut magna pugnantium
pars, non modò uictoriæ, ſed ſaluti diffiſa, quæ prius ſub conſpectu
Regis fortem operam impendit, tum uelis ſublatis, fugam inirent: nec Danorum
pudor deſertionis, nec clamor exprobrationis à fuga potuit contine- fuga.
re. Tum Vuandali paucitate conſpecta remanentium, acri
us incubuere. Sed Rex paucis in conſilium euo-
catis, quid faciat conſultat.

Abſolonis conſilio, Rex Scaniam cum ſeptem ex ſexa
ginta nauibus relictis adit: Vires reparat, rediens
Rhugios inſigni uictoria ſternit & fugat.

CAPVT VI.

ABSOLONI uiſum eſt, in proximã Hitym inſulam
concedere: ibiq́ reparatis parũ uiribus in hoſtes ducere. Petro autem

alia ſententia fuit: quòd inſignis illa paucitas (erant enim ſeptem ſolæ naues ex. 60.) nullam laudem, magnam autem cladem poſset afferre, defectis commeatibus, ſocijs dilabentibus, nullo expectato præſidio: cùm interim Vuandalorum uires per ſingulas horas increſcerent. Igitur pandenda uela, & ferentibus utendum uelis, deq; alia proſperiore expeditione cogitandum. Quam ſecutus ſententiam Rex, totis incubuit uentis: patriam non ſine magno ſuorum, qui fugam ante illum inierunt, dedecore repetit. Sed Vuandali iam in fugam hoſtem uerſum inſectari, omni niſu conantur aut capere, aut mergere tam paucas hoſtium naues. Telis autem Danorum fortiter repulſi, ter fruſtra annitebantur propius accedere: ter repulſi, clamoribus, & inſultatione, quando armis non poterant, Danos irridebant. Rex autem obuias ſub patriæ limine naues habuit, quibus tranſitum mutaret. Sed primùm in Scaniam, Eſchyllo Pont. Max. uenientem excipiente declinauit. Rex autem huius expeditionis pudorem diu ualere non paſſus, Autumno proximo uires ex Scanijs & Sialandenſibus frequentibus renouauit, raris autem ex Iutia nauibus. Aderant ex his, qui prioris fugæ maculam portantes, nunc Rege ac ſocijs teſtibus abolere ſunt cōniſi. Quo enim pudentius tum fugerant, nunc impenſius in arma ruunt. Perueniunt proſpera ſatis nauigatione in hoſticam terram. Arcon urbis ſubiectam prouinciam inuadunt, populabundi: magnamq; prædam præ ſe agentes, in littus redeunt, nauibus impoſituri quæ cœperant: & ecce hoſtes de longinquo agmine paruerunt. Suborta autem nebula, ex oculis utrorumque aſpectum eripuit. Qua durante, & Dani ſtipandis nauibus, & Vuandali propinquandi per caliginem hoſtibus, uiam inierunt per uada illis comperta, hoſtibusq; ignota. Priſlaus erat Danorum perfugio partes ſecutus: is regionis peritia paulùm in caligine excurrens, renunciat, è propinquo adeſſe hoſtes: & iam ſenſim ſol diſsipans nebulas emerſit. Rex audito nūcio, inuenire illos reſpondet uiros, qui fatum fugæ præferant: iubetq; in ordines coire pugnaturos. Iam ſub liquido aſpectu ſtant, ordinibus etiā ipſi inſtructi. Dant ſignum pugnæ. Fortiter utrinq; concurritur. Cadunt plurimi. Duo Danorum equites ita infeſtis incurrunt haſtis, ut ante Regem ambo cum equis deciderint. Rex & ipſe in pugnam properans, utriq; ſuper incidit tam graui lapſu, ut ſiniſter terræ cubitus infigeretur. Qui aderant ex Primoribus, equis dilapſi, Regem erigunt. Macte inquit ille, hæc ruina hoſtibus minitetur. Fortes eſte uiri: & in equum reſtitutus, pugnam inſtaurat. Nec diu ſtetit dubia fortuna. Quippe uicti hoſtes terga dedere. Dani ſecuti, multos in fuga cœperunt, aut peremerunt. Fortis Danorum miles, longius inſecutus, ab hoſtibus intercipitur: tan-

Rugij Danos fuga irrident.

Nebulæ illuſio.

Regis periculum.

Rex Rugios ſternit & fugat.

tantamquè accedentium ſtragem facit, ut penè ſolus ſubſiſteret. Demum multitudine uictus, ſuper à ſe factam ſtragem occubuit. In ipſo uado trucidati multi: dum uicti, uictoresq; paſsim caderent. Ibi Esbernus Abſolonis frater, fortiter pugnans, dum fidentius hoſtem inuadit, penè perijt. Fruſtra illum equites conati ſunt extrahere, unus atq; alter, ac item tertius penè cum ipſo fuerant intercæpti. Peditum opera extractus, examinis aſpicitur: ſed uoluto corpore, dum undam projicit uomitu, oculos aperit. Percalefactus autem, etiam linguæ recipit officium: ſed diu permanſit exanguis. Tali fortium uirorum opera, tum peracta eſt uictoria: effectumq; eſt, ut ex eo die Vuandali in aciem aduerſus Danos non deſcenderēt: ſed leuibus prælijs, aut excurſionibus reliqua bella peregerunt. Hic eſt fructus huius expeditionis. Ingenti autem præda ſtipatis nauibus, in Patriam uictores redijre.

Esberni periculum.

Regis uictoria.

¶ Bellum Rex in Rugios rurſum parat: qui miſſo legato de pace cum Danis agat, at Rugij tum nec pacem adipiſcuntur, nec Dani ſuſceptam expeditionem proſequuntur. Caput. vij.

VERNO tempore aſpirante Anno poſt natum Chriſtū M. C. Ixi. Rex iam totis uiribus incubiturus bello, magnas undiq; ſtiuires conciuit. Conueneratq; frequens Iutiorum, Scaniorum, Sialandenſium, Fionenſiumq; multitudo: ſtabatq; claſsis in anchoris, nauigationis opportunitatem expectans. Tum Rugiani prioris calamitate commoniti, Legatum de pace miſerunt Domborum, uirum prudentia & facundia clarum. Is cùm ſciret, quanti apud Regem Abſolon eſſet, illum inprimis adijt, ſequeſtrum faciens ſuæ ad Regem Legationis. Ille cum Legato Regem adit in loco, quo, ut diximus, frequēs claſſis conuenerat. Simul ut uires Daniæ cōtuitus in armis, quaſlibet conditiones pacis non recuſabat. Sed euenit: ut dum ibi moraretur, Iutiorum commeatus iam penè abſumptus, quòd tempeſtas nauigationem non permitteret, iam illos domū reſpicere cōegit, reditū promittentes: Sed Scaniorum, atq; Sialandenſium abundantia adiuti, perſtiterunt. Fionenſes autem cùm idem facere monerentur, acerbius ſe oppoſuere. Quam rem, cuncta diligenter perluſtrans, Orator Vuandalorum cùm comperiſſet, qui antea pacem ſupplex petebat, comperta diſſenſione in exercitu, æquas pacis conditiones obtendebat. Sed Abſolon rogat, qbus tandē, ſi impetret deſyderata, modis ſanciri, firmarique uelit acceptas conditiones? Ille ſe pro gentis ſuæ iacto in undas lapillo, fœdera ſancire reſpondit: utſi pacto obuiā iſſent, ita perditū iri, mergēdiq; uiderent. Abſolō obſides fore dādos replicat. Domborus

Anno Christi 1161.

Domborus Legatus.

Quid diſcordia militum pariat.

x iiij uiciſsim

uiciſsim à Danis obſides repoſcit. Tum Pontifex. Vuandalos Danis non ſolùm obſides, ſed etiam claſſem cum ſupplemento dare conſueſſe: nec ulla ſactum memoria, ut darent Dani illis aut pignora, aut obſides. Ad hæc Domborus, fiducia plenus. Qua es prudentia, tria ſoles expendere tempora: ut non modò præterita, ſed etiam præſentia, futuraq́ metiaris. Olim quidèm ea gentis noſtræ, ueſtræq́ fortuna tulit, ut noſtri ueſtris cedentes, acciperent Leges ab illis: Rerum mutata uiciſsitudine, nunc alia depoſcere uidetur. Noſtra Dijs fauentibus florẽt omnia: Veſtra qualia ſint, ipſe conſpicis. Fines ueſtri armis & exercitibus tutantur: noſtri ſitu marcidi, culturæq́ inopes iacent. Noſtrarum diffuſio partium, uix alendæ quam genuit multitudini ſufficit: & tamen quos omnifariàm potentiores aduertis, non modò ſuperiores, ſed etiam pares habere contemnis. Tunc demũ tributi nos exactione ſollicita, cùm & ſortem noſtram ſucceſſibus æquaueris: & eam malis, quibus tua nunc premitur, affectam conſpexeris. Hæc Domborus. Sed Abſolon diſsimulato indignationis ſpiritu, paucis eum reſponſis excipiens, ad Regem quæ accęperat profert. Verùm pertinax freti ſæuitia, nauigationem interpolando, expeditionem fecit euaneſcere. Legatus autem, pro more quo inuicem Dani cum Vuandalis utuntur, tam diu tenetur, quoäd illum placido reſponſo abſoluant. Ne tam ſpeculator, quàm pacis arbiter uideatur aduenIſſe.

Dombori Oratio.

¶ Rex Henrici Saxonum Ducis auxilio, Vuandalos mari & terra adortus, Nucletum illorum Principem capite plectit, ſuos trucidat & fugat. Deq́ Prislaui huius filio, præclaris actis. Caput. viij.

REX autem debellandæ Prouinciæ maius opus eſſe reputans, quàm ut ſolius eius uiribus expediretur: cum Saxonum Principe Henrico, cui Leoni cognomen dederunt, per nuncios agit: ut cõmuni ope à terra, & ipſe à mari Vuandaliam aggrediantur. Non inuitus Dux ille Legationem accipit: iampridem ampliandę ſuæ in Vuandalos ditioni intentus. Igitur facta utrinq́ pollicitatione, uterq́ parat exercitum: Rex à mari totis Daniæ uiribus, Dux à terra aggreditur. Prima illis in Obotritos fuit expeditio. Magnopolenſes nunc uocantur. Nam Rex Polam Inſulam aduehitur: expoſitisq́ copijs, terram populabundus ingreditur. Saxones idem ex alio latere factitauere: ut nonnunquàm amborum agmina ſe in campis conſpexerant. Primam rei inclinationem paſsi Saxones, pabulatores multos incautius egreſſos, ab hoſtibus intercæptos amiſere. Sed huius rei damnũ ſtatim pari, aut clade maiori cõpenſabant. Nam milites armis ſupernè tectis, uelut pabulandi gratia ſparſim gradiũtur. Vuandali obſeruato tempore proſilie-

Henricus Leo Saxonum Dux.

proſilierunt. Ibi conuerſi, conglobatiquè Saxones, ad unum omnes cæciderunt. Quorum Princeps Niclotus erat: cæſiquè caput palo defixum circumtulere. Hôc cùm in caſtris Danorum uulgaretur, filius eius Priſlaus, qui iampridem odio ſuperſtitionis patriam declinans, ad Danos confugerat, cumquè illis militabat, audita patris morte cùm cœnitaret, manum paulìſper ab eſcis retrahit: ſuſpiransquè ait. Non alia debuit ueri Dei contemptor morte interire. nam patrem ille in cœlis, indignum duxit agnoſcere. Interea Vualdemarus Rex, Henrico Duci collocuturus de communi bello gerendo, medium in locum occurrit. Ibi in longum ducto ſermone, ab Duce Rex deducitur in caſtra: ſplendidoq; exceptus epulo, ab illo Regio faſtu honoratur. Omnia ad luxum compoſita: ita, ut Principe dignum ſplendorem Regijs oculis inferret. Interpoſita deinde mora, cùm ex uarijs prælijs, quę leuia multa acciderant (nam totis aciebus Vuandali dimicare non auſi, excurſionibus hoſtem fatigabant) caſus emergeret, quo opus uideretur, iterum Henricum Ducem interpellare. Cunctis circumſpiciẽs Rex aduerteret animum, quem perquirendi ſtudio ſollicitum mitteret, alterius equus claudicare, alterius effracta arma: nonnunquàm etiam ualetudo obtendebatur: omnesquè miniſterium recuſarent, periculo plenum: Abſolon ſolus ſe exequendæ rei cum expeditis offerebat. Legendorum comitum illi permiſſum eſt arbitrium. Proximum quenq; ſanguine delegit: fideliores ratus in periculo. Sed & Priſlaus, quem diximus Nicloti, filius, quem Vualdemarus ſorore in matrimonium data, artiſsimo ſibi nexu conſtrinxerat: iampridem Patriæ, pro ſuperſtitione paganica infeſtus, ducem itineris agere pollicetur. Itaq; conſcenſis equis, Ducem aggreditur inquirere: inuentumquè Regijs mandatis conſalutat. Cunq; Dux illum nocte proxima ſecum rogaret quieſcere: ut exceptus conuiuio, pro dignitate tractaretur: Ille cauſatus, Regem anxiè reſponſa demorari, ſibiquè eſſe, quod in ordinanda, collocandaquè claſſe inprimis curaret: ægrè abeundi ueniam impetrauit. Cunq; inſcenſis equis abire cæpiſſent, quidam è Saxonum Primoribus adit Ducem: increpitans, quòd Regios Proceres ſine comitatu, per medios hoſtes, in grande mittat periculum. Reuocati, præſidium Saxonum demorari iubentur. Sed ABSOLON nouis cauſis moram excuſans, nihil illi opus eſſe affirmat: ſuo malens, quàm alieno periculo redire. Deniquè tam ſe pertinacem egit accipiendo comitatu, quàm ſe egerat in demorando. Alacriter ergò egreſsi, cùm in patentes campos abijſſent, Priſlaus ſuccuſsis frenis accelerare iubet. Ego inquit, ſi meo res arbitratu ageretur, fortiſsimorum militum præſidium non recuſare uellem. Per medios

Niclotus truncatur.

Priſlauus filius eius, chriſtianus.

Priſlaui adhortatio.

uadimus

uadimus hoſtes,iam per equorum ueſtigia, de noſtro tranſitu certiores. Scio acerba meorum odia,parentem de nobis uindicare:illiq; parentare,ardentiſsimè cupiunt. Igitur commoneo fortes ſocios,ut manu conſerta,cadere,quàm capi patiamini. Illa eſt gentis noſtræ in ſanguinem noſtrũ ſitis:ut non ſinant impunè abire. Memores ergo quiſquè chariſsimorum pignorum, gladijs rem agite. Danica uos gloria commoueat per terrarum orbem uulgata:ut uirorum more pugnantes,non ut inertia pecora capiamini. Magnis clamoribus, cantibusq;, de more gentis, alacritas teſtificanda. Minus armatos in medium agmen capiamus. Nec tamen fortuna caruit ea admonitio. Territi enim, uel alacritate,uel inaduertentia deluſi,incolume illis iter præbuere hoſtes. In caſtra reuerſi,Regem anxium, iam de productioribus horis ſiniſtrum aliquid cogitantem,exhilarauere. Intromiſsis quoq;,cùm adgratulatum eſſet de ſuperato periculo, uicinum amnem Rex petendũ admonetur: ut ad Ducis properet præſentiam. Magnis nauigijs imperuius amnis,paruis tentandus erat.

¶ Rex Vuandalos fugat amne licet incluſus, Roſtock urbem tum expugnans. Caput. ix.

AGITVR defixis per anchoram maioribus, habiles uadoſis locis rates inſcendũt. Iam hoſtes hoc ueriti, multis in unum locum contractis nauigijs, reſtitere. Dani locorum imperiti, ſæpius hærent in uadis:ſed deſiliunt impigrè, manibus promouentes, quæ remis non poterant, in ipſis undis conflictati incurrentibus. Sed peruicit Danorum inſtantia:ut hoſtibus fugatis,laxiorem amnis in lacũ diffuſi uiam tenerent:diſpulſisq; hoſtibus, quacunq; uoluere iter tenebant. Suno cum expedita militum manu, uicinam lacui urbem Roſtock, nondum magnis, ut nunc eſt, mœnibus cinctam, facilè expugnat, diripitq;. Vnde amnem Vuernoniam nunc dictum, qui tum Gutacra dicebatur, accipere debemus. Quem in locum Henricus Dux cum exercitu uenit: traiectusq; Regi colloquitur de ſumma belli. Interim in litore obequitantes Vuandali, Danis inſultant. Præcipuè Pribiſlaus, Priſlai germanus, fratri maledicit: quòd communis parentis cæſoribus communione ſocietur (iam enim inter Saxones Priſlaus agebat.) Illi conuitia referens, Gratias etiam illis ſe debere contendit, qui ſe deterrimo parente deſtituerunt: non illum agnouiſſe patrem, qui ingratus fuerit omniũ communi parenti DEO. Dum aũt Rex colloquiũ ſerit, ſuperuenit qui nunciaret, adeſſe Rugianorũ claſſem. Veritus Rex, ne ſe amni incluſũ, claſſe prohiberẽt, finito colloquio ad exitũ ꝑperat. Quo perueniẽs, nihil hoſtile conſpicatur:

Roſtock expugnatur.

ſed

ſed receperant ſe iam hoſtes,ſubductis nauibus in reconditos ſinus: la tebantquè,ſi fortè Dani terram denuò ingreſsi,popularētur, ipſi tunc claſsi inuehentes perderent,ſpemquè reditus,intercæptis nauibus adí merent. Rex quoquè callidi conſilij non ignarus,artem arte deludere quærit: Mandatum dat uni ex Præfectis,ut accæpta cohorte,uicinum uicum incendat: ut hoſtes conſpicati, arbitrentur uim Danorum in Continentem excurriſſe:interim ipſi nauibus quieti demorentur, aduectos Vuandalos ita in pugnam excitos, aperta fronte non concurſuros. Nec Regem ſua fefellit exiſtimatio. nam fumum cernentes Rugiani,uacuatas naues arbitrati, incurrunt. Sed quidam Regij inſtituti non compotes,citius quàm debuere ſe prodiderunt. Quo conſpecto, retro uerſi,dolos uitauere.

Domborus poſt Rugianorum fugam & depredationem, pro Vuandalis pacem à Danorum Rege uix impetrat. Rex uictor patriam redit cum ſuis.

CAPVT X.

MEDIA dies æſtiuum ſolem acrius incaleſcere fecit: unde Dani productis in ſuperiora nauis uelis, intus ſomno incubuere. Superuenit maximus Danorum Pontifex Eſchyllus, Hiſcine inquit tumulis Milites,corpora iam ſepeliſtis, dum animi exercendi forent? Rex uocem excipiens, Facile inquit hos tumulos eſt diſcutere. Tum uicinarum partium biduò facta deprædatione, ad Orientalem regionem Rugianos fugientes inſecuti properabant: Iam ſe milites pugnæ aptabant:iam arma telaq; expedientes. cùm nihil præter prælium aut cogitarent,aut cuperent. Hoſtes de pace agebant. Nam Domborus initio expeditionis,ad ſuos reuerſus,iterum de pace acturus,ignem in littore excitat:ſignificandi gratia,quòd colloquium expeteret. Qui etiam clamans de longinquo, non poterat exaudiri. Sed Abſolon cum rate excipiendum negabat:interdixitq;,ne Dani Pacis cupidi uiderentur. Itaq; cùm nemo allaturus aduentaret, propria rate de litore conſcenſa, Abſolonis Prætoriam expetiuit:obſecrans, ut Pacis ſequeſtrũ ageret:iam obſides ſpondens cum obſequijs. Contra Abſolon, quaſi eorum quæ poſcerentur ignarus,deſertas Daniæ inſulas numerabat: memor eorũ,quæ ab eodẽ obiecta fuere. At Domborus ubi auerſum à cauſa Pont. animum aduertit,Non uacat inquit optime Pont. quòd perſonam tuã conſtituendæ pacis ſequeſtrũ interpellamus: beneficiũ hoc à domo & familia ueſtra, abuſq; aui tui memoria mutuare ſoliti. Ille dum uixit, Prouinciæ patronus eſt habitus: Filiorum eius ſi quis ſupereſſet, legitimum hæredem conſtituendæ noſtræ PROVINCIAE agnoſceremus. Ad nepotem quia res peruenit:ſupplices tibi, quas

Eſchyllus ad Milites.

Pacis ſymbolũ,ignis.

Dombori Oratio.

quas auo, patriq́ꝫ ſolebamus manus tendimus. Germanum tantùm tuum natu maiorem tibi, poſthabemus: cui te dignitas uoluit anteferri. Paruimus dum unum in Dania ſentiretis: ſed dum in uiſcera uerſi, domeſtica bella foueretis, multorum in noſtris alita eſt audacia. Sed tamen hoc præſtitimus diſcordantibus, ut ad concordiam citius rediretis. Cur ergò Pacis portam, quam inter uos reſerauimus, ipſi introire uetamur? Si uaſtationem quæritis: ecce ante uos agri noſtri. Nam ita decreuimus, in reliquum uobiſcum non armis, ſed precibus agere. Repulſi, reuertemur. Si ſeruitutem quæritis: deditionem cum precibus offerimus. Si ſanguinem quæritis: iugulos præbemus. Quid eſt reliquum quòd à nobis expetitur? Hæc cùm dixiſſet, Abſolone nihilominus Daniæ uaſtas prouincias numerante, & inter obiecta replicante, quod ille gloriabundus iactauiſſet, Subiecit Vuandalus. Audio altius tibi inſediſſe uocem exprobrationis illius, quam non ſatis digeſtam effudi. Arbitror nos ſatis iam dediſſe pœnarũ unius improuidi ſermonis. Non tam iniuriarum memorem, incidit, dicenti auditorem adeſſe. Itaq́ꝫ uenti uerba fuere. Iam ſanioribus conſilijs, & facta, & uerba pœnitendo retractamus. Igitur quo promptiorem ſupplicibus ueniam permittatis, plures eſtis habituri ſeruientes. Iam clades in hac noſtra gente, ſine ueſtrarũ rerum detrimento eſſe non poteſt. Quicquid hinc perit, uobis perit. Ergo ſi Vuandaliæ rebus parcendum non ducitis: Danicæ ſaltem gloriæ tribuatis, ut quàm multos habeat quibus imperitet. Hac ſermonum inclinatione demollitus Abſolon, apud Regem effecit: ut accæptis obſidibus, Rex in Patriam uictor, cum incolumi exercitu repedaret.

Obſidibus pax firmat.

¶ Eſchylli Lunden. Archipreſulis, affectatæ belli mouendi in Danos occaſiones, duæ narrantur.

CAPVT XI.

HAC foris parta uictoria, cœpit intus domeſticum oriri incendiũ ea de parte, qua minus debuiſſet. Nam Eſchyllus Lunden. Archipontifex, cùm theſaurum ſuum non contemnendum, in Gallia depoſuiſſet, flagrante ciuili bello, iam pace reducendũ curauit: miſsis in eam rem [illegible] religioſis. Qui reuerſi Stadium, ſedentes ad menſam, uel iactantię cauſa: uel fortè, quòd pocula deeſſent multitudini accubantium opportuna, aureum uas protulerũt. Quod nonnulli uidere prædis aſſueti, ingentis theſauri ſuſpicionem pręferentes, iam de præda cogitarunt. Egreſſos obſeruauerunt: & ut quidam ferunt, Annales in Albim præcipitatos demerſere, aurum auferentes: ſed ut Saxo ſcribit, in Holſatiam præcurrentes abſtulere. Quo comperto, Eſchyllus Regẽ adoritur: Efficiat apud loci Præſides, ut ea res,

Monachorum lauticia cauſa, I.

magno commodo futura amicis, reſtitutioni ſubiaceat. Rex difficultatem obtendit: quòd raptores occulti, præda diſtracta: ſi etiam potentes, maiori difficultate recuperabitur. Illo autem impenſius inſtante, urgenteq́ꝫ, cùm diceret Regi: ſi anniteretur, facilè futurum pro amicitia, quæ illi cum Saxonum Principibus eſſet. Eius importunitate uictus, grauatè (quòd res non ceſſura uotis uideretur) annuit. Cunquè Rex apud Sleſuicum ageret, in conuiuio, ut fit, per hilaritatem irriſit hominis iactantiam, qui inter alienos de aureo poculo gloriaretur. Is ſermo exceptus à nonnullis, Pontifici ingraueſcẽter affertur. Qui damni acceſsione turbatus, irriſum ſe à Rege putabat: perinde non ignarum, neq́ꝫ animo immunem eſſe rei interpretatur. Hęc prima inter eos amaritudinis cauſa inceſsit. Acceſsit altera: quòd Hocco quidam ante non paucos dies, in Dania Pontificatu, quòd ſciſma ſequeretur, deſtitutus: nunc recenti rerum diuiſione, cùm de ſummo Pontificatu Alexander, & Octauianus contenderent, ab Octauiano ſciſmatico, accedente Regis fauore, ad Sleſuicenſem Eccleſiam aſſumeretur: qua de re Eſchyllus execrationis in eum gladiũ diſtrinxit. Qui etiam accito Abſolone, querimoniam illi ſuam de Rege innouauit: quòd nuper damnis eius inſultaſſet: & ſe, quòd conſcius eſſet prędæ, ſi non particeps in ea re prodidiſſet: Nunc uerò ſciſmaticum ad Eccleſiam ſublimari, in contemptũ ſui, Sedis Apoſtolicę, & omnia gubernantis DEI. Quocirca eſſe ſibi in animo, tantam iniuriam, in Regem, Eccleſiæ contemptorem, etiam armis uindicare: quam in rem multorum incitamentis Amicorum urgeretur. Cauſa ſecunda.

¶ Regem Abſolon ſuſpicione omnifariam purgat. Eſchyllus illi bellum indicens, reſponſo Regis accępto, pænitudine ducitur. Caput. xij.

ABSOLON Regem ſuſpicione purgare: quòd inſcius eſſet, atq́ꝫ innoxius rerum: leue autem uerbum quod ore excidiſſet, in ſubſannãda uanitate oſtentatoris, non eò reſpicere, quòd culpæ ſit affinis, ſed quòd rem alioqui irrecuperabilem, iam perditam cerneret. Hominem uerò ſciſmaticum, non ab eo euectum odio Catholicæ partis, ſed quòd importunitas poſtulantis uſa ſit tempore. Quos uerò bellorum nunc habeat incitatores, cùm ad rem fuerit peruentũ, primos experietur deſertores. Se uerò pollicetur futurũ interpretem, ut res in integrum reuertatur. Sed Archipræſul iam à conſilijs auertens animum, percunctatur: Num ſibi belligeranti, in Regem futurus ſit ſocius? Idquè non iam conſulentis in morem rogare, ſed precantis ritu poſtulare. Tum Abſolon. Me tibi quidèm Sacerdotij tui gradu ad Iuſiurandum deuinxiſti: quo ſyncerius tibi uerum à me, non blan- Diluit Abſolon cauſas Eſchylli binas. Eſchyllus. Abſolon.

dum prouenire debet reſponſum. Non tamen tibi uſqueadeò ſum obſtrictus, ut amantiſsimi mei herum, cui cùm fidei, tùm etiam amicitiæ nexibus ſtringor, neglectis charitatis officijs, deſeram, illicq; aliquid imponi ſuſtineam. Iampridem intelligere potuiſti, Reges de rerum ſumma contendentes, graue quidèm bello laceſſere: at uerò grauius credi debet, hunc unum Regni totius uiribus incubiturū, deturbare. Quid enim expectandum? niſi ut utricq; cum ſummo dedecore damna temeritatis luamus. Tibi etiam minore dedecore aduerſitas erit, qui ſimilibus in Regem conatibus cornua erexiſti: mihi autem inexpiabile crimen futurum, tantum Regem, tam fidelem dominum, tam amicum

Eſchyllus. Principem oppugnare. Eſchyllus his uerbis ad ſummum iræ ſtridorē excandeſcens, per ſacram obedientiæ Religionem eum adiurat, mandata ad Regem perferenda ſuſcipiat. Abſolon mandatorum perlatio-

Abſolon. ne promiſſa, Reſponſorum abnuit relationem. quòd inter illuſtres uires inimicitiarum autor nolit haberi. Huic Eſchyllus ægrè legatione credita, Gerhardum Eſoromenſis domus prælatum aſſociat: ſciturū, an Abſolon fidus mandatorum miniſter exiſteret. Quorū tanta aſperitas mandatorum erat: ut non ſolùm ſimultates augere, ſed etiam amicitias odijs conuellere potuiſſet. Hanc auſteritatem Abſolon quoäd licuit temperare conatus, ſpecioſo uerborum delinimento, truces mandatorum ſententias caſtigabat. Rex audita Legatione, præter morem

Regis reſponſum. accenſus, Eſchyllum ſuperiorum Regum cruorem combibere ſolitū, nunc & ſuum ſitire reſpondit: multaq; ei in hunc modū, per ſummam uerborum aſperitatem remandauit. Quibus Eſchyllus per Gerhardū cognitis, impatiantiam metu mutauit: tantumq; illi pauoris ſurrepſit, quantum prius furoris inceſſerat.

¶ Vrbem apud Letricam Rex obſidet. Adulterinis literis urbs dedit, adiectis firmandæ pacis gratia per Eſchyllum prædijs cum cenſibus. Caput. xiij.

IGITVR euitandi periculi gratia, longinquas Vuerundiæ partes acceſsit: ſalutem ſeceſſu, non bello quæſiturus. Sed Rex indignatione plenus urbem Letricæ paludis in plano ſitam, in qua exædificanda Pontifex multa contulit, habiturus certum ſalutis ibi profugium, obſedit. Qui intus erant turbati, quòd nihil tale præuidiſſent, deditionē in diem pollicentur: niſi pax interea ab Eſchyllo componeretur. In quam rem obſidem tradidere nepotem eius, qui apud Eſronem educaretur. Rex obſide accepto, parumper ſecedit. Archipræſul cùm audiret: remandauit, ut cuſtodiæ urbis inuigilarēt: maioris ſibi ponderis eſſe, urbem diuturnam, quàm mortalem nepotem. Rex obſidionem renouat, deditionem expoſcens. Illi obaudiunt. Mi-

nitatur

nitatur obſidi peiora. Nihil profecit. Interea iuuenis ignotus, literas af fert Gerardo, quem diximus Prælato, in Eſronem, ut urbi inmittat. Quarum erat continentia. Placere ſibi plurimum deliberato, ut dedi- tione urbis conſulant optimæ ſpei, nepoti ſuo: priora fuiſſe minus ma turati conſilij, improuida mandata. Autorem ignorabant: Regem ta- men de compoſitis multi inſimulabant. Gerardus opem impendit, ut literæ inmittantur. Interim ſublimem trabem Rex erigit, nepotem ab alto ſtrangulaturus, ut ſimulabatur: cæterum à moribus eius crudeli- tas longè fuit aliena. Audiens Gerardus, cucurrit: Regem orat, ſuppli cium ad eius reditum differat: Secꝫ portis, impetrata uenia, poſtulat inmitti. Cùm introiſſet, ſciſcitatus quid literis accepiſſent: Illi pandūt. Nihil cunctandum ſuaſit ille, quo deditione urbis, uitam redimant op timi iuuenis. Itaqꝫ Rex urbe potitus, Pontificem maximo cōfecit mœ rore. Sed inde præmiſſa de pace Legatione, Scaniam redijt: tam præ- cipiti uſus conſilio in reparanda, quàm utebatur in ſoluenda amicitia. Nam prædia cum cenſibus, quæ priſci Reges Eccleſiæ contulere, ipſe Regi permiſit: reſtituens unde ſecuris temporibus maxima ſunt orta diſsidia, dum illicitis prophanationibus poſteri Reges inhærendum putabant. Cùm tamen Deo ſemel ſacrata, ad prophanos uſus ſint mi- nimè reuocanda.

Literæ adulterinæ.

Vrbs dedita.

¶ Rex terra ſancta, atqꝫ Roma peragrata, in Vualogaſtos Piratas mouetur. Fit pax. Legatio ad Cæſarem ſuper iurgijs aliquot Saxonum & Vuandalorum mittitur. Caput. xiiij.

PER quæ tempora quidam Chriſtiarnus ab urbe Mo- guntia, Octauiani Antipapæ functus Legatione, Regi penè perſuaſiſ- ſe uidebatur: ſed obſeratas Eſchyllí aures reperit. Qui rebus ſuis in Da nia non benè conſtitutis, peregrinationē ſubijt in terrā ſanctam: ut me dio itinere urbem Romā inuiſens, ſummū Pontif. doceret de his quæ à ſe geſta ferebantur, conſilium eius atqꝫ præceptum expectans. Inter- ea cùm Esbernus Sleſuicen. Pontifex, orta ſimultate audiret à ſuis, loci Præfectum occiſum: ceſsit exulans, defecitquè. Qua occaſione Hoc- co, quem diximus, Octauiani Antipapæ fretus autoritate, ſedem pri- ſtinam iterum occupauit magis, quàm iure inſedit. Tum etiam Rex tranſmarinam in Vuandalos Vualogaſti incolas, quòd ex eorum por tu crebrę piratarum infeſtationes eſſent deprenſę, fecit expeditionem: permittentibus Rugianis fœderatis comitatū. Nam Vualogaſti Prin cipatus à reliquis Vuandaliæ populis ſemper diuiſus habebatur. Illi uocato in auxilium Bugiſlao Pomeranorum Principe, armis ſe tueri confidebant. Sed aduocatus Bugiſlaus, paci magis, quàm armis indul

Hocco reſtituitur.

ſit.Nam inter Regem,ſocioſq; ita componit: ut ipſi in reliquum Regi pareant:Piratas,quod in ſe eſt,exigant. In quam rem acceptis obſidibus,Rex abire ſtatuit. Sed in concione,quæ erat Bugiſlao cum Rugianis,iurgia inciderunt inter Saxonem & Vuandalum: quæ eò decurrerant,ut cùm in Principem quiſquè ſuum reſpicerent,ex hac occaſione magna ex parte ſit attenuata familiaritas, quæ Regi, atq; Duci Saxoniæ inceſsit. Cùnq; per eam tempeſtatem Danorum Pontifices, nonnulla legatione accepta,ab Octauiano Antipapa ſollicitarentur: eaq; res ad Regem permanaſſet: uolens ea de re certior fieri, ſcribam ſuum Radulphum,hominem Britannicum, lingua quàm prudentia promptiorem,miſit ad Imperatorem,eiuſq;,ut uidebatur,Pontificem Octauianum.Certabant autem Pontifex & Cæſar, hominem honore præuenire:quo ſibi nationem conciliarent. Cæſar audita legatione eius hominis, dolenter ſe uidere teſtatur in Eccleſia ſciſsionem: cuius rei gratia nuper in Italia ſe habuiſſe Conuentum grauiſsimorum hominum:ibi Octauianum ſe iudicio Patrum ſubieciſſe, Rolandum uerò refugiſſe: Quocirca opus ſibi eſſe, Regũ etiam conſilia uocare: quorum magnã ex Chriſtianiſmo partẽ,iam parti alteri ſciat acceſſiſſe: Sibi uerò prudẽtiſsimi ac illuſtriſsimi Danorũ Regis exponendã ſententiã: qui ſi adeſſe dignabitur,magnũ rei momentũ ſit futurus, multarũ ſalutem animarũ omni proculdubio facturus:& ne grauis illi tantũ itineris ſuſcepiſſe labor uideatur, poſſe ab Imperio ſe eam rem compenſare: permiſſa illi,in Italia prouincia, atq; totius Vuandalię Pręfectura.

¶ *Rex Cæſarem adire, omnino ſtatuit: multis ſuper hoc cum Abſolone conferens, tandem abit. Caput.xv.*

NVNCIVS magnis promiſsis plenus, alacris ad Dominũ ſuũ redit,Cæſaris ac Octauiani in illũ deſyderium exponẽs. Capitur Rex & ipſe cupidine uidendi tantũ Imperij apparatũ: nihilominus quæ adiecerat promiſſor,tacitè expectãs. Prius quàm tamen excederet prouincia, Bernardus quidam Legationis ſpecie ab Octauiano miſſus in Daniã, Conciliũ edicit Pontificum. Sed pauci adfuere. quòd abſentiã Archipræſulis prætẽderat. Itaq; caſſa & inanis opera fuit, ludibrio magis, quàm legitimo ſimilis Cõcilio.

Regis & Abſolonis dialogus.

Rex aũt iter ingreſſurus, Abſolonem uiæ comitem depoſcit. Ille cauſatur,& commeatus deeſſe,& turbatam incolumitatem obſiſtere. Tum Rex. Quamdiu mihi cõmeatus ſunt,tibi nõ deerũt. At ille. Incolumitatẽ corporis etiamſi præſtiteris, mentiũ ſynceritatẽ quo modo ſeruabimus, ſciſmaticos aditu uenerãtes? Tum Rex. Ad hoc inquit ibimus: ut cũcta plenius cognoſcẽtes,ab errore deprẽſo reſiliamus. Abſolone aũt pertinaciter publ. Religionis hoſtes adire recuſãte, Hactenus inqt Rex,

te ſuper

te ſuper omnes colui: ut hiſce mihi in rebus adeſſes: quibus ſi à te deſeror, quid ex te in reliquum commodi ſuſcipiam? Tum ille, exprobrata ſibi ingratæ mentis indicia arbitratus, Ad deſerendam inquit, tui nominis amicitiam, nullis corporis periculis adduci potero: at cùm de animæ negocio agitur, humano timori diuinũ præferre phas eſt. Ego uerò & ſi circumſtantia rerum damna peruideam: tamen ut te in hoc tempore, quo de ſalutis periculo imminet diſcrimen, non relinquam, te Rex ſequar. Alios deinde præcipuos prudentia uiros aſſumit, Esbernum, Sunonem, Buriſium. Illum præcipuè: ne quid per abſentiam nouaret. Iam publica fide interpoſita ab Adolpho Holſatiæ Comite ductum petebat. Aderat ignotus miles ad Eydoram: Interrogatus, an Adolphi nomine Conductum eſſet præbiturus? Ille Dominũ ſuum eius rei gratia proximè adeſſe confirmat. Cæteri addubitabant ire. Rex primus pontem tranſierat, fiducia plenus. Adolphus illũ ueneranter excipit, Regem conſalutans, & ſi ex priſcis temporibus nonnullæ ſimultates, ut fieri ſolet, inter contendentes de finibus interceſſiſſent: proximo tamen oppido Regem ſuis impenſis humaniſsimè diſponebat accipere. Sed Rex recuſans, ſuo ęre impẽſo cibos iuſsit emi. Adolphus, ne quid uenderent, ſuis edixit. Et Dani primo quidèm elatis domo cibis utebantur. Inde pudore adacti, Adolphi menſam ſepſere, humanitatem eius non auertentes. Rogatus inter eundum, quanto poſſet itinere præbere conductum? Ad Bremam inquit, uſquè ſaluos ſtatuam. Proceres addubitantes, inter ſe muſsitauere: quòd Rex tranſito Albi, extra Adolphi ditionem, nullam ſalutis aſſecurationem in Saxonum gentem haberet: Abſolonique impoſuere, ut Regem admoneret cauere periculũ. Ille in mane tentato diſſuaſu, ubi ſe fruſtra conari uidit, cæteris renunciauit. Adolphus Holſatiæ Comes.

¶ Esbernus Regi Cæſaris Curiam fruſtra diſſuadet. A Brema Metim ueniunt: ubi ſuperſtitioſo attactu paruulorum matres illum fatigant. Caput. xvi.

ESBERNVS autem rem aſſerit grandẽ, quòd Rex cum Proceribus, exteris terris, ſine ductore, ſe uanæ Cæſaris promiſsioni permittat. Igitur ubi fratrem impellere non potuit: ut commonitionem, quam fruſtra tentarat, iteraret, Ergo inquit adeſte, aures præbituri, ſi linguam intendere non audetis. Cæteri diſceſſere, non auſi tentare quod Abſolon recuſaret. Sed ille fratrem ubi reuocare propoſito non potuit: deferendum tamen nõ putauit. Aderat ergo dicenti apud Regem. Ille ubi data copia eſt, Nos inquit Rex, in pericula aſſequi te ſoliti, ubi armati armatis concurrimus, ſine timore procedimus: nunc uerò inermes, alienæ fidei parentes, circumſpicere debemus quo pro- Esbernus ad Regem.

grediamur. In alieno agimus ductorem: qui ſaluos præſtare poſsit nõ
habemus. At quo tendimus? Quippe quo Regnum tuum ab æuo li-
berum, inmeritam ſeruitutem ſine gladio ſubeat. Quid autem ſtulti-
us, quàm nullo impendente periculo, ultrò ad deditionem procurre-
re? Rex paucis iram exprimere ſolitus, Etſi te inquit adeò perurgeat
metus, ut uiæ comes eſſe non audeas: me tamen trepidationis tuæ ſo-
cium non habebis. Ingreſſos Bremam, loci Antiſtes omnibus huma-
nitatis numeris inſtructiſsimus, & liberalitate conſpicuus, impenſiori
bus hoſpitalitatis officijs proſequendos ſuſcepit. Cùm autem de du-
ctu præbendo rogaretur: comitandi ſibi Regem, non ductandi phas
eſſe reſpondit. Complures quoq; Saxoniæ Principes, quo tutius Cu-
riam peterent, Regijs ſe ſodalitatibus deuinxerunt: adeò, ut de Dano-
rum familia ac grege eſſe putarent. Igitur creſcente comitatu, cùm mul
titudo ſpeciem hoſtilis exercitus prætenderet: incolæ uirorum baſili-
Aſylum miſerorum. cas petiere, quo incolumes eſſent. Rex ubi hæc aduertit, præmiſit qui
de pacato eius tranſitu præmonerent. Cùmq; ad urbem Metim ueniſ-
Metenſium humanitas. ſent, rerum uenalium precia, ob frequẽtiam aduenarum meruere: ſed
prouidentia Senatus effecit, ut huic rei conſuleretur. Iam Matres com
perta Regis benignitate, paruulos Regi offerebant tangẽdos. Omniũ
eñ Gallicanarũ partiũ habet exiſtimatio, Regiũ tactũ uim habere di-
uinã. Vnde & Franciæ Reges ferũt hodiè curare tactu gutturis uitia.

¶ Rex Cæſaris Curia exceptus uerſutia, Abſolonis con
ſilium auertens, Daniam, annuente Rege, Imperio
Rom. deuouet. Caput. xvij.

Henrici Saxonum Ducis humanitas. INGRESSO Curiam Rege, Henricus Dux Saxo-
niæ, magnam ei ſuorum partem caſtrorum ceſſit: hoſpi-
talitatem exhibens, quam Danorũ genti ſciebat eſſe præcipuam: Re-
gemq; conuiuio exceptum, perbenignè fouit. Poſtero die Abſolon
cum Rodulpho ad Cæſarem mittitur, cum obſequij, ut mos habet, ex
hibitione. Ibi ium Cęſar ad Imperij Maieſtatem reſpiciens, cauſari cœ
pit: quòd Rex ſerius aduenißet, Imperio Romano deuinctus obſe-
quio: quòd Regnum illius de manu recognoſceret. Tunc Abſolon,
Decuiſſe inquit Cæſaris fidem, ea potius ante itineris ingreſſum Regi
exponere, ad quod eum tantis promiſsionibus impuliſſet. Cæſar, per
quem Regi promiſſa feciſſet, interrogat? Abſolon, demonſtrato Ro-
dulpho, Hic eſt inquit, qui credulam Regis ſimplicitatem, magnorũ
promiſſorum commentis illexit. Eoq; negationem Cæſaris referre nõ
audente, ſeriem totius promiſsionis ediſſerit. Inficiante, aut diſsimu-
lante Cæſare, Abſolon reducem Regi dari depoſcit. Ille, plus negocij
eius reduci triburum, quàm aduentui impendere negat. Rex ubi ſe
circum-

circumuentum uidet, tametſi mucronem ceruicibus ſuis applicatum aſpiceret, ante ſe eam ferro, quàm patriam ſeruituti ſubiecturum aſſeuerat. Æſtuante eo, opiſq; modum impenſius exquirente, Abſolon liberationis uiam à ſe repertam profeſſus: nõ amplius illic Regi, quàm in patria trepidandum aſſeruit. Siquidem trans pontem, quo Gallorum Regnum à Germanico ſecernitur, uenationis ſpecie ſæpius illum obequitare iubet: ac demum cùm conſuetudine uiciſſet ſuſpicionem, cum potiore familiæ parte, aliquot è finitimis Galliæ oppidis petere: haud dubitaturum, quin à Rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius conſilij executionem Cæſar arte præuenit. Nam quem præceptis & comminationibus in ſua iuga cogere non poterat, promiſsis obligare tentabat. Vnde omnes Germaniæ Principes ſacramento adegit, Vuandaliam Regi ſubijcere. Quæ res ſi minus procederet, ipſum ab Italia redeuntẽ rem impleturũ: ut deinceps Rex Romano Imperio iunctus haberetur: non ut in cœtum uocatus accederet, aut in exercitibus ordines dictitaret, Principum aliorum more, ſed magis ſpecie, quàm re Imperio ſociatus haberẽt: Filio ex ſenato, nulla perinde obligatio maneret: nec in reliquos Daniæ Reges propagaretur, ſed in ſola Vualdemari perſona finiretur. Nec dedecori, ſed honori futurum Regno ſuo. quòd ſimili ratione Anglorum Reges, Franciæ Regibus deuincirentur. In hanc formam utranq; Cæſari Rex manum porrexit: Imperij membrum inde memorabatur.

Conſilium Abſolonis. — *Cæſaris uerſutia.* — *Dania Imperio mancipatur.*

¶ Octauianus Victor ſuper Eccleſiæ primatu certat; Rex Abſolonis conſilio, ſciſmate ſe eximit.

CAPVT XVIII.

CVM Octauianus, qui in Pontificatu adulterino, Victoris ſibi nomen aſciuerat, uocata Concione perdocuit, quàm ſanctè ac iuſtè ipſe, quanq; irreligioſè Rolandus ad eam ſedem perueniſſet: ſibi per oſtium aſcendenti, omnia iure parere debeant: Illi aliunde nitenti, quid reddendum ſit, ex Euangelio, non ſua uoce perdiſci: & ut Conuentum celebrem faceret, Pontificeſq; deliniret, ſanciuit: non ante ad Rom. Curiam eſſe prouocandũ, quàm ſit cauſa Epiſcopali audientia ad plenum diſcuſſa. Finiente eo, Cæſar Prouinciarũ Reges, huius controuerſiæ gratia à ſe docet euocatos. Eorum ſententiæ pariturum ſe cum Octauiano Victore, abſentes non magnifaciendos: quos ideo non adeſſe compertum ſit, quòd in Romani Imperatoris iniuriam, Romanũ Pontificẽ ſuo cõtendant arbitratu conſtituere. Raynaldus Coloniæ urbis Antiſtites, uerbum ex ore Cæſaris ipſo annuẽte ſumẽs, rem ita proſequiť. Quàm iniuriũ uidereť Franciæ, Hiſpaniç, Angliç Regibus, ſi in eorũ Prouincijs, Romanorũ Imp. deligeret

Octauiani decretum. — *Comitiæ Principum.* — *Raynaldi Colonien. Epiſcopi Oratio.*

ordinandos Pontifices: tam debet ſentiri temerarium, ab illis in urbe Roma (quæ titulum, & Imperium præſtat Cæſari) illorum uoluntate Antiſtitem deſignari. Æquius quidem ex duobus uideretur: ut qui Imperium orbis tenenti ſuccedat Octauiano Auguſto, is in omnem Chriſtianiſmum phas habeat, publica Iura tueri. Nunc autem Cæſarem ea eſſe modeſtia, ut ſinat quenque in ſua prouincia agere. Qua ergo temeritate contendant Reges, in partem deuocati Regiminis, primo culmini præficere Præſulem? Hæc tam glorianter ac iactabunde dictitabat: ut mutata ſæpe lingua, de Romana in Gallicam, deque illa deſcenderet in Germanicam, ut omnibus compertum haberetur, quod tanta ab illo inſtantia ageretur in concione. Finierat ille: & iam Octauianus, execrationes orſas in Alexandrum, accenſis luminibus intentabat: cum Abſolon Regem, ut exiret admonuit. Egreſſo illo, Abſolon ſequi inſtitit. Tum Octauianus precibus agere, ne iuſticiam deſereret. Ille uero Regem ſuum, cuius ueſtigia obſeruare ſolitus, deſerere ſe non poſſe teſtatur. Ita Regem, ne ſciſmati inmergeretur: ſeque ipſum, ne ſacrilegij particeps eſſet, ſeruauit.

Confirmat, at non tribuit Imp.

¶ Ob pabuli defectum, Dani uicum oppugnant; quod Regem male afficit. Redit in patriam.
Caput. xix.

IVO quidam Othonienſium electus Pontifex, ab Abſolone, ne faceret deterritus conſecrationem: tamen, ne dicam, execrationem ab Octauiano ſuſcepit. Tum omnis ille Conuentus conceſsit in oppidum Biſuntium non longinquum. Ibi primo alimentorum defectio fuit iumẽtis. Rex precio mercari iubet. Vbi deerat, inſinuatumque eſt Cæſari, præcipit, ſtabuli ſui Magiſtrum curare de Regijs etiam iumentis. Ille ſecum ductis Danorum militibus, ex oppido non longinquo iubet cuncta petere. Ignari conſuetudinis in loco Dani, primum precio, inde prece quærunt. Vbi nihil proficiunt, uis adhibita eſt. Expugnato uico, etiam incendia miſcẽt. Quę res comperta Regi, incredibili illum mœrore affecit. Interea Cęſar de Moguntinis, ſuper occiſo Paſtore ſuo, quam pœnã irrogaret in Concilio quęſiuit: cum interim Regi pabulorum defectio nũciatur. Suggeritur Cęſari. Ille, quia uicina prædia, dotis illi nomine, tanquam Cæſarianę coniugis patrimonium conferebantur: iubet, etiam adhibita ui quæri neceſſaria. Rex refugit: præfatus, non ſe hoc in alieno acturum, quod in ſuo minime pateretur. Collaudata uirtus. Tum Henricus Dux Saxoniæ, Cæſarem admonet de Rege hoſpitaliter tractando: eius eſſe Regnum commune omnium tranſeuntium hoſpitium; in quo uirtus ea præcipua

Vicus à Danis expugnatur.

præcipua ſit. Cæſar autem præſente Rege, cuncta liberius iubet exhiberi. Abeũti Moguntinus Pontifex binis noctibus hoſpitium inſtruit. Cæteri quoq; moniti, humanitatem detulerunt. Solus Ludouicus Thuringiæ Princeps, dum Regium comitatum admiratur, equũ præcipuè Regium collaudat: & ita collaudat, ut ſe teneri eius cupiditate non diſsimulet. Rex munificus, ubi comperit, ſtatim elargitur. Vanũ Principem dixerim, qui cùm hoſpitalitatem liberaliter exhibere debuerat tranſeunti, etiã ſpoliare audet, improbè poſtulando. Cùm in Holſatiam reditum eſt, interuentu Abſolonis, omnis inter Regem & Adulphum Holſatiæ Comitem controuerſia ſuſtollitur: & primùm amicus, deinde etiam miles Regis conſcribitur. Taxat Thuringiæ Principem Ludouicum.

¶ Rex auxilio Henrici Saxonum Ducis, & Rugianorum, Vuandalos fortiter aggreditur.

CAPVT XX.

ANNVS erat poſt natum Chriſtum M. C. lxiiij. cùm Orientales Vuandali, iamdudum Danis infeſti, à Rege domari cœperunt. Henricum Saxoniæ Ducem belli ſocium Rex exciuit: qui etiam aſſiduo bello gentem DEO perfidam infeſtabat: utq; ſocietas belli, magno uinculo necteretur, Henrici filiam in cunis, filio itidem impuberi deſpondet. Paratur utrinq; bellum magno apparatu. Tum Rex Rugiam adnauigans iam fœderatam, claſsis ſupplementa depoſcit ex formula. Iam quidèm in congentiles bello inſtituto, uariabant Rugiani: & ſi paucis adhuc obſidibus res niteretur. Abſolon dimiſſus ad alloquendos Rugianos, cùm in concione eſſet, iuuenis Vuandalus quidam, unius ex Pontificis ſatellitibus, equum miratus, grande precium ſe conſtituit, ſi uendatur, ſoluturum: ſed inceſſus gratia pertentandum poſtulauit. Traditur equus. Ille inſidens auolat. Defertur res Pontifici. Ille in concione queritur, uiolatam pacem abductione iumenti. Indignati uniuerſi, publicam fidem uiolari: armantur ad perſequendum iuuenem. Interim cognati eius, Pontificis pedibus aduoluti, cum lachrymis precantur, populum ab ultione reuocet, precium ſe ſoluturos. Victus ille precibus & lachrymis, reuocari iubet ad uindictã procurrẽtes. Interim equus reducitur. Abſolon de iniuria ſatellitem increpat. Tetiſlaus Rex erat Rugianorum gentis: igitur ex fœdere ſequi Regem iuſſus eſt. Henricus aũt Dux de ſuo latere aggreſſurus à terra, præmittit expeditioni cohortem equitum ad oppidum Demina: ibi caſtrorum ut fecerant locum occupaturam. Vuandali autem cum parte copiarum, quàm toto exercitus robore præliandum tutius ducentes, magno animo ducunt in metantes caſtra. Anno Christi 1164. Abſolonis equus aufertur.

caſtra. Conſeritur graue prælium. Ibi fortiter pugnantes, Adolphus Holſatiæ Comes, & quidã Raynaldus, nomine quàm ditione notior, cadunt. Guncelinus Suernenſis, & Henricus Raceburgen. Comites, correptis Signis, ſocios de fuga colligunt. Integrant pugnam: & pulchram de amiſsis commilitonibus peragunt uindictam.

Demina Vuandalorum urbs ſolo æquatur. Coſcouam ciues deſerunt. Vualogaſtum Rex præſidijs firmat. Tandem facta pace inter belli ſocios, bello parta diuiduntur. Caput. xxi.

Demina ſolo æquatur. NTEREA Henricus cum copijs ſecutus, cùm Deminam urbem obſidere conſtituiſſet, uidet incolis fugientibus deſertam, ſolo iuſsit æquari. Ad Coſcouam ueniens, ſimili incolarum trepidatione uacuam cernit. nam diffiſi munitionibus, in inuias paludes cum uxoribus & pecoribus ſe Vuandali receperũt. Rex interea à mari aggreſſus

Vualogaſtum. Vualogaſtum per amnem Penum munitam urbem, miratus: quòd illam quoq; incolæ deſeruiſſent: neq; ſolo æquare, neq; concremare paſſus, ſed præſidio impoſito firmandam duxit: impoſito Vuethemanno, ab piratica homine notiſsimo. Poſtea tamen meliori conſilio, ne hoſtibus denuò pateret, quòd erat opportuna loco, Regijquè ad continendam in fide prouinciam accommoda uideretur, Abſoloni ſeruandam attribuit: eiquè filium adhibuit Chriſtophorum, iam prima Militiæ rudimenta perdiſcentem: Buriſium, Suenonemq; Aruſij Præſulem adiunxit: quo firmiori præſidio ſeruaretur. Cùm autem nequè in aciem hoſtes prodirent, nequè pactionis ulla fœdera depoſcerent: Rex animi dubius hærebat quid faceret. Commonuit Abſolon: ut palis, qui amnem facerent innauigabilem, ſubductis, cum claſſe ad interiora procederet. Id cùm tentaretur, circumfuſi hoſtes, iacu-

Petrus Eliuíſilius. lis rem impediuere. Petrus quidam Præfectorum, cum ſua cohorte in terram deſcendens, hoſtibus congreditur. Sed dum ille pugnat, ſocij abeunt, illum relinquentes in medijs hoſtibus: qui multitudine magna circumfuſi, facile paucos multi oppreſſere. Igitur Rex cum claſſe procedens, Henrici exercitum nauibus ſuis traiecit. Sed tum rebus ſuis diffiſi Vuandali, quòd iunctis exercitibus peterentur, reliquarum etiam urbium excidium formidantes, Regi obſides de pace offerunt: Duci nequaquàm daturi. Ille ſe ſine belli ſocio non eſſe pacturum, reſpondet: attamen miſſo nuncio, docet Henricum quid geratur. Ille remandat. Non ſe abhorrere à pactis quæ Regi placeant, dummodo in forma caueatur, ut Henricus quæ à Vuandalis cœpit, teneat. In has igi-

Vualogaſti partitio. tur Leges fœdera conſcribuntur. Vt Vualogaſtum trifariam diuidatur. Pars una Tetiſlao Rugianorum Regi: Altera Kaſmiaro, Tertia

Priſlauo

Priſlauo Nicloti filio, Danicarum partium Proceri tradant, Piratis ex portu prohibitis, Rex in ſua reuertitur. Sed Kaſimarus conſortes imperio ciuitatis peroſus, agit, ut tędeat illos manſionis. Nam Priſlaus non fiſus congentilibus: quòd defectionis in eo facilitatem damnarēt, ipſeq́ illorum horreret perfidiam, in Daniam reuertitur: Rugianos his afficit incommodis, ut ne in Patria ſecuri uiderētur. Et cùm illi ma-gis in Henricum Saxoniæ Principem, quàm Regem reſpicerent, ani-mos concæpere in Danos rebellandi.

¶ Rugianorum prouinciam Arcon, & portum Por, Rex depopulatur. Zuuinam regionem ferro & igne Ab ſolon uaſtat, fugatis bis Vuandalis.

CAPVT XXII.

Res diſsimulata ab Duce iniuria: quód deſertores ſuos ſuſciperet tutandos, claſſem parat in Rugianos. Primumq́ in prouin-ciam Arcon excurrit, incendio uaſtans rura. Inde in portum Por tran ſitum eſt: & ut diuiſis agminibus tenderetur, conuenit. Iuſſus, noctu Abſolon Zuuinam innauigare, Rege protinus ſecuturo. Sed noctur-num Pontificis tranſitum, Regij uigiles ſomno capti, neglexerunt. So Zyudram Saxo uocat. lus igitur cum paucis nauigans, milites excurſuros exponit. Ibi duo ui ri armis & uiribus pares, æmulatione fortium factorum certare uide-bantur: cùm hoſtes cymbis fugientibus cernerent, adactis equis in am nem procurrerunt. immemores, quód armis graues eſſent. Igitur ab æmulatione uirtutis, ambo perierunt. Sed Abſolon regionē permen-ſus, ferro & flammis omnia populatur. Ingentiq́ præda ante ſe acta, cùm ad naues tenderet, uidet ingentem hoſtium nauium à tergo immi-nere. Itaq́ uadum unum atq́ alterum tranſiens, quo timorem ſignifi-caret, hoſtibusq́ difficilem uiam fugæ faceret, lentus inceſsit. Duo é ſu is pedites præda onuſti, de longe ſecuti, ab hoſtibus totidem impetun tur. Illi poſito onere, gladios ſtringunt. Hoſtes non propinquant: ita-que reſumptis fuſtibus procedunt. Plures numero hoſtes circumuol-uant. Illi grauiter pugnantes ſe tuentur. Abſolon conſpicatus, auxilia ſubmittit, Paulatim Vuandali accedunt: & tali initio totis agminibus concurritur. Fugati demum hoſtes, ceſſere. Dani cum præda ad naues properant. Obuiam illis fit agmen remigum ſuorum, auxilio uentu-rum. Hos de præda donat, uoluntatem etiam ſine facto renumerans. Interim Rex cum reliquo adnauigat exercitu, in terrā egreſſurus: ſed præmonitus ab Abſolone, nihil ſupereſſe quod agatur, gauiſus, quód parte copiarum bellum ſit peractum, in Daniam redit. Autumni tam en eiuſdem anni tempore, cùm iam agri pabulis abundarent, in hoſti-cum regreſſus Zuuingianorū ſolum, & repetita urbe Arcon, ſubiecta

præda

præda uexauit:incolæ uiribus freti,quòd ſe pares,hoſtium conſpecto numero,arbitrarentur,in pugnam egrediuntur. Rex ſimulato timore,quo hoſtes longius ab urbe detraheret, iubet ſuos paulum hoſti cedere. Inde pugnam ingreſsi,hoſtes ſuos Dani fugant. Illi urbem fuga repetūt:ſed in aditu,ipſisq́ ſub mœnibus periere multi, nec poterant deinde in aciem prouocari.

¶ Rugiani rurſum pacem cum Rege,datis quatuor obſidibus ineunt. In Regnum Kanutus conuocatur. Burisius ſuſpicione ſe purgat in concione.

CAPVT XXIII.

Iaſmoda inſula. INSVLA erat eiuſdem ditionis Iaſmoda: in eam tota claſſe conceſſum. Abſolon inter excurrentes primarius, inter redeuntes nouiſsimus, fortem ubiq́ Regem operam nauauit. Equitum cohortes ſparſæ ad prædam. Rex cum robore exercitus ad Signa conſiſtit. Interim nunciatur, ualidam ſuorum manum hoſtibus circumfuſam laborare. Rex reuocatis qui propius aberant militibus,eò contendit. Socijs opem tulit:liberatosq́,ſibi,ac ſuis reſtituit, multa hinc inde præda coācta. Sed Rugiani expectatam à Saxonibus opem non uidentes,damnata promiſſorum fide,ad Regis fœdera redierūt. Apud

Strela inſula. Strelam inſulam,quæ ut creditur,nunc urbem oſtendit continenti impoſitam,inſignem,quæ Straleſſund etiam hodiè appellatur, quatuor obſidibus proditis,pacem à Rege petiuit Teriſlaus: impetrauitq́, interpoſita grandi, qua mulctabatur pecunia. Interea Proceres inter ſe multa contulerunt. Operæprecium uideri,Regium ſanguinem, dum ſupereſſet Rex,ad Regni participationem prouehendū. ne ſi quid Regi humanitus accideret,iterum de Regno oriretur, ut ſæpè aliâs, contentio. Rem Regi detegunt. Ille non reluctatur: acceſsionem honoris,

Kanutus Regis filius in Regnum conuocatur non detrimentum arbitratus Poteſtatis. Res in concionem perducta, communi Procerum uoto,& populi conſenſu perficitur. Vnus inuentus eſt Buriſius,qui in concione,cæteris ſuffragia promentibus,tacitus aſtabat. Vbi res annotata eſt,ad Regem perducitur. Indignatione carere non potuit.quòd pridem de Regni ambitu eſſet notatus. Purga-

Buriſij excuſatio. re ſe tamen Regi uolens,Nihil inquit optime Rex mireris, quòd tacitus aſtiterim. Stupor me ſilentē tenuit: admirantē rem tantam peragi, de qua neq́ tu, neq́ aliorū quiſq́ uerbum feciſſet, quod quidèm ego noſſem. Simul & iſta me conſyderatio auertit,recordantem, plurimas fuiſſe contentiones de Regni communione. Quòd ſi inter patrem & filium tale quid(quod abſit)oriretur, quàm calamitoſus Regni futurus eſſet ſtatus,animo uoluebam. Satisfactum uidebatur Regi,indignationem potius diſsimulanti,quàm ponenti. Interea ſacramenta nouo Reg

uo Regi innouanda erant. Acceſſere cuncti, in Kanuti nomine iurantes: ſolus ille reſtitit. Affirmans ſupereſſe, & faxint Superi, ut diu ſuperſit, cui ſacramento obſtrictus teneatur. Nunquàm ſe Saxonum ritum, de dimidio pluribus præſtito iuramento, probauiſſe. Alterū neceſſe eſt uiolari, dum contentio inter ambos oriatur. Audijt Rex magis, quàm probauit purgationem.

Taxat Saxones.

¶ In Hallandiam Rex proficiſcitur. Buriſij libera ad Regem confeſsio. Abſolon Tribuſanam Inſulam deuaſtat. Rex expeditione in Vuandalos, duplici occaſione auertitur. Caput.xxiiij.

INTEREA profectus in Hallandiam Rex, comitem adhibuit Buriſium. Quo etiam itinere nonnihil attētatum eſt, in quo annotari uidebatur. Sed ut ſuſpicioni finem faceret, aperto ſermone Regem aggreditur. Quoniamquidem inquit Rex, dignitatem Regiam, quæ hactenus Procerum electioni ſuberat, hæreditariam facere inſtituis: ſi in proximos beneficij impenſo perpetuitatem induxeris, tibi in reliquū obligatiores efficeres: ut ad liberos quiſqꝫ ſuos accæptam adminiſtrationem tranſmitteret. Noſti tuorum natales: ſcis non eſſe Regno alienos. Fac igitur, tui ſit beneficij, quod aliàs armis poterat uendicari. Mouit Regem tam libera poſtulatio: ſed annitente potiſſimum Roſchildenſi Pontifice, bonam Iutiæ partem accæpit, in poſteros legitimo iure tranſmittendam. Aſpirante Vere, Rex expeditionē in Vuandalos tergiuerſantes mandat Abſoloni, ac cuidā Magno primæ Nobilitatis uiro: Chriſtophoro filio iuſſo inter eos ductare ordines. Igitur Scanienſium, quibus Magnus: Fionenſium, quibus Chriſtophorus: & Sialandenſium, quibus Abſolon præerat, apud quem tamen rerum ſumma conſtitit, nauibus in prouinciam Tribuſanam mouerunt. Tanta tum Vicorum fuit aduſtio, ut diu poſt deſertæ regionis horrida facies remaneret. Iam in littora cū prędis reuerſuro Abſoloni, nunciatur hoſtiū ſuperuentus. Ille parum feſtinans, lentè procedit ad opportuna pugnæ loca. Venientes ita excipit, ut non ueniſſe uellent. nam fugati, uictoriam illi reliquerunt. Tantus autem inopinato algor etiam uerno tempore incubuit, ut iumenta terræ infoſſa, à frigore uix ſeruarentur. Reperta in cauernis anguium iam innocuorum ingens fodientibus multitudo, miraculo fuit. Et quanquàm Scanienſes præcurrere ſocios temerè præſumpſiſſent, orta tamen tempeſtas effecit: ut dilati, ſocios nauigationis comites acciperent. Et quoniam multiplex in rebellionem Vuandalorum Regi cauſa ſuadere bellū in gentem uideretur: proxima æſtate magno iterū apparatu mouet in Vualogaſtenſes, & uicinos populos, quos cognomine Lenticos appellauere:

Buriſius ad Regem.

Tribuſana à Danis infeſtatur.

Frigus uernale.

Lentici.

uere: communi quidèm lingua, & moribus Vuandali ſunt, ſed hac diſcretione diuiſi à cæteris. Vbi dum Rex hoſtes inuadere parat, literis ab Henrico Duce monetur accæptis: caueat inteſtina diſsidia, dum foris belligeratur. Nam eſſe domi, qui Regium ſibi nomē requirat. Cui rei ſignum illi ſit futurum: ut redeūti ab expeditione Vuandalica, claſſis Noruagica obuiam ſit uentura. Idem ex Noruagiæ Regno Regi proditur. Acceſsit Vuendilenſis Pontificis aſſertio: qui Buriſij milites nouo ſacramento diceret obſtrictos: ut quicquid ille tentaret, illi perſeuerantibus animis proſequerentur.

¶ Buriſius Regi traductus, cuſtodiæ traditur. Henricus Saxonum Dux à Rege declinat. Deq; Henrici tutela dū pupillus eſſet aliquid narratur. Cap. XXV.

COACTVS tot rerū indicijs Rex expeditionem deſerere, in Iutiam adnauigat: Buriſium, ſuper cuius nomine iſta nunciata ſunt, apertè conuenit. Ille ibi nullius eius rei conſcium fore, quam ſanctè affirmat. Iubetu cum Rege commorari, quoad nunciorum talium experimenta ſumerentur: incolumem ſe diſceſſurū, ſi uana ſint. Durū eſſe, ille refert, capitis ſui ſalutē, incertis experimentis cōmittere. Quo uerbo etiam ſuſpectior factus, iubetur in cuſtodia, ſed libera ſeruari. Eius aūt rei exitum, ad Noruagiæ res pertinentē, in ca deſignatū, huius rerū multitudine commoniti, libenter hic tranſilimus.

Noruagię libro, 4. ca. 30.

Sed per hæc tempora cùm Rex in aſsiduos hoſtes Vuandalos exercitū comparaſſet, traieciſſetq;: Bugiſlaus iam ad fidem, amicitiamq; conuolauit Henrici Ducis Saxoniæ: qui comperto, quòd Rex iam in hoſtico ſolo teneret exercitū, magnis itineribus contendit ad Krempinū fluuiū, iuxta quem Regi colloquiū ſuper rerū ſumma indixit. Rex nō inuitus eó peruenit. Ibi Dux iam tenuatis priſtinæ uiribus amicitiæ, Regem acerbius aggreditur: Cur militem ſuū Bugiſlaū: non ante corā ſe accuſatum, bello petat? Rex nihilo mollius reſpondet: Nullius ſe reſpectu omiſſurū, quominus iniuriatores ſuos bello premat. Si amicus ſit Henricus, æquo illi ferendum animo: ſin eſſe nolit, non hoc Regis multū intereſſe. Ita fide pariter cum colloquio euaneſcēte, inimicis animis inuicem diſceſſere. Ferunt tamen, inter alios Henrico affuiſſe primariū è ſuis uirū, iam annis grauem, ſed conſilio & prudentia exquiſitū: ab eo referente auditū memoratur. Henricū cùm puer eſſet, patris morte multorum iniurijs & damnis ſubiacuiſſe: miſeratos præcipuè uiros quatuor pupilli iniurias, ſuſcepiſſe animo, ut illum tutarētur: ſed ad altare delatum, uoto ſe, illumq; obſtrinxiſſe, ſi unquàm compos foret prouinciarū, perpetuū ſe futurū hoſtem Chriſto perfidis: quoad ſacram eius religionē amplecterentur. Vnum ex quatuor iam ſenio grauem,

Regis, & Henrici Ducis diſsidiū.

uem, in medio ſediſſe nuper concilio, cùm de rerum ſumma tractaretur, ſtertētem dormitaſſe. Rogatum inter alios, quid ſentiret: Ductandum in Vuandalos reſpondit. Quod erat in corde, ſonuit in ore (cùm ea de re illo tempore ne uerbum fuiſſet) ipſum ſe in prælijs aduerſus eam gentem duo excæpiſſe uulnera: ſi terna denuo poſſet excipere, quàm iocundum ſe futurum in die nouiſſimo: cùm numero æquata uiderentur ſua illis, quæ in omnium ſalutem præferret accæpta, futurus iudex uniuerſorum.

Rex à Noruagijs, Vuandalis & Saxonibus infeſtatus, pulchra Gotſcalci uerſutia, curis eximitur.

CAPVT XXVI.

POST non multos dies, falsò Regi nunciatur eruptio Saxonum in Iutiam. In quam præuertendam, cùm ſe totis uiribus comparaſſet, comperta rei uanitate, facile magnum intermiſit apparatum. Iam tamen is erat Regni ſtatus: ut nihil magnum conari Rex poterat, undiq; circumſeptus difficultate. Inde enim Noruagij infeſtabant: inde Vuandali incurrerunt: Saxones quoq; minarū pleni, non diu uidebantur quieturi. Sed ex his difficultatibus, paruo rerum momento Dania euoluta eſt. Erat uir in Dania primarius, multa familiaritate Vuandalorum Principibus inſinuatus: quòd linguam gentis callens, nonnunquam communium rerum gratia ad illos commearet. Ille Abſolonē adortus: animo ſe concæpiſſe rem non contemnendam, qua Patriæ difficultatē reſolueret, aſſerebat. Callere ſe Vuandalorum mores: quòd impetu pleraq; magis, quàm certa ratione conſtituant. Eſſe propemodum ſibi fidem cum ea gente. Tranſiturū non Legationis officio, ſed proprij inſtinctus cauſa prætenta. Effictis etiam alijs, ſi uidebitur, profectionis cauſis: & apud Primores gentis, quod ſperaret, effecturum: ut ſocietatis, quæ illi cum Saxonibus ſit, finis fiat. Admonet Pontifex: ſi id moliatur, proſpiciat, ne quid Regis, aut Regni nomine polliceatur. Syncera enim fide, non fucis & fictionibus, rem Danicam ſemper conſtitiſſe. Ille ſe omnia rectè curaturum ſpondet. Proficiſcitur. Vbi peruenit, ſermonis occaſionem introducit apud eos, qui rem, penè omnem adminiſtrant. Mirari ſe inquit, quo pacto gens illa fortunata, ſe in fœdera, ſocietatemq́;, imò (ut uerius dicam) in ſeruitutem cōiecerit, Saxonum ſuperbæ, & auaræ gentis: quæ hoc ſemper moliatur, ut ditionem occupet, terram imperio premat, Vuandalos ſuos ſeruos habeat. Iam Zuerinum, Illogam, Raceburgam illis abſtuliſſe: non quieturos, donec ſummam rerum conficiant. E diuerſo meminiſſe illos poſſe, quæ fuerit eis cum Daniæ Regno cōcertatio: non de Imperio, ſed iniurijs: contentum eſſe Regem ſua ditio-

Gotſcalci prudens facinus.

ne:nihil quærere,niſi pacem Prouinciarum: cui ſi gens illa ex fœdere iungeretur, longè illam futuram uideri fortunaciorem. Eius generis cùm multa,ac ſæpè replicaret:peruicit, ut moti Primores, omnia Saxonum præſidia,quæ ſuis locis eſſent impoſita,protinus eijcerent: & ut colorem rebus prætenderent, Daniæ Regis nomine illa intentarunt. Ea cùm perfeciſſet Gotſcalcus,in Patriam eſt reuerſus.

¶ Henrici Saxoniæ Ducis reconciliatio cum Rege. In Vuandalos ambo mouent. At illi uiribus impares, ære ſe redimunt. Rugiani uerò rurſum in bella Regem irritant. Caput.xxvij.

AVDIVIT Rex gentis huius ad Saxones diſsidium: miratusq́ tam ſubitam interueniſſe cauſam, audit ab Abſolone, ſuo conſilio,Gotſcalci uiri fidelis miniſterio rem perfectam, bonam deinde ſpem rerum gerendarū conſecutam. Cùm alterutros adoriri,quàm ſimul iunctos,optabilius uideretur,ac longè facilius. Henricus aūt huius gentis in ſe rebellione comperta, eadem arte nixus eſt, ad recuperanda, quæ illi abſtracta uidebantur. Nam Henricum Raceburgenſem,& Lubecenſem alterum,Pontifices, Regi mittit Oratores,redintegrandæ familiaritatis gratia: filiā eius iuniorem, filio Regis iungendam exhibentes. Nam quæ primò illi deſponſata erat,iam fatis conceſſit. Inde ad colloquium in Brammenſem Prouinciam, quæ Vandaliæ pars uidetur,prouocarent. Rex audita perbenignè Legatione, cùm ad deſtinatum locum ſe accingeret,obuium habuit Guncelinum Zuerini Comitem:qui Ducis ualetudinem aduerſam teſtatus,breui tamen quacunq́ ratione poſſet,ad Eydoram fluuium ſe Regi ferret obuium:colloquio eius,cuius magno teneatur deſyderio,fruiturus. Venit tandem Dux in deſtinatum locum:initoq́ cum Rege amicisſimè colloquio, in Vuandalos arma paribus uotis inſtituuntur. Et quàmprimum potuit Rex,copias nauibus impoſitas traiecit in hoſticum ſolū. Dux Diminum, Rex petit Vualogaſtum : firmum oppidum ſponte prætergreſſus,uicina arua populatur. Oſne quoq́ oppidi, poſt recentem cladem,malè reſtituta mœnia,iterum deiecit,incendioq́ perdidit renouata. Nec minus à Duce terrarum percurritur, uaſtationisq́ plurimùm infertur. Vuandali nuſquàm ſe in aciem obiecere hoſtibus, diffidentia uirium: quòd à duobus fortiſsimis exercitibus intercipi formidarent:ſed pactione interpoſita,ingenti hinc auro perſoluto, Regem, Ducemq́ placauere. Rex autem in Patriam reuerſus, Noruagici belli intermiſſam operam excitauit: magnaq́ claſſe inſtructa, duxit in hoſtem. Sed quoniam huius etiam rei ſeriem in Noruagia recenſuimus, nihil opus eſt hoc loco introducere. Sed dum Rex longinquę regioni

Pax auro mercatur.

Noruagię li bro.5.ca.15.

bella

bella infert, Vuandali Rugiam, in aduerſum longius hoſtem per con-
temptum ducere cœperunt, pactorum capita uiolãtes. Proſpexerant
tamen ſibi, ut impunè quod facerent eſſet: uirũ prudentia & eloquen-
tia præcipuum delegêre, quem in Daniam proficiſci, diſtinendi Regis
gratia iuſſerant: populi factum benignius interpretando, ut bello Re-
gem auerteret. Ille quidèm operam Patriæ bonam impendit placan-
di Regis. Sed erat res apertior, quàm ut tergiuerſatione celari poſſet.
Vbi ſe fruſtratum uidit, ſed omni conatu bellum parari: noluit, præ-
currens, infauſtum Patriæ bellum nunciare: ſed orabat Abſolonem,
ut ſe domeſticum pateretur, quoad ſua gens operas eius depoſceret.
Rex autem magno ſuorum agmine nauibus impoſito, Rugiam adue-
hitur: & uarijs quidèm in locis primùm excurſiones fieri iuſſit. Inde
totis uiribus conuerſus in Arcon urbem obſidendam. quòd ſuperſti-
tionem loci illius, cunctis eius gentis accolis uenerabilem, euertere in-
primis cuperet.

Arcon urbem Rex oppugnatam, idolo demolito Daniæ ſubijcit, Chriſti religione populum inſtruens. Deque Rugianorum ſubiectione.

CAPVT XXVIII.

MAGNIS conatibus Rex bellum inſtruxit: cèrtus, ſe-
mel Prouinciæ imponere iugum, ne deinceps annuis expeditionibus
ipſe cum populo fatigaretur. Intentauit autem, hoſticũ ſolum ingreſ-
ſus, oppugnationem munitiſsimæ urbis in ea prouincia Arcon, quæ Arcon op-
caput eſſet in ea gente totius ſuperſtitionis, per abominandum Idolũ pugnatur.
quod ibi coleretur. Eam uerò oppugnationem qua inſtantia & perſe-
uerantia Rex peregerit: quo labore & ingenio urbem diu laceratam,
accæperit deditam: quo ardore templum genti ſanctiſsimum ſubuer-
terit, idolum Suantouiti, frendentibus cunctis, confregerit: populum S. Viti ido-
impoſitis Sacerdotibus, ſacris CHRISTI initiatum, ac baptiſa- lum.
tum erudiri iuſſerit: urbeſq; alias ſimili ardore in deditionem accæpe-
rit, ſubuerſis ſimulacris: quia diligentius in Vuandalia noſtra executi Vuandaliæ
ſumus, hoc loco ſatis duximus, tempora, & ſummaria rerum capita lib.5. cap.12.
deſignare. Sed inter hæc ſtupor eſt aduertere, quantum poſsit multo-
rum temporum acceſsio: quid non mutet æui longæua uetuſtas. Ru-
gia tum gentis, & omnis nationis (uti ferunt) caput, et omnis Vuanda
liæ decus eximium, urbibus floruit Arcona, & Carentina: quarũ ho-
diè nulla ſunt ueſtigia: aut maris exundatione ſubuerſæ, aut Principũ
ira deletæ, aut tumultuantis populi indignatione ſublatæ: aut in no-
uam propinqui littoris urbem, quæ nunc Straleſſund dicitur, tranſla-
tæ. res enim in obſcuro eſt. Niſi quòd de ſimilibus ad ſimilia facimus

coniecturam: ut quomodo cum eadem gente urbs quondam clara & magna, Magnopolis, gentis uocabulo Mekelenburg, in uicinam tranſijt Vuiſmariam: ita illius Prouinciæ urbes, & earum habitatores, emigrarint in propinquam Straleſſund urbem. Sunt enim ambarum exordia, non longis temporibus deſperata. Militaris generis in Rugia uiri quidam, in ea permanſere ad noſtra uſq; tempora: quidam in continentem tranſiere: alij etiam cum Regibus in Daniam abierunt, quorum ſtirps in hodiernum uſq; diem permanſit. Ex hoc autem tempore, in multos annos durauit Rugiæ, ad coronam Daniæ ſubiectio: ut ſemper Regi fideles militarint, & fecerint imperata. Nouiſsimè autē, cùm omnes Vuandali reliqui, ſuis Principibus parerent, ſubduxerūt & Rugiam colla iugo. Cùm mortuo eorum Principe, non relicto corporis ſui hærede, dominiū transiret ad Principem Vualogaſti: & deinde Pomerani. Nam Vualogaſtenſis Principatus, idem Bardenſis dictus, nunc conceſsit in idem Imperium Ducis Pomerianæ. Vnde factū eſt, ut Sundenſis urbs, prius Bardenſi, hoc eſt, Vualogaſtenſi Principi ſubiecta, cum Rugia nunc uni pareat Bugſlao Principi clariſsimo. Cùm Stetinenſis, Vualogaſtenſis, Bardenſis Duces, ſine prole tranſierint in fata.

¶ Kanutus Sanctorum catalogo adſcribitur Dani Regis monitu neglecto, à Piratis bis opprimunt: atq; inibi Esberni, pro ſeruando Chriſtophoro Regis filio, heroica uirtus. Caput. xxix.

QVO tempore nūcius & Oratores rediere: quos Rex ad urbē Romam miſit, teſtificandi gratia de miraculis, quæ ad tumulum diui Kanuti fierent: quo Rex patri poſthumus filius natus eſt. Erat aūt annus poſt Mille. C. lxxi. Tum apud Ringſtadium, ubi paternus erat tumulus, omnem conuentū omniū de Regno conciuit Rex literis à ſede Apoſtolica proditis. Ibi diuus Kanutus ſolenni precationum genere, de tumulo leuatus, aræ conſecratus imponitur. Quo etiam conuentu, Rex filiū nuper Regio nomine inſignitū Kanutū, nunc & oleo ſancto deliniri, coronaq; iubet inſigniri: gemina patris & filij medius ipſe ſolennitate feriatus. Interim uerò qui mare pacatū ſeruare ſunt egreſſi, cōmonitiq; fuere, cautius quàm fortius cū hoſtibus dimicandū: quòd callidū genus, ubi inſectari ſe conſpiceret, terris ſe tutaretur, ſyluiſquè reconditū, magno uix labore & periculo adiretur: ſed hoc caſu curandū, ut nauigia illis adimerentur, aut merſa lapidibus, aut forata protinus inutilia redderentur. Progreſsi Holandiam peruenere inſulā Suecis parentem: & quanquàm ea tempeſtate inimicitiæ Danis & Suecis (ut ferè ſemper) eſſent, quia tamen non niſi piratis infidelibus compri-

Anno Chriſti 1171.

Kanuti ſanctificatio.

mendis

mendis exibant, à Chriſtiana gente manus cõtinuere. Admoniti tamen ab incolis ſuper Eſtonũ, Curonumq́ latrocinijs, quibus locis deliteſcerent, quibus portubus egredi, regrediq́ ſolerent, in illos ducunt. Cernentes aũt memorati Piratæ, hoſtile agmen mari innauigare, cùm impares ſe illis arbitrarentur: magis aũt ad prædam quàm pugnam ſoliti, artibus ſuis inſtitere, in terram profugientes, nauigia ut poterant ſubduxere in aridam. Secuti Dani, pars nauibus rumpendis inſtitere: Alij feruore correpti, in hoſtes etiã terram digreſsi, pugnam obtulere: inmemores præceptorũ, quæ illis inculcata fuere. Et quamuis fortiter pugnantes, ad unum tamen cæſi ſunt omnes. Alijs etiam locis ſimili conſpectu prouocati, fugientes in terram Piratas ſecuti, graue quidem prælium diu conſertũ tenuere, ſed ad extremũ cæſi perierunt. Conſpicatus Chriſtophorus Regis filius, ſociorum periculum, terris propinquat: ut ſocijs ſuppetias ferat: ſed antequàm ille appropinquaret, confecti perierunt. Inceſſerunt autem de promontorijs Ducem lapidibus grauiter, in periculum obluctantem. nam terris abire nõ facilè potuit, uentis auerſus: perijſſetq́, niſi Esbernus Abſolonis frater, qui curam adoleſcentis inprimis egit, periculum in ſe deriuaſſet. nam interius allapſus, propior fit hoſtibus, ut interim Chriſtophorus reſpiraret.

Dani à Piratis bis cæduntur.

¶ Esberni periculum. Lucæ ſcribæ exhortatio magnanimis. Opprimuntur Piratæ à Danis. In Vuandalos incidit Esbernus, ac ſtratagemate ſubito, patriam redit. Caput. xxx.

CERNENTES Piratæ paucitatem hoſtium, multis ante cæſis, in naues ſe inijciunt, Esberno occurrentes. Graui prælio cõſerto, multi paucos oppreſsiſſent, ſi non uiuida uirtus Ducis ſe tutaretur. Socij eius aut cæſi, aut deſperantes ſalutem, deſilierunt in mare. Mira relatu res eſt: uno comite ſe defendit Esbernus. Sæpius lanceis petitus, lapidibus ictus concidit: ſed reſtituente ſe Chriſtophoro pugnæ, ægrè ſubducitur nauibus Piratarum iam ſemianimis Esbernus. Excedit fidem Saxonis hoc loco narratio: ideò tranſilienda fuit, utcunquè factum eſt. Tum manibus hoſtium exuti Chriſtophorus atquè Esbernus, laceras uires ægrè tutati ſunt. Sed cùm ea quæ interceſsit nocte, uariæ Danos exagitabant cogitationes, alijs fugam meditantibus: Lucas Chriſtophori ſcriba, homo Britannicus, hiſtoriarum tenaciſsimus, cæpit ſuos hortari uerbis uehementibus: Danicam gloriam ante oculos ponere: quàm frequenter exili manu, magnas ab illis hoſtium fuſas eſſe copias: in ſola perſeuerantia ſtare uictoriam: plurimùm ſupereſſe uirium, ſi pergant in hoſtes: magnis animis paratam eſſe uictoriam. Incredibile memoratu, quantam alacritatem adiecerit.

Saxonem taxat.

Lucæ ſcribæ adhortatio.

 Nam

Nam reddito terris ſole, nihil præter pugnam expetiuere, paucis in loco relictis, qui & claſſem ſeruarent, & hoſtibus fugam adimerent: ipſi aliquanto diuerſius ab hoſtium caſtris in terram exiliunt, & quadrato agmine pergunt in hoſtem. Excurrunt pyratæ ſine ordine, prioris diei uictoria alacres: & terribili clamore edito, infirmiores quoſq; poſtremi agminis uertunt in fugam. Sed qui in acie ſtabant, tanta animorum pertinacia prælium ineunt, ut breui hoſtes in caſtra repellerent: ſecuti pugnam continuare, nihil remittentes. Ibi aliquot fortibus priuſquàm caſtra expugnarentur cadentibus, ad extremum caſtris iam captis, ad unum omnes cęduntur Piratæ, ut nuncius cladis non ſuper eſſet. Dani interim diſtributis inter ſe ſpolijs, quæ opima repererunt, clarorum ex ſuis uirorum corpora ſalientes, in Patriam reuexerunt, ignobiles eo loci tumulantes. Interim apud Ringſtadiū Lundenſis Archipræſul, diui Kanuti reliquias in aram euexit, Kanutiq; nepotis Regis conſecrationem impleuit. Quod tempus obſeruantes Noruagiæ Regis Oratores gemini Pontifices, pacem orantes aderant. Aſſecutique ſunt apud Regem per patris ſacram religionem, perq; filij nouam benedictionem exoratum, compoſita pacis fœdera quæ uoluere: quorum formam in Noruagia poſuimus. Sed cùm Esbernus Regē Noruagiæ Erlingum, honoris gratia redeuntem comitaretur, ab illo pluriſmis arcubus donatus, cùm reuerteretur apud inſulam Oldam, audit Regem ſuum iam arma contuliſſe in Vuandaliam. Rogati ab illo incolæ, ſi quas Piratarum naues conſpexiſſent? Quadraginta ſe uela in proximum portum contuliſſe ferebant: ſed Piratæ, an mercatorum fuerint, incertum eſſe. Statuit ſub noctem profundo ſe credere, littus uitare. ut falleret forte ad prædam excubantes. Sed proditus, exorta luna à Vuandalis impetitur. In proram progreſſus, iubet armatos ſe circumſiſtere, telis hoſtem infeſtare. Diu pugnatur, Vuandalis ab una naue plurimum ſanguinis haurientibus. Semel, iterum, ac tertio repulſi, cùm uirtutem mirarentur, rogant, quis nauis Præfectus ſit. Fruſtra inquit Esbernus, de præfecto ſciſcitatio: quando prædę inminere non poteritis. Captiuorum apud Vuandalos quiſpiam uocem agnouit loquentis, Esbernum inquit capere non poteſtis. Tum illi, partim pudore, partim furore inciti, pertinaciter inſiſtunt ut capiant. Fortiter oppugnati ſe defendunt, donec abſumpta penè tela uiderentur. Tum iubet accæpto ſilice, unum ex ſuis malum inſcendere, inq; ſummitate, excuſſo igne, flammam oſtendere. Vuandali rati ſignum dari ſocijs nauibus, abſiſtunt: ſic in patriam tum incolumes reuertuntur.

Margin notes: Piratarum oppreſsio. — Vuandali in Esbernū. — Stratagema

¶ Vualdemarus, Vuandalos Chriſto lucraturus, fruſtra Iulinum orbem obſidet. Caput. xxi.

¶ INDV-

INDVXERAT Vualdemarus Rex clariſsimus in animum, labori non cedere, quoaduſq; gentem Vuandalorum Chriſtianis ſacris adigeret: ſimul etiam prædandi in mari, & in Inſulis Daniæ finem faceret: qui genti Vuandalorum, ſicut & Danorum, prius quàm Chriſto crederent, quotidianus erat quæſtus. Igitur Rex hoc tempore nouam in Vuandaliam fecit expeditionem: iam faciliorem nactus rationem belli gerendi: quòd Rugia iam illi pareret, & ad auxilia quoties uocaretur, prompta deſcenderet. Iulinum igitur præclarum illa tempeſtate oppidum in Pomeranis, ſtatuit Rex oppugnare: quòd crebras inde fieri in mare, & in Daniam excurſiones compertũ haberet. Cùm autem in uicina eius urbis ueniſſet loca, per Zuinam fluuium (Tacitus Zuenum uocat) ſtatuit oppidum oppugnare. Sed pons qui traduxit in eam urbem, non ſatis uiſus eſt oppugnationi fidus: ideò ad contermina uaſtanda, diuerſis cohortibus Duces excurrerunt: ſi fortè ciues ad pugnam foras elicerentur. Maior autem belli huius difficultas ibi fuit: quòd Dani lacum illum grandem, quem ante maris ingreſſum, tria confluentia ibi flumina conficiunt, Panis, Zuenus, Diuina: iam innatantes non haberent qui uada diſtinguerent, difficilia loca monſtrarent euitare (eſt enim lacus ille pleriſq; locis infidus, & innauigabilis) maximis pinde difficultatibus laborarent. Interim à circumfuſis Vuandalis laceſsiti iaculis. Sed uiuida uirtus Danicæ iuuentutis omnia exuperat. Duces aduerſę partis ſe cum agmine oſtentarunt: ſed cõgreſsionem uitauere. Ille tamen fuit eius expeditionis exitus: ut pro rei difficultate ſatis haberent Dani, ſi ſe modo explicarent caſsibus, quibus ſe imprudentes ipſi implicuerunt: hoc ipſum pro uictoria computantes, quòd inter acerba hoſtium ſuorum odia, incolumes modo in ſua reuerterentur. Quam rem qui plenius noſſe uelit, requirat in noſtra Vuandalia diligenter explicatam.

Chriſtianæ Regis propoſitum.

Vuandaliæ lib. 5. ca. 27.

¶ Pomerianæ Principes, in auxilium uocant Henricum Saxoniæ Ducem. Stetinum Rex oppugnat, & præſidijs Abſolonis tutatur. Caput. xxxij.

PRINCIPES interim Pomerianæ Bugiſlaus, & Kaſimirus fratres, indignati, q; Rex in eorũ ditione iſta uiolentus pageret: cũ nõ ſatis fiderẽt ſuis ſe uiribus in aciẽ Regi obiectare, potentiſſ. Saxoniæ Ducẽ Henricũ Leonem implorauêre: ut illius armis, à Rege Danorũ tuti eſſent: renouare cupiẽtes apud illũ priſtinas pactiones, quas plebs incauta, inuitis Principib. uiolaſſet. Dux amplifficandę ditioni ubiq; intẽtus, nõ grauatè añuit poſtulatis. Vnde factum eſt, ut fidẽtius arma Regis expectarẽt. Sed Henricus dũ ſubiectionem

quærit,

quærit, quam illi refugiũt, ſola fœdera depoſcentes, euenit, ut nihil in=de nouaretur. Rex autem quolibet etiam acceſſore contempto, mouit in Vuandalos: perq́ꝫ magnum quem diximus lacum, Oderam fluuiũ nauigans, Stetino præclaro oppido copias admouit: & magno diu labore oppugnatum oppidum, accæpit deditum. Sed cùm tempus piſcandorum ſub Rugia allecum accederet, Rex ipſe expeditionẽ libens breuiauit: ne publicis ſubditorum alimonijs obſtaret. Qua in re perpendi debet, temporaneam eſſe gratiam in memorata piſcatione, quæ tum ſub Rugia gerebatur: iam uerò ab aliquot etiam ſeculis ſub Scania erogatur. Tum uerò abiturus Rex, præſidia reliquit in ea prouincia: ne reductis quod uerebatur armis, à fide deficerent deditij. Eam curam atq́ꝫ prouinciam cùm multi recuſarent, Abſolon Roſchildenſis Epiſcopus lubens ſubibat. Is non modo propinqua reddidit, ſerua uitq́ꝫ pacata, ſed omne adiacens mare, cum uniuerſis Daniæ finibus tutatur. Quam rem in Vuandalia plenius explicantes, nunc breui temporum & rerum ſignificatione contenti, præterimus: ne in longum ducta narratio, faſtidio delicati lectoris ſit proxima.

Stetini deditio.

Allecum piſcatio.

Vuandaliæ lib.5.cap.27

¶ Mari & terra Abſolon Vuandalos fugat. Iulinum oppidum expugnat, miſerè in ciues ſæuiens.

CAPVT XXXIII.

CVM autem Abſolon circumnauigans pro Rege, Chriſtophorum Regis naturalem filium ad arma acueret, multasq́ꝫ faceret Vuandalis in mare excurrentibus, armorũ congreſſiones, conflictationesque: inter multa prouenit, ut Vuagari quoquè Vuandali, qui tum Holſatis parere cöacti, ueterem tamen in mari quęſtum non intermitterent cum nauigatione ob oculos. Secutus Abſolon, in ſuos portus confugere perpulit: auſus etiam copias in terram exponere, hoſtibus illis pedes peditibus ingruebat. Qui uerò tum Holſatiam, pro Comite nuper apud Deminam cæſo, imo pro paruulo eius filio adminiſtrabat, Henricus de Orlemunde Comes, Danis ſe de mari aſcendentibus opponebat: & tum uaria quidèm fortuna pugnatum eſt. Cùm Dani ſe de Vuandalis ſatis uindicaſſe uiderentur, ipſi uerò Vuandali cum Holſatis pro uictoria ducerent hoſtibus obſtitiſſe: ne in interiora penetrarent. Deliberatum tum ferunt inter Holſatos, de bello ob eam cauſam Iutiæ inferendo: quòd dux Henricus ſuperior dominus longius abeſſet, Imperatorem ſecutus. Et cùm uariæ in eam rem ſententiæ dicerentur, Bernardus Comes Raceburgen. ſe inter primos obiecit: ne quid tale per Ducis abſentiam tentaretur: non paſſus uaſtari terram, in qua iam plura poſsideret. Coniectura erat, Regiq illũ beneficio ibi iam aliquot feuda tenere, ut ſolent Reges,

Vuagari arcentur mari

uicinarum

uicinarum prouinciarum Nobiles habere obæratos. Quo etiam tem-pore Rex Vualdemarus expeditionem in Vuandaliam renouauit,& ducens in hoſtes,oppido quod primùm incurrerat,inceſo, omnes ad unum mares trucidauit.Mirabili autem labore peruenit,paludẽ tran-ſiens intranſibilem,& inexpugnabile uiſum oppidum oppugnans,ex pugnauit.Cuius rei ordinem qui noſſe uolet,requirat in noſtra Vuan dalia. Nunc Danicis rebus ſatis intercidentibus, hoc loco breuiandi ſermonis gratia omittimus.

Iulini deuaſtatio horribilis.

¶ Regis Vualdemari erga Ducem Saxoniæ Henricũ humanitas. Piratas Abſolon mari proſternit. Caput.xxxiiij.

INTEREA Henricus Dux à Bauaria reuerſus,ad Eydoram Regi collocuturus occurrit: ſed iam indignatione rerum per eius abſentiam incurrentium,pontem tranſire, Regemq́ ut prius conuenire detrectauit: ipſo in ponte occurſurus.ne ſuperiorem fateretur. Rex tamen dignatione humanior quàm faſtu ſublimior, occurrit: rebusq́ colloquio utrinq́ firmatis,pacificè diſceſſere. Abſolon interim præternauigans littora calculis frequentia,in nauem iuſsit comportari,nouo præſidio,quod ad portum Mercatorum erexerat,proſpiciens.Nam telorum hoc genus non uile tum habitum.Inde cùm eo loci in Balneis ageret,audiuit,nauis ab Aquilone uenientis,ueluti piraticæ, inter ſocios fieri mentionem: intermiſſo quo uenerat lauandi impẽdio,ueſtem inijcit: tubicinem canere iubet: ut remiges nauigio, quod promptum ſtabat in anchora, aptarentur. Duas e ueſtigio naues perarmat. Ille uelo alternis magiſter remis inceſſit.Piratæ uelo deiecto,in obliquum,quo uenientem Abſolonem uentus non ſineret,remigio flexere curſum. Sed Comes illos inſequitur, telis inceſſens. Illi primùm in aduerſam partem conſulto concurrêre: quo latius hoſti obiectum,altius muri ſpecie obtenderent. Sed expugnati ex his nonnulli,mare inſilierunt: alij præciſis capitibus,interiêre: cùm interim figerentur in palos,ad nouum Abſolonis oppidum, terrorem piratis illatura. Per idem tempus Esbernus cum Vuetemanno egreſſus,quatuor nauigijs in ſeptem incidere Piratarum: confertaquè pugna, cùm Mirotus ſpectati roboris pugil, Vuetemanno cõfligeret, aduncis(ut fieri ſolet)ferramentis inuicem cohæſere, diuq́ fortuna cõflictati ſunt: ad extremum Mirotus fiducia uiriũ, in Danicam nauim tranſilijt:cadentibusq́ cæteris, Vuetemannum habuit obuium: cumquè illo diu colluctatus,cùm neuter caderet, in ſuam ſe recepit nauim. Esbernus prætereriens,alijs manus iniecit,ſuæ fortunæ pugiles permittens.Capti deinde omnes Piratæ perierunt: ſoli Miroto, ob uirtutem permiſſum eſt,ut ære lueretur.

Abſolon in Piratas.

¶ Eſchyllus

¶ Eſchyllus Claræualli ſe dedit, paci ſtudens. Iulinum denuò captum prędæ datur. Caminum & Oſna urbes obſidentur. Biennio treugæ ſtatuuntur.

CAPVT XXXV.

QVO etiam tempore Eſchyllus Archipræſul, iam ætate feſſus, rerumq́ geſtarũ multitudine conſpicuus, cùm ab negocijs iam abhorreret: quod reliquum ætatis erat quieti impendens, ægrè, multisq́ precibus à Rege impetrauit, ut ſecederet. Petiuit autem Gallię cœnobium, quod Claram uallem dicunt, Beati Bernardi, iam recens uita functi, nomine percelebre. Interea Vualogaſtenſes, anguſtias mœnium ſuorum prolatantes, ſudibus in amnem fixis, magnis ſaxis deuolutis, inmeabilem hoſtibus amnem fecere. Rex tamen in eam gentẽ ducere, iam annuum cœpit habere. Igitur armata claſſe Zuinam ingreditur. Iulinũ aggreſſus facilè expugnat. quòd adhuc priſtinæ cladis meminerint. Incolæ diffiſi, Caminum magna ex parte commigrarunt. Itaquè captum oppidum, prædæ ſubiecit, mouens in Caminenſes. Sed quoniam ualidior erat oppidi munitio, quàm ut facilè caperetur, in prædam contrahendam agmina ſua Rex dimiſit. Inde in Oſnam urbem duxit: eamq́ obſeſſam terrere uoluit. Vbi nihil moti ſunt Ciues. Excurſione latè facta, in Daniam redijt. Verno tempore expeditionẽ renouauit. Sed Vuandali iam rerum feſſi, Oratorem de pace mittunt Pribiſlaum. Hic in claſſem incidit iam paratam mouere ex Dania: magnæq́ pecunię interuentu, Bienni) pacem reportauit. Nihil tamen de Chriſtianis ſacris regioni inferendis in pactis fuit, deſperatione rerum peragendarum. Equidem & ſi nonnulli ex Principibus iam CHRISTO crediderint, tamen uulgus pertinaciter ſuis erroribus inhærebat, non niſi in manu forti accepturum ſalutis ſuæ monita.

Claræuallis S. Bernhardi.

Chriſtianiſmi ſecta apud uulgus

¶ Concordant Rex & Saxonum Dux. In Regem proditio ſuorum detegitur. Caput. xxxvi.

INTEREA Henricus Dux Bauariæ rediens (erat autem poſt. lxxxvij. annus Chriſti Millenus centeſimus) Regis colloquium apud Eydoram depoſcit. Sæpius (ut fieri ſolet) de finibus, deq́ communibus fœderatis ſimultatum cauſæ inciderant: quæ res peregit, ut crebris reconciliationibus opus haberetur, utrinq́ alterutros accuſantibus, quòd non integra fide res conſtiterint. Solent multa intercurrere per miniſteriales, quę Principum culpa uacent. Sed tamen Saxonica leuitas à Danis accuſatur, Danica inuicem perfidia à Saxonibus cöarguitur: ita (ut fieri aſſolet) quòd quiſquè ſuarum rerum non æquus eſt arbiter. Reintegrata grata tamen ſocietate inuicem, Rex atq́ Dux amicè diſcedũt. Externis autem bellis,

Anno Chriſti 1187.

quæ

quæ multa Rex geſſit, tũ domeſtica inciderunt, inopinanti ſanè. Nam Magnus Erici filius, cum Kanuto & Carolo, qui Regi paterna neceſſitudine erant obnoxij, in caput Regis coniurarunt: tanto pernicioſius: quòd à Magno, quem Suenonis bello captum, non ſolum impunitate, ſed magna Præfectura donauit, nihil tale formidaret. Emicuit autem proditio per hanc occaſionem. Duo ex ſatellitibus Magni per Holſatiam digreſſi, hoſpitio ſubeunt in caſellam cuiuſdã Solitarij: nocturnæq; quietis locum habuere uicina cella ad cubile hoſpitis, ſolo ligneo intercedente pariete, ut totus ſermo peruius eſſet: idq; minimè cauentes, liberè confabulantur: Mirari ſe, Regem tot, ac tantis petitum inſidijs, adhuc luce frui: non niſi diuinitatis deſuper ope protectum, poſſe uiuere. Nominant coniuratos: exponunt loca quibus patrandi ſceleris inſtituta ſit, ſed diſcuſſa molitio: Quoties fruſtrati iterauerint: quoties Rex, non humano conſilio, ſed mirabiliter præter ſuam conſuetudinem agens, conatus eorum neſciens diſcuſſerit. Hæc ubi Eremita diligenter perdidicit: Illis abeuntibus, deque hoſpite nihil ſuſpicantibus, cuidam Monachorum Primario, qui Regis Curiam inuiſere conſtituiſſet, detexit: hortatus, ut nulla interpoſita mora, rem Regi denudet. Rex audiens, obſtupuit. Memorq; locorum, quæ ille ut audiuit retulit, rem ita ut narrauit, accidiſſe ſciens, omnia conſonare perſenſit. Tum apud ſe meditabundus, Abſolonem in diuæ Trinitatis ſacram ædem deuocat: cuius conſilio, utpote fidiſſimi amici, cuncta permiſit. Ibi cùm ſederent, iubet adeſſe ſenem, profariq; quæ ante detuliſſet. Ille Abſolonis uultum reueritus, quòd coniurati quidam, magna illum propinquitate contingerent, Rex præueniens, Hoc inquit, te periculo liberum præſto: nihil hunc offendes ueritatẽ conteſtatus. Tum ſenex repetit ea, quæ ante ſuggeſſit: loca commemorat: dicta & facta recitat. Omnia conſtant quadrantia. Ibi Rex, illo egredi iuſſo, miſeram ſuam deplorat ſortem: quòd nulla benignitatis inclinatione, nulla largitatis munificentia auertere poſſit à ſcelere, quos ipſe aut beneficijs iuuerit, aut impunitate donauerit, aut ſanguine proximos, ſummis honoribus extulerit. Quid igitur faciat? Differre rem, periculo non uacat: præcipitare ſententiam, ſpeciem habet crudelitatis: quando necdum compertis ſceleribus uindicaret.

Proditio in Regem detegitur.

¶ Abſolonis conſilium ſuper audita proditione. Benedicti cuiuſdam ſuſpecti geſtus. Regis item ad milites ſuos adhortatio & præmonitio. Caput. xxxvij.

ABSOLON necminus ſuſpiria ducens, diuinis muneribus referendum ait, quòd inter tot pericula incolumis ſit: rectè illum ſentire confeſſus, quòd neque præpropera ultio, neque

omnimoda diſsimulatio integritatem illius deceat. Munire latus cuſto dibus interdiu, noctuque: neq; ab armis illos diſcedere. quo coniurati conſpecto, ſe proditos agnoſcant. interim diu latere, quòd tam multos habet conſcios, non poſſe. Rex conſilium exequitur. Carolus autem iam antequàm res Pontifici proderetur, illo interpoſito, prouincialis beneficij à Rege gratiam depoſcit: ſiue tegendæ conſpirationis gratia, ſiue deſperatione perficiendæ. Rex primùm de ſuo fiſco ſtipendia pro mittit, quoad uberius conſulat: tegens uultu, ſermoneq; quod iam re ſcierat. Cumq; ille Abſolonem iam rerum conſcium perurgeret: ne il le quidèm conſcientiæ ſignum dat, ſed uerbis differt, benè ſperare iuſ ſum. Interea Benedictus quidam, memoratorũ Kanuti & Caroli ger manus ex patre, cæterũ pellice natus, cùm inter commilitones ad men ſam Regis accumberet: cultellum, quem edendi gratia tenuit, ſæpè uer ſabat, quaſi uulnus facturus: tum gremio reconditum, per interualla reſumpſit, Regemquè terribilibus nonnunquàm oculis deſignabat. Gertrudis puella Regij filij ſponſa, hæc oculis obſeruans, allachryma ta Regem admonet. Ille Nicolaum quendam diſsimulanter accitum, menſæ præpoſitum, fortem ac fidelem militem, præmonet, Benedicti geſtus oculis metiatur, manusq; obſeruet. Interim multorum attentio, pudorem incuſsit furenti, & ſecum paratum ſcelus iam agitanti: culte lum loculo reſtituit. At Rex Abſolonis conſilium mente reputans, do luit ſe hactenus diſsimulaſſe. Sed tum euocatis in locum militibus, qui bus aderat idem Benedictus, Compertum inquit ſe habere, caput ſu um multorum (quos noſſet) inſidijs peti: armatos ſemper eſſe iubet, nec proximo fidere: ſcire ſe tamen, multos habere fidiſsimos milites, quorum opera fidat: illos præmonitos eſſe iubet, ut ualidiſsimas inſi dias excipiant, nunquàm gladijs diſcedẽtes. Tum milites inter ſe fren dère: noxios nudet morituros, etiam ſi Regi ſint cognatione proximi, qui ſint ſceleris conſcij. Illa hactenus dixiſſe ſat eſſe ducens Rex: uigila re iubet in reliquum. At Benedictus malæ mentis conſcientia, prodi tam ratus Coniurationem, in Iutiam tranſit, Magno quæ audierat de tecturus. Ille ubi audiuit, Lubecam adnauigans, Henricum Ducem petiuit, nullo ſe Daniæ loco tutum arbitratus. Carolus, atq; Kanutus eodem nuncio fratre perdocti, ad Birgerium Gotiæ Ducem, exilio demigrant.

Benedictus proditor.

Rex ad milites ſuos.

¶ Eſchyllus fugæ & proditionis ſuorum nepotum certior factus, deprecandi facinus cauſa Regem adijt: animum autem Regis offenſum deprehẽdens, ne & ipſe in ſuſpicionem ueniat, ab inſtituto deflectit. Magnus uerò Abſolonis fide interpoſita, ſe purgaturus, in Daniam redijt.

CAPVT

CAPVT XXXVIII.

ESCHYLLVS maternus Adoleſcentum auus, ubi fugam illorum accipit, ſimul & cauſam audiens feſtinatæ emigrationis, ad Regem Vuiburgum contendit: Nepotum, ſi fieri poſſet, cauſam emendaturus, et ueniam, ſi daretur, tentaturus. Rex illū diſsimulata ſuſcipit indignatione: nec Pontifex aliquid ſigni edit, unde ille in ſuſpicionem deueniret: Eſchyllus quoq;, ne & ille conſcius rerum uideretur, ſilentium agere, quàm ſupplicem ſe fieri pro Nepotibus, ſatius duxit. Magnus autem apud Henricum Ducem ſedulò agebat, ut reconciliator integritatis apud Regem fieri dignaretur, tegens cauſam exilij. Ille autem literis ad Regem pro Magno datis, reconciliationem ſeriò procurabat. Rex non reſcribere, ſed nunciū mittere conſultius duxit: Henricum ſtabuli ſui Magiſtrum, Saxonicæ uocis gnarum miſit: ut doceret, qua in cauſa Magnus apud Regem delatus eſſet. Ea cùm apud Ducem præſente Magno exponeretur: ille impudentia armatus, pernegâre: Duellum offert in eam rem deferenti. Hic uerò, ſe non in eam cauſam teſtatur miſſum, ſolum autem ut reum moneat, ſi fidat innocentiæ, patria ſe lege purget. Rogat Dux, quæ ſit lex Purgationis? Ferrum, inquit ille. Tum conuerſus in Magnum, Audes illo innocentis animi periculo decertare? Ille uerò, Non ſemper inquit ea ſors miraculum oſtendit. Compertum eſt, innoxios aliquando ſic perijſſe. Quid ergo inquit Dux præſidij à me petis, ſi patrijs legibus ipſe diffidis? Paulū meditatus Magnus, addit. Quencunq; exitum res habitura ſit, ſi impunitatis mihi præſtetur ſecuritas, Regem adire polliceor. Tum Nuncius fidem ſuam obſtringere, ſeq; uadem fieri promittit: quòd patrijs legibus etiam conuictis præſtetur dilabendi facultas. Ille nullius, quàm Abſolonis interpoſita fide, uerbis ſe credere ait. Nuncius iſta cùm ad Regem retuliſſet, Rex miſſa ad Ducem epiſtola, Abſolonis fidem interponit. Gauiſus Magnus, tanta celeritate fertur in Sialandiam, ut prius Abſolonis domo uiſatur, quàm Regi de eius aduentu Epiſtola nuncia ueniret. Superuenit illó & Pontifex, Magnum bono eſſe animo iubet. Deinde cùm interpoſita mora, ad dicendum in Ornſienſi Conuentu cauſam narrare iuſſus Magnus, tantum fiduciæ uerbis Abſolonis concæpit, ut ſine timore iam in Iutiam ad ſua tranſiret. Sed non potuit malè ſibi conſcius animus conquieſcere. Quippè literæ eius deprenſæ ſunt, quas in Regem miſerat: Regique allatæ. Ille ubi ex itinerantibus deprenſas, & ad Regem perlatas Magnus uerò intellexit: apertè queri, Signatorium ſe pridem annulum amiſiſſe, eum ſutia, què ab æmulis repertum, facultatem illis præſtitiſſe Magni calumniandi. Quam rem etiam Abſoloni prætendebat, iam Scanienſium, Sialan

denſiumq́ optimatibus ſtipato, in Conuentum eunti.

¶ In Procerum conſeſſu, Rex Magnum coniurationis in ſe accuſat. Conſternatus ille, inducias reſpondendi in craſtinum adſequitur. Abſoloni tum rem omnem patefacit. Caput. xxxix.

SED defecerat iam Magno fiducia in eundem Conuentum eundi. Tanta enim homini trepidatio inceſsit, quæ moribus priſtinis diſsimilis uideretur: præſertim, quòd priſtinis calamitatibus (ut ferebat) accederet, infelix iſta Signatorij amiſsio: unde adulteratæ epiſtolæ, uelut illius circumferrentur. Sed Abſolone perſeueranter dicente, Etiamſi criminis confeſsionem iam edidiſſet, manere illi abeundi libertatem credidit: cum illo profectus. Vbi in concionem peruentum

Regis in Magnum accuſatio.

eſt, Rex omnium rerum in eũ benignitate expoſita, reum agere cœpit Læſæ Maieſtatis: pietatem ſuam, parricidio rependere auidum: quod eius fuga non uiolenter ingeſta, ſed à ſolo reatu conſcientiæ profecta, recenter prodiderit. Ad hæc Magnus, Se non delicti cuiuſpiam conſcientia, ſed minacis Nuncij per Benedictũ accæpti, impulſu, dilabendi conſilium accæpiſſe: tutius è longinquo rationem irato Regi redditurum. Mirari, quo pacto Rex cognatum, quem omni ſolet benignitate fouere, in eam ſuſpicionem adduceret. Tanto. refert Rex, ingratioris in te animi maleficia cöarguo, quo in te ſemper profuſior fui. Inde

Literæ proditoriæ.

iubet in medium Literas dari, alteras iam apertas: clauſas adhuc alteras. Primis, Scanienſes hortatur in Regem conſurgere: quòd iam multos per potentiam opprimeret: ſe libertatis futurum autorem, ſi quid fortiter audeant. Alteras Carolo & Kanuto conſignatas, ut in Scaniam ſe transferant: nouis rebus ſtudeant: ſe Iutiam commoturum: futurum, ut maioribus Prouincijs occupatis, facilè Rex opprimatur. Iubet circumferri per manus Pontificum Signacula: ut diſcernant, ſi uerè ſit Magni ſignaculum. Res luce clarior ab omnibus iudicata. Sed augebat hominis noxiam cauſam, quòd tanto ſilentio iam obmutuit, ut ne uerbum quidèm reſponderet. Tum Abſolon rem interpretatus, Nihil mirandum aſſeuerat, ſi magnitudine rerum inopinata territus, fiat elinguis. Igitur iubet pauliſper ſecedere: & amicis quos uelit in deliberationem euocatis, reſponſa maturet. Gauiſus, ac perinde reſpirans Magnus, ſecedit: Abſolonemquè, & Tukonem Vuendilenſium Præſulem, præfatus ueniam, aduocat in deliberationẽ. Is Tuko parenti eius Scriba fuit, atq; Diaconus. Conuenit: ut ſtupore depoſito, uel ipſe, uel per interpoſitum amicum, deliberationis ſpacium in craſtinum poſtularet: idquè non difficilè impetraturum. Conſenſit Rex. Et iam cunctis Proceribus Regem deducentibus, Magnus Abſolonis latus non

tus non deſeruit: percunctatus, quod illi defenſionis genus aſſumendum ſecurius uideretur. Nullum inquit, uacat periculo. nam tot indicijs rem deprenſam, purgare difficile: patrias leges ſubire duello, anceps: confeſsionem agere, quam nulla ueniæ certitudo præcurrit, durum. Magnus, ſi ueniam ſpondeat Abſolon, cuncta ſe ex ordine dicturum aſſeuerauit. Si quid ait ille, ſecretũ committis, omnem tibi fidem poſſum & polliceri, & exhibere. Cæterum, ne ſacramentalis fides, ſecreta uelut ſacerdoti prætendat, ſuadet: uiros fideles & induſtrios ſecreti ſeruatores adhiberi, Suenonem, atq; Esbernum fratrem. Quibus accedentibus, cuncta pandit ex ordine, tẽpora, locaque deſignans. Complures nominat. Illũ benè ſperare dicentes, iubent conquieſcere. Nam mollium Colloquiorum obſeruanda ſunt tempora.

¶ Rex inſigni clementia Magnum uenia donat, proditionis noxam illi remittens. Caput. xl.

VBI uiſum eſt adeſſe horam, Regem aggrediuntur, cõtemplari orant cauſæ exitum. Si pernegauerit: non eſſe tutum, indemnatum dimittere: nec ſecurum, confeſſionem ſine impunitatis promiſſo agere. Si uerò ſpontè confeſſus, ueniam impetret: eſſe Regi decorum, ueniam dare: ſecurum, hoſtes detegi. Spondet Rex eorum conſilio acturũ omnia, quorum forti ſemper utatur opera. Productus in iudicium Magnus, quid reſpondeat rogatus: Nihil ille ſe habere quod facto prętendat, niſi Regis clementiam: deprehenſum ſe: ſi pugnare contendat, facilè conuinci: omnia ordine geſta confitetur, & genibus nixus ueniam orat. Rex priſcæ familiaritatis, Nobilitatisquè reſpectu, conſurgere iubet, ueniaquè donat: ſed familiaritati non reddit. Miratus tamen, perſeuerat rogare, Méne petitum inſidijs obtruncare ſtatuiſti? Quid inquit ille, rogitas? Nec animum, nec manum, nec gladium defuiſſe, ſed fortunam, quo etiam diuina te ſolùm ab alto miſeratio ſeruauit. Ad Kanutum, Carolumq; deinceps mittere mandata, interdicit. Ille uerò, Si quid aliud cõperias ait, indignũ uenia ipſe me prædico. Interea ex his, quos ille conſcios detexerat, quia ueniam rogabant, uita & rebus donatos, in exilium abire permiſit.

Frugi Conſilium.

¶ Eſchyllus Archipræſulatui clam Regi, & palam populo renunciat. Caput. xli.

HOC tempore Eſchyllus Pontifex maximus, de Nepotibus ſuis exemplo Magni, ſpem ueniæ præſumpſit: miſsis in eam impetrandam Abſolone, & Aſcero. At illi nihil placitum ab Rege referentes, Præſulem ſupra modum contriſtauere. Aderat per eos dies feſta ſolennitas, quo Rex accitis Suecorũ Prima-

tijs, filio nuptias celebrauit Regio luxu. Ibi Eſchyllus iam ſenio fractus, Regi ſecretius inſinuat, ſe rem illi pręferre magni ponderis, quam animo recondi precatur. Diu ſe anxia cogitatione deponendi Pontificij teneri: iam in eam penitus ueniſſe ſententiam, ut quàmprimum ponat: Regiæ dignationis in eam rem precatus conſenſum. Rex arbitratus illum ſuo nepoti Aſcero ſtudere, quem ſecundum à ſe in Eccleſia Præſidem habebat: quemq; Rex poſtea, quòd conſcius coniurationis fuerit, etiamſi non approbarit, pro eo tamen, quòd celaret, exilio mulctauit: nunc tamen diſsimulata re illa, hoc ſolum obtendit: non poſſe ilium, inconſulto Rom. Pont. Præſulatui cędere. In quam rem promptum iam reſponſum Eſchyllus habebat: quòd iam literas teneret ſummi Pontificis, non modò ſuper renunciatione, ſed etiam ſuper ſucceſſoris electione. Regem obſecrabat, ut rem apud ſe maturatam, clam alijs ſeruaret: ne quid nouaretur: & exacto menſe, cum omnibus Prouincialibus Epiſcopis dignaretur intereſſe, non ſolùm renunciationi, ſed etiam deſignationi ſucceſſoris. Sed Rege iam abeunte, ille ad populum in concionem deuocatum regreditur: dicens, quanta illos complexus ſit charitate: qua illi uiciſſitudine in ſe grati extiterint: nunc laborum tædio, & ætatis grauedine ferre pondus non præualens, abire conſtituat: curam illorum, diuinæ miſerationi permittens: à qua & illis in ſe peccantibus ueniam, & ſibi in quenquàm negligentius agenti, impendi precatur: ſacramento ſibi militiæ deuinctis, laxamenta tribuēs. Suffuderat oculos uniuerſę cōcionis lachrymis, tam miſerabili uoce prolocutus.

¶ Eſchyllus cauſas renunciationis publicè exponit, Pontificatui ſolenniter cedēs. Succeſſorem Abſolonem nominat. Qui ſummis conatibus obſtat.

CAPVT XLII.

INTERIM appetebat tempus conſtitutum, & inter primos redeūtem Abſolonem, præmiſsis equis hoſpitio inuitat. Non refragatur ille. Vbi primùm uentum eſt in conſpectum, rogat Eſchyllum: ut quid populum tanta impleuerit mœſticia, ſuo diſceſſu? Ille refert, Non ſe diutius pondus pro ætate ferre poſſe: exilioquè Nepotum, propriam ſe domum odiſſe. Accedere quoquè, quòd Bernardo Claræuallenſi quondam Abbati ſit pollicitus, Pontificale culmen dimittere, priuatamquè quæ ſuperſit agere uitam. Venerat Rex cum cæteris ad diem Pontificibus. In ædem diui Laurentij conuenitur. Ibi coram

ram cunctis Eſchyllus Pontificatus inſignia, baculum & mytram, cum annulo in aram deponit: iubetquè proferri de Sacrario cuncta, quæ ab olim fuerant, quæquè ipſe addiderat ſacra uaſa & ornamenta: præfatus labores & erumnas, quas pro Eccleſia tulerit, CHRISTO ſe illa debuiſſe: nunc iam pro ætate ueniam ſibi, & requiem permitti: quòd amplius nequeat oneri ſatisfacere. Rex uerba eius ſubſequitur: Etſi crebras cum Regibus ſimultates geſſerit, ſacrum tamen Pontificale munus, nihil ſe minus impleuiſſe: nunc Regem & Pontifices Romani Præſulis auctoritati libenter cedere. Vnum tamen in publicum edere iubet, An ulla ſua denunciatione, aut impulſu, aut faſtidio, uel preſſura pondus detrectet? Tum Eſchyllus, directis in aram manibus iurâre, & præſentia ſacra teſtâri: ſe non odio Regis, aut ullius iniuriæ ex eo receptæ uiolentia, ſed perituri honoris faſtidio, perpetuoquè ſtudio in hoc perueniſſe propoſitum. Grata Regi reſponſio fuit, cupienti uera Pontificis confeſsione, calumniæ uitare ſuſpicionem. Tum Rex hoc quoquè rogat, Num diſsimulanter in eos egerit, quos Pontifex cenſura diſtrinxerit? Nequè hoc factum apertè teſtatur. Tum Romani Pontificis literas in publicum legi imperat: quæ hoc habuere. Diu ſe Lundenſis Pontificis miſſionem petentis, uotis reluctatum: ad extremum ceſſiſſe: permiſiſſequè, ut ſua uoluntate renunciet. Tum exurgens, publica ſe uoce abdicat, Pontificaliaquè ornamenta aræ imponit. Excuſſæ ſunt cernentibus lachrymæ. Tum conuerſus in Regem, alijs literis prolatis, Legatum ſe docet Apoſtolicum, pro Succeſſore deligendo. Auditis & perlectis literis, clara uoce denunciat: permiſſam ſibi in ea parte poteſtatem, Clero, cui eligendi ius ſit, refundere: ne Eccleſiam, cuius ſemper ſit tutatus dignitatem, honore deſpoliet. Rogatur obnixius, ut conſilium ſuum illis nunc ut ſemper impertiatur. Rex quoquè plebis in ea parte uices peragit: monet, ut uoce deſignet, quem idoneum muneri deputet. Tum Eſchyllus, ſe inter diuinam, humanamquè formidinem fluctuare teſtatus, graue ſibi fore, uoce ſignare quod ſentiat. Nam niſi uirum maximè rebus idoneũ deſignet, diuinæ ſe iræ ultionem metuere: ſin quod ſenſerit edicat, tum ſe hominem amicissimum, alibi laudabiliter Præſulatum adminiſtrantem, grauiter ſciat offendere: quòd honorem illum ſummis conatibus recuſet. Cunctis iam preuolantibus animo, quem ſignet, orant tamen perloqui. Et ille, Roſchildenſem inquit Antiſtitem mihi propinquitate, uobis exiſtimatione notum, deſigno. Tum exurgens Abſolon, Imparem ſe oneri impoſito cauſatus, nulla ratione adduci poſſe affirmat, ut ECCLESIAM ſuam, quam graui labore inter pericula ſeruauerit, & ex tenuitate in ſplendorem, qui cerni poſsit, euexerit, deſerat:

Ceſſio ſolennis Pontificatus Eſchylli.

Nominatur Abſolon.

proinde rem fruſtrandam protinus auertant,de alio cogitātes. Eſchyllus autem Clerum Lundenſem,cui deligendi ius eſſet,increpitat,quid ſileant:ipſo ſuas exequente, cur non illi partes etiam ſuas exequātur? Tum illi paribus uotis in Abſolonem collatis,non ſolùm uoce, ſed etiam iniecta manu,in Sedem ab Eſchyllo uacuatam,protrahere conniṫunt. Primus Eſchyllus prehēſum trahere cœpit. Secuti illi. Interim ſolennis cantus in laudem Deo inchoatur,cunctis concinentibus, populo etiam plaudente. Solus Abſolon reluctatur, etiam manu ſe tutatus. Iam res in rixam peruenit. Nam ille pugno ſe tutatus, quoſdam per indignationem abiecit in terram. Eſchyllus, ne ſe diuinis uoluntatibus obuium faceret,rogat. Rex quoq;, ut omnium uoluntati cedat, hortatur. Ille ſilentium depoſcens, ubi primùm audiri potuit, Appellationis uocem emiſit. Tum Eſchyllus, Quando inquit friuolè obluctaris omnium uotis, nolle te uolo:meam,tua in ſede prima Rom. Vrbis poſtulationem fore potiorem. Nicolaus quoq; Roſchildien. Chori ſenior,ſuper irrogata ui ſuo Pontifici, prouocauit. Sed tum in ea requies interpoſita, Miſſæ ſolenni locum fecit. Qua ex ritu feſti ſolenniter peracta, Eſchyllus benedictionis munus in fine officij ad Abſolonem iam legitimè delectum deriuauit. Ille pertinaciter recuſans, ſi non alio,tamen Legationis munere ad Eſchyllum pertinere. Itaq; ut contentioni finis eſſet,benedictionem ipſe peragit. At Abſolonem deinde in cubiculum uocans, etiam genibus nixus, precatur cum lachrymis:ne DEI, Regis,& populi uotis tantopere repugnet. Ille propoſiti tenax,ſenem amplexus leuat, indignum ſe uociferans ea precatione. Hic fruſtratus, aliud permolliendi genus excogitauit. Splendidos equites nuper à ſe ſuis ſacramentis dimiſſos, Abſoloni mittit, iuſiurandum præſtituros. Ille nihil motus,Non ſe eſſe ait,cui debeant tanti uiri obnoxij fieri. Qua illos à ſe perſeuerātia repulit. Demum in arcanam ueſtibuli partem hominem deducens;oſtendit quæ relicturus ſit ECCLESIAE donaria. Ille animo & oculis auerſus, Si quæ Deo(ait) offerat,nō eſſe unde pœniteat. Tum ferūt excanduiſſe Senem. Quandoquidem tanta pertinacia obluctaris, minora quàm ſtatueram Eccleſiæ relinquam. Deinde Regi aureum poculum dono dat, memoriale perenne:Abſoloniq; non diſsimile: cæteris inde amicis pro dignitate cuiq; impertitur. Neminem ex amicis indonatum præterijt. Inde corporis debilitate commonitus,cùm igne quem Sacrum dicunt tangeretur, fugam maturauit. Scania abiens, Abſolonis prius excipitur hoſpitio. Eius deinde nauigio Sleſuicum uectus eſt. Et cùm poculum illi argenteum uicariæ charitatis nexibus offerret Abſolon, Eſchyllus non accæpit; teſtatus, ſe deinceps nullis talibus uſurum. Regem obuium habens

Appellat ab oblato munere.

habens in ponte, cùm illi ualeſaceret, penè defecit. Inde lachrymantium amicorum amplexibus ægrè diuulſus, cùm in currum leuaretur (nam equitandi uſum Senex amiſerat) flens flentes dimiſit. Regis deinde Legati, cum Scanijs cogendi Abſolonis gratia Romam petituri, primum Claramuallem adeunt: ut Eſchylli literis, cuius non uilis erat auctoritas in urbe Roma, iuuarētur. Abſolon quoq; cum Choro ſuo, refellendæ poſtulationis gratia, nuncios cum inſtructione miſerunt.

Magni nuncius capitur. Patefactis denuò illius inſidijs, cuſtodiæ mancipatur. Caput. xliij.

INTEREA quùm Rex cum Proceribus Roſchildiæ ſacram Paſcæ ſolennitatem peregeret, Scaniæ præfectus Toko, Regi defert, Magnatibusq;, Magni necdū quieſcentis nuncium, celeri curſu tranſiſſe, adeò omnium oculos prętereuolantem, ut detineri haud poſſet. Vnde Baltici maris omnia littora cenſent occupanda: ut intercæptus, quid rerum moliatur patefaciat. Neque enim leue ꝑteſt eſſe, quod tanta feſtinatio peregit. Adulpho cuidam, propter littus Baltici maris, negocium datur: ut reuertentis hominis, cuius habitu corporis & ueſtium facta ſignificatio, ueſtigia ſeruet. Ille militum manu accæpta, eaq; locis opportunis ſparſa, inſinuatum hominem intercępit. Magnus adhuc Regis Curiam ſequebatur: qui cùm de his rebus perquireretur, ſumma cum diſsimulatione rei ſe conſcium pernegauit, uenia indignū ſi comperiretur. Deprenſus nuncius, quùm diu perſtitiſſet negans: ad extremum minis Quæſtionum intentatis, ubi euadere non potuit, rem detexit: nullas ſe literas, ſed dimidium lignum, cuius altera pars apud Kanutum & Carolum ſit, ſe Signi loco gerere. Ea ſumma eſt in Danis fidei teſtificatio. Rogatus ſuper Magni nomine, conſciū aperit & detegit. Nuncius Abſoloni ſeruandus traditur. Interim Magnus latibula circumſpiciens, opera Nicolai Stabularij extrahitur, Toberniq; cuſtodiæ in urbem Laterenſem mittitur, carcere macerandus potius, quàm morte mulctandus.

Piratæ Vuandali, nauim Regis Vualdemari deprædantur: ob eamq; rem egregie plectuntur.
CAPVT XLIIII.

EA tempeſtate Vuandali ſæpè fracti, ſæpè uicti: etiam pacti, cùm armis Danorum pares eſſe nōn poſſent, à rebellione tamen minimè abſtinuerunt: durante odio penè natiuo Nationum. Nam & ueterem quęſtum ſuum, adhuc CHRISTO perfidi VVANDALI, intermittere non potuerunt: dulcedine prædæ ineſcati. Victi terra,

terra, marique, redibant in idipſum. Deprehenderant tum in mari nauim Regi Vualdemaro deferentem arma plurima, & reliqua, ex Socero xenia. Eam Rex magnificiens: cui precium & æſtimationem uehementer adauxit mittentis affectio: ſimul & contemptus nominis ſui in Vuandalis, angebat Regem toties illorum uictorem. Ergò mittit Oratorem ad Pomeraniæ Principes, quorum portubus cõſtitit egreſſos prædatores, repoſcentem quæ adempta dicerentur, nullius ante Belli facta denunciatione. Poterant ignorare Principes, quæ in latiſsimo mari ab ſuis, incertum, an ab alienis patrarentur. Qui miſſus fuerat, ſine magno fructu redierat, uerba pro uerbis referens. Ad arma erat redeundum: ut exprimeret bellicus labor, quod quieta poſtulatio non impetrauit. Mirum ſic eſſe natura comparatum: ut littore maris habitantes, ad piraticã ſint improbitatem cæteris propenſiores. Quocirca Cn. Pompeius cùm maris purgandi, ab Romanis illa tempeſtate latè imperitantibus, accæpiſſet poteſtatem: ſemel ac iterum edomitos Iſauricos, cùm mari arcere non poſſet, ſuperatos transtulit in mediterranea. ut longè ſubmoti, non haberent in oculis quod ad prædam inuitaret. Identidem Vuandalis factum cernimus: quos Saxones nouarum urbium habitatores, ad mediterranea detruſerunt: dedignati intra urbes, etiam in officijs uilibus agere, iam nunc ad eximiam paucitatem redactos. Huius autem expeditionis exitum in Vuandalia requirat, qui ad plenum id noſſe uelit.

Cn. Pomp. in Iſauricos.

Vuandali à Saxonibus coërciti.

¶ Decreto Alexandri Pont. Rom. Abſolon Lunden. Eccleſiæ Archipræſul, & Roſchildien. Adminiſtrator declaratur.

CAPVT XLV.

PER quod tempus, ueteri iam, diuturnoq; in Romana Eccleſia, per Romanorum Imperatorem Fridericum cõſopito ſciſmate, Alexander uerus & indubitatus Petri ſucceſſor agnoſcitur. Apud quem Lundenſis Eccleſiæ, Abſolonisq; perſonæ cauſa, utrinquè pari partium inſtantia diu agitata, illum accępit exitum: quo utriq; poſcentium ſatis fieret. Nam miſſo in eam rem Galando Legato, perfecit: ut Abſolon Lunden. Archipræſul & eſſet, & haberetur: priorem tamen Eccleſiam ſeruaret commendatam. Galandus in Prouinciam ueniens, Clerum Lunden. Roſchildiam euocauit: ibiq; mandata peregit Apoſtolica: minatus execrationes terrificas Abſoloni, ſi repugnaret. Deinde in Eccleſia metropoli Pallio illum honeſtauit. Aſtititq; ſacro miniſterio: quò nouus metropolita, Homerum Ripenſis Eccleſiæ electũ conſecraret Epiſcopum. Ita & Regis, & Cleri, populiq; impleta ſunt uota.

uota. Aſſecuta eſt quod uolebat Lunden. Eccleſia: non deficit tamen Roſchildienſi, quæ illo ne careret, neq; ſumptibus, neq; laboribus duxit parcendum. Romanus Legatus hibernis in Regno peractis, acceæpto tempore Romam regreditur.

¶ Rex Vuandalorum depredationem, per Abſolonem & Kanutum filium, ulciſcitur. Pace autem conditionibus oblata, ſoluitur exercitus. Capitur Kanutus exul, & uulnere cadit Carolus, Regis proditores.

CAPVT XLVI.

His ita compoſitis in Regno, Regem adurebat recordatio accæpti nuper à Vuandalis damni: magis autem contumeliæ irrogatio, cui necdum ſatis pœnarum expendiſſe uiderentur. Igitur renouata expeditione, ſolis Iutis ſeptentrionalibus ueniam remeandi permiſit: cæteri cum uniuerſi Regni uiribus egredi conſtituunt. In quibus Fridericus Sleſuicenſium Antiſtes, infelici auſpicio ducens, cùm pleniori uelo quàm ferret nauigium incederet, ſubuerſa naui, cum omnibus periijt. Necdum repertum eſt corpus Antiſtitis, cùm cætera tollerentur: inuentum autem multo poſt tempore, nulla corruptionis documenta prodebat. Quæ res ſanctitati eius adſcripta eſt. Abſolonem tamen amici mors priuatim magno luctu contigit. Rex collecta iam claſſe, uires probauit: ſed iam ingraueſcente ætate, domi manere conſtituit: Abſolonem, Kanutumq; filiũ rebus præficiens: præfatus, quòd illorum uictoria, æquè magnam gloriam: detrimentum, minorem ignominiam referret. Illi itaq; cum Legionibus nauigationem ingreſsi: aucti etiam claſſe Rugianorum, Oſtroſnam urbem aggrediuntur: tam inexſpectati hoſtibus, ut ante Prouincia popularet, quàm reſciſſent: Niſi quidam incautius incendia miſcuiſſent. Gerimarus Rugianorũ Princeps, cùm duo eius gentis hoſtes in ripa decurrerent, intento arcu alterum proſtrauit. Cuius ſocius uindictam meditatus, cùm uiciſsim iacientem arcu petere ſtatuiſſet, uidens Rugianorum eſſe Principem quem peteret, arcu proiecto, in fugam ſe coniecit. Tantum in ea gente Principibus uenerationis impenditur. Inde Vualogaſtum petiuere: ponteque ſuperato, mœnia oppugnauere. Sed tardum militiæ genus faſtidientes, excurſionibus tam latè inſtiterunt, ut qua parte hoſtis occurreret, haberent incertum. Cernentes autem Vuandalorum Principes, uirium ſuarum imparitatem, Colloquium de pace poſtulant. Nec uetrectauere Danorũ Duces. Ibi Caſimarus Princeps uerba faciens, Parui ſe pendere teſtatur, paucorũ iugerũ uaſtationem: facilè ſibi, gentiq; ſuæ, in ſuperiora Pomeraniæ loca, quæ uel latiſsima ſunt, receptum patere: alijs tamen ſe cauſis de pace ſermonem introducere.

Frider. Sleſuicenſis Epiſcopi ſubmerſio.

Oſtroſna oppugnat.

Vualogaſti obſidio.

Nicolaus

Nicolaus Falſtricus non tulit iactantiam, ſed protinus refert: Fruſtrà ſe de Prouinciarum latitudine gloriari. quando & ſuperiora à Polonis, & citima à Danis infeſta ſentirent. Inde propius Colloquia admouent optatæ paci. Nam & Oratores Regis, quos captos tenuerunt, ad uſque libertati donare: & duo milia talentorum in compenſationem ablatorum: Abſoloni quoque, atque Kanuto Ducibus, centum libras nummum ſe daturos conſtituunt. Abſolon ſeorſum uocatis Danorum Primoribus, conditiones offerri dicit, ſpecie magis, quàm re placituras. ſiquidem pactione interpoſita, pacem reportare, Regem ære magno augere, ſpecioſum quidem: ſed longè ſpecioſius, penè debellatos hoſtes ad iuga cogere, deditionem exprimere. Tamen ſe ſuo arbitratu nihil conſtituere: in illos reiecit electionis arbitrium. Omnes penè elegêre, ut his conditionibus, quæ illis fauoris plurimum parere, ſatis afferrent gloriæ uterentur. Ita conſtituta pace reuertentes, expeditionem ſoluêre. Præmiſſus Esbernus, Regem optato implere nuncio, ubi ex ipſa uenatione ueniens, paucas conſpicatus naues, fugam primo ſuorū putauit. Sed audiens rei exitum, nuncium ipſum magnificè excæpit: Ducibus gratias habuit: Legiones collaudauit. Per quæ tempora Kanutus & Carolus exules, in Hallandiam quibus poterant copijs conceſſere: ſperantes incolarum fauorem. Quem ubi non perſenſere, retrocedentes, aciem inſtruxere nemore uicino, quod Gotiam dirimit ab Hallandia. ad fugam freti. Sed tamen ea pugna illum habuit exitum: ut captus Kanutus, in carcerem iret ad Magnum coniurationis ſocium: Carolus excæptis uulneribus, paulo poſt repertus eſt ſeceſſu non longinquo mortuus.

Pacis conditiones.

Kanutus proditor capitur, Carolus cadit.

¶ Henricus Saxonum Dux ethnicus, à Rege fruſtra in Cæſarem auxilium petit. Soricum ſpontanea ſubmerſio. Tumultum populi partim Abſolon ſedat.

CAPVT XLVII.

HOC erat illud tempus, quo Henricus Saxonum Dux, offenſo grauiter Cæſari, ob negata in obſidione Mediolani arma, ex ipſa Bauaria fugatus cederet, auxilia in eum circumſpiciēs. Igitur euocato Rege in colloquium ſuper Eydoram, iam non dubitauit Pontem tranſire, quem antea faſtu inflatus, cùm Regi non cæderet, ſuperare recuſabat. Adeò ſuperbiæ neceſsitas imperat. Vbi uentum eſt in colloquium, Arma rogat auxiliaria in Cæſaris ſuperbiam, multis uerbis accuſatam. Rex præfatus, Se nullo uinculo illi iam eſſe obſtrictū, quem Henricus toties poſthabuiſſet: tamen ſi paritum fuerit conſilio, non defuturum auxilium. Percunctatur, quod ſit illud conſiliū? Tum Rex: Si primùm cœleſti Imperatori reconcilieris, arma tibi in terrenum poſſem

poſſem polliceri. Alioqui illo tibi aduerſanti, tu cum omnibus auxilijs hoſti eris ludibrio. Eccleſiarum bona, quæ Pontificibus à te ferūt detracta, ſi reddas, auxilio tutum dimittam. Ille refert: Plura ſe ab Epiſcopis beneficij nomine tenere: quæ ſi redden da forent, ipſe nudus reſideat. Adiecit conuitij nomine: Corraſæ, attonſæq; ceruicis homines, non tanti apud ſe eſſe, ut ultro opibus careat. Tum Regem orâre: Si arma non præbeat, recuſationem tamen clam habeat: ne ſui à ſe deficiendi ad Cæſarem inueniant occaſionem. Infecta re redijt. Regreſsis inde Danis, mirum dictu prodigium incidit. Nam infinitus Murium grex collectus, ſponte mergendum ſe aquis intulit: miraculoq; fuere cadauera litoribus appulſa. Abſolonis ueſtem ſorices ea nocte roſerunt. Præciſnuerunt ſuperſtitioſi, rem magnam portendi. Cùm uerò grauis tum in Scania tumultuatio, quòd tributis, collectis, & exactionibus plebs grauaretur, exorta nunciaretur: futuri præſcij credebantur ſuperſtitioſi. Quotidiè autem ingraueſcentibus malis: in Conciones clamoribus plenas, Præfecti multitudinem placare aggreſsi, fugantur: & niſi ſacris Ædibus recepti, tuti non erant. Mittitur Legatio Archipræſuli, ut ueniens, tumultum manſuetudine, & ſuaui oratione comprimeret. ſine eo enim audiretur nemo. Diſſuaſere Amici: rem dicentes compoſitam à Primoribus, ut capiti eius periculum inmitterent. Sed publicæ ſaluti, Regiæ incolumitati, ſuam poſthabuit. Perductus in Concionem, Primores habuit auſcultantes, cùm ſe errata emendaturū polliceretur. At longinqua multitudo, quæ orantem exaudire non potuit, clamore excitato, rem diſpulit. Archipræſul rem maiorem, quàm quæ uerbis pacaretur conſpiciens, Præfectos coarguit: quòd ſe, mendacijs prætentis, in periculum deuocaſſent. Tamen multitudinem partiendam ratus, trifariam diuiſit. Indicta primùm concione in Auſtralibus Scaniæ, Qua & ſi primò grauis clamor eſſet, quendam ex Regijs officijs, maximè à populo incuſatum, ſibi proximum conſidere iuſsit, ut periculo eximeretur. Ita concitationem placauit, ut ea pars populi, etiam grates Pontifici quieta perſolueret. Tum apud Albū fontem grauiorem audit cōſurgere tumultum. Præmiſsis qui populum pacatis uerbis ad audientiam inclinarent: cùm uidiſſent opinione ſua grauiorem, indignantibus non auſi proferre mandata, conticuere. Id autem dolo, an metu fecerint, incertum eſt.

Soricū ſubmerſio ſpontanea.

Scaniorum tumultus in Præfectos.

Abſolon ad tumultuoſos.

¶ Furit populus, nullo uel conſilio, uel perſuaſu dimouendus: in Rugiam etiam debacchantes, ad libertatem omnino adſpirant. Caput. xlviij.

PONTIFEX autē uicinam inſulam, tutamento proſpiciens, inſedit. Aucta mirum in modū populi indigna

 tione,

tione, conſultabat quid facto opus uideretur. Erant qui obſidionem eó loci tolerandam ducerent. Alij etiam comparatis armis, multitudinem ſuadebant comprimere. Ipſe neutrum probans: quòd obſidioni ferendæ neceſſaria non haberet: nec ullis eſſet locus munitus præſidijs: neq; etiam patris eſſet boni, filiorum iugulis inſtare: mediam elegit uiam, ut militibus imperaret, tumultuantem populum minis & innoxijs ictibus magis, quàm ferro, uulnere, ac cæde comprimerent. Interim aucto in concione clamore, Populum ab Archipræſule & Primoribus decæptum uerbis diſtineri: nullas eſſe relaxationes onerum: omnes Regi ſtudere: neminem miſerari pauperum calamitatem: petendam Abſolonis domum, qui ſponte non prodiret. Cognito autem quo loco eſſet: illuc agmine facto, Cruce prælata, quaſi libertatis uindices contenderunt. Iam milites Abſolon in terram tranſportauit. Iuſſos irruere in uenientes: facilis erat labor, inermem multitudinem, ab armatis paucis, ſed exercitatis diſsipare. Itaq; cæſi innocuis plagis, diffugerunt. Superuenêre quos præmiſit in concionem nuncij: ab eo increpantur, quòd caput illius tantis obiecißent periculis: nunc quid agendum uideatur, iubet edicere. Illi arma domi comparanda: & interim eum ad latibula circumſpicientem, breui redeundum. Non ſe refert, latibulis aſſuetum, nouum Sialandiæ præſidium petiturum. Vix ille domum receptus eſt, ſuperuenerant Regiæ literæ: euocantes illum de publicis rebus in conſilium. Accedit: & peractis quorum cauſa uenerat, Regem edocet, de motibus Scaniæ. Rex armis comprimere minatur. Indignatione accenſus quòd auſit, Pontifex diſſuadet: potius uideri conſilium, ut euocatis Primoribus, cum illis agatur. nam eſſe ſigna perpalam, quòd illi motum in populo conciuerint. Euocati adſunt, Abſoloni ſuggerunt, Regi perſuadere, exteros Præfectos Prouinciæ auferat, Esbernum, Sunonem, Haconem, Saxonem: tum facilè quieturum motum: natis in Prouincia Præfectis, facilè populum pariturum. Abſolone negante, ſe Regis liberam dominationem artaturum, quam ille ſupra hominum memoriam à Maioribus accęperit. Omnia in caput eius mala, illi deriuanda minantur, ni pareat. Nihil ille mouetur. Sed tum euocati à Rege, cùm ſuper tumultu comprimendo rogarentur, quid uideretur? Reſpondent: Placida Regis Epiſtola facilè motum quieturum. Ille autem minacioribus uerbis Epiſtolam miſit: quæ antea tumultuantes, fecit furentes. Nam ilicò prodeuntes in concionem, Regi omnia abdicant uectigalia: Pontificibus Decimas: Sacerdotibus uxores decernunt: nihil ſe Pontificum indigere, habentes qui præeſſent ſacris, ſacerdotum bonam copiam, quorum nulla potentia, aut imperio premerentur.

Populi furor.

Colludit noſtris temporib. Anno 1525.

¶ Conſilijs

¶ Conſilijs uarijs militum auditis, Rex Abſolonem Sialandiam remittit, tumultum plebis ipſe ſedaturus.

CAPVT XLIX.

REX comperta pertinacia, exercitum contrahit: Helſingoram petit, Abſolone ſequi iuſſo. Regem qui in littore fuere Scanij, uenerabundum excipiunt: uenientem autem Abſolonem lapidibus inceſſunt, aditu terræ prohibentes: inmemores, quantis ab illo exempti ſint periculis. Rex ubi comperit, armis comprimendam multitudinem. Complexus medium Sueno: orat, ut multitudini parcat. Id metu, an pietate fecerit, incompertum eſt. Sed præualuit apud Regem amici Pontificis cauſa. Nam cùm in littus milites uenirent, dilapſi qui aditum impediuere, innoxios ſe rerum ſimulauere. Vbi proceſsit Rex, Abſolonquè, diuiſis locis, apud ſuos quiſquè milites concionem habuit: conſultabantquè de rebus agendis. Scanij, qui Regi militabant, aiunt caput rerum Abſolonem, Esbernum, Suenonem, & exteros quoſquè Prouincia dimouere: tum rebus futuram pacem. Acceſſere Iutij in eandem ſententiam: ſiue Decimarum odio, quæ nuper inoleuerant: ſiue qualibet ex cauſa, Archipræſulis cauſam in deteriora collocantes. Rex tacitus rem conſyderat. Interim Abſolonis milites, animo acres, Pontifici ſuo ſuggerunt: ſatis ſupereſſe uiriū, armorum neceſsitudinem, generiſquè, ut illum, etiam cæteris diffluentibus, incolumen per omnem Scaniam ducant. Rex utriuſquè partis ſententia percæpta, Iutiorum decreta paci propiora conſpiciens, Abſolonem in partem ducit: memoratquè, quanta ſemper rerum, uerborumquè conſenſione uixerint: quantum ab initio familiaritatis & charitatis inceſſerit: cui nihil unquàm ſpondet defuturum: Orat, ut tempori cedat: Scaniam deſerat, Sialandiam repetere, non indecorum ducat. Specioſis conſilijs interdum utilia præponenda. Abſolon refert. Nunquàm ſe Regijs uotis aut defuiſſe, aut unquàm defuturum: ſcire tamen, in abſentem ſe multis mendacijs & criminationibus agēdum. Id ſibi Rex curandum deſumit: gratias agens, quòd uoto pareat. Militiam quoq; eius, Regis expeditioni iungendam depoſcit. Non reluctatur. Sed milites charitate Pontificis ſui, iam oculos pro indignatione lachrymis ſuffuſi, apertè queruntur: ſe aliena ignauia, non ſua, herum ſuum relinquere cöactos: cuius auſpicijs ubiquè uictores, etiam nunc inter aduerſa nihil aut laborum, aut periculorum recuſent. Retrò abeunte cum paucis Pontifice, Rex procedit: ubiq; graues conciones expertus. Nam ubi armata conuenit, Iutij qui Regem circumſtetere, plebem collaudatam grauius inflammauere: malè de Rege meriti, cuius partes adiuuare uenerant, impedientes.

Conſilia ſuper tumultu ſedando.

¶ Abſolonis purgatio ſiniſtrè defertur plebi. Indicto bello, tumultus oritur. Rex expedito exercitu uulgus ſternit. Decimæ & ad Regis, & uulgi preces non remittuntur. Accepta clade, Populus tranquillatur. Caput. I.

INTERIM defectis commeatibus, Rex Primores iu-
bet adeſſe in Sialandia: ubi præſente Pontifice, in cuius caput omniã
referebantur, cauſa tractaretur. Reuerſo Regi Pontifex occurrit. Sca-
Abſolonis purgatio. nicæ plebis Oratores aſſunt. Cauſa inſtituitur. Ibi Abſolon tanta di-
cendi copia refellebat obiecta, ut facilè quiuis intelligeret, eſſe friuola
quæ intentarentur, ipſiq; Oratores innoxium faterentur: ſed ad ple-
bis conſilium cuncta relaturos, ſine quo nihil illis conſtituendum. Re
uerſi, rem ipſi deteriorem fecere. Coactus Pontifex ſuo in contumaces
Eiuſdem de Decimis ſol uendis man datum. uti gladio. Sacris interdixit uniuerſæ Prouinciæ, quoad Decimas per
ſoluerent. Ea mandata ad Clerum perlata, populo erant publicanda.
Conuenit magna multitudo ad ædem in Lundia diui Laurentij. Ibi
duo ex Clero, Pontificis mandata plebi inſinuare procedunt. Plebs
autem nihil moderata ſibi, binos ad Clerum uiros remiſit cum manda
tis huiuſcemodi. Clerum populo, non Pontifici ſua alimenta debere:
niſi officia in Eccleſijs peragerent, patria cederent. Neutrum facien-
tes, non ſolùm rerum amiſsionem, ſed membrorum etiam truncatio-
nem demorarentur. Ad ea Clerus: Neq; ſe exilij, neq; paupertatis me
tu, neq; etiam trũcationis, aut mortis comminatione auerti poſſe, quo
minus Pontificis imperata facerent, quæ & honori, & æterni ſaluti ip-
ſorum detrimenta, ſi contemnerent, inducerent. Tam conſtanti Cle-
ri reſponſo emollita Plebs, minas prece mutauit: Superſederent ſal-
tem executioni, quoad Abſolon ipſe peteretur. Facilè conſenſere. Pon
tifex quoquè petitas inducias non recuſauit: & Clerum ſuum pro con
ſtantia remunerans. Interim tamen nihil à plebe emendatur. Aſpira-
bat uernum: & peracto ſacro Ieiunio, chriſma conficiendũ erat à Pon
tifice. Rex cum expedita manu Scaniam petens, Iutios, Fionenſesq;,
plus detrimenti, quàm profectus aliàs procurantes, omiſit: cæteris mi-
litibus ductis. Scanij ubi audiuêre adeſſe Pontificem, mox miſſo de
more per omnes ſtipite, qui Conuentus mandata præferat, libertatis
Tumultus Popularis. prætextu ad arma conciuerunt. Aquilonares cum Hallandenſibus ag
mine denſo mouent in Regem. Rex à Pontifice rogatus, ut fuſtibus,
quàm gladijs rem agere mallet, Hominibus, non canibus ſe conflicta-
re reſpondit. Concurſum eſt ad Pontem apud Dyſiam: conſertoquè
prælio, diu pugnatum eſt: dum illi tranſitum Pontis petunt, iſti reſi-
ſtunt. Non contemptibiliter pugnauêre agreſtes. Sed Archipræſulis
milites

militeſ inmiſsis equis, flumen aut uado, aut natando tranſiuere: repul-
ſiſquè hoſtibus, tranſitum Regijs aperuere. Non tum diu hæſit uicto-
ria. Nam fugati, cæſiquè, ac partim merſi tumultuantes Scanij, contu- Vulgus
maciæ ſuæ pœnas dedere. Vix Rex Lundiam redijt, audiuit Orienta ſternitur.
lium quoq; magnam manum iuſti exercitus ſpecie tendentem. Nihil
moratus, obuiam ire contendit: Lundienſes ſequi iuſſos. Audit depo-
ſcere Tributorum laxationem, Annuit Rex, tempori inſeruiens. Sed
illo educente, poſtremi egrediuntur: non longè tamen ab urbe deſi-
dent. Sequi iuſsi, Vrbis ſuæ cuſtodiam agere, reſpondent. Opus eſſe,
ne capiatur ab hoſtibus. Rex ducit in hoſtes, iam pontem occupan-
tes, multiſq; congeſtis lapidibus illum tutaturos. Sed Rex uado, non Cedes Ori-
ponte tranſiens, ſuperuenit palantibus: & inermem multitudinem fa- entalis ple-
cilè diſsipauit. Nec longum morati, proiectis armis, manus tendunt: bis.
ueniam rogant. Rex iam à Pontifice præmonitus, non difficilis ad im
pertiendam gratiam fuit. Inde per omnem Scaniam exercitū circum-
tulit, obſides accipiens: facileque ad omnia paruere, præter Decima-
rum iura, quæ pertinaciter orabant aboleri. Rex motus tanta populi
inſtantia, uerbum facit Pontifici de abolendis Decimis, quibus tanto
pere reclamet omne Regnum: prouidendumq;, ne caſus incidat Ka-
nuti Otonienſis, ob eam cauſam oppreſsi Regis. Pontifex nihil ſe re- Decimæ
laxaturum de iure diuino reſpondit: ſi omnes etiam diſcedant, ſe exe- perſtant.
cuturum quod Prædeceſſores mollius attigêre: & ne Regem in peri-
culum ponat, remittit illi omnem pro ea re ſollicitudinē. Adiecit Rex,
gratijs actis, ut dilationem etiam exigendarum faceret, ne cōſilio Rex
communicaſſe uideretur.

¶ Imperatoris Friderici primi Oratores ad Regem miſsi,
affinitatis ius depoſcunt. Annuit Rex. Conueniunt
& rem adfatim concludunt.

CAPVT LI.

HAEC SVNT illa luctifica Henrico Duci Leoni tem
pora, cùm ille pulſus à Cæſare Bauaria, deſcēderet in Saxoniam: cùm,
uti diximus, pertentato ad fœdera Vualdemaro Rege, nihil impetra-
ret. Venerant Regi tum ab Imperatore Nuncij, qui hoc ipſum agerēt:
ne ſe Henrici rebus implicaret: & de iungenda affinitate inter liberos
utrorunq;. Cui negocio nòn ſatis propenſum inuenere Regem. quòd
meminiſſet quo modo à Cæſare de longinquo euocatus haberetur. Vide ſupra
Regina tamen magni faciebat Imperatoris affinitatem: orans coniu- lib. eo. ca. 15.
gem, ne rem tantam antiquaret. Sed ut plenius de omnibus interlo-
quium fieret, poſcebant, Imperatori Regem obuium fieri ad Traue-
nam, cùm eſſet Cæſar in Saxonia, deſcenſurus in Lubecam. Quæ om

 nia ex

nia ex ordine implentur. Venit obſidere Lubecam Imperator. De ma
ri Rex illi occurrit. Fiunt obuij. Conſalutant ſeſe, & rem ex ſententia
Saxoniæ li- conſtituunt, de futuris alternæ ſobolis nuptijs. Eam rem quia in Saxo
bro,6.c.43. nia & Vuandalia pertexuimus: nunc ſola tẽpora ſignaſſe, nobis ſat ſit.
Vuandaliæ
lib,6,cap,13.

Vualdemari Regis Danorum optimi, obitus deſcribitur. Caput.lij.

SED dum in Vuandalos renouaretur expeditio, eaquẽ per Iutios euaneſceret: ipſe Abſolon cum Regio filio Regem petit. Ille iam de feneſtra proſpectans redeuntes, ominatus eſt deteriora: quæ res etiam morbum Regis pridem contractum, auxit. At ingreſſo ad patrem filio, ita Vualdemarus uultum ſeruauit, ut morbum omnino diſsimularet. Vocato tamen poſtea Abſolone, ſacræ Pœnitentiæ amplexus remedia, Eccleſiæ ſalutaribus ſacramentis ſe ad exitum præperauit. Omnes quidẽm meliora ſperabant: ſolus Suno auguratus eſt, Regem non diu ſuperfuturum: Kanuto circumſpicienda omnia, ne quid illi nouetur. Vocatus ẽ Scania Ioannes quidam Abbas, Medicinæ iactantior quàm peritior, Regẽ nihil mortiferum pati, breui conualiturum denunciat: confectis in medicinales modos potionibus, atq; alijs eius generis collyrijs, benẽ de illo promittit. Opertum deinde ueſtibus, cùm ſudore diffluere uideret, ſalutare fore liquamen teſtatur. Sed ſtatim ſine uoce uiſum, iuſsit operimento continuato ſudorem non intermittere. Quas inter operas ſpiritum efflauit. Ingreſsi, ſoporatum putauere: ita nihil color uariauit, ſed paulatim pallore ſublabente, extinctũ uiderunt. Quantę omnis generis hominum lachrymæ, communem Patriæ patrem plorauêre: agreſtes, ciues, milites, matres, atq; pueri communi planxere luctu. Ringſtadium funus ad patrios ciues defertur. Ibi Abſolon Sacra peragens, lachrymis aram ſparſit: tantoquẽ luctu oppletur, ut uix præces continuaret. Longa familiaritas, & uiſceralis amor, hoc mœroris genus etiam uiro forti imperauit. Sic commendatus, quieſcit Rex ſempiterna dignus memoria. Cuius res geſtas diffuſius in Saxonia noſtra peregimus, Quòd in eius rebus deſcribendis, iuſtæ Hiſtoriæ legem impleuit: utpote ſuorum temporum acta perſcribens, quæ uiuo Abſolonis teſtimonio potuit perdiſcere. In alijs autem Regibus, quòd Annales ſobrios haberet, breuius cuncta executus. Ergò quòd uerboſiores ſolitò fuimus, Autori tribuatur: quẽ in hoc Rege commemorando, tanq; diligentiſſimũ, nõ putauimus deſerendũ.

Alludit ſudor Anglicus. Anno 1529. apud Germanos uiſus.

Saxonis Hiſtorici fides & candor.

ALI-

ALBERTI KRANTII Hamburgen. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum

LIBER VII.

❡ Kanutus Vualdemari filius, Vuſburgi Concione Procerum contracta, Rex Daniæ declaratur, Sacramenta illi cunctis renouantibus. At Scanij cladis eorum proximæ memores, rurſus in ſeditionem proruunt, Libertatem proclamantes. Moniti deſiſtere, recuſant, Nobilium aliquot domus diripientes. Et factionis eorum Ducem ſibi erigunt, Haraldum quendam Regij ſanguinis è Suecia uirum.

CAPVT I.

KANVTVS filius, & ſi Regium nomen, & ole- Kanutus
um ſacrum iam uiuo patre meruiſſet: non tamen Rex. VI.
potuit non timere, ne, quę ſępè patrem iniqua Fortuna iactauerit, ſibi quoq; aduerſariam concitaret: peractis iam ritè in funere patris ſacris, Iutiam contendit: paternos amicos & milites ſibi conciliaturus. quòd ea inter potiores Regni partes, parenti eius crebros excitauit labores: præſenti autem rerum ſtatu, amicitior uidebatur Prouincia. quòd Scania recenti clade alienos ferre animos uideretur. Igitur apud Vuiburgum Concione contracta, proſperos exitus habuit: cunctis in nomen eius ſacramenta renouantibus, operamquè in rebelles pollicentibus. Apud Vrnam nonnihil turbæ expertus eſt: ſed maiori parti cedens, facilè comprimi potuit. Apud Sca-
niam longè alia rerum facies. Nam populus à recenti clade, quam ac- Scaniæ ſedi-
cæpit, necdum reſpirauit: ſuſpirante unoquoquè charißimos affectus tio in Kanu-
eorum, quos in prælio amiſerat. Igitur ad Regis nunciatum exitum, tum.
ad libertatem proclamauêre. Ad quem tumultum accitus Abſolon Archipræſul aduolauit: in ipſo primordio incendium ſi poſſet oppreſſurus. Tentauit in concione placare populum: ſed quamuis dulciſsimè loqueretur, præcordia mouere non poterat eorum, qui Regium odium inbiberant. Vbi ſe fruſtra conari uidit, rediјt in Sialandiam. Seditionis autores (qui ex Nobilitate fuere) plebeios dulcedine prædæ ſibi conciliabant. Direptæ Procerum domus Tordonis, atq; Esberni, uix elabentium. Cęteri illorum exemplo territi, rem familiarem in amicorũ fidem collocarant: ipſi ſibi fuga conſulentes. Nonnulli ſu-

pellectilem ſuam mari, quàm tumultuantibus credere maluerunt. Interea factionis Principes, cùm intelligerent, priore bello rem ſine duce infeliciter geſsiſſe: Haraldum quendam Regij ſanguinis uirum, ſed neq; animo acrem, neq; lingua promptum, neq; uiribus pollentem, ſolum, quòd Regio ſtemmate duceret ſanguinem, è Suetia deuocantes, Regem appellant. Regij ſatellites, atq; Archipræſulis in Scania, miſsis nuncijs & epiſtolis, Regem, atq; Pontificem de rerum ſtatu docuerunt. Sed re longius ducta, cùm memoratus Haraldus Regis Suetiæ, Ducísque Byrgerij, armis in Scaniam ueniſſe, auctus eſt populari concurſu: primaq; illi opera fuit, Lundiam metropolim obſidere. Fluctuabant incolæ, inter medios dubij cui inclinarent. Tamen obſidionem ferre cœperunt: demum cum uictoribus, quicunquè forent, partem iuncturi.

Haraldus erigitur.

❨ Scanios factioſos, Regis & Abſolonis milites cöercent armis. Populus Archipræſulis perſuaſu, Haraldum abdicat. Froſtanos Rex ære mulctat, uix cō precibus deflexus.

CAPVT II.

INTEREA equites memorati pro Rege atq; Pontifice aduuati, cùm fruſtra foris auxilia demorari uiderentur: inuicem ſe cohortantes, impetum faciunt in hoſtes: iræ magis, quàm militari diſciplinæ indulgentes: tantoquè feruore ducunt in obſidentes, ut illis nullus eſſet reſiſtendi animus. Maius à uento obſtaculum, quàm ab oppugnatis ſenſere, quòd ille impetu magno clypeos reiecerit. Igitur uulgus promiſcuum cum Rege ſuo fugam init. Magna pars capitur. Lundenſes egreſsi, uictos perſequuntur, gratiam Regis & Pontificis ineuntes. Sed neq; ea cōſternatio ad quietem turbidos inclinauit, quo minus inita conſpiratione tractarent de nece Procerum, & omnis Nobilitatis: quibus quia adunatis, pares eſſe non poterant, ſingulos adoriri ſtatuerunt. Sed confregit hanc molitionem Archiprǽſulis aduentus cum armatis cohortibus: qui ſignis clam habitis, populum in concionem deuocauit: placidaquè oratione ingreſſus, non ſolùm à ſeditione reuocauit, uerumetiem Leges per tumultum antiquatas, renouauit: coegitquè, ut Haraldum abſentem, quem adulterinum Regem dixiſſent, manifeſtis ſuffragijs abrogarent, deteſtarenturq;: ut nō ſolùm armis uictus, ſed etiā ſuffragijs eſſet condemnatus. Nemo iam mutire audebat, Principibus factionis iam ſe ſilenter in turbas miſcentibus: quod ſæpè armis uicti, nunc etiam ſi occurrerēt uincendi, nullā ſpem, præterquàm in tranquillitate & ſilentio ducerēt. Abſolon rebus compoſitis, Esbernum fratrem Regi conſternato, nuncium mittit ſuper

Arcentur Scanij à militibus.

Haraldus abrogatur.

reddita

reddita tranquillitate. Rex iam cum exercitu è Fionia mouerat, propi
us acceſſurus. Qui ubi Esbernum de longinquo agnouit, tetrioris for
tunæ nuncium interpretatur: propius autem factum, cùm pacem nun
ciaret, perbenignè habuit: cumq́ illo in Scaniam nauigauit: primam-
què eius partem Froſtam incendio uaſtaſſet, ni Pontificis interuentu, Froſta.
Rex precibus motus abſtinuiſſet. Ære tamen mulctati ſunt à Rege,
quotquot factionis Haraldianæ rei ſunt deprehenſi: ueniamq́
dedit Abſolonis precibus multis, qui ſanguine ſuo crimen
expiaturi uiderentur. Sed noluit bonus adole
ſcens, primordia Regni à ſæuitia
mutuare.

¶ Cæſar Fridericus fruſtra Kanutum ad ſe uocat. Vnde
Bugiſlaus Dux, illi cum quingentis nauibus
in Rugia bellum mouet
Caput. iij.

INTEREA multis Cæſaris literis & interpellationi-
bus Curiam inuiſere iubetur: ut paternæ familiaritatis, promiſsionis-
què iura conſequeretur: tenere illum, quid de Vuandalia parenti eius
ſit pollicitus. Sed Kanutus per amicos commonefactus, parentem nō
magnopere lætatum de Cæſaris uiſitatione, reſcripſit: ſe Regni rebus
nouis implicatum, abeſſe non poſſe: multa proſpiceret, quæ per abſ-
entiam eius nouari poſſent. Cæſar autem Fridericus, ubi ſe contem-
ni uidit, plenas minarum epiſtolas remiſit: Daniæ Regnum, niſi ue-
niat, alienæ facturum poteſtatis. Cui Rex Kanutus, non aliud reſcrip-
ſit: quàm, quòd prius quàm alij donauerit, primùm in ſuam recipere
ſit opus poteſtatem quod donet. Cæſar nihil actum literis uidens, Si-
fridum Turingię Principem, qui ſororem Regis teneret uxorem, mit
tit in Daniam, eadem acturū cum Rege. Qui primùm expoſito, quan-
ta illi ob ſororem deuinctus eſſet affinitate, ac perinde charitate: niſi ex
re ipſius uideretur, non ſe ſuſcæpturum tantæ peregrinationis labo-
rem. Cæſaris uires extollit: benignitatem illius potius, quàm arma ſua
det amplecti. Tum ad partem ſeductis Abſolone, Esberno, Sunone
primis ad Regis conſilia: docet, qua fide adoleſcentis Regis ætatem iu
uare teneantur: optima cōſulentes, quòd pater illos filio tutores, & cu-
ratores Regni reliquerit: Cęſaris beneuolentiam Regno profuturam.
Sin bellum malint: uideant quibus uiribus Imperio reluctentur. Ab-
ſolon contra. Se libenter quæ Regi, Regnoq́ ducant profutura ſua-
ſuros: ſed in petendo Cæſare quid illi ſit collocatum, nondū ſe teneret
memores, quo fructu parens eius Cæſaris Curiam inuiſerit. Æquum
eſſe,

eſſe, ut nouerit Cæſar: tantum eſſe Kanuto iuris in Dania, quantum illi in Imperio: quid opus ſit, ſine ulla neceſsitate, ſua, iuris alieni facere. Sifrido per iram turgente, multaque comminante, An tu, inquit Abſolon, Daniam, Turingiamque æquo iure penſas? Cæſarem ut in tuam, ſic in noſtram Prouinciam poſſe incurrere? Si uenerit, uiros ſe inueniſſe comprobabit. Proinde abi: Regiq; tuo reporta, Kanutum Friderico nulla obſequij parte deuinciri. Cæſar non tam bello, quàm odio Regem inſequitur: expectans domeſticum aliquem in Regno motum, quo facilius inteſtino bello laborantem adoriatur. Interim Bugiſlaum iampridem defuncto fratri in ius ſuccedentem, commonefacit, ut bellum in Daniam ſuſcitet. Ille Regis uiribus impar, Iarimarum auunculum ſuum, Rugiæ præfectum laceſsit. Is Regi cui paruit, rem defert. Rex ad Bugiſlaum mittit Oratores ſcrutatores, quid illi cauſæ ſit in Iarimarum. Multa ille commemorat, ab alto nectens cauſas. Conuenit inter partes: ut ad certũ diem miſsis Oratoribus, utrinque per Regios etiam Oratores cauſa audiatur, ac terminetur. Apud inſulam Samſam conuenitur. Ibi multis ultro, citroque dictis, dies ducitur: nihil agitur. Pollicentur tamen Bugiſlai Oratores, Ducem ſuum quolibet loco Regi placito occurſurum: futurumq;, ut res facile ſopiatur ante bellum. Dum iſta geruntur, uiri militares Daniæ ſub Vualdemaro, expeditionibus crebris aſſueti, pacis tempora grauius ferre uidentur: uires, niſi prælio exerceantur queſti, dilapſuras. Placuit piraticam in Eſtones agere, gentem perfidam Chriſto, & quæ aſsiduis excurſionibus mare infeſtum habeat: ut nihil in eam peccatum uideatur, ſi ſuis artibus impetatur, hoc ſuſtinens, quod ſolet inferre. Interea Bugiſlaus Cæſaris uoluntatem perſpiciens, quingentarũ nauium claſſem contrahit, inque Rugiam, Danis ſubiectam, ducit: Cæſari nuncium mittens, qui doceat, quantis uiribus Daniam petat. Cæſar Ducem collaudat: nunciumq; magnis donat præmijs.

Regis milites in Oſtenos piratas.

¶ Abſolon, Bugiſlaum mari cum quinquaginta nauibus Sclauorum, inſigni uictoria ſuperat.

CAPVT IIII.

BVGISLAVS habuit perſuaſum, Danorum Regem tantis ſuis in mari uiribus territum, ne in pugnam quidem deſcendere. Quem enim non terreant quingenta expeditarum nauium uela? Et ideo negligentius cuncta habuit, ubi hoſtem ſuum contempſit: ad ſpeciem ſolam, quaſi ſub oculis CAESARIS VVANDALI iam nauigare uidebantur, commeſſationibus ſolis indulgentes.

indulgentes. Hoc necdum compertum habuere Dani: idcircò cunctis uiribus inſtitêre, ut hoſtibus occurrerent. Præerat claſſi Abſolon Archipontifex, uir ad militiam promptiſsimus, & ubiq; fortunatus: qui ubi contemptim nauigare Vuandalos cernebat, ſuos in pugnam acu it: & nihil metuentibus hoſtibus, uiolentus incubuit: tantaquè cæde ſtrauit paratus imparatos, ut diu cladis meminerint. Quam rem expreſsius in Vuandalia ſumus executi: inde qui uolet deſumat. Cæſar ubi audiuit caſus Vuandalorũ, Daniæ occupandæ ſpem poſuit. Non tamen Dani quieuêre. Semel enim in pugnam prouocati, perſeuerarunt: ſingulis penè annis renouantes in Vuandalos expeditionem: urbes paulò illuſtriores aut euerterunt, aut diripuerunt: ut parum lætari uiderentur Vuandali, quietos Danos ad arma deuocaſſe: Vualogaſtum, Iulinum, Oſna, Caminum, & quæ fuere minora, hoſtibus Danis in prædam ceſſere. Quam in Vuandalia qui uolet rem plenius executam, peruidebit. Nos rebus interim Daniæ alijs, intendimus explicandis.

Vincuntur ab Abſolone Vuandali.

¶ Cæſar ſororem Kanuti à patre deſponſatam, ſimul cum ſponſaia ſibi dote depoſcit. Lantgrauius Turingiæ repudiata prætextu affinitatis uxore prima, Kanuti matrem in uxorem ducit. Pars dotis cum puella, ut conſtitutum, mittitur.

CAPVT V.

POST primam illam interpellationem Imperatoris ad Danorum Regem ſuper hominio pręſtando, alia uia pertentauit: mittens ſollennes Oratores equis quadringentis comitatos ad Regem, ad poſtulandam ſororem eius, cum parte Dotis, quæ coram Lubeca, nuper filio Imperatoris, à Kanuti patre Vualdemaro erat deſponſata. Primarius eius legationis Archiepiſcopus erat Bremenſis, Sifridus frater Marchionis de Brandenburg. Apud Eydoram, ubi eſt Regnorũ limes, conuenerant. Adolphus Comes, hoſpitaliter exceperat Oratores, largiſsimè explens ſumptibus atq; epulis. Rex iamdudum auerſum gerebat Imperatori animum: quòd ab illo nuper hominium poſtulaſſet: & niſi iuramentum à patre interpoſitum Regem commouiſſet, omnino irritaſſet ſponſalia. Pacta autem dotalia hæc erant: ut cum puella mitteretur pars dotis (erat autem tum ſeptennis) & reliqua legitimis annis nuptiarum tempore, infra menſem & ſemiſſem numerare tur: pondere publico argenti marcæ, quod inſtituerat Carolus Magnus, uenirent ponderandæ. Quòd ſi quid horũ minus impleretur, irrita omnia forẽt. Ea cùm Kanuto Regi renouarent̃ per Legatos, indignationem maiorem concępit: diſſoluiſſetq; omnia, niſi ſacramentum

Cæſaris Legatio ad Regem.

& religio

& religio patris illum deterruiſſet. Igitur tradidit ſeptennem puellam: cunq; illa quatuor milia talentorum argenti: mediocri apparatu, non Regali præditam familia. Erat & illa inter Imperatorē & Regem diſſenſionis non uulgaris materia: quòd ſocerum ſuum Henricum Leonem, cuius Rex filiã tenebat, Ducatu & rebus omnibus exuiſſet. Sed patre uiuente, non ſe poterat filius pro ſocero commouere: pręſertim, cùm omnia ad Regni iura apud patrem permanerent. Idem quoquè Rex, cùm Rugiam ex patre accæpiſſet, ad Obotritos quoq; ditionem propagabat. Nam cùm Buruuinum Principem captum à Iarimaro teneret, factus arbiter inter fratrueles, ita dirimebat utriuſq; ditionem: ut in utraquè ſibi ſeruaret ſuperioritatem, & ut recognoſcerent ab illo dominia ſua. Alia quoq; affinitate idem Rex ſibi deuinxit Principes Germaniæ. Nam Ludouicus Lantgrauius Thuringiæ, cùm coniugi titulum conſanguinitatis opponeret, repudiauit illã: accæpta coniuge matre Kanuti Regis, relicta Vualdemari, fœmina mediocris ætatis, citra quadrageſimũ ætatis annũ. Quæ cũ multo theſauro & ſupellectili fœminea, à Regia Regnum egreditur. Ad Eydoram à Lantgrauio excipitur honore plurimo. Aderat Adolphus Holſatię Comes: qui honeſtiſsimè per terram ſuam deducens, locis opportunis lautis epulis, pręcipuo apparatu hoſpitaliter habuit.

Cauſæ diſſenſionis in Cæſarem.

¶ Cæſar Frid. pacta nuptialia frangi uidens, ſororem Regi remittit. Redit & ſine honore à Ludouico Lantgrauio, illius mater. Thietmarſi ſe Danis ſponte ſubmittunt. Caput. vi.

LONGO poſt temporis interuallo, cùm euolutis annis Nuptiæ intentarentur filij Imperatoris, cum Germana Regis Danorum: miſit Imperator ad eundem Regem, qui aliam dotis partem ex eo depoſceret. Rex ipſe fortè interpretatus, aduerſum ſe quæri occaſionem diſcedendi à fœdere: indignationem plurimam, quòd ante impletas legitimè nuptias, pecunia depoſceretur, oſtendit: quorſum pertineret, non ſe ſatis intelligere, ita urgeri & emungi ære: niſi quòd aliqua poſceretur iurgandi & expoſtulandi materia. Si ita uideretur Imperatori, ut pactorum pœniteret, nihil ſe refragari. Cæterum, nihil ſe miſſurum. Imperator ubi accæpit tergiuerſari Regem: cùm iuſtiores ipſe haberet ſuccenſendi cauſas, quòd hominium ei negaretur: quòdquè Imperij fines ingreſſus, Rex Vuandalis implicaretur: Regi ſororem ſuam, cum eo quem accæpit apparatu, intactã remiſit. Quod Kanutus grauiter accipiens, manifeſtas ex illa die inimicitias contra Imperatorem cœpit exercere: ut omnem terram Vuagarorum, Holſatorum, Sturmariorum, Polaborum, uſquè ad Albiam ſui iuris eſſe dice-

Rex contra Cæſarem.

ret:&

ret:& eam per Vuandalos Orietales,quos,ut diximus, ſibi aſciuerat, iuſsit euaſtari. Matre deinde Regis, à Ludouico Lantgrauio,qui ex ſo rore nepos erat Imperatoris,repudiata, & ad terram ſuæ natiuitatis ſi= ne honore reuerſa:conqueſta eſt,in multis ſe à marito iniuratã. Vnde etiã magis inſtimulatus, iuſtã ſe cauſam contra Teutonicos habere,ar bitratus eſt. Per occaſionem autem Hartuici Archiepiſcopi Bremen. per eius tempora Thietmarſi ab illo armis preſsi, ſe coniunxerunt Re gno Danorum:ſua ſponte ſe ſubmittentes Vualdemaro Sleſuicenſi Epiſcopo,& perinde Danicæ coronæ ſubiecti:aut ſi hoc dicere magis conuenit,ſociati. Sancto enim Petro ſe ſubdidiſſe perhibent: qui in u= traque Eccleſia, & Bremenſi, & Sleſuicenſi patrocinium habet.

¶ Vualdemarus Epiſcopus regnum Daniæ ambiens, per-ſuaſu concordiæ ineundæ, capitur, & incarceratur. Marchio exercitũ ſoluit. Adolphus re infecta, uix æris multa Regẽ placat. Caput. vij.

WALDEMARVS inde Sleſuicẽſis Epiſcopus, cùm & nuncijs, & literis egiſſet apud amicos querelam, de Regno ſibi pa= terna ſucceſsione debito: cùm eſſet Kanuti filius, & ille Magni, is aut= em Nicolai:obtinuit non contemnendam ex Noruagia claſſem, ad in uadendum Regnũ. Ex Germania quoq; commouit, quos ſciebat Re gi ob offenſam Imperatoris infenſos, Ottonem Marchionem, Bernar dum Saxoniæ Ducem fratres, Adolphum Holſatiæ Comitem: qui nuper ex peregrinatione terræ Sanctæ rediens, terrã ſuam inuito Hen rico Leone recuperauit. Cùmq; à mari inuaderet Regnũ Vualdema= ri:à terra oppugnauêre Otto Marchio, & Adolphus, atq; Bernardus Comites:ingreſsi Daniæ Regnũ, tranſito flumine Eydora. Erant qui Vualdemaro Epiſcopo ſuaderent:ut non armis, ſed tractatibus apud Regem ageret:quod æquum uideretur, conſtituendũ à Rege & Pro= ceribus:præſertim, cùm Regnum, & Sacerdotiũ, in perſonam unam concurrere non poſſent. Perſuaſus ille, credidit:& ubi publica fide in= Vualdemarus Epiſcopus capitur.
terpoſita agendum putauit:uinctus, catenatus, & in carcerem conie= ctus eſt. Adolphus nihil horum ſciens, cum armatis proceſsit graſſa= bundus uſq; in Sleſuig. Marchio aliquandiu moratus, cùm Regem occurrere non cerneret, reduxit agmina: Adolphus uerò in armis per Marchio abducit exercitum.
manſit. Ob eam rem infenſus Rex Adolpho: ſiue (ut alij tradunt) ut ſocero ſuo Henrico Leoni placeret, arma intulit Nordalbingiæ: ſiue ut Imperatori rebellionem, quod cupiebat, oſtenderet: ſiue omnibus his, ſiue quibuſdam cauſis, ſiue harum una, cœpta res eſt labore pleniſ ſima. Cunq; Rex uirtute illa procederet, ut nulla ei ex parte Adolphus poſſet uiribus reſiſtere:intermiſsis amicis, ære placandum duxit: ut à

Adolphus uaſtatione ceſſans, agmina reduceret. Nam mille quadringentis mar
ære Regem cis denariorum numeratis, Regem fecit in Regnum redire.
placat.

¶ In Regem Comites aliquot exercitum parant. Cædun-
tur Dani. Adolfus poſt alteram expeditionem, ter-
tio Regi arcem pacto tradit. Caput. viij.

NEC inmemor Rex Kanutus, Ottonem quoq; Marchi-
onem in ſe arma pro Vualdemaro uertiſſe: claſſem per-
armat. Vuernouiam inmittit. Ductorem facit Epiſcopum Cancellari-
um ſuum, cum Durberno fratre: ipſe monti confidens, ſpectatorem ſe
præbet. Non diu cunctatus Otto, transgreſsis in terram Danis, qui
iam Vuandalorũ arma haberent auxiliaria: ipſe quoq; Saxonibus ſti-
patus, & Vuandalis, hoſti obuiam pergit. Vbi conſeruntur manus,
Dani cæ- effulſit Saxonum uirtus. Dani cęduntur. Cadit inprimis Durbernus
duntur. Epiſcopi frater: ipſe capitur Epiſcopus: reliqui ſe fuga præcipiti in na-
ues contulere, lacerè reliqui ad Regem nauigant, Ductoribus à tergo
relictis. Epiſcopus tamen cùm præter Religionis ſuæ notum ſe armis
immiſcuiſſet, carcerem expertus eſt. Sed dum illum ſimulatione ægri-
tudinis laxiorem impetrat, cum ſubærato cuſtode fugam init: elapſus-
què redit in Regnũ. Hic fuit exitus infelicis illius expeditionis in Mar-
chionem. Et cùm proxima bruma, Marchio, iunctis Adolpho armis,
uaſtaret Daniæ ſubiectam Vuandaliam, Regis in ſe indignationem
idem Adolphus fecit recrudeſcere. Quocirca Rex, appropiante iam
Verno tempore, reparauit agmina, moturus in Nordalbingiam: &
peruenit ad terminos Eydoræ, ubi eſt arx Reynoldi, limes utriuſquè
ditionis. Comes autem intrepidus illi occurrit, copijs non paucis un-
decunq; contractis. Hartuicus Archiepiſcopus Bremen. Otto Mar-
chio, Simon de Tekenburg, Mauricius de Aldenburg Comites, ma-
nus contulerunt, Adolpho ſuppetias ferẽtes. Cùm ille omnium neceſ-
ſitatibus proſpiceret, mirantibus cunctis, unde ei tanta rerũ copia ſup-
peditaret. Dirimebat eos fluuius: nec Rex tranſire conatur: nec Co-
mes tanti facit, uadum tranſilire. Rex tertiò ducebat agmina ſua: & Co-
mes amicis uale facto, ſe paribus obſequijs deuincit. Vix hyems trans-
ierat, Comes ad communitionem eius arcis animum intendit: ut cla-
uem terræ corroboret. Sed tempus ei non permittitur. Nam ante con-
ſummationem inchoati operis, Rex expeditionem renouat: ac ducit
in Comitem. Stabant utrinq; agmina minantia. Sed Comes iam lon-
gè impar uiribus Regis, amicos ſubmittit, qui rem dirimerent tracta-
Arx Rey- tibus. Rex placari non potuit, niſi arce in manu eius tradita. Tum il-
noldi Regi lam magnis conatibus Rex communiuit: ut inde quoties uellet, in a-
traditur. pertam Holſatiam detonaret. Strauit pontem ſuper flumine: ut liber

illi

illi ſit tranſitus in terram.

¶ Arx Louenburg Comitibus Holſatiæ traditur. Thietmarſia deprædatur. Proſcripti Vualdemarum Ducem in Holſatiam pertrahunt: ubi aliquot occiſis, Hamburgum Adolphus fugit.

CAPVT IX.

CVNQVE per idem tempus Adolphus, cum Adolpho de Daſſe, Louenburg, Henrici Leonis iam arcem oppugnaret: nec fiderent defenſores tueri: occultò mittunt ad Regem Kanutum, illi arcem offerentes. Ille non ſegnis, ſubmittit qui eius nomine accipiat, Regis ſigna de turribus promat. Sed ita urgebant obſidionem: ut fame defecti, priuſquàm aut nuncius Regis, aut eius arma uenirent, Comites deditam arcem acciperent. Hæc noua indignationis cauſa in Adolphum Comitem. Adolphus interim de Daſſe, ab Vuandalis, Regio iuſſu pulſus ditione, cũ Adolpho Holſatiæ: Thietmarſiam ingreditur: & quia Regi fœderata fuit, in eam ſe uindicantes, multam inde prædam retulerunt. Interea cauſa extitit, qua Adolphus quoſdam ex militaribus de terra proſcripſit: alios ære mulctauit: qui ſe omnes ad Ducem Vualdemarum in Iutiam contulerũt. Hi quotidiè ſemina bellorum diſsiparunt, & diſſeminarunt, attrahentes in partem Regis, & Ducis fratris, quos poterant: ex amicis quoſdam pecunia, alios feudis, alios promiſsionibus allicientes: ita ut Comiti difficilis, Duci autem facilima fieret ratio gerendi belli. Quid enim poterat Comes, alioqui Regi & Duci uiribus impar, ſine militibus? Vualdemarus ergò Dux, rebus ita comparatis, agmina ducit in Holſatiam. Comes illi quibus poterat uiribus occurrit in loco qui dicit̃ Stilnoue. Collatis utrinquè armis, longè impar Comes, multos ſuorum amiſit: alios cæſos, alios captos. Ipſe uix fuga elabitur, receptus in Hamburgum, oppidum ſibi ſemper fidiſsimum.

Louenburg Comitibus Holſatiæ ſe dedit.

Adolphus fugit.

¶ Dux Vualdemarus Hamburgum, Lubecam, aliquot item Holſatiæ Vrbes & Arces, inſigni uictoria in deditionem cogit. Caput. x.

QVO tempore progreſſus Dux, Itzcho capit. Plune etiam oppugnatum accipit deditum: Segeberg, atquè arx Trauemunde ſola reſtiterunt. Dux quoquè fortunam ſecutus indulgentem, Hamburgum progreditur, obſidione firmaturus. Comes autem, quia non ſatis communitam uidit urbem, exijt eâ relicta, ubi Ducem appropinquare cognouit. Ciues autem rerum deſperatione eſſe uictori: obuiam profecti, cum honore ſuſcepere uenientem: nec ulla illi arma obiecerunt. Erat tum annus Ducenteſimus poſt Mille. Ina

Hamburgen. Duci Vualdemaro ſe dedit.

de mouẽs, poſtero Dux die uenit Bergersdorp. Et inde duxit in Louenburg: quod adhuc tenebant Adolpho fideles. Raceburg, Gadebuſch, Vuitenburg, quæ iuris etiam Comitum erant de Zuerin, ceſſere uenienti. Deinde Lubecam ciuitatem tum floreſcentem, & uehementer augeſcentem, uno uictoriæ curſu in deditionem accipere contendit. Facto autem oppugnationis & obſidionis apparatu, ciues rebus ſuis diffiſi, cùm defenſorem non haberent: longè illis Imperator. Henricus, profugus item Adolphus Comes: igitur neceſsitati parentes, Duci ceſſerunt: præſertim, quòd æſtate proxima, cùm Comes Thietmarſiam uexaret: ciues eorum, & naues Piſcaturæ in Scania inLubeca ſe ſtantes, detinerentur captiui. Pacta ergò ciuium ſuorum libertate, & Duci, ſeu ueteribus conſuetudinibus, Duci, & perinde Regi ſe permiſerunt, An Regi dedit. no Milleſimo Ducenteſimoprimo. Tum Dux per Holſatiam ad ſe Anno. 1201. pridem cõfugientes, à Comite proſcriptos, uel emunctos, pręficit Arcibus. Ex ciuitatibus aũt accæpit obſides: & reuerſus eſt in terram ſuã.

¶ Hamburgum Adolphus, Ciuium fauore recuperat,
At reddere Duci cõactus, uinctus per Holſatiam
ducitur in Iutiam, carceri traditus.

CAPVT XI.

IAM omnis Nordalbingia in ditione Regis erat, cum Lubeca ciuitate primaria Vuandalorum: cùm Adolphus Comes, Stadenſem à ſe pridem occupatum teneret Comitatum. Inde quantis potuit uiribus mouens, Hamburgum contendit. Oppidani autem erant iuſtis de cauſis Comiti coniunctiſsimi: unde facilè eiecto Ducis Hamburgũ Sleſuicenſis, quod ille reliquerat præſidio, ſub Rodulpho Præfecto, Adolphus urbem occupauit. Erant in Holſatia quocꝫ qui ſpem illi facerent recurecuperat. perandæ ditionis: qua fiducia in oppido ſuo permanſit ad Chriſti uſquè Natalia: non proſpiciens quod futurum erat, per brumam ſibi fugam difficilem, ubi propinquaret hoſtis. Vualdemarus uerò Dux, ubi comperit Adolphum rediſſe Hamburgum, iam ſe in caſſes conieciſſe illum arbitratus, per brumam reduxit exercitũ: & obſedit oppidum necdum ſatis communitũ, nequè commeatibus ſtipatum, ut obſidionem diu toleraret. Dux magnis ſuorum copijs omnes aditus atquè exitus obſeruabat. Albis fluuius erat algore intranſibilis. Nam glacies necdum benè firmata, necꝫ naues, necꝫ ueſtigia perferebat. Comes in arto poſitus, quo ſe uerteret ignorabat. Eruptionem pertentare, & armis peruadere tantum exercitum, deſperationi deditum conſilium uidebatur: expugnationem demorari, extrema omnia minabatur, & atrocem ab irato hoſte exitum. Deditio reſtabat: quando nihil erat uſquàm ſuauius. Sed erant in caſtris Ducis, qui Comitis ſortem

miſare-

miſerarentur : inter quos Guncelinus Zuerini Comes : qui & ſi du-
dum duras partes fecerit Adolpho coram Henrico Leone iam defun-
cto, nunc tamen non æquis animis accæpit Regis imperium : & locu-
tus cum Duce pro Adolpho, ad hoc rem deduxit : ut reddita in ma-
nus Ducis arce Louenburg, quam homines Comitis tenebant, liber
eſſet. Quam rem ut perageret, urbe Hamburg egreſſus, ſub cuſtodia
erat Guncelini. Thietmarſi, qui erant inter auxilia Ducis, ubi audiue-
runt Comitem eſſe in caſtris, & manibus Guncelini: irruptione facta, Irruptio in
tumultuantes eum uolebant occidere. quòd proximè terram eorum Adolphum
uaſtauerit. Guncelinus cum ſuis defenſionem ſuam oppoſuit: & ni-
ſi acceſsiſſent copiæ Ducis, ipſum cum Adolpho perdidiſſent. Pro-
greſſus Dux cum agminibus, Louenburg contendit : ibi Adolphus
monuit, hortabatur, precabatur, etiam obſecrabat Arcis cuſtodes : ut
ſuam ſortem miſerati, traderent arcem Duci. Illi adamante duriores,
nihil mouebantur: ſperantes neſcio quid, aut fortè Comiti ex quibuſ-
dam cauſis infenſi. Comes ipſe mox compedibus & manicis uinctus,
per Holſatiam quondam terram ſuam trahitur, hoſtibus Danis ludi-
brio, ſuis uerò mœrori : & perducitur in Iutiam, carceri traditus cum
Vualdemaro Epiſcopo.

¶ Affinitas Principum Germaniæ contrahit per Ducem Vualdemarū. Kanutus Rex Lubecam uenit, honorificè exceptus: & poſt nonnulla per illum tentata, in ſua rediens, mortem obit. Caput. xij.

ANNVS hic erat poſt natum Chriſtum, M.cc.ij. cùm Anno Chri-
Adolpho capto, Dux omnē teneret Nordalbingiam: mox affinitates ſti 1202.
inijt cum Principibus Germanorum. Nam Otto Romanorum Rex,
germanam ſuam deſpondit Vualdemaro Duci: ac nuptijs peractis in
Hamburg ei tradidit. Viciſsim Regis & Vualdemari germanam He-
lenam, accæpit Ottonis Regis frater Vuilhelmus, Henrici Leonis am-
bo filij: habentes fratrem etiam Henricum Palatinum Rheni. Lætata
eſt omnis terra Holſatorum: ſperans cum ſorore Kanuti Regis, totam
habiturū in dotem. Sed ſpes illa deſtituit expectantes. Ipſe tamen Vuil-
helmus Daniæ Regis ſororius, ſæpius à Rege, & fratre eius Duce, in
multis honoratus, dignitatē nominis ſui multis præferebat. Proxima
igitur Æſtate Rex Kanutus uenit in ciuitatem ſuam Lubecam: & glo-
rioſè ſuſceptus eſt à clero, & omni populo. Ad cuius introitum reddi-
tum eſt pręſidiū in Trauemunde: quod hactenus fideles Comiti tenu-
erunt. Vnde Rex non paruam accæpit lætitiam. Prouinciales quoq;
concurrentes, omni hilaritate & alacritate ſe obſequio Regis obtule-
runt. Rex ergò procedens uſq; Molne: & accæptis obſidibus pridem

 negle-

neglectis,ad ſua reuertit:fratre Duce procedente contra Louenburg. Quod cùm capere nō poſſet,reſtaurato præſidio Haddenberg, quod Louenbergenſes euertêre:firmatiſq; præſidijs, ad ſua & ille reuertit. Interim Ducales obſidioni Zegeberg,quod pro Comite ſeruabatur, inſtiterunt. At diu fruſtrantur. Sæpius erupêre obſeſsi: & ſtrage peracta in hoſtes,cōmeatus eorū abſtulere. Superueniēs autem Dux,grauius urgebat obſeſſos oppugnationibus. Sed nihil ad rem. Ipſi intus fiducia pleni,calcem ſparſere: quò farina crederentur abundare. Vix autem in ſua Dux redierat, & triſtis illum nuncius conuenit: fratrem

Kanuti Regis mors. ſuum Regem,inmatura morte ſubtractum. Quocirca nihil ille moratus,contendit in Regnum. Quod illi omnium unanimi conſenſu, Regis germano clariſsimo,mox delatum eſt.

¶ Vualdemarus Kanuti frater, Rex Daniæ declarat. Arx Louenburg ſe dedit. Adolfus Comes datis obſidibus liberatur. Caput.xiij.

Vualdemarus Rex.II. VAldemarus Vualdemari Regis filius, Kanuti proximi Regis frater germanus,in Regnū peruenit. Regalē de more benedictionē illi D. Andreas Lunden. Archiepiſcopus impendit. Et eodē añocirca Auguſtū,cum magna gloria,& innumera ſuorū multitudine Lubecam ciuitatem ſuam intrauit: ibiq; Rex Danorum, Vuandalorū,ac Dominus Nordalbingiæ ab omnibus ſalutat. Prima

Louenburg obſidetur. illi expeditio fuit,ad oppugnandū diu deſyderatā arcem Louenburg. Quam multiplici iure depoſcebat.quòd Adolphū Comitē,eius captorem teneret.quòd Henrici Leonis filiam coniugē haberet.quòd à leuiris ſuis illi permiſſa eſſet. Igit omni bellorū apparatu,Danis,Vuandalis,Thietmarſis, Holſatis renouat obſidionem. Fortiter oppugnant: qui intus fuere animoſè defendūt. Multi cadunt:uulnerantur plures: labor improbus non ceſſat. Cœpit interim pœnitere arcis cuſtodes, quòd dominū ſuū Adolphū,nup pactionibus nō redemiſſent. Igitur colloquiū depoſcūt.Quod cùm permiſſum eſſet:interuētu Pontificū,

Deditur cōditionibus. res in eū modum componit:ut tradita Arce,Comes liber foret: ſed ut rata manerent quę agerentur,Obſides darentur. Pro Comite placuit, ut Comes duos daret ex filijs proprijs: & unum ex filijs Adolphi de Daſſe:inſuper & unum ex filijs Henrici Comitis de Dannenberge:& octo filios Miniſterialiū,hoc eſt, uaſallorū. Firmatumq; eſt ex Regis parte:ut poſt decem años Obſides liberi eſſent. Si tamen intra decem annos,aut Rex,aut Comes decederent, omnino obſides redderētur. Sic libertati donatus Comes,in Schouenburg redit. Nec unquàm credo illū in hanc redijſſe terram. Nam quę poſtea ſub nomine eius facta leguntur,ad filiū eius referenda ſunt. Sic ſuadet ætas. Iam enim Quadragena-

dragenarius erat hic Adolphus, cùm rediret poſt captiuitatem in terrã ſuam: igitur quæ poſt. xxx. & xl. annos facta memorantur, eius annis non congruunt: nauigaſſe in Liuoniam: bella multa contuliſſe cũ Danorũ Regibus. Hæc enim is Adolphus peregit, qui poſtea Ordinem introiuit diui Franciſci, quem huius extitiſſe filium contendo: eum uidelicet, quem puerum ferũt impetratum à patre per nobilem fœminã Deſt: aduectumq́ in Holſatiam, cuius auſpicijs Holſati Danos cœperunt primùm Zegeberge: deinde reliquis ſuæ terræ Arcibus propellere: donec magno prælio uictum Regem Vualdemarũ, à ſuis abigerent ceruicibus. Sed hæc infra: & plenius in noſtra diximus Saxonia. Saxoniæ libro. 7.

¶ Vualdemarus Sleſuicenſis Epiſcopus, certis conditionibus carceribus eximitur: Bremenſisq́ Eccleſiæ Archipræſul nominatur. Caput. xiiij.

COMITE ergo uinculis ſuis ſoluto, concaptiuus eius Vualdemarus Sleſuici Epiſcopus, in uinculis perdurabat. Sed pietate domini Andreæ Archiepiſcopi, & aliorũ qui pro ipſo interueniendũ putauerunt, à captiuitate tandem relaxatus, exiuit hoc pacto. Quia enim idem D. Vualdemarus uir nobilis erat, Regis Kanuti, quem Sueno perdiderat, filius, Magni patrimonij hæres: & contra Kanutũ proximum Regem, & Vualdemarũ tunc Ducem, nunc Regem ſenſerat, pernicioſa multis eius liberatio timebatur: Conſilio inito, negociũ perlatum eſt D. Apoſtolico, Quo per nuncios agente, D. Vualdemarus iſto pacto relaxatur: ut nunquàm in ea uicinia cõmaneret, in qua Regib. aut formidabilis, aut ſuſpectus degeret. Quod ipſe ſacramento ſuo cõfirmauit. Rex ergo datis ſumptibus, ad D. Apoſtolicum illum miſit: ut ibi conſiſteret, donec alio Pontificatu donaretur. Vualdemarus tamen eas malè impleuit conditiones. Quia Philippo Romanorum Regi, qui Ottoni colluctabatur, ſeſe coniunxit: queſtus iniurias ſuas: & inde de Archiepiſcopatu Bremenſi contendit. Quod in Metropoli noſtra diximus. Sed quod huic conſentaneum eſt loco, cùm circa annos Domini Millesimum Duceteſimum ſeptimum, Hartuicus Bremen. Archiepiſcopus uita exceſſiſſet, grauiores per Vualdemarum Eccleſia motus excæpit. Nam multorum in electionis negocio illuc inclinabat ſententia: ut Vualdemarus olim Sleſuicenſis Epiſcopus, nunc Bononiæ agens poſtularetur. Fuerunt tamen, qui illi electioni ſe ſubduxerant. Quorum primarius Burchardus maior Præpoſitus, cum quibuſdam cohærentibus: Hamburgenſes autem Canonici, propter Regem Vualdemarum, cui iure ſuberant, ſuſpecti in hac poſtulatione ducebantur. Qui uidẽtes ſe contemptos, & in electionis negocio præteritos, huic contradicebant: præferentes.

Quibus conditionibus Vualdemarus Epiſcopus liberat.

Metropolis meminit.

Eccleſiam ſuam eſſe Matricem: unde fluxerit Metropoliticus honor. Bremenſes tamē miſsis Legatis honoratis, tam de Clero, quàm de Miniſterialibus D. Vualdemaro, electionem canonicè factam inſinuarunt. Ille autem ſumptis profectioni neceſſarijs, unà cum Bremenſis Eccleſiæ Oratoribus, Apoſtolico ſe conſpectui præſentauit.

¶ Vualdemarus poſtulatus Epiſcopus Romam proficiſcitur. Pontifex Vualdemarum abeuntem excommunicat. Caput. xv.

GRATVLATVR Pontifex de profectione aliâs deſtituti: ſed non præcipitauit implere, quod in diſputationem præſumebat caſurū. Superuenêre Hamburgenſiū nuncij: & electioni (ſiue eam quis poſtulationem putauerit: cùm eſſet tamen antea à ſua abſolutus Eccleſia: non poſtulatio, ſed Electio dici debuit: ſi modo canonica extitiſſet) ſe oppoſuêre. Venit quoq; Regis Orator Petrus Roſchildien. Prępoſitus, ſine literis: quas in itinere latronū incurſatione ſe querebatur amiſiſſe. Hic commonefecit ſummum Pontificem iuriſiurandi quod feciſſet: Nunquàm ſe in eum locū collocaturū, in quo Regi grauis eſſe poſſet: at hic omnino eſſet Regi ſuo & ſuſpectiſsimus, & moleſtiſsimus. Quibus cognitis, Vualdemarū Papa per aliquot dies demoratur: quouſq; de fratrum ſuorum conſilio deliberatus, conſtitueret, quid de eo ordinaret. Vualdemarus autem uidens ſe in arto poſitū, illicentiatus abſcedens, ſe ad Regem Philippum contulit: quem ſciebat Ottoni, & Danorum Regi contrarias fauere partes. Apoſtolicus autem miſsis Epiſtolis ad omnes Germaniæ & Galliç Eccleſias, Vualdemarū inobedientem, diſtrictè excommunicauit. Bremenſes iñ hoc diu ignorabant. quia literas Apoſtolicas nemo illis diu exhibere præſumpſit: donec in publica Miſſa quidam inter offerētes deliteſcens, eas imponeret altari. Crediderim ego, Bremenſes hac maximè ratione inclinatos Vualdemaro: ut per eum uirum Regij ſanguinis, & qui multos haberet in Regnis ſibi affectos, recuperaret Bremenſis Eccleſiæ antiquum honorem ſuæ Legationis, & ſuperioritatis per Regna quæq; Aquilonis Sed ea ſpes cum Vualdemaro euanuit. Philippi tamen Regis nutu intrauit Diœceſim: & exceptus eſt ab his qui eum elegerunt.

¶ Rex Vualdemarum Epiſcopum inſequitur. Stadium Epiſcopus ui obtinet: quod tamen Burchardus denuo recuperat. Caput. xvi.

REX AVTEM Vualdemarus audito introitu cognati ſui, quem hoſtem ſuū nō dubijs ſignis cognouerat: eum impedire, & aliū ſubſtituere uenit cum exercitu. Iam tamen Guncelinus

celinus Comes, & Henricus frater eius à Rege auerſi, pro hoſtibus habebantur. quòd pridem Ioannem Gans Regi fideliſsimum, arce ſua Grabau deſtituiſſent. Miſit in eos Rex cum parte copiarum Albertũ: quem iam Nordalbingiæ præfecit. Hic primùm arcem Boytenburg Comitibus parentem, excæpit. Deinde omnem terram peruaſtauit. Hunc Albertum, quis, & unde fuerit, multi diſsimulant. Ego aliquando Vuilhelmi de Braunſchuueig filiũ arbitrabar, natum ſorore Vualdemari Regis. quòd nonnulli Annales, eum Regem auunculum teſtantur Alberti. Sed non patitur annorum ratio: ut anno ſecundo celebratis nuptijs, ut diximus, poſt Mille ducentos, iam inde natus puer, annos octo. x. uel. xij. ductaret exercitum. Vnde in illorum tranſeo ſententiam: qui Comitem de Orlemunde aſtruunt fuiſſe Adelbertũ: filium Henrici, qui occiſo apud Demin ſecundo Adolpho, tutor paruuli Adolphi erat: matrem eius coniugem ducens. Vnde potuit Albertus eſſe uiuentis Adolphi, & in Schouenburg agentis frater uterinus. Vualdemarus Epiſcopus, cùm intelligeret Regem in ſe hoſtiliter uenire: & ipſe copijs contractis, ditionem eius inuadere tentauit. Sed detinuit eum Burchardi Præpoſiti, qui & ipſe ad Archiepiſcopatum aſpirabat, conatus: uſus Hamburgenſium, & quorundam Bremenſium fauore. Et in primis Regem Daniæ ſibi conciliabat: atq; ab eo inueſtituram accæpit: præſertim de ea ditione, quę ultra Albim eſt. Cum què perinde Hamburgum pro ſe teneret: per amicos Regis Stadium quoq; ſibi conciliabat. Iam fortè Adolphus arma Regis fugiens, illud dereliquit oppidum. Vualdemarus autem Epiſcopus, ordinatis inſidijs, Stadium occupare conatur. Sed cura eorum qui pro Præpoſito agebant, Vualdemarum excluſit. Cùm autem inſidiæ non procederent, uim adhibere properauit. Nam contractis undiq; per Dioceſim Bremen. armis, obſedit Stadium: & expugnauit, & diripuit: uix elabentibus qui pro Præpoſito ſenſerant. Poſtea tamen Burchardi pars rurſus inualuit, & capto oppido habitauerat ibi. Rex enim facto iam ponte, tranſiuerat in pleriſq; locis Albim: unde equitatum circummittens Vualdemaro Epiſcopo, terram fecit inſecuram. Firmauit autem arcem Horburg ad pręſidiũ eius electi, quem Rex ipſe aduerſus Vualdemarum Epiſcopum, ſuſcepit defenſandum.

Stadium Epiſcopus dirimit.

Burchardus recuperat.

¶ Rex Burchardum tuetur. Triganiam celebrat. Otto iiij. Hamburgum poſsidet: quam Rex rurſum uí obtinet. Liuonien. Chriſto lucrati, ad uomitum paganiſim redeunt. Caput. xvij.

TRANSIERANT in hac conflictatione dies plurimi, cùm Bremenſes Vualdemarũ, Rex Burchardũ tueretur. Sed interueniente

ueniente nouatione propter Gerhardum Oſnaburgenſem, Præpoſitum confirmauit: & Rex uiribus reuocatis in Regnum, Vualdemarum iam alijs oppoſitum reliquit. Ille quoq; à Bremenſibus relictus, Stetingos, quos primùm habuit aduerſarios, cœpit pro ſe Eccleſiæ inmittere. Hi damna plurima intulerunt. Sed Vualdemari partes cum Philippo Rom. Rege conciderunt. Venit quoquè idem Epiſcopus ad calcem uiuendi. Nam finem ei properarunt, & curæ, & labores. Interim Rex Daniæ Vualdemarus, mortua prima coniuge, Ottonis ſorore, cum qua etiam finijt familiaritas, quæ Regibus interceſsit: duxit filiam Regis Bœmiæ Ioannis Margaretam. Sed nec illa diu ſuperſtes erat: & accepit tertiam, quæ erat ſoror Fernandi Comitis Flandriæ, mulierem pulchram nimis. Interuenit autem cauſa: qua Rex idem iratus Stadenſibus (fortè, quia Vualdemarum Epiſcopum fouerant: uel quia Comes Adolphus inde Hamburgo inſidiaretur. incerta enim cauſa fuit) multis nauibus Albim intrauit, Stadium inuaſurus. Sed Palatinus Rheni, frater Ottonis Regis, impediuit. Iam enim quibuſdam ex cauſis, quæ non apparent in Annalibus, diſſenſerant Saxonum fratres Principes à Rege: intercidente affinitate per mortem Reginæ. Deniquè Imperator Otto, Anno Chriſti. xv. poſt Mille ducentos, cum fratre, & Marchione de Brandenburg, cùm adhuc uiueret, & intereſſet Epiſcopus Vualdemarus, Hamburgum obſedit: & cùm firmum ſatis perferendæ obſidioni non eſſet, dedidit ſe Imperatori. At anno ſtatim ſequenti Rex Daniæ Vualdemarus, contracto graui exercitu per brumam, rigente iam Albi per glaciem, Stadium petiuit. Sed cùm illa iam liqueſceret, formidans redeundi difficultatem, omnem uim ſuam contulit in Hamburgum. Firmauit igitur præſidium fortè ad Albim infra urbem, eo crediderim loco, qui nomen ſeruat Nouæ arcis, in parochia ſancti Nicolai. Tum enim ea ciuitas, præter diui Petri parochiam parum includebat: ut inde ſeruaret, ne quid uel importaretur, uel exportaretur. Et Comes Nordalbingiæ Albertus, aliud firmauit præſidium ſupra urbem. Cuius rei difficultate preſsi ciues, muros quidem defenderant, ſed fami dominari non poterant: ideo ſe Regi iterum dediderunt. Et hanc arbitror extitiſſe cauſam, cur oppidum iſtud Imperio ſine medio ſubeſſe putaretur ætate noſtra. quia ab Ottone Quarto expugnatum, ſacramenta præſtitit Imperio. Nec diu tamen potuit implere. cùm indefenſum ab Imperatore, iterum Danorum Regi ſubeſſe cogeretur. Per quæ tempora labor iſte eximius in Liuonia fuit: ut ad CHRISTI fidem conuerteretur. Eò nauigabat Albertus Nordalbingiæ Comes. Nec diu REX ipſe Vualdemarus cum agmine graui ſecutus eſt. Cùm & apprehenſa terrà, extruxit Renaliam: & poſſedit

Rex trigamus.

Ottoni IIII Hamburgũ ſe dedit. Anno. 1215.

Hamburgũ Rex recuperat.

poſſedit aliquandiu: quo iure etiam nunc ſibi dicitur uendicare. Sed hoc certum eſt: quòd Eccleſiaſticum ius illius ditionis, ex Dania pendet. Deinde proximis annis Lealenſem terram occupauit cum Alberto Comite: & in ea urbē extruxit. Sed eo in ſua redeunte, Pagani omnia euerſa, redegerunt in uaſtitatem.

¶ Henricus Comes Zuerini, Regem inſidijs, & Albertum prælio capit, ambos carceribus mandans.

CAPVT XVIII.

ANNVS erat poſt Mille Ducentos. xxiij. cùm Henricus Zuerini Comes, fide publica in Daniam euocatus, ad reconciliationem & gratiam Regis aſpirabat. Cui cùm Rex duras conditiones oppoſuiſſet, & difficilimam faceret uiam recōciliationis: obſeruabat tempora, quibus Rex in caſtris manēs, à ſuis non ſatis obſeruabatur. Serum erat tempus: & Danis pro ſua conſuetudine potis, indiligenter excubiæ ſeruabantur: utpote in Regno longè ab hoſtibus, nihil hoſtile formidabant. Henricus autem ante cuncta proſpiciens, cum negligentiam Regiorum cuſtodum non ignoraret: fortè in uenatione Rex erat, & quieti deditus, profundius ſoporatur. Henricus iam naue procurata, Regis papilionē ingreditur (audax facinus) **Rex inſidijs** et occluſo ſpiritu oris, uinctum extrahit Regem: ac Comitibus ad uim **Comitis** præparatis, Regem deducit in nauim: impoſitumq́ʒ, ſecum perducit **Henrici ca-** in Dannenberg: ibiq́ʒ conſeruat in carcere. Obſtupuere qui audierāt **pitur.** uniuerſi fiduciam uiri. Exemplum hic ſecutus eſt Friſonis: qui ueſte coriaria ſubſtrictus, ſe miſit in undas: & emergens propè alteram ripam, deſpaciantem Fridericum primum Imp. circumplexus, uolue- **Hiſtoria,** bat in harena, ut ſecum traduceret per amnem. At ſuperueniens unus **morionem** & alter, gladijs effugauerunt latronem. Ille quidèm exitu fruſtratus: **ſe finxiſſe in** ſed Henricus quod cogitauit peregit. Proximo autem Anno Henri- **caſtris Cæſa-** cus Rex, Imperatoris Friderici Secundi filius, deſcendit in Bardeuui- **ris, ſcribit:** **ad hoc à Me-** cum: Curiam ibi pro more Regalem inſtruens. Cauſa aduentus erat: **diolanis ſub-** ut de liberando Danorum Rege ageretur. Aderat quoq́ʒ Colonien. **ornatum.** Archiepiſcopus. Et cùm multa tentaſſent, non profecerunt. Rege autem iam capto, cùm quieta uiderentur omnia: Comes Adolphus de Schouenburg, inuitatē ab Henrico de Zuerino, & Henrico de Vuerſle Comitibus, & ab Archiepiſcopo Bremen. Gerardo: inſuper à terrę potentiorib. ut ueniat: terram in ditionem recipiat: & amiſſa iura reciperet. Iam enim (ut Holſatorū ſunt Annales) Zegeberg, et quędā alia caſtella recuperauerant: cùm tenellū Ducē puerū habētes, ſe in libertatē uendicabant. Fecit Adolphus quod monebatur. Excæptus ab amicis, hoſtibus occurrit. Albertus Comes ſe uenięti opponit. Et cōmiſſo

prælio,

prælio, idem Albertus ab Henrico de Zuerino capitur: & ad auunculum ſuum Regem mittitur in carcerem.

¶ Rex magno ſe redimit. Bello poſthac cum Nordalbingiorum fœderatis, ſuperatur, & fugit. Caput. xix.

REX autem proximo tempore, cùm alia uia non eſſet, argento ſe redemit: datis. xlv. milibus marcarum argenti: exceptis iocalibus, atque inde per amicos diſtributis, ad precium & æſtimationem trium milium marcarum. Sed ut Albertus Comes laxaretur, Regis fideles, qui arcem Louenburg adhuc tenuerunt, pro Alberti relaxatione, Duci Saxoniæ Alberto, Bernardi filio tradiderunt. Iam Rex ipſe omni in Nordalbingia deſtitutus fortuna, ſolam Lubecam tenuerat. Comites uerò, qui Regis arma ueriti ſunt, reuerſuri, inuitabant Albertum Ducem: ut ueniens reciperet quæ olim ſuæ ditionis, Rex proximis annis occupauit: & inter alia Lubecam præclaram urbem tueretur. Sed ignorabant Nobiles: iam ſibi Ciues conſuluiſſe de ſua libertate, apud Fridericum Imp. Secundum, obtenta conſcriptione, & liberatione Imperij: cùm obſeruato tempore, arcem quæ erat in ſua urbe, deturbatis cuſtodibus exciperent: & conſtra
ctam, in alios uſus uerterent. Rex autem his ad plenum compertis: quòd in ſe cōſpirarent uicini Nobiles, cum urbe Lubeca: parauit quanta potuit arma, ad recuperandam Nordalbingiam. Comites ipſi quoque ſibi conſuluerunt. Nam arma contraxerant undecunque. Aderat Archiepiſcopus Bremen. Gerardus cum copijs ſuis: Albertus Dux Saxoniæ: Henricus de Zuerin: Adolphus de Schouenburg. Ego filium cum patre affuiſſe coniecto. quòd tantum adminiſtrare bellum adoleſcens non poterat: ſed ſeptuagenarij patris potius conſilijs, quàm armis fretus, tantam ſit aggreſſus rem. Aderant quoque Vuandaliç Nobiles, Henricus de Vuerle: & filij Boreuuini: cum ciuibus Lubecenſibus, quanta poterant multitudine perarmatis. Regi autem uenit auxilio D. de Lünenburg Otto, natus Vuilhelmo & ſorore Regis. Et copijs iam quiſque pro ſua parte combinatis, concurrerunt die Magdalenæ in planis Bornehouede. Statim autem ut contulerunt manus, fortuna Regis inclinauit: & multis cæſis, atque captis, Rex cum filio fugam inijt. Otto capitur. Victoria fit Nordalbingiorum. Mira rerum conuerſio. Iſte Ducatum adminiſtrans: & in primis Regni annis erat uictorioſiſsimus: nunc ubique uictus, omnia amittit in ętate uirili, quæ in adoleſcentia acquiſiuit. Sed cùm nō diu poſt Henricus Zuerinen. Comes, diem ſuum obijſſet: Guncelinus Ottonem dimittendum putauit. ut maiori eius in reliquum tempus gratia & fauore uteretur. Solus enim ſuperſtes fuit ex ſemine Leonis Henrici. Nam Otto, & Henricus fratres Vuil-

Belli apparatus utrinque.

Nordalbingi uincunt. Rex fugit.

tres Vuilhelmi patris eius, ſine prole deceſſerũt maſcula. Sed obſtitit Dux Albertus Saxoniæ: qui niſi dimitteret illi Otto Hiddeſacker, liberationi eius noluit conſentire. Vualdemarus autẽ Daniæ Rex, cùm tres ex nouiſsima coniuge filios ſuſtuliſſet: affectione incredibili in minorem ferebatur, nominẽ Vualdemarum: ut illum uiuens ſecum Regem iuberet conſecrari: fratribus eius natu maioribus, non æquis ea oculis, ut credi poteſt, aſpicientibus. Vxore autem accæpta Rex iunior, illam ſtatim amiſit. Nec longum tempus in medio, ipſe ſecutus eſt præmorientem. Pater autem filio Regi ſuperſtes, Regnum quamdiu ſuperuixit ipſe adminiſtrauit. quòd filijs alijs malè fideret. Dux autem Abel duorum iunior, filiam Adolphi Comitis Nordalbingiæ duxit Coniugem. Hunc ego quartum accipio Adolphũ: qui poſtea fratrum Minorum Ordinem ingreſſus, Abelem fecit ſuorum liberorum adoleſcentum curatorem. Quod in Saxonia noſtra diximus.

¶ Rex & Adolphus fruſtra Lubecam terra & mari obſident. re infecta, obſidionem ſoluunt. Rex in Daniam rediens, in quarto anno morit. Caput. xx.

REX Vualdemarus ſenior, cùm iam arbitraretur urbem Lubecam magis magiſq; per ſingulos dies augeſcẽtem, in ſe, & in Adolphum Holſatiæ Comitem, cui iam benè uolebat, ſuperbire: bellum ei cum dicto Adolpho indixit: & ipſe Rex à mari, Comes uerò à terra infeſti fuere urbi iam Imperiali. Ad oſtium uerò Trauenæ duo erexere utroq; latere præſidia: & hinc atq; inde ductis catenis, aditum et exitum intercludere uoluerunt. Rex autem cùm magnã claſſem teneret in mari, ex grandioribus & iam uetuſtis, unam elegit nauim: quam ſaxis oppletam demerſit, obſtruendo portui. Quo facto, Rex claſſem retro parum egit: ut quid agerent ciues ſpecularetur. Illi egreſsi, foſsionibus inſtiterant: alueum alium flumini præparantes. quod facile factu ſunt arbitrati, ipſo fluxu decurrentis fluminis ad iuuante. Dum ibi conarentur, uenit uenalicia claſsis: & pleno uento adnauigans, ferreas catenas confregit: peruiumq; reddidit portum ante clauſum. Qua in re magnam inijſſe gratiam cum Lubecenſibus referuntur. Ego illos ipſos fuiſſe Lubecenſes ciues arbitror, qui adnauigauerunt. Renalia enim noua ciuitas, necdum in eum profeciſſe credi *Renalia urbs.* tur modum, ut claſſem emitteret: quando nec ætate noſtra multũ ſuis uiribus poſsit, nixa ſocietate Lubecenſium, & eorum qui in occiduis partibus egunt Mercatorum. Ea claſſe aucti Lubecenſes, obuiam Regi ire contendunt, ſex maioribus ex omni claſſe nauibus perarmatis. Rex autem declinauit in Vuernouiam: ibiq; cõſedit. Lubecenſes nuncio admonuere Vuandalos Boruuini filios: ut Regem à terra, illi à ma

ri adorirentur. Nihil erat opus multis ſtimulis in eam gentem, quæ ab olim ſua ſponte Danis ſemper conflictati ſunt. Igitur Rex utrinque expugnatus, in Lubecenſes uertitur: & illis retro pulſis, claſſe ſua redit in Regnum. Ciues autem deiectis præſidijs, portum ſuum in antiquum modum reformauere: Vualdemarus autem in Regnū rediens, componendis utcunque rebus inſtitit: & poſt annos quatuor huius nouiſsimi belli, in pace quieuit, Anno 42. poſt Mille Ducentos: cùm per annos quadraginta Regnum uaria fortuna adminiſtraſſet, fortunatior iuuenis, quàm ſenex.

Vualdemari mors, Anno 1242.

Ericus patri ſuccedens in Regnum, à Lubecenſibus impetitur. A fratre truncatus. Caput. xxi.

Ericus Rex VII.

ERICVS inter filios eius natu maior, patri ſuccedit in Regnum: & quoniam pater non ætatis ordinem ſecutus, utroque iuniorem fratrem illis in Regno præpoſuit: Abel Dux Sleſuici, patris in hoc ſecutus iudicium, fratri ſe quoque præponendum putauit. Vnde factum eſt, ut principio fraterni Regni Abel duros motus excitauerit: ſed tamen Ericus in Regno utcunque perdurabat. Cuius temporibus Adolphus Holſatiæ Comes, poſtquā in Liuonia aduerſus perfidos diu pugnaſſet: reuerſus in nouam b. Franciſci religionem tum efferueſcentem, pro recentia facti ſe tranſtulit: genero ſuo Abeli Duci Sleſuicenſi permiſſa tutela filiorum: quos ad literas erudiri cupiens, magnis ſumptibus in Pariſiorū gymnaſio iuſsit creſcere. Interea Rex Ericus Lubecenſibus infenſus, patris iniuriam conſtituit uindicare: & primum quidem ciues in Dania piſcaturæ inſtantes, cœpit. quod ex paterno facto inoleuit. per eam uiam extorquere uolēs quæ cupiebat. Sed liberatis per quamcunque occaſionem ciuibus, ipſi armatam claſſem mittunt in Daniam populaturam. Peruenientes autem in portū qui dicitur Mercatorum, ubi Rex plurimum conſederat: Arcem proximo ſeculo ab Abſolone Archiepiſcopo fundatam, oppugnant: & ſolo deiecto complanant: onuſtasque prædis naues reducunt uictores. Hic Rex cùm eſſet Deo deuotus, honore præcipuo excoluit ſanctum martyrem Vuenzeſlaū Boëmiæ Ducem: quem frater eius occiderat. Cùm autem Rex eſſet ſoporatus, uidit per quietem, eundem ſibi dicentem martyrem ſanctum. Confide frater. Adſum quem colis. Nuncius tibi uenio, eodem te genere martyrij abſumendum quo & ego. Prius tamen Monaſteriū uolo conſtruas in honorem Dei, & nominis mei. Euigilans Rex, certus, non fuiſſe uana ſomnia, in terra Renalenſi Cœnobium cœpit erigere, quod ei uiſio præcepit. Sed prius quàm conſummaret, morte ſubtractus eſt hoc ordine. Viſionem ſuam duxit in longa tempora conſummandam; præſertim ſiſus, quòd necdum explesset

Adolphus fit monachus.

Steckelburg, Arcē Abſolonis Lubecen. ſolo æquant.

Somnium Regis.

pleſſet iniunctum ædificendi Monaſterium. Simul fretus fraternis uiribus: quòd ſuperiori anno reconciliati eſſent, ex longinquo diſſidio: fratrem ſuum Abel in ditione ſua duxit uiſitandum. Venit: fratremq́; conuenit amiciſsimè. Ille uenientem Regem hoſpitaliter excæpit, ut apparebat: ſed uixit in corde eius odium inexpugnabile: quod nullus fraterni ſanguinis reſpectus, nullus compoſitionis modus, nulla familiaritas potuit exuperare. Nihil timentem Regem, cùm ad Scacos (calculos uocāt latrunculos) cum quodam milite Rex luderet: & omnem ſecuritatē in fraterna domo præ ſe ferret, à fratris militibus captus eſt: & in nauim perductus. Lago quidam ex Dania miles illi præfuit, capitalis Regi inimicus: quem ubi Rex uidit, malà ſibi ominatur. Ille ait, Moriēdum tibi ſcito Rex ſine ulla cunctatione. Sciebam inquit Rex, ubi in tuas manus perueni, eſſe de me actum: uerumtamen ſacerdotē mihi iube adeſſe, ut animæ ſempiternæ conſulam. Quo adueniente, ſynceram ex animo peccatorum confeſsionem peregit, & abſolutione percæpta, Sciebam inquit, mihi à fratre meo mortem impendi, ſed non tam ſperaui properatam. Peccata quidèm mea depoſcunt quod patior: ſed non erit melior exitus fratri, niſi quòd reſipiſcat à malicia. Solent morituri nonnunquàm uaticinia edere. Et Rex quidèm in naui, ipſo in lacu Slya, ad oppidū Sleſuicenſe, cæſus ſecuri eſt. Inconſueta mors Regi. *Regis mors ſecuri.* Cadauer ſaxo coniunctum, mergitur in profundum: non tamen diu poſt, inuentum eſt ſupernatare, ceruice adhuc per cutem adhęrente corpori. Inde tranſlatum, tumulatur in oppido Sleſuig apud fratres Prędicatores. Monſtrant tamē in Eccleſia maiori locum, unde furto ſubtractum, in ſepulchrum Regium ferunt tranſlatū. Frater autem iam Rex, ubi intellexit, inuentum fratris Regis corpus, iuſſit effoſſum deportari in Regium ſepulchrum. Erat autem annus poſt natum Chriſtum Milleſimus Ducenteſimus Quinquageſimus primus, *Año. 1251.* cùm annos non plenè nouem in Regno peregiſſet. Qui huius necis conſcij fuere, omnes malè perierunt. Lago ipſe executor ſceleris, in Holſatia obtruncatur à colluſore. Hermannus quoq́; Kerkuuerder miles, qui tum cùm Rex caperetur, cum illo ludum peregit, cùm conſcius factionis putaretur, à foſſoribus ruſticis confoſſus perijt.

¶ Abel fratri ſurrogatus, ab equite Sialandico impetitur, fugaturq́;. In Friſia tandem occumbens.

CAPVT XXII.

ABEL Regis proximi frater, ſuperioris filius, fratri ſurrogatur in Regnum. *Abel Rex.* Quod malè partum, & fratri per uim extortum, non potuit eſſe diuturnum. Nam in ipſa ſua Dania, præſertim in Sialandia bello impetitur, ab Henrico de Mildorpe milite.

lite. Cui Rex cum copijs ſuis congreſſus, uincitur, atq; fugatur. Multis ſuorum amiſsis: uictores in naues præda congeſta, redierunt in ſua. Creditum eſt: motum illum ueniſſe Regi ex Friſia, atq; Thietmarſia. Nam proxima æſtate uindicare ſe uolẽs Rex Abel, arma collegit pluſrima: & primos quidẽm impetus uertit in Friſiã Aquilonarem (Norc ſtrand uocãt) inde proximo traiectu tranſiturus in Thietmarſiam: unde coniectura eſt, inde prodijſſe priores, qui eum laceſſerunt hoſtes. Sed cùm improuidè depugnaret in Friſia: à Ruſtica plebe, Rex tantus, & tanta præditus armorũ multitudine, cadit oppreſſus. Tum impletum eſt morientis fratris uaticinium: qui prędixit, niſi conuerteretur à uijs malis, proximè ſecuturum. Non hanc Regis expeditionem fuiſſe in Holſatiam, quiſquàm præſumat. Cùm ſemper amiciſsimè uixerit iſte Rex cum Leuiris ſuis, quorum tutelam gerebat. cùm illi abſentes eſſent pro literarum ſtudio: & redeuntibus in Hamburg, præſente Archiepiſcopo Bremenſi, liberrimè reſtituit ditionem, nihil ſibi iuris reſeruans: fretus etiam eorum armis in fratrem Ericum. Nõ enim ſemel tantùm arma promouerat Archiepiſcopus Bremenſis cum Ioanne Holſatiæ comite: ſed & filium Abelis Vualdemarum, qui cum Comitibus Holſatiæ auunculis ſuis, ſtudio literarum deditus erat in Francia: redeuntem, apud Coloniam (incertum quibus cauſis) captũ, & detentum, idem Ioannes ære ſuo redemit poſt patris mortem: datis, ut ferunt, ſex milibus aureorum. Hic Vualdemarus patre cæſo reuerſus, à patruo Chriſtophoro Rege permiſſus eſt adminiſtrare Ducatum Sleſuicenſem. Peregitq; æuum diu pacificũ cum Comitibus Holſatiæ auunculis ſuis: ſemper memor puerilium ſtudiorũ: memor ſanguinis proximi: memor beneficij, quod ei Ioannes impenderat, cùm eius opera ex captiuitate Colonienſi liberaretur.

A Friſijs cadit.

¶ Rex cum Regina in Leoheyde capitur. Liberati, tandem in pace reliquum ætatis tranſigunt. Comes uero Ioannes milite ſuo nondum diſperſo, iniuriam Lubecę paſſam, ulciſcitur ferro & igne: eadem à Lubecẽſibus poſtea paſſus. Rex Chriſtophorus moritur. Caput. xxiij.

Chriſtophorus Rex. I.

CHRISTOPHORVS proximorum Regum germanus frater, Vualdemari Regis itidem filius, ſuccedit in Regno, iam dudum impacatiſsimo crebris Regum inuitationibus: quæ ſecum aſferunt omnium rerum innouationes. Veniunt noua conſilia, noua miniſteria, noui mores. Hic Chriſtophorus diu nullos expertus eſt magnos caſus in Regno: ſed quietè ſatis egit uſq; ad tempora morientis Vualdemari, Ducis Sleſuicen. Hic erat Regis ex fratre Abele nepos.

Reliquit

Reliquit autem Vualdemarus ex ſorore Ioannis & Gerardi Comi-tum, filium Ericum: cuius adminiſtrationem in ætate minori ſibi Rex deſumpſit: arbitratus Regno conducere, ut unum iterum corpus inte-gretur, extincto Ducatu Slesuicenſi. Sed cùm Regis conatus intellige-rent Comites memorati, pro ſuo nepote Erico arma ſumpſere: & Re-gi nunciantes hoſtilia, occurrerunt uenienti cum expedito agmine in loco qui dicitur Leoheyde: ibiq; Signa contulerunt. Vbi diu fortiter extracta pugna, inclinauit fortuna Regis. Cæſi plurimi: capti nonnulli. In quibus Rex ipſe capitur. Non aberat longè Regina: illam quoq; cum Rege captam, Comites perduxerunt in Hamburgum. Sunt tamen qui hanc rem non Chriſtophoro, ſed filio eius Erico narrent con-tigiſſe, ut caperetur. Nam Chriſtophorum tradunt obijſſe Anno. 59. cùm triennio poſt in Leoheyde confligeretur, Rege capto cum Regi-na. Et eam rem de filio Erico teſtificantur Annales Danorum. Inde poſt multos dies, multis argenti libris in redemptionem perſolutis, re laxatur. Sed Ioannes Comes Holſatiæ, cùm adhuc uictrices cohortes ſuas teneret: memor iniuriæ quæ nuper illi Lubecæ prouenerat, cùm immunitatem urbis uiolaſſet: & uix tumultuantium Ciuium manus euaſiſſet: uindicare ſe conſtituit: & mouens in prædia Lubecenſium, ferro & igne cuncta uaſtabat. Sed ciues diſsimulata in tempus inuaſio ne, cùm ille agmina ſua diſperſiſſet: illi quoq; inuocato Alberto Duce Brunſuicenſe, reddunt uicem Comiti. Vuagriam illi peruaſtant. Op-pidum Kilonem obſident, & oppugnant: & incendijs, uaſtationibus què peractis, cum præda reuertuntur. Chriſtophorus autem in pace omnia adminiſtrauit: paſſus unicuiq; ſuum eſſe, quæ pridem illi cau-ſa malorum erat. Inde ad añum Chriſti Milleſimum Ducenteſimum quinquageſimum nonum in fata conceſsit.

Rex cũ Regina capitur

Año. 1259.

¶ Erici & Regnum, & in affines Erici Ducis filios, atq; Holſatiæ Comites tyrañis. Eodem tempore Magnus, fratrem Vual demarum ex peregrinatione redeuntem, Regno ex-pulit: & quòd ad Regem Daniæ confugerat, Scaniam deuaſtat. Rex Daniæ ſuorum con ſpiratione tandem perijt. Caput. xxiiij.

ERICVS adoleſcens, patri Chriſtophoro ſurrogatur in Regnum. Hic cùm ad legitimam perueniſſet ætatem, Agne tem duxit uxorem, filiam Ottonis Marchionis de Brandenburg. Cui us Regni tempore Ericus Sleſuuici Dux, abijt in fata: duos relinquẽs paruulos, Ericum, & Vualdemarum: quibus Rex Ericus præeſſe uo-luit iure ſanguinis: multũ recuſantibus de Holſatia Comitibus, Ioan-ne ſecundo, & Alberto, unà cum Henrico Gerardi filio. Rex tamen

Ericus Rex VIII.

peregit quod uoluit: renouata Arce in oppido Koldinghũ: unde quoties uellet, frænum inijceret uniuerſo Ducatui Sleſuicenſi. Imo Rex ipſe, multum reluctantibus cum Duce Comitibus, totum penè Ducatum in ditionem ſuam redegit: paucis relictis in manu Ducis. Prænaluit enim Rex: nec momentum habere potuit, quod aduerſus molitiones eius, utpote incomparabiliter maiores, Comites cum Duce conarētur. Cùm tamen Vualdemarus, qui ſolus remanſit, adoleuiſſet. Per incrementum communium amicorum factum eſt: ut Dux recognoſcens feudum ab Rege, quod prius noluiſſet, omnem terram recuperaret quæ dudum Ducatui debebatur. Cunq; bellum illi diuturnũ eſſet in Ducem Iutiæ (hodiè uocant Sleſuicenſem) collatis uiribus Ducem cœpit: Arcem Tunderen ſubuertit. Reintegrata tamen deinde eſt gratia inter illos. Per huius Regis tempora, Vualdemarus Rex Sueonum, pro Chriſto peregrinatus: cùm abeſſet, Regnum eius inuaſit frater eius Magnus: nec redeuntem paſſus eſt ingredi. Ille diuertit ad Ericum Daniæ Regem, hoſpitaliter exceptus. Quod ipſum Magnus inuaſor, ferre non ſuſtinens: cùm adhuc Reges in ſe nihil molirentur, præueniens, mouit in Scaniam: eamq; ferro & igne deuaſtabat. Huius Regis temporibus Guidò Cardinalis Legatione fungitur in Dania. Cauſa Legationis hæc fuit: quòd Chriſtophorus huius pater, Iacobũ Archiepiſcopũ Lunden. captiuum habuit in cauſa Decimarum: & cùm annis ferè nouem duraſſet, ob hoc poſitum interdictum, Guido rebus compoſitis relaxauit. Ericus autem longæuæ pacis inde tempora ſortitus, ad annum Chriſti peruenit poſt Mille Ducentos octuageſimum ſextum: & cùm nihil foris hoſtile experiretur, ſuorum impetum euitare non potuit. Nam domeſtici eius, incertum quibus ex cauſis, conſpirantes in eum, hoſtiliter confoderunt. Crediderim, gentem motibus aſſuetam creberrimis, non æquanimiter pacem, ac temporum tranquillitatem toleraſſe: & cùm deeſſet quod foris cum laude peragerent, uerſi in caput ſuum Regem, pro quo omnes mori oportebat, ipſi ad mortem prouexerunt. Neſcia mens hominum fati.

[Margin: Scania deuaſtatur. — Autoris manu annotatio in Originali. — Año. 1286.]

¶ Ericus maior natu filiorum ſuperioris Regis Erici, Nobiliũ ſuffragio Regno præficitur. Vualdemarus Dux, agnatorum paruulorum tutelam ſuſcipit. Suboritur grauis ſimultas inter Regem & Archiepiſcopũ Lundenſem. Expoſtulat Vualdemarus cũ Rege: dehinc arma utrinq; corripiunt. Res per amicos componitur: quo à fundendo ſanguine abſtinentur. Caput. xxv.

[Margin: Ericus Rex IX.]

ERICVS trium Erici filiorum natu maior, adoleſcens tamen,

tamen, Procerum uoluntate in ſceptra ſuccedit: futurus magnificus, & ſplēdore gloriæ inſignis Rex. Vualdemarus Sleſuici Dux, legitimam pro minoribus ſubijt adminiſtrationem. Inter Principes agnatos maior, & cui plurimum fideret Regina, rebus plus quàm ciuili bello in Regno perturbatis, erat Vualdemarus, procurandis rebus ſollicitus. Cunćq; ſtaret in concilio, incumbens rebus gerendis: audit inſidias ſibi tendi ab his, qui ſibi de morte Regis male erant conſcij. Nam præuenire conati uindictam, ipſum quoq; Vualdemarū opprimere ſunt conniſi, certi, quòd niſi eo extincto, ſalui eſſe non poſſent. Ipſe ad pericula intrepidus arma poſcit: & acceptis in illos, qui detecti fuere, deſæuijt: alios ſtrauit: nonnullos uulnerauit, quacunq; occaſione manus eius effugientes. Quoſdam captos, in Alſen deuexit, & uinculis mancipauit. Ericus cùm ad legitimos annos perueniſſet, coniugem duxit Suetiæ Regis Birgerij ſororem: cùm pridèm ipſe Birgerius coniugem haberet germanam Erici. Ita geminatis affinitatibus, fortius inuicem ſunt deuincti. Hic Rex grauem cum Archiepiſcopo Lunden. gerebat ſimultatem, ob quædam Regni & Eccleſiæ iura. cùm quiſq; ſuam partem (ut fit) iuſtiorem reputaret. Cædere coactus Archiepiſcopus maiori potentiæ, Romam ſe contulit. Prius tamen carceratus, euaſit. Et cùm ſummo Pontifici rem aperiret: miſit ille Iſaruum, ad Regem nuncium. Quem Rex pro Ioanne depulſo, fecit Archiepiſcopum. Regnū tamen manſit in Interdicto. Suffertur Ioannes ad ſedem Rigenſem. Aliquanto poſt tempore, iterum transfertur ad Bremenſem Eccleſiam: Iſaruus ad Salernitanam. ut careret Eccleſia, quam non erat ante ritè conſecutus. Nec diu poſt, Rex Cancellarium ſuum miſit in Vrbem, rebus componendis. Quod ita impleuit. Extitit deinde cauſa, quæ Vualdemaro Sleſuicen. Duci Regem faceret infenſum. Simultas primum uerbis expoſtulata, in apertum bellum proceſsit. Vtriq; comparatis ſibi armis, contractisq; auxilijs, duxerunt in inuicem. Maior erat longè Ducis exercitus: nec incertus poterat uideri pugnæ exitus. cùm ex hac maiori parte ſtarent pugnaciſsimi plurimi. Sed interuentu communium amicorum, quùm iam ad pugnam parata ſtarent agmina, res ita dirimitur: ut Duci Lalandia permittatur, quæ diſſenſionis uidebatur materia.

Coniugium Regis.

Manus Autoris.

Dirimitur pacto bellū.

¶ Ericus Rex Birgerio Suetiæ Regi ſuppetias laturus, multorum Principum concordias erigit: fruſtra tamen exercitu magno in Suedos mouit, operā & impenſas perdens. Caput. XXVI.

ISDEM temporibus cùm Principes Vuandaliæ apud Roſtock, quem puerum dixere, contempta filia D. Alberti Marchio-

 nis,

nis, duxiſſet cõiugem, congentilis ſui D. de Vualogaſto filiam; iratus Albertus, malè minabàtur contemnenti. At ille ſe ſubiecit Erico Danorum Regi: qui miſsis expeditis militibus, ſubditum ſuum egregiè defendit. Inde Rex Ericus, cùm cerneret res omnes in Suetia turbari: & magno ibi bello confligendum: operas impendit, ad pacandas res uicinorum Principum. ut illorum uteretur opera ad bellum memoratum. Intendit ergo animum ad pacandos uicinos Holſatos. Nam Comites ſuccenſi militaribus, plures eiecerunt de terra. Rex interpoſita opera, pulſos reconciliauit Dominis ſuis. Cumq; Magnopolenſibus inciderent ſimultates ad urbem Lubecam: Duci quoq; Sleſuicenſi, & Comitibus memoratis turbata erat ſynceritas: euocauit Rex Albertum Saxoniæ Ducem: & omnes quos diximus, in inſulam Cimbriam, quam corruptè uocant Imbriam: ibiquè dedita opera, omnes & ſingulos quibuſcunquè ex cauſis diſsidentes, conciliauit inuicem: ut datis dextris, Regis nutu omnia pacarent. Qui de Lubeca miſsi ſunt, cùm cernerent Regis tantam paci deditam operam: perſuaſis ciuibus, Regem decennio elegerunt Defenſorem: per ſingulos annos mille illi marcas dependentes. Ex his quos diximus Principibus, Nobilibus, atq; ciuibus, Rex fortem & expeditum conflauit exercitum, mouens in Suetiam, Birgerium ſororium ſuum liberaturus: quem fratres eiuſdem Birgerij, Vualdemarus, & Ericus, Regno deturbatum, in uincu lis eſſe iuſſerunt. Veniens autem Ericus Rex: omne Regnum, omnes portus, urbes & arces, atq; caſtella, ita reperit Teutonicorum impoſitis præſidijs eſſe communita: ut nihil ipſe cum uniuerſo exercitu ſuo perageret. Ibi perierunt labores & impenſæ plurimæ: incaſſum Amici fatigati, qui tamen omnes Regi erant uoluntarij, maiora etiam pro illo ſubituri. Nec diu poſt, Otto Brandenburgenſis Marchio, cùm antiquas exerceret in Regem ſimultates: audita magna eius & mirabili magnificentia: non paſſus ab eo diutius diuelli, in oppido Ribeniſse occurrit Regi: conuenitquè, ut anno proximo Roſtock confluerent. Ibiq; Marchio ipſe centeſimus, inter quos erant. xx. Principes, qui cingulum ſumerẽt militarem de manu Regis. Quam ſolennitatem quia in Vuandalia deſignauimus, hic tranſilimus.

Concordia Principum.

Teutonum præſidia.

¶ Vetus in Regem coniuratio, ab Vxore Ducis Lalandiæ proditur. Puniuntur Coniurati. Bellum atrox apparatur inter Marchionẽ & Regem: quod Marchionis morte non ſuccedit. Rex item moritur. Caput. xxvij.

PER QVAE tempora patefacta eſt Coniuratio grauis in Regem Ericum, hoc ordine. Ericus Dux Lalandiæ diem ſuum obierat.

obierat. Relicta eius, cùm ad filiam Regis tum de ſacro fonte leuan-
dam uocaretur, prompta uenit: & ut Regi gratum quid faceret, Lite-
ras exhibuit multis Sigillis communitas: uel iguara quid proderet,
uel maligna in uiuentes. quando marito ſuo iam mortuo, noceri non
poterat. Erant autem literæ illæ Coniurationis initæ in caput Regis.
Quibus accæptis, paulatim ſumpſit pœnas de omnibus Coniuratis, Puniuntur
quos literę prodiderunt. Ita plurimum ſanguinis effuſum: ut nequam Coniurati
Coniuratio uindicaretur. Ducatum autem Regno conſolidauit. cùm in Regem.
Dux prolem non liquiſſet maſculam. Bellum deinde ortum eſt Regi
magnum. cùm Vualdemarus illi Marchio multa minaretur: occaſio-
ne (uti arbitror) orta de Vuandalis: qui Regi, quàm Marchioni erant
promptiores. Proceſsit res, & ſerpſit latiſsimè. Quiſq; partibus ſuis ad
glutinabat quos potuit. Regi cohærent Ioannes, & Gerardus Holſa-
tiæ Comites: Ericus Dux Saxoniæ: Henricus de Magnopoli, Vuer-
ſlaus de Rugia, Henricus de Zuerin, & urbs noua Gripesuualdis.
Marchioni uerò adhæſere, Otto Dux de Stetin, Vuerſlaus de Vualo
gaſt, Ottonis frater: Sundenſem, ac Roſtoxenſem urbes, in hac parte
conſtitiſſe ferunt. Lubecenſes uerò ſe partibus ſubtrahentes, in neu-
tralitate conſtitêre. quòd ſine pernicie ſua poterant nuſquàm inclina-
re. Nam Regem ſibi elegerant defenſorem: Marchionem uerò cogno
uerunt Imperij proximum ſibi Principem, nonnihil ab Imperio reſpe
ctus in ciuitatem habere. Quùm ita maximi utrinq; bellorum fierent
apparatus: mors Marchionis rèm omnem diremit. Nam ſanguinis ſui
nullum reliquit ſucceſſorem, qui bellum propagaret. Peruenit enim
feudum illius mox ad Imperium. Ericus autem iam ingraueſcens an-
nis & morbo, cùm adeſſe ſentiret diem extremum, conuocatos Proce-
res monuit: ne fratrem ſuum Chriſtophorum, quem ille pro ſuis de-
meritis Regno expuliſſet, Regem poſt ſe facerent: & inde conceſsit in
fata, ad Annum Chriſti poſt Mille Trecentos uiceſimumprimũ, cùm Erici mors.
in Regno triginta quinquè annos peregiſſet. Año 1321.

❡ Chriſtophorus Erico ſuccedit. Bello in Straleſſundos parato,
capto primum à Ciuib. Duce à Louenburg. exercitus re
infecta diſſoluitur. Caput. xxviij.

CHRISTOPHORVS defuncti Erici frater, quàmuis Chriſtopho
moriens Rex hoc uetuiſſet; uterini fratris ſui Ioañis Holſa rus Rex. II.
tię Comitis opera, in Regnum peruenit. Erant multi, qui il
li Ducem Sleſuici Ericum prępoſuiſſent: idq; maximè iure comproba
runt. Multiq; Germanię Principes in eam partem inclinabant. Nec e-
rant in Regno pauci, qui uoluntatẽ Erici proximi Regis iuſtificabant.
Sed uicit omnia Ioañis fratris ſui inſtãtia, ut in Regnũ ante alios per-
ueniret.

uenirer. Erant inter Proceres, quos naturalis reſpectus permoueret: quòd Regis frater & filius ad coronam proximus haberetur. Sperabant enim, iam deferueſcente adoleſcentię calore, futurum modeſtiorem. Multa illi bella cum ſuis: multa cum exteris. Cunq; in Ducē Sleſuici exterminandum uerteretur: occurrūt illi Comites Holſatiæ. Tamen priuſquàm ad eam rem ueniretur, bellum uertit in urbem maritimam Stralesſund. quòd Regi obnoxia diceret, fundata à primo Vualdemaro: illa autem Vualogaſtenſi Principi D. ſuo parebat. Rex magnam inſtruxit claſſem: inuitans à terra Principes fœderatos, hos ſcilicet: Ericum Ducem Saxoniæ de Louenburg: Albertū Ducem Lünenburgen. Gerardum & Ioannem Comites Holſatorum: Adolphum de Schouenburg Comitem: Guncelinum de Vuittenburg: Henricū de Zuerin Comites: Henricum de Mekelnburg: et Pribiſlaum Vuandalorum Principem. Hi mouerant à terra. Cæterum à mari uenerant Chriſtophorus ipſe Rex Daniæ: Birgerius Rex Suetiæ: Sueno Dux Sleſuici: Kanutus Pors, Dux Hallandiæ, incomparabilis uni expugnandę urbi exercitus. Hos omnes agmine ſuo pręuenerat Ericus Dux de Louenburg: & metatus eſt caſtra in loco qui dicitur Heynhold. Ciues qui de muris ſpecularentur aduentum eius, cùm ſcirent incomparabilem ſubſequi exercitum: expeditis armis ſuis ad ſolum egreſsi, fortiter oppugnauerunt. Ille quoad licuit ſeſe defendit: ſed fatigatus ceſſit multitudini: captus, & cum ſuis in ciuitatem protractus eſt. Reges & Principes cùm ſuperueniſſent, audito quid de Duce factum eſſet, indoluerunt: & oppugnationem urbis grauiorem inierunt. Sed cùm Ciues animoſè defenderēt ſua mœnia, inuanum laborauerunt: diuq; fatigati, in ſua quiſquè abierunt. Dux autem captus, traditur Duci de Vualogaſto: ac ingenti ſe pecunia redemit, ſedecim milibus marcarum argenti puri.

Regis exercitus.

Stralesſundorum uictoria. Dux de Louenburg capitur.

¶ Proditionis inſimulati Proceres aliquot, laqueo pœnam luunt. Sponſalia fiunt inter Marchionem iuniorem, & filiam Regis. &c. Caput. xxix.

CIRCA hæc tempora Rex Chriſtophorus adiuuit partes Principum de Mekelnburg, aduerſus maritimas ciuitates: in quo bello magnæ utrinq; calamitates illatæ: ita, ut inuicem ipſi Principes non æquis ſe oculis aſpicerent. Vnde factum eſt: ut communibus amicis rem intercipientibus, eò deduceretur: ut Rex accepta pecunia, Dominium Roſtock, quod Regi prouenerat, aut feudi, aut belli iure in perpetuum permitteret dominis Magnopolenſibus: apud quos permanſit in hodiernum. Rex eò delatus, inſtructa claſſe, caſtra poſuit ad oſtia Vuernouiæ: ubi erant reliquiæ Arcis demolitæ

demolitæ Denſkeburg. Ibi aduentũ Ludouici Romanorum Regis operiebatur. Venturum enim pollicitus eſt, ad deſponſandam Regis filiam, Ludouico Marchioni, Rom. Regis filio. Sed illo uel procraſtinante nimiũ, uel omnino uenire recuſante, ob cauſas neceſſarias, Rex in ſua regreditur. Quo etiam tempore, Rex cùm multos Procerum ſuorũ inſimulaſſet: quòd aduerſus ſe tradimenta conſtituiſſent: uolentes Rege deiecto, fratrem eius Regem habere: cùm tamen, ut multorum fert opinio, fuiſſent innoxij: ſuſpendio necauit. Nec diu poſt, cùm Ericus Sleſuici Dux mortẽ obiret, paruulo relicto decenni puero Vualdemaro: Rex iterum adminiſtrationem Ducatus quęrebat. Sed obſtitere Holſatiæ Comites: & magnum inde bellum formidabatur. Nam Rex Ericum Ducem Saxoniæ adiutorem inuocabat. Nec minus Comites arma parauerunt. Sed interuentu bonorum uirorum, res tota ſine bello quieuit. Nec longũ poſthac, uenit cum apparatu magno multorum Principum Lubecam Bertoldus Comes de Hennenberg: ducens Marchionis Ludouici filium puerum nouennem: & exinde traijciens in Daniam, magna adhibita ſolennitate, deſpondit puero filiam Regis Chriſtophori. Aderat inter alios Henricus D. de Mekelnburg: qui cùm magnam teneret partem Vuandaliæ in Marchia, pollicitus eſt Rex, magnam ſe daturum pecuniam, ut ſibi permitteret eam partem ditionis. Ille ſciens quid Rex in ſuo poſſet, deliberationem unius diei depoſcit: ut ſuorum conſilio rem perageret. Negare cùm formidaret, minus annuere uoluit: quamprimũ potuit inſcenſa naue abijt. Comes peracto negocio ſuo, & ipſe redijt cum adoleſcentulo Principe ſuo: & reuerſus in terram, conuenit Henricum memoratum: ut à ſe accępta pecunia, potius quàm à Rege, traderet ditionem antedictam. Placuit utrunq;: & conuenit de precio. Quo numerato, ad Marchionatum redijt, terra prius inde deducta.

Suſpenduntur laqueo Proceres inſimulati proditionis.

Bertoldus ab Hennenberg.

¶ Rugiam Rex uendicat. Regno pellitur. At ut rediens, in Regno propter aduerſarios perſiſtere non potuit: eos beneficijs placat. Zegenberg arx capitur.

CAPVT XXX.

CVMQVE Rugianorũ Princeps tẽpore illo obijſſet ſine prole maſcula: omnes Vuandaliæ Principes in eam coniecere oculũ: Duces Stetinenſes, Pomerani, Vualogaſtenſes, Marchio, Domini Magnopolenſes: oĩbus aũt tũ excluſis, Chriſtophorus Rex iam uetus Dominus, eam ditioni ſuæ uendicauit. Sed cùm necdum conquieſcerent odia inuicem Danorum, & Holſatorum: Gerardus. & Ioannes Comites, aſtipulantibus Iutijs, nauigarũt in Daniã: & incolis ad ſe cõcurrentibus, Regem penitus Regno depulerunt. Ceſſit: perueniens Roſtock,

Rex Regno depulſus, ut redit,

Roſtock. Ibi contractis undecunq; auxilijs, redijt in Regnum. Sed nõ potuit conſiſtere in conſpectu aduerſariorum, qui Vualdemarum Erici Sleſuicenſis Ducis filium, Regem crëauerunt. Is Procerum uoluntate Curiam celebrans, auunculos ſuos Comites, qui eum Regem fecerant, remunerabat. Nam Gerardo conceſsit Ducatũ Iutiæ: quem Sleſuicenſem dicimus: Ioanni Lalandiam, Cimbriam, & quędam alia. Miles quidam ex Teutonicis, arcem tum tenebat Vuerdingburg ſatis inexpugnabilem: cui Gerardus pollicitus eſt, daturum ſe quatuor milia marcarum, ſi redderet arcem. Ille accæpta fide de pecunia, mox tradidit. Conſignatum eſt illi æs promiſſum in arce Zegheberg: ut arcem teneret ex more in pignus, quoad uſq; acciperet. Ille adijt: poſſedit. Sed quùm nihil ſibi timeret: ſcientibus, an neſcientibus Comitibus, incertum: noctu tranſcenſis muris, arx capitur. Ille cum ſuis muro deturbatur, proditoris ſumens præmia ſolita. Poterat tamen utcunq; fieri, etiamſi nihil inde Comites aut ſciſſent, aut mandaſſent. Sed dũ bellum traheretur, fierentq; uiciſsitudines & mutationes plurimę: Ericus Chriſtophori filius uſqueadeò inualuit, ut auſus ſit obſidere arcẽ Gotorpe. Qua in obſidione tantum ſpei fouit obtinendæ arcis, ut nullo Holſatorum timore angeretur.

Zegenberg dolo capit.

¶ Ericus uulneratus moritur. Rex cum Comitibus Holſatiæ paciſcitur. Dani illum obſidentes, cadunt. Gerardus Regem uincit. Pacto liberantur captiui: quod Dani fregerunt. Rex tandem moritur.

CAPVT XXXI.

ABERAT ex quibuſdam cauſis Gerardus uir fortiſsimus. Ioannem uerò contempſit. Ille autem adunatis armis, obſidentes Danos inuaſit: & commiſſo prœlio, Ericus uulneratus eſt letaliter: quo ex uulnere breui poſt obijt: & ſoluta eſt obſidio. Proxima autẽ Æſtate Rex Chriſtophorus Lubecam ueniens: interpoſitis amicis, pacem meruit à Comitibus. Erat autem pactionis hæc forma: ut Rex Comitibus perſolueret octoginta milià marcarum argenti puri: & in pignus, donec numeratio impleatur, acciperent, Syluam quæ dicitur Danica: cum octo circumiacentibus parochijs. Rex Vuerdingburg reducitur in Regnum. Sed Danorum Proceres huius compoſitionis formam non approbantes, reſtiterunt: Regemq; in ea arce obſederũt. Sed cùm Regi adeſſent Comites memorati, facilè ſuperauit aduerſarios. Omnium nouiſsimi fuere Iutij: qui Regi ſe opponerent pro ſuo Vualdemaro, quem Regem creatum defenderant. Nam arcem Gottorpe noua oppugnatione adorti, cinxerunt obſidione. Ioannes autem Chriſtophori uterinus frater, iam pro fratre agens: cõtractis copijs inſtitit obſidionem

Ericus uulnere morit.

Rex obſidetur.

ſidionem ſoluere. Et commiſſo prælio, ceciderunt ex Danorum numero nongenti. Ipſe uictor obſidionem diſſoluit: multis ex Iutijs nobilioribus ſecum captis abduxit. Extitit deinde cauſa, qua Comites fratrueles, Ioannes, & Gerardus, grauiter inter ſe diſsiderent. Rex fratri Ioanni ſuppetias tulit: ſatis ſciens, ubi Gerardum ſuperarit, de Ioanne ſe facilè acturum. Ioannes contractas copias in Todeſlo collocauit, Regem ſibi coniungendum demoratus. At Gerardus hoc cauens, ne copiæ iungerentur, Regis ex Sleſuico ducentis iter præoccupauit: & uenientem excipiens, manum cum illo cõtulit. Erat autem Regis agmen duplo præſtans numero. Sed Comes inuictus, conſerens prælium, facilè Regis agmen dirupit: cecidit multos: aliquot cœpit: uix Rex elabitur cum filio Vualdemaro, in oppidum Kilonem confugiens. Ioãnes audito prælij exitu, ad fratrem uenit: illumq́ reduxit in Regnũ. Nec diu poſt, cum fratruele Gerardo egit ſuper relaxatione captiuorum, quos ſuperiore ãno ille abduxit de exercitu Regis fratris ſui. Nec tamen res ad ſolum ſpectabat Gerardum. nam auxilia plurima aliunde cõtraxit. Erant cũ eo Vuilhelmus de Orlemunde, Burchardus de Zualenberg, Comites. Henricus de Brunchorſt, Nicolaus, ac Guncelinus de Vuittenburg. his enim pars erat in captiuis. Sed tum accæpta Fionia, Gerardus uix cæteros reddidit quietos. Attamen Dani malè fidem ſeruabant. Nam eodem animo in Lundis repertos Holſatos obtruncauerunt: & obſidentes arcem Helſingburg, & quicquid in Regno Gerardus habuit, receperunt: cùm illi quos præfecit Gerardus, nihil hoſtile timerent. In his laboribus ætatem terens Chriſtophorus, cùm ad maturam perueniſſet ætatem, Anno poſt Mille Trecentos triceſimotertio uitam finiuit: cùm in Regno duodecim egiſſet annis.

Cadunt Dani. 900.

Gerardus Regem uincit.

Chriſtophori mors. Anno. 1333.

¶ Otto Vualdemari Regis frater bello captus, uix oblatis conditionibus eximitur: quibus non ad plenum ſeruatis, bellum Gerardus inſtaurat. Is clam noctu truncatur. Eius mortem filius ulciſcitur. Caput. xxxij.

VALDEMARVS eius nominis Tertius, Chriſtophori filius, Regno ſuccedit. Cuius frater Otto, renouatis in Holſatos bellis, nihil profecit. Nam ei occurrens in Iutia Gerardus, ductor fortiſsimus, non longè à Vuiburgio collatis manibus, uicit: & multis cæſis, Ottonem cœpit: perduxit captum in arcem Zegheberg. Romanorum interim Rex miſsis nuncijs in Lubecam ſolennibus, Gerardo de Hennenberg Comiti, cum cõſortibus mandauit Ciuibus: ut quantas poſſent uires interponerent, ad laxandum captiuũ Ottonem Chriſtophori filium. Illi parẽtes dicto, quod poterant fecere. At nihil pro-

Vualdemarus Rex. III

Otto ſoluit. profecerunt. Ad extremum tamen pactis conditionibus, dimittitur. Quorum quædam dum non legaliter implerentur, Gerardus bella re nouare cöactus, exercitum duxit in Iutiam. Ibiq; dum caſtra haberet non ſatis diligenti ſuorum cuſtodia: à Danorum quodam nobili, qui conſuetudinem caſtrorũ eius noſſet (nam diu illi militauit) noctu ue- lut unus ex cubitorum, ingreſſus cum ſexaginta uiris, Comitem in ſtra tu ſuo occidit: & cum eo Capellanum, & militem Henricum de Vui- tighoue: & clam regreſſus elabitur. Ad primam lucem comperto ſcele re, ingens in exercitu luctus erat: quod uir incõparabilis, Ductor ſem- per fortiſsimus, qui Daniam oẽm gladio ſuo ſępè concuſſerit, tam ne- gligenter perierit. Henricus tamen filius eius, cui ex robore Ferrei no men poſtea acceſsit: peractis funeralibus ex more, conſolatus exerci- tum, in Daniam illum duxit: ubiq; ſæuiens igne ac ferro. Nec obuiũ ſe ferre ille quiſquàm præſumebat. Nec quieuit, donec caperet patris ſui iugulatorem. Quem rotis membratim diſciſſum, uulturibus deuo randum obiecit.

Gerardus ſtrato truncatur.

Paternæ necis ultio.

¶ Vualdematus Regno pulſus, reſtituitur. Dani ab Holſatis caduntur. Caput. xxxiij.

IAM Vualdemarus Rex Chriſtophori filius, Regno pulſus, exulabat. Vualdemarus autẽ pridem Dux Sleſ- uici ſub Chriſtophoro creatus, nunc Regnum ope Hol ſatorum ambiebat: & peregit, ut Rex pelleretur. Sed mortuo Gerar- do, cùm filij eius multo tempore rem ſuſtinuiſſent: & uindictam pater næ necis egregiè peregiſſent: & iam audirent, Lubecam uenitaſſe Lu douicum Marchionem, ex quibuſdam cauſis: illum adeunt Comites: rogabantq;, ut ille interpoſitis partibus ſuis, Regem Regno reſtitue- ret. Ille dedita opera peregit: ut Dux Sleſuici Vualdemarus, coronam poneret: Regi Vualdemaro redderet: accepturus quæ ab olim omnia paternæ fuerunt ditionis. Dux ex fide omnia peregit. Et ut in reliquũ tempus ſolida perſtaret familiaritas, ſororem ſuam Regi deſpondit in Sincderburg. Peregitq;, ut ex omni Regno Proceres coëuntes in Vui burgum, reciperent & agnoſcerent Regem, ſacramentis ex more reno uatis. Et tamen iniquis ſemper oculis aſpexere inter ſe Holſatos diuer ſantes, cùm Fionia illis pareret. Ergo adunati, arcem eius terræ Scalm burg cœperunt oppugnare. Holſati, qui intus agebant, fortiter repug nauere: miſſo nuncio in Holſatiam, qui filios Gerardi, de rerum ſtatu facerent certiores. Illi ſexcentos armauere: perq; mare immiſerunt. Quos cùm ex propinquo eſſe obſeſsi cernerent: quadrato agmine in- cedentes, eruperunt: & inſtituta pugna, in obſidentes fortiter prælian tur. Superuenere ſexcenti pugnantibus: & intercæptos Danos, ad in- ternitionem

Regno reſtituitur Rex.

ternitionẽ cecidere. Cæſa ſunt ad duo milia, ꝑmiſcui ordinis: inẽ quos
& Capitaneus omniũ cauſa malorũ: q in necẽ Gerardi ferẽ cõſpiraſſe.

¶ Sleſuici Dux ab Holſatia in uenatione capitur. Dani ab
Holſatis mari cæduntur. Rex à Pruſsia, & Terra
ſancta rediens, Holſatos infeſtat. Fit pax per
Suetiæ Regem. Caput. xxxiiij.

WALDEMARVS Dux quibuſdam ex cauſis Holſa
Holſatis auerſus, quos ſemper coluerat, & quorum inſigni opera ſępè
uſus eſt: cœpit eos in hoſtilẽ animũ. Holſati nõ armis, ſed inſidijs agen
dum rati, obſeruabant tempus uenationis ſuæ. In qua captũ Ducem
abduxerunt in Neuburg, arcem Fioniæ: & duobus annis tentus eſt, Dux Iutiæ
donec magno ære lueret captiuitatẽ ſuam. Vualdemarus quoq; Rex capitur.
inuidit Holſatorum fortunæ. quòd meliores in Regno arces tenerent:
quas ſe exulante, ſtipendiũ militiæ ſuæ accæperunt. Obſedit ergò ter-
ra, mariq; arcem Callingburg. Sed Henricus Comes à mari adnaui-
gans, obſidentibus inſtituto prælio magno, Danorum aliquot cæſis: Dani à mari
aliquot etiam demerſis, & captis nõnullis: ſoluit obſidionem. Inde ue- cæduntur.
rò cùm Otto frater Regis, Teutonicorum ordinem ingreſſus, milita-
ret, in Pruſsia, aduerſus perfidam tum gentẽ Lituanorũ: Vualdema-
rus Rex in eandem ſe expeditionẽ perarmauit: ſumpto ſecũ Erico iu-
niore Duce Saxoniæ. Et primùm quidèm adnauigabat Lubecam: ibi
Ducem excipiens. Inde contendunt in Pruſsiam. At illo ueniente, nõ
erat is ordo rerũ, ut bellũ innouaretur. Vnde fruſtratus Rex, ſine fru-
ctu redijt in Regnũ. Et ſtatim poſt, eodẽ Erico aſſumpto, longam inijt
peregrinationẽ in Terrã ſanctã: ubi apud Dominicũ ſepulchrũ, Rex
ab Erico Duce creatus eſt Miles. Reuerſus inde Rex, cæteras Holſato
rum arces cœpit oppugnare: & in Lalandia obſedit Vuerdingburg.
Ioannes autẽ Holſatiæ Comes. cùm id audiſſet: armatis aliquot naui-
bus, ſuppetias ferre cõſtituit obſeſsis. Non eſt paſſus Rex Suetiæ Ma
gnus, rem armis ꝑagere. Nam ille intercæpto negocio, peregit: ut Rex
octo marcarum argenti milibus perſolutis Comiti, reciperet Lalandi-
am ſuam. Et conſenſit Comes, ſedataq; eſt materia controuerſiarum.

¶ Varia belli fortuna, nunc Regi, nunc Principib. blandien
te: tandem Magnus Suetiæ Rex, diſsidij factus arbiter,
rem omnem componit. Caput. xxxv.

INTEREA cauſa extitit, per quã ludificati Principes
multi: inprimis Albertus iam Dux Magnopolenſis, &
Otto Archiepiſcopus Magdeburgen. Rodolfus Dux Saxonię, & Al
bertus Comes de Anehald: Marchionem adulterinum defenderunt,
aduerſus Ludouicũ Rom. Regis filiũ, iamdudũ illo Principatu inue-

 ſtitum.

ſtitum. Rex aūt Vualdemarus partes fouit Ludouici: magno agmine mouens in Ducem Magnopolenſem Albertum: & peruenit agmine ſuo per Pomeraniam ſibi paratam, ad oppidū uſq; Stargard. Quod non diu reſiſtere potuit oppugnanti. Secutus Regem Albertus, obſedit eum in oppido memorato. Sed cùm audiret Albertus ſuperuenire Romulum Marchionis fratrem cum exercitu: ut Regi ſubueniat: ne inter duos interciperetur, obſidionē relinquēs, occurrit Romulo. Ibi conſerto prælio, grauis pugna fortiter editur. Sed uictoria fuit Alberti. Nam multis cæſis, ad quadringentos cœpit. Romulus cum paucis uix elabitur. Rex audita fortuna partis ſuæ, oppido egredit: & auctis copijs per Ducem Stetinen. in uicina Ducis oppida ducit: & aliquot captis, in Berlinum contendit obſidendum: quæ urbs ſenſerat pro Vualdemaro, quem Adulterinum Marchionem, Rom. tum Rex Carolus fertur ſuppoſuiſſe Bauaris. Ibi aliquot per Regem creatis militibus, obſidioni fortiter inſtatur. Secutus Albertus Dux cum copijs ſuis prælio ſe aptabat. Nec minus Rex ſuos inſtructis ordinib. tenebat, paratus excipere uenientem. Tum utriuſq; Principis Seniores adequitant, inter ſe locuti: Quid tanto petatur apparatu, niſi Chriſtiani ſanguinis profuſio copioſa? Conducibilius forè, pacis requirere conſilia. Et inter ſe deliberantes de illis, retulit quęq; pars Principi ſuo. Conuenitur: ut arbitrū cauſæ facerent Magnū Suetiæ Regem: qui proximo Pentecoſtes feſto, rem omnem dirimat. Ita diſceditur. Veniente autem prçfinita die, Rex auditis partium allegationibus, ita rem diremit. Vt Marchio Romulus, ſupra pecuniam, quam pro redimendis captiuis Duci debebat, remitteret homagiale ſeruitium, quod habebat in quibuſdam terris olim Vuandalicis: quas nunc tenebat Dux Magnopolen. Inſuper Romulus acciperet Ingeburgam filiam Alberti Ducis in coniugem. Dos eſſet oppidū Lentze cū territorio ſuo, Romulus pro uitalicijs daret Sponſæ Arusberg, Vuerben, Parleberg, cū attinētijs.

Stargard Rex obtinet.

Alberti erga Romulū uictoria.

Bellū arbitrio Regis Suetiæ dirimitur.

¶ Adulterinus Marchio honori collato cedit. Indicuntur Comitiæ Lubecā ſuper pace cōmuni. Caput. xxxvi.

IN hunc modū diremptis controuerſijs Principū, Rex Vualdemarus, Romulus Marchio (cui frater Ludouicus eam Prouinciam permiſit) Ericus Dux Saxoniæ, adito Rom. Rege Carolo: ſciſcitantur, cur adulterinū hominem Marchiæ impoſuiſſet, in graue præiudicium ueritatis, & Principū? Quùm in ueritate Vualdemarus, quē idolū illud præferebat, eſſet defunctus. Rex illis ſatisfaciens reſpondit. Non ſe leuitate ulla, aut malignitate inſtinctū hoc egiſſe: ſed Ottonis Archiepiſcopi Magdeburgen. Rodolphi Ducis Saxoniæ, Alberti de Magnopoli Ducis, & Alberti de Anhald

hold Comitis ſacramentis deceptũ. Tum Rex Vualdemarus, Et nos inquit, parati ſumus oſtendere, melioribus ſacramentis eos peieraſſe. Ergò ſereniſsime Princeps, muta Decretum. Cùmq; ad eorum uoluntatem Carolus Romulũ declaraſſet Marchionem: Adulterinus ille id intelligens, latuit: et in ditionẽ Comitis de Anehold concedens, in paupertate & calamitate uitam finiuit in oppido Deſſou. Rex aũt Vualdemarus terris ſuis redditus, nihil duxit antiquius, quàm pacem ubiquè quantum poſſet latiſsimè conſtituere. In quam rem ſolennem Lubecæ Curiam indixit. Conuenerãt eò omnes uicini Principes, Romulus Marchio Brandenburgen. Vuilhelmus Dux Lüneburgen. Rodolphus de Saxonia: Ericus de Louenburg & Saxonia: Caſimarus de Stetin: Vuertſlaus de Vualogaſt: Albertus de Magnopoli: Ericus de Sleſuig: Kanutus de Hallandia Duces: Henricus, & Nicolaus de Holſatia, Adolphus de Schouenburg Comites: multi item Milites aurati: militares ſine numero. Ibi Conſilium agebatur de temporũ tranquillitate, & communi ubiq; pace. Omnibus autem ritè conſtitutis: torneamenta militaria, ludi, choreæ, & Principum illic inſignis apparatus uiſebatur.

Adulterinus Marchio ſecedit.

¶ Rex Vuiſlon deprædatam, ditioni ſuæ ſubigit. Orti aliquot Ducum motus: at Ericus uictor ſuperat.

CAPVT XXXVII.

PROXIMA Regi expeditio fuit in Godlandiam: ex nonnullis cauſis, quę in Annalibus non extant. Terram ferro & igne peruaſtabat: oppidum Vuiſlon arta cinxit obſidione: terra, mariq; oppugnans. Ciues cùm nullũ cernerent profugiũ, Regi ſe permiſere, gratiam expetentes. Ille accæptis iuramentis, cùm interim miles eius præda onuſtus locupletaretur, uictor in ſua reuerſus eſt. Interea cùm Albertus Magnopolen. & Ericus Saxoniæ Duces, de finibus contenderent, & uiciſsim arces ſibi ademiſſent: occupauit Ericus Plaue: cùm Albertus teneret Godebuſch, & Boycenburg, quæ iuris ferebantur Saxonici. Rex interpoſita pactione, hoc modo litem diremit: Vt quiſquè alienũ redderet. Credulus Ericus, pactioni ſatisfecit, reddens Plaue. Cùm aũt Albertus non pareret, indignatus Rex, Helſingburg, quod Præfectus Alberti tenebat in Dania, recepit. Ericus quoq; ducens in Magnopolim, congreditur Alberto: & uictoria potitus, plus quàm quadringentos cæcidit, ac cœpit. Dum iſta fierent, Comites Holſatiæ pro Alberto ſentientes, oppugnauere arcem Krummeſſe. Superuenere Ducis Erici milites: & conſertis manibus. 60. equites ſtrauerunt, atq; cœperunt. Ita utrobiq; pars iuſtior Erici ſuperauit.

Erici Saxonis uictoria.

¶ Rex cum maritimis Vuandalicæ ciuitatibus bellum gerit: in quo filius

Regis lapide ictus, cadit. Rex ſoluto prælio, Nicolaū Holſatiæ Comitem uincit. Cimbriam inuadens, ſuperatur, capto Capitaneo Petro. Caput. xxxviij.

DEINDE diſſenſio grauis orta eſt inter Regē, atq; urbes maritimas Vuandalicas: quæ in apertū proceſsit bellū. Armauere Ciuitates aliquot magnas naues, claſſem ualidam: & duxerunt in Regem. Congreſsi, pugnauerunt in mari. Et ſatis incerta fuit uictoria. Niſi quòd filius Regis Chriſtophorus, ictus lapide, nō diu ſuperfuit. Hic caſus diremit prælium. Tum copiæ Ciuitatum terris impoſitæ, incedunt uaſtabundæ ad prædam: negligentius habita claſſe, Rex autem ſubmiſit quoſdā, qui ſex grandiores ex omni claſſe naues caperent, & abducerent. Ob quam rem Præfectus claſsis, ex urbe Lubeca, Ioannes Vuirtenburg, capite plexus eſt. Interea Nicolaus Holſatiæ Comes, arcem Bramberg in Fionia, ſui ut putabat iuris, obſedit: & penè cæperat. Tum ſuperueniens Rex maioribus copijs, cū Comite conflixit. Ille & ſi fortiter repugnaret, multis utrinq; cæſis, ad extremū cedere cogebatᷣ multitudini: captis penè omnibus, qui de ſuis ſupererant: uix ipſe cū paucis euaſit. Idē quoq; Rex cùm claſſem perarmaſſet, duxit in Cimbriam: quam Comites Holſatiæ tenuerunt. Inde uerò cùm tota non indigeret, partem copiarū, ſub Præfecto Petro, miſit in portum Vuiſmarienſem: ut prædareᷣ. Ciues aūt, ubi innotuit, in naues ſe armati contulerunt: & inita pugna, Danos ſuperarūt: capto Petro cum centū ſexaginta ſuorū. Qui poſtea ſingulari ingenio elapſus eſt è manibus eorum. Nam cuſtodes ſuos ebrietate cōſopiuit: & effractis catenis, apprehenſum unū ex socijs, qui æger erat pedibus, in dorſo portauit: tendens in portū. Nemo illū ex captiuis eſſe cōiectare poterat: cunctis arbitrantibus, quòd fideli cuſtodia manerēt in compedibus. Obuios uigiles, ſciſcitantes, quo iret? quisne eſſet? hoc reſponſo deluſit. Ebrioſus inquit iſte meus (quem malè perdant dæmonia) ita potu ſuffunditur, ut ambulare non poſsit: illum itaq; in nauim deporto: ut ibi confrigeſcens, edormiat ceruiſiam qua madet. Illi credentes, dimiſerunt, ſic elabentem de manibus eorum.

Filius Regis lapide cadit.

Vincuntur Dani.

¶ Rex theſauro collecto peregrinaᷣ. Mercatores libertate ſua ſpoliati, in arma mouentur. Res demum per Regni Proceres tranſigitur. Rex rediens, pacta ratificat: paucis tum morti concedens. Caput. xxxix.

REX deinde (cùm ſuſpectā haberet fidē ſuorū in Regno conſpirantiū, ut ille coniectabat) cum Vuandalicis ciuitatibus, enauigato mari, cū ingenti theſauro peregrinationem inijt. Multis tamē fertur rebus in Marchia ad Priſlauiam ſpoliatus. Sed inde profectus, pe-

tiuit

tuit Gallias; peruenitq́ Auinionem: ubi Papa etiam tunc Curiam fo-
uit. Excipitur hoſpitaliter: et in ipſa Quadrageſima honoratur, de mo
re data Roſa. Cùm autem reuerſus eſſet Rex, nec Mercatoribus in Re
gno ſuo permitteret antiquas libertates: conſiliũ inierunt per Orator-
es ſuos in Colonia Ciuitate: ut ex oppido Campenſi enauigarent in
Regna: quaſi non maritimarũ, quæ uocantur Vuandalicæ, Ciuitatũ
cauſa eſſet, ſed omnium Mercatorum. Multa per Daniæ inſulas edita
eſt uaſtitas: multa incendia; infinita prçda. Rex ipſe ceſsit Regno, ubi
cunq́ peregrinatus. Ciuitatũ, imò Mercatorũ agmina armata, arcem
Coppenhauen obſidione cingentes, oppugnauere uehemẽter, & ex-
pugnauerunt, multa inde præda conuecta. Cùm ergo copias ubiq́ ui-
ctrices circumtuliſſent, multas Arces oppugnando, & expugnando:
Proceres terræ Regem non habentes, perpetuæ Regni ruinæ proſpi-
cientes, inito tractatu, terram Scaniæ ſedecim annis Ciuitatibus cõſi-
gnarunt cum ſuis prouentibus, in recuperationem & compenſatio-
nem damnorum, quæ per aliquot annos Ciuitatibus ex Regno pro-
uenerant. Quibus annis decurſis, Ciuitates ſuam implentes fidem, ter
ram ipſam cum omni iure reddiderunt Regno. Eodem tempore inua
luit controuerſia ipſa de Nuptijs Eliſabeth, quæ ſoror fuit Henrici &
Nicolai Comitum Holſatiæ: quæ primùm Aquino Noruagiæ Regi,
inde etiã Magno Suetię Regi deſponſata fuit, utrobiq́ reiecta. Quam
rem in Saxonia exequemur. Vualdemarus autem Rex pertæſus lon-
gæuæ peregrinationis, in Regnũ redire contendit, comprobatis con-
ditionibus pactis inter Proceres, & Vuandalicas ciuitates. Ibiq́ non
diu manens, infirmitate correptus, cùm ægritudinem augeret aduerſi-
tas, in pace CHRISTI quieuit, poſt Mille Trecentos ſeptuagin-
ta quinquè, poſt mortem patris per annos quadraginta duos, Regno
uariè iactatus.

Mercatorũ conſilium.

Mercatorũ furor.

Eliſabet Holſatiæ bina repudiatio.

¶ Margareta Vualdemari filia, pro Olauo filio, Daniæ Regnum ſubit. Feuda partitur. Et mortuo filio, ipſa Comitias in Neuenburg conſcribit. Caput. xl.

MARGARETA Vualdemari unica filia, quia pro-
lem uirilem non ille reliquit, cùm coniugio teneret Aqui
num Noruagiæ Regem, ex quo paruulum ſuſcæpit Olauum: & cùm
Aquinus non diu ſupereſſet, pariter duo Regna moderabatur, muli-
er uirago, & plus quàm mulier animo, & conſilio. Nam ſic uoluente
Fortuna, Regnũ etiam Suetiæ illi, capto poſt Alberto Rege, acceſsit.
At interea Dux Magnopolenſis Albertus, cùm iam filium Albertum
(quod in Suetia diximus) illi Regno præfeciſſet, Henricũ Daniæ præ
ponere cogitauit. In quã rẽ, audita morte Vualdemari, magnã claſſem

Margareta Daniæ Regnum, pro Olauo filio minorenni ſubit.

Suetię lib. 9. cap. 32. b.

comparauit:& admonito in Suetia filio, ut occurreret, enauigauit in Daniam. Sed rebus per fœminam conſtitutis, prohibitus eſt: nec potuit ad uota rem procurare. Vnde rediens, magno rerũ diſcrimine iactatus in mari, multa fertur amiſiſſe. Margareta autem Regina, profecta in Iutiam cum Olauo filio, Proceres Regni Daniæ ſibi deuinxit: filioq́ iurare cõegit. Iam enim Scaniam recepit, magnopere floreſcentem, poſt annos ſedecim, de manibus Ciuitatum Vuandalicarũ. Euocatis aũt Holſatiæ Comitibus Nicolao, & Henrici filijs (nam ille iam in fata conceſsit) uni quẽ ipſi mallent, Ducatũ Iutiæ ꝑmittere ſpopondit: ſic tamen, ut de manibus Regis recognoſceret beneficiũ. Nicolaus pro ætate recuſabat. Filio ergo Henrici Ferrei maiori Gerardo, Ducatũ Sleſuicenſem deferebat. Et inſtituto de more ſoleñi apparatu, uexillũ illi ꝑ manus filij tradidit: Ducemq́ creat illum, Regniq́ uaſallum: multis ex Regni Procerib. aſtantibus, & rem oẽm uerbo & opere cõmendantibus. At filius illi Olauus non diu ſupererat. Nam Año. 87. poſt Mille Trecentos, conceſsit in fata: cùm iam illa. 12. annis Daniam gubernaſſet. Circumiens autem, totius Regni Præfectos, omnia innouauit: & rebus diligentiſsimè procuratis, ſtatim euaſit locupletiſsima. In Nuenburg iuſsit oẽs Prælatos & Regni Proceres conuenire.

Mors Olaui. Anno 1387.

¶ Feudi Ducatus Sleſuicenſis rationes exponuntur. Regina uicto Alberto Suetiæ Rege, tribus Regnis prudentiſsimè præeſt. Caput. xli.

ADERAT inter alios Gerardus Dux Sleſuici, cum patruo Nicolao, & Adolpho fratruele. Ibi renouata eſt ratio Feudi. Quòd Ducatus Sleſuicenſis, perpetuo iure ad ſeniorem, ex Holſatorum huius lineę Comitibus, pertineat: ita tamen, ut iuxta Regni iura, Feudũ à corona recognoſcat: & inde pręſtet obſequia. Quòd què ſucceſsione legitima feudũ ad proximos perueniat. Et ſi unquàm aliqua oritura ſit differentia inter Danos & Holſatos: Dani ex Holſatis geminos, & uiciſsim Holſati ex Danis totidem eligant cauſæ arbitros. Qui ſi dirimere controuerſiam non poſsint, eſſet apud illos poteſtas, quintum ſibi ſociandi: qui omnia per maioris partis deciſionem terminaret. Orta deinde ſimultate inter Reginam, & Albertũ Suetiæ Regem, per occaſionem Nouæ arcis per Regem inſtitutæ: cui aliam Regina oppoſuit in ſuo, unde facilè omnis commeatus ad arcem Regis inuehi impediretur. Primùm ex rixa Pręfectorũ contentio: ex contentione bellũ ſuboritur. Rex auxilia plurima ex Germania cõtraxit: Regina ſuos perarmat ex duobus Regnis expeditiores. Stabant armatæ acies mutuis in aſpectibus. Palus erat in medio: quam animoſus Rex tranſire uolens, tantum ſibi peperit laboris, ut Danis relinqueret uictoriam.

Feudi Ducatus Sleſuicen. rationes.

uictoriam. Captus cum filio, ſeptem annis tenetur, donec ciuitatū quarundem fide interpoſita, magnis conditionibus (quod in Suetia diximus) laxaretur. Summa rerum fuit, ut hoc quoq; Regnum duobus accederet: & fieret Margareta trium Regnorū potentiſſ. Regina. Moderabatur ea fœmina prudēti conſilio tria Regna: nec erat qui ſe commoueret in eā. Inuentus eſt tū Iuuenis, corpore & habitu ſimilimus filio eius Olauo, qui ſe Olauū mentiret: effingens fabulā, quomodo pro ſe alius tumulatus ſit Regio funere: & ipſe elapſus. Multa Reginæ ſecreta mouit: multa pueriliū actorū recordabat, inſtructus à Nutrice dicti Olaui. At ſagaciſsimā Reginā, quæ certa fuit de filij ſui funere, fallere non potuit. Vnde factum eſt: ut detecta falſitate, & omni techna patefacta, publico condemnatus iudicio, in Falſterbode concremaretur.

Suetiæ li. 5. cap. 32. c.

Pulchra æmulatio, at exitialis.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Daniæ geſtarum LIB. VIII.

¶ Ericus. X. Rex aſſumitur. Tumultum Danorum ſuper Iutię feudo, Regina ſedat: treugis pręſcriptis. Rex, Lubecenſium Senatum pulſum reſtituit.

CAPVT I.

ERICVS Pomeranorū Dux, à Margareta Regina trium Regnorū, adoptatus filius, in Regem aſſumitur. Iam ſolertiſsima fœmina ingraueſcēs ætate, laborū ſuorum requiem quærebat. Erat aūt poſt natum Chriſtum 1411. annus. Prima Regi cura fuit, recuperandi Ducatus Sleſuicen. Nam Gerardus illo inueſtitus, in Thietmarſia cæſus occubuit: ob id feudum extinctum reputauit. Contra, trium paruulorum, quos Gerardus reliquit, Principes tutores ſentiebant, tranſiſſe legitimum feudū ad liberos. Res ad arma peruenit. Duces Brunſuicenſes auunculi paruulorum, & Adolphus Comes de Schouenburg, armata manu ualida Iutiam introierunt: ſuorum iura defenſuri, & amiſſa recuperaturi. Regina ſenex ab annis, ſed animo non defecta, ſe interpoſuit mediam: ut tractatibus res ſopiretur. Dum colloquuntur Principes, Adolphus Comes poſitus eſt in cuſtodiam, & uelut excubias, ut obſeruaret Danorum conatus, ſi quo ſe modo commouerent, non imparatus occurreret. Quod præuiderunt Principes, accidit. Nam in medijs tractatibus exorto tumultu, incertum unde, Dani ad arma conclamant. Adolphus mox cum expeditis excipit tumultuantes: & grauiter eis oppreſsis, multos eorum proſternit. Regina uerò cautior euentum pugnæ excæpit: cernens ueniſſe germanos ad pugnam, hoc peregit

Ericus Rex X.

Año. 1411.

placidis

placidis utrinq; ſermonibus: ut res in treugas ſtatueretur. Interim cùm cõmunitas Lubecen. conſiliũ ciuitatis eieciſſent: & ipſi propulſi, tamẽ ſuã proſequerent innocentiã apud Rom. Regẽ: obtentaq; ſentẽtia aduerſus cõmunitatẽ Lubecen. executionẽ literarũ requirebãt: uiſus idoneus Ericus Danorũ Rex. Is requiſitus, literis Regalibus parendũ duxit. Præmonitis tñ antea ciuibus. Sed cùm indurati, non acquieſcerẽt monitis: eos qui piſcandi gratia tum uerſabant in Scania, detinebat: uelut Regalibus mandatis contumaces. Magna ergò uirtute idẽ Rex urbem Lubecenſem ſomno diſcutiẽs: cũ uiris bonis ſine cauſa propulſis graſſarent: ſtatui ciuitatis conſulẽs, captis Mercatorib. in Scania Piſcaturę intẽtis: pfecit, ut ſuã in ſedẽ pulſus Senatus reponeret. Nec ingrati Lubecenſes, diu ſunt Regi in his bellis ſuper Ducatu obſecuti.

Reponitur Senatus.

¶ Mari latrocinia fiũt. Cimbriam Rex & ſui miſerè infeſtãt. Duces iuniores negata Iutia, illam inuadunt. Friſij Danos fugant, & depopulantur. Caput. ij.

SED cùm iam utraq; pars, tam ſcilicet Rex, quàm Duces ipſi iuuenes, ſtipẽdiarios (uerius Gregarios milites) ſuopte lucro & damno miſiſſent in mare: facta ſunt Latrocinia ſine numero. Quę res Regi Ciuitates abalienauit. Complacuitq; eis, in Ducibus ut illis cohærerent. Multa ad hanc rem pertinentia prætereo: quæ in Vuandalia noſtra, in pſecutione rerũ urbis Lubecanę locũ ſuũ tenẽt. Cæterum Cimbriam Rex adnauigat, ferro et igne cuncta peruaſtans, aliquandiu ad arcẽ Glambeke res demorat. Sed expugnata arce, Rex illam firmauit: reliquam terram deditam accæpit. Erant qui pertinaciter reſiſterent de Eccleſia. Hos uelut dedititios euocari iuſſos, Dani cõtrucidarunt, inuito (ut creditur) Rege. Ferunt bonũ Principem, omni æuo ſuo luxiſſe ſtragem, quam talis, neceſſe eſt, incurſus habet: fœminarũ & uirginũ conſtuprationem, & omnium ſacrorum prophanationem. Tum uerò. xx. accæptis obſidibus, pro totidem marcarum milibus, in ſua redijt. Creuit in immenſum Belli moleſtia. Multus erat fauor Ducum iuuenum: faciente pro illis, omni conſuetudine Romani Regni. Sed illam ad Daniam pertinere, pars Regis non putabat. Humiliter inſtabat Henricus ex tribus fratribus ſenior, apud Regem: ut ſe de memorato Ducatu inueſtiret. Rex econtra depoſcebat: ut omne ius in manus eius collocaret, expectans ſi Rex illi redderet. Eam inſolitam inueſtiendi formam, nullus Principum cõprobabat. Vnde factum eſt: ut multi in auxilium Ducum ſua ſponte deſcenderent. Henricus ergò Dux, cũ conſortibus Henrico de Holſatia Comite, patruo ſuo: & Baltaſſare D. de Vuenden: multis præterea ex Saxonia, & Vueſtualia, ſpontaneam militiam ſubeuntibus, armato agmine Iutiam inua-

Vuandaliæ lib. 8. cap. 33.

Glambek expugnatur.

Trucidantur Eccleſiaſtici.

Belli fructus & honor.

am inuaſerunt:& capta arce Tunderen: præſidioq́ impoſito, Friſiam illi ſubiectam, ad ſua iuga coëgerunt: pecuniam ſoluentes, ac ſacramenta præſtantes. At cùm illi reduxiſſent exercitum: Dani non ferentes Friſios parere Holſatis: in eos magna multitudine ducunt, ut Regi ſacramenta renouarent. Et primò quidèm proſperè uidebantur agere. Inde autem conglobati Friſij: fidem primam irritam facere nolentes, repulerunt Danos, aliquot milibus ex eis proſtratis. Prædam uerò, ſi quam primo impetu Dani abſtraxiſſent, Friſij inſecuti recuperarunt: multam ſtragem edentes. Rex autem magna claſſe perarmata, conſedit in mari: nulli ſe terræ applicans. Holſati Caſtorem dixere: quòd aquis caudam non educeret. Sed ille prouido nimis uſus eſt conſilio: quòd ſciebat Duces aduerſarios, magnam auxiliorum manum, magnis impenſis ſuſtinere: ut diuturnitatis pertæſi, dilaberentur. At ipſi ſibi præda ingenti undiq́ circumacta, conſuluerunt: & ſuis ſe impenſis aluerunt: quo Ducibus rem facerent tolerabilem. Aderat Albertus Dux Magnopolenſis: qui etiam ius ſuum bello in Regem inſequebatur, de Suetia nuper amiſſa.

Friſiorum in Danos uictoria.

Rex Caſtor dictus.

Sleſuicum, cum Duce Alberto, Rex ſuperat & capit. Dani uictores, Stubbe arcem ſolo æquant, Friſiam deindomantes. Caput. iij.

REX tandem terris applicans, dicto citius urbem obſedit Sleſuig: cui ſciebat ineſſe Albertum Ducem memoratũ. Nec diu oppugnatam obtinuit: Alberto Duci permiſit: ut gratiam poſtulans, obtineret. Exiuit ad Regem: & ſacramento ſe obligauit, tria ſe Regna nunquàm oppugnaturum. In hæc iuramenti uerba, cum ſuis dimittitur. Ciues autem Hamburgenſes cùm audirent Regem Sleſuico potitum, commiſeratione tangebantur ſuper calamitate ſuorũ Principũ: mox illis ſexcentos baliſtarios auxilio miſerunt. Principes quoquè Bernardus de Braunſchuueig, Vuilhelmus de Lünenburg Duces: Otto de Hoya Comes, Albim transgreſsi, auxilio uenere. Et primo quidèm cõgreſſu, pacis conſilia pertentauere. Vbi illa euanuerũt: ſtante parte quaq́ in rigore iuſticiæ ſuæ, ad arma uentum eſt. Principes Germaniæ ſexcentis equitibus, & triginta peditum milibus rem peregerant: obſidione uallantes arcem Kunigsburg. Dani autem maiori equitatu ſuperuenere, mille quingentis equitibus: pari peditum numero. Et commiſſa pugna, obſidionem ſoluerunt: ac hoſtes retrò egerunt. Ne tamen fruſtra uenerint, arcem Stubbe cingẽtes, expugnant: ac ſolo coæquarunt. Rex inde Friſiam Egdorenſem intrauit, quòd audierit eos Holſatis inclinare: & infinita ſecum de iumentis abducta præda, octoginta numero Seniorum ſecum duxit obſides,

Sleſuicum Rex ſuperat.

Stubbe ſolo æquatur.

futuræ

futuræ ſemper in ſe fidei. Thietmarſi deinde calamitatem miſerorũ au gentes, introierunt uicinam Friſiam: & reliquias auferentes, coëgerũt populum in uerba Ducũ iurare: uiginti etiam ex Maioribus obſides ſecum trahentes, ut.xx. marcarum milia Ducibus perſoluerent.

¶ Nauis Regia prædatur. Cimbriam Dani enormiter populantur. Hamburgen. Danos mari deuincunt. Haderſleue ab Henrico Duce pecunia ſe redimit.

CAPVT IIII.

TEMPORE eodem gregarij ſatellites, pro Holſatis in mari digraſſantes, interceperunt nauim quæ portabat omnia Iocalia Regis, Pontificum, in auro, argento, ueſtibus, ſerico, & pannis precio ſis. Non fuit facilè æſtimationem rerum captarum dicere. Omnia militum, & cæterorum Nobilium precioſa quæcꝫ perierunt, nauigio illo intercæpto. Intercepta aliquando res eſt opera Ciuitatum: ut treugis conſtitutis, pars quæcꝫ nominaret Principes, quibus arbitrium eſſet rem omnem dirimendi. Pars autem quæ iuſtis decretis non pareret: ab omnibus eſſet inſectanda. Accæptauere partes rem utrinquè. At ueniente termino, Rex non comparuit. Quæ res animos Ciuitatum Ducibus magis inclinauit. Nam tergiuerſatione uti Rex uidebatur. Cimbria in medio poſita, crebros motus excæpit. Nam poſt nouiſsimam Regis expugnationem à Danis, Holſati iterum occuparunt: magis, magiscꝫ futuræ oppugnationi ſe præparantes. Rex eam denuo inuadit claſſe. Incolæ freti Holſatorum præſidio, quod Duces inmiſerãt, fortiter reſiſtunt: nec ſinunt Regios in terram deſcendere. Grauiſsima pugna conſurgit, nitentium, & obſiſtentium. Multi Danorum cadũt. Regi ingreſſus nulla ui permittitur. Contendit in ſacrum Portum. Ibi ingreſſus terram, uicina populatur, abductis prædis & captiuis. Inde naues denuò ingreſſus, redit ad Cimbriam. Pertinax iterum pugna. Dani iam firmauere animũ: certi aut terrã capere: aut immori. Quid non labor improbus obtinet? Fortiter quidèm incolæ cum Holſatis diu obſtitere. Vicit tamen pertinacia: freti multitudine. Tum ſæuitia Danorum ſine exemplo. Stetit in oculis cædes: quam in multos nobiles, ingreſſum impedientes, feciſſent. Nemini parſum eſt. Furiunt ſine more. Sacra, prophana in æquo ſunt: Virgines, maritatæ, iuxta proſtitutæ. Mira calamitas. Regem ipſum exterruiſſe fertur. Arcem expugnant, præſidium corroborantes. Sacris locis & rebus nulla parte deſolatum. Omnia latrocinijs exhauſta. Sitim auariciæ & ſanguinis explere non poterant. Ferunt Regem commiſeratum, graſſantem militem reuocare non potuiſſe. Cuncꝫ euaſtata inſula, Rex declinaret: Holſati denuò ingreſsi, pertentarunt Arcem capere. Sed fruſtra tum conniſi, abierunt.

Nauis præciosa mari diripitur.

Cimbriam Rex denuo oppugnat.

Danorum furor in Cimbrios.

abierunt. Tum Hamburgenſes.xij.nauibus inſtructis, Iutiæ latus oc-
ciduum depopulantur: obuios Danos excipiunt prælio nauali. Tres
inde naues mergunt. Cæterum ad magnum cæſis numerum, centum
uiginti captiuos reduxerunt: ſuo commodo, illos argento emungen-
tes. Henricus Dux collaudatis ciuibus, & ipſe militiam inſtruit. Octin
gentos fertur equites habuiſſe, triginta milia peditum: Arcem & oppi
dum Haderſleue obſedit. Oppidani, ne ad unum omnes perirent: ex
promiſſa pecunia trium milium marcarum ſe uexa redemerunt. Dux
autem uicina omnia depopulatur: & onuſta præda cum ſuis redit: nō
alio tum magnificè peracto militari opere.

¶ Agitur ſuper Concordia Regis & Ducis. Re autem in-
fecta, in arma redeunt. Pontifex Ioannes Regis
iræ cædit. Caput.v.

INTEREA Lubecenſis Epiſcopus Ioannes, uir præ-
cipuæ eruditionis, & exquiſitæ uirtutis, literas accæpit
Apoſtolicas: ut illarū autoritate, ſe implicaret negocio: & omnia com-
ponendæ pacis remedia quæreret. Profectus ille ad Regem in Cop-
penhagen, conuenit eum in perſona. Et multis in cauſam peroratis, eō
Regem perduxit: ut conſentiret in Conuentum in Flensburg, ad pro-
ximam Martini diem. Idem apud Ducem agitur. Venit dies conſtitu-
ta: & utroq; Principe comparēte, Pontifex omni opera dedita, eō rem
perduxit: ut treugæ inirentur ex die Catharinæ, in proximum Micha
elis, fideliter obſeruandæ: utriuſq; Principum ſigillo roboratæ. Intra
quem diem ad feſta Pentecoſtes quæq; pars ſeptem nominaret Princi
pes: è quibus tres de quaq; parte ad minus comparerent, cauſam ex fi
de tractaturi. Nominati pro parte Regis: Fridericus Marchio Bran-
denburgen. Ioannes Dux Magnopolen. Otto & Caſimirus de Ste-
tin: Vuertſlaus, et Bernam de Vualogaſt: & Albertus Comes de Neū
garden. Pro parte Ducis deſignati: Bernardus Dux Braunſuicenſis,
Vuilhelmus de Lüneburg, Ericus de Louenburg Duces: Adolphus
Comes de Schouenburg, Ericus Comes de Hoia, & Baltaſſar D. de
Vuenden. Venerant quidem ex his ad præfinitum diem & numerū:
& cauſam tractare incipientes, cùm quiq; ſuæ parti nimis affecti uide-
rentur; nihil peregerunt: ſatis afflicto Pontifice, qui multiplicem labo Comitiæ, re
rem cum expenſis cernebat euanuiſſe. Redibat res in bellum. Vt aut- infecta.
em literis, & Apoſtolicis mandatis ſatisfaceret: cœpit publicè monere
omnes Eccleſiarum effractores, qui ſacra prophanaſſent: ut ſub maxi-
mis cenſuris, ſacra ſacris redderent. Quæ res Regis animum, Pontifici
pro zelo pacis deditiſsimum, illi fertur abalienaſſe. Scripſitq; in eam
cauſam Lubecenſi Senatui, ut auerterent Epiſcopū: ne in ſe illo quoq;

ff gladio

gladio depugnarent. Pontifex uir bonus, ne deteriora contingerent, rigorem mitigauit. Res bello protrahēda uidebat̃. Varius ubiq; labor.

ℂ Danos Holſati in arce Tundern trucidant. Spoliantur Hollandrinorum naues bis. Caput. vi.

OBSEDERE Dani arcem Tundern, & oppugnauere. Holſati uelut dormitātes, diſsimularūt obſidionem. Hoc ubi compertum eſt in exercitu, negligēter obſeſſos agere ſtatuunt, clam murum inuadêre ſcandentes. Applicatis ergò quàm occultiſsimè ſcalis, rem inuadunt. Intus Holſati nihil ſe commouêre: donec in circumitu muris iam repletis, uno impetu, trabes muris impoſitas prouoluerūt: & omnem illam multitudinem in momento detruſam oppreſſerunt: cæteros baliſtis & bombardis abigerunt. Inuenti in circumitu penè quadringenti uiri, mole trabium oppreſsi, prẹter eos qui uulnerati abibant. Interim uerò Lubecenſes, Roſtoxenſes, Vuiſmarienſes coniunctis nauibus, magnam claſſem̃ perfecerunt: ut mercatoribus ſuis in Dania piſcantibus, ſecuritatem facerent. Rex aūt, Hollandrinorum naues, quæ multæ ibi ſtabant in anchoris, militibus implere decreuit: & claſſem Ciuitatum abigere. Sed præuentus conſilio Præfectorū in mari, qui naues illas armaturis ſpoliarent, anchoris, gubernaculis, uelis. Vnde Rex fruſtratus, oſtendi fecit Ciuitatibus uoluntatē ſuam ad conſilia pacis, loco, dieq; conſtitutis: quibus ea remedia quærerentur. Compertum eſt autem: non hoc alio factum conſilio, quàm ut Ciuitatibus hanc faceret inutilem expectationem: et ſi quos in urbibus motus à plebe inde poſſet excitare. Dū hæc agerentur in orientali mari: Hamburgenſes in occiduo laborabant. Nam omni quam habere poterant iuuētute perarmata. inſtructaq; claſſe, quantum poterant deſcendentes per Albim, latera Iutię pulſabant. Repererunt nuper ciuib. ademptas naues: quibus ignem immiſerunt: & expoſitis in terrā armis, prædam quantam uoluere nauibus ſuis inuexere: ne gannire quidèm Danis audentibus: & onuſti præda reuertuntur.

Holſati Danos in Tundern opprimunt.

Hamburgen. naues ciuitatum.

ℂ Rumpoldus Sleſiæ Dux, à commiſsis Imp. ſequeſter, pacem inter Regem & Duces tandem concludit, mox ipſe fatis cedens. Caput. vij.

RVMPOLDVS interea Dux Sleſiæ, miſſus ab Imperatore, ſe rebus componendis ueniſſe teſtatus, Lubeca hoſpitaliter excipitur. Inde progreſſus in Flensburg, in ſerū ueſperum Regem petens uenerat. Primo mane ſequētis diei, Henricus Dux Sleſuicenſis, habens in conſortio militiæ Vuilhelmum Lüneburgenſem Ducē, & Adolphū de Schouenburg Comitē: magna manu, nihil iam formidātibus eius oppidi cuſtodibus: quòd pacis ſequeſter ueſpe

ri intro-

ri introiſſet, portas geminas deiecit:& irruit formidabilis. Dani euigi- lantes, fugam circumſpexere. Rumpoldus inermis, obuiam progreſ- ſus Henrico Duci: inſinuat, ſe ueniſſe ab Imperatore pacis ſequeſtrũ: Regem primùm à ſe conueniendũ: certiſsima ſe ſpe teneri, rerũ omni- um bonũ exitũ propè diem futurũ. Principibus uerò qui aſtitere, gra- uibus uerbis ſuaſit: ut quæ pacis ſint conſilia, inſpirẽt Ducibus per æta tem iunioribus: & ſpe ſecum optima ad concordiam niterentur. Per- ſuaſit uir & morũ grauitate, & uerborũ comitate præcipuus, ut in ſua quiſq; poſitis armis, rediret, expectans rerũ inclinationẽ. Perueniens autem Rumpoldus ad Regem, ſecum duxit Legationis ſuæ conſortẽ, D. Ioannem Lubecenſem Epiſcopum, pacis zelatorẽ feruentiſsimũ: perfeceruntq; apud Regem: ut primũ quieto, deinde etiam inclinato foret animo in Henricũ. Conuenerant in mutuũ colloquium. Et Rex iam propenſior, muneribus etiã honorauit Henricũ. Oratores quoq; Ciuitatum Vuandalicarũ, qui aderant, & quorũ cauſæ per eundem Ducem agerent, Rex unũquemq; pro ſuo gradu donis honorabat: præcipiens per Regnũ Præfectis: ut Mercatoribus beniuoli, ſpoliatis ſua cuiq; permitterent. Hanc optimã pacis formulã, triſtis caſus turba uit. Nã idẽ pacis ſequeſter Dux, epidimia tactus, lecto proſternitẽ mo- riturus. Cùm adeſſe iam extrema ſentiret, Regem per nunciũ orat: ut in uijs pacis à ſe conſtitutis, & ab Imperatore comprobandis perma- neat. Quod Rex ipſe pollicitus: triſtis diu de tãti uiri ſubtractione per manſit. Nam illũ non paruis donis honorabat, & affinitate ſua cumu- labat: deſpondens ei filiam Ducis Pomeraniæ. Sed hæc omnia mors interuertit. Defunctum Rex Principali apparatu, in Haderſleue iuſsit tumulari: quamuis Ducis familia, excoctũ aromatibus corpus, ſecum in patriam ferre concupiſſet. Flensburg obruitur.

¶ Rex obtenta ab Imp. pro ſe ſententia, contra Henricum & ſuos. Terram ſanctam proficiſcitur: ubi eicone ſui prodi tus, magno ſe ære redimit. Caput. viij.

ERAT tum annus. 1 2 2 8. cùm Rex ipſe natiuũ ſolum inui- ſens, aliquandiu ibi conſtitit. Remiſſa autem magna parte familiæ in Regnum, quadraginta comitatus equitibus, Imperatorẽ adijt in Hun garia: citariq; fecit Henricũ Ducem, cum fratribus. Duces aũt euoca- ri, pro ſe miſere Ioannem Epiſcopũ memoratũ, in Imperiali Curia no tiſsimum: ut cauſam eorũ perageret. Apparet aũt ex his, quæ gereban tur ibi, compromiſſum fuiſſe in omni cauſa in Imperatorem. quia Re gnum non agnoſcit ſuperioritatem Imperij. Veniens autem Epiſco- pus, cauſam ex fide peregit. Sunt qui dicant, Henricũ ipſum Ducem unà profectum. Sed hoc ſub dubio relinquo. Ibi tum is fuit exitus: ut Año. 1424.

Imp. pro Rege pronūciat.

examinata cauſa, pronunciaretur pro Rege: Henrico aūt, Adolpho,
& Gerardo fratribus, ſilentiū imponeret̃, ſuper omni Ducatu Auſtra
lis Iutiæ. Laudum uerò reduxere Ducum procuratores ad arbitrium
ſummi Pontificis. Et eſt cauſa tum per D. Nicolaū Sachou, in Lube-
cenſi Pontificatu ſucceſſorem, diligenter curata: ut committeret̃ Archi
epiſcopo Colonien. Rex aūt accæpta pro ſe ſententia, abĳt implere pe
regrinationem in Terram ſanctam. Ferunt tum Nobilem quendā ex
Orientis Regno militaſſe Imperatori: is pictoris induſtrĳ uſus artifi-
cio, Regis faciem iuſsit effigiari: eamq́; præmiſit amicis: ut eius imagi-
nis uultū obſeruarent: Regem eſſe triū Regnorum, qui magno ſe ære
redimeret. Rex omniū ignarus, Venetĳs hoſpitaliter excæptus, fami-
liam artauit: & uulgari habitu ſe cæteris conformem fieri paſſus, pere-
grinis peregrinus ignotus eſſe, ac à ſuis haberi mandauit. Profecti ue-
niunt in Terram ſanctam. Magno tum erat opus conductu: propter
uim Catalaunorū, quam nuper irrogarunt. Conſtituit em̄ Soldanus:
ut Chriſtiani nō admitterent̃, niſi damnis tum irrogatis ſatiſfieret. Sed
Patronus, cui pro famulo adhæſit, ſingulari gratia perfecit, ut admitte
rent̃. Perſoluit Rex uotum: & poſt eum iter incluſum. Cùm aūt in na
uim redirēt: Nobilis qui ductabat, euocato Regi dixit in aurē. Credis

Icone proditur Rex.

te apud nos incognitū? Ecce faciē tuā. Et oſtendit effigiem. Regē te ſci
mus triū Regnorū. Quid faceres, ſi apud te noſtrorū quiſq́;, tali habi-
tu deprehenſus, innoteſceret? Stupefactus Rex, hæſit. Sed tamen in-
teruentu patroni, pecuniā accepit, quantam Rex corrogare potuit: &
dimiſit. Ita non per Venetias, ſed alio itinere reuerſus eſt Rex in ſua.

¶ Reuerſus Rex, moneta uariata, cupream deſignat, non ſine multorum obloquio. Caput. ix.

POST reditū aūt, gnarus iam factus conſuetudinū, qui-
bus ſuperiorū Regionū Principes in ſua æraria uertant
multa: de Moneta cogitauit alteranda. Nam cupream to
tam excudi mandauit: de omni reliqua pręcipiens, ut in officinam mo
netariam perducerēt. Potuit res ſine fraude fieri: quo modo cernimus
in Italia. At Mercatores hoc in ſuam iniuriam trahebant: res pro rebus
commutantes, non mercantes: præſertim cùm extra Regnum deuehi
moneta, ſine omni iactura nō poſſet. Multa inde in Regem obloquia:
multæ (ut fit) cernere denigrationes. Ferunt Reginam, non tamen, ut
ſciri poteſt, ſine nutu Regis, aliam meliorem cudi mandaſſe monetā.
ut finem faceret oblatrationum. Quo tempore Piſcatura Scanĳs ſoli-
ta, euanuit: piſcium Allecū infinita multitudine ſolitum tranſitū decli
nāte. Id maleuoli, in Regis uindictā detorſere. Cùm ſit rerū omniū ſub
cœlo quędam alternans uiciſsitudo. Sic enim cum cœlo oīa quę cœlo
regun-

regunt, uerti neceſſe eſt & alternari. Sed quid facies improbę linguæ?

¶ Rex Sleſuicum obſidet. Ducibus adiurant Ciuitates Orientales. Mittuntur Regi literæ feciales. Soluitur tum obſidio. Caput. x.

REX deinde ſententiæ ſuæ, quam reportauit, executor futurus, omni qua potuit uirtute trium Regnorum, ſe conuertit in Duces fratres: ut è manibus eorum extorqueret Ducatum Iutiæ Auſtralis. Illi non ignari rerum: contractis quæ poterant armis, urbem Sleſuuig uallis & foſſatis communierūt. Arcem quoq; Gottorp quibus poterant præſidijs firmauerunt. Illuc enim omnem Belli molem conuertendam præuiderunt. Nec falſi ſunt opinione. Nam Rex ueniens cum innumera multitudine, & ciuitatem & arcem una premere conſtituit obſidione. Montem quem uocant Equinum (cùm ſit medius Arcis atq; Vrbis: ad cuius radices ad lacum iter eſt ab Arce in Vrbem) fecit foſsionibus ita diſcindi: ut hoſtibus impedimento, & ſuis eſſet munitio. Interea Henricus Comes Holſatiæ, Electus Oſnaburgenſis, patruus Ducum, Hamburgenſes ciues exciuit: ut Ducibus ſuis accederent. Illi haud difficulter perſuadentur ſuppetias mittere: & primas quidem literas, in quibus hoſtilia Regi nunciarentur, accipiunt. Acceſſere Hamburgenſibus ex Gregarijs ſexcenti, qui hactenus Regi militarunt. Horum opera uſi, rem aggrediuntur, prima Principibus ſuis auxilia mittere. Exhilaratus Dux Henricus, cùm audiret, miſit qui Lubecenſes adoriretur: renouans patrum in eam urbem beneuolentiam. Admoniti ſatis, inclinauere. Vocantes tamen Ciuitatum Orientalium Oratores: cum illis conuenerunt, Regem denuò ſuper pace pertentare. Submittunt ſolennes ad illū nuncios, de legibus unionis tractaturos. At illi Regem paci auerſum repererunt: ſoli iuri parto per ſententiam, pertinaciter inhærentem. Dani interim cum Holſatis, ad obſidionem Sleſuici colluctantur. Obſtruunt Holſati portum: Dani reſerant. Multis inuicem leuibus prælijs uires exercent. Rebus nullus eſt exitus. Interim Orientales ciuitates Roſtock colloquium miſcent: inter ſe fœdera ſanciunt. Idem cum Ducibus factitandum conueniunt. Cùm autem intelligerent Regem in ſua Inſula, quam putabat, demorari: uno die omnium Literæ Regi perueniunt: hoſtilia omnia, & capitis periculū denūciantes. Tū ſoluta eſt obſidio Arcis & Vrbis.

Hamburgen. in Regem.

Literæ Regi feriales mittuntur.

¶ Arcem Glambeck Cimbriæ, Holſati noctu fraude: Molendinum ui capiunt. Caput. xi.

ABEVNTIBVS inſultauere Holſati, poſterioribus, ut fieri ſolet, incurrentes: capti, cæſiq; uiciſsim hinc atq; inde. Claſſem ſuam Ciuitates etiam ante brumam iubet,

ad Candidum quem uocant Portum conuenire. Audiunt Gerardum
ex Ducibus tribus iuniorem, claſsi non contemnendæ Præfectum, de
morari uenientes. Sed cùm diu Ventum expectarent, nec acciperent:
atq; interea nubes, tempeſtatesq́; crebreſcerent: bruma quotidiè item
magis magisq́; appeteret, ſoluta eſt ſine fructu grandis illa & ſumptu-
oſa expeditio. Quo tempore, quùm non ignorarent, qui Cimbriç pro
Rege conſeruandæ Arcis Glambeck inſederant, Regem ſoluiſſe obſi-
dionem: Ciuitatumq́; grandem eſſe claſſem in mari: non ſine cauſa re-
bus cœperunt diffidere. Holſati quidam aſſumptis ducentis ex Grega-
rijs, Cimbriam intrauere noctu. Oppugnationē Arcis inchoant, ma-
gno apparatu, clamantes adeſſe Ciuitatum omnium arma: ut accele-
rent, hinc atq; inde inuocantes iam Lubecenſiū Præfectos: ſimul bom-
bardis & arcubus inſonuere. Cuſtodes Arcis uera rati quæ audierant:

Glambeck noctu fraude capitur.

cùm ſcirent tantæ ſe multitudini reſiſtere nō poſſe: nec auxilia ſub bru-
mam ſperarent, deditionis uerbum fecere. Et permiſsi abire, Arcem
tradunt Holſatis. Quùm deceptos ſe cernerēt: iam nō habebant quod
agerent. Henricus interea Dux, expeditis copijs duxit in Molendinū,
iam à Rege communitum: ut iter in Flensberg impediret. Certè pro
rei magnitudine, magnos impendere ſudores, par erat. Erat enim ma-
gnum Danis præſidium, Holſatis obſtaculum. Fortes uiri inſederant
defenſantes. Sed uicit inſtantia, & urgens ad omnia Dux præſens: ma-
gno laboris, multiq́; ſanguinis impendio cœperunt, & demoliuntur.

Molendinū ui capitur.

Sexaginta uiros, & equos quadraginta inueniunt: ac in prædam
abducunt.

¶ Daniam Vuandali prædantur. Flensburg mari & terra obſidetur. Inſcenſa ſcala, Dux Henricus transfoditur. Caput. xij.

INTEREA Ver appetit, Ciuitates Vuandalorum
maritimæ ad expeditionem redeunt: claſſem renouant:

Dania prædatur.

in Daniam ducunt: & per Inſulas digraſsati, ingentem prædam naui-
bus ſtipant. Aderat Dux Gerardus: qui præda expletos milites, paſ-
ſus eſt in naues redire. Tum Præfectos nauium appellauit: Cōſilium
init, quod à fratribus accæpit: occupandum oppidum Flensburg, ter-
ra, mariq́; gerendo bello ſemper opportunum futurum: ſe cum claſſe
à mari inſtitutos: Henricum fratrem cum copijs ſuis omnium ordi-
num à terra inſiſtere oppugnationi. Adnauigant illi ſub montē Flens-
burg. Cæterum Henricus Dux cum copijs ſuis, terreſtribus equitum
peditumquè, ſe opportunis locis ad caſtra metanda comparauit. Dies
erant Rogationum: & conuenerat, ut ante lapſam feſtiuitatem Aſcen-
ſionis, nulla fieret oppugnatio. quòd bellicus nondū adeſſet impedi-

mentorum

mentorum apparatus. Nauales interim tutioni ſuæ proſpiciebant: fu nibus ſupernè ſe contegentes: ut magnopere de monte lædi non poſ ſent. Friſij in terris fodientes, foſſata duxerunt, ut ab incurſionibus tu ti conſideret. Vigilia erat Aſcenſionis Dominicæ, cùm ſatellites Ham burgen. neſcio an poti plus quàm uideretur, ſub noctem ex ignitis te lis proiecêre in hoſtes. Id conſpicati nonnulli: ſiue quòd Ducem ad ar ma excire uolebant: ſiue quòd per errorem ita putabant: ad tentorium Ducis, iam cunctis quieſcentibus clamauere. Eia, nobilis Holſatorum ſanguis id patietur: ut priuati Ciues apprehendant hoſtium munitio nes? Iam Hamburgēſes ſepem transgreſsi, hoſtibus colluctantur. Ex citus Princeps, indecorum ſibi reputabat: quòd non in periculis pri mus conſpicaret. Vix lorica præcinctus, ſcalam apprehendit: nec per pendit, quanti illum, aut ſi omnino quiſquàm ſequeretur. Is feruor erat adoleſcentiæ: ea gloria primæ iuuentæ, neminem periculis admit tere propiorem. Cùm omnia apud ſuos, & etiam hoſtes, quieta uide ret: ſcalam ſepi inclinauit: & ea inſcenſa, uidere uoluit, quid hoſtes mo lirentur. Henricus de Aneuelde prudens ac ſtrennuus miles, cùm pro ximè aſtaret Principi, ait: Quid eſt Domine? quid ſibi uult inconſyde rata temeritas? Luctum nobis, & periculum ueſtro capiti præparatis. Ea uox & ſi ſecretius diceretur, audita eſt intus. Vbi audiuit Danus miles, eſſe Principem in ſcala: cuſpide ſepem penetrans, ſubitus per lo ricam Principis, penetralibus illam intruſit. Mox ad aſtantes, Tollite inquit me hinc. Actum eſt de me. Illi triſtes, labentem eidem impoſue re ſcalæ: ut in tentoria referrent. Per incuriam delapſus, uulnus dupli cauit. Vix tentorijs illatus, ſpiritum efflauit. Dici non poteſt, quis mœ ror in caſtris: quæ lamenta ubiquè omnium, ad quos Principis illius uirtus promanauit. Rari lachrymas tenuere. Non ſic Abſolonē planx xit Dauid: non ſic Hectorem ciues: non Iudæi Ioſiam: non poſteri Ma chabeum. Vna uox omnium, Principem inmortalitate dignum, mi ſerrimè deperijſſe. Adolfus proximus ætate frater allatus, Præfectos turmarum, ipſe conſolationis egens, conſolabatur: obſecrabat, ut ni hil minus propter quod uenerant implerent: ſe fratris loco ſubiturum curas & labores. Apud Lubecenſes peruincere non potuit, ut manerent: ſublatis uelis abierunt. Idem alij factitarunt. Præfectus iſte Hamburgenſium, cuius uel maligni tate, quod difficile creditu: aut negligentia res tanta prouenit: capite plexus, pœnam ipſe perſoluit.

Monitio militis.

Henricus cuſpide peritt.

¶ Æſtate renouata expeditione nauali, Hamburgenſes primū, dein Baia næ claſſes à Danis ſuperantur, & capiuntur. Caput. xiij.

PER eiuſdem añi Æſtatem (erat enim.xxviij. poſt Mille quadringentos) urbes Vuandalicæ claſſem ſuam reſnouarunt: & in mare mittunt. Aderant tum Hamburgenſes, nauibus etiam ſuis inſtructis. Præceptum uerò accæperunt omnes: ut in mari Nordſund ſe continerẽt, donec Baiana claſsis ab occiduo, & Prutena ab Vuiſla præternauigaſſent, ut eſſent illis præſidio contra Danos. Conuenerant in locum conſtitutum. Non ignorabat Rex expeditionem Ciuitatum: Ipſe quoq; claſſem numeroſam perarmabat: ſemel confligere conſtituens, ac prælij naualis fortunam pertentare. Viderant Vrbici Regiam claſſem de longinquo: nec tamen inmemores mandatorũ, ſe primùm cõtinuere. Vbi uidẽt Danos adpropinquare, uelut ferratos montes in mari: Præfectus Hamburgenſium, quem pro dominis ſuis res magis angebat, interpellabat Lubecenſiũ ductorem: Ecce inquit, hoſtes propinquant; quid facimus? Ille ſub hæc. Armati ſumus: conſerendæ ſunt manus; Victoria noſtra eſt. Rectè inquit ille mones. Et apparatis rebus, propinquantes Danos exceperunt. Lubecenſes cum exteris fortiter hoſtibus incurrunt, Suſtinent incurrẽtes. Diu anceps prælium fuit. Verũtamen aliquot hoſtiũ cæſis, & aliquot captis, Danos abegerunt. Hamburgẽſes paulò diuerſius pugnabant, ſeiuncti ab amicis: hos ſtatim hoſtes circumuenere. In quorũ medio pugnantes pauci cum multis, cùm nullas ab amicis ſuppetias acciperent, fatigantur: uincuntur, capiunt. Qui ſociorum fidem tuentur, aiunt: grandioribus nauibus Lubecenſes ad locum conflictus ducere non potuiſſe. Itaq; cæteri abeunt in ſua quiſq;. Hamburgenſes capti, in portum Mercatorum ad uincula mittuntur. Pugna fecit inmemores mandatorum. Vix illi abierant fugientes, & poſt tres horas uenit ab occiduo claſsis Baiana: cui in primis tuendæ deputati fuere. Impetitur ab hoſtibus. Fortiter ſe tuetur. Extrahit in noctẽ præliũ. Supra mille ex hoſtibus cæſi. Ceſſere tandem Danis uictoribus. Magnę æſtimationis merces inerãt.xxx.nauibus. Rex non mediocri inde auctus lætitia, Ciuitates gemuere. Mercatores Lubecenſes Præfectum claſsis accuſabant: quòd mandatum prætergreſſus ſit. Cùmq; ſe non ſatis tueretur: carcerem accæpit pro domo, ſeruaturq; annis tribus & dimidio. Hamburgenſes autẽ, ut diximus, capti manebant, donec ære ſuo captiui laxarentur. Superioris autem facti, quod diximus, Præfectus capitis pœnam luit.

Hamburgenſes à Danis uincunt.

Baiana claſſis capitur.

¶ Pacem à Rege oblatam, Ciuitates aliquot repudiant, Claſſe magna, at fruſtra pugnant Vrbes. Adolphus Iutiam deprædatur. Caput.xiiij.

REX CVM INDIGNE ferret Ciuitatum in ſe,

& ſua

& ſua Regna bellum, & ſi proſperè in eorum agmina depugnaſſet, ſciens tamen, rebus Ducum faciliorem eſſe exitum, illis deficientibus: ut domeſticis rebus implicaret urbes, Concordiam nuper inter ſe, & Gubernatores Vrbium initam, miſit in manus Communitatũ ad ſingulas Vrbes: poſtulans, ut Maiores ſuos admonerent: Pacta conuenta implere: ſe, ut ſemper, ita in futurum Mercatoribus fauoroſum exhibiturũ. Sundenſes iampridem in partem Regis à Ciuibus defecerant. Roſtoxenſis communitas tumultuatur. lx. uiros conſtituens, Articulos ſibi placitos conſcribit: iubet à Concilio approbari. Proconſules rem in craſtinum differendam poſtularũt. Interim maturato conſilio, placida danda reſponſa. Cernentes uerò exitum rerum ſuarum peſſimum: inſcenſis quiſq; ad partem equis, clam abierũt. Poſtera luce ubi compertum eſt abiiſſe Maiores: euocant, & inde proſcribunt: aliis in locum electis. Vuiſmarienſes ſimili inſania, unum ex Proconſulibus, ac alium conſularem publico gladio in foro cędunt. Illis imputantes: quòd ſe Regi deuinxerunt inconſulta communitate. Lubecenſium recens uulnus, ſuaſit ut conquieſcerent. Hamburgenſes tum ſuum Conſularem gladio cædebant. Quod antea diximus. Sed non fuit is belli exitus. Licet enim tumultus in Vrbibus eſſet: è bello tamẽ extero quieſcendum non duxerunt. Nam proximo Vere, naues quæq; ſuas Ciuitas expediebat: claſſemq; confecerunt ducentarum ſexaginta nauiũ: in quibus pugnabant. xij. milia hominũ. Dux Gerhardus in ſua prætoria agmẽ agebat Holſatorũ. Præter has copias Gregarij erant (quos tum Vitalianos dixere) octingenti uiri, ſuis lucris & periculis militantes. Cõuenerat ea Claſsis in portũ Vuiſmarienſe. Inde nauigans, Daniam recto petit curſu: & Arcem Regiam in portu Mercatorum, in primis oppugnare conſtituerunt. Id Rex proſpiciens, naues ſuas in portu locis opportunis armabat: ut aditum prohiberet. Pugnatum eſt ibi diu: miſſa omnium generũ iacula. Vrbium Pręfecti conſilium ineũt: aream trabibus confertis in mari compaginare: de qua uelut ex campo miſsilia omnia mitterentur. Inde quoq; multiplex labor utriq; parti. Tanto utrinquè pugnatur ardore: ut illis portum tuentibus, iſtis oppugnantibus, uno ſæpè ſono ducente, bombardi concreparent. Conuenit inter Nauium præfectos, ut quæq; ex urbe unam demergerent nauem, ſaxis plenam, ad Portum Danis obſtruendum. Idq; dum ex fide geritur, una nõ tranſuerſa ut debuit, ſed in directum ſe collocans, anguſtum Danis liquit exitum. Poterant diutius manum conſeruiſſe: at ſine fructu. Vnde ſublatis uelis, in ſua redierunt, parum glorianres inde de magnis ſumptibus, & ingenti conatu. In ea tamen expeditione Vitelliani non quieuere, nauigantes in Noruagiam. Sed eam rem

Roſtoxenſium furor.

Vuiſmarienſium inſania.

Cap. proximo in fine.

Claſſes urbium.

in Vuan-

in Vuandalia pagemus:ſolam nunc Daniā exequentes. Per quæ tempora Adolphus Dux, habens ſibi coniunctū Vuilhelmū Ducē Brunſuicen. Principē uictorioſum, quē obęratū habebat:in ciuitates Lubecā, Hamburgū, atq; Lüneburg, expeditiſſimis militib. ingreſsi luciam, per Menſem ex pacto ſunt inmorati:infinitā prædam in pecoribus abegerunt. Ferunt ſupra .xxx. milia pecudū tum prædantibus ceſsiſſe: in precioſa autem ſupellectile auri, argentiq; pondus infinitum. Victoresq; in Gottorp reuerſi, prædam militibus diuiſerunt.

¶ Sundenſes, Danos à Regina miſſos, mari ſuperant. Regiam nauem Gregarij ui diripiunt, & prædantur. Pacem Roſtoxen. à Rege oblatam, acceptant. Caput. xv.

His aūt temporibus non longè Philippa Regina, fertur clientelam quoq; ſuam .1200. uiros perarmaſſe: ut aliquā fortè operam ederent. ut & illa gloriaretur in rebus difficilibus uel aliquid attuliſſe. Inito conſilio, Sundenſem urbem adnauigarunt. Et primò quidèm uenientes, præternauigarūt, ut terrerent ciues. Interim reficiendis corporibus inſtitere. Ciues aūt non ſegniter rem ſuam adminiſtrarunt:omni qua poterant celeritate naues perarmant, tela congerunt:ipſos ſe quanto poterant numero præcingunt, in portu obuiā ituri. Priores ipſi ducunt in Danos: & cōſertis manibus, cùm aliquandiu uictoria nutaret, cœpit inclinare Ciuibus: cæſi, merſi, capti Dani, uincula excæperunt: pauci fuga elapſi, reliquias ſuas laceras abſconderūt. Non ſum neſcius eam rem diuerſius ab alijs exponi: & commemorabitur à nobis in Vuandalia, cùm ad hunc ordinē perueniemus. Quo etiam tempore Gregarij Vitaliani, cùm ſua fortuna mare ſcrutarētur: inciderunt in nauim Regiam, quæ ex Suetiæ Regno Regi annua ferebat tributa in mercibus & ære, auro & argento conſtantia. Inerat præſidiū quadringentorū uirorū. Durum prælium initur. Cùm magna eſſet in medio uictorię merces conſtituta, Regij uiriliter propugnauere. At demū uicti ſunt ab hominibus pugnatoribus: qui deprædationis erant miniſterijs aſſueti. Opulentam prædam Roſtock atq; Vuiſmariæ diſtrahunt. Erant enim inmixti Ciues ſatellitibus. Sed ad publicū inde nihil prouenit: quāuis in eam partē multi rationabiliter inclinarent. Interea ciuitatū Vuandalicarū Gubernatores, prudenter perpenderūt: Ciuibus ſuis Mercatoribus, q quotidianū in Regnis quæſtum facerēt, longęuū bellū non conducere: Regē in locū Nycoping à communibus amicis deſignatum conueniūt: de pace, deq; differentijs longos texuere ſermones. Multa uiciſsim dicta in exprobrationibus: multa excogitata in pacis conſtituta: ad extremum in hoc res deſijt: ut tribus Capitibus approbatis, pax eſſet. Primùm, damna inuicem compenſarentur:

Dani ſuccumbunt.

Regiam nauim Gregarij capiunt.

penſarentur: aut ab arbitris æquarentur. Alterũ: ut quoniam urbes ab
Rege ſuo ſine cauſa ex fœdere cõſtituto defeciſſent: eam facerent com
penſationem Regi, ad iniuriam ſubleuandam, quam in ſimili caſu ab
illo depoſcerent. Tertiũ: ut fœdera prima illibata manerent in perpe=
tuũ. Oratores limitatam ſemper poteſtatem habentes, referendũ Ma-
ioribus ſuſcęperunt. Soli Roſtoxenſes pacis cupidi, uinculum ſocieta-
tis inire cum Vrbibus rumpunt: mox approbantes quæ Rex popoſ-
cit. Turbati cæteri, quid facerent? iam ſecreta omnia Ciuitatum audie
rant, & aduerſæ ſe parti applicant. Rex collaudatis illis, mox fecit prę-
conari, cum Roxoſtenſibus initam pacem: illos præcipiens, per mare
quadringentis uiris ductari. Cæteri mœſti abierunt: referentes quæ ui
derant & audierant. Conuenere quinq; cæterarum urbiũ Oratores,
capita tria excutientes: & uirum pręcipuum Sundenſis urbis Procon
ſulem, Regi ſatis familiarem ſubmiſerunt: ut omnium nominibus Re
gem inſtrueret, ad bonum temperandis articulis modum. Ille iuſſus
transfretat: Regemq; conueniens, mandata exponit: multa quæ cau=
ſam adiuuarent adijciens. Sed nihil ille mouetur, perſiſtens in poſtu-
latis. Vbi Regem comperit inflexibilem: ne nil tanta peregrinatione
ageretur, cauſam ciuium ſuorum ſegregauit, Roſtoxenſiũ iter ingreſſ
ſus. Ita ſciſſa Ciuitatum unione, Rex gauiſus, cæteris tanto impenſius
inminebat. Per quæ tempora Roſtoxenſium rebus maximopere inſi-
diatum eſt per uicinos Principes, machinatione propulſorũ Procon=
ſulum. Quam rem in Vuandalia plenius exequemur. Nunc Daniam
exire non licet.

Ciuitatum unio, diſſoluitur.

¶ In ſuſpenſo Ciuitates ſuper pace pendent. Alzen inſu-
lam fruſtra inuadunt Dani. x. naues perduntur ſub-
orta tempeſtate. Flensburg Holſati inſidijs
obſident. Caput. xvi.

NON quieuerunt trium Ciuitatum Lubecę, Lüneburgi,
Vuiſmariæ conſilia, quo minus apud Regem de pace pertentarent;
deſerti ab Roſtoxenſibus: fraudati à Sundenſibus, priuata commoda
publicis præferentibus. Poterant & illi, quos cæteri accuſant, rationa-
biliter moueri. Sed quis eſt, ad quem omnia omniũ perueniunt conſi
lia? Hamburgenſes ſuis Principibus obſequentes, iam ſe non ſine cau
ſa ſubtraxerant Tractatui. dum iſtis rebus ex animo operas omnes im
pendunt, apud Regem componendę pacis. Interim Dani magna claſ
ſe inuadunt inſulam Alzen, Ducatui Sleſuicen. ſubiectam. Multo=
rum ibi Holſatorum opes iam tum, ut & modo ſunt, fuere. Non igna=
ri Holſati quid molirentũ (obſeruabant enim oẽs eorũ conatus) Arces
ſuas communierunt Sunderburg, atq; aliam: ipſam Inſulam uiris ad
bella

bella promptiſsimis impleuerunt: iunctis etiam Gregarijs. Tentaue-runt ſæpè fruſtra terræ ingreſſum: fortiter repulſi ſunt. Interim cöorta tempeſtate, Danica Claſsis, quaſſatur: decem naues, non minus perie-runt: cæteras ut poterat nauiũ Præfectus (miles is fuit ex Holſato Da-nus) in portum reduxit. Ipſe Regem, iamdudum cum Oratoribus Ci-uitatum tractantem, acceſsit: rem, ut ferunt, omnem iam penè in opti-mos exitus reſpicientem, diſturbauit: & diſcuſsit pacis conſilia, uir Pa-ci inimicus. Cùm ea diſiecta diſsilirent, Duces primam intenderunt o-peram, ad capiendum oppidum Flensburg, rebus gerendis terra, ma-riq́ opportuniſsimum. Vſi ſunt opera cuiuſdam propulſi ex eo oppi-do: quem Dani non ferebant, Teutonicum in gente ſua præſidentem.

Ingenium militare. Is effecit: ut cùm Ciues die Palmarum, nihil timentes diuino miniſte-rio inhiarent, plauſtrum inmitteretur: & in Portu conſiſteret rota lon-gè proiecta. Holſati Duces cum ſatellitibus ingreſsi, forum occupaue-re: ſignis ſuis ſublatis. Sparſi per oppidum milites, hinc atq́ inde Ci-ues cogebant: ut ſubiectionem facerent, & ſacramenta. Dani frequen-tiores in munitionem montis contendunt. Alij Monaſterium ingreſ-ſi, ſe tutabantur ut poterãt. Erat in cliuo montis domus lapidea: quam occupauere multi ex Ciuibus: inde miſsilium omnia genera proijcien-tes. Sed Holſati bombardis rem aggreſsi, primùm penetrabilem, dein-de inutilem faciunt munitionem. Dani profugiunt in excelſum. Erat non contemnendus numerus in præſidio ſuperiori. Accurrerunt om-ni ex parte alij, præſidio tuendo. Creuit numerus obſeſſorum: & per ſingulos inminuti ſunt cõmeatus. Duces mittunt Lubecam atq́ Ham-burgum, auxilia rogantes: priuſquàm ſuperuenientes Dani, ex mani-bus auferant captum oppidum. Interim Friſonum octingenti uiri pro Ducibus laborantes, foſſatum ducunt grande: ut ad montem, aut ab illo nemo decurrat.

¶ Fame cruciati Flensburgi, auxilio item ſuorum deſtituti, oppidum Holſatis dedunt. Fruſtra ſuper pace denuò quoq́ agitur. Caput. xvij.

IAM obſeſsis fames inminebat. Quo enim fuere plures, maiori & celeriori famis anguſtia laborabant. Hanc ſu-am ut poterant preſſuram, amicis ſignificauere. Illi non ſegnes, à mari xiiij. Nauibus commeatus abundè importabant: ut in multos dies ſuf-fecturi uiderentur. Iam uenerant auxilia Ducibus ex urbibus memo-ratis. Impedimenta bellica, machinæ, turres ſurrigebentur: omnis apa-paratus oppugnationis inſtruitur. Cùm autem in ipſis urbibus audi-retur, commeatus illatos obſeſsis, uehementer indoluerunt: & in eam rem rurſus impediendam, expeditas naues armarũt; omni genere te-

lorum

lorum implentes: ut aditum prohiberent. Interim in oppido Duces ſederant, intenti oppugnationi: ſed maior ſpes erat in fame. tanta fuit montis à natura munitio. Venerant ſub montem miſſæ naues ex urbibus: præacutas ſudes figunt. ut aditum poſt ſe Danis intercludant. Ipſis ſibi proſpiciunt, ab alto miſsilibus ne noceāt. Hoc enim pellibus, funibusq́ꝫ prætextis procurant. Non quieuere interim oppugnationes à terra. Aditus omnis à terra, mariq́ꝫ iam erat obſeſsis intercluſus: erectæ Machinæ, de quibus in obſeſſos miſsilibus certabatur. Si quando excurſiones tentauere, ut erant obſeſsi numeroſi ſupra mille uiros, reprimebantur. Augebantur quotidiè uires Holſatorum, Danorum uerò minuebantur: nec erat illis maius ullum fame periculum. Quantacunq́ꝫ enim inuecta fuere eſculenta, tanto numero euaneſcebant. Ergò ad extremũ fame protracta, tùm canes & equos omnes exediſſent: nec ullum ſupereſſet auxilium redemptionis, à terra, uel mari, deditionis fecere mentionem. Nec Duces cunctanter annuerunt. Non enim erat certamen de uita, ſed terra. Dedentes igitur, ſuis rebus ſaluis abierũt: & ſaluo ſemper cõductu, ad propria ſunt reuerſi. Duces montem aſcenderant: & opportunis locis munitionem auxerant: impoſitoquè neceſſario præſidio, auxiliarijs ſuis, & amicis uale fecere: ut in ſua quiſquè rediret. Sed tamen priusquàm digrederentur, quam dixere Nouam domum, arcem expugnant, demolientes. Runchoff alia erat hoſtium munitio pernicioſa: eam quoq́ꝫ aggreſsi, ferro & igne ſolo ęquauerunt. Interea uerò cùm diem ex die bellantes protraherent, Mercatorum per mare res ingenti ſemper ibant periculo, & in Regnis nulla fuit negociatio. Quę res alienis Mercatoribus ingreſſum monſtrabat: ut nouerint Hollandrini, omnes Regnorum & portuum angulos etiam ſepoſitiſsimos. Ergò quoniam ſuperioris anni Tractatus inter Regem & Vrbes Vuandalicas ſuſpenſi ac dilati fuerant: in proximum conſtituto loco Zuineburg, Ciuitatum Concilia eó ſuos miſere Oratores. Aderant Prælati, Proceres Regni magno numero. Nemo æquis oculis Teutonicos aſpexit. quòd opera Ciuitatum, nuper Regijs partibus detractum eſſet oppidum Flensburg, cum monte ſuo. Rex ipſe uideri ſe paſſus non eſt. Per intermedios res agebatur. Illi ſi ex fide rem egerint, exitus monſtrat. Nihil diu tractātibus ſalutare prouenit. Verbis reddita ſunt uerba: & tempus tritum inaniter. Fuere qui arbitrarētur, longè ſalubrius rem actam, ſi Rex ipſe coram & audiret, & reſponderi iuberet: nunc ex arbitrio intercedentium res omnis acta, ad optatũ pacis exitum non peruenit. Ne tamen nihil actum uideretur, conuenit inter partes: ut proximo Pentecoſtes tempore in arcem Vuerdingburg iterum confluant: adducentes, qui de ſua parte mediantes, rem

Flensbergij fame preſsi, Ducibus ſe dedunt.

Noua domus.

Runckhoff.

Dietę & Comitiæ Germanorũ taxantur.

cum Daniæ Proceribus ex æquo conſtituant. Ita Teutonum more, Dietam ex Dieta etiam Dani conſtituere didicerunt. Et quanquàm per intermedia tempora Treugæ literis ſigillatis eſſent conſtituta: Dani tamen mare ſemper infeſtum habuere, Mercatoribus inſidiantes. Quęſta ſunt Ciuitatum Conſilia per literas Regi. Admonuere Regem Proceres. Ipſi quoq; Regi res omnis diſplicuit. Sed quis longam rerum perturbationem, & aſſuetam tanto tempore Nauigationem, breui potuit compeſcere? Ipſi Principes multa cernere, multa tolerarē coguntur. quæ Belli tempeſtas ingerit. Semel commotum mare, diu eſt antequàm conquieſcat. Poterant Lubecenſes quoq; par pari referre: & diſsimulanter per ſuos latrocinia permittere: ſed nolebant uiri ſeueræ induſtriæ, tantam admittere in ſe querimoniam: unde longanimiter expectabant, ſi quando eius rei quędam fieret conuerſio. Semper, ut æquum eſt, deferendum honori Maiorum: ſi tamen non uoluntaria diſsimulatione, ſed ipſa rerũ in uicta perturbatione nonnulla contingant. Silent enim inter arma Leges. ut eſt uetus Romani Oratoris prouerbium.

¶ Præfecti Arcium Suetiæ, populum durius aggrauantes, ſedibus deturbantur. Caput. xviij.

PER ea tempora Regi Erico noua ſurgit in Regno Suetię turbatio. Nam dum ille implicatur bello Teutonico; Ducibus obluctatus, & Vuandalicis ciuitatibus: Arcium ſuarum Præfecti in dicto Suetiæ Regno, inſolentius ſe egerunt: tributis, penſionibus & nouis ſemper exactionibus populum emungentes. Gemitus primùm, inde clamor oppreſſorũ multiplicatur: querentium iniuſtam & intolerabilem preſſuram, ab auaricia Præfectorũ exortã: qui ſub umbra Regiæ exactionis, ſua impleuere marſupia. Multos Regni Proceres res miſerabilis commouit. Acerbè omnes tulêre, Danorum in ſe, ſuosq; imperia. Inter alios autem erat uir primarius ex Nobilitate: ad quem proximè peruenit calamitoſorum commiſeratio. Is communicato cum multis conſilio, nouandarum rerum ſumpſit principium. Nam adunatis uiribus, cœpit expugnare Arces Præfectorum: urbes & oppida Regi parentia, in ſuam traxit partem, ut inſolitæ exactioni finem faceret. Engelbertus, nomen erat uiro clariſsimo, & Patriæ amantiſsimo. Quem non dominandi amor, non lucri cupiditas, ſed oppreſſorum cõmiſeratio, prouexit ad rem gerendam.

Engelbertus oppreſſorum releuator.

Egit apud illum Rex (ubi intellexit) multis literis: ut poſitis armis conquieſcat: Præfectis ſuis pareat. At nihil profecit. Cœpto enim inſtitit, liberandæ Patriæ, à Danorum (ut dicebat) dominatu.

¶ Rex

¶ Rex ipſe ad ſedandum tumultum in Suetiam proficiſcitur, ſed ægrè. Nam naufragus eò appulit. Suis in Concilium euocatis, multorum in ſe hoſtiles animos deprehendit: quapropter clam & mutata ueſte in Daniam rediјt. Pax diu deſyderata cum Ducibus, & Ciuitatibus erigitur. Caput. xix.

REX ipſe proficiſcendi in Suetiam inſtituit animum: inſtructis duabus ad iter expeditiſsimis & ornatiſsimis nauibus, Sartũ Roſarum uocabant: cui Rex ipſe ſe cõmiſit. Alteram grandiorem militantibus uiris impleuit. Inſtitutaq́; nauigatione, grauiſsimam, ſæuiſsimamq́; pertulit tempeſtatem: quæ grandiorem illam nauim concuſſit, effregitq́;: ut ex centum ſexaginta militibus, qui uectabantur, uix pauci in fragminibus enatarent. Regia nauis ægrè terræ admouetur: ut Regem continenti exponeret: & mox in conſpectu omnium, procellis quaſſata ſoluitur: cunctis qui cuſtodiæ gratia remanſerant, pereuntibus. Rex inde in Suetiam cum tanta ſuorum paucitate perueniens, Concilium euocat. Arma in Engelbertum contrahit. Sed ubi paucos uidet iuſſa implere: maiorem ac putabat conſpirationem in ſe deprendens: clanculo mutatata ueſte, cum paucis elapſus, in Daniam ſe recæpit. Venerat interea dies cõſtituta, in qua de negocijs Pacis inter Regem, & Duces, & inde maritimas ciuitates, quę uocantur Vuandalicæ, in Vuerdingburg ageretur. Aderant Regni Proceres, Ducum & dictarum Vrbium Oratores. Diu diſputatum. Multis utrinq́; uerbis res examinatæ: nec poterat per multos dies de Legibus Pacis conueniri. ita iuri ſuo pars quæq́; perſeueranter inhæſit. Viſum eſt tandẽ Ducibus, & Vrbium Oratoribus, fruſtra tempus teri: ſe inanibus rebus protrahi: abitum parauere. Quod ubi Regijs innotuit: ſcientes perturbationem Regni Suetiæ, præbêre animos Danorum aduerſarijs. nam ubi Sueci Ducibus & Ciuitatibus accederent, grauiſsimas Regi conditiones belli futuras proſpexere. Itaq́; reuocatis in cœtũ Oratoribus, tum propius rem egêre: & in eas tandẽ conueniũt Pacis leges: ut Rex permiſſo Ducibus Sleſuicenſi Ducatu, illos inueſtiat: reſtitutis quæ inde fuerant detracta: Iutiæq́; renunciet, quod per laudum Imperatoris diceretur reportaſſe. Ciuitatibus liquidata damna reſarciat. Veterem Mercatoribus libertatem permittat. Telonea, quę ab annis centum fuerunt, permaneant. Non grauentur, nec uſquàm innouentur Regnorum incolæ iu urbibus memoratis: de nouo nullis exactionibus onerentur, ſed antiqua ubiq́; gaudeant libertate. In has pacis conditiones utrinq́; confectæ ſunt literæ. Pax undiq́; proclamatᷓ. Ex diuturno bello læti omnes, reſpirant: nec erat qui non gauderet, poſt longam tem-

Naufragiũ Regis.

Pacis Leges.

peſtatem tandem aliquando diuino nutu rediſſe tranquillitatem. Oratores in ſua feſtinant, portantes pacem: alacriterque à ſuis excipiuntur.

Anno Chriſti 1435. Erat autem poſt natum Chriſtum, Annus Milleſimus Quadringenteſimus triceſimus quintus, cùm tantum orbi noſtro bonũ proueniret.

Rex tumultibus domeſticis cedit, tranquillitati ſe dedens. Redire rogatus, nepotem Pomeranæ Ducem ſurrogare conatur. Caput. xx.

LORENSIBVS autem bellis pacatis, Rex cùm intelligeret domeſtica intus bella grauiora conſurgere: rebus ſuis diffiſus, cogitauit abitum. Nam Sueciæ tumultus, alia quoque Regna in perniciem inuitare uidebantur. Videricque Regi uiſum eſt: in Dania atque Noruagia ſimiles motus conſurgere: quibus undique comprimendis, imparem ſe iudicabat. Itaque cedendi ſecreto ſumpſit conſilium. Nam theſauris in naues exportatis, Gdanum nauigat: in tuto locatus, exitum uidere uolens domeſticorum tumultuum. Vbi innotuit, Regem enauigaſſe: turbati omnes, ad reuocandũ eum, nuncios parauere. Nam qui ſub eo ſecuri uidebantur, maiores ſine capite motus, ueriſimiliter auſpicabantur. Ille Gdani commoratus, placidè reſponderat nuncijs: non tamen ad reditum feſtinabat. Interea Suetia, quæ motibus initium dedit, in ſua uiſcera conuertitur. Inuicem ſe Proceres proditionis arguunt. Alij per tumultum. Alij etiam quaſi legitimo iure per Sententiam capite puniuntur. Cæſus mactator Engelberti Benedictus Bentz: & multiplicata ſunt mala uehementer. Qui præſentem oderunt, abſentem reuocari orant. Ille uerò diſsimulanter omnia permittit: nec rediens, nec ſe omnino ſubtrahens. Nam Godlandiam cum urbe & arce aliquanta ſuorum manu inſedit. Venerant ad eum Duces Pomeraniæ, & Vualogaſti inſtructa claſſe, magno militum numero. Decreuit Rex nepotem ſuum, Pomeraniæ Ducem, pro ſe Regem ſufficere: Inque eam rem perficiendam, inſtituit Danorum Regno appropinquare. Nauigansque conſedit ad Rugiam, ancoras demittẽs. Ibi conuenerant eum Danorum Proceres: rogantes, ut in Regnum rediret, motibus compeſcendis: Nulli ſe libentius parituros, quàm ipſi: procque illius incolumitate omnes ad unum morituros. Ille deliberationem ſuam illis detexit. Iam ſe in Senium uergere: laborum eſſe pertæſum: multis, ut noſſent, curis implicitum, ad quietem reſpicere: eamque ex animo cupere. Eſſe præſentem ex fratre ſuo Nepotem, Ducem fortiſsimum, & laboribus æquum: cum pro ſe Regem illis daturum: fauerent (orabat) uotis ſuis, iam ad quietem reſpicientis.

Tumultus domeſtici.

Sueciæ diſsidium.

Regis reſponſum Proceribus datum.

Proce-

Procerum Reſponſio ad Regem. Qui Regno cedens, priuatus more Diocletiani Imp. moritur. CAPVT XXI.

Proceres ad Regem.

ILLI replicant. Quamdiu Rex illis ſuperſit, aliũ ſe Regem nec poſſe perpeti: nec unquàm adquieturos, illum Regem adoptione, ut meminerat, factum Regem: non eſſe illi ius pro ſe alium ſurrogandi. Si omnino (quod ipſi nollent) regnare recuſaret: eſſe incolarum liberam de ſufficiendo Rege electionem. Proinde orare: ut nõ detrectaret Regnum, quod ſibi ex hoc die in tribus æquè Prouincijs futurum eſſet quietiſsimũ: in quam rem omnes ſuas undiq; uires collaturos. Rex ubi intellexit ſe conatu fruſtratum: dimiſsis ad ſe uenientibus Oratoribus, mox claſſem collectam diſſoluit: ut in ſua quiſq; rediret. Exorta tempeſtas, duodecim naues in conſpectu abſumpſit. Rex in Vuerdingburg nauigans, ibi hyemauit. Cùm autem conceptæ tranquillitatis, nulla illi in Regno ſpesupereſſet: nec poterat efficere, ut quem uellet Nepotem Regnis relinqueret ſucceſſorem: tacitus iterum ſe ſubduxit Regni negocijs, enauigans in Pomeraniã: ibiq; uel coëmptis, uel legitima ſucceſsione Maiorũ prædijs cõparatis, quietus diu ſuperuixit: conſeneſcens in arce quam uocant Rugeuuold. Peruenitquè uiuẽdo ad Annũ Chriſti. 1438. cũ Regni ſe negocijs ſubduceret. Queruntur Dani ueteres, Regni gazas cum illo pariter abijſſe: negant alij Regem quidquàm ſecũ euexiſſe, niſi quod legitimo ad ſe iure pertineret. Quis non miretur, tantum Regem ex faſtigio trium Regnorũ, in uitam priuatam deſcendiſſe? Imitatus, ſi nõ ſupergreſſus laudem Diocletiani Imp. Rom. clariſsimi. Cuius Imperio, præter Chriſtianæ religionis odium, nihil à quoquàm poteſt opponi. Is non ſolùm purpurã poſuit, nouem poſtea annis priuatim uiuens: ſed etiam collegam ſuũ Herculium Maximianum, quem ipſe prouexit, ut idem faceret, cõegit. Nec ulla potuit ratione ſuperari, ut reſumeret. In cuius rei molitione perijt Maximianus: Diocletianus aũt priuatus obijt. Quem imitatus Ericus, ex Rege priuatus, multis poſtea annis quietus conſenuit. Ex alto quietis ſuæ tumulo proſpectans motus ſeculi plurimos: quib. antea mirificè iactabatur. Cui etiam hoc magnificũ accidit: ut primus inter Reges Danorum, ab exteris in Regnum uocaretur ex Vuandalorum natione: quæ fuit à ſeculis Danico ſemper nomini infeſtiſsima.

Regis Erici mors.

Diocletiani abſceſſus ab Imperio.

Chriſtophorus Bauariæ Dux, Rex electus, honorificè excipitur. Duces Iutiæ inueſtit. Caput. xxij.

Chriſtophorus Rex. III

CHRISTOPHORVS ex Bauariæ Ducibus, Procerum ex tribus Regnis unanimi conſilio, Rex eligitur: ſeruata prius, quod neceſſe fuit, illius deſuper uoluntate.

Poterant propiorẽ delegiſſe ſibi Principem ex Pomeraniæ Ducibus: ſed infeſti erant huic generi: propter cõtemptum Regis ſui Erici. Nec uolebant perniciofis exemplis uiam facere: ut Reges ſibi quos uellent deligerent ſucceſſores. Ideo ab Erico Pomeraniẹ Duce diſcedentes, ad Chriſtophorum Bauarum flexere. Nec tamen à Pomeranico Regis ſui ſanguine diſceſſerunt. Erat enim Chriſtophorus natus ſorore Regis Erici. Chriſtophorus autem in Regnum uocatus, ſolenni ſuorum apparatu circa feſtum Paſcæ, Anni triceſimi noni poſt Mille Quadringentos, Lubecam intrauit. Vbi uenerabiliter futurus Rex à Regentibus eo loci excipitur. Ibi ex conſtituto Proceres Regni fuere: qui magno illum honore ſuſceptum, perducunt in Daniam. Arces illi Regni traduntur: ac legitimis illis modis cuiuſcunꝙ ordinis homines ſacramenta compreſtant. Vnctus inde ſacro de more oleo, Rex conſecratur, cunctis ad nouam Regis gloriam plaudentibus. Añö deinde proximo, cùm Regni prouincias obiret: perueniſſetꝙ in Iutiam, ibi ex cõpoſito illi Adolphus Dux Sleſuicenſis, ac Comes Holſatiæ, occurrẽs, Feudi poſtulauit de iure innouationem. Nec diu moratus Rex, apparatu legitimo, per Bannerium inueſtiuit illum Ducatu: accæptis quæ præſtari ſolent iuramẽtis. Tum Rex illi iubet reſtitui, quẹ ex antiquis annis ad Ducatum pertinerent, uſꝙ ad pontem in Koldingen. Multa enim inde Margareta Regina detraxit: multa etiam Ericus, per bellũ diuturnum. Cunꝙ ex forma compoſitionis, quæ bello ſucceſsit, omnia reſtituẽda Duci mandarentur: ad executionem tamen plenariam ad hunc uſꝙ diem nunquàm eſt peruentũ. quòd Rex Ericus illo ſemper die abitum parans, minus intẽderet rebus. Sed nunc Chriſtophorus, non ignarus quid Duci deberetur: omnia iuſsit ex fide reſtitui. ut uicinum illum, & homagialem fidum experiretur: inter alienos dominari conſtitutus.

Anno Chriſti 1439.

Inueſtitur Dux Iutiæ.

¶ Rex in ipſis Regni primiijs in tumultuantes Iutios arma mouit, prẹlium committens. Victoria potitur. Poſtea cum uicinis Principibus Conuentum celebrat, conſultando contra maritimas urbes. Caput. xxiij.

QVO tempore ruralis populus in Iutia, per diuturni belli tempora inſolentior factus: quòd multa tum licentia uidebatur: Rege cum Proceribus implicatis negocio bellorũ: militem quendam magni nominis Ezekonem Brock, per tumultum oppreſſere. Rex perniciẽ exempli ueritus: ne impunitas illorũ etiã alios armaret, uindicare conſtituit, rem tantam atroci ſupplicio. At exercitu opus uidebatur. quòd ruralis illa multitudo conſpirans, non facile opprimenda, aut ad quietem reducenda uideretur. Arma contraxit; ac mouit in populum tumultuantem.

multuantem. Qui nullis tutus præſidijs, nullo Duce inſtructus, audet
tamen prodire in prælium. Infelices, qui peſsimum ſecuti Ducem, te-
meritatem propriam, manus contulere cum copijs Regijs. Fuſi primo
impetu ad ſexcentos: reliqua multitudo capta, ære luit pertinaciã: cùm
Rex parceret infrunitæ multitudini. ne cultoribus agri deſtituerẽtur.
Ita Rex nouus & alienigena, obedientiam ferro quæſiuit. Circumſpi
ciens autem Rex, ſimul animo ſecum repetens: quanta proximo bello
Ciuitates maritimæ, quæ uocantur Vuandalicæ, incommoda Regno
inuexiſſent: de repagulis communiendis cogitauit. Et ut conſilio pri-
us, quàm uiribus rem experiretur: miſsis ad uicinos Germaniç Princi
pes literis, in Vuilſnacum, ſub dominio Marchionũ de Brandenburg, Comitiæ
ad Cœtũ conuocauit. Aduenerant Fridericus Marchio Brandenbur- Principum
gen. Henricus Dux Magnopolenſis: Otto, Vuilhelmus, & Henricus in Vuilſna-
Duces Brunſuicenſes: ac multi præterea alij. Ibi cùm multa in conci- co.
lio, quæ uulgo incomperta manſere, agerentur: fama fuit, memoratos
Principes fœdera iniſſe cum Rege Chriſtophoro: & (ut ſolet malignũ
Vulgus, libere quæ ſentit proloqui, facta miſcens infectis) ferebant
omnia in ſubuerſionem Ciuitatum ibi conſtituta. Rex ipſe non Re-
gio apparatu, ſed peregrina ueſte, octoginta equis cinctus, eò prouehi
tur. Adolphus Sleſuici Dux non aderat: Princeps bella peroſus, quæ
illum à puero uexabant: quæ potuit eſſe cauſa, non adeundi Cœtum,
ne ſe alienis laboribus, quorum erat pertæſus, implicaret. Eadem liber
tate tum uulgus rumorem diffuderat: eius Principis abſentiam, cun-
cta ſubuertiſſe conſilia cæterorum. Sed quis conſilio aderat, ut enun-
ciaret occulta? Curioſitas multorum, cogitationes ſuas ex coniecturis
firmat: audenter pronuncians, quod uel timet, uel ſperat.

¶ Nuptias Rex celebrat. Ex Suetia theſaurum reportatu-
rus in Daniam, naufragio perijt omne aurum & ar-
gentum, Rex ipſe uix euadens.

CAPVT XXIIII.

ANNVS erat quintus & quadrageſimus poſt Mille Anno Chri
Quadringentos, cùm Chriſtophorus Rex de poſteritate cogitans, ad ſti 1445.
Nuptias animum conuertit. Duxit autem uxorem Dorotheam, Io-
annis Brandenburgẽſis MARCHIONIS filiam. Quæ ad no-
ſtram peruenit ætatẽ. Eas uerò Nuptias Regali more in COPEN-
HANEN arce Regia peractas, honeſtabat multorum de Germania
Principum præſentia. Aderat Ioannes ipſe pater ſponſæ: Vuilhel-
mus Dux Brunſuicenſis: Fridericus Dux Bauariæ, Regis Chriſto-
phori cognatus: Balthaſar de Sleſia Princeps: Ludouicus Haſsiæ Lãt
grauius: Erneſtus de Honſtein Comes: cum multis alijs Nobilibus:

pluribus ex uaria natione militibus. Nec deerant cum muneribus ſu=
is Ciuitatũ Oratores. Quippe Regem, cuius Prouincijs Mercatores
diuerſantur, non incongruè ſuſpiciunt, ac uenerãtur. De Principibus
certè memorabile: quòd illos mare, mediterraneis inſolitum, ac terriſi
cum inconſuetis, ab officio non deterruit. Peractis uerò Nuptiarũ ſo=
lennitatibus, Principes cum honore in ſua dimittuntur. Rex ipſe Reg
norum obibat negocia. Suetiam putauit inuiſendam. quòd Proceres
cum populo deſyderantiſsimè uultum Regis ſui expectabant. Venit.
Vidit. Et omnibus ex ſententia procuratis, ordinatisq́; : cùm magnos
inde theſauros in naues congeri iuſsiſſet: ſiue de muneribus quæ Pro=
ceres intuliſſent: ſiue de prouentibus, quos per annos plurimos Præ=
Naufragiũ horrendum Regis. fecti contuliſſent: nauigationem inſtituit in Daniam. Ibi exorta tempe
ſtate, ſpes multorum intercidit. Perijt omne aurum & argentũ, quod
proximis annis Suetia diues congeſsit. Nam conquaſſata quæ theſau
ros nauis euexit. Centum milia, ac amplius multo intercidiſſe memo=
rant, uix Rege cum naue ſua in portum perueniente. Mira Suetiæ for
tuna. Non patitur exportari theſauros. Si ſinunt homines, mare pro=
hibet. Si pacatum eſt mare: homines tumultuantur.

¶ Regno fruitur Rex pacifico: donec à Deo uocatus, ora
tione cum Proceribus habita, diem ſoluit debitum.

CAPVT XXV.

SED tũ Rex Chriſtophorus nullo Suetiæ theſauro locu
pletior factus eſt. Nulla Regi per ſua tempora fuere ex=
terna bella: quod memorãt. Cõponẽdis rebus intra Regnorũ uiſcera,
illi magnopere fuit prouidendũ: cogitanti ſucceſſus Prędeceſſorũ. Do
meſticum illi ante oculos, & recens erat exemplum Regis Erici auun
culi ſui: quẽ ſimultates & diſſenſiones Procerũ, Regno exegerũt. Me=
ditari ferebatur bellũ in littora Germaniæ: & præſertim in ciuitatem
Lubecenſem: quam nõ ęquis oculis aſpicere ſolitus credebatur. quòd
olim Danici iuris: nunc in eam uidebatur arrogantiam erecta, ut bellũ
Danicæ auderet coronæ intentare. Sed ille quam occultè apparatũ fa=
cere credebatũ belli, de proximo in eam gerendi. Cũq; ad annum No
nũ Regni ſui in arce Helſingburg, aduerſa ualetudine deſperabiliter
laboraret: fertur aduocaſſe Proceres quos habere potuit: & cũ illis de
Regni negocijs egiſſe. Et inter alia quæ ægreſcẽs indies magis atq; ma
Rex ad Proceres. gis, illis præſentibus imperat, ferũt dixiſſe. Maleuolis me oculis intui=
ti, inquit, ſoletis exemplũ auũculi in me formidare: quòd aceruatis un
decunq; de Regno theſauris, enauigẽ. Nunq; ea res in animũ deſcen=
dit meũ: utinamq; nõ ueſtra culpa magis, quã de ſuo ſenſu auunculus
fugam paraſſet. Ego quantos potui ſubducere theſauros, quotidianis
ſumptibus,

ſumptibus, eos compoſui, bello aliquando, pro Regni gloria, ad Lubecæ muros gerendo. Ea urbs quo ſit Regnis noſtris fato edita, mecū uidetis. Nunc quoniam DEVS imperat, Regno & uita pariter mihi concedendum eſt. uos rebus rectè conſulite: & eum poſt me uobis deligatis Regem, qui Regnis non modò præſit, ſed & proſit. In eum modum rebus exceſsit humanis, Anno. 1448.

Mors Regis, Anno Christi 1448.

¶ Chriſtianus (aliâs Chriſtiernus) Regnis Daniæ & Noruagiæ Rex præfectus, uxorem ducit Dorotheam domus Brandenburgen. Caput. xxvi.

CHRISTIANVS ſuorum de Aldenburg Maiorū Patricio nomine (quem Dani more ſuo Chriſternū appellauerunt) unanimi Procerum Daniæ & Noruagiæ conſenſu Rex eligitur: Suecis ſe à ueteri placito retrahentibus. Quod habebat: ut niſi trium Regnorum communi conſilio unus aſſumeretur Rex. Hæc autē electio maximè facta eſt aſtipulatione Adolphi Ducis Sleſuicenſis: qui erat auunculus Chriſtiani de Aldenburg, & Delmenhorſt Comitis. natus enim erat Chriſtianus eiuſdem Adolphi ſorore germana. Inclinauerant autem Proceres memorati, in eundem Adolphum aſſumendum: pertentabantq; animum eius: miſsis ſolennibus ex ſuo numero ad eum Oratoribus, quos ille familiari conuerſatione habebat notiſsimos. Vbi ille pertinaciter recuſabat: conſilio eius uſi, ad Chriſtianum eius nepotem, quē ille quoq; in domo ſua ex puero educabat, inclinauere. Præſertim uno facto, geminam ineuntes gratiam: quòd Domum Brandēburgenſem, ex qua prodijt relicta Regina, promereretur: illi ſponſum requirentes. Sic enim illa uiſa fuit affectu propendere: ut quem illi Regem, ipſa maritū dignaretur: ſi nihil obſtaret aliud. Increbuit autem ſermo: militū quendam genere, opibus, & forma præſtantem, ad Regnum multorum propenſione reſpicere. Sed illa altiori ſtemmate prodita, nobilitatem Chriſtiani, quem multę inſuper uirtutes ornauere, præferebat. Igitur Chriſtianus de Aldenburg, ueteri ac nobili domo Comes, Rex Daniæ, Noruagiæq; aſciſcit. Nam Suetia præueniens hanc electionem, præuaricata pactum pridem conſtitutum: peculiarem ſibi Regem aſſumpſit ex ſuo corpore militem, opibus præſtantem, Carolum Kanuti. Quod in Suetia plenius diximus. Chriſtiernus ſolenni ritu coronatur: Dorotheam Reginam matrimonialiter ſibi copulauit. Ea erat utriuſq; gratia, ut ſtatim aboleret opprobrium Danicæ Regiæ: ut quæ ſterilitatis incommodo percuſſa, intra annos ſexaginta Regni nullum uidit hæredem. Neq; enim Vualdemarus nouiſsimæ Margaretæ pater, neq; Ericus, neq; Chriſtophorus Regno maſculam prolem relinquerunt.

Chriſtianus Rex. Aliâs, Chriſtiernus.

Suetię Rex eligitur ſeparatim. Sueciæ lib. 5. cap. 41.

¶ God-

¶ Godlandiam Sueciæ Inſulam, Rex ui recuperat.

CAPVT XXVII.

DOROTHEA autem ex Chriſtierno concipiens, intra annum enixa eſt Olauum filium. Sed ille in pueritia deceſsit. Inde uerò Ioannem peperit, modernum trium Regnorum Regem: cum fratre Friderico, itidem duorum Ducatuũ moderatore: atq; filiam, Scotorum Regi nuptam: quę ſceptris illis longam pollicetur poſteritatem. Proximo deinde anno, Chriſtiernus primam Regnis operam impendit, ut Sueciam per partes, duobus Regnis iterum coniungeret. Nam armatum duxit exercitum in inſulam quam uocant Godlandiam, Sueciæ Coronæ parentem. Eam uerò uſquè in illũ diem retinebat Ericus Rex, per omne tempus Chriſtophori, per Sueticos Præfectos eam gubernans. Sed Chriſtiernus ui recuperauit: expugnato oppido Vuisbu, quondam florentiſsimo emporio Mercatorum. Teſtantur fores & feneſtræ ferreę, quæ extant in hodiernum. Diu nauigantes, ibi marini iuris tribunal recognouere. Vetuſta ibi Mercatorum priuilegia aſſeruabantur: nunc in tutiores translata ſedes. Expugnabat & arcem: maximè adiutus armis, quæ illi iungebat Adolphus auunculus, Sleſuici Dux. Per eadem tempora ſurrexit ea in Pruſsia grauiſsima belli contentio: quæ multis annis perdurans, terram poſuit in ſolitudinem: Chriſtierno ad omnia neutraliter ſe gerente. Cùm uerò añus ageretur Regni eius ſextus, Bergis in Noruagia pernicioſiſsimo tumultu, Mercatores militem Olauum Negelſen, omnibus oneroſum, in Eccleſia cũ Epiſcopo oppreſſerunt. Quam rem plenius in Noruagia explicauimus.

Chriſtierni proles.

Godlandiam Rex ui ſuperat.

Noruagiæ lib.5.cap.13.

¶ Carolus Sueciam theſauro ſpolians, Regno abſcedit, Chriſtiernus in locum ſurrogatur. Adolphus Sleſuicen. Dux moritur. Caput.xxviij.

INTEREA uerò Sueciæ præfuit Rex Carolus: quẽ, ut diximus, de ſuo Sueci corpore prouexerunt in Regnum. Sed is Clericis, & omnibus Eccleſiaſticis, Militaribus, ac omnibus regnicolis, propter tyrannidem & oppreſsionem ſingulorum grauis, & perinde odioſus cœpit haberi. Quod ubi intellexit, ſe omnium oculis deſignari: collecto clam omni quem poterat theſauro: quem etiam priuatus habebat copioſum: media hyeme, in ipſa Carniſpriuij reſolutione, quando nemo tale quicquàm formidabat: omnibus ad crapulã laxatis, ingreſſus nauim, Pruſsiã nauigauit. Proceres aũt Regni non minus de ſua exoneratione, quàm illi de abitu alacres, ſolennibus miſsis ad ſereniſſimum Regem Chriſtiernũ Oratoribus, eum uocarũt in Regnum. Venientem aũt honorificè excæperant, Regem ſuũ conſtituerant,

Caroli Sueciæ Regis abitus.

ſtituerant:& in Stoksholm ſolenni ritu inunctũ, per manus Vpſalenſis Archiepiſcopi conſecrarunt: tribus iterum Regnis ad obediẽtiam unius Regis redeuntibus. Quo modo à memoria Margaretę Reginę: quæ prima Regnis hoc decus peperit:ut unis Legibus, uno Imperio, tria moderarentur. Erat autẽ annus poſt quinquaginta ſeptimus: nonus autem ab initio regnantis Chriſtierni. Poſt duos autem annos ex hoc tempore, cùm in fata concederet inclytus Adolphus Dux Sleſuici, Comes Holſatiæ: non erat dubium, Sleſuicenſem Ducatum Coronæ conſolidari, à qua exĳt Beneficium. cum ille prolem nullam relinqueret. De Comitatu autem Holſatiæ magna fuit quæſtio. Nam Feudum uidebatur Imperĳ, quod ad maſculam lineam crederetur pertinere. Supererat Otto Comes de Schouenburg, cum multis filĳs, Adolpho, Erico, Erneſto, Bernardo, Ottone, Henrico, Antonio, Ioanne. Hic Otto ad uirilem ſpectabat, ſed multis gradibus agnationem. Rex autem Chriſtiernus, cum fratribus Mauricio, & Gerardo de Aldenburg Comitibus, ſorore Adolphi, erant progeniti.

Chriſtiernus triũm Regnorum Rex.

Anno Chriſti 1457.

Adolphi Iuſtiæ Ducis mors.

Holſatia Regno Daniæ, magna Comitibus numerata pecunia, accedit. Caput. xxix.

NOBILITAS omnis diu uariè nutabat. Multi in Regem propenderant defenſorem quæritantes. Alĳ uerò Comiti inclinabant: præferentes ueterã ſtirpis eius in terram ſuã beneficia: quòdq́ maſcula illos linea præferebat. Aliquot uicibus in eã rem tractantes cõuenerant: at abierũt ſine fructu. Nouiſsimè uerò in Todeſlo cœtum facientes: interueniente Arnoldo Lubecenſi Epiſcopo, qui Imperiali uice, eius Feudi dominus cenſeretur: Chriſtiernus Rex, Comitatu donatur: quietatis ingenti ære Comitibus, ut iuri ſuo renunciarent. Fratribus deinde ſuis Rex non minorem pecunię ſummam perſoluit: ut omne ius in ſuam cõemeret perſonam. Ita factũ eſt: ut nobilis ille Comitatus, qui infinitũ ſanguinem dedit, quo à Corona Daniæ ſegregaretur: nunc uoluntate Procerum ſe illi coniunxerit. Erat aũt annus. 1460. cùm hæc agerentur. Cũnq́ ſacramenta ſolenni ritu Rex ab omnibus acciperet, uenit im Hamburgum, antiquiſsimam Stormariæ ciuitatem. De homagio quidèm nulla mora: ſed de præſtando iuramento fit dubitatio. Oſtendebant Ciues Regiæ maieſtati ueterem obſeruantiam: eamq́ chartis priuilegiorum aſtruebant: orantes, ut Regia Maieſtas illis adquieſceret rebus, quibus omnes ſui in Comitatu patres ac prædeceſſores acquieuere. Diſceptatum eſt deſuper longa uerborum altercatione: ſed bonis Ciuium allegationibus, ceſsit Rex moderatiſsimus: permittens ueterem Vrbis, probatamquè diu conſuetudinem.

Rex Holſatiæ dux declaratur.

Anno Chriſti 1460.

Theſau-

¶ Theſaurum Suetiæ Rex recuperat ablatum: Indulgentiarũ exactioni fit particeps. Legatus parte ſua prędatur. Vuandalicæ urbes Priuilegijs ſuis confirmantur. Caput. xxx.

REx eo tempore inſtituta in Suetiam nauigatione, iura Regni peruidit. Et cùm de omnibus ordinaſſet: perueniſſetq́ ad illum certus rumor de Theſauro, quem Regno excedens Carolus, in oppido Stoxholm, apud fratres Prędicatores reliquiſſet: conuenit ſuper ea re Fratres. Et cùm illi diu diſsimulaſſent: acrioribus ab illis extorſit uerbis, ut quod ſupereſſet Regi contraderent. Ferunt fama, aliquot ſignati æris reperta marcarum milia: ac uaſa nonnulla argentea, magna cum paruis. Repperit autem & in Suetia nuncium Apoſtolicũ Marinum: qui promulgatis Indulgentijs in cauſam expeditionis in Turcam, magno argento Aquilonis Regna emunxit. Sed ubi intellexit, oues ſuas tonderi: pactus eſt partem lanæ. quòd & ipſi pugnandũ foret in ſciſmaticos Regnis ſuis conterminos. Totondit Italicus, operam impendens: ſed non iniuſtè paſſus eſt, legitimo domino ſuam prouenire portionẽ. Erat tum Annus ſexageſimus primus, poſt Mille Quadringentos. Cùmq́ argentum ſuum Italicus exactor, mercibus implicitum, per currus in Norinbergam deuehi diſpoſuiſſet: intercæptis curribus, perijt labor emunctoris. Prætenderãt qui accæpere, res eſſe Luneburgenſium: quorum id contumacia depoſcebat, ut rebus & corporibus ubicunq́ tenerentur. cùm Apoſtolicis mandatis in cauſa Cleri non parerent. Anno deinde proximo, qui fuit. 62. magnus, agente Chriſtierno Rege, Principum cœtus indicitur in Vuiſnacum, ueteris Marchiæ oppidum: pridem factum notiſsimum, pro concurſu, qui in hunc uſq́ diem multorum agitur pro miraculo, quod ferunt in uenerabili altaris Sacramento contigiſſe. Rex locum petiturus, Lubecam pertranſiuit. Ciues ſummam rerum ſuarum adhibuere cuſtodiam: nõ diffidentes Regię Maieſtati, ſed ut ea ſecurior à tumultu inconditę plebis conquieſceret. Nam promiſcuum ſpectandæ nouitatis uulgus auidum, dum ſe turbis immiſcet militaribus, ſolet nonnunquàm tumultus excire. Rex tamen moderatiſsimus, eam rem deducentibus ſe foras Proconſulibus, honoris gratia, per riſum exprobrauit. Illi uerò comiter riſum riſu tergebant. Quid tum inter Principes ageretur, inconditum uulgus, quaſi Conſilio inmixtum, enunciabat: omnia in detrimenta Ciuitatum Vuandalicarum reſpicere, quarum prouectio, urere Principum oculos crederetur. Rex uerò cùm in Regnum redijſſet, Ciuitatum Vuandalicarũ Concilia, mox ſuos ad Regem miſere Oratores. Primùm quidèm confirmandorum in Regnis Priuilegiorum gratia,

Indulgentiarum quæſtui Rex participat. Anno Chriſti 1461.

gratia. Inde uerò quæſtum de damnis & iniurijs, quæ Mercatoribus uel in mari à piratis, uel ab exactoribus Præfectis in Regni finibus irrogarentur. Et quidèm de præteritis, quæ temporum Regni eius non eſſent, reſponderi quid debuit aliud: quàm ut crimina ſuas tenerent autores? De alijs aũt quæ uaſto mari patrata ſunt: uel incertos, uel peregrinos preferunt reos, qui in manibus non eſſent. De futuris adhibendam cuſtodiam atque uigilantiam. Priuilegiorum confirmationem reportantes, in ſua alacres redierunt.

Vuandalicarum urbium petitio.

¶ Luneburgen. & Clerum Rex componit. Sedaturus Suecorum in ſe rebellionem, cæditur, fugatur, Daniam cum iactura rediens. Caput. xxxi.

PER idē tempus Rex aſſumptus eſt Arbiter ad cauſam Luneburgenſium, quam Prælati in eos inſtituerãt, cum duobus de Lubeca, & Zuerin Pontificibus: terminauitq; eam in cœnobio Reynefeld: quæ diu in Romana Curia fluctuabat: & aliquorũ Principum in uicinis locis arma experiebatur. In Suetia interim res ad rebellionem ſpectabat. Indoluere enim Proceres, adminiſtrationem Præfecturarum Danis permitti. Promiſcuum uulgus cauſatur abeſſe Regem: rarius ſibi de Iuſticia reſponderi: arbitratu Præfectorum rem omnem agi. Regni theſauros foras educi: uiſcera Regni ad libidinem Patriæ Danorum. Rex apertam rebellionem præuenire conſtituens, expeditionem parauit in Suetiam. Aliquot nauibus perarmatis, Holſaticæ Militiæ florem impoſuit: & magno Danorum apparatu nauigauit in Regnum. Reperit autem Rex maiorem quàm putauerat, in ſe factam coniurationem. Nam prodire audebant in aciem, & conſerere manus. Pugnatur acriter: & aliquandiu incertis alis uolitante uictoria, Suecis inde inclinauit. Cæſi ex Regijs multi. Rex in naues reducitur. Capiuntur multi. Aliquot dum in naues refugiunt, trepidatione nimia, mari mergũtur. Archiepiſcopũ tamen Vpſalenſem, quem uelut obſidem Rex habebat, ſecum enauigans, tulit in Daniã. At ubi comperit uiri cor in ſe rectum: cum honore remiſit in ſedem ſuam. Interim uerò Sueci, nouis ſemper rebus intenti, miſère qui reuocarent Carolum Regem ex Gdano: in quam quieturus ſe collocauit. Sed ubi redijt, nec illàm quam promiſère reperit integritatem: ſua ſponte ſe Regno abdicauit: priuatim uicturus, cõmuni cum alijs iure. Non quieuit tamen Archiepiſcopus memoratus, Chriſtierno Regi Proceres conciliare. Nec facilè potuit, ſemel motam ſuo loco fidem, in integrum reducere.

Suecorum grauamina.

Vincunt Sueci.

Reuocant Carolum, ſed fruſtrà.

❡ Gerardus Regis frater, ex promiſſo pecuniam debitam poſcit. De
ea numeranda, rurſum literis & fideiuſſoribus tranſigitur. Er-
neſtus Comes de Holſtein, Dorotheam ſibi affinem comi-
tatus, capitur: nec ſine redemptione quatuor milium au-
reorum, rurſum liberatur. Benemerito Doro-
theę unde uiuat, Rex proſpicit.

CAPVT XXXII.

Anno Chriſti 1465.

ANNVS interim erat ſexageſimus quintus, poſt Mille
Quadringentos, cùm Gerardus de Aldenburg, Regis
Chriſtierni germanus frater, in Holſatiam ſe contulit: Maiores Holſa
torum interpellans, ſuper aliquot milibus expromiſsis, dum ius ſuc-
ceſsionis ſuæ in fratrem refunderet: & Arcibus in poteſtatē accæptis,
legitimum ſe cum fratre ferebat hæredem. Quid facerent Proceres Re
gis germano? Detecta literis res eſt Regiæ Maieſtati. Veniente autem
in terram Rege, indictum eſt terræ Concilium. Ibi Gerardus quoquè
pro ſuo iure locutus, aut terræ partem, aut expromiſſam dudum pecu
niam depoſcebat. Æquum uiſus eſt poſtulare. Igitur noua illi per Re-
gem literis, ac fideiuſſoribus cautio firmatͣ: & quieuit ab incæpio pau-
liſper. Quo tempore cùm Dorothea Adolphi Ducis relicta, ex patria
ſua deſcendiſſet in Holſatiam, requirere donationē ſuam propter nu-
ptias: itineris comitem habuit, nobilem uirū Erneſtum de Honſtein,
memoratæ Dominæ cognatum. Eum, incertum quibus ex cauſis, Be

Erneſtus de Honſteyn capitur.

nedictus de Aleueld, unus ex Ducatus Primoribus, captiuum ſibi fie-
ri cōegit. Quid faceret uir nobilis in alieno conſtrictus? Manū dedit.
Domina Dorothea apud Regem conqueſta: quòd nihil tale in ſuis
formidaſſet, in ditione Regis: quem ipſa in domo mariti ſui Adolphi
à puero cùm fratribus educaſſet. Proinde orabat: ut ſi non benefacto-
rum reſpectu, quorum memoriam durare nihil dubitabat: uel commu
ni iterantium ſorte liber eſſet, quem illa domo extraxiſſet. Mouit Re-
gem optimæ fœminę iuſta querimonia: iuſsitq́ꝫ captiuum laxari. Sed
ea tum erat rerum conditio: ut ad libertatem, niſi expromiſsis quatu-
or aureorum milibus redire non poſſet. Deformis quidèm rerum fa-
cies in benè merentem Dominam, apud rerum ignaros. Sed mihi per
ſuaderi non poteſt: ſine magna cauſa rem in eos exitus non decreuiſ-
ſe. Permanſit autem memorata Domina in Reynoldesburg, quæ fuit
illi donatio propter nuptias, uſqꝫ ad proximum annum. Et tum reuer-
ſa in Turingiam, præfecit militarem, qui per annos ſingulos de pro-
uentibus reſponderet. Gerardus Regis germanus, in Holſatiam reuer
ſus, inmemor & ipſe obſequiorum, quę puer in domo memoratę Do
minæ recæpit: omnem illam ditionem inuaſit. Rex ubi intellexit: effe

cit, ut

cit, ut quotannis auri ſumma, quoad uiueret, nobili, ac de Principibus benè meritæ Dominæ proueniret. Idquè certis fixum ordinationibus implebatur.

¶ Rex conniuebat ut frater Gerardus Holſatiam adminiſtraret. Nobilitas hoc ægrè tulit: quia contra illorum uiolentiam, propenſior uidebatur plebi. Contra Lubecenſes indignatio Nobilitatis ſuborit. Marinus apoſtolicus irarū plenus rediјt, & infecta rediſcedit. Comes Gerardus cuſtodiæ mandatur. Caput. xxxiij.

PERMITTENTE interea Rege, Gerardus germanus eius, in Holſatia res adminiſtrabat. Imminebat autē grauis Nobilitati, Ruſticam plebem (ut uidebatur) tutatus aduerſus uim ſolitam Domicellorum. Accidit autem per ea tempora: ut appropinquante ſolutionis termino, quem ſibi militares pro Rege fixiſſent Concilio Lubecenſi: quùm fidem ſuam obſtrinxiſſent: ea Lege, ut in termino præfinito niſi ſoluerent Lubecam, euocati intrarent: nec abirent, niſi ſolutione peracta. Vocati, paruerunt: & quibus ſe poterant cōditionibus, obligationis uinculo laxabant. Interim Marinus de Fregeno, Nuncius Apoſtolicus redibat, querimoniarum & irarum plenus: quòd Collecta nuper in Regnis Lubeck & Luneburg, ſub Fionia poſita, Rex Daniæ Chriſtiernus, quòd expromiſſam Coronę portionem non exoluiſſet, abduci curauiſſet. Multam quidèm indignationem præferebat. Sed quoniam in reliquum expiſcari uoluit: exaſperare Principes, quorum uenerat tondere oues, conſilium nō fuit. Gerardus autem, cùm omnes penè Holſatiæ Arces teneret: & adminiſtrationem ſuam in legitimum Principatum uertiſſet: omnia agens quaſi ſolus dominaretur: oppoſuere ſe illi ex Holſatorū Proceribus; & ſe Regi, non Comiti præſtitiſſe ſacramenta ferebant. Eualuit ea indignatio intantum, ut Rex euocaretur. Venit: & Gerardum fratrem non captiuum, ſed libera cuſtodia in arce Segeberg curauit aſſeruare: honeſta quidèm ſpecie ab Regina in Arcem inuitatur: & ibi inuentus, manere jubetur: ut rebus in reliquum rectè conſulatur. Marini querimonia.

¶ Nouum bellum ſuboritur cum Anglis. Anglicas naues quatuor, Rex mari capit: Lubecenſibus unam, Liuonienſibus alteram intercipit. Sueci Daniam infeſtantes, fugantur & ſuperantur. Caput. xxxiiij.

SODEM tempore, Rex cùm iuſtam in Anglos præferret hoſtilitatis cauſam: ab antiquo quidem, quòd donatiuum Angliæ corona deberet Henrico quondam Holſatorum Comiti, proauo materno Regis, qui dictæ Angliæ Regi diu militauit. Acceſsit altera cauſa:

quòd proximo año, Præfectum à Rege Iſlandiæ, Anglici occidiſſent. Quatuor eorum naues mercibus onuſtas tenuit, cæpit, & merces diſtraxit. Quæ res Mercatoribus Alemannis in Anglia peperit infinitos labores. Nam capti, carceribus mancipati, rebus omnibus deſpoliantur. quòd dicerent, Danorum Regem à Mercatoribus inſtinctũ, iſta patrauiſſe: nec uoluerunt intelligere: Danorum Regem nihil cum Mercatoribus Orientis habere commune. Quid multis? Res in magnum proceſsit bellum. Damna Anglicis in mari illata ſunt plurima. Anno demum .68. in Traiecto res compacantur. Eadem Æſtate, cùm Rex nonnullas armaſſet naues in Suetiam, iamdiu Regi rebellantem: nauigauit ex Suetia quidam onuſtus mercibus Lubecenſium: & nihil hoſtile ueritus, ſuo itinere mare ſulcabat. Armata autem Regis, quòd ex hoſtica terra nauis ueniſſet, hoſtilem interpretati, inuadunt, capiũt, diripiunt. At non meliori fortuna alia quoq; ex Liuonia ueniens, incidit manus eorundem. Perductæ in manus Regias, ab Lubecenſibus miſſo Secretario repetuntur. Sed ea erat rerum conditio, ut tum reddi non poſſent: diſtractæ per manus plurimas, ut fieri ſolet, ubi arma tractantur. Lubecenſes nauigatione ſuſpenſa, mare uitant. Res in Colloquium deducitur: & pactis utrinq; conditionibus querimonia ſedat. Priuati tamen ſua non recipiũt. Hoc tempore in Suetia interim rebus perturbatis. Rex tamen Arces quaſdam per ſuos inſedit, defenditq;. Iuuarus Axel ex Proceribus Suetię primarius, agmen ductabat in Regias arces capiendas. Quas cùm aliquandiu oppugnaſſet: Rex inmiſſis ſuis, fugabat impugnantes: & ſuos liberauit. Auſus eſt & in Daniam exercitũ tranſportare: & Regem etiam iſtic oppugnare. Veterum

Dani Suecos ſuperãt.

more Regum, Chriſtiernus Rex ſuos illi obiecit, qui uenientem excepêre: & manibus collatis, in fugam uerterũt: trecentis ſuorum captis: Inter quos erant non pauci generis militaris.

¶ Paciſcitur Rex ſuper Lubecenſium naue direpta. Cum Suecis congreſſus, cęditur. Caput.xxxv.

Anno Chriſti 1469.

ANNVS erat nonus & ſexageſimus, poſt Millè Quadringentos, cùm interuentu communium Amicorũ res inter Regem Chriſtiernum, & Suetiæ Proceres intercæpta eſt: ut in Lubeca Conuentu celebrato, res quibuſlibet conditionibus pacaret. Venit Rex cum fratre Gerardo, tribus Epiſcopis, & multa militũ, militariumq; manu ſtipatus. Sueci diu expectati, non uenerant. quòd uentos in poteſtate non haberent. Interim paſſus Rex pro ſua manſuetudine queri Mercatores, terra, mariq; ſpoliatos. Clementerq; ſingulis pro ſua cuiq; conditione reſpondit. In eũ tamen res uergebat exitum: ut Concilio Lubecenſi pro liquidato Ciuium damno,

oppidum

oppidū Kilonem, cum Arce ſua in pignus daret: ſoluto tamen in præſens ære certorum milium. Pignus uocant: & Pignoraticium contractum. Ego ex intentione contrahētium, ueram arbitror Emptionem: cum pacto tamen redemptionis. quod phas & iura ſinunt. Alioqui in ſortem computaretur, ſi pignus eſſet, quicquid eo nomine proueniret. Nunc autem contrahentium ea mens eſt: ut fructibus accipiens utatur pro ſuis, ſorte manente integra. quod eſt pactū emptionis. Vulgatus error multos decepit. Tū uenere, qui in oppido memorato rem gererent: & præſente Rege, Lubecenſi Concilio ſacramēta dedere. Id tum ea mente gerebatur in oppidi illius portu: ut Lubecenſes ex ſuo commodo uterentur. Venerant deinde expectati Suetiæ Proceres: & tractatum ineuntes, nullam inuenerunt cōponendæ paci uiam. quod Carolo ſuo, quem pridem Regem elegerant, carere noluerunt. Cum Rex poſceret, nec illi magnopere recuſarent, Regno cederet. Potuit quidem intra ſepta Regni manens tutus conquieſcere: quod optabat. Sed Rex ſciens promptum ad bella populum, non quieſcere: ubi perſonam quondam Regiam præſentem cernerent: abire iuſsit. Oratores recuſarunt, urgere nolentem. Ita ſine fide diſceditur. Proximo deinde anno, Rex per anguſtias, niuis tempore, quando nemo uenturum præſumebat, ingredi Suetiam pertentabat: Regnum montoſum, & faucibus uiarum tranſitu difficilimum. At Suecis utcunq; res innotuit: in aciem prodeuntes, Regi ſe obiecerunt. Facile fuit multos à paucis detineri. quando non poterant in uia ſtricta, niſi pauci ad pugnā prodire. Trucidati à Suecis Regiorum non pauciores Quingentis. Multi inter eos militares magni generis. Retrò Rex cogitur redire: fruſtratus. Quo tempore Gerardus Comes, pro fratre adminiſtrans Holſatiam, Lubecam Imperiali Mandato euocatur. Aderāt duo de Hennenberg Comites. Alter ex illis iamdudum Eccleſiam Moguntinam Archiepiſcopus gubernat, Prælatus eximiæ dignitatis. Impetitur Gerardus ſuper ſpolio, quod in Dorotheam commiſerat, relictam auunculi ſui, Ducis Adolphi. Sed ille iuxta omnia penſitabat. Illi redibant inanes: hoc tamen ab Rege, quod ſupra diximus, reportantes: ut annuam illi pecuniam ſoluerent Gubernantes eam partem, in qua illi donatio erat propter nuptias conſtituta. Ea tum uidit urbis Lubecæ cōſiſtentiam D. Moguntinus: ut affectus urbi, in hunc uſquè diem benignè permaneret.

Autor Iuris etiam peritus fuit.

Cęduntur à Suecis Dani. 500.

Supra eod. lib. cap. 32. c.

Gerardum fratrem Rex bello aggreſſus fugat; Populus arcetur, & luit. Carolo mortuo, Rex magno ſuorum malo Suetiam impetit. Caput. xxxvi.

GERARDVS Comes, Regis frater, cùm difficulter ſe intra præſcriptos limites contineret, Regias extorſit literas: quas exhibuit. Vnde illi homagium à Friſonibus Eydoræ, & uicinis præſtari iuberetur. Non dubitauit uulgus inhærere Gerardo. Ea fuit indulgentia: ut omnino popularis haberetur. Nam militiæ quoad poterat reluctabatur. Venere tamen certiores poſtea Literæ: quæ quod priores mandaſſent, uetuere. Incertum: an mutata ſententia, literæ quoq; uariarentur: an, quod nonnulli ſuſpicabantur, primæ extiterint adulterinæ. Rex ubi rem in graue ſuum præiudicium cerneret excurrere: deſcendit, compoſitis Regni negocijs, in Holſatiam. Gerardus autem ſe continuit in paluſtribus Vuilſteræ, & uicinarum partium: ubi populum adeo ſibi deuinxit: ut pro eo extrema pati non formidaret. Rex ubi monita non profecerunt, quæ fratri fecit per literas, ad arma uenit: & duarum Ciuitatum Lubecæ, & Hamburgi uiribus inſtructus: ſuam quoquè perarmans militiam Holſatiæ, mouit in fratrem. Ille ubi uidit arma, quibus par eſſe non potuit: deſertis quos animauerat noctu, cum paucis aufugit, per inuia & longa deuia reuerſus in ditionem ſuam: nec ultra reuerſus eſt in Holſatiam. Rex autem igne & ferro uix adigere potuit populũ, qui iam Gerardo ſacramenta præſtitit, ut iterum in uerba ſua iuraret. Qui caput erat gentis, profugit in Thietmarſiam. Aliquot capti, gladio cæduntur. Inter quos filius memorati Capitanei. Friſones multa uix difficultate, ad renouanda Regi ſacramenta coguntur. Gerardus in ſua reuerſus, cauſatur Ciuitatum Lubecæ atq; Hamburgi opera, ſe pulſum hæreditate legitima: quapropter hoſtem ſe Mercatoribus illarum publicum agit. Ad prędam inſiſtens uſq; hodiè ſi ſupereſt. Nam Flandrenſium ſe bello inmiſcuit: Hiſpaniam, Angliam, Scotiam nauigans peruagatur: & ad ſtuporem omnium, inter mille pericula uſq; in ſeptuageſimum poſt Milleſimũ Quadringenteſimum annum peruenit. Sed quo tempore quæ diximus gererentur, hoc eſt, anno Septuageſimo poſt Mille Quadringentos, Carolus quondam Suetiæ Rex, rebus exceſsit humanis. Et diuiſi rurſus Proceres, in uaria diſceſſere uota. Alij Chriſtiernũ Regem euocari, ex re eſſe ſenſerunt. Alijs alia fuit ſententia: & ex repugnantibus ſententijs, res manſit infecta. Eo tempore Dorothea Regina, moleſtè ferens querimoniam Dorotheæ relictæ Adolphi, rem omnem ſuſcæpit compacandam. Nam accæptis eius uitalicijs, ſoluit de reſtantijs duo milia ducentos aureorum: & pacta eſt, in ſingulos annos octingentos

Fugit Gerardus.

gentos illi dare aureos fructuum nomine. Quæ res ſuum ſortita effe⸗
ctum, nobilem fœminam complacauit. Rex autem Sueciæ Regno iam
tẽpus ratus inmittere manus: quando æmulus eius Carolus iam mor⸗
te ſubtractus, ſceptra uacuauit: magno undiq; militum numero condu
cto, ex portu Lubecenſi naues armauit: alias alijs de portubus: duxit⸗
que in Sueciam agmen infeſtum. Sed neq; illi ſegnes occurrunt. Mul⸗
ta uarijs in locis prælia. Sed is tum erat exitus, ut pauci ex multis ſtipen
diarijs redirent. Opera & impenſa perierunt.

¶ Peregrinatur Rex. Trium Comitatuum Dux creatur.
Ioannes eius filius natu ſenior, in Daniæ Regem
ungitur. Caput. xxxvij.

IAM erat añus. lxxiiij. poſt Mille Quadringentos, cùm Anno Chri
Chriſtiernus Rex, aſſumpto illuſtri Principe D. Ioanne ſti 1474.
Duce inferioris Saxoniæ, & ſplendida militia, peregrini iñ habitu, Rõ
mam inuiſere, Apoſtolorum adire limina curabat. In ipſo autem itinẽ
re ad ſereniſsimum Rom. Imperatorẽm Fridericum declinauere. Re⸗
gio more hoſpitaliter excipiuntur. Multa primũ de Statibus Regno⸗
rum, deque communi Chriſtianorum Republica prolocuti: Rex in
eum deſcenderat ſermonem, ut diceret. Eſſe ſuis ditionibus, intra limi⸗
tes Romani Imperij, Gentem uicinis oneroſam, nullí parẽtem: & pro
libertate, quam falsò ſibi deſumeret, inſoleſcentem: Thietmarſos no⸗
cans. Eam ſibi ab Imperiali Maieſtate ſubijci poſtulat. Cùm non expẽ
diat, ſine Principe populum agere: Comitatum quoq; Holſatiæ, atq;
Stormariæ, iuncta ditione Thietmarſiæ, in Ducatum uerti depoſcit.
Non grauatus Imperator, mox annuit poſtulatis amici Regis. Comi
tatus titulum extinguit: & ex tribus memoratis ditionibus, unum cre⸗ Dux trium
at Ducatum: Regemq; præſentem illo ſolenniter inueſtiuit. Literæ de⸗ Comitatuũ
ſuper eduntur. Quibus acceptis, iter ſuum, Imperatori uale facto, con creatur.
tinuant: & in omnibus Italiæ Principatibus magnificẽ excepti, urbem
Romam ueniunt. Erat in ſummo Pontificatu Sixtus Papa Quartus.
Is trium Regnorum potentiſsimum Regem, cuius fama uenientem
longẽ præceſſerat, præſertim Gotorum nomine, quibus & ipſe domi⸗
natur, in eius perſona renouato, hoſpitaliter excipit: ſecum collocat in
Palatio. Multa ſæpẽ cum Pontifice per interpretẽ locutus: multa cùm
illo Pontifex. Miratur, in tanto Principe nullas literas. Plurima in eũ Rex litera⸗
contulit donaria. Votum peregrinationis in TERRAM SAN rum expers
CTAM, quod emiſit aliquando, cõmutans in largam noui Hoſpi⸗
talis eleemoſynam: Sancti Spiritus uocant in Saxonia: non longẽ à Pa
latio, & Eccleſia diui Petri. ROSAM illi pollicetur maximo omni⸗
um Principi, qui poſt Imperatorem Romanam urbem inuiſerant.

Regreſſus inde, conuenit Albertum Marchionem. Multa cùm illo de rebus plurimis, pro affinitatis familiaritate. Tenebat enim coniugem filiam fratris eius, natu maioris, Ioannis. Et cùm paulatim appropinquaret Rheno, euocatis Principibus, quos ad eam rem putabat idoneos, Friderico de Braunſchuueig, Magno de Mekelenburg (Ioañes de Saxonia iam cum illo erat) Ducibus: & aliquot Comitibus, Iacobo de Rupin, & Gerardo fratre: magnam illam controuerſiæ cauſam, inter Carolum Burgundiæ Ducem uictorioſiſsimum: qui tum pro Archiepiſcopo Colonien. Nuſsiam obſidens, magnis apparatibus oppugnauerat: & Eccleſiam Colonienſem intercipere tentauit. Non mediocrem arbitratus operam, ſi tantum bellum extinxiſſet. Sed magnis conatibus, multis ſumptibus, tum nihil profecit. Donatus à Duce, & gratijs illi habitis, cum honore dimittitur. Hic pro ſua conſuetudine loquax uulgus, cauſas qualeſcunq; confingit: fabulans, quas Regem uult in caſtra Ducis traxiſſe. Tranſierunt inde aliquot anni, cùm Sueci in tergiuerſatione permanerent: Rex quoq; ſæpè aliàs fruſtra intentans Regnum armis recuperare: cùm neq; illi Regem alium ſufficerēt, neq; Chriſtierno parerent: diſsimulandum putauit, ſi fortè tempus emendaret, quos neq; literæ, neq; uiua uox, neq; arma illata potuerūt.

Ioannes Daniæ Rex.

Ioannem maiorem natu filium, Daniæ Regem eligi fecit: & conſecrari. Aſſumpta illi coniuge Chriſtina, filia Erneſti Ducis Saxoniæ, Marchionis Miſnæ, Principis Electoris: quam Anno. 78. poſt Mille Quadringentos, Albertus Erneſti frater, puellæ patruus, magno inſtructu curruum auratorum cinctus, Epiſcoporum, Comitum, Nobiliumque octingentis equis, uectorū magno comitatu, Nauibusq; Roſtock impoſiti, in Daniam peragendis Nuptijs feruntur: Regio luxu, inſtructuq; magnifico peractis. Albertus Dux rediens, Lubecam inuiſerat; ibique magnificè pro Principali honore tractatus, rem militarem concurſu iuſsit ſuos foro oſtendere. Ipſe in ſuperiori prætorio, ad faces in ueſperum, cuidam Nobili eques equiti, infeſta incurrens haſta, uirum fortiter equo deturbauit.

Anno Chriſti 1478.

¶ Thietmarſij ſubiectos ſe Regi negant. Primarius Holſatiæ proſcribitur, eiuſq; liberi reconciliari Regi nō poſſunt. Nobilibus Holſatiæ Rex multa debuit: non numerans creditoribus, æs alienum diſſoluit. Et inter hæc moritur.

CAPVT XXXVIII.

Anno Chriſti 1480.

ANNO DEINDE Octuageſimo, poſt Mille Quadringentos, Chriſtiernus Rex, magnum Holſatię in Reynoldesburg indixit Conuentū. Euocauerat quoq; ex Lubeca, & Hāburgo publici

Concilij

Conſilij Oratores. Et in omnium conuentu præſentibus terræ Thietmarſiæ Gubernatoribus, inſinuauit Imperiales literas eiſdem: poſcēs, ut ijſdem obſecundantes, ſe Holſatię, atq; Stormariæ in unum corpus adunarent: ſeq; Ducem ſuum recognoſcerent. Illi reſpondent. Imperatorem non plenè inſtructum, de alieno diſpoſuiſſe. Habere ſe terrā ſuam temporalem, pariter & ſpiritualem dominum Archiepiſcopum Bremenſem: ex eo tempore, quo nouiſsimo Thietmarſiæ Comite decedente, Hartuico Bremen. Archiepiſcopo, per Imperatorem Fridericum primum, terra ſua ſit illi ſubiecta: & exinde permanſerit, hodieque ſit in iure Eccleſiæ. Rex iuſsit replicari. Ex illo die crebram fuiſſe mutationem dominij. Aliquando illos Danicæ ſubiacuiſſe Coronæ ſub Vualdemaro ſecundo. Aliquando Comiti Holſatiæ. Nunc uerò Epiſcopi Bremen. tantùm ad ſpeciem prætendi dominium: cùm in facto non parerent. Illi contra. Habere in terra Archiepiſcopum Pręfectos: quæ res iuſtum teſtetur dominium. Nullo ſe pacto uiuos pati, ut alienentur ab Eccleſia. Cùmq; diſputatio finem non haberet: firmatæ ſunt annuæ treugæ, ut interim deliberantes Thietmarſi, de ſua ſalute cogitarent. Per quem annum Rex præter clementiæ ſuæ conſuetudinem, in Holſatia cœpit multa ſæuerius agere. Magni nominis uirū ex Primoribus exutum poſſeſsionibus, ad exilium cōegit. Ille cum filijs raptim profugit ad Albertum Magnopolenſem, Ducem, Guſtrou cōmorantem: ibiq; intra annum uitam finiuit. Nullis potuit Rex interuentionibus partium placari: euertit eius ab imo domiciliū. Filij multis uijs tentarunt reconciliari, & in gratiam redire. Sed Rex in eum diem uſq; implacabilis, tum inexorabilis uiſus eſt. Quid illum cōegerit ad eam duriciem, non ſatis compertum eſt: atrocitas facinorum, an liberior quàm par erat in Regem lingua. Circa idem tempus, euocatos Nobiles Holſatiæ in Zegeberg, iuſsit exhibere literas, quas prętendebant ſe habere: Regemque ijſce ſibi obligatum. Ibi fertur acerbius diſcreuiſſe inter ſortem, & uſuram: & multorum documenta euacuaſſe: ſortem ſe pollicitus exoluturum. Inuenta eſt excreuiſſe Debitorū ſumma, ad ducenta. xlv. marcarum milia. Sed tum compendio multos ſine numeratione abſoluit. Hæc fuit nouiſsima optimi Regis in Holſatia memoria. Inde rediens in Regnum Daniæ, cùm multa prouidiſſet: ad Annum octuageſimum primum, poſt Mille Quadringentos, in arce Copenhanen debito carnis perſoluto emiſgrauit: cum annos triginta quatuor in Regno exegiſſet.

Thietmarſi.

Rex.

Thietmarſi.

Rex moritur. Anno 1481.

¶ Rex

¶ Rex Ioannes cum fratribus hæreditatem Ducatuũ partiſ. Procerũ que & Militarium Holſatiæ querimonias ſedat, Lubecenſes quietat, Sueciam ſubigit. Caput. xxxix.

Ioãnes Rex

IOANNES filius eius, primus eo nomine Daniæ Regnum, iam pridem electus, et conſecratus iniit (referebat autem nomen materni aui Marchionis) Noruagiam cum fratre Friderico legitima ſucceſsione poſsidens. Niſi, quòd ſolus Rex teneat Imperij adminiſtrationem: frater titulo hæreditarij Iuris contentus manet. Sueciæ quoq; electus Rex ferebatur: inſertis conditionibus quas non probaret. Quieuitq;: donec armis Regnum recuperaret. Quod ſuo infra loco dicemus. Prima Procerum cura: inter fratres ius hæreditariæ ſucceſsionis partiri. Viſum eſt: Ducatus Sleſuicenſem, & Holſatenſem, quos ambos hæreditabat uterq;, ita partiri: ut in utroque haberet uterq; quod poſsideret. Ita per minutias diuiſere ditionem: ut Præfecturam unam Rex, proximã in quaq; terra Dux poſsideret: exæquatis rebus, prout inter fratres Principes congruebat. Tranquillitati in præſens conſuluiſſe uidebantur: at poſt fata fratrum, maximam poſteris perplexitatem inuexiſſe. Quo tempore, interuentu Amicorum, reconciliati ſunt militares, pridem ab Holſatia cum patre propulſi: redditis poſſeſsionibus. Expromiſſa quoq; pecunia multorum milium, certis de cauſis non prouenit. Inde uerò, cùm Holſatorũ Proceres cauſarentur: multa ſibi milia, ex Rege defuncto deberi: literasquè tenuere purificatas, ut diximus, conſenſu totius Conuentus. Ab Aratro prouenerunt hi aurei: & inde collecta milia multa partita ſunt inter creditores, aut uerius, fideiuſſores. Anno deinde proximo, Rex Regni Daniæ cœtum conuocauit in Coppenhagen: ut uiribus Regni recenſitis, ex æquo de omnibus conſtitueretur. Aderant ciuitatum Vuandalicarum Oratores, ſuorum Mercatorum in Regnis priuilegia firmari poſtulantes. Sed erant multa, quæ non ſinebant eò peruenire. Iacobus enim Comes de Aldenburg, & Delmenhorſt, Mauricij filius, mare infeſtum tenebat. quòd cauſaretur: Lubecenſium opera exutum ſe paterna hæreditate. Lubecenſes & Gdanenſes ſuorum iniurias & direptiones ab illo queſti, ad iuſticiam peruenire non poterant. quòd tum abeſſet Iacobus: & inauditus condemnari non poterat: ſed ea æſtate uiuendi finẽ fecit ſub littoribus Noruagiæ. Reliquit tamen, qui cauſam eius proſequerentur in mari. Hiſpanicas naues, ſub promontorijs Angliæ tres, mercibus onuſtas capientes. Anglicis autẽ atq; Danis à longa memoria bellum erat. Sed merces illæ in urbibus uetitæ ſunt comparari. Nauigarunt inde diu uaria fortuna, REGIS ut ferebatur ſatellites, in Anglos ubi poterant incurrentes: & quę illis damna irrogata ſunt

Milites proſcripti redeunt.

Procerum ſolutio.

gata ſunt, continuo Anglici cauſam omnium in Mercatores Ciuitatum in Regno diuerſantium contulerunt: aſſerentes, conſilio & auxilio Mercatorum, piraticam in Anglos exerceri. Poterāt uulgò cauſam belli ignorare. quòd cauſarentur: poſteri Henrici ferrei cognomento, Comitis Holſatiæ, qui attauus erat Ioannis Regis, & Friderici fratris, obligationem ab Angliæ Corona factam, nō legaliter impletam. cùm donatiuum illi expromiſſum non ex fide perſolutū eſſet. Factum igitur, Regi Daniæ militantium, & mari in Anglos incurrentium, Anglici in Orientales Mercatores retulerunt: uel, quod diximus, arbitrantes illos cum Danis ſentire: uel quod ueriſimilius eſt, ex Danis nihil ſperantes, ab his qui ſecum in Regno diuerſarentur, reſtitutionem conati ſunt extorquere. Multis multorū literis ad Regiam Maieſtatem expurgata eſt incuſatio, detecta innocentia. Sed potuit Regi fides fieri: damnificatis omnino non potuit. Cùm per aliquot annos ea diuerſitas ualuiſſet: Reges inuicem miſsis ad alterutrū Oratoribus, ueterem querimoniam extinxere: ceſſauitq; illa in mari uaſtatio. Ioanni tamen Regi ſemper reſpectus erat in Suetiam: ut armis eam recuperet, quando conditionibus propoſitis regnare non libeat. Godlandiam primò Suetiæ parentem, quibuſcunq; modis ſibi deuinxit: cum inuito Suetiæ gubernatore Stenoneſtner milite, is qui Arci, terræq; præerat ex multo tempore Iuuarus Axel, iuſto domino electo Regi, Arcem, oppidum, omnemq; terram conſignauit. Principium bonum totius Regni de proximo ſecuturi. Nam, quod in Suetia diximus, Añ. xcviij. conducta Gregariorum militum manu magna, coëgit uniuerſos etiam nolentes facere imperata: ut ſit in hodiernum trium Regnorum Rex potentiſsimus.

Godlandiam Rex obtinet.

Suetiæ lib. 5. cap. 43.

In Thietmarſios Rex inobedientes, conductis Gregarijs expeditionem parat. Caput. xl.

CAVSAM Thietmarſiæ à patre inchoatam, intermittendam non putauit. Euocatis in Itzeho Primoribus terræ, literas illis Imperiales proponit. Aderat Eccleſiæ Bremenſis nomine Legatio pro Thietmarſis, ex Capitulo & terræ militaribus. Impetitioni Regiæ reſponſum eſt per quendam de Capitulo. Prætenſa ſunt Eccleſiæ iura in terram: commemorata Imperatorum & Regum indulta: quibus nulla ex parte in nouis literis commemoratis, recentes Imperatoriæ derogare nec poterant. nec uolebant. Deliberatū eſt in Concilio Regio. Et iam utriſq; ſtantibus ad Iuris formā, requiſiti ſunt Thietmarſi. Illi dominū ſuū nominaſſe, ſatis eſſe dixerunt: cùm interim miſsi ab Eccleſia, ius illius nō intermitterēt obtrudere. Ita diſceditur: quòd manu militari res agēda uideret. Quæ tamen res dilata

eſt in non paucos annos. Nam poſteaquàm Rex Daniæ per Gregarios pedites, qui tum terram impleuere formidine ſua (Guardiam dixere) Suetiam ad fuga cöegiſſet: & eadem manus poſtea per biennium diœceſim Bremenſem introiſſet, recuperandæ Hadeleriæ gratia, ad uſum D. Magni Saxoniæ Ducis: Rex proxima peditum illorũ promptitudine, et iam uicinitate inductus, eam conduxit in Thietmarſiam: & magnis apparatibus mouit in illorum terram. At is tum fuit exitus, quem ſignauimus in Saxonia noſtra.

¶ Suecorum rebellium inſidiæ in Regem. Stoxholm cum arce capta, Reginam Daniæ Monaſterio ſubtruſam, Raymundus Card. liberat. Caput. xli.

SECVTA ſunt tamen proximè illa tempora, quibus ad eius cladis uindictã cùm Rex peruenire nõ poſſet: Iuuentus per Holſatiam, quorum pars auunculi, patrui, ſobrini illa clade periērũt, atrocibus minis uictores inſectantur: polliciti, cùmprimũ per ætatem arma ferre poterunt: ſi occaſionem nacti fuerint, quod facilè ſperant, Ducẽ ultores ſe futuros paternæ ac conſanguineæ necis. Interim uerò Sueci ubi audiēre, Regem à minori populo retroactũ: pudere cœpit illos ignauiæ ſuæ, quòd ceſsiſſent armis, quæ à ruſtica plebe contrita memoraretur. Igitur conſpirauēre, rebellionem meditantes. Rex ipſe cùm ſperaret, beneuolentia potius, quàm ſæueritate Regnicolàs in fide continere, Regno decedens, Reginam in Regia dimiſit. Quam multi pregnantem rebantur, ut in Regno parturiens, indubitatum illi daret hæredem. At ea ſpes uana fuit. Abiens uerò, Regni Gubernatorem, D. Stenonem ſtare in litem, in omni honore & admi niſtratione confirmauit: eaq́ſ ſecum ſemper eſſe uoluit familiaritate, ut inuitatus, Regem in Regnum comitaretur Daniæ. Inde honoratus ac muneratus, rediit in Suetiam. Sed gentilis feritas populum non reliquit. cùm exagitaret eũ pudor: quòd uictus ceſsiſſet armis. Dolis rem agere conſtituerunt. Vocatur Rex, ut in Regnum reuertatur, obiecturus ſe Ruſsis, quorum excurſionem nunciatam accepiſſet: Nihil opus fore armis à Dania producendis: ſolo illos indigere Principe: uires armorum Regno non deeſſe: copioſos eſſe in Suetia milites Ruſsis repellendis, ſi caput accederet multitudini armatæ. Rex eam non carere ratus inſidijs, noluit tamen de perfidia patenter ſuſpicari: ſed paucis contentus, in Suetiam nauigauit. Venientem cum qualicunq́ſ comitatu paucorum ad cuſtodiam corporis militum, contempſēre: & ſæpè mutato conueniendi loco, ſuſpicionem iniecere Regi, non eſſe ſynceram & integram illorum in Regem ſe deuotionem. Aliquot locis congreſſus, tergiuerſantes deprendit: quærentes occaſionem neſcio quid agendi.

Suecorum dolus.

agendi. Rex aucta in ſe maliuolentiæ ſuſpicione, non ſe illis credidit, ſed quomodo potuit, manibus eorum ſe ſubtraxit. Erupit deinde manifeſtè rebellionis audacia: cùm literis miſsis, accuſarent aut Regem, aut Regios in Regno Procuratores & Officiales: de non impletis ex fide promiſsis. Reginam deinde in arce Stoxholm circumſiſtunt, oppugnantes & ciuitatem, & Arcem. Vrbe potiti ſunt poſt plurimum laborem: Arcem expugnare armis haud poterant. Fame tentarunt. Et profecerũt tẽporis diuturnitate: cùm milites Arcis propugnatores, ex inedia, & omnis generis incommodo cibo morbum contraherent: unde magna pars interijt. Arce dedita, Reginam deduxere in Monaſterium Vuaſten diuæ Brigittæ. Duobus penè annis in libera habuere cuſtodia: donec miſſo in eam rem nũcio, D. Raymundus de latere Legatus Apoſtolicus, Tituli S. Mariæ nouę presbyter Cardinalis, unà cum legatione Conſularium uirorum de Lubeca, de illorum manibus eriperetur: ac in Regnum Daniæ cum honore reduceretur. Suecorum inſultus in Stoxholm. Raymun. Card.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum geſtarum Daniæ LIBER NONVS.

Arma in Suecos Rex parat. Eques auratus, de quo mala ſuſpicio ſuborta erat, in ponte arcis interficitur. Caput. I.

REX interim Daniæ, Suetiæ, Noruagiæ Ioannes, multiplici Suecorum perfidia infeſtus, arma in illos edomandos, & ad iuga reducendos comparauit: mouitq; in hoſtes ac rebelles. Erant nonnulli intra Regnum fideles uiri, quos puduit fraudis & rebellionis in Regem: qui & ſi ſanum ſaperent, uicti tamen longè maiori numero rebellium, quieſcebant. Quod poterant, Regem admonuere perduelles: ea multitudine eſſe in armis Suecos, quòd niſi quinquaginta milia duceret armatorum, nihil profuturum eius aduentum. Factæ ſunt aliquot in aduerſarios excurſiones, & leuia prælia: ſed tum ire copias reduxit. Innotuit perinde Regi: eſſe occultam intelligentiam inter Primarios utriuſq; Regni, qui miſsis inuicem nuncijs, magnæ in caput Regium proditionis crimen molirentur. Id ubi compertũ habuit, ſimulabat omnimodam ignorantiã: cautius tamen adhibitis cuſtodibus, ſibi proſpexit. Emerſit inde grauis ſimultas inter militem quendam Regi proximum: qui Magiſter Curiæ illius diceretur: quiq; proditionis in Regem conſcius, imo Princeps diceretur: & inter aliũ quendam militem. Ad quem

cùm Regia ſuſpicio in Magiſtrum Curiæ memoratum permanaſſet: arbitratus ſe obſequium magnum præſtare Regi ſuo, ſi tanti criminis reum de medio tolleret: militem illũ ad Arcis pontem obtruncat. Stupuere qui uiderant, tantum uirum corruiſſe: incertum, ſi iuſſu, an mactatoris temeritate. Sed cùm non longè poſt eam cædem, Rex ſecuritatē pręſtitiſſet cęſori: arbitrati ſunt uniuerſi, rem non ignaro, neq; inuito Rege patratam. Commoueri grauius uiſa eſt cæſi cognatio: ſed cùm uideret tantum omnium conſenſum, quòd iure cæſus diceretur, in præſens conquieuit. Illicq; ſecuti ſunt motus Regnorum: ut non incredibile uideretur, Militem ſenſiſſe cum hoſtibus in perniciem Regis, cui Magiſter eſſet Curiæ.

Obtruncatur Magiſter Curiæ.

¶ Monita Regis Lubecenſes ſpernunt. Occaſiones armorum ſumentes, per Ducem Fridericum, & Raymundum Card. utrinq; treugis ſuſpenduntur.

CAPVT II.

CVM interea Regina, in contumeliam Regis, in Suetia detineretur, in libera quidèm cuſtodia, ſed quæ abire nõ ſineretur: pro obſide habita. Sed in quos uſus? cùm intentata rebellione, Regios omnes Regno perturbaſſent: mouiſſentq; uicina Regna: ut ea quoq; nõ nihil in Regem intentarent. Et Dania amiſſo coniurationis capite, qui eſcere uidebatur. Noruagia autem, quod in ea diximus, inſtinctu Sueciæ Procerum, rebellionem oſtendebat. Sed aderat Chriſtiernus Regis filius, pro ſua ætate Dux acer in armis: & naſcentem flammam in ſui primordio extinxit. Cùm interea Lubecenſes Mercatores Sueciam pro ſua conſuetudine peterent: & admoniti à Rege, ut ab hoſtibus ſuis auxilia ac conſolationes retraherent, minusq; parerent, Regem ad iuſtam indignationem pertraherent: ut ſineret Præfectos Regionum, non illo quo ſolebat fauore proſequi Mercatores. Captæ ſunt aliquot naues ab Regijs. Naufraga bona Præfecti in cuſtodiam depoſuere. Aucta ſunt grauamina in diuerſantes per Regnum Daniæ, quando neq; Regiæ admonitioni paritum eſt: nec uſpiam appareret, in quo Regi, cuius Regnis fruerentur ad quęſtum, complacarent. Minorata libertas, onera duplicata, naufragia non reddita: aliquantæ naues de mercibus ſuſpectæ Suecorum detentæ, donec cauſa omnis ad diſcuſſionem perueniret. Atq; ea res crebreſcens, exciuit Senatum Lubecenſem: ut quoniam literis inuicem miſsis, nihil ageretur: obſeruato tempore, cùm ex Regno non plures naues Danorum, importantes quæ commeatui urbis inſeruirent, eſſent in portu Lubecenſi, ad ſequeſtrũ ponerentur. Indigna res uiſa regnicolis, querimoniam apud Regem extorſit. Literis res terminari haud poterant. Lubecenſes arbitrati tem

Chriſtiernus Regis filius.

pus

pus eſſe ad arma reſpicere: quando belli ſocios habituri forēt Suecos: cætera quoq; Regna non ſine motibus eſſent: expediunt armamenta: uocant Gregarios milites ad ſtipendia. Concurritur magna peditum alacritate. quòd donatiua iuſta ſperarent, & licentioſam prædā ex Regnis. Interpoſuit ſe medium Regis germanus Fridericus Dux Sleſuici & Holſatiæ. Diu cauſa uentilatur: & uidebantur Lubecenſes ad arma promptiores. Sed dum ille treugas confecit, nūcios mittit inter medios. Intererat de Latere Legatus Cardinalis, qui tum agebat in prouincia Germaniæ, dominus Raymūdus T.S.Mariæ presbyter Card.

Dux Fridericus Regis Germanus.

Raymundus Card.

¶ Pacis conditiones malè captæ, Iuriſperitorum iudicio ſubmittuntur. Reginæ reditus deſcribitur.

CAPVT III.

IS CVM Lubecā uenit, nihil duxit antiquius, quàm eximere belli neceſsitatem: perfecitq;, ut res componerentur, pace ſequeſtra. Adiuuabant illum illuſtres Principes & Domini, Magnus Magnopolen. & Fridericus Sleſuici ac Holſatiæ Duces. Capita autem Pactionū literis domini Cardinalis firmabantur ad memoriam: factiq; ſunt fideiuſſores, idem D. Fridericus Dux, & militares Holſatiæ nō pauci. Polliciti per literas: quòd niſi omnia ex fide impleantur ad conſtitutum diem, ipſi Lubecam reuertantur: inde non egreſſuri, donec ære numerato, capita conuentionis compenſentur. Erat diſputatio inter Lubecenſes, ac memoratos uades: arbitrantibus de ſua parte Lubecenſibus: quòd memoratus Dux Fridericus, cū alijs ſe obſtrinxiſſet, rediturum in eam urbem. E diuerſo contendentibus memoratis Holſatiæ militaribus: aliud eſſe caput in literis, quo ipſi loqui incipiāt: diuerſum ab eo, in quo Princeps ab initio locutus, ſermonem ſuum concluſit. Idq; parati ſint ſubijcere iudicio Iuriſperitorum. Rex interim, cùm & ille præferat: Lubecenſes non impleuiſſe pacta conuenta, non feſtinat eximere damnís & oneribus fideiuſſores ſuos.

Pacis conditiones.

Is eſt rerum ſtatus in hodiernū diem, Anni quarti poſt Mille Quingenteſimum, ad principium menſis Maij, quo hęc ſcribebantur. Quo tempore Regina Danię, iamdudum opera memorati Cardinalis Legati, ante proximam brumam accedente Legatione Lubecēſium, qui ex conſtituto Cōſulares uiros miſerant: ad interpellandos Regni Proceres, ſuper Regis ſui in Regnum ſuſcæptione: ac ſuper omni controuerſia, nauibus Suecorum erepta: in Regnum ſuum deducebatur: Lubecam uenit: uota in Sterneburg, ac Vuilſenaco ſolutura. Simul uiſura filiam, quæ per abſentiam, & diuturnam eius captiuitatem, nupta illuſtriſs. D. Ioachimo Marchioni Brandenburgen. Principi Electori, matri ex cōſtituto occurrerat: uotiq; facta compos, redierat per ean

Anno. 1504. 5. Maij.

Reginæ reditus.

dem Lubecam in Regnum, præter multorum opinionem. Nam erat loquax fama, ſatietate Daniæ plenam, Regnum non reuiſuram. At illuſtris fœminæ religioſa fides, & filiorum amor, non ſinebat in cor eius aliud aſcendere, quàm quod honeſtas ipſa, & fides Coniugalis depoſceret.

¶ DANICAE Hiſtoriæ, per Albertum Krantzium deſcriptæ, finis.

ERRATA in Dania commiſſa.

Folio. 28. in margine infra, lege, Regnum legatum.
52. in medio, lege. aditum prohibuere.
82. lin. 2. lege. Iuſtinianus.
139. ultra medium lege, & expoſitis.
188. prope finem, lege, iacenti, pro iacienti.
192. prope medium. lege, equos, non, æquos.
202. ſupra medium, lege, incolæ. non, nicolæ,
211. poſt medium, lege, pecoribusq́ꝫ fœcundam.
235. lin. 7. lege, exanimis. pro, examinis.
282. prope medium. lege, illuſtres uiros. non, uires.
Poſt ſupra medium infra, lege, impatientiam.
251. poſt medium, lege circumuolant.
252. ſub capitali, lege, ubiq́ꝫ Regi operam, non Regem.
262. lin. 9. lege, animum, pro annuum.
315. lin. 7. ſuperfluit, Holſa.

S V E T I A.

T O M V S II.

S V E C I Æ R E G E S.

N O M.	Lib.	Cap.	N O M.	Lib.	Cap.
Albertus	5	31	Hotbrodus	1	18
Alricus	1	37	Hotherus	eo.	21
Aluerus	eo.	48.	Hundingus	eo.	16
Amander	5	15	Iarmericus	2	24
Aquinus	eo.	16	Ingellus	eo.	19
Atislus I.	1	19	Ingo	eo.	18
Atislus II.	eo.	22	Ioannes	5	42
Biornis	5	4	Magnus I.	eo.	17
Birgerius I.	eo.	23.	Magnus II.	eo.	24
Birgerius II.	eo.	26	Magnus III.	eo.	27
Carolus I.	eo.	19	Magnus IIII.	eo.	28
Carolus II.	eo.	39	Margareta	eo.	33
Chriſtiernus I.	eo.	40	Olauus	eo.	10
Chriſtiernus II.	6	1	Oſtenus	eo.	7
Chriſtopſtorus	5	38	Regnaldus	1	46
Emundus	5	11	Regnerus	eo.	17
Ericus I.	1	38	Ringo	2	20
Ericus II.	eo.	43	Sichtrugus	1	12
Ericus III.	5	6	Siuuardus	eo.	42
Ericus IIII.	eo.	9	Sorlus	5	3
Ericus V.	eo.	22	Stinckel	eo.	15
Ericus VI.	eo.	35. 36	Sturbiornus	eo.	8
Erici fratres	eo.	13	Suetiæ Interregnum	1	35
Fro	eo.	1	Suerco	5	18
Gotarus	2	23	Suibdagerus	1	13
Haldanus I.	1	40	Vffo	eo.	15
Haldanus II.	eo.	44	Vnguinus	eo.	45
Halſtenus	5	14	Vualdemarus	5	24
Haſmundus	1	14	Vuichlerius	eo.	5
Herotus	5	2			

GOTORVM Reges, & DVCES.

NOM.	Lib.	Cap.	NOM.	Lib.	Cap.
Antinus	1	25	Hummundus	2	17
Armanaricus	2	15	Oſtrogota	eo.	4
Berobiſta	1	33	Tarnarus Dux	eo.	8
Cannabas	2	10	Turiſmundus	eo.	17
Cinna	eo.	7	Veducas Dux	eo.	8
Decibalus	eo.	3	Veſpa Dux	eo.	eo.
Dietmarus	eo.	17	Vualamir	eo.	17
Dorpaneus	eo.	2	Vuitimarius	eo.	16
Gibericus	eo.	13	Vuinitarius	eo.	17
Hermundus	eo.	17			

OSTROGOTORVM Reges, & DVCES.

Ageſilan	4	28	Fritigernus	2	27
Alaricus	2	29	Ildonadus	4	2
Amalaſuinta	3	20	Lenigildus & Lemnia	eo.	30
Amalricus	eo.	18	Rendigiſilus	3	30
Araricus	4	3	Rhadagaſus	2	29
Atalaricus	3	21	Richardus	4	31
Athanagildus	4	29	Theias	eo.	22
Athanaricus	2	28	Theodemir	3	10
Athaulfus	eo.	32	Theodatus	eo.	22
Bectericus	4	32	Theodericus	eo.	11
Chintaſindus	eo.	38	Totilas	4	4
Chutilan	eo.	36	Valemir	3	9
Ericus	3	8	Vitigis	eo.	34
Eudo Dux	4	40	Vuiditis Dux	4	27
Flauius Reſcindēdus	eo.	39			

VVISIGOTORVM REGES.

Sigericus	2	34	Theodericus II.	3	7
Sinkilan	4	34	Theuda	eo.	29
Siſebodus	eo.	33	Tolgan	4	37
Siſenandus	eo.	35	Toriſmundus	3	5
Tendigiſlaus	eo.	28	Vuallia	2	35
Teodericus I.	3	3			

ALBERTI KRANTZII Ham-burgen. Chronographi, in Hiſtoriam re-rum geſtarum Sueciæ, & Gotorum,

PROLOGVS.

SVEONIAM, ſiue Suetiam, & ut uulgò appel
lant Suediã, de Antiquitatibus ſuis ſcrutaturi: ſitũ
ante omnia Regionis, Veteribus incompertum, paucis attingamus,
prius quàm ad Res geſtas in, & ex ea perueniatur. Habet hæc ob occi Suetiæ de-
dua parte ſui Gotos: & ciuitatẽ Scarcanam. A Borea Vuormilanos, ſcriptio, &
cum Scritenfinnis: quorum caput Halſingaland. Ab Auſtro Scani- ſitus.
am, & latitudinem Baltici maris. Ab Oriente Ripheos montes attin-
git: ubi deſerta ingentia, & niues altiſsimæ. Ferunt gentem quandam
ex montanis in plana deſcendere ſolitam (ſed incertum unde ueni-
at) & facta præda, rurſum auia ſua repetere. Annua eſt illa excurſio;
nonnunquàm in biennium, aut triennium dilata. Quibus niſi uiribus
totis reſiſtatur, omnem depopulantur regionem. A Ripheis in Au-
ſtrum Ruſsi morantur: gens magna, olim ad Meotidas paludes exten Ruſsi.
ta: nunc à Tartaris latiſsimos campos tenentibus, anguſtius habitare
cõacta. Adhuc tamen multa centena milia colunt agrorum: aut paſcu
is inſident. Huic genti aſsidua ſunt bella cum Suedis, ad noſtram uſq;
memoriam perdurantia. Nunc feruntur fœdera, agente illuſtriſsimo Anno Chri
trium Regnorum Rege Ioanne: qui crebram ab ea gente legationem ſti 1504.
accæpit intra proximos annos. Sed non eſt diuturna quies in gente il- Autori cõe-
la. Sueonia regio, inter Aquilonares fertiliſsima. Ager frugibus & taneo.
melle opimus. Pecorum fœtu ac paſtu, omnibus antefertur. Oppor- Sueonia.
tunitas fluminum & ſyluarum, ubiquè magna. Peregrinis mercibus
omnis Regio plena. quòd domeſticis rebus abundet ad commutatio-
nem faciendam, pellibus, ac metallis, præſertim Cupro abundans. A
Normannis, & Danis altiſsimorum iugis montiũ diſcreta. Et quàm-
uis omnes Hyperboreæ gentes hoſpitalitate ſint inſignes: præcipui Sueonũ ho-
tamen ſunt Sueones: quibus eſt omni probro grauius, hoſpitium de- ſpitalitas.
negare tranſeuntibus: ita, ut ſit certamen, quis aduenam hoſtem ex-
cipiat. Cui omnia exhibens hoſpitalitatis iura, quotquot diebus per-
manſerit, egredientem commendat amicis, itinere quod inſtituit com
morantibus. Populi Sueonum ſunt multi, uiribus & armis egregij:
equis & manibus æquè fortes: ſtrennuiquè aut mari, aut terra bella-
tores. Ex his proximè DANIS habitant GOTI, qui Occidenta Goti Occi-
les dicuntur. Nam alij ſunt Orientales. Ad occiduos quidèm ſeptem dentales.
itinere dierum, à Scania peruenitur in ciuitatem Scareanam. Inde

Oſtrogotia protenditur iuxta mare, uſq; ad Bircam, pręcipuum olim oppidum. In confinio Sueonum ad Boream, habitant Scritenſinni: quos aiunt curſu feras pręire. Ciuitas eorum Halſingland: quod idem eſt nomen regioni. Hæc eſt ſita in altiſsimis montibus, qui Ripheis cõfines ſunt: ubi nix durat perpetua. Homines gelu recocti, domorũ tecta non requirunt. Carnes ferarum in cibo, & pelles habent pro indumento. Et ut Antiquitatis aliquid attingamus: Nobiliſsima gens Sueonum, Templum habuit, quod Vpſola dicitur: ſedes hodiè Metropolitana Regni ibi perdurat, non longè à ciuitatibus Sictona, & Birca. In hoc Templo, quod totum fulgebat ex auro, ſtatuas trium uenerabantur Deorum, antea quàm Chriſto crederent. Potẽtiſsimus Thor, in medio triclinio ſtrato puluinari colebatur. Hinc inde latera eius cingunt Vuodan, atq; Fricco. Thor inquiunt præſidet in aëre: tonitrus et fulgura, uentos & imbres, ſerenitatemquè gubernans, fruges adminiſtrat cum fructibus uniuerſis. Alter Vuodan, hoc eſt fortior, bellis pręſidet: hominibusq; fertur in hoſtes uires ſubminiſtraſſe. Tertius Fricco, pacem & uoluptatem moderatur. Cuius etiam ſimulacrum turpitudinem præ ſe ferebat. Vuodanem ſculpunt armatum, ut alij Martem. Thor autem cum ſceptro, Iouem uidebatur exprimere. Arbor iuxta templum ſtabat ingens, patulis diffuſa ramis, æſtate & hyeme iuxta uirens. Genus eius nemo potuit edicere. Fons ſcaturiuit ad locum ſacrificiorum. Sacrificaturi, hominem hic immerſere uiuum. Qui ſi facile mergeretur: fauſtum renunciauere uotũ. Aurea catena fertur cinxiſſe Templum: ad mœniana, domusq; faſtigia ſuſpenſa latè, rutilans acceſſuris. Nam Templum in planicie ſitũ, montibus ambitur. Si peſtis, aut fames ingruat: Thor ipſi ſupplicatur. Si bella: Vuodan. Ad Nuptias ineundas, Fricconi ſacrificabatur. Poſt nouennium, totius Regni celebritate Templum uiſebatur. Ne Regibus quidèm immunitas à mittendis donarijs. Reges aliquando Chriſtiani, quòd ſacrilego à cultu huiuſmodi abſtinerent: Regno ſunt deſtituti. Nouem diebus ſacrificia peragebantur: nouem per ſingulos dies animantium genera, in quibus & homo ſacrificabantur. Sed hæc de ſuperſtitione Gentilium, ſupra quàm ſatis dicta ſint. ut cognoſcamus: idem Dæmoniorum genus, in omni natione indebitum ſibi cultum uendicaſſe. Nunc tamen largiente DEO, omnis ubiq; Prouincia, ab annis trecentis, & ſupra, Chriſti Eccleſijs plena eſt: hodieq;, qui Annus eſt poſt mundo datam ſalutem, Milleſimus Quingenteſimus, ſyncera religione Regnum omne perſeuerat.

Scritenſinni.

Halſinglãd.

Vpſola templum.

Idolorum ſeruitus.

CAL-

¶ ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Sueciæ, & Gotiæ geſtarum LIBER PRIMVS.

¶ Sueci Gotis (qui & Getæ) congeneres. Gotorum laudes & uictoriæ narrantur. Ingreſſum Operi parat Autor. Caput. I.

HVIVS autem Gentis egregiã laudem, ſupra modum extulit natio Gotorũ: inde uetuſtiſsimis temporibus egreſſa, per Aſiam diu dominata: & in Europa multis ſeculis, multisquè in Prouincijs Regna conſtituens. Et quidèm Suetiæ atquè Gotiæ præclaras res, uno contextu commemorandas cenſemus. quòd ſub unius Principis auſpicijs, à multis retrò ſeculis utraquè gens degebat, unius Regni finibus incluſa. Nõnunquã uerò, ut fieri ſolet, inceſſere ſimultates. quòd quæquè natio Principem ſuum ſectaretur. Sed ea tamen diſceſsio non diu ualuit, quo minus ad unius Regis gubernacula denuò conceſſere. Suetiæ quidèm domi, & uicinis in locis nomen præualuit: foris autem, & in longinqua militia, Gotorum gloria, ſublimioribus longè titulis inclaruit. quòd Romanis, rerum dominis, diu ea gens colluctata, aliquoties quidèm repreſſa quieuit. Aliquando magnis Romanorũ cladibus ſe uindicauit: Nonnunquàm pari manu conflictans, diſceſſit. Demum Romanum proculcans Imperium, Italiam peruaſit: urbem Romam uaſtauit. In eadem Italia Regnum annis multis tenuit. Gallias occupauit. In Hiſpanijs Regna fundauit: & ex eo ſanguine nobiliſsimas Domos Principum erexit. Qua in re Romani Scriptores (pace illorum dixerim) non tam in Barbarorum, ut ipſi uocant, quàm in ſuorum laude profuſi ſunt. Originem autem Gentium attingentes, refugiunt in Scythiæ uaſtiſsimas ſolitudines: ignorantes, de magnæ GERMANIAE finibus Gotorum, Cimbrorum, Vuandalorum examina prodijſſe. Quod ſuis in locis, & iam ex parte oſtendimus: & ubi opus fuerit, pandemus. Et quoniam promiſcuè Gotorum atquè Sueonum res geſtas in ordinem digerere propoſitum eſt: principium ab Gotis ſumere, ex re uiſum eſt. quòd eorum egreſsio uetuſtior eſt, quàm ulla rerum in Suecis commemoratio, ab Autore quem ſequimur. Is eſt Saxo Grammaticus Sialandicus, uir in primis diſertiſsimus: & ut confidimus, Antiquitatum in gente ſua fideliſsimus renouator. In cõmemorandis autem Gotorum (qui & Getę) antiquitatibus, Iordanem Archiepiſcopum Rauennatem, natione Gotũ ſequimur

Gotorum laus, & uictoriæ.

Autoris intentio.

Saxo Grammaticus.

Iordanes.

ſequimur autorem: præſumentes, hominem pro ſua dignitate, procꝫ
gentilium ſuorum non uana laude, uera diligenter exquiſiuiſſe. Nam
Dion Græcus. habuit & ille Autores Dionem græcum: qui opus ſuum de Getis in=
ſcripſit: & Ablabium Senatorem Romanum, gente itidem Gotum:
Ablabius Gotus. ad quos pertinebit fides relationis. Noſtrum erit, diligenter proſequi,
quæ ab illis traduntur: interiectis nonnunquàm, ſi qua nobis propius
habitantibus, primæuæ Gotorum regioni comperta ſunt. Nam quod
illis ueteribus, temporis propinquitas, ad indagandam ueritatem po=
tuit contuliſſe: hoc nobis longè poſt ſcribentibus, ipſa loci uicinitas in
dicare poterat. Operæprecium autem iudicaui: initio commonere le=
Goti, Getæ. cturos, promiſcuum eſſe uerborū uſum apud Veteres: ut Goti, ijdem
quocꝫ qui Getæ uocitentur. Eiuſcꝫ rei locuples nobis Autor eſt Stra=
bo Geographus: qui utrocꝫ uiciſsim in eadem gente utitur uocabulo.
Paulus Oroſius lib. primo teſtis accedit. Modo, inquit Getæ illi, qui
& nunc Goti: quos Alexander uitandos enunciauit: Pyrrhus exhor=
ruit: Cæſar etiam declinauit. & reliqua. Nunc ad rem ipſam ueniamus.

¶ Scandzia Veteribus, Scandauia, ſeu Scandinauia, nunc Scandia deſcribitur. Gotorum item prima emigratio.

CAPVT II.

CLAVDIVM Ptolomæum uocat Iordanes teſtem,
Scandzia inſula. Scandziam uocari inſulam in mari Sarmatico, ſiue Ger
manico. Nam utriuſcꝫ Prouinciæ latera alluit: Sarmatiæ quidèm occi
dua, ſed Germaniæ Borealia. Qua de inſula in ſinu Codano (iuxta Me
lam & Plinium) ſita, multarum fit origo gentium & officina, ſiue uage
na nationum, per terrarum orbem inundantium malo habitatorum.
ut cōprobetur eſſe uerum, quod propheticus ſermo denunciauit. Ab
Hierem. 1. c. Aquilone inquit, pandetur omne malum ſuper habitatores terræ. Ve
rùm poterat ætate Claudij (ſcripſit autem ſub Imperatore Adriano)
hoc nomen inſula tenere: ut Scandzia, uel Scandauia, uel Scandina=
uia (omnia enim hæc paſsim à diuerſis feruntur) diceretur: ſed ut eſt
apud Plinium, teſte Xenophonte, Peninſula grandis in Codano ſi=
nu, quod eſt mare Germanicum, ſita eſt: quæ Baltia dicitur: unde ma=
re illud Balticum appellatur. Ea uerò ab Aquilone terram habet con=
tinentem, alijs lateribus tota mari circūflua. Ad Orientem habet Sar=
maticam: cuius nunc maritima pars Liuonia, atcꝫ Pruſsia eſt. A Meri=
die Vuandaliam: quæ nunc tota in linguam Saxonicam tranſiuit. Ab
Occidente Angliam: quæ olim dicta eſt Britannia. Quæ Baltia, tria
nunc continet Regna. tanta diffunditur magnitudine, montibus, flu=
Sueonia, minibusquè, & maris ſinibus interpolata, Daniam, Suediam, Nor=
Suedia. uagiam. In quarum media, quam alij Sueoniam, alij uerò Suetiam,
populares

populares Suediam appellant, hodiè etiam extat natio Gotorum, & regione à cæteris Suedis diſtincta: & ſuo nonnunquam Rege gauiſa. Ex hoc & Suediæ Regno, qualicunq; occaſione, uel multitudine habitatorum anguſtata, uel fame compulſa (quod poſtea Longobardis è Scania migrantibus accidit) uel bello preſſa: quod ipſum quoq; ſolet nouis ſedibus quærendis cauſam dare: fertur gens Gotorum eniuiſſe populariter ſub Rege Herich: quem nos latino nomine dicemus Ericum. Sed nulla ſignat Iordanes tempora: uerùm ex his, quę ab ea gente in Aſia & Europa patrata memorantur, tempora uetuſta colligi poſſunt. Habeo teſtem, qui confidenter aſtruat: ſub Otoniele Iudice Hebræorum, ante Regum tempora (nam is ſtatim ſucceſſerat Ioſue, Moyſi ſucceſſori) facta ſit gentis huius emigratio: hoc eſt, Anno mundi, ter Milleſimo, Septingenteſimo, nonageſimo, & circa: quod erat ante natum Chriſtum Milleſimo, quadringēteſimo, ſexageſimo. Nam & quæ à Gotis magnificè geſta feruntur in Aſia, tantam Antiquitatem depoſcere uidentur.

Gotorum emigratio prima.

Anno mundi 3790.

Anno Christi 1460.

Godland am Goti primum obſidentes, anguſtia terræ Rugiam dimouerunt: qua creſcentes item, in Orientales proficiſcuntur. Caput. iij.

PRIMA egreſsis ſedes fuiſſe perhibetur Gotiſcandza, ut aiunt inſula. Ego Godlandiam nunc uulgo appellatam eam fuiſſe exiſtimo: cuius nomen in hunc uſquè diem perſeuerat. Quid non mutat æui longæua Vetuſtas? Facilè autem fuit ex Gotiſcandza, Godlandiam commutare. Ea uiſa eſt migrantibus ad ſedem anguſta: quàmuis. xviij. miliaribus Teutonicis tendatur in longū. Etiam maritimarum pertæſi ſedium, continentem proximam feruntur enauigaſſe. Ad Auſtrum quidem tendentibus, prima occurrit Vlmerugorum, nunc Rugiorum prouincia. Vuandalorum hic genus habitabat. Extat hodiè maritima regio, quæ Rugia dicitur: quam poſtea etiam primam ſedem delegerunt Longobardi, Scania egreſsi. Quod in Dania commemorauimus. Sed tum Goti è Suedia in Godlandiam, inde Rugiam traijcientes: conſerto prelio, habitatores expulerūt; ipſiq; conſiſtere delegerunt. Mox cum finitimis colluctati Vuandalis, imperium ſuum in illos protulerunt. ut omnem quæ nunc eſt Pomeraniam, Poloniam, atquè Magnopolim prouincias, ſupra & infra ſe, ſuæ fecerint ditionis. Conſiſtunt aliquot hic annis per tempora quatuor Regum. Ea tamen quæ illo tempore ab illis geſta ſunt, quia ad comparationē ſequentiū exilia ſunt, cōmemorationē non meruerunt: & tu lit temporū iniuria, ut necdū cōualeſcētib. literis in gente Barbara, frequētiores tū fortiter agere, quàm doctè ſcribere curarunt. Excreſcente

Gotiſcādza

Godlandia.

Vlmerugori, Rugij.

Daniæ lib. 2. cap. 20. 21.

uerò populi multitudine, exercitationeq́ armorum audétiores faſtij uberioribus ſe dignos ſedibus, anguſtias Rugiæ dedignantes arbitra-
Filimer Gotorum Rex bantur: & iam ſub Rege Filimer, magni Gadarielis filio, emigrandū ſibi putauerunt. Placuitq́ in commune, Orientem uerſus profectionem intendere. Nam ſub oculos erat Pomeraniæ infœcundum ſolū: & quod multo uix labore ſubactum, non totum panem polliceretur colenti. Igitur per Polonos recta contendunt in Orientem: non antę quieſcentes, quàm Meotidis confinia paludis attingerent.

¶ Ponte traijcientes Goti, illo facto, ex gente una duas faciunt. Spalos debellantur. Scythas Pontico mari petunt, Cimmeriam inhabitantes. Caput.iiij.

HIC Rex Filimer, cùm diſiectis per arma habitatoribus ſuis collocandos putaret: ponte tamen facto, exercitum trans flumen traijcere curauit, quòd feracior illa Regio uideretur. Magno itaq́ molimine ponte perfecto, copias cœpit traijcere. Et in medio conatu cùm adhuc multi reſtarent traijciēdi, pons fractus diſsilijt: & qui tranſierunt cum Rege ſuo, petita loca tenuere. Qui uerò reſtiterant cum his, qui iam uiarum pertęſi quietem amabant, ibi conſedêre. Ita ex una gente, duæ mox emicuere. Nec erat facilè in partem alterā peruenire, quòd is locus tremulis paludibus inperuius erat. Veruntamen eis in locis inacceſsibilibus, & uoces armentorum exaudiri, & humana deprehendi ueſtigia, commeantium atteſtatione ferūtur. Ea uerò pars Gotorum, quæ apud Regem Filimer emenſo amne tranſpo-
Goti Spalos ſuperant ſita eſt, optatum potita ſolum, ad gentem Spalorum peruenit: conſertoq́ prælio, uictoriam non difficulter aſſequitur. Exinde iam omniū uictores, ad longinqua Scythiæ Pontico mari uicina, properant. Hæc prima illis ſedes memoranda: unde gentis iam nomen inclaruit. Ea uictoria diu in gente priſcis Carminibus de more colebatur: quod unū (teſte Cornelio Tacito) in omni gente Germanorum memorandum genus eſt. Accedit Ablabius Gotus, in Romanum uſq́ Senatum perueniens. Idem Saxo Sialandicus conteſtatur: magnam ſe partem ueteris hiſtoriæ, ex Carminibus, quæ in memoriam Herōum canebantur, collegiſſe. Libet hoc loco Herodoti, hiſtoriarum patris, teſtimonium de Scythis introducere. Is enim Maſſagetas aſſerit Scythas ſedibus expuliſſe: & illos profectos in Cimmeriam, pepuliſſe habitatores: ſedesquè tenuiſſe. Commemorat quidèm Ptolomæus Maſſagetas in mediterraneis Aſiæ, in regione Scytharum conſediſſe. Sunt tamen hodiè
Maſſagetæ. Maſſagetæ in Sarmatia in medijs Letuanis: quorum regionem Goti tranſeuntes in Orientem, uaſtaſſe uideri poſſunt: ut inde Cimmerios propellerent. Iam enim Scythę appellari cœperunt Goti generali. Prouinciæ

uinciæ nomine: poſtquàm in regione Scythica ſedes defixerunt: pulſis quidèm Cimmerĳs, ibi Scythas (ſic enim iam dici poterant Goti) conſediſſe. Nec tamen quieuit gens bello nata, quo minus mediam regionem tranſeuntes, ad mare uſq; Ponticum peruenerunt. Quod idē Herodotus non tacet. Nam non contenti expuliſſe Cimmerios ſedibus ſuis: ſecutos quoq; perhibet excedentes. Sed tum Gotos aberraſſe uia: quòd Cimmerĳ ſiniſtrum caperent iter: illi dextrum euntes, in latera Tauri montis, ad Pontum uſq; peruenerūt. Sed quamdiu Rex illis fuit Filimer, in Cimmeria permanſere. Inde poſtea digreſsi, retrò abierunt in Miſiam, Thraciamq;: & uicinā impleuere Datiam ad Danubium: quæ montibus in coronæ ſpeciem cingitur. In ſuſpicionem uenio, Datiam illam Ripenſem, nomen ex Gotorum ſocĳs traxiſſe. Crediderim, in emigratione Gotorum, Danos ſe miſcuiſſe migrantibus: quo modo Normannis multis poſt ſeculis, ĳdem ſe Dani in contubernium contulerunt, cùm littora Franciæ primùm popularentur, inde habitarent. Quod in Noruagia dicemus.

❡ Filimere defuncto, Goti Miſiam, Thraciam, & uicinam Datiam implent. Claris uiris inſignes, alioqui idololatris. Caput. v.

CVM uerò in has regiones tranſiſſent, iam ſepoſitis nationibus, in Miſia, Thraciaq; Goti, & in Datia Dani conſederunt: inuerſis paulisper nominibus: ut ex Gotis Geti illi, & iſti ex Danis Daci ſint deinceps uocitati. Hæc certa magis coniectura, quàm probato Autore ſuſcæpi. Nam & Strabo, inter Græcos tum cōorta illa ſimilia nomina, arbitratur ex captiuis: ut uenundati gentilia nomina ſeruarent: & alĳ Getæ, alĳ Dani, alĳ etiam Syri ſint appellati. Per quæ tempora, non ſatis in hiſtoria diſtincta, magnos Getæ, qui & Goti, Reges habuere, prudentia, fortitudine, & religione, qua tum poterant, inſignes. Memorant Salmaxorem: quem miræ Philoſophię, incredibilisq; eruditionis fuiſſe teſtantur. Sed ante illum fuiſſe Zeuten, non uulgaris ſapientiæ uirum. Poſt etiam Dicinæum: quo tempore Sylla Romanarum rerum potitus eſt. Poſt illum extitiſſe Comoſicū: qui & Rex, et Pontifex genti fuiſſet. Quartum uerò fuiſſe Salmoxen. Sed hæc per anticipationem re longè poſt futuris ſeculis dicta ſint. Ceterum nulla illis ætate defuiſſe ferunt, qui etiam ſapientia Getas erudirent: & penè omnibus Barbaris Goti ſapientiores extitiſſe perhibentur, Græcisq; penè ſimiles: ut refert Dio: qui hiſtorias, Annalesq; eorum Græco ſtilo compoſuit. Qui etiam dicit Tarabuſteos, deinde Pelleatos uocitaſſe eos, qui inter ipſos generoſi extabāt: ex quibus Reges & Sacerdotes ſibi coāptabant. Adeò autem laudąti fuere Getæ: ut

Gotorum prudentes.

Dio.

Tarabuſteſ, & Pelleati Goti.

kk Martem,

Martem, quem Deum belli putauit Antiquitas, apud ſe dicerent progenitum. Quod inſignis Poëta non ignorabat, dum diceret. Gradiuumq́ patrem, Geticis qui præſidet armis. Quem Goti ſemper aſperrima placauere cultura, morte ſcilicet captiuorum: opinantes, bellorū præſidem aptè humano ſanguine placari. Sed reuertamur ad narrationis ordinem, quem inſtitimus.

¶ Vexorem Ægypti Regem, Goti fugant. Aſiam tributariam faciunt. Parthicum Regnum primi fundant. Illorum uxores, abſentibus maritis, hoſtes eas inuadentes, propellunt. Caput. vi.

CVM adhuc Goti ad Meotidas paludes habitarent, Re-
Tanauſis. gemq́ ſuæ gentis Tanauſim haberent: Vexores Rex Ægypti nationum omnium uictor, bellum Gotis, tum Scytharum nomine uocatis, intulit. Tempus hoc erat, quo Aſſyrijs Soſarinus, & Sicionijs Inachus Rex eſſet: centum quinquaginta annis poſt emigrationem. Præmiſit ergò Vexores Rex Legatos, qui hoſtibus parendi legem dicerent. Sed Goti iam ante de aduentu Regis à finitimis certiores facti, Legatis reſpondēt. Tam opulenti populi Ducem, ſtolidè aduerſus inopes occupaſſe bellum. quòd magis domi ſuæ fuerit illi timendum: quòd belli certamen anceps, præmia uictoriæ nulla, damna ſint manifeſta. Igitur non expectaturos, ut ad ſe ueniatur: cùm tanto in hoſte ſibi plura ſint concupiſcenda, ſed ultrò prodituros obuiam. Nec dicto res mo-
Rex Ægypti Gotos fugit. rata. Quos cùm tanta celeritate uenire Rex didiciſſet, in fugam uertitur: & exercitu cum omni apparatu belli relicto, in Regnum trepidus ſe recępit. Gotos ab Ægypto paludes prohibuere. Exinde reuerſi, Aſi-
Aſiam obtinent. am perdomitam, uectigalem fecere: modico tributo, magis in titulum Imperij, quàm in uictoriæ præmium impoſito. Quindecim annis pa-
Reuocātur ab uxoribus Goti. candę Aſiæ immorati, Vxorum flagitatione reuocantur per Legatos: denunciantiū, ni redeāt, ſobolē ex finitimis ſe quęſituras: nec paſſuras, ut in poſteritatem Gotorum gens per fœminas intercidat. Prima cum Ægyptijs pugna apud Phaſidem prouinciam, quę à flumine nomen habuit, erat. Vnde toto nunc orbe Diuitum menſis precioſum luxu-
Phaſidū auium patria. riæ irritamentum Phaſides aues aduolauerunt. Tanauſis ergò Gotorum Rex, cùm fręnum domitæ Aſiæ, impoſuiſſet: exigendi tributi poteſtatem, amico Medorum Regi Sorim permiſit. Ipſe contentus gloriæ præmio, auri & argenti contemptum præ ſe ferebat. Sed erant in exercitu eius, qui pulchritudine Aſiæ capti, manere ibi peroptarent,
Parthorum Regni origo. Rege permittente. Qui (ut Pomp. Tragus teſtis eſt) Parthicum deinde Regnum fundauere: gens origine Gotica, patriam uirtutē referēs, Romano ſemper aduerſata Imperio: unde etiam hodiè Scythica lingua,

gua, Parthi fugaces dicuntur. Sic enim ex interpretatione uerbum ſo=nat. eo quòd patriam fugerint. Aut quòd in fuga magis ſint timendi: tum maximè ſagittis infeſti inſequentibus. Mortuo deinde Tanauſi, qui tantam gloriam comparauit, diuinos illi honores contulerunt: & inter Heröas, imo etiam numina coluerunt. Poſt cuius exceſſum, cùm ſucceſſor exercitum foris haberet: armata penè omni ſua iuuentute, domi indefenſus agebat. Gens non longinqua, concæpto in Gotos odio: ſciens omnem iuuentutem foris militare, facto agmine, Prouin=ciam defenſoribus uacuam, rebantur inuiſere, prædam inde relaturi. Sed Gotorum fœminæ, uiris abſentibus, non paſſæ haberi contem=ptui, ſeſe perarmāt: & quòd uiros fortiſsimos haberent, eorum exem=plo doctæ, hoſtibus obuiam pergunt. Conſertoq; prælio, uertunt in fugam. Quæ res etiam in eo ſexu gloriam peperit: præluſitq; uenturæ Amaſonum ex eadem claritudini, Quarum initium tali occaſione proficiſcitur. Gotharum muliebris uictoria.

Amazonum origo à Gotis: & earum ritus deſcriptio, Caput. vij.

IVSTINVS Pompeij Trogi abbreuiator, nulla Go=torum expreſsione, ſed generali Scytharum appellatio=ne contentus: quòd Gotorum gens iamdiu in Scythico ſolo manſitabat, narrat Amazonum originem. Quem ſecutus Paulus Oroſius, cùm de Scytharum fœminis ſermonem, quem repetemus, te=xuiſſet, Gotorum ſubinfert mentionem. oſtendere uolens, qua de ra=dice proceſſerint. Sed Iordanes Rauennas, Archiepiſcopus, Dionem ſecutus Græcum, & Ablabiū Senatorem, profeſſa uoce teſtatur: Go=tos fuiſſe, quorum origine prodierint Amazones. Res autem talis ab Iuſtino, & Oroſio memoratur. Duo Regij iuuenes, Plinos, & Scholo=pitius, à Gotis per factionem Optimatum domo pulſi: ingentem Iu=uentutem ſecum traxere: & in Cappadociæ Ponticæ ora, iuxta fluuiū Termodoontem conſidentes, campos, ibi Temiſyrios ſibi ſubiecere: ubi proxima quæq; tum populantur. Conſpiratione finitimorū per inſidias trucidantur. Horum uxores exilio, ac uiduitate afflictæ, arma ſumpſere: fineſq; ſuos ſubmouentes, qui occurrerant primo, mox in=ferentes bella defendunt. Nubendi quoq; finitimis animum amiſere: ſeruitutem, non Matrimonium appellantes. Singulare omnium ſecu=lorum exemplū: auxere Rempublicam ſine uiris. Iam etiam cùm con=temptu uirorū ſe tuentur: & ne infeliciores aliæ alijs uiderentur, uiros qui domi remanſerant, interficiunt: præſertim, ut ex ſimili conditione par omnibus animus eſſet, ultionem quoq; cæſorum coniugum exci=dio finitimorum conſequuntur. Tunc pace armis quæſita: ueritæ, ne Amazonū origo.

prole rareſcente deficerent: externos concubitus uicinarum gentium ineunt: factis Nundinis ſemel in anno: ita, ut eadem die, anno reuoluto reuertentes in idipſum, quicquid maſculini ſexus edidiſſent, patribus reddidiſſent: quicquid fœminei, matres ad arma bellica erudirent. Necq; enim uirgines earum ad penſa fuſum rotabant, ſed equis & armis, ac uenationibus tempora terebant. Sunt qui dicant: quòd editis maribus, nouercali odio infantis miſerandi fata rumperēt: ita ut apud eos deteſtabile foret, maſculum puerperium, quod in omni reliqua gente ſolet eſſe uotiuum. Quę illarum crudelitas, maximum terrorem uicinis gentibus ingerebat. Nam quæ rogo ſpes eſſet capto? ubi nephas habebatur, ignoſcere etiam filio. Puellis autem dextras mammas inurebant: ne iaculorum iactus impedirentur. Vnde & nomen acceperunt, ut Amazones, hoc eſt, ſine mamma dicerentur. Scio nonnullos iſta lecturos, ſuſpicari: ne Gotis ea res afficta uideatur: quòd Iuſtinus & Oroſius ea de Scythis, nulla Gotorum facta mentione, commemorent. Sed ego in omni ea relatione, fidem in autores reijcio, Iordanem, Dionem, atq; Ablabium. Vtinamq; nobis. xij. illi Senatoris libri adeſſent: quos ſe Iordanes curſim lectitaſſe, & inde quæ ſcriberet memoriter tenuiſſe commemorat. Certiora cuncta teneremus, ſi pro rei magnitudine ſcribendi, temporaquè deſignandi, Iordanes diligentiam adhibuiſſet. Sed tamen temporū ratio conſentit narrationi. Nam iuxta ſupputationem Euſebij, tum Goti apud Cimmerios habitabāt: quando egreſsis de Scythia iuuenibus, in Ponto ad fluuium Thermodoontem, Amazonum origo à cunctis memoratur. Nec diſſentit locorum commemoratio. quando exulantum fuga è Cimmerio in Pontum, hoc eſt, Cappadociam, ueriſimilis perhibetur,

Autotis excuſatio.

Ablabij ſcripta.

¶ Amazonum Reginæ: earum officia, uictoriæ, & uirtutes. Caput. viij.

FOEMINAE ubi uirilem uigorem induerunt: duas ex ſuo numero Reginas creauere: ut & domi, & foris res ſtrennuè adminiſtrarentur. Lampedo, & Marpeſia dictæ ſunt. Quarum altera domeſticis rebus ordinandis ac defenſandis pręfuit. Altera forenſem Militiā adminiſtrabat. Marpeſia ea fuit. Quę fœminarum agmine ſumpto, nouum genus Militiæ inibat, nouumq;, & ante inauditū agmen deduxit in Aſiam. Diuerſaſq; gentes bello exuperans, aliaſq; bello concilians, ad Caucaſum montem peruenit. Ibi què aliquantum temporis demorata, nomen loco reliquit: ut dicatur rupes Marpeſia. Cuius in Carmine ſuo meminit Pöetarū maximus.

Lampedo domeſtica. Marpeſia militaris.

Quàm ſtet dura ſilex, aut ſtet Marpeſia cautes.

Inde egreſſæ, Otalem fluuium tranſierunt, ac Armeniam, Syriam, Ciliciam,

liciam, & Galatiam, Piſidiamq́: multaq́ alia Aſię loca occupauerunt.
Ibiq́ diutius dominantes, Epheſum, & alias ciuitates, locaq́ condide
runt: ſuoq́ nomini dedicauerunt. Templumq́ Dianæ, toto orbe diu
celeberrimū, ob uenandi, ſagittandiq́ ſtudium, quibus artibus ſe tra-
diderant, mira pulchritudine apud Epheſum condiderunt. Quæ res
&ſi multorum ſubnixa ſit teſtimonijs, de uirtute Amazonū, non tam
en caret exemplis. Nam longè poſterioribus ſeculis, in gente Bohemi
ca, inuentæ ſunt puellæ, quæ omne maris genus peroſæ, Imperiū per
annos ſeptem tenuere, prælijs interritæ, armis exercitæ: omnia uirorū
agmina quæ obuia fuerę, per apertam uim proſtrauere. Ad extremū
dolo ſuperatæ, magis deceptæ, quàm uictæ ferūtur. Teſtis Æneas Syl
uius in hiſtoria Bohemica. Et nos in noſtra Vuandalia retexemus.

Templum Epheſinum

Puellæ Bohemicæ.

Marpeſia cæditur. Hercules ingenioſe Orithiæ arma adſequitur. Bello dein ab Athenienſibus ſuperantur. Caput. ix.

AD Amazones reuertamur: quæ Aſiæ regnum diu tenuē
runt. Magna pars fœmineı exercitus onuſta prædis, in
ſua loca remittitur: reliqua cum Regina Marpeſia ad tuendum Aſiæ
Imperium conſedit. Adunati aliquando Barbari, cùm et pudor & uir
tus mixta ſtimularent, fœmineis parere imperijs detrectant, conſerto-
què prælio, Marpeſiam Reginam fortiter prælıantem cædunt, non in
cruenta uictoria. Succedit illi Orithia filia (quam alij Sinopem uocāt)
quæ ſingularem uirtutis bellicæ gloriam, perpetua uirginitate cumu-
lauit. Huius uirtute tantum additū famæ & gloriæ Amazonibus eſt:
ut Herculi Rex, cui duodecim ſtipendia debebat, quaſi impoſſibile im
perauerit, ut arma Reginæ Amazonum afferret. Igitur eò profectus,
nauibus longis nouem, comitante Principum Græciæ iuuentute, ino-
pinantes aggreditur. Duæ ex quatuor tunc ſorores Amazonum Re-
gna tractabant, Anthiope, & Orithia: quarum Orithia foris bellum
gerebat. Igitur cùm Hercules littori Amazonum applicuiſſet: infre-
quens multitudo cum Antiope Regina, nihil hoſtile metuente erat.
Quare effectum eſt: ut paucæ repentino tumultu excitatæ arma ſume
rent: facilemq́ uictoriam hoſtibus darent. Multæ itaq́ cæſæ, captæq́.
In his duæ Antiopes captæ ſorores, Menalippe ab Hercule, Hippoli-
te à Theſeo. Sed Theſeus obtentam in præmium, captiuam eandem
in matrimonium aſſumit: exq́ ea genuit Hippolitū. Hercules poſt ui-
ctoriam Menalippen captiuam ſorori reddidit: & precium, arma Re-
ginæ accæpit: atq́ ita imperio functus, ad Regem reuertitur. At Ori-
thia ubi comperit bellum ſororibus illatum, & raptorem eſſe Atheni-
enſium Principem: hortatur comites in ultionē: fruſtraq́ Ponti ſinū,

Marpeſia cadit.

Orithia.

Hippolite Theſei uxor.

Hippolitus, Herculis ingenium.

& Aſiam domitam eſſe contendit: ſi Græcorum non tam bellis, quàm
rapinis pateant. Auxlium deinde à Sigillo Gotorum Rege petit: ge-
nus ſe Gotorum eſſe: cladem uirorum, neceſsitatem armorū, Belli cau-
ſas oſtendit: aſſecutas ſe uirtute, ne ſegniores fœminas, quàm uiros Go
ti habere uiderentur. Motus ille domeſtica gloria, mittit cū ingenti ex-
ercitu filium Penexagoram in auxilium. Sed ante prælium diſſenſio-
ne orta, ab auxilijs deſertæ, bello ab Athenienſibus ſuperantur. Rece
ptacula tamen habuere caſtra Sociorum, quorum auxilijs, intactæ ab
alijs gentibus in Regnum reuertuntur.

¶ Amazonum defectio. Telephus Herculis filius, Gotorum Rex efficitur. Caput. x.

Penteſilea. POST Orithiā Penteſilea Regno potita eſt: cuius Tro-
iano bello inter fortiſsimos uiros, cùm auxiliū aduerſus
Græcos ferret, magna uirtutis documenta extitere. Inter
fecta demu Penteſilea, exercituq; eius abſumpto, paucæ quæ remanſe
rant ægrè ſe aduerſus finitimos defendentes, uſquè ad tēpora Alexan
dri Magni durauerunt. Harū Minithia, ſiue Caleſtris Regina, concu-
bitu Alexandri Magni, per dies. xiiij. ad ſobolem ex ea generandā ob
Amazonū defectio. tento: reuerſa in Regnū, breui poſt tēpore, cū omni Amazonū nomi-
ne intercidit. Hæc autē de Amazonibus huic hiſtoriæ ſubintulimus:
ut has quoq; de ſtirpe Gotorū deſcendiſſe monſtraremus. Dio hiſto-
ricus, & Antiquitatū Goticarū diligentiſsimus inquiſitor, qui Operi
ſuo Geticū dedit titulū, Regē illis poſt multa tempora fuiſſe cōmemo
Telephus Rex. rat Telephū, Herculis filiū: procerū quidē corpore, ſed magis uirili ui
gore terribilē: qui paternā fortitudinē proprijs æquabat uirtutibus. Re
gnauit is in Miſia, iam Gotis ex Cimmerijs regionibus retrò abeunti-
bus. Sed quo Rege, quóue tempore, Iordanes non tradit. Ante tamen
Troiani belli tēpora fuiſſe compertū habemus. Sed mirabit fortaſſe
quiſpiā: quòd gens ferox, alienigenā paſſa ſit Regem. Facile aūt admi-
ratio cōquieſcet, ſi cuius uiri filiū admiſerint intuebere. Nam Hercu-
lis nomē in omni gente tum magnū fuit: ut facilè filio ſuffragetur apud
Getas, ut regnare illū ſibi tanti uiri filiū patiuntur: præſertim ex Auge
Gotica natū muliere. Is ergò coniugio ſororis Priami ſociatus, bello in
terſuit illi famoſiſsimo, quod Græci Troiæ intulerūt. Teſſandrū Græ-
ciæ Ducē interemit: & dum Aiacem infeſtus inuadit, Vlixemq; perſe
quitur, equo cadente ſublabitur: Achilliſq; iaculo femine ſauciatus,
diu mederi nequiuit. Græcos tamē, quāuis fractis eſſet uiribus, ea par-
Euriphilus. te quam defendit perturbauit. Telepho defuncto, Euriphilus ſucceſſit
filius, ex Priami Phrygū Regis germana progenitus: qui ob Caſſan-
dræ (ut ferunt) amorem, bello intereſſe Troiano properās, ut auuncu

lo ſup-

lo ſuppetias ferret, infelicibus auſpicijs pugnans, interemptus eſt.

¶ In Suedorum originem, Petræ cuiuſdam inciſio, & ueſtigium deſcribitur. Caput. xi.

HAC prima Gotorũ excurſione cõmemorata, in Suediã, hoc eſt, patriũ Gotorum Regnũ reuertamur: recẽſentes quę de hoc populo uetuſtiſsima tenemus. Equidẽm ad omniũ gentiũ primã originẽ recurrere, quis poteſt? Ab ea memoria ſumendũ eſt dicendi principiũ, quę uel in carminib. memorant: uel prima in literas relata eſt. Quanquàm in ea gente, nõ uulgaris amor, perennis famæ deprendat. Nam apud Belekingiam (pars ea Suediæ eſt: ut in Præfatione Operis ſui autor eſt Saxo Sialandicus) apta meantibus rupes, mirandis literarũ notis interſtincta conſpicit. Equidẽ à meridiano mari in deſerta Vuerundiæ, petroſa porrigitur ſemita: quã binæ lineæ, exiguo diſcretæ ſpacio, protractis in longũ ductibus amplectunt. Inter quas mediũ loco planũ, factis ad legendũ figuris, undiq; ſecus exaratũ oſtenditur. Quod licet adeò ſitu inæquale exiſtat: ut modo montiũ alta proſcindat, modo ualliũ ima prętereat: eodẽ tamẽ tenore literarũ ueſtigia ſeruare dinoſcit. Quarũ ſignificationẽ Rex Vualdemarus diui Kanuti filius, admirationis cauſa cognoſcere cupiẽs: miſit qui Rupem permeantes, patentiũ illic characterũ ſeriẽ, curioſiori indagatione colligerent: ac poſtmodũ uirgulis quibuſdã ſub ijſdem formarũ apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti cõprendere potuerunt: quòd ipſa celaturę concauitas, partim cœno interlita, partim commeantiũ adeſa ueſtigijs, figuratę protractionis ſpeciem obtrito calle confuderat. Vnde conſpicuũ eſt: etiam petrinę ſoliditatis ruinas diutino madore complutas, aut ſordium colluuione, aut irrigua nimbrorum inſtillatione concreſcere. Sed & mirum Poẽſis ſtudiũ in Gente fuit, dum patria lingua, Heröum præclaras res geſtes ita canerent: ut pariter & oblectarent lepore audientes, ſimul & docerent Antiquitatum præclara facinora. Sed iam antiquiſsimorum in ea gente geſtorum memoriam repetentes, narrandi ordinem carpamus. Rupes Antiquitatis.

¶ Gram Daniæ Rex, Sichtrugi Suediæ Regis filiam rapit. Suedum Regem bello, Præfectum Regni, ac ſeptem illius fratres Duello proſternit. CAPVT XII.

AETATE abhinc longiſsima, & ut coniectura fert, ante Romam conditam, cùm apud Danos Regnum teneret Gram, inſigni fortitudine prędictus Rex, ordine quintus à Dan Regni Danię fundatore: apud Suecones (nam id tum Grani, quæ nunc Sueca dicitur, crebrius erat nomen) Sichtrugus rerum potiebatur. Is habebat filiam Daniæ lib. 1. cap. 8.

eximiæ pulchritudinis: quam cuidam remotioris gentis Principi pater deſponderat. Non tulit Gram Danię Rex iniuriã ſui contemptus: quòd uicino negatam, longinquo filiam eius deſtinabat. Itaq; Rapiũ parans (qui ea tempeſtate clarum Militiæ genus in ea gente reputabatur: ſi nobiles uirgines raptu ſibi ſociarent: conciliarentq; matrimonio) armato milite conceſsit in Suetiam. Et propinquans Regiæ, tempus clam obſeruabat, quo puella uel apricandi, uel lauandi gratia ad amnem egrederetur, ut ante tentamentis pręparatam, tum non repugnantem abduceret. Amatoria Carmina per idoneas perſonas ſubmiſit. Adiunxit pro Regia fortuna nõ indecora munera. Puella uiciſsim reſcribebat, multa ſuper Rege ſciſcitata: nobilitatem generis ſui efferebat. Quæ memoratus Saxo Grammaticus, non iniucunda latinè reddebat Adonio uerſu.

Raptus uirginum.

Carmen Gro.

Gro mihi nomen: Rex pater extat
Sanguine fulgens, fulgidus armis.
Tu quoquè quis ſis: aut ſatus unde,
Promito nobis.

Vbi mutuis ita Carminibus aliquandiu certatum eſſet: ipſe poſtremò Daniæ Rex propinquans per occaſionem uirgini, detractis armis, iuuenili decore reſplenduit: aureaq; promens donaria, non inuitam, aut repugnantem in ſuum pellexit amorem: potitusq; uotis, uolentem abduxit. Pater puellæ Sichtrugus Suetiæ Rex, iniuriam generis ſui ulturus, ad arma conuolauit. Magnum utrinq; momentum erat belli gerendi. Nam raptor ſecum reputans iniuriam, quam irrogabat: totis ſe Regni uiribus tueri parabat. quòd ſciret Suetiæ Regem ducere non leuem iniuriam, ſtupratæ & abductæ filiæ. Igitur cùm ſe Sichtrugus armis & exercitibus comparandis totũ impenderet: nulla tamen illi maior erat belli fiducia, quàm quòd ſe ferro inſuperabilem crederet. Sic enim illi perſuaſerũt oracula: quæ in illa gente, ea præſertim ætate, plurimum ualuerunt. Non latebat hoſtem hoſtis cõfidentia: quòd Diuũ ſuorũ Reſponſis niteretur. Fraudem ſtruere meditatur: auro ſuperaturus, quem ferro nõ poterat. Igitur Clauam, quam Herculeo ritu pugiles gerebãt in pręlia, auro cauatã infudit: ut pondere pręualeret: proq; ferro, auri nodos innexuit. Itaq; magnis utrinq; animis, paribus odijs concurritur in præliũ. Fit anceps diu pugna. Rex deinde Regẽ quęrit in acie. Vbi manus conſerũt, Daniæ Rex recẽtibus exultãs uiribus, uirũ ętate grauẽ, clauæ ſuę pondere preſsit, & extinxit. Oraculũ cõprobãs: ut nullo ferramẽto Rex Suetiæ procũberet. Oppreſſo Rege, nec dũ plena Danis parta erat uictoria. Nã erat Gotię Pręfectus Suarinus, Regię dignitati ſecundus. Vt quẽ nos Ducẽ, illi Pręfectũ eo loci habuerũt. Nec Romanis ea dignitas incognita eſt. Diu eñ ſub Imperatoribus

Superſtitio.

Ingenium Gram.

Rex Suetię ſternitur claua.

Præfecti

Præfecti Prætorio, proximam purpuræ poteſtatem habebant. Et Præfecti urbis, longè Ducibus eminebant. Sed tum, ut dicere cœpi, qui in Regno Sueciæ Præfecturam Gotiæ gerebat, extincto Rege, adminiſtrandi Regni partes accepit: Dano uictori ſe obijciens. Piguit Regē: quòd poſt Regem uictum, alius ſe opponeret uictori. Igitur exaſperatus, euocat hominem in Duellum: ferro litem dirimere, & unius potius periculo capitis, quàm magnorum exercituum ſanguine rem ſecernere meditatus. Non erat liberū euocato pugnam detrectare. Ea tum fuit hominum exiſtimatio: ut pro uicto gereretur, qui ſortem pugnæ recuſaret. Procedunt armati in pugnā. Campus metatur in circo. Rex Ducem proſternit. Sed nec ſic plenam uictoriā Rex aſſequitur. Fratres erant. 7. proſtrati Ducis: qui ſe ſingulos obtulerunt Duello. Regi uictori creuerat animus, ex gemina quam peregit uictoria. Nam cedere neſcia uirtus, illum in repetendā pugnam deuocauit. Iunxit fratrem fratri. Succedit proximus per ætatem pugnę. Iniquum uideri poterat, unum toties in plures fatigari. At inuicta uirtus, omnium per uices fratrum uictorem ſe erexit, ubi omnes uno exitu ſtrauit. Toto agmine uictor, additis octonis duellis, celebri undiq; fama extollitur. Sueci uolentes cum Gotis colla uictori ſubmittunt. Hęc prima, quam ſcriptam tenemus, Sueciæ gentis à Danis ſubactio, crebris deinde uictorijs uariante fortuna penſata eſt. Gram exinde uictor, duobus Regnis præſidet, Daniæ, atq; Suetiæ. Sed nō diu ſtetit eius ditionis integritas. Nā Suibdagerus Noruagiæ Rex, cùm petitam Dani filiam ad nuptias non impetraret: armis comparatis, ui abduxit. Ea quidèm Magnatum uiſa eſt tum gloria, ſi nuptias armis conciliarent. Vbi iniuriam pater uindicare contendit: magno prælio uictus, à Rege Noruagiæ cadit. Gram duella octona.

¶ Suibdagerus trium Regnorum, Noruagiæ, Suediæ & Daniæ, Rex primus. Caput. xiij.

SVIBDAGERVS inde Danici Regis uictor, geminam ex illo tulit uictoriæ iure coronam: ut priori Noruagiæ titulo, Daniam & Sueciam copularet: primus trium Regnorū unicus moderator. Quod idem poſt tot ſecula cernimus in noſtra ætate, cōtigiſſe moderno Regi, poſt parentē: paucosq; illius in Regni prædeceſſores illuſtriſſ. Regi Ioanni. At Rex ille, cùm aſsiduis Cōiugis ſuę lachrymis pulſaretur: alterū ex fratribus eiuſdē exilio reuocatum, Daniæ præfecit, ſub tributo regnaturum. Alterum uerò Haddingum, foris militantem, contempſit. Sed Haddingus iſte armis natus, cùm per multa loca uictoriam circumferret: uerſus in Suibdagerū ſororium quidem, ſed patris oppreſſorem, nauali prælio fudit, & extinxit apud Godlandiam. Quod in Dania diximus.

Suibdagerus Rex.

Ex Reginis unica Vualdemari Margareta filia, eadem tria Regna gubernauit.

Daniæ lib. 7. cap. 4.

Lib. 1. cap. 8.

¶ Ericus,

¶ Ericus,& pater Haſmundus bello cæduntur. Gunnilda Regina mœrens, gladio ſe transfodit.

CAPVT XIIII.

Daniæ lib. 1.cap.9.

Haſmundus Rex.

HASMVNDVS Suibdageri filius, in Suetia atquè Noruagia parēti ſurrogatur. Nam Daniam Goturinus Haddingi frater, ut diximus, tenebat. Imminebat aūt undiq; grauis Suibdageri generi Haddingus: ut paternæ ditionis Suetiæ Regnum recuperaret. Haſmundus hoc fortiter tutatus, defendit. Totis in præliū ruunt uiribus. Erat Haſmundo filius Ericus, iam primis in annis dimicans. Eum nouæ pugnæ decus longius, quàm ſaluti par erat prouexit. Nam incautus ſe pugnæ miſcens, Haddingi gladio cadit. Primitiæ belli miſeræ, & dura rudimenta. Pater ubi cecidiſſe filiū audiuit: nihil iam uiuere diutius amās, nihilq; ultione ſui ſanguinis ſibi charius duxit: amens fertur in prælium. Ericus ſolus filius erat in oculis; unum Haddingum requirit: unum illum infeſtis odijs inſequitur. Vbi offendit, præliantem aggreditur: reiectaq; parma, utroq; capulum uerſat lacerto. Interritus autem Haddingus, ueniētem excipit. Nec dubia diu fortuna miſcetur. Iungit uictor filio patrem. Ille cadens, uictoris pedem ita gladio ſtrinxit, ut in reliquum tempus Haddingus ſemper claudicaret. Ita alterum debilitas, alterum uitæ finis excæpit. Corpus eius ſolenni funere elatum, apud Vpſolam Regijs procuratur exequijs. Cuius Coniunx Gunnilda, ne marito ſupereſſet, ſpiritum ſibi ferro ſurripuit: uirumquè fato inſequi, quàm uita deſerere præoptauit. Huius quoquè corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus coniunxerunt. Dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ prætuliſſet. Iacet itaquè Gunnilda aliquanto ſpecioſius: uirum buſti, quàm thori ſocietate complexa. Indis hoc genus ferunt familiare: ut ex multis uxoribus, quæ maritum plus amarit, uiua illi contumuletur: atq; hinc certare fœminas inuicem, quæ nam marito defuncto coniungatur.

Ericus cadit

Haſmundi caſus.

Gunnilda gladio ſe perimit.

¶ Vffo Suetiæ Rex, Haddingum Daniæ Regem fame, bello, inſidijs aggreſſus, ab ipſo tandem prælio opprimitur. Caput. xv.

Vffo Rex.

VFFO Haſmundi filius, ægrè Suetiam aduerſus Haddingum tutatùr. Quippe toties uictor inſoleſcebat: creſcebatq; quotidiè & animis & uiribus: ut difficile fuerit ingruentem ſuſtinere. Itaquè conferendæ in Suetia manus fiducia deſtitutus, in Daniam traiecit exercitum: hoſtileſquè lares inceſſere, quàm proprios tueri, facilius duxit. Opportunum propulſandarum iniuriarum genus exiſtimans, quod ab hoſte pateretur inferre. Ita Danis ad propria defenſanda

defenſanda redire compulſis: ſalutemquè Pátriæ, exterarum rerum dominio præferentibus, domeſticum ſolum hoſtilibus armis uaeuefactum repetijt. Sic comparatum eſt: ſic plerumq; uſu compertum: ut felicius in alieno, quàm in ſuo depugnetur. Quòd ſi res exemplis egeat, Scipio Hannibalem per annos ſedecim Italiæ incumbentem, ſæpè uictorem, & Romanis Ducibus in Italia non ſuſtinendum: reuocatum in Aphricam, in patria ſolo uicit. Non diſsimilem euentum ſuarum rerum Vffo perſenſit. Quia Haddingum Danorum Regem, quem in ſua Suecia nec uincere potuit, nec ſuſtinere: dum grauis ipſe Danis incumberet, abſtractum ſuis uiſceribus, domeſtica tueri cōegit. Sed hyemauit quidèm in Regno ſuo Haddingus: cæterum adſpirante uerno tempore, exercitum renouatum traiecit in Suetiam. Expertus & ipſe, felicius aliena inuadere, quàm ſua tueri. Tantaq; pertinacia Suetiæ Regnum infeſtauit, ut luſtrum ibi bello conſumeret uniuerſum. Nec defuit Vffoni defenſio: hoſtē inedia prius, quàm armis domituro. Nam Dani ad illam commeatuum penuriam deducti ſunt, ut primùm fungis ſylueſtribus peroſis, uitam ſuſtinerent. Inde equorū, canumq; carnes in delitijs habuere. Cōegitq; fames obſeſſos in montibus, ad nephas: ut ad extremum humanis carnibus non ſatis abſtinerent. Quæ res Danorum Regem adegit, pugnæ ſortem quacunq; conditione pertentare. Non exeunte aūt in pugnam hoſte, qui fame dimicabat: nocturna eſt eruptio intentata. At ibi ſe hoſtis obijcere conatus, prælium aggreditur: fortiterq; dimicātibus utriſq;, duo Senes caluitio inſignes, diuerſas acies adiuuare uiſi ſunt. Equidèm Antiquitas eius gentis, multis maleficijs, & dæmoniacis cōmercijs inuigilabat. Sed tum Haddingus ceſsit: multiſq; amiſsis, uix ſaluus ipſe cum paucis peruenit in Helſingiam. Deinde cùm cerneret Vffo Suetiæ atq; Noruagiæ Rex, fortiorem eſſe Haddingum, quàm qui facilè armis uinceretur: alia illum aggreſſus eſt uia. Nam per colloquij ſimulationem euocatum, cogitauit opprimere. Credidit Haddingus: uenitq; in locū conſtitutū. Vbi ſe inſidiæ aperuere, cautior erat ad euitandum, quàm hoſtis ad fallendū. Amiſsis ſocijs, uix ipſe ſaluus effugit. Renouato rurſus bello, pœnas dedit Vffo fraudis intentatæ, oppreſſus in prælio.

Obſeſsio ad luſtrum. — *Fames Danorum.* — *Haddingi fuga.* — *Vffo cadit, Daniæ lib. 1. cap. 9.*

¶ Hundingus Vffonis filius, uictoris clementia, Suetiæ Regnum cum tributo annuè Dano pendendo adminiſtrat. Quæ res tam arctam inter eos amicitiam conciliauit, ut ad falſum Haddingi mortis rumorem, caſu miſero Hundingus perierit. quod & occaſionem Haddingo præbuit, ut ſeipſum ſtrangularit. Caput. xvi.

HVNDINGVS Vffonis filius, uictoris Haddingi debet

debet amicitiæ, quòd poſt patris mortem regnârit in Suetia. Quippè uictoriæ iure, Regnum uictori proueniens, ille permiſit legitimo ſucceſſori: ut tamen penderet Daniæ Regno tributa. Tantaq́ Regibus deinceps inceſsit familiaritas: ut memorabili exemplo, uicini Reges non ſolum in pace, ſed & incredibili amicitia regnauere. Fecit ea Regum concordia: ut nihil memorabile tempora huius Regis habeant. Virtus enim non exercita malis, quomodo poteſt inclareſcere? Nec

Pacis officia — tamen laude caret togata tranquillitas. quòd & Pacis ſua ſint officia: Legibus Patriam imbuere: clauſtra Regni firmare: Arces munire: & in tranquillitate prouidentiam facere uenturorum aliquando malorum. Hac temporis pace currente, cùm Haddingus Daniæ Rex dome-

Daniæ lib. 1. cap. 9. c. — ſticis malis laboraret: iniuriaq́, atq́ inſidijs Generi penè interceptus corruiſſet, falſus de interitu Regis rumor extitit: peruenitq́ ad Suetiæ Regem, iuſtis de cauſis illi amiciſsimum. Indolens ille amici infortunio, de more gentis, illi inſtituit parentare. Euocatisq́ Proceribus, in media Regia dolium recens cerealis liquoris iuſsit collocari. Ipſe Rex Pincernæ officio pocula circumferens, pietatis miniſterium implere putabatur. Proceſsit res in multam noctem. Ebrietas ubi Regem per-

Hundingi misera mors — uaſit: doliumq́ de more circumſilirei: grauatum caput præponderãs, Regẽ ſubuertit: iniecitq́ dolio ſemipleno. Ibi iam quaſi manibus cunctorum uinctis, Rex in ſuorum medio, ridicula morte mergitur ſuffocatus: & dum fictam amici necem, officio pietatis proſequitur, incidit ipſe ueram in mortem. Eam rem ubi Haddingus Daniæ Rex comperit: intellecto, quòd ſuæ mortis occaſione conficta, ad interitum ille uerum perueniſſet: noluit amico ſuperuiuere: ſed nodum informis leti

Haddingus laqueo ſe ſtrangulat. — trabe nectit ab alta: ſeq́ ſtrangulat manu ſua. Ita uir bello fortiſsimus, non uirili morte conceſsit in fata. Hic eſt duorum Regum amiciſsimorum exitus perquàm ridiculus.

¶ Qua felicitate Regnerus in Suetiæ Regnum uocatus ſit. Caput. xvij.

Regnerus Rex. — REGNERVS Hundingi ex primo matrimonio filius, mirabili iactatione fortunæ rotatus, ad Suetiæ tamẽ Regnum peruenit. Nam pater Hundingus, geminam ex prima coniuge ſuſtulit ſobolem, Regnerum, atq́ Toraldum: matre paruulorum uel uita functa: uel aliâs eiecta: alteram ſibi matrimonio ſociauit. Quæ dum nouercali odio ferretur in priuignos: non tamen potuit Rege ſuperſtite, exercere quod cogitabat. Vbi ille interijt: mox paruulos aula proturbauit. Animos illi afferebat, Dotis magnitudo: pariter & cognationis multa potentia. Ne tamen neci dederet quos odio perſequebãt, curauere Regij ſanguinis Proceres. Ablegauit pueros illa,

ros illa, inter paſtores longinquiores. ut rurali operi inſeruientes, longè ab aulicis rebus detinerentur. Comperit Danici Regni nobilis puella, adoleſcentum caſus: & indoluit. Comparatisquè tanti itineris cum commeatu commeatibus: eò contendit, quo paruulos audierat exulari. Suanuita illi nomen erat: Patrem habuit Haddingum, paruulorū parenti (ut diximus) amiciſsimum. Peruenit multo labore in locū: ubi Regios pueros, ruſtico miniſterio deprehendit obligatos. Sciſcitata primùm, qui, & unde eſſent? Cùm adoleſcentes ſuſpicarentur inſidias eſſe nouercales, quæ ab aulica, & tanti apparatus fœmina tenderētur: ſubtimidæ reſpondent. Seruilis ſumus, inquiunt, conditionis pueri. Huc loci peruenimus, Regiam iram expaueſcentes. Quòd pecorum conſtituti cuſtodes, dum pro ætate, ludis plus, quàm officio diligentius incumbimus: errantia in diuerſum abiere pecora. Nec quæritantes ulla conſpeximus ueſtigia. Quocirca catenas, & uerbera refugientes, in hunc ſeceſsimus locum, ab ira ſæuientium quàm remotiſsimū. Loquentis ora atq; oculos puella adnotans conſpicatur: Nihil inquiens, in amborum uultu ſeruile renitet: Regale ſchema undecunq; natis inſidet. Conuerſa in natu maiorem, Dic ergò iuuenis ait, quis te hic loci furor, quæ cauſa detruſit? Si liberum eſt inquit fateri, Nouercale mihi odium præſtitit: ut conditionis uitæ paulisper oblitus, ſeruilem conditionem prætendam ſecuritati. At illa. Timor omnis abſiſtat. Scio ait genus ueſtrum: ſcio conditionem. En ego tui cauſa, ſortem tuam, fratrisq; miſerata, huc me contuli. Accipe gladium iniuriæ ultorem: & ui rum te manu memineris. Tuæ reductionis præmium non aliud paciſcor, quàm legitimas nuptias. Hæc fata, enſem porrigit. Mutato ſeruili habitu in Regium apparatum, armis ac familia iuuenem inſtruxit. Progreſſus inde Regnerus, paternos quos ille nouit, interpellat amicos. Auctusq; perinde breui multis uiribus, paternam ditionem extincta Nouerca recuperauit. Puellæ regalis beneficio Rex factus, nuptias Regio luxu compleuit. Quod depacta eſt puella ab exule, à bonę fidei Rege accæpit cumulatum: pręmium uidelicet Nuptiarum: filium procreans Hotbrodum, paterni Regni ſucceſſorem. Tranquilitatem temporum promeruit, uir ſuo contentus Imperio: quod iuſticia, æquabilitateq; regebat. Erant tamen, qui illum apud Frotonem Leuirum ſuum, Daniæ Regem, proditionis falſo arguerent. Quam rem, calumnia inductus, ulturus ferro, dum bellum intentat Suetię Froto: armorum pondere, ac militari labore per æſtū fatigatus: morbo contracto, non diu poſt perijt: pœnas perſoluens tam facilis in Sororium crudelitatis. Regnerus autem cùm diu feliciter regnaſſet, in pace quieuit. Suanuita coniunx, pauco poſt tempore, morbo ex mœſticia contracto,

Suanuita.

Daniæ lib. 1. cap. 12. c.

decidit: fato uirum inſecuta, à quo uita diſtrahi paſſa non fuit. Fieri nanq; ſolet, ut quidam ob eximiam charitatem, quam uiuis impenderant, etiam uita excedentes, uel comitentur, aut ſtatim ſubſequantur.

¶ Rex Hotbrodus Orientales aliquot ſubigit. Roe Daniæ Regem bello ſuperans, tandem Nauali congreſſu ab Helgone cadit. Caput. xviij.

Hotbrodus Rex. HOTBRODVS filius, Suetiæ Regnũ legitima ſuſcępit ſucceſsione: felix, ſi ea ditione contentus permanſiſſet. Nam dum Imperium, quod legitimo iure tenebat, amplificare contendit: etiam id quod ſine inuidia tenebat, pariter cum uita amiſit. Sed de hoc poſtea.

Orientales ſubigit. Arma primùm intulit Orienti: Sembos, Eſtones, Ruſſosq; in ſua iura cöegit: ut ſolutis Suetiæ Regno cenſibus atq; tributis, iuſſa facerẽt, dicto parentes. Quæ res cùm illi feliciter ceſsiſſet: arma uertit in Daniam non ſatis feliciter. Initio quidèm proſpera. Nam Röe Daniæ Regem magno exercitu obuiàm prodeuntem, manu conſerta, duro prælio uictum extinxit. Sed Helgo Regis occiſi germanus, exercitũ repa- Daniæ lib. 1. cap. 14. & 15. b. rauit: ea uſus Prouidentia, ut filium quem unicum tenebat, Regno ſeruaret, ſi quid ſibi humanitus accidiſſet: amicis commendatum longè ſepoſuit, ne ullo ad illum pacto Sueci pertingerent. Letrica Arx erat Regni munitiſsima, cui filiũ credidit exiturus in pręlium. Prius tamen Præſides Suecos, quos uictor Hotbrodus, Regno Daniæ cõſtituerat, tacitè ſublegit, atq; ſubuertit. Inde totis uiribus ducens in hoſtem, na-

Rex cadit. uali illum prælio uicit: atq; occidit. Nec contentus uictoria, atq; Impe-

Helgonis lex odioſa in Suecos. rio in Suetiam prolato, etiam contumelia gentem affecit: edita lege. Vt iniuria, aut uulnus, aut cædes in uirum Suedum: non legitima ſatisfactione, ſed longè infra illam penſaretur. Æſtimationem hominum uilificans Danorum collatione. Quæ uetus Regnorum contentio, uſq; ad nos perdurauit: ut Regnicolæ altrinſecus inuicem ſe nobiliores eſſe contendant. Sed tunc Suetia iterum Danicæ Coronæ paruit.

¶ Hotbrodi filij, Danis fiunt tributarij. Mirabili ingenio Vrſæ Reginæ, Atislus theſauro Regni deſpoliatur: prælio dein per Rolfonem Daniæ Regem proſtratus. Caput. xix.

Atislus. I. Rex. ATISLVS, atq; Hotherus Hotbrodi filij, ſub tributo Danorum Regi penſitando, paternam ditionsm Suetiæ ſuſcipiunt. Quibus uiuens pater, Geuuarum quendam egregijs ſibi meritis deuinctum, pædagogum adſciuit. Cùmq; Suetia, ut diximus, Danis pareret, Atislus maior natu Hotbrodi filius, paternæ necis, oppreſſeq; patriæ iniuriam tacito uoluens in pectore: egit per internuncios et amicos, ut relictam Helgonis Daniæ Regis uxorẽ acciperet, perinde Da-

norum

norum quaſdam uires, aut certè animos ſibi conciliaturus. Procedunt nuptiæ. Vrſa Regina (hoc enim ei nomen fuit) noui mariti mores, ob inſignem auariciam, quę illum totum obſederat, cœpit exoſos habere: filioq; Rolfoni Daniæ Regi, per nuncios inſinuat: Sueciam aduolet: omnibus theſauris uictrici locupletandus. Paruit adoleſcens notandi matri. Ignota ueſte uenit in Regiam, ne matri notus. Interpellat Reginam: ut prandium inſtrui iubeat fameſcenti. Illa, ab Rege poſtulandū reſpondit, ignorans cui loqueretur. Diſciſſam ex parte ueſtem, Reginæ manibus poſtulat reſarciri. Puellare, ac ancillare opus fore, reſpondit mirata, quòd peregrinus adoleſcens, tam familiaria à ſe Regina poſceret obſequia. Tum ille. Duram inquit cōditionem experior. quando nec mater filio prandium, nec germana fratri commodat acū. Erat, quod in Dania oſtendimus, Rolfo monſtroſo partu editus, ex patre & filia: ignorantibus ſanguinis uinculum, dum conſociarent torum: Intuita Iuuenem mulier, filium agnouit amplexaturq;. Tum in conſpectum Regis Atisli productus, matri iubet Reginę aſsidere ad menſam. Ibi uario ſermone peracto, uenit in mediū: Quæ Rolfoni potiſsima uirtus uideretur? Patientiam reſpondit cunctis præſtare. Atislus uiciſsim rogatus: Quo ſibi potentiſsimum probanda haberetur: Ille Liberalitatem præferebat uerbo. Sciebant uniuerſi, contra mores & animum fuiſſe locutum. Iudicia ab omnibus qui aſsiderant, probandarum ſententiarum depoſcuntur. Rolfo nudatū corpus, magno qui erat in medio rogo admouit: ſolo clypeo partem, quæ magis torreretur inumbrans. Cumq; omnium admiratione ſtaret inmobilis, uir inuictus à calore, aquam rogo iniecêre qui aſtabant: patientiam eius maximam comprobantes. Atislus quoq; Rex Liberalitatis exercendæ proba, à cunctis exigebatur. Ille prolatis multis Regijs ornamentis, ex auro fabrefactis: & inter alia aurea torque magni ponderis: donū hoc in priuignum conferebat. Regina, ut cum filio habebat conſtitutum, clam egreſſa, theſauros Regios exportauit, Daniam cum filio repetitura. Diſtinebat Rolfo uitricum ſermonibus multis: ut iam ſatis idoneū Regina tempus haberet ad abitum. Ipſe quoq; tempore ſuo perita abeundi uenia, uitrico dixit uale. Poſtquàm ille abijt, fit quæſtio de Regina, quæ abeunti filio minimè loqueretur. Exſpaciatam ferunt qui rem ignorauere. Prima Regi de theſauro incidit cogitatio. Vbi uidit rem abeſſe: ſuſpicatus quod erat, naues perarmat: inſequiturq; fugientes. Regina adnauigantem conſpiciens, ludificando auaro, theſaurorum ſpeciem in littore diſpoſuit. Æs enim auro litū, iam antea in fraudem ſtruendam præparatum erat. Secutus Rex, ubi theſauros abductos aſtare uidit in littore, flecti iubet nauem; & adulterinos pro ue-

Daniæ lib. 1, cap. 15. b.

Patientiæ exemplum.

Liberalitas Regis inuſta.

Theſaurus Regi ſublatus.

Fraus & dolus pulcher.

tis adorans, relatos in nauim reuexit. Iam uoti, ut putabat, factus compos, ſequi fugientes intermiſit. Ita auarum auro, & maritum toro moribus auerſata coniunx ſpoliauit. Hunc Atiſlum ſoluere deinde tribu
Atisli Regis mors. ta recuſantem, Rolfo Daniæ Rex oppreſsit in prælio: Regnumq́ ſine Rege ſubeſſe Daniæ in reliquum uoluit.

¶ Hiartuarus Sueciæ Præfectus, Daniam ui & dolo occupat, Rege cæſo. Cuius mortem Vuigo miles ſanguine ſuo uindicauit. Caput. xx.

HIARTVARVS acer ingenio iuuenis, genere Suecus, tantã emeruit apud Rolfonem laudem: ut illi Sueciã Pręfecturę noĩe, hoc eſt, Ducali titulo ꝑmitteret: conſtituens quę ſolueret annua tributa. Et quo magis ſibi fidem faceret, ſororem illi ſuam connubio ſociauit. Stabat hoc rerum ſtatu res Suetica aliquandiu, ut tributa Daniæ penderet. Sed Coniunx Pręfecti, Danorum Regis germana, non æquo ferebat animo: quòd fratri ſubiecta maneret. Quotidianis maritum perurget querimonijs: quandiu pateretur gentem tributariam, quæ nata eſſet imperio. Peruicit aſsiduis queſtibus: ut liberandæ Patriæ & animum ſumeret, & uias indagaret. Igitur grandem armis nauem ſtipat: ſpecie quidèm rerum tributi nomine ſoluendarũ.
Tributorũ ſolutio in quo. Non enim in auro modo, ſed omnigenum rerum forma pendebantur in hac gente olim tributa. Impoſitaquè Iuuentute, quam armis ualidam, & animis nouerat infractam, nauigat in Daniam. Hoſpitaliter excipitur. Conuiuijs de more gentis indulgetur. Vbi iam ebrietas peruaſiſſe uidebatur conuiuantes ad unum: omnibus iam in lętitiam reſolutis, ac ebrietate grauatis, Hiartuarus ſuis dat ſignum. Venitur ad arma. Armati facilè ſuperant inermes, ſobrij madentes ebrietate. Diu ta
Rolfo Rex obtruncat. men Danica uirtus Suecis reſtitit. Ad extremum cæſus Rex cum omni familia, uacuam Suecis aulam reliquit. Circumſpiciẽte Hiartuaro, ſi quis ex Regia familia ſupereſſet: magno ſe illum munere donaturũ, prædicabat: quòd fideles uniuerſi pro Rege ſuo reſtitiſſent. Repertus unus ex omnibus Vuigo. Interrogatus, ſi Hiartuaro uelit militare. Nõ abnuit. Gladium illi ex more, capulum tenẽs porrigit. Solebant enim priſci milites ſacramenta pręſtare in enſibus his, quibus obſtringeban
Daniæ lib. 1. cap. 16. b. tur. Vuigo dominum ſuum Rolfonem, non eo teſtatur ritu gladium præſtare ſolitum, ſed capulum, inquit, tradebat militaturo. Hiartuarus nihil moratus, enſem porrigit, obuertens illi capulum. Vuigo ad
Hiartuarus transfodit. uerſum mucronem defixit in tradentem: manibus Regis ſui parentatus. Mox circumſtantiũ manibus diſcerpitur. Fidus nimirum miles; qui Domini ſui necem, proprij ſanguinis uindicauit impendio. Ita Hiartuarus quo die Regnum inijt, etiam finiuit. Sueci deinde à Danis

ad facti

ad facti famam concurrentibus, ad unum omnes opprimuntur.

¶ Dania Suecis ſubijcitur tributaria. Hotherus optatis frui-
tur nuptijs. Id uindicaturus Balderus, prælio ſternitur.
Rex tandem, bello in ſe à Böo moto, fati præſcius
cadit. Caput. xxi.

HOTHERVS Atisli Suetię Regis germanus, uacuatam Hotherus
Regni paterni ſedem, magno Procerum fauore occupauit: Daniæq; Rex.
Regnũ, cùm omnia recenti tumultu ob cæſum Regem implerentur,
parato exercitu adnauigans, facilè ſui iuris effecit. Ita uariante fortuna
uices, commutauerat alterna ſors regnandi: ut quomodo antea Suetia Dania Sue-
Danis ſub tributo ſeruierat, nunc uiciſsim illa Daniæ imperaret. Huic tiæ ſubijcit.
Regi magna de Nuptijs contentio ſuberat. Geuuarus erat uir prima-
rius. Atisli, atq; Hotheri, ut diximus, nutritius. Is filiam incompertæ
pulchritudinis iamdudum Hothero deſtinauerat: ſed importuna Bal
deri Reguli non ſinebat inſtantia. Sialandiam enim ille Regno tene-
bat. Magna competitorum odia puellæ, patrem non ſinebant filiam li
bero iudicio collocare. Balderus multis muneribus, procacibus etiam
uerbis puellam adoriebatur: Animum tamen Hothero auertere non
potuit. tantum ualuit apud illam educationis memoria, ac primũ præ-
ſtitæ fidei perſeuerantia. Vbi blandimentis nihil proficitur, ad arma
peruenit̃. Nauali prælio decertant pro Nuptijs. Ibi quanquàm diuini
tatis Balderus à rudibus opinione donaretur: terga tamen dedit Ho- Daniæ lib.
thero Suetiæ Regi. Quo in bello, Saxoniæ Rex Gelderus fertur oc- 1.cap.17.b.
cubuiſſe. Victor ſponſam Regno inuehit: iam liber à iugo Danorũ,
quo pridem Sueci premebantur. Nam dum hic Rex coniugem armis
uendicat, Hiartuarus Rolfonem, ut prædiximus, opprimit: & ipſe pe
nitus Hothero regnandi permiſit facultatem. Nauigat inde in Dani-
am Hotherus, Regnum illud quoq; iure uictoriæ poſſeſſurus. Nec il-
lum ſpes deſtituit. Excæptus enim à Proceribus, utroq; Regno potit̃.
Sed quam facilè obtinuit, tanta animorũ leuitate, poſt breui amiſit. Si
quidèm poſtquàm ille conſtituto nouo Regno, in Suetiam redijt: Bal
derus, quem pro Maleficorũ uſu, diuinitate præditum opinabantur,
ſuperuenit: exercitu reparato, atq; in Danorũ Proceribus etiam ante Balderus
arma ſatis explicata, Danorum Rex conſalutatur. Tanta fuit illa æta- Rex Daniæ
te, inter homines fidei fluxa uarietas. Suetię Rex iniuriam ulturus, in- declaratur.
genti claſſe armatus inuehitur. Pugnam conſerunt. Ibi nauali prælio
inferiores uiſæ ſunt Sueonum uires. Itaq; uictus Rex, fugam inijt: diu
què pudore et uerecundia uitauit congreſſus. Sed reſumptis inde cum
animo uiribus, cùm exercitum reparaſſet, denuò prælium acre conſe-
ritur. Pugna in noctem protrahitur: & tam pertinacibus utrinq; odijs

Stratagema certatum eſt, ut cedere neutri partium uideretur. Nox prælium diremit. Hotherus nihil omittendum ratus: mutato habitu, hoſtium noctu Caſtra ingredı̄, ſpeculaturus, quid ab illis conſilıj caperetur. Quo tempore, cùm exorta luce pugna renouat̄, ibi Balderus accæpto mortifero uulnere, prælio excedere compellitur: ex quo incrudeſcente dolore, non toto ſuperuixit triduo. Hic eſt ille diuinitatis opinione tum præditus: quem tamen mortali uulnere ſpiritum cernebāt efflare. Non miramur hunc rudis ętatis errorem. quando & poſt Chriſtum natum in gente Iudæorum Agrippæ acclamatum legimus: Voces illum, uul tumq́ reddere non hominis, ſed Dei. At ille percuſſus ab Angelo, En inquit, Deus ueſter emoriē. Et inter Romanos Principes inuenti ſunt: qui etiam uiuentes ſibi diuinos aſcibant honores: mortui uerò, in Deorum numerum referebantur. Quaſi hominum opera deificaretur ho mo. Hinc eſt illa uanæ iactantiæ uox improba. Alios inquit Deos accipimus: Cæſares dedimus. Sed tum Hotherus audita Geuuari ſoceri indigna nece, ad uindicandam illam accingitur. Itaq́ expeditione fa cta in Noruagiam, pœnas ſumit de oppreſſoribus: filios eius Herletū, atq́ Geritū Noruagiæ Reges facit: uiribusq́ ita firmat, ut Regnū diu incolume tenerent. Iminebat Hothero ultor fraternæ necis Bous: qui Balderi uindex, graue bellū parat in Suetię Regem. Iam Rex ipſe, cer tior factus oraculo, ſciebat ſe uiuendi finem facere. Euocatis ergò Proceribus denunciat, ſibi fatū ineuitabile imminere: ſed tamen priori glo riæ nunquàm defuturum, ut prælium detractarit. Filium illis Roricū commendat: quem etiam uiuens Regem præfecit Daniæ. Hac ſpe prælium iniens, fortiſsimè dimicans, exitu quem præſciebat, finijt uitam, ponēs in acie. Nec hoſti uictoriam liquit incruentam. Dux enim hoſtium tali uulnere ſaucius erat: ut clypeis ſubiectis, efferretur in caſtra: uitamq́ non poſt longum exhalaret.

Balderi caſus.

In diuinos ac maleficos

Actor. 12. d.

Hotherus Rex bello cadit.

Atislus Rex Suetię creatur: qui bellum ex Dania uenturum anteuertit, Iutiam deuaſtans, illiusq́ Ducem duello proſternens. Filıj Ducis aut pacta non ſeruantes, uel tributa non pen dentes, iterum à Rege Suetiæ armis impetiti ſunt. Folco Centurio ea de re ad Regem Daniæ Vermundū mittitur, cuius poſtea ſtren nua in pręlio opera Dani Suedos proſternunt. Caput. xxij.

Atislus. II. Rex.

ATISLVS erat uir Regıj ſanguinis, quem Proceres Suetiæ Regem creauere: pertęſi alieno ſubeſſe longius imperio. Nam Roricum filium Dania iam Regem recognouit. Etſi ſperaret, paterna ſucceſsione utriuſq́ Regni gubernacula tenere. quòd Hotherus pater

ter utriuſq; dominatus eſſet. Sed Procerum conſentiens uoluntas, legitimo ſucceſſore poſthabito, Regnum Atiſlo deferebat. Sciebat ille bellum ſibi ex Dania oriturum: ſed ne imparatus opprimeretur, comparatis armis & exercitibus, cùm primum finitimis ſe prælijs acuiſſet, enauigauit in Daniam. Iutiamq; prior bello eſt aggreſſus: ea parte, qua Teutoniæ proxima eſt, ad uicum Sleſuici. Occurrit illi Præfectus loci non cõtemnenda manu: quem Ducem pro noſtra ætate appellamus. Diu, fortiterq; utrinq; pugnatur: & utrinq; multis cadentibus, contulit ſors ipſa, Duces fieri in prælio obuios. Incidit utriq; calor pugnæ: & alter ad alterum. Vis ne inquit prior, ut ambo manibus noſtris, duorum exercituũ laborem ſuſtollamus? Et utroq; ſimili alacritate ad Duellum inhiante, cedunt acies. Circus deſcribitur. Deſcendunt in pugnam athletæ paribus armis. Ibi Sleſuici Dux, à Rege Suetiæ opprimitur. Diuerſis animorum motibus exercitus diducuntur. Victores Sueci, nauigationem in Regnũ ſuum inſtituunt. Frouuinus Dux Sleſuici cæſus, geminos pari uirtute filios poſt ſe liquit: qbus à Rege ſuo, qui tum in Danorum gente dominabatur Vuermundo, paternæ ditionis adminiſtratio pmiſſa eſt. Atiſlus Suetiæ Rex, quòd illi uel tributa negarentur, uel pacta non ſeruarentur, bellum renouat in Iutiam; Quod ubi Keto Frouuini filius maior compertum habuit: Regem ſuum Vuermundum per primipilariũ Folconem, de aduectis hoſtibus facit certiorem. Rex tũm fortè prandiũ agebat: & mandata exponenti Centurioni præcipit, ut accumberet. Ille moram excuſans, repedandũ ſibi teſtatur ad dominũ. Rex ſubinde. Si edere nolit, uel hauſtũ faciat, gratũ itinerantibus Aureum tum fortè poculum, quod erat ante Regem, ſtanti porrigit. Ille haurit porrectum. Rex alacritate Iuuenis, ſimul proceritate delectatus, poculum illi dono permittit: teſtatus, in ipſo itinere feſtinantem, non ſatis decorè manu aquam in os iacere, ſed utendũ poculo. Centurio tanto à Rege munere donatus: promittit, ſe tantum in acie ſanguinis hauſturũ præſente Rege, prius quàm terga eius quiſquã uiderit. Collaudatũ Rex dimittit: paratq; quàm properanter exercitũ moturus in hoſtẽ. Interea Suetiæ Rex populabũdus ingreditur: Iutiam uaſtat. Superueniens agmine quadrato Daniæ Rex Vuermundus, hoſti obuiam pergit. Aderat Regi ſuo Præfectus Sleſuici Keto, paternæ necis ultionem animo uoluens. Graue prælium; Multa utrinquè eduntur funera. Ibi ſe Regi ſuo Folco Centurio ſub oculos infert: operam militarem ſtrennuè nauans. At ubi congreſſus hoſti uulnus excæpit: parumper ſecedens, poculum cruore impleuit: ac ſe oculis Regijs reddens, haurit. Ecce inquit Rex optimè, aſſum promiſſo meo. Hæc dextera faciet: ut hodiè uideas hoſtem fugientem.

Rex Frouuinum ſuæ Præfectum Duello ſternit.

Hortatus cæteros, fertur in aduerſam aciem. Nec longè poſt, Sueciæ acies perrumpitur. Multi ineunt fugam: Rex ipſe ſuos ſecutus, in naues refugit. Ita Dani uictores, hoſtem retrò egêre. Laudata in primis Centurionis uirtus: cuius uiribus & exemplo, magna uictoriæ pars, omnium confeſsione perſtitiſſe ferebatur. Frouuini tamen cæde ſuperiori prælio facta, ingentis gloriæ recordatione, præſentem fortunam Rex Suetiæ compenſabat.

¶ Atislum Suedorum Regem, Frouuini filij duo patris necem uindicantes, obtruncant. Caput. xxiij.

At tacitus in pectore filiorũ dolor, uindictam paternę necis parturiebat. Cũmq; aperto bello impares Regi uiderentur: priuata manu uindictam ſumere conſtituerunt. Itaq; in Suetiam translati, perfugarum ſpecie ſe in aulam militandi gratia inſinuauere. Sic in militiam Regis conſcripti, ab illo ſciſcitante rogantur: Vnde ueniant? Qua gente creti? Illi ſe Sleſuuici regione ortos commemorant. Vera narrantes. Rex ſubſequitur: Meminerintne pugnæ ſuperioris anni, quando duo congreſsi in duello, de ſanguine certauere? Meminiſſe fatentur: Ducemq; ſuum tum proſtratum ab illo, qui Rex gentis ferebatur. Hæc inquit dextera protriuit uirum, alioqui fortiſsimum. Subiungit Rex: Filios ne ſuperſtites habet Dux ille? Reliquiſſe aiunt, geminos, proceritate corporum ferè pares nobis, quos cernis. Eſt ne illis inquit, paternæ necis aliquis dolor? Eſt frequens in ore adoleſcentũ querimonia? Tum Keto. Quid prodeſt multa in uentum uerba fundere, ubi nullus eſt exigendæ ultioni locus? Fecerat ſibi Rex conſuetudinem exeundi, uel ſine comitatu apricandi gratia. Fratres illi obſeruato tempore, ubi ſine famulitio cernũt egredientem: uelut comitaturi Regem arma corripiunt, quibus etiam ipſum cernũt inſtructum. Sequuntur in auia: aciam ſolum nacti, uerbis his aggrediuntur. Nuper ſollicitè perquiſiſti, de nece Frouuini: iactabundusquè dexteram extuliſti: Ecce aſtamus conſpectu tuo gemini fratres, eius filij quem peremiſti. Ad hoc tantum emenſi ſumus itineris: ut uindices in te paternæ necis ſimus, aut occumbamus. Vtraq; nobis ſors æqua eſt, cędere, aut cadere. Interritus Rex, Parcite inquit Adoleſcentes, ſanguini ueſtro: parcite annis ad uitam integris. Nihil me uana uerba cõturbant. Quædã me ueſtri tangit miſeratio. Vita dignos iudicio, quos dolor in uindictam paternæ necis armauit. Æris non contemnendam ſummam accipite: & proprij lucrum ſanguinis, militia mea in reliquũ uſuri, accæpto ferte. Fruſtra inquit Keto, iſta uerba iactas. Morituri uenimus: aut de te pœnam ſumpturi. Quando inquit ille, ea ſententia animo ſedet: iunctis uiribus concurrite. Indecorum eſt his annis,

atq; uiribus, utriq; uiciſsim concurrere. Abſit inquiunt dedecus & ge=
neris, & patriæ: ut uni duo concurramus. Si quid tibi uiriũ eſt ait Ke=
to, exercei ſpectator frater aſsiſtat. Aut ſi illum mauis excipere: me pug=
næ ſpondeo ſpectatorem. At Rex; Prodigos ſanguinis iuuenes haud
probo: unà ſi ſapitis concurrite. Vana inquit Keto, uerba nectis: ad ar
ma ueniatur. Itaq; congreſsi, circum deſignant. Rex diſsimulanter pu=
gnam conſerit, umbonẽ aduerberans. Keto ſummis adnixus uiribus,
Regem inuadit. At ille ictus deuitans, ludificando magis pugnam ex=
trahit: fratrem ad arma deuocans, ut plenis uti uiribus poſsit in hoſtẽ.
Vbi uerò Keto pertinacius Regem urget, increſcunt altius iræ Regi:
ſublataq; dextera, magno impetu galeam Ketonis decuſsit, uulnusq;
cruento pariter capiti inflixit. Mouit Vuigonem conſpectus germani
cruor: oblitus decoris, oblitus promiſsi, in pugnam ruit uiolentus. In=
uecti unà Regi fratres, utrum opprimunt: ſpoliatumq; capite, truncũ Aiſlus ca-
linquunt corpus. Ad proximos progreſsi ruricolas, Regis caput per= dit.
ferunt: teſtati, Ketonem, atq; Vuigonem germanos fratres, Frouuini
patris ab Aiſlo Rege cæſi, peregiſſe niam ultionem: Rogantesq;, ut
idipſum per omne Regnũ quanto poteſt latius diuulget. Stupefacti
homines, hęrent, diu ſecum deliberãtes: ſileant, teſtenturúe. Interea illi
dilabuntur, ad Regem ſuũ regreſsi Vuermundũ: à quo fortis uindi=
ctæ pręmia magna retulerũt: quòd gemino functi uiderent officio. Pri
uatim quidẽ, quòd patrios manes uindicaſſent: publicè aũt, quòd acer
rimũ Danici Regni hoſtẽ tuliſſent de medio. Illi patriam, ut prius di=
tionem Sleſuici Ducatum feliciter adminiſtraturi, in ſua diſcedunt.

An Gothi, Scythæ ſint, Scriptorum collatio fit. Caput. xxiiij.

PER hæc ferè tempora Goti, qui & Getæ, Scythiæ iam De Gotis ut
Regnis non noui habitatores, uaria cũ conterminis bel= de ſupra ca.
la geſſere. Claruit aũt Cyrus in Oriente, Perſidis, & Me= 1. & ſeq.
diæ Rex: qui deuicto Balthesare Chaldeorũ Rege nouiſsimo, Babylo
nẽ ſuis iunxit Imperijs: ueniamq; permiſit captis à Nabuchodonoſor
Iudæis, in Regnũ patriũ repedare. Hic tũ peractis multis ut ferunt, ui=
ctorijs, arma uertit in Scythas: Thomiris tũ illis fuit Regina. Iordanes Thomiris
& qui illũ ſequunt, Gotos fuiſſe contendũt ſub Tomire gentis ſuę Re Scytharum
gina: qbus bellũ intulit Cyrus. Herodotus aũt, & Trogi Pompeij ab= Regina.
breuiator Iuſtinus, ſuũ ſecutus autorem, & Paulus Oroſius una uoce
prædicant: Scythas, aut Maſſagetas extitiſſe: qui trans Araxim fluui=
um ad Auroram habitarunt: Nam illic habitare Scythas, intra & ex=
tra Imaum montem, & præſertim Maſſagetas, quos hoc loco ſpecia=
liter nominat Herodotus, in regione Sacharum manſitare: locuples

In Iordanē Hiſtoriographum. nobis teſtis eſt Ptolomæus. Huc ergo Iordanes adeſto, fidem quam ſuſtines aduerſus tantos teſtes, tuearis. Si non aliud profers argumentum: fuiſſe Gotos, quos Herodotus dixit Maſſagetas: niſi quia Goti dicti ſunt & Getæ, quibus Maſſagetarum nomen confine uidetur: oſtende, quomodo trans Araxim Goti tui habitarint. Nam omnes quos diximus Scriptores, Cyrum teſtantur tranſiſſe Araxim, ut perueniret ad Scythas, quos impugnaret. Operæprecium fuit, Ablabium tuum, quem ſemel tantùm te perlegiſſe in præfatione teſtaris, diligentius conſultum. ſi tamen ille diligenter tradit, Dionem uerò græcum, ad uerbū oportuit ſcrutari: & non perfunctoriè opera memoriter tradidiſſe, quod tantis teſtibus potuit impugnari. Vnum profectò argumentum

Scythæ qui. eſt: fuiſſe qui in Cimmerijs habitarunt, Scythas: quos Gotos fuiſſe illa tempeſtate compertum eſt, quos tum oppugnarit Cyrus. Nam illi recentiori memoria Aſiam premebant imperio. Ergò abolendi iugi gratia, in illos conuerſum eſſe Cyrum, non excedit fidem. Nam & ſucceſſor eius, per aliquot medios, Darius, in eandem uertit exercitū gentem: & Regno pulſus eſt. Quod ſuo loco commemorabimus. Quòd autem Herodotus Maſſagetas nominarit; non abrogat fidem. Nam fuiſſe etiam Maſſagetas inter Sauromatas, & hodiè extare, ſupra diximus: & multorum etiam uiuentium teſtimonio comprobatur: Samazytas, ut nunc appellant, hoc eſt, Maſſagetas, ſub ditione magni Principis Lituaniæ, pertingentes ad mare Sarmaticum, quod eſt idem Germanicum, partemquè littoris tenere, uero uerius eſt. Araxis autem, quem & Herodotus, Iuſtinus, & Oroſius dicunt à Cyro tranſitum, difficilius repellitur teſtimonium. Hunc certè amnem Ptolomęus nō commemorat. Poteſt huius uocabulum inmutatum eſſe: ut unus aliquis ex omnibus, quos Cyrus tranſierat, hoc ea tempeſtate nomen tenuerit. Sunt tales in Antiquitatis commemoratione multæ uarietates, & aliquando repugnantiæ: in quibus legentis fides cogitur uacillare. Nam de Scythis apud Iuſtinum ex Trogo, Vexores Ægypti Rex, Scythas dicitur adoriri contendiſſe, Illos fugaſſe Regem in Ægyptū: & Aſiæ tùm impoſuiſſe tributa, quę per annos Mille quingentos perſoluta, Ninus Aſſyriorum Rex aboleuerit. Ergò hac traditione, po-

Vetoris ætas. ſterior fuit Ninus Vexore. At Vexores ſupputatione Oroſij, annis Quadringentis octoginta, ante Vrbem conditam fertur regnauiſſe: Ninus uerò annis Mille trecentis ante conditam Romā floruit. Quomodo igitur abolere potuit Imperium, cui Vexores tribuerit occaſionem? Hæc Antiquitatis obſoletę culpa eſt: quòd in multis ānis, multa interceſsit cōmemorandi, ſcribendiq́ negligētia: unde error enatus ita nectit in nodū, ut à minorib. ſolui non poſsit. Fides ergò narrationis

ſit

ſit apud Autores. Nos quod reperimus proſequamur.

¶ Thomiris Scytharum (Gotorrum) Reginæ erga Cyrum uictoria inſignis narratur: præterea urbis Thomis erectio. Caput. xxv.

TRADIT Herodotus, Cyrum delectatũ maſcula muliere, miſiſſe qui Thomirem Reginam gentis, cõiugem ſibi poſtularet. Interpretata mulier, non tam ſe coniugem peti, quàm Regnum ſuæ gentis quæri ab Rege: acceſſum Cyro interdicit. Cyrus cùm dolus non procederet: progreſſus uſq; ad Araxem apertè, infeſto exercitu in gentem illam tendit: flumen pontibus iungit, quibus copias traijciat, factis ex nauibus: turres ac propugnacula iungens. Ad quem hoc labore occupatum, Thomiris Caduceatorem miſit: qui diceret. Rex Medorum, deſine ab his, quibus incumbis: neſcius, an tibi ſint conducibilia. Omiſſo incæpto, apud tuos regna: & nos ſine, finium quorum ſumus Principes eſſe. Verum tu ſi admonitionibus his uti nolis, & omnia inſtituta proſequi malis, quàm ocium: ac tantopere affectas laceſſere Maſſagetas: fer quem ſuſtines erumnam. Sed deſiſte iungere flumen, à quo nobis tridui itinere digreſsis, traijcito in noſtram regionem. Aut ſi mauis nos accipere in ueſtram: tu idem facito. Hæc ubi Cyrus audiuit: accitis Perſarum primoribus, cõactisq; in medium, rem proponit: conſulens, utram ſibi agendum conſtituerent. Conuenêre illi in eam ſententiam: ut Thomirim in ipſorum recipiat regionem. Creſus Lydorum quondam Rex, nunc Cyri captiuus, aliud cenſet his uerbis. Quandoquidem tibi Rex me uoluere Dij tradere, meliora tibi iam domino, non ut hoſti propono conſilia. Si tu inmortalis, inmortali imperitas exercitui, uana ſunt noſtra conſilia: nihil tibi, tuisq; timendum. At ſi te mortalem ſentis, tali imperitantem populo: debes rerum mortalium fortunam, incertò rotatam, aliquando tibi aduerſariam proſpicere. Quocirca, ſi hoſtilem exercitum admittis in Regnum: & fors te aliqua fugientem uiderit, de toto Regno periclitaberis. neq; enim quieſcent hoſtes uictoriam proſequi. Quòd ſi illi forſan te, quod optarim, fugerint: nihil eſt quod inſequendo conſequaris: quæ omnia tibi in hoſtico pugnanti, dexteriora prouenient. Nam cedens ipſe, ſaluum tenes Regnum ad refugium. Cedentes autem ipſos inſecutus, hoſtilia cuncta dedita accipies. Videor mihi proſpicere exitum pugnæ. Nam Scythæ, Perſicorum ſunt expertes bonorum: qua in re facilè capientur. Tranſgreſſus flumen, caſtra iube metari. Cùm ad unius diei metam perueneris: ea omnium rerum abundantia iube ſtipari. Vina, carnes, cum poculis exuberent. Inualidam illic partem huius exercitus, & cuius iacturam minimi duxeris, fac

[Margin: Thomiris ad Cyrum Medorum Regem.]

[Margin: Creſi conſilium.]

[Margin: Stratagema Creſi.]

fac excubuere. Ni me fallat opinio, aderunt Scythæ: & quos in excubijs repererint, contrucidabunt. Vino autem & epulis tuis expleti, aut ſomno deŋcientur, aut pigricia ligabuntur: facileq́ à tuis ſuperuenturis opprimentur. Placuit ſententia Cyro, prioreq́ reiecta, hanc iubet rebus intendere. Itaq́ Reginæ inſinuat: ut iuxta placitum triduano cedat itinere: ſe copias traiecturum. Haud ſegnius illa retrocedit. Cyrus traiecit exercitū: & unius diei iter progreſſus, facit quod concluſit Creſus in conſilio: rediensq́ ad Araxem, reliquit partem ſuorū ad caſtrorum excubias. Regina tertiam exercitus ſui partem, duce filio Spargapiſe, mittit ſpeculatum, quid apud hoſtes ageretur: utq́ prima belli munia, adoleſcens pertentaret. Vbi uenit: uidit caſtra explicata. Et aggreſſus militum excubias, fortiter oppugnat, expugnatq́: et omnibus contrucidatis, caſtra ingreditur opulenta: ac ſe uictor epulis, uinoquè permittit. Cyrus obſeruato tempore, omnium quæ gererentur gnarus: iam uino, ſomnoq́ ſepultis ſuperuenit. Multis cæſis, pluribus uerò captis: inter quos & Reginæ filio exitum, quem Creſus prædixit, habebat. Thomiris exercitus, filijq́ ſorte comperta, miſit Cyro qui diceret. Non illi magnopere gratulandum, quòd uiros magis decæpiſſet, quàm uiciſſet, delitijs ſuis, hoc eſt, peſsimo morū ueneno, non armis ſuperatos. Si illi uideretur: filium reddat, æquo munere penſitandum: de cætero ſe pugnæ pararet. Nam ibi fortunam ſuam non quieturam. Vbi uincula laxari iuſsit iuueni captiuo: quàmprimū data poteſtas manuum ſuarum, gladio ſe proprio confodit. non paſſus cernere uultum matris, atq́ ſuorum poſt captiuitatem: ita puduit uirum fortem, uino ſe magis, quàm armis ſuperatum eſſe. Cyrus expedito exercitu, mouet in Reginam. Illa ſimulato metu, retrocedit: donec in opportuna loca ſequētem traduceret. Ibi uerſis uultibus pugna inita eſt. Circumuenti ab hoſtibus Perſæ, concluduntur. Ducenta milia cum Rege ſuo trucidantur: nec ſupererat, qui tantæ rei nuncium ad ſuos perferret. Quæſitum Regis cadauer ubi uidit, abduci iubet, præſcidiquè caput: ac proiectum in utrem ſanguine plenum, hoc elogio notauit. Inexplebilis cruore Cyre, ſanguinem quem ſemper ſitiſti, nunc bibe. Opimam deinde prædam auferunt. Ibi (ut ait Iordanes) primùm Gotorum gens ſerica uidit tentoria. Tanta Thomiris Regina aucta uictoria, tantáque locupletata præda, in partem Meſiæ, quę nuncà Scythia magna nomen tenet, mutuatum, ut Scythia minor appelletur, tranſiens: ibi in Pontimeſiaco littore, Thomin ciuitatem de ſuo condidit nomine.

Cæduntur Scythæ uino ſepulti.

Thomiris Cyro.

Spargapiſis ſeipſum trucidat.

Cyrus cum 200000 trucidatur.

Scythia minor.

Darium Antinus Scytha, occiſis illi octogenta milibus, in fugam uertit, cum incomparabili exercitu.

CAPVT XXVI.

ANTINVS Rex erat in hac gente Scytharum, quæ in Cimmerijs habitabat: quos tum fuiſſe Gotos compertū eſt. Huius filiam Rex Darius cùm coniugem poſtulaſſet, non impetrauit: atq; ideo bellum inſectatur: magna ſcilicet neceſsitate (ut ait Oroſius) pro unius hominis libidine; Septingenta milia uirorum periculo mortis exponi. Incredibili quippe apparatu, cum Septingentis armatorum milibus Scythiam Gotorum ingreſſus. Non facientibus hoſtibus iuſtæ pugnæ poteſtatem: inſuper repentis incurſibus extrema copiarum dilacerantibus: metuens, ne ſibi reditus, interrupto ponte Hiſtri fluminis, negaretur: amiſsis octoginta milibus bellatorum, trepidus refugit. Quàmuis hunc amiſſorum numerum, inter damna non duxerit: & quem habendum uix quiſquàm ambire auſus eſſet, perditum ille non ſenſit. Herodotus cùm hanc expeditionem deſcriberet, manifeſtè oſtendit: ad eos Scythas, qui Cimmerium Boſphorum incolunt, quos Gotos eſſe iam ſæpè oſtendimus, Darium contendiſſe. Darius inquit Suſis mouens, peruenit ad Boſphorum Calcedonis: ubi pons iungebatur. Illic conſcenſa naui, tranſmiſit in Inſulas nomine Ciamas. Ibi ſedens in templo, ſubijciebat oculis Pontum, rem ſpectaculo dignam. Deſcribit autem per menſuras Pontum Boſphorum, & Helleſpontum. Adijciens. Quinetiam Pontus hîc paludem habet influentem in ſe, non multo ſe minorem, quæ Mëotis appellatur, & mater Ponti. Et deinde Darius tranſmiſſo per ratem Boſphoro, faciebat per Thraciam iter. Sed priuſquàm ad Hiſtrum peruenit, primos ſubegit Getas, qui immortales ſe agunt. Thraces ſe Dario dediderūt. Getæ uerò per imperitiam reſiſtentes, in ſeruitutē ſunt redacti. Cùm ſint fortiſsimi Thraces, atq; iuſtiſsimi. Immortales autem ſe dicūt hoc modo: quòd ſe mori non putent: ſed eum qui defunctus eſt, meare ad Salmoxim dæmonem: quem nonnulli eorum opinantur eſſe Beleizen. Hîc mihi quiſpiam occurrat. Tu inquiens, eoſdem qui Goti ſunt, & Getas eſſe contendis. Quomodo ergò ſuperatis in Thracia Getis, ad Gotos iam Scythas, uis Regem proficiſci? Ad quod ego. Gotos prima quidèm manſione conſediſſe in Cimmeria regione, autore Iordane, Ablabio, atq; Dione diximus. Inde quoq; denuo emigrātes, dum priſtinas in Cimmerijs ſedes repeterent, reliquiſſe in Thracijs deſides, qui Getarum nomen retinerent: Alacriores uerò, cum in Cimmerias regiones latiſsimas remigrantes, ab Dario nunc inſecutos: cùm prius reſides in Thracijs ſubacti, ſeruitutem Perſarum accæpiſſent.

Antinus Rex.

Darius fugit.

Thracū uerò ſuperſtitio.

Obiectio.

Solutio.

Dario miſſa à Scythis dona, ridicula quidem, ſed aliter atq; aliter interpretata, Regem Darium mouerunt, ne diutius Scythas inſequeretur, ſed reditum in ſua pararit. Caput. xxvij.

Darius ad Scythas.

Scytharum Regis reſponſio.

Donaria Scytharum Dario oblata.

SED hoc tum bellum à Scythis geſtum referũt cedendo, & pugnę occaſionem nullam dando. Darius admirans, quòd nuſquàm prodirent in aciem: miſſo Caduceatore ad gentis Regem: ſciſcitatur, quid ita Scythæ hoſtes ſuos fugerẽt? nec pro tanto nomine priſtinæ uirtutis uſquàm prodirent? Si Perſarum Imperium recognoſcerent: mitterẽt quæ par erant domino ſubiecti donaria. Si iniquum: prodirent in aciem, libertatem ſuam defenſuri. Rex Scytharũ reſpondiſſe fertur. Non uideri Scythis cauſam gerendi belli: necq; domos, necq; arces, necq; urbes ſe habere, quibus propugnandis opus uideretur. Solere ſe crebrò mutare regionem: & id nunc magis pro ſua conſuetudine facere, quàm ullo hoſtium metu. Cedere ſe nunc aduenis, quomodo ſolerent uel aëri corrupto, uel beſtijs noxijs. Nihil tenere ſe in terris, præter Maiorũ ſepulchra: pro quibus in diſcrimen irẽt. Illa ſi Perſæ cunctari uelint: uiſuros ſe uiros, qui ſuorum Religionem tueantur. Quòd ſe Darius appellet eorum dominum, illos non agnoſcere Nam Libertas dominium neſcit. Cæterum ſi muneribus delectetur: habere ſe quæ mittant tempore ſuo. Hæc ubi reſponſa accępit Darius, nihilominus procedens urgebat præcedentes. Cùm aliquantum adunati Scythæ, aciẽ uidebantur oſtentare, Perſæ ad pugnam ſe præpararunt. Iam ſtabant ordines: cùm ecce lepus inter medios decurrit. Scythæ clamore ſublato, hoſtium cœperunt eſſe inmemores: omiſſaquè pugnandi uoluntate, cùm pauci leporem ſequerẽtur, alij dilabuntur. Mirantibus Perſis: nec inſequi uolentibus cum equitatu, ſemper Scythæ uel uelocitate, uel pugna præualuere. Darius ad ſuos conuerſus, Ludificamur inquit à uiris iſtis, & ut apparet irridemur: quibus unius leporis curſus, auertit omnem à nobis reſpectum. Nec diu poſt uenerat à Scythis nuncius, qui dona Regi ex Rege perferret: Auem, Murem, Ranam. Perſarum Proceres Regem, & ille Proceres inſpectando, quid ſibi ridicula dona uellent admirantes requirunt. Depoſcunt ex latore, quid ſibi uelint hæ res à Rege Regi miſſæ. Ille nihil ſe horũ intelligere reſpondit: nec ſe aliud mandatum à Rege ſuo, quàm ut illa perferret, accæpiſſe. Darius recognitionem ſeruitutis, & promptæ ſubiectionis interpretatur. quòd de aëre auem, de aquis ranam, de terra murem, uiuentia producerent animalia: profitentes omnia ſua, quæ uel in cœlo, terra, aut aquis tenerent, Perſarum Regi ſeruitura. Gobries autem unus ex ſeptem Primoribus Perſis, aliter rem interpretatur.

pretatur. O Perſæ inquir, niſi aut cum auibus per aëra ſubuoletis: aut cum ranis flumen tranſeatis: aut cum muribus terræ cauernas uobis aperiatis: non erit quarta de manibus hoſtium elabendi uia. Ea ſententia Regem mouit: quòd cerneret, genus hoc uirorum, nullius rei in terra deſyderijs teneri: proinde in æquo apud eos cõſtitutum, uiuere, aut mori. Et iam in terra ſine frugibus qui ſequebantur commeatus, deficere cœperunt: quocirca repedandi conſilium Regem cœpit.

¶ Perſem Darij filium, Goti deuincunt & fugant. Philippus Macedo rurſum Gotis ſuperatis, Regis eorum filiam ducit uxorem. Caput. xxviij.

QVOD ubi Scythę compererunt: curſu pręuertentes, uiarum compendia quæſierunt: prioresq́ ad pontem Histri, quem ſub cuſtodia Darius reliquit, peruenerunt. Iam Pontis cuſtodes à parte Scythiæ laxarunt ſtrata nauigia, ne Scythę incurſitarẽt: ad Perſarum autẽ reditum promptè repararunt, ut traijcerentur. Sed necq́ tam fortiter remearunt, quàm ſunt ingreſsi. Nam hoſtes inſecuti, magnam ſtragem ediderunt. Rex tamen elabitur cum maiori exercitus parte, amiſsis, ut diximus, octoginta ſuorum milibus: quos ipſe in damnis non computabat, pro multitudine pugnatorum: quos ille numeroſiſsimos duxit. Sed neque Perſes Rex, Darij filius, paternas in gentem hanc iniurias, atq́ contemptum uindicaturus, meliores exitus inuenit. quippè qui Septingentis armatorum milibus ut pater, & trecentis auxiliorum milibus, mille quoq́ roſtratis nauibus, ac tribus milibus onerariarum aggreſſus hanc nationem, ſine honore repedauit. Nec tentare acie illorum animoſitatem præſumens, in Græciam deflectitur: ubi infauſtiſsimè pugnãs, multis ſine numero amiſsis, uix ipſe infelici fuga elabitur. Philippus deinde Alexandri Magni pater, cum ipſo filio traiecit in Scythiam, prædandi magis animo, quàm gentem ſubigendi. Callidus ille Dux, & fallendi per Stratagemata peritiſſimus, fortes pugnatores tum prælio uicit: abactis paruulis, & imbelli turba ad uiginti milia. Magna pecorum abducta copia: auri, argentiq́ue repertum nihil. Deinde amicitiam cum gente fœderans, Medumpam Gudilæ Gotorum Regis filiam accępit uxorem. ut tali affinitate roboratus, Macedonum firmaret Regnum.

Perſis incõparabilis exercitus, & fuga.

Philippus Gotos uincit.

Affinitas Philippi cũ Gotis.

¶ Philippus expeditionem contra Odiſsitanam urbem inſtituens, Sacerdotum precibus & citharis, ab obſidione depellitur. Caput. xxix.

EA ETIAM tempeſtate (ut teſtis eſt Dio Gręcus hiſtoricus) Philippus inopia etiam laborans, Odiſsitanam Meſiæ ciuitatem, inſtructis copijs uaſtare deliberauit. Ea tum Gotis ſuberat. Vn

de & Sacerdotes Gotorum, illi qui Pij cognominabantur, patefactis portis, cum citharis & ſacris ueſtibus obuiam armatis progreſsi: patrijs Dijs, ut ſibi propitij, Macedonas abigerent modulantes, ſuppliciter precabantur. Macedones ſiue nouitate inexpectatæ rei ſtupefacti, ſiue Diuorum numine territi, inermibus armati terga uerterunt: acieque ſoluta, quam inſtructam produxerant, fugam inierunt: non ſolum urbem obſidione liberantes, uerùm etiam quę foris iure belli iam tenuerant, reddentes, pacati redierunt. Manſit tamen iniuriæ memoria in cordibus diu Gotorum.

¶ Sitalci Gotorum Ductoris, in Macedones excurſio fortunata. Caput. xxx.

SITALCVS Gotorum Ductor egregius, per ea tempora quibus Alexander Aſiæ inminebat, collecta ſuorum ualidiſsima manu (centum enim & quinquaginta milia fertur produxiſſe) Græciam omnem peruaſtabat. Cùm Perdiccas Macedoniam teneret, reſtitit quidèm opportunis locis huc atque illuc graſſantibus: ſed iuſtam in aciem prodire tantus Ductor non fidebat. Et illa ingens Macedonum uis, quę in Aſiam omnem detonuerat, in patrio ſolo aduerſus Gotos prorſus elanguit. Ergò direptis omnibus penè locis: uaſtatisque agris quàm potuit latiſsimè: cum nemo illi aciem pugnaturus opponeret: onuſtus præda, ſuis omnibus locupletatis, incolumem reduxit exercitum. Hæc prima in Europam, uelut matrem ſuam, poſt longa ſecula Gotorum excurſio legitur. Nam priora illorum fortia facta, Aſiam territabant.

¶ Gotorum uictoria erga Lyſimachum, & illorum Regis humanitas. Caput. xxxi.

SVCCESSORIS Alexandri temporibus (nam Alexander Rex aliàs inuictiſsimus, Getas, ſeu Gotos, euitandos pronunciauit) cùm Getis Dronichetes imperitauit: Lyſimachus, ex eiuſdem Alexandri commilitio, gentem infeliciter impugnauit. Nam uiuus in manus Regis peruenit. Cui cùm ſuam, gentiſquè ſuę commonſtraſſet inopiã: ſimiliterque contentos re ſua homines: Ne talibus inquit mortalibus bellũ infer, ſed eis potius amicis utere. His dictis, donatum, hoſpitaliter Lyſimachum, & amicitia ſibi deuinctum liberauit. Admirabile quidèm, hoc illi genti darè Naturam, quod Gręci longa Sapientium doctrina, præceptiſque Philoſophorum, conſequi nequeunt: cultosquè mores, incultę barbariæ collatione ſuperari. Tanto plus in illis proficit uitiorum ignorantia, quàm in his cognitio uirtutum.

Gotorum humanitas.

¶ Gotorum

¶ Gotorum Inmortalitatis animarum ſuperſtitio & uanitas narratur. Caput.xxxij.

TRANSIERVNT aliquot inde ſecula, ut nihil magnificū ab ea gente fieret: aut ſi qua præclarè geſta ſunt, incuria temporū obſoleta perierunt. quòd pauci, & penè nulli tum Scriptores in ea gente eſſent. Quàmuis aliâs teſtetur Autores: Getas multis Nationibus excellentius Sapientiæ ſtuduiſſe. Immortalitatis animorū opinionē induerunt. quòd ſe mori non putant, ait Herodotus: ſed eum qui defunctus eſt, meare ad Salmoxim dæmonem: quem nonnulli eorū, opinantur eundē eſſe Beleyzen. Ad hunc mittunt aſſiduè cum naui quinque remigū nunciū quempiam, ex ſeipſis ſorte delectū: præcipientes ea, quibus ſemper indigent. Eumque mittūt hoc modo. Quibuſdam eorū datur negociū, ut tria iacula teneāt. Alij deinde comprenſis eius, qui ad Salmoxim mittitᷣ, manibus, pedibusque, hominem agitantes in ſublime, iactent ad iacula. Quòd ſi ſtatim cadens extinguitur: propitiū ſibi Deū arbitrantur. quòd nunciū facile exceperit. Sin minus: ipſum nunciū inſimulant, malū illū eſſe uirū. Hoc abiecto, aliū mittunt, dantes adhuc uiuenti mandata. Iidem dum tonat, aut fulgurat, in cœlū ſagittas excutiunt: minitantes quòd nullū alium eſſe Deum præter ſuū arbitrentur. Verùm, inquit Herodotus, ut ego à Gotis accæpi: Helleſpontū, & Pontum incolentibus, Salmoxis hic homo fuit: Samioque ſeruiuit Pythagoræ Mneſarchi filio. Iſthic nactus libertatē, cùm multum pecuniæ comparaſſet, in Patriam redijt. Qui cùm animaduertiſſet, gentē ſuam malè, & inſcitè uiuere: ipſe edoctus Ionicū uiuendi genus, & mores quàm Getarum liberaliores: ut qui conuerſatus eſſet cum Græcis, cumque Pythagora, uiro eius ætatis ſapientiſsimo: domiciliū extraxit: in quod primos quoſque populariū in conuiuiū accipiebat: & inter conuiuandū docebat: neque ſe, neque ſuos conuiuas, neque illos qui illic aſsiduè gignerentur, morirenturque, interire: ſed in eum ire locum, ubi ſuperſtites ſemper omniū bonorum compotes forent. Dum autē ea quæ commemorata ſunt agit, interim ſubterraneū ædificiū ſtruit. Quo prorſus abſoluto, è gentilium ſuorū conſpectu ſe ſubducit: deſcendens ad illud ſubterraneum antrum: ubi circiter triennium degit, deſyderantibus eum ſuis, atque tanquàm mortuū flentibus. Quarto anno reddit ſe ſuorū conſpectui. Atque ita credibilia effecta ſunt, quæ illis expoſuerat de inmortalitate. Strabo uerò geographus, non multum ab hac ſententia diſcrepans, hoc adijcit: quòd tanta cœpit eſſe & increſcere hominis admiratio, ut Regi par haberetur: illumque Rex in conſortiū adminiſtrandi Regni deſumeret. Adiuuiſſe ergò Regē ferūt: cùm homines longè magis quàm prioribus, an-

Gotorū ueterum uana ſuperſtitio.

Salmoxis quis.

nis cerneret animos illi attentius adhibentes: tanquàm è diuorum con‍ſilio edicta efferēti. Quod & Numa Pompilius fertur de Egeria nympha populo perſuaſiſſe. Et hic mos ad noſtram uſq; ætatē (ait Strabo) perdurat: ut ſemper aliquis eiuſmodi prædítus inſtitutis inueniatur, qui Regi Conſiliarius adſit: & ipſos inter Getas Dei nomen aſſequatur. Sacerq; relictus eſt mons, quem ſic nominant Cōgeonum. Quo etiam uocabulo præterlabentem amnem appellauere.

¶ Berobiſtas Rex Gotorum electus eſt, ſub quo Dicineus liberalibus artibus Gotos erudiuit. Goti per multos annos Datiam obtinuerunt; quæ Regio poſtea Gotia, poſtremū Gepidia appellata eſt. Caput. xxxiij.

Berobiſtas Rex Gotus

BEROBISTA deinde regnante in Gotis, Dicineus uenit in Prouinciam: eo tempore, quo Sylla rerū Romanarū potitus eſt. Quem ſuſcipiēs Gotorū Rex, permiſit illi parem ſibi poteſtatem. Eius conſilio Goti auſi ſunt Romanorū terras populationibus infeſtare. Tantam is ſibi in populo comparauit autoritatē: ut quicquid ille uel ſuaderet, uel iuberet, quaſi de cœlo ſonuiſſet, alacres implerent. Inſtruxit gentem plurima ſapientia. Selegit Sacerdotes. Religionē adhibuit. Et in omne quod inſtituit uotum, perduxit gentem: ita ſibi omniū animos conciliauerat. Ethicam quoq; perdocens, barbaricos gentis ſuæ mores compoſuit. Phyſicam item tradidit: ut noſſent ſecreta naturæ. Cuius doctrinas diligenter habuere conſcriptas: Belaginesque appellauere. Neq; Logicen prēteriјt diſceptatricem, pugnatricemque artem. Poſtremo nihil omiſit, quod ad uniuerſitatem rerū agnoſcendam pertinere uidebatur. Signa monſtrauit in cœlis. Eclypſium, & cæterorū mirabilium cauſas edocuit. Tempora ſignauit. Vnde tremor terris. Qua ui maria alta tumeſcant, obicibus ruptis: rurſusq; in ſe ipſa reſidant. Quid tantū Oceano properent ſe tingere Soles hyberni: uel quę longis mora noctibus obſtet. Cerneres Martiales uiros, poſitis armis indulgere literis: alium in puluere rerū mēſuras deſcribere: aliū cœli ſigna ſubnotare, uenturamq; tempeſtatem præſagire. Hęc & alia Dicineus diſſeminās, mirabilis in gente ſua enituit. Quo decedente, pari ueneratione habuere Commoſacū. quia nec imparis erat ſolertiæ. Hic enim & Rex erat, & Pontifex: & in ſumma præfuit genti iuſticia. Et illo quoq; rebus excedente humanis, Corillus ad Regnū Gotorū peruenit: & per annos quadraginta in Datia, gentibus ſuis imperauit. Daciam hic, inquit Iordanes, accipe, quam poſtea Gepidarum populi poſſederunt: quam in conſpectu Meſiæ, trans Danubium corona montium cingit: duos tantùm habens acceſſus. Hæc Datia, quā Gotiam ſuis temporibus dixere Maiores; poſtea etiam Gepidia dicta: habet

Dicineus Gotorum eruditor, à conſilijs Regis.

Belagines.

Commoſacus Rex & Pontifex Gotiæ.

Corillus Rex.

habet ab Oriente Orozolam: Occaſu Iaziges: à Septentrione Sarmatas, atq; Baſternas: à Meridie amne Danubio terminatur.

¶ Iordanis hiſtorici negligentia taxatur. Berobiſtæ narrantur uictoriæ: & Gotorum cùm augmentum, tum illorum per Romanos depreſsio. Caput. xxxiiij.

BLONDVS in hiſtoria declinantis Imperij, quam ætate noſtra edidit: ubi initium inclinationis à Gotis perueniſſe teſtatur, & quædam de huius gentis Antiquitate commemorat: inter alia tradit, Lucullum Gotos Meſia expuliſſe: illo tempore, quo aduerſus Mithridatem Ponti potentiſsimum Regem, bellum adminiſtraret. Incertum quo id Autore dicat. Nam Plutarchus, qui Luculli res geſtas in uita eius omnes complectitur, nihil horum attigit. Niſi fortè Ablabiũ iſte uiderit: quem Iordanes noſter ſemel legiſſe contentus fuit: omnia quę memoriæ hærerent referens in hiſtoriam. Hinc illa turpis hiſtorici, Gentis antiquitatem pollicenti, aliquot ſeculorum tranſilitio: perturbata rerum expoſitio: & peregrinorum montium, & fontium deſcriptio: quam nemo ex te Iordanes, hoc loco quæſiuit. Elegantius iſta apud Ptolomæum, Strabonemq; leguntur. Gentis tuæ continuatam per ſecula hiſtoriam, à te expectamus: quam non habens, ad impertinentia tradẽda uires cõtuliſti. Teſtatur Strabo: quòd eo tempore, quo Berobiſtas, de quo ſupra, Getarũ tenebat Imperiũ: diuus Cæſ. aduerſus hanc gentẽ inſtruxit exercitũ. Et ut paulo poſt idẽ ait. Noſtris annis, hoc eſt, ſub Aug. Cęſ. Ælius Cato, ex trãshiſtrana regione. 50000. Getarũ in Thraciã habitatura traduxit. Quæ gens eadẽ qua Thraces utitur lingua: qui hac etiã ætate ibidẽ habitant: Miſijq; uocantur. Berobiſtas igitur uir natione Geta, cùm gentis eius Pręfecturæ inſiſteret: homines frequentia bellorum & cladibus afflictos, reficiendos eſſe curauit: eosque eo magnitudinis extulit, nunc exercitatione corporum, nunc uictus ſobrietate, nunc Edictorum obedientia: ut intra paucos annos, latum adeptus ſit Imperium: plurimosque finitimorum Getarum ditioni ſubdiderit. Traiectoque audacter Hiſtro, Thraciam diripiens, uſq; in Macedoniam, & Illyricum: magnum Romanis terrorem incuſſerat. Deq; Gallis finitimis, Thracibus, & Illyrijs prædas ingentes reportauit. Boios autem, & ſubditos Critoſyro populos fun ditus deleuit: ſimul & Tauriſcos. Ad nationis uerò ipſius commoditatem adiutorem habuit Ceneum uirum Magicis artibus deditum, diu AEGYPTI horas peruagatum, Auguriorum peritum: per quæ Deorum Reſponſa renunciabat: & paruo in tempore in Deorum numero conſtituebatur. Quemadmodũ de Salmoxi ſupra nunciauimus. Ingentis obedientiæ argumentum eſt: quòd eius ſuaſione

In Iordanis negligentiã

Berobiſtæ uictoria.

Cenenſis augur.

lib. eo. c. 32. b

induci, uites excidere: & ſine uino uitam agere conſenſerunt. Ipſe aũt
Berobiſtas moritur. Berobiſtas, inſurgentibus nonnullis prius perijt, quàm Romanus po
pulus aduerſus eum miſit exercitũ. Regniq́ꝫ ſucceſſores plures in par-
tes diuiſi ſunt. Nam cùm Cæſar Auguſtus cõtra eos quinquaginta mi
lia miſit exercitũ, tunc quatuor in partes diſtincti erant. Huius aũt gen
tis partitiones ad tempus fiunt: & aliæ alio tempore. Nam fuit & alia
Getę, Daci, Dani. regionis diuiſio, ex antiquis permanens temporibus. Alios enim Da-
cos, alios Getas appellãt. Getas quidẽ, qui ad Pontũ in Orientem uer-
gunt: Dacos aũt, qui in oppoſitũ uerſus Germaniam, & ad Hiſtri fon
tes: quos olim Danos uocatos eſſe reor. Exquo apud Athenięſes, Da-
norũ & Getarũ nõĩa ſeruilia plurimũ abundabant: hoc ſanè credibili-
Scythæ Daæ. us eſt, quã à Scythis, quos Daas dicunt. longè enim illi propè Hircani
am poſiti ſunt. Nec ex eo loco Athenas mancipia deportari putandũ
eſt. Gens deinde quæ Berobiſtæ ductu in tantã conſcẽderat amplitudi
nẽ: demũ ob domeſticas ſeditiones, & ex Romanorum bellis depreſſa
eſt. Tamen adhuc ad milia hoĩm. 40. emittere aptè ualent. Cùm uerò
plurimũ auctũ haberet̃ illorũ Imperiũ, ad ducentũ milia armabãt: nũc
ad eã quã diximus tenuitatẽ, gens redacta eſt. Eoq́ꝫ propè ꝑuentũ eſt,
ut Rom. ſubdant̃ Imperio. Necdum aũt omnino ſubiecti ſunt Roma
nis, propter quandã in Germanis poſitam fiduciam, qui in eos gerunt
ſpiritum hoſtilẽ. Hæc ſunt Strabonis de Getis, atq́ꝫ Dacis teſtimonia,
quæ gentes unam recognoſcunt patriam, regionẽ Baltiam, Peninſulã
grandem: quæ Gotos cum Danis, ex quibus Getæ, & Daci nominati
ſunt, longiſsima ante ætate, ut diximus, emiſit: nunc aũt extincto apud
Danubium Dacorum nomine, reuerſum eſt nomen in primam regio
nem. ut ex Danubij quondam accolis, Daci nunc uocentur, qui ab an
Daniæ lib. 1, cap. 2. tiquiſsima memoria à Dan primo Rege ſunt uocitati Dani, cuius al-
ternationis uarietas, legentes ſolet in errorem ducere.

¶ Iordanem rurſus taxat, Oſtrogotos, à Vuiſigotis ſeparãs. Goti item ab Auguſto pacem petunt. Caput. xxxv.

DEINDE tertiã Gotos ſedẽ habuiſſe memorat Iorda-
nes, poſt Ciñeriam terram, quam primam habitabant.
Deinde poſt Thraciã, Miſiamq́ꝫ, in quam ſecundo mi-
grabant, in Ponto ad mare: nec quo tẽpore, quóue Duce illó peruene
rint narrat, magna Scribẽtis incurioſitate, ſi modo Annales ante ſe ha
buit, quos ſequeret̃. Iam inq̃t, humaniores facti, manſuetioresq́ꝫ, Pon-
tũ habitabant. Id ſub Mithridatis Regno, ante, uel poſt fuerit, mirũ in
de ſilentiũ. Tantùm hoc cõmemorat, ortã ibi fuiſſe gentis quandam di
ſtinctionẽ, ut Oſtrogoti, qui ad Oriẽtales, Vuiſigoti, qui ad occiduas
eius regionis oras habitauerant, dicerent̃. Interuenit tamẽ, ut Oſtrogo

ta nomen

ta nomen,uni eſſet ex Regibus, qui Orientalibus imperitabat. Inde
alij nacti occaſionē, Vuiſigotos ſeſe dixere. Quanquàm & illud uerū
ſit:in primordia Gotorum ſede illam ualere diſtinctionem: ut Orien=
tales,& Occidentales Goti etiam ibi nominentur. Vna certè cauſa ma
ximè:ut certæ quædam,uel omnes,ad eam quę poſt magis inualuit in
hac gente diſtinctionem, poterant ſubeſſe. Commemorat deinde, in
ea gente barbara Heröū nomina quę illi Carminibus ſuis cōcelebrāt:
& deſcēdit uſq; ad Theodoricū, qui dominatus eſt in Italia:& ad pro
lem eius:uſq; ad nouiſsimū Vuitigem: quem magno bello uictū & ca
ptum,Belliſarius Iuſtiniano perduxit in Cōſtantinopolim. Nobis ni-
hil in nominibus eorū,qui ad hiſtoriā non pertinent cōmemorandis,
operæ ponendū eſt:dummodo eos,qui res pręclaras geſſere,ſuis in lo
cis in commemorationē reuocemus. Hoc tantū inſinuato: quòd Goti
in creandis Regibus non facilè diſceſſerūt à Regia Amalorum in O-
ſtrogotis,& Baltorū in Vuiſigotis familia:quo minus ex illis Reges ſi
bi per tempora crearent. Quod ubi opus erit cōmemorabitur. Solen-
ne fuit in his familijs, atq; adeò in omni gente: præclara Regum facta
Carminibus patrijs celebrare: quòd unū in omni gente Germanorū
fuiſſe,perennandæ memoriæ genus,Cornelius Tacitus diligens Ger
manicæ Antiquitatis ſcrutator,tradidit in ſua Germania. Paulus Oro
ſius dum ſuo more calamitates ſeculorum conquirit, curſim multa per
uolitat:attingens potius,quàm explicans:commemorat hanc quoquè
Gentem inter alias multas,Auguſto Cęſari iam in Hiſpanijs detonan
ti bello,ad urbem Terraconem Legationibus occurriſſe,pacem peten Goti ab Au
tes. Eamq; ſibi promptius pollicētes: quòd in longinqua regione po= guſto pacē
ſtularēt,magno honore repetentes memoriā, & innouantes Auguſto petunt.
gloriam in occidua regione,quam olim Alexander promeruit à mul-
tis mundi Nationib. in Oriente. Nam quomodo Hiſpani adierunt in
Babylone Alexandrū:ita Parthi cū Medis,Goti cū Ponticis Auguſtū
mūdi dominū cōſalutauere in Terracone,hoc eſt,in occidua Hiſpania.

¶ Ad Sueciam reuertitur Autor:atq; illi quoq; per Hiſtoricos malè prouiſum queritur. Caput.xxxvi.

AD Sueciam reuertamur: in qua iamdudū nihil magnū,
aut pręclarum recolitur:quòd uel Danorū Imperio per
ea tempora paruerint,contenti ſubeſſe:uel quod potius
crediderim,quòd pręclara illorū temporū facinora,in ea gente per in-
curiā ſcribentiū ſint ſepulta. Nam Daniæ quoq; geſta Scriptor ille me
morabilis,per aliquot ſecula tranſilijt, quòd nulla ante ſe habuerit Pri
ſcorū adiumenta:nullos Annales repererit:nulla etiam,quæ ſolet in te
ſtimonium uocare Carmina (quanquàm illa perbreuia ſint magnarū
rerum

rerum teſtimonia)uix paucorum Regum nomina recenſet: multorũ in medio pertranſit.Nam per annos penè Quingentos (quis credat) ſolos quatuor,aut quinꝗ Reges in gente ea regnaſſe? Præſertim,cùm propter incertum mortalis uitæ, & propter multa regnantium pericula:quòd multorum uel inſidijs,uel molitionibus apertis pateant, breue ſit multorum Regnum. Nam quod Satyricus ait,

Ad generum Cereris ſine cæde & ſanguine pauci
Deſcendunt Reges,& ſicca morte Tyranni.

Sicubi conſpectum eſt aliâs,in hac gente conſpectiſsimum eſt.Et quidèm Danici Regni eclypſata narratio, damnũ quoꝗ Sueticis rebus commemorandis irrogauit. Nihil enim in tanto temporis tractu de Suetia attactum eſt.Niſi quod dicitur,Hucletus unus ex Daniæ Regibus,qui hoc intarualló regnabat,Homethum & Hogrinum Suetię Principes,maritimo bello ſuperaſſe. Vnde conijcio: per eam tempeſtatem hoc Suetiæ Regnum Ducibus magis, quàm Regi ſuo paruiſſe:& fortaſsè tum etiam Daniæ pependiſſe tributa. Nam poſt Atislum,quem duos Sleſuici Præſides,paterni ſanguinis uindices oppreſſiſſe commemorauimus: neminem Regio ibi nomine præditum, ad hæc uſꝗ tempora Auguſti Cæſaris inuenimus.

Daniæ lib. 1,cap.24.

Supra eod. cap.23.c.

¶ Alricus Suetiæ Rex,bello cum Geſtiblindo Gotorum Rege inito,filium amittit. Duellum Goto offerens, ab Erico ſurrogato ſternitur. Caput.xxxvij.

Alricus Rex, Auguſto Cæſare cöetaneus.

ALRICVS circa tempora Auguſti Cæſaris, Suecorũ Regno præſedit:cui cum Geſtiblindo Gotorum Rege, in eodem ſuo Suetiæ Regno bellum exoritur.Nam diſceſsione facta, iam Goti ſuo Regi,quem proprium ſtatuerunt, parebant. Tum uerò Geſtiblindus,cùm ſuis diffideret uiribus, in Frotonem tertium potentiſsimum Daniæ Regem reſpexit,iam inſigni uictoria celebrem.quòd Hunorum Regem in Orientis partibus, cum multis centenis milibus fudiſſet. Illi ergò ſe permittens Gotorum Rex, auxilium rogat in Alricum Regem Sueonum.Nec difficile fuit impetrare.Nam Scalcũ Scaniæ Præfectũ,Ericumꝗ uirũ Noruagia natum, multis apud Regẽ clariſsimè geſtis florentem:& cui omne conſiliũ Regiũ,pro ſingulari prudentia penè ſoli imminebat,auxilio Gotis in Suediam mittit. Quibus armis adauctus Rex Gotiæ:magno animo, ingentiꝗ fiducia duxit in Regem Sueonũ.Ericus uerò magni agminis ductor, primo mouit in Gunthionũ Alrici filiũ:qui Vuermis præerat,Solongiſꝗ: quẽ prçlio aggreſſum,ſuperatumꝗ,Ericus oppreſſit.Pater occiſi filij nunciũ accipiens,mœrore inſigni afficit:ſublato cui bellũ gerebatᷓ, & cui amplum pararetur

Daniæ lib. 1,cap.31,2.

Gunthionus Regis filius cadit.

pararetur Imperium. Attamen mœroris uictor, exercitum perarmat, ducitꝗ in hoſtem. Pugnatur aliquandiu æquis uiribus uariante fortuna. Vbi uerò æqua manu digreſſum eſt, iam uitæ faſtidium ſubit Alricum Sueonum Regem: quòd chariſsimo affectu ſpoliatus eſſet. Igitur Geſtiblindum Gotorum Regem uocat in Duellum: in æquo conſtituens, uictor, an uictus eſſet: quem iam uitæ ſuæ pertæderet. Ericus intercæpit euocationem: iniquũ ratus, ut uir pro ætate uiribus defectus, integro opponeretur: ſe illi uicarium opponit Alrico, ſi illi uidebitur, occurſurus. Non indignum iudicans, ſi pro illo cui militaret, uitæ ſubeat periculum. Accæpit conditionem Alricus: & in pugnam perarmatur. Vbi uentum eſt in circum, magnis utrinꝗ uiribus cõcurritur. Sed tum Alricus ceſsit, ceciditꝗ: ac Regnũ Suetię ſine Rege ꝑmanſit.

¶ Erici Suetiæ Regis conſilio, Arngrinus ſuperatis Phinnis, & Biarmorum Duce, Frotonis Daniæ Regis filiam meretur. Caput, xxxviij.

ERICVS ortus Noruagia, uir ingenio, lingua, manuquè æquè promptus, uictor Alrici, permittente & aſtipulante Gotorum Rege iam annis defecto: adiuuante etiam Frotone potentiſsimo Danorum Rege: cuius potentia terrori, nomen uerò celebre fuit in omni circum regione: Suetiæ gubernacula ſubit: Hic eſt ille Ericus, cuius in uerbis prudentiam, ingenij dexteritatem, nemo potuit illa ætate, non dico ſuperare, ſed ne æquare quidem. Quo apud Suetiam imperante, Arngrinus quidam ex Nobilitate Suetica uir primarius, & bellator egregius, Scalcum Scanię Pręfectum (quem nunc Ducem uocamus) quòd olim ab illo ſpoliatus nauigio diceretur, prouocatũ, Duello oppreſsit. Cuius facti celebritate fretus, Regis Frotonis unicam filiam audebat coniugem poſtulare. Atꝗ Ericum Suetiæ Regem ſibi ad eam rem peragendam accedere precabatur. Sciebat enim, Frotonem totũ ex illius pendere conſilio. Ille uerò, quòd rem magnam poſcere uideretur: quòdquè Frotonis Danici Regis nomen tum omnibus in circumitu Regibus incòmparabile uideretur: ſuadebat uiro: Ni fortibus factis, egregijſquè Militiæ muneribus, ſe faceret Regi Frotoni cõmendatiſsimum: fore Regem clariſsimum ea ſententia, ut filiam non niſi fortiſsimo Duci ad nuptias collocaret. Prouinciam noſſet Phinnorũ, ſolam Regi eſſe contumacem: eam ſi parere Regi cõpelleret, magnam apud Regẽ gratiã initurũ: facileꝗ ad optatas nuptias peruenturũ. Paruit conſilio Arngrinus: & electa Militũ forti manu, in Phinniam conceſſit. Eſt autem ea gens omnium Borealium extima: niuibus inuolitans quàm citatiſsimè: & quæ plurimum ſagittandi arte ualeat. Congreditur genti Arngrinus armis collatis. Ea artibus ſuis uſa, ſagittis in hoſtem

Ericus. I. Rex.

Arngrinus Scalcũ Duello uincit.

Phinni.

hoſtem miſsis, retrò tulit greſſum, celerrimè auolans. Secutus autem Arngrinus, uir impiger ad arma: eo compulit gentem, ut omiſsis armis, ad maleficia confugerent: quibus plurimum inſiſtunt populi Boreales. Itaq; emiſſo ab illis poſt tergum lapide, grandis & inſuperabilis mons Suecis præſtigiatis uidebatur. Si modicum aquæ diffunderent: amnis & lacus dirimere uidebatur inſequentes à præcurrẽtibus. Hæc tamdiu ab illis facta ſunt, donec fucum deprehendens Arngrinus, nihil horum formidaret, quo minus progreſſus uictoriam peraget. Domitis deinde gentibus, id tributi impoſitum eſt: ut per decades quotannis, rhedam pellibus onuſtam, Regi Danorum perſoluerent. Illæ enim ſolę ſunt opes gentis Biarmorum. Deinde Ducem ſubigens, ſimili tributo onerauit: ut per ſingula capita, pellem unam tributi nomine Regi penſitaret. Hac uictoria cumulatus, ad Ericum regreditur: illoq; comitatus, nauigat in Daniam. Ericus apud Frotonem teſtis Arngrino recentis ac magnę uictoriæ fuit: quòd gentem hactenus intactam, tributis ille adegiſſet. Rex collaudato uictore, dignum iudicabat quem generum haberet. Itaq; data illi in matrimonium filia, felices nuptias conciliauit. Nam numeroſa inde proles proueniens, Daniam, Suetiamq; Regio ſanguine impleuit.

Malefica præſtigia Phinnorũ. — *Subiguntur Phinni.* — *Filiam Frotonis ducit Arngrinus.*

ℭ Pax Chriſto nato, per Daniam & Suetiam æquè habita, Mors utriuſq; Regum narratur. Caput. xxxix.

TEMPVS hoc erat, quo ueritas de terra orta eſt, & æterna iuſticia de cœlo proſpexit: tum publica per terrarum orbem pax, quæ Autorem pacis excępit, ad Daniam uſq; peruenit, ac Sueciam. Nam Froto (quod in Dania diximus) tanta undiq; pace Regnum compoſuit: ut ſublatis undiq; furibus, publicis in uijs aurum anno toto maneret intactum. Secutus illum Ericus Suetiæ Rex, ſimili eſt uſus temporum tranquillitate. Tunc etiam in ipſa omnium urbium regina Roma, ferrea belligeri ſunt clauſa limina Iani. Ita totius orbis conſenſu, nuſquàm bella tonabãt. Quippè cœli Dominus iamiam terris imminens, præſentiam ſuę maieſtatis uel ſic innoteſcere mundo uoluit. Froto ad extremum, maleficiorũ uſu, Rex omnibus regionibus conterminis formidabilis, à malefica fœmina in bouẽ uerſa, perijt. Ericus autem Sueciæ Rex, longa feſſus ætate, cùm multum ubiq; ſanguinis proudiſſet, multum per omnem ętatem laboris exanclaſſet, extremum ſpiritum in tempora pacis profudit. Inſolita illis morte, qui ferrum diu tractauere.

Chriſtus naſcitur. — *Daniæ lib. 2, cap. 31, a.* — *Frotonis mors.* — *Daniæ lib. 2, cap. 32, b.*

ℭ Haldanus à Noruagis Regno Suetiæ pulſus, auxilio Fridleui Daniæ potiti, Regno redditur oppreſsis hoſtibus. Caput. xl.

HALDANVS illi filius, in ſceptra Suetiæ ſucceſsit. Haldanus
Mox autem ubi Regnum inijt, cum Noruagijs Proceri Rex.
bus bellum illi enaſcitur. Duodecim erant germani fra-
tres, qui ſanguinis, & opum fiducia, crebris excurſioni-
bus Haldanum uexauere. Nec ſegnius ille hoſtibus oc-
currit. Sæpè manum conſerit. Multum utrobiq; ſanguinis profundi-
tur. Crebra prælia abſumpſere militantes. Vires paulatim attenuatæ,
primùm Suetiæ Regem ad extrema auxilia aſpicere cōegerunt. Frid-
leuus erat Frotonis filius, in Ruſsiæ Orientalibus Regnis imperans: Daniæ lib.
quem Dani non ſupereſſe putantes, alium ſibi Regem conſtituerunt. 1.cap.34.a.
Sed Haldanus Suetiæ Rex Orienti propior, ignorare non potuit, pe
nes quem Ruſſorum Regnū conſiſteret. Igitur auxiliaria rogaturus
arma, eó contendit Haldanus: Patrum utriuſq; merita, & intimam in-
uicem familiaritatem commemorans: quis fuerit Erico pater eius Fro
to, qualemúe ſe geſſerit in obſequijs Frotonis Ericus: par fore, ut rena
ſcatur in filijs, quæ cum Patribus intercidit ſanctiſsima fides, & confer
tiſsima amicitia. Fridleuus ignarus paterni leti, quid apud parentem
agatur, ſi uita functus: quis Regni ſtatus ſit, rogat. Vbi audit parētem
rebus humanis exceſsiſſe: aliumq; externum, Regio ſanguini ſceptra
occupaſſe, ſtatim armis & exercitibus comparatis: & amicum Regno
reddere, & ſui iuris Coronam repoſcere cōtendit. Haldanum quidèm
in Regnum reponit: hoſtes eius inſecutus, fortiter oppugnat, & oppri
mit. Fidem excedunt monſtra: quæ ibi uelut fabulis contexta narran-
tur: cùm ſe Rex ſolus periculo obijceret opprimendorum latronum,
qui in Inſula, quā rapidiſsimus amnis ambibat, cuniculis & effoſsioni
bus latitabant. Rerum ſumma eſt. Expedita ſuorum manu, Fridleuū
oppreſsiſſe latrones: Haldanumq; ſecurum deinde ab illis præſtitiſſe.

¶ Starcuteri gigantis fit mentio, & geſtorum eius epilogus. Caput.xli.

MEMORATVR hoc loco Starcuteri fortis, & inuicti Daniæ lib.
pugilis monſtroſa quædam, & incredibilis uirtus: quòd 1.cap.35.b.
ſupra hominum ſtaturam longè euectus, giganteā quan
dam præ ſe molem tulerit. Reſpondit corporis magnitudini uiriū (ut
ferunt) robur. Nam ætatem trium hominum fertur egiſſe. Atq; ita re
ipſa compertum ferunt. Cæterum ea quæ adhibent narrationi, fabu-
loſa ſunt. Thor, atq; Othinum Deos immortales, perinde ac Iouem
& Mercurium, huic tantum præſtitiſſe robur: ut illo uindice uteren-
tur in omnes ſui contemptores. Re autem uera compertum eſt, illos
fuiſſe maleficos: qui dæmonicis figmentis, & arte Magica, præſtigioſiſ-
què adumbrationibus, omnem eam gentem in ſe conuertiſſent: ut opi

Superſtitiones Veterũ. nione de immortalitate eorum habita, illos templis honorarent: & ſimulacris dedicarent: dies φ ſolennes eorum uenerationi conſecrarẽt. Et quemadmodum nos ſeptem Planetarum nominibus dies diſcernimus: ita horum uocabulis ipſi inter ſe ſuos dies deſignarent. Et quis miratur tantum ualuiſſe in hac gente talium Deorum opinionem? Quando apud Ægyptios, Græcos, & Romanos, omnium mortalium prudentiſsimos, indignæ fabulæ colerentur: templisq́ honorarentur, Iupiter, Saturnus, Mars, Mercurius: quos tamen fuiſſe mortales homines, & quorum ſepulchra ſciebant. Sed ex digreſsione reuertamur ad inſtitutum. Hic Starcuterus admiratione dignus homo, hac uixit ætate, illa tam monſtroſa corporis proceritate, & uiriũ immanitate: quòd nihil illi inuictum haberetur. Peruenitq́ in longæuam ætatem. ut ſuis locis attingemus. Eius tamẽ hoc loco commemorationem inſerimus: Cur Starcuteri hic facta mentio. quòd ex Suetiæ regione, in Daniam peruenerit: abſumptisq́ naufragio ſocijs, ſolus ſuperſtes ſe Regis Danorum famulitio insereret: præclara ubiquè edens facinora. Patria tamen illi fuiſſe creditur Eſtonia, in Liuoniæ partibus: regio etiam nunc cognita: à qua breuis tractus eſt in Sueoniam. Idem cùm iam multo tempore apud Daniæ Regem Daniæ lib. 4. cap. 37. Frotonem, multa undiq; trophæa comparaſſet: & cerneret filium eius Ingellum ſocordem, uentri & delitijs deditum, à bellicis rebus ac laboribus abhorrere: commilitium eius deſerens, in Suetiam ad Haldanũ Regem, Erici filium ſe retulit. Vnde tamẽ Helgonis Norici precibus euocatus, illi aderat: in Dania Duellũ pro illo excipiens: quo Helgam Frotonis Regis quondam ſui amantiſsimam filiam illi coniugio ſociaret. Quo in loco nouem ſe tyronibus uno conflictu opponens, omnes trucidauit. Multis tamen inuicem excæptis uulneribus. Idem plagis non dum medicamine procuratis, nec adhuc cicatrice obductis: occiſo ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Siuuardũ, repreſſa rebellium inſtantia, paternæ ditionis ſeruauit hæredem.

¶ Siuuardus Starcuteri auxilijs Regno ſuccedit, at mox prælio, Haldani armis cadit. Caput. xlij.

Siuuardus I. Rex. SIVVARDVS Haldani filius, præſidio Starcuteri, patrijs Regnis hæres ſucceſsit. Tantum ualuit fortiſsimi uiri conatus. Huius præclara nulla memorantur: niſi quòd Vluildam filiam, Frotoni Daniæ Regi coniugio ſociarit. Quæ res illi periculum uitę, & poſtremo interitum adduxit. Nam cùm Froto ille germanum ſuum natu minorem ſuſtuliſſet: quòd ingenti uirtute, & rerum geſtarum gloria tenebras fratri inijceret: filij eiuſdem occiſi Haraldi, cũ per multos caſus & pericula plurima emerſiſſent, & ad uiriles perueniſſent annos, paterni ſanguinis uindices, pœnas à Frotone ſumpſe-

ne ſumpſerunt. Nec contentus Haldanus nece patrui, in Siuuardum quoq; Sueciæ Regem arma uertit. Cuius cùm filiam Froto coniugem tenuiſſet, arbitratus & uxoris conſilio paternam necem patratam: itaquè prælio commiſſo, Siuuardum Sueciæ Regem oppreſsit.

❡ Ericus, Aquino Duce, ferro aliâs inuiolabili, amiſſo, uaria fortuna, nunc uictor, nunc uictus, ab Haldani tandem inſidijs interceptus, ſtrennuè mortem obit. Caput. xliij.

ERICUS Siuuardi ex filia nepos, Frotonis Daniæ Regis filius, materno auo ſuccesſit in ſceptra Sueciæ. Huic ex qualibet cauſa infeſtus fuiſſe perhibetur Haldanus patruelis eius: uel quòd adoleſcens auitæ necis ultionem præ ſe ferebat: uel quòd ſucceſsioni Suetici ſceptri ſe, quàm Ericum propiorem exiſtimaret. Qualicunq; ergò interueniente cauſa, res in bellum proceſsit. Ibi Ericus Ductorem exercitus habebat Aquinum: qui ferro inuiolabilis putaretur. Haldanus aũt huic rei comparans antidotum, ingentẽ clauam (Herculeum genus) ferri nodis innexuit: qua progreſſus in pugnam, fidebat etiã ſine uulnere Ducem proſternere. Veniunt ad prælium. Magnis utrinq; uiribus certatur. Cadunt utrinquè plurimi. Haldanus in acie Ducem aduerſum per denſa repertum agmina, aggreditur. Reiecto clypeo, utraquè manu ſublatũ clauæ pondus, librabat in hoſtem. Tum uis hebetandi ferri profuit nihil. quippè cadẽs Aquinus exſpirauit. Attamen oppreſſo Duce, perſtitit uirtus militum, & ſine Ductore uictoriã aſſequit̃. Igit̃ Haldanus Ducis quidẽ uictor, ſed acie uictus, fuga ſibi cõſulere cõpellitur. Nã multis affectus uulneribus, ægrè profugit in Helſingiã. Ibiq; uix benè cõſertis uulneribus, ſuperuenere milites Erici Suecorum Regis: ut detectũ ibidem Haldanum, aut caperẽt, aut opprimerent. Sed erat maleficiorum tum magnus uſus in ea prouincia. Nam obcæcati milites, quem quærebant, etiam in conſpectu ſtantem uidere non poterant. Renouato per interuallum bello, Haldanus petit Ericum: in quo cùm ſe numero militum longè cerneret ſuperari, inſidias molitur: obſidens montium fauces, quibus erat Ericus erupturus. Nõ defuere artes cauendi fraudes Erico. Igitur circumducens agmen, patenti uia hoſtibus occurrit. Ibi conſerta pugna, cùm Haldanus uinceretur: parte copiarum ſeducta, idem Haldanus montem conſcendit: quem his rebus ante præparauit. Inde deuoluta grandia ſaxa, agmini gradientium hoſtium ſuperiniecit: oppreſsitq; magnam aduerſantium multitudinem. Suetia enim rupibus, & perinde faucibus & anguſtijs uiarum plena, facilè patet tranſeuntium inſidijs. Effecitq; his rebus: ut Ericus, cuius iam magna exercitus pars erat oppreſſa, fugam intentaret: Haldanoquè Suetiæ Regnum uacuaret. Ingreſſus Suetiam

Ericus. II. Rex.

Daniæ lib. 2. cap. 2.

Aquinus cadit.

Saxorũ deuolutio.

Haldanus, omnia pro Rege adminiſtrabat. At non quieuit Ericus, re nouatis uiribus, ad pugnam excire hoſtem: feliciusq́ arbitratus, in alieno, quàm in ſuo graſſari: Daniam prælio pertentauit: Haraldumque Regem, Haldani fratrem, tribus prælijs ſuperatum, cōegit in auxilium deuocare germanum. Igitur Haldanus, Daniam à fratre inuocatus, ab hoſte liberaturus, exercitū deportat è Suetia: fecitq́ Erico perinde Regnum ſuum peruium. Sed non reliquit diuturnū. Nam reparato rurſus bello, claſſem inſtruit: eamq́ locat in inſidijs occulto maris ſinu: duobus ſolis nauigijs quaſi ſpeculaturus egreditur: Ericoq́ ſe ingerit ſub aſpectum. Ille ubi hoſtem agnoſcit, tam paruis copijs egreſſum: ilico adnauigat plenis uelis, illum quaſi intercæpturus. Ille uerò flexa nauigatione, longius à ſuis protrahit Prætoriam Erici nauem, paucis æquato uelo ſubſecutis. Inde ubi ad locū inſidiarū protraxit hoſtem: ſtatim tecta claſsis egredit̃: Ericumq́ cū paucis facilè multi intercipiūt. Oblatam ab hoſte uitā, magno ſpiritu cōtempſit: præeligēs in libertate mori, quā in ſubiectione uiuere: quæ una omniū fortiū ſemper ſentētia fuit.

Dania infeſtatur. *Daniæ lib. 2.cap.3.a.* *Ericus cadit*

Haldanus bello Suetiam conſequitur, Siuualdum cum ſeptem filijs uno duello proſternit. Ebbonem piratam item fundens, Vnguini Gotorum reguli filiam meretur uxorem. Caput.xliiij.

HALDANVS iam Suetiæ Regno potitus, mare piratis purgare inſtituit: uir ſolis armis innutritus: & qui coniugio aut liberis non ſtuderet: neq́ uoluptati ulla ex parte indulgeret. Et dum bellis totus incumberet, inuentus eſt in Regno uir primarius nomine Siuualdus, inter alia militaris operæ præclara facinora, ſeptem filijs pugilibus ſeptus. Hic in concione queſtus apud Primores: Regnū Sueonum occiſis Regibus ſuis, alienigenæ ſubeſſe poteſtati. Si uiri eſſent, facilè futurum, ut illis imperarent, quibus ſeruire cogantur. Inita ergò conſpiratione, Regem Haldanum pellere, ac Regno deſtituere coniurant. Quod ubi ad Regem delatum, iam in maritimis laboranti: nihil ille motus eſt: ſed militibus ferrum pauliſper ab hoſtibus auerſum, in ciues diſtringendum edixit: quos accæpiſſet in ſe malignari. Auctis deinde copijs, terra, mariq́ ducit in hoſtem. Sed cōiurati ubi uident Regem in ſe magnis uenire uiribus, armis ſuis diffidētes, quòd imparem longè militum numerum habuere conſcriptum: in Ducem factionis ac conſpirationis reſpexēre. Ille ubi ſe ſignari omnium oculis intelligit: Haldano Regi mandat per nuncium. Si tibi inquit uirium aliquid eſt, famam exæquare curato: Duellum offero cum filijs. Detrectare quidèm uerecundum erat: & ſi iniqua conditio proponeretur. quòd Rex, inferioris ordinis uiro, unus octonis occurreret. Tanta tamen erat

Haldanus Rex.11. *Siuualdus coniurator.*

erat in Rege animi uis, ut nõ recuſaret. Improperanti tamen iniquam conditionem: quòd timidi animi uideretur, nõ fidere pectori: ut unus uni occurreret. Siuualdus reiecit. Quid ergò iactas uires? Hæc unius uiri ſunt oſſa quæ cernis. Sparſi uires in liberos: partitas illas æquè in duellum contraho. Si tu frigido hactenus thoro cubaſti: tibi refer detrimentum. Pater & filij una ſunt caro. Tergiuerſari tibi non licet. His atq; ſimilibus uerbis prouocatum in duellum Regem extraxit. Exorta uerò pugna, uictor Haldanus, patrem cum filijs uno exitu abſumpſit: ſeq; reddit Regno ſuo ad priſtinam ſtabilitatẽ. Inde uerò iam temporum tranquillitate gaudens, cùm audiret Vnguinum Gotorũ Regulum, filiam unicę pulchritudinis deſpondiſſe cuidam Piratarũ Principi: ui magis adactum, quàm ſuaptè uoluntate: indignatus Haldanus, tantam in Regno iniuriam fieri: quòd uir plebeius, ſolis furtis & Piratica inſignis, Regio ſe ſanguini miſcere conaretur: & quòd indignius eſt, etiam metu impulſum, adigere patrem ad impares nuptias. Non tulit rei indignitatem: ſed ſecretius per nuncium admonito Vnguino, quid pararet. Diem Nuptiarum ubi audiuit eſſe: cùm Regio luxu feruerent omnia: proximusq; Piratarum Princeps Regi accumberet: ſponſus (ut ſperabat ille) Regiæ puellæ, ingreſſus Regiam: Haldanus ignoto habitu, oreq; parumper diſtorto, ac per induſtriam contracto, quis Sponſus haberetur, ad nuptias libera uoce percunctatur. Qui, inquiũt, Regi proximus accumbit. Ergò conuerſus in eum. Tu inquit, Regium ſanguinem thoro depoſcis? Quibus oro meritis? quibus Patrum ſtemmatibus? Si quid tibi uirium eſt, exurge mecum in duellum. Nocturnum ille reſpondet bellum, Laruarum eſt, non hominum. Haldanus ſubinde. Tenebras queri non potes. cùm ſubluſtri luce Luna diem nobis repreſentet. Rubor adegit hominem aſſurgere in duellum. Victus autem, ex nuptijs funus habuit. Hunc exitum habuit uir Pirata, quòd ſupra fortunam ſuam nuptias ſequeretur. Haldanus puella traducta, Haſmundum ex illa ſuſtulit filium: ſuccreſcentibus annis Noruagiæ Regem. In Regno ita conſeneſcens, alienis commodis deſudaſſe uidebatur. Pacatoq; fine quieſcens, uir in armis ſemper uerſatus, Teſtamento ſignauit quẽ poſt ſe Suetiæ Regẽ uoluiſſet.

Pulchra uiſio.

Daniæ lib. 2. cap. 4.

Piratã ſponſum Rex duello ſternit.

¶ Vnguinus ex teſtamento ſuccedit Haldano. Alfus Aluildam nauali congreſſu, decuſſa illi galea, uxorem ſibi deſumit. Caput. xlv.

VNGVINVS ex Gotorũ Rege, teſtamento Haldani Rex Suetiæ deſignatus, Procerum uoluntate Regnum accæpit. Tantum ualuit apud omnes Haldani fortiſsimi Regis autoritas: tantum apud illum Vnguini uirtus, ut &

Vnguinus Rex.

Regi conciliaretur ad ſucceſsionem, & Proceribus non diſpliceret; Homo ætate grauis: qui Regnum, quod ex minori maius accæpit, diu tenere non potuit: ſed Siuualdo filio moriens, reliquit tam Daniæ, quàm Suetiæ Regna. Cuius res præclaras, quia in Dania ſumus executi, nihil opus eſt hoc loci repetere. Interea cùm utrunquè Regnum uni pareret, Gotorum in Suecia Principatus, quantum potuit ſe à ditione Danorum retraxit: ſuum Regem conſtituens, quem ſequeretur. Regnabat ergò per id tempus in gente Gotorum in Suetia Siuuardus: filios habens Vuemundum, & Oſtenum: filiamq; Aluildam eximiæ pulchritudinis puellam. Quæ cum Danorum Regis filio adoleſcenti, & nobilitate generis, & rerum geſtarũ gloria florenti, cùm eam poſceret coniugem, ſola matre repugnante, prouenire non poſſet: Puella omnem thorum maritalem peroſa, cœlibatum eſt amplexa. Ne tamen ætatem in ocio contereret: uirili habitu contecta, militaria ſectabatur munia: piraticamquè aggreſſa, breui Piratarum Princeps conſtituitur. Caſus obuium illi in mari dedit ſponſum: cum quo ignorante ignorans pugnam conſerit. Sed dum ferueret prælium, galea decuſſa capiti, puellam prodit: & ex hoſte protinus dedit amatorem. Siquidem Regius iuuenis ubi agnouit notos uultus, receptui cani iuſsit, pugnamq; inhiberi. Et inſiliens puppi uirginem amplexatur: fortunam accuſans, quæ talem illi hoſtem obieciſſet: malle tamen ſic occurriſſe, quàm omnino incognitam præteriſſe. Itaq; amata ſua potitur in mari, quam in Regia conſequi non poterat.

Daniæ lib. 2. cap. 5.

¶ Sueci Danis poſt acre bellum, conciliantur. Hagbarti uictoria, amor, & ſtuprum cum Sygne puella Regia: utriuſq; item lamentabilis interitus.

CAPVT XLVI.

Regnaldus Rex.

REGNALDVS inde Suecorum Regno potitus, magnis uiribus contendit patriæ tueri libertatem: Danoſquè, qui ditionis ſuę iura in Regno præferebant, reprimere. Igitur magnis inter Siuualdum Danorum Regem, Vnguini filium, & hunc Sueonum uiribus apud Sialandiam concurritur. Altero pro libertate, altero pro dominatione multa conantibus. Concurſum autem eſt tantis odijs, tamquè graui ac diuturno prælio, ut in triduũ pugna extraheretur: ſola nocte quæ intercedebat, pugnam dirimente. Sed hanc tam pertinacem pugnam, ſola mors Regnaldi diremit. Ille enim ſuæ partis ductor, ubi cadebat: cecidere pariter animi fortiſsimorum militum, ut fugam inirent, qui ubiquè uincere conſueuerunt. Inter alios autem Starcuterus uir monſtroſę fortitudinis, terga tum uertit. Quod

Daniæ lib. 2. cap. 5.

illi creditum eſt accidiſſe: ut humanæ fragilitatis uitam in ſe quoq; ex=perirentur: ne ſupra hominem ſentiret. Dilapſi inde Proceres, in Pirati=cam ſe conferunt: Haconi cuidā gentis primario adhærentes. Fratres hic habuit Heluuinū, Hagbartū, & Amundū: qui & ipſi Piraticā agē=tes, inciderunt in Siguari Danorum Regis filios, ad eundem quæſtū nauigantibus. Siquidem honeſtum hoc Militiæ genus tum habeba=tur. Conſerta pugna, tam acri inter eos odio dimicatum eſt: ut poſte=ro die, propter crebra ſuorum uulnera, ambæ partes quietem agerēt. Itaq; poſt mutuum quod tandem tenebant interloquium, ex hoſti=bus amici facti, unà in Daniam nauigauere. Hagbartus iam fretus fa=miliaritate Regiorum Iuuenum, in Aula diuerſatur: colloquiumquē (ut fit) cum Sygne Regia puella, dictorum Iuuenum germana ſorore ſerit: illiquē per amorem conciliatur. Erant autem & in eadem Regia Nobiles, qui formæ & nobilitatis fiducia, eandem Regis filiam pro=cabantur. Horum unus gente Teutonicus, cùm intelligeret, puellam in Hagbartum inclinare propenſius: perfecit, ut ſimultas oriretur in=ter Regis filios, & memoratos hoſpites aduenas, Iuuenes de Suetia progenitos. Quæ paulatim increſcens: ex rixa proceſsit in pugnam. Itaq; Hagbarti fratres, cum Regijs Iuuenibus prælio conſerti, utpote in alieno Regno, à multis pauci facilè opprimuntur. Superueniens autem Hagbartus recens uiribus, copijsq; nouis adductis, feſſos pu=gna Regios confecit. Atq; ei tantus uigebat animo amor: ut huius rei ſibi conſcius, muliebri ueſte Regiā peteret: ſpecie perferēdi mandata ab Hacone miſſa, Puellæ, ut putabatur, ſponſo futuro. Is tum Hiberni am oppugnabat. Muliebri ueſte fallebat omnes: ut ad amatam ſuam perueniret. Sed ubi iam cubatum eundum, ſedulo miniſterio Regiæ puellæ lauandis pedibus ab Ancillis inſtabatur: illa quoq; miniſteri=um deriuauit in aduenam quæ putabatur fœminam. Itaq; pedes item eius contrectantes puellæ, mirantur callum in calcaneis. Quid mirum inquit Domina, ſi militari officio fœmina diſcurrens, duriciem contra=xi manibus, pedibusq;: non penſa, ſed gladium: non lanam, ſed arcū, armaq; cætera contrectans. Regia autem puella aduentanti nunciç lo=cum cubandi præbuit honoratum: ut ſocia ſibi thori maneret: multa inter noctem ſuper Hacone quæſitura. Hanc rem tum nulla miniſte=rialium ſuſpexit. Inter mutuç autem uoluptatis colloquia, Hagbartus rogat: quid futurum ſit, ſi pater eius furta deprehendens, in ſe animad=uertat ſeuerius. Illa protinus reſpondit: eundem ſibi cum illo ui=tæ & mortis exitum fore. Operæprecium eſt agnoſ=cere, quibus hic ludat Carminibus Saxo no=ſter, commemorans Amatoris uerba.

Hagbarti uictoria.

Pauca hæc Carmina inſeruit Autor, in gloriam Saxonis

Si captum Genitor tuus
Me triſti dederit neci:
Nunquid coniugij fidem
Tanti fœderis immemor, poſt fatum repetes meum?

Atilla.

Me corde tecum Chare uelle commori,
Si ſors exitij prætulerit uicem,
Nec ulla uitæ prorogare tempora,
Et me conſimili deuoueo neci.

Vt quos idem fœdus thori uinxerat: idem ſupplicij contineat nodus. Priuſquàm autem diluceſceret, abire parans Hagbartus, ab Regijs lictoribus iam omnes exitus obſeruantur. Nam ancillę (ſuſpicioſum genus) neſcio quid conſpicatæ, uirum adeſſe prodiderũt. Comprenſus, in medium producitur. Sententiæ rogantur in tam temerarium, uiolentumq́ ſtupratorem, latronemq́: qui prolem Regiam partim extinguere, partim auſit inceſtare. Erant, qui forti eius opera in hoſtes monerent utendum. Sed præualuit eorum ſententia, qui pœnas ſumere uoluerunt. Itaq; ſuſpendio adiudicatus educitur. Obſeruabat è ſpecula Regia filia, quid Amatori futurum eſſet, quem iam ſcierat comprenſum. Vbi ſuſpendio adiudicatum comperit: dedit lachrymas morituro. Et circumſpiciens Ancillarum fidiſsimas, Quænam inquit ueſtrũ, dominam me uolunt abituram comitari? immo ut rectè intelligatis, morituram? Omnes illachrymatæ, fidem dederunt. Illa conſtituto ſpeculatore, qui nunciaret momentum Amaſij morientis: alios ſubornauit, qui ignem ſupponerent triclinio, ſimul ut illa ſibi manum iniecisſet: pepla ſingularum iubet ab alto alligari, nodumq́ fieri, cui promptè capita inſerantur. Hagbartus ubi adducitur, circumſpiciens oculis, quærebat amatam: percupiens, ut ſub oculis eius moreretur. Vbi uidit patere feneſtras, cuncta oculis obſeruantis puellæ: Benè habet inquit. Paludamentum ſuum iubet, quæ proxima ſtabat arbori inijcere. Quo facto, arbitratus puellæ ſpeculator, iam ipſum appenſum: dat ſignum obſeruantibus. Ilico ignis exoritur: capita nodis ancillæ inſeruntcum domina: pedum fulcimenta, quibus inſtiterant, pedibus deijciunt: & ante Amatorem ſuum Amata conſumitur. Incendio puellaris aulæ conſpecto, agnouit Hagbartus quid ageretur: Nunc inquit tempus eſt: include ſpiritum Lictor: ne longè comiter præcedentem, quàm hac luce dilexi chariorem. Ita & ille conſumptus eſt. Elegiam idem Saxo conſcripſit Iuuenis morituri his uerbis.

Hagbartus ſuſpendio adiudicatur

Spectaculũ miſerabile.

Ocyus ò Iuuenes correptus in aëra tollar:
Dulce mihi nupta eſt, poſt tua fata mori.

Aſpicio

Aſpicio crepitus,& tecta rubentia flammis:
Polliciiúſq; diu pacta reuelat Amor.
En tua non dubijs completur pactio uotis,
Cùm uitæ mihi ſis,interituſq́; comes.
Vnus erit finis,unus poſt fœdera nexus:
Nec paſsim poterit prima perire Venus.
Felix,qui tanto merui conſorte iuuari:
Nec malè tartareos ſolus adire Deos.
Ergò premant medias ſubiecta tenacula fauces:
Nil niſi quod libeat pœna ſuprema feret.

Ille mox Lictoris opera abſumitur. Rei fides pręſentibus locorum indicijs exhibetur. Cùm & Hagbartus pago uocabulum indiderit: nec longè à Sigari oppido locus pateat: ubi plano paulũ locus elatior, ueteris fundi inſtar protuberantis, humi ſpeciem demonſtrat. Sed & trabem quidam non diu ſe eo loci repertam, memorabat uidiſſe: quam agreſtis uomere glebam rimatus offendit. Ferũt puellam poſt fata diu conſpectam, noctibus ad ignem ſedere in Suderburg: cæſariemq́; comere, aduerſatam contuentes dorſo, non fronte conſpici, & in hunc uſquè diem durare uiſionem.

¶ Haco fratrum fata ulturus, bello Sigarum Daniæ Regem proſternit. Faſtuoſus alius Haco, poſtea cum Siuualdo, multorumq́; infelici cæde cadunt.

CAPVT XLVII.

HACO ex Suetiæ Proceribus uir primarius, frater Hagbar-
ti memorati, dum ea quæ diximus gererentur in Dania, Hiberniam
oppugnabat: reduxitq́; exercitum. Comperto quæ de fratribus geſta
erant, indignè tulit, duos ex germanis prælio, tertium publico, & ig-
nominioſo abſumptum ſupplicio, uindicare illorum fata ſtatuit. Sed
qui illum in Hiberniam comitati ſunt commilitones, cùm in Daniam
exercitum conuertiſſet: Regis amore, Haconem deſerendum putabãt.
In quibus robuſtiſsimus ille Starcuterus, qui poſt Regnaldum Sue- Supra eo.
tiæ Regem fato functum, Haconi adhæſerat: iam uerò in Daniam du- cap.46.a.
cturum, deſerebat. Tantum apud memorem ualuit Danorum quon-
dam Regum cum illo ſociale contubernium. Haco nihil motus defe-
ctione commilitonum, reliquum agmen ducit in hoſtem. In portu
quem Heruuyck uocant, milites exponit, terreſtri itinere procedens.
Partem tamen claſsis iubet littora legere. ut ſi opus uideatur, præſidio
ſit militibus. Maximequè ſylueſtria terit itinera, quo minus conſpicia-
tur, ſed ut quàmocculiiſsimè adueniat. Vbi iam dumeta ſylueſtria Stratagema
finem haberent, mox iubet omne agmen, deſectis ramulis, præ ſe

ferre

ferre uirentia. ut fallant ſpeculatores. Primæ, ac ſecundæ ſtationis uigi
les deluſi, non agnoſcunt quid ageretur: Tertij uerò propius luci rem
intuentes, Regi denunciant, propinquare nemus. Ille dolum proſpici=
ens, quàm ſit longè rogat: ſed interim quàm poteſt uelociſsimè contra
Daniæ lib. 2. cap. 7. hit exercitum: & in apertum progrediens, obuius fit hoſti. Conferi=
tur pugna. Acri pugnant odio Sueci, incuriæ uindices. Rex Daniæ Si
Sigarus cadit. garus in pugna cadit. Tum cædes in omne genus hominum crudelis.
Siuualdus Sigari filius bella renouat. Accurrunt uoluntarij omnes,
patris clade filij miſeratione commoti. At Haco ipſe Dux agminis, pri
ma contentus ultione, conceſsit in Patriam. Perſtitit alius Haco, nomi
ne Faſtuoſus: & pugnam excipit, tantis uiribus exertam: ut multis an
te milibus proſtratis, amborum Duces exercituum corruerint. Vix
pauci ſibi fuga conſuluerunt. Remigės egreſsi nauibus, Suecos ſuos
tumulauere. Atà ſuperuenientibus Scanicis trucidati, & ipſi tumulum
auxere cæſorum. Hic finis infelicis pugnæ: in qua omne Regij ſangui
nis ſtemma Suetiæ ſucciſum, ad fœminam unam peruenit.

¶ Ruſſos Rex Suetiæ Aluerus bello infeſtat. Iſtic Haldanus Hildegerum fratrem uterinum Duello ſternit. Caput. xlviij.

Aluerus Rex. ALVERVS deinde ex Primoribus Procerum, Sue=
tiæ Regnis potitur. Qui ampliandæ ditionis gratia, ar=
ma uertit in Ruſſos: proxima illi ad Orientem regione agentes. Inter
Hildegerus pugil quis. alios autem militarium operū illuſtres uiros, Hildegerus quidam præ=
cipuæ fortitudinis pugil militabat: natus patre Gunnaro Suetici ſan=
guinis: matreq; Drota Noruagici Regis filia. Quam Bocarus quidam
Danici generis uir Primarius, occiſo Gunnaro tulit, coniugemquè ac
Haldanus quis. cæpit: & ex ea ſuſtulit filium Haldanum, præcipuè uirtutis induſtrium
pugilem: & qui fortitudinis ſuæ merito, unicā Regij ſanguinis in Da=
nia puellam coniugem habuit: & perindè in Regem Daniæ profecit.
Erant igitur uterini fratres Hildegerus, & Haldanus. Id cùm Hildege=
rus natu maior compertum haberet: Haldanus minor ignorabat. Is
cùm ubiq; laudis materiam perquireret: audiens Ruſſos premi Sueco
rum armis, eò ſe contulit, Ruſsis militaturus. Cunq; prælia aliquot le=
uia, uaria eſſent fortuna pacta: proceſsit Hildegerus Suetici ordinis ar
miger, quemlibet ex Ruſsis in duellū prouocās. Dū aūt illi muſſitarēt,
circumſpicientes quem opponerēt, Haldanus ſe ultroneū obtulit. Hil
degerus fratrē agnoſcens, reſtitit: indignū teſtatus, quòd cùm ipſe. 70.
pugilū uictoria ſit clarus; cum homine parū ſpectatæ uirtutis cōgredi,
ingloriū ſit illi. Eam cauſam præferebat, abſcondens, quòd cōmunis
ſanguinis

ſanguinis reſpectu pugnam detrectaret. Haldanus uerò iactabundus, alium ſibi depoſcit: quando ille metu recuſet. Obijcit ex grege unus: quem facilè ſuperat. Deinde duos unà congredientes, pariter obtruncat. Ternis etiam euocatis, eundem fecit exitum. Ita paulatim gliſcente calore, uſq; ad .11. una pugna ſublatos paulatim aſcendens peruenit. Iam uidens Hildegerus fraterna decora, ſuis æquata numero, diutius pugnam detrectare duxit ingloriũ: nec tamen ſe quis eſſe aperuit Haldano. Pugnabant in eo gemini affectus. Nam quòd patrem ſuũ, Haldani parens ſuſtuliſſet, paternæ necis uindicem præferebat. Sed hunc affectum ſuperabat in eo, materni uteri commune conceptaculum: ut recuſaret, donec per æquatam iam uirtutem, diutius detrectare pugnam, formidini deputaretur. Callebat autẽ hebetandi artem ferri Hildegerus: & ea ſæpè in periculo ei uſui fuit. Nec tamen defuit hoſti, ubi ſenſit aduerſam calliditatem. Siquidem ubi comperit enſi ſuo uim abeſſe, panniculo texit: & perinde uim illi ſuam (ut ferunt) reſtituit: uulnusq; intulit Hildegero letale. Quo excepto, innuẽs hoſti, exceſsit duello: iam ſe fratri aperiens quis eſſet. Ibi lamentum non uulgare ex Haldano perſonuit. Cur inquit Germane, tam diu latuiſti? donec ſceleratam dexteram, tuo tingerem cruore. Infelicem me. Quando alterum ex nobis cadere in fatis fuit, ego pro te quàmuellem excepiſſe uulnus. Neq; te frater, integro in fratrem officio functum arbitror: quòd non ante prodideris. Ille hoc ſuppreſsiſſe teſtatur: ne per ignauiam ſe retraxiſſe putaretur à periculo. Hæc dicẽs extinguitur. Haldanus pro mercede inuictæ ubiq; fortitudinis, unicam Daniæ Regis filiam, cum Regno promeretur uxorem. Apud militares autẽ uiros nulla laudis minoratio eſt, frater, an alienus fortiter oppreſſus ſit. Pietatem tamen obtexerat ignorantia. Aluerus autem Sueciæ Rex, in reliquam ætatẽ ſtuduit tranquillitati, Legibus & moribus Regnum componens. Vbi ad ſeniles peruenit annos, inter manus propinquorum ſpiritum ultimum poſuit: filijs Regnum linquens hæredibus. Sed hic uoluminis huius modus ſit, ne ad infinitum procedat.

Haldanus .11. Duello ſuperat.

Duellum fratrum.

Hildegerus à fratre cadit.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Goticarum, & Suetiæ geſtarum, Hunorumitem origo, LIBER II.

Magna difficultate & leuibus conie&uris tempora in quibus Goti præclaras res geſſerunt, ad Cæſarum tempora conferuntur.

CAPVT I.

RES Goticas ad Cæſarum uſquè tempora, ex obſcuritatibus difficile fuit in lucem uendicare. quòd tenuiſsimis adiumentis, & illis non ſatis explicitis niteremur. Ex hoc autem tempore, quo gentis huius in eum modum creuit audacia: ut Romanis ſe legionibus auderet opponere, cœpimus Romanę hiſtoriæ Scriptoribus ad rem noſtram uti adiutoribus. Qui ubi ſuorum ſunt laudes proſecuti, etiam illos attigerunt, quibus Romanæ uires colluctabantur. Nec minuere uirtutem hoſtium: laus erat Romanorum. Quippè fortes uiciſſe, fortium maior eſt gloria, quã ſi imbellibus conflictaſſent. Proinde C. Cæſar cùm Aſiaticã gen- (Caius Cæſ.) tẽ facilè domuiſſet: inſcripſiſſetq́ curruí triumphali, Veni, Vidi, Vici: non tam ſuæ glorię, Romanorũq́ laudibus ſtuduit, quàm hoſtiũ ignauiæ detegendæ. Verùm nihil hoc quenpiam moueat: ſi (ut illi uocant) Barbarorum res non adeò amplificent, ut ſolent ſuorũ Romani Scriptores. Detur hoc nationis affectibus. Magno Germanis nobis incommodo, & irrecuperabili Antiquitatis detrimento, Plinius, & Cornelius, (Cornelius Scriptor.) Germanica bella ſcribentes, interierunt. Cornelius quidèm ex parte, amiſsis primis decem libris, & parte ſequentiũ extat. In primis autem res fuere Germanicæ ſub Auguſto, & Priuignis eius, uſq; ad Claudium Caligulæ ſucceſſorem. In quibus deſcribendis qualis fuerit, facilè monſtrat in Germania ſua. quòd profuſus in laudem gentis, plus (Plinius.) quàm Germanus, ſuam attollere gentem præſumeret. C. autem Plinius. xx. libros de bellis Germanicis ſcriptos edidit: de quibus nihil uſquè hodiè remanſit: præter inanem titulum. Quot ibi laudes Gotorũ, Dacorum, Cimbrorum, Cattorum interierunt. Ergò amiſsis tam clariſ teſtimonijs, paruas reliquias circumiẽtes mendicemus: donec temporum curſu, & ætatum proceſſu ad pleniora documenta perueniamus. Sub Auguſto quidèm Getæ, Daciq́ in Thracia, & ad Danubij ripas demorati, bellis attacti, & (ut Strabo ait) uicti: ad multa milia, ut ſupra quoq; commemorauimus ex eodem Autore, cæſi ſunt multi, etiam trans Hiſtrum nutu uictoris collocati. At non diu quieti permanſere. Nam ſub Tiberio Auguſti ſucceſſore, qui in Imperio nulla bella perſe,

per ſe,ſed per ſolos Duces adminiſtrauit,clauſtris ſuis excũtes, Meſiã omnem peruagati ſunt:captis urbibus, agris uaſtatis,onuſti præda ſe in ſua receperunt. C. etiam Caligula,qui Tiberio ſucceſſerat, magnis minis gentem inſectabatur:ſed ad arma non peruenit. Mouit quidem exercitum in Germaniam, Sueuię infenſus:ſed non ſinebat hominem perdita uita,fortiter in hoſtes agere. Vnde reductis militibus, nihil clarum peregit. Et in eo rerum ſtatu, Goti quoq;, qui & Getæ, & Daci, promiſcuè ab Autoribus appellantur:Gens ab origine una,& quæ cõmunem patriam Baltiam peninſulam recognoſcit,conquieuere.

¶ Dorpaneus Gotorum Rex,bis Romanos cędit, Domiti tandem per Traianum Cæſ.in ſua protruduntur. Caput.ij.

DORPANEVS Rex erat in hac gente eo tempore, quo Romano Imperio Domitianus incumbebat. Cuius auariciæ pertęſi Goti, quòd Prouincialibus grauis eſſet:fœdera quę ſub Priſcis Principibus,ab Auguſto Cæſare, autore Agrippa inierũt: nunc penitus rumpentes, Danubium facto agmine tranſierunt. Seruauere aduerſam ripam,tanquàm Imperij limitem, Romani milites. Dux erat Opius Sabinus, uir militaris induſtriæ peritiſsimus. Reſtitit ille tranſeuntibus quoad potuit. Sed dum illi animoſius tranſeunt, quàm Romani reſiſterent: ad confligendum totis ſe uiribus iuſta acie Romani contulerunt. Pugnatum eſt acriter:ſed tum Romani uicti ceſſere. Cæſus eſt Dux ipſe,cum toto agmine Romanorum militum: ut pauci qui rei nuncium facerent,ſupereſſent. Domitianus ubi comperit,alio Duce alios miſit exercitus, terra, flumineq; arma comparans in Gotos. Ventum eſt ad pręlia. Ibi Fuſcus Cornelius Dux bellicæ rei ſcientiſsimus,ſimili uſus fortuna,fortiter pugnãs,cecidit: deletiq; ſunt Romani exercitus. Libet in hac re uerba Blondi Romani Scriptoris introducere,quæ ille ex Cornelio Tacito,quem integrum legiſſe uidetur(quàmuis nunc Italia integrum fertur non habere. alioqui truncũ non emitteret)mutuatur. Ait enim. Opius Sabinus primùm,& poſtea Fuſcus Cornelius Romani Duces,ipſis cõgreſsi Gotis, copias amiſerunt:& in prælio ceciderunt. Et tamen Goti, quibus uictoria haud fuerat incruenta, in Romanis Prouincijs eo tempore remanſerunt. Quam complexus hiſtoriam Cornelius Tacitus, numerũ interfectorum Romani exercitus,ob magnitudinem cladis referre omiſit. Idq; aſſerit Tacitus,facere exemplo Saluſtij Criſpi,numerum ſupprimentis occiſorum in clade ſimili Romanorum. Domuit tamen, & Romanis Prouincijs expulit Gotos inſignis Princeps Traianus: ſed in ſuis barbarici ſoli prouincijs,in quibus quieſcere promiſerũt,dimiſit inta-

Dorpaneus Rex.

Goti Romanos cædunt.

Cęduntur Romani ſecundo.

ctos. Hæc ſunt Blondi teſtimonia ex Tacito. Quæ idcirco poſui: ut uideatur ſupereſſe integer Tacitus: ſed in odium Germanorũ fortè manet in umbris.

¶ Gotis in ſua reuerſis, pacem & fœdera cum Romanis ineunt. quòd Decibali Regis eorum res, infelicius ſucceſsiſſent. Caput. iij.

Decibalus Dux.

DECIBALVS Gotorum Dux, rebus præfuit: cùm Traianus optimus, ut ferunt Imperator, Gotos Romanis Prouincijs expellendos duceret, Thracia, Miſia, & omni Transhiſtrana regione: & collatis uiribus Goti tum ceſſerunt fortiſsimo Imperatori, in Daciam ſuam, hoc eſt, in interiorem Hiſtri, ſiue Danubij ripam ſe retrahentes: ibiq; pacatos ſe manſuros pollicentes, fœdera cum Romanis innouari paſsi ſunt: ut pleriq; extant Autores. Sed ut alij ferunt: ex quibus Eutropius: uicto Decibalo, Daciam fecit prouinciam ſuam, trans Danubiũ, in his agris, quos nunc ait, Tryphali, nunc Victohali, & Termigiti habent. Ea prouincia decies centena milia paſſuum in circumitu tenuit. Hæc ſunt Eutropij de ſua memoria uerba. Neminem autem moueant, commutata nomina gentium; quæ poterant etiam tunc per errorem Imperitorum fuiſſe uerſa. Nam apud Geographos earum gentium, quæ hic referuntur, nomina nulla legũtur. Tribolos autem, & Vuandalos fuiſſe Dacis, Getis, Gotisq; conterminos, legimus quàm frequenter in Annalibus. Cunq; Adrianus Traiano in Imperio ſuccederet: ſiue inuideret Traiani gloriæ: ſiue quòd infinitũ opus uideretur, longinquas ſeruare Prouincias: Aſſyriam, Meſopotamiam, Armeniam reliquit: reuocans exercitus, ac finem Imperij uoluit Eufratem eſſe. Idem de Dacia facere conantem, amici deterruerunt, ne multi ciues Romani, Barbaris traderent. Nam Traianus uicta Dacia, ex toto orbe Romano, infinitas eó copias hominum tranſtulerat, ad agros atq; urbes colendas. Daciæ enim diuturno bello, Decibaliq; res fuerant exhauſtæ. Ita reliquit Romanam ſuo tempore Prouinciam Adrianus.

Goti in ſua repelluntur à Traiano.

Eutropius.

¶ Oſtrogota Rex Gotorum declaratur. Maximini Imperatoris Rom. ex Gotis nati robur, uires, & facta clariſsima narrantur. Caput. iiij.

Oſtrogota Rex.

OSTROGOTA deinde in gente ſua Regnum accepit. Habebat iſte nomen ſibi perſonale, quod aliâs magnæ parti nationis erat commune: abuſq; ductum prima gentis origine: quòd adhuc in Suecia manentes Goti, per Orientales, & Occidentales ſunt diſterminati. Potuit eadem quoq; gentis partitio perdurare in Scythico ſolo; ut qui littora Pontici maris demorarentur: Oſtrogo

tæ, hoc

tæ,hoc eſt,Orientales:qui uerò ad ripam Danubij utrancꝙ, Vuiſigo-
tæ,hoc eſt,Occidui dicerentur.Sed hac ætate Oſtrogota Rex in om-
ni ea natione quacꝙ uerſum tenebat Regnum. Priuſquàm tamen ille
perueniret ad Regnum,Maximinus ex ea gente natus, Romani Impe
rij culmen apprehendit:quod in huius gentis præclaris rebus comme
morandis,ſileri non debet. Cùm ſit inter decora eius uel primum: in-
de aliquem conſcendiſſe ad ſummam in terris dignitatem. De quo te-
ſtimonium eſt Iulij Capitolini: Maximinus inquit ſenior,ſub Alexan Maximinus Imp. Gotus.
dro Imperatore enituit. Militare autem ſub Seuero cœpit. Hic de ui-
co Thraciæ uicino Barbaris:barbaro etiā patre & matre genitus: quo
rum alter è Gotis, altera ex Alanis geniti eſſe perhibentur. Et patri qui
dem nomen Nicea:matri Ababa fuiſſe dicitur. Sed hæc nomina Ma-
ximinus primis temporibus ipſe prodidit. Poſtea uerò ubi ad Impe-
rium uenit,occuli præcepit, ne utroꝙ parēte barbaro genitus Impera
tor eſſe uideretur. Prima ſtipendia Equeſtria huic fuere. Erat enim ma
gnitudine corporis conſpicuus,uirtuteꝙ inter omnes milites clarus, for
ma uirili decorus,ferus moribus, aſper,ſuperbus, contemptor,ſæpè,
tamen iuſtus. Sub Seuero cœpit clareſcere. Natali die, Getæ iunioris
filij ſui Imperator ludos dedit militares,propoſitis præmijs argenteis,
hoc eſt armillis,torquibus,& balteolis. Hic Maximinus Imperatorē
publicè petijt:ut ſibi daret licentiam contendendi cum his, qui iam nō
mediocri loco militarent. Magnitudinem corporis Seuerus miratus:
primùm eum cum lixis compoſuit,ſed fortiſsimis:quo diſciplinam mi
litarem non corrumperet. Ille ſedecim lixas uno ſudore deuicit: ſede- 16. lixas deuincit.
cim acceptis præmijs minuſculis,non militaribus. Iuſſusꝙ eſt milita-
re. Tertia forte die cùm proceſsiſſet Seuerus ad campum: exultantem
in turba barbarico ritu,compeſcere iuſsit Maximinum ad Romanam
diſciplinam. Tunc ille,ubi de ſe intellexit locutum Imperatorem: ſuſ-
picatus Maximinus & notum ſe eſſe Imperatori, & inter multos con-
ſpicuū: ad pedes Imperatoris equitantis acceſsit. Volens experiri Im-
perator, quantus eſſet in currendo, equum admiſit multis circumitio-
nibus. Et cùm Imperator laboraſſet: necꝙ ille accurrēdo per multa ſpa
cia deſiſſet:ait ei. Quid uis Thraciſſe? Num delectat luctari poſt cur-
ſum? Quantum inquit libet ò Imperator. Seuerus ex equo deſcendit:
& recentiſsimos quoſꝙ, ac fortiſsimos milites ei iuſsit comparari. Ille
more ſuo ſeptem fortiſsimos uno ſudore uicit:ſolusꝙ omnium à Se- Luctator fortiſsimus 7. ſternit.
uero poſt argentea pręmia, torque aurea donatus eſt: iuſſusꝙ inter ſti
patores corporis ſui ſemper in aula conſiſtere. Quam ego uiri fortiſsi-
mam pugnam, ex Scriptore Romano libentius inſerui: quòd in rebus
Danicis, & Sueticis deſcribēdis,fides inde fiat Saxoni eius gentis Scri

 ptori.

ptori. Cuius autoritatem ſequimur: quòd multas ſimiles, monſtroſasque pugnas in ſua gente cõmemorat. Incredibile memoratu eſt: quantum biberit, comederitq́. Amphoram ſæpè Capitolinam hauſit. xl. & ut alij. lx. carnis libras uno tẽpore abſumpſit. Seuero ſemper charus. Caracallæ charior: ſub quo magnos Ordines duxit. Macrino abſtinuit: tanquàm Imperatoris ſui occiſore. Heliogabalũ impuram beluam contempſit. Interim in Thracia Gotis ſuis, & Alanis familiariter uſus: cùm optimum Imperatorem Alexandrum rebus potitum audiret, rediijt: magnisq́ ab illo honoribus exceptus eſt. Primus Ordines duxit. Multa fortiter geſsit. Et Alexandro cæſo, ad Imperium peruenit: indignante Senatu, quòd ſine autoritate ſua imperaret. Bellum grauiſsimũ geſsit in Germania. Et in Italiam reuerſus, in oppugnatione Aquileiæ, à ſuis deſertus, cum filio, cognomine Pulcherrimo iuuene omnium mortalium, cæſus eſt. Hæc ad amplificandum gentis decus, ex Romana hiſtoria de Maximino placuit inſerere. Nunc uerò ad gentis huius Godœ Regẽ Oſtrogotam percenſendum, unde longius digreſsi, reuertamur.

Maximini cibus & potus admirandus.

Fit Imperator Rom.

Sub Oſtrogota Rege eorum, Goti ſtipendijs ſolitis priuati, in Romanos armantur: at à Decio repelluntur. Aucti redeuntes, Romanas deprædantur prouincias. Caput. v.

SVB hoc Rege Oſtrogota, cuius & diuturnum erat Imperiũ, et fortunati in rebus bellicis ſucceſſus, ſatis ampla erat gentis huius poſſeſsio: longinquè quoq; ditionis Regnum. Nam & Ponti Scythica littora tenuit: in quibus tanta terrarum ſpacia, tot ſinus maris, tot fluminum excurſus: ut iam Romano etiam Imperio terrifici uiderentur. Vuandali, Marcomanni, Quadi itẽ his acceſſere: qui tum omnes Germaniam incolebant. Et de Vuandalis quidèm quæ gens fuerit, cõpertum tenemus: Marcomanni uerò, & Quadi ubi habitauerint, non ita exploratũ eſt. Quàmuis coniectura licet aſſequi: latiſsimam tunc, ut nunc, Vuandalorũ gentem, diuerſis etiam, pro diuerſitate regionũ tum ut modo, nominibus cenſitam fuiſſe. Nam qui nunc Böemi, Dalmatæ, Sclauoni, Poloni, Ruſsiq́, ſuis quiq; terris nomina uariarunt: una tamen gens, una lingua eſſe probatẽ. Idẽ tunc, licet in una gente, potuit accidere. Et Marcomanni quidèm magno bello, quod cum eis Marcus Antoninus geſſerat, memorabiles habentur. Quadi uerò, & Sueui bello ſocij illis tum fuere. Sed nunc quod cõcæpimus de Gotis proſequamur. Ea tempeſtate Romanũ Imperium duo tenuere Philippi, pater, et filius, primi ad ſceptra Principes Chriſtiani: quorũ (Anno ſecundo M. Vrbis conditę) annus, magno & incredibili apparatu, ingentiq́

Gotorũ potentia.

Anno ab Vrbe. 947.

ingentiꝙ cunctorũ lętitia celebratͣ. Goti ſubtracta ſibi à Romanis ſtipendia, indignè ferentes, rebellionem moliuntur. Quàmuis enim longè agerent in ultimis Romanæ ditionis finibus: ſolebant tamen muneribus & donatiuis militaribus honorari à Romanis Principibus: & à Ducibus limitaneis, ut uelut fœderati arcerent incurſiones exterorũ: ipſiꝙ ſe ſuis finibus continerẽt. Ergò cùm iamdiu nihil tale acciperẽt: Rex Oſtrogota armata ſuorũ multitudine, fines Romani inuaſit Imperij, Mœſiam, Thraciamꝙ populatus. Mittit Philippus ex Ducibus rei militaris peritiſsimũ Deciũ. Qui expedito exercitu, facilè repreſsit diſperſos ad prædam: cöegitꝙ tranſito Danubio, Gotos ſe in ſua recipere. Compertoꝙ, quòd negligentia Limitaneorum militũ, Goti animoſius iſſent, quàm illi reſtitiſſent: exautorauit Milites magno numero: aliosꝙ conſtituit limiti obſeruando. Et rebus proſperè geſtis, incolumem tum reduxit exercitũ. Exautorati aũt Milites, contumelia affecti: ut ſe de Romanis uindicarent, iungunt ſe hoſtibus Gotis. Quorũ fiducia, Rex ipſe ſuorũ trecenta milia perarmauit: duxitꝙ denuò in fines Romanorum. Tantæ multitudini impares Romani Milites, ceſſere uenientibus: & nullo reſiſtẽte, prædam opulentã latè cõtraxerunt.

Profligantur Goti à Romanis.

Romanos fugant Goti

¶ Marcionopolis Thraciæ urbis origo, obſidio, & redemptio. Gepidæ qui, & unde: eorumꝙ à Gotis ſuppreſsio.

CAPVT VI.

MARCIONOPOLIS urbs erat in Thracia metropolis, quæ Traianũ Imp. habuiſſe fertͣ conditorẽ: indito noĩe germanę ſororis, quę Martia fuit. quòd Numẽn loco putaret inesse. Nã ea mulier, dũ aurea pelui ad ripã fluminis, neſcio quid lotura conſiſteret: elapſum de manu uas, profunda petiuit. Vbi triſtis mulier ſuã accuſaret ſecũ negligentiam: ecce contra uim metalli, aurũ emergit: ac ſe reddit dominæ merenti. Cuius rei miraculo motus Imp. fertur ciuitatẽ eo loco condidiſſe. Quam tam florentem, locupletemꝙ Goti firmauerant obſidione. Ciues incommodorum pertęſi, auro multo redimunt libertatẽ. Goti accępta ingenti pecunia, ſe in ſua tum receperũt. Sed dum Goti in alieno debacchantur: domeſtica eorũ res incurſioni patuit Gepidarũ. Qui uicinam genti regionem, quæ nunc Pannonia inferior eſt, inſederunt. Operępretiũ eſt, huius gentis noſſe originem. Teſtatur Iordanes, Gotos fuiſſe: & hos ab origine, & cum Rege Erico, pariter Gotia, quæ pars eſt Suetię, antiquiſsimo tempore egreſſos, nomen tenere ex quodam conuitio. Nam ternis tum grandibus nauibus egreſsi Goti memorantur. Duę cum Rege celeres tenuere portus quos petiuere. Tertia tardior, alios in ſinus elabitur. Quorum tarditatem pertęſi alij, Gepanta illos patria lingua, hoc eſt, pigros atꝙ tardos

Gepidæ, Goti.

dixere: Benè congruente nomine moribus & factis eorundem. Nam & corporis motu, et ingenij tarditate ſegniores perhibent. Inde pauliſper (ut fit) ex Gepantis, mutato nomine appellati ſunt Gepidæ: quod in ea gente, quandiu Regno ualuerunt, uocabulum ex contumelia nacum, per multa ſecula in gente durauit. Faſtida gentis tũ Rex erat: cùm Oſtrogota Rex Gotorũ, in prouincijs Rom. cũ exercitu moraret. Is collecto ſuorum non contemnendo agmine, mouet in regionem Gotorum. Siue illum ſtimularet inuidia Goticæ uictoriæ: ſiue aliæ ſubeſſent cauſæ belli excitandi. Nam ſunt qui ſcribant, Gepidas iam multiplicatos, anguſto iuxta Gotos commorantes, popoſciſſe à conſanguineis, partem Prouinciæ, quę illis erat latiſsima: & quia diu negata fuit, armis occupaſſe: dùm foris Goti pręliarentur. Indignatus eſt Oſtrogota, dum is motus ei Gepidarum nunciaretur. Nihil enim ab illis, uelut conſanguineis, graue formidabat. Sed tum compoſitis foris rebus in patriam contendit. Conueniunt ad oppidum Galtis, iuxta fluuium Hanna. Ibiq; magna partium cõtentione certatum eſt. Quippè quos inuicem, & armorum ſimilitudo, & pugnandi non diſsimilis conſuetudo, aſperis odijs concitabat. Sed cauſa melior, uiuacitasque uirium tum, & ſemper fecit Gotos pręualere. Nam inclinata parte Gepidarũ, nox prælium diremit. Tunc relicta ſtrage ſuorum, Faſtida Rex Gepidarum in patriam properauit: tàm pudendis opprobrijs humiliatus, quàm fuerat elatione erectus. Redeunt uictores Goti, Gepidarum diſceſsione contenti: ſuaq; in patria tranquillitate temporum perfruuntur, per tempora Regis Oſtrogotæ: qui & ipſe, licet uir bello ſemper fuerit exercitus, tamen in pace uitam finiuit.

Faſtida Gepidarũ Rex

Gepidarum fuga.

¶ Philippolim Thraciæ urbem, Cinna Gotorum Rex expugnat. Decius Imp. Rom. in inſidias abductus, à Gotis, cum filio, & exercitu perit. Caput. vij.

Ciña Rex.

CINNAM uocat Iordanes, qui poſt Oſtrogotam Regno potitus eſt: quem alij Ombam dixere. Is uires ſuas partitus, mediam copiarum ſuarum partem in Mœſiam direxit populabundus. quòd deſidentibus circa cuſtodiam Romanis militibus, & ipſis inter ſe Principibus de Imperio certantibus, Decius occiſis duobus Philippis, Romano Imperio potiretur. Quę res opportunitatem pręſtitiſſe uidebatur Gotis digraſſandi. Ipſe Rex Cinna octoginta millibus armatorum, ad Enteſiam nouam urbem duxit: quam monumentum uictoriæ ſuæ Traianus erexit; captam à gente Sarmatarũ. Eò Imperator Decius cum exercitu contendit, Sed Cinna ubi adeſſe uidit Romanos cum Imperatore exercitus, retroceſsit. Contẽditq; in Thraciam: Philippolim opulentam ciuitatem expugnaturus. Decius abijſſe hoſtem

ſe hoſtem comperiens,ueſtigia eius ilico legit:ſecutus in Thraciam,ad radicem Hæmi montis quieuit. At prius Goti expugnauere urbem, quàm poſſet Imp.ferre præſidiũ.Expugnatamq́ militibus conceſſere diripiendam. Locupletati inde Goti, erexere animos: auſi in aciem ſe opponere Romanis exercitibus. Victor autem in primis cõgreſsibus Decius,hoſtes in anguſtias locorum,quæ in Dardanijs ſunt,compu= lit:& obſedit.Expugnaſſetq́ fame,ni proditus à ſuis fuiſſet. Gotorum Dux per legatum dicitur poſtulaſſe: ut omnium præda relicta,ſinere= tur abire cum ſuis trans Hiſtrum. Romanus Imperator negauit: aui= dus illos perdendi. quia toties fractis fœderibus irruperant, qui Pro= uincias Romani Imperij quieſcere non ſinerent. Iamq́ ferè uoti com= pos,Trebonianum Gallum,Ducem limitis Miſiæ,ad obſidendos adi tus,ne fugerent,cum bona parte copiarum miſit. Ille conſilium Gotis patefecit:eosq́ monuit,ut ſe diuiderent, & alij conſiſterent in inſidijs propè paludem: alij in primo congreſſu fugam ſimularent paludem uerſus.ut Romanum militem pertraherent in inſidias. Goti nonnihil addentes Galli conſilio,rem peragunt. Cùm in pugnam deſcenderẽt: admiratus Imperator nouam fiduciam: quòd qui modo perculſi me= tuerant,arma poſcerent: ignarusq́ proditionis,certus uictoriæ, copi= as educit,Illi ſtatim terga dant. Imperator inſequitur. Cùm peruentũ eſt ad inſidias,fit atrociſsima pugna,utrinquè cædes magnæ. Deciani difficilime prœliabantur, luto paluſtri afferente cladem. Tamen non mo riuntur inulti:& loco,& fato aduerſantibus pereũt. Decius pater,cum filio occubuere. Senior fortè equo inſidens, ne uiuus in hoſtium ma= nus perueniret,inſilijt in uoraginem paludis. Quæſitum poſt cadauer eius,nuſquàm repertũ eſt. Sed Iordanes aliquanto rem diuerſius nar= rat. Decium cupientem Philippoli ferre opem, cito petijſſe Berceam: & inde fugatum ab Cinna(& ut alij uocant Echinna) Rege Gotorũ: reparatisque in Mœſia uiribus, rediiſſe ad hoſtes,qui Philippolim cœ perant:& priſcum Ducem ſibi conciliauerant. Ita ipſo congreſſu ictũ ſagitta Decium filium occubuiſſe: & patrem, uel ut filij cædem ulciſ= ceretur,uel ut morte ſua finem dolori inueniret, in fortiſsimos ſe inmi ſiſſe hoſtes:& nuſquàm apparuiſſe:ſed Dijs ſuis ante congreſſum im= molaſſe ad Abrittum Mœſiæ urbem. Inde factum loco nomen, Ara Decij appellatur. Ita Goti non ſolùm uictores, Romanum etiam Prin cipem,cum filio trucidarunt. Nec erat qui illorum uim & arma ſuſti= neret: cùm Æmilianus primùm, inde Gallus cum Voluſiano rerum Romanarum potirentur.

Philippolis deprædatur.

Proditio Treboniani

Gotorum erga Rom. uictoria.

¶ Gotorum excurſiones & depopulationes ſub Ducibus Veſpa,Veduca,& Tarnaro. Caput.viij.

Anno Chriſti 266.

VESPA, Veducas, Tarnaruſcꝫ Duces erãt armorũ in Gotis: qua tempeſtate, capto ab Rege Perſarũ Sapore, Romanorũ Imp. Licinio Valeriano: eiuſcꝫ filio Galieno itidẽ Auguſto, in omnẽ libidinẽ reſoluto: cùm diuerſis partibus orbis, mulu purpuras in contemptũ Galieni induiſſent: ipſi quocꝫ Goti, licentioris euagationis ſumpſere audaciam. Nam Ducibus, quos diximus, naues ingreſsis, mare petiere occiduum. Primumcꝫ enauigantes in Helleſpontũ, Aſiam peruaſere minorem. Epheſum cœpere: uaſtaueruntcꝫ, incenſo illo famoſiſsimo in omni terrarũ orbe Epheſianę Dianæ templo: quod olim gentis ſuæ fœminæ fundauerunt Amaſones. Rurſus profecti in Bithyniam, Calcedonem claram urbem ſubruerũt: quã poſt Cornel. Abitus aliqua ex parte reparauit: & quàmuis poſtea refloruerit, ueſtigia tamen ueteris ruinæ diu præferebat. Ilium quocꝫ poſt Agamemnoniacũ incendiũ urbs reparata, ſenſit Gotorũ iram: uiciniſcꝫ urbibus aut populatis, aut incenſis, in Thraciam abierũt. Nam ad radices Hæmi montis, urbẽ inuadunt Anchiolos, Perſarũ opus. Ibi aquarũ balneis calidarũ delectati, aliquandiu conſederunt xij. milibus paſſuũ ab ea urbe: aquis ſalutaribus, & quibus in magno terrarũ orbe, reparandis membris, uix ſimiles experti ſunt, uehementer affecti. Inde præda inſigni locupletes, domũ redierunt. Meminit et Oroſius huius tam longinquæ Gotorum excurſionis. Græcia inquit, Macedonia, Pontus, & Aſia Gotorum inundatione delentur.

Gotorũ excurſiones.

ℭ Gotorum per Claudium Imperatorem Rom. memorabilis ſuppreſsio & clades. Caput. ix.

PRIMVS eo tempore Macrianus, unus ex Ducibus capti Imp. Valeriani: qui etiam, procurante Baliſta Prę fecto Prætorio, poſtea imperauit: Gotos per Thraciã, Mœſiamcꝫ digraſſantes compeſcuit: Romaniſcꝫ prouincijs ſategit expellere. Sed quod ille non impleuit, Claudius Imp. peregit: trecenta uiginti Gotorũ, & qui illis commilitabãt milia uicit: pro magna parte extinxit. Quod Epiſtola eius Romam miſſa declarat. Erant in ea multitudine Peuci, Trutingi, Virtungi, Gepidæ, Celtæ, Heruli: ſed ductores omniũ fuere Goti. Ob ingentem aũt uictoriam, tantus Romæ habitus eſt Imp. honor: ut clypeũ aureum honori eius conſecrarent in Capitolio. Vnde apparet: quis tum metus fuerit Gotici nominis in urbe Roma. His de rebus teſtis accedit Trenellius Pollio in uita Galieni. Goti inquit, occupatis Thracijs, Macedoniã uaſtarũt: Theſſalonicã obſederũt. Quę oĩa cõtemptu Galieni fiebant. Pugnatũ in Achaia Macriano Duce cõtra eoſdẽ Gotos: unde uicti per Achęos, retroceſſerũt. Scythę aũt, hoc eſt, pars Gotorũ, Aſiam uaſtabant. Tunc etiam templũ Ephe

Anno Chriſti 274.
Goti. 320000 milia cadũt, per Claudiũ Imp. Rom.

ſiæ Dianæ deſpoliatũ,atq; incenſum eſt. Cuius opus eſt fama in popu
lo ſatis nota. Et poſtea idẽ in Claudio eiuſdẽ Imperatoris, Epiſtolam
miſſam ad Senatũ Romanũ,legendam in populo uiſerit talem. Sena- tui, populoq; Romano, Claudius Princeps. Ego uerba magiſtri me- moriæ non requiro, Patres conſcripti: militantes audite quod uerum
eſt. Trecenta uiginti milia Barbarorũ in Romanũ ſolum armati uene
runt. Hæc ſi uicero: uos uicem reddite meritis. Si nõ uicero; ſcitote me
poſt Galienũ pugnare uelle. Fatigata eſt tota Reſpubl. Pugnauimus
poſt Valerianũ: poſt Ingenuum, poſt Regillianũ, poſt Lollianũ, poſt
Poſthumũ, poſt Celſum, poſt mille alios, qui cõtemptu Galieni Prin
cipis, à Repub. defecerunt. Non ſcuta, non ſpatæ, non pila iam ſuper- ſunt. Gallicas et Hiſpanicas uires Reipub. iam tetricus tenet, et omnes
ſagittarios (quod pudet dicere) Zenobia poſsidet. Quicquid feceri- mus, ſatis grande eſt. Hos igitur Claudius, ingenita illa uirtute ſupera
uit: hos breui tempore attriuit. Habuerunt præterea hoſtes duo milia
nauiũ: duplicem ſcilicet numerũ: quibus Iliũ, totam pariter Græciam,
omnem Theſſaliam, Aſiç urbes quondam expugnare conati ſunt. At
illud Pöeticus ſtylus fingit: hoc uera continet hiſtoria. Ipſius Claudij
aliam audiamus Epiſtolam. Claudius, Braco Duci Illyricano. Deleui- mus trecenta uiginti milia Gotorũ: duo milia nauiũ merſimus. Tecta
ſunt flumina ſcutis, ſpatis, & lanceolis. Littora omnia operiunt. Cam- pi oſsibus latẽt tecti. Nullũ iter purũ eſt. Ingens Carthago deſerta eſt.
Tantũ mulierũ cœpimus, ut binas, ac ternas mulieres uictor ſibi miles
poſsit adiungere. Et utinam Galienũ non eſſet paſſa Reſpubl. utinam
ſexcentos Tyrãnos non pertuliſſet: ſaluis militibus, quos prælia ſuſtu
lerũt: ſaluis legionibus, quas Galienus malè uictor occidit: quantum
eſſet additũ Reipub. Siquidèm nunc fragmina Naufragij publici, col
ligit noſtra diligentia, ad Rom. Reip. reparationẽ. Pugnatũ eſt enim
apud Mœſios: & multa prælia peracta apud Martionopolim. Multi
naufragio perierunt. Pleriq; capti Reges: captæ diuerſarum gentium
fœminæ Nobiles. Impletæ Barbaris ſeruis, ſenibusq; cultoribus Ro- manæ Prouinciæ. Factus miles barbarus, & colonus ex Goto: nec ul- la fuit Regio, quæ Gotum ſeruũ, triumphali quodam ſeruitio non ha- bebat. Quid boũ Barbarorũ noſtri uidere iuniores, quid ouiũ, quid
equarum, quas fama nobilitat Celticarũ, hoc totum ad Claudij glori- am pertinet. Ita Romanus de Romano ſcribit Imperatore. Si doctus
quiſpiam ex Gotis, rem in literas retuliſſet, paulo diuerſius ſonaret. Et
quando in Romanorum teſtimonia de rebus Goticis incidimus: pro
ſequamur quæ de Aureliano Imperatore, ſuper Gotorum rebus ſunt
perſcripta. Loquitur Valerianus Imp. Auguſtus. Gratias tibi agit

Claudius Imp. ad Senatum Romanum.

Cl. Braconi ſcribit.

Reſpub.ad Aureliani epiſtola. Aureliane Reſpub. quòd eam Gotorum poteſtate liberaſti. Abunda mus per te præda: abundamus gloria, & his omnibus quibus Romana felicitas creſcit. Cape igitur pro rebus geſtis tibi Coronas murales: Coronas uallares quinq;, Coronas nauales duas, Coronas ciuicas duas: Haſtas puras decem, Vexilla uincolora quatuor. Vides, quàm magnum fuerit, cõflixiſſe, & uiciſſe Gotos. Addit, Tunicas Ducales Ruſſas quatuor, Pallia Proconſularia duo, Togam prætextam, Tunicam palmatam, Togam pictam ſubarbalẽ, Sellam eburneã. Nam te Conſulem hodiè deſigno. Scripturus ad Senatum: ut tibi deputet ſcipionem; deputet etiam faſces. Hæc enim Imperator non ſolet dare, ſed à Senatu qui ſit Conſul accipere. Aurelianus ſurrexit: atq; ad manus acceſsit: agens gratias militaribus uerbis: quæ propria & ipſa apponenda decreui.

Aurelianus ad Valerianum Imp. Et ego inquit domine Valeriane Imperator Auguſte, ideò cuncta feci, ideo uulnera patienter excæpi, ideo & equos, & coniuratos meos laſſauit, ut mihi gratias ageret Reſp. & conſcientia mea. At tu plus feciſti. Ago ego gratias bonitati tuæ, & accipio Conſulatũ quem das. Deus faciat, & Deus certus, ut & Senatus ſic de me iudicet. Hæc idcirco poſui, ut qualis fuerit terror illa ætate Gotici nominis apud Romanos appareat: quãdo tam magnus eſt honor habitus Duci, qui uel uno prælio ſuperior, retrò uidetur egiſſe hoſtes Gotos.

¶ Cannabas Gotorum Rex cadit. Aureliani uictoria, ſub Claudio Imperatore, & triumphus. Gotorum ſub Probo reconciliatio. Caput. x.

Cannabas Rex. CANNABAS, ſiue ut alij uocant, Cannabandes, Gotorum Rex erat, cùm Romanũ Imperiũ Aurelianus teneret. Cui prædeceſſor ſuus Claudius adhuc Duci, mandauit, Bellum hoc Goticũ, per Epiſtolam hanc.

Aureliano Claudius Flauius Claudius, Valerio Aureliano ſuo S. Expetit à te munus ſolitũ noſtra Reſpub. Aggredere, quid moraris? Tuo Magiſterio Milites uti uolo, tuo ductui tribuens. Goti oppugnandi ſunt, Goti à Thracia amouendi. Eorũ enim plæriq; Hæmi montem, Europamq; uexant: qui te pugnante fugierunt, Omnes exercitus Thracios, omnes Illyricanos, totumq; limitem in tua poteſtate conſtituo. Solitam nobis ede uirtutem. Tecum erit frater Quintilius, cùm occurrerit. Ego alijs rebus occupatus, ſummam Belli illius, uirtutibus tuis credo. Vides qualis fuerit Gotorum reſpectus, quibus fortiſsimũ Ducẽ, cum proprio fratre Imp. duxit exponendos. Sed ille tũ ſecũdis uſus prælijs, Claudianis auſpicijs Rẽpub. in integrũ reddidit. Oro, quę fuit illa magnitudo cladis ſub Claudio, cũ occiſis. 320000. tã cito poterant Goti reparare uires, ut fortiſs. Duce opus fuerit ad gentem reprimendã? Eſt quod ſæpè dixi: rem aliter Gotus, ac Romanus

æquè docti narrarent. Idem Aurelianus iam Auguſtus, cùm in Orien tem aduerſus Zenobiam armaſſet exercitum: in ipſo itinere multa per egit prælia. Nam in Thracia, & Illyrico occurrẽs, Gotos uicit. Ducem gentis, quinetiam Cannabam, cum quinq; milibus hominũ trans Da nubiũ interemit. Et poſt Orientis, Galliarumq; uictoriam, cùm urbẽ Romã triumphans ingrederetur: inter alios ſplendore inſigni, currus erat cũctis ſpectabilior, is quẽ Gotorũ Regi fertur ademiſſe. Eum qua tuor Cerui domiti trahebant. Hoc curru inuectus Capitolio ferẽ Aure lianus: cùm Ceruos Ioui ſuo deuouiſſet, immolabat. Ductæ ſunt & de cem Mulieres, quas uirili habitu pugnãtes, inter Gotos cœperat: cùm multæ eſſent interemptæ, quas de Amaſonũ genere titulus indicabat. Nam Goti, Sueui, Vuandali, Alani, Roxolani, Sarmatæ, Franci, Ger maniq; ducebãtur in triumpho, uinctis poſt terga manibus. Attamen eò res breui peruenit, uiuente, & adhuc imperante Aureliano: quòd uaſtatũ cerneret Illyricũ: ac Mœſiam uideret deperditam. Prouinciam trans Danubiũ Daciam, à Traiano conſtitutam, & à ſe renouari ten tatam: ſublato exercitu, & prouincialibus, reliquit: deſperans eam poſ ſe retineri: abductoſq; ex ea populos, in Mœſiã collocauit: ſuamq; Da ciam appellauit: quæ nunc duas Mœſias diuidit. Huius aũt ſucceſſor in Imperio per mediũ Tacitũ, Probus, cùm Germaniam omnem pa caſſet: Sarmatas repreſſiſſet: tendit iter per Thraciam, atq; omnes Ge ticos populos, fama rerum territos, & antiqui nominis potentia preſ ſos: aut in deditionẽ, ſi refragarentur: aut ſi quieturi uiderentur, in ami citiam accæpit. Durauit hic rerum ſtatus per aliquot Imperatorũ tem pora: ut ſub hoc Probo, & qui ſequebatur Caro, aut etiã ſub Diocleti ano, & eius conſorte Maximiano, nihil in hoc populo nouaretur.

Cannabas cadit.

Triumphus Aureliani.

¶ Galerius Cæſar Rom. fortuna iniqua preſſus, Gotorum auxilijs ſubleuatur. Caput. xi.

GALERIVS Maximianus Cæſar erat cum Conſtan tio, illectus à Diocletiano, & Herculeo Maximiano Au guſtis: ut ſecunda poteſtate fruerent in Romano Impe rio. Quorũ Maximianus Galerius Orienti Præfectus, bellum admini ſtrabat in Narſetẽ Perſarũ Regẽ. Cùm interim Diocletianus in Ægyp to: & Herculeus Maximianus in Gallijs bello detonarẽt. Interim Ga lerius, quòd pro ętate inſolẽtior uidereẽ: temerè inito prælio, uix æqua manu diſceſſerat. Deinde iterũ fortunã retentãs, ferocior imminebat. Ibi uictus, oẽm amiſit exercitũ. Aderat cũ copijs Diocletianus Augu ſtus, & corã illo cõtemptui habitus, in purpura pedes ad rhedã Augu ſti, per multa milia currere ſinebat. ut ferocis iuuenis animus exaſpera tus contumelia, cautior in hoſtes fieret. Igitur reparandis agminibus circum-

Galerij fortuna.

circumſpiciens, Gotos ex Thracijs, Mœſiaquè adiutores promeruit. Quorum forti uſus opera, uictor, pridē uictus, euaſit. Magno prælio & contumeliam detergens, & uictoriam Romanis importans, Gotos auxiliarios diu in precio habuit. Hic uide Lector, ne nominum ſimilitudine fallaris. Nam Herculeus Maximianus hic eſt, quem primū collegam accæpit Diocletianus: ſub quo in Gallijs martyrio coronata eſt legio Thebeorū martyrum. Alius uerò Galerius Cæſar erat primùm: poſtea tamen, cùm & Diocletianus, & Herculeus Maximianus purpuram deponentes, ad priuatam redierūt uitam: factus eſt Auguſtus cum Conſtantio, patre Conſtantini Magni. Cognomento dictus eſt Maximianus: quàmuis apud multos appellatus ſit Maximinus. Sed Pomponius Letus, diligentiſsimus Antiquitatum ſcrutator, ex inſcriptionibus marmorum & æris, Maximianum, non Maximinum teſtatur uocatum. Erat tamen & ante, & poſt Maximinus: hic quidèm in toto Regno ſuccedens Alexandro Auguſto: ille uerò in Oriente Cæſar à Galerio eſt allectus.

Goti Galerio operas locant.

Maximianus.

¶ Conſtantinus Magnus, Gotos memorabili ſtrage debellatur: at fœdere cum illis inito, eorum opera paſsim utitur. Caput. xij.

A MEMORIA quidèm Aureliani, qui exercitus reduxit à Datia, & Probi Imperatorum: qui Gotos quieſcentes in amicitiam admiſit & fœdera, quieuere: nec excurſionibus uexauere Romanas Prouincias: auxilia mittētes Romanis Imperatoribus, ubi inuitarentur: & uiciſsim militaria dona receperunt. Nihil perinde magni patrauere: niſi quòd auxiliarijs copijs Rempub. Romanā fulcierunt. Paulatim uerò in obliuionem uenere Romanis. Sub Auguſto deinde Conſtantino Magno ſe commouentes, ubi & Mœſiam, & Thracias excurrere tentauerunt: magno prælio fuſi, non minorem cladem ſub hoc Imperatore, quàm ante ſub Claudio accæperūt. ut Blondus ipſe teſtatur. Et tamen, quòd non contemnenda manus bello ſuperfuerit, indicat fœdus, quod idem Imperator cum illis renouauit. Neq; enim fœdere opus extitiſſet: ſi ad internicionem ab illo cæſi, uires aut uehementer attenuantes, aut nullas retinuiſſent. Quo inter alia comprenſum eſt: ut uocati Romanis ſignis adeſſent: militarentq; Reipubl. Quod ipſum magnificè impleuerunt. Nam eorum forti opera, ſæpè uſus eſt in Sororium ſuum Licinium: quem Galerius Maximianus Cæſarem legit: ipſe Conſtantinus data in coniugiū germana Conſtantia, etiam fecit Auguſtum. Erat enim uir militaris, induſtriæ peritiſsimus, & Reipub. plurimum neceſſarius. Sed exoſor Literarum, & Chriſtiano nomini inimiciſsimus. Vnde factum eſt: ut odium mererętur

Anno Chriſti 339.

Gotorum clades magna.

Licinius Imperator.

tur optimi Principis Conſtantini Magni. Cunq; in eum duceret iterũ atq; iterum Conſtantinus, Gotos ſemper habuit auxiliatores. Nec ſemel illum uicit, ſemper renouantem bella. Vnde factũ eſt: ut omni honore deſtitutum, precibus uictus ſororis, priuatum illum uiuere ſineret in Theſſalonica. Sed cùm neq; ſic ſatis quieturus uideretur, ſcripſit Conſtantinus Senatui Romano: quid de Licinio faciundum uideretur. Ille reſcripſit: Militum eum iudicio permittendum. Vnde euenit: ut iter facientem, milites opprimerent. Hæc idcircò ſcripſi: ut cognoſcamus, Gotos in precio fuiſſe illa tempeſtate. Blondus quidèm noſtrorum Scriptor temporum, breui commemoratione percurrit Gentis huius memoriam. quoniam ab ea cœpit inclinatio Romani Imperij: quam ille in primis deſcribit. Et tamen originem non explicat: media tempora multa tranſilit. Id quod nos tranſiuimus. tamen attingit: Baſſianum Seueri filium, leuibus prælijs caſtigaſſe magis Gotos, quàm ſubegiſſe. Gordianum quoq; minorem, ibi exercitum habuiſſe: conflixiſſeq; cum gente. Proxima ætate, Decium Ducem à Philippo Imperatore miſſum, aliquot prælijs inferiorem, infecta re ad Italiam redijſſe: cùm fortè cauſis & uijs ſeſe monſtrantibus, in odiũ Philippi ad Imperium Romanum aſpiraret. Sed præterit, eundem Decium iam Imperatorem, cum Cæſare filio eiuſdem nominis, totis uiribus conflictantem huic genti, cum filio, & exercitu perijſſe. At quæ nos in medio, uſque ad Conſtantinum commemorauimus, ſilentio tranſit. Nos uerò compertum tenemus: Gotos ſub Conſtantino Magno. xl. milibus armatorum, quorũ erant Duces Ariaricus, & Atricus militaſſe: eorumque forti opera uſum: primùm, ut diximus, in Licinium: deinde in aliàs ubi opus erat gentes Imperio rebelles. Licinij mors.

¶ Gibericus Gotorum Rex, Vuandalos uincit, & expellit: qui ad Imp. Conſtantinum fugientes, pacem impetrant. Deq; Gentium nominibus uariaus.

CAPVT XIII.

GIBERICVS in gente ſua Regnũ tenuit, adhuc Imperante Conſtantino magno: patre natus Hilderico, auo Ouida. Hic accæpto Principatu, cum Romanis quidèm fœdera ſeruauit illabata: ſed erant uicini Vuandali ſub Rege ſuo Vuiſimaro, quos ſuę ditionis facere cogitabat. Conſederant autem ad ripam Danubij Borealem: à Gotis ad Occidentem, ſupra Marcomannos: qui ab illis ad occidentem habitabant. A Meridie Danubij ripam, ab Aquilone Hermunduros habebant. Gibericus itaq; ducens in Vuandalos, magno illos bello uicit: multis mortalibus utrinq; cadentibus. Victi autem Vuandali, ad Imperatorem confugiunt Conſtantinũ: pacem ab illo, & ſedes in Pan Gibericus Rex.

nomia poſtulantes. Et impetrarunt: icto fœdere cum illo. Ibiq; conſe-
dêre uſq; ad tempora Honorij Imperatoris: donec à Stilicone euoca-
Vuandaliæ lib. 1. cap. 22. rentur. Quod in Vuandalia dicemus. Tempore ex illo cœperunt Du
ces illorum, Imperiali ſe Aulæ inſinuare. Vndè tanta creuit Stiliconis
autoritas, ut Imperatorum duorum medius, alterius gener, alterius eſ
ſet ſocer. Quod ſuo loco exequemur. Sed tum Goti Vuandalorum ui
ctores, pacem genti ab Imperatore datam, uiolare non auſi, quietos
Vuandalos dimiſere. Hic operæprecium eſt agnoſcere: non ſolùm in
hac mundi plaga, uerùm & in toto orbe terrarum, crebrius mutata eſ-
Nominum mutatio unde. ſe nomina gentium: Siue quòd aliunde uenientes, pulſis habitatori-
bus, ſedes occuparũt: Siue à magnifico Rege, nomine mutuato, quod
Romanis & Ægyptijs acciderat: Siue ab ſingulari caſu ſit nomen indi
tum genti: Siue ueteri populo ad internecionẽ deleto, uictricis gentis
uocabulum in loco perdurauit. Quod ipſum exemplis aſtruere nouiſ
ſimis, utinam non tanta ſuppeditaret copia. Nam Hungari Pannoni-
as, de ſuo nomine dixere Hungariam. Turcę Aſiam omnem minorẽ,
olim ſuis Prouincijs diſtinctam, nunc Turciam magnam appellaue-
re. Nouiſsimi Tartari, olim Sarmatiam, nunc de ſuo uocabulo Tarta-
riam uocauere. Idem uetuſtis illis ſeculis intelligere debemus contigiſ-
ſe: ut non difficilè ſit commonſtrare, qui olim fuerunt Marcomanni:
Corn. Tac. ubi Cornelio Tacito auſcultemus, grauiſsimo Autori, & Germaniæ
diligẽtiſsimo Scriptori: qui ait. In Hermunduris Albis oritur (hi ſunt
hodiè Moraui. nam & in eorum montibus fons eſt & ſcaturigo Albis
fluminis) Iuxta Hermunduros Nariſci: ac deinde Marcomanni, &
Quadi agunt, præcipua Marcomannorum gloria, uireſquè, atq; ipſa
etiam ſedes, pulſis olim Böis, uirtute parta. Hanc accipio Böemiam:
Böemia magna. in qua gens manet Vuandalica. Inde manet nomen: ut apud Ptolomę
um dicatur, Böiemi gens magna. Et uerè magna etiam noſtra tempe-
ſtate, quæ Ruſsiam, Poloniam, Böemiam, Dalmatiam complectutur:
una etiam utens lingua Vuandalica. Nimirum Marcomanni gens de
bet intelligi magna, fortiſsimaq;: quæ Marcum Antonium, pij Anto-
nini ſucceſſorem, Commodi patrem, triennio fatigauit. ut difficilimũ
hoc omnium bellum, & olim Punicis comparandum apud Scripto-
res habeatur. Aurelianus, & Probus quoq; Principes in Romana Re
pub. optimis comparandi, huic genti acerrimum bellum, ſed difficilè
inferebant: & utriq; uictores, domita gente, ab Romanis Scriptori-
bus efferuntur. Aliter Marcomanno ęquè docto, ſi extitiſſet, nar
raturo. Sed ad Gotos noſtros reuertamur: qui ſub Giberi
co Rege compoſiti, pace longæua ad exi-
tum eius quieuêre.

Armanarici Gotorum Regis clariſsimi, uictoriæ: cum Nationum aliquot deſcriptionibus. Caput. xiiij.

ARMANARICVS nobili Amalorum familia natus, Gotorũ Regno ſucceſſit. Qui omnes ante ſe Reges, magnis rebus domi, foriſq́; geſtis, non ſolùm æquauit, ſed & exuperauit: longè circumductis uictricibus ſignis per multas nationes: & cùm Orientẽ uerſus, & in Boream longè, lateq́; perdomueſtat nationes, à Romanis tamẽ Prouincijs abſtinuit. quod fœdere prohiberet. Vnde factũ eſt: ut in Romanis hiſtorijs illius nomen non legatur. Sed inter Gotiæ Reges fertur illuſtriſsimus. Poſt alias bello ſubactas, Herulorum gentem bello aggreditur. Ea ad paludes Mœotidis (Ablabio autore) tum conſederat: nomen à loco mutuata. Nam loca ſtagnantia ex paludibus, Gręci Hele ferunt appellare: Inde ut fit tranſuerſis literis, pro Heleris, Heruli ſunt uocitati. Gens quantũ pernicitate agilis, tantũ in ſuperbiã euecta. Nulla è propinquo gens, quæ nô leuem armaturam ex ea natione delegerit. At quæ ſæpè illis agilitas, & ad curſum uelocitas profuit: apud Gotos prodeſſe non potuit. Nam ſtabilis illorũ pugna, curſum ademit: cõegitq́; manus conferre aduerſis hoſtibus. Vincuntur: funduntur q́; & qui ſuperfuere cædi, manus dare coguntur uictoribus Gotis. Inde in Venetos Armanaricus arma uertit. Nemo explicuit, quę gens fuit Venetorũ. Cùm & Plin. & Tacitus, & Ptolomæus eam nominent in regione Orientis conſidentẽ. Cæterum Iordanes ex Ablabio prodidit, quæ gens fuerit: aſſerens trinomiam eſſe, Venetos, Anches, Sclauonos. Non alios accipimus fuiſſe, quàm Vuandalos, gentem latiſsimam: quæ pro magnitudine ſua, uarijs, ut diximus locis, diuerſa nomina & tunc, & nunc ſortitur. Sclauonorum, ſiue ut nunc habet conſuetudo Sclauorũ, uſitatiſsimũ apud omnes nomen eſt. Cęterum antiquiſsimũ eſt Vuandalorum. ut teſtis eſt nobis Tacitus optimus Germanię illuſtrator. Accedit Plinius, qui uetuſtiſsimũ ampliſsimæ gentis tradit Vuandalorũ nomen. Quod uocabulũ uſq; adeò apud multos habetur abolitũ: ut niſi uernacula Saxonũ lingua conſeruaret: quæ Sclauonos, Vuenden appellat: hodiè qui Vuandali, & ubi eſſent, ac olim fuiſſent, ignoraremus. Cùm bello urgeretur ea gens à Gotis ſub Armanarico, infinita multitudine prodijt in aciem, pro copia populorũ. Sed quòd ſępè aliâs, tum etiam apparuit: nihil tam obfuiſſe uictorię, quàm multitudinẽ ſine ordine pugnantium. Ceſſere tamen Vuandali Gotis: & imperium ſubiere uictoris. Nec ea gente licet latiſsima in deditionem accępta, quieuit Armanaricus. Stimulauit illum magni nominis umbra: ut à mari ad mare dominationem diceretur protuliſſe. Eſtonũ gens eſt, quæ etiam nunc habi-

Armanaricus Rex.

Heruli, Sclaui ſunt.

Superantur Heruli.

Veneti, origine Vuandali, ſeu Sclaui.

Vincũt Goti Vuandalos.

Eſtones, Liuonien.

tat ad littora Sarmatici maris : quæ nunc Liuonia dicitur . Perſeuerat
nomen gentis,& lingua ſua . Eam ſibi ſubijcere conatus Gotorũ Rex
aggreditur. Vnde facilè eſt intelligere: omnes à Danubio in Boreã na
tiones,illi iam paruiſſe.quòd per illas,tanquàm ſubiectas, aut pacatas
tam longè ductaret exercitũ . Nimirũ maiorem illius partem tunc, &
nunc Vuandali tenuere. Nunc tamen Danubio proximi ſunt Hun-
gari,gens poſt eam ætatem quam deſcribimus ingreſſa . Inde Böemi.
Poſt pauca Poloni.Et poſt Letuanos in littore maris ſunt Eſtones: q̃s
ſuo parere imperio,armis Rex ipſe cöegit.Inde bellum illi maius exar
ſit ab Hunorum gente:quæ tunc tranſiſſe Mœotidas fertur paludes.

❡ Hunorum origo,& Armanarici Regis Gotorum mors. Caput.xv.

QVIA Hunorũ gentis celebre nomen,ex hac ętate in tẽ-
pora durauit Caroli magni: ſæpiusq́ illius mentio inci-
dit noſtrę narrationi; operæprecium uidetur, oſtendere
ex autoribus,quæ gens fuerit,unde uenerit,ubi conſederit. Tradit Ior
danes Rauẽnas Archiepiſcopus,et ante illũ Ablabius Senator Rom.
à quibus Sigibertus Gemblacen. Monachus accæpit. Tempore uetu
ſtiſsimo,cũ primũ Goti egreſsi Suetia , ad confinia Mœotidis paludis
ſub Erico Rege peruenissent: fuiſſe in eorũ medio Magas mulieres, quę
tonitrua,fulgura,tempeſtates aëris pro arbitrio cõcirent. quod genus
frequens erat in Suetia,Noruagiaq́. Cùm inibi ignotus adhuc mane
ret uerus Deus. Sed tum Ericũ Regem,odio Maleficiorũ. ab exercitu
Magæ ex- ſuo profligaſſe Maleficas,& in ulteriorẽ ripam paludũ tranſpoſuiſſe .
pulſæ. ne ullo eorũ cõmercio gens ſua contaminaretur. Illæ aliquandiu erra-
Hunorum bundæ, uagum hominum genus Scythicæ nationis reperientes,ſocia
origo. runt cum illis connubia. Et quanquàm uetularum ætas maleficijs plu
rimum utatur: erant tamen in eis ætate integræ,quæ prolificarent. Co
aluit hoc ſemine breui magna ſeges hominum. quòd in regionibus fri
gidis,rarior eſt aëris contagio,quæ ſolet mortales conſumere . Et per-
manſit hoc genus hominum per multa ſecula noſtris hominibus inço
gnitum. quòd in alteram paludum ripam , nulla erãt commercia cum
citerioribus. Cerua fuit, quæ uenantibus iter monſtrauit . Ea canibus
exagitata,inuicem tentauit iter,per ſuperiora paludis contendens in al
teram cõtinentem. Secutus uenator , didicit paludem fore meabilem :
et conſtitutis per interualla ſignis,itinere quo uenerat, reuertitur ad ſu
os. Id cùm iterum atq́ iterũ pertentaſſet : cerneretq́ cultiorem hac par
te terrã,quàm in ſua regione: Principibus in populo rem aperuit. Qui
ubi compererunt uera narrantem,omni ſuorum multitudine collecta,
cum uxoribus & liberis,& cum tenui quam præferebãt ſuppellectile,
nouas

nouas ſedes quęſituri, paludes tranſierunt. Noua hominū facies, terro rem ingerebat cernētibus. Nam breuis eorū ſtatura: toruus aſpectus: luminū puncta potius, quàm oculi: color teter, inſuetis tartaream faciē pręferebant. Iordanes Incubis ſpiritibus progenitos primos arbitraē: Alij Faunis agreſtibus: quos aiunt ſyluas incolere, nihil humanū prę ter ſolam ſpeciē prætendentibus, ortos prodidere. Mihi probabilior narratio uiſa eſt, quàm poſui, Scytharū ortos genere. Sed certiora quę dam de origine Hunorum nobis tradidit Beroſus Babylonicus ſacer dos: cui publico munere contigit, Antiquitates renouare, & Annales perennare. Is ultra Cataclyſmum aſcēdens, oſtendit Noham noui Se culi patrem, quem hiſtoria ſacra Noe appellat: poſt diluuiū genuiſſe Tuiſconem. Is filios reliquit Hunū, Vuandalū, Sueuum, Marſum, & reliquos intra Tanaim et Renū omnes commorantes. Vnde apparet: omnes ex his nationes prodeuntes, Europęas fuiſſe, nō Aſiaticas. De ea aūt Hunorū regione, quam Mœotidē tranſeuntes occuparunt, duo ſunt probata teſtimonia: quòd eas tenuerint uaſtas ſolitudines, quas olim Sarmatæ, quos Græci uocant Sauromatas, nunc Tartari tenent. Nam Saxo Danicus ſcriptor, Regū ſuorū diligentiſſ. cultor, multis lo cis commemorat: Danorū Reges Hunis bello fuiſſe congreſſos, medi am habuiſſe Ruſsiam, quā Danus ad Hunos, Hunus item ad Danos profectus pertranſibat. Alterū teſtimoniū reddit Priſcus hiſtoricus. Is enim à iuniore Theodoſio, cuius erat Epiſtolarū magiſter, ad Huno rum Reges Orator in Scythiam miſſus, Imperatori ſcripſit. Ingentia ſe flumina tranſeuntes, ad loca perueniſſe: ubi dudum Indigoia Goto rum fortiſs. Sarmatū dolo occubuerit. Indeq́ non longè ad uicum, in quo Rex Atila morabatur, acceſsiſſe: uicū inquàm inſtar ciuitatis am pliſsimæ: in quo lignea mœnia ex tabulis nitentibus fabricata uiderit: quarū tabularū compago ita ſolidū mentiebaē, ut uix ab intēto poſſet iunctura tabularū comprehendi. Erant triclinia ambitu prolixiore diſ tincta: porticusq́ omni decore diſpoſitæ. Area uerò curtis, ingenti am bitu cingebatur: ut amplitudo ipſa Regiam aulam oſtentaret. Hæc ſe des erat Atilæ quondam Regi, Barbariem totam tenenti. Hæc captis ciuitatibus, habitacula præponebat. Huni ergò Gotis, adhuc gens in cognita, ubi ſub aſpectum armati uenerunt, Gotos inuictam gentem, & quæ multas in ſuam ditionem nationes redegerat, terruerunt. quòd atro colore, minutis oculis, imberbibus genis, uocis incognito ſtrido re uiderentur. Sed tamen in aciem prodire auſi, uirtutem inſueti hoſtis ſtatuunt experiri. Equidèm turbari poteſt ad inſueta Virtus, perturba ri uerò non nouit. Animabant illos tot per gyrū de gentibus uictorię. Rex ipſe omnium opinione inuictus, augebat fiduciam. Sed illū tum

Hunorum facies & habitus.

Beroſus de Hunis.

caſus eripuit prœliaturis. Nam cùm pridem tuliſſet acriorem in fœminam, mariti ſui deſertricē ſententiam: quòd indomitorū pedibus equorum alligata, diſcerperetur: fratres eius obſeruato tempore, latus Regis Armanarici gladio foderunt. Quo accepto uulnere, cùm deijcerentur Gotorum animi: Hunorum ſunt erecti. Quo fidentius in prælium egreſsi, Gotorum terras uaſtabant, nullo in aciem occurrēte. Rex aūt cùm uulnus corporis incrudeſceret: accedente uulnere mentis, de Hunorū digraſſatione, dolore aūt confectus, rebus exceſsit humanis: plenus dierum. quòd decimū ſupra centeſimum annum uitæ impleſſet.

Armanarici Regis. 110 annorum mors.

¶ Oſtrogotorum in uicinos Hunos crudelitas. Tributo ſe eximentes Goti, congreſſu tertio, uictoribus Hunis tributarij redduntur, occiſo Vuinitario. Capur.xvi.

Vuinitarius Rex.

VINITARIVS Armanarici ex fratre nepos, in ſceptra ſucceſsit. Sed ex hoc die quo Oſtrogotæ ſub tributo uiuerent Hunorum: Vuiſigotæ facta diſceſsione, ſuæ libertati proſpexere. Cæterum Oſtrogotæ relictis quas tenuere ſedibus, in Ponticum latus, ueterem manſionem abiere: Hunis iam dominis ſuis cedentes. Gens indomita ferre iugum, iam tunc rebellionem meditabatur. Nec diu differebat conceptia conſilia. Quippè uires exacuens, in proximam ſibi gentem duxit exercitum: factaq; congreſsione, captū Regem, cum filijs, & ſeptingentis Primoribus in exemplum terroris cruci affixit. Exigentibus id eorum demeritis: quòd Gotos priſcis ſedibus conſiſtere non paterentur. Sed cùm iam tributa Rex Hunorum Valamber à Gotis exigeret: non eſt paſſus Vuinitarius, gentem ſuam, liberrati natam, ſeruire ſub tributo: bellum pro ære offerebat. Accepit ille: & comparatis exercitibus ducebat in Oſtrogotas. Augebat Gotorum fiduciam recens uictoria. Difficilis aditus Hunorum acceſſerat. Ita magnis utrinq; ſpiritibus in prælium itur. Primo certamine Goti uictores fuere. Repetito certamine, idem exitus. Iam certū erat, uinci poſſe & Hunos. Itaq; maiore animo tertium quoq; prœliū ineunt. Ibi poſt multam ſtragem, fortiſsimè pugnans, cadit Vuinitarius: dantq; manus Oſtrogotæ uictoribus Hunis, priſtina tributa non recuſantes.

Gotorū crudelitas in uicinos.

Huni Gotos uincunt.

¶ Turiſmundus uictis Gepidis, & ipſe cadit: quem in.40. annos luxerunt Oſtrogotę abſq; Rege. Fit interim memoria reliquorum Regum. Caput.xvij.

HVMMVNDVS potentiſsimi quondam Armanarici Regis filius, non æquè paterna in ſceptra conceſsit. Quippè ille tot genti ſolus imperitans, multis adiectis in circumitu nationibus dominabatur: filius autem ſolis Oſtrogotis, Vuiſigotis deficientibus, ægrè regnabat, ſub tributo Hunorum. cùm etiā magno bello nimis

lo nimis attritæ erant gẽtis huius uires. Quieta erant Regis huius tem
pora, quòd extenuâtæ uires nihil magni admitterent. Cumq; non diu
poſt in fata conceſsiſſet: filius eius Turiſmundus in ſceptra peruenit,
primo iuuentæ ſuæ flore perornatus, Qui ſecundo Regni ſui año mo
uit in Gepidas: magnoq; prælio iam uictor, ipſe ſuper hoſtium quam
fecerat ſtragem occubuit. Quem ſic luxerunt Oſtrogotæ: ut per años Turiſmun-
20. non aliũ ſibi regnare Regem paterentur. Tam pertinaciter amori dus cadit.
Regis inhærebant. Cuius filius Hermundus, non magnifaciens pater
num Regnũ, quòd ſub iugo uiuerẽt Hunorũ: cum filio ſuo Beterico,
ad Vuiſigotas ſe contulit: et ſub Theodorico Vuiſigotorum Rege (is
erat, qui cum Etio in Atilam pugnabat: de quo ſuis locis dicam) tacita
generis ſui nobilitate, cum magna gloria militauit. Interim Vualamir, Vualami-
filius Vuandalarici, nepos Vuinitarij, Regnũ accẽpit cum fratre Diet rus, Diet-
maro: accedente tertio Vuitimaro. Eratq; in tribus fratribus mira cha marus, Vul
ritas, & grata cernentibus contemplatio. Quando Dietmarus pro fra timarus.
tris fulciẽdo Imperio militabat: Vualamir pro ornando germano cô-
tenderat: Vuitimarus utriſquè obſecutus, neutri deerat. Sed hęc poſt-
ea ſuis locis explicanda: nunc per anticipationem quandam ſunt atta-
cta, ut Regum Oſtrogotarum ſucceſſionem, à Vuiſigotis, de quibus
mox, diſcernamus.

¶ Redit ad Suetiæ Reges deſcribendos. Ingo à Danis cum
fratre, ab Haraldo Danorum Rege uincitur, & cadit,
noua Acierum inſtructione. Caput. xviij.

VT AVTEM quod ab initio conſtituimus exequa-
mur, Gotorum pręclara facinora inter Sueticas res com
memorare: quòd Suetiæ Regnum, prima gentis incunabula Goti re-
cognoſcunt: nunc pauliſper Goticis intermiſsis, quas ad Valentinia-
num uſquè Imperatorem produximus, in Suetiã denuò reſpiciamus,
ut quæ uicinis patrata ſunt temporibus, propinqua narratione iun-
gantur. Nequè enim cõgruit, longè ſupra repetere narrationem, quan
do unius gentis facinora, diuerſis Orbis partibus digeſta, unum in or
dinem contexere conamur. Ingo maior natu inter tres Alueri filios, Ingo Rex.
ſceptris paternis iuſta & legitima ſucceſsione potitus, fratribus Ola- Vide ſupra
uo atquè Ingello, ditiones ſuas ſecreuit: ipſe totius Regni iura mode- lib. 1. cap. 49.
raturus. Prima illi cura fuit, amplificandi Regni: qua fiducia auſus eſt
bellum Danis indicere. Præter enim exercendarum uirium, & au-
gendarum opum cauſam, & gloriam Imperij prolatati, alij ſuberant
non contemnendi rerum ſtimuli: uel de finibus: uel de cuiuſq; quod
prætendebatur, ut fit, iure in alterna ditione. Danorum autem rebus
tum HARALDVS præerat: qui ſollicitus de futuro bello;

Viſio Haraldo facta. Daniæ lib. 2. cap. 10.

quod Sueci induxerãt, Religionis ſuæ implorat auxiliũ. Ac illi uiſa eſt aſtare imago Senis luſci, qui ſe Othinũ memorabãt. Is anxio Regi de futuri belli euentu, uiſus eſt tradere rationẽ ſtruendarum acierum: ut tribus turmis copias partiret: & unamquanq; ſua ratione dirigeret. ut ab acie in qua gemini præerant, uſq; ad uiginti gradatim cornua denſans procederet. Mediam faceret turbam iaculatorũ. Poſtremam uerò ad exemplum primę inſtrueret: & in ſubſidijs omniũ generum armatos collocaret. Equitum alas iungens lateribus. Hac ratione inſtitutus à Sene Haraldus, tantum fiduciæ, animiq; concæpit: ut non expectatis hoſtibus, bellũ ipſe transferret in hoſticã terram. Ingo, & Olauus fratres, comparatis agminibus inexpectato hoſti obuiam pergunt: conſliguntq; uiriliter. Sed tantũ præſtitit noua acierũ inſtructio Danorũ Regi: ut tumultuario de more prælio ingruentes, Suecos facilè ſuperaret, opprimeretq; magno prælio uictos, Regem, cum fratre. Tertius ab annis minor frater, ualetudinis uſus excuſatione, Legatos de pace mittit ad uictorem. Pacemq; impetrans, pactis conditionibus in ſocietatem rerum omnium aſſumitur: ab Haraldo eius Sorore traducta in coniugium. ut amicitiæ uinculum affinitate firmaretur.

Ingonis, & Olaui fratrũ caſus.

¶ Ingellus Rex Sueciæ, conſenſu Sororij Danorum Regis Haraldi, confirmatur. Caput. xix.

INGELLVS poſt cæſos in Danico bello fratres, permittente uictore, ſceptra paterna arripit. quod iuncta affinitate, non uulgaris illis amicitia intercederet. Huius autẽ Regis tẽpora, ut fuere breuia, ſic nullis ab illo rebus geſtis ſunt illuſtrata. Sunt tamen, qui tradant Danici Regis germanam, non illo uolente ductam, ſed raptu cognitam, germano abductam: belloq; diuturno repetitam. Quæ res non aliena moribus erat eius gentis. Nam clariſsimum facinus duxere: Nuptias gladio promereri. Igitur Ingellus memor fraternorum caſuũ, armis decernere cum Haraldo non præſumpſit, ſed furto inſtituit germanã abducere: uotoq; potitus, bello ingenti repetitam defendit. Haraldus id quod erat res ipſa, iniuriam poſthabuit: & legitimis germanæ nuptijs, meliore conſilio præbuit conſenſum. Ita pax inter Reges firmata, interueniente Coniugij uinculo. Accępta autem uirili ex ea prole, mox rebus exceſsit humanis.

Nunc impudentiſsimũ.

¶ Belli apparatus in ſeptenniũ uſq; deſcribitur. Regũ item utriuſq; partium ad Milites exhortatio. Caput. xx.

RINGO admodũ puer, patri Ingello ſucceſsit in Regno: non tã ſuis uiribus, quã proximi Danorũ Regis Haraldi auunculi ſui armis ſecurus. Sed cũ iam in ſeniũ uergeret Haraldus, longęuaq; ętate armis deſueſceret: malè conſulũ iri Regno

ſuo

ſuo putabat: quòd nō ullus eſſet armorū uſus. Iuuenta minorū nullis prælijs aſſueta uideretur: Si externū ingrueret bellum, ludibrio hoſtibus futuram. Inciderunt quoq; ſimultatis cauſæ in Nepotem Ringonem: ut in illū potiſsimùm arma pararet. Tantus aūt fuit belli ingruentis apparatus, ut toto ſeptennio Reges præluderent exercitandis uiris, bus, colligendis auxilijs, parandis armis, nauigijs inſtruēdis. Quę res indicio eſt: non tàm acerbis odijs ab Haraldi parte in bella fuiſſe procurſum, quàm erudiendæ Iuuentutis gratia: ut ſe rebus bellicis aſſueſacerent, & militari gloria fulcirentur. Simul, quòd indecorū arbitraretur, uirū ſe per omnem ætatem armis exercitū, magis molli thoro exeſum, morbo tabeſcere, quàm ſemel in acie fortiter pugnantem, militari exitu uitā ſenilem profundere. De auxilijs quę quęq; pars contraxerat, longa eſt Saxonis commemoratio: qui Starcuterū narrationis facit Autorem: ut pars magna belli fuerit. Ita ſe, qui cunctis rebus nō ſolùm intererat, ſed etiam multis præerat, omnia auxilia, pugnamq; multiplicem, eſſe ab illo ſcriptis deſignata. Operęprecium hic ergò agnoſcere: quæ cuiq; auxilia uenerint. Nam Danorū Rex, pręter Regni ſui uires, quas totas cōtraxerat ex Vuandalia, Saxonia, Anglia, Friſia copias multas duxit in arma. Inerant fœminæ armis innatæ, non ſolùm gregarios inter milites operam nauantes, ſed quę ordines ducerent ſui ſexus. Vuandalici generis hæ fuere. Tanta cōfluxit nauiū multitudo, ut mare, quod Scaniam atq; Sialandiam dirimit, iunctis naualibus terreſtre iter pręberet cōmeantibus: quod tamen ubi artiſsimū eſt, quatuor milia paſſuū habet in latitudine. Erat in Scania exercitus equeſtris ac pedeſtris: ad ſupplendas, ubi opus uideret turmas. Nauali eīm prælio dimicaturi concurrerant. At altera de parte Suetici generis omne robur cōcurrerat. Acceſſere auxilia Liuonū, Eſtonū, Curetumq;: plurimi Noruagi, Tilenſeſq;. Nec deerat illis ordinibus decus fœmineū. Hetha nomen erat puellæ, quæ cornu in acie tuendum accæpit. Primi Sueci locū pugnę præfinitū tenuere. Nam Danis aduerſi uenti, aditū niſi poſt ſeptenniū non dedere. Steterant in cōſpectu claſſes. Dirigun tur in ordines pugnaturi. Ibi quiſquè Ducum, ſua agmina, quibus poteſt uerbis concitat in pugnam. Haraldus ſuam ab Ringone contemni queritur Senectam: inmemorem eſſe iuuenem, quòd per Senem regnet. Multipliciter & iura ſanguinis: & ſua benefacta proijci. Meminerint quiquè, quàm ſit iniuriū, Senem ab Iuuene bello laceſsi. Fortia facta Patrum pro ſe quiſq; recolat: paratam eſſe in manibus Victoriam, ſi uiri ſint. Opima ſpolia manere uincentes. At parte altera Ringo circūuectus, ſuos alloquit. Delyrū Senē eſſe, qui hoſtilia regat. Mollē opponi militiā. Quippè eſſe Germanos, Vuandalos, Borealibus armis uinci

Belli apparatus.

Daniæ lib. 2. cap. 11.

Danorum auxilia.

Suecorum auxilia.

Haraldus ad ſuos.

Ringo ad ſuos.

uinci ſolitos. Auſpicari ſe, multis ex rebus uictoriã. quòd uiribus præualeant. quòd animis exuperent. quòd iuſtiore cauſa laceſſiti, in prælia ueniant. Tantùm perſeuerent quibus ſunt animis. Nullum fore dubium, uictoriam ſuis partibus aduolaturam.

¶ Cadit bello Haraldus. Victor Ringo, Regna partitur. Olo Rex à Starcutero ſicario nudus transfoditur.

CAPVT XXI.

SIGNA canunt. Prima miſſilia mittuntur. Subducitur cœlũ denſis ubiq; iaculis. Vulnera, neceſq; promiſcuè fiunt. At ubi propius res agitur: micant in manibus gladij. Cędunt, cęduntur(q;). Stabat de ſuorum parte Starcuterus, uir monſtroſæ fortitudinis: fortiſsimos quoſq; obuios ſternit: uulnus non leue & ipſe excipit. Pro multitudine pugnantiũ uaria erat prælij fortuna: hic uincẽtes, illic uincuntur. Alternant diu ſpes, & metus. Dubijs diu pennis inter utranq; aciem uictoria uolitabat. Sed Danici Regis interitus, ſtatim uertit in Suecos uictoriam. Vir ætate decrepitus, luminibus cæcutiẽs, iam uitæ pertæſus, in denſiora ſe mittens agmina, telis obrutus cadit. Cadunt pariter animi de hac parte pugnantiũ: eriguntur Suecis. At Ringo ubi comperit Haraldũ corruiſſe: iam unam cernens ubiq; pugnæ ſortem: miſeratus cauſam Danorũ, Receptui cani iuſsit. Ardentes animos, ex Marte difficilè reuocat. Iam una de parte fuga, ſæuitiam uincentibus interdicit. Regium cadauer, Regiorumq; Procerum ad funera dimittit. Ipſe diſponendis, ordinandiſq; in Daniã rebus iam uictor intentus, Hetham puellam, quòd eius ubiq; fortem expertus eſt operam, Daniæ Regno præfecit. Contumeliam perinde genti inurens: quòd fœmineo digna uideretur Imperio. Cæterum Scaniam ab reliquo Daniæ Regno pręſcindens, Oloni Noruagiorũ Regis filio permiſit regendam. Sed facilè pertęſum eſt Daniæ fœminei Imperij: Olonem precibus adoriuntur, demat Danico nomini contumeliam: ipſe ſibi Regnum omne deſumat gubernandum, ſe ſpontè defecturos. ut culpa uacet apud Ringonem Sueciæ Regem. Nec difficilè fuit, ambitioſo perſuadere Regnum inire: uocatam ad ſe Hetham, Daniæ Regno iubet abſtinere: ſola Iutia in reliquuum contentam: cui tamen annuum imponit, ne libera credatur, tributum. Ipſe ad natiuam crudelitatem conuerſus, breui effecit, ut pœniteret Danos illum aſciuiſſe. In deſyderio illis eſſe cœpit fœmina quam contempſerant. Sed non tam facilè fuit deijcere, quàm Regem conſtituere. Igitur Starcuterum auro promiſſo adoriuntur: tyrannum è uita auferat. Ille uel auaricia corruptus, uel ſæuitia Oloni Regis permotus, operas pollicetur. Balneis ſe lauandũ Olo prębuit, Ingreditur Sicarius ex fortiſsimo pugile. Olo

Haraldus cadit. Daniæ lib. 2, cap. 11, b.

Hetha Daniæ pręficit.

Olo Daniæ ſe ſubmittit.

Daniæ lib. 2, cap. 12, c.

miratus uenientem Starcuterum, acri contuitu hominē reuerberat: ut propoſiti pœnitens, pedem referret. Ea uis erat luminoſorum in Rege oculorum: ut quem armatæ acies non terruerunt, nudi hominis aſpectum ferre non poſſet. At Rex conſcius luminum ſuorum, cùm cuperet noſſe quid afferret: nihil ueritus proditionem, à pugile inuictiſsimo oculos deiecit. Ille adortus Regem, nudum gladio confodit. Vno hoc crimine gloriam fortitudinis obſcurans. Cuius rei pœnitudo ſtatim ſubijt: permanſitq́ in finem uitę. Nam in ſe reuerſus, nimium accuſauit auaritiam ſuam: quòd Regem nihil de ſe malè meritum, fidentē, nudū confodiſſet. Igitur pecuniam, quam precium Regiæ necis accęperat, collo appēſum circumtulit: inuitans omnes eo precio ad necem ſuam. Multi præteriere, uiri fortis ſanguine abſtinentes: nonnulli malè ſibi timentes, quòd etiam in ipſo mortis momento ſe uindicaret.

¶ Starcuteri cum Hathero Dialogus elegantiſsimus, Saxonis Carmine deſcriptus. Cuius Hatheri manu tandem Starcuterus obtruncatur. Caput. xxij.

HATHERVS quidam inter Sueticam nobilitatē nō infimus, in uenatione agens: cùm uideret ſenem de longinquo, minus agnouit: ſed duos ex comitibus admiſsis equis, iubet præripere uiam, ſciſcitaturos, ſi Starcuterus ſit quem uideat. Nam illū minimè ceſſurum de uia. Aduolantes equites ut terrefacerent: conuerſus ille, claua ſua proſtrauit. Secutus Hatherus, ubi uidit caſum comitum, nihil dubitauit, eſſe quem ſuſpicatus erat. Rogat ille Senem. Cur gemino ſuccinctus gladio incedat: cùm ſit neuter uſui? Si libet, refert ille, experire. Hatherus ſubinde. Vis alterum mutare uehiculo? Tum Senior. Olim inquit, ab irriſoribus pœnas acceperam: nunc uerò ſe iuuenum patere cachinnis. Libet Carmen inſerere, quod Saxo noſter tribuit indignanti.

Vt ſine regreſſu pronas agit alueus undas: — Starcuterus
Sic ætas hominum curſim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati
Quam generat, finem rebus factura Senectus.
Illa oculos hominum, pariter greſſusq́ relidit: — Senectutis incōmoda.
Eripit os, animumq́ uiris: famæq́ nitorem
Paulatim premit: & claros obliterat actus:
Occupat occiduos artus: fruſtratur anhelæ
Vocis iter, uegetamq́ premit torpedine mentem:
Dùm pariter tuſsis, dùm pellis ſcabida prurit:
Dens ſtupet exeſus: ſtomachus faſtidia gignit:
Euacuat iuuenile decus: marcore decorem

Oblinit:

Oblinit:& picta crebras ſerit in cute rugas.
Obterit egregias Artes:monumenta Priorum
Obruit:& Titulos antiquæ laudis adurit.
Demolitur opes:precium uirtutis,& uſum
Carpit edax:tranſuertit res,& ab ordine turbat.
Ipſe ego quàm noceat didici damnoſa Vetuſtas,
Viſu æger,uocis modulis,& pectore rauco
Cunctaque in aduerſam fluxerunt commoda ſortem.
Iamq́ minus uegetum corpus,fulcimine tutor
Flaccido,ſubiectis innixus membra bacillis,
Lucis inops,moderor ueſtigia fuſte gemello,
Et uirga monſtrante ſequor ueſtigia callis,
Stipitis auſpicio potius,quàm lumine fiſus.
Nemo mei curam celebrat:nec in agmine quiſquàm
Ad Hatherum. Solamen ueterano adhibet.Niſi forſan Hatherus
Aſsit:& infracti rebus ſuccurrat amici.
Ille ſemel quencunquè pio dignatur amore,
Integer incępto ſtudio conſeruat, eodem
Proſequitur:primosq́ timet peruellere nexus.
Ille etiam bellò meritis benè,præmia crebrò
Digna refert:animosq́ colit:largitur honores
Fortibus:& claros donis ueneratur amicos:
Spargit opes,laudisq́ ſuæ cumulare nitorem
Dapſilitate ſtudet,nulli uirtute ſecundus,
Nec minor ad Martem,pietatem uiribus æquat.
Belligerare celer,labi piger,edere pugnam
Promptus,& urgenti tergum dare neſcius hoſti.
Starcuterus de ſeipſo. At mihi,ſi recolo,naſcenti Fata dedere,
Bella ſequi,belloq́ mori,miſcere tumultus,
Inuigilare armis,uitam exercere cruentam.
Caſtra quietis inops colui:pacemq́ peroſus,
Sub ſignis Gradiuè tuis,diſcrimine ſummo
Conſenui,uictoq́ metu,pugnare decorum,
Turpe uacare ratus,crebras committere cædes
Egregium duxi,& ſtrages celebrare frequentes.
Sepè graues bello Reges concurrere uidi,
Et clypeos,galeäsq́ teri,crudeſcere campos
Sanguine,loricas affixa cuſpide rumpi,
Vndiquè thoraces admiſſo cedere ferro,
Luxuriari feras inhumato milite paſtas.

Hic

Hic aliquis fortè egregij conaminis autor,
Marte, Manuq́ꝫ potens, medium dum pugnat in hoſtem
Intentam capiti loricam diffidit: alter
Caſside perfoſſa, ferrumq́ꝫ in uertice merſit.
Hic gladius ſæpè dextra bellantis adactus,
Tegmine diſciſſo capiti diſtrictus inhæſit.

¶ Hatherus autem tale Carmen tribuit.

Vnde uenis Patrias ſolitus ſcriptare Pöeſes,
Infirmo dubium ſuſpendens ſtipite greſſum?
Quóue ruis Danicæ uates promptiſsime Muſæ?
Roboris eximij caſſus decor excidit omnis:
Exulat ore color: animoq́ꝫ amota uoluptas:
Deficit arterias uox, & raucedine torpet:
Deſeruit corpus habitus prior: ultima cœpit
Illuuies, formæq́ꝫ notas cum robore carpſit.
Vt ratis aſsiduo fluctu quaſſata fatiſcit,
Sic longo annorum curſu generata Senectus,
Triſte parat funus: defunctaq́ꝫ uiribus ætas
Occidit: & primæ patitur diſpendia ſortis.
Quis uetuit te note Senex, iuuenilibus uti
Ritè iocis, agitare pilam, morſa nuce ueſci?
Iam ſatius reor: ut rhedam, qua ſepè ueharis
Venditor enſis emas: facilem ne in fręna caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem:
Aptius inualidos ſua quos ueſtigia fallunt,
Excipient iumenta Senes: rota proficit illi
Orbibus acta ſuis, cui planta uacillat inanis.
At ſi fortè caues caſsum uenundare ferrum,
Ereptus tibi te perimat niſi ueneat enſis.

¶ Ad hæc denuò Starcuterus.

Improba uerba feris, facili temeraria labro,
Auribus inconcinna pijs. Quid præmia ductus
Qui gratis præſtandus erat, per munera quæris?
Nempe pedes gradiar: nec turpiter enſe relicto,
Externam mercabor opem. Natura meandi.
Ius dedit: & proprijs iuſsit confidere plantis.
Cur cui debueras ultrò dux eſſe uianti,
Ludibrio inſultas, ſermone procaciter uſus?
Quæq́ꝫ olim geſsi, memori digniſsima fama,
Dedecori tribuis: meritum quoq́ꝫ crimine penſas?

Quid uiſu inſequeris uetulum pugnare potentem?
Inuictosq́ mei titulos, & ſplendida facta
Probro adigis: famoſa terens, & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum uiribus enſem?
Haud latus hic imbelle decet: dextrâmue bubulci
Agreſtem ſoliti calamo deducere Muſam,
Procurare pecus, armis armenta tueri.
Nempe inter uernas ollę uicinus obunctæ
Cruſtula ſpumantis patinæ ſubligine tingis
Craſsi adipis, macrum perfundens unguine panem:
Iusq́ tepens furtim digito ſitiente liguris:
Doctior aſſuetam cineri proſternere gallam,
Indormire lari, ſomnos celebrare diurnos,
Sedulus officium uidentis obire culinæ,
Quàm bello fortem iaculis aperire cruorem:
Auerſans lucem latebræ ſordentis amator,
Mancipium uentris miſerabile, parquè putaris,
Sordida cum ſiliquis lambenti farra cultello.
Hercule non tunc me ferro ſpoliare petebas,
Quando tibi Olonis ſummo diſcrimine nati, Starcuteri facta heroica.
Propugnator eram. Namquè agmine prorſus in illo,
Aut gladium fregit manus: aut obſtantia fudit.
Hæc grauitas ferentis erat. Quid, quando Curetum
Littus, & innumera conſtratum cuſpide callem
Primus ligniferis docui procurrere plantis?
Nanquè aditurus agros conſertos murice, ferro
Armabam laceros ſubiecto ſtipite greſſus:
Hinc mecum egregijs congreſſum uiribus Hamam
Enecui. Mox cum Vuino Duce Flebare natos
Obtriui Kyrios: uel quos alit Eſtia gentes:
Et populos Semigalla tuos. Poſt hæc Telemarcos
Aggreſſus, caput inde tuli liuore cruentum,
Quaſſum malleolis, armisq́ fabrilibus ictum.
Hic primùm didici, quid ferramenta ualerent
Incudis: quantumue animi popularibus eſſet.
Teutonici quoquè me pœnas autore dederunt:
Cùm natos Suertinge tuos, Frotonis iniqua
Cæde reos, domini uindex ad pocula ſtraui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine chara,
Vno ſeptenos necui certamine fratres.

Teſte loco, qui me ſtomacho linquente pereſus,
Non parit arenti rediuiuum ceſpite gramen.
Moxquè Ducis Kari bellum nauale parantis,
Vicinus egregiam conſerto milite puppim.
Inde dedi leto Vuaram: fabrumq́ procacem
Mulctaui, uatibus cæſis: ferroq́ peremi
Rupibus Auinijs hebetantem tela Vuiſinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq́ ſubegi
Biarmenſes geniis Hybernæ, Principe capto.
Dufflinæ populabar opes: ſemperquè manebit
Noſtra Brauuellinis uirtus conſpecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi:
Quodquè manu geſsi: ad ſolidum celebrare recenſens
Deficio: ſunt cuncta meo maiora relatu:
Vincit opus famam, nec ſermo ſuppetit actis.

Hæc Starcuterus. Sed cùm Hatherus quædam mutuo ſermone reddidiſſet: intellexit ille, adeſſe quem uolebat, cuius laudes ſuperiore Carmine ignarus, præſente ipſo ceciniſſet: feriendū uiro iugulum ſuū præbuit. Hortatus: ne patris ſui interfectori parceret. Hæc facientem, auro quòd ob necem Regis acceperat, potiturum promittit. Et ut eiuſdem in ſe animum uehementius efferaret: huiuſmodi exhortatione uſum tradit idem Saxo Grammaticus.

Præterea Hathere, priuaui te quoq́ patre Olone: Starcuterus
Hanc mihi quæſo uicem referes, & obire uolentem
Sterne ſenem: iugulumq́ meum pete uindice ferro.
Quippè operam clari mens percuſſoris adoptat:
Horret ab ignaua fatum depoſcere dextra.
Sponte pia fati legem præcurrere fas eſt:
Quod nequeas fugere, etiam anticipare licebat.
Arbor alenda recens, uetus excidenda: miniſter
Naturæ eſt, quiſquis fata confinia fudit.
Et ſternit quod ſtare nequit. Mors optima tunc eſt,
Cùm petitur, uitæq́ piget: cùm funus amatur:
Ne miſeros caſus, incommoda prorogat ætas.

Hæc dicens, exerta crumena pecuniam promit. Hatherus autem, tam fruendi æris, quàm paternæ ultionis auidus: obſecuturū ſe precibus, nec præmia repulſurum ſpoſpondit. Cui Starcuterus enſe proiecto, pronam ceruicem applicuit: ne timidi percuſſoris opus exequeretur: aut ferro muliebriter uteretur hortatus. Præfatusq́: quòd ſi peracta cæde, ante cadaueris lapſum, caput ac truncum medius interſiliret: armis

inſuperabilis redderetur. Quod utrum inſtruendi percuſſoris, an puniendi gratia dixerit, incertum eſt. Fore enim poterat: ut ſaltantem eximij moles cadaueris obrueret. Igitur caput decuſſum, morſu terrã petiuit, ferocitatem retinens uiuentis. Percuſſor tamen promiſsis fraudẽ ſubeſſe ueritus, ſaltu abſtinuit. Quem ſi temerè peregiſſet: fortè lapſi cadaueris ictu obrutus, occiſi Senis pœnas proprio funere perſoluiſſet. Hic exitus monſtroſi hominis fuit: quem corporis proceritas, ingens uirium robur, & annorum inſolitus numerus, ſingularem faciũt, & incomparabilem. In quo Saxonis noſtri Carmina putaui non prętereunda. ut uetuſtatis, in celebrandis Carminibus, quam ille reddidit latino ſermone, induſtriam pernoſcamus. Simul etiã robuſtiſsimi uiri exitum illuſtraremus. Deniq; ut non uiſuris fortè Saxonis hiſtoriam, oſtenderemus, craſſo ſub aëre naſci magnos poſſe uiros, & magna exempla daturos.

Starcuterus ſternitur.

¶ Ob latrocinium in Hallandia, Gotari Regis Sueciæ Legato paratum, Danis bellum infertur: quo Siuuardus Omundi filius cadit. Filiam Daniæ Regis ui abductam Rex coniugem excipit. tandem bello ſuborto Gotarus perijt. Caput. xxiij.

Gotarus Rex.

GOTARVS interea apud Suecos rerum potitus, Regniq; ſtatum, uicinorum Principum affinitate munire conſtituens: ſolenni miſſa Legatione ad Daniæ Regem Omundum, alteram filiarũ eius poſcit uxorem. Nec difficile admittitur: quod uoto concæptum, etiam precibus poſtularetur. Proſpera igitur renuncians, quem miſit Suetiæ Rex Oratorem, iubet maiori apparatu regredi: ſponſamq; puellam Regno inducere. Nauigat ille inſtructiſsima rate: et Hallandiam applicans, ubi ſe contulit in hoſpitium, expertus eſt inſigne Latrocinium. Siquidèm caupones, memorabili ſcelere receptos hoſpitio peremerunt. Nam collocatis ad quietem hoſpitibus, penſilem molem deſuper iniecerant opprimendis. Circumſpiciens Regius Suetiæ Orator, dolum deprendit: commonitosq; ſuos, iuſsit cubare in diuerſum. Alij qui fraudem non præuiderant, oppreſsi perierũt. Prima luce latrones decurrunt: Regium Oratorem, uirum opibus, ut cernebant, ſtipatũ, compreſſum eſſe ſperantes, aurum iam ſpe deuorabant. Vident aſtare armatũ: ut latrocinia, comitumq; ſuorũ caſum uindicaret. Illi quoquè nõ imparati pugnã conſerũt: multos ex familitio Legati deijciũt, ipſo cũ paucis elabente. Regi ſuo triſtis occurrit: caſum ſuũ congemiſcens. Ille Danorũ Regis inſidias eſſe interpretatus, malo errore Danię bellũ indicit: nec diu moratus infert. Mouit aũt in Hallandiã Danię prouinciã, in qua ſcelus (quod imputauit) admiſſum eſt. Ibiq; conſerta manu,

Latrociniũ in Hallandia patratũ.

Siuuar-

Siuuardus Daniæ Rex uincitur. Nam Omundus pater, illum pro ſe miſit bello Ducem. Victor claſſem mittit in Daniam: quæ ſponſam pe netralibus extractam abducit: quam abductam, Sueonum Rex coniu gem lætus excæpit. Nec diu poſt, unum ex primoribus ſuis inſimula tum: quòd Germaniæ Regis ſtuprum tuliſſet, occidit. Cuius propin qui ac neceſſarij conſpirantes, necem eius uindicare ſtatuerunt: & ad Iarmericum Daniæ Regem, cuius ille patrem bello oppreſsiſſet, ſeſe contulerunt: ueteris facti cõmemoratione utentes ad conciliandos ani mos, & ad prouocandum Regem in bellum: quo patris necem ulciſci præpararet. Bellum Sueonum Regi indicitur: paraturq́;. In quo mag no conflictu inito, Gotarus opprimitur, à ſuis deſertus, & ab exteris expugnatus: Regnumq́; ceſsit Danorum Regi Iarmerico. Siuuardus uincitur.

¶ Iarmerici Suetiæ cum Dania Regis, geſtorum ſum maria repetitio. Caput. xxiiij.

IARMERICVS Danorũ Rex, gemino Regno ſuf fultus, priſtinæ captiuitatis ſortẽ pulchrè compenſauit: etiam Suetiæ imperitans. Quid aũt rerũ geſſerit, et quo modo finierit: in Dania ſignauimus. Nã quod Sueticis rebus attinet, nihil præcipuũ accæpimus à maioribus. In bello quòd aduerſus Hel leſponticos idem Rex geſsit (qua de domo accæptã uxorem, ob adul terij ſuſpicionem malè perdidit) periſſe dicitur. Nauigatione autem inſtructa, bellum fuiſſe marinum memoratur. Certè longa nauigatio ne ex mari Danico, quòd idem eſt Germanicum, peruenitur in Helle ſpontum: qui Aſiam in anguſtijs diſterminat ab Europa. Multo quí dem tempore interpoſito, poſtea enauigarunt Normanni in Conſtan tinopolim, eius ſuburbia uaſtantes. Sed hac ętate nondũ illis erat Oce anus ille pertentatus: præſertim, ut poſt Cimbricã Cherſoneſum prę teruecti, Galliam & Hiſpanias, omni Betica & Italia relictis, ad Græci am uſquè pertingerent. Sed hęc relinquamus in medio: grauiſsimum Autorem nequaquàm mendacij cõarguẽtes. Poteſt tamen fieri: ut no minum ſimilitudine deceptus, alterum putauerit pro altero. Iarmericus Rex. Daniæ lib. 2. cap. 16.

¶ Snionis Daniæ Regis narratur amor, & raptus Regi næ Suetiæ, Gotorum Regis filiæ. Atq; hinc ad res commemorandas redit. Caput. xxv.

IARMERICVS, qui in Suetiæ Regno ſucceſſerat, euentu quàm nomine ipſo notior eſt. Equidèm Ãnales cùm factum recenſeant, Regis nomen ſubducunt. Snio Rex Danicis rebus præerat: filiamq́; Gotorum Regis à ſe uiciſi, uehemẽter amabat. Iuſtas nuptias non recuſaſſet pater: ſed ille liberam uolebat Venerem. Indignum ratus pater, Regiam ſtirpem, Regale ſcortũ fieri: puellam Regis nomen ignotũ

iam Daniæ Regi ſecretius affectam, Sueonum Regi tradidit uxorem. Irritatus amor, aduerſis uehemēter incăduit, libuitq́; magis, quod cœ-piſſe licere minus: iam alienā coniugē, iam Suetiæ Reginam, inconceſſo proſequebatur affectu. Submiſit fidum hominem, qui habitu men dici pauperis, translatus in Suetiam, Aulæ ſe inmiſceret Regali: ut caperet occaſionem colloquēdi ad Reginam. Ille diſsimulator egregius, ad fores ſe collocauit, quibus ſciebat egrediendum eſſe Reginæ. Cunque procederet: ille diſsimulanter propius ſe ingerebat; & quo potuit ſecretius in aurem inſuſurrauit Reginæ. Amat inquit te Snio. Et hæc dicens, ne quis uultum dicētis attenderet, alió reſpexit. Illa progreſſa, uelut nihil dicentis uoce moueretē, eadem eſt uſa diſsimulatione. Sciebat Regiam plenam fore oculis obſeruantiū Reginā, ex mandato zelotypi Regis: qui Daniæ Regis inſidias uereretur. Poſt moram regreſſa: cùm procus ille mendici habitu adhuc in loco ſuo cōſiſteret: eadem obſeruatione reſpiciens, alio in aurem ſonuit expectantis, Amantem redamo. Exhilaratus ille: nihil tamen ſigni foris oſtenderat. Sedulus aūt alium obſeruabat egreſſum: uenienti quàm diſsimulanter inmurmurat. Locū inquit, poſcit amans, & tempus. Interpoſita mora, cùm iterum appareret: Initium brumæ in Bokeror præſignauit. Qui diligentius obſeruauere dicentis nutum, nō ſatis quid, aut cui loqueretur intelligentes, extremæ calliditatis conſilium amentiæ deputauere. At nuncius omnia perſentiens, certiorē facit Regem Daniç de omnibus. Ille conſtituto tempori, ac loco non deerat. Egreſſam Reginam lauandi ſpecie, cum mariti opibus in nauim aſſumit: raptoq́; potitus, in Daniam enauigauit. Multa deinde prælia Regibus fuere. cùm ille iuſtas nuptias uindicaret temeratus: coniugemq́; repoſceret: alter iniuſtas tueretur. Præualuitq́; iuſto iniquus. quòd plus annis poſſe tum uidebatur. Multa deinceps tempora tranſiliuit, quem in cōmemorandis Antiquitatibus ſequimur Autorem, Saxo Sialandicus. Nam quorūdam Regum in Dania ſola attingit nomina: multorū etiam obliuione damnauit. Rerum autem Sueticarum ex hoc tempore egreſsionis Scaniorum (qui poſtea dicti ſunt Longobardi) ſub Rege Snione: qui fuit annus poſt natum Chriſtum, Trecenteſimus octuageſimus ſecundus, iuxta ſupputationem ab Euſebio inchoatam, Hieronymo, Proſpero, & Florentinis diligenter continuatam, uſquè in Carolum Magnum: qui ad octingenteſimum poſt Chriſtum natum peruenit ad Imperium: omnino nihil commemorauit. Cuius rei detrimentum, Goticis narrationibus, quæ ex hoc die magis ac magis inclareſcunt, compenſemus: redeuntes in Prouincias ad Hiſtrum conſtitutas: in quibus diuturna fuit Gotorum cum Romanis colluctatio: donec libertate prouecta, in

maiores

Amoris ſolertia.

Procantis uerba.

Regina capitur.

Digreſsio ad Gotos.

De Longobardis, lege lib. Tertiū Daniæ per totum.

Anno Chriſti 382.

maiores occupandas proficerent. Quod quomodo factum ſit, nunc nobis commemorandum.

¶ Vuiſigotæ, uel Vuiſigoti, indifferenter, ut ab Hunorũ dominatu eximantur, Valenti, & Valentiniano Impp. Rom. ſe dedunt: perperàm Arrianorum hæreſi infecti. Caput. xxvi.

VISIGOTAE, qui eius gentis occidua magis tenuêre, cùm poſt mortem Armanarici potentiſsimi Regis, ab Oſtrogotis diſcederent: cernerentq́ ſe Hunorum armis premi: diu deliberauere, quomodo conſulerent ſuæ libertati: cùm Hunorum armis obſiſtere non poſſe putarẽt. Miſſa erga Legatione ad Valentem Imperatorem (quem Valentinianus Auguſtus cõſortem fecit Imperij) poſtularũt: in Romanis Prouincijs, Thracia, Mœſiaq́ ſedes quietas. Simul etiam: ut ſub umbra Romani nominis quietius agerent ab incurſu Hunorum: polliciti, Romano ſe Imperio militaturos. Quo què illis maior fides eſſet, promiſere CHRISTI religionem, iamtunc in Romanis Prouincijs floreſcentem, ſuſcipere: ſi Doctores illis ſuæ linguæ gnaros, Imperator prouideret. Eam legationem non inuitus Valens audiuit: hoc in pactis exhiberi, quod ille uotiuum ſemper habuiſſet: facilè promiſit Prouincias, quas illi armis poterant uendicare: ſæpeq́ uendicarunt. Commilitium, quod Reipub. pollicentur, gratus agnouit. Doctores illis Sectæ ſuæ miſit Arrianos, maximum Reipub. Chriſtianæ detrimentum. Quot inde enecati poſtea fideles? Quot pulſi in exilium Epiſcopi? Et quod omnia exuperat incommoda: quàm innumerabiles animæ inde perierunt? Hoc iacto principio peſtifero, latius ſerpſit malum in omnem nationem. Nam Vuiſigotæ non tam Chriſtiani, quàm Arriani, per Epiſcopum gentis ſuæ Vlphiam, Oſtrogotos, & Gepidas congentiles ſuos, fermento quod acceperant, corruperunt. Nam is erat Gotorum Apoſtolus, ſi non Antichriſtus: qui Goticas literas adinuenit: qui diuinarum literarum ſacratiſsimum theſaurum, in Goticam linguam transfudit, inmixto quod imbiberat ueneno. Ita factum eſt: ut peſsimum ſeminarium citius, quàm ſalutiferum latè germinaret: perueniens uſq; ad Vuandalorum latiſsimam nationem: quæ & ipſa imbuta ſimili toxico, catholicos ſeueriſsimè, & in Hiſpanijs, & in Aphrica perſequebatur. Tantum poteſt error in primordijs. Felices, ſi non Valentem Arrianum, ſed Valentinianum catholicum, Chriſtianum Imperatorem, de Religione ſuſcipienda conſuluiſſent. Sed terribile in filios hominũ Dei conſiliũ: de profundo ſuo, diſsimulauit in hac gente, perennari pernicioſum errorem.

Vuiſigotæ Romanis ſe ſubdunt.

Arriana ſecta inficiuntur Goti.

¶ Orto tumultu ob cariſtiam, Vuiſigotæ Romanos truci dant:& fame ſe leuant. Secundo irritati, exercitum prælio,& Regem igni abſumunt. A Theodoſio tamen Imperatore tandem arcentur.

CAPVT XXVII.

CVM ergò Vuiſigotæ Valentis permiſſu in Thraciam, Mœſiamq; tranſmigrarunt: cœpit nouis cultoribus, qui necdum terrã ſubegiſſent, rerum inopia ſuccreſcere. Duces aũt limitanei Lupicinus, atq; Maximus, quos Regioni Valens præfecerat, cauſam carioris Annonæ inter Vuiſigotos, uerterunt in occaſionem auariciæ ſuæ: magis atq; magis augentes Cariſtiam. ut Gotos primùm ære, deinde mancipijs nudarent: quæ omnia comparandis frugibus impẽdere cogebantur. Cumq; malorũ nullus eſſet finis, ſed quotidiè fames augeſceret: etiam de diſtrahendis liberis agere nonnulli cœperunt: malentes in ſeruitute filios uiuere, quàm miſerabiliter apud ſe mori fame, duplicíq; malo excruciari. Duces erant in Vuiſigotis Fritigernus, & Alatheus, atq; Safra. Clamorem populi nec reprimere, nec ſuſtinere ualentes. quòd non ſolùm tenuiter, ſed etiam ingenti precio uictum, nedum tolerabilem, ſed etiam corruptiſsimũ mercarẽtur, uerba fecere Romanis. Sed ſurdis fabulam narrauere. quód & de ſuis illi marſupijs implendis, & gente ſine armis ſubigenda cogitarẽt. Excipitur Fritigernus conuiuio à Romanis. Comitũ ſuorũ in alio triclinio clamorem audit. Illi, quòd fame urgerentur, & conuitio: orta, ut fit, rixa inter militares, ad arma concurrunt. Romani plures, facilè paucos compreſsiſſent in ſuo. Aduolauit Dux Fritigernus, & breui aucta eſt Gotorũ manus. Igitur Romani illi Duces, cum commilitio ſuo ad unum omnes necantur. Goti mox ad prędã egreſsi, cœperũt undiq; rebus cõtractis abundare, imperantes Prouincialibus, importare gratis, quod ante uel magno, uel nullo precio poterant obtinere. Valens ubi audiuit cædem ſuorum, gentisq; inſolentiam rebellantis, Antiochia comparatis copijs exiens, mouit in Thracias. ut gentem reprimeret. Nec ſegnes Goti, obuiam proficiſcuntur. Vbi conſeruere manus, primùm Romanus equitatus diſsipatur. Pedites circumfuſi, ab equitatu Gotorum funduntur. Fit miſera cædes Romanorũ. Imperator diu inter agmina conſiſtens, iam uulnere ſaucius, deportatur in non longinquã caſam. Goti latè perſequentes, omnia ferro & igne uaſtauere. Incideruntq; in caſam, qua illis ignorantibus Imperator delituit. Illi miſſo igne, Valentem cum conſortibus concremarunt. Hic erat Imperatoris illius exitus, hæc prima, & uſq; in eum diem maxima in Romanos exercitus cædes. Ita uindices fuere diuinitatis, ſuæquè iniuriæ neſcientes. Primùm Decium, cum filio, inde

Cariſtia in Thracia & Mœſia.

Cæduntur à Gotis Romani.

Valens Imperator cũ ſuis igne abſumitur.

lio,inde

lio: inde Valentem cum exercitu conterentes. quòd impiam Arrianorum ſectam illis iuſſerit prædicari. Qua elati uictoria Vuiſigotæ, Conſtantinopolim obſederunt. Eam urbem Dominica Valentis uxor, ingenti in populum pecunia diſtributa, ſeruauit. Et Gratianus, cui nepoti Valens occidentalé commiſit Imperium, afflictis rebus prudentiſsimè conſuluit. Nam Vuiſigotos Thraciam, Mœſiam, Daciamq́ ripenſem poſsidere, ac Romano Imperio imminere intelligẽs, reſiſtere conſtituit. Et cùm id ſibi exiſtimaret ſoli non poſsibile fore: accerſitum ex Hiſpanijs Theodoſium, ingenti uirtute uirum, conſortem Imperij declarauit. Nec fuit poſtea, cur pœniteret prudentis conſilij Gratianum. Siquidèm Theodoſius quàmprimum Imperator declaratus, purpuramq́ apud Seruium eſt indutus, ſummo Principe digna geſsit. Vuiſigotis enim congreſſus, eos multis, magniſq́ prælijs uicit: urbem uictor Conſtantinopolim intrauit: & ne paruam Romani exercitus manum, quotidiè bellando attereret: pacem, fœduſq́ cum Athanarico Vuiſigotorum Rege percuſsit. Quanquàm ſcribat Ablabius: Theodoſium ſupradictis in prælijs uincentem, morbum incidiſſe grauiſsimum: eaq́ ratione, gratuitam pacem cum Vuiſigotis conſtituiſſe: cui Theodoſius breui liberatus, ob honorem collegę, libẽter acquieuerit.

Theodoſius Gotos uincit.

Athanaricus Conſtantinopoli moritur. Gotorum ſtrages ſub Theodoſio Imperatore militantium.

CAPVT XXVIII.

ATHANARICVS Vuiſigotorũ Rex: qui Fritigerno ſucceſsit: ob fœdus Conſtantinopolim ingreſſus, magna adductus eſt urbis illius admiratione: & laxatum omnibus curis animum, inſpiciendæ ædificiorum, operumq́ magnificentiæ impendit: urbis ſitũ, nauiumq́ inſtructiſsimos portus miratus: ac deinceps Regiam Imperatoris ingrediens, & obſequia, uariaq́ officia conſpiciens, quaſi in ſtuporem uerſus: Ea inquit cerno, quæ ſæpè incredulus audiebam. Sine dubio, Deus terrenus eſt Imperator. Et ſi quis aduerſus eum manum erexerit, ipſe ſanguinis ſui reus erit. In tali ergò admiratione, maiori à Principe honore ſuffultus: paucis menſibus interiectis, rebus exceſsit humanis. Quem Princeps affectionis gratiâ, penè plus mortuum quàm uiuum honorans, ipſe in exequijs feretrum eius præceſsit: Regiaquè ſepultura decorauit. Quæ res Gotorum animos mirificè Imperatori conciliauit: ut in fœdere, & fide, etiam ſine Rege ſub Imperatore diu, feliciterquè perdurarent. Paulò poſt, cùm Gratianus apud Lugdunum Galliæ ciuitatem interfectus eſſet: Theodoſius in Gallias profectus, Gotorum uiginti (aut iuxta Oroſium, decem) armatorum milia ſecum duxit: geſsitquè Imperator ipſe ad-

Athanarici mors, & exequiæ ſolennes.

uerſus

uerſus Arbogaſten, & Eugenium tyrannos, ciuile illud bellum, Clau-
20000. Gotorum cadunt diani Poetæ Carminibus celebratum: in quo Goti ab Imperatore pręmiſsi, ad internecionem fuerũt occiſi. Poſtquàm uerò Theodoſius apud Mediolanum, inmatura Reipub. morte præuentus eſſet: Arcadium, & Honorium filios, & in Romano Imperio ſucceſſores, multi ſuorum perfidiæ atq; inſidiæ cauſa agitauerunt. Commiſerat Theodoſius Imperio florens, tres potentiſsimas Imperij partes, tribus Ducibus gubernandas: Rufino Orientalem, Occidentalem Stiliconi, & Aphricanam Gildoni.

¶ Alaricus cum Rhadagaſo exercitu maximo Italiam petunt. Caput.xxix.

Alaricus Rex. ALARICVS tum Gotorũ Rex cõſtituitur: cùm optimo ac fortiſsimo Imperatore Theodoſio mortuo: diſciſſisq; Romani Imperij partibus, Goti ab Ducibus Romanis, & adoleſcentioribus Imperatoribus negligerentur. Siquidem militaria donatiua illis, ut prius, nulla prouenerant. Alaricus ergò nobili Baltorum genere ortus, cui erat poſt Amalos ſecunda nobilitas. Nam Balta eius ſtirpis pater, nomen ab audacia mutuauit. Balta enim lingua gentis, audax dicitur. Is Rex cum ſuis deliberans: ſuaſit, & facilè perſuaſit: ſuo potius labore Regnũ quęrere, quàm alieno Imperio ſubiacere. Mouit igitur Alaricus in Pannoniã: ibiq; confidens, fortiorem ſibi Gotorum exercitum conciliauit. Nam erat Rhadagaſus Rex agmen ducens Gotorum ſupra ducenta milia. Qui unde uenerit, nõ aperitur à Scriptoribus. Niſi, quòd Scytham, idolorũ cultorem aſtruũt. Quòd ſi de littore Pontici maris fuerit: ex Oſtrogotis ueniebat. Sin ex Vuiſigotis erat: quomodo nõ ſub Alarico fuit: quem Regem ſibi gens illa cõaptauit? Alaricus igitur, & Rhadagaſus Reges, diuiſis agminibus Italiam ſunt ingreſsi. Nam unà tantus exercitus incedere non potuit: commeatus habendi gratia. Quicquid terrarũ attigêre, uelut atra tempeſtas populabantur. Alaricus miſſa ad Honorium Legatione, ſedes poſtulauit, quibus ſe cum gente ſua collocaret. Imperator Honorius Gallias, & Hiſpanias conceſsit. quòd iam Vuandalorum, Sueuorum, Alanorum magnis gentibus uaſtarentur: maluitq; Imperator, Barbaras, ut uocant, nationes ſeipſas collidere: quàm ipſe uel ſingulis, uel uniuerſis conflictaretur.

¶ Rhadagaſus à Romanis obſeſsus, uincitur. Ipſe fuga ſibi conſulere uolens, capitur, truncaturq;. Poſt Saulis tum inſultus, redeuntes Goti in Italiam, Romam capiunt. Caput.xxx.

CONTENDIT Alaricus in Gallias. Sed Rhadagaſus

cœpto

cœpto itinere petiuit Italiam: uiribus, non precibus obtenturus loca
quibus conſideret. Tranſmiſſoq; Apennino, peruenit in montes Fe-
ſulanos. Stilico iam Romanum agebat Conſulatum, cum Aureliano:
uir in Romana Repub. potentiſsimus: & quem moriēs Theodoſius,
generum ſuum, filio Honorio reliquit tutorem. Is comparatis copijs:
inter quas & Huni, & Goti Romano Imperio militabāt: Vldinus Hu
norum, Sarus Gotorum ductores erant: hoſtem Rhadagaſum ita ob
ſedit in Feſulanis, ut nulla re magis, quàm fame expugnaret. Qua ur-
gente, inops conſilij Rhadagaſus: ueſte mutata, fugam relicto furtim Rhadagaſi
exercitu intētauit, Sed ex ea retractus, captus, & occiſus eſt. Exercitus fuga, mors,
diſsipatus, uenit in manus Romanorū. Impleta ſunt omnia ergaſtula & Rom. ui-
ſeruitijs: uelut pecora captiui uenundabantur Goti, uili precio diſtra- ctoria.
cti, pro multitudine captiuorū. Alaricus uerò Vuiſigotorū Rex, per-
miſſas prouincias Galliarum petere cōtendit: cùm ad Polentiam ſacro
die Paſcę conſiderent: ſacriſq; pro more Chriſtiano inſiſterent: ſubitò
in eos uenit Saulus, gente hebræus, ductor tum Romanorū agminū:
conſilio, ut ferunt, Stiliconis patricij: q erat Honorij ſocer. Nam utran
què filiam, Mariam, & Hermanciam, alteram poſt, alterā cùm prima
incognita diſceſsiſſet, coniugio iunxit Imperatori Honorio. Cauerat
fortaſsè genti ſuæ Vuandalorū, in quos ducebant Goti: ut bellū illis
auerſum, in Italiam retraheret. Non laudo conſiliū: ſed propoſitū con Autor.
iecto. Video tamen, quid illius temporis hiſtorici ſentiūt. Ideò per do
lum eſſe turbatos Gotos: ut negociū Imperatori curaret: quo grauiſsi-
mo bello implicitus, locū faceret filio Stiliconis Eucherio: quem ferūt,
occiſo Honorio, Imp. deſtituiſſe. Vtcunq; fuerit: Goti prima Sauli in Vincunt
uaſione turbati, arma corripiūt: Romanos initio uictores fugant, cæ- Goti.
duntquè: & ita pleni, omiſſo itinere, reuerſi ſunt in loca priora. Cùmq;
Imperator peſsimo Reipub. conſilio, ob ſuſpicionē, quam æmuli Sti-
liconianæ uirtutis quotidiè augebant, eundem Stiliconem, cum filio
de medio tuliſſet: Goti iam neminem in Italia formidantes, liberè uſq;
quaquè digraſſati ſunt: & uſq; ad urbem Romam peruenerunt: eam
què primi poſt Gallos cœperunt, ex omnibus gentibus Romano Im-
perio reluctantibus. Tanto maiori huius gentis gloria, quo maioribus Roma à Go
incrementis nunc Roma floreret ab illis paſtoralibus caſis, quas olim tis ſuperat.
Galli incenderunt.

¶ Alarici, Gotorum item deprædationes & acta, Hiero-
nymi teſtimonio narrantur. Caput. xxxi.

ORDINEM autem irruptionis, & illatæ calamitatis,
libet uerbis S. Hieronymi, tunc in Bethleem degentis,
in epiſtola ad Principiam uirginem de obitu Marcellæ,
exponere.

Hieronym. de Roma capta. exponere. Ait enim. Terribilis de occidente rumor affertur. Obſideri Romam:& auro in ſalutem ciuium redimi, ſpoliatosq́ rurſum crucia ri. ut poſt ſubſtantiam, uitam quoq; amitterent. Hæret uox, & ſingultus intercipiunt uerba dictantis. Capitur Vrbs, quæ totum cœpit Orbem. Imo fame perit, antequàm gladio:& uix pauci qui caperentur inuenti ſunt. Ad nefandos cibos erupit eſurientiū rabies: & ſua inuicem membra laniarunt. Dum mater non parcit lactanti infantiæ:& recipit utero, quem paulo ante effuderat. Siue igitur patruo (ut Oroſius) negocio: ſiue poſt paſſam à Romano populo (ut alij uolunt) acerbiſsimā famem: Vuiſigoti, duce Alarico Rege, urbem Romam, rerum ad id temporis dominam, irruperunt. Qua die, quam Calendarum Aprilis fuiſſe ſatis conſtat, Imperij Romani inclinatio (ut Blondus ait) inchō

Alarici edictum. auit. Ingreſſus Vrbem Alaricus Rex, edictum Vuiſigotis propoſuit: ut fugientes in loca ſacra, præſertim Petri & Pauli baſilicas, illæſos ſeruarent. Prædam uerò pro poſſe ingentem ubiq; facerent: ſed quoad poſſent à cædibus & ſanguine temperarent. Quod quidē pro uictoris, antea omnium gentium populi, rem domeſticam defenſantis fortitudine: procq; Gotorum multitudinis auaritia, atq; inſolentia, ſupra fidem poſterorum obſeruatum fuiſſe, omnes concordant Scriptores. Et tamen aliquantis cædibus, ſtupris, incendijsq́, Vrbem quondam Orbis dominam, conſtat fuiſſe fœdatam. Ea uerò in tantæ Vrbis direptione, duo tantùm quæ acciderunt, memoratu digna referri comperimus.

Gallæ ſtuprum. Horum unum eſt. Gallam Placidam Theodoſij ſuperioris filiā, & Honorij, Arcadijq́ tunc Imperatorum ſororem, in captorum ſortem abductam, uictoris Goti caſtra fuiſſe ſecutā.

Eccleſiæ uaſa reſtituuntur. Alterum. Vaſa B. Petri miniſterio ſacra, pondere, magnitudine, & pulchritudine eximia, ad Vuiſigoti cuiuſpiam manus perueniſſe: & Regis iuſſu, in Baſilicæ cuius erant arcam, magna cum Romanorum, Vuiſigotorumq; admiratione fuiſſe relata. Profecti Vrbe tertia die, quàm ingreſsi fuerāt Goti, Campaniam, Lucaniam, & Brutios populati ſunt. Fretum poſtea trajicere, ut Siciliam diriperent conantes, tempeſtas cöorta prohibuit: quę nauibus illiſis, aliquot cohortes conſumpſit. Ipſis exinde uarias inrecedendi, aut iterum ut trajicerent intentandi ſententias pendētibus,

Alarici mors & ſepultura. moritur Rex apud Conſentiam Brutiorum urbem. Quem gens, iacturam Sepulchri plurimi facere ſolita: ne ultio aliqua in mortui oſſa poſſet exerceri, in deriuati amnis baſem alueo condidit: locello ditiſſima Regis ſuppellectile completo. Et ne poſt eorum profectionem, Sepulchrū id ab incolis ſciri poſſet, amne in curſum reſtituto, foſſores, qui operi interfuerant, trucidarunt.

¶ Athaulphi

¶ Athaulphi tyrannidem cohibet Galla prudens mulier. Vrbis ſtatus deſcribitur. Gotus fœdera cum Cæſ. Rom. inſtaurat. Deq; Impp. filijs, qui degeneres animos habuere. Caput. xxxij.

ATHAVLPHVS ex Baltorum gente, Alarici cognatus, illi ſuccedit. Cui Galla Placida, primo Vrbis captæ die fuerat deſponſata: licet uiro nondum copulata eſſet. quòd nuptias ſatis conſtat apud Forũ Cornelij fuiſſe celebratas. Hæc ſua prudentia Regem Gotorum mirabiliter deliniuit: impetrauitq́; ut per Vrbem reuerſus, prędа quidẽm, quòd nequiſſet prohiberi, identidem fieri permiſerit: à ſanguine uerò curauerit, & incendijs abſtineri. Nam quod in tanta huiuſce cladis Scriptorum inopia, ſolus teſtatur Oroſius: Paucis poſt acceptam cladem, aut annis, aut menſibus: ſi quis populi Romani & multitudinem uidiſſet, & uocem audiſſet: nihil mali factum arbitratus fuiſſet: niſi aliquot reſtantes ex incendio ruinæ id fortè docuiſſent. Excedentes urbe Vuiſigoti, populóue Romano: an cõſtitutis ex gente ſua Magiſtratibus, eam dimiſerint gubernandam: nullus refert Scriptor. Multis tamen agitur coniecturis: ut credibilius ſit: nullo relicto aut pręſidio, aut Magiſtratu, eam deſtituiſſe: eueſtigio futuram Imperatorũ, in quorum amicitiam, fœderaq́;, Athaulphum Placida inclinare cœperat. Quod enim Oroſius B. Hieronymi teſtimonio ſcribit: Barchinonenſem uirum nobilem narraſſe: quòd cõcupiuerit aliquando Athaulphus, euerſa Roma, alteram ædificare urbem, quæ in locum demortui nominis Romani, Goticum referret: & quemadmodum ea ciuitas Gotia Romę ſuffecta eſſet: ſic & ipſe nouæ conditor urbis, in Auguſtorum ſubrogatus locum, poſteris Imperij cognomen relinqueret Athaulphum. Is tamen, memorante Placida prudentiſsima muliere, conſyderauit rem Romanã creuiſſe: et ad ea tempora ſtetiſſe Legibus, ac bonarum Artium diſciplinis: à quibus Gotica barbaries abhorreret. Ideoq́; in tantum mutauit ſententiam: ut Romanæ dignitatis, cuius eſſe nequiret imitator, optauerit fore reſtitutor. Hinc Honorij, Arcadijq́; Impp. fœdera quęſiuit: quę poſt factas apud Forũ Cornelij nuptias, omnem emenſus Italiã, cùm apud Barchilonem citerioris Hiſpanię conſediſſet, indies magis, magiſq́; petiuit. Inter hęc ignauiſsimi Imperatoris inertiam magis admirari conuenit: qui per omnes dies, quibus in Italia Goti demorabantur: ne exercitum conſcribere auditur: nec ſe commouiſſe legitur. Quod inde magis mirũ eſt: quòd ante paucos annos, duce Stilicone, maior etiam hoſtium manus ſine bello confuſa eſt: ut ducenta Gotorum milia in ſeruitutem traherẽtur. Tantum ualuit fortiſsimi Ducis inuicta prudentia. Ego quidẽm tanta poſt tem Athaulfus Rex.

pora bilem continere non poſſum: uictricem gentiũ Italiam, ſaluo Imperatore ſuo, ita proiritam: ut nullus in aciem prodierit: nemo arma commouerit, nemo tantis motibus obgannierit. Capitur Vrbs orbis domina: abducitur Imperatoria proles, eadem germana Imperatorũ: & ne domeſtico malo gladius uel unus diſtringitur. Vſu compertum eſt: Romano Imperio non feliciter euenire, ſucceſsionẽ filiorũ. Vnus Veſpaſianus, Titum filium, uirtutis ſuæ imitatorem habuit. Mox Domitianus degenerauit. Marcus Antoninus nullam unquàm Reipub. iniuriam intulit: niſi quòd Commodum filium reliquit. Seuerus Caracallam fratricidam, & Senatorij ſanguinis oſorem, poſt ſe in Imperio habuit. Magnus Conſtantinus filium Arrianum, & Iulianũ apoſtatam dereliquit. Sed digreſsi reuertamur.

Impp. filij male ſecuti parentes.

¶ Athaulphus in Vuandalos mouet. Rediturus tum in Italiam. At Honorius Imp. illum laceſcens: dum Proceres offendit rebelles, tumultuorio Rex cadit. Cap. xxxiij.

ATHAVLPHO Duce, Vuiſigotæ in citeriorem Hiſpaniam ad Barchilonem conſederant. Nam Gallias Vuandali, Sueui, Alani, Franci diuiſis agminibus tenuerunt. Vuandali quidèm ex Pannonijs, quas illis Conſtantinus Magnus permiſit, mouerunt in Gallias: poſteaquàm aliquandiu in ripa Rheni conſediſſet. Sueui uerò, & Alani, iunctis uiribus, in Hiſpanias tranſierũt. Franci ad Pariſios translati ſunt. Ibi nomen ſuum inuehentes, & Regnum fundãtes, quòd per incremẽta plurima hodiè quoq; floret. Sed Vuandali audito Gotorum ex Italia tranſitu: memores priſtinorũ caſuum, quos ſub eorum manu graues pertulerunt: non expectato Gotorum aduentu, & ipſi in ulteriora Hiſpaniarum contenderunt. Ita factũ eſt: ut Galliæ uacuefactæ, tranſitum Gotis pręberent. Sed Athaulphus id Imperatorũ gratiæ donauit: quorum germanam tenuit coniugem, ut illis cederet Gallijs: perſecutus nationes, quæ ante ſe in Hiſpanias mouiſſent. Itaq; imbelli turba, Barchilone relicta, mouit in Vuandalos, ſępiusq; manus conſeruit cum illis. Interim cùm quaſdã intentaret conditiones Imperatoribus, quas non impetrauit: cœpit reſpicere in Italiam, ut eò remearet. Sed audiens poſt ſuũ tranſitũ, Alpium caſtra cõminuta ab Imperatorijs, tacitam indignationem compreſsit. In Hiſpaniam ulteriorem tranſire diſpoſuit: inde traiecturus in Aphricam. Sed hanc eius cogitationem præuerterunt multæ undecunq; natæ difficultates. Nam Imperator Honorius, cùm liberã iam teneret Italiam: Galliæq; pateſcerent, quòd Barbari ſe mutuo metu urgerent: in ulteriora Hiſpaniæ cogitauit per Comitem Cõſtantium, ex Romanis Patritijs primum, Athaulphũ in Hiſpania citeriore inuadere. quo profligato,

cætera

cætera ſibi faciliora arbitratus eſt conficere. Igitur magno apparatu Conſtantius expediuit agmina in Vuiſigotos. Quod ubi cōperit Athaulphus: indignatione nō mediocri perculſus: quòd Romanus Imperator, cui ipſe pepercerit, in ſe mittere potuerit exercitū: nullo germanæ, quam coniugem tenebat, habito reſpectu, nulla fœderū contemplatione. Igitur iræ plenus, & ipſe exercitum conſcribere ſtatuit. Sed Gotorū Proceres euocati ad bellū, minimè paruerunt: aſſerentes, Ataulphum, unius mulierculæ blandimentis delinitum, Imperatori Romano, quem in manibus habuerit, cuiuſq; delendi facultatem accęperit, pepercisſet. Igitur contumacia Gotorū paulatim gliſcente, tumultus exoritur: & exercuit audacia, quæ uſquè in caput Regis aſcendit. Nam ille ſuorum indignatione perimitur.

¶ Sigericus Rex, quòd pacem cum Romanis iniſſet, à Proceribus Gotorum trucidatur. Caput.xxxiiij.

SIGERICVS in demortui locum Rex cōſtituitur. *Sigericus Rex.* quòd illum Romanę paci, quę offerebatur, infenſiorem arbitrati ſunt. Nam Conſtantius Comes, & ſi magno inſtructu ad Goticum bellum procederet: terror tamen Gotici nominis, quòd Italiam, & urbem Romam inuaſiſſent, ſimul etiam magnæ Gentis uires, ad offerendas Pacis conditiones illum fecerant propenſiorē. Quæ cùm Sigerico quoq; per Legatos oblatæ ſunt: nec ille magnopere abhorreret: Gotorum Proceres, quibus nihil bello tutius eſſe uideretur, quòd inſidijs Romanorum peterentur: indignati, quòd in deligendo Rege longè ſua opinione falſi eſſent: Sigericū, quaſi pacis conditiones amplexantem, primum inſidijs, deinde aperta ui circumuenientes, contrucidarunt. *Sigericus à ſuis trucidatur.* Ita exoſa genti quies erat, quòd ad ſumma quęquè comprehendenda belli amor, & fiducia uiriū illos animaret. Tantum dabat animorum, urbs Roma capta, & Italia in manibus habita, quam ſponte deſeruerunt.

¶ Naufragiū Gotorū in Gaditano mari. Vuallia, Conſtantio Imp. Rom. ſuppetias locat in Alanos. Qui & uincūtur, Rege eorum Acace interfecto. Caput.xxxv.

VALLIA inde Rex Vuiſigotorū, in locum demortui *Vuallia Rex.* ſurrogatur: qui ad pacem & ipſe pronus erat: & tamen Vuiſigotorum rabiem expleturus, magnam eorum manum nauigio, armiſq; inſtructam, tranſmittere in Aphricam eſt molitus. ut allegaret pacis hoſtes. Sed hi omnes in Gaditani freti duodecim paſſuum milibus perierunt. *Naufragiū Gotorum.* Territus ergò maximo Dei iudicio: memor etiam illius acceptæ ſub Alarico cladis, cùm Goti in Siciliam tranſire conati, in conſpectu ſuorū miſerabiliter abrepti, & demerſi ſunt: pacem optimā

cum Honorio Imperatore, datis lectiſsimis obſidibus, cōſtituit. Et Placidam, quam poſt Athaulphi mortem honorificè apud ſe, honeſteq́ habuerat, fratri redditam, ſuam Reipub. operam eſt pollicitus aduerſus cæteras gentes, quæ per Hiſpanias conſediſſent. Et pace firmata, Honorius Conſtantio Cæſari declarato, Gallam Placidam ſororem dedit coniugem: ex qua Valentinianum tertium eius nominis ſuſcepit. Exinde uſus Conſtantius Vualliæ auxilijs, in Alanos duxit, Emeritam Luſitaniæ metropolim incolentes. Nam quod Romanæ produnt hiſtoriæ, Conſtantio Conſtantini tyranni filio Duce, hæ gentes Pirengi clauſtra ingreſsi, prodētibus Honoriacis, Vuandali Beticam, Sueui, Alaniq́ Luſitaniam inſederunt: & forte iterum inter Alanos & Sueuos ducta, hi Vlyſipponem, & quicquid ultra pertinet ad Beticam: illi Emeritam, cum omni Gallicia habuerunt. Soli tamen Cantabri, & Aſtures Galliciæ prouinciæ populi, ſummis laudibus extollendi, Romanorum Iudices conſeruarunt. Primum autē Conſtantij Cæſaris bellum, Vuiſigotis adiuuantibus, geſtum fuit aduerſus Alanos: quos graui bello apud Emeritam ſuperauit: & eorū Regem Acacem interfecit. Fuit uerò ea uictoria maximo terrori cęteris Barbaris Hiſpaniam prementibus. Quæ gentes rem Romani Imperij per Conſtantij uirtutem, & Vuiſigotorum pacem, auxiliumq́, breui reſtitutū iri exiſtimantes: ab Honorio poſtularunt, ut pacem ſecum etiam ipſe conſtitueret: ipſosq́ inter ſe ſineret bello detonare, & ſe inuicem lacerare: futurum prudentiſsimè memorantes, ut apud quencunq́ fuiſſet uel clades, uel uictoria, Romanæ Reipub. reſtaurationi, amplitudiniq́ accederet. Conſtantius deinde conſors Occidentalis Imperij ab Honorio aſſumptus, Auguſtus declaratur. Qua prouectus dignitate, nihil duxit antiquius: quàm cum Vuallia Vuiſigotorum Rege fœdera confirmata renouare: ut in Hiſpanijs, reliquis gentibus opponerentur. Itaq́ illi Toloſam, cum aliquot Auxitanæ prouinciæ ciuitatibus permiſit: quę omnis Regio Vaſconia nuncupatur: quod nomen ad ætatem uſquè noſtram retinuit: licet magnam, ut conijcimus, mutationem in Prouinciæ finibus fecerit temporis longitudo.

Alani uincuntur.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Vuiſigotorum, Oſtrogotorumque geſtarum, LIBER III.

¶ Conſtantio Imp. mortuo, Etius Magiſter militum dignitate repulſus, Hunos in Romanos excitat. Vuiſigoti fidem Romanis ſeruant: Beticã dein recuperant. Caput. I.

REGNVM à Vuiſigotis in Hiſpania conſtitutũ, firmante Conſtantio tum Auguſto, initiũ iure noui operis depoſcit. quòd illò Vuiſigoti peruenerunt, ubi ingenti gloria finierunt: poſt captam Romam, poſt euaſtatam Italiam, nihil præſtantius efficere prçualentes, quàm ut ſedes quietas acciperent: & bello, paceq́ꝫ florerent. Quod quomodo factum ſit, ſequentia monſtrabunt. Nam Conſtantio Auguſto, poſt accæptam Auguſtalem dignitatem, breui ex hac luce migrante, Etius patricius, patre natus Gaudentio, ex Doroſtana Mœſiæ ciuitate oriũdus, uir fortiſsimus, & rei bellicæ ſcientiſsimus, Magiſter militum declaratur: qui Burgundiones (Vuandalorum id genus erat, ut in Vuandalia oſtendemus) nouos tunc primũ parantes motus, bello perſecutus compeſcuit: Francosq́ꝫ iterũ Reni ripas inſidentes, quòd Galliam irrupturi uidebantur, magna ſuperatos cæde, repulit in Germaniam ſuam: & Alanos bello cœpit acerrimo agitare. Hi nanq́ꝫ poſt accæptam à Conſtantio Cçſare, adiutoribus Gotis, cladem, apud Vlyſsiponem, ſub umbra & titulo Sueuorum quieuerunt. Conſtantij aũt morte audita, ad Emeritam reuerſi, eam quærebant Galliciæ Prouinciam ſibi in patriam retinere. Sed & Vuandali, atq́ꝫ Sueui, metu Cõſtantij liberati, pacis ſpẽ, uoluntatemq́ꝫ abiecerũt: in quam poſt Vuiſigotorũ pacem erant procliues: & in Romanum Imperiũ coniurantes, arma iunxerunt: in Luſitaniam ad Emeritam ducentes, Alanis præſidio affuere. Etius itaq́ꝫ tanta irruente Barbarorũ mole territus, in citeriorem Hiſpaniam ſe recepit. Tulit eam rem grauiter Honorius: & Etij cauſam iniuſtè exiſtimans, ignauiæ ſubſcripſit, quod neceſsitas facere cõegiſſet. Eamq́ꝫ ob rem Caſtinũ Comitem, genere Scytham, Magiſtrũ militũ, & poſtea Conſulem declarauit: miſitq́ꝫ eum Etio ſucceſſorẽ. Nec diu poſt permanſit Honorius in humanis. Quo ſublato, Ioannes quidã, annitente Caſtino Conſule, ac Militũ Magiſtro, inuaſit Imperiũ: Etio non magnopere repugnante. quòd ſtirpi Honorij, ob accçptam iniuriam, malè afficeretur. Putatur etiam, ob iniuſtã reuocationis notã, nouos, & omniũ Romanorum Imperio periculoſiſsimos hoſtes Hunos inuitaſſe:

Etius Magiſter Militũ.

cùm ageret apud Mœſios,unde paternã ducebat originem. Nec diffi-cilè Huni monitis paruere:audita præſertim Vuiſigotorũ gloria:& ſi-milibus prouocati ſucceſsibus,quos ſibi de maioribus uiribus pollici-ti,facilè ſedes mutauerũt. Vuiſigoti tamen quod Conſtantij tempori-bus iecerant fœdus cũ Repub. Romana,ſeruauerũt.Et cùm ſatis quie-ſcere neſcirent:ſtatuerunt bello finitimos agitare. Primam tamẽ expe-ditionem deſtinarunt in Vuandalos: qui in captis à ſe pridèm Hiſpa-niarũ Prouincijs habitabãt.Quod cùm reſciſſent,tremerentq́ Vuan-dali:inmutationẽ ſediũ prætendere cœperũt.Quando Rom. Imperij fato expoſcẽte,Bonifacius Comes,& ipſe in Aphrica à Siſulpho preſ ſus,deſperansq́ ſalutẽ,Genſerici Vuandalorũ Regis auxiliũ implora uit:multa exorans prece,ut ſiue mallet ſtipendia,ſiue prædã urbiũ,ſi-ue ipſas Aphricæ urbes in præmiũ accipere:opem ſibi aduerſus Imp. præſidiaq́ afferret. Amplexus ilico fuit Genſericus oblatam conditio nẽ:& Vuandalos cũ uxorib.& liberis,omniq́ ſuppellectili:factaq́ tot per annos in Gallijs & Hiſpanijs prędа,nauibus imponens,ex Betica Gadicẽſi litore ſoluit:nõ magis Bonifacio auxiliũ afferre,quàm nouas accipere ſedes,in Aphricã uauigauit. Alani aũt,& Sueui mãſere apud captas ꝑ ſortẽ Luſitanię regiões:quas ſibi ſperauerãt cõſeruare. Paulò poſt,Vuiſigoti relictã à Vuãdalis Beticã receperũt. In ꝙ Alani, et Sue ui,diuiſis poſtea tẽporib. ad Vuiſigotos protectores ſuos cõfugierũt.

¶ Alanos probat Salanos,hoc eſt,Saxones dici: Sicambros uerò Francos. Caput.ij.

ALANORVM nomẽ hac tẽpeſtate crebrũ eſt in hiſtoria: quòd Sueuis frequẽter iuncti,ſiue cũ Rhenũ tranſirent, ſiue cùm Gallias infeſtarent:ſiue cũ in Hiſpanijs Prouin cias,iunctis armis accæptas in poteſtatem,ſorte dirimerũt. Sueuorum

Sueui. quidèm natio & origo in Germania uſq́ hodiè notiſsima eſt. Sed Alani qui fuerint, unde uenerint, nullus Scriptorũ quẽ legerim attingit. Ptolomæus in Aſia longè ad Orientẽ,inter Scythicas nationes deſcri-bit Alanos montes & populos. Sed an ea gens populariter egreſſa,no uas ſedes quæſierit:nemo dicit. Gotorũ,Gepidarũ,Hunorũ:& poſtea Bulgarorũ,inde Vngarorũ,Turcarum(ut appellat Mela) nouiſsimè Tartarũ eruptiones tenemus certis autoribus:tempora ſignantur: no minantẽ Duces:unde,quo uenerint cõmemoratur. De Alanis autem, quando, aut quibus Ducibus ſint egreſsi, nuſquàm legitur. Vnde & uenio in ſuſpicionẽ,Salanos fuiſſe olim ſcriptũ:quòd per errorẽ,ut fit,

Salani,ſunt Saxones. dempta litera,Alani,pro Salanis dicerentẽ. Sunt aũt Salani, Saxones, qui Salam fluuiũ habitant,ubi miſcetur Albi. Quod ut conijciã, adiu uat narratio de Francorũ origine:quos habitantes Sicambriam, dicitẽ

Valen-

Valentinianus maior in miſiſſe Alanis ſubigendis: quòd inuijs paludi
bus tutarentur. Sicambri aũt ipſi, ſunt Franci Germani: non ut fabula Sicambri,
pręfert, populi Orientales ad Meotidem. Hi mouente Imperatore, in- Franci.
miſsi ſunt Salanis, ut Oroſius exponit, hoc eſt, Saxonibus: qui inuijs
paludibus tuti uidebantur. Nam Saxonum generi inhęret Friſiorum
natio: quę locis paluſtribus ad mare demorat̃. Ergo teſtimoniũ Oro-
ſij, iunctum Francorum origini, oſtendit Salanos, non Alanos fuiſſe
Saxones. Inopia Scriptorum, & error Antiquorum facit, ut diuinare
oporteat in hiſce rebus. Facilè patiar, ut ab afferente certiora refellar.
Nam inſtitutum meum ab origine fuit: alijs dare inquirendi, ſcriben-
diq; occaſionem meliora. Ad inſtitutum reuertamur.

¶ Atilæ Hunorum Regis expeditio maxima. Remenſes horribili fame & clade obſidet, atq; urbe propellit. In Vaſconiam deinde mouens. Caput. iij.

THEODORICVS in Vuiſigotis poſt Vualliã Re- Theodoricus Rex.
gnũ accępit: cum quo fœdera renouauit Etius, iam Ro-
manis exercitibus iterũ pręfectus à Valentiniano tertio, Conſtantij fi-
lio. Statim aũt propoſiti ſui etiam pœnitere cœpit: quòd Hunos exci-
taſſet. Nam Atila eius gentis Rex potentiſsimus, qui ſe natũ ad terren
das & conterẽdas gentes gloriabat̃: cũ Bleda fratre, iunctis multis nati
onib. quas partim ſubegerat, partim in fœdere tenebat, mouit in Galli
as. Tum Etius maiores cernens Hunorũ uires, quàm quibus facilè re-
ſiſtere poſſet: per Italiam, Galliaſq; exercitus cõſcripſit. Miſitq; in Ro
manas prouincias, & ad ſocios Reges: ut fœderati omnes, adunatis ui
ribus, Romanæ rei adſiſterent. Quibus perſuaſionibus adducti Bur-
gundiones, Meroueus Rex Francorũ: qui Clodioni patri ſucceſſerat:
& Rex à Romanis erat appellatus: Saxones, Riparioli, Lambriones,
Sarmatæ ad fœdera in Atilam conuenerũt. Contraxit uerò, & patrijs
eduxit ſedibus Atila, non Scythiæ modo populos, ſed ad latiſsimam
quoq; Danubij oram undiq; expoſitos: in quibus notiſsimi fuere, Ar
daricus Gepidarũ, Valemir, Theodemir, Vindemir Oſtrogotorum
Reges fratres: Marcomañi, Quadi, Heruli, & Thuringi: quę ad quin
genta armatorum milia fuiſſe comperimus. Cùm igitur ſe ita compa-
raſſet Atila, Germaniam eſt ingreſſus: & ea incendijs, rapinis, cædi-
buſq; uaſtata multis in locis, tranſiuit in Gallias. Monſtrantur hodiè
loca caſtrorum eius iuxta Traiectum, & in Flandria: Retinent quo-
què loca nomen eius. Primò uerò in Remenſes ducens, urbem eorum
corona cinxit. At cùm ciues tamdiu reſiſtere conarentur, quoad diui-
tias ſponte in prædam permiſſuri, ab inmaniſsimo hoſte ſeruitutem,
internecionemq; deprecarentur: refractis ſubita ui mœnibus, irrupit

exercitus: tantaq́ſ ſæuitia, cædibus & ſanguini indulſit: ut nec ſexui pe perceritgladius, nec ætati. Eaq́ſ in ſæuitia in ſanctum uirū Nicaſiū ur=
Nicaſius Epiſcopus cęditur. bis Epiſcopū, ętate decrepitum, graſſatum eſt. Ex cuius ore poſtquàm abſciſſum corpori caput iacebat: diuini eloquij Carmina ferunt audi= tā. Poſt multas inde commiſſas minoribus in locis & oppidis cùm cæ des, tum rerum omnium, etiam ſacrarum direptiones: ſecunda ad Au= relianos Atila fecit caſtra. Dux erat interea in Vaſconia Etius: & Ro⁎ manis legionibus Theodorici apud Toloſam ſedētis, Vuiſigotorum què copijs iunctis, ſociorum copias ſummo ſtudio cōtrahebat. Quod cùm intelligeret Atila: primùm quid faceret, dubius fuiſſe fertur. Nam qui ſemper paruifeciſſet Vuiſigotos, Alanos, Sarmatas, Saxones: ab Hunis ſæpè ſuperatos, fugatosq́ſ: Gallos item, & Francos occidenta= les facilè ſpreuiſſet: niſi ſummam Erici uirtutem, ac rei militaris peritiā ſibi cognitā timuiſſet. Conuertit ergò animū homo barbarus ad gen⁎ tis ſtoliditatē: & aruſpice accito, exta ritu patrio inſpici curauit. Aruſ⁎ pice aūt dubiū prælium, ac magnam ſuorum cædem, ſed primarij ho= ſtiū Ducis necem portendi, renunciante: in prælium exarſit. Haud du bium: quoniam ſublato, ut ſignificari exiſtimauit, Etio: ſi etiam maio⁎ rem exercitus ſui partem amiſiſset, cum reliquijs copiarum, & ſupple⁎ mentis, quæ facilimū duceret comparare: orbis Imperio potireť. Qua ſpe adductus, omiſſa Aurelianorum obſidione, in Vaſconiam duxit.

¶ Congreſſus belli, & cædes maxima deſcribitur: quo Theodoricus Rex cadit. Caput. iiij.

Saxoniæ libro. 1. ca. 23. OPPOSITI tales, tantiq́ſ exercitus, quantos in Euro⁎ pam nunquàm conueniſſe conſtat: in ſubiectis Toloſæ campis (Catalaunicos tunc uocabant) acies in hunc mo
Atilę inſtructa acies. dum, prout refert Ablabius, ſtruxere. Atila imbellem mulierum, pue⁎ rorumq́ſ turbam, inter carros, quorū uis maxima exercitui ſuo inerat, ad proximos colles primùm ſemouit. Et inde ſtructa apertis campis acies, ſeſe cum Hunis ſuis medium locauit. Oſtrogotos Reges fratres tres ſiniſtro, Ardaricum Gepidam dextro cornibus præfecit. Structo rès aūt Theodoricū, Etiumq́ſ tardauit, Sigibaris Alanorū Regis per= fidia: quem reſciuerūt ab Atila corruptum, conſtituiſſe: cùmprimùm pugnam conſeri eſſet cœptum, ex cornibus, in quorum altero locari ſperauerat, ad hoſtes tranſire: ut laborantibus in prælio Romanis, & Vuiſigotis, à tergo inſtaret. Veriti tamen Duces, ne ſi in perfidū Sigi⁎ barem acerbius decernerent: Alanos peſsimo loco & tempore abalie= narent: & duplici damno eos, qui carerent, hoſtico adderēt exercitui: diſsimularunt. Sigibareq́ſ quod fieret ignorante, municipij quod To loſę proximū obtinebat, portas ab extra obice munierūt: & ſtationes,

ne Huni

ne Huni poſſent ingredi, addiderunt: ipſum uerò Regem cum Alanis
curarent acie media inter auxilia contineri. Theodoricus exinde cum
Toriſmundo filio, & Vuiſigotis, ne Oſtrogotis concurrerẽt, ſiniſtrũ:
Etius cum Romanis, & Burgundionibus, ac Merouco Francorũ Re-
ge, dextrũ cornua tenuere. Fortè erat in campo tumulus utriſq; caſtris
pari ſpacio proximus: de cuius opportunitate, ut apparuit maxima,
cùm utriuſq; Duces exercitus certaſſent, occupauit Toriſmundus. Cõ-
currentibus inde cornibus, præliũ eſt initũ, pro numero & multitudi-
ne maximũ, atrociſsimumq;. Sed in tanta Barbarorũ, quæ utriſq; ca- Congreſſus
ſtris erat colluuione, adeò multiplex, adeo uariũ erat prœliũ, ut nec ipſi belli.
qui aderant pugnatores intellexerint, quo ordine ſit commiſſum. Cę-
dem uerò inauditam, riuos, ac medio in campo ſanguinis torrẽtem fu-
diſſe, ſcribẽtibus faciliter conſentio. Quod neceſſe fuit accidere. Cùm
hinc Romanæ legiones armis inſtructæ, tantam haberent in quam ſę-
uirent inconditam, ac propè inermem hoſtium multitudinem: inde ar-
dentes inter ſe ſummis odijs Scythæ, mutua feritate & ſęuitia concur-
riſsent. Dum autem recedentes Hunos, & in fugam conuerſos, arden-
tiori animo inſequitur Theodoricus: ſuorum magis preſſura alliſus, Theodorici
quàm hoſtiũ ferro interfectus, occubuit. Et tunc prælium, quod ad ſe- mors.
rum diei erat cœptum, in dubiamq; noctem continuatum: interuentu
umbrarum utrinq; diremptum eſt. Atila poſtquàm magna ſe cum cla-
de ſuperatum uidit: intra carrorũ ſepta confugit: ſcutatiſq; in circum- Atilæ me-
itum, ut ualli ſpeciem, pro carris ſtantes exhiberent, diſpoſitis, ſagitta- tus.
rios adiunxit: uim hoſtium, quę improuiſa fieret, quoad acies inſtrue-
retur, propulſaturos. Et ne aut uiuus in hoſtiũ ueniret manus, aut mor-
tuus careret ſepultura: iumentorũ clitellas in ſtruem congeſsit: in qua,
ſi durius quid accidiſſet, ſe gladio à domeſticis confodi, & ſubiectis ili-
co flammis cremari iuſsit. Cæſa fuiſſe eo in prælio ex utroq; exercitu
centum & ſexaginta quinq; milia, qui minus: qui plus. clxxx. ſcripſe-
runt. Hic exitus erat Theodorici Gotorum Regis.

¶ Toriſmundus patri Regno ſuccedit. Soluitur exercitus.
Atila per Italiam ſæuit: Aquilegiam triennio obſeſ-
ſam, tandem, licet diu illuſus, expugnat.

CAPVT V.

TORISMVNDVS patri ſucceſsit in Regno. Is ma- Toriſmun-
ne inuentũ Theodorici genitoris cadauer, Regij funeris pompa To- dus Rex.
loſam deferri, & ſe à Vuiſigotis Regem declarari, ac ſalutari fecit. Et
conuenientibus ad Etij tentorium Ducibus, Etium Toriſmundus,
cæteroſq; exercitus Duces, ut uictoria uterentur, primus omnium eſt

hortatus.

Etij conſiliũ. hortatus. Sed Etio non minus Vuiſigotorum, Alanorum, Sueuorum
quę, & Burgundionum, ac Francorum, quàm Atilæ, & Hunorũ ſuſ-
pecta erat potentia: ideoquę alia mens ſibi, aliudq́ conſilium fuit. Hu
nos enim, Gepidas, & Oſtrogotos, ſicut opinabatur, eneruatos, & diſ
ciplinę militaris ignaros, uoluit cōſeruare. Quia exiſtimauerat, eo ſub
lato exercitu, alios qui unà uicerant Barbaros, prouinciarum Imperij,
aſſuetos direptionibus, & Romanam militiam propè edoctos, reddi
Reipublicæ damno ac excidio fortiores. Hinc laudatum, inquę maxi
mam ſpem erectum Toriſmundum, admonuit: ut fratrum, qui domi
manſerant, ambitioni occurreret: ad ſuſcipiēdamq́ paterni Regni gu-
bernationem, feſtinus accederet. Quod cùm ille libens facere perge-
ret: cæteri Principes ac populi, qui Romana ſecuti erant Signa, Etio di
mittente, in patriam ſunt reuerſi. Atila poſtquã tanto tremore, quan-
tus non magis ipſum, quàm eius inuaſerat exercitum, ſeſe uidit libera-
tum: in Tungros, Trecenſeſq́ duxit: ac maxima edidit incendia. Pro-
cedensq́ in priſtinas ſedes, ſuppleuit lacerũ exercitum: atq; in Italiam
Atilæ ſæuitia. contendit. Quacunq; incedebat, oppida & urbes direptionibus & in-
cendio uaſtabat. Per Illyricũ aũt tendens in Italiam: nihil in medio reli
quit intactũ. Imperatore Orientis Martiano ad tantum motum quieſ-
cente: ad Italiæ principia Dux Valentiniani limitaneus copias ſuas op
poſuit uenienti. Sed nihil erat ea tempeſtate tam magnũ, quod poſſet
Atilæ impetũ remorari. Igitur retroceſsit Dux limitaneus: Aquilegi-
amq́ communiuit. Fortiter oppugnatur: ſed fortius defenditur. Cingi
tur obſidione: multis uijs tentatur irruptio: ſed uigilanter ab Roma-
Aquilegia trib. annis obſeſſa, capitur. nis legionibus tuetur. Ad ultimũ fame expugnare contendit, firmata
obſidione: quæ durauit in triennium. Et cùm iam pertæſum eſſet Hu-
nis tanti temporis: cogitarentq́, obſidione laxata ulterius progredi:
Rex urbem ut ſolebat ſpeculaturus obequitans, uidit ciconiam pullos
efferre. Et conuerſus in proximos, Cernite inquit, aues uenturi præſci
as, iam peritura urbe pullos educere. Igitur oppugnatione inſtaurata,
urbē capit. At uerò iam ante prouiderant Ciues affectibus ſuis: ut uxo
res, filios, & ſenes ſuos, cum theſauris in Gradenſem inſulam deporta-
rint: quo & ipſi ingruente neceſsitatis articulo profugerent.

¶ Venetorum origo. Atilæ coniugium. Toriſmundi in Gallijs erga Atilam uictoria: eius item fratrum ſuorum inſidijs, mors. Capu. vi.

TRADVNT Veneti, idq́ ex archiuis Aquilegienſis Eccleſiæ accępiſſe contendunt: cùm cernerent Ciues, ob inopiam panis, urbem diutius tenere non poſſe: nocte ſtatuas per mu
Stratagema rum diſpoſitas, propugnatorum ſpecie conſtituiſſe: & illo aſpectu,

diu

diu luſiſſe Hunos, donec abirent. Aues aũt cùm inſiderent ſtantium in
muro capitibus, rem prodidiſſe. Tum effractas portas, urbem ſolo æ-
quatam, itidem in uicinas urbes ſæuitiæ excreuerunt: ut omnis earum
partium Nobilitas in paludes confugiens, initiũ fecerit Venetiarũ per Venetorũ
ea tempora. Mediolanum præda fuit Hunorum, incendium etiã non origo.
euadens. Inuidens Hunus Gotorũ gloriæ: quòd Italiam, & urbẽ Ro-
mam peruaſerunt: cùm idem cogitaret, deterritũ ferunt exitu Alarici,
qui non diu ſuperſtes fuit irruptioni. Sed tamen fluctuantem, & anci-
piti ſententia ſecũ confligentem, Leo ſummus Pontifex legatione po-
puli functus, auertit: ut iter retrò flecteret. Abſcedentẽ eunuchus Ho-
noriæ uirginis, quæ germana erat Valentiniani tertij, filia Conſtantij Honoria
& Placidiæ: quam frater incluſerat aulæ: Atilam adoritur, ut uolẽtem Atilæ de-
coniugio depoſcat. Nec diu opus erat, propenſum in libidinem Regẽ ſpondetur.
ſtimulare. Igitur miſſa ad Imperatorẽ legatione, puellam depoſcit con
iugem ni detur: rediturum Italiæ excidio. Qua (ut quidam ſcribunt)
miſſa, cum ſolenni apparatu nuptias Atila celebrauit. Tantumq; uini
lætus hauſiſſe fertur: ut apoplexia, cũ cruore de naribus profuſo ſtran
gularetur. Alij uerò ſcribunt, reuerſum in patriam, Imperatori Orien
tis minas intuliſſe. quòd promiſſum à Theodoſio militiæ donatiuum
non acciperet, uenturum ſe excidio Prouinciarũ. Et tamen aliò inten-
dit exercitum. Galliarũ illi amor inhæſerat: ut profligatis Alanis, Vui Gallias
ſigotisq;, ſedes ibi firmaret. Itaq; armatis agminibus cò contẽdit. Qua obſidet.
profectione crediderim illi occurriſſe agmen ſanctarum ab urbe Ro-
ma Virginum, Vrſula Duce, quod apud Agrippinam coloniam mar 11000. Vir-
tyrio conſecrauit. Toriſmundus cùm audiret Hunos in Gallias iterũ gines.
contendere: Alanisq; primùm minitari, præuenit Atilæ incurſionem.
Iunctisq; copijs ſuis ad Alanos, prælio excipit uenientem. Nec alius
erat quàm prioris pugnæ exitus. Nam uictus, turpiter lacerum in Pan Vincitur
noniam reduxit exercitũ. Toriſmundus dum poſt uictoriam ægrotãs, Atila à To-
ſanguinem de uenis iuberet minui: ab Aſtaldo cliente, quem fratres ei riſmundo.
us ſubmiſere, dolo peremptus eſt. Sed iam uicina morte dolos compe Toriſmun-
riens, apprehenſo pedũ ſcabello, proximos excerebrauit. Ille tamen in di mors.
tentatam à fratribus mortem obijt. Digniſsimus uita. quòd & militari
prudentia ſingularis, & animi magnitudine tanto par Regno ſolus ui
deretur. Extinctum fratres Regis tumulo decorauerunt.

¶ Theodoricus, Riciarium Sueuorum Regem bello de-
uincit. Athiulphum Sueuiæ Præfectum capite ple-
ctit. Regis illis electionem admittens, tandem
fatis cedit. Caput. vij.

THEODORICVS frater Regno ſuccedit; uir ſatis Theodori-
animo cus Rex. II.

animo ualens, niſi quòd ambitione Regnum præoccupare, quàm exſpectare malebat. Sed quòd ille fecit fratri, patitur ab affine. Siquidèm Riciarius Sueuorum Rex, non contentus Gallicia quam inſederat: uicinam Luſitaniam, & omnes Hiſpanias ſub iugum mittere cogitabat. Adiuuit illũ Regni Gotici, mutato Rege, commotio. Solent enim Regnorum initia turbida eſſe: unoquoq; rebus nouandis intento. Theodoricus comperta affinis ſui inſolentia, Legatos mittit: commonefaciens, ut ſuo cõtentus, alienis abſtineat: ut mutuis ſe potius uiribus inuicem tueantur ab exteris, quàm inteſtino bello uires comminuant. Ille per inſolentiam altius animo euectus, remandat. Satis ſe diu quietũ alienis paruiſſe imperijs: aduentaſſe tempus, quo ſuis auſpicijs rem gereret. Niſi pateretur ſe in longinquos imperiũ perferre: ſtatim ſe uenturum Toloſam: & de illa ſecum confligere. Theodoricus Gotorum Rex diſsimulanter iactantis uerba accæpit: at interim comparatis copijs, quas armis iuſsit eſſe expeditiſsimas, mouit in affinem, Sueuorũ Regem. Concurritur ad Vbbium amnem, qui Aſturiam præterfluit: ibiq; fortiter pugnans, iuſtior Gotorum pars ſuperauit. Riciarius Sueuorum Rex, cernens uictoriam hoſti inclinare, fuga ſibi conſuluit: areptaq; nauicula, petit altum. Sed tempeſtas nuſquàm tranſire paſſa fugientem, reiecit in littus. Ille uel ſuis manibus, uel hoſtium, incertũ, omnino tamẽ perijt, perfidiæ pœnam luens. Theodoricus uictor, ubi hoſtem occubuiſſe comperit, receptui cani iuſsit. ut parceret Sueuorũ reliquijs ſub tributo uicturis. Quibus præfecit fidum hominem Athiulphum. At illum dominandi libido, & Sueuorum alieni Imperij pertæſa ſuggeſtio impulit, ut Regi ſuo rebelles proderet animos. Rex aũt miſsis cum Duce copijs, quos ſufficere arbitraretur: exeuntem in pugnam facilè uicit. Captus autem ludibrio eſt habitus, quòd mallet Rex eſſe ridiculus, quàm Præfectus ſub potẽti Rege magnificus. Igitur ob perfidiam, ille capite plexus, temeritatis pœnas perſoluit. Sueui autẽ ſubmiſsis ſuæ partis Sacerdotibus, ueniam ſupplices poſtulauere, erratorum culpam in Præfectum reijcientes. Theodoricus non auerſatus, ueniam permiſit poſcentibus. Addiditq;, ut quoniam alieno imperio ſubeſſe non paterentur, ſua de gente Regem erigerent, ſublimiori eius Imperio pariturum. Alacres Sueui, & Vuiſigotorum Regis magnificentiam prædicantes, ſuæ ſibi gentis Regem creauerũt. Qui tranquilla temporum pace gauiſus, ſuis quidèm præfuit, ſed ſuperiorem Gotorum poteſtatem recognouit. Per quę tempora Theodoricus, tertiodecimo Regni ſuo anno conceſsit in fata.

Riciarius uincitur & perit.

Athiulfus plectitur capite.

Sueuorum ſupplicatio.

Regũ Sueuiæ origo.

Euricus fratri ſuccedit, quo tempore Romani à ſuis turbabantur, Aruernam Galliæ ciuitatem deuincit. Succreſcunt Goti.

CAPVT

CAPVT VIII.

EVRICVS tertius ordine frater, tertio loco decedentibus fratribus Regno ſufficitur. Cuius perindè Regnum quietē uidit. Quia Romani uerſis in ſe armis, non permittebant ſibi foris militare: dum domeſticis impliciti perturbationibus, in ſe arma conuerterant. Multi enim ad Romanum adſpirauêre Imperium, poſt occiſum Valentinianum: quem miles Etij, nuper iuſſu Imperatoris perempti, trucidauit. Hinc Maioranus, Inde Antonius ſceptra corripuêre Romana. Nec multò poſt Olibrius quidam Imperare contendit. Nepos deinde. Et poſt omnes Auguſtulus; qui Occidētis fuit Imperator nouiſsimus. Vacabatq́ exinde occidentale Imperium per annos plus quàm trecentos: uſquè ad Carolum Magnum Germanorū, Francorumq́ Regem maximum. Quæ etiam res audaciam fecit Genſerico Vuandalorum Regi, iam Aphricam tenenti: ut miſsis literis, nuncijsq́, inde moueret Oſtrogotos: Inde Vuiſigotos, inquietas tenere uicinas prouincias, ut Romanorum uires proximis rebus implicitè Aphrica auerterentur: ipſeq́ quietus regnaret. Quo etiam tempore, Odöacer Rugiorum Rex, intrauit Italiam: primusq́ exterorū Imperio tenuit eandem per annos quatuordecim. Quod in Vuandalia noſtra ſumus executi. Euricus cùm interdum partibus ſtuderet ad Imperium contendentium; Britonem Regem auxilio properantem Antonio, qui ſe Imperatorem geſsit, prius quàm Romanis ſe cōiungeret, armis repreſsit: & fugere compulit ad Burgundionum Regem, ea tempeſtate Romanis fœderatum. Quem perſecutus Euricus, Aruernam Galliæ ciuitatem armis cœpit. Ita per quamcunq́ occaſionē Goti paulatim ſe propagauêre. Nam Tonſmundus Hiſpaniam citeriorem, & Galliæ ciuitates extra Burgundionum, Francorumq́ ditionem, ac ultra Ligerim conſtitutas: Lugdunenſem uerò Anitrę prouinciam, uſq́ Maſsiliam Burgundio occupauit. Et ſolam Narbonenſem prouinciam, cum his quæ Ligerim inter & Rheni fluenta ſunt, tunc tutatus eſt Gernandus quidam Romanus: qui & ille Præfectus à Valentiniano fuerat conſtitutus. Hoc eſt ergò illud tempus, quo Romani Hiſpanias, Galliasq́ amiſerant: nec unquàm poſtea recuperauêre. Et in Gallijs, Francorum, Germanorum, & Burgundionum, Vuandalorum, & in Hiſpania, Vuiſigotorum orta ſunt Regna noua: quorum Gotorum quidem Regnum iamdudum euanuit: Burgundionum ex Regno, in Ducatum prouenit. Quod quando, & per quem factum ſit, in Vuandalia commemorabimus. Francorum autem Regnum mirificè per Gallias & Hiſpaniarum partes propagatum, uſq́ hodiè efflorſcit. Nam Anno qui nunc eſt poſt decimum Milleſimus Quingen-

[Margin: Euricus Rex. — Rom. Imp. turbatio. — Genſerici uafricies. — Odöacer Italię uictor. Vuandaliæ lib.1.cap.35. & 36. — Euricus in Britonem. — Romani q͂ Hiſpaniam & Galliam amiſerunt.]

Año. 1510. Mediolanũ à Ludouico Franciæ Rege captum. teſimus, Ludouicus Rex, Mediolani Ducatum in Longobardia dedi tum, accæpit: cùm Ludouicus Dux, odio ſuorum declinans, cum theſauris profugiſſet in Alpium clauſtra, ſub Romanorum Rege Maximiliano delitescens.

¶ Hunorum interitus, & Oſtrogotorum fœlix ſucceſſus deſcribitur. Valemir apud Scythas bello perit.

CAPVT IX.

HOC loco intermiſſa paulisper Vuiſigotorũ commemoratione, ad Oſtrogotos nobis ueniendũ eſt: qui per hæc tempora primùm apud Conſtantinopolim, deinde per Italiam multo tempore claruerunt. Et quidèm Valemir, & Vindemir fratres (quorum ſucceſsionem ſuperiori libro explicuimus) Atilæ Regis Hunorum potentiam auxêre: cùm intereſſent magno illi prælio in campis catalaunicis, Atila poſt aliquot annos in patria defuncto, primi ſeſe in libertatem uendicauêre: ſubtrahentes colla iugo Hunorum. Eorum exemplum exinde ſecuti ſunt Marcomanni, Quadi, Heruli, & Turingi. Ita minoratis Hunorum uiribus, minus poterant filij. Hernacum ergò, & Euricum Atilæ filios, ne patris exemplo reſtitutis uiribus tyranni fierent, memoratæ gentes reliquerunt. Quod cùm ipſi Hunorũ Reguli ægrè ferrent: in Valemirem, & Theodemirem Oſtrogotorum, & Ardericum Gepidarũ Reges, ſeditionis autores, arma ſumpſerunt: conatiq́ ſunt, incautos eorum exercitus adoriri. Sed ad primos qui apparuere motus, Ardericus Gepidarum Rex congreſſus Hernaco: illum triginta armatorum milia habentem, prælio ſuperatum interficit. Valemir autem, Theodemirq́; ſuis arma corripere iuſsis: tanto in Euricum incubuerunt pugnandi ardore: ut fractis Hunis, magnaq́; cum occaſione repulſis, Regulus intra Scythiam fugerit: & ſemper Huni arma ſumere in Oſtrogotos formidauerint. Motus interea conciuerãt in Conſtantinopoli Aſpar patritius, genere (ut ferunt) Gotus, qui ut Ardubarem filium Imperatorem faceret: fretus fauore Ciuium, Leoni Imperatori tumultũ in urbe conciuit. Sed Imperator renouata claſſe, quam in mari habuit expeditam: capto Aſpare, & Ardubare, pœnas ex illis ſumpſit. Quo motu comperto, Oſtrogotorum quos diximus Reges, qui Hunis Atilæ filijs ſuperatis, in Pannonijs conſederãt ad Danubium: hactenus quieti, Illyricum uaſtauêre: nec prius quieuere, quàm Leo Imperator Pannonijs, Mœſiaq́; permiſsis, induciarum fœdera cum illis inijt. In quorum obſidem, Imperator Theodoricũ, Theodemiris ex Arilena concubina filium, accæperit. Tuncq́; Valemir illis inuiſus inducijs, nihilq́; permiſsis ac datis ſibi prouincijs, ab Imperatore timens, duxit in Scythiam. Vbi commiſſo cum Scythis

Atilæ mors, & filij.

Hernaci caſus.

Valemir cadit.

prælio,

prælio, occiſus eſt. Sicq; Theodemir frater, Oſtrogotarum, permiſſarumq; à Leone Prouinciarum, Regno ſolus potitus eſt.

Imp. Leonis ſingulare liberalitatis exemplum. Theodoricus Sarmatarum Regem Bakach, adoleſcens proſternit. Moritur Rex Theodemir quietus.

CAPVT X.

THEODEMIRE ſolo ex fratribus ſuperſtite Rege, Theodorici patre: cùm intellexiſſet Leo Imp. gentẽ ipſam, quam impoſsibile duceret ſuperare: ſtatuit in Romani Imperij amicitiam, liberalitate, beneficioq; allicerẽ illos. Theodoricum itaq; unicum Theodemiris filium, tale munus nequaquàm expectantem, ex obſide liberum remiſit: Regis indumento, comitatuq; deductum. Accępit libens Theodemir tantum munus, & quod tacentem Leonem deſyderare intellexit: induciarum fœdera, in optimam Reipub. pacẽ commutauit. Quinetiã Theodemir ipſe, reducis filij lætitiam cumulaturus, eum in Sarmatas cũ copijs miſit. Qui adoleſcens impiger, annum tunc duouigeſimum agens, tranſito Danubio irruit improuiſus: & Rege illorum Bakach interempto, uictor ad genitorẽ in Mœſiam eſt reuerſus. Hæc quidèm tunc apud Conſtantinopolim Imperatorem acta. Et erant Oſtrogotarum per tempora Theodemiris Regis quietiſsima omnia: qui felici pace compoſitus, in gente ſua obdormiuit.

[Margin: Theodemir Rex. — Stratagema — Mors Theodemiris.]

Theodoricus Rex maximis honoribus à Zenone Imp. ornatur: commendato ſibi pop. Rom. & tota Italia: in quam ferro ſibi uiam facit. Caput. xi.

THEODORICVS patri ſurrogatur in Regnum: maioribus, ut mox apparuit, natus Imperijs: q Romanos magna ſibi, & dulciſsima conſuetudine, in Cõſtantinopoli notos adamabat. Hinc quoq; ad Zenonem tũc Imperatorem uocatus, eó ſe contulit, facilitate qua Leo illũ remiſerat genitori. Conſtituit uerò Imperator, Theodorico Regi & exercitui ſtipendia, & patriciatus dignitatem: inſignitoq; Regi, equeſtrem ſtatuam ex ęre in palatio locauit. Fuit (ut conijci datur) aliquot annos Theodoricus apud Zenonem. Sed quantocũq; ibi fuerit tempore, Oſtrogoti ſui licet ſtipendia acciperent: & Pannonia inſuper, Mœſiaq; Prouinciæ, non ad uictum modò, ſed ad gentis opulentiam neceſſaria ſuppeditarent: angebantur tamen, & animi eorum diſcruciabantur: quòd audirent alios ex Scythiæ, Danubijq; clauſtris, ſecum, uel ante profectos, opibus & gloria florere: Vuiſigotos, Sueuos, & Alanos in Vaſconia, Aquitania & Hiſpania, Vuandalos in Aphrica, Burgundiones in Gallijs: & dæmum in Italia Herulos & Rugios. Tantis itaq; precibus, iurgijs, atq;

[Margin: Theodoricus Rex. — Honor Theodorico exhibitus. — Oſtrogotorũ ambitio.]

comminationibus apud Theodoricum inſtiterant, ut eorum importunitati ultra nequiuerit reluctari. Hic Theodoricus rupto quo tenebatur pudore, animorũ gentis ſuæ ferociam, primùm Imperatori indicauit: quòd omnibus abundans rebus, florensq́;, neſciret quieſcere. Et tamen poſtea à ſuis uictus, petijt: quod Imperatoris ac Reipublicæ cõmodo æquè, ac ſuorũ importunitati opinabatur ſatisfacere. Oſtendit enim: quòd ſi Italia, & urbs Roma ſibi permitteretur: futurum, ut aut Oſtrogoti ſui, cum Herulis & Rugijs pugnando delerẽtur: ac Imperium tanto ſtipendiorum onere leuarent: aut uictores eſſent: ſicquè Herulis atq; Rugijs inimicis Imperio, barbaris ad internecionem cæſis, ipſi Oſtrogoti, emolumento Reipub. honoriq́; in poſterũ ſine ſtipendio forent. Ea Zeno cùm ad Senatũ retuliſſet: peruicit ſententia: non æqua ſolùm fore, ſed ultrò offerenda, quæ Imperio (prout longa experientia edocuit) affectus Rex Theodoricus duxiſſet, poſtulanda.

Roma, & Italia Theodorico commendatur.

Itaq; Zeno Theodoricum ſacro honeſtatũ uelamine: quod erat tunc maximũ à Principe factæ conceſsionis ſtabilimentum: dimiſſurus Senatum, illi populũ Romanum, & Italiam commendauit. Mouentem uerò cum Oſtrogotis Theodoricum, prius quàm Pannonijs educere, & Noricum ingredi poſſet, aliquandiu diſtulerunt & diſtinuerunt ingentis illius Atilæ exercitus reliquiæ. Siquidèm Stratilia Gepidarũ Rex, qui erat Arderico defuncto ſurrogatus: & poſtea Buſaris Bulgarorum gentis, Danubij accolæ Dux: illum in itinere ſunt aggreſsi: & in maximas aliquando adduxerunt difficultates. Vicit tamen præſtantiſsimi Regis Theodorici perſeuerantia: & illis prælio ſic ſuperatis, maximoq́; affectis incommodo, uiam ſibi ferro aperuit.

Theodoricus uictorijs clarus, Rauenna tandem dedita, Odöacrem, cum filio & Primoribus, ſeruatis Herulis, interimi iuſsit. Italia tota, & Roma potitus.

CAPVT XII.

THEODORICVS ingreſſus Italiam, ad Sontium Aquilegiæ dirutę fluuiũ caſtra communiuit. Eò Odöacer, qui omnes eius motus anno ante habuit exploratos, paratiſsimũ adducens exercitũ: ſeſe illi tam propinquus oppoſuit, ut caſtra ſolo amnis alueo ſint dirempta. Primus tamen pugnandi copiam fecit Theodoricus. Et cõ

Superatur Odöacer.

miſſum eſt prælιũ: in quo poſt multam cædem mutuò illatam, ſuperauit Oſtrogotus. Odöacer uerò ad Padũ, cuius oppida & uada claſſe, pręſidijsq́; cõmunierat, delatus: eum in locũ ubi nunc eſt Hoſtilia Veronenſiũ: de fuga ſubſtitit. Deſtitit uerò inſequi Theodoricus: &

Veronam Theodoricus capit.

Veronam ducens, eam dedentibus ciuibus breui cœpit. In qua præſidijs firmata, prædã ubiq; factam, impedimentaq́;, ea ratione conſtituerat

depo-

deponere:ut Odoäcrem quocunq; fugeret, expeditior ſequeretꝰ. Sed Odoäcer copijs breui reparatis, in campos proceſsit latiſsimos Veronæ ſubiectos: & copia pugnandi facta, Theodoricum laceſsiuit. Eduxitq; item Theodoricus fiducia plenus, & prælio acri Duces fortiſsimi dimicarunt. Tamen Odoäcer, qui laceſsiuerat, ab auxilijs Padi accolarum deſertus, ſuccubuit: atq; etiam fugatus, maiorē eorū qui ſecum in pugna permanſere partē amiſit. Inde Romam petens Odoäcer, cùm portas occluſas, ciuesq; de mœnibus repugnare uidiſſet, ſuburbiorū ædificia, agrumq; latiſsimis fœdauit incendijs. Romani nanq; de Theodorici aduentu ex Cōſtantinopoli facti certiores, ipſum iam ut dominum expectabant. Qui quidēm Theodoricus omnibus tranſpadanis Italiæ ciuitatibus, oppidisq; breui potitus, Mediolani cōſtitit: & exercitu auxilijs aucto, Romam in Odoäcrem ducere conſtituerat. Odoäcer cō meatibus, quos Romani in Vrbem, minutaq; oppida conuexerant, deficientibus: Rauennā ſe contulit. Ei tamen Odoäcri, populos Italiæ pertentanti, conſenſerunt plurimi: in quibus fuēre Signorū ſuorum deſertores Padi accolæ, Atuſa Flaminiæ, & Æmiliæ Præfecto, magnæ autoritatis uiro, in ſpem maximā præmiorū, ſi uiciſſet Odoäcer, adducti. Id cùm exploratum habuiſſet Theodoricus, curſu uictoriæ retardato, ſeſe intra Ticinū communiuit. Cùm uerò Odoäcrem ſeſe Rauennæ continere comperiſſet: animo eſt auctus: & matre, ſororibusq;, ac Oſtrogotorū mulieribus, cum impedimētis, et imbelli multitudine in Ticino (cuius urbis mœnia arcemq; cōmunierat) relictis, Rauennā duxit. Cœpit aūt ilico oēs Prouinciæ ciuitates, oppidaq;, quamprimū ea adijt. Præter Ariminū, & Ceſenā. Odoäcrem uerò, & Rauennā per trienniū obſedit: caſtris ſecundùm littus ad oriētalem plagam, in loco cui Candiano nūc eſt, tumq; erat nomen, ea ratione firmatis: quòd poſita pariter ad Ceſenam caſtra, inde faciliter tueretur. Fiebant tamē ab obſeſsis crebræ eruptiones. Traditq; Agnellus in uita Ioannis Epiſcopi: quòd Theodoricus egredi auſum Odoäcrem, bis iuxta Ceſenam iuſta acie uicerit in campis Candiani. Qua elatus uictoria Theodoricus, ilico Ariminum ſucceſsit: eaq; urbe breui potitus, Dromones in Ariminenſi portu captos, miſit ad Rauennatē portū, Bidentis amnis, qui tunc Porcellio dicebatur. Nam apud claſſem urbem tunc erat maior portus, omniū Italiæ celeberrimus. Sunt aūt Dromones uerbo Græco Nauiculæ ſubductiores, tabernaculis undiq; ad propugnacula, caſtelliúe, ſpeciem cōmunitæ. Itaq; Theodoricus Porcellionis oſtio Dromonibus clauſo, partem copiarū in inſulam, quam Bidens amnis, paduſaq; Padus, & mare efficiunt, locauit. Ipſe cum cætero exercitu Rauennam in circuitu obſedit, Vnde ad tantam rerum penuriam in ur-

Secundo ſuperatur Odoäcer.

Rauennam Theodoricus obſidet.

Ariminum capit.

Dromones nauiculæ.

be deuentum eſt:ut ſordida,malignicꝫ ſaporis herbas,clauſi mandere cogerentur. Qua impulſus difficultate Odoäcer, hortante Epiſcopo, deditionem fecit. Ingreſſus eſt autem Rauennam Theodoricus, Epiſcopo Ioanne cum clero,& Sanctorum reliquijs obuiàm procedente. Continuitcꝫ Odoäcer eo die:& poſtea in palatio, quod dicebatur Hilantum,Rauennæ tunc inſigne: ſperans quod cum Theodorico ſolenni fœdere pactus erat, aliquā particulam ſibi, & Herulis attribui poſſidendam. Sed Theodoricus miſsis qui illum,& filium adoleſcentem, Primorescꝫ gentis interficerent:Herulorum plebem conſeruauit. Breui exinde omni Italia,& poſt Roma,ſummo Senatus, & populi Romani applauſu,potitus eſt.

Rauēna dedita Theodorico.

Rauenna Theodoricus ſecedit, paci ſummoperè ſtudens, pietate & zelo plenus, decreta Reipublicæ deſcribit honeſtiſsima. Caput.xiij.

THEODORICVS ergò omni Italia,& Roma potitus,omniū quos Italia et Roma pertulerat exterorū Regum mitiſsimus fuit. Quod quidèm ſtatim initio Regni, unico in negocio oſtendit. Siquidem mittens ſanctū Epiphaniū Ticinenſis Eccleſiæ Epiſcopū,in Burgundiam: ingentem illi pecuniarū uim ex publico fiſco dedit: quarum impendio redempti ſunt, & in patriam reuerſi multa mortaliū milia,ex his, quos Gundebaldus Burgundionū Rex in prædam abduxerat. Autor eſt Agnellus,Epiphaniū ſanctitatis ſuæ meritis,& ſingulari prudentia, ab immani Gundebaldo obtinuiſſe liberationem ſex miliū captiuorū:qui in ſum̄a precij à Theodorico dati,non fuerant comprehenſi. Theodoricus uerò, ſiue Romanorum fidem adeò duxerit ſuſpectam: ut uitam illis ſuam cōmittere dubitauerit:ſiue ut Imp. Conſtantinopolitano,& alijs exteris Imperij inuaſoribus propinquior habitaret: Romani Senatus curę & gubernationi reliquit:ſedemcꝫ Regni Rauennæ conſtituit. Oſtrogotis aūt ſub Theodorico Romam,& Italiā ſum̄a in pacis quiete habentibus,Franci Regnum ſuū adaugebant. Sed hæc alibi. Theodoricus Rex, licet Rauennæ ſedem habuerit:amauit tamen,ornauitcꝫ urbem Romam:& multa publicè prouidit,ac neglectę inſtaurationis, ſupra fidem eorum qui barbarū fuiſſe meminerunt,maximam ſuſcepit curam. Quod qui à fideli & copioſiſsimo teſte uoluerit certius intelligere: legat Caſsiodori eius Epiſtolarū Scriptoris uariarum libros:in quibus uidebit, ipſum Regem Religionis Chriſtianę,ſacrorū locorum,ceremoniarumcꝫ, & Pontificū Romanorum dignitatis curam geſſiſſe. Senatui ſæpènumero commendauit loca Vrbis cùm ſacra,tùm etiam à Maioribus ſummis uiris Reipub. fundatoribus frequentata. Præfectos, Architectosque

Opus Theodor.in captiuos pium.

Epiphanij Epiſcopi ſanctitas.

Theod.Regis religio, & cura Reipub.Rom.

quę inſtituit ſacris ędibus: Capitolio, Palatio, Thermis, Theatro, Cloäcis, Aquæductibus, & cuiuſcꝑ opificij officinis, in priſtinã formam, melioremue reſtaurandi. Præfecit uigiles, qui curam die, noctuꝗ ſuſci perent: ne Vrbis ornamenta, Statuæ, & ingeniorum monimenta ex ære, aut marmore exciſa, exportarentur. Sepulchrum Auguſti in ualle Martia, Tiberim inter, & uiam Flaminiam, inſtaurari mandauit. Et Amphitheatri, quod iam maiori ex parte corruerat, ſaxa, non moueri, niſi in ſolam murorum Vrbis inſtaurationem, prohibuit. Statuas Principum æneas, aut marmoreas, equeſtres, pedeſtresꝗ nominatim multas, & generali edicto omnes iuſsit conſeruari: adhibericꝗ curam, ne illę interirent, quibus fides poſteris aſſereretur: uiros fuiſſe pręſtantiſsimos, uirtuti magis, quàm fortunæ innixos: per quos, in id magnitudinis Res Romana creuit. Legesquè & inſtituta ſeruari: malos ciuitatis mores à ſanctioribus corrigi: omnia denicꝗ (excepta militari diſciplina) ad uetuſtam Ciuitatis, quam primus Reipub. oppreſſor Cęſar ſuſtulit, formam redigi optauit. Spectacula proprijs ſuis Fiſci pecuniis, ex uetuſto more edi, & alia munera publica exhiberi uoluit. Et cùm aurum, argentúmue in nummos ſignari ſuis temporibus oporteret, nullum ipſe ſignum aliud, quàm ſtante Repub. conſuetum, cudi paſſus eſt. Vt autem ciues, uel nouis erigendis, uel inſtaurandis uetuſtioribus ędificijs, maiorem haberent commoditatem: calcarias in quibusdam Italiæ inſulis fieri procurauit, calcemquè poſtmodum ciuibus, quorum principia ædificiorum cernerentur, ſine precio eſt largitus. Prohibuit autem edicto, & curam impendit attentiorem, ne quis Romanus, aut paterna origine Italus, nedum militaret, ſed ne arma domi haberet. Saionibus (ut ipſe appellat) ex Oſtrogota gente, per Vrbem, regiones Italiæ conſtitutis, qui Præfectorum, Centurionumquè uice fungentes, gentiles ſuos, in pace & ocio, à ciuium & prouincialium iniuria prohiberent: educerentquè in turmas & phalanges: cùm bella, aut tumultus ratio poſtularet. Simili pietate uſus eſt erga uniuerſas Italiæ Vrbes. Quod maximè oſtendit edictum adhuc (ut ait Blondus) extans: in quo ciues iubet toto anni tempore, pręterquam tribus menſium, & autumni menſibus, ciuitates & oppida frequentare, obire munera, quibus antea quietiſsimis REIPVBLICAE temporibus conſueuerant. Non ſolùm enim agreſtes tunc, ſed etiam honeſto nati loco, motibus fatigati, quibus tamdiu Italia iactata fuerat, rura incolebant. Papiæ, & Modœciæ, quæ oppida poſt Rauennam amauit, Palatia Arimini ſancti Stephani, & Rauennæ ſancti MARTINI in cœlo aureo baſilicas, Spoleti quoquè amplas ædes, magno ſumptu ædificauit. Sipontinam Ciuitatem, iam tùm in ruinam uergentem,

ut inſtauraretur, tributorũ uacatione donauit. Appiani balnea, quæ ager Paduanus habet, muro concludi, ædesq́ſuperædificari curauit.

¶ Rauennæ origo, Theodorici item Regis ac ſuorum matrimonia narrantur. Caput. xiiij.

QVIBVS, alijsq́ bonis artibus præſtans Princeps, effecit: ut per omnes Regni ſui annos (excepto extremo) & Roma, & Italia, Octauij Auguſti, aut Traiani, Adriani, uel melioris cuiuſpiam Principis tempora non deſyderauit. Et cùm Roma ipſa ab inclinatione cœpta, pauliſper ſub illo Rege reſpiraret: creuit interim, & opibus aucta eſt Rauenna. Nã licet uetuſta eſſet: quę (ut Plinius eſt autor) Sabinenſium ante Vrbem conditam, fuit oppidum: tamen primũ habuit incrementũ ſub Auguſto Cęſare: qui apud eam claſſem tenuit, perpetuò anni tempore expeditam: quò aut ſubitis in tumultibus, aut deſtinatis in bellorũ apparatibus, Illyricum, Epirum, Macedoniam, Achaïam, Propontidem, Pontũ, Cretam, Cyprũ directa nauigatione celerius petere poſſet, quàm ſi ex Vrbe, aut alijs Italiæ littoribus ſoluiſſet. Fuitq́ maxima Rauennę amplitudinis acceſſio oppidũ Claſſenſe: quod militum, turmarumq́ eius claſsis cauſa, à mercatoribus, conuenisq́, ſecundùm portus Candiani littus ædificatum: multis fuit poſtea annis populo, & quidem diuitę frequentatum. Rauẽnam item à Tiberio Claudio Germanico cinctam fuiſſe muro, qui nunc extat, indicant literæ ad portam ciuitatis. Sed hæc alibi. Super omnia Theodorici Regis pacatam urbem Romam, Italiamq́, Regentis mora tanto tempore illic facta, multũ profuit huic Vrbi. Quandoquidem præter ędem beati Martini, de qua diximus, columnis marmoreis è Conſtantinopoli, & alijs marmoribus, tùm ex Vrbe, ex palatio Pinciano, tùm etiam aliundè auectis, Rauennam Princeps prædictus ornauit. Qui Aquæductum quoq́ eiuſdem ciuitatis, cuius nullũ extat ueſtigiũ, inſtaurauit. Proſpexit etiam prudentiſsimus Princeps Theodoricus, externarũ gentium, à quibus ſolis tunc ſibi in Italiam timendum fuit, irruptionibus: & Herulis, poſt occiſum Odoäcrem, ut oſtendimus conſeruatis, nouum Regem conſtituit. Cuius nomen nõ exprimit Caſsiodorus: quem Regem cum ſuis Herulis, in extremis Italię partibus, apud Auguſtam pretoriam, & ſub Alpibus, Apenninoquè habitare permiſſum, ipſe Theodoricus in filiũ adoptauit. Clodouei Regis Francorũ filiam, nomine Adelfledam, Theodoricus in uxorem accæpit. Sororem uerò ſuam nomine Amalafredam, Honorico Vuandalorum, & filiarũ unam Alarico Vuiſigotorum, alteram Gundibaro Burgundionum, neptemquè Amalabergam Hermimfredo TVRINGORVM Regibus, in matrimonio coniunxit.

Rauenna olim Sabinenſiũ urbs

Theodorici Regis, & ſuorũ deſponſationes & matrimonia

Euchario

Euchario etiã nobili ex Baltorũ proſapia oriundo, qui Veterici fuit fi-
lius, tertiã filiã Amalaſuintam in uxorẽ tradidit. Quo Genero per ali-
quot quibus ſupuixit años, tanq̃ filio uſus fuit. Poſſedit uerò ex priſ-
co Romanorũ Principũ inſtituto, adminiſtrauitq́ Rom. Imperij pro
uincias Occidentales: quæ à nullis dictarũ gentiũ Regibus tenerent.
Necdùm enim unq̃ cum Francis, Burgundionibus, & Vuiſigotis bel
la ſuſcepit: ſed eos, aliosq́ exteros Imperij oppreſſores, quoad potuit
ſimul in pace continuit: miſsis Oratoribus, qui cum Epiſtolis, quę ex-
tant, ne aliqua inter eos nata diſſenſio, Cõſtantinopolitanis Imperato
ribus, Romanisq́ uiam faceret ad iura Imperij readſumenda.

Quibus gentibus Theodoricus Rex ſuperatis, Imperium Occidentale auxerit. Caput. xv.

SED in Hiſpanijs nulla ui armorũ, quod quidèm lectũ — *Hiſpania.*
ſit, captis: inde eum ſcimus aliqua tenuiſſe: quòd Caſsio-
dori extãt decreta, ad Hiſpaniarũ gubernationem edita.
Extant & literæ ad Magiſtratus in illis conſtitutos datæ. Quanquàm
ſuſpicari poſsit: gubernationẽ Hiſpaniarũ inde proceſſiſſe: qa is Prin-
ceps ſuſcępit curã Vaſconiæ eripiendæ Francorũ manibus: & poſtea
pro Generi filio conſeruandæ. Cùm enim Clodoueus Francorũ Rex
(quod ſuo loco oſtendet infra) Alaricũ Vuiſigotorũ Regem, in cam-
pis Vaglodenſibus interfeciſſet: Vaſconiamq́ cum aliquot Hiſpaniæ
partibus accæpiſſet: Theodoricus Rex arma induit in ſocerũ, pro Ge-
neri ultione. Quo in bello Franci ad. xxx. hominum milia deſyderati — *30000 Francorum Theodor. cædit.*
ſunt: qui Vaſconiã, Hiſpaniamq́, pro Amalrico Alarici filio, non par
uo tempore gubernauit. Siciliam uerò, & adiacẽtes Italię Inſulas, Dal — *Sicilia.*
matiã, Liburniamq́, & Illyrici partẽ in Adriaticũ uergentẽ, armis ob- — *Dalmatia.*
tinuit. Duxitq́ paratiſsimã expeditionẽ trans Alpes, et Prouinciã Ro — *Liburnia.*
manã primùm. Poſt Rhodano tranſmiſſo, Narbonenſem Galliã, ac ea — *Illyricum.*
Galliarũ loca, quæ extra Burgundiã ad Teutones ptinẽt, exceptis Al- — *Alpes.*
uernis, Regno ſuo adiecit. Quas quidèm Prouincias, ciuitatesq́, The — *Galliæ partem.*
odotus nepos eius, qui poſtea fuit tertius gentis Oſtrogotæ Rex, mul
to tempore adminiſtrauit. Extatq́ Theodorici Epiſtola, per quã Are
lati mœnia iuſsit ſum̃a diligentia inſtaurari. Pannoniam itẽ Sirminen- — *Pannonia.*
ſem, tanto prius tempore ab exteris laceratã: & Noricos (qui nũc ſunt — *Norica.*
partim Auſtrani, partim Boiarij, Regno ſuo adiũxit. Quibus Prouin
cijs Coloſſum ciuem Romanum, à Senatu Romano Præſidem dari
uoluit. Nam poſt eius ex Thracia profectionem: Bulgari relictis ſedi-
bus, quas ad Danubij ripas ſecundum Pannonias & Noricum habe
re conſueuerant, tunc Thraciam deuaſtabant. Nec poterat tunc re-
ſiſtere Imperator Zeno: cùm propter cæteram Imperij debilitatem,
tùm quia

Italiæ clauſtra.

tùm quia temporibus illis Conſtantinopolitana urbs maximo cōflagrauit incendio. Quinetiam Theodoricus futuris prouidens temporibus, clauſtra Italiæ, ab ipſo Alpium maritimarum initio, uſq; ad Tridentinos montes, attribuit Gotorum Proceribus inhabitanda. In tramitibus autē, per quos ipſe, & cæteri exteri erant ingreſsi, oppida excitauit: ciuitate, cui nunc Tridento eſt, eratq; tunc nomen, muro cincta, & Veruca arce, ad Norici & Italiæ fines, eò in loco cui nunc Montifalconi eſt nomen, à fundamento ædificata.

ℂ Pacem ſub Theodorico, tandem Pontificis ſummi electio turbat. Caput.xvi.

HACTENVS quieta Romanis ſub hoc Principe fuêre tempora. Initium autem turbationis ab ipſis exorit̄, in Ro-

Sciſma.

mani Pontificis electione. Nam Anaſtaſio decedente, ſcinditur populus in binas ſententias. Nam alij, quorum ſententia finaliter præualuit, utpote maiori ſubnixa ratione, Symmachū uoluêre Pontificē: Alij uerò Laurentiū quendā præferebant. Delata res eſt Rauennā ad Regem Theodoricū. Et quamuis in Eccleſiaſticis rebus, ſuū non eſſe iudiciū agnoſceret: conciliandis tamen partibus operas impendit: & Symmacho quidèm Rom. Pontificatū, Laurentio minorem eſſe dandū arbitrabatur. Compoſita pax uidebat̄: ſed tartarea Romanis inceſsit inſolentia, ad tumultū redeuntibus. Inuenit utraq; pars Cōſulares defenſores: ſed Symmachi partem fouentes, ſolæ innixi defenſioni, ab uindicta & iniurijs abſtinuere. Laurētij uerò propugnatores, parem in uirgines ac ſacerdotes inmanitatem exercuêre. Multū innoxij ſanguinis profuſum. Nec quieuêre tumultuantes, quóad ſupereſſet Idolum cui ſtuderent. Cùm uerò Symmachus coràm Synodo ſe de obiectis purgaſſet criminibus: una omnium uoce damnatur Laurentius.

ℂ Ad Vuiſigotos redit Autor. Alaricus eorū Rex, ab Clodoueo cadit. Cuius uindictam ſumens Theodoricus, 30000. Francorum proſternit. Caput.xvij.

WISIGOTORVM commemorationem Regū aliquandiu intermiſſam, locus hic depoſcit. Nam hoc tempore multū apud eos innouatū eſt: tranſlatæ ſunt itē Regni ſedes. Nā Alaricus Eurici filius, patri decedenti ſurrogat̄ in Regnū: tenuitq; per años aliquot, quę accęperat paternę ditionis. Huic filiā dedit Theodoricus Rex Italiæ. Qua affectione deuinctus, cùm Clodoueus (quē alij uocant Ludouicū Francorū Regem. erat enim binonius: quę res errorem legenti creat) Siagrium Romanū, Ducē Sueſsionis urgeret bello:

Alaricus Rex cadit.

& ille tanto impar Regi, bello uinceretur: confugit ad Vuiſigotorum Regem Alaricum, Theodorici Romanorum & Italię Regis Generū.

Ille

Ille confugiētem defendit. Inde omnem belli molem in ſe uertit. Concurritur utriuſq; gentis totis uiribus. Sed tum cadente Alarico, cedunt Goti. Franci uictores, uſi uictoria, uictos perurgent Toloſa, & quicqd intra Pyreneum eſt cedere: urbes & oppida Franci ſumunt in deditionem: Alias ui captas, diripiunt. Theodoricus Italiæ Rex ubi comperit: pro Genero bella ſuſcepit in ſocerum. Tenebat enim filiam Clodouei coniugem. Miſſoq; Duce cum expedito exercitu, graui bello Francis congreditur. Cæſa ſunt tum uno in prælio Francorum. xxx. milia. Sed tamen urbium & oppidorum ditioni Franci non cedebant. Itaq; ex hoc die auguſtatum eſt Gotorum in Hiſpanijs Regnum. Francorum clades.

¶ Amalricus patri ſuccedit. Clodoueus Francorum Rex, Vuiſigotos cum Aluernis ſuperatos, Arrianę hęreſi, non minus quàm Genti inuiſus, uindicat. Cuius audaciam Theodoricus Italiæ Rex refrænat. Caput. xvi.

AMALRICVS admodum puer, cæſo patri ſurrogatur in Regnum Vuiſigotorum, aui materni uiribus defenſus. alioqui inſolenti Francorum Imperio reſiſtere non ualens. Aſsiduè enim Franci Vuiſigotis infeſti permanſere: propter Arrianam hæreſim, quæ in ea gente diu permanſit. Clodoueus autem poſtquàm ad Chriſti confeſsionem peruenit: ſynceram, & catholicam induit religionem: non minus ob CHRISTI honorem Arrianis, quàm incredulis infenſus. Cùm graui prælio urgeretur, diuo Martino, cui inſederat, caballum deuouit, ſi uictor euaderet. Voti compos factus, Martino diuo equum obtulit: & pręcio conſtituto, centum aureorum, cum equus dimitti non uideretur, ducentos impendit: & tum iumentum iam liberum ſequitur expectantem. Tum Rex, Bonus inquit Martinus adiutor eſt, ſed ſtipendio pręcioſus. Procerum quoq; conſilio apud Pariſios habito, cùm ſatis de gerendo bello eſſet conſtitutum, uouit baſilicam Principi Apoſtolorum (quæ nunc eius in ciuitate inſignis uiſitur) ſi uictoriam de fidei hoſtibus obtineret. Igitur Vuiſigotis Aluerni, originem ſuam in Italos referentes: Romanæ Reipub. fidem ad ea uſq; tempora ſeruaturi, tùm etiam bello adhæſere. Ideoquè Apollinare quodam Romano, qui dudum apud Aluernos fuerat, hortante: Vuiſigotorum, ut diximus, partes ſunt ſecuti. quoniam eis ſeruauerāt pacem à Conſtantio Comite conſtitutam. Commiſſumquè eſt prælium: in quo Vuiſigotis & Aluernis ſuperatis, utriuſquè partis Ductores cæciderunt. Secundum id pręlium miſit CLODOVEVS Theodoricum filium ſuum ex ancilla ſuſceptum, in Albienſes, Rutenoſquè Vuiſigotorum ſubditos: ac in Aluernos, ut diximus ſocios. Quibus ſubactis, & Fran-

Amalricus Rex.

Clodouei Religio.

Vincuntur Vuiſigoti à Francis.

& Francorum Regno additis,in Toloſam adhuc caput Regni Vuiſi gotorum, Vaſconiamq́;,quod proximè diximus,Theodoricus arma conuertit. Amalricus uerò,quem Alaricus unicum habuit filium,ſeſe intra Pyreneũ communierat. Quarè licet Toloſam, cum paternis theſauris,& Vaſconiam amiſerit:Hiſpaniam tamen ulteriorem,cum Pyrenei ſaltibus prout pater poſſederat,defenſauit. Cunq; pacem obnixè peteret : procliuis in illam primo fuit Clodoueus : & tamen paulò poſt Arrianam hæreſim audiens,in Eugloſina, & Burdegalla ciuitatibus, magis quam alibi in Vuiſigotorum Regno feruere: eas egreſſus ciuitates cœpit:diripuitq́;,& cæde Vuiſigotorum, ciuiumq́; qui hære ſi abrenunciare diutius recuſarunt,commiſſa, Epiſcopos & illis catholicos inſtituit. Ea cùm eſſent Imperatori Anaſtaſio renunciata:gauiſus eſt,ultionem de Vuiſigotis Imperij ſui euerſoribus eſſe ſumptam temporibus ſuis. Et ob eam rem benè geſtam, Clodoueo Regi tunicã blaſ ctam,epiſtolasq́; miſit:in quibus eum Patricium,Conſulemq́; appellauit. Erat Turonis Clodoueus, quando tantũ ab Imperatore Romano munus accæpit. Quare uotis ritè ſolutis,poſt ſolennes Chriſtianorum cerimonias,eam induit ueſtem:& ſedens in equo,numos in multitudinem,quæ magna ex Francorum Regno ad id ſolenne conuenerat,diſperſit. Acclamauit uerò hunc multitudo:non patritium fore,& Conſulem ſolùm,ſed Auguſtum etiam Clodoueum. Qui ea ſociatus pompa,Pariſios accedens,eorũ urbem tunc primo Regni ſedẽ Francorum, prout in hunc diem eſt,ſeruatum forè conſtituit. Quæ intellecta Theodoricus Oſtrogotorum Rex,tunc in Italia potẽtiſsimus, ægerrimè tulit:uel quia ſoceri Clodouei audaciam damnauit:uel,quod magis eſt ueriſimile,indignè tulerit, tantam illum cum Romanorũ Imperatore amicitiam coniunxiſſe,ſuper omnia uerò,quòd nepotem ex filia Amalricum,patria poſſeſsione depulerit. Itaq; Theodoricus coãctis lectiſsimis quibuſq; militibus,qui ad.80.armatorum milia fuêre, maiori parte ex Gepidis: Ilbiam Comitem præfecit Ducem. Eique in Vaſconiam ducenti,occurrerunt Franci,quos Clodoueus prouinciæ illius præſidio deputauerat. Commiſſum eſt autem prælium utrique exercitui periculoſiſsimum. Superiores autem fuerunt Itali Regis copiæ:& Francis,qui in Vaſconia erant.xxx. hominum milibus profligatis,magnaq́; parte cæſis,recuperata eſt,pro Amalrico, defuncti Alarici filio Vaſconia,quam illi certo tempore Theodoricus,prout ſupra diximus,proprio Oſtrogotorum præſidio defenſauit. Quia uerò exercitus,quem Ilbia Oſtrogotus,in Hiſpanos Vuiſigotos duxerat,per Liguriam tranſiens,eam afflixerat prouinciam : Tribunus aliquot annorum Liguſtinos frumenti copia ex horreo publico donauit. Quo in tem=

Arrianæ ſectæ ultio.

Victoriæ Pompa.

Francorum clades.

In tempore ut aduerſus omnes motus, qui per Hiſpanias, aut Gallias orirentur, paratior foret: naues omni in maritima Italiæ ora, nouas fieri, & Rauennam duci curauit idem Rex Theodoricus.

¶ Theodoricus Arriana ſecta infectus, Pont. Ro. Ioañem cum Symmacho, Boëtio, & Romanis aliquot, tyrannide necat. Tum uitam & ipſe finit. Caput. xix.

THEODORICVS autem Italiæ aliâs Rex optimus, labem unam Religionis non emendauit. Nam Arrianam hæreſim, quam ex Valente Imperatore, omnis ea natio imbiberat, pertinaciter ſeruauit. Iuſtinus aũt Imperator, hęreſum radicibus per Orientem extirpandis intentus, Eiecit oēs ſectæ illius Epiſcopos: priuauitq́ʒ commiſsis Eccleſijs ſacerdotes. Tulit eam rem grauiter Theodoricus Arrianus. Hinc optimos ciues Romanos Symmachum, & Boëtium ſuſpectos habuit: eosq́ʒ exacto Conſulatus anno, deferentibus Opilione, et Gaudentio factioſiſsimis ciuibus, Papiam relegauit. Quo in tempore Theodatum nepotem, ex Narbonenſi prouincia reuocans, Etruriæ præfecit: cuius prouinciæ nonnullas illi urbes attribuit iure proprio poſsidendas. Et ne Romani ciues ob Symmachi & Boëtij relegationem, de ſolita benignitate diffiderent: Rex Senatui permiſit, unum ex gente patricia mitterent, Theodato in Narbonenſi prouincia ſucceſſorem. Et tamen eo qui ſecutus eſt anno, Ioannem ſummũ Pontificem, Agapitum, & Patritium Conſules, ac Theodorum, ac Importuium, alterumq́ʒ Agapitũ, Senatores, præſtantiſsimos ea tempeſtate uiros, Roma eijcere, & omnino tollere conſtituit. Idq́ʒ ut aliqua ſimulatione tectus faceret: ipſos Legationis nomine miſit Conſtantinopolim ad Iuſtinum Imp. Vtq́ʒ eam Legationis ſimulationem melius concinnaret: Eccleſię Rauennatis Epiſcopum, ipſis Oratoribus adiunxit. Fuit uerò Legationis ſum̃a: ut agerent cum Iuſtino Imp. de Epiſcoporum, Sacerdotumq́ʒ eiectorum reſtitutione. Qua denegata, aut diutius dilata: ſeſe cominatus eſt, omnem Italiam, & urbem Romam cędibus et incendio uaſtaturum. Appulſa Conſtantinopolitanæ terræ naui, quę tantos detulerat Oratores, Iuſtinus cum cleri & populi pompa obuiam eſt progreſſus: ad Pontificisq́ʒ pedes proſtratus, illum pro DEI Vicario adorauit. Is ſummus Pontifex, maximis honoribus introductus: mandata ſimul cum Romanis conſulibus, Senatoribusq́ʒ, & Rauennate Epiſcopo expoſuit. Quibus ab Imperatore auditis: magna utrinq́ʒ dicentium, audientiumq́ʒ commiſeratio oborta eſt. Hinc fideí cauſa, ſi Arriani tolerarentur: Illinc Vrbis, & Italiæ deſolatione, ſi impio Regi non ſatisfieret, animos diſtrahentibus. Vicit tamen grauiſsimorum in quibus timor Domini ſanctus permaneret, uirorum ſententia:

Theodoricus Rex Arrianus.

Theodatus.

Tyranni ingenium.

Legationis Theodoricus ſumma.

Humanũ, frugíq; cõ ſilium. tentia: poſtponendam, quæ ad tempus in integrum reſtitui poſſet, fi frugiq; cõ dei cauſam: Vrbis & Italię ſaluti: quarum populos gladio occiſos, nulla poſſet Principum, nulla Pontificum, aut Conſulũ potentia reſtaurare. Sic dimiſſurus Oratores Iuſtinus; ut in illorum honore ſuo item conſuleret: à Ioanne Pontifice, Conſulibus Romanis, Senatoribusq; ſubminiſtrantibus, uoluit coronari. Adduxerunt uerò impenſi effuſius Pontifici, & Romanis, à Iuſtino honores, Theodoricum maiorem in ſuſpicionem. Et qui prius ſumma dignißimus laude, tot per annos, melioribus quos ante acta tuliſſent ſecula, Principibus Romanis æquari meruit: ad extremum uitę, flagitijs ſe inquinauit. Nam tentos Rauennæ Ioannem Pontificem, Conſules, & Senatores Romanos, famis cruciatu in carcere occidit. Boëtium uerò, & Symmachum in Papia, ubi aliquot exulauerunt annis, iuſsit iugulare. Quo tempore Ecleſius Rauennæ Epiſcopus, ab infauſta illa Legatione reuerſus, Baſilicam ſancti Vitalis, quæ nunc Rauennæ inſignis uiſitur, ſimul cum Iuliano Argentario exędificauit. Factum autem uidetur, in crudelitatis, qua Theodoricus mores ſuos uerterat, ultionẽ: ut apopleſi, ſiue ut uult Agnellus, uentris profluuio interierit: nonageſimo octauo die poſtquàm Romanus Pontifex Ioannes, & Romani illi obierant: atq; anno duodequadrageſimo, poſtquàm Italiæ dominio potitus erat. Quanquã Procopius in belli Italici aduerſus Gotos principio refert: Theodorico poſt occiſos Boëtium et Symmachum cœnanti, cùm eſſet caput piſcis oblatum, horrendam in illo uiſam Symmachi faciem: quæ labro inferiori mordicus apprehenſo, ſibi toruis oculis minaretur. Eoq; conſternatum pauore, Regem incidiſſe ægritudinem, in qua ię iniquitatem ſuam confeſſus fuerit: quòd ſcilicet Pontificem uirum ſanctum, & cum eo alios inſignes Romanos ciues, tunc maximè præſtantiſsimos uiros, Symmachum & Boëtium, ad perditorum hominum ſuggeſtionem occiderit: & paulò poſt eam confeſsionem expirauerit. Simile, certiusq; teſtimonium inflictæ ſubitę mortis Regi Theodorico, ad pœnam iniquitatis, affert Sanctæ Eccleſię Doctor Gregorius, in Dialogo, ubi ſcribit: Solitarium magnæ uirtutis uirum, apud Lipparim inſulam in eremo habitantẽ, qua die functus eſt Rauennę Theodoricus, Goto cuidam nobili tunc dixiſſe: uiſam à ſe Theodorici Regis animam, quæ à Ioanne Rom. Pontifice, & Sym̃acho, quos per id temporis occiderat, in ollam Vulcani mergẽda portaretẽ.

Theodorici in Pont. Max. & Legatos tyrannis.

Theodorici mors.

¶ Amalaſuinta, cum Atalarico octenni filio, qui primis iuuentutis annis per educatores facilè corrumpebatur, Regno ſuccedit. Verùm, mortuo Iuſtino Imperatore, in ſe ductores filij, morte animaduerſum eſt. Caput. xx.

AMALA-

AMALASVINTA filia Theodorici, uidua, cum Atalarico filio ſuo, quem ex Euchario Oſtrogoto magnæ Nobilitatis uiro ſuſceperat, octauum ætatis annum agente, in Regno ſucceſsit. Adhibuit uerò prudẽs Regina ſingularem in ſubditos cùm humanitatẽ, tùm diſtrictionis moderationem: quæ cum Gotos ſçuerẽ ne quenquã lęderent, contineret: laxiore quàm Theodoricus fecerat gubernatione eſt uſa. & inter alia quæ reſcidit à genitore facta, filijs Symmachi & Boëtrij patrimonium reddidit. Sed Atalaricũ filium ea erudiri, et Romanorum moribus & diſciplinis imbui diligentia curare cœpit: ut facilè inoptimum Principem fuerit euaſurus: niſi tres Goti illius educatores, rapinis quibus aſſueti erant, inhiantes prudens id Reginæ conſilium præ uertiſſent: Non placere Gotis dicentes, eorum Regem ſub præceptoribus uiuere: formidinẽ ſibi per uerbera, minasq́ incutientibus: cùm econtrà expediret, uitam inter Gotorum duriciem acturũ, omni ſolutum maiorum reuerentia, interq́ cöęquales uiuentem, arma & equos tractare: qbus animi uigor, generoſitasq́ à maioribus accepta, indies augeatur. Quę cum Amalaſuinta, Barbarorum inſidias timens, libenter audiſſe ſimulaſſet: Atalaricum paulò maioribus permiſit educandum. Tametſi ſodales, puerum omnibus ſtatim uitijs infecerunt: matri tamen obſequens erat. Quod cùm Gotos educatores ſuos terreret, Iuſtini optimi Imperatoris uirtus, in quam Theodorico etiam potentiſsimo Regi, ut oſtendimus, ſuſpectã, Romanos, Italiæq́ populos reſpicere formidarent. Hinc pacẽ cum Francis, Vuandalis, Vuiſigotis, Burgundionibusq́, et alijs exteris à Theodorico paratam, communi conſilio conſeruauerunt. Turbauit uerò hanc Reginæ et Nati concordiam mors Iuſtini Imp. quæ ad finem primi illorum Regni añi, Lampadio et Orreſte conſulib. ſecuta eſt. Siquidẽ ea in rerũ, animorumq́ commotione quam Principum mutationes efficiũt: Atalaricum ſodales, metu Imperatoris liberati, facilè in laſciuiorem uitam trauſuerſum egerũt: adeò, ut nedum matrẽ non audire, aut alloqui dignaretur. quin potius parari illi inſidias paterec̃. Quibus artibus cùm ſe priuari Regina Regno uideret: Theodatũ primùm ſibi ex gente Amala conſobrinum, multas per Etruriam ciuitates tenentẽ, & eam adminiſtrantem prouinciam: qui & ipſe pueri ſeductoribus conſentiret: coërcuit, pecunijs mulctatũ, diſſoluendis Etruriæ populis: à quibus repetundarum fuerat accuſatus. Inde filio Atalarico cũ ſodalibus Romæ relicto, Rauennam ſe contulit. Et cùm nequiret filium à pernicioſa uita reuocare: quod proximum fuit, tres Gotorum Proceres, qui malorum conſiliorum puero ſuaſores erant, interfici curauit. Eam autẽ dicit Procopius,

Amalaſuinta Regina.

Regiæ iuuẽtutis ſeductores.

Iuſtini Imp. mors.

Iuſtiniano Imperatori, quẽ Iuſtinus ex ſorore nepotẽ reliquit ſucceſſo rem, ſuaſiſſe Italiæ recuperationem. Quod cùm à prudentis fœminæ, quam omnes Scriptores ſummis efferũt laudibus, uita & moribus abhorreat: & nullus alius uel tenuiter innuit: uerò ſimile non uidetur.

Atalarici Regis mores & Decreta. Caput. xxi.

Atalaricus Rex.

ATALARICVS ergò paulò adoleſcentior, Theodorici ex filia nepos, cõtempta matre, gubernacula præripit. Sed hũc inquinatiſsimis fuiſſe moribus, teſtantur

Caſsiodorus ab Epiſtolis Regis.

Scriptorẽs. Caſsiodorus autẽ, illum omnia in exemplar aui Theodorici geſsiſſe: & quandoq; etiam melioribus conſilijs, cùm etiam illius Epiſtolarum magiſter eſſet, teſtatur. Siquidem licet Arrianus eſſet: Bonifaciũ, et Ioannem, cui etiam Mercurio nomen fuit, ſummos Pontifices: quos ſua habuerũt tempora: non ſolùm ipſe proſecutus eſt fauoribus et honore, ſed et à Romano Senatu, ac Populo honorari curauit. Decreta cuius extãt. De Epiſcopis à Romano Pontifice,

Atalarici decreta.

& nullo alio orninandis. De rebus ſacris à nemine diſtrahendis. Et demum, De Eccleſiaſtica libertate ſæuerius conſeruanda. Ciues etiã Romanos, & Italię populorum urbes frequentare: ac bonis Artibus operam dare edixit. Stipendia in urbe Roma liberaliũ Artium, Præceptoribus quod multis annis fuerat neglectum, conſtitutis: et inchöatam à Theodorico publicorum Vrbis ædificiorum inſtaurationem, adeo continuauit: ut marmora oportuerit aliunde aduehi, quę in ruinis inceperãt deeſſe. Nec quicquàm ab eo conijcimus perperam factũ: prę ter Opilionis, Symmachi & Boëtij delatoris, ſublimationẽ, ad Comitiuã ſacrarũ largitionũ: quę uideẽ fuiſſe Ærarij pręfectura. Titubauit tamen ad extremũ pueri Regnũ: ob Francorum, Burgundionumq; in Italiam aduentum. Qui hunc maximè in modum fuiſſe uidetur.

Atalarico uita functo, Regina Theodatum Regni conſortem aduocat: qui Italiam externo hoſte pulſo, liberat. Caput. xxij.

CLODOVEO Francorũ Rege mortuo, Clodomir, Childebertusq; eius filij, in Regni paterni diuiſione, partes Burgundionũ Regni, Alemannorumq;, quas occupauerat Clo

Metenſium Rex Theobertus.

doueus: & quæ què in Alpibus ad Italiam ſpectant. Theoberto eorũ nepoti, quẽ in Regem Metenſibus conſtituerũt. cùm illi benè uellent: ipſi locis cedentes, regendã, poſsidendamq; dederũt. Is itaq; Theobertus adoleſcẽs, rapinis pridèm aſſuetus, utpote quem Theodoricus pater, in Alemannorũ expeditiones duxerat: Prouinciã Romanã, cuius caput eſt Maſsilia uexauit: quę Regis Italici eſſet. Quod cùm intellexiſſet Amalaſuinta: ad Reges Francorũ mittit: pícula oſtendẽs, ab Imp. Iuſtiniano

Iuſtiniano tunc florente imminentia: ſi Romanæ Reipub. Prouincia rum inuaſores, pręſertim Italię propinqui, bellis inuicem diſsiderent: fœderaq́ inter Atalaricum filium, & Theobertum fieri impetrauit. Etſi uerò qualia fuerint fœdera, non ſatis compertũ habeamus: tamen conſtat, Theobertum, Romanam Prouinciam in uim ipſorum fœde rum tenuiſſe. Acceſsit etiam pueri Regis incomodis: quòd Theoda tus, ob accęptam à Regina Amalaſuinta iniuriam: & quia Francos, Burgundionesq́ uicinos Italiæ ſolos timeret: cum Iuſtiniano (prout Autor eſt Procopius) egit: ut Italiæ receptã per Etruriam, manus inijciens, pecunijs ſe ditaret: quarũ adminiculo, ocioſam in Conſtantino poli uitam ageret. Sed eam Reginę animi perplexitatem, et Theodati cogitationes, in noua mutauit conſilia, Atalarici Regis obitus. Octa uo enim quàm cum Regina matre Regnum aſſumpſerat año, defun ctus eſt. Tunc Amalaſuinta commodius ſibi proceſſurum gubernati onem arbitrata: ſi quempiam aſſumeret adiutorẽ: Theodatum ex gen te, ut diximus, Amala, ſibi conſobrinũ, ad ſe uocauit: & multis in eam ſententiam dictis: ut facilè potuerit homo cupidus, illatam mulctæ iniuriam anteactæ uitæ potius, quàm Reginę ſimultati attribuere. Illum poſt reconciliatam gratiam, Regni conſortem declarauit. Erat uerò Theodatus Latinis, Græcisq́ literis eruditus: & inter Philoſophos, quibus operam impederat, Platonem maximè ſectabatur: qui, ut aſſe rit Caſsiodorus, temporum ſuorum hiſtoriam ſcripſit. Cæterum qui omni in uita iners, inconſtansq́ fuiſſet: tunc ætate iam grandior, adeò imbecillis, eneruusq́ fieri cœperat: ut nulli rei magis, præterquàm cu mulandæ pecuniæ, cui auidiſsimè inſeruiebat, uideretur idoneus. Et tamen Regina impellente, unicũ inito Regno edidit uirtutis munus. Nam dùm Amalaſuinta ipſum in Rauenna Regni conſortẽ forè con ſtituit: Theobertus Metenſium Rex, Burgundionum multa armato rum milia in Liguriam, atq́ Emiliam, Alemannorum uerò in Veneti am miſit: in quos delatus eſt cum Gotis, Italisq́ militibus Theodatus. Et licet multo minora fuerint, quàm de ſe per literas Caſsiodori ipſe prædicat: utrancq́ tamen gentẽ, nõ ſine illorũ cæde Italia expulit: atq́ etiam miſſo exercitu, quem utraq́ in expeditione habuerat, Prouinciam Romanam per Legatos receperat. Tegebat autẽ multum ipſius Regis ineptias, uirtus Reginæ, omnia adminiſtrantis.

Atalarici mors.

Theodatus Rex.

Auaricia Regis.

¶ Theodatus Rex, Reginæ ſolertia mirè prouectus, eam licet immeritam exilio relegat, ac truculenter interfici procurat. Caput. xxiij.

THEODATVS ergò, quia illum Amalaſuinta thoro dignatur, Regni conſortiũ meruit: & pro Rege cũcta

Theodati prouectus. Rex ipſe adminiſtrauit: conſilio, ut diximus, prudentiſsimæ Reginæ. Hinc illa proceſsiſſe uidentur, quæ Caſsiodori Epiſtolę oſtendūt prouiſa prudenter. Pax à Iuſtiniano Imperatore, & pariterá Francis Regibus, Theobertoq́ nepote: per datas multiplices Epiſtolas, miſſosq́ Oratores, etiam ex Senatu enixius petita. Hinc ſummi Pontificis ueneratio: & ſuſcępta accuratius cleri, ſacrarumq́ rerū protectio. Hinc aduecta magnis ſumptibus à Conſtantinopoli marmora, quibus Romā ornauit. Hinc liberalitas proceſsit, qua in Ligures, Æmilienſesq́, & Venetos uſus fuit. Ipſis enim populis, ob accępta à Burgundionibus, Alemañisq́ damna, tertię partis unius anni annonam, ex publico eſt largitus: quam quidèm annonā Ligures, et Æmilienſes ex Terdonenſi, Papienſiq́: Veneti ex Taruiſino, et Tridentino horreis accęperunt. Hunc etiam Regem, ſcribit Caſsiodorus, elephantos tunc ex ære, uia ſacra, ad naturalem beſtiæ magnitudinem extantes, qui ruinam minabantur, inſtaurari iuſsiſſe: ea ut uidetur ratione: quòd populi Romani conduceret animorū ſeruandę generoſitati: ſi pueri, adoleſcentesq́ beſtias intuerentur, in quas Maiores pugnare nō horruerint, decori inſeruientes. Sed cùm Theodatus rapinis, pro ingenij ſui uitio, manū appoſuiſſet: diſſuaſiſſetq́ illi primò: poſteà etiā obſtitiſſet Amalaſuinta: mox homo perditiſsimus, ſumā ingratitudine uſus, eam in lacus Vulſinenſium inſulā relegauit: occidiq́ permiſit à filijs & agnatis Gotorū Procerum, quos Atalarici corruptores, Reginam oſtendimus interfici curauiſſe. Tulerunt eam mortē ęgerrimè non Oſtrogoti modo, ſed & Romani, Italiq́ omnes: ut ſi aliquis apparuiſſet, ad quem tunc ſumma rerum deferri potuiſſet, fuerint, à Rege defecturi. Fuit nanq́ mulier illa (ſi Caſsiodoro credimus Autori grauiſsimo) inter primarias, rariſsimasq́ annumeranda. Quam ille dicit uidere, uenerandam: audire loquentem, fuiſſe miraculum. Quæ Græcis, Latinisq́ literis egregiè imbuta erat. Omnium gentium, nationumq́, quæ Romanum inuiſerant Imperium, linguam, ex illarū uernaculo uocis ſono loquebatur. Eā uerò tantæ grauitatis, tantę in ſimulando & diſsimulando prudentiæ prædicat fuiſſe: ut cùm diſcholos, inſolentésq́, & craſsiores cōpeſcere curaret, nullam illi ab ea offenſam perpeſſos & dicerent, & ſentirent. Vnde tantam comparauerat autoritatem, tantum ſibi conciliauerat omnium amorem: ut rem illi odioſam comiſiſſe, ſi etiam nulla timeretur pœna, nefarium duceretur. Ita illius morte poſt factū conſyderata, Theodatus anxius, Oſtrogotis proprio timētibus periculo, maximè memorantibus: exiſtimare cœpit, quantum emineret periculum, ſi Iuſtinianus ſumpta occaſione necis Amalaſuintæ, cuius uirtutem dilexit, Italiam inuaderet.

Reginæ relegatio, et interitus.

Eius laudes.

¶ Pro

¶ Pro placando Iuſtiniano, Legationem Conſtantinopolim Rex mittit Agapitum Pont. Max. Euticianæ hære ſis, coactæ electionis, pacis, & annonæ caritatis fit mentio. Caput. xxiiij.

ITAQVE placaturus Imperatorē, inter multas quas ad illum, uxoremq; Theodorā dedit Epiſtolas, unam accuratius ſcripſit: in qua Romam, Italiamq; loquentes facit: pacē optimo Regi, doctiſsimo Principi, Romę et Italię amantiſsimo, patri, mitiſsimoq; Domino implorarent. Et cùm eſſet uiſum in tanto timore ſuo, parum Senatores Romanos mittere Oratores: Agapitū etiam Pontificem ſummum miſit. Nec tamē illum commeatu in uiaticū iuuit. ut bonus Pontifex, uaſa aurea, argēteaq;, ex beati Petri ſacrario ſumpta, fœnori ſubijcere, quò pecuniā ab uſurarijs acciperet, ſit coactus. Quem cùm Iuſtinianus ſumma ueneratione in Conſtantinopolim deductū, de Euticiana hæreſi interrogaſſet: orta eſt inter eos de rebus fidei ultima diſſenſio. Iuſtinianus enim ab Antonio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſeductus: perijt eam labē à ſumo Pontifice confirmari. Cui nedum diſſenſit Agapitus Pontifex, ſed magno reſiſtens animo, illum pro Iuſtiniano appellans Diocletianū, reſipiſcere fecit: & Antonio hæreſis fautore eiecto, Mennam in Conſtantinopolitanū Epiſcopum ordinauit. *Iuſtinianus ſectæ Euticianæ.*

De pace uerò, cū mandata Pontifex expoſuiſſet: ita adulanter & ſimulatè reſpōdit: ut poſthac nimis ſibi ſecurus Rex Theodatus uideretur: multaq; ſit auſus, quæ illius ſtatū ad ruinā pertraxerunt. Siquidē Agapito quamprimū Romam redijt defuncto, Clerum Romanū (quod nullus ante illū tyrannus intentauit) Theodatus Rex, in Electionem quam faceret, illata ui, cōſenſum promittere coēgit: & pecunia per pactionem accæpta, Silueriū Pontificē creauit. Qua ex re cùm maximā conflaſſe inuidiam, & multos ſe delatū Conſtantinopolim iſſe comperiens: incæpit melioris uitæ inſtitutionem populo oſtendere: Tributis alicubi imminutis: & omnibus liberatis, qui fiſco obnoxij, aut delicti in Rempublicam comiſsi cauſa in cuſtodia tenerentur. *Siluerius Pont. Rom.* Eius tamen ineptiſsimi, & omnibus inuiſi Regis conatus maximè inanes reddere cœpit annonæ penuria, per uniuerſam Italiā orta, Cuius multò minorem, quàm Vini ſuſcæpit curā. Nanq; audiens in Veronenſi agro Acinaticū eſſe uinū, ſaporis, odoriſq; ſuauiſsimi: magnā eius uim, ſumo cū Fiſci impēdio Romā aduehi curauit. *Vinum Acinaticum.* Vinū etenim illud, aſſerit Caſſiodorus, colore purpureo fuiſſe Regiū, ſapore pręcipuū: dulcedo cuius ineffabili ſuauitate ſentiebat: cū tn̄ interim tactus eius dēſitate pinſueſceret, ut carneus liquor, uel potio edibilis uidereť. Sed añonę penuriā ſubleuandę cauſa factū eſt: ut ad Tribunos maritimos Venetiarum dederit

rum dederit Epiſtolam, quæ nouæ urbis Venetæ paulò ante inchõatæ, prima incrementa, qualia fuerint, ante oculos ponit: & haud ſecus deſignat, quàm ad tanti populi, tamq; excellentis urbis oſtendendam originem, tunc à Caſsiodoro, à Rauẽna oriundo, & qui locum inſpexerat, perſcripta fuiſſet.

¶ Theodati Regis, ad Venetos Epiſtola, pro annona ſibi mittienda. Caput. xxv.

CVM itaq; miſiſſet Theodatus Rex in Hiſtriam Laurentium quendam, procuraturum annonam, quæ Rauennam aduheretur, exercitibus & Italiæ populis diſtribuenda: dictis Venetiarum Tribunis in hæc uerba ſcripſit. Data pridem iuſsione cenſuimus, ut Hiſtria prouincia, uini & olei ſpecies, quarum præſente anno copia indulta perfruitur, ad Rauennatẽ feliciter dirigeret manſionem. Sed uos, qui numeroſa nauigia in eius confinio poſſidetis, pari deuotione grata prouidete: ut quòd illa parata eſt tradere, uos ſtudeatis ſub celeritate portare. Similis quippè erit utriq; gratia prouectionis, quando unum ex his diſſociatũ, impleri non permittit effectum. Eſtote ergò promptiſsimi ad uicina: qui ſæpè ſpatia tranſmittitis infinita: per hoſpitia quodammodo ueſtra diſcurritis, qui per patriam nauigatis. Accedit etiam cõmodis: quòd uobis aliud iter aperitur, perpetua ſecuritate tranquillum. Nam cùm uentis ſæuientibus, mare fuerit clauſum: uia uobis panditur per amœniſsima fluuiorum. Carinæ ueſtræ flatus aſperos cùm expaueſcunt: terram cum ſumma celeritate contingunt. Putantur eminus per prata ferri: contingit alueum non uideri. Tractæ funibus ambulant, quę ſtare rudentibus conſueuerunt. Et conditione mutata, pedibus iuuãt homines naues ſuas: uectricem ſine labore trahunt: & pro panno uelorum, utuntur paſſu proſperiore nautarum. Iuuat referre: quemadmodũ habitationes ueſtras ſitas eſſe perſpeximus. Venetiæ prædicabiles, quondam plenæ nobilibus: ab Auſtro Rauennã, Padumq; contingũt. Ab Oriente iocunditate Ionij littoris perfruunt: ubi alternus æſtus egrediens, modò claudit, modò aperit faciẽ, reciproca inũdatione camporũ. Hic uobis aquatiliũ auiũ more domus eſt. nanq; terreſtris modo cernitur inſularis: ut illic magis exiſtimes eſſe Ciclades: ubi ſubito locorũ facies aſpicis immutatas. Eorum quippè ſimilitudines per æquora longè patentia, domicilia uidentur ſparſa: quę non natura protulit, ſed hominum cura fundauit. Viminibus flexis illigatis, terrena illic ſoliditas aggregatur: & maritimo fluctui tam fragilis munitio, nõ dubitatur opponi: quando uadoſum littus, moles neſcit ejcere undarum: & ſine uiribus fertur, quod altitudinis auxilio nõ iuuatur. Habitatoribus igitur una

Theodatus ad Venetos.

Venetiarũ ueterum ſitus & mores.

copia

copia eſt, ut ſolis piſcibus expleãtur. Paupertas ibi diuitibus ſub ęqua
litate conuiuit, unus cibus omnes reficit, habitatio ſimul uniuerſa con
cludit. Neſciunt de penatibus inuidere, & ſub hac menſura degentes,
euadunt uitium, cui mundum conſtat eſſe obnoxiũ. In ſalinis autem
exercendis tota contẽtio eſt. Pro aratris, pro falcibus, chilindros uol-
uitis. Inde uobis fructus enaſcitur. quando in ipſis, & quæ non facitis
poſsidetis. Moneta illic percutitur uictualis, arti ueſtræ omnis fructus
addictus. Poteſt aurum aliquis minus quærere: Nemo eſt qui ſal non
deſyderat inuenire. Merito, quando iſti debet omnis cibus quòd po-
teſt eſſe gratiſsimus. Proinde naues, quas more animalium ueſtris pa
rietibus alligaſtis, diligẽti cura reficite. ut cùm uos uir experitiſsimus
Laurentius, qui ad procurãdas ſpecies eſt directus, cõmonere curaue
rit, feſtinetis excurrere. quatenus expenſas neceſſarias, nulla difficulta
te tardetis, qui pro qualitate aëris, cõpendiũ uobis eligere poteſtis
itineris. Hæc de Venetijs ex Epiſtola Theodati Regis libuit inſerere.

¶ Iuſtinianus Imp. in Theodatum expeditionem parans,
conditiones illi offert: quibus ſpretis, frùſta pa
cem petit. Caput. xvi.

PROINDE dum Theodatus Oſtrogotorũ Rex, ur-
bis Romæ, & Italiæ Regnũ ineptè ſimul & auarè admi
niſtrat, Italiamq́ Annonę inopia premere cœpit, Iuſtinianus Impera
tor expeditionem in Italiam deſtinauit. Quam quia diu durauit, & ua
ria, maximaq́ habuit belli facinora, mox exponemus. Nã bello Par-
thico proſperè geſto, per Belliſariũ in Aphricam copias miſit, expul-
ſis Vuandalis. Quod in ipſa Vuandalia dicemus. Prouinciam Roma
no recuperauit Imperio. Belliſario igitur poſt triumphum Aphricæ
Conſtantinopoli agente, Theodatus, qui reſciſſet, Iuſtinianum ſibi in
fenſiſsimum eſſe, cœpit ſolito magis angi. Et tamẽ qua erat ingenij tar
ditate, nihil ſolitò accuratius prouidit, ſed ad ſuas confugiẽs ineptias,
Oratores ad Iuſtinianum mittens, alias item Epiſtolas, quę extant, ad
illum dedit, in quibus pacem ab illo impetraturus, Romam, & Itali-
am inter cętera colloqui fecit. Et ſi Aphrica libertatis parte frui occępe
rat, non tamen debere Iuſtinianum optimũ Principem, Italiam, à qua
Imperij nomen, decusq́ accęperat, in eandẽ libertatẽ animis erectam,
motibus incertis exponere, qui inter oppugnandũ, defendendũq́ ne
ceſſario orirent. Iuſtinianus uerò reſpondẽs Regi, præ ſe tulit deſyde
rium Vrbis, & Italię liberãdę. Miſitq́ ad illũ Oratores: quorũ Legati
onis hęc ſumma fuit. Vt aut Itâlia, et eius Inſulis decedẽs, Cõſtantinopo Cõditiones
lim Theodatus ſe cõſecret, diuitias accępturus maximas, & in ocio, ꝙ Regi offę-
à teneris annis fecerat, Philoſophiæ operã daturus. Aut ſi id facere re- runtur.
cuſaret:

rum dederit Epiſtolam, quæ nouæ urbis Venetæ paulò ante inchoã-tæ, prima incrementa, qualia fuerint, ante oculos ponit: & haud ſecus deſignat, quàm ad tanti populi, tamq́ excellentis urbis oſtendendam originem, tunc à Caſsiodoro, à Rauena oriundo, & qui locum inſpe-xerat, perſcripta fuiſſet.

¶ Theodati Regis, ad Venetos Epiſtola, pro annona ſibi mittenda. Caput. xxv.

CVM itaq; miſiſſet Theodatus Rex in Hiſtriam Laurentium quendam, procuraturum annonam, quæ Rauennam aduceheretur, exercitibus & Italiæ populis diſtribuenda: dictis Venetiarum Tribunis in hæc uerba ſcripſit. Data pridem iuſsione cenſuimus, ut Hiſtria prouincia, uini & olei ſpecies, quarum præſente anno copia indulta perfruitur, ad Rauennatē feliciter dirigeret manſionem. Sed uos, qui numeroſa nauigia in eius confinio poſſidetis, pari deuotione grata prouidete: ut quòd illa parata eſt tradere, uos ſtudeatis ſub celeritate portare. Similis quippè erit utriq; gratia prouectionis, quando unum ex his diſſociatū, impleri non permittit effectum. Eſtote ergò promptiſsimi ad uicina: qui ſæpè ſpatia tranſmittitis infinita: per hoſpitia quodammodo ueſtra diſcurritis, qui per patriam nauigatis. Accedit etiam cōmodis: quòd uobis aliud iter aperitur, perpetua ſecuritate tranquillum. Nam cùm uentis ſæuientibus, mare fuerit clauſum: uia uobis panditur per amœniſsima fluuiorum. Carinæ ueſtræ flatus aſperos cùm expaueſcunt: terram cum ſumma celeritate contingunt. Putantur eminus per prata ferri: contingit alueum non uideri. Tractæ funibus ambulant, quę ſtare rudentibus conſueuerunt Et conditione mutata, pedibus iuuāt homines naues ſuas: uectricem ſine labore trahunt: & pro panno uelorum, utuntur paſſu proſperiore nautarum. Iuuat referre: quemadmodū habitationes ueſtras ſitas eſſe perſpeximus. Venetiæ prædicabiles, quondam plenæ nobilibus: ab Auſtro Rauennā, Padumq́ contingūt. Ab Oriente iocunditate lonij littoris perfruunē: ubi alternus æſtus egrediens, modò claudit, modò aperit faciē, reciproca inūdatione camporū. Hic uobis aquatiliū auiū more domus eſt. nanq; terreſtris modo cernitur inſularis: ut illic magis exiſtimes eſſe Ciclades: ubi ſubito locorū facies aſpicis immutatas. Eorum quippè ſimilitudines per æquora longè patentia, domicilia uidentur ſparſa: quę non natura protulit, ſed hominum cura fundauit. Viminibus flexis illigatis, terrena illic ſoliditas aggregatur: & maritimo fluctui tam fragilis munitio, nō dubitatur opponi: quando uadoſum littus, moles neſcit eijcere undarum: & ſine uiribus fertur, quod altitudinis auxilio nō iuuatur. Habitatoribus igitur una

Theodatus ad Venetos.

Venetiarū ueterum ſitus & mores.

copia

copia eſt, ut ſolis piſcibus expleãtur. Paupertas ibi diuitibus ſub ęqualitate conuiuit, unus cibus omnes reficit, habitatio ſimul uniuerſa concludit. Neſciunt de penatibus inuidere, & ſub hac menſura degentes, euadunt uitium, cui mundum conſtat eſſe obnoxiũ. In ſalinis autem exercendis tota cõtẽtio eſt. Pro aratris, pro falcibus, chilindros uoluitis. Inde uobis fructus enaſcitur. quando in ipſis, & quæ non facitis poſsidetis. Moneta illic percutitur uictualis, arti ueſtræ omnis fructus addictus. Poteſt aurum aliquis minus quærere: Nemo eſt qui ſal non deſyderat inuenire. Merito, quando iſti debet omnis cibus quòd poteſt eſſe gratiſsimus. Proinde naues, quas more animalium ueſtris parietibus alligaſtis, diligẽti cura reficite. ut cùm uos uir experitiſsimus Laurentius, qui ad procurãdas ſpecies eſt directus, cõmonere curauerit, feſtinetis excurrere. quatenus expenſas neceſſarias, nulla difficultate tardetis, qui pro qualitate aëris, cõpendiũ uobis eligere poteſtis itineris. Hæc de Venetijs ex Epiſtola Theodati Regis libuit inſerere.

¶ Iuſtinianus Imp. in Theodatum expeditionem parans, conditiones illi offert: quibus ſpretis, fruſtra pacem petit. Caput. xvi.

PROINDE dum Theodatus Oſtrogotorũ Rex, urbis Romæ, & Italiæ Regnũ ineptè ſimul & auarè adminiſtrat, Italiamq́ Annonę inopia premere cœpit, Iuſtinianus Imperator expeditionem in Italiam deſtinauit. Quam quia diu durauit, & uaria, maximaq́ habuit belli facinora, mox exponemus. Nã bello Parthico proſperè geſto, per Belliſariũ in Aphricam copias miſit, expulſis Vuandalis. Quod in ipſa Vuandalia dicemus. Prouinciam Romano recuperauit Imperio. Belliſario igitur poſt triumphum Aphricæ Conſtantinopoli agente, Theodatus, qui reſciſſet, Iuſtinianum ſibi infenſiſsimum eſſe, cœpit ſolito magis angi. Et tamẽ qua erat ingenij tarditate, nihil ſolitò accuratius prouidit, ſed ad ſuas confugiẽs ineptias, Oratores ad Iuſtinianum mittens, alias item Epiſtolas, quę extant, ad illum dedit, in quibus pacem ab illo impetraturus, Romam, & Italiam inter cętera colloqui fecit. Et ſi Aphrica libertatis parte frui occępe rat, non tamen debere Iuſtinianum optimũ Principem, Italiam, à qua Imperij nomen, decusq́ accęperat, in eandẽ libertatẽ animis erectam, motibus incertis exponere, qui inter oppugnandũ, defendendũq́ neceſſario orirenť. Iuſtinianus uerò reſpondẽs Regi, præ ſe tulit deſyderium Vrbis, & Italię liberãdę. Miſitq́ ad illũ Oratores: quorũ Legationis hęc ſũma fuit. Vt aut Italia, et eius Inſulis decedẽs, Cõſtantinopolim Theodatus ſe cõſecret, diuitias accępturus maximas, & in ocio, ꝙ à teneris annis fecerat, Philoſophiæ operã daturus. Aut ſi id facere recuſaret: Cõditiones Regi offe- runtur.

cuſaret: bello quod ex tunc indictum ſibi eſſet, neceſſaria præpararet. Is uerò hominum ineptiſsimus, nec oblatis conſenſit conditionibus: nec ſe contra uim magis ſolito communiuit.

¶ Pax cum Regibus Franciæ conſcribitur. Belliſarius in Siciliam nauigat: Mundus Dalmatiam infeſtat, Solonamq́; urbem capit. Caput. xxvij.

IVSTINIANVS ubi ab Oratoribus ſuis factus eſt certior: Theodatum & ſi poſtulatis non feciſſet ſatis omnia negligenter prouidere: Belliſarium iubet, ſimulata in Aphricam nauigatione, claſſem ſoluere: & ea in Siciliam ducta, pro uiribus incumbere Inſulę recuperationi. Cauit tamē prius Imperator: ne cùm Vuandalos in Aphrica oppreſsiſſet, ſimilem intentaturus Oſtrogotorum oppreſsionē, aliâs Romano Imperio dudum inimicas gentes, in ſe concitet. Ad Clodomirem nanq́;, Childebertumq́;, & Clotarium Francorum Reges, ut & ipſi quieſcerent: & nepotē Theodebertum, Liguriam tenentem; quieſcere curarent: multa et maxima miſit dona. Additis literis, quarum fermè ſententia hæc fuiſſe uidetur. Grauè fuit hactenus, Oſtrogotorū Reges, qui Theodorico indigni ſucceſſerant tolerare, cùm propter illatas nobis penè per dies ſingulos iniurias: tū maximè, propter Arrianæ hęreſeos labē: qua urbem Romam, et Italiam inficere non deſinunt: Inſuper à nobis requiſitus Rex Thodatus: non reſipiſcit, ſed conuicia, iniuriasq́;, uir petulās adiecit. Quod cùm diutius ferre Chriſtianos Principes indignū ducamus: bellū illi indiximus: ſpem maximam uictoriæ in ueſtris, aliorumq́; principū Chriſtianorum uiribus, non minus quam in noſtris repoſitam habentes. Poſtquàm autem reges reſcripſerunt Epiſtolas, ſpem pacis facientes: Iuſtinianus Mundū quendā Ducem ſuum, cum copijs Dalmatiam inuadere imperauit. Et Mundus quidèm Gotis, qui Solonam præſidio tenebant, prælio ſuperatis, Solonā cœpit: inuoluitq́; tumultu Dalmatas omnes, Iuſtiniano ſubijci renitentes. Annos tunc urbs Roma duosdequinquaginta ſub Gotis Regibus: Theodorico. xxxviij. Amalaſuinta, & puero Atalarico octo: ac Theodato duos, adeò floruerat. ut nullam ipſa imperij inclinationem ultrò ſentire uideretur, quin appareret primùm, quem fortè creari contigiſſet excellētioris animi atq́; ingenij, ſiue Regem, ſiue Imperatorem, illius ſtatū ubiq́; ad integrum orbis Imperium poſſe redigere. Sed quę alluxit ob aduentum Belliſarij Ducis pręclari, & uiri certè optimi, ſpes libertatis, per Imperatoris Iuſtiniani auariciā atq́; ſocordiam, in contrarium ſucceſsit. Nanq; et libertas omnino perdita: & Vrbs intus, extraq́; diruta ac deſolata, ad ſtupendam calamitatem perducta eſt: Quòd ſequentia monſtrabunt.

Iuſtiniani conſiliū.

Solona capitur.

Roma ſub Gotorum Regibus ann. 48.

Iuſtiniani tempora mala.

Amalricus

¶ Amalricus Vuiſigotorum Rex, Arrianus, ducta Regum Franciæ Sorore Chriſtiana, à Childeberto ſternitur. Hiſpaniam is mouens, Toletum capit. Soror rediens uita fungitur. Caput. xxviij.

Vuiſigotorum ſeries.

SED intermiſſo paulisper Oſtrogotorum euentu, ad Vuiſigotos in Hiſpaniam reſpiciamus: ut quæ uno ſunt tempore patrata, una dicẽdi ſerie contexantur. Amalricus Rex, quem arma Theodorici aui, Regis Italiæ defenderunt: cùm magno præliorũ labore, ad paternam ditionem per Vaſconiã rediſſet: coniugio proximorum Franciæ Regum propinquitatem, & Regno ſuo ſtabilimentum perquiſiuit. Duxit enim coniugẽ Rotildam, Francię Regum germanam. Facilè aũt moribus conueniſſent, ſi de Religione ſenſiſſent idẽ. Nam illa erat Chriſtiana admodũ fœmina, quę nimis horreret perfidiã Arrianã: cui pertinaciter Rex inhæſerat. Mortuo quidèm Clodouco fortiſsimo Francorum Rege: Amalricus, dùm fratres, Clodouei filij, paternam ditionẽ partirentur: intentis ſingulis ad ſua, amittere uires per diſtractionẽ uidebantur: hic Rex in antiquam facilè irrepſerat poſſeſſionem. Vnde tollẽs animos ad Reges Francos, ea de re nuncium mittit: petitq́; eorum amicitia frui liceat: atq; ex eorũ familia ducere uxorem. Non indigna petitio Regibus uiſa eſt. Sororẽ illi dant coniugio uirginem. Quam Regio faſtu ſuſcęptam Amalricus liberaliter primùm, mox cõtemptiſsimè habuit. Quippè, qui ut diximus, Arriano ueneno imbutus, rectę fidei mulierẽ deſpiciebat: adeuntemq́; ex more Chriſtiano templa, contumelijs perſequebatur: lutoq́; peruiam à pueris mandabat contaminari. Id diu paſſa mulier, Regibus fratribus per literas ſignificat, quæ à uiro infideli toleraret: laturaq́; foret, niſi Amalrici petulantiam, temeritatemq́; compeſcerent. Crebro mulieris quæſtu perciti Reges, cogunt exercitum. Childebertus Rex unus ex his ſublimi uir animo, non expectato fratre, militem in Amalricum educit. Cognito quid in eum à Childeberto pararetur: magnam quam poteſt Amalricus manum, terra mariquè comparat: tueri ſe certus. Aduenientibus Francis hoſtiliter occurrit: & quanquàm militum numero inferior eſſet, in robore tamen ſuorum ſpem fouebat: qua præuia, & eximia uirtute, crebras ante uictorias comparauit. Pugnatum eſt æquis uiribus diu, acriterquè: ſed Gotis cedentibus, uictoria penes Childebertum fuit. Fugientem Amalricum dùm aduertit miles Francus: excitato calcaribus equo, hoſtem in fuga confodit. Qua re cognita, Rex Francus mediã petit Hiſpaniã: Gotos incredibili feruore perſecutus: donec Toletũ, ad amnis Tagi ripã, ualidiſsimã urbem acceſsiſſet. Quam obſeſſam, & à ciuibus nõ ſegniter defenſam, capit:

De hoc Rege ſupra libro eodem, cap. 18.

Amalricus Arrianus.

Cadit Amalricus Rex.

Toletum capitur.

captam

captam militi tradit diripiendam. Atq; ita ſorore recepta: et mox morbo dùm reducitur abſumpta, patrio ſepulchro conditur. Ita uacuè facta Gotici ſedes Regni, Regem alium ſibi depoſcit.

¶ Theuda Amalrico ſuccedit. Childebertus Cæſaraguſtam obſeſſurus, reliquijs S. Vincentij auertitur: cui ædes Pariſijs erigens, tandem moritur. Theuda uerò à ſuis interficitur. Caput. xxix.

Theuda Rex. THEVDA procerum uoluntate in Regnum ſurrogatur Amalrico, quod ille prolem maſculam nullam reliquiſſet: et Rege armorū peritiſsimo opus uidebatur. Nam Franci graues illis imminebant: necdū plenè recuperatis, quæ bello proximo in morte Amalrici perdidiſſent. Igitur Theuda uir militaris induſtrię peritiſsimus: integrando Regno quoād potuit inſtitit. Childebertus tamen Pariſiorū Rex, fortem illi manum ſępius oppoſuit: uicti, uictoresq; promiſcuè alternant. Peruenit aliquando Francus cum exercitu ad oppugnandam Cęſarauguſtam: quod Arrianam ibi perfidiam uigere putaſſet. Percunctatus autem hominem, quem in agris deprendit: quam ſequerentur urbis habitatores religionem? Catholici ne Chriſtiani, an Arriani forent? Ille pro captu ſuo, uir ruſticus, ut poterat reſpondit: Sanctam inibi in Deitate Trinitatem, & Vnitatem in Trinitate credi. Gauiſus Rex, hominē mittit, qui loci Pontificem euocaret. Adeſt ille uocatus: fide publica interpoſita de more, Quandoquidem inquit Rex, Catholicam plebem audio habitare urbem: arma inde retraho, quæ ſumpſi in Arrianos. Sed quem interim ueneratur hęc urbs inter cœlicolas patronum? Ille refert Diuum in primis martyrem Vincentium, eſſe loci defenſorē. quòd eius in terris reliquiæ ibi demorarentur. Cui Rex. Ne tantum laboris ex itinere fruſtra ſuſceperim, partem ſacrorum ex memoria Sancti martyris dono datā magnifacio. Refert Pontifex Regis poſtulata ad clerum. Ille non grauatus, annuit Regi tanto gratificari. Igitur ſtolam, et tunicā martyris, Regi dono contulerunt. Ille ſuſcęptа dona quàm ſanctè aſſeruata, ſecum duxit Pariſium. Exercitus tamen commeatuum gratia agros populatur. Reuerſus in ſua Rex, Ædem diuo Vincentio dicat: Monachis ibidem inſtitutis, quibus eas quas de martyre induuias iā habebat attribuit. Theuda uerò Vuiſigotorum Rex, cùm per annos. xvij. Regnum tenuiſſet: à ſuis non ſatis aperta ratione perimitur.

¶ Rendigiſilus æquè ut Theudas, ferocia Gotorum à ſuis trucidatur. Caput. xxx.

Rendigiſilus Rex. RENDIGISILVS Procerum item uoluntate in Regno ſuccedit. Nec erat melior exitus illius quàm prioris. quia uix

quia uix annis duobus in Regno expletis, opprimitẽ à ſuis. Ferox po- Gotorum
pulus: & qui per tot ſecula, totiens mutauit cœlũ: ferociam tamen non ferocitas.
amiſit: bellis innutritus, armis ab adoleſcentia in omne æuum ſeruiẽs.
Quæ dùm erga exteros nihil exercet, in ſuo uerſus uiſcera tumultuatẽ.
Hæc eſt omnium potentiſsima cauſa: cur toties Reges immutauerit.
Et ipſi Romani, omnium, ut ſolẽt gloriari, diſciplinatiſsimi, ea tempe-
ſtate dùm exercitus Imperatorem crearet, exercitus etiam totiens per-
didit. Sic perierunt Aurelianus, Probus optimi Imperatores: & ante
eos plurimi. Ab his enecati, à quibus in Imperium ſublati erant.

¶ Belliſarius Siciliæ aliquot urbes, totamq́ Inſulam ſub-
igit. Theodatus conditiones pacis Iuſtiniano Impe-
ratori offerens, non auditur. Caput. xxxi.

IN ITALIAM reuertamur: Goticum bellum à Bel
liſario geſtum executuri. Belliſarius quidèm patricius, à
Iuſtiniano Imperatore, belli Italici aduerſus Gotos Dux declaratus Belli Italici
claſſem parauit: militibusq́ impoſitis, traiecit in Siciliã: ubi præcepta cum Gotis
Iuſtiniani ſecutus, tanquàm nauigaturus in Aphricam, nihil hoſtile initium.
in principio oſtendit. Præfecerat uerò Equitatui quem adduxerat Va
lentinianum, Innocentium, & Magnum: & Pedeſtres copias, quæ ſa-
tis erant magnæ, Conſtantinus, & Beſſas, Herodianusquè ducebant.
Idoneo exinde tempore captato, Catinam urbem adortus, occupauit. Catina, Sira
Poſtea Siracuſas cùm duxiſſet urbe munitiſsima, dedentibus ciuibus cuſa capiun
eſt potitus: fecitq́ ſtatim Siculorũ in Gotos odium: ut quàmprimum tur à Belliſa
copias Belliſarius oſtentauit, propoſitumq́ aperuit: mirabilis uicto- rio.
riẹ curſus fuerit: populis urbes, oppidaq́ certatim Romano Imperio,
cuius deſyderio pridem tenebantur, ultrò offerentibus. Hortabatẽ aũt
ad id eos maximè Belliſarij præſentia: qui cùm à Vuandalis Aphricã
liberaſſet: pariter ſperabatur Siciliam, Italiamq́ à Gotis erepturus. Et
adiuuabat Theodati ignauia: qui nullos per Italiam fecerat apparatus.
Attoniti itaq́ ſubita ciuium defectione Goti: maiorem ſubitò ſpem in
fuga, quàm in reſiſtentia poſuère. Vnica tamen in Panormo munita
ciuitate, cui ualidũ inerat præſidium, Goti reſiſtere ſunt auſi. Sed Belli
ſarius Dux peritiſsimus, urbem in circumitu contemplatus, aduertit
portum patere ad mœnia: quæ aliquot locis à nauium malis altitudi-
ne ſuperabantur. Quamobrem claſſe in portum delata, propugnacu-
lisquè pro malorum ſummitate diſpoſitis: Sagittarios, funditoresq́ in
illis collocauit: qui ſubiectos hoſtes feriẽtes, ilico mœnia defenſoribus Panormum
nudarent. Tùm ſubeuntibus ad mœnia ſine metu alijs militibus terri- ſe ledit.
ti ciues, ſeſe Belliſario permiſerunt. Hæc Theodato cùm eſſent in Itali- Theodati
am nunciata, anxio animo Legatos ad Iuſtinianũ mittens, huiuſmodi oblatio pa-
uu mandata cis

mandata dedit. Sicilia ſe ſponte decedere. Et in Italia tributum, recog-
nitionis ſignum, coronam auream librarũ triginta: ac in omnẽ quam-
cunq; iuſſerit Imperator expeditionem Romanos milites tria millia
polliceri. Inſuper in Epiſcopos, uiroſq; Senatorios iurisdictionẽ per-
mittere. Et ut Maieſtas Imperij in Vrbem & Italiam reſtituta eſſe uide
retur: ſe curaturum, nomen Imperatoris inter ſacra, ceremoniaſq; pri
mùm offerri: ſtatuamq; nullam Regi Italico, niſi ſecundum Imperato
riam collocari. Indicat uerò pictura muſsiuo opere facta, quã Rauen-
næ conſpicere licet in æde diui Martini, in cœlo aureo, à Theodorico,
ut diximus, ædificata, Theodatum quod fuerat pollicitus incæpiſſe.
Ex eo nanq; muſsiuo cęteris elegantiore, quod Italia nũc, uel noui ha-
bet, uel ut ferunt uetuſti operis, Iuſtinianus & Theodora uxor, & ipſe
Theodatus loco inferior, nunc ut ferunt, picti cernuntur. Quo in lo-
co aliqua fuerunt ad ornatum addita, quæ & Scriptorũ ſupplent de-
fectum: & certè oſtendunt multa, quæ ſcripta uidentur incredibilia.
Sed hæc Legatio nihil profuit.

¶ Congreſſu inſperato in Dalmatia ante Salonẽ inito, Mauricius filius, dein Dux Mundus pater cadunt. Theodatus Gotus uictoria potitur. Caput. xxxij.

IN Dalmatia Goti poſt Mundi Ducis aduẽtum, copiàs
reparauerũt: in Salonamq; ducentes, eam urbem conſti
tuerũt obſidere. Quibus cùm occurriſſet Mundi filius, adoleſcẽs egre-
gius, cum parua equitatus parte, obuiauit illi Gotorum turma: quæ
pariter quid circa Vrbem fieret, inſpiciẽdi gratia prodierat ex caſtris:
& præter utriuſq; exercitus expectationem commiſſum eſt prælium,
tanto animorũ ardore: ut cùm multi, præſtantioreſq; ex Gotis cæcidiſ
ſent, ipſe etiam Mauritius ſit occiſus. Interim obequitans mœnia, mu-
nitioneſq; quas circum ea faceret Mundus: uno, eodémq; in tempore
Mauritiũ in hoſtem pugnare, eundemq; primò uincere, poſtea ſupe-
ratũ, mortuumq; eſſe audiuit. Quo pculſus dolore homo bellicoſus,
ira incenſus, furenſq; in hoſtem ruit. Viderant aũt Goti præliũ à pau-
cis, quos caſtris emiſerant cõmitti: quibus, ut ſenſerãt, maiori ex parte
occiſis, ad arma omnis exercitus corruerat. Hinc nõ prius improuiſos
adoriri potuit Mundus, quàm illi ex præparato pugnandi copiam fe-
ciſſent. Et cùm totis copijs hincinde per multas horas ſit certatũ, cædes
utrinq; maxima cõmiſſa eſt: Goti tamẽ, qui cæſim recedere cœpiſſent,
urgente uehementius Mundo fracti, ſe in fugam contulerunt. Nec de-
ſtitit uictoria uti Mundus: quinimò profligatos longè inſecutus, dùm
in filij necis ultionem ſanguine nequit ſatiari: à fugiẽte agmine occiſus
eſt. Repulſi eum in modũ Goti mœrẽtes, in remotiora retroceſſère. Et
milites

Mauritius cadit, Ducis filius.

Cadit Dux Mundus.

milites Imperatoris non minori, quàm hoſtis cæde profligati, ob Ducis necem mœrore confecti, attonitiq́, Salonas deſeruêre. Eam ciuitatem paulò poſt Gripa Gotus, reparato aliquantiſper exercitu recępit. Inclinatámq́ in Dalmatia Theodati rem, per Duces priores adeò reſtituit: ut Iuſtiniani exercitus, omnia quæ Mundus cœperat, relinquere ſit coáctus. Elatus tanta uictoria Theodatus: & ſimul audiens Belliſarium in Aphricam traieciſſe: nedum ſpreuit ea, quæ cum Iuſtiniano agere cœperat, ſed illius Oratores quoquè, ut ab incœptis diſcederet, perſuadêre conatos, in cuſtodia haberi curauit. Et ut meliorem de ſe ſpem oſtenderet: ſacra uaſa, quæ pridem Agapitus Papa ad uſum Legationis in pignus tradebat, redemit, Italiæ loca quæ inedia laborabãt, remiſſo tributo ſubleuabat. Vide ſupra cap. 14. a.

¶ Belliſarius Italiam ingreſſus, deditis aliquot urbibus, Neapolim ui exuperat. Oſtrogoti Vitigem deligunt, ſuga trucidantes Theodatum. Caput. xxxiij.

INTEREA Iuſtinianus in Dalmatiam aliũ ſubmiſit Ducem Conſtantinũ. Belliſarius aũt compoſitis in Aphrica rebus, in Siciliam nauigauit: ibiq́ opportunis locis præſidia imponens, in Italiam tranſportauit exercitũ. Vbi primùm applicuit Regium, mox ciues ſe Imp. ſubmiſerunt. Regium ſe dedit. Secuti exemplũ cæteræ urbęs, odio Gotorũ Imperatori facilè ceſſerunt. Erant ex Gotis, qui magnitudine apparatus cõſpecta, cùm cernerent impares uires ſuas, mox manus dederunt Duci, Miſsiq́ Conſtantinopolim, non paruo ſunt honore ſuſcępti. Iuſſerat claſſem Belliſarius oram legere terrarũ. ut ubiq́ adeſſet. Caſtrametanti, Brutij, Lucaniq́ ſine magno ceſſêre conatu. Ventum eſt ad Neapolim: ibi clauſis portis, Ciues Gotis ſeruauêre fidem. Dux loca contemplatus, oppugnare parabat. Emiſêre ciues uirũ eloquentia præcipuũ, qui Belliſario oſtenderet, Obſides ſe pridem Rauennam uxores & liberos miſiſſe Gotis, magnũ inſuper in urbe præſidiũ Gotorum, quod cõmouentibus ſe ciuibus imminêret. Legatio Neapolitana. Parceret urbi deuotæ Imperio. Vbi per iuſtũ metũ licuiſſet, Romani peteret. nam eius Vrbis fortunã proculdubiò omnes mox ſecuturos. Canebant ſurdo apud Belliſariũ. Ille ſe non abiturũ, niſi aut dedita, aut capta Neapoli, ait. Conſulerent ſibi in tempore. Vbi ad uim uentũ foret, iam ſe non parciturum. Legatus relaturũ ſe quæ audiſſet promittit. Quibus in urbe intellectis, inclinabat pars ciuiũ maxima, portas patefacere. Cęcidêre Gotorũ animi. Inuenti ſunt inter ciues, qui reclamarent, non ſe futuros proditorũ eorum, quibus fidem præſtiterunt. Concurrit in muros. Belliſarius cùm nemo prodiret, apparatũ explicat, urbem oppugnat. Nec ſegniter defenditur. Neapolis capitur, prædatur. Alternat aliquandiu fortuna. At tùm perſeuerantiſsimè op-

u u ij pugnatur,

pugnatur, ciuitas capitur. Cæduntur Goti, ciuesq́ promiſcuè. Vrbs à militibus diripitur. Sed tamē placati oratione Ducis milites, rem mediocriter temperarunt: abſtinere incendio, à ſtupris ſe cohibere, quæ in promptu iacebant, in prædā uenêre: penetralia non peruaduntur. Interea cùm apud urbem Romam Theodatus incertus conſilij deſideret: Gotorum Proceres, iam ignaui Regis deſidiam peroſi, aliter rebus ſuis conſulendum putauerūt. Igitur unum in locum confluentes, nouo deligendo Regi inſtiterunt. Creatus Vitigis, uir impiger ad arma: mediocri nobilitate natus, ſed magno animo, et militari diſciplina inſtructiſsimus. Theodatus ubi comperit, in fugā ſe conijcit: ſed miſſo poſt eum militum agmine, in ipſo itinere trucidatur.

Theodatus trucidatur.

¶ Vitigis Gotorum Rex, Romanos hortatur, ne à Gotis deſciſcant, Rauennam inde adit. Illi autem Belliſario aduocato, à Gotis deſciſcunt. Goti apud Peruſiā bello à Romanis ſuperantur. Caput. xxxiiij.

Vitigis Rex.

VITIGIS Rex initio, Principatus Romā contendit: Pontificē, Senatumq́ hortatur, ut in fide Gotorū permaneant: tantas eſſe Gotorum uires, ut nemo eos ſine ſua pernicie tētauerit. Inter ſuos de gerendo bello conſultat. Operæpreciū uideri: relicto in Vrbe præſidio, Rauennam contēdere: Gotos, quos per Italiā Theodatus ſparſerit, in unū contrahere: fortiſsimumq́ conſcribere exercitū, quem opponāt uenienti Belliſario. Igitur in Vrbe Luderū Præfectum declarat: quatuor milia illi præſidiū tribuit. Ex Senatoribus delegit: quos ſecū abiens obſides habeat: contenditq́ Rauēnam. Ibi Mathaſuintā, Amalaſuintę filiā, uxorem ducere conſtituit. Illa auerſata, ignobilē uirū dedignatur. Ille tamē magnis apparatibus nuptias inſtituit: nihil intermittens quod gerendo bello ſubueniret. Belliſarius interea Romā ducere contendit. Pontifex cum Senatu, inito concilio: cùm audirent uires uenientis exercitus: non ſolùm admittere, uerùm etiam quo gratior ueniret: miſſo nuncio uocare deliberant. Mittitur qui acceſſiret. Ille properauit. Goti Romanorum conſilia perſpicientes, cùm reſiſtere haud poſſent: fide publica interpoſita, à Romanis abire impetrāt. Erat inter eos uir Primarius: qui noui Regis crudelitatem ſciens: maluit ſe Romano populo, quàm Regi ſuo committere. Per portam Aſinariam exercitus Belliſarij intromittitur. Multa Dux peritiſsimus magis neceſſaria, quàm dictu ſpecioſa contulit cum Senatu ac militibus. Præfectum Gotorum, qui ſe ciuibus permiſerat, miſit Conſtantinopolim: Vrbem locis opportunis communierat: ſciens Gotorum uim futuram. Ex ductoribus, quos ſecum habebat, alios in Etruriam, alios in Picenum miſit, ut urbes, aut deditas, aut fractas reciperent. Proſperè

Belliſarius Romam uocatur.

ſperè omnia cedunt: ſine magno labore multarum fiunt deditiones. Apud Peruſium trepidatum eſt. Circumſedêre Imperatorij. Goti ſuperuenientes, magno illis prælio ſunt congreſsi. Acriter pugnatur utrinque. Cadunt multi. Ad extremum cedunt Goti. Id erat conſilium Ducum Romanorum: ut qualicunque conditione Goti diſtinerentur: ne urbi Romæ ſuperuenirent, prius quàm repararet mœnia: tùm impetus ſuſtinere uidebantur.

¶ *Vitigis ad Anienem fluuium exercitus. Belliſarij item congreſſus impar: & uictoria primum fortis, tum multitudini Gotorum cedens. Caput. xxxv.*

VITIGIS aūt Rex, ubi ſuos ad Peruſiam malè pugnaſſe comperit: omiſsis cæteris Italię ciuibus, ad Romā caput ire contendit. Itaque centum milibus, & ut alij dicunt, centum & quinquaginta milibus militū copias educit. Veniens ad Anienem, cùm illum ob profunditatem uado tranſire non poſſet: comperit Belliſariū iam ante ſtrauiſſe pontem ſuper eo, utraque in parte ripæ turrim communitam, firmatamque præſidio. Ibi caſtra fixit: deliberaturus de gerēdis rebus. Belliſarius quoque mille equitibus acceptis, ſpeculatū exibat: ut caſtris capiendis locum uideret, & conſilia hoſtiū experiretur. Manè primo egreſſus, ubi propinquat amni: uidet hoſtile agmē tranſiſſe pontē: uel acceptа pecunia, uel metu à ſuis proditū. Ibi ſuorū paucitate ad illos comparata, reſpicere milites ſuos ubi uidet ad Vrbem, ut fuga ſibi conſulerent: fortiſsimus Dux auſpiciū belli à fuga ſumere nolens, ſuos adhortatur. Meminerint Gotos eſſe quos uidēt, ſepè à ſe uictos: fortunā eius aſpiciant: præſenti modo ſint animo: uictoriam de hoſtibus futuram. Hac fiducia manum conſerūt. Fortiſsimè utrinque pugnatur. Goti intelligentes eſſe hoſtiū Ducē qui occurriſſet: denſius conglobati, in illū infeſtiſsimi incurrunt. Sed à domeſtica ſuorū manu ſtrenuiſsimè defenſus eſt: retroactique ſunt Goti multi à paucis ad Pontis præſidia, quę prius acceperāt. Illi uerò caſtris effuſi, ſuis ferūt ſuppetias. Quo urgēte globo, in Vrbē retrò Belliſarius paulatim cēdit. Exierat iā ad famā magna militū, ciuiūque manus: et hoſtē diſtinētes, Duci, equitibusque copiam in Vrbē ſe recipiēdi fecerūt. Belliſarius ſingulis ſuorū Pręfectis ſingulas portas attribuit tuēdas. Ipſe uicatim circūuectus, ciues bono iuſſit eſſe animo: erexitque in ſpem Ciuitatis ſine negocio defendendæ. *Vincit Vitigis.*

¶ *Goti Romam obſident: Romani e diuerſo fortiſsimè tutantur. Suppetias Belliſarius ab Imperatore petitas, accipit. Caput. xxxvi.*

NOCTE illa Goti ad caſtra ſua redierunt. Primo mane ad obſidendam duxêre Vrbem. Caſtra ſex in locis firmauêre,

uu iij

mauêre. ut omnium portarũ ingreſſus et egreſſus obſeruarent adusq; Tiberim. Turribus ac propugnaculis loca firmauerũt: ut excurſiones facerent: ac fugati fortè, in præſidia ſe promptè reciperẽt. Non minor in Vrbe Belliſarij cura, portis ac mœnibus cuſtodiendis. Ipſe ſe maioribus Gotorum caſtris oppoſuit: alios Duces locis opportunis collocans. Corruperant Goti omnes Aquæductus, qui aquam in Vrbẽ deriuauere. Hi quatuordecim extiterũt: inter quos ex Ianiculo quidam pręcipites piſtrinorũ uſum præbuêre. Quibus deſtructis, lembos in fluminis medio binos iunxit inter capedine certa. ut impetus fluminis rotas deuolueret. Arietibus pulſantur muri: intus obiectu terrę ſuccurritur. Multis in locis uaria fortuna fuit. Ad molẽ Adriani fortiſsimè pugnatur. Cadunt utrinq; plurimi. Ad Viuarium maius periculum. Ibi Beſſas præfectus, quo in ſtatu res ſit belli, ſanguine ſignificat. Ille relicto præſidio aduolat. Acrius pugnatur præſente Duce. Goti inualeſcunt. Sed tamen fortior erat defendentium conatus. Goti ad tria ibi milia cæciderunt. Interea Romani perſpecta hoſtium multitudine, & Belliſarij militũ paucitate, indignati murmurauerunt: ſeq; accuſarunt, qui ſe tanto diſcrimini permiſiſſent. Belliſarius ubi cõperit (neq; enim obſcurũ erat, quòd populus trepidaret) ſcripſit Imperatori: Copias ſuas per præſidia, quæ impoſuit in Sicilia & Italia, deditis urbibus, nimium eſſe comminutas: opus fore, maiori militum numero: ad continendos Italiæ populos in fide, aduerſus numeroſiſsimos hoſtes. Populũ Romanum iam diſſuetum bellorum tumultibus, de ſuorum paucitate iam incerta uoluere conſilia. Si Imperio, ſi Italiæ uelit conſulere: ſupplementa non pauca militiæ eſſe circumſpicienda. Imperator acceptis literis Belliſarij, non mediocriter motus eſt: copias quas habuit paratas, nauigare iuſsit in Italiam. Præerat illis Valerianus: ſed hyemare in Græcia cogebantur. Romani tamen accæpto de Suppetijs Imperatoris nuncio, recreati ſunt.

Imp. mittit Suppetias Romanis obſeſsis à Gotis.

¶ Roma fame laborat. Obſides Romanorum, Vitigis Rauẽnæ trucidat. In belli populo clam dimiſſo, & urgente penuria, parat belli congreſſus. Caput. xxxvij.

INTEREA uerò in Dalmatia res uariè gerebantur. Conſtantianus Imperatoris Dux, Salonas recepit. Goti maiorem in modũ adunati, urbẽ obſederunt. Dux Romanus clam egreſſus foris, cœpit hoſtes urgere: ut obliti obſidionis, in ſe uerterentur. Leuibus ſæpè pręlijs concurſum eſt: nihil inibi memorabilium rerum peractum. Pendebant omnia ueluti incerta ad euentus Italiæ: & maximè urbis Romæ: quam ſciebãt omnes, arcta ab Gotis obſidione circumuallari. Interim Vitigis circa urbẽ Romam ſæpè oppugnationem

nem aggreditur: nihil intentatũ relinquens. Inexpectato agmine Portuenſium urbem occupauit: ut nihil Romanis importaretur. Ea res in famem maximam reſpexit. Miſſo nuncio Rauennam. Obſides quos pridem duxerat, iuſsit occidi. Pauci præſentientes, fuga ſibi in Gallias conſuluerunt. Belliſarius famem ueritus: imbellem multitudinem Neapolim, & in Campaniã iuſsit emitti: quo res frumentaria leuaretur. Romani uxores, liberos, matres, ſenes, & quicquid bello inualidum, noctu emiſere. Neq; enim omnes uiæ ab hoſtibus inſidebantur. Intereà cùm añona diligentiſsimè Romæ diſtribueretur: ſuperuenère Imperatoris Supplementa, mille ſexcenti equites, ſub Martino et Valentino. Quibus accæptis aliam gerendi belli rationem inijt Belliſarius. Nã emiſſos per portas equites, iuſsit exerceri in hoſtes: ut & genus pugnæ cernerent: & hoſtẽ paulatim ſuſtinentes inciperent contemnere. Ea re factum eſt: ut parem manũ fugarẽt, maiorem ſuſtinerent: paulatim proficientes in contemptũ. Belliſarius diu à Præfectis ſtimulatus, cum inedia cępiſſet urgeri: confligere ſtatuit. Igitur Valentinũ ad Molem Adriani, cum expedito equitatu, ac peditũ copijs iuſsit oſtentare potius, quàm exhibere pugnam, quo Gotos ad Aureliani uiam ſedentes, diſtineret: ne ſuppetias alijs ferrent. Ad portas in Orientẽ uerſas, ubi Rex erat hoſtium, duabus turmis perarmatis: equitum peditumq; copijs inſtruxit. Vitigis ex transfuga intelligens pugnam parari: & ipſe ſuos inſtructis ordinibus collocauit.

Obſides Romani occiduntur.

¶ Egreſsi Romani, cum Gotis pugnant non leui iactura. Fames, ciuium inſolentiam excitat. Sedantur tamen Ducis hortatu. Caput. xxxviij.

ORTA luce, portis apertis Romam prorumpunt: genti occurrunt non ſegnes. Cædunt, caduntq; nunc uicti, nunc uictores. Alacritate milites Belliſarij, multitudine ſuperant Goti: qui ſemper nouis ſupplemẽtis aciem inſtaurauère. Ad Aureliãuiam Romani cùm de montibus ſe oſtendiſſent hoſtibus, ut in pugnã currerent: Valentinus conſertos uidens, ſuis fert opem. Fugantur Goti: Romani caſtris hoſtium diripiendis imminẽt. Dum ibi impediti præda implicantur: conglobati iterum Goti, impeditos, & onuſtos aggrediuntur: prædam iterum ad ſe recipiunt. Caſtris quoq; Regis, non diſſimilis erat fortuna. Nam uſq; eo progreſsi Belliſarij equites, à fronte & latere impugnati, cedere cogũtur: & ad pedites ſe recipere. Nec ibi ſatis erant tuti, urgentibus pro multitudine ſua Gotis: uix portis recipiuntur: & qui excluſi fuerunt, ſtantibus ad mœnia uerſis uultibus in hoſtem, præſidio fuère qui de mœnibus iaculabantur. Hoc pręlio Romanorũ uires ſatis attenuabanẽ. Magis aũt fames purgebat pręcipuè

Romani uicti.

uu iiij quidem

Fames horrida.

quidem in Vrbe. Sed tamen peruniuerſam Italiã ea caritas durauit: ut poſt fœda cadauera, mater infelix filium ad cibum trucidaret. Belliſarius non iam totis copijs, ſed leuibus prælijs hoſtẽ laceſſebat in campis Neronianis: ubi quondam theatrũ erat gladiatorũ. Hunc locum diuerſæ partes occupauêre: iam Romani, nũc Goti: inſuper ad Pinciam ſimilis fortuna per ſingulos dies. Interea dum portus occluditur commeatus: tamen ex alijs portubus terreſtri itinere importabantur. Hoc ſuſpicantes Goti: caſtra noua intra Latinã & Appiam uias, à fornicibus Aquæductuũ, quæ aliquoties cõcurrunt, communiunt. Ibiqꝫ equitum aliquot milia collocant, ad opprimendam fame urbem. Milites clam egreſsi noctibus, rapta ciuibus uendidêre. ſed hæc nimiũ pauca multis. Intereà Romani circumfuſi Belliſario: querũtur in quas difficultates ſe proiecerint: dùm fidem implẽt Imperatori. Suos Rauennæ occiſos: Vrbẽ ignominioſè obſeſſam, extra mœnia uaſtata omnia, intus fame intolerabili perurgeri. Duci in hoſtem orant, ſatius gladio, quàm fame perire. Ille placidis eos uerbis conſolatur, affuturũ de proximo cõmeatus abundè, cum ſupplemento militum, expectarent: ſibi curam fore, ut ſalua eſſent omnia. Miſit ex ſuis opportuna in loca Præfectos, cum equitũ ala: qui obſidentes uias, eandem annonæ difficultatem facerent Gotis, quam ipſi paterentur. Iuxta S. Paulũ caſtra communiuit, aduerſus caſtra in Fornicibus.

Furit populus.

¶ Romanis ſuppetiæ & commeatus ab Imp. miſsi, uix recipiuntur ſalui. Induciæ fiunt trium menſium, at à Belliſario uiolantur. Caput. xxxix.

VENERE interim ſupplementa ex Conſtantinopoli equites, & pedites non pauca milia, cum commeatibus, & quidem importãdi magna erat Romam difficultas. Sed utriqꝫ uijs publicis inſederant: ut dum colluctarentur pugnantes, currus tranſiere. Eam rem comminiſcens Belliſarius, cœpit hoſtes ad mœnia defatigare. quo eſſet terra, mariqꝫ auxilijs Romanorum uia ad perueniendum quo inſtituere. Igitur ſupplementis in ciuitatem, cum commeatibus iam accæptis, Goti difficiliorem ſibi, quàm obſeſsis obſidionẽ rati. quòd multi in caſtris morbo, multi uulneribus morirentur, miſsis in Vrbem Oratoribus, inducias trium menſium paciſcuntur. Medio tempore Iuſtinianum etiam Goti faciunt arbitrum cauſæ, obſidesqꝫ hinc inde tradi, pro inducijs ex fide ſeruandis. Belliſarius Romam, Goti caſtra aſſeruauêre. Sed milites in præſidijs nonnunquam, ut fit, excurſione facta, commeatus tulêre. Goti ea gratia Portuenſem, quam tenuêre Vrbem, ad horam liquêre: Belliſarij milites occupauêre. Idem de Centumcellis, deque Alba factum. Goti Romam, de

uiolatis

uiolatis fœderibus quæſtũ miſêre. Suos non reliquiſſe urbes, ſed euocatos à Rege exiſſe: Reſtituenda quæ contra ius induciarum eſſent occupata. Belliſarius reſpondit. De euocatione conſtare nihil. Cæterũ quæ pro derelictis habita fuit, licitè occupari poterant, Goti de quęrimonia irriſi. Mittit interea in Picentes Belliſarius ualidam equitũ manum, cum mandatis: Si maneant induciæ, nihil commouendum. Si à Gotis moueantur: tũ quas poſſent urbes excipiant. Eſſe ibi ſolas Gotorum uxores. Quicquid ſit uirorũ, in Romana caſtra commigraſſe. Per idem tempus Datius Mediolanẽſis Archiepiſcopus, et cũ eo quidam Mediolani ciues, urbem Imperatori apud Belliſarium offerunt: ſi modicum illis præſidium mittat. ſe quidèm ſatis eſſe uiribus potentes, Gotos omni Ciſalpina Gallia pellere: ſi ſolo id Imperatoris nomine fieri permittatur. Belliſarius collaudatos, bonã ſpem fouere iubet: ſe in tempore illis affuturum pollicetur.

¶ Belliſarij periculum. Gotorum inſidiæ Vrbis potiundæ, deteguntur. Soluunt Goti exercitum ad Rauennam, à Romanis perſecuti. Caput. xl.

INTEREA Belliſarius omnia circumſpiciẽs, ex puſilla re, maximũ incidit uitæ periculũ. Tribunus erat Conſtantianus: cuius milites precioſum ciui Romano gladium abſtuliſſent. Quęſtus ille, nihil profecit. Iubet Dux reſtitui. Nón paretur. Vocatus Conſtantianus, cùm durius increparetur: gladium diſtringit in Belliſariũ: penecp̃ Ducẽ interemiſſet: ac ſubuertiſſet omnia Reip. conſilia. At ille pœnas luit. Goti ex inſidijs urbẽ capere adorti ſunt per uiã Aquęductus. Sed lux uiſa candelæ, eos prodidit. Inde ratibus impoſitis, ſecundo flumine à ponte Miluio milites campum Martium intrarunt. Murus erat à flumine tum humilis: nunc eſt nullus: Sopiri uigiles medicamine tentantur à duobus pecunia corruptis ciuibus Romanis. At alter pœnitentia facti motus, rem prodit Belliſario. Socius eius cum ueneno deprenditur. Præciſis naribus & auribus, aſino tranſuerſim impoſitus, ad caſtra mittitur Gotorum. Quo rem intelligant patefactam. Interea cùm toties Goti ſoluerunt Inducias: ſcripſit Ioanni, quem in Piceno equitum turmæ præfecerat: rem ſtrẽnuè exequatur. Ille quantum poterat urbes, & arces occupauit in Prouincia: Anxinum, & Vrbinum, quòd eſſent munitiſsimæ, præterijt: quòd diutius ibi ſedendum uideretur. Ariminum tanto terrore concuſsit: ut Goti qui inerant, deſperatis rebus abirent Rauennam. Ciues portam Imperatorijs alacres pandebant. Vitigis ubi tam propinquo loco Rauennæ periculum imminere comperit: ſoluta urbis Romæ obſidione, eò contendit, ne primaria ſedes detrimentũ acciperet. Incendit

Gotorum inſidiæ.

ad Vrbem

ad Vrbem caſtra:& feſtinat tranſire pontem Anienis. Belliſarius tem pora ſeruans cũ opportunitatibus : medio iam exercitu trans pontem ſtante, nouiſsimum agmen inuadit:eóq; perduxit anguſtiæ:ut præter cæſos, multi de ponte præcipitati, perierunt. Durauit ea obſidio annũ integrum, & dies nouem.

¶ Ariminum Goti expugnare non ualentes, fame torquent. Romani Mediolanum, cum aliquot urbibus obtinent. Caput. xli.

GOTVS urbes ſuas præſidijs nouis firmauit: feſtinans ad obſidendũ Ariminũ. Belliſarius eò mittit diuerſo itinere peditum ualidam manũ. eo conſilio: ut educto Ioanne cum equitatu ualidiſsimo, qui intra urbem nullius uſus, & in prouincia neceſſarius eſſet: & iumenta difficili uictu intra urbem tenerentur. Pedites in locũ cederent equitum, urbi defendendæ: Goti pro multitudine impedimentorũ, & exercitus magnitudine tardius iter fecêre. Prçuenerunt ergò pedites Belliſarij Ariminũ ingreſsi. Ioannes ubi audiuit mandata Belliſarij, neq; ipſe paruit: neq; Damianũ patruelem ſuũ cum quadringentis parere paſſus eſt. Ergò qui à Belliſario miſsi ſunt Præfecti, perſuaſis equitũ turmis, equitatũ Ioanne nolente deducunt, pedites re ponunt: dimiſſo ibi Ioanne & Damiano cum ſuis contubernalibus. Interea accedentes Goti, cinxerũt obſidione urbem. Turrim ad oppugnationem Goti erexêre. Eam nõ boues, ut ad Romanas arces, ſed milites incluſi trahebant. Ioannes unius noctis opera eam cogitationem præuertit. Nam foſſato eiecto, & uallo coniecto, aditũ Machinæ prohibuit. Egreſſus deinde cũ copijs, oppugnauit obſidentes, turrim parans incendere. Graue fit prælium. Cadunt ex Gotis multi. Molem tamen tuentur incendio. Itaq; ui expugnandi oppidũ, ſpem ponebant. Fame aggrediuntur. Interea Mediolanenſes à mari per Ianuam, præſidium Belliſarij accipiunt: permittentibus Merenſis Regis Ducib. Iembi curribus impoſiti, ad Padum deferũtur, ut milites traijciant. Ticini (quæ nunc Papia eſt) ualidũ erat præſidiũ Gotorũ. Egreſsi uenientes adoriuntur. Sed in oppidum retunduntur. Itaq; Mediolanum deditur Imperatori. Prçfectus Belliſarij ultra progrediens: Comum, Bergamum, Nauarram, exemplum ſecutus Mediolani, deditas urbes accipit. Vitigis ubi quid ageretur intellexit: fratris filiũ cum expedito mittit equitatu, ut reliquas urbes in fide contineat, quæ nondum à Gotis defecerant: & quæ iam defecerant, ſi quid poſſet recipere, qualibet conditione conaretur. Belliſarius inde auctis copijs, Romam ingreditur: Gotiſquè in præſidio manentibus Vrbium quas tenebant, ſe oſtendit, ut terreat. Illi longè eſſe Regem ſuum cum exercitu ſcientes, ſe Impe-

ſe Imperatori permittunt. Ad Anconam Goti ducentes, penè recepiſſent oppidum. Veniunt nouæ ab Imperatore copiæ. Conſultant eum Duce Præfecti. Multa in utranq; partem dicũtur. Ariminũ obſidione ſoluendum erat. quòd extrema fame Ioannes incluſus cum ſuis urgeretur. Alĳ Anxinum obſidendũ: Ioannem Duci ſuo contumacem, contemnendum putauerunt. Id ubi ab alĳs animaduerſum eſt: totis dicendi uiribus incumbunt, ut Arimino ſubueniatur.

¶ Ab Arimino Goti ſoluunt. Mediolanum ſeſe illis dedit. Feſulas fame premunt, & obtinent. Fontem Anxinum Belliſarius fruſtrà demoliri conatur. Caput. xlĳ.

EGITVR hoc probato conſilio, terra, mariq; Vrbi ſubuenire Belliſarius contendit. Claſſem ſub oculos Gotorũ nauigare facit. Copias per ignem noctu oſtendit maiores diuerſis in locis quàm eſſent: ignibus ubiq; crebreſcentibus. Ita Gotis obſidentibus metum inmittit. ut formidine circumueniendi ab exercitibus, obſidionem ſoluant. Diſcedunt Rauennam. Obſeſsi pallore horreſcunt per famem. Inde urbium frequens per Flaminiam deditio ſequitur. Mediolanum iam deditum Imperatori, fame urgeri uidebatur: quòd aditus intercluſerat Vraias Dux Gotorum: fretus auxilĳs Ligurum; quæ illi Regis Metenſiũ Præfecti, ad ea loca manentes permittebant. Belliſarius dũm copias liberando Mediolano immittit, dumq; alias ſubmittit, tempus teritur: & ingraueſcente fame, urbem extrema paſsi, dedere coguntur Gotis. Intereà Rex Metenſium cùm bella geri conſpiceret in uicina ſibi regione: arbitrabatur, uictoris prædam futuram etiam prouinciam ſuam, ni caueat. Igitur Francos, & Burgundiones magna multitudine immittit: qui uel Gotis præſidio ſint, ſiue emolimento. Deſcenderant ex Apennini iugis magno agmine uenientes. Goti arbitrati ſibi auxilio uenire: animos erexerant. At ſtatim (incertũ unde) conſilio, an imprudentia multitudinis orta rixa inter uenientes exteros, & ipſos Gotos: quæ uſq; adeò proceſsit, ut tota agmina permearet. Ad extremũ Goti caſtris ceſſerunt. Mirati Imperatorĳ, cùm Gotos cernerent palantes: adeſſe Belliſariũ exiſtimarunt. Nec diu poſt, apparuêre Franci et Burgundiones cum Liguſtinis: & uno impetu inuecti etiam illis, caſtris et eos exuerunt. Ita uno die, duos exercitus inuicem hoſtiles, caſtris expulerunt. Interea Belliſarius non quieſcens, per Etruriam urbes recepit. Feſulas diu obſeſſas, extrema perurgẽte fame, Goti uitam pacti, & res dediderunt. Ad Anxinum, ubi ualidum inerat præſidium, intendit animum. Penè ad extrema & ibi uentum fuit, ſi aquarum uſus intercluderetur. Fons erat unicus nõ longè à muris, unde potabant. Belliſarius intercludẽdum putauit. Itaq; ſubmiſsis qui aliorũ tecti clypeis demoli

Stratagema

Mediolanũ ſe Gotis dedit.

demolirentur: Goti oppugnatores fore rati, per muros ſtetêre. Vbi ui dent ſuffodi fontem, erumpunt. Conſeritur graue prælium. In quo de ſuperiori loco pugnantes, ſuperiores fuêre Goti. Sed præſens Belliſarius urgebat integros pro ſaucijs, aut cęſis ſubmittens. Sed Goti pertinaciter reſtitêre. Ad extremum uicti multitudine, defatigantur: & intra mœnia repelluntur. Tùm iterum demoliendo fonti inſiſtitur. Sed erat opus tanta firmitate ſubnixum, ut prius ſaxum de monte, quàm particulam auferres de fornicis muro. Hic fruſtratus, corrumpendæ aquæ, per fœtidos ſuccos, & animalium cadauera intendit. Quæ res difficultatem Gotis ingerebat.

¶ Anxinum à Gotis Belliſario pactis conditionibus deditur. Rauennę horrea incendijs flagrant. Expugnatur Rauenna, Vitige capto. Caput. xliij.

VITIGIS autem obſeſsis opem ferre pollicitus, eius rebus implicabatur, ut non ſineretur. Obſeſsi de deditione uerbum fecêre, pacti libertatem cum rebus. Milites direptionem urbis ſperauêre. Dux pernicioſum Reipub. uideri: tot uiros fortes iam penè captos, hoſtilibus dimittere augẽdis uiribus, ſed tamen quia pertinaciter urbem ſeruauêre, nec ſine magno ſanguinis detrimento poſſe capi uidebatur, & tempus ſedendi ad obſidionem Ducem urgebat, quòd audiſſet Francos & Burgundiones Gotorum partibus inclinare, maiores caſus pręueniens, hac pactione deditionem permittit, ut dimidia rerum parte miles gaudeat, altera maneat dominis, & ipſi dediti maneãt in exercitu Imperatoris, ibi facturi ſtipendia. Sic deditur Anxinum. Qua urbe recepta, Belliſarius in Vitigem, & Raueñam caput rerum ducere cõſtituit. Muniuit autem inprimis Padi ripam, ne quid importaretur à terra. Nam à mari nullus erat aditus Arimino, & Ancona cum Venetijs pro Imperatore facientibus. Magnam uim frugũ nauibus impoſitam, per fluuium Goti importare contenderant. Sed

Goti amittunt naues in Pado.

ſubitò, cunctis mirantibus, fluuius ita deceſsit: ut plæręq; naues hærerent in fundo. Pugnante rerum Natura pro Imperatore, Goti cędunt. Naues capiuntur. Rauennę laborant inedia. Venerant interea Francorum nuncij, Gotis pollicentes auxilium, ſi in partem dominationis admitterentur, quingenta milia adducturos ſe iactant, quibus, ſi ſaperet, non ſe opponeret Belliſarius. Ille ubi comperit, & ipſe legationem mittit Vitigi, pollicitus pacem ex arbitrio Imperatoris. Gotus Francorum auxilia magnifecit, ſed ęquas cõditiones à tam fortibus ſeruandas non putauit. Itaq; omiſsis Francorum auxilijs, ad Imperatoris pacem

Incendium Rauennæ.

protinus inclinauit. Interea Rauennæ publica horrea conflagrabant, maximum deſperandarum rerum monimentum, Id à cœleſti igne, aut à facino-

à facinoroſis, aut à ſubmiſsis, aut Reginę technis, quę ab initio Regem oderat, factum ſit: incertum erat. Goti de hoſtibus, ut fit, malè ſuſpicabantur. Intereà foris non melius res gerebātur. Nam Goti Alpini inclinabant ad Imperatorem. Et erant, qui Ildonadum, unum ex Ducibus Tranſpadanis, Regē dicerent. Ille ad pedes Belliſarij, fertur à quibuſdam, inſignia depoſuiſſe: pollicitum, ſi ille Rex Italiæ eſſe uelit: ſe cum omni gente illi pariturum. Sed Belliſarium non auſcultaſſe. Venerant interim ab Imperatore Senatorij Legati, de pace componēda. Summa autem pacis ineundæ hæc fuit: ut Tranſpadanam prouinciam Goti tenerēt ſuo iure: reliqua Italia cederet Imperatori: dimidium Regalis auri in ærarium mitterent publicum: reliquo gauderent. Has leges auerſatus eſt Belliſarius. Nam plenam Gentis uictoriam in manu ſe habere arbitratus eſt. Itaq; ſubſcribere noluit. Goti niſi ille ſubſcriberet, nihil actum eſſe rati, perſiſtebant. Creſcente ergò fame in urbe, perſeuerabat oppugnans Belliſarius: ſuperbiſsimè contemnens ſcita Imperatoris ſui. Extrema perurgebat inedia: deditur Rauenna. Vitigis Rex cum Proceribus mittitur Conſtantinopolim. Ipſe Belliſarius, cùm eſſent conſtituti, qui pro Imperatore regerēt Italiam: domum iam poſt añum quintum ex quo uenerat in Italiam: uictor Gotorum, uictor Italiæ, redibat ad triumphum. Rauenna deditur.

ALBERTI KRANTZII Chronographi Hamburgenſis, Rerum per Gotos geſtarum, LIBER IIII.

¶ Auaricia Imperatoris, & ſuorum Procerum effrænis licentia in Subditos, Gotos incitauit, ut Regem ſibi rurſum deligerent.

CAPVT I.

IAM IMPERATORII IVRIS ERAT ITERUM Italia. Goti uiribus exhauſti quieuerunt: manuſq; uictori tradiderunt. Manſiſſetquè res eo diu ſtatu: ſi ea uirtute præditi fuiſſent, quos reliquit gubernatores Belliſarius, qua fuit ille. Sed defuit humanitas: defuit Militaris rei diſciplina. Vnum erat ſtudium exſatiandę Auaricię Imperatoris: nec priuatarum ſuarum quiſq; rerum immemor fuit. Exhauſtæ urbes ære promiſſo Gotis: exacta ratio ab omnibus, qui per tempora Gotorum in adminiſtratione aliqua fuêre. Tanta ſæuitum emunctione pecuniæ, ut omnes Gotorum imperia, etiam Itali rurſum inuocarent. Nec melior erat rerum ratio in exercitu Imperatoris. Stipendia malè, & auarè ſoluebantur. In ærarium, & in Marſupia quiſq; Auaricia Præfectorū & Imp.

ſua cũcta cõgerebant. Iam rapinæ, iã hoſtica oĩa in pace maiora fuêre, quàm bello. Iam ſanctimoniam, quam Belliſarius præferebat: ut ne poma in arboribus pendentia, à militibus decerpere pateretur, cuncti requirebant. Quam rem cùm Goti perſentirent: erexere animos: & in rebellionẽ reſpexerunt. Regem creauere: conſtitueruntq́ Vraiam Ducem, bellicæ rei ſcientiſsimum. Sed ille honeſta ſe ratione retraxit: aſſerens indecorũ ſibi uideri: Regnũ aſſumere, uiuẽte adhuc patruo Vitige. Approbata uerecundæ recuſationis legitima ratio: delatumq́ Regnũ ſe autore, Ildonado. Is erat inter Tranſpadanos Dux clariſsimus.

¶ Ildonadus Rex eligitur à Gotis: quorum rem mirabili uictoria adauxit. Vraiam morte perſecutus, & ipſe à custode corporis ſui trucidatur. Caput. ij.

Ildonadus Rex. ILDONADVS inter relictos Gotorum Duces, uir magnæ autoritatis, & qui Veronę diu eſſet dominatus: inde euocatus Papiam, omnium uoluntate Procerum Rex conſtituitur: purpuramquè indutus, cogitare iubetur, de totius gentis non modò ſalute, ſed etiam prouectione. Vehementer enim deiecta, & uiribus exhauſta erat. Is nomini & dignitati creditę, facturus ſatis: omnes Gotorum & Italorũ, qui conſenſerant, uires & arma ad diem Papiæ iubet conuenire. Initio quidèm paucos exercitus: & qui facilè ab Imperatorijs contemnerentur: ſed propè diem etiam atq; etiam adauctæ uires, in eum modũ inſtructæ ſunt, ut contemni non poſſent. Adiuuabat, ut diximus, uehementer Gotorum partes: acerbitas exactorum, & auaricia Imperatoris, cum ſuperbia Auguſtæ Theodoræ: quę pro arbitrio, muliebrem, ut ferunt Imperatorem, in quam uoluit partem facilè flexit. Itaq; milites pariter, atq; Itali, tantis iniurijs impulſi: ruinam Imperij facilè affectabant. His creſcens in diem Ildonadus: omnes trans Padũ, omnesq́ Veneticæ regionis urbes, in poteſtatẽ recepit: & Italorum, Gotorumquè multitudine, exercitus eius cõpletus eſt. Quamobrem haud multò poſt educere in aciem, ac fortunam pugnæ tentare non dubitauit.

Ildonadi uictoria. Prælium hoc non procul à Taruiſio fuit, aduerſus Vitalem: qui unus erat ex Iuſtiniani Ducibus. Victorq́ Ildonadus, tanta ſtrage Vitalis exercitum concidit: ut uix Dux ipſe cum paucis euaderet: reliqui omnes aut interficerẽtur à Gotis: uel captiui ducerenť. Ea uictoria & magna, & clara: mirabile, quantum Gotorum animi creuere: quantumq́ fractæ ſunt aduerſariorum uires: non ſolùm trans Padum per Galliam & Venetias, uerùm etiam ab Romana urbe citra Padum Gotorũ partes confirmarentur: nomenquè Ildonadi celebre fieret apud Imperatorem, aliasq́ nationes. Nec multò poſt Vraiam, maximũ inter Gotos uirum, Ildonadus Rex perſequitur: & ad mortem uſquè perduxit.

Vraię mors

Quæ

Quæ res & genti diſcrimen, & capiti illius ruinam importauit. Suſpicionem prętenderat Rex, quòd cum hoſtibus is Dux ſenſiſſet. Reuera autem, ex motibus proceſsit multorum. quòd inter Reginam, & uxorem Vraiæ, quæ illum penè locum habuiſſet, contentiones eſſent. Acceſsit, quod Regi ſuſpectus eſſet, tantus hominis & nobilitate, & uirtute conſpicui potentatus. Mortem Vraiæ permulti Gotorum improbarunt. Cuius cauſa Ildonadus ipſe Rex, à Builla uno ex cuſtodibus corporis ſui, dum exhiberet Proceribus conuiuium, fuit occiſus.

Mors Ildonadi Regis.

¶ Araricus quinquè menſium Rex, & ipſe à ſuis interfectus eſt. Caput. iij.

ARARICVS illi in Regnũ fuit ſuffectus. Quod uix menſibus quinquè tenuit. Nam & illi in ſua gente, nullis rebus magnis geſtis, fuit interfectus: ita ut intra biennium duo Reges occiderentur. Iniquo tempore Goticæ genti: quando non Reges, aut Proceres de medio tollere, ſed alios etiã introducere, res proſtrata uidebatur poſcere. Sed quid facies Genio populi ferocis? quem necdum amiſit: nec potuit ſub miti cœlo tanto tempore demorata, manſuefieri. Mira res, tantum ualere, & tam diu durare in poſteritate, nociuam illam uim, quam ſub Boreali cœlo antiqui retrò partes extulerunt.

Araricus Rex.

¶ Totilas Rex creatur. Veronam Imperatorij Duces moleſtant, proditoriè portam occupantes. At à Gotis repulſi, pœnam luunt. Caput. iiij.

TOTILAS, qui & Baduilla, Regnũ deinde promeruit, uir malo Italiæ natus: & ſub quo labores priſci renouarentur. Nam ut ad Regnum perueniret, ſic ſe res habuit. Ildonado Rege interfecto, Baduilla nepos ſibi timens, in Taruiſio ciuitate Venetiarũ, quam paterna hæreditate obtinebat, ſeſe cœpit continere. miſitq; clam Rauennam, & cum Iuſtiniani Ducibus pepigit, ad eos tranſire. Interea Goti pœnitentia ducti, quòd Araricum Regem creaſſent, hominem nequaquam tanti, ut Gotorum gentem, aduerſus tantas hoſtiũ uires defendere ualeret, ad Totilam Ildonadi propinquũ reſpicere, atq; illum Regem optare cœperũt. Quare cùm de ipſius Totilæ cum Iuſtiniani Ducibus, fœdere reſciſſent, tandem in maiorem ſalutis ſuæ adducti conſyderationem, Ararico de medio ſublato, Totilam ipſum Regem creauerunt. Cognouerat interea Iuſtinianus ea, quæ in Italia cõgerant, & Ducum ſuorum imperitiam increpauit. quod in tantis hoſtium diſcordijs, tantiſq; motibus, ipſi opportunitatem rerum agendarum nacti, nihil peregiſſent. Quibus increpationibus moti Duces, Rauennę ſimul omnes conuenerunt. Ibi cum de inferendo bello conſuleretur,

Totilas Rex.

Socordiam Ducũ Imp. culpat.

placuit ante omnia, ad urbem Veronam ducere: cuius capiendæ ſpes aliqua offerebatur. Erant uerò hi Duces undecim: quorum præcipui habebantur, Conſtantianus, & Alexander: in Italiã nuper à Iuſtiniano miſſus, ad pecunias colligendas. Profecti igitur cum ingentibus copŷs, ubi Veronæ propinquarũt: ſpem dudum ſibi præbitam experiri ſtatuerunt. Erat enim Martianus, uir quidã domi Nobilis, caſtellum habens non procul à Verona: is quia partes Imperatoris animo præferebat: cuſtodem unius portarum ad exercitũ Imperatoris recipiendum induxerat. Re igitur arcanè compoſita: cũ eò perueniſſet exercitus: præmittitur Artanades Armenius, cum manu delectorũ militum, qui portã ante capiat: & reliquum exercitũ præſtoletur. Nihil præmiſſorũ hoc loco defecit. Nam intempeſta nocte, cùm ad portã ueniſſent milites: proditor aperiens, intra urbem eos accepit. Illi portã ingreſsi, mœnibus quoq; ſuper eam captis, exercitui ſignificarũt. At Goti ſentientes hoſtes eſſe in Vrbe: per diuerſam portã aufugerunt. Duces uerò captam à ſuis portam audientes: iter quidèm ſtatim ingreſsi ſunt. Sed antequam ad urbem uenirẽt, de præda inter ſe diſceptantes, quinque milia paſsis ab urbe conſtiterũt. Inter hæc dies eluxit. Arx eſt Veronæ urbi ſupereminens: ex qua intra & extra urbem proſpectus eſt. Goti igitur, qui in Arcem refugerant: cernentes paucos intra urbẽ hoſtes: exercitũ uerò extra urbem manere: necdum mœnibus appropinquare: ſubitò ex Arce impetu facto, urbẽ peruicerunt, & portam quæ tenebatur ab hoſtibus, receperũt, atq; clauſerũt. Milites uerò qui per noctem fuerant ingreſsi, partim oppreſsi ſunt: partim ad mœnia confugiẽtes, deſuper repugnabãt. Venientes aũt paulò poſt Duces, cùm clauſam portã reperiſſent, quanquã intus eſſent milites, qui eos uocabant: ac ne ſe dehererẽt precabantur: tamẽ eueſtigiò abierũt. Militũ uerò pars ſe muro demittẽs, euaſit. Quorum de numero fuit Artanades eorũ Præfectus. Cæteri uel capti, uel interfecti ſunt. Per hũc itaq; modum, prauitate et auaricia Ducũ, res apud Veronam non proceſſere.

Vincũt Goti, Veronæ.

℄ Totilæ exercitus longè minor, maiorem Ducum Imperatoris fugat, ſuperat, cædit, capit. Duello certantes, ambo cadunt. Caput. v.

POST hæc Iuſtiniani Duces, quando cæpta Veronæ flagitioſè, turpiterq; euaſerant: diſcordes inter ſe, & alŷs alŷ ſuccedentes, ex his locis abierũt, tranſmiſſoq; Pado amne, Placentiam ſunt profecti. Totilas Papiæ per id tempus degebat. Cognitoq; hoſtium aduentu, quaſcunque potuit copias properè contraxit. Duces inter hæc ultra Placentiam progreſsi: ſecus ripam Padi amnis caſtra faciebant. Totilas autem, quanquam foret admodum impar, tamen cum

men cum his quas habebat copijs, obuiã illis exire, & fortunã pugnæ
experiri cõſtituit. Cùm igit̃ in propinquo eſſent caſtra: ac pugna de-
cernere utriſq; placuiſſet: Totilas per noctẽ partẽ exercitus præmiſit. Stratage-
Quibus iuſsit: ut uiginti ferè ſtadijs ultra hoſtiũ caſtra Trebiã flumen ma.
tranſirẽt: & cùm pugnari cœptũ eſſet: hoſtem à tergo tumultu quàm
maximo poſſent adorirentur. Ipſe uerò cùm tempus uideretur, in ho-
ſtes duxit. Idem fecêre Iuſtiniani Duces. Erat ante aciẽ Totilæ uir Go
tus, nomine Valaris: qui equo inſigni uectus, ipſe quoq; inſigniter ar
matus, in ſingulare certamen oẽs prouocabat. Aduerſus hunc, ceteris
obſidentibus, Artanades Armenius (cuius in ingreſſu Veronę mẽtio
fuit) prodijt. Spectantibusq; utrinq; aciebus concurrerũt infeſtis, ſeſe
cuſpidibus petentes. Armenius Gotũ dextro latere haſta transfixum Cadunt am
occidit. Ipſe uerò in haſtam interfecti caſu hęrentẽ ſolo, ui atq; impetu bo Duello
adactus, cuſpide trãsfigitur: ruptoq; thorace uulneratur. Ex quo uul certantes.
nere mox die tertio interijt. Acies ſimul congreſſę, præliũ acerrimum
inierunt: omnisq; ferri experientia in eo certamine uerſabat̃. Stabant
utrinq; uiriliter certantes. Æquata pugna ſatis uidebantur: cùm mag-
no clamore irruentes Totilæ, quos pręmiſerat equites, maioris agmi-
nis ſpecimen prætulerunt. Igitur ante & retrò oppugnati Duces: pri-
mo trepidè, inde effuſa fuga ſibi conſuluerunt. Cæſi, captiq; multi. In-
de clarior Totilæ uictoria, quòd dimidia uix parte militum, aduerſus Vincit To-
maiores duplo copias audebat confligere. tilas.

¶ Totilę ſucciſus proſperi narrantur, in deditionibus urbium, re-
gionum item, & hoſtium timore. Caput. VI.

INDE in Etruriã ultrò mouentes Goti, urbes aliquot ſpon-
tè deditas accæpêre. Alijs intulêre terrorem. Iuſtinus ex Im-
peratorijs Ducibus unus, qui pugnæ interfuerat: audiens uenire Go-
tos, Florentiã ſe recepit: obſidionẽ, quàm pugnam ſuſtinere malens.
Sed cùm non ſatis eſſent cômeatus prouiſi: famẽ ueritus, Rauennã mi
ſit ad conſortes: ut obſeſſo ſibi ferrent auxiliũ. Illi non ſegniter exerci-
tum expediuêre: qui Gotis in Etruria opponeretur. Goti cõperto, ue-
nire hoſtiũ maiores copias: ſe ad pugnã opportunis locis, ab obſidio-
ne diſcedentes, parauêre. Qui uenerãt Duces alio itinere ingreſsi Flo-
rentiã, poſt colloquiũ de gerendo bello, exeũt: prælio cum Gotis certa
turi. Præmittitur ex eis unus cum expedito agmine, qui fortunã per-
tentet. Moles ipſa exercitus inſequitur. Goti uiſis hoſtibus, nõ diſtule
re pugnã. Acriter concurritur. Et cùm ſplendido loco quidã ad latus
Præfecti Imperatorij cecidiſſet, creditũ eſt, ipſum cecidiſſe Præfectũ, Vincunt
et fuga inde intentata, cùm ueniſſent ad exercitũ ſuũ, maiorẽ in modũ Goti.
tumultuatum eſt. Additoq; illis timore, Duces in diuerſum diſsipati,

Gotis in conſpectũ non uenêre: nec diu poſt unum in locum coierũt.
Totilas deinde Rex arma circumtulit per Flaminiam: urbes pactioni
bus, aut armis cœpit. Inde in Etruriam, ſimilẽ uictorię curſum habuit.
Tranſmiſſo Tiberi, mouit in Vmbros. Inde in Campaniã. Beneuen-
tum urbem captam, mœnibus ſpoliauit. Inde duxit in Neapolim.
Quam obſedit: quia portas clauſit, non tamen oppugnauit. Miſit par
tem copiarum ad uicinas urbes recipiendas: in quibus magnã pecuni
arum uim conſecutus eſt. Mulieres Romanas nobiles hac in regione
inuenit: quas honeſto comitatu ſuis remiſit: gratiã comparãs. Nullus
autem Dux partes Imperatoris in ea prouincia curabat. Inde Lucani
am, Apuliã, Calabriã per Duces ſuos, mira celeritate recepit. Et inde
Græcis ductoribus, nulla in reliquum pecunia prouenit. Quæ res eó
deducta eſt: ut milites nullis ſtipendijs præmiati, neq; exire in expedi
tionem, neq; domi magnoperè contendebant, ſed uerſi ad amicorum
rapinas, omnia perturbauêre. Inde & Duces, clauſis urbiũ ſuarũ por
tis, quas adhuc tenebant, ſoli cuſtodię incubabãt. Ioannes Romæ, Cy
prianus Peruſij, Iuſtinus Feſulis, Conſtantinus Rauennæ.

Neapolis obſidetur à Totila. Demetrius nauali bello iſti-
bic ſuperatur & repellitur. Vrbs Regi Gotorum dedi-
tur; cuius mira in hoſtes humanitas & iuſtitia
declaratur. Caput. vij.

NEAPOLIS durius inde cœpit obſideri. quando ne-
mo prodibat ad ferẽdas ſuppetias. Prouiderat enim Totilas: ne mari,
aut terra quicquam importaretur. Certumq; fuit, urbẽ in manus Go-
torum uenturã breui, ſi nemo tueretur. Imperator Præfectum Prę-
rio miſit cum claſſe Italiæ ſubſidio. Atis uir bonus, militię autem non
ſatis peritus, tẽpus protrahebat. Demetrius, qui ſub Belliſario diu mi-
litabat in Italia, iubetur in Siciliã nauigare, & inde rebus Italiæ conſu
lere. Is ad omnia gerẽda proptiſsimus, excogitauit terrere Gotos. Om
nibus quas ex Sicilia contrahere potuit nauibus, in claſſem compara
tis, milites ſuos diuiſit. ut ſpeciem magnæ claſsis præberet. Nauigabat
in conſpectu Gotorũ, & uidentes irritabat: obſeſſos autem recreabat.
At ipſe conſcius paucitatis ſuorũ, adnauigare nõ auſus, Romam con
tendit. ut impoſitis ibi militibus: iuſta claſſe ornata, Gotis occurreret.
Sed qui Romæ erant milites, bis prælio uicti à Gotis, inſcendere recu
ſabant. Inde cum ſolis quos eduxerat, ire in hoſtem cogitur. Verùm
Totilas iã in portu Neapolitano naues habebat uelociſsimas, & quæ
ſatis uidebantur ſuperueniẽti ab urbe Roma Demetrio. Igitur primæ
incurrunt, & Demetrij claſſem inuadũt. Vana magnitudinis oſtenta
tio euanuit. Apparuit pugnantiũ in magna claſſe raritas. Nec mora, ca
piuntur

piuntur onerariæ cum cæteris. Demetrius cum paucis cedens in lembos, euaſit. Captæ fruges, ditauere Gotos. Capti milites, qui cædi ſuperant. Sed non diu poſt, Maximinus quem diximus Pręfectũ Prętorio, cum coprjs & frugibus peruenit in Siciliam: & eadẽ qua prius ignauia rem differebat: non auſus ſe hoſtibus obiectare. Superuenêre Imperatoris minæ: & pro illo, Demetrium præfecit claſsi. Hyems erat: nec poterant imperare nauigantes uentis, quo minus detruderentur in loca ab Gotis occupata. Ibi capiuntur naues cum militibus. Demetrius in uinculis producitur in conſpectum urbis: ut concionetur ad populum. Vocatus Conon Præfectus, cum militibus & ciuibus. Ibi Demetrius. Nullam eſſe expectandam illis opem de proximo, teſtatur: Videre ipſos, quo in ſtatu res ſit. Cedendum neceſsitati. Ibi miſerabilis Ciuium facies: ora macie pallida, luctum & extrema pręferebant. Totilas alloquendos ciues putauit. Teſtatur: nulla ſe ira, aut indignatione percitum ueniſſe ad obſidendam urbem: magis autem, ad referendam populo gratiã, ex iugo ſeruitutis erepturum adeſſe. quòd egregiam fidẽ ad extrema Gotis ſeruaſſent: & nunc eodem ſe manere animo. Erubeſcere magis ſe: quòd populo tam fido genti ſuæ, ea mala, quæ neceſsitas habuit, intuliſſet: non ſe ultionem, ſed magis beneficia ab illo preſtolari Neapolitanos, iuſtum fore. Militibus non iraſci: ſi ſecum uelint ſtipendia facere. ſin ſaluis rebus abire, liberum cuiq; eſſe. Tanta regis benignitas, recreauit anguſtatos. Orant triginta dierum interualla. quo ſi nullæ ueniant auxilia, honeſtior fiat deditio. Ille non ſolùm hoc, ſed ter. xxx. daturum reſpondit. Mirati tantam in Rege benignitatem: cùm certi eſſent, nulla ſuperuenire auxilia protinus ſe dediderunt. Ingreſſus ciuitatem, mira in tali Rege uiſa eſt humanitas: ut curarit fame confectos per momenta reficere: poſitis cuſtodibus, qui ad menſuram largirentur. ne ſe cibo poſt longam famem obruerent. Cononi Præfecto, cum militibus abituro, naues præbuit. Cùm autem diu uentus demoraretur: eandem prorogauit ſecuritatem. Sed cùm nec ſic nauigare poſſent: terreſtri itinere abituris iumenta dedit, & commeatus: iunxitq; Gotos, qui ſecuros deducerent. Interim miram in ſuos diſciplinam exercebat. Raptori pœna erat mors: & bonorum amiſsio: quæ iniuriam paſſo dabantur. Contra, nihil erat miſerius Italicis Imperatori parentibus: qui à militibus Imperatoris intus, ab hoſtibus foris premebantur.

Demetrij claſsis ſuperatur.

Claſsis altera capitur, cum Demetrio.

Totilæ oratio ad populum.

Neapolis Totilæ deditur.

Totilæ humanitas & iuſtitia.

Lex Totilæ militaris.

¶ Belliſarius à Perſia reuocatur in Italiã. Cui Totilæ fortuna obſtat: obtentis paſsim urbibus, etiam à reſiſtentibus.

CAPVT VIII.

I MPERATOR de his certior factus, in Belliſariũ iterum reſpexit. quod cęteri ne ſeruare quidem poſſent, quæ acceperant. Hic medio tempore in Coſdroem Perſarum Regem (& ut alij ferunt, Parthorum) bella gerebat: quibus non ſatis benè finitis, in Italiam iterum conſcribere milites, iubetur. Thraces ad quatuor milia conſcripſit. Cũ his enauigans Salonas: præmiſit ex Præfectis, qui Hydrunto Calabriæ ciuitate, diu à Gotis obſeſſæ, fruges importaret. Goti negligentius obſidebant, quòd neminem adeſſe putabant: omnibus ad ſua uota fluentibus. Aderat Valentinus improuiſis, & quod iuſſus eſt impleuit. Milites recentes pro exhauſtis impoſuit: Commeatus in annum dedit: & ad Ducem ſuum reuertitur. Inde Belliſarius Rauennã nauigauit. Per omnem aũt Italiam cuncta ſpe ſua deteriora cõperit. Milites nullis ſtipendijs præbitis inuitos: Prouinciales exhauſtos. Igitur optimũ Ducem, & incomparabilẽ, quòd nullas pecunias, & exiles copias adduxiſſet: concionantẽ Raueñæ non libenter aut ciues, aut milites audiuêre. Statimq; aduentus illum ſui pœnituit. Totilas autẽ Rex ubiq; proſperatus, Tibur facilè accœpit: propter ciuiũ diſſenſiones. Quæ res Romanis difficultates importauit. Solis enim xvi. milibus paſſuum à Roma diſtat. Inde Anxinum, mouens in Picentes, obſidet. Belliſarius autem unum ex Ducibus Bononiã miſit cum ſatis ualida Illiricorum manu. In urbe recœptus, deſeritur ab Illiricis, ſponte domum abeuntibus. Quòd dicerent: ſuos Domi ab exactoribus tributorũ anguſtiari. Belliſarius Anxino ſupplementa miſit tria milia equitum. Venientes ingreſsi ſunt. Sed cùm nocere hoſtibus non poſſent: & eſſent ſocijs oneroſi: ad Ducem redierunt. In itinere paſsi incurſionem hoſtiũ, aliquot cohortes amiſerunt: cum ueſtibus & impedimentis, quæ muli portabant. Fanum & Piſaurum urbes ad littus Adriaticum, ſuperiori bello communita, Belliſarius inſtaurat. Goti impedire conati, præueniuntur: mirati, tam paucis diebus rem tantam eſſe peractam: cùm nuſquàm prodiret Belliſarius ad pugnam, pro ſuorum paucitate. Goti quoquè ſedere otioſi nolebant Aſculum, & Firmum oppida in Picentibus circumſedere. Obſeſsi opem implorantes, cùm non acciperent: ceſſere Gotis. Intereà Belliſarius miſſo ad Imperatorem nuncio, oſtendit Italiæ ſtatum: ſupplementis, & pecunia opus eſſe. Quæ cùm non ſatis promptè mitterentur: non ſe mouit loco, tantùm ſeruandis urbibus operam impendit. Intereà Goti in Vmbriam mouentes: Spoletum aliquandiu defenſum, cùm nemo ſuccurreret, deditiũ accepêre. Aſsiſium ſe defendit. Occiſo Præfecto, tanti uiri ſolatio deſtituti ciues, nec de proximo auxilium ſperantes, ceſſêre uictoribus dediti.

Totilæ ſucceſſus proſperi.

Apud

Apud Peruſiam cùm fortiſsimè defenderetur à prçſidio, & cùm Prçfectum eius Cyprianum, nullis uijs, neq; promiſsis, neq; armis potuit ſuperare: obæraco quodam ex militibus eius, curauit occidi. Sed milites perſecuti parricidam, urbem tuebantur. Igitur fruſtratus ibi Totilas: nec tempora perdere uolens, duxit Romam.

¶ Roma à Gotis obſidetur. Excurſionibus Romani uincuntur. Frumenta è Sicilia aduecta diripiuntur à Gotis. Legatio Romana nihil agit. Caput. ix.

VRBEM Romam iterum obſidere uenientes Goti, ſatis firmum inuenêre ibi militum præſidium. Præfectus erat Beſſas: & cum illo Conon Neapoli nuper emiſſus, cum non contemnendo ſupplemento, quòd nuper miſerat Belliſarius. Totilas autem inprimis curauit: agreſtibus & ruricolis nullã inferri moleſtiam, ab initio in finem uſq; ſuæ gubernationis. Militum non contemnenda cohors urbs egreſſa cũ Prçfectis, caſtra metantes, Gotos laceſſunt. Orta eſt pugna. Et primò cedere Goti uiſi. Inde ubi incaluêre brachia: multis cæſis, minor pars ægrè in Vrbem retruditur. Inde famis timor, quòd claſſem Totilas teneret in mari, eam quam habuit ad Neapolim. Et in ipſo Senatu facta proditionis ſuſpicione, Cetheus uir primarius pellitur Centumcellas. Belliſarius autem Portuenſi urbi præſidium immiſit. Qui egreſsi in mare, claſſem uexabant: multumq; per uices commeatum importari procurauerunt. Sed dum illis audentius inuehuntur, à maiori numero opprimuntur. Qua occaſione Onerariç, quas frugibus onuſtas miſit Sicilia Romam Papa Vigilius, ibi exulans: ex itinere quod accçpit in Conſtantinopolim pauſans: intercipiuntur à Gotis, & creſcit fames in Vrbe. Interea manus Gotorum alia, iubente Rege, Placentiam urbem ad Padum obſedit: quæ ſola eius Prouinciæ in fide permanſit Imperatoris. Belliſarius opem ferre uolens, & urbi Romæ, & Placentiæ, copias tantas non habebat: & erat terrificum, cum parua tranſire manu per Prouincias, quæ Gotis paruerunt. Igitur ipſe diſpoſito Rauennæ ſatis firmo præſidio, nauigauit Dirrachium, ut exciperet ibi nouas copias ab Imperatore uenientes. Interim captis frugibus, quas Papa ſubmiſerat: extremæ famis metus urbem præmebat. Ciues Pelagium Diaconum, multa pietatis opera exerentem, in ea calamitate adoriuntur: rogantquè, ut Legatione ſuſcæpta, ad Totilam Regem paucorum dierum inducias oret: intra quas ſi nullum ſit obſeſsis auxilium, futuram deditionem. Suſcæpit ille ciuium præces: & exiens Regem uoluit conuenire: iam ſcientem ex transfugis, quis eſſet rerum ſtatus in Vrbe. Volentẽ exponere mandata, Rex prçuenit, graui oratione increpans

Lex laudabilis.

Vigilius Papa.

Legatio Rom. ad Totilam.

Romanorum

Romanorũ ingratitudinẽ. quod nulla apud eos eſſet memoria benefi ciorũ ab Rege Theodorico, & in omni gente. Nullũ ſe audire Legati onis uerbũ: niſi Romani æmolitis mœnibus, ſe in fidẽ uictoris permit tant: accæpturi leges, quas uictor imperauerit. Pelagius audita ſæueri tate, conſtanter reſpondit. Quandoquidẽ inquit Rex, uocẽ Legati au dire nõ ſuſtinuiſti: ſed præcidiſti omnẽ colloquij uiã, ad Deũ confugi mus: q ſolet ſuperbis reſiſtere. Hæc fatus, e ueſtigiò in Vrbẽ reuertit.

¶ Romam nouis copijs Belliſarius contendit. At Totilas uiam illi obſtruit. Ceduntur interim Goti apud Dirachium, oppido amiſſo. Caput. x.

CIVES autem cernentes re infecta rediſſe Pelagium, miſerabiliter animis conciderunt: incerti quo ſe uerte rent. Statuerunt tamen, extrema omnia pertentare, prius quàm ſe cru deliſsimo hoſti permitterẽt. Paſsi ſunt hac fame infanda. Interea uene rant à Conſtantinopoli nouæ copiæ Dirachium ad Belliſarium: ſed non quantas res poſcebat: maiores autẽ Vere aſpirante miſſurus Imperator, gentes ad Danubij ripas incolẽtes præmiſit nuncios. Iam in Concilio apud Duces uertebatur: quis rerum gerendarũ ordo eſſet. Omnes Romam ex difficultatibus eruendã cenſuerunt: at qua id uia fieret, ſententiæ diſcrepant. Erant quibus uideretur, toto agmine per Calabriam et Campaniam eundum Romam, ne in partes diſciſſæ co piæ, minus hoſtibus obſtarent. Belliſarius eam probauit ſententiam: ſi non diuturna Romanis expectantibus mora eſſet. Sciebat famis an guſtiam, ſuorum ad mare interitum, ademptionem frugum de Si cilia miſſarum. Itaquè quàmprimum Romæ ſubueniendum. quòd quinta die portum, flantibus uentis, teneret: per terram uerò nimis longinquum, & itinere ipſo, & hoſtium incurſu uidebatur. Itaquè claſſem ſuam appulit Hydruntum. Goti obſidentes, ceſſère maiori agmini, tranſeuntes itinere duorum dierum uſq; Dirachium: quàm primum ſignificantes Regi ſuo, ueniſſe Belliſarium cum nouis co pijs (ut ipſi rebantur) inde terreſtri itinere ducturum Romam. Quod cùm audiſſet Totila: ſtatim ſe præparauit magnis uiribus, obuiam proficiſci. Vbi uerò cognouit à mari uenire, totum ſe ad reſiſten dum iuxta urbem apparabat. Et ut Tibris innauigabilis fieret, ubi maiores artant fluuium anguſtiæ, ibi pontem inſtruit, catenam què grandem uenientibus à mari oppoſuit. Ad extrema pontis tur res ligneas, firmis præſidijs locauit, ut aditum obſtrueret uenienti. Et Belliſarius quidèm nauigans, tenuit cum claſſe portum. Ioannem unum ex Præfectis cum equitatu Hunorum fortiſsimo, miſit iti nere terreſtri. Qui in prouiſos Dirachij Gotos adortus, fudit, oppi dumq;

Pons ſupra Tibrim.

Cadunt Goti.

dumq́ꝫ cœpit. Inde quartis caſtris Canuſium uenit. Ibi ex Lucanorum
primoribus offendit hominem, qui Græcorum iniurias in Lucanos,
Brutiosq́ꝫ oſtendens: cōactos populos defeciſſe comendit iterū ad Go
tos: facilè redituros, ſi clementiā cū benignitate Dux illis monſtraret.

¶ Lucani & Brutij Imperatori ſe dedunt. Ad pontem Ti
beris fortiter pugnat Belliſarius, igne immiſſo. At
Iſaac Præfecto capto, cedit. Caput. xi.

TOTILAS id comperiens: expeditum è ſuis equitatū
Capuam quàm occultiſsimè ire iubet: à tergo adorturū
copias Belliſarij equeſtres: cætera ſibi curæ fore. Ioannes ubi intellexit
Gotos in inſidijs latere: timēs, deflexit ex itinere in Brutios, Lucanos-
què: & Præfectum Gotorum ibi manentem, prælio aggreditur. Fun-
duntur plurimi, cęteri cum Duce ſuo deduntur Ioanni. Quo uiſo, Lu
cani, Brutijq́ꝫ ſtatim ad Imperatorem rediere. Belliſarius autem accuſa
bat, Ioannis tarditatem condemnans. quòd nō cum Gotis, qui Capuę
erant, congreſſum inſtituiſſet. Igitur deſtitutus eo conſilio, cùm tantas
copias nō haberet: ut fideret terreſtri itineri, per Tiberim ſtatuit intro-
ire Romam cum cōmeatibus. Beſſę in Vrbe Pręfecto mandat, ut pro-
pè diem parato agmine, hoſtes diſtineret, quo ſibi tutior foret aditus.
Ad rumpendū pontem, & expugnandū hæc excogitauit. Rates duas
ferreis roſtris munitas, tignis iunxit, & ſup utramq́ꝫ turrim erexit ſub-
limiorem quàm eſſent ad pontem. Inde dromonibus fruges impoſu-
it, armauitq́ꝫ fortiſsimo milite. Reliquam multitudinem per ripam na
ues trahere, & ad pugnam ſtare præcepit, ipſe in unam ex dromoni-
bus aderat. Goti ſe nuſquam oſtentarunt, donec ad catenam perueni-
retur. Ibi ſe opponunt tranſeuntibus. Sed uincuntur. Itaq́ꝫ catena ſu- Vincuntur
ſtollitur. Goti ſe ad ſuos recipiunt. Cùm ad pontem peruenitur, Goti Goti ante
fortiſsimè dimicant ex turribus, & Pontis ſubſidijs. Ibi Belliſarius de pontem Ti-
ſublimiori ſua turri, uas piceum incēdit, proiecitq́ꝫ in turrim Gotorū. bris.
Quæ ipſam cum Gotis incendit non minus ducentis. Iam propè erat,
ut uictores Græci Pontem rumperent. Reliquerat autem Belliſarius
ad urbem Portuenſem in dextra fluminis uxorem cum ſuppellectile
uaria, & pręfecit cohorti Iſaacem, qui tueretur. Ad primum autem in-
cendiū turris, nuncius uolitabat in portum: Belliſarij proſpera nunci-
ans. Tùm Præfectus Iſaac uolens & ipſe cumulare gaudia uictoriæ, cū
militibus amne trāſmiſſo, Gotos laceſſabat, & primo quidē impetu fu
gatos exterruit. In ſe aūt uerſi, Iſaac Pręfectū, cū multis cœperūt, non- Iſaac capit.
nullis antè cæſis. Huius infelicitatis nuncius uenerat Belliſario anteq́ꝫ
pontē expugnaret, ueritusq́ꝫ, ne in periculo uxor, cū omni ſuppellecti
li eſſet, omiſsis ad pontē rebus, aduolabat. Vbi uidit ſalua eſſe omnia
in Portuenſi

in Portuēſi oppido, comperit & uictoriam pulchram de manibus ex‐tortam, & caſſo ſe timore territum.

¶ Romanorum fames horrenda. Totilas proditione Vr‐bem ingreditur, & obtinet. Parcit tamen populo Pe‐lagij diaconi interceſsione. Caput. xij.

INTEREA Romæ intolerabilis fames. Equi, muli, aſini conſumpti: ad canes, et mures uentum erat. Fecerat hanc pertinaciam, & proxima Belliſarij, ſed fruſtrata expectatio: & irati Regis in Romanos indignatio. Multi fame intra domeſticos parietes interierūt. Alij herbas, & herbarum radices, etiam beſtijs intactas, deſyderauêre. Quatuor erant ad portam Aſinariam Iſauri milites: qui proditionis conſilium inierunt, demiſsi per funem Totilam adierunt, oſtendentes capiendæ Vrbis uiam. Mittit cum illis è ſuis, qui conſyderent. Quibus uidentibus, Iſauri per funem reaſcenderūt. Totilas armatum exercitum ad ſe iubet conuenire, præmittit qui ex condicto per funem aſcendant. Illi protinus ut conſcenderant, ad portas demiſsi, ſecuribus aperiunt, exercitum Totilæ intromittentes. Continuit aūt cùm eſſet ingreſſus, exercitum in ordine ad portas, donec diluceſceret. Romam eſſe captam, rumor urbem peruolitat. Fœda & miſera ubiq; fuga per diuerſiſsimas portas. Alij in templa confugiunt. Alij domibus occluduntur, morituri in penatibus. Sæuit ubiq; gladius. Sternuntur obuij ſine diſcrimine ætatis, ſexus, cōditionis. A Laterano per Vrbem Rex ibat uerſus S. Petrum. Ad latera eius ſtillantes ſanguine gladij. Ad Vaticanū occurrit Pelagius, ſacris indutus, Euangelia Chriſti baſiulans, & genubus nixus, miſericordiā implorabat. Num tandem inquit Rex, Pelagi, uenis ſupplicatum? Ille refert. Quando ſuperna Maieſtas te mihi, populoq; dominum impoſuit, ſupplicare pro hoc grege populi nō erubeſco. Parce, miſerere. Motus Rex, iuſsit gladios recondi, neminem ex hoc iugulari, matronas forè intactas. Prædam rerum Militi permiſit, corpora libera eſſe mandauit. Non erat Gotis leue Totilæ Regis edictum. Sciebant ſæueritatem eius in diſciplina militari. Itaq; interdictis abſtinuêre, ſolis uſi permiſsis. Inde cōuerſus ad ſuos. Videte inquit rerum fluxam conditionem humanarum. Cernite fortunæ mutationes. Paucis ante nos annis, Ducenta Gotorum milia, ſeptem milibus expugnauit & uicit Belliſarius. Ego non totis quatuor milibus, uiginti Græcorum milia ſuperaui, & iam Vrbem Romani orbis quondam dominam, ſub pedibus tenemus. Proinde non ſuperbiendum nobis, ſed DEVM præ oculis habentibus, fortunæ mutationes extimeſcamus.

[Margin: Proditores Vrbis. — Roma capta. — Totilas ad ſuos. — * * *]

¶ Roma‐

¶ Romanos Rex Totila ingratitudinis uitio arguit. Legatos mittit ad Imperatorem cum mandato ſatis duro. Caput. xiij.

INDE uocatis Romanis, grauiter illos cõarguit: quòd bonorũ ab Gotis immemores: cùm Theodoricus Odoãcrem tyrannum illis abſtuliſſet: tributis liberos, omni honore affeciſſet. Nulla ab Gotis affecti iniuria, tam facile ad Grçculos, à quibus nulla unquàm bona haberent, defeciſſent: qui nullis rebus, niſi emungendis theſauris ſtuderent: Ciuitates ſub Gotis liberas, tributis onerarent: uectigalibus præmerent. Meritò illos luiſſe, luiturosq́ pœnas tam inhumanę ingratitudinis. Ita ſine ulla ſpe bona Romanos dimiſit. Accuſabatur illa tempeſtate Ruſticiana, nobilis mulier, uxor quondam Boëtij: quòd ſtatuas Theodorici ſubuertiſſet. Totilas ubi audiuit: iuſto dolore, ob occiſos patrem & maritũ innocẽtes uiros, percitam id peregiſſe fœminam, abſoluit. Inde Legatos ad Imperatorem miſit: Pelagium, de quo ſupra, & Theodorum Romanum ciuem. Eos maximis ſacramentis obligauit, fideliter mandata peragere: & ad ſe properanter redire. Summa mandatorum hæc fuit. Si uelit Imperator Gotos habere amicos, fœderatos ad omnes expeditiones bellicas: fidele, magnũque promptè laturos auxilium: tùm ſe Romam conſeruare, & amplificare paratum. Sin aliud ſibi conſiliũ ſedeat: Romam eueſtigiò euertendam. Neq; enim occupato bellis, eam ſeruare ſit facilè, neq; hoſti permiſſurũ ea frui incolumi. Nauigarunt Oratores: & Imperatorem conueniũt: addentes præces cum lachrymis, niſi miſereretur ille urbis Romæ, actum de illa. Scire ſe, Goti Regis ſęucritatem. Semel extinctam Romam, ſecum trahere clarum ibi ortum nomen Imperij. Ille nihil aliud reſpondit. Eſſe in Italia Belliſarium: illius arbitrio rem fore permiſſam. Manebat in portu Belliſarius febre laborans. Ioannes aũt in Lucanis ea agebat, ut & Gotus arma iſthuc mitteret, quæ conatibus illius reſiſterent. Et tamen Romani Legati, cùm hoc quod accęperant, reſponſo abire nolentes: obuios præhenſabant, qui apud Imperatorem poſſent aliquid, ut miſericordiam pro Imperij matre impetrarent.

Suetiæ lib. 3. cap. 12.

Totilæ humanitas in ſexum mulíebrem,

Mandata Totilæ.

¶ Romam Totilas incendio conſumit: penitus uacuam relinquens. Calabros, Lucanos, Bruciosq́ deuictos recipit. Caput. xiiij.

QVOS penè iam erat annos ibi Papa Vigilius, cauſam dicens aduerſus Imperatricem: de reſtituẽdo Anthemio ad ſuam ſedem, quod pollicitus eſſet ante Pontificatum. Et ille ſe tueretur: Non poſſe ſedentem in Petri cathedra aliud, quàm quod iuſtũ ſit ſentire. De malis promiſsis ſe ſatis penitẽre. Et cùm Imperator huic

yy cauſæ

cauſæ adhiberet Pelagium: ſi Papam flecteret. Ille, quo ſæpius ad conſpectum Imperatoris ueniret, non recuſauit, Noluit tamen ſcelus ſuadere Pontifici. At quicquid bonus Pelagius cum ſuo conſorte, ad flectendum rigorem Imperatoris, ad cōmiſerationem urbis Romę intenderant, uanus erat conatus. Nihil proficientes, triſtes redierunt. Audiens autem Rex Totilas Imperatoris reſponſa: dubius quid faceret hęrebat. Et tamen negari ſibi conſpiciens, quæ equiſsimè poſcere uidebatur: conſiliũ ſumpſit euertendę Vrbis. Auxit indignationem: quòd Ioannes in Lucanis treugas uiolaſſet. Igitur inſurgens crudelitate mirabili: mœnia pro tertia parte ſolo æquauit. Capitolium incendit: circa forum, & Suburrã, & uiam Sacram omnia conflagrauit. Fumabat Quirinalis mons: Auentinus flammã incēdĳ euomebat. Fragor ruentium domorũ ubiq; audiebatur. Inter hæc incendia multitudo urbana, cum coniugibus & liberis, ſedibus patrĳs educebantur. ne deplorandi quidem miſerias ſuas libertatē habens. Totilas populum acturbã per oppida Campaniæ diſperſit. Senatores uerò & Patricios, obſidum loco circa ſe retinuit. Roma poſt hęc cum toto exercitu egreſſus: eam deſolatam penitus, ac uacuã reliquit: ut neq; uir quiſquã, neq; fœmina remaneret. Inde Totilas exercitus partem contra portũ collocauit: in loco qui dicitur Algidone. Ne Belliſarĳ milites quicquã molirī per eius abſentiã ualerent. Ipſe cum reliquis copĳs aduerſus Ioannem in Calabros profectus eſt. Ioanes uerò ſimul ac Totilã aduerſus ſe uenire cognouit: nō prius conſtitit, quàm Hydrunto ſe recepit: quod eſt ultimũ Calabrię oppidũ. Itaq; ubi ad eas partes Totilas peruenit: paruo momēto Calabros, Lucanos, Brutios, præter Hydruntos recepit.

Roma incē dio deuaſtatur.

Spoletum deficit.

Intereà cùm ubiq; Gotis omnia proſperarentur: Spoletũ ab illis defecit. Cuſtodiebatur arx ſola. Nã mœnia Totilas euerterat. Arx uerò facta erat ex Amphitheatro, quod antiquitus in ea urbe fuerat. Autor uerò defectionis fuit Martianus quidã Conſtantinopolitanus: q cùm inter cuſtodes eſſet, inita cum. xviĳ. militibus cōiuratione, Pręfectum prǽſidĳ interfecit: arcemq; Belliſario Duci ſuo tradidit. Tarentũ inde oppidum calabri, non totũ tamen, ſed partem eius comminuentes, reparauêre: Inde Totilas omnibus in ea regione Italię oppidis præſidio firmatis, in recuperandam Rauennam cœpit reſpicere.

¶ Romam Belliſarius dirutam, breui inſtaurat occiſo Totilæ Signifero, Goti uexillum tutantur, Senatores aliquot Romam remittuntur. Ioannem Ducem Totilas perſequitur. Caput. xv.

ROMA poſt Gallorum Senonenſium memoriam, nunquam

quàm deſerta:nunc ab Gotis euerſa, manſit ſine habitatore. Sed Belliſarius febre liberatus, conſilium quàm occultè cœpit de ea reparanda. Paucosq́ conſcios habens:cùm portum modico, ſed quod ſatis uidebatur, præſidio firmaſſet, Romam mirabili celeritate reparauit: conuulſa mœnia, & oppleta foſſata, militum diligentia, ac promptiſsima utens opera, intra uiceſimumſeptimum diem, plus in ea muniendа peregit, quàm poſſet quiſquam ſuſpicari. Portas tantùm nullis repagulis firmauit. quòd fabri deeſſent. Totilas cùm comperiſſet: omiſſis rebus omnibus cum Rauenna, aduolauit: nouam molitionem impediturus. Aduenerant iam ante ciues de propinquis oppidis, ad patriæ reparationem alacres. Goti primo ſtatim impetu capere urbem præſumentes: cum cernerent opinione ſua munitiorem, ad pugnam accinguntur. Nec ſegniter Belliſarij milites reſiſtunt, conglobati ad portas, et per mœnia diſpoſiti. Repellunt ſępè Gotos. Aliquando ipſi repulſi, retrocedunt. Et pugnam in noctem protrahebant. Peruigiles excubias egere. Vtcunq́ poterant, portas obturauêre. Poſtera die inouata ad omnes portas pugna, pertinaciter continuata eſt diu. Concurrerant aliquando magnis uiribus. Signifer Totilæ proſternitur. Ibi uerò contentio duriſsima pro Signo. cùm ſuum Goti uendicarent: & Romani decus ſuum cogitantes, nouo ardore ad capiendam inſtarent. Sed Goti defenderunt. Totilas Tibur, quòd tenebat, redit. At Romani: ne per Anienem incurſaret, pontes præſciderunt: & habet ripas amnis ille prærupte altas, & uado eſt intranſibilis. ut difficile fuerit à Tibure Romam incurſare. Ad Peruſiam deinde à Gotis diu laboratum eſt, fruſtra obſidendo. Ioannes compertum habens, Belliſarium Romæ eſſe: gratiam inire uolens: Senatores, quos ſub Militum cuſtodia Gotus per ciuitates diſtribuerat, reducere e oppidis, quorum nulla per Campaniam erant mœnia, contendebat. Et hoc proſpiciens Totilas: manum illuc ualidam equitum ire iuſsit. Sed collatis uiribus: à Ioanne uicti ceſſerunt. Itaque repertos ibi Senatores, Romam miſit. Pręter Clementinum, & Horreſtem: quorum alter Imperatoris iram ueritus, alter equos cauſatus ſibi non eſſe, reſtiterunt. Maior tamen Senatus pars in urbe Portuenſi erat. Ibi recepta, cùm Gotus urbem incendiſſet, fœminas plures Senatorij ordinis Ioannes remiſit. Totilas hæc audiens: relicta ad obſidionem Peruſij parte exercitus, ipſe cum expeditis magno itinere per Picentes in Campaniam contendit in Calabros: ſumpturus de Ioanne uindictam. Conuenerant ſub noctem, & collatis uiribus, non multi ciciderunt: ſed Ioannes cum ſuis fatigatus eſt: & diſsipatos milites, in Hydruntum collegit. Splendidum erat hoc Regis factum, pro celeritate magnorum itinerum;

Romā Belliſarius reparat.

Anienis fluuius.

Remittuntur Senatores.

nerum:quæ ipſe eques armatus cum militibus confecerat.

¶ Conon auarus, Romæ à militibus trucidatur. Victi Goti,rurſus uincunt Græcos. Rufsianum illis deditur. Peruſiam ui capiunt. Caput.xvi.

IMPERATOR literis quàm frequentibus Belliſarij pulſatus,nouas copias miſit peditum,ſcribens Belliſario,ut illas in Calabria expectaret. Eò nauigans Dux, Cononi Legato urbem Romam commiſit. Is auarè annonam uendens:& precium quotidiè augens,ſuo intentus lucro:à militibus occiditur. Belliſarius copias receptas exponens: equites præmiſit in locum pabulo promptu. Quorum pars incidit in Gotorum obuiam manum:quam miſit Rex ad Rufsianum occupandum, quod Ioannes tenebat. Commiſſo prælio, Imperatorij ſuperant. Quod cum Rex Gotus acciperet:didiciſſetq́;,indiſciplinatam Græcorum ſtationem,ſuperueniens, omnes penè cæcidit. Solus alter ex Præfectis, cum duobus equitibus elabitur. Belliſarius accæpto nuncio de amiſſo equitatu: mare iterum cum peditibus tentauit:& ui tempeſtatis adactus,à Crotone Italiæ,in Meſſanam Siciliæ diſpellitur. Rufsianum intereà Gotis obſidetur. Pacti milites,niſi infra certum tempus adiuuarentur,deditionem facere. Intereà Belliſarius Hydruntum cum claſſe redijt. Superuenêre noua ſupp'ementa. Iam auctus copijs, obſeſsis opem ferre ſtatuit. Adnauigat Rufsianum. Goti per littora diſpoſiti,aciem oſtendere. Territi Græci,retrò abeunt. Decernunt in Concilio: equitatum ire in Picentes:ibiq́; laceſſêre Gotos. quo Totilam ab obſidione auocent. Ille miſsis equitibus, occurrit tumultuantibus, in obſidione perdurãs. Et cùm omnia obſeſsis defuiſſent, pacti ſunt deditionem. quando nullum oſtendebatur auxilium. Rex paciſcentibus reſpõdit. Vnius perfidi inter eos pœna contentus, cæteros in militiam ſuam,ſi uellent, conſcriberet. Alioqui abituros cum ſingulis ueſtimentis. Ita Rufsianum deditur. Præfectum militum, quòd eius iuſſu in diem præfinitum, deditio non fieret, iuſsit occidi. Remanſit cum eo magna pars militum. Cæteri relictis equis & armis, Crotonem uicinam urbem petierunt. Hoc in rerum ſtatu cùm eſſet Belliſarius Romæ: iam pertæſum eſt illi,diutius bellum gerere: præmiſſa Antemia uxore,apud Imperatricem agere præcepit:ut reuocaretur. Et Imperatricem quidèm fato functam reperit. Apud Imperatorem facilè impetrauit. quòd belli Parthici metus recrudeſcebat. Et abiens Belliſarius:Roma Diogenem uirum prudentem & fortem, Legatum reliquit: cum tribus milibus militum. Eo abeunte, Goti Peruſiam diu obſeſſam, armis cæpêre.

Cononis auari mors.

Rufsianum Gotis deditur.

Belliſarius militiæ cedit.

Peruſia capitur.

Romam

¶ Romam Totilas ſecundò, proditione obtinet.

CAPVT XVII.

HOTILAS proſperatis undiquè rebus, cùm abſceſsiſſe Belliſarium intelligeret: urbē Romam tertia cinxit obſidione. Iam autem in eam formam reparata ciuitate: ut quoniam forte inerat præſidiū, nulla ſpes capiendæ Vrbis foret Gotis: niſi fame. Nam finitima oppida in Gotorum erant poteſtate: & expugnata Portuenſi urbe, nihil à mari importari ſinebant. Erant Conſtantinopoli ciues Romani, & ad hoc miſſus inſuper Godyngus uir Senatorius: qui agebant, ut Imperator Belliſarium Italiæ procurandæ remitteret. Alioqui actum eſſe de Vrbe. Ille ſibi res Italicas curæ reſpondit fore: ſed alijs interuenientibus, res antiquatur. Cùm iterum atquè iterum urgerent: Liberium quendam ex Nobilitate Romana, pronunciauit Ducem Italici belli: & apparatibus comparandis cœpit indulgere, ſed ex alijs intermittitur. Itaq; Roma laboraſſet fame: niſi prouidentia Legati rebus conſuluiſſet. Is omnia pridem loca intra Vrbem uacantia, frugibus conſeuit, in hortis, in diuerticulis, in campo Martio. Quæ res inopiam ſuſtentabat. Et erat Vrbs eo modo in longum ſuſtinenda: ſi non proditio interueniſſet. Nam milites ad portam Capenam, quæſti: quòd nullis diu ſtipendijs præmiarentur, ad Totilam ibant: præmium magnum pacti, traditæ portæ. Ea erat S. Pauli. Rex ubi audiuit, collaudatos, benè ſperare iubet. Intereà tubicines per noctem lembis impoſitos, per Anienem iubet introire Vrbem: & quàm maximo poſſent ſtrepitu, tubis clangere. Ille interim ad portam ſtabat parato exercitu. Clangebant tubæ, & Vrbis uelut captæ ſignum præbuêre. Dum trepidant alij, concurrentes ad clangorem, proditores Vrbem reſerant: exercitum ſinunt ingredi. Ita nunc ſecundò ab Totila Vrbs capitur. Præfectus cum militibus, diuerſa porta dilabentes, fuga ſibi conſuluntad Centumcellas, nam ea in fide Imperatoris fuit. Hoc Gotus proſpiciens: inſidias eó collocauit, quas inciderunt prodeuntes, & alijs aut captis, aut cæſis, Diogenes ipſe elabitur.

Strata-gema.

Roma ſecūdò à Totila capitur.

¶ Paulum Siculorum Præfectum, cum militibus ſuis in gratiam recipit Totilas. Romam inſtaurat. Vaticinia audit S Benedicti. Caput.xviij.

PAVLVS equitum Præfectus ex Sicilia, uir fortiſsimus: ea nocte multis in locis, prælia multa perfecit. Ad extremum cum quadringentis equitibus, pontem & molem Adriani apprendit, grauiter afficiens propinquantes Gotos. Totilas aſpiciens, Sinite inquit hos ſine ſanguine, & impendio meorum euocandos: non habentes unius diei eſcam. Igitur diem illum ſine cibo agen

teſ:inter ſe quid faciant, deliberant. Deditio turpitudinem habere uiꝭ debatur:& erat incertum, ſi permitteretur, qua fide impleretur à Reꝫ ge truculento. Erant quibus equi in cibum mactandi uiderētur. Horꝫ rebant inſuetum cibum. Fugę nulla ſpes. Igitur Paulus in medio ſuoꝭ rum concionatur, uir fortis ad fortes. Quocunq; nos uertamus comꝫ militones, extrema nos circumſtant. Nam fugæ nulla facultas eſt: cirꝭ cumfuſis hoſtium copijs, ac nos impigrè obſeruantibus. Deditio auꝭ tem, ſupra turpitudinem, uilitatemq; conſilij, cruciatus inſuper, & ex carnificationes portendit. Barbarorum enim ſæuitia, ſimplici mortis genere contenta eſſe nō ſolet. Durare uerò in obſidione, ac cibo equo rum paſci, eorum eſſet, qui auxilia ſibi uentura expectarent. Nobis au tem carentibus ea ſpe, nulla ratio ſuadere hanc tolerantiam poteſt: niꝫ ſi uiliſsima detrectatio mortis. Ceu pueri formiduloſi, dolore confici malunt, quàm ferro ſecari. Ego uerò dedi hoſtibus, & tabeſcere ineꝫ dia: eorum puto, qui cor & ſanguinem non habent. At nobis ſtrenꝫ nuis, & præliorum non inſuetis, glorioſa mors complectenda eſt. Sic enim moriamur: ut ſanguine hoſtium madentes, non inulti cadamus. ne rideat hoſtis noſtri interitus, ſed fleat. Nec iugulum noſtrum præꝭ beamus, ſed iugulum ſuum ferro noſtro perfringamus. Quid enim paucorum annorum acceſsio nobis prodeſſet: cùm & ſi nunc ſeruati, paulò poſt ſimus obituri? Gloria extendere uitam hominibus poꝭ teſt: natura non poterit. Ite igitur mecū ad glorioſam mortem, quam ciues ſimul & hoſtes admirabuntur. Hic dictis incenſi equites, morti ſeſe deuouerunt. Quocircà complexi inuicem, & oſculati, certiſsimo moriendi propoſito, ad dimicandum ſe parant. Erat uerò conſilium: in proximam Gotorum ſtationem irruere, factaq; permagna hoſtiꝭ um cæde, pugnando interire. Quos cùm uideret Totilas, ad extreꝭ mum caſum parari: ueritus, ne hominum deſperatorum conatus, ma iorem quam pro numero Gotis cladem adferret, Caduceatore ad eos miſſo, optionem permiſit. An receptis armis & equis, militare uellent Totilæ? Aut illis omiſsis, ire quo uellent? Statim omnes militare Reꝫ gi peroptarunt. Præter Paulum præfectum, & Iſaurum quendam, qui quòd uxores haberent, & liberos, ire Conſtantinopolim elegeꝭ runt. Quos ex uiatico, & cæteris rebus adiutos, ire permiſit. Romaꝭ nos autem, qui ad Templa confugerant, liberos eſſe iuſsit. In Vrbem Romam non amplius deſæuit: ſed quantò ante ſtudio deſtruxit, tanꝫ tò nunc impenſius cuncta inſtaurare connititur. Ædificia pridem inꝭ cenſa renouauit. A Beliſario ſemiplena conſummauit. Ludos equeꝫ ſtres, ac cætera magnificentiæ opera, quæ florentibus rebus celebraꝫ bantur reſtituit. Quo ciues ſparſi, maiori in patriam deſyderio rediꝭ rent.

Fames Romæ.

Oratio Pauli ad ſuos.

Vna ſalus uictis, nullam ſperare ſalutē.

Romā Totilas reparat.

rent. Hanc morum in Rege, ac animi mutationem: Alij uoto, quod ſanctis creditur Apoſtolis emiſiſſe, prodire uolunt. Alij ad commoditatem gerendi belli referunt. Nonnulli uerecundia adactum ferunt, quòd cùm nuper Francorum Regis filiam depoſceret coniugem, reſponſum illi aiunt. Non credi illum Regem eſſe Italiæ, qui caput eius ſubuertiſſet. Sed uerò ſimilius eſt (quod ſcribit beatus Gregorius) poſt primam urbis captiuitatem, adijſſe Regem S. Benedictum, qui in Apollinis pridem templo, in Bauro caſtello tum demorabatur. Voluit Rex experimenta ſumere ſanctitatis: ſi Benedictus incomperta noſſet: Vnum ex ſatellitibus Regio indutum apparatu, ipſe in turba ſecutus eſt. Benedictus obuiam prodibat Regi ſuperbo in anteriora. Ceſſerat turba deuia ſimulato Regi, cùm prodiret Benedictus. Stabat ſolus in conſpectu S. Patris. Ille hominem iuſsit in turbam concedere, & oculis deſignatum Totilam euocabat. Hortatur, ut Iuſtinianum ſectetur, Sanctimoniam ueneretur. Prædicit iterum ab eo Romam capiendam. Et Siciliam eius poteſtatis futuram, & nouo anno Regni occidendum. Creditum eſt, cùm pars ab eo denunciatorum eſſet impleta, finem uitæ denunciatum, terruiſſe Regem, ut manſueſceret. Vaticinium S. [redacted] S Benedict

¶ Centumcellas Rex præfixo tempore, dedi mandat. Proficiſcens in Siciliam, Tarentum, Ariminum & Regium prius obtinet. Italiæ prouidet Imperatore. Caput. xix.

ROMA iterum in poteſtatem Gotorum facta, iam meliori ſpe agebat. quòd Rex mutatis moribus, iam habitaret quaſi pater cum filijs. Igitur in Siciliam reſpexit, inque eam ſubmittendam, armari & fabricari claſſem iuſsit, longas naues, cum onerarijs. Prius tamen Centumcellas, uicinam Romæ urbem, adhuc ſolam Imperatori in ea regione parentem, ſubijcere conatur. Inq; eam ducit paratum exercitum. Defendit eam Diogenes nuper Roma elapſus, cùm urbs caperetur. Totilas oppugnaturus, alloquitur Præfectum. Vrbem dedat, aut ad pugnam prodeat. Ille reſpondit. Pugnare, ſibi in animo nõ eſſe. Vrbem dedêre antequã Imperatori inſinuet, ſi ille eam tueatur, indecorum ſibi fore. Si patiatur, permittatq; tempus, ut inſinuetur, & ad terminum conſtitutũ nihil fiat, tum ſe deditur ũ. In hæc pacta dantur utrinq; obſides, ut nihil tamẽ Rex tempore medio in oppidũ moliatur. Inde claſſe iã expedita, in Siciliã transfretare contendit, & in ipſo itinere (quòd exercitus per terrã ibat) Regiũ in finibus Italiæ obſidetur. Tarentũ capitur. Submiſsis aũt ad Regium copijs, reliquũ exercitũ tranſportat in Siciliã. Interim in Italia Ariminũ Goti accipiunt. Tarentum. Arimin.

Regium. Regium quoq; non diu inde à Græcis per deditionem accipitur. In Sicilia parua quidẽ oppida, ſtatim Gotis ceſſerunt. Apud Siracuſas diu ſedendum fuit. Intereà Senatores, qui Conſtantinopoli fuere: quotidiè Imperatororis aures pulſabant, ut liberandæ Italiæ intenderet. Nec audiebantur: donec uno die ex multis urbibus, Italiæ aduerſa nunciarentur, quòd captum Ariminum, Tarentum, Regium: Sicilia quoq; peruaſa à Gotis. Tum motus Imperator, Germanum fratruelem ſuum, Italico bello aduerſus Gotos Ducem declarauit. Magno apparatu ille in Italiam ducere parabat: uir magnæ apud cunctos autoritatis, & rei bellicæ Dux non imperitus: genti præterea Gotorum uenerabilis: qui Mathaſuintam Vitigis Regis relictam, Theodorici neptem, coniugem haberet poſt Vitigitem. Et cùm expedito exercitu iam teneret Illyricũ: iuſſu Imperatoris ſubſiſtere cœpit. quòd gens Sclauinorum (Vuandali hi ſunt) dudum ad Danubium habitantes, iam tranſito amne, Macedoniam, Thraciámq; inuaderent. Subſtitit ille iuſſus: et exercitus ſui terrore, quamuis in illos non duceret, Vuandali latius non excurrerunt. Quæ mora Gotis per Italiam & Siciliam tempus dabat, quæ cæperant peragendi. Exibant interea dies, quos ſibi Diogenes ad tradendum oppidum Centumcellas præſtituiſſet: & iam tradere monitus, reſpondit: rem eſſe non ſui iuris, eſſe Ducem Italicum in itinere, cuius arbitrio res gerenda. Vna erat ea expectatio totius Italiæ: in eum reſpexêre omnes. Sed dum ille in Illyricis moratur: morbo correptus, tantam omnium de ſe expectationem fruſtratur. Mox factus de eius morte Imperator certior: filios, quos ſecum duxit puberes, iuſsit patris loco exercitus curam ſuſcipere. quòd per illos non minus, quàm per patrem, ſperabat gentem Gotorum ſibi conciliare: accedente procuratione Ioannis Vitaliani, iam per Italiam multis clarẽ rebus geſtis, noti Ducis. Is cum adoleſcentibus exercitum Salonas perduxit: inde aſpirante Vere mox Rauennam traiecturus.

Vide ſupra libro. 3. cap. 34. a.

¶ Narſetem Salonas mittit Imperator. Cuius aduentũ non expecto, Valerianus cum Ioanne & Græcis, Gotos nauali prælio deuincit. Caput. XX.

PER eadem tempora tuendæ Siciliæ, iam cum bonis copijs Liberium miſit Imperator. Ille Gotis impedire non ualentibus, per portum Syracuſas intrauit. At ueritus, ne ſocijs ad commeatus caritatem, ſua multitudo accederet: breui inde ſoluens, Panormum peruenit: ibique ſubſtitit. Intereà Imperator mutato propoſito: Narſetem eunuchum ſuum, Ducem Italici belli declarat: Ioanni ſcribens, ne Salonis ſoluat, ſed aduentum Narſetis præſtoletur. Erat

Narſes

Narſes uir præcipuus autoritate, apud Imperatorem primus: pecuniarum receptor & diſpenſator: cuius conſilio plura ab Imperatore gererentur, apud Deum religione fulgens: qui orationibus & uigilijs plura, quàm armis cæteri conficerent. Apud exteros reges nominatus. Omni uirtute prçditus. Armorum ſcius. His artibus pollens: omnem bello neceſſarium apparatum inſtruens, terreſtri itinere per Thraciam contendit. Philippoli ſubſiſtens. quòd Huni duobus agminibus eam Prouinciam inuaſiſſent. Quamprimum potuit inde mouens, Salonas contendit. Iam Totilas cognito apparatu hoſtium in Italiam, ex Sicilia redierat: quam quatuor ex ſuis Ducibus commendabat, ipſe de Italia curaturus. Et ut potentiã ſuam Græcis oſtentaret: claſſem ſuam iuſsit per Græciam nauigare, omnia rapinis, & cædibus, incendijſq; fœdare. Igitur multi intercæpti nauigantes, mare omne infeſtum habuere. Totilas Anconam obſedit: terra, mariq; oppugnans. Valerianus Rauennæ Præfectus, cùm uiribus ſuis diffideret: Ioanni rem per literas aperit. Ille & ſi præceptum Imperatoris haberet, Salonas ante Narſetis aduentum, non deſerere: tamen in tanto ſociorum periculo nihil cunctandum ratus, naues perarmat, Valeriano cum ſua claſſe proficiſcenti fit obuius. Colloquium inter Duces eó contendit: ut iunctis uiribus, ferantur in hoſtem, ſocijs obſeſsis ſuppetias facturi. Adnauigant animis erectis. Goti quoq; multitudine nauium ſuperantes, obuiam proficiſcuntur. Fit nauale prælium, magnis utrinquè uiribus & animis initum. Acerrima diu pugna fuit. Sed Græci experientiores maritimarum rerum: Gotos inſuetos tali pugna uicerunt. Merſæ aliquot naues, cùm militibus perierunt. Captæ aliæ. Decem ſolæ fugam ineuntes. Vbi ad littus uenerant milites: ne hoſtis potiretur, naues incenderunt: terreſtri itinere caſtra petentes. In quibus tanta fuit trepidatio: ut ſoluta obſidione, mox illa pro deſertis habuere. Victores portum ingreſsi, ſocijs gratulati ſunt: et illi uiciſſim. Mox caſtra oppugnaturi deſcendunt. Vbi uacuata cernunt: commeatus in urbem miſêre.

Narſes Dux. *Græci Gotos uincũt.*

¶ Superantur Goti à Græcis in Sicilia. Narſes Totilam, Longobardorum ſuppetijs, bello ſternit.

CAPVT XXI.

HOc initium ruinæ Gotorum, ſic effregit animos: ſic erexit Græcorum fiduciam, ut ex hoc tempore magna fuerit inclinatio rerum Goticarum. Redibat Valerianus Rauennam, & Ioannes Salonas. Totilas partem copiarum ex Sicilia deuocauit. Itaq; Artanades Iuſtiniani, qui Liberio ſucceſſerat: multis locis in Sicilia ſuperior fuit. Nec multò poſt Crotoniacas, longa Gotorũ feſſos obſidione,

Vincunt ſecundo Goti à Græcis.

obſidione, Græcorum claſsis ſuperueniens eripuit: Gotis partim Tarentum, partim in proximos montes fugientibus. Hæc ſecunda Græcorum uictoria, Gotis rem minuebat. Et iam præfectus Tarenti, & Acheruſiæ Goti, cernentes inclinationem rerum: diffiſi rebus Goticis, cum oppidis ad Imperatorem tranſierunt. Cùm hæc eſſet conditio rerum per Italiam, Narſes per brumam copijs congregatis, ſe ad iter comparauit. Habebat uerò tantum ſolus exercitum, quantum uix omnes ſimul Duces per belli huius tempora. Pecunijs enim abundans, & ipſe in elargiendo munificus: multa undiq; arma ex Thracia, ex Græcia, & aliunde contraxit. Nam & Longobardum duodecim milia pugnatiſsimorum hominum fertur habuiſſe. Eos Albuinus Rex illi conceſsit: qui in Pannonijs tum conſederat. Quod in Dania noſtra monſtrauimus. Et Heruli, & Huni, gens natiuo (ut uidebatur) odio, Gotos inſectata: auxilijs Narſetē intolerabilem fecêre. Perſæ quoq; cum non contemnenda ſuorum manu Narſeti aderant, rebus Orientis plurimum claro. Et Gepidarum manus tanto deeſſe exercitui non paſſa eſt. Sed & Ioannes cognomento Fagos, Græcorum et Thracum ualidam manum egit. Et Ioannes Vitaliani, iam filiorum Germani, iuſtum exercitum Rauennam tranſportauit. Mouens ergò Salonis cum tantis copijs Narſes per Dalmatiā atq; Liburniam, peruenit Aquilegiam. Inde duo illi erant itinera ad Rauennam. Alterum breuius per maritima: ſed ibi paludes & ſtagna, & fluuiorum oſtia difficultatem plurimam habebat. Alterum mediterraneum ex Verona per fluuiorum uada: ubi pauci multorum tranſitum facile tenerent. Sit enim ripæ: ſic aquæ in altum deſcendunt, ut difficilè tranſeantur. Eas ſciens difficultates Totilas: Teiam ex Ducibus præſtantiſſimum miſit: qui ad Veronam copias hoſtiles Atheſi prohiberet. Sin minus: ponè ſequeretur, terga laceſſens. Narſes duodecim milia equitum Longobardorum Mediterranea miſit: ut hoſtem diſtineret, quo ad ipſe cum copijs tranſiret maritima. Longobardi gens noua: quæ non longinquam ab Gotis originem haberet: nullo repugnante, Atheſim, & deinde Padum tranſeuntes, ad Brixilli oppidi mœnia peruenêre. Parebat hoc ſemper Rauennatibus. Teias paucitati ſuorum diffiſus, hoſti longè numeroſiori, confligere non audebat. Narſes autem adiutus nauigio Venetorum, foſſas ac paludes, latus ac oſtia fluminum tranſibat: Rauēnam ingreſſus. Ibi relicto per dies nouem exercitu, Romam contendit. Arimini Præfectus ex Gotis tranſitum impedire ſategit, ſed commiſſo prælio occiditur. Trepidi milites, in urbem refugiunt. Allatum caput hoſtis Narſeti. Gauiſus eſt ille bono auſpicio, quòd primo ſtatim prælio, Dux hoſtium cęcidiſſet. Et quanquam

Daniæ libr. 3. cap. 5.

Arimini præfectus occiditur.

quàm facilè Ariminum cœpiſſet: noluit tamen tantas copias, unius oppidi obſidione teneri: ſed alacris iterſuum continuans proficiſcitur, Longobardi, qui iam ad Brixelli mœnia conſederant, multam ex uicinis agris prædam fecerunt. Totilas autem furens indignatione: in nouam gentē educere parat, raptim uocatis Tranſpadanis: tantumquè fidebat feſtinans, ut Teiam fortiſsimum Ducem, non expectaret. Longobardi equitatu, peditatu Goti præualuêre. Sed quod pleriſq; accidit ad extrema Ducibus, nunquàm diligentius ſtruxiſſe aciem: nec unquàm perſpicacius cuncta luſtraſſe: quid ageret hoſtis? quid ſuæ uires poſſent? nunquàm circumſpectius, fortiuſq; pugnaſſe. Sed tum fortuna fuit, ut caderet, ſub Longobardorum effera gente: quam Albuinus Rex exercituum docuit ad prælia paratam: quotidiè educens ad gentes Danubij accolas. Occiſo Totila: qui ſuperfuêre ex Gotis, Papiam ingreſsi, tum primùm ex fuga ſubſtitere. Longobardi maximis à Narſete muneribus honorati, ad propria remittuntur. **Totilæ mors.**

¶ Teias Rex Totilæ ſurrogatur. Burgundiones & Francos ſibi ille conciliat. Romani Narſetes obſidet: inito fœdere cum Siſualdo Brentorum Rege.

CAPVT XXII.

TEIAS Rex in locum demortui Totilæ à ſuis creatur. Is cernens molem belli à Narſete maximam: uicinæ gentis Duces bello ſibi ſocios aſciuit, Burgundionum, Francorum, ac Liguſtinorum Duces: quos in regionibus illis Theobaldus Metenſium Rex reliquiſſet. Itaquè Apenninum tranſeuntes Duces ipſi cum maximis copijs, ad Claſtidium conſederunt: quod eſt agri Papienſis oppidum, Pado uicinum, unde poterant commeatus facile ad illos comportari. Theias autem theſauros Totilæ Papię reconditos ſuſcipiens: uires in priſtinam Gotorum potentiam reparauit. Narſes autem tranſiens Romam, urbes, & oppida, quæ in medio fuereplurima, aut deditione, aut armis cœpit: reliquas copias ad obſidionem remiſit. Cùm autem ueniſſet Romam: & eam clauſam reperiſſet, quòd eam forti Gotorum præſidio teneri perſenſit: obſidendã curauit. Ibi triſte nuncium accæpit: de ſocietate quam inijſſet Teias cum Burgundionibus, & Francis, unde maiora ſibi, quàm putauerat belli pondera imminēre. Sed recreabat Siſualdi Brentorũ Regis oblata pactio. Is erat ex reliquijs Odöacris Rugiorum Regis, cuius populum Theodoricus iuſſit conſidere inter Alpes, et Apenninum in Taurinis: Rege illis præfecto, quem generum ſibi fecit, & filium deſtinauit. Pactionis ea forma fuit. Vt uictis Gotis, ſocius Rex aſcribi ſineretur in amicitia Romani Imperij, **Teias Rex.**

nobis eſt Tranſalpina)res uariæ fuere. Auxilia Burgundionũ, Francorumq́, Brixellum, & Tanetum occupare conati: audierunt, Valerianum, unum ex Narſetis Ducibus, Bononia mouere cum copijs in gentibus: quieuêre. Siſualdus audiẽs à Narſete fœdera comprobata: paratum exercitum ducit in uicinos Gotorũ fines. Nullus diu ibi pauor. Apertæ urbium portę: nihil parati, omnia uelut ad manum expoſita. Quæ res excitauit Siſualdum arma mouere. Itaq; ab nihil timentibus, omnia improuiſò facilè ſunt oblata. Teiam Regem hoc audientem, indignatio ſubit: ſimul & apud Ariminum obſidio, & in Picentibus Græcorum motus illum turbauêre. Igitur uocatis in conciliũ Ducibus: non modò ſuis, ſed & Burgundionum, & Francorum, deliberabat. Seditq́; ſententia: ut quemadmodum Narſes non uno loco, ſed diuerſis ſparſas haberet uires, ipſe quoq; diuiſis Prouincijs, res erigeret turbatas. Socijs Ducibus, negotium dat Siſualdo occurrendi: ipſe cum ſuis Gotis Italiam ſumit contuendam. Et primum quidèm Arimino ſubuenire ſtatuit. Sed id occultiſsimũ habuit, etiam his, quibus ſecretiſsima communicabat. ne qua permaneret ad Valerianum. Igitur in Etruriã ire contendit. Riſiſſe fertur Valerianus cùm audiret, quòd tantum exercitum in rætia duceret: arbitratus ibi tantas Græcorũ uires: ut facilè illum interciperẽt. Sed Teias inopinatus Bononiæ appropinquauit. Qua ex re territus, riſum uertit in uerũ timorẽ: & prius quàm proſpiceret, adfuit Arimino. Ioannes Fagos, qui obſederat, certior factus de aduentu Regis, ceſsit in montes. Teias Ariminum ingreſſus, ſuos confirmauit. Inde caſtra intra Ceſenam & Ariminum poſuit ad amnem. ut utranquè tueretur urbem. Ioannes in idipſum intentus, ſi poſſet Ceſenam capere, tempora obſeruabat. At Teias illum præueniens, eò duxit: oppugnauitq́; infelici rebus ſuis conſilio. Ibi terens tempora, quibus in Picentes ante brumã, quę imminebat, ducere potuiſſet. Nam cecidit inde tam magna nix, quanta ab hominum memoria uix uiſa: quę terram diu tegebat, ut equi culminibus alerenť domorũ.

¶ Narſes plurium oppidorum ſuperator, Romam ciuibus opplet. De Theſauro altero Totilæ Cumis depoſito, certior factus eſt. Ducum utriuſq; partis auaricia notatur. Caput. xxv.

INTERIM qui in Picentibus pręerat Gotorum rebus, omnia fermè oppida pro Imperatore cœpit. Teias autem magna iumentorum ſuorum perdita parte, & reliqua inualida, non ante ſummum æſtatis in Picentes peruenit. cùm hyemem totam ad Ceſenam perdidiſſet. Narſes tam longam ab hoſte nactus quietem, omnes in Campania urbes, præter Cumas, recepit, multas in Lucanis, plures in

Brutijs,per Duces ſuos.Ipſe interim Romę manens, reparationi Vrbis,& Ciuium reuocationi,atq; Vrbe implendæ totus incubuit. Narſes inter cæteram prædam,mulieres aliquot Gotorum Nobiles, in poteſtatem accæpit. Inter quas erat præcipua quædam Totilæ propinqua:quæ rem miram Narſeti aperuit. Totilam theſaurum ſuum binis locis conſtituiſſe. Papiæ: quam partē Teias tulit. Et Cumis in Arcem: cui etiam tunc Totilæ frater præerat aſſeruandæ. Narſes eò miſit magnam copiarum partem:ad expugnandam Cumorū Arcem. At dum rebus ſuis Teias ſtrennuè in Etruria, atq; Picentibus intenderet: ſocij bello Duces, in citeriore ab urbe Gallia, non eodem animo geſſere. Siſualdus Eporediam urbem cœpit. Taurinum diu fruſtra obſedit. Nemo illi ſe ex animo obiecit. Poſt interualla ſecretò inter ſe collocuti Siſualdus,& Burgundionum Duces,& Francorum: in aperto quidēm hoſtilitatem prætulerunt, ſed reuera Prouincias ad prædam inuicem ſunt partiti: tàm eas quæ Gotis, quàm quæ Imperatori parebant. Deinde Cumis obſeſsis, Teias opem ferre properauit. quòd theſauros ibi reconditos non ignoraret.

Totilæ theſaurus.

Ducum infidelitas.

¶ Nuceriam Teias deditam occupat. Belli congreſſu maximo in biduum, Teias cadit. Conditionibus pacis, Oſtrogotorū nomen obliteratur. Caput.xxvi.

AD Nuceriam ex itinere obſidendam Teias diuertit. Ea &ſi in partibus non eſſet, ſibi tamen applicare conatus eſt. Deditam accæpit, antequàm Narſes aduentaret. Qui multum momenti in Ducum fortuna conſtituens, totis cum Gotis uiribus confligere ſtatuit. Nec detrectauit Gotus. Propinquis locis, ſolo amne Tanulo interueniente, caſtra fixerunt. Per ripam leuia ſagittarij ſæpè prælia faciebant. Et erant ipſi ſibi inuicē Duces timori, quòd magnis uterquè uiribus niteretur. Hoc erat Gotus ſecundior: quòd pontem, qui ſolus erat in flumine, in poteſtate haberet, pręſidio munitum. At Narſes facilitate inuehendorum commeatuum pręualebat. Nam Teiæ naues, quæ commeatus inueherent: partim procellis, partim hoſtibus euerſæ ſunt: ut niſi terra quam inſederat, naturas præbuiſſet fruges, fame laboraret. Abſumptis autem illis, pabulatores longè abibant: ſæpè hoſtium inſidias inciderunt. Quæ res in Concilio deliberantes, retrò ad montes abire coëgit: non tamen ab amne diuerſi. Secutus Narſes, ſub ipſis montibus caſtra fixit, certus: Gotos duriorem ibi famem exa perturos. Cunquè illa perurgeret: ſtatuunt in aciem deſcendentes confligere. Expectabant id alacres Narſetis milites. Goti Signis prælatis: & iumentis in monte relictis, quadrato agmine incurrētes, ab alto deſcendunt: & primo quidē impetu Narſetis milites loco pellunt: adiuti montis

montis decliuitate. At Græci collectis animis, redeunt in prœlium, acri
ter decertantes. Erat prœlium hoc non modo ferox, ſed & inhumanũ.
cùm nullus hoſtis caperetur, ſed omnes paſsim obſtãtes trucidauêre.
Teias optimi Imperatoris, & fortiſsimi militis unà operã fecit. In me-
dio, in cornibus, ubi pugnans aderat. Suos recreauerat. Iam clypeũ ſa
gittis plenum mutare uolebat: cùm obuerſo latere alium poneret, no-
uum ſumpturus: allapſa ſagitta, latus perfodit. Ita Rex cadit. Goti ta- **Teias cadit.**
men ordines ſeruauêre pugnandi: iam mitius occidentes. quaſi manu
pacem flagitarent. Sed protractum eſt prælium in noctem. Luce orta,
iiſdem animis reditur in prælium. Græci gentem delere: Goti ſeſe tue-
ri annitebantur. Aliquando Gotorũ de parte, pacis mentio fiebat: ſed
Narſes et optimates diſsimulauêre. Is etiam dies penè conſumptus eſt
prælio. Cùm Narſes, ſuis potius, quàm Gotis parcẽs, de pace audiuit:
Leges hæ ab uictore dicebantur. Vt Goti ſuas quiſq; in ciuitates non
redirent: prius quàm illæ in manibus eſſent Imperatoris. Erant enim
intra .lxxij. annos ab introitu Theoderici, omnes in Italia geniti. Inter-
ea omnes Goti in Etruria, & Paduana regione arma deponerent: non
antea reſumpturi, quàm ab Magiſtratibus urbis Romæ iuberẽtur. Ex
hoc die Oſtrogotorum nomen euanuit: omnibus ut erant in ea regio-
ne nati, ſe gerentibus pro Italicis. In quam rem multum iuuit nouæ na
tionis, non diu poſt Longobardorum in Italiam ingreſſus. Quem in **Daniæ lib.**
Dania plenius deſcripſimus. **3. per totum**

¶ Dagiſteus Dux Græcus, Gotos Duce nouo poſt Teiam erecto, bello proſternit. Captis eorũ Ducibus duobus, tertio cæſo. Siſualdo cruce ſuſpenſo, gens Gotica Italis immiſcetur. Caput. xxvij.

PROFLIGATA maximo illo apud Nuceriam prę
lio, Gotorum gente, cùm Rex ipſe cecidiſſet: & ſuperſtites Goti leges
ſubiſſent uictoris: Narſes ad debellandas reliquias, & ad reſiduas ur-
bes, in quibus erant Gotorum pręſidia, recipiendas, Duces ſuos miſit:
qui Forum Cornelij, & Lucam obſederunt. Goti cum ſocijs Francis,
& Burgundionibus, opem ferre ſuis laborantibus ſtatuere. At Narſe
tis Duces, eorum peruenêre conſilia. Dagiſteus erat ex Græcis copia- **Dagiſteus**
rum ductor egregius: qui quantis potuit copijs ſe obiecit hoſtibus, ad **Græcus.**
Bononiam concurrentibus. Nam Luca, & forum Cornelij iam dedi-
tæ Imperatori fuêre. In hoc exercitu ſpes omnis Gotorum. Concur-
ſum eſt totis agminibus; magno ardore animorum. Goti frementes,
indignantesq;, aut ditionem recuperare: aut fortiter interire ſtatuerũt.
Igitur incompoſitis ordinibus circumfuſi hoſtibus pugnauerunt. Op
preſsiſſentq; Græcos: niſi illi ſeruatis ordinibus diſciplinæ militari in-

Fugantur Goti. ſtitiſſent. Itaq; impetus incurrentium primo ſuſtinuere. Inde etiam re
pulere: & ſine ordinibus pugnantes, in fugā uertere. Cæſus unus ex
Ducibus exterorum. Cęteri Placentiam confugiêre. Illi communi pla
Vuiditis Dux Gotorum. cito non iam Regem, ſed Ducem ex Gotis creauêre Vuidirim. Fran=
ci cum Gotis & Burgundionibus nouum Ducem Veronam perdu=
xere. Id ueritus Dagiſteus: quanto celerius potuit, Pado tranſmiſſo,
in Veronam duxit. Ergo uenientes cum Duce ſuo Goti, Veronam
non ſunt intromiſsi. ne tantam molem belli in ſe uerterent. Redire ſta
tuunt Papiam: ſed interclu ſis undiq; uijs, cùm ubiq; Dagiſteus adeſ=
ſet: antequàm deliberarent quid fieri congrueret: à ſuperueniente ho=
Goti cadunt. ſte opprimuntur. Captus Dux, Narſeti mittitur: ab illo Conſtantino
polim. Alij ex Ducibus unus febre correptus, interijt, cùm Germani=
am petiſſet: alius à uictore interficitur. Siſualdus captus, trabe pepen=
dit ab alta, propter perfidiam. Dagiſteus reliqua Gotorum oppida in
deditionem accæpit: & illis Legibus, quibus apud Nuceriam cæteri,
Gotis uitam & res permiſit. Ita decimooctauo Anno, poſtquàm cæ=
ptum eſt hoc Goticū in Italia bellum: per Narſetem hoc modo termi=
natum eſt. Cùm amiſſo Gotico nomine, gens illa Italis intermixta, in
eam tota tranſijt nationem.

¶ Redit ad Vuiſigotorum Reges autor. Tendigiſlaum bi
ennio regnaſſe: Agilan huius ſucceſſorem nouem an-
nis, ambos abſq; belli tumultu. Caput. xxviij.

Eod. lib. 3. cap. 8. ſup. **W**ISIGOTORVM in Hiſpania nomen, et Regnū
diuturnius, ex eo loco, quem nouiſsimè attigimus, repe
tamus. Tendigiſlas Vuiſigotis non amplius duobus añis imperauit.
Cui mox in Regnum ſurrogatur Ageſilan per annos nouem. Quo
tempore in Italia, quod proximè diximus, Totilas Oſtrogotorum
Rex, Italiam contra Belliſarium defendit. Quid uerò rerum hic Rex
geſſerit, non tenemus. cùm nulli Annales, nulla extent Scriptorum
monimenta. Vnum hoc ſatis magnum eſt: quòd inter inmenſos Gen
tis ſuæ populos, ac Reges fortes, Regnum tenuerit incolume. Et niſi
Francorū Reges illa tempeſtate Hildericus, et Clotarius plus quàm ci
uilia bella tenuiſſent: quòd fraternis inter ſe odijs ſepè cōfligerent: nō
ſiuiſſent Gotorum Regem Arrianū, in pace & tranquillitate agere.
Sed domeſtica mala ſicut nunc, ita & tunc Reges implicarunt: adeò,
ut CHRISTI honorem, quem omnibus præponere Chriſtia=
Infra cap. proximo. nos, par eſſet, cogantur poſthabere. Hic tamen cùm in gente ſua inſo=
lenter Regnū ageret: uictus à ſucceſſore, Regno deceſsit. Alij ferunt,
in conuiuio trucidatū. Quod ex more Gentis, Proceribus exhibebat.

¶ Atanagildus deuicto Ageſilanto ſuccedit, Rexit annis, xxij. Quid
Prouincia,

Prouincia, qui Alani, & unde Catalani, exponitur.

CAPVT XXIX.

ATANAGILDVS Ageſilanti Regno ſurrogatur: uictus ab illo, Romanorũ, ut ferunt, auxilio. Narſes em̃, extincto in Italia Oſtrogotorũ Regno: cùm omnem Regionem Imperatori denuò ſubieciſſet: ex Romani Senatus decreto, Præſidem dedit Prouinciæ Gallicanę. Quæ diu fuit, & pmanſit in Romanorũ ditione: & adhuc ſeruat nomen: ut Prouincia dicatur. Appropriato ſibi nomine, quod habent omnes tributo ſubactæ regiones cõmune. In hanc ergò Prouinciã Narſes Amatũ patriciũ, ciuem Romanũ declarans Prouincię Narbonenſis, Anitienſisq́;, & Romanę, & Alpiũ Pręfectũ: copias illi attribuit, quibus & illam tutaret̃ Prouinciam: & illa in parte, aduerſus Francos, Burgundiones, & Vuiſigotos, clauſtra Italiæ cõmuniret. Huius ergò Præfecti Romani auxilio, Atanagildus anteceſſorem ſuũ Regno inſoleſcentem uicit: eiq́; in Regnũ ſucceſſit: quod tenuit per años uiginti & duos. Iuuat hoc in loco Blondi ſententiam inſerere: quam de hac gente cum Alanis cõalita fouet. Verba illius ponenda ſunt. Ea inquit, longæ pacis quiete, Vuiſigotis Hiſpanias, Citeriorem, Vlterioremq́; pacatiſsimas habentibus: Alani cũ Vuiſigotis ita cõaluerunt: ut in illius gentis nomen ſuum cenſim confuderint, atq́; amiſerint. Eos enim Alanos oſtẽdimus: noluiſſe cum Vuandalis in Aphricam nauigare. Et poſtea pulſos à Sebaſtiano Valentiniani Imperatoris Duce, ex Betica, quam ſperauerant retinere: ad Vuiſigotos confugiſſe. Qui ducẽtos eos ſuſpectos, nunquàm ſimul in uno ſecum loco habere ſtatiua permiſerunt: imò ne unquàm poſſent, aut per ſeipſos rebellere, aut in Vuandalos gentem amicam reſpicere: continuerunt illos in Hiſpania Citeriore. Qua ex populorum mixtura facta eſt, quæ ętate etiam noſtra permanet: gentis utriuſq́; nominis compoſitio: & qui eo modo incoluerunt Citeriorem Hiſpaniam, Goti & Alani, nunc dicuntur corrupto uocabulo Catalani, gens profecto ferociæ illius, quæ generi ſuo in omnibus reſpondeat. Et ſiue caſu factũ ſit: ſiue ex ingenio, benè habet. quòd primam cõpoſito in nomine obtinet partem, Gotica gens præſtantior, quæ & Romam capere potuerit florentiſsimam, & capta paulò poſt Hiſpaniæ Regna, mille iam annos, ſupraq́;, licet aliquando minus integrè conſeruauerit. Hæc ſi uera ſint, non laboro. Cùm Catalanos habitare, ubi caput eſt regionis Valentia, plurimi contendant. Et Hiſpaniæ Regna poſt Gotos, ſæpè mutarint dominos: præſertim paulò ante Carolum Magnum, occupata omni Prouincia per Sarracenos. Sed hæc alibi plenius tractata.

Atanagildus Rex.

Prouincia quæ.

Blondus.

Alani.

Catalani.

¶ Lenigildus Rex Arrianus, filium eius pium, ſecuri percuti iubet.

Bello ob id laceſsitus: tum in Italiam per Imp. auocatur Hildericus. Caput. xxx.

LENIGILDVS inde Regno ſuccedit, cum fratre Lemnia, per años aliquot. Quo uita functo, ſedecim annis ſolus Regnũ tenuit. Præter Religionis cauſam, Rex optimus. Nam Arrianã hęreſim pertinaciſsimè defendit. Hic rebellantes Hiſpaniæ ciuitates, bello perdomuit: ut colla ſubmitterẽt. Sed ut diximus, perfidiæ Arrianę hic erat promptiſsimus defenſor. Filiũ habebat Ermigildũ: cui uxorẽ accęperat de domo Francię Ingundem, germanã Francorũ Regis Hilderici. Grauiter tulit cordata fœmina: uirũ ferre in Religione diuerſum: & ſalutis eius pcupida, egit cũ Leandro Pontifice: ut maritũ ſuũ Regiũ iuuenẽ inuiſere: ſecũmq; de uera Religione tractare dignaret. Inuitatus religioſus Pontifex, non cunctanter annuit, pietatis obire miniſteriũ: quòd ille per quamcũq; occaſionem diu quęſiſſet. Conferens ergò cum illo de uera Religione: oſtendit impietatẽ ex Scripturis Arrianæ perfidiæ: & egit uſq; adeò: ut iuuenẽ uolentẽ Christo lucraret. Senſit ergò de Chriſto cum catholica Eccleſia Ermigildus. Quod pater ubi cõperit, filiũ ferro uinciri iubet: & in carcerẽ protrahi. Erat ſacræ Dominicę Reſurrectionis nox, ab inferis Lucifero ſurgẽte illuſtrata: cùm Rex impius, recordatus filij in carcere deliteſcentis, excanduit: inſtigante malorũ omniũ incentore diabolo: & miſſo in locũ ſpiculatore, optimũ iuuenẽ ſecuri pcuſſum, Chriſto martirẽ pręcioſum cõſecrauit. Vxor occiſi cruentã Regis irã abominata: fugiẽs cũ paruulo filio, incidit in manus militũ Romanorũ: quos tunc Mauritius Imp. per quãcunq; occaſionẽ in Gallijs haberet. Capta, in Siciliã pducitur: ut inde Cõſtantinopolim ad Imp. pro obſide mitteretur. Non tulit tenera fœmina militaris feſtinationis incõmoda: et naui gationis inſueta, uix terrã tetigit Sicilię: & ineuitabili morbo correpta, ultimũ ſpiritũ Deo reddidit. Filiũ eius Imp. deducũt. Mox Hildebertus (quem alij ſcribũt Hildericũ) ut iniuriã ſororis uindicet: exercitum cõparat: mouetq; in Hiſpaniã, Regẽ Lenigildũ petens. Nec ſegnior ille recurrit. Magna utrinq; animorũ contentione, prælium iniẽ. Feruent odia. Et Francis quidẽ pietas ipſa ſtimulos præbet. Cadũt utrinq; plurimi: ſed ex Gotis pars maxima. Nec alia res, quàm iuſti doloris uindicta quæſita eſt. Inde Imp. Mauritius, Hildericũ uocat in Italiã: ut Longobardis, quod inter eos cõuenerat, confligat. Miſit enim pridẽ ingentem uim auri: ut in eã militiã Regem obligaret. Et primus qdèm conatus irritus fuit. Nunc eo libẽtius eó contendit: quòd Germanã, quam adhuc uiuere credebat cum filio, eſſet recepturus. Igiẽ exercitu quanto potuit maximo cõſcripto: Alemaños in ſocietatẽ belli deuocauit, et iam

Ermigildi conuerſio ab Arriana perfidia.

Pater filium necari iubet

iam agminibus magnis contēdit in Italiam. Sed orta inter Francos, & Alemannos graui cōtentione, quę ad arma ſpectabat: Alemañi cū ſuo agmine diſceſſêre in Patriā: irritamq́ꝫ fecerūt tantam Regis molitionē.

¶ Richardus Rex, Synodo. 72. Epiſcoporū uocato, Arrianam hæreſim ſupprimit: cum omni gente ſua factus Catholicus, Gotorū gloria maxima. Cap. xxxi.

Richardus Rex.

RICHARDVS alter ex filijs, patri ſurrogatur in Regnum. Is fraternos ſecum caſus uoluens: perſpiciensquè omnem circa ſe Chriſtianiſmum, aliud ac ſe cum gente ſua ſentire de CHRISTO Domino: effecit, ut Synodus. lxxij. Epiſcoporū per Franciam, Italiamq́ꝫ conuocaretur. Inter quos de Religione, déqꝫ ęterna Chriſti diuinitate conſtitueretur, quid ſentire oporteat. Ibi Leander Hiſpalenſis Epiſcopus, uir fide catholicus, & in Lege Dei exercitatiſsimus, ſimul etiam in Scripturis doctiſsimus, diſſerens: adeò confutauit ſectam Arrianam, ut Richardus ipſe, cum Proceribus, & omni gente ſua, renunciaret paterno & gentili errori, ſéqꝫ cæteris per catholicam Eccleſiam fidelibus, religione & fide conformaret. Quæ res per omnes Gallias, & Italiam gaudio plena, Gotorum nomen altius extulit, quàm prioribus annis ulla potuerint arma. Hoc ergò iacto fundamento ad æternam ſalutem, Rex ille temporum tranquillitatem promeruit, poſt annos Regni ſui quindecim, hinc ad meliora tranſiens.

Synodus 72. Epiſcoporum.

Leander Epiſcopus.

¶ Becterіcus annis ſeptem Regnum moderatur, domi & foris tranquillus. Caput. xxxij.

Becterіcus Rex.

BECTERICVS poſt illum potitus eſt Regno, filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotum, incertū eſt. Neqꝫ memorabilium rerum aliquid traditur ſub eo geſtarum, Niſi quòd añis ſeptem Regno præfuerit. Vero ſimile eſt, tranquilla nactum tempora, nihil præter nomen, & Regni tempora, ex illius rebus eſſe miſſum in Annales. Quàmuis hoc ipſum magnum ſit, & annotatione dignum (ſi illa ſit ęquitas & moderatio Regum) ut nequè intus tumultus, aut foris bella patiantur. Per eius tamen tempora Taxilo Rex Baiororum conſtituitur, annitente Auſtraſiorum Rege, qui tum in Metenſibus, & uicinis Alemannorum Prouincijs dominaretur, Francis latè tum imperantibus.

¶ Siſebodus Rex clariſsimus, rebelles, cum conſiliarijs Ducibus Romanis bello coërcuit. Iudæos, optione præſcripta, aut fugat, aut Chriſto lucratur. Caput. xxxiij.

Siſebodus Rex.

SISEBODVS illi ſurrogatus, feliciter per multa tempora regnabat. Peruenit enim Regnum eius ad annos

uſquè.29. Multa enim eius & præclara fuere facinora. Erexerant animos in libertatẽ quidã ex his urbibus, quas in ea regione ſuę ditionis fecerãt Vuiſigoti. Spem dabãt Romani prę ſides, qui Prouinciã Narbonenſem tenuêre. At hic Rex cõtracta ſuorũ ualida manu, eas ad priſtinam redegit obedientiã. Nec cõtentus ea uictoria, in omnes eos qui labori huic cauſam prębuêre, duxit exercitũ, & poſt multa, quæ inuicẽ luctantes fecere prælia, uariantẽ diu Fortunam ſuperans, ſuperior factus, Romanis Ducibus retropulſis, eam Prouinciã ſuæ fecerat ditionis. Qua in re unũ erat pręcipuũ Regis Chriſtiani factũ, quòd Iudęos ea in regione multos demorãtes, coëgit aut poſſeſsione rerũ cedere, aut Chriſti ſacra ſubire. Quę res illi magnum diu nomen apud Poſteros parturiuit, ut Regum omnium ſui temporis clariſsimus diceretur.

Sintila Rex

¶ Sintilan biennio regnat. A populo ſuo occiditur.

CAPVT XXXIIII.

SINTILAM hunc Regno præficiũt Vuiſigoti. Cuius pręclara nulla memoranẽ facinora. quòd breui tempore regnauit. Nam Regnũ eius uix impleuit biennium, cęſus in medio populi ſui. Quę res inſolentiam eius oſtendit. Malus enim diuturnitatis cuſtos, eſt metus. Nam quem quiſq; timet, periſſe cupit. Quem uerò oderũt multi, non eſt facilè diu ſupereſſe. quòd à plurimis obſeruetur luminibus.

Siſenandus Rex.

¶ Siſenandus, conſentiente Dagoberto Francorum Rege, Regnum, xx. annis adminiſtrauit. Caput. xxxv.

SISENANDVS hunc Regno inſequiẽ, ad quod peruenit, ãnitente maximè Dagoberto Francorũ Rege. Tenuitq; Regnũ annis. xx. Ea tempeſtate Vaſconia, quam dudũ Goti tenuerant. Francorũ Regibus ceſsit. Nam fratrem ſuũ Aribertũ, ea Prouincia Dagobertus donauit. Et cùm mortuo Ariberto, Vaſcones ſe ab Francorum obedientia retraxiſſent, magno bello preſsi, redire ad priſtina iuga cõpelluntur. Vnde perſpicuum eſt, Dagoberti nomẽ ea tempeſtate Gotis fuiſſe terrificum. Indéq; minus conuenit admirari, ſi ex eius uoluntate, Regem ſibi Goti conſciuerint.

Chutilan Rex.

¶ Chutilan Rex ſuccedit. Contentio oritur ſuper Primatu Regni Franciæ. Caput. xxxvi.

CHVTILAN Siſenando ſubſtituiẽ in Regno, quod per annos. xvi. fertur tenuiſſe, eo tempore, quo Regnũ Franciæ Theodoricus teneret, Clodouei filius. Iam eo peruentum fuit, ut omnis adminiſtratio FRANCORVM, apud maiores domus eſſet, in Rege autem inane nomen. Vnde factum eſt, ut contendentibus de Prioratu, aut de Maioritate domus, hoc eſt, de admi-

xij. Patres Franciæ.

de adminiſtratione Regni, Ebruino, atquè Vulfoaldo: cùm Ebruinus pro Theodorico Regnum gubernare contenderet, Vulfoaldus autem pro Hilderico Auſtraſiorum Rege: quæ tum fuit proxima Regi Francorum poteſtas. Superabat tum Vulfoaldus: & capto Ebruino, tonſoratum detruſit in monaſteriũ Luxomienſe. Theodoricum Regem, ſimili ſorte concluſit in Monaſterio S. Dionyſij. Quæ contentio plus quàm ciuilis, effecit: ut Chutilan Vuiſigotorum Rex, tranquilla tempora haberet, uerſis in ſe mutuò Francorum armis.

¶ Tolgan Regno quadriennio puer potitur: tum Monaſterio ſubtruditur. Theodoricus è Monaſterio in Regnum uocatur. Cui Ebruinus inſidias locat. Caput. xxxvij.

TOLGAN Chutilanis erat filius, q patre mortuo, admodum puer peruenit ad Regnum. Sed non fuit ea temporum conditio, ut Goti puerum dominari ſinerent. Propterea tonſoratus, poſtquàm annis quatuor præfuit, detruſus eſt in Monaſterium. Hoc genus deſtitutionis clemẽtius, Imitati ſunt Goti, quod in Francis, & Grę cis Imperatoribus uſu probatum accæpiſſent. Per quæ tempora cùm Hildericus Rex, in uenatione caderet, coniurantibus in eum Proceribus. quòd ferox iuuenis, in eos non ex more Nobilitatis ſęuiret. Quo cadente, Theodoricus Monaſterio eductus, ad Regnum ſublimatur. Ebruinus contemni ſe uidens, quòd alius ſe prętcrito præficeretur Palatio, quendam ſub imagine, quòd filius Lotharij diceretur. Regem nititur conſtituere. Multiſq; ad ſe concurrentibus, exercitum nõ contemnendum adunauit. Cernens Theodoricus Ebruini potentiam, fide publica interpoſita, accerſitum Aulæ ſuæ præfecit. Ille autem prę mens alto corde dolorem, pacem ſimulauit, donec occaſionem acciperet eius trucidandi, quem Proceres ante præfeciſſent Aulæ, & alium iterum Martinum, uirum primarium, qui ſe cum Pipino Breui Ebruino obiecerat, uocatum interfecit. Paſſus tamen eſt ille quod fecerat, occiſus & ipſe per dolum. Quibus, ut dixi, temporibus, in ſe uerſi Franci, tranquilla tempora Gotis dedêre, quandiu ſe ciuilibus armis non immiſcerent. Sed hæc infra plenius explicabuntur. Tolgan Rex.

¶ Chintaſindus annis uiginti regnat. Narratur ſub eo diſſenſio Maioritatis Franciæ catalogus, uſq; in Pipinum. Caput. xxxviij.

CHINTASINDVS, puero ut diximus tonſorato, ad Regnũ, uolentibus Proceribus peruenit. Quod añis tenuit uiginti. Quo tẽpore adhuc uiguit in Frãcis de Maioritate diſſenſio. Nã Anſigiſus Pipini Breuis pater: quẽ Proceres, prætcrito Ebruino, Aulæ Chintaſindus Rex.

no, Atilæ præfecerant: à Gunduino, qui ſtuderet Ebruino, perimitur indigna morte. quòd ille multis ac magnis muneribus affeciſſet. Res pertitius erat infans Gunduinus. Ab Anſigiſo excipitur: ad baptiſmi gratiam, illo adnitente perducitur. Manibus eius ſuſtinetur. Affectu filij ab illo educatur: & ad maximos militiæ honores per eundem prouehitur. Nunc illum, malè gratus, manu ſua perimit. Sed Pipinus filius, accito Martino, ex Ducibus primario: bello aduerſus Ebruinum inſurgit. In quo uicti, fugam ineunt Pipinus, atq; Martinus. Ebruinus autem euocatum poſtea Martinum perdit. At cùm Ebruinus uerſus in ſuperbiam, acerbè Proceres haberet: Heruenfridus Neuſtriæ primarius, illum peruicit: confugiens ad Pipinũ. Pro occiſo autem Ebruino, Vuaraco maior domus conſtituitur. Pipinus autẽ ſemel acceptam dignitatem fortiter defendit. Nam Giſlemarum Vuaraconis filiũ, bello ſuperat: & ille cum parente Breni conceſsit in fata. Bertarius autem gener Vuaraconis, dignitatem Maioratus aduerſus Pipinum, fauente

Pipini uictoria.

ſibi Rege Theodorico, defendit. Pipinus autem, & Regi, & Bertario ſe opponit: utrunq; ſuſtinens in bello. Et quidem graui prælio cõmiſſo, Bartarius opprimitur. Rex ipſe capitur. Iam ſine controuerſia Maior domus factus, Franciæ ſtatum in meliora reponit. Quam rem idcò ſumus proſecuti: quòd propria Vuiſigotorum facinora nõ tenemus. Nam & ex hac propagine natus eſt Carolus omnium clariſsimus: cuius in alijs noſtris deſcriptionibus præclara monimenta recolimus.

¶ Flauius Reſcindendus patre regno renunciante, Rex declaratur. Is Sarracenorum attigit tempora. Vnde Vuiſigoti dicti ſunt. Caput.xxxix.

Flauius Reſcindendus Rex.

FLAVIVS Reſcindendus, patre ob ſenium dimittente Regnum, adhuc uiuenti ſuccedit. Peruenit iſte ad calamitoſa tempora: quibus Sarraceni magna parte Aſiæ in ſuam ditionẽ redacta, ex Ægypto Aphricam omnem occupauêre. Et ex illa transmittentes in Hiſpaniam uenere Abdirama Duce circa Annum Domini Septingenteſimum decimum. Hi Vuiſigotorum Regnum, Sueuorumq; ſub illis (ut ſupra commemorauimus) degentium, ſuſtulerũt: ut uix tenuis quædam portio, quam Ducatum Aquitaniæ dixerunt, illis remaneret. Finitum hoc tempore Regnum, quod añis plus quàm trecentis in Hiſpanijs Goti tenuêre. Hi, quos Vuiſigotos, hoc eſt, Occidentales dixêre: non ob eam cauſam, quòd in occidua mundi parte

Vuiſigoti Occidentales cur dicti.

in Hiſpania regnarẽt: ſed quia hoc nomen ad Danubiũ renouatũ, ex primæua ſua patria Suecia ſecũ extulere. Vbi hodiè quoq; diſcrimen eſt Orientaliũ, & Occidentaliũ Gotorũ. Ex prima aũt illorum de Suecia egreſsione, ad hæc uſq; tempora Leonis Imperatoris, paulò minus

annorum

annorum ad duo milia ducenta, quibus gens iſta primùm ad Cimmerium Boſphorum, inde ad mare Ponticum, poſtea in Thracia atque Mœſia: inde ad ripam Danubij: iterũ in Thracijs: poſtea per Italiam, & Hiſpanias, res maximas, Regnis conſtitutis peregerũt, computant.

Eudo Vuiſigotorum Dux, Carolo Martello bello maximo congreſſus, deuincitur: amiſsis & proſtratis 300000. Sarracenorũ. Sine prole decedens, ceſsit Prouincia Carolo. Caput. xl.

EVDO non iam Rex, ſed Gotorũ Dux: in anguſtum inde à Sarracenis, hinc uerò à Francis artatus: rebus præfuit labore plurimo. In Francis tum rem adminiſtrabat Carolus Martellus, uir ad arma natus: Pipini Breuis filius: & quem niſi illo ſæculo fata dediſſent: Sarraceni ſicut Hiſpanias, ita Galliam quoque omnem ditione tenuiſſent. Emerſiſſe ferunt adoleſcentẽ hoc modo. Conuentus erat omnis per Franciam Nobilitatis: & poſt ſeria quæ agebantur, ludi militares ex more agebãtur. Incurrerant infeſtis inuicem haſtis: Sociali (ut uocant) haſtiludio. Martellus ad eũ diem incognitus, & qui nullo precio eſſet apud cæteros: firma ueſte, & armis omnibus in atrũ deformatis, in clypeo tres martellos ſimili colore præferebat. Tectus uenit in æquor. Tectus occurrit obuius omnibus: & quencunque illi ſors obijceret, ſine diſcrimine proſtrauit. Verſi omnium oculi in atrũ militem, curioſi quærebant omnes, quis ille eſſet: Nec facilè inuentus eſt qui diceret: cunctis æquè ignorantibus. Ad poſtulata uirginũ ac dominarum, galeam detraxit: & inuentus eſt Carolus Pipini Breuis filius: inde cognomen mutuatus, ut Martellus diceretur. Verumtamẽ quàmuis Sarraceni gens impuriſsima, latè tunc permittente Deo, Imperium ſuum propagaſſent: Cantabri tamen, & Aſtures, qui nouiſsimi in ditionem Romanorũ conceſſerunt (ita labente Romano Imperio) ſoli ſe armis, protegente fide Chriſti, tutati ſunt: ut neque primùm Gotis, nec deinde Sarracenis unquàm ceſſerint. Hæc eſt quæ nũc Gallicia dicitur: genus hominum inuictiſsimum. Sed ad Eudonem reuertamur. Cùm is eſſet rerum ſtatus in Francia, ut Dagoberto ſecundo, Childeberti Regis filio, regiũ nomen tenẽte, Plectrudis relicta Pipini Breuis, pro filio paruulo Theobaldo res Regni adminiſtraret, Carolúmque Martellũ, prioris matrimonij Pipini filiũ, iuuenẽ ſtrenuũ, in uinculis haberet Colonia, Dagobertus morte ſubtrahitˀ, et Martellus uinculis elabitˀ. Interim Franci cum aliũ præfeciſſent Aulæ, & Regiũ ſemen non haberent, Danielem quendã ſacerdotem, quòd bonæ exiſtimationis eſſet, appellatũ Chilpericũ, capillo ouiũ, & barba promiſsis, Regem ſalutauêre. Martellus autem Clotarium quendam, Regij ſanguinis uirũ, ipſe Regẽ cõſtituit. Ita duobus Regibus, duobus etiã domibus Maioribus, res ad pugnam

Eudo Rex.

Carolus Martellus.

Cantabri, Galliciæ populus.

pugnam peruenit. Chilpericus Ranfredum maiorem, & Friſonum Ducem, ſuarũ partium habuit propugnatores. At Martellus cum idolo ſuo delectum militum habens, ſe ad prælium comparauit. Inita pugna ceſsit Martellus, at renouato prælio, uictor fugat Chilpericũ. Eum fugientem Eudo Gotus, quòd in acie illi auxilium tuliſſet, exceptum, ſecum perduxit in Vaſconiam. Martellus autem Ranfredum Andegauiam petentem, cum ciuitate in deditionem accæpit. Clotarius uita decedit. Tum Martellus miſsis in Vaſconiam ad Eudonem Legatis, Chilpericum repoſcit ad Regnum. Ille fidei illius commendatum, remittit. Non tamen diu ſuperſtes erat, quin rebus excedens humanis, Theodoricũ Dagoberti filium, cunctis in commune Proceribus hoc approbantibus, habuit Regni ſucceſſorem. Sed rerum omnium administrator Martellus erat. Intereà dum idẽ Martellus per Germaniam, cui ex longa ſucceſsione Regum, Franciæ præerat, primum Sueuis, inde Boiaris, poſtea etiã Saxonibus domitis, omnia proſperè geſsiſſet, uertere arma conſtituit in eundem Gotũ. memor, quòd ille prioribus ipſi annis reſtitiſſet. Eudo uiribus impar tanto hoſti. quòd omnes in ſe Germanorum, & Gallorum uires uidiſſet conuerſos, auxilium undecunq; poſtulauit, etiam ad baratrum iuſtæ defenſionis præſidium euocaſſet. Itaq; Abdiramam Regem Sarracenorum in Hiſpaniis regnantem, ſuæ defenſioni prætendit. Magnus utrinq; conatibus bellũ paratur. Acerrimis odiis concurritur. quòd indignaretur Martellus, Chriſtianorum hoſtem, à Chriſtiano Principe inuocatum. Tantis uiribus concurritur, ut confecto prælio, cùm uictoria apud Martellũ eſſet, plus quàm trecentena Sarracenorum milia in ea pugna cæſa inuenirentur. Solet enim ea gens uſq; hodiè, non tam induſtria, quàm multitudine pugnantium fidere. Congeſtis ſpoliis, Martellus milites ſuos donat. Sed Proceres uiribus exhauſti, quęrũtur, per crebra, & longinqua, diuturnaquè bella ita ſe exhauſtos, ut niſi inſigni aliqua Principis prouidentia adiuuarentur, actum de illis eſſe. Tantum æris alieni conflatum, ut ſuis facultatibus nullus eſſet exitus. Motum Carolum, ferũt ſuaſiſſe Pontificibus, ſinerent Cleri Decimam, quàmdiu bella aduerſus Chriſti hoſtes gererentur, Proceribus. Illum quàmſanctè iuraſſe, ſi uiueret, magnificè omnia Clero repenſurum. Eudo, quo uocante Abdiramas in Franciam demigraſſet, Martello reconciliatus, magnam cladem in eos qui ſuperfuère hoſtes, fecit. Breui aũt rebus excedens humanis, cùm filios non reliquiſſet, Carolus Prouinciam ſuæ fecit ditionis.

Sarracenorũ. 300000. occiſi uno bello.

Prouincia Franciæ iuncta.

ALBERTI

ALBERTI KRANTZII
Hamburgen. Chronographi,
Rerum Suetię geſtarum,
LIBER V.

EX SECVNDO RERVM SVETI carũ Libro digreſsi, proſecuti ſumus GOTORVM, quæ huius gentis portio eſt, præclara facinora, per reſiduam Secundi Libri partem, & duobus proximis executi: quæ Gotica gens per Thracias & Pannonias, per Illyricum & Italiam gesserit: inde egreſſa in Gallias, & Hiſpanias, quę Regna fundarit, tenueritq́ uſq; ad tempora Caroli Martelli, qui auus erat Caroli magni Francorum Regis, & deinde Romani Imperatoris, explicuimus. Res aũt Sueticas per annos Trecentos, & amplius, aut inuidit nobis Antiquitas, aut ſubduxit. Nihil enim in literas relatum eſt de ijs. Quam nos defectionę Goticis rebus compenſauimus iamdudum commemoratis. Sed cùm illi Regno in Gallijs & Hiſpanijs finis ſit factus per Carolum Martellum: tandem in Suetiam redeuntes, exequamur quæ nobis ad illa tempora ſunt ad cognoſcendum relicta. Fatemur tamẽ; non uſq; adeò deletam Gotorum in Hiſpanijs memoriam, quin etiam poſt ea tempora diu perſeuerauerit apud Barchinonem clarum gentis uocabulum. Sed ut ſunt rerum omnium certi limites, gens gentem perculit, & nomen eius Poſteritas intermittit: ſuccreſcentibus nouis ubiq; Regnis. Quod enim Goti in Hiſpania fecêre Romanis: hoc ipſum paſsi ſunt primùm à Saracenis; & deinde à Francis. Inter quas Gentes cõanguſtati Goti, paulatim uires amiſêre, & ex Regio nomine, ad Ducalem Principatum deſcenderunt. Ex illo autem paulatim etiam imminuti, cum uiribus nomen diu ſeruatum amiſêre. Sed in Patria prouincia, ſemper, uſq; in hodiernum tenuerunt: nullo facto diſcrimine inter Sueticam, & Goticam adminiſtrationem. Ex hoc enim tempore Goti, qui in ſua ſemper patria perſtitêre, Suetiæ Regno adunati, unis Legibus & ſceptris ſemper paruerunt. Igitur ualefacto forenſibus Gotorum rebus, ad Sueticas ex hoc tempore commemorandas ſtylum uertamus.

Continuatio ad præcedentia.

Gentium uiciſsitudo.

Sueci, Goti.

¶ Fro Suetiæ Regis libidinem & conſtuprationes, muliebris exercitius uindicat. Caput. I.

CVM Romano Imperio Ludouicus Caroli Magni filius præſideret, Suetiæ Regnum tenuit Rex, cui nomen erat Fro. Huic bellum erat cum Siuuardo Noruagiæ Rege:

Fro Suetiæ Rex.

Regem incertum quibus ex cauſis. Sed exitus oſtendit intemperantem fuiſſe libidinis hunc Suetiæ Regem. Vnde facilè conijcimus: ob petitas nuptias, aut denegatam amoris ſui copiam, bellum exercuiſſe. ut erat crebra illa gentium Borealiũ, prius quàm Chriſto crederent, belligerandi materia. Suetię igitur Rex Fro, magno animi ardore, armatas copias duxit in Noruagiã. Collatisq́ꝫ aciebus, uictor Suecus, Noruagiæ Regem oppreſsit: & Regno per uim occupato, laxauit fręna libidini: Regiasq́ꝫ fœminas quotquot deprehendit, conſtuprauit. Ingemuêre Proceres. Quid uerò facerent uictori? Cuius armis ceſſerunt, eius imperia tolerare neceſſe fuit. Reſpexêre tamen Daniæ Regem Regnerum, adoleſcentem ab armis, ſed feruentẽ ad uindictam patriæ regionis. Erat enim illi maternũ genus ex Noruagia. Imploratus ille uenit: oppreſsis futurus auxilio. Nobiles fœminæ, aut iniuriam paſſæ, aut quæ formidauêre, uenienti Danorũ Regi armatę occurrunt. Nec enim tùm primùm in ea prouincia armari fœminarum agmina audiebantur. Vetus illud fuit in gente. Quod in Dania, & Noruagia, & ſupra in his Sueticis rebus aliquoties oſtẽdimus. Collatæ acies pugnauerunt. Inſignis erat uirtus fœminarũ. Et tum temerator nuptiarum Fro Rex, oppreſſus cadit. Pulchrũ erat uidere, fœminas in aciem pręliantes. Cæſariem demiſere, ſexum profeſſę: quo illuſtrior uirtus eſſet in corpore, quod per naturam creditur imbecillũ. Sed arſit dolor iniuriæ uel acceptæ, uel formidatæ, in pectore fœmineo: euicitq́ꝫ pertinacia uindicantium: ut faterentur uicti, uictoresq́ꝫ, eam accæpto ferre uictoriam præliantibus fœminis. Adeò ad pericula primæ, adeò interritæ ad arma fortiũ ſunt conſpectæ. Turgentibus buccis Græci Penteſileam, Romani Caſmillam prædicant. Si talia reperirent in ſuis Antiquitatibus uirtutũ exempla: qua uoce detonarent? Quanquàm Gręci Penteſileam Gotis debeant: ex quorum illa ſanguine, quod ſupra ſuis locis oſtendimus, prodierit. Tum uerò Suetiæ Rex geminas pœnas dedit, & inuaſi Regni, & honeſtatis corruptioni.

Daniæ lib. 4. cap. 6. Noruagiæ lib. 1. cap. 37.

Exercitus muliebris.

Fro Rex cadit.

Supra lib. 1. ca. 8. 9. & 10.

❡ Heroti Suetiæ Regis filiã, Regnerus Daniæ Rex, Draconum expugnatione meretur. Haraldi primi plantatoris Chriſtianiſmi in gente ſua, fit mentio.

CAPVT II.

Herotus Rex.

HEROTVS illi Suetiæ ſurrogatus in Regno, cuius perinde uel maximè nomen inclaruit: quòd inſigni forma puellam filiam eius, coniugem depoſceret Regnerus Daniæ Rex potentiſsimus. Iam autem ſatiatus amore eius puellæ, quam pro fortibus factis in prælio, quod geſſerat in NORVAGIA, idem admiratus, coniugem duxit. Quæ etiam repudiata: non ſe de contemptore

ſuo

ſuo uindicauit: ſed prælio laborantem (quod in Dania diximus) armis adductis fecit eſſe uictorē. At Regnerus Heroti Suetiæ Regis filiam coniugem depoſcit. Negare tutū non fuit: ſed armis (ut tùm conſueuerant) petenti amatā uindicare oportuit. Tali uerò genero filiam permittere, per quàm optabile uideri poterat Sueonum Regi. Sed tamen ea tum inerat ſententia uiris primarijs: ut filias ſuas nemini deſponderent, niſi qui præclaro facinore cōmeruiſſet: Nobilitatem non ſanguini, ſed præclaris facinoribus deferentes. Igitur filiam Regis depoſcenti, proponitur conditio ſuperandarum beluarum. Res mira dictu, ſed quæ in Antiquitatibus memorabiliter ſcripta legitur. Potuit per aliam uiam Rex potentiſsimus, qui pridem Noruagiam ſubegiſſet, cupitis perfrui amoribus: indecorum tamen ratus, à ſe quicquàm difficile pro ea Virgine recuſare: duratā ueſtem comparat: quam neq; ferrum, neq; dentes beluarū poſſent ulla ui peruincere, atq; perſtringere. Eaq; indutus, beluas expugnauit. Dracones extitiſſe, uult Danicus ille Scriptor Saxo, quos pro amoribus Rex iſte perculit. Vellem adeſſet: ut oſtenderet, quomodo ſub algidiſsimis Aquilonibus Draco uiueret, animal feruidiſsimi ſanguinis. Cetæ grandia prius deprehendas in mari, quàm Dracones in ſaltibus. Sed fidē antiquitati non derogamus. Ille ſuos ſecutus Autores, hoc ſcripſit quod repperit. Nos itidem facientes, fidem reijciamus in primos Annales. Rex Suetiæ Herotus, Daniæ Regem fortè incognitum (ſic enim placuit Veteribus à uirtute conſeri, cognoſciq; magis, quàm à Stemmate patrum) propoſitæ militiæ munere functum, uictoremq; deuocat in Regiam, ueſte qua pugnauit indutum. Quare nomen illi indidit: ut Lochbrot lingua ſuæ gentis diceretur. Ille ſe remiges ſuos primùm inuiſere uelle præmonet. Ibi tum Regio cultu, famulitio cinctus ſplendido, Regiam petit. Tùm primùm conſpexiſſe ferūt Suetiæ Regem, quis, quantúsue fuerit, qui pro ſua filia tantū putauit periculi ſubeundum. Nec mora: optatis potitus nuptijs, multiplicis inde ſobolis fructum accæpit. Nec alia huius Suetici Regis ulla in Antiquitatibus memoria eſt. Hæc tamen illa eſſe tempora meminiſſe debemus: per quæ Haraldus primus ex Dania Rex, Chriſtianiſmum Moguntiæ, ſub Imperatore Ludouico primo accæpit; miſſusq; cum auxilio in Regnum, Saxonum uiribus peruenit in Iutiam; ſecum trahēs Anſcharium, tum adhuc nouæ Corbiæ monachum, poſtea Hamburgenſem Archiepiſcopum: ut in Dania prædicādo Euangelio incumberet. Sed cùm minimè tum proſperaretur Haraldus: iterū atq; iterum rēpulſus armis: non potuit niſi clam, diuini Verbi ſemen in terram iaci. quippe Rege Regnero cum filijs, quos multos habebat, promptiſsimè patrijs erro

Noruagiæ lib.1.ca.40. Daniæ lib.4.cap.6.&7.2.

In Saxonem.

Haraldi Chriſtianiſmus. Daniæ lib.4.cap.7.c. Noruagiæ lib.1.ca.40.

ribus inhærente.

¶ Sorlus Heroto ſuccedit: quem Regnerus cum tribus filijs ſuis, octonem duello deuincit: tum prelio interimit. Caput. iij.

Sorlus Rex. SORLVS Heroto in Suetiæ Regno ſuccedit. Hunc lingua noſtra Carolum dici coniecto: quem tum Dani Sorlum, Galli etiam Arlum uocitant. Cùm autē audiſſet Daniæ Rex Regnerus: preteritis leuiris ſuis, alienum hominem Regno incumbere, diſsimulandū non putauit. Nam ad ſe quoq; eius rei contemptum pertinere interpretatur. Itaq; Regnerus conſcripto in militiā grandi exercitu: aſſumptisq; tribus in ſocietatem expeditionis filijs: qui iam per ætatis ferendis armis uidebantur idonei, mouit in hoſtē. Vbi autem ex propinquo Reges caſtra ſunt metati: prior Sorlus, ſuæ partis inſignem, ſeptem cum filijs pugilē, iubet aduerſus ex caſtris prouocare uel Regem, uel alium quemlibet totidē filiorū auxilio prædictum. Sic enim comparatū eſt apud Veteres huius nationis homines: ut parens cum filijs una perſona cenſeretur. Quod idem Imperatorum noſtrorum Leges non refugiunt. Regnerus Daniæ Rex, magno uir animo, octonis congredi, quartus ipſe tum recuſauit. Attamen indecorū reputans, ſi ulla conditione Suecis concederet: animis auctus, pugnæ ſortem ſubijt, quatuor octonis obijciens. Sic enim cōuenerat: ut cuius partis pugiles ſuperarentur, is Rex uictus cenſeretur. Duabus rebus Suetici Regis ius excellere putabatur. Quòd non ipſe pugnæ ſortem ſubijt, Rex aduerſus Regem pugnaturus: ſed alium ſubmiſit, Daniæ Rege in perſona decertāte. Deinde: quòd octo aduerſus quatuor confligere uidebantur. Regnerus tamen interritus: aſſumptis tribus filijs, deſcendit in campū iam metatum: Suetico pugile cum ſeptem filijs occurrente. Ibi pro uictoria, procq; uita acriter certatur. Omnes qui prælio interfuēre, grauiter uulnerati ſunt: preter unum Regneri filium Biornem: qui ex ea re nomen accępit, ut Ferrei lateris diceretur. Igitur uictor illo certamine Regnerus: non ſolū oblatos pugiles oppreſsit, uerùm exercitu aduocato, totis uiribus conflixit cum Sorlo: eiusq; copias, cum ipſo, ad internecionem deleuit. Ita Regno potitus, quem uoluit Regem impoſuit.

Daniæ lib. 4. cap. 8. a.

Duello uincit Regnerus.

¶ Regnerus uictor, Biornem filium Suetiæ Regem declarat. Hesberni filiam ſtuprat: ex qua natus Vbbo, bello capitur, patre ſtrato. Caput. iiij.

Biornis Rex. BIORNIS Regneri filius, quòd in pugna inſignem operam nauaſſet: paterno munere Regno Suetiæ prefficitur. Iam quod in occupatore Regni antea uindicabat, ipſe faciebat: legitimis

legitimis hæredibus præteritis, alienum præficiebat. Sed eſt, quod ſæpe aliâs compertum habemus: Regna & Imperia non legibus, ſed armis & capiuntur, & conſeruantur. Cùm autem Regis pater Regnerus prouincias filij obiret: multa circumſpiciens, quæ adoleſcentes fallerent: ut erat intemperans libidinis, Primarij cuiuſdam in Suetia uiri filiam, inſigni forma puellam amauit. Nec ui, ſed inſidijs agendum putauit: ut amore potiretur. Sumpta igitur fœminea ueſte, per multos gyros peruenit ad amatam: ſeq́ꝫ quis eſſet aperiens, oppreſſam puellam reliquit pregnantem. Pater ubi filiæ crimen deprendit: puellam adortus, autorem criminis uoluit extorquere. Illa flens, uim ſe paſſam queritur à potentiſsimo, ſimul & nobiliſsimo uiro. nec ultra adijciēs, patrem in ſuſpicione reliquit. Ille plenus irarum, Regem Regnerum aggreditur: uim filiæ quæritur illatam: adoleſcentiorem Regem ſuſpiciens. Non tamē accuſauit, ſed atrociſsimam domui ſuæ queſtus illatam iniuriam, popoſcit ultionem. Rex percunctatus, quem accuſaret. Incompertum ſibi eſſe uiolatorem oſtendit: ſed Regia inquiſitione perquiſitum, latere non poſſe. Tùm Rex ſeuocatum, ſecretius admonuit: quicquid illud foret, quod filia eius geſtaret in utero, ſuum eſſe: proinde quieſceret: filiam ſuam non eſſe ignobilis adulteri ſcortum. Ille iram in tempus diſsimulauit. Sed amicis eam quæſtus cum lachrymis uim: multos permouit: ut facilè Danos alieno Regno incubantes, odiſſent. Tantorumq́ꝫ ſibi promiſſa ſunt auxiliaria arma: ut ſi Duces Suetiæ illi accederent, facilè Danorum Regem Suetia, cum filio pelli. Pertentati ſunt Duces: ſi uim paſſo, ad ulciſcendum iniuriam accederent. Illi nihil, niſi ex ſententia Regis ſui Biornis acturos ſe reſponderunt. Tentatus ille quoq́ꝫ, ſubmiſſa legatione, quæ improbam patris libidinem accuſarent: Biornem quoq́ꝫ, niſi uindex accederet, unà ſimul cum parente, odio omnium eſſe inuoluendum: Proinde uidere, quid Regno ſuo conduceret: patrem, an Regnum mallet relinquere. Valuit apud Biornem amplius paterni nominis reuerentia, quàm aut ulla promiſſa, aut minæ quantælibet. Reiecit indignans Oratores. Hesbernus (id enim erat patri puellæ nomen) ubi neq́ꝫ à Rege, neque à Ducibus ſuppetias retulit; ſuorum fretus armis amicorum, quos non paucos in Suetia, atq́ꝫ Noruagia habebat: duxit in Danorum Regem Regnerum: nepotem ex filia (iam enim adoleuerat) Regneri filium, ſecum in arma ducens. Sed tum Regnerus uictor, Hesbernum fudit: uiresquè illius profligauit. Vbbonem filium captum: quòd maternum animum potius, quàm patrem ſequeretur, ad ueniam peruenire fecit. Biorn autem cùm aliquot annis Sueticis rebus præfuiſſet, tùm conceſsit in fata. Daniæ lib. 4. cap. 9. a. Hesbernus cadit.

 ¶ Vuichſertum

¶ Vuichſertum Suetiæ Regem, Daxon Orientis Rex inſidijs captum, cum duodecim militibus igne abſumit. Regnerus filij mortem, mira clementia uindicat in Daxone. Caput. v.

Vuichſertus Rex. VICHSERTVS inde Regneri alius filius, Suetiæ rebus ſuccedit: cùm antea Orientis partibus, parta ibi uictoria, eundē gubernatorem reliquiſſet. Dion Rex erat orientis: cuius filij Dian, & Daxon, Ruſsi Regis filias matrimonio ſibi coniunxêre: armisq́ freti ſocerorum: in Vuichſertū Suetiæ Regem bellum excitant. Nam cùm pater Regnerus, Helleſponticos uiciſſet, Legesq́ uictis dictitaſſet: Vuichſerto filio Suetiæ Regi, uicinarum ſibi partium permiſit Impe-
In Saxonem. rium. Operæpreciū eſt hic intueri: quos uocet Saxo noſter Helleſponticos. Non eos, qui anguſto incubant mari, quod Europam, Aſiamq́ diſterminat. Nam ad illos Rex Daniæ aut Suetiæ, quo modo perueniſſet? Sunt enim multa centena milia, quæ ſeparant terras: nullo illic mari interfluente, quod peruiū præſtet iter Danis ad Græciam. Sed quoniā Dionis filios, Ruſsi Regis filias matrimonio duxiſſe aſſerit:
Helleſpontica gens quæ. Vuichſertumq́ in eos Principes mouiſſe exercitū: gentem Ruſsis nō longinquam ille uocat Helleſponticā, non quam Ptolomæus, & cæteri omnes Hiſtorici, & Geographi illo nomine dignātur. Daxon qui ſolus patri ſupererat (nam parentem, & fratrem eius, Regnerus magno prælio oppreſsit) cùm in aciē ductilibus rotis, equos æneos, rumpendis ordinibus immiſiſſet: is inquàm Daxon, cum Vuichſertū Suetiæ Regem armis ſuperare diffideret, ad inſidias uertitur. Nam facta cum
Daxonis inſidiæ. illo pace, ut credebatur integerrima: in una urbiū Orientaliū, quam Sueci pridē ab hoſtibus cęperant, conuiuio excipitur Daxon ab Suecorum Rege. Ibi omnia ex fœdere ſe agere aſsimulans, ſpecie mercatorum multos ſuorū iubet introire. Nemo dolos ſentiebat. Excæpti urbe omnes aduenæ, quaſi merces uarij generis importantes, infinita multitudo cōfluxerat. Vbi nox incubabat: ad arma uerſi Orientales, inuadunt Suetiæ omnes parentes. Rex ipſe magna circumfuſus multitudine, capi non potuit. Aceruum magnū circum ſe fecit trucidatorum. Sed iam fatigatus cæde, cùm cuadere tumultu cæſorū non poſſet, capitur. Duodecim cum illo fidiſsimi milites capiūtur item. Quibus redeundi in patriā permiſſa optione: eligunt, & proponunt, cum Rege ſuo mori, quàm illo deſerto uiuere. Victor Daxon, Vuichſertum miſeratus: quòd eſſet egregij corporis dignitate conſpicuus: uitā illi permittit, ſi patiatur aut ſe ſuperiorem, aut Imperio parem habere.
* Cui ille. Paternum uultū captus, & uictus, non perfero: mori malim,
* quàm tuo beneficio uiuere. Miratus Daxon, quid tā obſtinatè mori uellet:

uellet: arbitrium ſaltem eligendæ mortis admiſit. Neq; hoc inquit acceptum fero. Nam ſcio, patrem ſegnius in ultionē armari, ſi degeneri me animo, audierit mortis genus delegiſſe. Ille ſubſequitur. Quid ait, ſi me uerſa rerum fortuna captū teneres, moriq; uolentem: quo genere abſumeres? Incēdio, ait ille. Idem ergò tibi erit exitus, ait uictor. Igitur cum captis comitibus, extructo rogo, uiuū ſuperiniecit. Pater ubi Daniæ lib. 4.cap.9.b.
comperit: incōſolabili dolore perculſus, ab uxore increpatus eſt: Cur ſe dolori permitteret: & non potius uirum eſſe ſe meminerit. Qua uoce animatus, ultionem parauit. Igitur ducēs in filij peremptorem, turmarum Præfectis præceptum dedit: ſuper omnia, capiendi, ſi ullo modo fieri poſſet, Daxonis: ut uiuus in eius perueniret poteſtatē. Nec illum ſpes fruſtrata eſt. Captum enim hoſtium Ducē, perduxerunt ad Regem. Ibi animi generoſitatē oſtendit: ſolis uinculis coërcens, quem potuit acerbiſsimo cruciatu excarnifacere: uictor primùm hoſtis, deinde ſui. Potuit illum ad clementiam & hoc inuitare: quòd accepiſſet, filio uiuendi eſſe ab illo arbitrium permiſſum, quo uti uoluiſſet. Sed rum hoſti etiam libertatem reddidit: tributa añua, cum duodecim Patribus diſcalciatis penſitaturum. Ea ſe contumelia grauius uindicatum exiſtimans. Mira Regneri in hoſtem clemētia.

Regneri cum filijs deſcribitur expeditio maxima mari & terra. Ericus alter ex filijs Sueciæ Rex, ab Oſteno opprimitur. Caput. VI.

ERICVM deinde alium filium (nam erat multa prole numeroſus Regnerus) cui Ventoſi pilei cognomen erat, Regno Sueciæ pater præfecit. Biornem autem dudum inde tranſlatum, iuſsit in Noruagia regnare. Quibus filijs in ſocietatem belli euocatis, Orcades populatur. Ad extremum Scotorum finibus appulit: eorumq; Regem Murial, prælio uictū, pariter oppreſsit. Quo tempore longinquā ingreſſus militiam, mare Mediterraneum longa circūitione petiuit. Inde etiam aſsidua in Orientē nauigatione cùm Hiſpaniam omnem reliquiſſet: et in Auſtrum flexus, in Orientem inde uerſus, uerum illum Helleſponticum, ad anguſtias Europæ atq; Aſię ſcribitur perueniſſe: obuia quæq; populatus. Nec hoc mirum cenſeri debet. Nam & Italorum teſtimonio, in Noruagia noſtra oſtendimus, Danos ad Conſtantinopolim per occiduas mundi partes nauigando perueniſſe, eiuſquè ſuburbia igni, ferróq; uaſtaſſe. Facilè tū rebus, & uiribus exercitatiſsimo fuit, uincere Græcos, ciuilibus bellis inuicē attritos. Mirum tamē, qua audacia, in tantū prę ſumptionis erupere Dani, ut circūita magna parte orbis terrarū, uires in tam longinquā extenderint regionē. Hoc quoq; admiratione non uacat, cùm breui ſæpè traiectu, grauia maris Ericus III. Sueciæ Rex. Regneri expeditiones.

Aaa iiij pericula

pericula immineāt: quomodo tam diuturna nauigatione nihil incide rit, quod eam remoraretur: præſertim nauigijs Danorū in hoc genus fluctuum marinorum minus conuenientibus. Sed erat ea tempeſtate Danis à cœlo permiſſum: ut terris omnibus, quas contingere potuiſſent, graues imminerent. Tunc enim littora omnia maris Germanici, & Britannici habuêre infeſta. Tunc Britanniam impugnauêre crebri us: Gallias occuparunt: & ea non ſine Numine faciebant, quæ ante illos Goti, & Huni, & poſt eos Sarraceni, Turcæ, & Tartari factitarūt. Prætereo Vuandalos, & Vngaros: quorum excurſiones (incredibile memoratu eſt) quot terris & regionibus uaſtitatē induxerūt. Sed per hæc tempora inquietæ erant Galliæ ciuilibus bellis: Italia emaſculata: ut nihil ibi uiriū remanſiſſe uidebatur. Grçcia tumultuabatur. Iam tan ta Imperij facta diminutione, ut per Carolum magnum, ante hçc tem pora, occidentale Imperium, ab Orientali maneret ſeparatum. Sed

Erici Regis mors. nunc ad Suetiam noſtrā reuertamur. De Erico Rege poſt eam cum patre expeditionē, nihil memorabile legimus, niſi quòd ab Oſteno Regij ſanguinis uiro uictus, & oppreſſus, uita ſimul & Regno exceſſit, æmulo relinquens Principatum.

¶ Oſtenus Suetiæ ſubtruditur. Regneri mortem filij ulciſcuntur in Hella. In Oſtenum tum parantes bellum, incerta clade mutuò atteruntur. Caput. vij.

Oſtenus Rex. OSTENVS uir Regij ſanguinis, incertum quo parte cre tus, oppreſſo Erico Regnum occupauit. Pertæſum fuit Regni Proce res, tanto tempore Danorum de ſanguine Reges illis imperare. Iam pater Regnerus Rex uictorioſiſsimus, in fata conceſsit: defuitq́, qui

Daniæ lib. 4. cap. 10. pro filijs uictricia arma circumferret. Ille quidēm captus ab hoſte Bri tannorum Rege, & in carcere excruciatus, quod multis intulit, paſſus eſt. Miſerabilis exitus, & Regi inſolitus. Filij eius ubi audiuêre paternam calamitatem, Iuuarus quidèm tum ſpectaculum edidit populo, nec paſſus eſt uultum demittere, ſed in eadem perſtitit hylaritate. Populum autem quem rumor perculit, ubi demiſsiore uidit animo, uetat theatro excedere, ſed ad finem uſq; ſpectaculi perdurare. Siuuardus eodem quo comperit momento: telo, quod manu gerebat, pedē proprium percuſsit, planta perforata. ut indignationē exprimeret, quam animo concępit. Biorn fortè aleam exercebat, ubi nuncius paternę ne cis aderat, talos quos manu tenebat ita compreſsit, ut cruor de manibus ſtillaret. Hoc primo parentationis genere in parentem uſus. Hella uerò Britanniæ tyrannus, qui Regum patrem peremerat, ubi audiuit, qua fronte parentis necem filij excæpiſſent, Iuuari profundiorem iram interpretatus, uehementius timuit, qui altius animi dolorem ab-

 ſcondit.

ſcondit. Nec falſus eſt exiſtimatione ſua. Omnes enim Regneri filij in eum duxêre: ſed acerbius nemo inſectatur Iuuaro. Nam apprenſo in littore oppido, ipſum communiuit: importatis ad ſufficientiam commeatibus. Inde auctus fratrum uiribus, mouit in reliquam Angliam. Crebris uaſtationibus Hellam ad arma exciuit. Nam expedito agmine Danis ſe opponit, manusq́ conſerit. Sed cùm uictus ille ceſsit: captusq́, ad cruciatum ſeruatur. Memores enim filij, parentem ab illo ſuum, ſerpentibus immiſsis excruciatum, atrociorem pœnam excogitarunt. Vulturem illi à tergo famelicum imminere curarunt: qui uiſceribus ſuis paſceretur, donec exhalaret ſpiritum. Hæc quidem Sueticæ rebus aliena: inſerenda tamen pro ſui nouitate putaui. Cæterum Oſtenus Suetiæ Rex, ubi Ericum, fratrem Iuuari, Biornis, Siuuardi Regum oppreſsit: ſciens, quanta illi im̃inerent à fratribus bella: Regios portus & arces com̃uniuit: exercitumq́ conſcripſit ualidiſsimum: tutaturus quod inuaſerat Regnum. Fratres autem oppreſsi Regis, & ipſi Reges, in ultionem armantur. Agnerus Angliæ, Iuuarus Daniæ, Biorn Noruagiæ præſidentes: agmina ſua iunxerunt, in Suetiam mouentes. Sed dum alienum ſitiũt ſanguinem, impenderunt proprium. Nam Agnerus Angliæ Princeps, ibi cum multis milibus cæſus occubuit. Nec tamen Oſtenus uictor fuit. Siquidem mutuis attriti cladibus incertum reliquerunt, quo loco uictoria conſtiterit. Nam cruentiſsima erat ubicunq́ fuit.

Hellæ mors horrida.

Daniæ lib. 4. cap. 11. a.

Agnerus cadit.

¶ Sturbiornus Suetiam ſubit. At ea per Ericum fratruelem pulſus, uix præcibus, ex Rege fit Regni Præfectus. Caput. viij.

STVRBIORNVS erat Biornis; pridem Suetiæ, inde Noruagiæ Regis filius, qui proximus ſceptra Suetiæ legitur tenuiſſe. Nam ea tempora apud Saxonem noſtrum turbatiſsima ſunt, multis in medio rebus omiſsis, et Regum nominibus uix recenſitis. Erat ea tempeſtate in Dania Ericus Rex, quem ſibi beatus Anſcharius familiarem effecit, eius indulgentia prædicans in Dania Chriſti Euangeliũ, ad nouiſsima Pontificatus ſui tẽpora. Ericus erat alius Regneri ex Olauo filio nepos, qui cũ fratre patruele Sturbiorno, de Regno Suetiæ armis grauiſsimè contenderat. Ea em̃ fuerat Regnerus auus fortuna, ut filijs ſuis Regna partiretur plurima. Tenebat enim Daniã primario iure, cui præfecit Siuuardũ filium. Suetiam occupauit, in qua Biornẽ, inde Ericũ filios præfecit. Noruagiam quoq́ tenuit, in quam tranſtulit Biornem. Sed Agnerum, poſt fata eius, fratres Angliæ præfecerunt. Tam latum filijs reliquit dominium. Sed,

Non minor eſt uirtus, quærere quàm parta tueri.

Sturbiornus Rex.

Euangelij in Dania prædicatio.

Regnorum Regneri in filios partito.

Ingens

Ingẽs illa uirtutis acrimonia, paulatim in filijs elanguit: magis autem
Ericus Rex. in nepotibus. Nam Sturbiornus, & Ericus fratrueles, ubi uires inuicẽ ſibi oppoſuere, magnis ſe conatibus exhauſêre. Sed cùm ceſsit Sturbiornus: uictor Ericus, Regno deturbauit Sturbiornũ. Ille conceſsit in Daniam ad Haraldum: quem ut artiori ſibi affinitatis uinculo deuinciret: germanam illi deſpondit ſororem in coniugẽ. Erat is Haraldus,
Haraldus Daniæ Rex. lib. 4. ca. 19. & 20. qui ad tempora primi Ottonis peruenit. Cuius mater Thira Angliæ Regis filia, longiſsimum illum iecit aggerẽ, qui hodiè quoq; cernitur à mari ad mare porrectum. Pudebat, tedebatq; optimam fœminam: Saxones quoties uellẽt, in Iutiam irrumpere: ideò clauſtris uoluit cohibêre. Nam memoria eius Henricus primus Germaniæ Rex, Ottonis pater, exercitum duxit in Iutiam: Sleſuicum occupauit, Coloniamq; fecit Saxonum: conſtituto ad eum limitem Marchione, qui uicinos populos in fide contineret. Ad cuius mortem cæſo Marchione, pulſa eſt Saxonum de Sleſuico Colonia. Non eſt paſſus Otto filius:
Saxoniæ lib. 3. ca. 25. qui expeditionem renouauit in Iutiã congreſſus Haraldo. Quod in Saxonia, atq; Dania diximus. Nunc ob eam tantum rationem commemoramus, ut quæ tempora fuerint quæ nũc ſcribimus, innoteſcat. Haraldus ergò Daniæ Rex, à Sturbiorno leuiro, Sueciæ Rege imploratus, aderat. Iam copijs comparatis, ingreſſus mare, peruenit Hallandiam. Ibi accæpto nuncio: quòd Otto Romanorũ Rex, ingenti agmine Iutiam inuaſiſſet, repedare compellitur: ut proprios magis fines tu taretur, quàm alienos inuaderet. Ita deſertus Sturbiornus armis auxiliaribus: nec ſuis potens æmulum Regno pellere, quibuſcunq; conditionibus pacem à Rege accipiens, Regni Præfectura donatus, quieuit. Appellauêre tum Præfecturam, quam hodiè Ducatum dicimus. Vnde & Sleſuici diu dixerunt Præfecturam, quem noſtri à multa & longa memoria Ducatum, ut eſt hodiè, habuerunt.

¶ Sueno Dania per Ericum eijcitur. Septennio exul, Erico mortuo, tandem Chriſtum uerè profeſſus, reuocatur. Olauus Erici filius, Suetiam tenet adhuc deducitur. Caput. IX.

Ericus Rex. Daniæ lib. 4. cap. 23. ERICVS Olaui filius, Regneri nepos, ſine æmulo potitus Regno Suetiæ: memor, quòd Haraldus Rex in ſe copias duxiſſet, ab æmulo imploratus: iniuriam in filium Suenonem uindicare conſtituit: non ſine ſpe, eum protinus Regno deturbandi. quòd iam ter captus à Vuandalis: Regnum ęre, ſe autem uiribus exuiſſet. Amiciſq; deſtitutus, ad uictoriam facilis putaretur. Nec illum ſpes fruſtratur. Siquidem congreſsus inuicem prælio Regibus apud Sialandiam, Sueno aliquandiu uires hoſtium ſuſtinens: ad extremum uictus, fuga

fuga ſibi ſalutem quæſiuit. Ita pulſo Suenone Chriſtianæ pietatis deſertore, Ericus Daniæ Regnum Sueciæ coniunxit. Inſtructus ergò duorũ Regnorũ Principatu: Daniæ crebrior, ne quid innouaretur, adesrat. Septemq́ꝫ totis annis tenuit: quo tempore Sueno apud Scotiæ Regem exulabat: cùm pridẽ à Britanniæ Principe, & Galliarũ Ducibus, ſuis ab olim cõgentilibus, contemneretur. Nam ſecuta eſt illum ultio diuina. quòd gemina impietate, in parentem Haraldum: & ſummum omniũ patrem DEVM nocentiſsimus foret. Nam (quod in Dania atq́ꝫ Vuandalia commemorauimus) patrem, quòd Chriſtianam foueret religionẽ: ciuili, imò domeſtico bello, impijſsimè ad mortem uſq́ꝫ Regno deiectũ perſequitur. Suſcæptam aũt ſub Ottone Rom. Rege, patrino ſuo, religionẽ, & ipſe abiecit: & in omni Regno ſuo ut abijcerent, autor fuit. Sed ubi ex errore reſipuit: ad cor reuerſus, dedit illi pridem uindex, nunc propiciatus Deus. gratiã in conſpectu Procerũ ſuorũ: ut poſt ſeptem exilij ſui annos, mortuo Erico Rege Sueciæ, in Regum Daniæ reuocaretur. Reuerſusq́ꝫ, Deũ integerrimè coluit: edicto emiſſo, ut paſsim omnes Chriſti religionem uirtutibus plenam ambirent. Sed Regina Erici Regis relicta, cùm filium Olauum ex Erico haberet: uerita, ne dum duobus Regnis incertò incumberet, utroquè fruſtraretur: relicto Daniæ Regno in manibus Procerum, quos Suenoni ſuo inclinare perſenſerat: in Sueciam, cui propter agnationem, & paternum ius magis fidebat, ſe contulit: Suenoniq́ꝫ Regnum ſuum uacuefecit. Ipſa autem filium tenerum, ad legitimos annos ſub tutoribus educauit.

Dania lib. 4.cap.11.

Reuocatur in Daniam Sueno.

¶ Olauus Erici filius, primus baptiſmate uocatur Iacobus, Sueciæ Rex, felici diuturnitate ſceptra Regni tenuit. Caput. x.

OLAVVS Erici filius, poſt patrem Regno potitur: primus in Regibus Sueciæ, qui Chriſti religionem publicè acciperet: in fonte ſacro lotus, Iacobi nomen ſuſcepit. Fuère quidẽ priuatim plurimi, qui iamdudum in eo Regno, à memoria diui Anſcharij Chriſti iugũ adſumpſerint. In quibus erat Bircæ Præfectus: & multi ſine nomine. Nam & Rembertus inmediatus Anſchario Pontifex, & aliquot interpoſitis, Vñi Hamburgen. & ille Archiepiſcopus, Chriſti fidem in Suetia diſſeminauère. Quo in labore peregrinationis Vnni (quod in Metropoli diximus) uitam impendit: tumulatus in ea quam diximus Birca. niſi quòd caput relatum eſt in ſedem ſuam. Huius autem Regis matrem, Erici relictam, initio reditus ſui in Regnum, Sueno Rex Daniæ ſibi uxorẽ adſciuit. quo affinitatibus cõmunitus, ſecurior foret aduerſus omnes caſus iniquos, quos multos ille præter

Olauus Rex Chriſtianus primus.

Suenonis uxor Syritha.

cæteros

cæteros fuit expertus, captus, & exilio diuturno diſtentus. Ex qua coniuge Sueno filium ſuſtulit Kanutum, omnibus Danorum Regibus prælucentem: qui etiam finitimorum omnium gloriam, rebus domi, foriſq; geſtis obſcuraret. Cuius in Dania plenam fecimus mentionem. Cùm eadẽ fœmina, ab Olauo Noruagiæ Rege, non illo ſancto, primùm ludificata eſſet. Quod in Noruagia noſtra recenſuimus. Iſte Olauus Chriſtiano ritu iam Iacobus, ſatis feliciter, atquè diutin è ſceptrũ Regni tenuit. Cùm interea Kanutus uterinus frater eius, in Dania: & S. Olauus, huius quem diximus filius, in Noruagia dominaretur. Trium Regum optimorũ feliciſsima tum Regna, dixerim, quando Chriſtus omnium in medio, feliciter gubernaret. Erat autem Annus poſt natum Chriſtum Milleſimus, paucis additis: cùm in Romano Imperio ageret, itidem Rex S. Henricus eius nominis Secundus: ſi Romanorum Reges recenſemus. Alioqui Imperatoriæ Maieſtatis eo nomine primus erat: primus quoquè, qui de conſtitutióne Electorum prodiret ad Imperium.

(Marginal notes: Cap.15.& ſeq. Noruagiæ lib.3.ca.5. — Anno Chriſti.1000.)

Emundus Suetiæ Rex, in Kanutũ Daniæ Regem mouens, ſuperatur. In Scania uincunt Sueci. Rex ... & tyrannus, tandem uetulus moritur. Caput.xi.

EMVNDVS Olaui Iacobi frater, ex concubina natus, ſolo nomine Chriſtianus, ad ſceptra ſuccedit: & ideò, quia ueræ religionis uel contemptor, uel diſsimulator erat: non ſatis fuit rebus bello gerendis fortunatus. Filium enim Amundum, quem ampliandæ ditionis gratia miſit in Orientem: ſtatim bello oppreſſum amiſit. Inita tamen belli ſocietate cum Olauo, qui poſtea in Sanctos relatus eſt: Daniæ Regem Kanutum bello inſequitur. Erat tum in Suetia uir primarius Vbbo: qui Eſtrocham Kanuti Regis germanam, pridem à Richardo Normanniæ Galliçę Principe repudiatam, coniugem promeruit: & is Regi Kanuto non ſatis gratus, autor oppugnandæ Daniæ fuit Emundo. Olauo autem Noruagiorum Regi, altera bellandi cauſa ſuberat. Quòd cùm in Angliam ſocietatem belli cum Kanuto iniiſſet: neq; captæ Prouinciæ illi portio prouenit: neq; thori ſociam, quæ Olauo inhærebat, ab iniuria potuit uendicare, quo minus à Kanuto contaminaretur. His incitus rebus Olauus, cum Emundo incentor belli eſſet Vbbo, mouerunt in Daniam. Cumq; à mari incumberet Olauus, à terra per montana Scaniæ Emundus Suetiæ Rex imminebat. Contulêre manus maritimo bello Dani, atq; Noruagij: ſed uictoria Danis incumbebat. Interim pars copiarum Kanuti, Emundo congreditur in Scania. Illi Vbbonis ſolertiſsimi Ducis induſtria, tracti in uadum Dani, cedẽte de induſtria hoſte, inhærentes limo Dani, paſsim

(Marginal notes: Emundus Rex. — Vincunt Dani. Vincũt dolo Sueci.)

paſsim à Suecis cæduntur, decepti magis quàm uicti. Ea tum fuit fortuna Emundi: ut Vlfonis militari peritia ſuperior haberetur. Emundus autem reuerſus in Regnum, nihil ſecius ac prius Religioni fauebat: Subditis quoq; grauis admodũ imminebat. Eandem enim ipſam contumaciam exhibebat: hominibus quoq; tyrannidem monſtrauit. Nam miſſos ab Archiepiſcopo conſecratos in prouinciã Epiſcopos, abiecit: contempſitq;. Secutus acephalum hominem: qui mentitus literas Papales, Archiepiſcopum ſe dicebat conſecratum in Suetiam: cùm eſſet ſolùm conſecratus in Polonia: ubi nulla fuit ſuperioritas diſponendarum rerum in Prouincias Aquilonares. Contemptos ergò Oratores Archiepiſcopi Hamburgenſis, cùm Rex à ſe reijceret: Stinkel Regij ſanguinis adoleſcens, miſeratus laborem ac contemptum uirorum, eos fauoribus & obſequijs proſecutus eſt: donec uenirent ad Reginam uiduam, quam pro ſanguinis propinquitate, Sueno Rex, Sacris adactus, repudiare compellebatur: quæ illos materno affectu tranſmiſit in Daniam. At illi tunc conſecuti ſunt in Suetia caſus: agrorum ſterilitatem: & unde illa prouenerat, aëris inæqualitatem. ut culpam ſuam recognoſcens Rex, oratum mitteret in Bremam: uenirent legitimi Pontifices in Prouinciam. Nihil moratus Albertus Archiepiſcopus, miſit qui poſcebantur in Prouinciam à ſe conſecratos. Hic autem Rex diu uiuendo, ad eam peruenerat ſenectam, ut cognomine ab annis ducto, Vetulus, ſiue Añoſus diceretur. Nam fratri non pauscis annis regnanti, diu ſuperfuit.

ἄθεος Rex & tyrañus.

¶ Stinkel Rex Suetiæ pijſsimus, idolum Vpſolæ exterminans, Chriſtiq; Religionem obſeruans, tandem in pace moritur. Caput. xij.

STINKEL deinde optimus Rex, Suetiæ ſceptris ſuccedit. Cui id laudis uel maximè tribuitur: quòd in diebus illius CHRISTI religio, maximum in Regno accæperit incrementum. Exterminatis Idolis, quibus gens illa pr multis alijs dedita fuit, quod toto hoc mundi ſecreto, uenerabile illi fuit templum Idolorum apud Vpſolam, nũc quoq; caput gentis & metropolis. Quod Idolum tam pertinaciter coluêre Gentiles: ut Reges etiam ſuos Chriſti ſacris initiatos, adigerent munera mittere in templum. alioqui Regno exigendos. Inuentus eſt Rex, tanta in Chriſti religione feruens, deuotione inclytus Amander, qui Regno carere, quàm ſacrilegio fidem ſuam polluere maluerit. Ibat itaq; gaudens à conſpectu Conſilij, quoniã dignus habitus eſt, pro nomine Chriſti abijci, & Regno deſtitui. Sed iſte Rex, cuius tempora nũc ſcribimus, Stinkel perfecit, cùm ſanctos Pontifices aſciſceret, ut ipſi corã populo ſtupenda mirabilia

Stinkel Rex.

Amandri pietas.

peragerent, atque in eam ſententiam uicti populares perducti quoque ſunt, ut paterentur ſua Idola concremari. Quæ cùm ſibi auxilio adeſſe nõ poſſent, cui tandem opitulari poterãt? Eminebat tum Pontificum ſacra fides, Popponis, & utriuſque Odinkari: ut multis ad aſtantium fidem corroborandam clarerent miraculis. Quæ partim in Metropoli noſtra deſignauimus. Hic tamẽ Rex nihil omittebat, quod ad propagandam pietatis & ſalutis religionem pertineret. Quocircà iuſtitia, & religione ipſe inſignis, temporum promeruit ſuorũ tranquillitatem, in paceque, quod rarum eſt Regibus, præſertim Aquilonis, quieuit: cir-
Anno Chriſti.1000. ca Añum Chriſti poſt Mille centum, paucis uel additis, uel demptis. Nam punctualis annorum calculus malè deſignatus eſt.

¶ Erici duo, ſuper corona Suetiæ bello diſceptantes, ambo, cum omni penè Nobilitate cadunt.

CAPVT XIII.

ERICI duo deinde de Regno contenderunt, tantiſque uiribus atque odijs concurrerunt, ut non ſolùm ipſi, uerùm & omnis penè Nobilitas ſuccideretur. Erat tamen ex diui Kanuti genere (qui patrẽ habuit Suenonem Regem, auum autem maternum Magnum illum Kanutum, quinque Regnorũ Regem potentiſsimum. Cuius laudes in
Daniæ lib. 4. cap. 28. Dania attigimus) multiplex in Suetia Nobilitas. Nam cæſo tum per ſummam iniuriam Kanuto Rege, per eam tumultuationem, quam in Dania deſignauimus, Regina relicta, cum filio Carolo in Flandriam redijt. Cuius Principatum idem filius poſtea adminiſtrauit. Cæſus & ipſe pro iuſticia et pietate: deiectus Oratorio, quod ſibi fecerat ſub teſtudine in Suggeſto Eccleſiæ Sancti Donatiani, in oppido Brugis. Filias autẽ, quas binas ex Kanuto accepit, in Suetia uiris primarijs commiſit. Nam primam nobiliſsimo gentis Folconi dedit coniugem. Ex qua ille ſuſtulit filios Kanutum, atque Benedictum. Ex quibus ortus eſt Birgerius Dux, uir potens, horum alterius filius. Alteram uerò filiam tradidit coniugem Carolo Gotorum in Suetia Duci. Qui ex illa filios ſuſcæpit Carolum, atque Kanutum. Ipſa uerò in Italiam uſque ſe contulit, thoros ſuos ſemper in longinquo habitura. Nam Comitem Apuliæ Rogerium, ſecundum habuit illa maritum. Hęc idcircò dixerim, ut quàm latè Regium diui Kanuti genus propagatum ſit, agnoſcamus. quando non alijs rebus tempora inſignita leguntur.

¶ Halſtenus Suetiæ Rex, populari tumultu mox Regno deijcitur. Caput. xiiij.

Halſtenus Rex. HALSTENVS ſuperioris Sunkel filius, legitimo iure poſt duos Ericos mutuò ſe prelio conficiẽtes, Rex eſſe promeruit. Sed nihil diuturnũ, quod non totas agat radices.

radices. Erat in populo, uel nimia nouandarum Regū licentia: uel in Halſteno intolerabilis ſuperbia. Incertū enim, quibus ex cauſis. Certū eſt tamē: populari tumultu mox Regno deiectū. Crediderim, non imparis Nobilitatis uiros, de quibus proximè diximus, grauiter tuliſſe, ſupra ſe Regis Imperiū, nō omni uirtute conſumati. Cùm interim in Dania Regnū ſibi per manus traderent Suenonis filij. Ea lege patris uoluntate poſt inuicē regnātes: ut nulla liberorū ratio haberetur: ſed decedente proximo Rege, nō eius filij, ſed fratrū unus natu proximus Regno ſuccederet. Sic Haraldo Kanutus, Kanuto ſucceſsit Olaus: illi uerò Nicolaus. Quam in Dania ſucceſsionem narrauimus.

Regno eÿcitur. Daniæ lib. 4. cap. 34.

¶ Amander eligitur. At Religione Chriſti perſtans. Amander reuocatur, ſed non multò poſt iterum Regno eÿcitur. Tranquillè priuatus, reliquum ætatis abſoluens. Caput. xv.

AMANDER pulſo Halſteno, is qui pridē pro uitando ſacrilegio Regnum contempſit: nunc populi iudicio reuocatus, recepit. Nō aliter ac in Romana Repub. Valentinianus pro Chriſti nomine Tribunatu, quē gerebat, à Iuliano amotus, Imperiū promeruit poſt deiectorem ſuum recipere. Ita nunc Amander Regnum: quod pro Religionis amore amiſit, ne ſe ſacrilegio contaminaret. Eodē populi impetu nunc reuocatus, rurſus accipere promeruit. Sed reuocatus, tùm à priſtino ſçueritatis ſuę rigore nihil remitteret: renouata ſunt in eum odia intermiſſa: iterumq́ Regno depulſus, ſeceſsit in abditū optatæ quieti locum commodum: ut ocium in tranquillitate perageret: uir pro contemptu Regni, Regno digniſsimus. Vtinam tanti ſui animi, uel unum reliquiſſet imitatorem. Ita paſsim omnes ambiunt Imperia, inquietiſsimum uiuendi negocium.

Amander Rex. Supra cap. 12. a.

¶ Aquini Regis Suetiæ, ignota acta. Sub Erico, Daniæ Rege floruit. Caput. xvi.

AQVINVS tum Regno ſurrogatur. Cuius de rebus geſtis nihil eſt in literas relatum. Per cuius tempora, Ericus ille inter Danię Reges nominatiſsimus: qui & urbē Romam inuiſens, Regno ſuo Metropolitanum dari impetrauit: et poſtea deuotionis gratia, dùm ſepulchrum, quod iam à fidelibus teneretur, inuiſere decernens, Imperatori Conſtantinopolitano, quem ex itinere ſalutabat, ſui fecit miraculum: quòd grandi corpori uires reſponderent: comitatusq́ famulorum non diſpar eſſet Regi. Is tamē in ipſo profectionis ſuæ itinere deficiens: interregnum fecit biennio in Dania: prius quàm certus mortis ſuę nuncius rediret. Interim uerò Aquinus in Suetia rerum potitus: quomodo reliquerit Regnum admini-

Aquinus Rex. Daniæ lib. 5. cap. 4. & ſeq.

 ſtratum,

ſtratum, in incerto permanſit. Cùm Danis imperaret Nicolaus, unus ex fratribus memoratis: cuius filium Magnum, ut proximè dicemus, Goti ad Regnum ſuum pertraxerunt.

¶ Goti Magnum & Gotiæ & Suetiæ Regem deligunt: trucidantes quem Sueti ex ſuis erexerunt. Deq; Magni in Dania fratricidio. Caput. xvij.

Magnus Gotorũ & Suecorũ Rex. I.

MAGNVS erat Nicolai Daniæ Regis filius, adoleſcẽs acer: quem Goti, pertæſi crebræ in Suetia mutationis, ſibi Regem aſciuerunt. Iterum ſe à corpore Regni ſeparantes: uel ſperantes, reliquũ ſibi Suetiæ accedere: ut ſub unius Regis, quẽ ipſi delegerant Imperio, omne Regnum eſſet. Sueti autem ueteri ſuo iure, creandi Regem, ſe depelli non ferentes, ſuo Regem arbitratu creandum eſſe putauerunt. Suæ ergo gentis hominem ad Regnum prouehentes, Gotorum Regem contempſere. Goti tamen ſententiæ ſuæ pertinaciter inhærentes: nouum Suetiæ Regem bello aggreſsi, oppreſſerunt: Magno à ſe Regi electo, Regni ſedem uacuefecère. Aliquandiu ergò ille Gotis, & Suetis regnauit. Sed cùm Daniæ quoq; ſucceſsionẽ pertinaciter defenderet: in eas incidit difficultates, ſub quibus demum obruebatur. Nam Kanutum Sleſuici Ducem, poſtea etiam Obotritorum Regem, Erici Regis, illius qui peregrinationẽ terræ ſanctæ ingreſſus, in itinere defecit, is filius erat. Apud milites illi paternæ uirtutis memoria profuit. Acceſsit propria Kanuti induſtria: quę hoc effecit, ut à multis nõ amari non poſſet. Sed cùm coronam quoq; in Vuandalis ab Imperatore mereretur Lothario, eamq; in conuẽtu Regni publicè perferret: tum Magnus exarſit inuidia: Nicolao Rege diſsimulante, pro ætatis ſuæ prudentia. At Magnus æquanimiter tolerare non potuit. Vides inquit pater, quàm uiolẽta præſumptione etiam te Nicolao uiuo ad Regnum contendit Kanutus? Nicolaus autem & ſi diſpliceret, quòd ſe præſente, in Danici Regni conuentu, corona Regina Kanutus uteretur: diſcernens tamen inter Romani Imperatoris, & Danici Regni iura: ſciebat hoc ad præiudicium ſibi non pertinere. Vnde interpoſitis partibus, reconciliationem inter ſe adoleſcentum intentabat: increpito ad patrem utroq;. Durabat aliquandiu renouata fides: ſed urebat ſemper Magnũ, Kanuti apud omnes amor: fixumq; tenebat animo: ſi Kanutus ſupereſſet, fruſtra ſe Regni Danici ſucceſsionem præſtolari. quòd uterq; Regis filius eſſet: ſed Kanutus uirtute & amore ciuiũ præſtare uideretur. Itaq; inſidijs conſtitutis, Kanutum opprimere imparatum decreuit. Et proſperatus eſt malo ſuo. Nam euocatũ ad colloquium, inermem armatus excipit, & nihil tale metuentem oppreſſit: uirum omni uirtute præſtantiſsimum: & qui talibus poſt mortem

Danię lib. 5. cap. 11. b.

clareret

clareret miraculis: ut poſt inſtãte filio eius Rege Vualdemaro, qui ob
id ad ſedem Apoſtolicam nuncios miſit, inter Sanctos relatus ſit. Ma
gnum autẽ furiæ agitabant: ut uiuente adhuc patre ſuo, ab Erico Ka=
nuti fratre, ſed notho, uindictam fraternæ necis moliente: Magnus te=
meritatis Ducis pœnas lueret: & quòd uirum innocentiſsimum per=
didiſſet: & quòd ſacra Pentecoſtes ſolennitate acies eduxiſſet: ab ho=
ſte oppreſſus interijt.

¶ Suerco Magno ſuccedit in Suetia, rerum bellicarum Rex obſcurus. Caput. xviij.

SVERCONEM Sueci poſt Magnum erexêre Re= Suerco
gem: non ſanguinis claritudine pollentẽ: non rerum ge Rex.
ſtarum gloria inſignẽ, ſed quòd quemlibet indigenam,
externo putarent præferendum. Hic magni nihil fertur in rebus belli
cis peregiſſe. Niſi quòd Vluildam Noricam, Nicolao Danorum Re
gi, poſt mortem inſignis fœminę Margaretę nuptam: clamdeſtinè ſol
licitatam, miſsis deinde ad hoc nuncijs, thalamo Regis abſtractã, ſibi Regis ſtu-
deuinxit: ac loco coniugis habuit Regiam concubinam. Nicolaus au prum.
tem, quo minus thori ulciſceretur iniuriã, proprij Regni intricatione
remoratur. Nam filij inſolẽtia tam multis Daniam implicuit bellis, ut
ſe expedire non poſſet. Quo enim Kanutus, quem ille perdidit, omni
bus amabilior: eo maiori ſe cum filio implicuiſſe omniũ odio uideba=
tur: quòd talem, ac tantum uirũ Magnus trucidaſſet: nec pater Nico=
laus acriorem uindicem ſe geſsiſſet Kanutianæ necis. Proſcripſit qui=
dèm ad tempus Regno filiũ: ſed ubi multa illi aduerſa ſuccreſcebant,
præſidium ſibi in filio futurũ ſperans, illum reuocabat. Tum uerò om
nes patrem, filiumq́ pari odio inſectabantur. Et oppreſſo primùm fi
lio, in patrem inde arma uertebant. Quæ res impunitatẽ peperit adul
tero. Acceſsit: quòd Nicolaus grauis ab annis, nõ magni penderet in=
continentem fœminã, adulteri uiriles annos, ſuis ſenilibus prætuliſſe.
Sed continuo tum odio ſuorum omnium Nicolaus laborare perſeue Daniæ lib.
rans: Sleſuico exceptus Regio more à Clero: ab ipſo tumultu ante po 5. cap. 16.
pulo opprimitur. Ex hac autem qualicunquè coniuge, Suerco filium
ſuſtulit, poſt ſe Regni ſceptra moderantem, circa ea tempora, quibus
de corona Daniæ Sueno, Kanutus, Vualdemarus conflictarunt.

¶ Ioannes Caroli Suetiæ Regis frater, horrendum committit ſtuprum, Sueno Daniæ Rex id uindicaturus, Suecorum Regis interuentu, auertiiur.

CAPVT XIX.

CAROLVS Suerconi patri ſuccedit in ſceptra: cuius Carolus. I.
tempora frater eius Ioannes, uir malè ſibi temperans à libidine, tem= Rex.

perauit. Erat alius tũ Carolus, uir Danici Regni primarius, Hallan-
diæ Præfectus. hodiè Ducem uocant. Is uxorem habuit ſpectatæ pul
chritudinis, ac pudicitiæ ſingularis: ſororemq́ꝫ uirginẽ. Quarum &
ſpecie, et honeſtate irritatus uir improbus: poſitis inſidijs, egreſſo iam
Carolo ad negocia Regni, raptas ſecum perduxit in Suetiam. Alter-
nisq́ꝫ abutens ſcortorum in morem: ubi fœdam expleuiſſe libidinem
uidebatur, utranq́ꝫ remiſit dedecoratã. Fleuêre optimæ fœminæ atro
cem iniuriã. Quid amplius potuere? At Carolus, & coniugis, & ger-
manæ non leuem, ſed atrocem iniuriam, ut erat, contumeliamq́ꝫ alti-
ore uoluens animo: Regi Suenoni, qui tum Daniæ præerat, cumula
tè, additis lachrymis detexit. Ille in uniuerſam Suetiam, rem uindica-
turus, uires promittit & arma: nec minus parat expeditionem. Sue-
tiæ Rex Carolus, Legatione ſolenni pacem pertentat: Fratris eſſe fa-
cinus: à ſe quoq́ꝫ uindicandum: quid demeruerint Sueciæ uel Proce-
res, uel ſubditi? Alienæ libidinis crimẽ luere non merentur. Conqui-
eſcat Daniæ Rex, ſe uindicem eſſe ſinat in fratrem: facturum, ut om-
nes intelligant, fraternum flagitium ſibi fore odioſiſsimum. Sed fru-
ſtra fuit ea legatio. Nam Dani tam certa ſpe Suetiam inuaſuri erant:
ut iam inuicem connubia Nobilium fœminarum in Regno paciſce-
rentur. quaſi iam uictores, bellum ad nutum confeciſſent. Exercitum
autem per brumam terreſtri itinere deportandum curauit in Sueti-
am: longo itinere circum actum atq́ꝫ fatigatum. Vbi ad Phinnos per
ueniunt (pars illa Suetici Regni) illi ſe Daniæ Regi ſubmittunt: om-
nia ſua pollicentes: commeatuq́ꝫ præbito, placauit exercitum tranſe-
untem.

¶ Rex Sueno infœliciter in Suetiam mouit, & ab hoſte &
cœli inclementia repulſus, lacero exercitu re in-
fecta in Daniam redijt. Caput. xx.

VENITVR ad Vuarendenſes: qui ſe defenſioni præ
parauêre. Flammis ac ferro omnia eorum confinia ua-
ſtantur. Incolæ nemorum fauces truncis arborum obſtrinxêre: deie-
ctis tranſuerſo ordine altis de montibus arboribus, ingentia robora
prouoluerũt. Sueno Rex indignatus, ruriculas armato exercitui iter
intercludere: relicto quod paratum erat prandio, equo inſidens inuo
litat. Cui ex propioribus quidam, Nihil temerè agendum tanto Re-
gi ſuggerebat. Ille conuerſus in monitorem, Qui noua inquit uxore
ducta, timidus eſt, domum reuertatur. Exprobrãs illi recentes nupti-
as. Nec timidius ille reſpondit. Faciam quod Sueno non audebit: ne
me timidum uocet. proinde merentibus exprobrare memento. Proti
nus ubi uentum eſt ad hoſtes, primus ſe illis obiecit, ubi periculi erat
plurimum:

plurimum: nec minus fortiter pugnans, quàm dicens occubuit. Damnum exercitui putabat, talem amiſiſſe uirum. Nox prælij laborē diremit. Nam Dani tranſitum ferro apperiebāt. Hoſtes repugnauere, roboribus obuolutis. Poſtera lux deditionē hoſtiū uidit: cùm perſeuerranter Dani ferro ſibi uiā fecere. Sed tantus erat rigor brumæ, tam frigus intemperās: ut ne iumenta quibus ueherētur milites, ſalua eſſent. Qui amiſsis equis, ex equitibus pedites facti fuere milites: onera ſua aliorum iumentis imponentes, ante ſe egerunt: retróq; uiam legerunt in Scaniam, Rege etiam miſsionem non faciente. Rex ubi comperit, multos militum diffluere: expertus difficultatē terreſtis per Scaniam itineris, iubet receptui capi: permittitq; ueniā redeundi: aliam expeditionem meditatus. Intereà qui iniuſſu Regis feſtinabant ante alios in Scaniam: intercæpti à finitimis, iam fidē imitantibus, ut ſolutam ſenſere expeditionē, opprimuntur. Alij incluſi domibus, cùm ignis inijceretur, unà concremantur. Iam enim contemptui habebantur reuertentes: qui tranſeuntes cunctis iniecere formidinem. Ita magno apparatu ſumptu & labore: inſtituta per Scaniam in Suetiam expeditio in uanum ceſſit. Nam inuij montes, & ſaltus profundiſsimi, ſimul & anguſtæ fauces, Suetiam inpenetrabilem fecere: æternis niuibus, & altiſsimis rupibus, eam à Scania mirificè munientibus. Quocircà maritimam meditatus Rex expeditionem, tum lacerum reduxit exercitum.

Bruma dura rior.

Fugitiuorū pœna.

¶ Carolus Suetiæ Rex affinitatibus munitus, quietè regit. Haraldi & Hakonis fuga. Lundenſium quoq; dubia fides. Caput. xxi.

SED ille intera bellis domeſticis implicitus tenebatur: ut facilè externorum obliuiſceretur. Nam Vualdemarus diui Kanuti, quem magnus occidit, filius: & Kanutus magni filius, iunctis inuicem affinitatibus: cùm Vualdemaro, Kanuti germana Sophia deſponderetur, in Suenonem armabantur. Nec contēti, Suetiam, quaſi inibi paterna prędia uiſuri, cum Rege Carolo ſimilem ineunt familiaritatem: ſorore Vualdemari, Carolo in coniugem promiſſa ac tradita. Diſsimulabat omnia prudenter Sueno. ne Vualdemarum in ſe prouocaret, cuius ut probè uidit diſceſſu, magna pars uirium illi decederet. Aderat interea Gutorinus Sueciæ Procerum unus ex primoribus: qui traditam ſibi puellam, Regi ſuo Carolo detulit copulandam. Eam acceſsionem Daniæ Rex ueritus, commbuere ſe in Suetiæ Regnum haud poterat. Carolus autem tantis communitus affinitatibus, tranquilla temporum pace potitus, Regnum ſuum quietus gubernabat per omnia tempora Regis Daniæ Vualdemari.

Daniæ lib. 5. cap. 34.

Cumq; ille moriens, Kanuto filio rerum ſummã reliquiſſet: Scanij tu-multuantes, rebus nouis ſtudentes, æmulum Regno obiecêre Kanu-to: uirum ex Suetia nobilem Haraldum: ſed propter cordis hebetudi-nem, Regno ſatis imparem. Carolus Rex Suetiæ illum armis ſuis, & opibus prouexit in Scaniã. Primordia illi fuere ſatis fortunata. Nam uſq; ad Lundiam progrediens, omnia ferro demetebat. Obuij autẽ facti, qui pro Rege ſtabant: popularẽ Scaniæ tumultum facilè repreſ-ſerunt. Nam hoſtibus incurrentes, infeſtis haſtis facilè illos uerterunt in fugam. Haraldus cum Hakone quodã ex Scania Primoribus, fu-ga turpi in Suetiam relabitur. Lundenſium ciues dubiam oſtendere fidem. Nam portas urbis utriſq; habuere clauſas: ubi uictoriam accæ-perunt Regiorum, illis gratulati, excæperunt.

¶ Ericus Suetiæ Rex, pacem cum Danis habuit Regno quie-tus. Anno Chriſti. 1249. Caput. xxij.

Ericus. V. Rex.

SERICVS Carolo ſucceſsit in Regno: filius, an ne aliquis magna de ſtirpe nepotũ, incertum eſt. quia Annales non tradiderunt. Quas etiam pręclaras res geſſerit, incompertũ habemus. Pacem tamẽ cum corona Daniæ habuiſſe illum, comperimus ex his, quæ interim Daniæ Reges actitarunt. Qui à memoria Kanuti, quem primus Vualdemarus filium Regno reliquit, ad hæc penè tempora Vuandalis, Saxonibusq; conflictati, pacem ad Aquilonẽ ſeruauêre. Per hos enim años, quibus Ericus Suetiæ regnabat: Kanutus, & inde frater eius Vualdemarus, eius nominis ſecundus: et deinde filius eius Ericus, et Abel frater Erici: colluctati Saxonibus, uaria fortuna nũc ui-cti, nunc uictores conflictabantur. Lubecã per ea tempora tenuerũt, & amiſerunt, Holſatiam non ſemel inuaſam Dani tenuerunt. Quod in noſtra memorauimus Saxonia. Peruenit autẽ iſte Ericus uiuendo in Annum Chriſti Quadrageſimum nonum poſt Mille Ducentos: cùm Regni circumiens prouincias, in Gotlandiam inſulam perueniſ-ſet. Ibi correptus grauiſsima ægritudine, finem fecit uiuendi.

Saxoniæ li. 8, cap. 17.

¶ Birgerius Procerum diſcordia ęligitur, Rex popularis, ſine faſtu regens. Caput. xxiij.

ERICO fatis abſumpto, cùm Proceres de ſufficiendo Re-ge tractarent: nec facilè in unam conuenirent ſententiã, aut perſonam: mutuis inter ſe odijs diuiſi: ad eum erexerũt Regnum, qui minimo ad id iure, minimaq; ſpe potiundi teneretur: Birgeriũ nomi-ne. Cuius genus Annales non commemorant. Hoc tamen non ſilue-runt: maximè fuiſſe Regem popularẽ. Sciebat enim, Nobilitatẽ in ſe non æquos eſſe animis, & ſi mutua inuidia ſibi Regnum detuliſſent, atq; ideo populũ ſibi quàmmaximè poterat conciliabat. Mercatores

Birgerius. I. Rex.

quoq;

quocꝗ, datis priuilegĳs & immunitatibus, plurimis, in Regnum inui
tauit. Nec ſe Regis nomine ſuperbū attollit, contentus Ducis ſolo uo
cabulo: quo nomine in chartis priuilegiorum, quę extant, inſignitur.
Poterat inuidioſum uideri apud Nobilitatē, Regis ſuperbum uocabu
lum: quocirca delegit modeſtiæ inſeruire. ut per artem præeſſet Impe
rio: etiamſi minus inſcriberetur uocabulo. Quid enim intereſt in uo-
cabulo, Rex, an Dux cenſeatur: dum eodem iure & Imperio teneat re
rum omniū poteſtatem? Per eius tempora fuit illa pernicioſa fratrum
de Regno Daniæ contentio: cùm Ericum, alioqui Regem optimum, Daniæ lib.
frater eius Abel, ſiue regnādi deſyderio, ſiue aliâs ob cauſas captū, Sle 7.cap.21.c.
ſuico in lacu iuſsit capite truncatum mergi. Nec diu ille ſuperfuit: poſt & ſeq.
inuaſum Regnū pauco poſt tempore cæſus, quos inuaſerat, à Friſĳs. Anno Chriſti 1251.

¶ Vualdemarum Regem, Magnus frater peregrinan-
tem, Regno protudit: ipſe uſ Suetiam obtinens

CAPVT. XXIIII.

VALDEMARVS filius proximè Ducis, qui pro Vualdemarus Rex.
modeſtia ſua Regnum ſeruauit incolume, & filĳs reli-
quit: Regium nomen, quod ipſe pater ſumere non audebat, aſſum-
pſit. Hic ergò Vualdemarus, cùm Regnum aliquandiu tenuiſſet: pe-
regrinationem ſuſcepit in terram Sanctam: prius de more inuiſens
urbem Romam, ibi quoquè indulgentĳs loci quæſitis. Sed dum ille
deuotionis inſtinctu peregrinatur: rebus ut putabat, Regni ordine
bono conſtitutis: frater eius Magnus (quod Vualdemarus ante non
timuit) Regni iura occupauit: pro Rege legitimo ſe ferens. Et popu- Magnus
lum reperit, qui ſe illi permitteret: Vualdemarū Regno adminiſtran Rex ſe in-
do minus cenſentes idoneum, qui Eccleſiarum tereret limina, non Re trudens.
gum obiret negotia: Rem non diſsimilem Actis poſterorum. Sic e-
nim fratres æquè ſe arbitrantur Regnò propinquos: ut uelut in me-
dio poſito Regno ad eum pertineat, qui poſsit occupare, & tueri. Nō
enim Legibus, aut iure Regna quæruntur, ſed armis: ĳſdemcꝗ conſer
uantur. Reuerſus ex peregrinatione ſua Vualdemarus: cùm fratrem
accępiſſe adminiſtrationem ſolam ſe abſente putaret, facilè præſenti et
redeunti ceſſurum. Sed falſus eſt opinione. Nam magnus occupato
Regno, inſeparabilis incubuit. Ad arma reſpexit Vualdemarus, con-
tractis, quos in Regno multos pro uirtute & modeſtia reliquerat, a-
micis. Et prælio commiſſo, ceſſère qui Vualdemaro fauebant: & eo
pulſo, Magnus ſemel inuaſum Regnum obtinuit: defenditcꝗ. Fu-
gatus eſt Vualdemarus cum uxore, ac liberis: concedens in Daniam
ad Regem Ericum. Qui uenientem hoſpitaliter excæpit: & aliquo-
ties facta expeditione pro illo, duxit in Suetiam. Nihil tamen, præter
incendia

incendia ac prædam potuit emoliri. Magnus autem & ipſe par pari relaturus: expeditionem naualem fecit in Scaniam: et flammis, ferroquè uaſtata Prouincia, cùm naues præda impleſſet, redibat in Suetiã. Poſt longum deinde exilium, cùm armis in fratrem nihil proficeret, dedit ſe in gratiam fratris, & accæpta Prouincia, in qua Regi minimè poſſet obſiſtere: renũciatoq́ omni iuri quod illi competere poſſet in Regno: in conſtituto loco cum uxore & liberis tranquillitati inſeruiens conquieuit.

¶ Vitæ tranquillitas, Regio faſtu longè anteſertur.

CAPVT XXV.

MAGNVS paternum Regnum, quod fratri abſtulerat, ſtrennuus tenebat. Eadem enim qua parantur ui Regna, ſeruare neceſſe eſt. Sed tamen malignus eſt diuturnitatis cuſtos, ipſe motus. Quod enim non altas agit radices uirgultum, ſtatim exorto ſole areſcit. Magnus igitur quantis potuit uiribus Regnum ſuum ſepſit: tenuitq́: cùm interim frater in angulo terræ deliteſcẽs, quietè uiuebat. * Sed munera necdum intellecta DEI, priuatim cõſeneſcere. Ita prorſus ambiunt mortales Imperia: neſcientes, quòd in ſublimi minor ſit

Ambitus dominandi.

agentibus licentia. Sic Imperator Diocletianus, cùm ex Auguſto faſtigio uolens, in priuatam uitam conceſsiſſet: & à Maximiano conſorte quondam Imperij, qui eodem urgente Diocletiano purpuram inuitus poſuiſſet: ſollicitaretur reſumere quod ponebat Imperiũ: Reſpondit. Si noſſet Maximianus, quàm ſint dulcia quæ meis manibus ſeui olera, ad Auguſtam dignitatem redire non properaret. Ego ex duobus, Vualdemaro, & Magno, ſortem prioris fortunatiorem putaui.

Vita priuata.

Diocletiani apophthegma.

NOTA.

¶ Birgerius à fratribus Regno detruſus capitur. Poſt conditionibus liberatus, fratres capite ulciſcitur. Rurſum à Proceribus profligatus, Magnus filius pœnam luit. Caput. xxvi.

Birgerius Rex. II.

BIRGERIVS Magno ſucceſsit in Regno: incertũ quo ſanguine cretus. Nam Annales nihil horum reliquerunt. Sed hoc annotatum eſt. Dum Rex iam ſibi ſecurus regnare putaretur: ab Erico Duce captus, in uincula conijcitur. Secutus exemplũ Magni: qui peregrinatum fratrem excluſit, Regno occupato. Iſte germanum domi ſedentem, & nihil minus quàm à fratre timentem, cæpit: ut pernicioſo Magni exemplo, Regnum fratri ſurriperet. Quæ captiuitas multorũ extitit cauſa malorum. Erat autem tum poſt natum Chriſtum Annus circiter quintus ſupra mille trecentos. Ericus Daniç Rex, cùm audiret indignam affinis ſui ſortem: de rerum mutatione cogitauit. Nam con

uocatis

uocatis in inſulam Cimbriæ, Germaniæ uicinis Principibus: omnes inuicem, aut cum ciuibus diſsidentes contraxit: factaq; multis laboribus inter omnes pace: magno auxiliariorum ſuorum ex Germania apparatu duxit in Sueciam: ut Birgerium Regem captiuitate laxatum, Regno reſtitueret. Vbi uenit: paratiſsimos ad arma reperit Birgerij fratres, Ericum, & Vualdemarū. Qui omnibus Arcibus præſidia Teutonum impoſuêre. Fruſtratus ergò Daniæ Rex Ericus: cùm oppugnationes Arcium & urbium fruſtra intentaret: nemine in aciem prodeunte, cum iactura & re infecta reduxit exercitum. Poſt aliquot tamen annos, ipſi fratres ad cor reuerſi: recordantes quid egerint in fratrem ſuum Regem natu maiorē, quem Regno deiectum, iam diu clauſum ſeruauerūt: inito conſilio, euocatiſq; ad hoc Regni Proceribus: quos putabant, Regni negocio rectè conſulturos: fratrem ſuum Regem carcere laxant: acceptis ab illo de impunitate ſacramentis: & conſtitutis ſibi ex ſententia Prouincijs in Regno, quibus pro captu ſuo magnificè agerent. Igitur Birgerius Regni ſceptra recipiens moderatur: filiúmq; Magnum, quod in formula compoſitionis conuenerat, facit Regni cōſortem: iubens illum, ſacro perunctum oleo, ſecum Regem appellari, quo de ſucceſsione ſecurior foret. Cùm autem iam ab olim uideretur iniuria, & obliuio totalis interijſſe earum rerum, quæ pridem fratres in Regem moliebantur: altius cordi eius, licet diſsimulantis, inſedit memoria: Fratres iam nihil à fratre formidantes, iubet euocari, ut Decembria de more gentis Conuiuia inibi uocati cum Rege peragerent. Illi alacres adſunt, Regi ex fide complacituri. Rex conuiuio exhilaratos, militibus circumfundit, capit, & mox gladio cædi iubet publico. Res cūctis Proceribus execrabilis uiſa, omnes in uindictam excitauit. Itaquè facto agmine, Regem adoriuntur. Nec poterat illis iam in ſe conſpirantibus aciem opponere. Fugatus igitur, cum Regina, ceſsit qua potuit. Filium eius Magnum, iam Regem cōſecratum, in arce Steckeburg obſident, & arce capta, Magnum quoq; ſuæ fecere poteſtatis. Igitur ſacro coram illo Miſsali officio peracto, iubent, ſi libeat, expurgata primum ſacramentali confeſsione conſcientia, ſacris altaribus participari. Ille quod neceſſe fuit, æternæ conſuluit ſaluti, & in fine quod paſſi ſunt à patre patrui, gladio cæſus, capite plectitur.

Daniæ lib. 7.ca.16.b.

Magnus filius Regni conſors.

Magnus Rex capite plectitur.

¶ Magno Birgerij è uita ſublatò, ſucceſsit Magnus Erici filius à Birgerio capite truncati. Quo uita functo, Kanutus Hallandiæ Dux ſuccedit: ambo & Sueciæ, & Noruagiæ Reges, uirtute inſignes.

CAPVT XXVII.

MAGNVS ERICI Ducis, quem Birgerius capite truncauit

truncauit filius,uoluntate Procerum ad Regnum ſublimatur: adoleſcens ingenuæ uirtutis: qui uſqueadeò proſperatus eſt, ut adiuuante uirtute,fauente fortuna,paterno Regno Noruagiam quoq; conſociaret,factus Rex duorum Regnorum.Quod unde factum ſit,memoria in Annalibus nulla extat.Hoc tamen quia factum ſit,non ſiletur. Tenebat autem coniugem Ingelbugem: quæ illi peperit filiũ Magnum, duorum Regnorum ſucceſſorem. Nec diu ſuperfuit Magnus pater. quia circa Annum Chriſti Viceſimumſextum poſt Mille trecentos, ille in fata conceſsit. Relicta autem eius Regina, incertum quo fato, nupſit Kanuto Duci Hallandiæ: quem ex infimo Militiæ gradu, ad militarem Rex Danię Chriſtophorus prouexit cingulum.Inde etiam ad Ducalem ſuſtulit dignitatem. Et quod faſtigium erat honorum, eodem operante,relictam Magni Regis Suetiæ,atq; Noruagiæ coniugem duxit:factus adminiſtrator duorum perinde Regnorum.Proceres utriuſq; Regni inuiderunt Duci,cognomento Pors. At ille uirtute ſuperauit inuidiam.Ioannes Comes Holſatiæ,Chriſtophori frater uterinus,ad eas nuptias properabat. Sed in famulitio eius ſuborta rixa,Ioañes Brocktorp miles,Comiti iunctiſsimus opprimitur. Quare Comes intellecta, ſupra quàm dici poteſt turbatus, cœptũ iter intermiſit,dum fidiſsimum ſibi uirum lugeret. Reuerſus in terram, oppreſſores eius omni ditione ſua proſcripſit: quantum potuit molitus uindictam in necem amantiſsimi militis ſui.

Anno Chriſti.1326. *Kanutus Regni adminiſtrator.*

¶ Kanuto adminiſtratore, Magnus iunior utriuſq; Regnorum Sueciæ & Noruagiæ Rex, ſororem Euſemiam nuptui tradit Alberto D. Magnopolenſi. Caput.xxviij.

MAGNVS Magni filius, patri in Sueciæ atquè Noruagiæ Regnis ſuccedit: adminiſtratione agente ex ſententia Regis Danorum Kanuto, Duce Hallandiæ,uitrico Regis pueri. Sic enim expediebat rebus Daniæ: ut is Regnis duobus præeſſet, quem Rex Daniæ haberet in poteſtate: utpote quem ſua uoluntate creaſſet in eum ditionis modum: ut Dux eſſet, Reginæ quondam maritus. Magnus autem aliquandiu Regno cùm præfuiſſet: ſororem ſuam Euſemiam, deſpondit Alberto domino Magnopolenſi. Erat autem.xxxvi. ſupra Mille trecentos à Chriſto annus,cùm nuptiæ Roſtok Principali ritu peragerentur: cohoneſtantibus feſtam ſolennitatem multis, qui aderant Principibus. Ericus Dux inferioris Saxonię,militari tum cingulo, ſponſum Albertum exornauit. Peractis autem ſolenniter nuptijs:ingreſsi mare ſponſus cum ſponſa, Suetiam petiuêre. Traxit ſecum Albertus in ſocietatem nauigationis, Rodulphi Ducis Saxonię filium:

Magnus Rex.IIII. *Anno Chriſti.1336.*

filium:& Gerhardi Comitis Holſatiæ itidem Henricum filium.Cùm autem nauigantes Sueciæ propinquarent: obuiã habuere Reginam: quæ ſponſum,ſponſamq;,imò iam coniuges, Regaliter excæptos,ſecum perduxit in Regnum. Rex cunctis ad magnificentiam præparatis, uenientes hoſpitaliter ac benignè ſuſcæpit. Aderat Engelbertus Tarbatenſis ex Liuonia Epiſcopus,de rebus inibi ordinaturus.Quē Regni illius Pontifices honorantes hoſpitio, orabant, ſacrum Miſſarum peragere officium. Tum Rex atq; Regina,de more ſacro peruncti oleo,coronantur. Idq; legitimè expletum,exhilarauit omnes.

Nuptiarum corroboratio.

¶ Prima militiæ ſuæ tyrocinia Rex Magnus cum Ruſsis exercuit,arcem Pekeſar expugnans,præſidio Arci poſito,uictor domum rediјt. At nō multo poſt Ruſsi Arcem denuò capientes, præſidium omne trucidant. Aquini filiј non expectatæ nuptiæ.

CAPVT XXIX.

INDE Rex Suetiæ bellum Ruſsis inferebat: obſeditq; arcem inſignem Pekeſar: & expugnauit. Cumq; munitionē eius pro tempore roboraſſet,impoſito quadringentorum forti præſidio: uictorem reduxit exercitū. Ruſsi autem ubi audiuêre, Regem in ſua rediјſſe:cùm eo præſente manum conferre non audentes:facto agmine, Arcem captam,& à Suecis inſeſſam,obſidione rurſum uallant: & omni quo poterant apparatu diu oppugnatã,expugnant: omnes quos inuenêre ad unum trucidantes.Inde uerò aliquot tranſcurſis annis,filio ſuo Aquino,quem Noruagiæ Regem fecit,deſpondit Eliſabet,Henrici Holſatorum Comitis germanam.Eamq;, miſsis ex Regni corpore Proceribus, iuſsit adduci. Pacta matrimonij talia fuêre:quòd niſi Aquinus dictam puellã acciperet:omnes ilico Regni Proceres,ſacramēto quod Magno Regi ſuo debebāt,eſſent liberi.Noluit enim Henricus Comes,germanam ſuam,trans mare fluxæ Suecorum fidei permittere:niſi illis forēt pacta firmata conditionibus,quas diximus. Nauigarunt cum accæpta puella Suetiam uerſus. Sed ortus ē contrario uentus,in portus Daniæ impulit nauigantes.Rex Vualdemarus cùm intelligeret profectionis cauſam: quòd in Noruagiã puella Regi nuptura deportaretur: animo ſecū uoluit: expedire Regnis, ut thorum illum filia ſua teneret Margareta. Itaq; aduenis hoſpitaliter habitis, & adhibitis morandi cauſis,ne elaberentur aſſeruatis: Regē Suetiæ Magnum euocauit,filiumq; Aquinū. Itaq; tribus Regibus in unum conuenientibus cœpit agere Vualdemarus:quàm magno trium Regnorum cōmodo pax ſtaret, iugalibus ſacris ſociata. Multis tandem uerbis id egit: ut Magnum Sueciæ Regem in eam pertraheret ſententiam:

Arx Pekeſar.

Aquini ſponſalia.

Vualdemari uerſutia.

 ut Aquino

ut Aquino filio Margaretam Vualdemari Danorũ Regis filiam ſociaret. Itaq; conuentum eſt: ut Aquino mox iungeretur Margareta. Et nuptijs mox peractis, rem perfecere.

¶ Suetiæ Proceres ob pacta nuptialia fide Henrico Comiti adſtricti, ſummo candore pręſtant quod erãt polliciti. Magnus Regno depellitur, Albertus Rex declaratur. Caput. xxx.

SVETIAE Proceribus ad omnia cõturbatis: quòd fidefragi uiderentur: ſimul commiſerati nobilẽ puellam, quam terris ſuis eduxerant: quòd ſine cauſa abijceretur repudiata prius, quàm ducta. Sed conuerſa eſt mox in luctũ cythara. Nam ea ſolennitate iure ſponſi, Blanca Regina Suetiæ, & Chriſtophorus unicus Vualdemari filius, diem ſuum obierunt. Suetiæ autem Proceres mox ipſo facto ſoluti ſacramento, quod Regi ſuo debuerãt: de implẽda fide cogitabant. Erant autẽ, ut dicere cœpimus, pacta dotalia, firmiſsimis, & maximis uallata pœnis. Nam ſi de parte Henrici Comitis impedimentum daretur, quo minus ſponſalia in nuptias implerentur: arcem Calmeren, quam de Regno Suetiæ tenebat Henricus Comes in pignus, amitteret: & rurſus ſexaginta milia auri talenta perſolueret. Ediuerſò, ſi de Regis parte ſtaret, quo minus implerentur nuptiæ: ipſe Regno cederet: & omnium ſacramenta ab illo laxata, ad Henricũ Comitem tranſirent. Contemptus uidebatur inter Reges Comes. Sed id agebat uir ad arma natus: & qui fortunã ſuam per multas terras expertus, ubiq; fortiſsimus, & fortunatiſsimus haberetur: ne poſſet contemni. Ergò miſsis in Regnum literis, Proceres commonefecit, ſub honore militari: ut dicto parerent: quod niſi facerent, apud omnes Principes infamiam eorum denudandam. Mouit bonos uiros iuſta expoſtulatio: & ad eum nauigantes uenerunt: ſe paratos ad omnia quæ uellet offerentes. Nec enim fidei ſuæ detrimentũ paſſuros: nec honori unquam derogaturos. Adierunt Henricum Comitem in Holſatia: Regnum illi ex pacto fœdere deferẽtes: ſeſe illi pariturος ad omnia polliciti. Aderant autem & Pontifices duo, Lincopenſis Archicamerarius: & Vexorenſis proximus Regni Conſiliarius, Dñs Carolus de Thuſten Regni Marſcalcus: Nicolaus Sturſen dapifer: Ericus Karlſen Camerarius milites: cum multis eiuſdẽ Regni honeſtis militaribus: qui ſe ad ſanguinem impleturos fidem ſpoponderunt. Ille actis gratijs ſuper implenda fide, ſe Regno teſtatus imparem, illos remiſit ad Albertum Ducem Magnopolenſem, ſocerum ſuum: quòd eius nuper filiam relictam Ludouici Marchionis coniugem duxiſſet, ut quoniam nati eſſent eius filij ex Eufemia Magni ſorore, non alieni ad Regnum uiderentur.

Chriſtophori & Reginæ Suetiæ mors.

Offertur Regnum Henrico Comiti.

rentur. Quencunq; illi ex tribus eius filijs, Henricũ, Albertum, Ma-
gnum, elegerint: in eum ſe ius ſuum omne refuſurum. Illi deligunt
Albertum ex tribus medium. Cumq; illo, inſtituta ex Vuernouia na- Albertus
uigatione, multa cincti manu militari, perueniunt in Calmeren. Inde Suetiæ
mouentes in Halmis, promptè recipiuntur: uolentibus cunctis, ut Rex.
teſtata fides impleretur. Permanſit Albertus in Regno. Interim euo-
cato ad cauſam Magno: ut ſi poſſet, ſe tueretur. Cùm minimè compa-
reret: & in ipſa Quadrageſima, in ſolito conuentionis loco, omne Re-
gni conſilium conueniſſet. Iterum euocato Magno: nec comparente,
in eius contumaciã recenſitis culpis, quas de lecto libro legitimarũt:
Magnum ſolenniter Regno deſtituerunt: pronunciantes, neminem Regno de-
ex uniuerſo Regni corpore, ſacramentis eius in reliquum deuinciri: ſtituitur
& unanimi conſenſu Albertum eligentes, Regem conſtituerunt: & Magnus.
ab eo accæptis, & deinde præſtitis ſacramentis, Regem ſuum decla-
rarunt.

Magnus Alberto uiribus impar, Regno lubens cè-
dit: petens Gotia occidentali ſaltem donari.

CAPVT XXXI.

ALBERTVS igitur Alberti Magnopolenſis Ducis
filius, Rex creatus: pro iure ſuo Regni negocia ſollici-
tus obibat. Magnus autem ubi ſe deſtitutum audiebat: cõtractis quos
ex multis reliquos habebat amicis: queſtus in ſe coniurationem fa-
ctam, armis eſſe uindicandam. Vocatoq; in auxilium de Noruagia fi-
lio, arma mouit in Albertum. Sed nihil potuit: omnibus ex certa pro-
uidentia conſtitutis, ut neq; portus, neq; arces ullas ſibi parentes in-
ueniret. Vbi armis ergô non potuit: per communes amicos rem in
tractatus amicitiæ coniecit. Conuenêre in locum conſtitutum: Alber-
tus Rex cum patre, Principibus, & Regni Proceribus ex una: Ma-
gnus cum his quos reliquos habuit ex amicis, & à filio ſuo de Norua-
gia tranſmiſsis. Ibi primùm lachrymabiliter caſum ſuũ Magnus uer- Magnus
bis fecit commiſerabilem. Et ubi reſponſum pro rebus accæpit: ipſe ad Princi-
ſua uoce ſubiecit. Ego inquit mi Alberte, quando in me Deus tantũ pes.
uoluit fortunæ permittere: ut in planum ex Regio faſtigio deſcende-
rem: non uiuit hodiè mortalis quiſpiam, quem tibi putem ex animo
meo in Regnum iſtud præferendũ. Quid enim? Num tu, atq; Aqui-
nus meus, eodem gradu conſiſtitis? Ille ex me Patre, tu ex ſorore ge-
niti: eoſdem auos numeratis: ille ex me patre, tu à matre, mea ſorore.
Igitur quamuis non deſint, qui arma mihi promittant: tamen ecce li-
bens tibi de Regno concedo. Tu mihi eam refer uicem: quando am-
pliſsimum Regnum in conſpectu eſt: ut permittas occiduã mihi Go-

riam ad uitę tempora. De reliquo tu tibi conſule. Viſa eſt Oratio eius lachrymis plena:& mouit uniuerſos, præcipuè uerò Albertum. Iuſſitq; benè de ſe ſperare Magnū. Sed quoniam Aquinus ibi filius non aderat,non potuit res tum conſummari. Conuentum tamen:ut in aliũ iterum locũ atq; diem cœtum cogerent, præſente Aquino:ut tum res omnis ex ſententia deſcinderetur. Interim quietem ageret: nihilo turbaturus Albertum. Ita diſceſſum eſt. Redit Albertus Regis pater in Germaniam.

¶ Magno defuncto, Comitias in Vuiſmariam Rex conſcribit. Margareta Albertum bello ſuperatum, ſeptenni carcere detinet. Caput. xxxij.

IPSE Rex auctus armis, nauigauit in Phinniã. ut contumacem prouinciam perdomaret. Cumq; ad conſtitutum diem omnia conſtarent ex ſententia, Magnus conquieuit:& Albertus Rex oĩa pro iure ſuo tenuit per multos annos pacificè. Iamq; dudũ confirmatus in Regno, cùm defuncto Magno nemo ſupereſſet qui obganniret: ipſe Rex ſolẽni ac Regio inſtructus apparatu, in Magnopolim ſuam enauigauit: ibiq; Curiam indixit in urbe Vuiſmaria cunctis Principibus Germaniæ inferioris. Confluxêre quicquid erat Nobilitatis, ab Hercinijs mõtibus ad mare, Marchiones, Duces, Comites,& quicquid ubiq; erat præcipuũ. Et primùm quidèm ratio habita eſt in Concilio communiũ temporũ: ut pax et tranquillitas inter omnes ſeruaretur. Inde conuiuijs & ſolennitatibus indutũ eſt: Haſtiludia, Choreę militares, Domicellares ludi, fœminei plauſus ubiq; reſonabant. Concurrerãt ad feſtam ſolennitatẽ de longinquo plurimi, res nouas quas nunquàm antea uiſuri. Non erat qui triſtiũ rerum ullam memoriã faceret. Omnia in ſplendoribus & magnificis apparatibus,& multiplici Principum ac Dominarũ honore agebantur. Cùm autem Albertus iam annis circiter ſex & uiginti egiſſet in Regno: & multa fortiter, prudenterq; conſtituiſſet: obiecit ei fortuna hoſtẽ intolerabilem. Nam Margareta Daniæ Regis Vualdemari unica filia, poſt patrem adminiſtrauit idem Regnum ſtrenuiſsimè. Defunctoq; poſt aliquot annos Aquino Noruagiæ Rege, marito ſuo: cum paruulo ſuo Olauo, duo Regna iã gubernabat. Et cùm ille quoq; in primis adoleſcentię annis in fata conceſsiſſet: iã ſola duobus pręfuit Regnis, mulier prudentiſsima: Regi Suetię Alberto ſe obiecit. Is enim opportuno loco, ut Regnum ſuum ab incurſione tueretur: Arcem erexit, ac communiuit. Margareta arbitrata hoc ſui iuris eſſe præiudiciũ. quòd ſui nõ ut prius uada, atq; amnes liberi permearent: firmauit & illa Arcem ex aduerſo. ut commeatus intercluderet uiam, importandi in Arcem

Comitiæ in Vuiſmaria.

Margareta duorũ Regnorũ Regina.

Belli cauſa.

cem Regiã. Ea res primùm iurgia excitauit Præfectorũ. Inde creſcentibus odijs utrinq;, res prodijt in apertũ bellum. Contracta ualida armorũ auxilia. Nã Regina ex duobus Regnis quicquid habuit Nobilitatis in arma uocauit. Rex autẽ ſuis è Regno copijs, addidit ex Germania auxilia plurima. Ita paribus animis ruitur in bellũ. Iam productæ acies ſtabant: ut alterno aſpectu ſeſe contemplarentur. Palus erat inuia, quę alternos diſcluſit. Nonnulla uada, quę non omnibus erant comperta. Hęrebant Dani: expectantes, ſi fortè Rex prior tranſitũ pararet. Neq; ille feſtinabat. Attamẽ maior animis fiduciã ex Germanorũ quę ducebat auxilijs trahens, prior ingreditur paludoſum iter. Ibi cum ſuis tot implicatur difficultatibus: ut hoſtibus uiã panderet ad uictoriã. Præliatũ tamẽ eſt acriter ab his, qui ęquis conſtitere locis. Sed hæſitantibus in profundo paludis, nulla erat facultas uires exercẽdi. Itaq; uincuntur, cæduntur q; Regij. Ipſe Rex, cũ Erico filio capitur: & Reginæ ſeruatur intuendus. Illa expectatione prælij ſuſpenſa, demorabatur nunciũ, de euẽtu in Arce Vuerdingburg. Vbi audiuit ſuorum felicẽ pugnã: captum q; Regem: aſcenſo curru contendit in Bahuſen: ubiq; iuſsit adeſſe captiuos. Rex ipſe cum filio iubetur carcere ſeruari. Cæteros Nobiles, accæpta de more fide, laxari iuſsit. Tũ prima nocte ita cũ Rege agitur: ut uolens duas Arces in manus Reginæ conſignaret: Axeburg nouã Arcem: unde omnis mali prodijt origo. In hac captiuitate ſeptẽ añis Rex perdurauit. cùm multa interim per Principes, perq; ciuitates maritimas ſuper eius relaxatione agerẽtur.

Daniæ lib. 7. cap. 41. b.

Capitur Albertus cum Erico filio.

¶ Ignis de cœlo, & mare deſæuiunt in Stoxholmenſes. Ioannis Ducis Stargardiæ naufragium, eiuſq; pro liberando Regio ſtudium. Caput. xxxiij.

MARGARETA Aquini Noruagiæ Regis relicta, Vualdemaris Danię Regis filia: duobus antea poſſeſsis Regnis, iã uictrix, tertium Suetiæ Regnũ duobus coniunxit: & ex illo die penè ſemper permanſere coniuncta: Noruagia nunquã diſcrepãte. Licet Suetia aliquoties ſe tentauerit ſeiungere: redijt tamẽ ad eam unionẽ, quam triũ Regnorũ Proceres ſentientes Regnis profuturã, unanimi conſenſu ſeruandam conſtituerunt. Erat ſeptimus poſt Mille quadringentos à Chriſto annos: cùm Stoxholm, inſigne Suetiæ emporiũ, inſigni afficeretur clade de cœlo. Nam fulmine tactum oppidũ, penè totum conflagrauit. Perierũt incendio ad mille ſexcentũ homines. At miſerabilius eſt quod ſequitur. Fœminæ plures, & ſine numero puellæ, nauibus res ſuas inuexerant cũ paruulis. Aderant & uiri non pauci. Prius quàm ſoluerẽt, ingruebat promiſcuũ uulgus, incẽdia declinãs: & oppletæ tanta multitudine, naues ſubſederũt: merſeruntq; omnem illam

Trium Regnorũ unitas.

Anno Chriſti. 1407.

Fulminis de cœlo flagratio in Stoxholm.

multitudinem. Res calamitoſa ſine exemplo. Sed hęc poſtea. Interim Ioannes Dux Stargardiæ unus ex captis: poſteaquàm ære captiuitatem ſuam luiſſet: exercitum parauit in Suetiam traijcere: præliaturus cum Danis, ad liberationem Regis cognati ſui. Vbi autem expeditis omnibus, copias nauibus impoſuiſſet: ingreſſus nauigationē, grauis exorta tempeſtas, claſſem diſiecit. Vna in cōſpectu nauis ex grandioribus, mari im̄erſa perijt: multos abſorbēs ex fortiſsimis. Altera quædam, Magiſtri culpa ac dolo, an ui tempeſtatis, incertū, in Calmeren perducta, capitur ab his, qui iam Reginę paruerūt. Nam omne penè Regnum, præter unam ciuitatē Holmenſem, quę ſola fidem Regi ſeruauit, cum paucis, iam ſe ad Reginam contulerat. Ioannes Dux, lacera uix claſſe in ſua reuertitur. Nam multi ſuorū ui tempeſtatis in portus adacti, hoſtibus ludibrio fuere capti. Ita magnis ſumptibus tū inſtituta naualis expeditio, in uacuū ceſsit. Rex tum nihil laxamēti exinde perſenſit. Operępretiū eſt cognoſcere: quid tantū Regnum, tam ſubitò auerterit Regi ſuo: ut cum fortuna uertente, fides penè omniū uerteretur aduerſus ea, quę iamdudū præſtitere ſacramenta. Certè nouitatum cupida ſemper inuenta eſt ea natio. Quàm feruēti ergò principio Regē ſuum intulerunt Regno: tam tepido nunc, languidoq́ conamine defendunt. Pertęſi, ut apparet, Germanici iamdudū Imperij, ad Reginā inclinauère. Ita factæ ſunt Regis partes duriores. Nā cùm nulli, uel pauci ſtarēt in Regno pro Rege: ſoli exteri difficulter poterant aliquid in tria Regna iam planè conſentientia. Attamen Ioannes idem Dux, cum duobus filijs Ioanne, & Vlrico, multaq́ manu militari: accedentibus auxilijs ciuiū Roſtoxenſium, et Vuiſmarienſiū: qui pro Rege, ſuo utiq́ Principe, & nauibus, & armis, et ære & corporibus militabant. Ergò circa feſtum Aſſumptionis Mariæ nauigantes: primùm ingreſsi inſulā Bornholm, naues ſua præda ſtipabant. Inde in Gotlandiam ducentes, idē factitarunt. Iam in Suetiam mouentes, contenderūt in Stokxholm: quod ſolum oppidū Regi parebat. Dani autem duo præſidia erexerant aduerſus oppidum. Sed Dux inita oppugnatione: unum fortaliciū facilè deiecit: & ciuitatem ingreſſus, & egreſſus ad libitum, ſecundo quoq́ expugnando inuigilabat. Sed erat ibi durior labor. quòd in altiſsima rupe firmatum, non erat aditu facile: fame tētabat expugnare circumſedēs. Id ueriti Dani, petito colloquio, rem in treugas conijciunt, ad proximum diem Pentecoſtes. Quòd ſi inſtitiſſent cœpto labori, facilè expugnato præſidio, uiā ſibi magnam ad laxandū captiuitate Regem aperuiſſent. Tum autē treugis contenti, rē ſuſpenſam reliquerūt. Ciuitates aūt Roſtok, atq́ Vuiſmaria, pro ſuo Principe laxando, cùm non alia cernerent remedia: publicis

Ioannis Ducis naufragium.

Præſidium oppugnatur.

blicis per terras edictis euocarunt oẽs ad prædam ſuaptè fortuna: ſuo lucro, aut damno in tria Regna militaturos: portus & urbes ſuas illis patere. ut prædã inde abſtractã ibi partirentur, diſtraherentq́ pro arbitrio. Confluxit tanta hominũ undecunq́ colluuies: ut mare implerent orientale. Et inſtitutis ſæuière prædationibus terra, mariq́. Sed euenit quod neceſſe fuit: ut tanta mortaliũ ſine ordine, ſine ſuperiore, ſine autoritate multitudo, ſua abuteretur licentia, paſsim ſine diſcrimine rapientes: hoſtis, an fœderatus, in æquo ponebant. Cùm uerò nihil hoſtile occurreret, uel intentata præda malè cederet: quicquid in mari obuium fuit, hoſtile erat illorum interpretatione. Vitaliones ſeſe appellauère. dum mare tenerent infeſtum, poſteaquàm ſemel prædę dulcedo illis innotuit. Memoratæ urbes, & ſi merciũ raptarum inuectione, non parũ lucri ſentirent: tamen quia res ſine diſcrimine miſcebantur: nec potuère illi ſemel permiſſam licentiam facilè reuocare, neq́ facultatem refrẹnare: uicinarum urbium odia, et longinquorum mercatorum, non iniuria meruerunt.

Prædationes admittuntur.

Vitaliani.

¶ Albertus Suetiæ Rex certis conditionibus, unà cum Erico filio ſeptenni carcere eximitur.

CAPVT XXXIIII.

ANNO QVI tum proximè ſequebatur (erat enim nonageſimus quartus poſt mille trecentos) urbium maritimarum Conſilia ſuos miſère Oratores in Daniam: tractandi apud Reginam gratia, pro relaxatione Regis Alberti. Erat tum Regina Halſinburgi: eò contenderant qui miſsi fuère: & impleuère ſedulò mandata. Intereà Dani, atquè Germani, quodam in loco exoriente rixa, conuolarunt in arma: futuraq́ uidebatur cædes maxima omnium Teutonum. Id metuens, uolensq́ præuenire quidam ex Oratoribus, urbis Sundenſis Proconſul: feſtinauit in Arcem, nunciare Reginæ periculum quod imminebat: accitis fide publica Oratoribus. Vidit illum Danorum quiſpiam properantem: gladio aggreſſus infeſto, caput ſecuit dimidiatum. Ille cadens moritur. Cæteri in naues feſtinauère, abitum ſuum maturantes. Ita tum res permanſit intacta. Proximo autem anno, cùm res in eodem ſtatu permaneret: & Regnum totum Suetiæ, oppido STOKXHOLM aduerſaretur: quod ſolùm in fide Regis permanſit: nec egredi ciues ſinerentur, incluſi hoſtibus: nec importari ſinebant urbi commeatus: itaq́ ad famem res in oppido uergebant. Quod ubi Vitaliani cognouère: ex portubus urbium Roſtok, et Vuiſmari naues octo grandes, frugibus & reliquo commeatu ſtiparunt: amicis importaturi. Erat autem bruma imminens. Nauigationem ingreſsi ſub Magiſtro

Orator occiditur inſons.

Hugone omnium Capitaneo, aduerſis flatibus Suetiam apprendere non ualebant. Dani quoq; mare tenuerunt infeſtū: urgentes quos ui derant pro ciuitatibus & Rege laborare. Incidit autē proximis noctibus uehementiſsimum gelu: ut etiā rigenti in mari glacie, naues firmarentur. Hugo futuri prouidus: ex ſuis per glaciē quodam per proxima nemora demittit, qui trabibus elatis, naues uallarēt; ſuperfundentes continuò aquas, quę in glaciē mox duratæ, inexpugnabiles fecêre naues. Iam in eū modū durata erat glacies, ut pedeſtri itinere Dani circumfuſi, oppugnarēt naues. Sed nihil profecerūt. Machinas adhibere uolebant. Cattos uocant, quorum de ſummitate tela in naues coniij cerentur. Id præſentiens Hugo, iubet in ueſperū inſcindi glaciem per circumitum nauiū. Aderat fortuna. Tenui n. iam renaſcenti glaciei, nix ſupercecidit, ut nullum haberet hoſtis Danus diſcrimen. Admouêre tentabat nauibus machinas, ubi uenerant in locū fraudis, demerguntur oēs qui aderāt, de nauibus ſublato clamore Cas, Cas, ad inſultationem pereuntium. Quàmprimum autem ſoluta eſt glacies, in portum optatum naues peruenêre, conſolationē importantes fame laborantibus ciuilibus amicis. Proximo tamen anno, qui cœpit eſſe ſeptimus à captiuitate Regis, urbium maritimarum Oratores Lubeck, Sundis, Gripenſis, Turrianenſis, Elbingenſis, Gdanenſis, Renalienſis, ex placito Reginam in Luitholm conuenerant, apud eam de laxatione Regis laborantes. Poſt plurimam autem rerum & uerborum altercationem, conuenerant in hanc formam. Vt ſeptē memoratis ciuitatibus, Regina Regem Albertū, cum Erico filio conſignaret liberum. Ciuitates fidem facerent Reginæ, quòd infra triennium, Rex ad uoluntatem Reginæ ſe ære lueret. Ni id faceret: tum memoratæ urbes, ipſum Regem cum filio in manus redderēt Reginæ ſine dolo. Probauit conditionem Albertus. Sed ut ſecuritas quoq; eſſet Ciuitatibus, fidē daturus Rex, literis & ſigillo ſuo roborauit: urbem Stokxholm, cum arce ſua fore in manibus Ciuitatum. Eo pacto, niſi infra triennium pactis conditionibus ſatisfaceret, ipſi arcem cum urbe, Reginæ contraderent. Habebant autem Ciuitates in ea formula arbitrium, ut niſi pareretur, aut Regem cum filio reddere, aut ſexaginta milia marcarum argenti perſoluere, aut arcē cum oppido, Reginæ in manus tradere. Quæ res tertio capite uiam fecit promptiſsimam. His pactis conditionibus, Rex captiuitate laxatus, cum urbium Oratoribus in Magno polim, cum filio reuertitur.

Stratagema nauale.

Mergūtur Dani.

Conuentio eximendi Regis.

¶ Albertus Stokxholm cum Arce, Reginæ ditioni tradit. Ericus Pomeraniæ Dux à Regina adoptatus, tribus Regnis Rex præficitur. Caput. xxxv.

Cum

CVM Rex Sueciæ Albertus captiuitate laxatus, nuptijs nouis ſibi conſuleret: filioq; daret coniugem filiam Ducis de Vuolgaſt (quod in Saxonia, & Vuandalia diximus) currebat interim, & ad finem inclinauit conſtitutum triennium. Tum Ciuitates ſeptẽ, quæ fidem ſuam obſtrinxerant, Regem commonuêre: ut quoniam arbitrio ſuo perMiſſum eſſet, ex tribus unũ deligere. Aut argentum perſoluere ſexaginta milium marcarum. Aut urbem Stokxholm cum arce tradere: Aut in captiuitatem redire: quod illorum præferret. Ille, quòd nemo dubitabat, ſe quàm minimo decreuit laxare incommodo. Literas ergò dedit ad Ciues Stokxholm. Gratias egit de fide ad extremum impleta. Semper fuiſſe illi in animo: uitam prius efflare, quàm ab illis diſcedere. Necdum poſuiſſe ſpem, ad illos aliquando meliore fortuna redeundi. Nunc tempori cedendum, & neceſsitati. quando non eſt alia uia perueniendi ad id, quod quæritur. Tradant ſe Reginæ in præſentiarum. Meliora futura tempora, quando illos non pœnitebit ſeruatæ ad finem fidei. Eas literas cùm tenuerunt urbium memoratarum Oratores, in Suetiam ſe contulerunt. Et primùm admonita, ut par erat, communitate urbis Stokxholm: Reginæ ex pactis conuentis, ad fidei ſuæ impletionem, & Regis plenam & effectualem liberationem, oppidum cum Arce tradiderunt. Nec enim tam facilem Rex iniſſet de tanto Regno tranſactionem: ſi aut fidem in Regni Proceribus reperiſſet: aut filium ſuum, quem pro ſe Regem deſtinauit, diutius habere meruiſſet. Hic erat exitus belli acerrimi. Cùm enim poſt duos annos laxationis ſuæ in fata conceſsiſſet: omnem ſpem recuperandi Regni abiecit Albertus, ſua contentus Magnopoli. Tenebat tamen Albertus Gotlandiã Inſulã: de qua in fœdere & pactis nihil cautum erat. Eam autem domui Teutonicorum in Pruſsia, fratribus Beatę Mariæ, Albertus uendidit. Proximo autem anno, pecuniam expromiſſam, in Vuiſmariã attulerunt, & miſsis cum eo certis qui præſentarent iuris, eiuſdem tum plenariã ſunt adepti poſſeſsionem. Margareta autem trium Regnorũ iam potens Regina, omnia Regna induſtriè adminiſtrabat, nec erat qui illi contradiceret, quod nulli interim Regum potentiſsimorum contingere potuit. Sed erat ſingularis in muliere hac prudentia, qua omne conſilium Procerum ita ſibi deuinxit, ut omnes illi parerent ad nutum. Cùm autẽ conſenuiſſet, tranquillitati ſuæ ſtudens (quod & in Dania recitauimus) magno omniũ Procerum ſuorum pręhabito conſilio. Ericũ Pomeranię Ducem adoptauit in filiũ. Is mox unanimi oĩm conſilio Rex delectus, triũ pariter Regnorũ, longã retrò Antiquitatis renouãs memoriã, aſſequitur, ut unis Rex.

Albertus ad Stokxholmen.

Stokxholm Reginæ traditur.

Erici mors.

Daniæ lib. 8. cap. 1. a.

Anno Christi. 1411.

Ericus, VI.

ut unis Legibus, tria Regna teneret: & quod eſt mirabilius, Mulieris beneficio.

¶ Ericus ſuſceptis Regnorum gubernaculis, in Suetia aliquandiu commoratus, tranquillum Regnũ repperit. Dehinc cum Ducibus Sleſuici & ciuitatibus maritimis colluctatur, &c. Philippa Regis uxor in Suetia moritur. Crebræ exactiones, Regem Suedis inuiſum faciunt. Caput. xxxvi.

ERICVS inter trium Regnorum iura, quæ adoptione quæſiuit, etiam Suetiam tenuit: ſatis ibi quietus in primordio res expertus. Cùm interim Ducibus Sleſuici, et Ciuitatibus maritimis, quę uocantur Vuandalicæ, colluctaretur: in Archiepiſcopo tamen Vpſolenſi neſcio quid deprehendens: miſſo ad urbem Romam ſpeciali

Vpſolen Archiepiſcopus deponitur.

nuncio, ipſum accuſauit. Cõuictumq́; Papa deſtituit Archiepiſcopatu: & fratrem quendam Ordinis tum noui S. Brigittæ, ſurrogauit, uirum deuotioni deditũ. Qua nunc ſola, Eccleſiæ tenẽtes arces & prædia, non reguntur. Cætera illi per Suetiam diu fuere quieta: uſqueadeò, ut Regina coniunx Erici Philippa, Regis Portugalię filia, ibi frequenter commaneret: exoſa tumultus bellicos: non ſatis amans Regis mariti mores. In Suetia ergò confidens: poſt multum ibi temporis

Reginæ Erici mors.

elanguit, & uitam finiuit, ſepulta in Vuaſteñ. S. Brigittæ nouo Monaſterio. Ericus autem Rex, quo illius memoriam ibidem cõhoneſtaret, largitus eſt loco memorato, largam de tribus milibus Nobilium eleemoſynã. Cumq́; Rex intẽtus diu maneret diuturno bello, quod illi foret cum Ducibus, Sleſuici Comitibus Holſatiæ, multis interim ad neruum belli, ut fieri ſolet, indigebat: quapropter crebras in populum ponebat Collectas, emunxitq́; argẽto tria Regna, præcipuè Suetiam, quæ alijs opulentior uidebatur. Quòd etiam longius poſita, excurſionibus maritimis non ita ut Dania pateret. Hanc crebram exactionem nouorum ſemper cenſuum, & impoſitionum, primùm diſſi

Moleſtæ Regis Exactiones.

mulauêre, ſi fortè finis eſſet. Inde grauiter tulere Regni Proceres, indolentes ſuis uiſceribus, alienam ali ſæuitiã. Primùm murmure, deinde aperta indignatione ſuam teſtati ſunt impatientiam. Aliquando literis, quandoq; etiam nuncijs miſſis eam apud Regem cauſam egerunt: Miſeraretur pauperum laborẽ, quos de Suetia plus alijs euiſceraret, Diu ſe per patientiam tuliſſe, Regnum ære exhauriri, ſed ubi ad ſanguinem uſq; emungitur, tempus fore expergiſcendi: Alleuiaret manum ſuam, & onera minueret. Alioqui non ſe uidere, quibus uerbis placarent inſurgentem multitudinem. Omnia accæpta ſunt ſummis auribus, nec ad corda penetrauêre.

¶ Grauis

¶ Grauis ſeditio in Suetia ſuboritur. Cuius, nomine aſſertoris, Patriæ libertatis, ſe ducem ipſe Engelbertus ingerit, qui æmulatione nobilis adoleſcentis interfectus eſt. Rex ſeditionem ſedaturus in Suetiã nauigare parat, at naufragium potitur. Ægrè dehinc in Daniã reuertitur, Regnorũ ſceptra depoſuit, multos poſt annos in ſua Pomerania, fato concedens. Caput. xxxvij.

VBI nulla facta eſt rerum mutatio: Engelbertus quidam ex Nobilitate uir præcipuus, cùm Procerum pene omnium & plebis conſentaueum murmur non ferret, Ducem ſe rebellionis profeſſum, cunctis exhibuit. Concurrerunt ad illum omnes pro libertate uoluntarij, ſtipantquè latera, ſecuturi in omnia ad quæ ille ductaret. Magna igitur manu conflata, Arces & oppida quę pro Rege ſtabant expugnauit. Spontaneos et dedititios in libertatem Regni iurare adegit. Profeſſus, non ſuam ſe dominationem, ſed ueteres Regni conſuetudines & libertates quærere. Danici generis Præfectos amouit: Sueticos ſubſtituit. Ita penè iuſtæ dominationis ſpecimen præferebat. Sed modeſtia effecit, ut non ſe dominum, ſed libertatis aſſertorem dicens, diu ſuſtineretur & à populo, & à Magnatibus. Rex Ericus ubi intellexit, literis ad eum datis, primùm de temeritate non creditæ adminiſtrationis: inde, quòd auderet, deſtitutis Arcium Præfectis à Rege conſtitutis, alios ſibi placitos ſurrogare, increpabat. Grauiſsimè inde increpuit, quòd fidei præſtitæ, & iuriſiurandi inmemor, illa moliretur, quæ illi, & omni ſuo generi, & aſſectatoribus perpetuam inferrent perniciem. Nihil profuerunt literæ, ubi iam proceſſum erat à ſolita tranquillitate. Igitur quantæcunq; forent minæ Regales, Engelbertus in cœpto perſeuerauit. Rex præſentia opus eſſe arbitratus perſonali, ſi fortè uel Proceres, uel Populus reuererentur præſentem, quem abſentem contempſere, profectionem inſtituit in Suetiam. At ubi mare nauigaturus ingreditur, exorta grauiſsima tempeſtate, una de grandioribus nauis commiſſa, procellis ſoluitur, centum ac ſexaginta uiris mari demerſis, pauci fragmentis enatauêre. Ipſa nauis Regia non pauciores experta fluctus, eò prouehitur, ut Rex in ſcapham deſcendens, ægrè euaſerit periculum. Illa etiam naui cum eis, qui remanſere, in conſpectu Regis penitus diuulſa. Peruenit inde Rex utcunquè in Suetiam, & concurſu ad ſe, ut ſperabat omnium, uel maioris partis facto, facilè ſperabat placare tumultuantes, aut etiam ſi perſeuerarent, exercitum congregare. Sed longè illum fefellit opinio. Omnes à Regè auerſos habuere animos,

Daniæ lib. 8. cap. 18.

Naufragiũ fit cap. 19.

Engelberto

Engelberto inhærentes. Quod ubi Rex experimētō ſuo didicit, nihil
ratus morandum, propter capitis periculum, quod imminere formi-
dabat, celeri ſe ſubductione in Daniam receptabat. Sed cùm res illo
diu ordine in Suetia gererentur, Engelbertus autem non Rex, non
Dux, ſed libertatis aſſertor ab omnibus haberetur, incidit (quod fieri
ſolet) æmulatio, quæ in necem dicti Engelberti, quendam iuuenē po-
Opprimitur Engelbertus. tentis militis filium armabat. Qui capta quam ſeruabat opportunita-
te, cæcidit Engelbertum, & nihil tale timentem oppreſsit. Indignati
Proceres, uindictam parauêre. Sed ea erat patris potentia, et Arcium
munitio, ut ſine grandi labore nihil poſſent. Omiſſa igitur in tempus
ultione, de oppugnandis quæ uaſtabant oppidis & Arcibus, quas ad
huc ſeruauêre Dani Regi parentes, agebant. Dumq; de præficiendo
iterum Capitaneo ſecum deliberant, nec facilè reperiretur, qui inuidi
am nominis ſubiret, quę res in magnā moram coniecit ſuffectionem,
Intereà Rex Ericus, audita morte rebellantis Engelberti, miſit ſolen-
nes Oratores in Lubecam, & uicinas urbes, oratum: ut rem inter ſe,
ac Suetiæ Proceres ad pacem reformandam interciperent. Nec dubi-
tauêre Ciuitatū Concilia, Regijs poſtulationibus annuere. Nam miſ
ſis ex ſuo quæq; ciuitas Concilio uiris probatis in Suetiam, cauſam
omnem in diſquiſitionē poſuerunt. Et poſt multa in omnem partem
allegata, in eam peruenêre ſententiam, eamq; pactis firmauerunt. Vt
Concordiæ pacta. Ericus Regni Suetię gubernacula in cęterum teneret. Sueticos in Re
gno Arcibus præficeret, non Danos. Regium cenſum, cùm ibi præ-
ſens adeſſet, totum acciperet: abſens, dimidium. Veterem oppidis &
uillis libertatem, Mercatoribus undecunq; uenientibus, ſua priuile-
gia ſeruaret. In eum modū compoſitis rebus, Oratores in ſua alacres
redierunt, uotorum compotes effecti. Deinde tamen tales in Regno
Regi difficultates emerſerunt, ut ceruices Regni gubernaculis ſubdu
cere cogitaret. Nam Dani ad exemplum Suecorum Regem cöarta-
re incipientes, pertæſam illi fecêre Regni negociationem. Vnde colle
ctis quę uoluit de Regno ſecum exportare rebus, in Prutziam enaui
Daniæ lib. 8.ca.20.21. gauit. Inde in terram ſuam conceſsit. Reuocatus, non paruit. Conni-
ſus eſt tamen, ſuum in locum, unū ex fratruelibus, aut nepotibus Re
gem ſufficere. Vbi non admittitur, omnibus ſe Regni negocijs abdi-
Anno Christi. 1438. cauit, & in Pomeraniam concedens, ibi conſenuit, multos ſuperui-
uens annos.

Chriſtophorus Bauariæ Dux, Rex trium Regnorum eligitur. Naufragio theſaurum Suetiæ perdit. Tandem quieté fatis cedit. Caput. xxxviij.

Chriſtophorus Rex. CHRISTOPHORVS Bauariæ Dux, quòd proxi-
mo ſanguine

mo ſanguine Regem ſuum cõtingeret (erat enim ſororis Erici filius) Anno Chriſti.1445.
Procerum uoluntate, ut cæterorum, ſic Suetiæ quoq; Regno præfici-
tur: electus, introductus, coronatusq́; ex ſoleñi ritu. Iam enim triũ Re-
gnorum Proceres, repetita uice conuenerant: Regem unum, Regnis
tribus præficere. Sic enim temporũ tranquillitati maximè conſulere-
tur. Nam trium Regum facile eſt conſenſum dirimere. Sæpè ex con-
temptibili re, poteſt maximũ bellum excãdeſcere. Ita omnes in Chri-
ſtophorum conſenſêre. Qui ubi coniugẽ de Nobili Brandenburgen
ſium domo accępiſſet Dorotheã, noſtri quoq; temporis Reginã: nul- Autoris coætaneum tempus.
lam tamen fecit Regni ſucceſſorem. Quod aũt ad Suetiam attinet: ni
hil in diebus ſuis innouatũ eſt. Conterritus ille pactis prioribus, nihil
commouit. Gotlandiam aũt inſulam, Suetię coronę attinentẽ, Ericus
Rex ſolam ex omnibus Regnis ſibi retinuit. Mirum quomodo in ius
ſuum uenerit: quam, ut diximus, Albertus Rex Suetiæ, domui Teu-
tonicorum fratrũ in Pruſsia uendidit. Sed eſt, quod ſæpè repetimus:
Terras & Regna, inſulas cum urbibus, non legibus, ſed armis quæri,
atq; defendi. Vnũ hoc de temporibus Regis huius in memoriã retu-
lerunt. Venit iñ Suetiã Regio apparatu: oſtenſurus ſe populo ſuo, ut
Regem ſe meminiſſent habere. Et ſacris ritibus per Eccleſiã de more
peractis: ubi Proceres conuiuialiter ex conſetudine regionis accæpiſ-
ſet: iã rebus omnibus compoſitis, cùm omnia in naues reportarẽtur:
comportati ſunt etiã theſauri Regij, à tantis añis collecti, pro rata ſua
Regem tangentes: ut exportarẽtur. Iam nauigatio iñ Daniam inſtitu
itur. Ibi exorta tẽpeſtas ſæuiſsima, naues Regias uariè iactauit. Vnã, Daniæ lib. 8.cap.24.
quæ aurũ & argentũ, cum cæteris Regij apparatus inſignibus uecta-
bat, in oculis ſuis mergi Rex ipſe conſpexit. Ita non ſolùm inde non
auctus opibus redijt: uerùm etiam plurimis, quos Regno intulerat a-
miſsis. Sed & intercidit ei tũ etiam præcioſior in Amicis & fidelibus,
quos naufragatus amiſerat, theſaurus. Cætera in Regno Suetiæ per
eius tempus omnia fuêre quieta.

¶ Sueci à pactis diſcedentes, Regem ipſis Carolum Kanuti: Da-
ni & Noruagij Chriſtiernũ deligũt. At ille Regno cedens,
hic trium Regnorũ regimini pręficitur. Cap.xxxix.

CVM aũt Chriſtophorus rebus exceſsiſſet humanis, iterũ
Proceres de communi placito tribus Regnis unũ præficere Regẽ ma
turabant. Sed alia mens erat Sueonũ. Illis ex re uiſum eſt, à pactis di-
ſcedere. ut ſuo Rege conſtituto, intra Suetiã ſuis uiuerẽt legibus. Po-
tuit illos cõmouere Erici memoria, exorta Regni turbatio. Nec ſub
Chriſtophoro emendata. cùm ſub Præfectis agerẽt: Regem non cer
nerent. Itaq; & populi uoluntate, nec Procerum reluctante ſenientia,

ex corpore ſuo Regem creare anniſi: opulentiſsimum, et in bonis Regno notiſsimũ militem Regem creauêre Carolum Kanuti: primum omnium Regũ, de quo extat memoria, ex infimo Nobilitatis gradu delectο. Daniæ atq; Noruagiæ Proceres, indignati de Suecorum à ſe diſceſsione, Regem ſuum euocarũt, quem relicta Regina maritum ſuum dignaretur, Chriſtianum: quem dixere more ſuo Chriſtiernum de Aldenburg, & Delmenhorſt Comitem. Qui de inſula Gotlandiæ pulſis Suecis: qui per omnem uitam Chriſtophori, eam Erico Regi quondam ſuo ſeruauêre: eam nunc armis, uiribusq; ſibi conquiſiuit: adiutus ab Adolpho auũculo, qui Dux Sleſuici autor erat, Chriſtierno coronæ ſuſcipiendæ. At Carolus añis uix ſeptem in Regno expletis: cùm talẽ ſe gereret: ut Eccleſijs pariter & oppidis æquè grauis immineret: omnibus cœpit Ordinibus odioſus haberi: recolentibus humilitatem originis, & uixta eam, prouectionem Regiæ dignitatis. Ille ubi intellexit: omnium in ſe odia per ſingulos dies creſcere: non ignorans, quem foret res finẽ habitura (Quem enim quiſq; odit, perijſſe cupit: nec ſecurus uiuere poteſt, quem multorum oculi ſeruãt ad perniciem) collectis rebus ſuis: quas etiã in priuata uita plurimas habuit: Regni theſaurũ tutis in locis depoſitũ, iuſsit aſſeruari. Ipſe ſibi, ſuæq; ſaluti proſpiciens, brumali tempore, in ipſo quod uocant Carniſpriuio, cùm omnis Regio cõuiuali luxu debacchatur: nauim ingrediẽs, Gdanũ proficiſcit. Tũ Nobiles Regni, atq; Pręlati cõmunicato conſilio, Chriſtiernũ Daniæ atq; Noruagię Regẽ, in Regnũ uocauerunt.

Carolus Kanuti Suetiæ Rex. II.

Chriſtiernus Rex, Daniæ & Noruagiæ. Danię lib. 8. cap. 26.

¶ Chriſtiernus Rex, Caroli Kanuti theſaurum abditum recuperat, Indulgentiarum Apoſtolicarum, collectæ pecuniæ ſe facit participem. Caput. xl.

CHRISTIERNVS ceſsione uolũtaria per Carolum Regni ſede uacuata, euocatus in Suetiã nauigauit: Proceres cum Pontificibus collocuti: cùm de iuribus Regni cum Rege contuliſſent: omniaq; ex ſententia conſtarent: ſuũ Regem elegerũt eſſe Chriſtiernũ. Quando Carolus non benè de Regno meritus, conſcientia ſua exturbante, Regnũ deſeruiſſet. In oppido Stokxholm diuinis ſolenniter peractis, Vpſolenſis Archiepiſcopus, conſecrationẽ de more implet: cunctis ad noui Regis gloriã tripudiantibus. Ita ius trium Regnorũ, rurſus in unũ cõibat. Anno deinde quarto, Chriſtiernus cùm audiſſet, Carolũ collectos ex Regno theſauros, tutũ in locum depoſuiſſe: contendit in Stokxholm: & fratres Prædicatores adortus, de theſauris ſciſcitatur. Illi primum diſsimulauêre, uelut ignorantes quod peteretur. Vbi Rex durius increpitos commonefaceret: uiderent quid, et cui abſconderẽt: non ſe impunè laturũ contumaciã:

Chriſtiernus trium Regnorũ Rex. I. Danię lib. 8. cap. 30.

quòd

quòd ſe proderent ſentire clam cum hoſte Regni: cui, ut uideretur reuerſuro, depoſitum æs Regni conſeruarent. Ipſi Fratres perterriti Regis minis, celatum prodidêre theſaurū. Aliquot milia fuere. Grandis quidèm priuato homini pecunia, ſed Regi paruula, & tam præcipuè munifico, qualis Chriſtiernus uidebatur. Quo tempore reperit Rex nuncium Apoſtolicum Marinum de Fregeno, mulgentem ære populum Aquilonis. Hunc Rex quoq; adortus, accæpit de lana tonſarum ouium partem: pactus in reliquum dimidiū omniū rerum, quas idem populus in cauſam pietatis cōtuliſſet. quòd & ipſi Regi ſæpè dimicandum foret aduerſus ſciſmaticos Ruſsos: qui Eccleſiam ſecuti orientalem, ritus occiduæ damnant Eccleſiæ. Sunt aūt Suecis quadam in parte contermini. Vnde non iniuſtè pactus eſt Rex cum exactore: ut ad pia bella collectam à fidelibus pecuniam dimidiaret. Sumptaq; parte contentus, reliquam defendendo ubi colligebatur Regno dimitteret.

Theſaurus Caroli Kanuti proditur. Anno Chriſti. 1469.

Iuſta excuſatio Regis

Succos rebelles Rēx infelicius oppugnat. Fruſtra de pace agitur. Gubernatorem erigunt Sueci, Regem temſantes. Caput. xlı.

SVECI deinde rebellionem oſtenderūt Regi Chriſtierno, prætendentes neſcio quid, quod in pactis ſuſceptionis eius cautum haberetur. Cunq; Rex non acquieſceret: nec illi diſcederent à ſententia: Rex ualida armati exercitus manu ex Regnis, & Germania contracta. Anno Regni Suetici ſeptimo, qui fuit nonus & ſexageſimus poſt mille quadringentos, mouit in Suetiam. Illis autem ex omni Regno adunatis, uenientem exceperūt: & collata manu, non modò ſuſtinuerunt, ſed etiam repreſſerunt: multis in medio cæſis: aliquot ex Nobilitate captis. Sed Archiepiſcopus Vpſalenſis, qui Regi fidus permanebat, cùm Regi fidus occurriſſet: ab eo tentus, & in Daniam ductus, non caruit ſuſpicione fidei uacillantis. Anno penè integro in Dania manens: ubi Regem fecit integritatis ſuę certiorem, cum honore remittitur ad Eccleſiam. Nec eſt inuentus alius, qui Regi parem fidem aſſeruaret. Nam cùm reuerſus, inueniſſet omnes penè Regi abalienatos, nec facilè poſſe in uiam reduci: Regni negocijs ſe ſubducens, ad quietem & uitæ tranquillitatem ſe compoſuit. In hoc rerū ſtatu cùm res perdurarent, erant in Suetia duę Arces, quas pro Rege Chriſtierno ſeruauêre fideles. Iuuarus Axel miles Regni primarius, collecto exercitu poſt aliquot annos, niſus expugnare fortalicia, eiectis ut ſperabat de Regno cunctis, qui Regi adhærerent. Sed Arcibus introrſus fortiter defenſis, cùm Rex ualidam ſuorū obſidentibus manū inmiſiſſet: fugauit oppugnantes, ſuis protectis. Auſus eſt item idē miles, ductor exercitus, tranſportare copias in Daniam [illegible]licius ut puta-

Dani uincūt Suecos.

 bat, in

bat, in hoſtico pugnaturus. Sed occurrere Dani non ſegnes, collataq; manu, captos tenuere ex Suecis ſupra trecētos: inter quos multi fuere genere militares. Intercæpta res eſt Concilij Lubecen. cęterorumq; cō muniū amicorū opera, inter Regem, & Proceres. Placuitq; Regi, conuentum agere cum illis in urbe Lubecana. Conſtituto ad hoc die parti um placito: uenit Rex magno comitatus Prælatorū ac Procerū nūme ro. Diu expectati Sueci, demū adſunt: purgantes morā. quòd uentos, & auram cœli in ſua non haberēt poteſtate. Tractatū eſt: nec poterat, multis indagatis uijs, ad concordiam perueniri. In cauſa ferebāt: quòd Sueci Carolum ſuū, iam ad priuatā uitā in Suetia ſe collocantem, omnino abdicare nollent. Sed Chriſtierni, ut uidebatur, formidatam potentiam, obiectu Caroli frangere, ac retardare ſtatuerūt: Ediuerſo, Caroli fortaſsè inſolentiam, Chriſtierni formidine temperare. Sed noluit Rex in boue & aſino arare. Itaq; re infecta retrò abeunt. Anno proinde proximo, qui fuit ſeptingeſimus poſt mille quadringentos, Rex ite rum quàm potuit occultiſsimè expeditione pręparata, in Suetiam mo uit. Sed non potuit tantus Rex ſe commouere: quin ſemper ſuſpicerēt quibus ea res formidanda eſſet. Venit in Sueciam: & per fauces mon tiū ducturus in Regnū: reperit ante ſe, quos putabat imparatos. Itaq; magno accæpto per anguſtias uiarū incommodo: amiſsis ut ferebant, plus quàm quingentis, retrò duxit exercitū: neq; tum proſperatus in expeditione ſumptuoſa. Sed eodē Anno cùm rebus exceſsiſſet humanis Carolus quondā Suetię Rex: cœperunt inter Proceres oriri contrariæ ſententiæ. Cùm alijs ad noui Regis electionem procedendū uideretur: Alijs Chriſtiernū ſub priſtinis Regni pactis reuocandum. Sub ea aūt controuerſia res omnis manſit infecta. Sæpè tentata res armis: ſæpius congreſsionibus placitorū. Sed cùm nihil proficerent: in ea ambiguitate permanſere: nec Regem recuſantes, nec parentes mandatis. Gubernatorem appellauere ex optimis militem: qui conuocandis Regni cœtibus, & omnia uice Principis gerendi habeat poteſtatem. Mareſcalcum noſtri uocant, Galli Coneſtabulū: Magiſtrum equitū dixere Romani, armorum ductorem interpretantes: qui & equeſtris militiæ Princeps, arbitriū habeat educendi armatum Regni exercitū. Multa ueneratione Sueci hominem illum habuere. Coronam etiam parati deferre, ſi ambiret. Sed ille prudenter diſsimulauit: Gubernatorem ſe dici paſſus: natu maiores, & Regni Prælatos, quenq; ſuo dignatus honore. Rex quoq; Chriſtiernus cauſam integram ſeruaturus hæredi, rem in reliquum permiſit intentatam: uerſabilem toties fidem expertus: elegit, ut inter ea quieſceret: ſi quando uoluentibus annis, poſteri eius ſua in Regna iura recuperarent.

Marginalia: Anno Chriſti 1470. — Regis iactura in bello contra Suedos. — Gubernator. Mareſcalcus. Coneſtabulus. Magiſter equitum.

¶ Ioannes

¶ Ioannes Daniæ & Noruagiæ Rex, à Suecis non ſuſcipitur: quos Ruſsi interim moleſtant. Moſcauiæ Legatio ad Regem. Caput. xlij.

IOANNES Chriſtierni filius Regis, in Daniam Rex electus & confirmatus: in Noruagiam hæreditario iure ſuccedens: Suetiæ quoq; Regnum expectabat. Admoniti Proceres à uicinarum Regionum Nobilitate: ut ad antiqua ſecum pacta reſpicientes, communem tribus Regnis Principem præficerēt. Nil aliud egerunt: quàm ſi uellet Rex Ioannes, conuentas dudum ſubire conditiones, Suecis quoq; regnaret. Sed ille, niſi liberā regendi poteſtatem haberet, contempſit, temperamenta tamen adhiberi pateretur. Sed ad eorum quibus regnaret nutum imperare: non Regnum, ſed ſeruitutem deputauit. Diu præſtolatus eſt, ſi fortè ſua ſponte ad cor redirent. Aliquando curauit admoneri. At quem Gubernatorem deputauêre Regni, ea fuit modeſtia, ut diu populus Regem non deſyderaret. Igitur in hoc rerum ſtatu multi decurrerunt anni. Cùm interim Suetia à bello non uacabat. Nam Ruſsi Orientalia Suetiæ contingentes, nonnunquam bella laceſſere Suecos adoriuntur. Viciſsim illi Ruſsis faciunt incurſiones. Nihil tamen magni fiebat præter intercurſiones. Nam finibus quiſq; ſuis præſidia adhibuere. Interim Legationes crebreſcunt Principis magni Moſcauiæ: qui ſupra omnes Proceres prolatauit Imperium: magnam illam urbem Naugardiam ſibi parere cogens. Is enī in Daniæ Regem modernum Ioannem reſpiciens: facile, ſi de conditionibus belli conueniret, Suetiæ utriq; intercæptam, ad iuga cogerent. Sed Rex prudentiſsimus, audiebat quidèm Legationes: & quod tempori congrueret reſpondebat: neq; plenam ſciſmaticis fidem dedit: neque omnino repulit, ſed cum honore dimiſsis Oratoribus, interim cogitauit, quid Regnis ſuis, quid communi Romanæ Eccleſiæ conduceret honori. Ita Moſcouitæ ad hunc uſq; diem in incerto relicti, neſciūt quid animi in ſe gerat Rex memoratus. Mercatores tamē Germaniæ, Princeps ille Moſcouitarum in terris ſuis, & præcipuè in Naugardia captos tenuit, & rebus omnibus nudatos, diu ſeruauit ī carcere. quòd gratificari putaretur ea re Principi memorato. Multis deinde pactionibus in medio habitis, poſt longam captiuitatem uix liberati ſunt qui ſuperfuere. Sed de rebus nulla ſpes.

Ioannes Rex.

Moſcauiæ Legatio.

¶ Proceres Suetiæ de Rege Ioanne ſuſcipiendo ſententijs uariant. Præfectus Gotlandiæ in Regem Ioannem inclinans, illi inſulam ſimul cum oppido & arce tradit. Regi haud paruam occaſionem inuadendi Regni per hoc præbens, ut & ſuis & peregrino milite adiutus, tandem Regno Suetiæ potiret. Cap. xliij.

INTERIM Ioannes Rex cùm titulum præferret Electi in Suetia, ſemper expectabat benè gerendę rei in Suecis occaſionē. Pertæſum eſt aliquando nonnullis ex Proceribus: quòd Gubernatori, &ſi integerrimo ad illū diem uiro, tam en omnibus natu & origine pari, ſubeſſe cogerētur: de inuocando Rege, quem elegerant apud ſe, cogitabant. Sed quoniam multi etiam contrariam fouerunt ſententiam: ſine magno incommodo res tranſire nō poterant. Ergò inteſtinū ueriti malum, diu quieuere. Interim qui Gotlandiam pro Suecis diu gubernauit, ſtrennuus ad arma miles, iam ſenio ingraueſcens, cùm intelligeret Procerum in Regno, ſuper inuocando Electo Rege, repugnantes ſententias: illis acceſsit, qui putauerunt Regno expedire, Regem habere: & illum Regem, quem pridem omnes elegerunt. In eam ſententiam pedibus uadens, quod potuit fecit: Regi inſulam cum oppido & arce conſignauit. Ea fuere Regi primordia Suetiæ inuadendæ. Inde cùm res per proximos annos magis atq; magis inter Regni Proceres agerentur: ipſeq; Gubernator in utranq; partem æquè uideretur promptus: cœpit præualeſcere eorum ſententia, qui Regi inclinabant. Ea tamen res, undecunq; iniecta mora differebatur. Nonnullorū uerba à rebus: & res à uerbis animaduerſa ſunt diſcrepare. Tentata fuere inter utraſq; partes colloquia. Nam Rex ipſe ex ſuo ſubmiſit Concilio, qui cū Suetiæ Proceribus agerent. Sed nulla in re conuenēre. Arma oſtenderunt aliquando: bellū rebellibus animo ſedit. Idq; ingruēte iam bruma intentatū eſt. Erat tum in occiduis partibus longo bellorū conſuetudini innutrita gregariorū militū peditū tum magna manus: ex uarijs prouincijs cōaugeſcens: ſcilicet per Franciam, Flandriam, Brabantiam, ac Gelriam: malis urbiū & prouinciarū uariè iactabatur: Guardiam dixere: & quaſi cuſtodiā finiū, quibus inuocabantur. Cuſtodes dicti, uaſtatores erant: manus hominum impia, quæ nihil ſacrum putabat. Dei ſummi, ac hominum iniuria, in æquo illis fuit. De his loquor, qui maiorem numerum confecere. Cæterum inerant & uiri ſenſati militaris generis, ac ex oppidanis: qui &ſi ordines ducebant, aut etiam ſtipabant: rectis tamen animis, de Deo, Sanctis, & iuſtitia fuere. Sed in tanta colluuie mortalium, à maiori multitudine cenſere ſolemus uniuerſos. Inerant omnium Prouinciarum homines, promiſcuum uulgus, Hiſpani, Galli, Anglici, Scoti, Longobardi, Suitenſes, ſuperiores Alemanni, Sueui, Bauari, Franci, Saxones: inmixti militares, qui Ordines duxere. Eam manum Rex ſtipendio conductam, miſit in Suetiam. Aderat ipſe cum equitibus expeditis. Nec minus Gubernator cum his, qui pactis uetuſtis pertinaciter inhærebant, armauit quos poterat, non contemnendas copias. Eduxit

[Margin notes: Suecorum incōſtantia. — Guardia.]

as. Eduxit quoqꝫ magnam manum in Mineris laborantium, ferreum
genus hominum: ſagittis quàm frequentes utuntur, acutis, longiſquè
haſtilibus. Sed præuenerant Regis copiæ: ne iungerentur agmina
Suecorum, intercæpto nuncio, qui locũ & tempus conueniendi detu-
lerat. Eduxit aũt contractã ſuorũ manũ Gubernator oppido Stokx-
holm: quod unũ Mercaturis maximè idoneũ, & in quo multi ex Ger-
manis habitare delegerũt. Eas copias excępere Regij: et collata manu, Vincit
multis cæſis, profligauerũt. Nam ubi fugã intentarunt in oppidũ me- Rex.
moratũ, multi in ipſo cęſi ſunt itinere. Iam inclinabat Regi uictoria, co
pijs expeditioribus profligatis. Veruntñ Ruſtica quã diximus multi-
tudo, durorũ pectorũ, in loco demorabať nunciũ à Gubernatore. Sed
priuſq̃ uictoriæ Regiorũ ad eos nuncij peruenirent, aderant pedites
memorati de Guardia: & inſtituto in eos pręlio, quaſi murũ oppugna
uêre, non cedentes loco. Nõ eſt aliàs uiſa Ruſtica manus, tam pertina
citer locũ defendens: donec uulneribus defecti caderet. Quòd ſi eque-
ſtres alas cũ Ductoribus habuiſſent: nulla uis ſuperaſſet tam immanẽ
& inuictã ad uulnera manũ. Iam multitudine morientiũ adacti, qui ſu
pererant cedere cogebantur. Victoria fuit Regiorũ, non tamem incru
enta. Nam quotquot ſagittis eorũ cõtingebantur in locis mortalibus,
mox animas poſuere. Id erat arcuũ robur, & uis dirigentiũ. Guberna-
tor ipſe, aliquot ſubmiſsis amicis, ad Regiam ſe parauit uoluntatem.
Tum qui ad rem ex Proceribus neutrales fuerunt: cum his, qui partes Sueci ſe Re
ſemper Regias ſunt tutati, ad Regem uenere. Omnia ex uoluntate ui- gi dedunt.
ctoris ſunt conſtituta. Sacramenta præſtantur. Inunctio ſolennis pera
gitur. Et omnibus pro more & arbitrio conſtitutis: poſt aliquantam
in Regno moram, Gubernator ipſe Regem reduxit, comitatus in Da
niam. Ipſe quoqꝫ à Rege non inhoſpitaliter habitus, quo in fide con-
ſeruaret noui Regni populum, necdũ animos in eundem alienos ha-
bentem. Is eſt rerum ſtatus in Annum uſqꝫ Quingenteſimum Mille- Anno Chri
ſimum à Chriſto nato, & ſalute mundo præſtita. ſti 1500.

¶ Tumultuatur Suecorum populus. Rex inſidias cauens,
Regina pregnante relicta, Regno enauigat. Exerci-
tum in Suecos fortiores ſe fruſtra parat.

CAPVT XLIIII.

AD eum qui proximus erat anũm, cùm in eo Regno cõ-
ponendis rebus Rex inuigilaret: exoritur tumultus à plebe: indignan
te, quòd tam facilè ceſsiſſet omne Regnum Regi, cui pridem minor
populus Thietmarſorum reſtitiſſet. Exceptum eſt murmur non in-
uitis quorundam ex nobilitate auribus, qui rem miſcuere. Interuene-
rant Eccleſiaſtici nonnulli: qui pro conſuetudine REGNORVM,

conſilijs publicis magnam autoritatem fouent. Effectumq; eſt: ut Rex cùm multa tentaſſet, rebus in bonum modum, ſalutaremq; ſtatum reparandis, fruſtraretur: clam Regno enauigans excederet: Regina relicta in Arce, cum fideli ſuorum præſidio: armis, commeatibusq; abundè ad omnem caſum præparatis. Pregnans erat: ibiq; paritura ſperabatur. Quòd ſi marem eſſet enixa: Regem indigenam populus ambire, ac placidè accipere putabatur. Sed præſenti adhuc Regi illa obuenere à Suetiæ Proceribus: ut inſidiatum capiti ſuo non dubitaret. Crebrius inuitatus ad loca ſuſpecta, uitauit congreſſum: ac mira fortuna eluſit omnes inſidiantium molitiones. Non erat altera rebus uia, quàm perfidum genus armis petere: ui bellorum ad iuga cogere: inſidias, & omnem iniuriam ui depellere: cogereq; inuitos, ut fidem impleant: pacta firment: faciantq; imperata. Rex ergò æſtate proxima de longinquo uocauit arma. Miſere Principes ex fide auxilia. Venit magna multitudo gregariorum ad ſtipendia. Quæ dum intus cõperta habuere Sueci: arma quoq; illi contraxere: inuocãtes de prouincijs uicinis auxilia. Sed nemo ſe commouerat. Multi tamen ſtipendia facturi, ad eos undecunq; concurrerunt. Rex perfidiam Regnicolarum per urbes maritimas queſtus: præmonuit, ne quis ſe hoſtibus ſuis inmiſceret. hoſtem teſtatus habiturum, qui arma, commeatus, aut quaſcunq; merces hoſtibus ſuis importaret. Idem Rex Scotiæ Danorum Regis ex germana nepos, miſſo per maritimas urbes honorato nuncio factitabat: ſanguinis nodum, fœderis ſocietatem ad auunculum cũctis denuncians.

Suecorum exercitus fortis.

Adoritur igitur Rex auxilio Scotorum hoſtes ſuos Suecos. Sed tanta ſe multitudine in arma contulerunt: ut multis milibus exuperarent uenientem. Monitusq; à nonnullis, qui Regi fauebant: niſi quinquaginta milibus fortior ueniret, nihil illi ſperandum. Leuibus aliquando prælijs concurſum eſt: ſed exercitibus totis non conflixere. Traxere Sueci ſecum in rebellionem Noruagios multos. Cæterum inuenti ſunt in illa gente, qui fidem Regi ſuo implerent, paſſi obſideri. In quib. ſpectata fides militis, qui ante annos aliquot, Regia dictante ſententia, manum perdidit: & iamnũc ſollicitatus, etiam armis impulſus, flecti à fide non potuit. Sed iam Voluminis huius nodum impleuimus.

Alberti Krantzij Hamburgen. Chronographi, Rerum Suetiæ geſtarum, Liber. VI.

Chriſtiernus Rex, in Noruagia Suecos arces obſidentes depulit. Spectri prognoſtici uiſio narratur fabuloſa. Caput Primum.

Chriſtiernus. II. Rex

FILIVS Regis Chriſtiernus, auitum referens nomen, primis tum in armis detonuit. Is agmine in Noruagiam ducto, ſoluit Suecorum obſidionem. Quaſdam arces iam à Suecis inſeſſas expugnauit: æquauitꝗ ſolo. Magnis animis paterna bella gerens: ſublimi omnium ſpe: quòd futurus ſit multis ad prælia Regibus fortunatior. Fabulam paſsim circumferũt: eamꝗ miris fauoribus efferunt.

Fabula lepidæ fictionis

Veterum quendam Regum ferunt in profundis Scaniæ ſaltibus uenatui intentum aberraſſe cum paucis in æuia: longóꝗ die non rediſſe in uiam. quòd error illũ in interiora miſiſſet. Sub ueſperum uidiſſe de longinquo fumum ex domicilio: exhilaratumꝗ petiſſe: quã agnouit hominũ manſionem. Eò cùm contendiſſet, perueniſſetꝗ, inſtructam reperiſſe domũ: focum promptiſsimũ: menſam apparatã. Domui præfuiſſe puellam: quæ in excipiendo Rege, ſingulari ſedulitate circũcurſitabat. Miratũ Regem: in tam uaſta ſolitudine, tantam eſſe rerum apparatum. Expleuit famem cibus, ac potus ſitim: & iam penè mutus hęrebat: quidnam rerum fores, ſecum quæritabat. Puella ubi uidit attonitum Regem, prior compellat. Ecquid Rex optime, uerſas in animo? Pone curas: & ſi quod te futuri deſyderium noſcendi habet: diſces quę uoles. Percũctare, ſi quid de tuis ſucceſsibus, ſucceſſoribusꝗ noſſe uelis. Regem tum interrogaſſe: quisnam futurus ſit poſt illum Regni ſtatus? qui in Regnum & ſcęptra ſucceſſuri? Illam tum ex ordine percenſuiſſe Regum nomina: perueniſſeꝗ ad exteros, qui in ſcęptra uocarentur. Primum Ericum Pomeraniæ Ducem, ſiue prole abiturum. Inde Chriſtophorũ Bauarũ. Quem exciperet Chriſtiernus ex Comitibus Friſiæ. Cui primùm filius Ioannes in ſcęptra ſuccederet. Illum uerò Chriſtiernus filius exciperet: omnium ante ſe Regum futurus bellicoſiſsimus. Hæc cùm diceret: horrida uoce ſonuiſſe ex latere quendã, Regemꝗ territum reſpexiſſe: uidiſſeꝗ hominem giganteæ magnitudinis, ſtratum ad parietem, armis ingentibus horrentem uſꝗ ad umbilicũ. Is tum uocẽ infregit. O ſi mihi tum haſtam, & arcũ quis redderet. Stupefactum Regem, ad miracula ſiluiſſe. Tum puella. Cur inquit de proprijs ſucceſsibus nihil perquiris? Regem uerò, quot años eſſet habiturus perquiſiuiſſe. At illa uerſa in militẽ, qui Regi comes hærebat, Quamdiu inquit iſte patietur. Significans, Regem manu militis occubiturum,

biturum. Quod cùm miles acciperet: indignabundus, ſublata manu, puellam dato colapho uindicare conſtituit. Illiſiq; manum in denſis uepribus: & mox uelut ſomniũ cuncta diſparuêre. Viditq; ſe Rex in profundo nemore ſine tecto. Eiuſmodi fabulam circumferũt. At ego nenijs ueterũ deputabo: ut erat ſemper Aquilonaris Regio maleficijs frequens dedita.

¶ Stokxholm, item Arx relicta à Rege, Suecis deditur. Regina Monaſterio Vuaſten excipit. In Calmec ſolennes Comitiæ pacis, ſtatuuntur. Caput. ij.

Ex manu Autoris caput hoc exceptum. Ecce libri autographum.

SVECIA interim rebellionem ſuam proſequitur. Ciuitas Stokxholm aliquandiu in fide Regis permanſit. Arx cui inerat Regina, cum fideli Germanorũ manu in tuto erat: quamdiu ſuperfuere commeatus. Oppidum diu à Suecis oppugnatũ deditur. cùm ſibi timeret à fame. Arcis cuſtodes, cùm cibis & potibus uterent̃ incommodius, cœperũt ęgrè ſpiritũ ducere: multis per tempora morientibus. Cũq; ſpes propinqua, de Rege liberaturo obſeſſos, & ad paucos redacti eſſent cuſtodes, Reginęq; ab illis, fœmineo decori nõ magnopore timeret: dedita eſt Arx quoq; Suetiæ Proceribus. Regina ut erat religioſa fœmina: poſtulauit, admitti in Monaſteriũ b. Brigittæ, Vuaſten uocant. Ibiq; intenta deuotioni, manſitabat aliquot añis: donec minis Cardinalis Legati Raymundi, & opera conſiliariũ Doctorum de Lubeca, qui eó miſsi fuerãt, perſuaſum: ut Proceres Regni inclinarent ad tractatũ extra fines Regni ineundũ, in una urbiũ Pomeraniæ. Horũ opera Regina educitur: & in Regnũ reuertit̃. Cùm interim Suetiæ Proceres proximo anno ad cętum conſentirent. Sed increuit nouitas. Nam oppidũ Calmec, cum arce, quam Rex tenuit in confinio Danię, à Suecis oppugnatur. Rex aduolans tutatur. Ita rebus ad bellũ renouandũ intentatis, Cõuentus omittitur. Moritur interea Steno miles Regni gubernator, qui ubi nimiũ auſcultauit Eccleſiaſticis, miſcuit phas atq; nephas. Cùm uerò qui rectè ſenſerunt de rebus euigilarunt, placuitq; in commune, ut de communi conſenſu Procerũ, ex tribus Regnis, treugæ firmarentur per integrũ annum. Interea deligit̃ locus in Calmec. In eam conuenturi ſint cum Rege, à ſingulis Regnis Oratores, cũ plena de ſummis rebus poteſtate acturi. Ibi ueteres quęrimoniæ ſingulorũ excutientur, ſtatueturq;, quod ad perpetuæ pacis & tranquillitatis commoda uidebitur pertinere. In ea expectatione hodiè res conquieſcunt. Lubecenſes nauigant in Suetiam intrepidè, gratiam Regis necdum ad plenum aſſecuti. Pactis conditionibus ſteuiſſe, non putantur. Ipſi quos habuere promiſſorum ſibi factorũ fideiuſſores, exactiſsimè ad aſſem uſq; emunxere.

Calmec oppugnatur.

Gubernatoris Suecorũ mors.

¶ Sueticæ

¶ Sueticæ HISTORIAE per Albertum Krantzium deſcriptæ FINIS.

ERRATA quæ in DANIA commiſſa, & poſtmodum inuenta ſunt, prudenti Lectori annotandum.

Folio 28. in margine. pro Froto Rex primus. lege, Froto Rex Secundus.
4. pro Chriſtiernus. lege, Chriſtianus.
25. lin. 19. pro euſbus. lege, leuibus.
108. in margine, pro Alechis. lege, Alachis.
149. lin. 19. lege, Suenonem, pro Sueuonem.
Eodem in margine. lege, Inglorium, pro Inglorum.
196. lin. 5. pro Aſylo. lege, Anslo.
212. propè medium, pro atere. lege, latere.
314. lin. 18. pro caduntur. lege, cæduntur.
315. lin. 39. pro Anehald. lege Anehold.
349. lin. 24. pro putauerati, n. lege, putauerat, in.

ERRATA in SVETIA commiſſa.

Folio. 386. lin. 36. pro moribus. lege, meritis.
395. lin. 1. pro excubuere. lege, excubare.
397. lin. 11. pro repentis. lege, repentinis.
406. lin. 13. pro intaruallo. lege, interuallo.
408. lin. 6. à fine ſupra. lege, profudiſſet, pro, proudiſſet.
462. lin. 20. lege. In quam, non, ꝙ.
443. lin. 24. pro numere. lege, munere.
499. ſub capitali, pro Romam. lege, Romani.
537. lin. 8. pro mutuò Francorum armis. lege, Francis per mutua arma.

Arma NORVAGIAE.

NORVAGIA.

TOMVS III.

REGES NORVAGIÆ.

NOM.		Lib.	Cap.
Aquinus	I.	1	5
Aquinus	II.	3	2
Aquinus	III.	5	14
Aquinus	IIII.	6	4
Aquinus	V.	eo.	7
Biornis		1	38
Chriſtiernus		6	12
Chriſtophorus		eo.	11
Collerus		1	8
Ericus	I.	6	3
Ericus	II.	eo.	9
Erlingus		5	10
Frogerus		1	9
Geuuarus		eo.	6
Gotarus		eo.	11
Goto		eo.	35
Haraldus	I.	3	3
Haraldus	II.	5	3
Haſmundus	I.	1	21
Haſmundus	II.	eo.	24
Haſmundus Regulus		eo.	27
Helgo Regulus		eo.	7
Helgo		1	21
Hiruuillus		eo.	10
Ingo		5	9
Ioannes		6	13
Kanutus magnus		5	1
Magnus	I.	eo.	2
Magnus	II.	eo.	5
Magnus	III.	eo.	11
Magnus	IIII.	6	5
Magnus	V.	eo.	6
Margareta		5	8
Olauus	I.	3	5
Olauus	II.	eo.	6
Olauus	III.	6	2
Olo		1	29
Omundus		eo.	32
Regnaldus		eo.	25
Regnerus		eo.	37
Rollerus		eo.	17
Siuuardus		eo.	36
Suibdagerus		eo.	1
Vffo Hammingi		eo.	4

NORMANNORVM COMITES, Duces, & Reges.

Normannorũ Regalis dignitas.		4	1
Imperialis affinitas		6	eo.
Drogo Dux		4	4
Gotfridus		eo.	6
Haddingus		2	2
Hunfredus Comes		4	5
Richardus Dux	I.	3	8
Richardus	II.	eo.	16
Richardus	III.	eo.	22
Robertus Dux	I.	3	23
Robertus	II.	4	7
Rogerius	I.	eo.	12
Rogerius	II.	eo.	14
Rogerius III. Rex Italiæ.		eo.	15
Rollo Dux		17	27
Vuilhelmus Dux I.		eo.	17
Vuilhelmus II. Rex.		3	31
Vuilhelmus Dux III.		4	14

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, in Rerũ Noruagiæ geſtarum LIBROS, PROLOGVS.

NORVAGIA, quam nunc uulgatius Noruegiam dicunt: tertium Regnum Aquilonis: prouincia Borealis notiſsima: & ideò ultimo à nobis loco inter tres collocata. Longitudine quidem ſua in extremam Septentrionis plagam porrigitur: Noruagiæ deſcriptio. unde & nomen accepit, à Germanico ductum linguagio. Incipit autẽ à prominentibus ſcopulis Baltici freti. Deinde reflexo in Aquilonem dorſo, poſtquàm feruentis Oceani marginem ſuo circumit ambitu, tandem in Ripheis montibus limitem facit. Aliquot autẽ ſinus includit multis miliaribus nauigabiles. Circum habitantes piſcationi indulgent. Noruagi piſcatores. Nam genera piſcium grandia cum mediocribus, aëri exponunt torrefacienda: quæ ſic arefacta, per Germaniæ littora deuehuntur. Noſtris Mercatoribus (Bergas Latini uocant in Regno) piſcatores afferunt de longinquo uenientes, demorantibus. Ea autẽ Regio propter intemperiem algoris, ſterilior eſt Dania, atq; Suetia. Apta tamen pecoribus. Robuſtiſsimos educat uiros: qui nulla frugum luxuria molliti, ſæpius impugnant alios, quàm impugnentur. A multis retrò ſeculis partim inopia adacti, partim freti uiribus (quæ facilè faciunt mortales inſoleſcere) mare Britannicum diu tenuere infeſtum. Nonnunquã ſoli, aliquando Danis iuncti, Britañiam, & Gallias ſunt populati: nec quieuêre, donec de ſuo nomine Normandiam in littore Galliarũ conſtituerent. Quanquàm Gallorũ Scriptores rem perturbantes, omnes ab Aquilone uenientes, ſoliti ſint appellare Normannos: non diſcernentes inter Danos, & eos qui ueri ſunt Normañi. Ab hac tamen gente Danorum, atq; Normannorum, in littoribus Galliarum demorante: Normanni qui, & unde propagati ſunt & illi Normanni, qui penetrarunt in Italiam: & primùm in Apulia, inde in Sicilia, poſt Comitatũ atq; Ducatum, Regna quæ hodiè extant conſtituere. Quod ſuis locis oſtẽdemus. Poſt ſuſceptum uerò Chriſtianiſmum, melioribus imbuti diſciplinis, didicerũt pacem & ueritatem diligere. Sed cum nefandis maleficiorum artibus ea gens ab initio ſuper omnes gloriaretur mortales: nunc ſimpliciter confitetur cum Apoſtolo: Ieſum, & hunc crucifixum. Sacerdotum, & Eccleſiarum tantam tribuunt reuerentiam: ut uix Chriſtianus habeatur: qui non quotidiè offerat ad diuina quę audierit myſteria. Verùm in ea gente, qa multis ſeculis populus ad ſoluendas Eccleſijs Decimas, erudiri non poterat: uſqueadeò in omnibus illis Prouincijs reniſa, ut

Daniæ li.4. ca.37.b.c.d. Kanutus Rex Daniæ, ob eam cauſam, quòd grauius urgeret, occiſus, inter martyres honoretur. Quippe qui Regalibus tributis ſatis onerati ſibi uidebātur. Diu cōacti ſunt Sacerdotes in miniſterio Sacramentorum accipere à populo undę uiuerent. Cui rei ſe permiſcens Auaricia, multos ex Clero implicuit labe Simoniaca. Omnis nūc Regio dudum Chriſtiana fuit: exceptis qui trans montes ad Oceanum Borealem agunt. Nam illi Magicis artibus, & incantationibus ita ſeruiūt: ut ſe ſcire, renunciareq́ polliceantur, quid in toto terrarum orbe rerum agatur. Hi ſunt Lappones agreſtes & uagi: ferarū ſolis pellibus in tanto regionis frigore uſi pro ueſtibus. Et loquentes inuicē, frendere magis, quàm ulla uerba proferre dicuntur: ita, ut uix à proximis queant intelligi. Ibi tanta eſt ferarum copia: ut plurima pars regionis, ſolo uenatu uiuat. Capiuntur Vri, Bubali, Elaces, Biſontes, etiam in Ruſsia & Polonia. Vulpes ea regio habet nigras: & lepores, urſosquè albos. Metropolis autem ciuitas Normannorum eſt Trondennis, nunc appellata Nidroſia: quæ templis inſignibus, magna populorū frequentatione celebris habetur. Tumulū habet ſanctiſsimi Regis Olaui: cuius martyrium in Metropoli deſcripſimus, ad cuius tumulum uſq; hodiè maxima Deus oſtendit rerum miracula. Poſt Normanniam, quæ eſt ultima Aquilonis prouincia, nihil habitationis humanæ: ſed terribilem uiſu, & infinitum Oceanum, qui Mundum complectitur, eſt inuenire. Sunt tamen ab occiduo inſulæ multæ non ignobiles: quæ nūc ferè omnes Normanniæ parent. Ibi ſunt Orchades inſulæ, more Cicladum ſparſæ per Oceanum. De quibus Romani Scriptores Martianus, & Solinus. A tergo inquiunt Britanniæ infinitus patet Oceanus: Orchades ſunt Inſulæ: quarum uiginti memorantur deſertæ, ſedecim incoluntur. Vicinæ ſunt Electrides: quæ à naſcente ibi Electro nomen tenent. Igitur Orchades Normanniam & Britanniam, Hiberniamq́; locatę: feruētis Oceani ludibundè minas ridēt. Ad eas à ciuitate Trondenni una die nauigatur: Simile interuallum in Angliam, Scotiamq́;.

Lappones. Orchades. Electrides.

Islandia. Inſula Iſlandiæ, quæ per immenſum à cæteris ſecreta, longè ſita eſt in Oceano, uix à nauigantibus agnoſcitur. In ea æſtiuo ſolſtitio, Solo ſignum Cancri tranſeunte, nox nulla: Brumali ſolſtitio perinde nullus dies. Nomen habet à glacie: quę illi ad Boreā perpetuò adhæret. Nam ibi iam incipit Mare congelatū. Tum grandis inſula: ut populos multos contineat: ſolo pecorum paſtu, & nunc captura piſcium uictitantes. Specus habitant plerunq;: aut ad montium latera, excauatis manſiunculis. Communi tecto, uictu, & ſtrato gaudent cum iumentis. Itaquè in ſimplicitate ſancta uitam peragentes, cùm nihil amplius quærant, quàm Natura concedit: læti cum Apoſtolo prędicant; Habentes uictum

Nox nulla. Dies nulla.

uictum & amictum, his contenti ſumus. Nam & montes habent pro oppidis: & fontes pro delicijs. Beata gens, cuius paupertati nemo inuidet: & inde beatior, quòd Chriſtianiſmum acceperit. Sed Mercatores Anglici, ac noſtri, quieſcere gentem, & ſuo eſſe contentam non ſinũt. Nam ob Piſcaturam euehendam, terram illam frequentantes cũ mercibus omnigenis, uitia quoq; noſtra inuexerũt. Nunc enim & fruges aquæ miſcere in potum, & ſimplicis undæ oderunt hauſtum. Nunc aurum & argentum cum noſtris admirantur. Rex Daniæ, qui & Noruagiæ, quotannis Præfectũ inmittit genti. Multa inſignia in moribus eorum. Omnia enim ferè inter eos cõmunia ſunt: præter uxores. Catulos ſuos, atq; pueros, æquo habent in præcio. niſi quòd à pauperioribus facilius impetres filium, quàm catulum. Ita beatos putant: qui in regionem noſtram tranſportantur. Vidimus utriuſq; ſexus iuuenes à pueris illinc eductos: qui præter nomen nihil gentile retinuerũt. Nam linguam alienam perdidicerunt, ſuam neglexerunt. Epiſcopum ſuum colunt pro Rege: ad cuius nutum reſpicit omnis populus. Quicquid ex Lege, ex Scripturis, ex Conſuetudine aliarum gentium conſtituit, quàm ſanctè obſeruant. Iam tamen Præfectum, quod diximus, accipere coguntur à Rege. Quod exinde inoleuit: quòd Mercatores ingreſſi, multa illi lucra faciũt: unde & Rex tributum depoſcit. Adalbertus Metropolitanus Hamburgen. Anno Chriſti Milleſimo Septuageſimo, uidit ad Chriſtum conuerſos, licet ante ſuſcæptam Chriſti fidem, lege naturali uiuentes: non multum diſcrepantes à lege noſtra. Itaquè petentibus illis: ordinauit quendam uirum ſanctum, primum Epiſcopum, nomine Iſleph: qui ab eadem regione miſſus ad Pontificem dictum, aliquandiu apud eum retentus eſt cum ingenti ueneratione: per diſcens noſtra, quibus rudem populũ in fide erudiret. Per quem tranſmiſit idem Epiſcopus apices ſuos populo Iſlandorum, & Gronlandorum: uenerabiliter eorum ſalutans Eccleſias: pollicens, propediem ſe uenturum ad eos inuiſendos. Qua in re, egregiam, quam in legatione ſua uoluntatem habuit Pontifex, iure laudamus. Quomodo & Apoſtolum didicimus, ad prædicandum uerbum Dei, conſtituiſſe in Hiſpaniam proficiſci: quod implere non potuit. Hanc Inſulam nonnulli interpretati ſunt Tylen. Sed Nicolaus Germanus, Ptolomei lucidator, Tylen ponit inter Normanniam & Scotiam: ea uerò quam diximus, longè eſt extra Arcticum circulũ. ut eiuſdem uiri deſcriptio manifeſtat. Sunt autem plures aliæ in Oceano dicto Inſulæ: quarum eſt non minima Gronland, profundo in Oceano ſita, contra montes Sueciæ, & Ripheiiuga. Ad quam inſulam à littore Normannorum ferunt uela pandi quinq;, aut ſeptem diebus: quomodo ad Iſlandiam. Homi-

Mercatorũ auaritia.

Islandorũ mores.

Epiſcopus primus Iſlandorum.

Tylæ ſitus.

Gronland.

nes ibi à ſalo cerulei: unde regio illa nomen accæpit. Qui ſimilem Iſlanis uitam agunt. Excæpto, quod immaniores ſunt: raptuq; piratico remigantibus infeſti. Holagland inſula Scritifinnorum, eſt Suecis continuata. de qua ſupra in Suetia diximus. His inſulis longè extra Arcticum circulum poſitis, in æſtiuali ſolſtitio nulla nox: in hyemali nullus dies. Stupenda res, & incognita auſtralibus: qui neſciunt diſparem dierum longitudinem contingere, per Solis acceſſum, et receſſum. Nam propter rotunditatem orbis terrarũ, neceſſe eſt, ut ſolis circumitus accedens, alibi diem exhibeat: recedẽs, alibi noctem relinquat. Qui dum aſcenderit ad ęſtiuale ſolſtitium: his qui in Borea ſunt, dies prolongat, noctesq; breuiat: deſcendens autem ad hyemale ſolſtitium, ſimili ratione facit auſtralibus. Sed ultra has inſulas mare unius diei curſu fertur innauigabile. Tentauit hoc experientiſsimus Normannorum Princeps Haroldus: qui latitudinem Septentrionalis Oceani ſcrutatus nauibus: tandem caligantibus ante ora deficientibus mundi finibus, immane abyſsi barathrum, retroactis ueſtigijs uix ſaluus euaſit. Relatũ eſt in literas. Alebrandi Hamburgen. Pontificis temporibus, parũ ſupra Chriſti Milleſimum annũ, quoſdam Nobiles de Friſia uiros, cauſa peregrinandi maris, in Boream uela tetendiſſe. eo quòd incolis eius terræ dicitur ab oſtio Vuiſare, hoc eſt, Viſurgi fluminis directo curſu in Aquilonem, nullam terrã occurrere in mari Oceano. Cuius rei nouitate perueſtiganda, coniurati ſodales, à littore Friſonum læto celeumate progreſsi ſunt. Deinde relinquentes hinc Daniam, inde Britanniam, peruenerunt ad Orchades. Quibus à læua dimiſsis, cùm Normanniam in dextris haberent, longo tractu Iſlandiam legunt. A quo loco maria ſcultantes in ultimum Septentrionis axem: poſtquàm à tergo omnes quas diximus inſulas reliquerunt: Deo, & S. Vuillehardo patrono ſuo commendantes curioſitatem: ſubitò collapſi ſunt in illam tenebroſam rigentis Oceani caliginem, quæ uix oculis penetrari poſſet. Et ecce inſtabilis Oceani Euripus: ad initia quædam ſui, ut putabatur, arcani recurrens: infelices nautas iam deſperantes, & de ſola morte cogitantes, uehementiſsimo impetu traxit ad Chãos. Hanc dicunt eſſe uoraginem Abyſsi: in qua (fama eſt) omnes maris recurſus, qui decreſcere uidẽtur abſorberi: & denuò reuomi. Quod Fluctuatio uocitatur. Tunc illis ſolam Dei miſericordiam implorantibus, ut animas ſuſciperet: impetus ille recurrentis pelagi, quaſdam Sociorum naues abripuit: cæteras autem reuomens, excurſu longo ab alteris poſt terga repulit. Ita illi ab inſtanti periculo, quod oculis uiderant, opportuno Dei auxilio liberati: toto niſu remorum fluctus adiuuabãt. At iam periculum caliginis euadentes: ad quandam Inſulam, altiſsimis in circumitu

Dierum & noctium dimenſio.

Mare ubi innauigabile.

Vuiſare quid.

cumitu ſcopulis oppidi ritu munitam, inſperatè appulerunt. In quam uiſendorum locorum gratia nauibus egreſsi: repererunt homines in antris ſubterraneis, in meridiano tempore latitantes: præ quorum foribus infinita iacere ferebant, uaſorum aureorum, argenteorumq́ copiam, quæ rara mortalibus, atq; præcioſa putantur. Itaq; ſumpta parte gazarum quam ſubleuare poterant, læti remiges, feſtinè remeant ad naues. Cùm ſubitò poſt ſe uenientes contemplati ſunt homines miræ altitudinis: quos noſtri Ciclopes appellant: quos antecedebant canes magnitudinem conſuetam ſuperantes. Quorum incurſu, Sociorum unus fertur raptus: & in momento coram eis laniatus. Reliqui ſuſcepti in naues, euaſerunt. Gigantibus, ut ferebat, ponè in altum uociferando ſequentibus. Tali fortuna iactati Friſones, Bremam redeunt. Vbi Alebrandi Pontifici, ex ordine cuncta narrantes: pro Chriſto, reuerſionis & ſalutis ſuæ grates egerũt. Sunt & alia, quæ non incongruè dicerentur hoc loco: de æſtu maris bis per diem citato: quod miraculum præbet omnibus maximum: ita ut ipſi qui arcana rerum perſcrutantur Phyſici, in dubitationem rei cadũt, cuius ignorant originem. Cunque Macrobius, & Beda uideantur aliquid dicere: Lucanus autem ſe nihil ſcire fateatur: diuerſi Autores, uarijs pugnant ſententijs. Omnes autem incertis aberrant rationibus. Nobis ſufficiat admirari cum Propheta. Quàm magnificata ſunt opera tua Domine. Omnia in ſapientia feciſti. Impleta eſt terra poſſeſsione tuâ. Hæc de Annalibus noſtris ad uerbum retuliſſe ſufficiat. Nunc rerum geſtarum aggrediamur narrationem: quantum nobis ab initio Danicæ Scriptor hiſtoriæ, Saxo Sialandicus de hac quoq; Normannorum gente prodit: ſeriem rerum deducturi, ad conſtitutam in littoribus Galliarum Normandiam: & uſq; in Apuliam Italiæ Prouinciam, gentis nobilitatem prouectam oſtendemus.

Inſula admirabilis, fœcundumq́ horridum.

Ciclopes.

Maris æſtus

Autoris intentio.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Noruagiæ geſtarum, LIBER I.

¶ Suibdagerus Normannorum Rex, Gram Danorũ Regis germanam, filiã quoq; ſtuprat. Vnde bellum exoritur. Regem Simblũ & Henricum Saxoniæ Ducem, Gram cum ſuis conuiuio interimit, adducta Signe ſponſa. Tum congreſſu Gram tandẽ armis Suibdageri cadit. Caput. I.

IGITVR cùm apud Danos Regno Gram, quartus à primo Rege præeſſet terræ: apud Normannos Rex erat Suibdagerus. (Suibdagerus Rex.) Is cùm uiribus Regni inſoleſceret: cœpit uicinis quoq; gentibus eſſe oneroſus: nec melius libidini, quàm armis temperabat. Nam Regis Gram primum germanam, & deinde filiam miris conditionibus euocatas, & fortè per occaſionem Feſtorum dierum egreſsas, illis inſidiatus, alteram oppreſsit poſt alteram. Nam ætate illa (ut teſtis eſt Saxo memoratus) Magnates Prouinciarum gaudebant raptu ſibi nuptias conciliare: quæ res crebra inter illos bella conſeruit. Gram Daniæ Rex, uiribus Regni ſui & ille potentiſsimus, ac inſigni corporis ſui robore præditus: ulturus iniuriam ſanguinis ſui, maieſtatisquè contemptum: quòd non nuptijs depoſceret ex his alteram, quam utranq; ſtupro mallet opprimere: arma corripit. Exercitum contrahit: ac mouet in hoſtem. Concurrunt agmina: & graui prælio decertant. Cùm multi utrinq; caderent, nuſquàm tamen uictoria inclinabat. Itaq; reparatis uiribus, pugnam renouant: acerbiſq; odijs, ſæpè ac multum utrinquè plurimum ſanguinis profunditur. Dum autem hoc bello Daniæ Rex detineretur: Simblus Phinnorũ Rex, filiam Signem, eidem Danorum Regi deſponſatam, Henrico Saxonum Duci cõiugem dedit. Feruente enim utrinq; Danorum, atq; Normannorum inuicem bello grauiſsimo: Simblus Danorum Regis uires iam in deſperationem confractas, cœpit contemnere. futurum ratus: ut aut opprimeretur ab hoſte: aut uires eius ita conciderentur: ut à quouis facilè poſſet ſuſtineri. (Daniæ lib. 1, cap. 6, b.) Igitur paratis nuptijs, Gram Danorum Rex, cum expeditis militibus, omiſſo interim Noruagico bello: quod magis propriè cupidini quàm gloriæ Regni indulgerei: propiorq; ſponſæ, quàm militum amori uideretur, interuenit: mutatoq; habitu, & ore pauliſper à conſuetudine ſua, ne internoſceretur, diſtorto, conuiuantibus interfuit. Et

cùm

cùm in inmenſum potandi uſus increſceret: ipſe ut intentus maneret conſtituto propoſito, quantum poterat potu temperabat. Igitur cunctis per ebrietatē iam ſolutis, uiolentus incubuit: ſtrictisq; gladijs, nuptiarum lætitiam uertit in funerum mœrorem: obtruncatis qui aderant, & Rege, & ſponſo: puellam nauibus impoſitam abducit. Votis ibi potitis, ad priſtina bella reuertitur: Suibdagerum Normanniæ Regem adortus. Auxerant illi iam uires Saxonum arma. quòd infenſi eſſent Danorum Regi: ob truncatum in nuptijs Principem ſuum Henricum. Quomodo uerò tam longinquam Saxones militiam agerent: in Saxonia noſtra expoſuimus. Grauibus inuicem odijs iterum concurritur: magno prælio ad multorum interitum deſudantes. Sed tum cadit Gram Daniæ Rex, aliâs uir fortiſsimus: Regnumquè ceſsit uiolento.

Saxoniæ li. 1, cap. 2.

¶ Suibdagerus trium Regnorum Rex primus, Haddingi exercitu opprimitur. Caput. ij.

PRIMA hæc Normannorum gloria: proximis Danis imperaſſe. Nam Suibdagerus Rex, cùm inferior, quod ſtupra defenderat, ſed armis factus ſuperior: utriq; Regno cœpit imperare: Daniam in ſua iura traducens. Atq; Regis filiam ante ſtupro cognitam, legitimis ſibi nuptijs deuinxit. Vnde liquidè deprehenſum conijcimus: ob negatum filiæ Regalis matrimonium, inſidias concupitæ puellæ poſuiſſe Normannum. Sed cùm occiſus ab illo Daniæ Rex, duos ex totidem coniugijs filios reliquiſſet: Gutorinum, ex Gro coniuge: Haddingum ex Signe: aſsiduis coniugis flexus lachrymis, Gutorinum coniugis germanum, utroquè iunctum parente, exilio reuocatum, Daniæ præfecit: cùm interim uictori tributa penderet. Ea lege ſuccedit in Regnum: fratre uindictam paternæ necis meditante. Hic ergò SVIBDAGERVS, primus trium Regnorum moderator illuxit. Quòd Noruagiam paterna ſucceſſione teneat. Suetiam autem cum Dania, uicto Gram Rege: qui utrunquè Regnum tenebat. Quod in Dania ſignificauimus, pariter obtinebat. Hæc eſt, ut diximus, prima Normannorum gloria: quòd ante omnes, quorū extat memoria, gens illa tribus Regnis imperaret. Sed Haddingus alter DANORVM REGIS filius, cùm in Suetia, alijſquè Regnis Orientis militiam ſedulus peregiſſet: ubiquè uictorijs, & fortibus factis inclareſcens, ingentem ſibi uicinorum Principum conciliauit amorem. Apud proximos quęſtus exilium. quòd paterno Regno pulſus, extorris ageret. Armaquè rogabat, & paternę necis uindicandi gratia, & Regno, alienis quibus parebat habenis, eripiendo. Facilè autem impetrauit apud ſuæ uirtutis admiratores: ut

Regis matrimonium.

 iunctis

functis armis, in Suibdagerum ducerent. Nec ille ſegnis, arma contra hic: exercitum conſcribit: naues bellicis armamentis inſtructiſsimas educit. Naualiquè prælio certaturus, iuxta Godlandiã. Haddingo hoſti ſe opponit. Ibi diu ac multum pugnatum eſt in alterutrum. Sed ceſſit tandem Suibdagerus, aut uiribus, aut fortuna minor. Cunquè uerecundum fortibus, & præcipuè in ea gente ea tempeſtate, hoſti cedere, nimis dedecoroſum haberetur: cùm capi poſſet, cædi maluit. Nam fuga quærere ſalutem, morte grauius iudicabat. Oppreſſus perinde, hoſti liquit uictoriam. Sic Haddingus non ſolùm exterorum ditatus manubijs: uerùmetiam paternæ, fraternæq́ue uindictæ factus compos, inſignibus auctus trophęis, exilium Regno mutauit: cui patriam non ante repetere contigit, quàm regêre.

Suibdagerus cadit.

Haddingus Rex.

¶ Haſmundus, patris Suibdageri mortem ulturus, ab Haddingo ſternit. Cuius uxor ferro ſe perimens, tumulo mariti ſociatur. Caput. iij.

HASMVNDVS Suibdageri filius, ut patris iniuriam uindicaret, Haddingo congreſſus: poſtquàm filium Ericum, cuius charitatem proprio ſpiritui præferebat, fortiſsimè dimicantem, cecidiſſe cognouit: auido facti animo lucem peroſus, geminam capulo manũ immittens, abſquè periculi reſpectu, reflexo in tergum clypeo, complures egit in mortem. At dum ita graſſatur in omnes Haſmundus: non tulit Haddingus impunè ſuos cadere: haſta ſæuientem traijcit amentata. Cadit ictus graui uulnere moribũdus. Sed necq́ue ſolatia morituro defuero. Siquidem inter exiguas uitæ reliquias, uulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit: cladem què ſuam, paruulo ultionis momento memorabilem reddidit. Ita alterum debilitas, alterum uiuendi finis excępit. Corpus eius ſolenni funere elatum, apud Vpſolam in Suetia, Regijs procuratur exequijs. Cuius coniunx Gunilda, ne uiro ſupereſſet: ſpiritum ſibi ferro ſurripuit: uirumquè fato inſequi, quàm uita deſerere præoptauit. Huius etiam corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus coniunxerunt. Dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ propriæ prætuliſſet. Iacet itaquè Gunilda, aliquanto ſpecioſius uirum buſto, quàm thori ſocietate complexa. Iam Haddingus trium Regnorum unicus moderator, omnibus rerũ geſtarum gloria incomparabilis eminebat.

Suetiæ lib. 1. cap. 14. b.

Rarum uxoris fidei exemplũ.

¶ Vffo impar Haddingo uiribus, nouiſsimè tamen cum Danis eum in fugam uertit. Caput. iiij.

VFFO HAMMINGI NOBILIS VIRI filius: cùm ſanguinẽ traheret potentiſſimi Regis Suibdageri: multos

ri: multos Procerum auitam ob memoriam, ſibi deuinctos habebat.
Suetiam uerò, atq; Noruagiam tutari ab Haddingo, non ſatis fidebat. Suetiæ lib.
Nam manus conſerere cum illo, protinus euitabat. quòd paternis, aui 1.cap.15.
tisquè manibus infeſtum, pariter & infauſtum Haddingi gemum for
midaret. Igitur in Daniam exercitum traijcit: hoſtilesq; lares inceſſe-
re, quàm proprios tueri, ſatius duxit. Opportunum propugnandarũ
genus iniuriarum exiſtimans: quod ab hoſte pateretur uiciſsim infer-
re. Ita Danis ad propria defenſanda redire compulſis: ſalutemquè pa-
triæ exterarum rerum dominio præferentibus: domeſticum ſolũ, ho-
ſtilibus armis uacuefactum repetijt. Nec tamen quieuit Haddingus.
Nam per hybernum tempus uiribus cõactis, uerno educit: Sueciam-
què inuadit: Noruagiæ deinde incubiturus. Vffo fortiter repugnat.
Diucq; tractum bellum, in ſumam deſperationem Danos adegit. Nam
alieno Regno incubantes, ad extremam famem compulſi, equos, ca- Danorum
nesquè commanducare cœperunt: ad extremum, ne humanis carni- fames.
bus abſtinentes. Tanta fuit uincendi pertinacia, ut extrema pateren-
tur: ne inglorij remearent. Nouiſsimo prelio, conſertis armis, uictores
Sueci, Danis primo pro magna parte cæſis: Haddingum cum paucis
in fugam coëgerunt. Victus fugit in Helſingiam (Daniæ atq; Norua- Helſingia.
giæ confinis inſula erat) diucq; uicti fortunam tulit: ubicunq; terrarum
eandem ſortem perpeſſus. Quam illi rem ferunt contigiſſe: quòd ma-
leficij genere, quæ res tum plurimùm in illis gentibus eualuit, eſſet ir-
retitus.

¶ Aquino giganteæ magnitudinis Regi, Haddingus nuptias, illo occiſo perturbat: Puellam ſibi coniugem deuinciens. Caput. V.

AQVINVS interea quidam in parte Noruagiæ reg- Aquinus
nabat. Tulit hoc magnitudo Regnorum: ut quamuis to- Rex.I.
tius Regni titulus apud Danorum Regem eſſet: eo tempore tamen,
in non contemnenda Regni parte alius præeſſet. Hic filiam ſpectatæ
formæ, nuptijs ſeruabat ſibi copulandam. Cunquè eam puellam, gi-
ganteæ magnitudinis uiro deſponſatam audiret: non tulit rei indigni-
tatem Haddingus Daniæ Rex fortiſsimus. Nam nauibus perarma-
tis, in Noruagiam Regnum ſuæ ditionis contendit: Nuptias quas au-
dierat turbaturus. Nec defuit fortuna uiribus. Nam oppreſſum præ-
lio, uirũ interemit: triſtibus nuptijs eximens puellam nobilẽ. Lętus pa Aquinus
ter, lęti fuere Regni Proceres. quòd formidabili uiro pempto, Dano- cadit.
rũ Regem potius ſuſpicerẽt dominũ, quàm ferocem illũ tyrannũ ſuſti
nerent. Incognitus tamen omnibus eſſe uoluit Haddingus. ut fortunę
exitum pertentaret, Multos ſimili ueſte ſecum inſtruxit: ut incertũ ha-
beant,

beant, quis eſſet quem Regem uenerarentur. Conſpicua tamen erat uirtus Haddingi in ſuſcepto prælio. Nam ille manu ſua perdidit hoſtem ferociſsimum. Vulnera autem quædam excæpit: quorum gratia curandorum, puella tanto erepta periculo, medendi gnara, Haddingum adijt: curam pollicita. Ille non aſpernatur. Puella uerò cruris uulneri annulum inſeruit. quod magnitudo uulneris, & recens dolor facilè fecit diſsimulari. Obducta cicatrice, aurum abſconditur. Similis habitus, Haddingum facit in turba incognitum. Pater interea uirginis, prius quàm Daniæ Proceres dimitteret donatos: filiæ dat arbitrium, ex his maritum deligere. Latebat in turba Haddingus. quòd uoluit. Puella patris primum, deinde cunctorũ poſtulata uenia, orabat ſingulorũ crura nudari. Miratur pater, quid ſibi uellet noua ſuperſtitio: Haddingo etiam nihil ſuſpicante. Permittitur puellæ quod uoluit. Illa ſingulorum cura digito percurrens, annulum ſuum quęſiuit. Vbi ad Haddingum peruenit: deprehendens auri locum: uirum amplexatur. Hunc inquit, pater, maritum delegi. Hic eſt ille, qui me ſæui tyranni manibus eripuit. Lætus pater, filiæ permittit quod optauit. Haddingus tum ſe prodit. Exaggeratur cunctorum lætitia de præſente Rege Danorum. Quis tum puella fortunatior? Splendidas pro Regia fortuna nuptias filiæ pater inſtruxit. Acceſsit honori magnitudo Imperij: quòd Haddingus iuſto titulo etiã tum in Noruagia regnabat. Feſta ubiq; celebrauere conuiuia. Carmina de more gentis canunt uictori. Omni de re lætitia increbreſcit. Libet hoc loco inſerere Fabellam, quam Saxo prætereundam nõ putauit, neſcio quo conſilio. Sed ut ego arbitror, oſtendere uoluit, plæriſq; ſuæ narrationis locis: quibus maleficijs, & quàm frequentibus, Borealis illa gens uteretur in Paganiſmo. Mihi uerò ea res in commemorationem deuocatur. ut uideat prudens Lector, quibus purgamentis abijciendis ſtudendum ſit ei, qui ſynceram rerum Hiſtoriam conquirit. Verba Saxonis ponenda putaui. Apud puellam nuper ſibi coniugio deuinctam, Haddingo diuerſante, mirum dictu prodigium incidit. Equidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter focum humo caput extuliſſe conſpecta, porrectoquè ſinu, percunctari uiſa: qua mundi parte, tam recentia gramina, brumali tempore fuiſſent exorta? Cuius cognoſcendi cupidum Regem, proprio obuolutum amiculo, refuga ſecũ ſub terras abduxit. Credo Dijs infernalibus ita deſtinãtibus: ut in ea loca uiuus adduceretur, quæ morienti petenda fuerant. Primum igitur rapidæ cuiuſdam caliginis nebulam penetrantes: perquè callem diuturnis adeſum meatibus incedentes, quoſdam prætextatos, amictosquè oſtro Proceres conſpiciuntur. Quibus præteritis, loca demum aprica, ſubeunt:

Lepida hiſtoria.

Autoris purgatio.

ſubeunt: quæ dalata à fœmina gramina protulerunt. Progreſsiquè,
præcipitis lapſus, ac liuentis aquæ fluuium, diuerſiq́; generis tela, rapi
do uolumine detorquentem, eundemq́; ponte meabilem factũ offen-
dunt. Quo pertranſito, binas acies mutuis uiribus contemplantur.
Quarum conditionem à fœmina percunctante Haddingo. Hi ſunt in
quit, qui ferro in necem acti, cladis ſuæ ſpeciem, continuo proteſtan-
tur exemplo: præſentiq́; ſpectaculo, præteritæ uitæ facinus æmulant.
Prodeuntibus, murus aditu, tranſcenſuq́; difficilis obſiſtebat. Quem
fœmina nequicquam tranſilire conata, cùm ne corrugati quidem exi-
litate corporis proficeret, galli caput, quem ſecum fortè deferebat, ab-
ruptum, ultra mœnium ſepta iactauit: ſtatimq́; rediuiuus ales, reſum-
pti fidem Spectaculi, claro teſtabatur occentu. Fabella Vergilianis in-
ſomnijs non abſimilis: quam per eburneam portam par erat emittere,
Qua falſa in cœlum mittunt inſomnia Manes.

ℭ Geuuarus ex Primoribus, Noruagiæ præficitur. Vir miræ prouidentiæ. Caput. vi.

CVM in hoc rerum ſtatu Noruagia eſſet: ut exteris Regi- Geuuarus
bus pareret. impliciti q́; Danorum Reges, Sueticis bel- Rex.
lis tenerent: interim Duces Noruagiæ ſibi magis, quàm
Regi Daniæ ſtudentes, in membrum diſciſſum Regnum gubernauê
re. Diuq́; ea res ualuit: donec Geuuarus unus ex Primoribus conſur-
gens, cæteros ſibi Duces parere cöegit: Regnumq́; in priſtinũ florem
reparauit. Tanto nomine cœpit inſignis non ſolùm iuſtitia & fortitu-
dine, ſed etiam prudentia haberi: ut Suetiæ per ea tempora Rex Hot- Suetiæ lib.
brodus, cùm uiribus ſuis diffideret: quippè qui acerrimo bello cũ Da- 1. cap. 18.
norum Rege confictaret: in quo perijt: filium Hotherum Geuuari fi-
dei permiſit. Educatumq́; adoleſcentem, omni uirtute præditum fecit.
Implicuit autem illum uarijs laboribus filia Nanna: quam Hotherus
alumnus puerilibus incrementis, cum puella ſuccreſcens, coniugem
depoſcebat. Moxquè impetraſſet: ſi non Balderus uir Regij ſangui-
nis, qui regnabat in Selandia Daniæ inſula, eodem potiundæ puellæ
uoto ferbuiſſet. Suborta inde bella, in Suetia peregimus. Nunc quod
ad Geuuarum Noruagiæ Principem pertinet ſolum executuri. Flore-
bat ille ſingulari prouidentia: uſq́; adeò, ut futurorum præſcius putare-
tur. Præmonuit alumnum: quibus modis imminentem illi Saxoniæ
Regem Gelderum ſuperaret. Quod in Saxonia attigimus. Prætereo: Saxoniæ li-
quod Hotherum alumnum ad ſyluarum Satyrum Minungum ire bro. 1. cap. 5.
iuſsit atquè mandauit. Docuit item, quibus uſis gladium, & armillam
extorqueret. Quorum ea uis fertur extitiſſe: ut aduerſus gladium nul-
la proficeret incantatio. ARMILLA VERO pondere &
precio

precio incomparabilis haberetur. Quarum rerum, monitu Geuuari, compos factus Gotherus:& hoſtem ſuperauit Balderũ, maleficijs pręualere conatum: qui opum affluentia fuit incredibili.

¶ Helgo, lingua & uultu contemptibili, Biormorum Reguli filiam, Hotheri Suetiæ Regis interuentu coniugem adſequitur. Caput. vij.

Helgo Regulus.

HELGO Hologiæ Regulus (pars ea in Noruagia eſt) per eam tempeſtatẽ Cuſonis Biarmorum Regis filiam, coniugem poſtulabat: eamq; ob rem crebræ ierant legationes. Sed pater filiam ignoto iuueni dare recuſabat. Si inquit coniugem poſtulat, ueniat: præſentiq; ore qui uir ſit oſtendat. Solebant enim illa tempeſtate Regŋ iuuenes, ipſi ſponſalia ſua præſentes agere. Sed Helgo cõtemptibili lingua fuit: nec uultu ſatis placido: quę res effecit, ut per legatos potius rem ageret. Sed cùm nihil ſic proficeret: uerſus in amicum Suetiæ Regem Hotherum: obſecrabat, ut medium ſe conferendis optatis nuptijs inſereret. Non recuſauit ille; Claſſemq; armauit non contemnendam, uiribus & armis extorturus, ſi perſuaſiõibus nihil impetraret. Conuenit puella patrem: placidóq; ſermone, abſenti licet iuueni, ſenem conciliabit. Proderat facunda dicentis oratio. Præfecit autem metus armorum, quæ exprompta cernebat: ſi non uotis reſpondiſſet. Percunctari tamen filiam iubet: ſi petenti allubeſceret ſponſo. Illa uiri fortunam, ex mediatoris ſplendore metita: incõparabilem coniectans Regem, qui tanto fungeretur oratore, facilè annuebat. Accæptam in nauigia Regiam cum dote puellam, ſponſo aduexit.

¶ Horuuendillus Iutiæ Præfectus, Collerum Noruagiæ Regem duello extinguit. Caput. viij.

Collerus Rex.

TRANSIERVNT hoc in rerũ ſtatu anni plurimi, ut nihil magni in gente ea ageretur: donec Collerus Rex Noruagiã Regno teneret: ea tempeſtate, cùm apud Danos Roricus Regno præeſſet. Præfectus autem Iutiæ Horuuendillus, relicto fratre in cura agrorum, piraticæ ſibi operam deſumpſit. Erat ea tempeſtate non inhonorũ militiæ genus: inſidiari per mare tranſeuntibus. quaſi rebus quas dicunt fortunæ in medio collocatis: qui uiribus præſtaret, eas tolleret, uictoriæq; præmium haberet. Sed Rex Noruagiæ Collerus, nõ eſt paſſus, hominem impunè digraſſari. Probroſum ſibi exiſtimans: ſi alius ſe potentior in mari uideretur. Simul gloriæ ſuę plurimum acceſſurum: ſi tam latè nominatim maris dominatorem ſuperatũ caſtigaret. Armatur claſſis: & expedito milite completur. Diu quæſitum in mari, multis maris finibus perſcrutatis, non reperit. Sunt inſulæ multæ mari Baltico; ſunt plures Britannico: harum unam petit

Collerus

Collerus claſſe. quòd fidam præberet ſtationem nauibus. Eandē fortè alio in portu petebat, aut tenuit Horuuendillus. Erat opacum in medio nemus. Dulce uiſum uiris diu ſalo iactis, apricari nemore. Diuerſo luſtra itinere perquirunt uaria. Profunda ſylua, caſus obuium tulit Collerum Horuuendillo: quem nulla prius potuit diligentia indagare. Soli ſolus occurrens, arma tamen quiſq; ſua ferebat. Sciſcitantur alterna inuicem nomina. Redduntur. Lætus Rex, quòd obuiam haberet, quem diu quęſiſſet. Sed illum Horuuendillus prçueniens, Quo inquit pugnæ genere mecum decertas? Nam duellū uiribus probandis, maximè idoneum cenſeo. Non detrectat Rex. Nam id genus, & audaciç promptius, & uictoriç propius dinoſcitur. Quandoquidem ait Collerus, mihi pugnæ permittis arbitrium: illud ipſum quod laudas accipio. Sed ſit hæc lex duorum: ut uictor uictum tumulo dignetur. Nam & ſi animi nobis æmulatio incedat: naturæ tamen communio nos iungit. Illud quoq; inter nos conuenerit: ſi uictoria citra mortem in ſolo uulnere, aut membri truncatione cōſtiterit: quando mem brorum uſu mulctatus, perpetuum ſentiet fortunæ detrimentum: accedat illi ſolatio: ut denis auri talentis à uictore muneretur. Acceptis conditionibus initur conflictus. Horuuendillus iuuenis ferox, nō tam ſui cautus muniendi, quàm cædendi auidus, clypeum contempſit: gladium utraq; manu diſtrinxit: Regis ſcutum facilè diſcuſsit: fortiterquè repugnantem, ac diu æquis uiribus confligentem, pede deſecto mutilauit: ſecutusq;, geminato uulnere extinxit. Extinctum Regio tumulo, ad conuentas prius conditiones, ſepeliuit. Normanni Rege, incertum qua ſorte, amiſſo, cùm uictum, & extinctum acciperent: claſſe repetita, patriam adnauigant: ſuæ quiſq; intentus domui: redibatq; in multa membra Regni diſcuſsio. Nam quod de Apibus Maro ſcribit: Rege incolumi, mens omnibus una. Amiſſo, rupêre fidem. Hoc in gentibus manifeſtè monſtratur.

Collerus cadit duello.

¶ Frogerus in Frotonem Daniç Regem exercitu moto, populo parcens, in Duellum ſpe uana uocat, nam illuſus obtruncatur. Caput. ix.

FROGERVS Noruagiæ Regno prçerat per id tempus, quo Froto cognomento Vegetus, Danis regnaret. Inceſſere utriſq;, incertum quibus ex cauſis bella: quç Noruagiæ Rex ſatis initio habuit per Duces adminiſtrare. Sed fortuna ſemper Danorum Regi inclinabat. Decem enim Noruagiæ Duces, diuerſis prælijs fudit: quoſdam una pugna concurrentes: nonnullos etiam diuerſis agminibus, Regi Danorum ſe opponentes. Pertentare ſtatuit ipſe fortunam: ſi fortè ſuis auſpicijs, ad eam diem, inuictus Danorum Rex, uinci

Frogerus Rex.

Daniæ lib. 1. cap. 25.

 poſſet.

poſſet. Magnis Noruagiæ uiribus bellum inſtruitur. Omni quam po tuit uirtute educta, mouere conſtituit in Frotonem. Multa prius leuia prælia peraguntur. Sed toto Regni robore fuit decertandum. Indicis tur conuentus in Inſulam: ubi contractis utrinq; uiribus, prælium uiꝫ debatur ineundum. Placuit rem compendio finire. Grandæuus Nor• uagiæ Rex Frogerus, parcendam ratus multitudini: quòd plurimum iam ſanguinis fuſum eſſet: quòdq; athlethicæ illi fideret arti: & Deoꝫ rum ſuorum fauore non minimo inniteretur. Ferunt enim illum hoc à ſuis Numinibus impetratum tuliſſe: ut à nemine uinceretur, quàm qui certaminis tempore, ſubiectum pedibus eius puluerem (quod fa ctu difficilimũ putabatur) manu conuelleret. His fiſus præſidijs, Duꝫ ellum indixit Frotoni. Turpe erat recuſare. Iam tamen ſciens Froto, qua ſpe duellũ iniret ſenex in iuuenem: ab induſtria mutuatur, ut falle ret, quem aliàs ſternere non poſſet. Venitur in circum quadrato ſigna tum puluere. Vbi conſtiterant: Froto arma mutuanda obtulit Froge• ro. Nec difficile fuit impetrare. quòd aurata omnia Frotonis eſſent. Gladium, loricam, galeam permutant. Tum locum quoq; permutan dum Froto ait. quòd ibi potiſſimum dolos ſtrueret: qui ut laterent, de alijs permutandis præmiſit. Quando inquit omnia commutata ſunt: æquum eſt, & loci fieri permutationem. Non diſſentit ſenex. Vbi diſ• ceſsit: Froto ueſtigium ſignatum in puluere calcibus Frogeri, manu collegit: ac perinde fatum uiri complet, Spe certus. Prælium commitꝫ tit uterq;. Ibi Frogerus iam Numinum ſuorum fauore deſtitutus, uin• citur: & Noruagiam Danorum Rex, iure uictoriæ conſequitur. Non tamen diu tenuit. Quippe morte defectus, cùm paruulum liquiſſet fili um: ætatis contemptu, ſe Normanni facilè in libertatem uendicarunt.

¶ Hiruuillus Noruagiam ui obtinet: proſtrata Ruſila uirgi ne, cuius funeris perſequitur. Caput. x.

Hiruuillus Rex.

HIRVVILLVS deinde Hallandiæ Princeps (pars eſt Daniæ: aliquando Noruagiæ ſeruiens. quòd in medio conſtituta, paleſtram pugnæ Regibus præbet) Noruagiam, inita cum Danis ſocietate, armis tentat: ea tempeſtate, qua Rex ſummam in Da nia Fridleuus poſſideret. Quippe Rege deſtitutam, facilè ratus eſt ex• pugnare prouinciam: ſibiq; Regni iura conſciſcere. Sed nõ tam facile quàm putabat expertus eſt Noruagiã ſub leges mittere. Quippè inde egreſsi puellę, operas terra mariq; exerebãt. Nam Ruſilam uirginem, militari uoto res bellicas æmulantem, armis diu ſenſit repugnantem. Ad extremũ tamen oppreſſam, atq; deuinctam: honore funeris proſe cutus eſt: Inde rebus Noruagiæ omiſsis: ubi ſocia arma contraxit, in Daniã uertĩt idem Hiruuillus: Danorũ Regi crueto bello cõflictatus.

Ruſilæ mors.

¶ Gotorum

¶ Gotorum Regem, Ericus unus ex Regni Proceribus, pulchro conſilio auertit à Danica infeſtatione. Caput. xi.

GOTARVS Noruagię Regnum tenebat ea tempeſta te, qua Froto Rex iuuenis in Dania rerum potiretur: cuius ætas contemptui facta Proceribus, omne libitum, licitum fore putabant. Regni Tutores, & eorum filij, multa abuſi in populum potētia, Regem cuncta diſsimulantem, odioſum fecere. Id ubi comperit Gotarus Noruagiæ Rex, contractis in Concionem militibus, refert: proprium Danos faſtidire Regē: exoptantes alium, ſi quis ſe oſtenderet Daniæ regnaturus. Seq; eò exercitum ducturum, decreuiſſe. facilè Daniam hoc in rerum ſtatu, occupari poſſe: ſi armis peteretur. A Frotone enim tam auarè, quàm ferociter eſſe imperatum. Tunc exurgens quidam ex Proceribus Ericus, contraria rem oratione prohibuit. Sæpè inquit alieni appetitores, ſuo fraudantur. Animat Rex fiduciam tuam fruſtra, internus regionis liuor: quē plęrunq; hoſtilis explodit aduentus. Nam & ſi nunc Dani diuiduis eſſe ſententijs uideātur: unanimes tamen uenientem hoſtem excipient. Corrixantes porcos conciliauêre lupi. Prudentis conſilium efficit: ut factum careat pœnitentia. Proinde Proceribus abundè ſtipatus, quietē Rex amplectere: per alios gerendi belli exploratam potes habere facultatem. Quòd fabro forceps, tuus tibi tribuat miles: tuq; tibi, tuorum opera uſui parcere condiſcito. Hæc Ericus. Quem Rex ut imprudentem hactenus habitū, diſerti deinceps donat agnomine. Quod enim ſuaſit Regi atq; Proceribus, omnino perſuaſit: Regemq; in ſuam tunc traxit ſententiam. Nam illo quietem agente, Claſſem laceſſendis Danis intermittit.

Gotarus Rex.

Daniæ lib. 1. cap. 28.

Erici ad Regem oratio.

¶ Rafnū Noruagiæ Ducem, Oddo magnus miris pręſtigijs marí deuincit. Rollerus cū Erico fratre, Daniā incurſuri, ſeſe comitatu & uitæ neceſſarijs parant. Caput. xij.

RAFNVS erat ex Noruagiæ Proceribus uir præcipuus: cui laceſſendi per Piraticam Danos negocium ceſsit. Excæpit illum Oddo, cui naualium rerum cura erat in Daniæ regno: uir Magicè doctus: ita, ut abſq; carina (dictu mirū) Altum percurrens, hoſtilia ſępè nauigia, concitatis carmine procellis, euertit. Itaq; ne cum piratis in maritimarum rerum diſcrimen deſcenderet, exaſperatos maleficio fluctus, ad naufragia ijſdem infligenda perducere ſolebat. Hic ut Negociatoribus atrox, ita clemēs agreſtibus extitit: qui eadem merces qua ſtiuam æſtimatione commenſus, ruſtici operis nundinas, ſordidis quęſtibus anteponebat. Idem inito cum Noruagis conflictu: ita ui Carminum hoſtilem hebetauit aſpectum, ut diſtrictos Danorū

Oddo magnus.

enſes, eminus radios iacere, & tanquàm flammabundos ſcintillare putarent. Cæterum hoſtes adeò retuſis erant obtutibus: ut ne ferrum quidem uagina detractū, uiſu poſſent excipere, uicta quippe fulgore acies, præſtigioſi coruſcaminis erat impatiēs. Cæſo itaq; Rafno, cum multa ſuorum parte: ſex ſolæ naues Noruagiam repetentes: documento fuere Regi: haud facile Danos obteri poſſe. Ab his etiam Frotonem ſola pugilum ope ſubnixum, inuito regnare populo, uulgatum eſt: dominio in tyrannidem uerſo. Cuius fame experiundæ gratia, Rollerus (ut erat exterarum luſtrator rerum, ignotaq; uiſendi auidus) Frotonis ſe deuouit contubernio potiturum. Ericus germanus eius frater, illū, quanquàm habitu corporis eximius eſſet, temerè uotum nuncupaſſe firmabat. Ad ultimum, pertinaciſsimam propoſiti eius perſeuerantiam conſpicatus: ſe quoq; ſimilis uoti nuncupatione conſtringit. Iiſdem ſe Rex pollicitus eſt: quoſcunq; delectu probaſſent comites donaturum. Itaq; fratribus patrem primò adire placuit: commeatuſq; neceſſaria tam longinqui itineris ſubſidia poſtulare. A quo paternę ſuſcepti, die poſtera in nemus uiſendi pecoris gratia perducunt. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebanturq; illis gazæ, quas diu clauſas telluris antra condiderant. E quibus quę placuiſſent ſublegere permittuntur. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptū. Ita egeſtis humo opibus, tollunt complacitas. Horū interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis ſe molibus exercebāt. Alij ſaltu, quidam curſu concitauêre corpus. Hi uires ualida ſaxorum iaculatione tentabāt. Illi ſagittæ uſum tenſo experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem uario exercitationis genere proſequebantur. fuere etiam, qui ſomnum, quietemq; potione captarent.

Rafnus cadit.

Rolleri & Erici in Daniam cun-ctandam prouiſio.

¶ Ericus Frotonis germanam, Rollerus eius repudiatam uxores merentur. Legatione fungitur pro Goiari filia Frotoni deſponſanda, at Legationis mirabilis eſt exitus.

CAPVT XIII.

ERICVS CVM Rollero fratre peregrinationem illam læti ſuſceperant: experimentum facturi, quis foret Danici Regni ſtatus. Rex nauigium donat ituris. Ibant alacres maria ſulcantes. Vbi eò peruenerunt, uariam experti ſunt fortunam. Ericus interdum militari opera, nonnunquam linguæ, & ingenij patrocinio, per omnes ſe difficultates uictorem agit. Perturbato Curiæ ſtatui, intrepidus ſe ingerit: conſilio & ingenio omnia ſibi peruia faciens, ad Regem Frotonem peruenit. Qui hominis induſtrij uigilantia delectatus: forti eius opera ſæpè utitur ad Legationes: ad obeunda maris diſcrimina. Ille ubiquè uictor, rem ad arbitrium moderatur. Tantumquè Danorum

Regi

Regi inuiſceratur: ut & germanam eius, à multis petitam, coniugem acciperet: & Suetiæ Regno per illum Rex potiretur. Frater autem Erici Rollerus, promeruit Regis relictam, cui ille repudium fecerat. At Gotarus Noruagiæ Rex, omnem Erici fortunam fama uolante didicerat. Alebat autem filiam eximiæ pulchritudinis: quam Rex Froto, dimiſſa, ut diximus in Dania coniuge, iam adulterio fœdata, uxorem poſtulabat. Erico legationis munus imponitur. Quod ille nõ inuitus ſuſcæpit: ut & Regi optimè de ſe merito obſequeretur: & patriam, tanto iam auctus honore, non inuitus inuiſeret. Igitur aſſumpto in legationis officium fratre, & utriuſq; coniuge: quæ indiuiſas ſe comites tanti itineris faciebant: nauigationẽ ingreditur. Vbi Rex Gotarus aduentaſſe Ericum cum fratre comperit: Regiasq; pariter adeſſe fœminas fama nunciauit: exardeſcens deſyderio, temperare ſibi non potuit, ut primùm Legationis uim acciperet: ſed præueniens dicturũ Ericũ, Quando inquit, ad nos incolumis Erice rediſti, uehementer gaudemus. Vni ex te filiæ, nihil petentem, lego maritum. Tu mihi uiciſsim cede Gumuuarã Frotonis germanam. Durum erat Regi, in cuius iam manibus erat, ex aduerſo repugnare. Igitur diſsimulato Legationis ſuæ mandato: ſpondet obſequium. Vxorem tamen de eo quod ageretur facit certiorem: pertentans animum mulieris. Iam inquit arbitrĳ eſt tua Regia puella, Regem, aut citerioris fortunæ habere maritum. Gotarus te expetit coniugem. Quid reſpondes? Quem illa per Deorũ Numiria imnpenſius obteſtari aggreſſa: ioco ne hęc, an ſerio meditata proferret? Eo ſe dicente, ſerio fuiſſe locutum. Ergò inquit, extremum mihi ruborem inĳcere paras: quam uirginem adamaſti, uiduam relicturus. Sæpè rebus fama contraria eſt. Popularis me de te fefellit opinio. Conſtanti nupſiſſe putabam: & nunc uentis lęuiorem experior, quem indubitatæ fidei ſperabam non niſi fato diſiungendam. Hæc fata, abundè lachrymata eſt. Grata Erico uxoris fuit indignatio. Cui mox amplexũ inĳciens, Scire inquit uolebam: quantum mihi in te fidei eſſet. Mors ſola diremptionis noſtræ ius habet. Te tamẽ Gotarus raptui deſtinat, amorem latrocinio quæſiturus. Quem cùm peregerit, tua geſtum ſimula uoluntate. Nihilominus nuptias dilatura: quouſq; ille mihi filiam ſuam nuptui tradiderit. Qua impetrata: unà ego, ac Gotarus nuptias agemus. Itaq; diſparata nobis ad nuptias conuiuia, atq; triclinia, medium parietem cõmunem habentia, pręberi curabo. ne me fortè coram oculis habito, languidiore Regem contemplatione perſtringas. Deinde Brocũ, cum delecta promptiſſimorũ manu haud procul iubet deliteſcere, ſi bi cùm res poſceret auxilio futurum.

Daniæ lib. 1. cap. 30.

Ericus ad uxorem.

Gumuuara ad Ericum.

Ericus uxorem inſtruit

¶ Celebrantur Erici nuptiæ ficta ſolertia, mirabilem exitum ſortitæ. Caput. xiiij.

INDE accito Rollero fratre, prouocandi Regis gratia, cum nupta, ac ſupellectile, ſimulato metu, fugã nauigio petiuit. Regia claſsis fugientem inſequitur: & Rex ipſe propius adnauigans, Hæc eſt inquit Erice fides, quam ſpoponderas? Sic abis cum coniuge, quam ego à te expetiui? Data publica fide, in littus proximum concedunt. Ibi Ericus exhibito Legationis officio, filiam Regis Frotonis depoſcit. Ille reiecit poſtulationem. Vt inquiẽs ſororem merear Frotonis, filiam meam tibi deſpondeo. Ericus rem ſupra merita confeſſus, ſimulat Regis ſe uoto pariturum: ſi tamen Gumuuara in thorum ſuum conſentiat. Illa ut docta erat à marito, ſimulationem prætendit. Hoc tamen depoſcens: ut prior Ericus Regis filiam accipiat, quàm ſe priuetur coniuge. Rex annuit. Nuptiæ parantur. Hoc autem fugæ umbraculum ideò prętendit Ericus: ut iniuria ab ipſo Rege primùm profecta, iuſto deinde profugio cum eius filia, uindicaretur. Igitur inſtructis pro Regia magnificentia conuiuijs, nuptię Erico, atq; Aluildæ (id Regiæ puellæ nomen erat) parantur: diuerſis iunctis tamen cõmuni pariete cœnaculis, Rex, atq; Ericus accumbebant. Regi Gumuuara, Erico Aluilda ex latere fuit. Iam ſumptis epulis, Rex nuptijs aucturus iocunditatem, ad Ericum ingreditur. Gumuuara reiecto in dorſo aſſere, qui aulęis undiq; pendẽtibus ueſtiebatur: ad Ericum in alio diſcumbentem cœnaculo, priuſquàm Rex introiret, delabitur. Miratus Rex eam Erico aſsidere, quam in ſuo reliquit triclinio: audit à circumſtantibus, formæ ſe ſimilitudine falli: eſſe Gumuuaræ germanam perſimilem. Ille oris habitum, & omnem ornatum oculis ſignans, hæret ſtupens. Regreſſus in manſionem ſuam, uiſurus uenit, ſi ibi ſit Gumuuara. Interea relabitur illa, loco priore conſiſtens. Ericus interim Aluildã appellat, Malit ne Regis Frotonis nuptias, quàm ſuas? Quippe Regium ſanguinem nulli aptius, quàm Regi iungendum. Illa ſe, puellari uerecundia, patris arbitrio nuptias inire reſpondet: nec aliud uelle, quàm quod parens. Ille, ſi aſſentiatur monitis ſuis, Reginam fore, & omnibus fortunatiorem ſpondet. Vbi pertinacius inſtitit, puellam flexit. Rex iterum mutans cõuiuij locum, ad Ericum regreſſus: ante ſe uidit quam reliquit in alio diuerſorio Gumuuaram. Hæret rurſum ſtupens, quid tam ſimile in duabus fœminis, ut nihil diſparitatis poſsit annotari. In hac ambiguitate rei, uerum ne cerneret: an ſimilitudine falleretur, cõuiuium exit in noctem. Rex Ericum, iuncta filia, mittit in thalamum, nuptias conſummare. Ericus puellam honorificè appellans, ſeorſum cubare iubet. Gumuuaram ſuam ille amplexus,

Aluilda per Ericum flectitur.

plexus, conſopitur.

¶ Ericus inſidiatores duos obtrūcat: Rollerus auxilio adeſt. Abducitur Aluilda Regis filia Frotoni, deprę-data Gotari aula Regia. Caput. xv.

REX aūt miraculo rei permotus, ſimiliter futurarum expectatione nuptiarū ſuſpenſus, noctem ducit inſomnē: ſecū uoluntans, quid miraculi uiderit in duabus fœminis. Subit mentem, id quod erat, diuiſum parietem creaſſe errorem: miſitq; qui ſpecularetur. At iam Ericus illum præuenerat: curans, ut ante noctem cōpaginaretur. Miſit deinde armatos duos in cubiculum: qui contemplarentur, quid interim de Erico eſſet, & Gumuuara. Quòd ſi unà cubantes inuenirent, Ericum iugularent. Illi clam ingreſſi, Ericum uigilem fallere non poterant. Itaq; expectantes, ut profundiore ſomno mergeretur: Erico neſcientes ſpacium ſe colligendi dedere. Ille dilapſus ſtrato, correptis armis, inſidiatores inuadit, & obtruncat. Mox Rollerus frater ſignū dat buccina. Excurrunt expediti Erici milites: Aulam deſpoliant. Rex hoſtes aliunde ueritus, in naues decurrerat. Ericus Aluildam, ſuamquè ducens Gumuuaram, in ſuas quoq; deproperat: iam omnia comperiens, ut mandauerat, expedita. Igitur raptim præda in naues congeſta, ante diem uela pandit. Rex interim delitеſcens; nec quid ageretur intelligens: lucem cenſuit expectandam. Orta dies rem aperuit. Iam Ericus mare tenebat. Iubet expediri claſſem Gotarus: ut latrones inſequatur, qui inſigni ludificationis genere, & filiam abducerent repugnantem, & Regiam ſpoliauerint, omni cum ornamentis abducta ſupellectile. Sed erant inter Proceres, qui meliore conſilio, temperare furori, Regem adhortarentur. Non eſſe rem ſubitaneam, tantum apparatū potentiſsimi Danorum Regis, claſſe tumultuaria adoriri: totis Regni uiribus incumbendum, ut tanta iniuria uindicetur. Interim Ericus proſpera uſus nauigatione, Frotoni ſponſam non inuitam adducit. Regales inſtruuntur Nuptiæ. Perſonant atria conuiuijs: Regio luxu cuncta redundant. Erici magnum apud Regem, & in omni loco nomen prædicatur.

Aluilda abducitur.

¶ Gotarus uindictæ auidus, claſſem inſtruxit. Tempeſtate uerò ſuborta, eo loci detruditur, unde ægrè, atq; cū paucis elabitur. Exercitum nouum cōſcribens, atq; cū Erico cōfligens, opprimit. Cap. xvi.

GOTARVS Noruagiæ Rex, quamuis ſuorum conſilio remoraretur, quieſcere non poterat. Tantus erat dolor iniuriæ: tantus feruor amoris irritati: ut omnia etiā extrema perpetienda duceret, quàm hoſtē impunitū ut ſineret. Itaq; nauigationē infelicē ingreſſus:

in ea loca tẽpeſtate preſſus detrudiť, unde expediri ſine magno diſcri-mine non poterat. Dum prӕſtolanť proſperos uentos, omnẽ abſumpſere commeatū. Fame igitur preſsi nautæ, mutua ſe cæde conſumpſerunt. Rex ipſe cum paucis terram ingreſſus, magno labore montiū cacumina permenſus, multo uix tempore peruenit ad homines. Ericus uerò, ut ſemper primus inter Regios erat ſtipatores & conſiliarios: ſi quid explorandū cõſilio, ſi quid exercendū uiribus: ubi Erico prouincia obuenit, expeditam rem Rex arbitratus eſt. Danorū itaq; ductor, felicibus ille auſpicijs per omnia pericula uexit incolumes. Vuandalorū nūciatur eruptio. Erico negociū datur. ut expeditis quotquot uiderež nauibus, rem gereret. Quam ita adminiſtrauit: ut hoſtibus cladẽ, ſuis uictoriā relinqueret. Interea Gotarus, ſumendi de Erico ſupplicij gratia, uindicandiq; abductæ filiæ iniuriā, exercitū de integro comparat: Copias cõſcribit. Nec ſegnior illo Rex Danorū Froto, comparata claſſe, ſocero gener occurrit in prœliū: Noruagiam petens. non expectaturus, donec ille in Daniā aduolaret. Vbi uidit Gotarus uires Danorum, ſuis ſuperiores: fretus ſoceri nomine, quòd filiam eius, ut diximus, Froto teneret uxorem: pacem per Legatos poſtulat. Nõ fore ſibi rem cum Frotone, ſed Erico: qui perfidia multiplici ſe læſiſſet. Ericus aderat: & de Regis uoluntate reſpondet: Impudens uideri negocium: ubi latrocinium ingreſſus, pacem prior turbauit: priorem pacis facere mentionem. Effectum tamen per Legatos: ut pace, ac fide publica interpoſita, in colloquium Reges deſcenderent. Ibi grauis orta inter Gotorum Regem, Ericumq; contentio. Quòd Rex obijceret Erico ingratitudinem. Nam immemor beneficiorum, peſsima pro magnis in ſe meritis rependeret. Ericus contra, Si quid unquàm ſibi à Rege beneficij uideretur collatum: id ſalutaris conſilij ſemper compenſaſſet obſequio. Frotonem uerò Regem, ac ſe Legatum eius, uiolatos eſſe. quòd neq; legationem eius ab initio ſuſcęperit: inde etiā accęptam reiecerit. Si uolentem puellam ad Regnum prouexerit: nullius ſe eo nomine culpæ uideri obnoxium. Super omnia uerò: quando ademptam ille uoluit eius cum coniuge uitam: tum ſe diuina atq; humana perturbantem, nihil illi reliquiſſe: quo aut Ericus illi obnoxius, aut ille non omni genere ſcelerum obſtrictus maneret. Ex uerborum contentione eò peruentum eſt, ut Signa canerent: pugnaquè inſtrueretur.

Gotari maris periculū

Ericus pro Frotone.

Colloquiū Gotari & Erici.

Acerbis utrinq; odijs decertatum eſt. Sed tum Gotarus Normannorum Rex opprimitur: Regnumquè Froto largitur Rollero Erici germano. quòd bonam tum, & aliàs Danorum Regi operam nauaſſet.

Gotarus cadit.

¶ Rollerus

¶ Rollerus Rex, Regnum in monarchiam reducit, multis locupletatum prouincijs Orientis. Cui rebelles ſe exhibent Proceres. Caput. xvij.

ROLLERVS ergò Regno potitus Noruagię, id aduauit: reddita in illo Monarchia: quæ iam dudũ per Duces, & Regulos diſsipata erat. Subtraxerant enim multi ſe obedientiæ Regis ſui. Sed Rollerus fretus auxilijs & Frotonis Danorum, & Erici Suecorum Regis uiribus: Regnum ſuum in priſtinum decorem repa rauit. Inſuper Eſtoniam, Curetiam Orientales prouincias, quæ etiam hodiè extant, parentq́ nunc ordini Teutonicorũ in Liuonia: atq; Hallandiã, quæ nunc Daniæ paret: in ſuã redegit ditionẽ. Magnoq́ bello, quod Frotoni tunc erat in Regem Hunorũ, ob repudiatã à Frotone Hunorũ Regis filiam: quã ipſam nunc Rollerus coniugẽ tenebat: magno fuit eidem Danorũ Regi adiumẽto. Bello uictor Froto, uictricem claſſem reduxit in Daniam: Rollerus redijt in Noruagiam. Sed Noruagiorum Proceres indomita ceruice, aſſueti libertate, iterum ſe Regis ſui ſubduxerunt iugo. Nam ut quiſq; magnæ Prouinciæ præerat: pro magnitudine uirium animos ſumens, Regi ſuo rebellarunt. Rollerus Rex.

¶ Incredibilis Haſmundi, & Aſuici mutuus amor: utq; ille Aſuico mortuo, ſe periculo uitæ dederit, caſu mirabili ſpecu, in quem ultrò deſcenderat, liberatus. Caput. xviij.

IN HOC rerum ſtatu, Alfus quidam Procerum, filiũ habens Haſmundum, Hetmarchiam gubernabat. Biornus autem, cui filius erat Aſuicus Vuyck, prouinciam tenebat. Sinus iſte maris, regioni nomen dedit. Cumq; Haſmundus iuuenis uenationi indulgeret: ferarum indagines perſcrutantem, nox ſolum oppreſsit. Comites deuia ſecuti, ſuam quiſq; uiam ingreſsi ſunt. Haſmundus autem errorem in uaſtiſſimas ſolitudines conuertit. Fames illum primùm in canes qui ſequebantur: inde etiam in equũ dentes uertere compulit. Longo circumactus errore, eam contigit Prouinciam, cui Biornus pręerat: filioq́ eius Aſuico tanta inuiſceratus eſt familiaritate, ut duorũ unus animus haberetur. Eáq; delectatus ſocietate, patriam nõ requirebat. Tantus utrinq; amor inceſsit: ut cùm unus eſſet amborũ affectus, quàm ſanctè inuicẽ iurauerũt: & uitæ & mortis cõmunem ſibi ſortẽ fore: nec altẽrũ alteri ſuperfuturũ. Mors inopina tulit Aſuicũ. Haſmũdus ſacramẽti memor, uiuus in ſpecũ deſcẽdit, quo iuſſerat mortuũ inferri ſocium. Ingens erat loci capacitas. Sed ea cõditio: ut uolens, nolensq́, in ſpecu manere neceſſe haberet. Eo tẽpe Froto Daniæ Rex, cũ exercitu Noruagiã petebat: Rollero ſuppetias laturus: ut bñficiũ in eo ſuũ tueretur.

Ericus

Ericus Rolleri frater, exercitus magnæ parti præerat. Peruenit is in locum recentis, ſed magni tumuli. Theſaurum ineſſe rati Proceres, ſcrutari locum conſtituerunt: ſi fortè Regionis incolæ, latibula rebus charioribus ibi quæſiſſent. Sorte quęrunt hominem, qui in ſporta ſubmiſſus, fortunam pertentaret. Demittitur: ſed qui intus erat Aſmundus, mox adoritur immiſſum: & illo de ſporta perturbato, ſignum clamore dat ſocijs extrahendi. Cunq; in lucem ueniſſet: mortifera ſpecie ignotus homo, quem recens etiam ſanguis de colluctatione immiſsi fœdaſſet: protinus qui extraxere fugierunt. Solus Aſmundus ad os inferni ſpecus relinquitur. Reuocat clamore fugientes. Vbi redeunt: docet fortunam ſuam. Affingit, ſepultũ Aſuicum ab inferis ad ſe reuerſum: primũ quæ aderant, equũ cum cane peredisſe: inde in ſe morſus cõuertiſſe. Niſi commutatione eius, quem immiſerant, ad ſuperos redijſſet: mox inter mortuos remanſiſſe. Ita mirabili uice primũ in errore pegrinationis, inde ſtulta tumulatione pĩculũ mortis, ſine exẽplo trãſiuiſſe.

¶ Froto ſuppetias Rollero adferens, Noruagiæ Proceres magna clade deuincit. Caput. xix.

SED & Rex Noruagiam ingreſſus, qua uenerat cauſa, bellũ intentabat: in Rollero ſeſe contemptũ arbitratus, cui ipſe Regni autor fuiſſet. Vt aũt multitudinis quam bello interebat, monimentum relinqueret oculis Noruagiorum: iuſsit per ſingula capita, ſingulos in aceruum lapides comportari. Noruagij comperto, quid ab hoſtibus ageretur: & ipſi per ocium ſaxa congerebant. Cernuntur hodiè tumuli congeſtorum lapidum. Sed cùm ad prælium uentum eſſet: tanta utrinq; animorum ui certatum eſt, ut rara fuerit ſimilis clades in prælio cæſorum. Victor quidẽm Froto Danorum Rex fuit: ſed tam illi cruẽta fuit uictoria, ut ex tribus milibus, quas inuexiſſe fertur nauibus, ſolas. lxx. incolumes reduxerit. Credo non tum tanta, ut nunc ſunt mole fuiſſe nauigia. Vtcunq; tum re peracta, uictor in Daniam Froto remeabat.

¶ Duodecim fratres Normannos, Fridleuus, munitione eorum obſeſſa, proſternit. Caput. xx.

PER quę tempora in eadem Noruagia duodecim fuere germani fratres, uiribus acres, pugnis exerciti: qui ſocijs per latrocinij licentiam adunatis, ingenuis agminis ſpeciem præbuêre: terroremq; Regibus ingerebant. Haldanus Erici Suecorum Regis filius, cùm crebris illorum incurſibus terreretur: Fridleuum Frotonis filiũ, iam Ruſsię imminentem, aduerſus Normaños fratres inuocabat. Munitionem ſibi firmauerũt in altiſsima rupe: quę flumine de montibus cadente cingeretur, ut inacceſſa cæteris uideretur.

Nam

Nam illi, ubi opus euenerat, occulto uado tranſibant. Hoc illis certiſsimum fugæ præſidium, ubi à ſocijs deſerti, tuta capeſcere cogerentur. Sed Fridleuus Frotonis filius, uir omnium periculorum caſibus probatus, ac interritus: magnis ſe rebus inuocari adiutorem gauiſus, aditum repperit. Nihil opinantes fratres occupauit, & ſuperauit. Primã hanc gloriam ſuis gentibus oſtendit. Nam uſq; in eum diem Orientis Ruſsiæ partibus, patris imperio quæſitis præerat.

¶ Haſmundus, filiam Fridleuo uxorem denegat: occiſis illius Oratoribus. Qua cauſa bello proſtratus, Rex Danus, filiam non inuitam abducit.

CAPVT XXI.

NORVAGIAM Haſmundus iam tenebat. Incertũ, an is, quem emerſiſſe ab Inferis paulò ante memorauimus. Nam Annales relinquunt in ambiguo. Et quoniam miraculis plena ſemper fuit Regio: libet augurari, eundem ad ſceptra uſq; perueniſſe. Erat enim Hetmarchiæ Reguli filius. Filiam hic genuit ſingulari & exquiſita ſpecie: accedente prudentia cum pudicitia, cæteriſq; donibus fœmineæ dignitatis. Hanc Fridleuus Daniæ Rex, miſsis in eam inſulam Legatis ſponſam depoſcebat. Pater Haſmundus, mandata ferentibus reſpondit. Non eſſe Frotonis patris eius merita in Noruagiam, ut filius inde ſponſam mereretur. Grauiſsimo bello per illum exhauſtam Proceribus Prouinciam: abſumptam omnem nobilitatem. Durare memoriã hoſtilis facti: uenire quandoq; iuſtã uindictam. Irent, Regi ſuo renunciarẽt. Inde affinitatis iura depôſceret, quo Maiores illius benemerita collocaſſent. Noruagiæ puellas in patria ſua inuẽturas ſe dignos maritos. Non ignorabat filia Legationis negotium. Suboleuit durũ patris ad Legatos reſponſum. Auſa patri in faciem reſiſtere, prodijt: Da inquiens ueniam pater, puellari audaciæ. Videris mihi Regno, tuiſquẽ omnibus non rectẽ conſulere: qui generum tam potentem aſpernaris. Quid enim aliud, niſi tibi odiũ: tuis laborẽ creaueris & periculũ: quando his uiribus eſt Rex Daniæ: ut cogere poſſet, quod nunc non impetrat precibus. Ille filiam durius increpitam, abire iuſsit: puellaria penſa circũuerteret, at ſibi Regni curã permitteret. Fridleuus ſuorũ reditum ſine fructu, æquanimiter tulit. Attamen propoſito nõ deſtitit: irritatus potius, quàm auerſus prima recuſatione. Haſmundus aũt indignatus, acrius reſpondet. Semel ſatis uideri, negatam filiam: iteratam uerò in idipſum Legationem: non aliud ſe interpretari, quàm belli denunciationem. Quòd ſi hoc in ſe foret animo Fridleuus, ut bello minaretur, iuſtius ſe præripere bellandi cauſam. quòd Noruagia in eũ uſq; diẽ ſatis perſentiret Daniæ uulnera: Illos autem primos expiare crimina patrũ. Correptoſq;

Haſmundus Rex. I.

Daniæ lib. 1. cap. 34. c.

Filia ad patrem.

Correptosꝗ Oratores, atroci morte mulctauit. Fridleuus Danię Rex
ubi audiuit: iuſta indignatione ſuccenſus excanduit: contra ius genti-
um uiolatores Oratores: ſeſe generum contemni, quem ultrò, ſi ſape-
ret Rex Noruagiæ, poſtularet. Igitur conſcriptũ exercitum perarmat.
Claſſem ualidam inſtruxit: mouitꝗ properè in Noruagiam. Nec Haſ-
mundus ſegnior occurrit. Naualis pugna inſtruitur. Multum utrinꝗ
ſanguinis profundit̃. Diu incertis alis ſuperuolitabat uictoria: ſed de-
mum Danis inclinauit. Cæſiꝗ magna clade Noruagij. pœnas dedere
temeritati iuris gentium. Sed neꝗ Danis incruenta uictoria fuit. Nam
fortis quiſꝗ aut in prelio occubuit: aut uulneratus diſceſsit. Qui ſuper
fuêre cladi Noruagij, fuga ſibi conſuluêre. Secuius Rex, puellam non
inuitam, optatis nuptijs ſibi iunxit: & uictricem claſſem, coniuge læ-
tus in Patriam reuexit.

¶ Starcuterus pro Helgone, ut filiam Ingelli Danorum Regis uxorem haberet, pugnam inijt, nouem fratres ſternens. Helgonis nuptias firmas ſine æmulo reddens. Caput. xxij.

Helgo Rex — HELGO deinde ſceptris Noruagiæ ſucceſsit: cuius a-
pud exteros nomen per occaſionem Nuptiarũ innotuit. Ea tum Re-
gibus prima bellandi cauſa fuit. Vt enim quiſꝗ uiribus poterat, nup-
tias ſibi ex ſententia non ſine armis cõciliabat. Fridleuus Daniæ Rex,
geminas cum filijs, totidem filias reliquit. Harum natu maiorem Rex
Noruagiæ ſibi poſcebat uxorẽ: nec eam interpoſita legatione poſcen-
dam putabat: ſed ipſe ſibi nuncius ibat, negocia ſua procuraturus ex
ſententia. Sic enim fortium uirorum tum conſuetudo ferebat: ut uide-
rent, uidereturꝗ. Regiam nauem, quæ Daniam petebat, tanto luxu
inſtruxeret, ut picto uelo, rudentibus purpureis, malo etiam inaurato
nauigaret. Regemꝗ Danorum adiens, ſuus ſibi nuncius ad rem perfi-
ciendam erat. Ingellus (id erat Regi nomen) placere ſibi Regium illi-
us ſchema ait: cæterum nemini permittendam filiam: niſi qui inito cer-
tamine, magnum aliquod fortitudinis ſpecimen præbuiſſet. Interritus
Helgo, nihil tale formidabat. Erat ex Proceribus Regni, qui eandem
Helgonis procus. — puellam procaretur: certamenꝗ offerret Helgoni Normanno. Sed is
octo fratrum fretus auxilio, nonus ipſe in certamen erat deſcenſurus.
Quod cùm Helgo nulla pactionis interuentione diſcuſsiſſet, recuſare
non poſſe uidebatur: igitur partim uerecundia recuſationis, partim fi-
ducia uirium conditionem acciperet. Puella autem miſeratione fortis
iniquæ commota, Helgonem ſeuocat: quòd ſe tanto inmiſceret diſcri-
Filię Regis consilium. — mini ſeuerius increpat. Conſilium tamen adhibet. Eſſe apud Suetiæ
Regem uirum pugilem, Starcuterum inuictũ, olim patri ſuo militan-
tem

tem Frotoni:ſed nunc fratris Ingelli mores & molliciem,ac uentris cũram deteſtatum, reliquiſſe illum. Hunc ſuadet auxilio inuocandum: non defuturum, ſi per patris ſui Frotonis amorem imploretur. Accępit ille conſilium, profectus in Suetiam:ut Starcuterũ conueniat. Cun què illi amantiſsimi Regis ſui Frotonis nomen, legationi ſuæ prætenderet:omnia ſe pro uoto conſecuturum ſperabat. Propinquabat autem Bircæ oppido, quo manebat:& præmiſit, qui Starcuterum ad filię Frotonis nuptias inuitaret. Indignatus uir ſæuerus, ait. Niſi amantiſsimi mihi olim, cultiſsimiq́ꝫ ſemper uiri nomen obtenderes: malè mulctatum perderem, quòd me alienæ culinæ ſectatorem arbitratus, ad nidorem gulæ deuocaueris. Erat enim uir continentiſsimæ ſobrietatis. Starcuteri ſobrietas. Quod cùm Helgoni renunciaretur:ingreſſus hominem hac uoce ſalutat. Frotonis te filia mittit oratũ:ut iniquæ ſorte pugnę preſſum, quem optat maritum, præſidio tuearis. Edoctum q́ꝫ quid ageretur, orauit: opem ferret. Ille pręcantem iuſsit bonam fouere ſpem:reuertiquè per uiam qua uenerat:ſe opportuno in tempore affuturum. Nec fefellit promiſſor. Aderat enim tempore & loco, quæ à pugnaturo didicerat Helgone. Interea parantur Helgoni nuptiæ. Regius enim iuuenis, etiam ante expletam pugnam uotis potitur. Dabant id ſanguini eius: dabãt fiduciæ:certi, nihil moraturum, quo pugna impleretur. Starcuterus adeſt. Laceſsitus à conuiuantibus, cùm latratus ederent, uerbis compeſcuit. Sed illi conuicijs non pepercere:ſenem irridentes, qui iuuenibus ſe opponeret. Pugnæ poſtera lux præſtituitur. Starcuterus excubias etiam promiſſo adiecit: ut beneficium ſuũ redderet cumulatius. Nam foribus nuptialis thalami ſe obiecit: ne qua uis fieret Helgoni, aut puellæ. Helgo ante lucem expergefactus, non potuit non eſſe anxius tantò imminente periculo. Sed ſopor, qui etiam merentibus ſurrepit, illum oppreſsit in lucem uſquè. Ingreſſus cubiculum iam orta luce Starcuterus:ubi dulci ſopore fuſum uidit: noua gaudia interrumpere non paſſus, quietem permiſit. Egreſſusq́ꝫ ſolus, locum pugnæ petiuit: demoratus aduerſarios. Hybernum frigus erat: quo etiam durandum uentis corpus obiecit. Nouem fratres ſecuti, & ipſi montem petunt: incertũ habentes, quando aduerſarij ſint affuturi. Mittunt ex ſuis in uerticem, qui ſpecularetur uenientes. Miſſus ſpeculator, uidit ex obliquo conſidere Senem. Rogat, quid ibi demoretur? Vbi ſint, qui pugnam in eo die & loco conſtitutã, obeant? Senex eius rei cauſſa ſe adeſſe affirmat. Quod ubi accępit, ille renunciat nouem fratribus, præſtolari Senem unum in uertice, qui ad pugnam ſe diceret exiſſe obeundam. Alacres illi conſurgunt, in montem tendentes. Et ubi ſedenti proximant: per contemptum rogant. Singulos malit, an omnes una pugna excipere?

Starcuterus nouem fratres ſternit.

Ille riſum refert. Quoties canes adlatrẽt, ſolere ſe omnes unà quotquot circumſtent abigere. Igitur congreſſos pariter omnes, paulatim ſternit. Aliquot etiam inter pugnandũ, quod neceſſe fuit, uulneribus acceptis: uictor in Regiam, grauiter licet uulneratus, rediꞇt: Helgoni nuptias ſe conſeruaſſe lætatus.

¶ Pro Thorilda Hatheri filia, Haldanus cum Grimmone pugnam iniꞇt. Quo deuicto, uitæ illius parcens, nuptias meretur. Caput. xxiiꞇ.

HATHERVS ſubinde Regulus, celebre nomen in Noruagiæ Primatibus promeruit: Thorildã filiam nuptiꞇs ſeruabat & excolebat primariꞇ uiri Grimmonis: quem non tam Maiorum ſuorum ſtemmata nobilitarant, quàm fortium uirium inuicta poteſtas efferebat. Huic deſponſam Regiã puellam, cùm fama longè, latéq́ loqueretur (nam Natales impares, auxere rumorem) peruenit ad Haldanũ Daniæ Regem, uirũ præcipua fortitudine præſtantem. Qui totius Nobilitatis dedecus reputabat: ſi uir plebeius, Regalibus nuptiꞇs honoraretur. Simul & gloriæ ſuæ ſtudẽs: armata propria claſſe, Noruagiam petit: nuptias cohęrentes diſsipaturus. Et quanquã in ſenectutem celebs peruenerit: non minus tamen Reguli promiſsione, quàm athletæ petulantia concitatus: Duellũ offert iactabundo. Initurus aũt pugnam, cunctis agnitionis ſuę notas, adulterini oris, illuuie reſpergens: ut pugnę locum tetigit, prior enſe deſtringit. Quem ad hoſtilem ſentiens obriguiſſe aſpectum (erat enim uterq́ Magiæ ſcitus) humi deiecit: alioq́ uagina producto, Grimmonem appetens: extremos loricæ nexus, cum occidua clypei parte perſecuit. Quod factum Grimmo admiratione proſecutus: Vetulum inquiens acrius dimicantem, non memini. Statimq́ ferrũ exerens, obiectum gladio parmam, penetrabili ſectione conuulſit. Cuius immorantẽ ictui dexteram, Haldanus nihil hæſitans, obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium ſtringens, ferientis femur tranſegit: mutilati corporis ultionem, exiguo uulnere proſecutus. Victor Haldanus, uicto reſiduũ uitæ pecunia redimendi fecit poteſtatem. ne imbelli, & manco, miſeras animæ reliquias deformiter adimere uideretur. Quo facto, tantum ſe penè in ſeruando hoſte egit, quantum geſſerat in uincendo. Cuius uictoriæ præmium, Totilæ nuptias aſſecutus: filium ex ea Haſmundũ ſuſtulit: à quo ſe Noruagiæ Reges originem duxiſſe, magni æſtimant: ab Haldano ſolennem generis ſui ſeriem retexentes.

Duellum Haldani, cum Grimmone.

Daniæ lib. 2. cap. 3.

Parcere proſtratis.

Noruagiæ Regum origo.

¶ Haſmundi Regis filiꞇ, cum Daniæ Regis filiꞇs mari fortiter decertantes, tandem ſocietatem ineunt, in Daniam cum Regiꞇs iuuenibus nauigant, Vbi diſcordia propter Sygne Dano

tum

R rum Regis filiam, inter eos ſuborta, tandem arma prouocant. Plures cæſi. Amantium uerò Hagbarti & Sygne, miſerrimus uitæ exitus. Caput. xxiiij.

RASMVNDVS inde, patre natus Haldano Danorum Rege, materni ſanguinis reſpectu, Noruagię ſceptra promeruit: filios què genuit Hagbartum, Hamundum, & Heluuicum. Hi cùm iuuentæ tēpora militaribus triuiſſent exercitijs, terra mariq; celebre nomen habuêre. Sed cùm mari imminerent: obuios habuere Danorum Regis filios, centenis nauibus incedentes. Idem Piraticæ ſtudium, utroſquè æmulationis inuidia uertit in arma. Itaq; nauali prælio pugnauêre. Protractaq; in noctem pugna, proximam expectauere: ut renouato certamine, cui inclinaret uictoria, quod nox fecit incertum, cérneretur. Sed ea fuit in utroq; exercitu fortuna: ut multitudine cæſorum, ac uulneratorū utriq; territi, colloquiū in poſteram lucem conſeruarent. Conueniunt: ut poſitis odijs, ſocietatem armorū inirent: communi ſorte & lucro, pugnas in reliquū obituri. Normanni cum Danis in Daniam peruenere: & obuerſati in Regia, multam inuicem familiaritatem iniere. Erat autē Daniæ Regi filia Sygne nubilis. Ea Hagbarti ſpecie delectata, & inuicem ille puellæ, occultum ignem fouebāt. Sed Regijs iuuenibus interuentu procacium linguarum, graues diſcordiæ interceſſere: quæ etiam ad arma peruenerant. Conflictatū eſt cruento prælio. Cecidere fratres Hagbarti. Sed illi recentibus ſupueniens uiribus, ultionem peregit: filios Danorum Regis opprimens. Et quamuis palam in eum omnes gererent hoſtiles animos, qui tantam in Regis filijs ſtragem peregiſſet: ille tamen amoris ſui obliuiſci non poterat. Ardebat enim occultus ignis grauior. Inde ſæuiens, quòd uoti compotem non haberet, dolos intentauit audaciſsimus Amor. Nam puellæ ueſtibus indutus, in Regiam uenit. Amata ſua potitur. Sed eos res habuit exitus: ut uterq; ſęuiſsima morte deperirent. Ille enim deprenſus, cruce ſuſpenditur: illa cum triclinio, ſua ſponte conflagrauit. Quam rem quia in Suetia digeſsimus, hic breuiter diſsilimus.

Haſmūdus Rex. II.

Tumultus oritur.

Suetiæ lib. 1. cap. 46.

¶ Gunnari tyrannis, in Regnaldum, ſua, & ſuos, filiæq; adſcriptos. Quam tamen clauſtris ſubterraneis clauſam eripiens, uxorem duxit. Caput. xxv.

REGNALDVS deinde Noruagiæ ſceptris potitur. Hunc graui bello Gunnarus Sueonum Regulus inſectabatur: uir crudelitate & ſęuitia inſignis: qui qualicunq; ex cauſa contractam in Normannos odium, ita exerebat: ut nō hoſtiū more agros uaſtare, prædam abigere contentus eſſet: ſed acerbiori odio graſſatus, ſolùm ſanguinem ſitiebat: in cęde plurima plurimum gaudens. Huius

Regnaldus Rex.

ſæuitiam ueritus Rex Noruagiæ Regnaldus: filiam uitā chariorē, facta & exciſa ſpecu abdidit: multos cum illo gladios recondens. ut ſi quando ad illam eſſet penetratum, puellam defenſuri, arma non longè requirerent. Nam honeſtum illi ingens famulitium, Regiam quoque ſupellectilem, cum theſauris ibi recondidit. Progreſſus in præliū, cùm iam benè de filia conſtitutum putaret: ut tyranno quibus poterat uiribus obuiam ſe ferret: homo iam ſenio fractus, facilè opprimitē. Inſenſus uictor uictæ genti: ut non ſola ſubiectione illam pręmeret, ſed

Canis Normānis Rex datur. etiam inſigni contumelia afficeret: Canem Noruagijs Regem dedit. Indignitatem gentis inde notatam uolens. quòd digni haberētur, qui non humano imperio, ſed latratibus Canū terrerentur. Eiuſmodi Regi Proceres addidit: quos inſigni maleficio notabiles peruidiſſet. Sed & gemina illis tributa induxit: ut & Vernalia, & Autumnalia penderent. Audiens uerò theſauros Regni, cum Regia ſupellectile conſepultos: exquirere ſtatuit. Conſcios perquiſiuit. Quos ubi nullos repperit (ita enim puellæ pater curauerat) ipſe cum fidelibus ſcrutabundus inceſsit. Ventum eſt eò loci, in quo murmur incertum inſtrepuit. Propiusque aure applicata, deprenſa eſt uox humana. Ibi fodi iubēs, deprendit cuniculatos anfractus, penetransquè, familiam omnem puellæ peremit, puellam cum theſauris eduxit. Acceptaquè coniuge, filium ex ea ſuſcępit paternæ crudelitatis non modò imitatorem, ſed etiam ſuperatorem Hildigerum: qui poſt Noruagiam materni generis ditionem tenuit.

¶ Gunnarum (proſcripto filio Hildigero) Noruagiæ Regem, Dux Borcarus proſternit: cuius relictam uxorem Drotam ducens, ex ea genuit Haldanum.

CAPVT XXVI.

HILDIGERVS ex Gūnaro, Drotaq; matre natus, mox ſæuitiam paternam uſq; ad illius etiam faſtidium imitatur. Gunnarus enim pater, ubi indolem filij ad peſsima quæq; propenſam uidit: & immanitati pronū: ſæpè, multumq; corripuit. Nec tamen profecit. dominante in eo quod narum erat, nihil potuit diſciplina prodeſſe. Vbi incorrigibilem ſenſit: exilio damnauit. Sed tum quoq; apparuit quod Poëta ſcribit:

Cœlum, non animum mutat, qui trans mare currit.

Suetiæ lib. 1. cap. 48. Sed Aluerus Suetiæ Rex, ſanguinolentum hominem in pręcio habuit: eumq; tyrannide donauit. Ibi finitimos bello, ac cædibus implicando, omne ætatis penè tempus armis exegit: nihilq; exilij conditione, ex conſueto crudelitatis habitu remittens: animum cum loco mutare, non eſt paſſus. Interim uerò Gunnarus tyrannus, cùm neque ipſe

crudelitati

crudelitati modũ daret, à Borcaro eiuſdẽ Prouinciæ uiro potente, ar-
mis impetitus, uita conceſsit. Victorię præmiũ, Drota Noruagiæ Re
gis filia fuit. Quę etiam ęgrè nuptijs aſſenſa non eſt. quòd parentis ul
torem iure complexura uideretur. Neq; enim lugentis patrem filię, ei
us interfectori, uoluptuoſus poterat obtemperare conſenſus. Huius
Borcari filius Haldanus fuit: cuius iuuentæ initia, ſtoliditatis opinio-
ne referta fuẽre: ſequens uerò ętas, fulgentiſsimis operum inſignibus,
illuſtris euaſit: maximisq; uitæ ornamentis inclaruit. Sed eius uitæ de Daniæ lib.
curſum in Dania ſumus executi. Erat ea tum Regnorum Borealium 2, cap. 8. &c.
cõditio: ut laceris pro ſe quiſq; membris, diuerſi regnarent. Sic in Da ſeq.
nia, ſic in Noruagia res tum gerebãtur. Mutuis perinde uiribus attri-
ti, minus ſplenduerunt apud exteros ea tempeſtate Reges.

¶ Haſmundum à ſorore Regno pulſum, Haraldus proſtrata ſorore, inermis certans reſtituit, Sic et Olauum, atq; inſignia multa alia peregit. Caput. xxvij.

HASMVNDVS Vuicarorũ prouincia, Noruagiæ Haſmun-
parte regnabat. At illũ germana natu quidẽm minor, dus Re-
animo tamen auctior, quietum regnare nõ ſinebat. Erat in fœmina ui gulus.
rilis audacia, & militaris animus: quo fratrẽ Regno penè expulit. Ha
raldus Haldani, quem diximus filius, tum Danię regnabat. Illũ Haſ Haraldi uir
mundus in fœmineam audaciã belli ſocium, aut potius defenſorem tutes belli-
inuocabat. Non ſegnis ille aderat. Sed ut muliebrem ſe audacia flocci cæ.
pendere monſtraret: inermis in præliũ proceſsit: lacerna indutus pur
purea, mitram auro uariatã geſtabat pro galea. Prælium nõ ſegne ini
tur. Cędunt, caduntq; uiciſsim plurimi. Qui pro fœmina ſtabant, mi
rati hoſtium ducem inermem depugnare: ſuiq; contemptũ interpreta
ti, acrius inuecti ſunt in eum. Mille telis petitus, nõ læditur. Profuit illi Haraldus
uis Magica, qua plurimũ niteretur: ut inuulnerabilis permaneret. Ha inuulnera
raldus corpore integer, hoſtes aut bello conſumpſit: aut fugã corripe bilis.
re cõegit. Sicq; Regnũ Haſmundo, proſtrata ſorore reſtituit. A quo Danię lib.
oblatus ſibi uictoriæ pręmijs: ſolam gloriæ mercedem ſufficere dixit: 2, cap. 10. a.
tantumq; ſe in repudiandis muneribus geſsit, quantum egerat in pro
merendis. Quo facto, non minorem omnibus continentię ſuę, quàm
fortitudinis admirationẽ incuſsit: claritatem ſe, non pecuniã ex uicto-
ria percepturum teſtatus. Non eſt in ea gente inſolitum à uetuſta me-
moria: fœminas præclaris operibus, & militaribus operis inclareſce-
re. Vt minus miremur uel Camillã in Italia, uel Penteſileam in Troia
no bello, uel Orithiam, cæterasq; præclaras fœminas. quarũ in Sue- Suetię lib. 1.
tia fecimus mentionem. Nam per hanc quam ſcribimus ætatem, poſt ca. 7. & ſeq.
natum CHRISTVM, per annos circiter. CC. aut ſupra: cùm in Daniæ item
lib. 2, cap. 11.

 Noruagia Infra, ca. 32.

Noruagia Rex Omundus rerum potiretur, Sticla & Rusla uirgines, armis innutritæ, cum Trondo fratre aſsiduum bellum egere. Haraldus autem Daniæ Rex, indignè tulit, tantū poſſe fœminas in uiros: ſpontè ſua nauigabat in Noruagiam, opē laturus in fœminas. ut detergeret ſexus contumeliam: quòd aduerſus militares uiros, fœminæ inſoleſcerent. Inſecutus claſſe puellas, cùm eas inuicem diſtraxiſſet: aggreſſus alteram poſt alterā, & expugnauit, & oppreſsit. Teſtatur nomen, quod portubus diu remanſit, ab euentu uictoriæ, cùm ex deuictis puellis uocabulum ſortirentur. Olauus tanto eius beneficio non ingratus: daturum ſe offerebat, ſi quid in Regno ſuo eſſet, quod illius animū afficeret. Haraldus gloriā, uirtutis prǣmiū ſatis ſibi fore duxit: nec aliud de manu eius munus agnoſcere uoluit. Hic eſt ille, qui ut in Dania teſtati ſumus, primus enauigans, littora Galliarū explorabat: uſq; ad Rheni fluenta procurrens. Vbboni friſio homini ſe obiecit: qui latera Iutiæ populatus, crebra ſtrage inſoleſcebat. Sed cùm armis inuulnerabilem ſenſiſſet: milites ad eum capiendum immiſit: proſtratumq;, uinciri iuſsit compedibus. Delectatus autem uiri inuicta uirtute: intantum ſibi hominem conciliauit, ut germanam illi ſuam coniugem daret. Huius fretus & audacia, & belli gerendi peritia, Vuandaliam ſæpè petiuit: & cæde, uaſtitateq; impleuit. Sed quod in hac commemoratione præcipuum eſt: Hoc uiro monſtrante, littora Saxoniæ legebat: & ad Rheni fluenta graſſabundus peruenit. Nam Vuandalorum Ducibus Duc, & Dal in commilitium ſuſcæptis, ductore Vbbone Aquitaniam uſq; deſcendit: eamq; cedibus & rapina fœdauit. Inde conuerſus in Britañiam, Humbroto Rege proſtrato: promptiſſimos quoſq; ex iuuentute ſibi aſciuit: quorum præcipuus Orni cognomento Britannicus habebatur. Harum rerum fama, athletas è uarijs partibus orbis accerſitos, in merceñarium manum redegit. Quorum frequentia auctus: adeò Regnorum omnium motus, nominis ſui terrore compleuit: ut eorū Rectoribus mutuum conſerendæ manus auſum excuteret. Sed nec quiſquam maris dominationem abſq; eius nutu uſurpare præſumpſit. Quippè quondam in Danorum Repub. dimidium terrę, & Pelagi Imperium fuit. Hęc, cùm Noruagiam deſcribimus: in Daniam libenter reuerſi, cōmemoranda putauimus. Quòd hac tēpeſtate, primus Rex ille fuit, qui Galliæ littora ſit auſus infeſtare: Signaq; transferre in Britanniam. Sed nos Galliarū commemoratione contenti ſimus: quòd ibi Normanni nomen ſuū in littore fixerunt, Normandiā uſq; hodiè de ſuo nomine maritimā uocitātes.

Loco ſupra ſignato.

Vbbonem generum facit.

Haraldus primus Galliæ littora infeſtauit.

Normādia maritima.

¶ Danos ante Romanos, Britanniam, & Hyberniam depopulatos eſſe, per occaſionem probat. Caput, xxviij.

ET VT

ETVT Italorum iactabunda ſemper gloriatio retundatur: operæprecium iudicaui, hac in parte commemorare: quomodo ante Romanos Duces, à Danis Britañia ſit appetita. Omitto quę in literas non relata, indubitata fide tenemus. cùm toties maria omnia circumuecti Dani, inſulas popularentur: Britanniam opulentam non præteriêre intactam. Hoc ſolùm dico, quod Annales teſtantur. Ante natum Chriſtum multis ſeculis, Froto Rex Daniæ, Britanniam populatur: & onuſtũ iam præda exercitum reducens, cùm audiſſet inſulæ habitatores ad arma conclamaſſe: ſecꝙ ingenti agmine infeſtos conſectari: iubet prædam abijcere. ne onuſti, ab expeditis ſuperentur: Vtcꝙ ipſi Britones potius iam ſuas prædas reſumentes, à Danis opprimantur. Eoꝙ conſilio uictor factus, inſulam opibus ſuis ſpoliauit: Lundoniam occupauit: Dalmanum Præfectum eius cœpit: locupletatum reduxit exercitum. Indepoſt aliquot ſecula Fridleuus Daniæ Rex, poſt uaſtatam Hyberniam, oppidumcꝙ eius Duflinam euerſum: Britanniam populatur. Et ante illum Ambletus Iutiæ Præfectus: cùm apud eundem Britanniæ Regem exularet, in quas uoluit conditiones perpulit. Froto deinde longæuus Rex, per cuius tempora in terris natus eſt Chriſtus Dominus, Britanniam expugnauit. Circa quæ tempora primus ex Romanis Caius Cæſar, ante occupatam Monarchiam, Britanniam inglorius attigit. Claudius in Prouinciam deinde redegit. Seuerus edomuit rebellantem: & alij deinde Imperatores: quorum opportuno tempore mentionem ingeremus. Hocmodò attigiſſe contenti: quòd Dani in Borealibus Regnis inclaruerunt, prius quàm Romani in ſua ditione conualeſcerent. Haraldus autem, cuius nunc tempora contigimus: primus inter eos, qui in literas miſsi ſunt, Galliarum littora contigit. Quod noſtro interim ſat erit nunc iudicio. Quòd ſi ab initio literis floruiſſet hæc Regio: quàm magnifica legeremus militaris operæ geſta in hac gente. Sed hæc interim ſufficiant.

Daniç lib. 1. cap. 11.

Daniç lib. 1. cap. 27. b.

Chriſtus ſub Frotone natus.

¶ Olo latrones Hetmarchiæ obtruncat. Duello duodecim ſternit. eo Olaui filiam meritus uxorem.

CAPVT XXIX.

OLO Noruagiæ imperabat ea tempeſtate, memorati Haraldi ſorore editus. Tertium ætatis agebat luſtrum, cùm audiret inſigni latrocinio, publicas in Hetmarchia obſideri uias, patre per ſeniũ negligentius agente, adoleſcens ſenem aggreditur. Audis pater inqt, quæ mala quotidiè deferũt nobis ex Hetmarchia? Incolumi Rege iſta fieri, perquàm indignũ cēſeo. Arma depoſco, tantis malis occurſurus. Pater illi ex ſententia promittit eligere iumenta,

Olo Rex.

Daniç lib. 2. cap. 12. a.

comites, & quę uelit arma. Delectu habito, iuuenis proficiſcitur: canibus ſcrutatus per indaginē latronū manſionem. Multa obſtitere gradienti: denſa inprimis ſyluarum uolumina: amnes uorticoſi: paludes penè intranſibiles. Nix & pruina indicia feeere gradientiū ante ſe latronum. Nihil imperuiū uirtuti. Aggeres congeſti, amnes profundi, portarum repagula, cuncta ceſſere forti. Inuentosq́ latrones, cruenta cæde mactauit. Hæc prima indolis ingenuæ fuere argumenta. Inde auunculum uiſurus Haraldum, contendit in Daniam. Priusquàm tamen perueniret: alterū egregiæ uirtutis ſpecimen oſtendit. Olauus erat Vuermorū Regulus: quem obnegatā coniugio filiam, pugil inſignis uirtutis, & probatæ induſtriæ, qui fratre nihil inferiore niteretur, in Duellum prouocabat. Mœſta domus, non inuenit quid ageret: Viribus propulſare non erat facilè, multis milibus dominantes. Recuſare Duellum, probro proximum habebatur: Subire ſortem iniquam, pernicioſum. Sic affectę domui Olo incognitus interuenit, ſciſcitatus ex Reguli filio, quid cauſæ eſſet, tanto domū eſſe oppletam luctu? Ille refert quid infelicitatis accidiſſet ex nominatiſsimis pugilibus, quibus tradēda filia, niſi quid auxilij proueniret, uideretur. Abſit inquit ille dedecus, ut nobilis puella, plebeio ſeruiat marito. Benè ſperare iubeo. Erat Oloni perquàm terrificus oculorū fulgor, quē facilè humanus intuitus nō ſuſtineret. Hoc ſciēs, caput obnubit. ne cui terrorem ingereret, néue à quouis noſceretur. Nox ingruit, & ad euincēdas tenebras, lucem de more mutuantur ab igne in candelam translato. Regia puella, ut erat ſingulari humanitate prædita, aduenis ſedulum impendit miniſterium. Hoſpitis autem Olonis perpendens inuolutā faciem, curioſus, ex more fœmineo ſcrutatur, quid tegeret? Fulgorē autem oculorū non ſuſtinēs, uelut ictu percuſſa decidit. Id cùm iterum, ac tertio experiundi gratia comperiſſet, Puellę pater, quidnam pateretur rogat, ut corā hoſpite trepidaret. Illa ſecretius parenti refert in aurem. Ni me fallat pater exiſtimatio, iuuenis ille generoſum trahit ſanguinem, magna gēte undecunq́ natus. Nam oculorū eius fulgorem ferre non potui. Dignus me coniuge, ſi non improba pugilū uota nobis obſiſterent. Rogatur ab omnibus Olo, uelamē fronti prætenſum retrahat, & ſe uiſendū, ſi amicus acceſſerit, cunctis prębeat. Non obſtitit precantibus, mox diſiecto uelamine, frontis decorē prodit. Erat autem flaua cæſarie, & facie honora. Continuo lętior cōuiuij conſeſſus. Ne tamē quenquā oculorū fulgor terreret, deiectis in terram luminibus, rarius ſuſpexit. In medijs iam tū ferueſcentis cœnæ gaudijs, aderant pugiles, aut puellam, aut athletā ſibi dari poſtulantes. Duxêre autē denos ſecū ſuæ ſortis iuuenes. Nihil moratus Olo, ſe pugnæ offert:

Olonis aſpectus.

lege

lege data: ne quis à tergo pugnantem adoriretur: ſed ingenuè occurrerent à fronte. Illi promittunt. Venitur ad metatum pugnæ campũ: unus duodenis opponitur. Nec magnus erat Olonis labor, uictos proſternere. quippe qui igne oculorũ terreret obuios. Stratis itaq; aduerſantibus, lętus pater, Oloni (cuius interim genus didicerat) filiã uictoríæ præmium tradit. Nec minus ille gratus accæpit: ſumma charitate complexus puellam: quæ filium illi peperit Omundum.

¶ Thoronem Regulum Olo cum ſuis obtruncat. Britannos ſubigit: ubiq; uictor. Caput.xxx.

NECDVM tñ animo profectionẽ in Daniã, uiſendi auunculi gratia poſuit: ſed iterũ auerſus itinere, differre uotũ coactus eſt. Audierat oppugnari patriam à Thorone Regulo: qui accitis in coniurationẽ Proceribus, bellũ Noruagię inſerebat. Cogitauit Olo præuenire dolis hoſtẽ. Diſsimulato habitu, ſenilem in morem ſeſe cõpoſuit. Aliquot ex ſatellicio iuuenes, fœminea ueſte texit: et Thoronis domũ expetens, manere ibi nocte, quæ inſtabat, diſpoſuit. Multũ uerò hoſpitalitatis in ea gente uſq; in hũc diẽ excolit. Igitur ignota facie hoſpes cũ comitatu excipit. Et ubi epulis exempta fames, unde ueniat rogatur. Ille longinqui ſe Regis militia diu tentũ aſſeuerat: nunc uerò odio Regalis filij extruſus, alio in loco ſe militiæ cõſtringere cogatur: paratus ubicunq; militare. Cunq; deiectis ſemper in terrã oculis hæreret: per iocũ à militibus Rex ſalutat: genua curuant, dextras porrigũt: obſeqa per ironiã repromittũt. Quibus ille quod ioco fecerant, ratum habere iuſsis: ſignũ dat ſuis, ferrũ exerant. Id eñ prouidit: quo minus terrori eſſent: ut baculis ferrũ cluderent. Ebriam iam ſub noctem, aulã fortes inuadunt, Regem obtruncant, & quotquot ſe armis tueri parabant. Nam erant, qui iocũ uerterunt in ueram fidẽ, ubi ſe uictos uiderunt. Itaq; hoſte extincto: patriæ, patriq; pacem reportauit. Erat inter morientes, qui uaticinaretur futurum: ut quomodo ille penatibus in ſuis Thoronem opprimeret: ita ipſe quoq; à domeſticis ſuis interiret. Quod exitus mox perdocuit. Sed tum filio maris arbitrum permittebat, ſeptuaginta nauibus perarmatis. Tanta claſſe mari Britañico Olo imminebat. Quam non territurus prouinciam, in quam copias ſuas expoſuiſſet? Quos adierat maritimos, in ſuum nomen iurare coëgit: ſplendidam ubiquè prædam agens, commilitones quoquè auxit magna rerum geſtarum fama: Quicquid erat in militia præcipuum, Olonis agmini mox acceſsit. Inter alios uerò Starcuterus Oloni militauit, uir admirabilis: cuius & ſupra plæriſquè locis, in Dania lib.2. cap.12. c.& 13.b.& in Suetia mentionem fecimus, facturi ſumus ex commodo. Nam is OLONI fatum peperit ad extremum ſenectæ ſuæ, ſerámq; ſeq.

Thoronis casus.

Suetiæ lib. 2.cap.21.&

ſeramq́ꝫ uitã. Cuius rei ipſe, dolore quoq; iniqui facinoris deperijt.

¶ Haraldum Olo adit auunculum. Ringonis Sueciæ Regis uictoria, Daniæ præficitur Olo: at tyrannide ſua gladio Starcuteri perimitur. Caput. xxxi.

IAM multiplici auctus uictoria, cùm terra mariq́ꝫ præclara multa peregiſſet Olo: in Daniam ad auunculum conceſsit: uiſurus & Regni ſtatum, & mores regionis. Haraldus iam ſeneſcẽs, ſpectatæ uirtutis iuuenem, artiſsimè complexus honorabat. Aliquandiu autem ſecum amiciſsimè habitum, mittit ad Ringonem Sueciæ Regem: ut eius quoq; regionis morem uideret: habiturus ibi exercendæ uirtutis materiam: quam apud uetulum Regem non inueniret. Vigebat adhuc amor: durabat familiaritas Regum. quippe qui occultis de rebus ad ſe nuncios ſecretò ſemper habuere. Sed incidit difficile tempus. Dũ apud Ringonem Sueciæ Regem Olo maneret (nam Haraldo & Ringoni pridem amiciſsimis, primũ diſcordia, inde inuidia inceſsit & odiũ) ferunt malignos interpretes ſeuiſſe odia altrinſecus. Sunt tamen, qui arbitrentur: Haraldũ Regem bellicoſiſsimum, qui omnem ætatẽ in armis triuiſſet: quæſiſſe exitũ uitæ per arma: magisq́ꝫ inſtituiſſe hoc bellũ, exercendæ iuuentutis gratia, quàm ulla alia de cauſa. Adſtipulatur huic credulitati, tarditas apparatus. Septem enim annis continuis bellũ apparabãt. Vndiq; uires contraxere: arma parauère: naues cum bellicis inſtrumentis communiére. Non facilè alia in gente ſimilem aut multitudine pugnantiũ, aut uari etate auxiliorum, aut diuturnitate inſtructionum pugnã legens reperies. Sed omnia nunc breuius à nobis attingentur, quòd in Dania, ac Suetia res ſint commemoratę. Hoc ſolum nobis reliquum eſt propoſito: oſtendere, Noruagios tunc cũ Olone ſuo in partibus fuiſſe Suecorum. Victrix ea pars fuit. Vnde factum eſt: ut Ringo Sueciæ Rex, magno illo uictor prælio: Olonem, cuius ſingularem operam ſit expertus, Scania donauerit. cùm illum Sueciæ Regno in reliquum ſeruire conſtituiſſet. Nec tamen diu paſsi ſunt Dani, impoſitam ſibi à uictore dominari puellam. Nam Proceres adito Olone, deprecati ſunt: ut quibuſcunquè conditionibus abactam ceruicibus eorum fœminam, faceret conquieſcere: ipſeq́ꝫ Regnum ſubiret. Fecit Olo quod uoluère. Sed talem ſe in Regno gerebat: ut facilè facti ſui Danos pœniteret. Cruentum exercebat imperium: & tyrannidem magis, quàm iuſtum præferebat dominatũ. Paciſcũtur cum Starcutero inuictiſsimo pugile: ut Regẽ, qui in tyrannũ degeneraſſet, tolleret è medio. Ille ut erat mõſtrorũ euictor & domitor: ſuę arbitratus ineſſe uirtutis, homini generi ſalutẽ inferre: nõ dubitauit, accepto precio operã polliceri.

Marginal notes: Belli cauſa. — & ſupra c. prox. b. — Hetham.

Balneis

Balneis Rex utebatur, cùm illum Starcuterus adiret, parricidiũ medi
tatus. Suſpiciens Rex, terruit uenientẽ. Ad fulgorem luminum eius,
etiã fortiſsimus Starcuterus ſubſiſtere nõ potuit: ſed auerſus abibat.
Rex arbitratus magni eſſe rem momẽti, quã afferret uir fortiſsimus:
Flexo in terrã lumine, Starcuterũ reuocabat. Ille redibat, gladio con-
fodiens Regem ueſte nudatũ. Hic exitus Olonis. Sed cõtinua parri- Olonis
cidam pœnitudo apprendit: quæ ad uitæ illius exitum durabat. mors.

¶ Ringonem Omundus bello ſecundo deuictum, placat, ut filiam eius uxorem mereatur. Caput. xxxij.

OMVNDVS Olonis filius, cùm Daniam iam hære- Omundus
dibus uacuam poſt patrem Olonem teneret: Noruagi Rex.
am iam Rege uacantem, occupauêre Duces, aut Regu
li. In cuius non cõtemnenda parte Ringo quidam regnare cœpit. Hu
ius filiam dum coniugio poſceret Omundus, nõ impetrauit. Reſpon
ſo illi dato: Non ſolere Noruagios dare filias, niſi fortiſsimis uiris: &
qui ſe rebus magnis dignos, generoſis nuptijs cõprobaſſent. Indigna
tus Omundus, ab impari nobilitate, ſe contemptũ: ſimul animo uolu
tans, quæ illi irrogaretur iniuria, ab illo, cui merito præeſſet (nam aui
to genere Noruagię Regnũ ſibi deberi) parat ulciſci iniuriã. Armat
claſſem: ducit in Noruagiam. Aberat Ringo, impugnãs aliena, igna-
rus, quòd interim ſua lacerentur. Facilè indefenſam prouinciam O-
mundus uaſtabat. Sed non diu aberat Ringo, dũ quæ gererentur in-
tellexit. Partem copiarum quas habebat Ringo, immittit hoſti, reli-
quam in inſidijs collocauit. Omundus forti ſe patre genitũ aſtruens,
non maiores immiſit ex aduerſo uenientibus. nõ ſuę uirtutis eſſe con
iectans, ſi maioribus copijs, minores ſuperaſſet. Confligitur utrinq; Cedunt
fortiter. Sed tum Dani ceſſere. Nec profuit, noua ſubmittere auxilia. Dani.
Semel enim dorſa uertentes, fruſtrà in pugnam concitueris. Nec uera
uirtus, cùm ſemel excidit, reponi curat deterioribus, ait Flaccus. O-
mundus tamen tũ uictus ceſsit, uires reparans, ut grauior hoſti occur
rat. Dani, ut primam offenſam, dexteriore pugna redimerent, alacrio
res & ipſi redibant. Pertinacibus utrinquè odijs pugnatur. Certant,
certi non cedere. Cadunt utrinq; plurimi. Nam fuga morte uiſa gra-
uior. Is uerò tum erat exitus, ut Dani Regi ſuo operam nauantes, ſu-
perarent, uicti Normani manus dant, Ringone iam letaliter uulnera-
to. Accæpto enim uulnere, ſuos dato ſigno reuocat à prælio. Omun- Cadit
dum rogat propius aſsiſtere, & ultimum ducens ſpiritũ, uix iſta uo- Ringo.
ce tremula promit. Satis cõſpecta uirtus tua, iam dudum promeruit,
te mihi eſſe generum. Quemq; ultro poſcere debui, demens ad arma
uocaui. Eo nunc uentũ eſt, ut improbitatis pœnas luens quem antea
deprecantem

deprecantem contempſi, nunc etiam rogem generum fieri dignari. Vnicum hoc mortis ſolatium habiturus: ſi fortem ac potentem maritũ, filiæ reliquero. Hæc moriens uix effregit: nec reſponſum expectauit, feſtinans è uita. Omundus alteram ex Ringonis filiabus ipſe ducit: alteram Hotmundo, cuius in eo bello operam fortem expertus eſt, permiſit: utriquè, Danorum, & Noruagiæ Regno imperitans.

Omundus Rex.

Ruſla bellatrix, tandem à fratre Trondo bello ſternitur. Omundus Rex binos Duello uindices Ruslæ ſuperat. Caput. xxxiij.

RVSLA uirgo, cum Trondo fratre, per eam tempeſtatem Noruagię incubuit. Nam ut erat Regnum in membra lacerum, partem ſibi Ducum quiſq; ac Procerum, regendam deſumpſit. Hic puella de rerum ſumma cum Omundo conflictabat. Primum autem ad reliquos Regulos arma conuertit: & ſuperior facta, Non tulit Omundum patriæ ſuæ imperare: nec in ſua Noruagia uel ullam tenere Prouinciam. Nam aſsidua incurſione uexabat Pręfectos eius. Miſit Rex ualidam ſuorum manũ, ad reprimendam inſoleſcentem fœminam. Nec enim dignabatur Rex ipſe, in fœminam ducere. Quotquot autem miſſæ ſunt copiæ, à uictrice puella repelluntur. Hallandiam adhuc Regi parentem, Ruſla cum exercitu inuadit. Ibi conglobati Danorum Proceres, uaſtanti ſe obijciunt: prælioq; commiſſo fugant: ſolis. xxx. nauibus ad fugam relictis. Nam cætera claſſe potitus eſt hoſtis. Regreſſa in Noruagiam: à fratre Trondo excipitur: iam laceris uiribus, facilis opprimi uiſa. Sed illa præſtans animis, fratrem ut ſæpè antea uincit: compellitq; in fugam. Omundus Rex, inſoleſcentis fœminæ iniuriam diutius ferre non paſſus: præmittit claſſem, quæ primoribus terrę Regem conciliarent: fœminamq; facerent odioſam. Qua uia, cùm undiq; etiam à ſuis exigeretur: omnes uires in claſſem contulit. Congreſſaq; Danorum ductoribus, uincitur: atq; paucis nauibus ad fugam retentis, notas petit regiones. At frater, iam etiam ille Danorum Regi incretus, ſanguinis uinculum penitus in ſe aboleri paſſus: Germanam undiq; exactam, iam uiribus carentem, admoto agmine oppreſsit. Fortiſsimi Virginis milites, Therias cum Biorno, ubi audiunt occubuiſſe dominam: pertæſum & illos eſt uitæ. Danorum Regi Duellum offerunt, præſertim: quòd ſe iureiurando conſtrictos meminiſſent, uindices fore occiſę dominæ. Probroſum uiſum eſt Regi, recuſare oblatum duellum. Reſtitère diu Proceres. At uicit Regis propoſitũ. Congreſſus ergò duobus: alterum occidit: alterum uita, & Præfectura gentis donauit.

Ruslæ inſolentia.

Cadit Ruſla.

Omundi duellum.

Scriptorum

❡ Scriptorum penuria, multa conqueritur Autor intermiſſa, quæ minus extent. Caput.xxxiiij.

CVM uerò iam per aliquot annos nihil magni gereretur: ueriusq́ coniectātibus ea ſubit ratio: quod nulli ad huc Rerum Scriptores extarent, qui tempora inſignirent: multorum Regum facinora in utroq́ Regno latuerunt. Per quę tempora (quod in Dania oſtendimus) Longobardi egreſsi Scania: primùm in Rugia, deinde in Pannonijs conſederūt. Nouiſsimè tranſierunt in Italiam. Ibiq́ prouinciam & Regnum de ſuo nomine fundauerunt: nomine ipſo uſq́ in hanc diem permanēte. Per quæ etiam tempora, Dani, & Noruagij, iunctis uiribus, mare infeſtū habuêre. Quid autem rerum peregerint, in faſtos & literas relatum, non legimus. Niſi, quia coniectura aſſequimur: gentem rapinis & bello aſſuetam, non quieuiſſe: præſertim poſtquàm guſtata dulcedine prædæ, iam Aquitaniam in Galliarum littore, & Britanniā fortunatiſsimam inſulam compertas habuere. Sigibertus autem Gallorum hiſtoricus, tradit Theodoricum Francorū Regem, qui Clodoueo patri (quem alij dixere Lotharium) in Regno ſucceſſerat, circa Annum Chriſti. 500. cùm in Italia Theodoricus Oſtrogotorum Rex, quem de Verona cognominant, dominaretur: conflictaſſe in Galliarū littore Cochilaco Danorum Regi, Galliarum maritima infeſtanti. Quod quia Danorum Scriptor non attigit: multa in medio ſecula tranſiliens: coniectura eſt, multa præclara in his nationibus facinora perpetuo ſilentio eſſe ſepulta. Nec nobis effingere permiſſum quę nō legimus. Non ea leuitas ſcribentium Hiſtorias, & Annales retexentium.

Lib.3. & initio quarti cap.1.

Dietrich von Bern.

Autoris excuſatio.

❡ Gotrici Danorum Regis præcipua omnium liberalitas exponitur. Caput.xxxv.

GOTO Rex Noruagiam tenebat ea tempeſtate, qua Godfridus, quem alij Gotricum dixere, Daniæ regnabat. Attigerat autē ille annos Caroli Magni iam ad Imperium perducti, hoc eſt, Annum Chriſti. 800. Magna in medio trecentorum annorum tranſitio: qua nulla iam in annalibus Noruagiæ memoria eſt. Goto autem Noruagiorum Rex & alijs quidèm uirtutibus præſtans, & liberalitate inſignis habebatur. Nam Tylenſiū Ducibus iam ſe pridem bello laceſſentibus, & nunc redeuntibus in gratiam: dona dedit, armillas auro fulgētes. Cuius doni magnificētiam, cùm ex aulicis quidam extuliſſet: non fore alium Regem liberalitate præſtantiorem, iactabat. Cui alius quidā ex donatis: Magnifica quidèm Regis tui munificentia nobis etiam predicanda eſt, quæ iure optimo ab omnibus prædicetur. Quòd autem nullum liberalitate ma

Goto Rex. Anno Chriſti. 800.

Goto Rex.

Hhh iorem

iorem putaſti, iniurium eſt Danorũ Regi Gotrico: quem hac uirtute omnibus eminentiorẽ inuenies. Et quomodo inquit ille, fieri poteſt: ut ſit in illo, quàm in noſtro Rege maior liberalitas? Eſſe ait ille, rebus comprobabo. Itaq; pignore depoſito, certamen ineunt: ut tollat qui re ipſa cõprobat: cuius ſit Regis maior munificentia. Profectus in Daniam Tylenſis, Regem offendit inter milites donatiua partientem: aſtatq; ignotus ipſe inter notos militũ uultus. Suſpiciẽs Rex, quod illi nomen ſit, rogat. Ille inſigni proceritate decorus, & uirilis ac comis, Vulpeculam ſe dici reſpondit. Ergò inquit Rex, ad prædam inſidiaturus aduenisti? Detractiſq; manu armillis, illi proiecit: dono ſibi concilians alienigenam, cuius & uultus, & uerbi promptitudo placebat. Ille doni magnificentiam efferens, brachium armilla prȩditum ſublimius præferebat: manum aliam ut poterat recondens. Rogatus à Rege: Quid ſiniſtram abſconderet? Reſpondit. Illã uerecundari: nec audere in publicum prodire. cùm ornata ſorore, illa maneret inhonora. Rex dicentis libertate delectatus, Ergo inquit, ornetur & illa: aliaſq; illi proiecit armillas. Tunc ille. Vt noueris optime Rex, non hoc me ſolum inmerentẽ munere decorari: depoſitũ eſt à me pignus in Noruagia: ut re ipſa comprobẽ: liberalitate tua, cunctos te Reges ſuperare: & hoc me nunc ornatum per te pignore denuncio. Viciſti tu cunctos uirtute: ego quoquè per te uici competitorem. Exhilaratus Rex: quòd rerum omniũ ignarus, tantum muneris in ignotũ contuliſſet, unde apud exteros nomen eius cum laude increſceret. Reuerſus ille in Noruagiam, depoſitum à concertante pignus repoſcit: & accipit: re ipſa declarans, quantum eius rei certamine promeruiſſet.

¶ *Siuuardi pro Noruegia quinquennis expeditio narratur.* Caput. xxxvi.

Siuuardus Rex.

SIVVARDVS quidam Noruagienſium Dux, per ea tempora tantum commendatus eſt Gotrico Danorum Regi: ut filiam eius coniugem mereretur. Inde nominis ſui filium ſuſtulit cognomento Ringonem: qui ſuccedentibus ſibi proſperè rebus, ad Regnũ poſtea Daniȩ auito iure peruenit. Sed competitorem habuit aliũ ex eodem auo nepotem, ſuum quoq; conſobrinum, ſecum etiam nomine participantem: qui cùm Iutiam teneret: hic Scaniã, Sialandiamq; regebat. Sed Siuuardus æmulũ Regni tum ſubmouêre curabat. quippe qui eodẽ iure, uno ſanguinis gradu, de rerum ſumma certaret. Magis aũt ſe exteris, quibus contemptui, lacerũ & dimidiũ erat Regnũ, oppoſuit. Cunq; diu foris arma toto fe-

Daniȩ lib. 4. cap. 5.

re quinquennio, pro tuitione & honore Regni, ac patriȩ exerceret: ſuo penè Regno deſtitutus eſt. Sed hȩc in Dania proſequentibus, permittitur

titur hoc loco tranſilire: non niſi Noruagicis nunc rebus in mentio-
nem uenientibus.

¶ Regnerus, Landgerthæ ſuppetias in Fro tulit. Vxo-
rem ducit; at repudiatam, mire dolet. Maritum alte-
rum deſidem, illa gladio obtrūcat: ſola ſuis
imperans. Caput. xxxvij.

REGNERVS quoq; huius filius, natus & ipſe Nor- Regnerus Rex.
uagico ſanguine: cùm Daniæ Regnū proſtrato in agmine parente te-
neret: audiretq; Suetiæ Regem Fro, Noruagiæ uiolentum incumbe-
re. quippe, qui occiſo auo eius Siuuardo, Regias fœminas in cōtume- Suetię lib.5. cap.1.
liam proſtituens, publicè illis abuteretur: utriuſq; rei ſe ſpondebat ul-
torem. Venienti cum claſſe Regnero, multæ uirgines ac fœminæ, aut
metuētes, aut iam paſſæ ſtuprū, uirili habitu ſeſe in armis futuras uin-
dicēs obtulêre. Quarum alacritate Rex delectatus, pugnam lætus ini-
bat. Fortiterq; dimicatū eſt, tàm uiris, quàm fœminis: quas ſpecialiter
fortes faciebat dolor contemptę, uel obſeſſæ pudicitiæ. Inter alias au- Landgertha uirgo.
tem Landgertha eminebat: humeroq; inuolitans, capillus fœminam
eſſe, prodebat. Quæ cùm prima inter acies emineret: Regis in ſe faci-
lè conuertit aſpectū. Iamq; multo ſudore, ac ſanguine parta uictoria:
uni ſe fœminę accæptum ferre Rex dictitabat: deq; nomine, ac patria
eius multa rogitans, ubi comperit innuptā uirginem: interpoſito ſo-
lenni nuncio, de Nuptijs iuſsit interpellari. Illa uerbo aſſenſa (quippe
Regem recuſare maritum, dictu horrendum uidebatur) aliud tamen
cogitabat. Nā perpetuæ uirginitatis propoſito, nulli ſe uiro polluen-
dam permittere proponebat. At Rex iuuenis, quem in Venerem ſol-
licitabat, conſpecta in armis puellæ uirtus: exquiſitio manſionis eius
habitando: adnauigans, non ſine graui periculo potitus eſt uoto: &
ex ea prolem ſuſcępit. Sed deinde potitus Regio ſanguine ad coniugi-
um, Suenonū ex genere, primùm deſyderatiſsimæ coniugi, nihil tale Repudium iniuſtum.
merenti, repudiū indixit. Illa nihil mota: caſtitatem quam uirgo con-
cęperat, iā uidua pertinacius ſeruare conſtituit: At nō perſtitit. Quip- Danię lib. 4.ca.6.& 7.
pe à uiro forti nuptias expetente, non contēnendæ quoq; nobilitatis,
coniunx adſciſcitur. Nam Prouincię Noruagiorum imperabat. Tra-
ducta, militiæ ſtudiū non intermiſit. Nā cùm Regnerus Daniæ Rex,
prior maritus, ab ęmulo Regni Haraldo, bello peteretur, quem Iutij,
Scanijq; ſibi Regem delegerāt, auxilia ſibi de Noruagia aſciuit. Ade- Rarum exemplum.
rat Landgertha cum marito, ac filio, repudiatoremq; ſuū, inmemor
iniurię, forti auxilio defendit. Nam inita pugna, ubi terga dare Dani
cœperant, circumſpicerentq;, quomodo Iutas deuitarent, præuolans
fœmina, manu ſua prælīū reſtituit, partim pudore, partim exemplo

 commonitos,

commonitos, Regneri milites, ex uictis fecit uictores. Inerat hoſtili agmini manus Imperatoris Ludouici: qui Haraldum Moguntiæ baptiſatum, auxilijs adiutum, remiſit in Regnum. Sed ceſsit tum uirtuti Noruagijs. Puduit tunc Regnorum Regem, tantis benè de ſe meritę fœminæ uirtutibus, iniuriam Repudij irrogaſſe. Illa uerò ardentiſsimi ſpiritus fœmina, ubi operam priori marito nauauit: regreſſa in patriam, uirum quem tenebat, iam ad ignauiam prolabentem exoſa, ferro extinxit: dominationemq́; correptam, fœmina uiro maturius peregit. Regnerus uerò cùm multos ex diuerſis uxoribus filios ſuſtuliſſet: Imperium ſuum prolatare curauit.

¶ Normannorum cum Danis, excurſiones & depopulationes, ſub Ludouico Imp. uariæ deſcribuntur,

CAPVT XXXVIII.

Biornis Rex.

BIORNEM igitur filium, auito Regno Noruagiæ perfecit pater Regnerus. Alios autem alijs in Prouincijs Reges & Principes conſtituit. Latè enim uictoriam circumferebat. Romanum interea Imperium adminiſtrabat Imperator Ludouicus, Caroli Magni filius: quo tempore Normanni (ut ſcribit Sigibertus Gemblacenſis monachus, Gallorum hiſtoricus) grauiter infeſtarunt Saxoniæ, ac Galliarum littora. Dorſtadium ad Alpim, Antuerpiam ad Scaldem fluuios, & Vuykland emporium ſitum ad oſtium Moſæ, uaſtauerũt. A Friſonibus tributum exigunt, & accipiunt. Annus hic erat poſt Octingenteſimum trigenteſimum quo tempore ab Ludouico primum fundata eſt Hamburgenſis Eccleſia: Archiepiſcopatum eius, eodem Imperatore inſtituente: cui præerat tum Anſcharius pater, antea Corbien. monachus. Quam rem in Metropoli diximus. In Flandrenſi littore, cùm Dani, Normanni idem pertentarent, uaſtare ſcilicet terras, prædas abigere: ab his qui Imperatoris prouiſione erant in præſidio, repulſi ſunt. In oſtio Sequanæ cum uim ſuam Dani item, Normanniq́; explicare cœpiſſent: reſiſtentibus ſibi littoris, riparumq́; cuſtodibus, paucis amiſsis abierunt. In Aquitanico littore proſperis uſi ſucceſsibus, uico Burnod depopulato, cum ingenti pręda reuerſi ſunt ad propria. Año deinde quarto, in Inſula quę Vualacra uocatur (Sialandiæ maritimæ regionis portio eſt) multos trucidauerunt. & aliquandiu ibi commorantes, cenſu exacto, Dorſtadiũ redierunt: & tributis impoſitis, & exactis enauigarunt. Quibus Ludouicus Imperator auditis, ad Noruagiam arcẽ firmiſsimam in Gelariam contendit. Cuius aduentu cognito, Normanni retroceſſerunt. Nec longum tempus in medio, cùm noua excurſione graſſantes, Friſiæ incommoda maxima importarunt; nec minorã tamen receperũt.

Sigibertus hiſtoricus.

Normannorum infeſtationes.

Tertio

Tertio deinde anno, urbem Monnetum aggreſsi: interfecto Præſide, & ex Clero plurimis, necnon promiſcui ſexus innumeram multitudinem peſſundantes: deprædata ciuitate, inferioris Aquitaniæ partes aggrediuntur: in inſula hyemantes. Anno deinde .xliiij. poſt octingentos, Britanniam ingreſsi, non primùm, quàm Angli Saxones aliquot ſeculis incoluerunt, triduo pugnantes, uictores effecti: prædas, necesq; ſine diſcrimine facientes, terra pro libito ſunt potiti. Año deinde proximo, qui fuit .xlv. poſt. Dccc. Rex gentis Roricus, ſexcentas naues per Albim fluuiũ in Germaniam, aduerſus Ludouicum dirigit. Quibus Saxones occurrentes, commiſſo prælio, cœleſti fulti præſidio, uictores fiunt. Vnde digreſsi, Sclauorum, hoc eſt, Vuandalorum quandam impetunt & capiunt ciuitatem. Hæc omnia Gemblacen. Sigiberti ſunt teſtimonia. Hanc ego arbitror ciuitatẽ extitiſſe Hamburgam: quæ tamen nunquã Vuandalici, ſed ſemper Saxonici iuris fuiſſe perhibetur. Galli autem, qui Danorum, Normannorumq; nullum fecere diſcrimen: nunc etiam confundunt Vuandalicum ius, atq; Saxonicum. Annales autem noſtri, huius uaſtationis memoriam habent hoc modo. Normanni inquiunt, piraticis excurſionibus uſq;quaq; digraſſati, Friſones tributo ſubijciunt. Eodemq; tempore per Rhenum uecti, Coloniam obſederunt. Per Albiam uerò Hamburg incenderunt. Indyta ciuitas tota, aut incendio, aut præda diſperijt. & reliqua, quæ in Metropoli noſtra proſecuti ſumus. Quod uerò ad Normaños pertinet, Sigeberti teſtimonia exequamur. Eodem inquit anno, alueo Sequanæ reuerſi, maria repetunt: cuncta maris finitima diripiunt, uaſtant, & incendijs deformãt. Quo tempore cùm ſpoliato monaſterio Sethin, naues onuſti præda repeterent: ita cæcati ſunt, ut errantes, paludibus mergerentur, & interirẽt: ut uix pauci ſupereſſent, qui cladem alijs nunciarent.

Roricus Rex.

Annales Normannorum.

Qua de re commotus Ericus, Legatos miſit Imp. Germaniæ Ludouico: Captiuos reddere ſpondens, cum adempta præda. Hæc inſerenda putaui Gallorum teſtimonia. ne ad rem quam docendam ſuſcepimus, unius duntaxat Saxonis uoce nitamur.

Autoris purgatio.

¶ Filiorum Regneri Daniæ Regis, Ludouici item Imp. excurſiones confuſè deſcriptas: nec à Saxone ſpecia tim expreſſas quæritur. Caput. xxxix.

REGNERO uictorioſo Daniæ Rege, rebus humanis exempto, filij eius Regna latè tenuerũt: & iam uictorijs aſſueti ſub parente, in mare quoq; Britannicum uires experiri cœpe= runt. Tentata ſæpius, & aliquoties expugnata Britannia: quæ dudum de Anglorum Saxonum nomine, poſtquàm illam occupauerunt, di= cta eſt Anglia. Gallias quoq; ijdem Regij iuuenes attentare conniſi ſunt per eandem hanc ætatem. Et cùm iam Ludouicus Imperator re= bus humanis excederet: filijq; eius mutuas in ſe uires conuerterent, de ſucceſsione non conſentientes: audentiores facti Aquilonares popu= li, præſertim Dani, cum Normannis: primo quidem in mari piraticã inde terrarum uaſtationem per littora Germaniæ atq; Franciæ (quæ ab olim Gallia dicta ſemper fuit) peregerunt. Gallorum tamen Scrip= tores non diſcernentes: quotquot ab Aquilone gentes uenerant, uno nomine dixere Normannos. Nec facilè fuit Principes earum expediti onum diſcernere. cùm promiſcuo uſu primum Regneri Regis fi= lij, qui utrunq; Regnum tenebant: deinde poſt eos utriuſq; nationis Principes, uim illam Prouincijs intulere. Vetus enim eius gentis, ante ſuſceptum Chriſtianiſmum conſuetudo fuit: maria ac terras infeſtare. Sed ea diu cum Orĩetalibus Eſtonibus, Sembis, Curonibus, Ruſſis, Hunis exercitia militaria fuere. Inde cum Auſtralibus de ſua parte Vuandalis, atq; Saxonibus. Creſcente audacia, penetratum eſt in ma= re Britannicum. ut Friſij, Galli, Britones, ſiue Angli, ab illis incurſio= nem crebram perferrent. Ea fuit iuſta quondam inter fratres Regis fi= lios Regni hæredes, hæreditatis diuiſio: ut altero Regni iura per ter= ras adminiſtrante, alter mari dominaretur, piraticam exercens: iuſto ut arbitrantur militiæ genere. Dum ergò Imperatoris Ludouici filij, fraternis, & plus quàm ciuilibus bellis in ſe arma uerterent: non erat qui Normannis, Daniſq; tum mirificè in mari ſæuientibus, littoraq; uaſtantibus, ferro, flammiſq; occurreret: primùm ſibi Friſiam parere coëgerunt. Quanquàm ſæpè aliâs ab ea gente ſint attentati, tributaq; penderent. Sed non erat hæc tam uiolenta manus contenta ſubiectio= ne, ac tributis: prædam quoq; opulentam exquirebat. Mirum autem, his de rebus Saxonis noſtri ſilentium: qui friuolos Regum amores, & monſtruoſas (ſi non mendoſas) pugnas executus, iſta preſsis labijs prætérijt. Sed non eſt ea culpa uiri diligentiſsimi. quòd per eam æta= tem, ut apparet, nulli Annales ſcriberentur: perturbatisquè omnibus in eis Prouincijs, uix Regum inuicem ſibi ſuccedentium nomina tene antur:

Britannia cur Anglia dicta.

In Saxonẽ.

antur: de Rebus geſtis nihil. Quo minus mirum uideri debet: ſi nō eā quæ intus gererentur memoriæ ſunt mandata, nec potuerit quæ foris. Nec tamen eas res ſilentio præteriſſe debet uideri Saxo, quando Regneri filios ſub patre primùm: deinde poſt eum longè, latéque excurriſſe commemorat in Gallias, Aquitaniam, Britanniam, Scotiam, Orientem quoquè, Ruſsiam, Eſtoniam, Sueciam, Normanniamquè luſtrauiſſe: & uictorijs ſuis impleuiſſe. Quam rem in Dania tetigimus. Ergò Francorum hiſtoriæ illas excurſiones, ac terrarum uaſtationes ubi attingunt, breuiando percurrunt: nulla Principum nomina, nulla gentis diu alia proloquuntur facinora: quàm quòd igni, ferroquè omnia fœdarunt: terrorequè mirabili, omnes terræ habitatores concuſſerint, ut diu nemo inueniretur ex Principibus uiris, qui exercitu armato fideret illis aciem opponere. Tanta erat excurrentium ferocia, tanta ſæuitia. Multis quidèm antea locis & temporibus, in Saxoniam, Friſiamquè factæ ſunt Danorum; Normannorumque excurſiones: adeò etiam, ut tributa Saxonibus, Friſijsquè imperarentur. Nouiſsimè ab Rege etiam Godfrido, qui tempora attigit Caroli Magni.

¶ Normannorum ferocitas & excurſiones deſcribuntur: quos Impp. Rom. plus pactis conditionibus, quàm armis domitos compeſcuerunt. Caput. xl.

CVM autem idem Rex Godfridus in ditione ſua teneret Saxones: audiſſetque, Carolum Franciæ Regem, & deinde Romanorum Imperatorem, in gente Saxonum multa bella peragere: aliquoties magnis uiribus occurrere ei conſtituit. Præſertim Anno poſt Octingenteſimum quarto: quo tempore, multa Saxonum milia, Carolus tranſtulit in Scaniam, reductis Francigenis, qui terrā habitarent: uenit quidèm Rex Godfridus in confinia Saxoniæ: ſed ultra progredi non tentauit. Miſit tamen ad Imperatorem nuncios cùm mandatis, in locum qui dicitur Holdeſten ad ripam Albis. Deinde anno ſexto, qui fuit decimus poſt Octingenteſimum, Imperator Aquiſgrani conſidens, exercitum comparauit in Danos. Audiuit enim, ducentas naues Friſiam ex Normannia (ſic enim uocant Galli omnia Aquilonis Regna) appuliſſe. Sed meliori conſilio, poſitis iuxta Viſurgum caſtris, hoſtes ibi duxit expectandos. Nam ea fuiſſe ferebatur iactantia Rex Danorum: ut gloriaretur: quouis ſe loco IMPERATORI occurſurum. Saxo tamen noſter, congreſſos dicit exercitus: ſed tunc uictorem terrarum orbis populum, terga DANIS oſtendiſſe. Nulla tamen uel loca, uel tempora deſignat; quod factum opor-

tuit. Noſtri uerò Annales, qui utracp deſignant, Imperatorem omni bellico apparatu expectaſſe tradunt hoſtis aduentum. Cùm interea di
Daniæ lib. 4. cap. 2. c. uerſi uenirent nuncij: claſſem Danorum eſſe regreſſam: Regem uel à ſatellite, uel à filio trucidatum. Cui Hemmingus patruelis eius, ſuffectus eſt. Is quocp pacem firmauit cum Ludouico Caroli filio. Interue-
Vide ſuprà cap. 4. nit tamen utriuſquè Regnó Olauus Godfridi filius. Sed quoniam nõ erat Regnum eius diuturnum: nihil præclari ex eo memoratur. Hemmingo quocp nec longum imperante, nepotes ex filiabus Godfridi mutuas uires attriuerũt: & ſuperſtes Regnerus (quod antea diximus) Haraldum competitorem, iam Iutijs regnantem expulit. Isquè Imperatorem Ludouicum acceſsit Moguncıam, ibi baptiſatus: & auxilium reductionis, & prędicatores uerbi diuini in Daniam prómeruit. Cum quo profectus eſt Anſcharius. Inde uerò repulſo denuò Haraldo, exterminata, aut perturbata eſt res Chriſtiana, Anſchario nihilominus intra Regnum manente: qui non aliud, quàm martyrij coronam expectans expectauit. Sed longo debuit in terris martyrio conſummari. Noruagij uerò cum Danis per ea tempora per Ligerim aſcendentes, Turonos ſuccenderunt: per Sequanos Pariſios obſcderunt. Deinde euaſtata Lotharingia, & Friſia ſubacta, Normanni atquè Dani in ſua uictrici conuerſi uiſcera dextra, ciuilibus & domeſticis armis, mutuas uires attriuerunt. Nam Haraldo, quem ſupra diximus, Gutorino filio, aduerſus occupatorem Danici Regni præliante: Noruagiæ atcp Da-
Daniæ lib. 4. cap. 13. niæ uiribus tanta mole concurſum eſt: ut omnes Regij ſanguinis Proceres extincti ſint: ſoluſcp Ericus, quem à conflictu, ætas adhuc paruula detinuit, ſuperſtes remanſerit. In Noruagia autem tanta facta eſt ſce
Noruagiæ diſciſsio. ptri confuſio: ut diſciſsis membratim Regni uiribus: partem ſibi quiſquè (ut fieri ſolet) teneret: & qui in Prouincijs locum non reperit, maria ſibi deſumpſit exercenda. ut quicquid excurſionibus terrarum, & piraticis deprædationibus occuparent, pro ſuo ducerent. Inter quos
Piratæ. nominati ſunt: Horicus, Orduicus, Gotofridus, Rodulphus, & Ignarus: qui diuiſis turmis & nauibus, omnia maria & littora infeſta habuere. Infenſi ubiquè Chriſtianis. quòd Chriſti religio iam primùm ab Haraldo per Anſcharium, deinde per Ericum Regem in Daniam atquè Suetiam penetrauit. Geminam ergò bellandi cauſam prætendebant. Quod nouas ſedes in Gallijs quærerent, & quòd Chriſti fidem infeſtis animis perſequerentur. Ludouicus tamen Germaniæ Rex, Ludouici primi Imperatoris filius, germanus LOTHARII, cùm multas in circumitu ſuo nationes domuiſſet Vuandalorum, ad quos BOHEMI, POLONI, Ruſsiquè pertinent, diuerſis quidẽ nominibus, ſed una lingua, unis moribus gens ſemp una habenda. Nor-

da. Normannos idem Rex pactionibus & fœderibus ita continuit: ut quàmuis uicinis ei Prouincijs uiolenti incûberent, à ſuis tamen portubus, agris, & littoribus abſtinuêre. Ita alternis ſemper donis prudentiſsimus Rex, ferocem gentem, quã armis auertere difficile fuit: bonis conditionibus in fœderum fide ſemper retineret. Nam ferunt: Aquilonis Reges, cùm crebris ab eo muneribus præuenti eſſent: capulotenus auratum gladium cum uagina dono remiſiſſe. Donum Lud. miſſum.

¶ Subnectuntur & aliæ Normannorum excurſiones, de prædationes & depopulationes ex Sigiberto Chronographo. Caput. xli.

ANNVS erat poſt natũ CHRISTVM Octingenteſimus, iuxta ſupputationẽ Sigiberti, cùm Friſia, & omnis Flandria uaſtaretur à Normannis, atq; Danis: Flandrenſes, & uicinarum urbium Pontifices, & Abbates cum Sanctorum reliquijs cõfugerunt in oppidum ſancti Andomari, tum munitiſsimum. Eodem anno inferioris Galliæ (quam Britones incolunt) adeuntes Normanni regionem, ter cum illis manum conſerunt. Demum incolæ ſuperantur. Scoti quoq; à Normannis per annos plurimos effecti tributarij. Nec ulla potuit inſula reſiſtere graſſantibus. Poſt duos autem annos, cùm Normãni Burdegalam (Iudæis prodentibus) caperent: captam, Iudæi proditores. populatamq; incendunt. Scoti ſuper Normannos uenientes, auxilió Dei uictores, eos à finibus ſuis propellunt. Vnde Rex Scotorum ad Carolum Franciæ Regem, pacis & amicitiæ gratia ad Legatos mittit cum muneribus: uiam ſibi petendi, Romam concedi poſcens. Eodem anno Petrotorium Aquitaniæ urbem Normanni populantes incendunt: atq; impunè remeant ad naues. Deinde poſt duos annós Friſiam, & Batauos populantur: & in oppidum Flandriæ Gandauum uenientes, S. Bauonis Monaſterium incenderunt. Deinde Rotinum: & uſq; Belua cum pedeſtri gradu peruenerant. Qua incenſa, cùm redirent: intercepti à Francis, quadam parte profligati ſunt. Inde poſt duos annos, hoc eſt. lij. ducentis quinquaginta nauibus Friſiam adeunt: acceptáq; præda pro libitu & alia abduxerunt. Proximo inde anno menſe Iulio, relicta Scania, Ligerim adeuntes, Nanuentũ, & Monaſteriũ S. Florentij, ac uicina loca populantur. Deinde à Nanuenſib. ſuperiora petẽtes. vi. idus Nouemb. urbẽ Turonicã adeunt, atq; incendũt, cum eccleſia S. Martini: & cæteris adiacentibus locis. Sed quia euidenti certitudine compertum fuerat de illorum aduentu: ad Aureliam ciuitatem corpus S. fuit tranſportatum. Quo etiam anno, inteſtino iure ſe prælio dimicantes, adeò certamine obſtinatiſsimo debacchati ſunt: ut ORICO REGE, & cæteris inter ſe Regibus interfectis,

pene

penè omnis Nobilitas interierit. Tunc Ligeri inſiſtẽtes, denuo ciuitatem Andegauorum incendio concremant. Deinde Burdegalam. Anno poſt tertio Ligerim ingreſsi, relictis nauibus, pedeſtri itinere urbem Pictauorum adire contendunt: ſed occurrentibus Aquitanis, ita profligati ſunt: ut ultra trecentos pauci euaſerint. Eodem anno decimoquarto Kalend. Maij, ciuitatem Aureliam impugnant: prædantur: & impunè reuertuntur. Et medio Auguſto Sequanam ingrediuntur: & uaſtatis, direptisq; ex utraquè parte fluminis ciuitatibus, atq; uillis: locum qui dicitur Foſſa Ginaldi, Sequanæ contiguum, ſtationeq; munitum, deligunt ad hyemandum. Poſt duos uerò annos quinta Calendas Ianuarij, Normanni Lutetiam Pariſiorum inuadunt, atq; incendunt. Baſilicam Sancti Petri, & Sancti Genoueſæ, ac cæteras omnes. Præter domum Sancti Stephani, Vincentij, Germani, Dionyſij eccleſias: pro quibus, ne incenderentur, magna pecuniæ ſumma perſoluta eſt. Ludouicum Abbatem Sancti Dyoniſij capiunt. Inde Saxoniam aggreſsi, inde repelluntur. Ad Scaldem fluuium poſt biennium ingreſsi, loca populantur uicina. At uulgus promiſcuum inter Sequanam & Ligerim, cùm ſe ſacramentis terribilibus coniungerent: aduerſus hoſtes in Sequana conſiſtentes fortiter reſiſtit. Sed quia ineptè eorum ſumpta eſt coniuratio: à potentioribus facilè interficiuntur. Hæc ab annotatione Sigiberti accepta præmiſimus: cuncta reſolutius dicturi.

Lutetia capta.

ALBERTI KRANTZII CHRONOgraphi, Rerum geſtarum per Normannos cum Danis in FRANCIA,

LIBER II.

¶ Normannorum & Danorum in Franciam irruptionem & geſta, deſcripturus Autor: ingreſſum libro parat. Caput Primum.

NORMANNORVM Antiquitates ſuperiore Libro retexuimus: nunc ad præclara, quæ in Gallijs egerunt facinora peruenientes, nouo rectè ordimur principio. Et quanquàm Danorum atquè Normannorum promiſcua ſint hæc negocia (pariter enim ad eam militiam à memoria Regneri Regis, qui utrunq; Regnũ uiuens moderatus eſt: cuius etiam

etiam filij ex utroq; Regno uires comparantes, promiſcuam fecerunt
utriuſq; gentis militiam) ſunt progreſsi: obtinuit tamen Gallorũ con
ſuetudo, ut una omnes uoce Normanni dicantur, qui ab Aquilone Norman-
Gallias petiuerunt. Oĩs aũt illa Borealis natio, prius quàm CHRI-ni qui.
STO crederet, ferociſsimos aluit & emiſit uiros, quibus rapere, la-
trocinari terra mariq; laudi foret. Vt aliquãdo Lacedemonij, in prę-
cipuis uirtutibus furta numerarunt. In his autem Prouincijs Aquilo
nis, crebra fratrum Regũ ea fuit hæreditatis partitio, ut alius terra, ali
us ponto dominaretur. Piraticam enim iuſtam deputabant militiam,
eaq; locupletati, inter ſuos erant honoratiores. Cunq; deeſſent, qui
maria tranſeuntes ſpoliarentur, in proxima uerſi littora, prædas age-
bant in naues. Itaq; diu per multa ſecula cum finitimis luctabantur.
Vuandali fuere, qui tenebant littus Germanicum à Cherſoneſo Cim
brica, uſq; in Prutiam, quibus aſsidua bella ab incurſantibus Danis. Prisla.
Illi quoquè aliquando exaſperati, audebant inferre quæ paterentur,
Daniam incurſationibus fatigantes. Orientem uerſus, Sembos, Eſto
nes, Ruſſos habuere, quotidianã belli materiã, ac uirtutis paleſtram.
Sæpè in occidentem uerſi, Angliã uaſtabant, præcipuè ea parte, quæ
reſpicit Aquilonem in Regione Northumbrorum. Neq; Saxonia,
neq; Friſia immunes fuere, ſed creſcẽte paulatim audacia, auſi ſunt in
Gallias (quæ nunc Francia eſt) arma transferre, ab eo tempore, quo
Lotharius Ludouici pij filius, Caroli Magni nepos, in patrem uerſus
impietatem exercebat, Patre aũt fatis abſumpto, cum fratribus de Re
gni finibus grauiſsimo bello implicaretur. Nam laborantibus in Re-
gni meditullio Principibus, maritima Francię erant iniurijs expoſita
incurſantium piratarũ. Ex illo quidèm tempore, cùm multis uicibus
Danica claſsis in prædam abiret, poſtea quàm Galliæ guſtauit dulce
dinẽ, facilè Saxoniæ prædas omiſit. Quòd ibi duriora exciperet uer- *
bera, & minores inde prædas abduceret. Francia enim ubertate gle- *
bæ, maiora præmia præferebat, & molliorem ad arma populum pro
ferre uidebatur.

¶ Galliam Haddingus Normannorum Dux, feroci tyran
nide infeſtans deprædatur. Italiam tum claſſe
inſtructa petit. Caput. ij.

INTER alios uerò, qui claſsis Præfecti poſt Rori- Haddingus
cum Regem nauigabant, Haddingus quidã Regio ſan Normanno
guine, ſed feroci animo uir, natus ad arma, fortem exercitũ Dux for- rum Dux,
tis in Galliam exponebat, prædabundus incedens quocunquè ſe ferox.
uerteret. Eccleſiarum incendia, matronarum ſtupra, puellarum ra-
ptus, uirorum neces ſine numero peregit. Diſplicuit illi præda,

quam

quam non ſanguis commendabat. Longũ fuerit recenſere: quæ Monaſteria ſubuerſa: quot trucidati Monachi: quot Virgines Chriſto ſacræ, conculcatę. Captiui pertrahũtur in naues. Stipatur præda nauis capaciſsima. Ex una raptim Prouincia, in aliã deportatur. Fugiũt, caſtra quocunquè applicant. Sæuiſsima hominum crudelitas, tantum iniecit terroris regnicolis: ut diu nemo inueniretur, qui exercitum opponeret graſſabundis. Iam plenus erat Haddingus ſpolijs, quæ contraxit ex Gallijs. Maiora interim animo concœpit. Italiam enim incuſtoditam, uel audierat, uel pręſumebat: in qua contribules ſui Longobardi, & ante eos Goti, gens uicina, diu dominabatur. Dignam eſſe Prouinciã ratus, in qua ſubigenda omnis labor exanclaretur: Immortale ſibi nomen futurum, ſi ipſam Romam mundi caput, caperet: unde totum nomen uendicarent, qui in Francia & Germania Romani Imperatores dicerentur. Igitur inſtructa claſſe, petebat Italiam. Siue magno illo circumitu omnem Hiſpaniam circumuectus, per mediterraneum mare, à columnis Herculis ingreſſus Tyrrhenũ intrauerat, Siue terreſtri itinere per Gallias in Rhodanũ prouectus, inde inuentis undecunq; nauibus (rem enim in incerto reliquit Antiquitas) Italiam contigerit. Lunam ciuitatem primã habere cœpit in conſpectu. Florebat autem ea tempeſtate in Ligurũ Prouincia ad mare. Eamq; arbitratus Romam: quòd non mediocris inter urbes Italiæ tum Luna eſſet: magnitudine nominis ſtupefactus, dolo magis, quàm ui agẽdum arbitratus eſt.

¶ Haddingi ſolers Legatio ad Lunenſes miſſa, plena dolo. Caput. iij.

ANNVS erat à Chriſti exortu tẽporali, poſt Octingẽteſimũ quinquageſimus ſeptimus, cùm (ut ait Sigibertus) Normanni inter Hiſpaniam & Aphricã nauigantes, ingrediuntur Rhodanum, depopulatisq; ciuitatibus ac monaſterijs, in Inſulam quę Camaria dicitur peruenerũt. Hanc ego interpretor eſſe nauigationem, quam deſcribimus. Abſoluit enim hic teſtis, Cap. prox. quod ſupra in quęſtione reliquimus, eos in Italiam tranſeuntes, inter Hiſpaniam & Aphricã, hoc eſt, per Mediterraneũ nauigaſſe. Quamuis & hoc non incongruè poſsit accipi, Normannos per Galliam, pedeſtri itinere mouentes, in Rhodano reperiſſe naues, quibus conſcenſis, ex hoc fluuio Liguſticũ mare petentes, Lunam ciuitatem Italiæ primam habuerint in conſpectu. Igitur cùm Romam ſe uidere putaret Haddingus, delegit uiros linguæ gnaros, quos in urbem ad loci Præſides miſit Oratores. Illi uiam emenſi, ad Epiſcopum loci, Comitemq; Prouinciæ perueniunt, Mandataq; exponentes, pacem præfantur,

fantur, ac amicis ſalutem. Venimus inquiunt, Dania ſorte pulſi. quòd terra multitudinem hominum non caperet. Maria multa tranſeuntes, Franciam primā ingredimur pacifici: Indeq; eiecti armis, errauimus. Tempeſtatibus acti, incognitam nobis regionem ueſtrā appulimus. Nihil à uobis, niſi hoſpitalem terram depoſcimus. Sunt nobis æra nō pauca, commeatibus comparandis. A mari terris expoſitos, paulum reſpirare phas ſit. Senior noſter, quē Principis loco colimus, iam ætate feſſus, ac uiribus defectus, maris tædio fractus: ſacris initiari, ſacrum Baptiſmatis fontem depoſcit. Qua de re in Francia manens intellexit: de mundo iam tranſiturus. Si quid in hac terra pium eſt, miſereſcite. Plura dicturis, Pontifex interloquitur. Non eſt noſtræ inquit Religionis, quemquàm pietatis lauacro prohibere: aut diu prçcantem ſuſpendere. Inuitamus diſsimulantes: ſuademus reluctantibus. Si ea res cordi uobis eſt, Principem ueſtrū producite. Tellus hoſpitalis ſit uobis. Commercia rerum omnium pacificis non negamus. Præproperum ſermonem elicuit: & gentis formidata ſæuitia, & pietatis officiū, quod præferebant, implorantes. Facilè enim fuit, præcantibus permittere, quod ui poterant extorquere repulſi.

¶ Haddingus ſimulatè baptiſatur, uti decrepitus ſe mortuum ſingit: exequijs celebrandis, tomba exurgit: urbem deprædatus, incenſamq; in Franciam redit. Caput. iiij.

AGITVR magno apparatu Lauacrum in Eccleſia prçparatur. Circumſtant Primarij urbis uiri, & fœminæ. Spectaculū gerebatur: cernere uirum Barbaræ nationis Principem, ad ſacra Chriſti properantem. Vbi cuncta ex ſententia conſtiterant: prodibat auro fultus & oſtro Princeps Haddingus, baculo innixus, uix debilem (ut ſimulabat) greſſum trahens. Magnus ordo præibat iuuenum honeſta facie ac ueſte. Maior uallabat circulus propinquorū militum, & Præfectorum. Ventum eſt ad Baptiſterij locum. Ibi ſolenni ritu ſacris initiatus, lauacrum corpore, non corde perſenſit. Quippe dolum uerſabat in animo. Iam ſpeculatus Vrbem: pacificus uti uenerat, redibat in naues, inter manus deportatus famulorum. Proxima luce fama egreditur: morte functū Principem. Simulatur luctus in toto exercitu grauis. Rumor diffunditur per urbem: bene cum illo actū. cùm lotus ſacro Baptiſmatis fonte, purus euolauerit ad æthera. Procedunt pullati ex Primoribus: locum poſcunt ſepulturæ inſigni parte templi. Non mediocria feciſſe Legata narratur Eccleſijs: Arma, & Cornupedem, cum auro plurimo, & gemmis. Non difficulter impetrant. Parantur in Vrbe Regio more funeralia. Tota ad exequias concurrit turba ciui

tatis. Feretro armatus imponitur. Omnis exercitus in armis Principē ſuum ad tumulum conſequitur. Pietatis ſunt uiſa obſequia: & ne ciuitas terreatur, illum ſe ritum in gente ſua Principis tumulandi mentiuntur. Nemo dolum ſuſpicatur in luctu. Ea facies erat omnium: ut nihil minus, quàm inſidias cogitare uiderentur. Procedit funus. Omnis in officio pietatis ciuitas fuit. Mœſtus in armis ſequitur exercitus. Pontifex ſacris indutus, diuinum peragere parabat officium. Ad exequiarū cultum omnes reſpexere. Feretrū deponitur auro fulgens. Operimentum detrahitur. Armatus exurgit Haddingus: dat Signum militibus. Primus ipſe gladio ferit aſtantes. Ibi luctus ſimulatus ab exercitu, in uerum Vrbis luctum conuertitur. Sternuntur paſsim ſacra cum profanis. Antiſtes loci corruit. Viri, fœminę, ſenes, pueri, clerus, laici ſine diſcrimine proteruntur. Rapiuntur uaſa ſacra, ueſtes pręcioſæ, & quicquid uſquàm uel in templis, uel in ædibus pręcio erat abducitur. Captiui in naues, puellæ, matronæ, cum præda deferuntur. Exuſta ciuitas, & in perniciem data, luebat pœnam facilis credulitatis. Haddingus præda onuſtus, regreditur in Franciam. Romam diu ſibi uiſus eſt protriuiſſe: donec errore cognito, demitteret animos. Itaqꝫ in Franciā rediens: inito cum Rege Francorum pacto (Carolus Caluus hic erat) Carnotum, cum uicinis agris accæpit habitandum: ut in reliquū Regi militaret, Chriſtianis ſacris initiatus. Bior autem, quā hactenus puerum Regem circumduxit: cum præda in patriam reuerſurus abibat. Sed magna ſuorum parte amiſſa naufragio: eiectus conceſsit in Friſiam: ibiqꝫ deceſsit. Haddingus autem permiſsis locis habitans, ibi pacatus perdurauit uſquè in tempora Rollonis. Qui poſt ueniens, omnē Neuſtriam de ſuo, ac ſuorum nomine, Normandiā appellauit. Quod ſuo loco & ordine commemorabimus.

¶ Dani & Noruegi licet præda Gallica ineſcati eſſent, hac tamen non ſatiati, multas alias & urbes & Regiones, uagabundi depopulantur. Caput. v.

EX HAC die poſteaquàm guſtata Galliarum dulcedine, ſedes ibi cœpiſſent habere Normanni: nunquàm deſtiterunt alij atqꝫ alij Duces, collectis ex Dania, Noruagiaqꝫ militibus, Franciam infeſtare. Monaſterium S. Vualarici, & Sanorabicum Ambianorum ciuitatem, circa annum .lxij. poſt octingenteſimum (ut Sigibertus commemorat) aliaquè uicina loca rapinis & incendijs fœdarunt. Sunt autem hæ regiones Picardiæ, inter Flandriam, Pariſiumquè ad maris litora. Deinde inſulam Rheni Batauiam, quæ nunc Selandia dicitur, ſimili feruore inuadunt. Nouiomum noctu ingreſsi, Innuonem Epiſcopum loci, cum alijs Nobilibus, tàm clericis quàm laicis capiunt: &

Batauia, Selandia.

uaſtata

uaſtata ciuitate,ſecum abducunt:atq; in itinere interficiunt. Tertio de hinc anno,qui fuit.lxv.poſt Octingentos,Normanni in Suma fluuio commanentes:receptis obſidibus ab uicina gente,ut in fide permaneant:ad Anglos Saxones in Angliam nauigant. A quibus repulſi, quo quouerſum fluctuant. Ad Rhodanum uſquè peruenere: & ad Valentiam ciuitatem,quæ eſt in mediterraneo ad Hiſpaniã, prædando perducuntur. Qua urbe in prædam diſtracta,in Inſulam in Rhodano, quam ſuæ manſioni firmauerant,reuertuntur. Inde etiam Italiam repetunt:& Piſas ciuitatem,aliasq; capiunt,& deuaſtant. Año qui proximus erat,ad Luteciam Pariſiorum reuertuntur:et Eccleſiam Sancti Vincentij,ac Germani incendio conſumunt. Negociatoresq; per Sequanam fugientes,inſequuntur:& capiunt. Alij quoq; Normannorum Taruanenſium pagum adeunt:& deuaſtant: cùm ex Anglia reuerterentur.Deinde Duce Vuelando, ducentis nauibus Sequanam inuadunt:& caſtellum in inſula quæ Oſcellus dicitur, obſident. Sed quinq; milibus librarum argenti accæptis,ſe redimunt. Hanc illis pecuniam Carolus Caluus Imperator Romani populi, de Regno Franciæ perſolui procurauit. Multis deinde uicibus ac locis populatione intentata proficiunt. Anno poſt tertio Coloniã Agrippinam in prædam diripiunt. Dorſtadium per Albim Friſonum confugiunt: uaſtantquè. Ad caſtellum Vorneſium prædabundi perueniunt: onuſta præda reuertuntur. Poſt duos inde annos,in Ligerim fluuium aſcenderunt:Monaſterium Floriacenſe deuaſtant. Aureliani urbem, cum Eccleſijs incendunt. Eccleſiam tamen S. Crucis, multum inſtantibus flammæ Normannis,incendere nõ poterant. Ad Pictauim ciuitatem eo tempore prædabundi perueniunt: & ingruente iam hyeme, Inſulam,quam ſtationi ſuæ firmauerant,ibi hyèmaturi repetunt.

Valentia prædatur.

Colonia prædatur.

¶ Carolus Franciæ Rex,indicta per regnum exactione, Normannos(licet fruſtra)ære placat. Caput.vi.

CAROLVS Francorum Rex,cognomento Caluus: qui poſtea ad Romanũ peruenit Imperiũ. Anno. lxix. poſt Octingentos:cùm Normanni Regno eius intolerabiles imminerent:nec armis repelli poſſent: Auro, quàm Armis decertare maluit. Quatuor enim milia auri talenta depactus eſt: ut incendijs,prædis,& cædibus abſtinerent. Et indicta Collatione per Regnũ ſuum,ad exoluendum tributum:de quoquè manſo Ingenui denarios ſex,de ſeruili tres,de accolis unus, de duobus hoſpitio receptis unus: & decima de mercibus negociatorũ: ſed de Presbyteris quoq; ſecundum uires cuiuſq; patrimonij uectigal exigitur. Inde uerò de ſingulis Manſis,tàm ingenui,quàm ſeruili,denarius unus. Et cùm nec ſic ſum-

Anno Chriſti. 869.

Exactionis modus.

ma impleretur:geminatis inſuper uiribus hæc penſa perſoluũtur. Regni quoq; Primores ad Collectam uocantur, ad facultatum ſuarũ pondus:ut æs conficiatur Normannus numerandum. In argento, auro, uino conſtituta erat portio. Pręterea & mancipia à Normannis capta, quæ poſt initum pactum profugerant:aut reddita, aut eorum æſtimatione ſunt redempta. Et ſi quis ex Normannis cæſus prætenderetur: magno ære luebatur. Is tum metus erat huius in Gallijs nationis. Eodem Anno, menſe Iulio, Normanni mare ingrediuntur:& pars quædam uſq; in Italiam nauigauit. Quidam uerò commixti Britonibus circiter quadringenti, de Ligeri equites progreſsi. Cenomannis urbe potiuntur:qua in prædam diſtracta, cùm onuſti inde reuerterentur: obuium habuêre cuneum Gallicanorum militum:quorum Ductores Robertus, Raginulſus, Godfridus, atq; Henricus Comites. Sed ea tũ, quæ ſemper aliâs Gallorum uis erat, cæſi plæriq;: alij ad mortem uulnerati:omnes uicti ſunt & diſsipati. Proximo deinde anno, Hugo Abbas, cui cognomen dederat præſumptio: quòd ſe Monaſteriorũ Præſidem diceret:& Ganfridus, cum Tranſequanis, ſe Normannis obiecere in Ligeri: & collata manu, paucos inde peremerunt. Captus ibi Monachus apoſtata:qui ſe Normañis coniunxit, illos crudelitate exuperans, capite plexus eſt. Sed Normanni nihil minus digraſſati:incolis terræ pacem uendiderunt, auro, argento, ueſte, uino, pane in pręcium receptis. Miſera Francia:quæ uiros tum fortes non haberet.

Cenomannis prædat.

Abbas capite plectit.

¶ Andegauenſem urbem Normaños inhabitantes Rex Carolus ui obſeſſos, conditionibus abegit. Germaniam inuadentes, à Ludouico Rege cæduntur. Tum Saxoniam deuaſtant.

Caput. vij.

ANDEGAVENSEM per hæc tempora urbem Normanni habitandam cœpere. Iam enim quieſcendum ſibi putauerunt. Sed Carolus Franciæ Rex Caluus cognomento, iuncto ſibi Salome Britonum Rege, uallabant hoſtes obſidione duriſsima. Eas conditiones tum ſunt accipere cõacti quas Carolus præſcripſit. Nam datis obſidibus, abierunt: relicta ciuitate libera. Hoc autem abeuntes à Rege poſcunt, Liceat Inſulam proximam ad paucos dies incolere, ibique commeatu iuuari. Interim qui inter illos fuere Chriſtiani, poſsint ad Regem reuerti. Qui uerò Paganiſmo relicto, fidem Chriſti uellent profiteri, eos quoq; non reſpuendos. Cæteri quibus induratum eſſet cor, ſuas ſedes nulla interpoſita mora repeterent. Interim uerò cùm litora quoque Germaniæ tentanda putarent, à Regno Ludouici Germaniæ Regis tributa poſcentes, ab exercitu eius pulſi cędunt, nihil præ-

ter uulnera

ter uulnera & neces in lucro portantes. Illo autem iam ſubtracto (obierat enim. lxxvi. poſt Octingentos) effera barbaries laxis regnabat habenis. Nam ille Normannos gentem ferociſsimam, fœderibus ac bellis compreſſos, eo modo continuit: ut cùm Franciam totam uaſtauerint, Regnum eius uel minimo læſerint. Morte autem abſumpto Rege, magnis uiribus Albi flumine tranſmiſſo, Saxoniam petiuerunt: & crudeliter uaſtauerunt. Bruno Dux Saxoniæ cæſus, cum alijs duodecim Comitibus. Tiadericus, et Marquardus Epiſcopi obtrũcati. Quã rem quia in Saxonia, et Metropoli ſumus executi: hoc tantùm loco attigiſſe ſaltem ſatis ſit. Sed hoc ſilentio tranſire non poſſumus, quòd ex hoc loco imperitis nata eſt fabula, quam magnis & inflatis buccis circumlatant. Cæſum, coronatumq́ martyrio Papam Benedictum, & cũ eo Epiſcopos, Duces, & Comites: & ex eo loco cædis, tranſuectas in Ebbeſtorp cæſorum reliquias. Vbi paucis in uerbis, multa ſunt mendacia. Non enim cæſus Hamburgen. Papa, ſed in pace quieuit antipapa. Nec cum eo Duces, Comites, & Epiſcopi perierunt. Venit enim miſſus in exiliũ. Sed Dux cum Comitibus & Epiſcopis in Ebbeſtorp Normannis conflictatus, pro Chriſto cæſus eſt. ut non illuc aduectæ reliquiæ, ſed in loco cædis tumulatæ agnoſcantur. Sed hæc quia pleni us in ſuis locis diximus, hic tantum tenuiter attingimus.

Ludouici mors.

Saxonia de uaſtatur.

Saxoniæ li. 2. cap. 31.

¶ Debacchantes paſsim Normannos, Friſij ad decem milia, & ſuprà trucidant. Caput. viij.

QVO etiam tempore Friſia populata eſt. Traiectum ciuitas exciſa. S. Rabodus urbis Epiſcopus cedens perſecutioni, Dauentriæ ſedem conſtituit. Ibiq́ moratus, anathematis gladio Paganos ultus eſt. Tunc Piratæ Coloniam, & Treueros incenderunt. Aquiſgrani palatium, ſtabulum equis ſuis fecerunt. Moguncia uerò propter metum Barbarorũ, inſtaurari cœpit. Quid multa? Vrbes cum ciuibus ipſis, totóq́ grege habitantium obruti ſunt: Eccleſiæ illuſtres cum fidelibus incenſæ. Ludouicus aũt Imperator eius nominis Secundus, Lotharij filius, cũ Normannis feliciter pugnauit. Interea Rembertus Hamburgen. Archiepiſcopus, ad redemptionem captiuorum: cunctis quæ habebat expenſis (cũ multos apud Paganos adhuc miſerabiliter detentos cerneret) Altaris etiam uaſa non dubitauit impendere: dicens, melius fore, Domino animas, quàm aurũ ſeruare. Quo tempore Normanni diuino nimirũ iudicio, ad quendam Friſiæ pagũ perueniunt: qui in remotis, ac mari magno uicinis locis ſitus eſt, quem igni, ferróq́ ſubuertere cõniſi ſunt. Erat tum illic Epiſcopus Rimbertus: cuius exhortationibus & doctrina confortati Friſij, hoſtibus congrediuntur: & proſtrauerunt ex eis plus quàm decem milia:

Ludouicus Imp. II.

Pietas Chriſtiana.

10000 Normannorũ cæſi

multo etiam pluribus, dum fugæ præſidium quærerent. in tranſitu
uadorum enecatis. Normãni plagam, quam in Friſia acceperant, in
totum Imperium ulturi: cum Regibus Sigfrido, & Godfrido, per
Rhenum & Moſam, et Scaldam fluuios Galliam inuadentes, miſera-
bili cęde Chriſtianos obtruncarunt. Ipſumq; Regem Carolum, bello
petentes, ludibrio penè habuerunt. In Angliam quoq; unum ex ſuis
miſêre Haldanum. Qui dum ab Anglis cęſus eſſet: ſurrogatur Gun-
dredus. Is autem Nordiumbriam expugnauit. Atq; ex illo tempore
Friſia, & Anglia in ditione Danorum fuiſſe feruntur.

¶ Cæduntur à Franciæ Regibus 90000 Normanno-
rum. Godfridus eorum Rex Baptiſatus, fidem non
ſeruat. Caput. ix.

CVM Ludouici Balbi Francorum Regis impuberes fi-
lij Regnum tenerent, circa Annum Chriſti. lxxx. poſt
octingentos. Normanni ad flumen Ligerim infeſtis incurſionibus
graſſantes, prædas agere, ad Reges fratres deferuntur querimoniæ.
Qui magna milium contracta multitudine, in hoſtem prodeuntes:
9000. Normãni cadũt. Normannos notabili ſtrage afficiunt: nouem milibus occiſis: quam
pluribus etiam in Viennæ fluuio demerſis. Paruo autem poſt tempo-
re, dum Viennam obſidet Ludouicus Rex, per nuncios certior fa-
ctus de Normannorum incurſione: Carolo Lotharij filio ad obſidio-
nem relicto, aduerſus Normannos ſe conuertit. Gens enim barbara,
& Chriſtianam adhuc gratiam exoſa fuit. Igitur commiſſo accerrimè
pręlio: Ludouicus Normannos in fugam uertit, multis occiſis. Re-
uertente autem ab hoſte uictore exercitu: tum effuſa fuga Franci diſſi-
pati ſunt, ut uictis ſimiles uiderentur. Reuocato autem ex fuga milite,
Ludouicus iterum in Normannos bellum inſtaurans: cùm diſſipato
milite, raros corporis ſui cuſtodes circum ſe haberet: uenit Compen-
dium. Inſurgentibus iterum Normannis, & per Ligeris ripas præ-
das agentibus: Theoderico uiro militari, copias attribuit, qui Nor-
mannos pręlio adoriretur. Ipſe non multo poſt Turonum profectus,
Ludouici mors. Britonum non paruam manum ad id bellum mittit. Morte autẽ ſub-
lato Ludouico: Carolus Rex ſuſcęptum in Normannos bellum pro
ſequitur. Quo tempore Normanni in Campaniam uſq; Galliarum
irruperunt: multis Vrbibus, Templiſq; direptis, atq; incenſis. Altera
interim ferociſſimæ gentis manus, Duce Aſtango, Ligeri traiecto, ad
Maternam conſedit: in quam Carolus duxit expeditionem. Sed ani-
mo propè contabuit: cùm hoſtem haberet in proſpectu. Qua de re
Godfridus baptiſatur. fœdus. pacem'q; inijt cum gente: ſi modo Godfridus eius gentis Prin-
ceps, Chriſti fidem profiteretur. Conditione nõ reiecta; Godfridus ſi-
mul cum

mul cũ Babtiſmate,ſpiritalis regenerationis,Friſiam omnẽ à Rege do no accepit: donatus inſuper magnis muneribus. Vbi Friſiam incole re caſtris per miſſus eſt,in perniciem Regni:nō longè poſt xl. milibus armatorũ inſtructus,Pariſium circumuallat. At uiriliter agentibus op pidanis,Ganſelmo quoq; Antiſtite, & Eudone Comite (qui Regnũ poſtea adminiſtrauit) adueniente: cùm obſidio hoſti nō procederet, eã ſoluens,Laudunũ urbem in edito colle poſitam inuadit. Inde agrũ Nouiomenſem,atq; Sueſſionenſem populati, Remos Normãni ado riũtur.Quib. rebus indignatus Rex Carolus:aduerſus illos ex Vuor macia,ubi Conuentũ habebat, iterũ inſurgit, et egregio niſu prçliat. Sternit,occidit,fugatq;. Sed tamẽ neq; ſic auertere potuit digraſſantes

¶ Cædes,incendia,ſtrages,& depopulationes Normannorum,per Franciam paſſim.Moſam Germaniæ uſq; narrantur. Caput x.

HÆc ſuntilla turbulẽtiſſima Franciç Regni tempora: qbus (ut ait Sigibertus) Normanni,iunctis ſibi Danis, Franciam,et Lotharingiam peruagantes,Ambianin, Attrebatũ,Cor beiam,Cameracum,Tarueñam,fines Morinorũ,Menapiorum,Bra bantinorum, omnemq; circa Scaldim fluuium terram, Monaſteria Sanctorũ Vualarici,Richarij ferro & igne fœdant.Inde Vualam flu uiũ ingreſſi,totam Batauiam,palatium etiam Neomagi incenderunt. Quo tempore Godfridus et Sigifridus Reges Normannorum, cum inæſtimabili multitudine iuxta Moſam in locò Haſban conſidentes, Leodium,Traiectũ,Tungrós,Coloniam,Agrippinam,Bunnam, cũ adiacentibus caſtellis exurunt.Aquiſgrani in palatio equos ſtabulantes, oppidum & palatiũ incendunt. Prçterea monaſterium Vualmũ darium.Sacri ordinis in utroq; ſexu miniſtri ubi poterant latuère, & Sanctorũ reliquias locis tutioribus abdebant.Vrbẽ Treuerim quoq; incendunt.Et Metim uſq; pertendunt,ibiq; conſerio prçlio,Chriſtianos uincũt.In quo Vualo Metenſiũ prçſul cæſus eſt. Añus erat lxxxi. poſt Octingẽtos,cùm Ludouicus, Ludouici Germaniç Regis filius, Caroli Imperatoris,& Carolomanni Regis frater,cõtra Normannos (qui Corbeiæ Monaſteriũ, & Ambianin ciuitatẽ,aliaq; S. loca occupauerant) obuiã profectus eſt:caſtello firmato apud Cõpendiũ,Natiuitatem Domini,& S.Paſca celebrauit.Quo temporeGandaui,Chri ſti hoſtes hyemarũt.Deinde Tornacum ciuitatẽ,& omnia Monaſteria ſupra Scaldim fluuiũ ferro et igne ſubuerterunt: interfectis accolis terrç,aut captiuatis.Deinde ſedẽ ſibi mutauerũt:et Coceriacũ caſtrũ ſi bi ad hyemandũ firmãt.Inde Menapios,et quoſq; obuios ad internecionẽ delent:omnẽq; terrã incendio deformant. Quo etiam tempore

ante Sithim Monaſteriũ ingreſsi cum infinita multitudine: ipſum op
pidum cum Eccleſijs cremauerunt. Excępta S. Otmari Eccleſia: quæ
Dei prouidentia erat communita. At Normanni interfectis omnibus
quos inuenire poterant: omnem terram uſq; Sumam peruagati ſunt:
& capta præda hominum & pecudum infinita multitudine, abierũt.
Inde Cameracũ ingreſsi, incendijs & cæde ciuitatẽ deformant: & onu
ſti præda, ad ſua caſtra reuertuntur. Inde circa Purificationem iterum
mouentes, per Teruannam iter capiunt: & uſq; Centula, Monaſteriũ
S. Richarij, & S. Vualrici, ac omnia loca circa mare, Monaſteria, et ui
cos (quæ hodiè Picardia eſt) ſubuertunt. Inde Ambianin ciuitatem,
atq; Corbeiam peruagantes, multis onuſti prædis, ſine impedimento
ad ſua repedauêre caſtra. Poſtea autem menſe Februario, Atrebatũ
inuadũt: & obuios omnes perdunt. Interim Ludouicus Rex graui do
lore angebat. Conuocat exercitũ: præparatq; ſe ad præliũ. Normañi
uerò menſe Iulio, nouis copijs fluuiũ Sumam tranſierũt: & omnia ua
ſtantes, uſq; ad Beluagorũ ciuitatem perueniunt. Quibus Rex obui-
us, prælium inijt. Normanni terga uertunt. Quos Rex inſecutus, glo-
rioſiſsimè de illis triumphauit. Illi uerò per Gandauum redeuntes, re-
paratis nauibus, terra mariq; iter facientes, Moſam ſunt ingreſsi, & in
Haſloi ſedem firmant, ad hyemandum, caſtris firmiter communitis.

¶ Inito bis fœdere, numerato item ære magno, Norman-
ni fidem frangunt, crudeliſsimè Chriſtianos debac-
chantes. Carolomannus uenabulo læſus, ui-
tam ſoluit. Caput. xi.

IMPERATOR Carolus eius nominis Tertius, fili-
us Ludouici Germanorũ Regis, exercitum congregauit: et Norman-
nos in Haſlai obſedit. Godfridus gentis Rex ad Imperatorẽ exit: in-
terpoſita publica fide. Pactusq;, Friſiam, quam olim Roricus tenuit:
ac Giſlam filiam Lotharij quondã Regis: & ipſe baptiſatus, & ab Im-
peratore de fonte ſacro leuatus eſt. Sigefrido quoq; munerato, eos à
ſuo fecit abire Regno. Qui mox Franciam repetentes, à Caroloman-
no Francorum Rege, cùm per Terracinam iter agerent: Iſam tranſeun
tes, in Analle comprenſi, commiſſo prælio ſunt uicti. Cęcideruntq; ex
illis uiri mille. At nihil eos pugna hæc perdomuit. Nam ad naues con
uerſi: omne Regnum ferro & igne uaſtant: & Eccleſijs, incolisq; terrę
deletis, Verimandis perueniunt. Vbi Eccleſiam S. Quintini incende-
rũt: & Eccleſiam S. Marię in Attrebato ciuitate. Et Octobrio menſe fi
niente, Lanetum equites, peditesq; cum multo ueniũt apparatu belli-
co. Naues quoq; è mari Sumam fluuiũ ingreſſæ, Regem, cunctumq;
exercitũ eius fugere compulerunt: atq; Hiſam fluuiũ tranſire fecerũt.

Ciuitatem

Ciuitatem Ambianin captam, ſibi ad hyemandum firmauerunt. Fran
ci uidentes, Normañorum res in omnibus proſperari: quendam uirũ
prudentem, cui Chriſtiano nomen erat. mittũt ad illos Oratorem: qui Orator
cum illis de Regni redemptione cautè ageret. Venit Beluagum: & in- Francorũ.
de Ambianin profectus, ad agendũ iniunctum mandatum. Norman
ni interim non ceſſant cædere populum Chriſtianum: atq; Eccleſias,
deſtructis uillis, ſubruere. Per omnes enim uicos iactabant inſepulta
Chriſtianorum corpora, promiſcuè cleri ac populi, iuuenũ, uirginũ, Impietas
puerorũ lactentium. Non erat uia, aut locus, quo non ſpargerentur oc merè crude-
ciſorum cadauera. Tribulatio grauis, & ſine exemplo calamitas infini lis.
ta. Interim Franciæ Primores inito conſilio: Danici generis uirũ Chri
ſtianum, Regiq; fidelem, nepotem Rorici Dani, mittunt ad Norman-
nos: ut tributum accipientes, Regno abirent. Illi ad ſummam. xij. mi-
lia argenti talenta pacti, abituros ſe pollicentur. Et datis inuicem obſi-
dibus, aliquandiu pacati conſederũt. Deinde trans Scaldim ire cœpe-
runt. Ibiq; direptis & incenſis omnibus: urbes, oppida, caſtella, Mona
ſteria, Eccleſias pari calamitate afflixerunt. Poſt ſanctum igitur Paſca
Franci incipiunt æra promiſſa perſoluere. Spoliantur Eccleſiæ, & ec- 12. milia ta-
cleſiaſtica mancipia. Tandem conſtituto ære iam perſoluto, menſe O- lentorũ ar-
ctobri finiente, adunantur Franci: ut etiam ſi fidem promiſſam uiola- genti tribu-
rent, armis contrairent. Illi uerò ſua caſtra incendunt. Rex cum expe- unt Franci.
dito agmine, tranſito Hiſa flumine, lento eos gradu inſequitur. Nor-
manni iter agentes, Bononiam ueniunt. Vrbs eſt ad mare Britannicũ:
ſita in ea quæ nunc eſt Picardia. Inde pars mare iniit: & pars altera Lo
nanium, in Regno quondam Lotharij, caſtra ad hyemandũ firmant.
Carolomannus deinde Rex, cùm in ſylua Baſin uenatui indulgeret:
aprumq; acrius inſectaretur: quidam è ſuis Bartholdus nomine, cùm
illi auxiliator aſtaret, caſu Regem uenabulo in tibia uulnerauit. Quo
accepto uulnere, ſeptem duntaxat diebus ſuperuixit: atq; eodem in lo
co defunctus eſt, Anno ætatis ſuæ. xviij. Sepultus in Eccleſia Sancti
Dionyſij martiris.

¶ Pariſium Normanni ui obtinent. Caput. xij.

IMPERATOR Carolus, Carolomanno fratre mortuo,
uenit Pontionum. Ibiq; occurrentes Franci, eum Regem ſu-
um agnouerunt. Et inde rediit in terram ſuam. Tunc Nor-
manni abſente Rege, ſæuire iterum cœperunt: arbitrati, Rege defun-
cto pacta finita. Franci opportunis locis firmarunt præſidia: ut à mari
ingreſſum illis interdicant. Arcem ædificant ad fluuium Hiſam, in lo-
co qui dicitur ad Pontem Hiſæ: quam Aletranno Præfecto mandant
cuſtodiendam. Normanni uerò menſe Nouembri Hiſam ingreſsi,

Arcem

Arcem obſidione cingunt. Qui tutari uoluere, diffidentes, pacem poſtulant: pacti abire ſine armis. Datis inuicem obſidibus: Aletrannus cum ſuis uenit Beluacum. Normanni Arcem incenderunt, diripientes quæ inerant. Hac peracta uictoria, Pariſiũ petunt: turrimq; aggreſſi ualdè oppugnant. At Chriſtiani uiriliter eam tuẽtur. Continuataq; eſt oppugnatio à mane in ueſperam: noxq; diremit prælium. Atq; ita Normanni ea nocte regreſsi ſunt ad naues. Sequenti luce iterum oppugnatio cœpta eſt in eadem. Fit rurſum concertatio ad ſolis uſq; occubitum. Normanni multis ſuorum amiſsis, ad naues redeunt: indeq; ſibi firmant præſidium aduerſus ciuitatem: eamq; obſidionem trahere contendunt: opportunis locis armatos collocantes. Deinde turrim ciuitatis iterum adgreſsi, ignem portæ admouent. Qui intùs erant, igni dominanti reſiſtere non ualentes, capiuntur: atq; in opprobrium Chriſtianorum, uarijs pœnis afficiuntur: inde in fluuium perturbantur. Euertunt turrim: urbem atrocius oppugnant. Ganſelmus Epiſcopus, dum populum ſibi commiſſum pro uiribus tueri contendit: crebrò cum Normannorum Rege Sigefrido inito colloquio, familiaritatem quandam ad illum conferere uidebatur: ut urbem obſidione liberaret inſtitit. Perfeciſſetq;: niſi diem interea clauſiſſet extremum. Quo defuncto, ingrauatur oppugnatio. Imperator ubi audiuit: expedito agmine contendit Pariſium. At nihil profecit. Illius enim auxilio fruſtrato, Normanni atrocius ſæuientes, & ciuitatem, & arbitriũ redemptionis in ſua cœperunt habere poteſtate: Quodq; illi præfinierunt, ciues implere cogebantur. Sic rebus ab Imperatore non melioratis, ille quidèm in ſua reuertitur. Sigefridus autem Normannorum Rex, ciuitate iam relicta in ſua poteſtate: Hiſam fluuium ingreſſus, terra ac flumine iter facit poſt eũ, omnia igni, ferroq; conſumens. Quod cùm Imperator cognouiſſet: feſtinè redijt in terram ſuam. Sigefridus autem ubiq; graſſatus: famoſiſsimam illam S. Medardi Eccleſiam igne cõcremauit, & Regia inibi palatia: interfectis, ac captis terrę accolis. Normanni uerò, qui per Sequanam aſcenderant à Pariſio, cum omni exercitu & ſupellectili, nauibusq; Hienam fluuium ingreſsi, Senonas ciuitatem obſederunt. Sed Euerhardus eius ciuitatis Archiepiſcopus, ſtatim cum illis de redemptione urbis egit: & obtinuit pro uoto. Erat autem Annus Chriſti. Dccc.lxxxvi.

Arcem Hiſæ incendũt. Pariſium obſident. Capitur Pariſium.

¶ Normannorum Reges ambo mortui. Pariſium ex pacto promiſſum ab Imperatore, Normanni recipiunt. Carolus Regno deſtituitur. Caput. xiij.

CAROLOMANNO Francorum Rege ex uenatione, ut diximus, mortuo: cuius etiam frater Ludouicus

priore

priore anno obierat: Normanni Franciam repetunt: dicentes ſe cum
Rege tantùm Francorum, non cum Francis pepigiſſe. Hinc compul-
ſi Franci, Carolum Imperatorem in auxilium uocantes, Franciam ei
ſubijciunt. Qui contra Normannos apud Louanium caſtra metatus:
ſemel, & iterum miſit exercitum. At nihil magni, aut Imperatore dig-
num peregit. Regnauit autem in Francia annis tantùm quinq;. Hugo
filius Lotharij Regis, ex Vualdrada pellice, paternum Lotharingiæ
Regnum, rebellando ſperans accipere: Godfrido Normannorũ Re-
gi, cui ſoror eius Giſla nupta fuerat, ſuadet: medietate Regni affectati
promiſſa: ut ab Imperatore Imperiales ſibi Fiſcos adijceret. Imperato-
rem circumuenire contendens: Si daret, Normanni hoſtes, ex Regni
uiſceribus alerentur: Si negaret: iuſtam rebellandi cauſam habere ui-
debantur. Ad eam rem peragendam, miſit Imperator Henricum Bra-
bantię Ducem: qui ſuper his rebus tractaret cum Rege Godfrido. Po
ſitis autem inſidijs, Normañis malignatus perimitur. Nec multo poſt, Godfridi
Hugo malorũ incentor, ab Henrico excęcatur: nouiſsimè monachus mors.
in Primma attondetur. Inde à Louaniano exeuntes Normanni Pariſi
um obſident. In quos Henricus Dux mouens exercitum: in foueam
quam Normanni factam operuerant, præcipitat: ibiq; trucidatur. An
no proximo, Sigefridus Normannorum Rex, Verno finiente, ad Se-
quanam redijt, uaſtatione ſolita. Et circa Autumni tempora, Friſiam Sigeberti
petit: ibiq; interfectus eſt. Normanni uerò ingreſsi Franciam, Pariſiũ mors.
ab Imperatore promiſſum, receperũt. Poſtea Maternam fluuium in-
greſsi, Ganſiaco ſibi ſtationem caſtrenſem communiũt. Franci auſtra-
les, uidentes Imperatoris uires ad regendum Imperium inualidas: eie- Carolus
cto de Regno, Arnulphum, filium Carolomanni, qui eius erat ex fra- Regno Frã
tre nepos. in Regni ſolium conſtituunt. Tunc Normanni omnia lo- ciæ ablegat.
ca uſq; ad Moſam, more ſolito, partemq; Burgundiæ uaſtauerunt: &
igne concremarunt. Prius quàm autem Carolus Imperio deſtituere-
tur: Normannos littoribus Franciæ propellere non præualens: inito
fœdere, conceſsit eis regiones ultra Sequanam maritimas: quæ Neu-
ſtria dicitur. Nam & illi Regno non ſatis parebant: quæ etiam poſteri
ori tẽpore ex hac gente nomen eſt mutuata: ut Normandia diceretur.

¶ Odonis Francorum Regis prima in Normannos ui-
ctoria. At Normanni Meldin urbem, cum iactura
in deditionem compellunt. Caput. xiiij.

ARNVLPHVS Imperator, Carolomanni filius, pa
truo ſuo Carolo ex Imperatore, etiã neceſſarijs egẽti, Fi-
ſcos in Alemannia delegauit. Qui ãno inſequenti obijt.
Romanum

Romanum inde Imperium,& Regnum Francorum miſerè decerpitur. In Italia nēpè Berengarius,& Guido de Regno contendunt. Franci uerò neglecto Carolo, Ludouici Balbi filio, puero uix bimo: Regē ſibi præficiunt Odonem, filium Roberti Ducis, qui à Normannis fuit occiſus. Rodulphus autem corona ſibi impoſita, Rex Burgundionum conſtituitur: quod Regnum multo & ante, & poſt tempore durauit. Odoni autem Francorum Regi, Anno Chriſti. Dccc.lxxxviij. inopinata contigit uictoria ſuper Oxonam fluuium memoratū. Nam die nati Baptiſtę, cum paruo exercitu, Normannorum exercitui obuius factus eſt ſuper flumen memoratum. Commiſſoq; prælio, mox uictor extitit. Quæ uictoria illi non modicam autoritatem comparauit ſimul & gloriam. Poſt ab Arnulpho Imperatore, conuocatur ad Regni Conuentum Vuormaciæ celebratum. Aderat cum ſuorum nō contemnēda manu: honorificè ab Imperatore ſuſceptus. Factiq; ſunt amici: & peractis Placitis, cum honore dimittitur. Interim Normāni Meldis ciuitatem obſidione uallant: machinas inſtruūt: aggerem comportant ad urbem capiendam. Cunq; obſidionem diu ſuſtinerent: & labore exhauſti, ac rebus attenuati eſſent: nec ullum reſpexere liberationis auxilium: pacti cum Normannis, deditionem faciunt, abire permiſſi ſine armis. Reſerantur portę, fit uia Chriſtianis ut egrederentur, delegatis qui eos quo uellent ſaluos perducerent. Cumq; amnem Matronam tranſiſſent. Normannos eos inſecuti comprenderunt: Epiſcopum cum omni populo tenentes. Indeq; reuerſi, igne iniecto ciuitatē concremarunt, muros quantum ualuēre ſubuerterunt. Atq; in eo commorati ſunt loco ad Menſem uſq; Nouembrem.

Odo Franciæ Rex.

¶ Arnulphus Imp. Normannorum caſtra expugnat. Qui uario paſſim belli euentu Odoni quoq; congrediuntur: Regem in fugam tandem uertunt.

CAPVT XV.

CIRCA quę tempora Odo Rex congregato exercitu, uenit Pariſium, ibiq; caſtra metatus eſt propè ciuitatem. ne in ea obſideretur. Normanni uerò per Matronum & Sequanam regreſsi, indeque terreſtri & fluuiali itinere profecti, Limam fluuium ingreſsi, per latera eius & ripas ſtationes ſibi firmauerunt. Circa Autumni tempora Pariſium redierunt. Contra quos Odo Rex uenit, & nuncijs intercurrentibus, munerati ſunt ab eo. Reuerſi à Pariſio, relicta Sequana, per mare nauale iter, & circum latera pedeſtre atq; equeſtre agentes, in territorio Conſtantiæ ciuitatis, circa caſtrum S. Laudi, ſedem ſibi faciunt, ipſamq; Arcem oppugnare non ceſſent. Erat autem Ānus Domini. Dccc. lxxxix. Anno deinde proximo, Laudi Arcē, interfectis pugnato-

pugnatoribus, Normanni funditus euertentes, terræ coæquant in
feſtiuitate Omnium Sanctorum. Iſam ingreſſi, Nouomagium pe-
tunt. Odo uerò Rex adunato exercitu, ſuper Iſlæ ripam conſedit: ne
Regno eius uiolenti incumberent. Normanni uerò, qui Nouo-
magi erant, mouentes exercitum uſq; Moſam, omnem terram per-
uagati ſunt: Scaldamq; tranſeuntes, Odo Rex inſecutus eſt. Cõpren-
ditq; eos ſuper Galteram: ſed non ut uoluit. Nam diſperſi per ſyluas,
euaſêre: atq; ad caſtra ſua reuerſi ſunt. Circa autem Autumnũ relictis
caſtris in Nouomagio, maritima petierunt: ibiq; toto æſtiuo tempore
immorati ſunt: indeq; reuertẽtes, Moſam ſunt ingreſſi. Quod audiens
Arnulphus Imperator, uelociter accurrit: eoſq; ultra Scaldim, & pro-
pè Attrebatum inſecutus eſt. Sed non comprehendit. Inde rediјt in
Regnum ſuũ. Normanni uerò, qui Nouomagio inerrabant: menſe
Nouembri iter ingrediuntur: & Ambiam ſibi ſedem firmauerunt.
Arnulphus Imp. iterum adunato exercitu, uenit aduerſus eos: et Deo Cæduntur
ſe protegente, caſtra eorũ expugnauit. Arcemq; cępit: interfecta ma- Normanni
gna eorum multitudine. Atq; hac potitus uictoria, redit in Regnũ ſu- ab Imp. Ar-
um. Normanni aũt qui huc, illucq; diſperſi fuerant: in eodem loco re- nulpho.
nouant præſidium. Odo aũt Rex contractis copiјs, Aurelianũ conce
dit: ſed nihil proſperè peregit. Verũ poſthac in pago Viromandenſi,
ob uigilum inertiam accępit incõmodum. Nam ſuperuenientes Nor-
mãni, eum in fugam protruſerunt. Annus hic erat. xci. Quo tempore
Normanni per Autumnum Mare ſunt ingreſſi.

¶ Rollo claſſis Normanniæ præfectus, Angliam fortu-
na dextera partim deuincit, & prædatur. Cap. xvi.

ANNVS erat poſt natum Chriſtũ. DCCC. XCV. cùm
in Romano Imperio Arnulphus erat. Magna claſſis
Normãnorum, Danorũq; finibus expedita: armis ui-
riſq; inſtructa, Franciæ littora legit. Quam in facinus memorandum
multa ſtimulabant: amor prędæ, magni nominis gloria, & gentilium
ſuorũ per Daniam & Noruagiã memoria celebrata: qui poſt militiæ
laborẽ, in Gallijs optatas ſedes conſecuti, cõpoſita pace beati quieſce-
rent. Erat huic claſſi pręfectus uir magno genere, maiori animo ac fi-
ducia Rollo: qui fratrem inteſtino gentis ſuæ bello nuper amiſerat, Rollo Dux
quod Regi ſuo fratres, pro magnitudine fortunę ſuſpecti haberentur: Normañ.
auſi etiam Regi bello obuiam ire: ſed ubi fortunam tentare ſtatuerũt,
congreſſi bello, alter cecidit ex fratribus. Hic uerò quẽ ſcribimus Rol-
lo, inſtructa claſſe, maris pericula ſtatuit pertentare, quòd non ſatis ſe-
curus in Regno ageret: quæ una uel maxima cauſa fuit, claſſem perar
mandi: fortunamq; pertentandi. Prima uerò Angliam contigit naui-

gatio: ueterem Danici Regni paleſtram: in qua multi Danorũ Proce-res fortunam tentauêre: nonnulli ad ſceptra peruenerunt, ſi non toti-us Regni, magnæ tamen partis. Siquidem in Anglia ab initio, nõ uno ut nunc ſceptro regebatur. Erat Anglorum Saxonum, ſua Prouincia: quę toti tamen Inſulæ poſtea nomen dedit. Erat & Marciorũ Regnũ, inde diuiſum. Sed Nordhumbrorũ natio Regẽ fouebat. Et Pictones, & Scoti eadẽ inſula ſuas ditiones defenderant. Danis autem in Nord-humbris crebrior erat conuerſatio. Eam tum gentem adortus Rollo: cùm copias in terram expoſuiſſet: nauibus nihilominus in tuta redu-ctis, caſtra cœpit metari, atq; firmare. Inde progreſſus, prædam circũe git opimam. Conglobati habitatores, hoſtibus obuiam ire pergunt. Audent conſerere manus. Sed nihil erat quod ferociam gentis ab A-quilone miſſæ, poſsit æquiparare. Cæduntur Angli: & retrò ferentes pedem, in tuta ſe recipiunt. Renouata denuò pugna, nihilo fortuna fu it. Dani ac Normanni quoties collibuit egreſsi: hominũ atq; pecudũ, cæterarumq; rerũ prædam comportabant: ſtipabantq; naues omniũ generũ captis rebus. Tum Rolloni Duci incertum cœpit eſſe: fluctua batq; animo, quid mallet. Locupletatos præda, reducere in patriam amor quidèm fuit: ſed terruit Regis in ſe indignatio. Franciam petere, cupido traxit: ſed terruit nouum in eam gentem de prœlio periculum. Angliam in deditionem accipere, mens inclinauit: ſed nondum mo-lem Regij exercitus erat expertus.

Angliæ ab initio partitio.

Cæduntur Angli.

¶ Somnium Rollo uidet, fœlix hoc illi interpretatum. Legationem ad Angliæ Regem Alſtenum, cum mandatis mittit. Caput. xvij.

CVM hac fluctuatione uacillaret: Somnus dubitantem corripuit. Vidit ſe in regione Franciæ ſublimi colle con ſidere: caput obiectantẽ flumini, quod montis ſupercilio demanabat. Subtus ad collis latera, atq; pedem montis, uariorum generum uolu-cres, eodem de flumine tingi. Siniſtras alas habuere rufas. Tum exple ta lotione, paſtũ cunctas unà capere: indeq; ſubuolantes nidificare: ac tempore expleto, prolem educere. Cùm expergiſceretur: uehementer motus eſt uiſionis nouitate. In medio Magnatum conſultans: quid ui derit exponit. Nõ erat qui rem interpretaretur. Viſum eſt: ex captiuis Anglicis aduocare Chriſticolas. quòd id genus hominum quę ipſi ne ſcirent, callere putaretur. Erat in captiuis uir induſtrius: qui diuinitus Duci monſtrata doceret: ſuarum rerũ, ac gentis totius, felicem exitum in Francia. Quòd terram eſſet accapturus in poſſeſsionem quietam, ſublimis gloria: & Religionem lauacri Baptiſmalis, cum omni gente ſua ſubiturus: ibiq; pace quieta, cum omni ſua, ſuorumq; poſteritate permans-

Rollo Dux Somnium Rollonis.

Interpretatio ſomnij.

permanſurus. Placuit interpretatio Rolloni. quòd uiſioni allubeſcere, & ſpei ſuæ conformis uideretur: facileq; credidit quod optabat. Igitur conſtituit, rebus omnibus poſthabitis, Franciam petere. Sed quoniam magnas iam res in Anglia peregerat: uoluit fortunam ſequi ducem, Regemq; priuſquàm abiret, Legatione miſſa ſtatuit pertentare. ut ſi pronum in fœdus inueniret, haberet præſidium caſuum futurorum. Sin minus: inſtituto tamen itinere, nauigationem decretam iniret. Viros itaq; delegit induſtrios: quos ad Regem Angliæ Alſtenum, uirum fide & religione præcipuum, mitteret: cum mandatis huiuſcemodi. Extruſi patria, exilio terras petiuimus. Exeuntes ſecuti ſunt plurimi: qui nos ad repetendam, ferroq; uendicandam patriã animarent: uiribus inſtruerent: & plurima ſpe nos firmarẽt ad uictoriam. Quod cùm animo uolueremus, armis amiſſam Patriam repetere: turbo nos diſpulit in portus Anglicos. Vbi tempeſtiuum nauigationi tempus demorantes, brumalis rigor corripuit. Noſtros in terram emendi cõmeatus gratia egreſſos, incolæ malè mulctarunt: uiros ad arma natos, atq; innutritos, iniuria mouit defenſionem parare. Ita inter paucos, leuibus prælijs certatum eſt. Princeps, ac ſenior noſter Rollo, à te pacem poſtulat: terram permitti hoſpitalem: commeatibus neceſſaria precio parari. Hæc ubi admiſeris, pacatus ſedebit: uernum tempus ad nauigandum expectaturus.

Legationis ſumma.

¶ Alſtenus Anglorum Rex, cum Rollone perpetuum fœdus init. Caput. xviij.

ALSTENVS Rex non ignarus Danicæ ferocitatis: quantis agminib. latera premeret Anglici littoris: promptus conceſsit quod rogabatur. Sed & comitatem adiecit: Nõ ſolùm (inquiens) hoſpes permitto quod efflagitas: uerùm Ducem ueſtrũ cominus conſpicere cupido inceſsit. Non dedignetur ſubire tecta, manſionesq; noſtras, in quibus amiciſsimos experietur. Ea ubi renunciata ſunt Rolloni: parat comitatũ non contemnendũ. Deligit uiros proceritate conſpicuos, & ingenio non ſegnes. Regi promptus occurrit. Excipitur comiter. Dona profert: ſed maiora recipit. Tum confidentes, ſermonem contulere. Prior Alſtenus Rex. Ego te inquit Rollo Dux fortiſsimè, lætus in his ędibus conſpicio. Fama gentis tuæ nobis cõperta eſt. Martium genus arma tractatis inuictiſsima. Sed neq; tu inter præclaros uiros latuiſti. Comperta ſunt nobis fortia facta. Libet taliũ uirorũ inire familiaritatem. Habes in conſpectu Regnum uniuerſum: delige tibi, tuisq; ſedes perpetuæ manſionis: fœdus què ineamus ſempiternũ. Promiſsis lætus Rollo, reſpondit. Ego exhibitionis tuæ magna promiſſa Rex optimè, potẽtiſsiméq; magnifacio:

Rex Rolloni.

Rollo Regi.

dent modo Superi deſyderatos Rerum exitus. Tibi ſemper deditiſsimus permaneo. Si quando rebus fortuna, uotisq; aſpiret: non ingratus tantæ in nos humanitati uidebor. Regno tuo conſidere, etiam ſi animus ferat, & inuitet dignatio humanitatis tuæ: fata tamen non ſinunt. Conſtitutũ habeo, idq; certus implebo, Franciam inuiſêre. Magniq; facio: ex te mihi hoc munus oblatũ. Placet inter nos perpetuò ſanciri: unam ambobus eſſe fortunam, alterum in altero præſidiũ. Idquè offero, & accipio. Faxint Superi, fauſtum ſit, atq; fœlix. Hac ſermonis uiciſsitudine diem deducentes in ueſperam, læta de more gentis inibant conuiuia. Et primo mane digreſsi, amiciſsimè ſe ſunt complexati: cùm uterq; pro cuiuſq; fortuna, munera ſibi detuliſſent.

¶ In Vualacriam nauigans Rollo, ut terra, tempeſtate maris ſedata, potitur: ſubactis incolarum Auxiliantibus præcipuè Friſijs. Caput.xix.

Vualacria.

ROLLO per brumam nauigationi opportuna præparabat. Militiam ſupplebat ex Anglis. Commeatus iuſsit comportari. Vt primùm uerni temporis flatus aſpirabat: ſoluit è littore: nauigationem ingreditur, tendens in littora Galliarum. Sed dũ mare medium tenerent, exorta tempeſtas, nauticam licet turbam exterruit. Tonat cœlum: micant fulgura: uenti ſæuiũt: inter cœlum & terram naues iactantur incertæ. Sed nihil eſt quod uiros pturbet, in æquo ponentes periere, an uiuere: ſuperat conſtantia mare impacatum. Vualacra terra ſe primam prodit in conſpectum. Selandię ea inſula eſt. Illam ingreſsi, excipiunt prælio occurrentes in armis inſulæ habitatores. Nã ubi uiderant allabi de mari claſſem armatam: ad arma cõclamant. Fortiter quidem reſiſtunt, ne in terram deſcendant: ſed fortius nituntur, quos maris odium ab recenti periculo, & terræ deſyderium ſtimulauit. Repulſi incolæ, locum permittunt ingreſsis: latiusq; euagati Dani, prædam undiq; conuectant. Memor Alſtenus Rex Anglorum fœderum, quę cum Rollone inierat: naues.xij. granis onuſtas mittit poſt abeuntem. Excipit Rollo gratum munus ab amico. Gratiam ſe illi relaturum in tempore, faueant Superi, repromittit. Vbi uidere incolæ, quia fruges de mari afferuntur aduectis: manſionem eorũ, quam temporaneam ſperauêre, diuturnam interpretantes futuram: undequaq; ſibi contrahunt auxilia. Iam enim per littora Francorum Reges poſitis præſidibus, ſtationes fecere, aduerſus incurſiones de mari. Sic Comites Hollandiæ, Flandriæq; prodierunt. Igitur Vualacrenſes ad pellendos terra ſua Danos graſſatores, arma cõuocant proximorũ. Conueniunt Reynerus Longicollus Basbacen. Hamacenſisq; Dux: atq; Rhabodius Friſię regionis Princeps. Denſantur cunei: acies inſtruuntur. Sed

tur. Sed nulla ui obſtare potuit Rolloni: quo minus, fugatis in caſtra hoſtibus, liber quo uoluit ad prædam ſuos emiſerit. Nec contentus: Vualacram terram, igne, ferroq́ fœdare: quinetiam firmatis in ea caſtris & præſidijs, quæ copioſa putauit, collocatis: partem copiarũ ſecũ deſumpſit in Friſiam, Rabedo repenſurus in ſuo, quod ille intulit in ſolo alieno. Friſij gens in mole corporum inſignis, & animo ſatis interrito, hoſtibus obuiam pergunt. Confligunt acriter pro Patria: ſed pares eſſe Rolloni non poterant. Nam Dani, ut primos Friſiorum conatus eluderent, genibus nixi, ſcuta præferunt capitibus. Friſij per contemptum habuere ſubmiſſos: paucitatem interpretati, animoſius incurrunt. Sed à Danis intrepidè excipiũtur: reprimunturq́ uiriliter, multis in medio cæſis. Dant terga Friſij: leges accipiunt uictoris. Quas uiſum eſt conditiones impoſuit. Tributa cum cenſibus impoſitis uolentes accæpere. Victor cum opima præda ad naues regreditur: Reynerum quæſiturus, qui in Vualacris illum cum Friſijs oppugnabat.

Rollo uictor in Vualacria.

Illuſio mutua.

Vincit Rollo Friſios.

¶ Reynerum captum, Rollo miro humanitatis beneficio, liberum reddit uxori ſuæ. Caput. xx.

INTRAT Scaldim fluuium à Friſijs uictrice claſſe: terram populatur. Adeſt opportunis locis ad prælium Reynerus. Irritat magis, quàm oppugnat hoſtes. Aliquot leuibus prælijs ſe offert obuiũ: ſed repellitur. Crebrius incurſat: ſed cito redit. Poſt multa, intercipitur inſidijs latentium infra, ſupráq; Danorum. Nec minus duodecim ex promptioribus Rollonis militibus intercepti, ad uxorem Reyneri pertrahuntur. Dolet illa captũ maritum: ſed ex parte conſolatur, quòd duodecim capitum impendio, facilè unus redimatur. Mittit mulieri mandata Rollo, Niſi protinus remittat captos milites, cum omni auro ſuo atq; argento: adhibito Chriſtianæ religionis iureiurando, quòd fideliter omne aurum miſerit: ilico Reynerus gladium excipiet. Territa mulier ſæueris hoſtium mandatis: cùm uita ſua chariorem maritum, ex morte ſua redimere concupiſceret: mox omne aurum & argentum, ſignatum & informe, adhibito iuramento miſit cum militibus. Rollo mulieris pietate collaudata, Reynerum uinctum iuſsit adſtare. Quid inquit in te Reynere commiſi: ut cum Friſijs me in Vualacris oppugnares? Vides qua fortuna ſis: ferrum ademptum, cum libertate. Aurum tuum, atq; argentum in manibus meis eſt. Quod in me munus non conferres, in te libet collocare. Liberum te remitto coniugi, ac tuis. Dimidium auri à te accæpti, pondus rependo: donum meq;, teq; dignũ adijcio. Vade memor beneficij: Potiusq́; quid amicus, quã inimicus poſsim, experire. Ille gratias habens, conceſsit ilico ad ſuos.

Reynerus capitur.

¶ Rothomagũ Rollo cum ſuis occupat. Francorũ Proceres noſcentes mittunt ſciſcitatũ, an Regi Francorum parere uelint: Illi autem mox arma obijciunt. Caput. xxi.

ANNVS erat Chriſtianę ſalutis poſt Octingentos Nonageſimus ſextus, cùm Rollo Scaldi flumine ingreſſo mare petiuit: Sequanamq́ quęrit: memor uiſionis ſuæ in Anglia. Primûmq́ ingredienti fluminis oſtia, occurrit Gimegia, ſeruorũ Dei habitaculũ. Inde pacato agmine, mouens, ad S. Vedaſti Capellam peruenit. Inde quoq́ nihil prædatus, abſcedens, Rothomago appropinquauit. Iamdudum plebs omnis, urbana cum ruſtica, loci Antiſtitem interpellat Franconem: ut pietatis gratia ſe medium interponat barbaræ nationi, ac cõmiſſo ſibi gregi. Nam uiribus armatis occurrere tam ferocibus hoſtibus, perquam ſtultum habuêre: exhauſti crebris Danorum incurſationibus. Non recuſat Pontifex, etiam hoſtia fieri pro populo. Occurrit Rolloni. Miſericordiam implorat. Facturum populum quæ iubeat: excępta Religionis cauſa. Facilè placatur, quem nulla arma interturbauêre. Itaq́ pacato agmine, ingredit urbẽ. Claſſem tutis locis iubet collocari. Circumſpicit regionem ſatis quidèm feracẽ, ſed cultoribus exhauſtam. Videt diſiecta mœnia: ruinas ædificiorum, quas priores gentis ſuæ incurſiones patrauerant. Vocat in Concilium Primores. Deliberant, quo ſit opus facto. Vna omnium ſententia: ſedes illas capiendas: muniendas præſidijs, armiſq́ defendendas. Satis prædiorum pro numerò militum atq́ Nobilium. Recordatur ille uiſionis, cum excelſam urbis rupem intuetur: hanc putat eſſe oſtenſam, ac promiſſam dudum ſibi, ſuiſq́ terram. Nec mora: de quiete cogitãt omnes. Sciunt tamen: multis ac magnis prælijs, cum Regio exercitu, ac cæteris terræ poteſtatibus ſibi confligendum eſſe. Igitur amnis ſuperiora petentes: expediunt aditus atq́ uada: populanturq́ uicina ripis loca. Interim fama uolans diffunditur per omne Regnum: ueniſſe innumera Barbarorum agmina in Sequanam. Reminiſcuntur gentis ferociam. Prima conſilia: ad ſubmittendum quendam ex ea gente Nobilem, qui ſuperioribus annis locum promeruit in Gallijs. Iam aſſuetus moribus Gallorum, manſuefactus quidam uidebatur. Illum rogarunt Franciæ Primores: Tu inquiunt, nationis & linguam, & mores percalles: Vade ſciſcitatum, quid accępturi in pręcium, terram linquant: in mare redeuntes. Ille ne in ſuſpicionem Francis ueniret: poſtulat duos ex Primarijs, qui ſecum irent comites. Adaquitat ripis: de proximo cum illis ſermonem habiturus. Et patria lingua, qui ſint, unde ueniant, quidué petant, rogat. Illi. De nauibus aiunt, Dani ſumus: quòd tibi noſtra lingua loquenti potuit indicare; cultus item, noſter, ac nauium

Rothomagũ occupat.

ac nauium apparatus : ſi unquàm Daniam uidiſti. Venimus poſt acceptam de terra prædam, ſedes in Regno capere. Si quis obſtiterit: arma experietur noſtra. Ille ſubinde. Audiſtis inquit unquam ueſtræ gentis hominē, eaſdem ex ijſdem partes petijſſe: & quibus ille ſit fortunis uſus? Audiuimus inquiunt: ſed malus illum exitus abſumpſit. Dij melius inquit ille ſecum. Tum illis uiciſsim ait. Vultis Regi ſubeſſe Francorum: illiuſq; facere imperata? Illi uerò. Non ea inquiunt lege exiuimus, ut cuiquam ſeruiamus: imperare quærimus, aut certè æquo iure conſiſtere. Quis ait ille, ueſter eſt Princeps, aut Senior? Nullus reſpondent illi. Nam æquo per omnia iure imperamus. Non poteſt inquit ille, ſecum diuturnum eſſe Imperium, quod ſine ordine adminiſtratur. Dani autem è nauibus. Si nihil aliud ſciſcitatū ueniſtis: abite: arma parate. alioqui ueniſſe pœnitebit.

¶ *Bello utrinq; parato, congreſſum eſt. Vincit Rollo Francigenas. Baiocum capit: deprędata cum alijs Papa filia Berengarij Principis.*

CAPVT XXII.

ILLI retrò cedunt: renunciantes Regi & Primatibus, gentis cum fiducia ferocitatem. Igitur uocātur in arma per Franciam milites. Cōſcribuntur ſtipendiarij. Magnus inſtruitur exercitus. Ipſe inter primos, qui nuncius pridem abierat: in contribules, imo congentiles ire iubetur. Magna in robore eius, ſi modo fidelis perſeueret, fiducia eſt. Conſultus tamen, quid de bello gerendo ſentiret? Reſpondet. Ferox uideri agmen, magno uirium robore: multa bellorum experientia: non ſine magna circumſpectione tentandam pugnam. Tum Rolandus Signifer. Quid inquit, conſilium requirimus ab alienigena? Vulpis uulpi, aut lupo lupus quomodo repugnabit? Noſtris uiribus inſurgendum eſt hoſtibus. Tum ille, illata ſibi contumelia prouocatus: Hodiè inquit agam: ut contemni à quouis non poſsim. Qui uir eſt, arma ac dextram in hoſtem portendat. Rolandus autem cum expetitis cohortibus, in primam prouolat aciem: forti opera compenſans uerba magnifica. Sed non ſic aduenerant Dani: non ita prælijs aſſueuerant, ut Francis cederent. Cadit Rolandus ipſe, cum expeditioribus. Danus ille, quem diximus, in poſtrema acie non ſegniter dimicans: cōactus eſt hoſtibus terga dare. Potitus VICTORIA ROLLO: Quid inquit peccauimus in FRANCOS: ut nos in prælium ſeuocatos impeterent? Pactis conditionibus, quàm armis facilius nobiſcum egiſſent. Ilico caſtris longius euecti: Meldenſe oppidum obſidione cinxerunt. Adeſt Dux Raynaldus: & obſidentes laceſsit. Illi uerſi in oppugnantes, fugant Francos: multoſquè cedunt. *Vincit Francos Rollo.*

Kkk iij Raynal-

Raynaldus à quodam Sequanæ piſcatore, qui iam partes Rollonis ſequebatur, confoſſus interijt. Inde fluuium aſcendentes, Pariſium contendunt. Ordinataquè obſidione, acriter ciuitatem oppugnant. Cunquè diu ſedendum ſibi ad obſidionem intelligerent: defecturi commeatus uidebantur. Ilico in prædam exeuntes, Baiocenſem Prouinciam uaſtauerunt. Habitatores qua poterant armata multitudine occurrũt. Sed facilè reprimuntur. Baiocum obſident oppidum. Ciues ingreſsi pugnam, conſeruñt cum parte obſidentium. Nam tota agmina concurrere non poterant. Capitur Boco ex primoribus Normannorum Ducibus. Senſit damnum in uiro forti Rollo Princeps amiſſo: pactusquè: illo reddito, annuas urbi inducias. Interim ad obſidionem Pariſiorum reuertũtur. Qua per annum continuata: cùm pactum Baiocenſibus tempus exiſſet, redit: urbemq́; Baiocenſem capit oppugnatam: & in præda, primario genere, & ſpecie ſingulari erat puella, Papa nomine, Beringarij Principis in Francorum gente filia. Eam ſibi Rollo coniugem aſciuit: & ex ea Vuilhelmum ſuſtulit filium: uirum præcipuæ uirtutis: poſt ſe potitum Principatu.

Baiocum capitur.

Papa puella.

¶ Rollo Pariſios obſidens, miſit qui Ebroicas urbem expugnarent. Alſtenus Angliꝫ Rex, ſuos rebelles habuit; quapropter ad illorum inſolentiam puniendam, miſit ad Rollonem fœderatum, ut ſua opera adſit. Rollo fidem Alſteno egregiè præſtitit, rebelles uincens: Alſteno Angliam tranquillam relinquens, in Gallias redijt.

CAPVT XXIII.

REVERSVS AD OBSIDIONEM Pariſiorum, quam non intermiſit: partem copiarum miſit Ebroicas: ad expugnandam ciuitatem. Diu ciues reſtiterunt, animati à Pontifice: ut hoſtibus Chriſti obuiam irent intrepidi. Sed præualuit hoſtium inſolentia. Vrbe capta, Epiſcopus tamen cum ſuis elabitur. Durante obſidione Pariſiorum, Angli in Regem ſuum Alſtenũ inſurrexerunt: freti temporũ occaſione. quòd Rollo, quem ſciebant artiſsimo fœdere Regi ſuo inhærere, bellis implicitus Francorum, ſuppetias ferre nõ poſſet. Preſſus ergò tumultuante Regno Alſtenus, ad amicũ reſpexit Rollonem: mittens ex fidelibus, qui docerent: qua rerũ anguſtia laboraret. Rollo fœderũ non inmemor: intermiſſa Pariſiorũ obſidione, ad liberandũ amicum, cum omnibus copijs contendit in Angliam. Et iunctis agminibus, facilè præualuerunt tumultuantibus. Captæ urbes tumultuantiũ: domiti perduelliones ad obedientiã Regis ſui redire. Rex non ingratus amico: ꝑmittit illi Regni dimidiũ. deſignat

Ebroicas capitur.

Anglia tumultu ſedatur.

deſignat urbes, limites facit utriuſquè ditionis. Rollo imperat uictis; obſides ſeruandæ pacis ſtatuuntur. ut diuiſum, & Regi, & ſibi ſint pignora pacis ſeruandæ. Nihil horum recuſatum eſt. Exhibent. Tum Dux Regi. Quando inquit & hoſpitio primùm: deinde frugum impendio, me Rex egregiè & inſigniter muneraſti: gratuitam tibi operam libens rependi. ut aliqua ex parte tuis in me meritis reſponderim. Regni partem quam exhibes, non accipio. Totum tibi iure tuo poſſideto. Mihi in Franciam redeundum eſt. Obſides tuorum tibi habeto: quo plures tenes pignora, ſolidiorem pacis habiturus conditionem. Senior ſolutus in lachrymas, quas potuit gratias dixit: Regalibus donis afficiens amicum: quando Regni partem aſpernatur. Vnũ petenti Rolloni libens permiſit: ut qui ex Anglia ſua ſponte militiam eius ſequi uellent, boni Regis uenia uterentur. Valefacto ſic Regi, in Franciam uela pandit: & diuiſis agminibus, partim Sequanam, partim Ligerim: nonnullos etiam ſuorum in Garumnam facit aſcendere. ut undecunq; prædabundi incederent. Ipſe Pariſium ad oppugnandam iterum ciuitatem contendit.

¶ Franci inducias belli cum Rollone concludunt. Iis finitis, in Burgundiones & Pictauienſes, qui Francis auxilia tulere, uictoria Rollo potiur.

CAPVT XXIIII.

FRANCIAE Regnum ea tempeſtate occupauit Odo quidam ex Regni Proceribus. Sed magno Regni corpore perinde diuiſo, minus poterat. Nam Ludouici Balbi filium, Carolum puerũ duodennem, nonnulli raptum, Remis Regem conſecrauerunt. Cunquè per annos plurimos Normanni Franciam lacerauerint: nec armis diuiſi reprimi poſſent, nouo cõſilio Proceres pactis conditionibus agendum rati cum gente, quam uiribus abigere non poterant. Nam Eccleſiarum incendia, urbium euerſiones, caſtellorum direptiones, cædes exercituum, captiuitates ciuium, miſerabilem Regni ſtatũ fecere. Aduocato igitur Francone Rothomagenſi Archiepiſcopo (qui iamdudum ſe rebus interponens, hoſtium Duci familiarior uidebatur, mittunt illum rogatum, Trium menſium inducias. interim pacis futuræ facienda fundamenta. Non recuſat Pontifex. Profectus iu hoſtium caſtra, reperit Rollonem non aduerſantem uel inducijs, aut etiam paci. Iam enim reſpexit in ea, quæ uiſio dudum illi repromiſit. Interim Burgundionum Dux Richardus, & Pictauenſium Ebalus, acceptis treugis indignati, quòd non armis potius, quàm pactis ageretur cum barbaris terræ uaſtatoribus uix pacti dies exeũt, & iam prompti cum expeditis cohortibus aſſunt Burgundiones, & Pictaui. Rollo ſibi arbi-

tratus illuſum, quòd ad arma contrahenda induciç ſumerentur, acrior inſurgit: & equitum ſuper ſe uenientium manum, fortiter in eam uerſus, repellit. Grande agmen peditum à tergo erat, ſegnius accedens: ut equiti laboranti adeſſet. promiſcuum uulgus erat: armati, inermesq́; ut quemq; ſors obtulerat. Vt uenêre ſub aſpectum hoſtium: iam equitum alæ, quæ ante tempus primam pugnam inierant, fuga abiere. Vt poterant pedites hoſtem urgebant. Ibi tum grauior cædes quàm pugna. Miſerabile uulgus, aut equorũ pedibus proterebatur: aut armis exceptum cædebatur: quem fuga ſubducere potuit, tantùm euaſit. Nam in prælio nulla ſalus. Normanni uictores prædam legerunt.

Victor in Francos Rollo.

¶ Rollo Carnotum Vrbem obſidens, à Burgundionibus, Pictauijs, & ciuibus ita urgetur, ut in montem conceſſerit; à quo ſtratagemate quodam cum ſuis dilapſus, abſque inſigni clade obſidionem ſoluit.

CAPVT XXV.

INDE Carnotum obſidione præmebant. Pontifex gentis Vuantelinus populum animabat, ſtare pro iniurijs, patriam tueri; Chriſti hoſtibus non cedere: auxilium de cœlo futurum. Interim mittit ad Francos, Burgundiones, ac pictauos: liberationem urbis per ſancta obteſtatus rogans. Adeſt nihil moratus Dux Burgundionum Richardus, cum expedita ſuorum manu. Obſidentes infeſtat: et interim obſeſsis ut erumperent, dato ſigno, intercipere decreuit obſidentes. Ciues cum ſuo Pontifice armati erumpunt: utrinq; oppugnantur Normanni. Diu reſtiterunt. At ubi inſtantius urgebant hinc Burgundiones, inde Ciues: Dux Rollo cedit: magis religioni, quàm armis locum permittens. Conceſsit autem in editiora loca cum agmine ſuo. Quædam autem copiarum eius pars, uerticem propinqui montis, plurimo uix labore comprendit: ac in morem caſtrorum præmuniuit. In ueſperum Ebalus Pictauorum Comes aderat cum non contemnenda ſuorum manu: & uerſus in Richardum, ſtomachatur: quòd non eo expectato eſſet depugnatum. En tibi Richardus inquit (oſtendens partem hoſtilium copiarum monti inſidentem) ſi quid potes, hoſtes in conſpectu ſunt. Ille ut rebus æquaret uerba, ilico cõtendit in montem. Dani fortiter obſiſtũt adeũti. Rapit pluteos, quos illi parabant obſidioni tolerandę, & his protectus, molitur aſcẽſum. At fortius illi reſiſtunt, uertentes in ſui munitionẽ quod hoſtes attuliſſent. Itaq; fruſtrato labore, cùm nox ingrueret, ad Richardũ Ebalus aſcendit, cõmunicatoq́; cõſilio, ac copijs cõiunctis, montẽ arta cingũt obſidione. Tũ Dani obſeſsi, circũſpicientes, qd agerẽt dubitauerunt. Erat in agmine homo Friſius, inſignis audaciæ, Si inquit inertes durauerimus in lucem, conſumpti ſumus,

Cedit Rollo.

fumus, non tàm armis, quàm inedia. Conſiliũ ſumamus ex tempore. Medio noctis conticinio, quidã ex nobis, occultis ſemitis deſcendant: & ubi ſe in tutum receperint, tubis concrepent: ſpeciem præbentes redeuntis in noſtrũ auxiliũ Ducis. Tum cætera cohors armata, per medios deſcendat, ferro ſibi uiam aperiens. Ceſsit fœliciter placitum omnibus conſiliũ. Nam ubi iam obſidẽtes, ſtatutis uigilijs ſe in requiem collocaſſent, inſonuêre tubæ. Ignes circum micuêre. Cohors armata deſcendit, gladios circumferẽs. Obſidentes inopinato correpto terrore, fugam magis, quàm pugnam in nocte parauêre. Igitur Normanni incolumes peruenerũt ad ſuos. Exorta iam luce, citatis agminibus hoſtes ſuos inſequũtur Richardus atq; Ebalus, adhuc de recenti fuga ſtupidos. Rollo iàm caſtra firmauit: in circumitu cæſorum animantium cruentas pelles tendens: ut horrorem prætenderẽt, magis illudens hoſtibus, quàm obſiſtens. Terruit inſolita ſpecies propinquantes. Quis inquiunt, cruentum hominum genus inſequetur? Quem nõ mouent mortifera ſanguinolentorum ſpecies caſtrorum? Igitur ad ſua redeuntes, liquere caſtris ſuis tum intactos Normannos. Stratagema

¶ Oblatis conditionibus, à Francorum Rege, Rollo Chriſtianiſmo initiatur: Britannia & Neuſtria donatus. Caput. xxvi.

ROLLO exaſperatus de Carnoti infelici obſidione, uiolentius agit. Nam incendijs et ferro omnes quas attigit populatur Prouincias: urit Eccleſias, ſine diſcrimine ſæuit in omnia. Rex ipſe quotidianis ſuorum lachrymis motus, iterum uocat Concilium Principum. Summis de rebus agitur. Ibi una omnium ſententia fuit: quando inuictam gentem, ferro & armis pellere nemo præualet: pactis cũ ea conditionibus agat: ut accæptis ſedibus in Regno, Chriſtum incipiat uenerari. Erant qui ſuggererent: Principem gentis, ſi ſacrum ſubiret lauacrum, Regis affinitate dignandum. quòd Regio ſanguine cretus, uiribus inuictus haberetur. Rex ſuorum accępta deliberatione: uocat Rhotomagenſium Pontificem: mittitquè qui mandata Rolloni perferat. Ille ſelectos aditus obſeruans: Ducem interpellat. Quid iuuat inquiens Dux fortiſsimè, quotidianis te, gentemquè tuam periculis inmittere? Cædibus, & incendijs intendere: rapto uiuere? Humanius longè fuerit: pace ſequeſtra cum Francis agere: unis ex Legibus uiuere: eandem complecti religionem. ut æternæ quoquè ſaluti & immortalitati conſulatur. Rex tibi magnas offert conditiones: ſi pacem cum RELIGIONE fueris amplexatus. Terram quam inhabitas, perpetuò tibi, tuiſquè iure permittit: Inſuper SORORIVM te ſuum dignabitur. Retulit rem in Concilium omniũ Francorum conſilium.

Procerum

Procerum Dux. Placitas, imò optatas conditiones contemnendas, nemo putauit. Terra ſatis opima, ſi excolatur: fluminibus ad piſces: nemoribus ad uenationem opportuna: mari patens ad merces conuehēdas. Nemini uideri mediocre, Regis per germanā promereri affinitatem. Paciſcuntur trimeſtres inducias: ut res ex ſententia compleatur. Perueniunt ād cōmune placitū. Ibi teſtatur, docetq; Rollo: Nunquā, niſi prouocatum ſe ad arma ueniſſe. Sic in Vualacris, ſic in alijs locis priorem à Francis irritatū. Ad ſedes ſe ueniſſe quærendas, patria eiectum. Quæ ſi dentur: facturum, ne pœniteat Francos, illū hoſpitio excepiſſe. Robertus inter Primores Franciæ Duces, Regias tum uices impleuit cum Pontifice. Terra illi in perpetuā poſſeſsionem deputata. Regia illi puella deſpondetur. Paratur regenerationis Lauacrum, imbuitur ſacrę fidei rudimentis. Robertus Dux illum de ſacro fonte ſuſcipit. Nomen illi ſuū indens: ut ex Rollone, deinceps ſit Robertus. Et tamē quia terra cultore uacabat, crebris incurſionibus euaſtata, negabat tantæ multitudini alimenta, aliā quoq; illi ſubijcere conuenit, quæ ſumptus abundè ſuppeditaret. Oſtenditur Flandria, quam non ignorabat Robertus, militaribus ſępe illam expeditionibus pertranſiens. Non placuit, quia paludibus, & ſaltibus plena, uidebatur infructuoſa. Ab occidua regione permiſſa eſt Britannia. Res aūt, ut omni iure conſiſteret, Regis, Archiepiſcoporū, Epiſcoporum, Ducū, Nobiliumq; iureiurando firmatę ſunt. Neuſtria quidē, quam exinde de ſuo nomine Normāni dixēre Normādiam, facile Regi donum fuit, quòd exhauſta pridem (ut diximus) cultore uacua fuit, excurſionib. Danorū aſsiduè expoſita. Danos igitur Danis putauit opponendos. Acceſſit Britannia, contumax ſemper Regi terra, ut domaretur. Placuit coram rem omnē perficere. Vbi in Regium cōſpectum peruenit Robertus, aderant ex Francis Regi blandientes, qui hortarentur Robertū procumbere, Regiaq; oſculo ueſtigia honorare. Horrebat liber animus, & Dux inuictus, ſeruile miniſterium. Alium ex aſtantibus officio uicarium dedit. Rex illi pedem portendit. Erat is Carolus ſimplex, Balbi filius. Ille mordicus apprenſo pede, Regem reſupinat. Indignati nonnulli ex Francis intumuēre. Alij altius ſecū populi libertatem, & ferocitatem reputantes, Regem placauēre. Cunctis igitur ex ſententia peractis, Rex in ſua reuertitur. Franco Archiepiſcopus, & Dux Robertus nuptijs peragendis inſtitēre. Quibus etiam ex more perfectis: Dux Normannorum Robertus, à Religione ſumens initium, Eccleſias memorabiles ditionis ſuæ, quas priora tempora fœdauerunt, magnificè munerauit, & hac munificentia primos Baptiſmatis ſui dies impendit.

Induciæ.

Rollo Baptiſatur.

Pulchræ coronationes.

¶ Furti.

¶ Furti, per imprudentiam uxoris cuiuſdam Ruſtici admiſſi, nimis ſęuera per Robertum animaduerſio.

CAPVT XXVII.

ROBERTVS, ex Rollone Dux Normannorũ, cùm regendæ Prouincię, quam Regia confirmatione tenuerat, intẽderet, ſæuerè ſuis interdixit Latrocinia, Furta, & omne genus rapinæ. Sciebat, difficile genti uaſtatrici, quæ bellis, prædis, rapinis, et ſæuitijs tamdiu intenderat, pacatis animis ſedere, longam exuere conſuetudinem. Decreuit, ut Ruſtici colendi agri inſtrumẽta in agris linquerent, et conſuefierent ſui, pręterire non ſua. Ea res longo cœpit uſu firmari. Cùm reuerſus aũt quidam ex agricolis dòmũ, ab importuna uxore ſua rogatur, cur inſtrumenta ſua nõ aduheheret? Ille Ducis pręcepta prętendit. At illa dum maritus interim domi per ęſtum quippiam ageret, furtim delabitur in agrum, inſtrumenta ſubducit, et abſcondit. ut in reliquum redderet maritum rei ſuæ attentiorem. Reuerſus uir in agros, ubi non repperit quę dimiſit, rem ad loci pręfectũ referebat. Ille aũt Duci prætendit. Vocatus à Duce Ruſticus, preciũ recepit amiſſorum. Iùbetur præfectus, ignis purgatione adhibita, furem explorare. Primus conatus irritus fuit. Nã ignis furem nõ prodidit, cùm omnes uillani ſubirent ſcrutiniũ. Id quùm renunciaſſet pręfectus Duci, ille cõuertitur in Epiſcopum Deus inquiens Chriſtianorũ, ſi eſt conſcius ſecretorũ, cur furem nõ prodit? At ille necdum benè firmatum in Religione, non corripuit, ſed cauſam prętendit, quia ignis necdũ furem tetigit. Iubetur diligentius inquirere pręfectus, etiam apud uicinas uillas ſcrutaturus. Nec ſic quiſquàm repertus eſt. Vocatˢ à Duce Ruſticus: Si cui prodiderit, rem in agro eſſe, rogatur? Ille nemini, pręter uxorẽ, dixiſſe reſpondit. Adeſſe iubetur illa. Separatimq́ꝫ rogatur, quid egerit cum mariti inſtrumentis? Primùm diſsimulanter reſpondit, nihil ſe noſſe. Sed quęſtionibus adpoſita, furtum fatetur. Tum maritũ Dux clam uocabat. Sciebas inquit uxorem furacẽ eſſe, an nõ? Ille. Sciebam inquit. Cui Dux. Cur criminoſam aut non punieras, aut non deferebas? Ilico iuſſit ambos ſuſpendio necari. Hac ſæueritate, iudicij Legẽ ſanxit obſeruandam fore.

Rollo, Robertus Dux

Superſtitio.

Vana quæſtio.

¶ Roberti coniunx propter ſæueram mariti in duos iuuenes Francos animaduerſionẽ, ægritudinem, ex qua moritur, cõtraxit: quę mors diſsidij cauſam inter Regẽ & Robertũ præbuit. Obiter quædam de Normañis, & obitu Ducis Roberti. Cap. xxviij.

SED & illud cõmemoratione dignũ iudicaui, quid primum pacem turbauerit inter Regem, atq́ꝫ Normaños. Venerant ex Francis iuuenes duo Rothomagũ, ut Giſlam coniugem

Ducis, Regis germanam, ex quibuſdam interpellaret. Mulier incautè formiduloſa, noluit illos in cõſpectum prodire mariti: uerita, ne qd ille ſuſpicaretur, de occultis à Rege mandatis. Sepoſitos ergò in penitiorem domũ, lautè curauit tractari. Normanni qui uiderant ingreſſos: mirati quòd non prodirent in conſpectum Ducis: ſuſpicari cœperũt, agi neſcio quid contra Principem ſuũ. Quidam ex ijs adorti Ducem: Quid inquiunt, aut quærunt, aut afferunt ſecretò ad te ingreſsi? Num te tuorũ pœnitet: ut ſecreta cum exteris pertractes negocia? Conſiliaq́ foueas tuis incomperta? Ille miratus, cùm nihil intelligeret: ingreditur ad uxorem. Vbi ſunt inquiens, Regis quos ad nos miſit nuncios? Pauida mulier, abſconditos producit. Ille, ut ſuſpicionem aduerſus ſe ſuorum purgaret: productos in forum publicũ, occidi iuſsit. quòd non in aperto rem omnem peregiſſent. Turbatur anxia mulier: & dolore animi, corporisq́ ægritudinem aſſecuta, mortem obijt. Rex ab Sororis inmaturo funere, & ſuorum innoxia cæde, iniquum cœpit in Ducem animum. Ea res comperta Roberto Francorũ Duci: mandat Roberto Rothomagenſi Normannorum Duci, Nihil pro hac re turberis: quòd infenſus nomini tuo Rex uideatur. Si iubes: Regem cum amicis propulſabo: Regnumq́ ipſe inuadam. Cui remandat Normañus. Vltra quàm ſatis eſt curſum tendis. Satis, ſuperq́ fuerat, Regem fatigare: ſupra modeſtiã eſt, Regem propellere, & Regium nomen aſſumere. Hanc morũ ſæueritate pacem meruit diuturnam. Scribit tamen Sigibertus: per hæc tempora Normannos in Regno ſe uehementer commouiſſe. Ea fuerit eiuſdem gentis alia claſsis: An ex hoc Rothomagenſiũ populo: incompertũ habemus. Normanni inquit, per hæc tẽpora iterũ à Pariſio repulſi: fines Britonũ inceſſerunt. Et primo quidem uictores, inde à Britonibus uincuntur: duobus prælijs. xij. milibus peremptis. Et iterũ. Normanni Lotharingiã repetentes: circa Leodium cum Chriſtianis pugnant: & uincũtur. Sunderoldus Moguntinus Archiepiſcopus, à Normannis Vuormaciæ martyriſat. Arnulphus Rex audita cẽde ſuorũ: à Baioaria contra Normaños pugnaturus mouet cũ exercitu ualido. Quos circa fluuiũ qui Tilia dicitur, pedeſtri prælio adortus: tantam ex eis ſtragem fecit: ut ex innumerabili multitudine uix ſupereſſet, qui ad claſſem aduerſum nunciũ referret. Normannorũ reſidui, tranſuadata Moſa, Ribuariam, et Arduennam uaſtando peruagantes, trans mare recedunt. At hæc ego per recapitulationẽ ab illo dicta accipio: prius quàm Rollo in Neuſtria pacatus, reſidere cœpiſſet. Nã huius inſignis uictoriæ, & noſtri meminere Annales: quæ peracta memoratur Anno. 888. cùm iſta in Robertũ Rollonis cõmutatio, et ſedis quietę acceptio, ad. 97. aut ſupra peruniſſet. Sola ergò

Moritũ Ducis uxor.

Sigibertus, de Normannorũ ſtrage

Sunderoldus Mogũtinus pręſul

ergò ordinis, & tēporū ꝑturbatio facta eſt, in huius rei à Sigiberto cōmemoratione. Niſi dixerimus: aliā extitiſſe Normañorū manū, quę in Germania ſit graſſata: dum in Francia Rollo iā pacatus reſediſſet. Sed nos quę de Roberto ſunt, ꝓtinus cōcludamus. Robertus, ut dicere cœpimus, cōtraxit años, accępta quiete, in extremā uſqꝫ ſenectam. Filiū, quē ex Papa prima uxore ſuſtulerat: in ſpem Ducatus prouexit. Nā inter manus eius iurare fecit Proceres: quòd illi poſt patrē fideles ꝑmanerēt. Ita in Chriſti religione tranſiuit Robertus (uti fidimus) in Regna longè meliora: Dux tēpe ſuo fortiſsimus, pariter & feliciſsimus.

Rollo prius dictus.

¶ Vuilhelmus patri in Ducatu ſuccedit. Britannos rebelles domat. Caput. xxix.

WILHELMVS patri filius in ditione ſuccedit: matre Papa genitus, nobili ſtirpe Francorum: Duplicisqꝫ in ſe Nobilitatis ſanguinem traxit. Eū ab infantia ſacris initiatū, in timore Dei pater iuſsit educari, apud uirū probatæ uirtutis Batonem, gentis ſuæ Comitem. Erat aūt puer ita Religioni deditus: ut relicto ſeculo, cupierit ſepoſitus Chriſto militare, Monachali habitu deſumpto. Sed quia patri erat unicus, ſolum id uotis repugnare uidebatur. Igitur paterna uoluntate, & Procerū unanimi conſilio atqꝫ ſententia: paternæ ditioni præeſſe compellitur. Nihil tamen mutauit in moribus. Animi integritatem, iuſtitiæ rigorem, frontis modeſtiā ſemper præferebat. Prima illi turbatio fuit ex Britañis: qui nouo Principatu, res itē nouas moliebantur: ſubtrahere ſcilicet Vuilhelmo, quam patri ſeruauerant obedientiā. Berengarius, atqꝫ Alanus, Principes extitere factionis atqꝫ rebellionis. quòd dicerēt, temporaliter ſe Roberto permiſſos, quoad prouincia eius cultui redderet: ipſi quamdiu uixit nihil recuſantes. Honori hoc illius tribuerint: quòd in fide permanſerint. Nunc ſe ſolutos uinculo dominationis, libertatē ſuā ſine inuidia merito tueri. Vuilhelmus contracto ſuorū concilio, rem pertractauit. Indignū uiſum eſt Proceribus: Britones à iugo diſcedere. Quòd ſi à Rege uendicarent: ſatis & hoc durū uideri: antiqua ditione carere Normannos: nunc ſua ſe temeritate in libertatē recipere conantes, aduerſus pręſtitam Roberto patri fidē, iuratā filio fidelitatem. Omni odio digniſsimos haberi: ferro & igni ad iuga reuocandos. Igitur paratur expeditio in Britanniam: equitū, peditumqꝫ copiæ denſantur in cuneos. Britañiam ferro & igni populat. Britanni urbibus & arcibus cōmunitis, ſe cōtinuêre: nō auſi in aciem prodire. quòd uiribus hoſti impares uiderentur. Viſum eſt Proceribus Normannorū: euaſtata regione, ſatis malorum perpeſſos, redire in iuga uolentes. Qua ſpe reducitur exercitus in Normanniam. At præter ſpem accidit: ut dilapſo exercitu, ſecuti Britanni,

Vuilhelmus Dux Normannorum.

tanni, uiciſsim Normannorũ ditionem peruagarentur. Renouantur deinde agmina militantiũ. Reducit̃ in Britanniã expeditio militaris: & durioribus preſſuris Britanni cõanguſtãtur. Igitur rebus diffiſi: Legatos de pace miſerũt. Vuilhelmus conſilio ſuorũ euocato: has illis Leges indixit. Vt aurũ in ſumptus expeditionis perſoluerent. Solita tributa penderent. Alanus in exiliũ abiret. quòd autor coniurationis haberet. Berengarius, quòd inuitus (ut cõſtabat) penè rebellaret, in Præfectura ſolita permaneret. His ita compoſitis, atq; à Britannis iam pacis cupidiſsimis comprobatis: Vuilhelmus reduxit exercitum.

Subiguntur Britanni.

¶ Inſurgentes in ſe factioſos Normannos, Vuilhelmus inito bello fugat, & cædit. Caput. xxx.

IAM apud proximos ſermo increbuit: ut proſpiciẽs poſteritati Dux adoleſcens, nuptijs animũ inclinaret. Circumſpexêre omnes: qua ex Nobilitate, domoq; cõiunx illi peteretur. Eualuit nominis atquè uirtutis eius fama inter Francos: primiq; Principes Regni, eius familiaritatẽ inire cupiebãt. Xenia mittere, & accipere, Principali ritu, iam apud Maiores inoleuit. Vuilhelmus multis indies charior pro uirtute cœpit haberi: coliq; ſedulius à Francis quàm ſuis. Quæ res inuidia, ut fieri ſolet, non caruit. Erantq; in Normañis: quibus doleret, quòd Francos, à quibus honorabatur, honoraret. Iam inquiunt, Dux noſter, maiore fiducia reſpicit in Francos, quàm ſuæ gentis Nobilitatem. Materna illum ſuperbia effert: maternum genus quàm paternum facit cõmendatiorem. Quid futurũ, ubi nuptiæ acceſſerint? Extorres erimus: ſolis Francis fides erit: nos uelut ſeruiles contemnemur. Ea reportabimus laborũ pręmia, periculorum ſanguinis. Proinde præcurramus inchõata in nos iuga deteriora. Libertati & honori conſulamus. Riulphus princeps erat factionis in Ducem: autorq; conſilij: ut mitterent, qui poſtularent terram à Duce, in Riſlũ uſq; fluuiũ. Sic etiã militarem populũ ſibi magis conciliarẽt: Duci ruricolas relinquerent. ut quandocunq; moliẽti aliquid in ſuos, non inferioribus illi uiribus occurrãt. Audita legatione Dux: cùm nõ ignoraret, quo res illa reſpiceret: conuocato fideliũ Procerũ concilio, ex illorũ ſententia remandauit placidis uerbis. Arma & equi, aurũ cũ argento, & quicquid domi meæ præcioſum eſt: ueſtris cõmodis inſeruiet. Terra quam ſub parente accæpiſtis contenti, militate. Commoda Prouinciæ ad uos pertineant. Mihi inane nomen remaneat Principatus. Vos conſiliorũ participes, mecum unà rem omnem tractabitis. Communia utriſq; pericula. Vobis bellorũ præmia: mihi inanis honor ſufficiet. Hæc tam mollis reſponſio, non ut debuit iram mitigauit, ſed ſuperbiam erexit. Nam ad arma iam conclamantes, caſtra firmabant:

Normannorũ murmur in Ducem ſuum.

Ducis reſponſio.

bant:domeſtica bella inchoāturi. Iubentq́ concitò redire nunciū,qui
duriora Duci mādata ferat. Exeat ciuitate:abeat ditione, ad Francos Normanni
ſuos proficiſcatur. Non ferre Danicū ſanguinē,ſubeſſe Franco Princi ad Ducem.
patui. Hoc ſe multis uulneribus egiſſe:ut liberi uiuant. Niſi ceſſerit:fu
turū,ut pœniteat pertinacię. Nam ciuitatē oppugnare,& de proximo
capere confidant. Territus hoc nūcio Dux:miſit ad amicos,ut adſint.
Cōtraxitq́ arma,quæ tempus dedit. Armauit ex urbicis,quos militi=
bus inſeruit. Et ut prçueniret obſidionē, exiuit in collem:unde proſpi
ceret & numerū,& conatus aduerſantiū. Cernens longè illos ſuperare
multitudine:in proximū ex amicis cōuertitur. Impares inquit ſumus
tantæ multitudini. Cædendum tempori. Ipſe mihi petendus Siluane=
ctenſis auunculus:ut eius adiutus armis,recuperem qua iam me extru
dunt perfidi ditionē. Tum ille. Qua fronte Franciam nos tecum pete=
mus:in qua permanent ueſtigia priſtinæ uaſtationis? Sunt quibus pa
rentes,filios,fratres,cognatos,affines abſtulimus. Illi q̄bus nos oculis
intuebuntur? Itaq́ ſi hoc tibi ſedet conſiliū:ad limites Eptę fluminis te
perducemus:nos uerò inuentis undecunq́ nauibus, Daniam repete=
mus. Quomodo em̄ ſine Duce cōſiſtemus in aliena regione? Quanq́
ſi tibi patrij ſanguinis uigor remaneret: hoſtibus cedendū nō putares.
Dux accępta ab amico contumelia,excanduit. Si hoc inquiens timori
datur:ignauo,nō prudēti:audete ſequi qua præcedo. Et poſtulans ha
ſtam,ſe uertit in hoſtes. Tum idem ille manu iniecta familiarius,Con
ſilio inq̄t Dux fortiſsimè opus eſt in re tanta. Vide prius, quos ad ur=
bis cuſtodiam delegeris. Conſydera,qui te ſequantur in prælīū. Qui=
bus prouiſis, cū inbellem multitudinē urbi relegaret: expeditioribus
ſumptis: concitus fertur in hoſtes. Quos imparatiores deprehendit.
cùm nihil tale proſpicerent. Igitur exemplo & uerbo ſuos commone=
faciens:multis pauci promptiores ſunt inuēti. Nec diu ſtetit ambigua
uictoria:fuſi,fugatiq́, caſtra deſeruere tumultuantes. Plures in fuga, Dux ſuos
quàm in acie ſunt cæſi. Multi perierunt paludibus: aut ripis inmerſi. cædit.
Vuilhelmus Dux fugatis facinoroſis, multiſq́ perditis: incolumem
reduxit exercitum in urbem. Ex illo die conſpectior cunctis, formido
loſior hoſtibus,amicis charior. Nec facilè inuentus eſt, qui prælio la=
ceſſeret: aut coniuratione noua in ſe Ducem prouocaret. Iam ineun=
dis nuptijs animum intendebat.

¶ Vuilhelmi Ducis nuptiæ: Affinitas quoq́ cum Pictauien. Comite, Ludouici item Francorum Regis inſtitutio narrantur. Caput. xxxi.

HERIBERTVS inter Francorū Primores, uir no=
bilis et clarus, filiā Vuilhelmo Duci deſponderat. Rega

li luxu oĩs erat apparatus nuptiarũ. Multi utriuſq; partis Proceres cõ-
uenere. Nonulli ex Francia Principes honeſtabant ſolenna nuptiarũ.
Nec añus euoluiť, Vuilhelmo filius ex cõiuge naſciť: quẽ ſacris Chri-
ſtianis initiatũ, appellari iuſsit Richardum. Claruit indies magis atq;
magis Dux Vuilhelmus. Burgundionũ, Pictauorumq; Comites illũ
coluere. Hugo maior in Regno Princeps, familiaritatem eius expete-
bat. Venantẽ aliquando Ducẽ cùm præmonuiſſent, Dux Hugo me-
moratus, Comes Pictauorũ Vuilhelmus, & Heribertus ſocer adiere.
Ille ꝑbenignè exceptos, humaniſsimè tractauit. Inter cõuiuandũ Vuil
helmus Pictauus, Vuilhelmũ appellat Rothomagenſem. Scis qua ad
te cauſa uenerim, Dux inclyte? Affinitatẽ tuã requiro. Neq; interpoſi-
tis nuncijs agendũ putaui. Tuã ipſe dignationẽ adire uolui. Germanã
ſororẽ tuã, ſi uxorẽ mihi ꝑmiſeris: perpetuũ apud me pignus amoris
collocatũ, rectè putabis. Ille tranſuerſo Comitẽ reſponſo, uolens expe
riri: Non conuenit inqt, forti genere natã puellam, leporinis uiris per-
mittere. Vbi uidit cõmotum iniuria Comitẽ, uultũ hilarauit. Cras in-
quit optime Comes, interpoſito meorũ cõſilio, placidè poſtulatis tuis
reſpondebo. Nec mora: cùm illuceſceret, uocato in conſiliũ Hugone
Duce, Heriberto, atq; Procerũ ſuorum magno numero: deliberat uiri
potẽtis inire affinitatẽ: Vuilhelmoq; memorato Germanã deſpondet:
eamq; ꝑduci iubet apparatu magnifico in urbẽ Pictauorũ. Tum uerò
omni rerũ abundantiſsimo ſplendore nuptijs peractis: in diẽ magnifi
cari magis, magisq; cœpit Vuilhelmus Normañus. Erat per id tẽpus
in carcere Rex Franciæ Carolus. Ibiq; cũ defeciſſet: Alſtenus Angliæ
Rex, nepotẽ ſuũ, memorati Caroli filiũ, ut ad Coronã ꝑduceret: non
alio utendũ putauit, quã Vuilhelmo interuẽtore. Paternũ fœdus illi re
nouabat: deprecãs, ut illo interueniẽte, paterna ſceptra Ludouicus me
rereť. Et ut Alanus Brito, iamdudũ apud ſe exulãs, ſuo apud Vuilhel-
mũ interuentu, gratiã haberet: patriæq; reddereť. Vtrunq; impetrauit
Alſtenus. Nam Vuilhelmus apud Hugonẽ Ducẽ, cæterosq; peregit:
[Ludouicus Franciæ Rex.] ut Ludouicus in Regno ſuccederet: et Alanus patria ſede potireť. Erat
tñ eidem Ludouico Regnũ inſtabile, propter magnã Primatũ in Re-
gno potẽtiã. Vnde ſibi cõſulendũ putauit, proximorũ Regũ fœdere.

¶ Ludouicus Franciæ Rex, interuentu Vuilhelmi, fœdus
init cum Henrico Saxonum Cæſare. Caput. xxxij

PRAEFVIT tũ Germaniæ rebus Henricus Cæſar, gene
re Saxo, eius nominis primus: Ottonis primi pater. Is inter
pellatus per nuncios à Ludouico Rege de fœdere: reſpondit. Nolle ſe
Franciæ rebus implicare: niſi interuẽtu Vuilhelmi Normañi. Ille ſi ſe
mediũ interponeret; fœdus nõ recuſaret. Ludouicus Rex, miſſo ſtatim

nuncio

nuncio ad Vuilhelmum, orabat: ut illi occurreret in pago Baiocenſi. Non cunctat̃ Dux: expeditũ ſumit Comitatum: Regiq́ꝫ obuiam proficiſcit̃. Perbenignè ſeſe ſalutant. Prior Rex. Noſti inquit Vuilhelme frater, qbus Procerũ iacter motibus. Pietatis tuę fuerit: memorem eſſe auitorũ in te, tuosq́ꝫ beneficiorũ: ut arma conferas: & fœdera cõcilies, inter Henricũ Germanię Cæſarem, ac me. Ille nihil moratus, quod eſt opis ſuæ promptè pollicet̃: Regemq́ꝫ ſecum orat Rothomagum proficiſci. Vbi annuit: peruenitq́ꝫ: excepit hoſpitaliter, Diuq́ꝫ ſecũ habuit honore Regio: redeuntemq́ꝫ in ſua deduxit: & quoties premeretur, denuò exceptum armis tuebatur. Miſit deinde ex fidiſsimis Tetgerũ quendam, ad Henricũ Cæſarem: oratũ, ut fœdere cum Ludouico Rege congredi dignaretur. Erat multa inter Henricum, atq́ꝫ Vuilhelmũ familiaritas. Exceptum hoſpitaliter Vuilhelmi nuncium, Cęſar apud ſe aliquot dies perbenignè habuit: unumq́ꝫ ex Ducibus ſuis Cononẽ, cum eodẽ remiſit ad Vuilhelmum: mandata uerbis prolaturum. Vbi in conſpectum Vuilhelmi Conno uenit: oſtendit ſe miſſum à Cæſare ſuo: ut quæ Vuilhelmus optaret, perficerent̃. Occurret, inquit Cæſar meus tibi uenienti ſup Moſam. Tu Regẽ Ludouicũ, fide tua ſuſceptũ prouehe: ut alternis cõſpectibus perfruantur. Me uerò obſidem, quo uis in loco teneto. Sic enim imperauit Cæſar, ut ſecurior tibi, tuiſq́ꝫ, ac Regi Ludouico ſit aditus. Miratur Vuilhelmus, quid obſide ſit opus: diſsimulat tamen. ut experiatur: ſi ex animo ſit locutus. Accingar inqt Normañus itineri. Tu uerò in Baiocenſi urbe obſes reſidebis. Tum ille. Quemcunq́ꝫ inquit in locum ire iubes, fixus hærebo. At Vuilhelmus comperta ueri conſtantia: Nihil inquit opus eſt ad Henricũ proficiſcenti Vuilhelmo, obſidem ſumere. Inter diffidentes ſic agitur. Ego optimi Cæſaris promiſſa, pro obſide teneo: tecũq́ꝫ uolens proficiſcar. Non contemnendã manum contraxit Vuilhelmus. Rex quoq́ꝫ cum Magnatibus Franciæ magnas copias duxit. Vbi conuenere Laudunum: mirati Normannorum copioſam Franci multitudinem: Quid inquiunt fiet, ſi fortè, ut fit, iurgiũ conſurgat inter militares uiros unà profectos? Nimirũ ut agnos lupi, uorabunt Normañi Francos. Miſſo nũcio orat Vuilhelmũ: ut ſeparatim tendat: diuerſoq́ꝫ proficiſcat̃ itinere ad locũ deſtinatũ. Facilè paret monẽtibus. Igit̃ cùm propinquarent Moſę: pręmiſſo Conone ad Henricũ: pręmonet adeſſe Regẽ, cũ Vuilhelmo. Tum Henricus Cæſar, quẽ multa ſup Vuilhelmo mirantẽ cogitatio fatigabat: ſciſcitat̃ à Conone: qd de amico ſuo Vuilhelmo ſentiat? Quid uiderit, indicet. Tũ ille pręcipuũ domi ſplendorẽ: quẽ præter te nemo Principum ſeruat, miratus ſum. Aurea undiq́ꝫ ſuppellex: famulorum ordo multiplex, ac diſtinctiſsimus. Militia inſignis: arma terſiſsima. *Vuilhelmi apparatus.*

terſiſsima. Equi & numero, & precio ſingulari. Tum uerò prudentia ac mirifica uirtus, oĩa facit commendatiora. Propinquabat inde Vuilhelmus quingentis ſolis equis comitatus. Nã reliquũ agmen præceſſerat. Accurrit Conon: & gladio per obſequiũ diſtincto, pducit ad Cęſarem. Ibi ſe amantiſsimè complectuntur. Confident. Prior Cęſar. Diu te Vuilhelme frater, fama cognitũ, uirtute probatũ, amicitia noſtra dignũ putaui. Nunc corã poſitũ, lætus accipio: gratulatus tibi, mihiquè: quòd alternis nos uultibus agnoſcimus. Agè fœliciter adueneris: quę poſtulaueris, facilè ex ſentẽtia habiturus. Tũ Vuilhelmus. Miſiſti Cæſar optimè, Ducẽ præcipuũ, quẽ obſidis loco tenerẽ. Penè iniurius extitiſti, firmatæ inter nos amicitiæ. Mihi ad te ꝓficiſcẽti, nullo opus erat pignore. Tu tamẽ qualicũcꝫ id egeris cõſilio, quod meũ fuit exhibui: illũ itineris ducẽs comitẽ, quẽ manere uoluiſti oppignoratum. Adeſt Rex Ludouicus: tibi quandocũcꝫ uolueris occurſurus: & qbus uelis cõditionibus tibi per me fœderandus. Cęſar ſubinde. Craſtina in uicinã urbẽ nos uiſuri occurramus. Tuũ erit, quas uoles fœderũ Leges dicere. Hac ſermonũ uiciſsitudine fruẽtes, diu familiariter collocuti diſceſſerũt: in craſtinũ reddituri colloquiũ. Cùm aũt abiret Vuilhelmus: erãt inter Saxones q diceret Cononi. Ea uerò eſt magnificẽtia, quã in cœlũ tuliſti: qngentis accedere militibus. Vuilhelmus & ſi exaudiret linguã Saxonicã per Danicã, diſsimulãter tñ ãbibat. Poſtera luce prę miſit in urbẽ militũ ualidã manũ: ut loca caperẽt uenturo exercitui. Illi tũ ferocius agebant: aſſueti portas cõuellere: muros diruere: & inſolentius in captis urbibus agere. Præuenerat cæteros Henricus Cæſar: et exaudita per clamorẽ tumultuoſum Normannorũ inſolentia: iubet egredi Cononẽ, & interdicere uim atcꝫ ferociã. Ille profectus ad Vuilhelmũ, orat: iubeat cõquieſcere uim militũ, ne ad tumultũ res perueniat. Vade inqt Cononi: dic uerbis meis: ut modeſtius agant. Ille concitò. Iubet inqt Vuilhelmus, & ego rogo: ut moderantius agatis. At nihil illi auſcultabant: frangunt: expellunt reſiſtentes: aſsiliũt. Reuerſus ad Vuilhelmũ Conon. Per inquit Deũ, & qcquid ſanctum eſt, oratus adſis, ne Conuentus pacis gratia inſtitutus, in magnum & cruentũ bellum exurgat. Tum Vuilhelmus, miſſo per manum Cononis gladio, iubet quieſcant. Ille enſe uiſo, mox uultus dejciunt: modeſtius agũt, militaremquè diſciplinam impleuêre. Voluit Dux prudens Vuilhelmus, Saxonibus oſtendere cõtemptoribus ſuis: quibus militibus rem ageret. Conueniunt unà Reges. Vltrò, citroquè uolant munera alternatim. Colloquuntur ubi conſidunt. Conueniunt de fœdere. Interpoſitum firmatur de more. Dum Reges de fœderum medio colloquunt: Duces circũſtantes, et illi inter ſe ſermonẽ cõſeruerunt. Inter Saxones quidam

Henricus Cæſar.

Dux Vuilhelmus.

Saxones irrident Normannos.

Normannorum inſolentia.

quidā Dux Hermañus, Danica lingua ſalutat Vuilhelmū. Ille ſciſcita
tur: Quonā pacto ſit Saxo compos linguę peregrinę? Illā inqt inuitus
perdidici. Nā graui captus pręlio, in Daniā ptrahor: ibiq; diu tentus,
in ſermonē gentis cōalui. Noui ergo & uim militū, & patriā tui regio
nē: martiūq; genus, unde prodijſti. Interea Conon circumſtantibus:
Quid inquit uobis uiſum eſt ſup Vuilhelmo: quem heſterno ueſperi
contēpſiſſe uidebamini? Non inquiunt putauimus, tantū eſſe ſplendo
ris in eius militia, quantum conſpeximus: nō eas opes quas uidimus.

Vuilhelmus Dux, Regi Francorum Ludouico, paruulū baptiſmo leuat. Gemmeticum cœnobiū reparat. Richardo filio in Principatu ſubſtituto: ipſe Monachatui ſe dedere cupiebat. Caput. xxxiij.

SOLVTO Regum Conuentu, Rex Ludouicus Lugdu
num uſq; perducitur. Ibi occurrens nuncius, affert: Regem nato filio
eſſe auctiorem. Exhilaratus, Vuilhelmū interpellat: Multis inquit ob-
ſequijs hactenus me tibi deuinxiſti: domi tuæ fouiſti: armis tutatus,
magno nūc fœdere extuliſti: Vnū oro, ut paruulū, quem mihi digna-
tus eſt dare Deus, fonte ſacro excipias: pater illi alter futurus. Non ab
nuit Dux. Profectus in locum paruuli baptiſandi: ibi à Pontificibus,
cæteróq; nobiliū cætu dignanter excipitur. Quod ad Religionis offi-
cium pertinet, ex more implet. Paruulus præeunte Vuilhelmo patri-
no, Lotharij nomen accæpit. Quo ſoleñiter, atq; legitimè impleto mi
niſterio, Dux ad Regem reuertitur. Ibi ſuper omnibus Rege gratias
agente Duci: reſpondit. Ego tibi, tuiſq; Rex optime debeo: ut quoniā
tua in ditione ſedes accępi: tibi, tuiſq; pro uiribus inſeruiam: idq; ſedu
lus implebo. Si quis in Regno motus ſurrexerit: primus ego excipiā,
nihil recuſans, modo intelligam. Has tibi militum deuotas manus ag-
noſce. Oſtendebat inter hæc aſtantium ſuorum longè ac propè ma-
gnam multitudinem. Proceres Regni has uoces nō uno accępere ani
mo. Nam fuere, qui non æquè Regem ferrent dominantem. Sed inte
rim continuere molitiones: Normannorū arma ueriti: quæ ſenſerant.
Dux à Rege dimiſſus amiciſsimè, redit in ſua. Reuerſus, à ſuis alacri-
ter excipitur. Intendit deinde reparandis Legibus, quæ per abſentiam
eius antiquatę uidebantur. Religioni potiſsimū adiecit animum. Gem
meticum erat illic quondam Monaſterium, Danorum uaſtatione ſub
uerſum: cuius loci fortunam duo Monachi ingemiſcētes, cœperūt ſuis
manibus euellere dumos: nouare agros. Quo in labore forte tranſiēs,
eos deprehēdit Dux Vuilhelmus. Sciſcitatr qd parent? Audit fortunā
loci. Ingemiſcit. Pollicetur reparationē. Nec differt promiſſum. Ora-
tū mittit ſororiū ſuū Pictauiæ Comitē: ut Monachos de uicino mittat

Gemmeticum inſtauratur cœnobium.

Cœnobio.

Cœnobio. Veniũt duodecim ſub patre Martino. Cui deinde Dux cre
brius aſsiſtens homini, ſe familiariſsimè inſinuat. Nonẽ intermiſit
animo propoſitũ Monachale, quod puer concęperat: ſed ob accæpti
Principatus nouitatem, uſq; in uirilem diſtulit ætatẽ. Martinũ igitur
Dux. cœnobij patrem ſecretius conuenit: Quid eſt inquiens pater optime,
quòd in unicæ fidei religione, tam uarij cultus perſeuerant Monacho
rũ, Clericorum, Populi? Cur non, qui unũ ſperant ac credunt: uno eti-
Abbas. àm Religionis ritu perdurant? Tum ille. Magnus inquit Paterfamili-
as, qui nutu ſuo tremefacit orbẽ: in magna domo Eccleſiæ catholicæ,
multiplex depoſcit miniſteriũ. Ipſe tibi ſis exemplo. Habes qui tibi ſer
uiant in cœnaculo: ſunt qui miniſtrant in diuerſorio: alij etiam in atrio
atq; ſtabulo famulantur. Sunt qui te ſequuntur in expeditionem mili
tarem. Quid igitur mirũ: ſi cœleſtis ille Princeps, uarij generis miniſte
Dux. rium depoſcit in Eccleſia? Illico Dux ſubijcit. Olim quùm puerũ age-
rem, hoc mihi uotũ erat: relicto ſęculo, uitã ingredi Monachalem. Sed
obſtitit deſyderio meo parens, Proceresq;, meq; nolentẽ ac repugnan
tem, ſibi conſtituere Ducem. Nunc uerò iam mihi, meęq; redditus po
teſtati: filiũ habens, quem ſubſtituã: cur non impleam ætate florenti,
quod incipiente cupiebam? Stupebat hęc audiens Abbas: & intuitus
Abbas. Ducem: Quid inquit optime Princeps audio? Zelum quidèm collau
do: ſed non dedigneris interponere conſiliũ Seniorũ. Tecum cogita,
quis rerum futurus ſit ſtatus: ſi quod concępiſti, impleueris: quę in no
uitate & mutatione Principatus, rerum omnium turbatio. Meminiſti
quid patereris in primordio ditionis: idipſum proſpicere conuenit, ne
accidat filio. Multos interim Monachos ſecurè facies Domino famu-
lari. Impar longè meritum erit apud Deum: paci temporum cõſulere:
& multos in Religione fouere, ac ſeculo, quàm ſi unus ipſe in angulo
degens, perturbata regione, cũ cæteris fias inquietus. Confer interim,
quid ſimile ſit: mille milibus ſine ſuo periculo conſulere, quàm uni ſibi
uix quieturo. Mouit Ducem ſermo Senioris: ſed non uſq; adeo ꝓmo-
uit, ut dimoueret à ſententia. Exeuntis deinde Eccleſia, prouoluti pedi
bus fratres: dignetur rogant, Diariã prandens ab illis accipere: quod
charitas offerat, non quod delitiæ præparent. Ille uerò reiectis preci-
bus, Rothomagũ properabat. Nec longo poſt tempore, ruffa bili ta-
Dux ægro- ctus, torquetur doloribus. Idipſum interpretanſ ſibi accidere: quòd
tat. nuper Fratrũ à ſe charitatem repuliſſet: cùm illi offerrent, monſtrante
dilectione, quod poterant. Infirmatus, iuſsit adeſſe Concilium Proce-
rum: puerumquè RICHARDVM, quem ex uxore ſuſtulerat:
Dux ad indole præcipua, ac facilè liberali. Tum ſic exorſus. Ego inquit, ut
Proceres. meminiſſe plærique poteſtis, ex puero aliud mente concipiens, aliud
à uobis

à uobis ſubire cōactus ſum: Nunc præſentis ſtimulo ægritudinis ſuauiter admoneor à Deo: ut quod in uoto ſemper fuit, aliquando procedat in opus. Igitur ſi mihi miſerante Deo longior uita fuerit, relicto ſeculo, et hoc, quem non uolens egi Principatu, Deo ſeruire conſtitui in ſanctitate & iuſtitia: ſumpto habitu Monachali. Vnum oro: Siue per mortem carnis imperante Deo nūc finiero: ſiue morte ciuili, relicto ſeculo à uobis abiero: in utroq; caſu, filium quem genui, huius mei Principatus fouete ſucceſſorē. Ingemuère qui audierant. Tum unus, quem præ cæteris maior autoritas fulciebat: Quid eſt inquit optime Dux, quod aures noſtras tam triſti ſermone concutere potuiſti? Vitam tibi imprecamur omnes: idq; certo ſperamus longiorem. Vix mediā ætatem attigiſti: confidimus te breui tuæ reddendū incolumitati. Cæterū quod de mutando uitæ ſtatu inſeruiſti: pone uotum. Non ſuſtinemus audire: nec ſinemus impleri. Quid ēm erit nobis mutato Principatu? Si imperet tibi Deus: ſuſtinendū eſt. Quod uerò tu tibi conſtituis ob tuam quietem, infinitæ multitudinis conſulturus incolumitati: ſi ſapis, poſthabebis. De filio aūt tuo quod uolebas: iam impetratū puta. Perennem tibi ac diuturnam uitam ſperamus. At ubi tu nobis ablatus es: aliū te iam cernimus ex te natū filiū. Iam Principē habemus, cui quam primùm uoles ſacramēta reddemus. Igitur ut Ducem propoſito auerterent: & ab infirmitate quantum poterant releuarent: Proceres Normannorum ac Britonum uolentes iuſiurandum Richardo filio præſtiterunt: poſt parentem non aliū ſe habituros Principem. Quibus rebus ex ſententia peractis, in ſua quiſq; diuerterūt. Vuilhelmus ad incolumitatē reuerſus, ſuorū quieti cōſulebat. Nec ſuorū modò, uerùmetiā perfugiū erat uicinis & longinquis calamitoſis. Quæ res exitio eius uiā inſtrauit. Nam ſi non illū pietas aliena traxiſſet, talem, ac perpetuum uitæ exitum nō inueniſſet. Parum eſt autem terrenam ditionem habere temporalem, properanti ad cœleſtem ſine fine manſionem.

Procerum unus.

¶ Herluimo in ablatam arcem Monſtreoli, Vuilhelmus recuperat. Caput. xxxiiij.

HERLVIMVS erat quidā ex Franciæ Proceribus, quem Arnulphus Flandriæ Comes bello premebat. Arcemq; Monſtreoli appellatam, expugnatam abſtulit domino ac poſſeſſori. Ille rebus exutus, proximum ſibi ſuperiorem Hugonem magnum Ducem adijt: cauſam exponit: queritur iniuriam: implorat opem. Sed ille aures precanti clauſas habuit. Herluimus Normannorū Ducem, patrem afflictorū, refugium oppreſſorum adit: auxilium implorans. Quando inquit ille, Principum tuorū obſequio deuinctus es: cur illis præteritis, extraneū, & nihil tibi debentē inuocaſti?

Ego

Ego ait ille, Hugoni Duci iam preces cum lachrymis obtuli: ſed refe-
ctus ad te uenio. Reuertere inquit Vuilhelmus ad Hugonem: & itera-
ta prece interpella: & quicquid reſponderit, mihi renuncia. Abijt ille,
congeminatis precibus apud Ducem: ut paruulorũ, uxoris, ac ſui mi-
ſeratus, innocentem tueatur: & ad ſui iuris receptionem opem digne-
tur impendere. Hugo interpellatus, reſpondit. Quid eſt, quòd me fre-
quentatis precibus impellis in Arnulphum? Poteras iamdudum taci-
ta cogitatione deprehendere quod dicam. Eo mihi fœdere iunctus eſt
Arnulphus: ut in eum arma producere, aut contra eum ſtare quouis
pacto non liceat. Quid ergò Herluimus ait, ſi defenſorem inuenero?
Num contra te uidebitur egiſſe, qui mihi in Arnulphum afferret præ-
ſidium? Hugo neminem ſupereſſe arbitratus: qui aut poſsit, aut uelit
Herluimum in Arnulphum ducere; confidẽter ait. Quiſquis tibi fue-
rit auxilio, non mihi erit iniurius. Ea cùm Vuilhelmo renũciarentur:
Non erit inquit indefenſa iuſtitia tua. Ilico parari iuſsit ex Britannis,
Normannisq́ exercitum: & pro Herluimi cauſa hoſtilia denunciari,
Flandriæ Comiti Arnulpho. Tum expeditione facta, duxit in Arcem
Monſtreoli: & circumequitans, loci munitionem conſyderabat. Or-
dinataq́ oppugnatione, euocauit agmen expeditiorũ: quos ſcanden-
dis uallis, ſuperandis muris, apprehendendis munitionibus nouit in-
duſtrios: quibus ait. Si benè uos noui, nõ diu ſtabunt in oculis ueſtris
munitiones circumpoſitæ. Ite: & palos extractos, ante pedes meos pro-
ducite: captos ſimul propugnatores adducite. Hoc ſegnius dicto pro-
uolant milites parere Ducis ſui iuſsioni. Scandunt, reluctantibus ho-
Monſtreoli capitur. ſtibus propugnacula: ſcuta obijcientes ictibus. Capiunt ſine dilatione
prima munimenta. Procurrunt ad penitiora præſidij: captosq́ Arcis
propugnatores extrahũt: palos cõuellũt: & ad pedes ſui Ducis pro-
ijciunt. Ille collaudatos, iubet opima præda munerari. Tum acceptũ
per manus Herluimum, reducit in arcem. Inſtruitur prandium come-
ſturis. Inter prandendum rogat Herluimum: Si quid ultra ex ſe depo
ſcat. Ego inquit optimè Dux, quantum tibi debeam, ſatis intelligo. Si
quid in me eſt obſequij, tibi per reliquam uitam militabit. Non igno-
ras, mihi inutilem in reliquum Arcem fore: quam etiam integram ab
Arnulpho tueri non poteram. Tui ſit arbitrij, tuæq́ poteſtatis: tibi il-
lam permitto. Ille refert. Non hac lege ueni ut mihi pugnarem. Inte-
Ducis beneuolentia & liberalitas. grum in te meum eſſe cõſtitui beneficium. Infirmatas munitiones per
expugnationem, ipſe meis impenſis reficio. Manum ualidam, quæ tuo
etiam arbitratu ſatis ſit ſeruando, tibi relinquo: commeatus abundè
præbeo. Si uaſtauerit fines iterum tuos Arnulphus: cum exercitu re-
uerſus, efficiam: ut illũ pœniteat ſuæ graſſationis. Si rurſum oppugna-
ueris:

uerit: nouum tibi præſidium ex me non deerit. Quòd ſi inducias quęſierit: nō negabuntur. Si cauſam patietur iure agere: adero uolens placitis tuis. Et ſi quid quæris: ecce promptus prębeo. Stupefactus Herluimus liberali promiſſo: ſeſe cum ſuis proiecit ad pedes Ducis: ſummū max. Deum implorans: ut pro ſe reddat quæ meretur Duci. Conſtitutis impenſis reparandæ munitionis, ac deputatis militibus qui maneant in pręſidio: cōmeatuq́ plurimo importato, in ſua Dux reuertitùr.

¶ Arnulphus Flandriæ Comes, quod non uiribus, inſidijs tentat: quibus Ducem Vuilhelmum proditoriè interimi curat. Caput. xxxv.

NEC longo poſt tēpore, quia Arnulphus Duci uiribus par eſſe non poterat: reſpexit ad inſidias. ut dolo ſubuerteret, quem uincere uiribus haud poterat. Nouit autē in Francię Proceribus eſſe non paucos, quos obliqua inuidia mordebat Vuilhelmi gloria: quibus etiam, eo perdito, opus eſſet, aut certè non iniocundū. Mittit ergò Vuilhelmo legationem, cui adeſſe iuſſus eſt Herluimus. Orator quantum potuit Oratione præmiſſa, obſequia præfatus, purgabat Arnulphum: quòd ignorauerit Herluimum, id quod apparuit, illi tam eſſe deuinctum. Proinde remittere culpam Herluimo, ut Vuilhelmum promereatur: cui eſſe cupit perquàm familiaris. propter uicinam utriuſq́ ditionem: pluribus profuturam, terram utriuſq́ poſsidentium, amicitiam. Scire Arnulphum, quæ pacis ſunt & iuſticiæ, nō detrectare Ducem Vuilhelmum: nec refugere: illum habere cauſæ ſuę arbitrum. Inducias triū menſium paciſci: & tempore medio locis opportunis poſcit Conuentum. Hæc quàm maximè potuit, blanda uoce locutus, uultum demittit. Dux primùm ſciſcitatur Herluimū, quid ſentiat. Ille & ſi dolos ſubeſſe uereatur, non audet præiudicare Duci. Tum conuerſus in ſuos Vuilhelmus. Quandoquidē inquit, uitæ meę uotum peruouiſtis; orare quæ ad pacem ſunt, debetis uniuerſi: & ego inter primos pacis Autor, conſtitutos pacis tractatus non recuſare. Ita què Inducias permittit: locum Conuentioni deſignat. Nuncius reuertitur ad Dominum. Vbi dies aduenit: Dux copias neceſſarias in armis habuit: illiſq́ aſſumptis in pagum proficiſcitur Ambiacenſem. Ibi ad Sumæ fluminis ripam caſtra collocat. Ex aduerſo Corbeiæ tetendit Arnulphus. Erat in Sumæ fluminis medio inſula: quam fluctus exæſtuans ab olim proiecit: hanc petit Arnulphus, quatuor ſolis comitatus. Oratq́ Ducem: ut duodecim numero ſtipatus, dignetur occurrere. Ille non recuſat: nihil præter pietatem uerſans in corde, cùm alter dolum machinetur. Sed quis ſubeſſe uereretur? cùm numero militum Dux pręualeret. Venitur in colloquium. Tum prior Arnulphus. Vides inquit

Orator Arnulphi.

Dux.

Techna inſidiarum.

Arnulphus ad Ducem. des inquit optimè Dux, ætatem meam: uides confectum morbo corpus (podagroſus enim erat) & ideò temporum meorum, etiam ſi fieri poteſt ſequentium, pacator eſſe debeo. Ab Herluimo multis affectus iniurijs, ad arma perueni. Omnem illi noxã tui cauſa, ecce iam remitto: illumquè in te ex hoc die amicũ adſcribo. Modo apud te quod poſtulo, fac impetrem. Te patronum inuoco: ad te multorum preſſus iniurijs refugio. Noſſe potes, quibus in me animis ſit Hugo Dux, atquè ex Primoribus cæteri. In te uno requieſcã. Sume clientem. ut poſt me, quem ſine prole non ignoras, ditionem tuæ meam coniungas. Proderit Patriæ, talem in hæc tempora ſuſpicere patronum, tunc etiam Dominum uenerari. Crediderat ex animo locutum, pietate plenus Dux Vuilhelmus: & qui nullo unquã tempore dolum cogitabat, præſumere non poterat de homine tam blando. Tum refert iſta Dux Vuilhelmus. Ego ut tibi concilietur Herluimus, ex animo eam ſolam profectionis huius cauſam habui. Hoc aſſecutus, ſatis magnum itineris præmium accæpi. Pacem tecum: atq; ſi fieri poteſt, quod in me eſt, cum omnibus non recuſo: eamq; modo largior: & accipio. Si fœdera cupis inter meum, ac tuum Principatum: non abnuo. At in eam rem opus eſt adhibere conſilium Procerum. Regionem tuam poſt te non requiro. Sit tibi longæua. Pacem ſi ex animo quæris: ilico ex me putato conſecutum. His atq; huiuſmodi in aliquot horas producto ſermone, amplexati diſceſſerant. Arnulphum duo ex ſuis in nauiculam inter manus deportabant. Vuilhelmus quoq; duodecim comites ire iuſsit in unam: ipſe cum ſolo remige conceſsit in alteram ſcapham. Vbi iam medium amnem tenuiſſe uidebatur: accurrunt quatuor Arnulphi milites, armati dolo, gladijs ſub ueſte contectis: Acclamant à ripa: Optime Dux, quod præcipuum erat inter uos, unum omiſſum queritur Arnulphus. Digneris adeſſe paulum. Nam Senior noſter, ut uidiſti claudus: non ueniendi ad te, ueniam deprecatur. Noſq; pro ſe miſit, tibi dicturos quod ſupereſt. Credidit uir innocuus: & flexit in inſulam. Duodecim milites eius medium adhuc amnem, nihil ſuſpicati, tenuêre. Vbi propius Dux acceſsit: eductis gladijs, confodiunt uirum omni uirtute incomparabilem, omnium ſeculorum Ducem dignum memoria ſempiterna. Stabant agmina eius in armis, ripa ab altera: & ingemuêre altius: quòd flumine diſcluſi, adeſſe Principi ſuo non poſſent. Serius aduecti de medio amne duodecim ſatellites: palpitantem inueniunt. Perfidi latrones cum Domino ſuo ad cohortes ſuos reuertũtur. Ita perijt uir incomparabilis, exitu plus quàm miſerabili: dum hoſti fidit: uidente & nihil potente forti exercitu ſuo per amnem diuiſo. Exanime corpus reuehunt mœſti ſatellites. Rimantur cruore perfuſum:

Christianiſsimi ſimplicitas.

Dux Arnulpho.

Ducis Vuilhelmi mors Anno Chriſti 943.

fuſum;& multis cum lachrymis nudantes, inueniunt in lumborũ ſtropheo clauiculam argenteam. Mirantibus quid foret: ſuperuenit Camerarius miniſter: qui ciſtellam in penitioribus eſſe affirmabat; quæ ueſtem includeret monachalem. Conuenit turba multa Procerum: atquè ex omni ditione plebs uniuerſa: impoſitumq́; feretro corpus, templo Mariæ Rothomagi tumultuandum intulerunt. Richardum inde filium, cui iamdudum uiuente adhuc patre, ſe Proceres adſtrinxerãt, in patris locum Ducem ſibi conſtituerunt. Erat autem poſt natum mundo Chriſtum.983.annus Kal. Ian. cùm cæderetur.

ALBERTI KRANTZII Hamburgen. Chronographi, Rerum Noruagiæ geſtarum LIB. III.

PROLOGVS.

COLLOCATIS iam Normannis per littora Galliarum, in eam Regionem quę prius Neuſtria, de illorum nomine nunc dicta Normannia: prius quàm cœptæ ditionis ſucceſsionem exequamur: paulò nobis ad ſuperiora redeundum eſt: ut Noruagiam, quam cæpimus, per Antiquitates eius recenſeamus ordine ſuo. Quanquàm turbulentiſsima illa tempora fuerant; languente Orientali Romanorum Imperio: & ſub Saracenis miſerabiliter laborante. Romanum autem Occidentale Imperium, in ſtirpe Carolina poſt Arnulphum ita contabuit: ut in contemptum omnium proueniret. Summi Romæ Pontifices, ita uertiginoſo impliciti ſunt malo: ut per ſucceſsiones multas, prædeceſſorem ſuum quiſq; in maledictionem & execrationem deuocaret. Cùm in Italia Berengarij, in Germania Hungari Romanum fatigarent Imperium. Et in Gallijs nihili erant res militares. quùm Primores aduerſus Carolum Simplicem, & filium eius Ludouicum, de Regni ſumma contenderent: Normanni ſuam regionem tutarentur. Per quæ tempora: cùm rebus externis magis, quàm domeſticis Danorũ atq; Normannorum Reges ſtuderent: tam uacui reperti ſunt Annales, ut uix Regum nomina reperiantur. Multæ per ſingulos annos Borealium factæ ſunt excurſiones. Nunquàm enim quieuit gens illa: donec Chriſti fide germanicus ſuſcępta, manſueſcerent: diſcerentq́; ſuis contenti, aliena non quærere. Aſpectabat deſuper DEVS, tantam gentium in Chriſtianas prouincias crudelitatem. Non enim ſatis erat à Danis atquè Normannis uaſtitatem perpeti: Vuandali quoquè gentili adhuc errore ſordentes, immanitatem ſuam in uicinos exercuerunt. Su-

Supra lib.2. cap.31.& ſe.

per omnes uerò Hungari, gens Scythica, illis tēporibus incubuit Germaniæ. Quis non putaret tunc miſerabilem Chriſtianiſmi per Saxoniam ſtatū? Cùm hunc Normanni, inde Hungari premerent: igni, ferroq́; cuncta peruaſtantes. Occulta Dei iudicia quis explicabit? Qui Hebræis olim inmiſit Chaldæos, Græcos, Romanos: quos in diuinis Scripturis appellat miniſtros ſuos: cùm tamen illum ignorarent. Ille inexplicabili conſilio, Chriſtianis Prouincijs primùm Gotos per Italiam: deinde Vuandalos per Aphricam: poſtea Hunos per Gallias: & nunc Hungaros per Germaniam diffundit. Nec ſatis uaſtitatum terræ inmittunt: ſi non etiam à mari ueniant, qui ſanguinē hauriant Chriſtianum. Quid inter hæc dicemus? Niſi, quia electos ſuos Deus, in clibano mundanæ tribulationis excoctos, per ignem & aquam uocat in refrigerium æternæ beatitudinis: præmonitos. quia non ſunt condignæ paſsiones ad futuram gloriam, quæ reuelabitur. Quis etiam inter hæc non miretur ſtudia Apoſtolicorum interim in Boreali mundo uirorum? Nam Dani & Normanni foras prodeuntes, in alienas ſæuiunt prouincias. Interim Anſcharius, Rembertus, Vnni S. Pontifices, ſuæ legationis explentes munera. Danis, Suedis, Normannis regnum prædicarunt immortale. Et quando illi exierunt ad alios euertendos: ſancti Pontifices in uiſceribus Prouinciarum ædificandis, & in Chriſti religione eis imbuendis, qui domi remanſerant, inſtiterunt.

Occultum iudicium Dei.

¶ Adalſtenus cum Noruagiæ Rege (cuius nomen ſuppri munt Annales) pactis conuenit ſuper Regno Angliæ, teſtamento Regi Daniæ legato.

CAPVT I.

CONRADVS ex Carolina ſtirpe nouiſsimus, Romani nominis dignitatem per Germaniam tenuit: cum Berengarij in Italia tumultuarentur: Daniæq́; Rex Gormo regnaret: qui filiam Regis Angliæ Edelbrandi, Thiram nomine coniugem haberet: ex qua filios ſuſtulit Haraldum, Kanutumquè. Sed poſterior ante patrem uita functus eſt. Prior autem cùm in armis exercitatiſſimus haberetur: iam tum ſub patre tantum nominis promeruit, ut auus illū maternus Angliæ Rex, exhæredato filio Adelſteno, ſcriberet hæredem. Sed cùm Haraldus Danicis atq́; Borealibus rebus implicaretur: Edelbrandusquè auus decederet: Adelſtenus proiecta membrana paterni Teſtamenti, Regnum aggreſſus eſt adminiſtrare. Rex autem Noruagiæ (cuius nomen ſupprimitur Annalibus) audito, quòd Rex Angliæ rebus humanis conceſsiſſet: Regem Daniæ, quem ſcriptum hæredem audierat, in remotis agere cerneret: nec ignoraret, ignauum hominem Adelſtenum: quem ſuus etiam genitor Regno imparem iudicaſſet:

Daniæ lib. 4. cap. 18. b

quantam

quantam potuit inſtruxit, armauitq; claſſem: mouens in Angliam: cui-
us portus iam noſſet. quippè qui crebris expeditionibus cum Dano-
rum Regibus in ea militaſſet. Adalſtenus autem ignauus Rex, cùm eti-
am ſeipſum non ignoraret: nõ armis, ſed pactis agendum cenſuit cum
hoſte. futurũ ratus: ut mollioribus hũc conditionibus placaret, quàm
Haraldum Daniæ Regem: qui omne ius ſolus ſibi Teſtamento con-
ſtiiuit uindicarè. Itaq; miſsis ad Noruagiæ Regem Oratoribus, collo-
quium depoſcit. Conuenitq; poſt multa inter eos: ut Adalſtenus Re-
gno per ſua tempora potiretur: ſed ad nutum Regis Noruagiæ, quo-
cunq; deuocaretur, arma mitteret auxiliaria. Interim certus ſucceſsio-
nis, prçſtolaretur eius. Et ut exhibito Regem placaret miniſterio: ob-
tulit educationem in Angliæ Regno filij eius Aquini. Quem ſuſce-
ptum, Regia munificentia ut proprium excolebat. Re autem uera ob
ſidem habiturus. ne quid ille foris moliretur. Simul & præſidium cer-
tius demoraturus: ſi quando Rex Daniæ Haraldus, Angliæ incum-
beret. Cupidus perficiendæ rei Rex Noruagius, conditionem accæ-
pit. ne Haraldi interuentus cuncta diſijceret: fretus etiam armis An-
gliç, in eum ſi quid nouaret. Vtq; magno ſibi pignore hominẽ deuin-
ciret: filium proprio ſpiritu chariorem, Anglo tradit educandum: ob-
ſidem præbens, qui debuit accipere. Sed effecit rei properantius per-
ficiendæ deſyderium: ut pactis memoratis omnia firmarentur. Haral-
dus autem Daniæ Rex, compoſitis iam rebus in ea prouincia, quam
tentabat: exercitum reduxit in Patriam. Audiens quantum amiſit in
ſuis, dum inhiaret alienis: diſsimulato tamen ad tempus negocio, rem
tacitus perferebat. Nec diu Noruagiæ Rex ſupererat.

¶ Aquini ex Anglia, mortuo patre, in Noruagiam redi-
tus, qui ilico poſt reditum ſuum, morte non uulgari
occubuit. Caput. ij.

AQVINVS Noruagiæ Regis filius, poſteaquam ac- Aquinus
cępiſſet paternæ necis nuncium: feſtinauit Patriam in- Rex. II.
uiſere. ne quid rerum innouaretur. Itaq; claſſem inſtruxit: Adalſteno
Angliæ Regi ualefaciens. Ille uerò alumnum iam moribus ſuis forma-
tum, inuitus dimiſit. Nauigans autem in Noruagiam: res perturba-
tus (ut fieri ſolet) cũ mutato Rege reſpexit. Nam Haraldus alius Gun-
nildæ filius, cõparatis auxilijs ab Rege Danorum, mouit in hoſtem.
Veritus autem Aquinus nauali prælio confligere: quòd impar naui-
bus uideretur: terreſtre prælium obtulit. Nec moratus hoſtis, acquie-
uit. Erat inter Primores Haraldi, qui Aquinum in medio depugnan-
tem euocaret in primam aciem: experturum, ſi quid illi uirium eſſet.

Nec moratus ille, proceſsit. Quippè generoſus ſpiritus, ſui contem-
ptum non ſuſtinet. Hoſti igitur oppoſitus, pugnam exerit. Ille ſecu-
rim uibrans ab alto, petit Aquinum: ſecuiſſetq; medium, ſi non inter-

Memorabile rarum.

uentu ſuo ſatellitum quiſpiam ictum ſpontaneus excæpiſſet. Laudabi-
lem per omnia uirum: qui heri uitam, ſua duxit chariorem; morte ſua
præueniens lętum domino intentatam. Pugnæ autem hic erat exitus:
ut cum Aquini inſidiæ emerſiſſent interceptæ: Dani fugam ineunt.
Iam ſola ſtabat in campis Aquini acies, cùm hoſtis effugiſſet. Mirum-
què ſpectaculum, omnium in ſe oculos conuertit. Nam telum, nullo
qui cerneretur arcu miſſum, in aëre diu fixum hęrebat, nunc hic, nunc
illuc inclinans. Poſt multa, cùm ſibi quiſq; formidaret: pronum ferũt

Aquini mors,

in caput Aquini decidiſſe: moxq; hominem exanimaſſe. Ita Haraldo
Regnum ceſsit Noruagiæ, hoſte ſublato. Ferunt: maleficijs deditam
fœminam, telum hoc procuraſſe: qui uicti filij pœnam ſumeret ab ho-
ſte: ac illum uacuato Regno, faceret ſucceſſorem.

¶ Haraldus Noruagiæ Rex crudeli imolatione Dijs fa-
cta, tempeſtate ſuborta Daniæ Regem maleficijs
uincit & fugat. Caput. iij.

Haraldus Gunnildæ Rex, I,

HARALDVS Gunnildæ filius, Noruagiæ Regnum
aſſecutus: cùm audiret Haraldum Danię Regem cogno-
minem ſuum, cuius armis erat inuectus: cuiq; annua perinde tributa
deberet: Ottonis Romani Imp. Iutiam uaſtantis ad extremum Vuan-
daliæ, bello implicitum; ſperans, non facilè illum Saxonicis, & Impe-
ratorijs armis expediendum: auſus eſt rebellare: conſtitutaq; tributa
negare. At illum in ea parte, ſpes ſua deſtituit. Nam Rex Daniæ ſalu-
tari uſus conſilio: pacem ab Imperatore ſub pacto, recipiẽdi Chriſtia-
niſmi oblatam, amplexus: fœdera iunxit cum Ottone. Retrogreſſoq;
cum exercitu Imperatore: audiuit Haraldi Noruagij defectionem. In
quam expeditionem miſit claſſem, quam ad Iulinum Vuandaliæ op-
pidum, cum delectis militibus, ob Piraticam prohibendam conſtitue-
rat. Cernens autem Noruagienſis Haraldus, præter ſpem ſuam, impa-
ratum ſe adoriri: conſilium ſumpſit ex tempore. Maleficijs, quæ pluri-
mum adhuc in ea gente ualuerunt, obtenturus, quod armis non pote-

O crudelè facinus,

rat. Adoleſcentiores duos filios correptos, Dij ſuis im̃olauit. ut uentis
& imbribus hoſtilem claſſem uexatam, ſibi euerterẽt. Crudelis pater:
qui ſanguine chariſsimorum liberorum, Regnum mercaturus: hoc
impenderat, pro quo ſolent cęteri mortales bella ſuſcipere. Tum uerò
maleficijs ſuis optatum uidit exitũ. Nam turbine magno exorti nim-
bi: ita claſſem diſiecere hoſtilem; uultus & ora militum percuſſere: ut
reſpicere non auderent. Ille egreſſus qua poterat manu; nonnullos ex-

Primo-

Primoribus Danorũ captos abduxit. Cęteri re infeliciter geſta, in Daniam redierunt. Cunq; crudelitatem in proprios affectus inchöatã, in captis declararet: reperit patientiores ad tormenta Danos, quàm ſe atrocem in irrogandis. Miratusq; uirorum conſtantiam: cùm nullis minis terrerentur: nullis ſupplicijs ad quod uolebat adigi poſſent: primùm exhibuit dimiſsis: ut ſi uellent, honorato apud ſe loco militarẽt. Recuſantes autem: quòd ſe dicerent militaribus ſacramentis Danorum Regi obnoxios, cùm uirtutem admiraretur, incolumes dimiſit. Illi ad Regem ſuum regreſsi, prioris militiæ ſtipendia egerunt: teſtificati hominis Noruagici crudelitatem.

¶ Suenotto filius impius, Haraldum patrem Dania expellit. Saxones bello profligat. A quibus rurſum deuictus, Chriſtianiſmo imbuitur. Cap. iiij.

Aliâs, Suenο. Nam à patrino illi hoc nomen obuenit Ottone. ut ſupra. Daniæ lib. 4. cap. 19. b.

INTER hæc uerò, cùm Haraldus Daniæ Rex, Chriſtiana matre Anglicana natus, maternis uictus præcibus, non iniquos in Chriſtianum populum animos gereret: ipſe necdum amplecteretur: Ottonis primũ Imperatoris armis cöactus, Chriſtianis ſacris, cum filïo, & coniuge initiatus eſt, filiumq; illi Suenottonem nuncupatum, Imperator ipſe de fonte ſacro lęuauit. Diuq; fœliciter Regnum Haraldus adminiſtrauit: in Chriſti fide multis religioſè proficientibus. Quos uerò Gentilis error indurauerat, in ſæuitiã uerſi, Chriſtianas terras populabantur. In Vuandaliam quidèm necdum Chriſtianam (antiqua erat Danorum paleſtra) ſed & proximam Saxoniam infeſtauêre. Inde per Friſiam : littora quoq; Galliarũ euagantes, contribules ſuos in Franciæ littoribus Normannos. Nonnunquàm Anglos adiere. Sed cùm Suenotto Haraldi filius, regnandi auidus eſſet: perpenderetq; multorum graue murmur, ſuper noua, & patribus incomperta religione, ad quam Rex omnes perpuliſſet: uiam ratus, qua ad Regnum pulſo patre perueniret, egit cum faſtidientibus Chriſti religionem, ut ſe Regem dicerent, pulſo patre. Pollicitus eſt religionem ſolitã reſtituere, procurante generis humani inimico. Conſpirant in Regem. Filium efferunt, illius ſacramenta ſuſcipiunt, patre deiecto. Tradũt Gallorũ Annales, Eiectũ Regno Haraldum, in Normanniã Franciæ littora, ad Ducem Richardũ perueniſſe: rogantẽ auxilia in reductionem. Illũ perbenignè ſuſcępiſſe uenientem: & Comitatũ illi permiſiſſe Conſtantinenſem. Inter littoreas quoq; regiones is eſt. Haraldum ibi arma, milites q; reparantem, in patriã iterũ nauigaſſe. Sed tũ Haraldus à filio iterũ atq; iterum uincĩt. Nouiſsimè uulneratus, cõceſsit in Iulinũ Vuandaliæ oppidũ, ibiq; uitã finiuit in Chriſti

Cõſpiratio.

confeſsione: reductus iam funere Roſchildiam in Regnũ. Interea uerò Danorum Proceres quietis pertæſi: cùm felicem multorũ nauigationem meminiſſent: ad mores ſuos, infinita multitudine perarmata, per Albim aſcenderunt, littora omnia uaſtantes. Apud Stadium conglobati Saxones, Sigefridus Marchio, Thiadericus Comes, cum multis militaris generis fortiſsimis uiris: egreſſos nauibus in terras Danos excipiunt: fortiter præliantur. Sed is tum fuit qui ſolebat exitus. Victi

Cadunt Saxones.

Saxones, dare terga coguntur. Capti ex Nobilibus Sigefridus Marchio, & Tiadericus Comes: multiq; alij inferioris gradus uiri militares. Captiui in naues pertrahuntur. Dum autem moram faciunt: in Albi excurſiones latè facientes demorantur: ſi quis in redemptionem captiuorum æra produceret. Quo tempore alter ex memoratis Nobilibus, piſcatoria naui per noctem adducta, elabitur. Dani excandeſcentes: qui remanſerant malè mulctarunt: alium præciſis naribus, aliũ etiam manibus, & item pedibus alium. Qui ex fuga ſalui erãt Saxones, cum Duce Bennone Hermanni, quem Otto primus erexerat filio, in

Vincunt Saxones.

ſigne iterum agmen collegerant. Danis ſe iuxta Stadium opponunt: & alacriter præliati; multos ex Danis ceciderant: plures cœperant: reliquos in fugam compellunt. Captos in contumeliam gentis, & in ultionem truncatorum, iugulatos appendunt in arbores. Nomen loco diu permanſit ex facto: ut Vuorgebur diceretur, Saxonũ lingua: hoc eſt, Iugula agreſtis. Suenotto uerò cùm patrem Regno expuliſſet: & pro eo Daniæ imperaſſet, impietatis ſuæ pœnas luebat, Donec ad cor re-

Daniæ lib. 4, cap. 23.

uerſus, Chriſtianiſmum, quem abiecerat, ex animo reciperet. Nam Ericus illum urgebat à fronte. A latere autem Vuandali illum adorti, ter cœpere prælio, mixtis, ut fieri ſolet inſidijs. Toties ęre redemptus, uacuabat Regna ſua auro & argento. Demum compertum habens: cœli Dominum, cuius Religionem ineptè contempſerat: & ſuam, & parentis in ſe iniuriam uindicare: reuerſus ad cor, ſacratiſsimam Chriſti religionem feruentiſsimo cœpit ardore complecti. Ex quo die proſperiora omnia expertus eſt. Cùm tamen & à Suecis, & à Vuandalis pręmeretur: ad Olauum Noruagię Principem conuolauit: paterna in illum merita commemorans. At ſurdas eius aures uidit. quòd uir fidelis, impietatem, quam ille in parentem exercuit, uehementer execratus eſt. Simul: quòd Religionem ſanctiſsimam abieciſſet: ſocietatis cum illo uinculum recuſabat.

¶ Olauus Rex, à Suenottone & nuptijs deluſus, & bello uictus, marí ſe præcipitat. Caput. V.

Olauus Rex, I.

OLAVVS interim Rex Noruagiæ, cùm audiſſet, Ericum Sueciæ REGEM in fata conceſsiſſe; relictam eius coniugem

coniugē ſibi poſtulabat. Accepiſſetq; niſi Suenotto, qui auerſum ſibi Olaui animū ſciens, nuptijs diſturbādis interueniſſet. Noluit enim tali pacto, uires aduerſantis ſibi Olaui creſcere. Duos ex fidiſsimis, trāsfugarū ſpecie, iuſsit abire ad Olauum in Noruagiam: crimina multa, quo fides illis haberetur, in Suenonē iactare: filiam uerò eius Thirā, magnis efferrent laudibus, ut animū eius nuptijs futuris puellæ inclinatum, à Suecia flecterēt. Fit ſedulò quod mandabatur. Peruicerūtq; doloſi perfugæ: ut Olaui animum à Regina tranſlatum, puellaribus nuptijs inclinarent. Cunq; Regina iam ante, colloquij gratia, ab Olauo euocata, non longè à Rege in mari naues fixiſſet per ancoras: rogata, ut Regiam nauem adire dignata, Regem inuiſeret: matronali grauitate aliquandiu reſtitit: nō ex ſui dignitate futurū cauſata, ſi ipſa ſuis nuptijs procurandis intenderet. Demū ceſſit inſtantibus. Penſile lignum erat pontis loco ſubſtratū: unde in Regiā à ſua naui Regina tranſiret. Effecerūt perfugę, qui Regem Olauū circūſtetēre: ut cū ingreſſa eſſet: ſubligaculo retracto, mari Regina mergeretur: inſultationibus cernentiū grauius accuſata. Tū illa annitentibus ſuis militibus, ęgrè periculū euaſit: ſecū ultionem meditata, quòd ruborē contemptus, cū uitæ periculo Rex intuliſſet. Sueno aūt iratæ fœminę animū ſuis uotis facile inclinauit: ut ea accępta cōiuge, uires ſibi Suetiæ iam Olauo infenſas cōciliaret. Ita Olauus Noruagius, duorū fraude perfugarū, duplicibus nuptijs fruſtratus eſt: neq; Reginā quam cōtempſit, neq; puellam quā ambiuit aſſecutus. Olauus aūt, quia Suenonē bellicis rebus infelicem acceperat: audebat bello impetere. Multum uerò milites eius uſu ſagittandi ualuēre. Cunq; Sueno nihil moratus ad prælium occurreret: fit naualis pugna: in qua cum uehementius Suenoniani Noruagiorum arcubus urgerentur: iubentur totis uiribus ad ſagittariorum uires commoliendas concurrere. Nam actis in propinquum nauigijs, facile arcuum impetus langueſcebat. Quæ res Noruagijs abſtulit: Daniſq; uictoriam parturiuit. Olauus cum uideret ſuorum uires cedere Danis: ne damno dedecus adderet, ſeipſum peſſimo conſilio mari præcipitem dedit: hoſtem uidere non ſuſtinens uictorem. Qua uictoria Suenoni Regnum acceſsit Noruagiæ: iam ante duobus Regnis imperanti. Nam & Angliam prius adiecit imperio ſuo, cum religione mutata, fortunam ſentiens, in dexteriora omnia conuerſam. Nā qui perfidus Chriſto, ſua tueri non poterat: iam in Chriſtum uerſus, uicina omnia Regna premebat Imperio.

Daniæ lib. 4. cap. 24. b Suetiæ lib. 5. cap. 10. a

Olaui mors deſperata.

Olauus Rex à Kanuto bis illuſus, Daniam cum Haraldo infeſtans, uincitur: ac tandem procurata illi morte cadit.

CAPVT VI.

Sueno Rex

SVENONIS interea temporibus Noruagia parebat illi. Sed cùm iam morte ille ſubduceretur: Angli et Noruagij retraxêre obedientiã Danis. Nam Kanutus

Olauus.I. Rex.

ex Syritha filius, ægrè Daniam adoleſcens tutabatur. Noruagiæ autẽ Rex creatur Olauus, uir optimus & chriſtianiſsimus, qui ſanctitatis ſuæ merito, poſtea relatus eſt in Sanctos. Kanutus ætate prima diſsimulabat iniuriam: donec auctis uiribus patriam ditionem recuperaret, uires in Sembis et Vuandalis acuens: tanquàm promptioribus ad uictoriam populis. Olauum Noruagiæ Regem fictè ſibi concilians, ut iunctis uiribus, Angliam aggrederetur. Comparatis igitur copijs, duorũ uiribus Angliam ingreditur & oppugnat. Stantibusq; ad pugnam aciebus, cùm fortiter utrinq; pugnaretur: fortè ſigna Danici exercitus conuulſa perierunt. Non eſt paſſus tantæ rei diſpendiũ, in quo

Daniæ lib. 25. a. b.

magnum uictoriæ momentum uideretur, quidam ex gregarijs militibus: qui correpta uirẽti partica, eaq; in ſublime erecta, ſocios ad ſigna uocat: reſtituitq; penè aciem Danorum reuertentem. Quo facto, æternum ſibi nomen peperit, uir ante priuatus, & penè ignotus: reſtitutoque ad pugnam agmine, intolerabiles Anglis Dani inminebant. Cernens Angliæ Rex ſuorum uires retrocedere: pacto magis, quàm armis ratus agendum, ſignum dari iubet reuocandis à pugna militibus. Conuenitq; inter Reges: ut Eduardus quoad uiueret, dimidia Regni parte frueretur: poſt mortem toto: & iam uiuenti reliqua dimidia Kanuto Regi pareret. Olauus qui aderat: nullam in fœderibus ſui fieri mentionem, tacitus diſsimulabat. Adiunxit Kanutus aliam priori iniuriam: ut concubinam Olaui ſtupraret. Qua gemina turbatus contumelia, Olauus in iram excandeſcens: abijt cum ſua claſſe in Noruagiam: tempora demoratus iuſtæ ultionis. Kanutus autem Normaniæ Ducis Richardi filiam Immam duxit coniugem: eiusq; fratri Richardo Eſtritham ſororem coniugem dedit. Imma autem fuiſſe reiectam coniecto Eduardi Angliæ Regis. Quam idcircò duxiſſe creditur Kanutus: quo magis gentem accæpta Regina, ſibi conciliaret. Sed Richardus ſuſpectam ferens Danici Regis fidem: dimiſſa Regis ſorore (quam ille poſtea Vlfoni Anglorum Duci dedit) ex ea natus eſt ei inter alios filius SVENO DANORVM Rex poſtea chriſtianiſsimus: ſua ſponte exulans, in Hieruſalem profectus, ibi mortem obijt. Cuius ſocij quadraginta in Apulia remanſiſſe memorantur:

defen-

dęfendentes cum Principe, quem repererunt Vuilhelmo, prouinciã.
Sed ad hæc poſtea reuertemur proſequenda. Olauus autem Norua=
giæ Rex, cum Haraldo fratre, non inmemor iniuriæ, Daniam crebris
bellis laceſſebat. Kanutus uerò totis Danię uiribus illis occurrens, ma
gno eos prælio uicit: fugatiꝗ́, Regnum paternæ ditionis recuperauit.
Fugatus Olauus ad Orientem conceſsit. Donec Olauo Suetiæ, qui
frater erat Kanuti, abſumpto, uires etiam ſuas auxit Suecorum acceſsi,
one. Et ita rediịt in Noruagiam, uir omni memoria digniſsimus, & ui
tæ ſanctimonia, & Regni gubernatione. Interea Vlfo, quem diximus, Vlfo Anglus.
miſſam à Richardo Kanuti germanam uxorem traduxiſſe, æmulatio=
ne uirtutis infenſus Kanuto, ſe iunxit Olauo Noruagiæ Regi. Socia=
tisꝗ́ agminibus, Noruagiị, Sueci, & Vlfonis milites, Daniam inua= Suetiæ lib.
dunt: Olauus mari, Emundus Suetiæ Rex, terra incumbebat: Vlfo 5. cap. 11. a.
duorum medius incumbebat locis opportunis. Ibi Olauus celeri, &
ad curſum habili inuectus nauigio in Sialandiam, Concionem aduo=
cat: populum, ne ſanguis multus effunderetur, ad deditionem horta=
tus. Dum concionatur, cõſpecta uela de mari grandium nauium, Re=
gem terruêre. Rogatus cuius eſſent qui nauigarent, à ſene, non igno=
rante Regem eſſe Kanutum, audiuit eſſe Mercatores. Iterum, iterum=
què rogat: cùm magis ac magis propinquarent, bellicam eſſe claſſem
intellexit. Tum conuerſus in ſenem, indignatur ſibi illuſum. Cui ſe=
nex. Mercatores eſſe dixi, ſed à quibus per arma mercandum ſit Re=
gnum. Olauus fuga in naues ſibi conſuluit. Rex Kanutus exponens,
& inde copias explicans, Duxit in Emundum: qui Scaniæ immine=
bat, retroꝗ́ pepulit ſuperatum. Pars agminis mouit in Vlfonem. Ille
præſentiens, copias ire iuſsit trans flumen. ut tranſeuntibus immine=
ret. Dani facto ponte, dum auidius quàm cautius urgent hoſtem: fra=
cto ponte, multos amiſêre. Circumſpiciens tum Vlfo fugam: cùm claſ
ſem Regiam imminere uideret: noctu relictis nauibus maioribus, ſo=
lis ſcaphis traiectum exercitum ſeruauit. Manè uacuis ratibus immi=
nentes Dani, deluſos ſe eſſe conſpexêre. Kanutus autẽ ſubornatis in
Noruagia rebus, mortẽ procurauit optimi Regis Olaui. Quam rem
in Metropoli explicauimus.

¶ Haraldus exilium deligit. Autor ad Normannorum
historiam redit. Caput. vij.

HARALDVS Olaui frater Noruagię Regis, ſimilem
ueritus exitum, exilium deligit uoluntarium. Nam Con
ſtantinopolim petens, diu militauit Orientis IMPE=
RATORI: ceſsitquè Kanuto. Ita Noruagia, facta inter filios Ka=
nuti diſtributione, Suenoni filio prouenit. Haraldum item filium

Angliæ, Knutonem Daniæ, Henricum autem Conradi Imperatoris filium, & ipſum Imperatorem poſt patrem, data in uxorem Gunnilda filia, ſibi generũ aſciuit: & cum Imperatore Conrado ipſe Rex Kanutus Regio inſtructu petiuit Italiam. Verũ ne longius digrediamur, tempora diſiungentes: in Normanniam Galliarũ Prouinciam nobis redeundum: ſucceſsionem illius Principatus executuri. ut nos ex commodo, cùm hæc tempora attigerimus, in Noruagiã iterũ declinemus.

Redit ad Normannorum hiſtoriam.

ℭ Richardum Vuilhelmi Ducis Normannorum filium, pædagogus, Aulæ Regis Ludouici Franciæ clam ſubducit. Caput.viij.

Richardus Dux.I.

Supra lib.2. c.35. in fine.

RICHARDVS cęſo patre Vuilhelmo, puer paruulus agebat ſub tutoribus. Ludouicus autẽ Franciæ Rex, immemor paterni ab illo beneficij: quòd per Vuilhelmum conciliaretur Henrico Romanorum Cæſari: & perinde ſtabiliretur in Regno: crebraq́ eiuſdem Vuilhelmi in Regem obſequia penitus abolens: inſidiatus eſt Normannię, iam Principe carenti. Vrebat illum Normannorum gloria. Dolebat, amiſſam Regni iam bonam partem. Cupiebat gentem uel in ſeruitutem redigere: uel ad antiquas ſedes iterũ expellere. Rothomagum contendit. Erat aũt, ut diximus, poſt. Dcccc. Chriſti annum. xliij. A Proceribus Regali excipitur apparatu. Hæredem Richardum iubet in conſpectum ſuum peruenire. Vbi uenit: laudat indolem, dignum fore, qui erudiatur in Aula. Se illi futurum tutorem. Ilico in Regiam tranſit familiam. Fama uolat urbe tota: Richardum puerum, à Rege captum: & abducendum: ut Principe uacent.

Tumultus populi.

Fit concurſus. Plebs etiam infima tumultuatur. Regi minantur extrema: ni puerum reddat. Ille placando populo, uerbum demandat. Nihil ſe nociturum puero: paternam illi ditionem ſaluam fore. Solenniter illum in conſpectu populi inueſtit de feudo. Sacramenta accipit à tutoribus: & placidum in morem omnia exhibens, permittitur in Aula educandum ſecum puerum abducere. Aliquandiu manſit cum Rege puer, educabaturq́ ſub Pręceptoribus: ut ritui inſueſceret Gallicano, morem patrium exuens. Rex autem per tempora ſemper tetriore uultu puerũ aſpexit: & erupit aliquando motus cordis per uerba minantia. Animaduertit rem ex pædagogis quiſpiam: proſpiciẽs, quem eſſet res exitum habitura: miſeratus puerum. Aliquando in ſecretiora

Pædagogi conſilium.

ſolum perducens: ſuaſit ſimulare morbum corporis deſperatum. quo abducendi illum acciperet occaſionẽ. Facit puer quod monetur. Proijcit ſe in lectum: capitis, & totius corporis malam quęſtus ualetudinem. Nullum interdiu cibum accipit: fidem facit cuſtodibus ueri morbi. Illi perinde cuſtodiæ diligentiã intermittunt: ſecuri, quòd per ægritudinem

tudinem neq; abire, neq; abduci poſsit. Pædagogus autem tempora obſeruans: paleam ac ſtramenta multa conſpicit in area. Cumq; Rex cibum caperet: ille congeſtis paleis, puerum inuoluit: faſcemq; deportat, quaſi equo pabulum deferret. Stratum equum inſcendit: paleam ante ſe ferens. Nec ante quieuit, donec tutum in locum perueniret. Ibi puerum ſub fida cuſtodia, per noctem Siluanectem contendit. Comitem loci, Dominum gentis Normannorum fecit certiorem. Ambo ad Hugonem magnum Ducem contendunt. Rem detegunt: orantq;, ut puero conſulat. Ille odio in Regem cõcæpto, copias parat: puerumq; ducit Rothomagum.

¶ Conſilio Arnulphi, Ludouicus Franciæ Rex, Principatu Normanniæ, tum urbe Rothomago, ui potitur. Caput. IX.

IDCVM Regi compertum eſſet, euocat ille Arnulphum Flandriæ Comitem, quem ſciebat Normannico nomini infeſtiſsimum, quod Vuilhelmum pueri patrem perdidiſſet, multum ab ea gente formidabat. Qua de re primùm Regi ſatisfacere uolens, præuenit quærimonia, falſo ſibi necem intentari Vuilhelmi, cuius eſſet ipſe innoxius. Si Rex iubeat, exterminaturũ ſe occiſores. Tum Rex. Ego inquit, alia tibi uenio imponere, tua perinde conſilia requirens. Hugo Dux conſpirans, ut apparet, cum Normannis, puerum ædibus meis abductum, reuexit in Prouinciam. Ea in re quid facio? Comes cùm ſibi timeret ab Rege, factus fidentior: Hugonem inquit, iamdudum inſidias Regno molientem, nemo ignorat. Iam tum fidebat Vuilhelmo. Quo nunc, ut cernis, de medio facto, puerũ incipit conſectari. ut Gentis illius arma tibi obijciat. Sed occupandus eſt tibi: priusquàm conualeſcat. Cedit opibus, cedit honoribus, uir ambitioſus & auarus. Permitte illi Ducatum Normanniæ, tibi ſeruans urbem Rothomagenſem. Placuit conſilium Regi. Hugonem Ducem, cum cęteris uocat in Concilium. Venit. Ibi Rex de Regni inſtitutione exorſus, alium ſe rebus ordinem daturum oſtendit. Si uelit Hugo, totius Normanniæ Principatũ, Rothomago excæpta, ſuſcipere. Ille alacris, dono promittit obſequium. Tum de puero ſcrutatus Rex, audiuit illum Siluanecti eſſe, ſub tutela Comitis eius loci. Placuit. Idq; conſilio decernitur, ut Rex, et Hugo diuiſis exercitibus, ferro et igni Normanniam inuadant. Id cùm fieret: Normanni rerum omnium ignari, quid ageretur mirati, ſubitum accipiunt conſilium. Quando armis erant imparati, dolis occurrere ſtatuunt. Mittũt Legationem Regi his uerbis. Cur inquiũt Rex potentiſsimè, Prouinciã tuam uaſtas? Quando tui ſunt Normanni, parati in omne obſequiũ. Veni, ſi uidetur Ro

thomagum: & ſuſpice gentem tibi deditiſsimã. Viſi ſunt optata nun-
Rothomagum Rex Franciæ ingreditur. ciare. Parat ſe Rex profectioni, ſtipatus ſatis magna ſuorũ manu. Ro-
thomagum ingreditur. Regio apparatu excipitur. Ibi Bernardus qui-
dam ex primoribus: Gratulamur inquit Rex tibi, nobiſcꝫ. Nam ho-
die cum utriſcꝫ benè dictũ conſpicitur. Quòd tu auctus potentia, nos
etiam honore prouecti uideamur; qui hactenus Duci, nunc Regi ob-
ſequimur. Malè utriſcꝫ conſuluit, qui gentis interitum armis intenta-
uit. Hugo nunquã tibi fidus hoc quærit. ut te paulatim uiribus exuat:
nudatum inuadat. Rex ſecum cogitans, Hugonis potentiam uereba-
tur. Miſit ilicò qui Hugoni diceret. Quàmprimum Regione deduce-
retur: quæ iam Regi pareret. Ille ubi audiuit, indignatus: quòd Rex
necꝫ promiſſa ſeruaret: necꝫ proſperatum illi curſum admitteret. At-
tamen paruit mandato, exercitum deducens.

¶ Herluimus lancea perfoditur. Ob id inito bello, Dani Francos cædunt, Rege eorum capto. Qui dato obſide filio, liberatur. Caput. x.

NORMANNI conſecuti uidebãtur quod quæſierũt.
Nam necꝫ Hugonem patiebantur infeſtum: necꝫ Re-
gem: tempus nacti, quo ſibi, rebuſcꝫ ſuis conſulerent in futurũ. Puer
uerò, Dux iunior, apud Siluanectenſem Comitem tutus agebat. Inte-
rim Rex Prouinciæ iam ſuæ Præſidem creat Rodulphum quendam,
cognomento Tortan: qui nomine Regio mandata imponeret: tribu-
ta exigeret. Hic accæpta poteſtate, ſæuior erat idololatris in Eccleſias.
Nam dirutis quæ Vuilhelmus inſtaurauerat Monaſterijs, de ſaxis re-
parauit muros. Bernardus autem Danus, cernẽs Regis ac Procerum
arma eſſe maiora Conſpirantiũ, quàm ut ſuis uiribus reprimeret: acci-
tis gentis ſuæ Primoribus, Conſilium init, mittendæ ad Haraldũ Da-
niæ Regem legationis: ut conſcripto exercitu ueniret, ad prædanda
littora Normanniæ: ſpecie quidèm uindicandæ Vuilhelmianæ necis
gratia: re aũt uera: ut pelliceret Regem in colloquiũ, ad conſtituendas
pacis leges. Haraldus tum filio conflictauerat. Collectis tamen copijs
undecunꝙ uenit. Id quod facile illi fuit, Danos ad prædã uocare: qui
ſua ſpõte iam per aliquot ſecula prędis uiuebant, & ſanguine. Rex Lu-
douicus contractis & ipſe uiribus Franciæ, occurrit hoſti. Sed prius
quàm armis congrediuntur: miſsis inuicem nuncijs, ueniunt in collo-
quium. Ibi Ludouicus ſciſcitatur: quidnam cauſæ ſit Haraldo, popula-
ri Franciæ littora: iampridem Cõſtantinenſem in his ditionem tenen-
ti? Ille iniquæ necis Vuilhelmi uindictam ſe perſequi contendit, ſum-
pturumꝙ, donec ex æquo res conſtituatur. Viderat quidam ex Da-
Cauſa Belli. nis aſtantẽ inter Francos Herluimũ, cuius gratia tuendi, Vuilhelmus

ad mortem

ad mortem peruenit: incitus animo, lanceam miſit: perfoditꝗ hominem. Quod initium erat prælij. Nam dum Franci uindictam poſcũt, Danicꝗ factum defendunt: conſeritur prælium. Multi utrinꝗ cadunt. Sed ex Francis longè plures. Inter alios ipſe Rex à Danis fugiens capitur: cùm ſe cuidam magnis promiſsis onerato, abſcondendũ permiſiſſet. At re comperta, compellitur miles, dare Regem in mediũ. Itaꝗ captiuus Rothomagũ perducitur. Vxorem habuit Gerbergam, Romanorum Regis Ottonis iamtũ Imperatoris Germanam. Ea uiri ſorte nunciata, conſternitur. Ad fratrem concitò aduolat: opem eius implorans, ad maritum Regem liberandum. Otto ſæuerè reſpondit. Poterat modeſtius Ludouicus egiſſe cum puero: cuius illi pater Regnũ reſtituit. Luit ingratitudinis ſuæ damna. Itaꝗ ipſe Regni mei implicitus negocijs, tuis Germana ſupereſſe non poſſum. Illa fruſtrata, triſtis redit in Franciam. Hugonem magnum interpellat. Ille operas pollicitus, Siluanectenſem Comitẽ, pueri cuſtodem alloquitur. Per eum nactus cœtum Procerum Normanniæ cęterorum. Conuenientes igitur, in eam conſentiunt formam. Vt reddito in libertatem Rege, filium eius accipiant cum alijs obſidem. Interim res ad pacẽ componantur. Ita facta permutatione, Rex liber dimittitur. Ducẽ interea ſuum Richardum Normanni armis inſtruunt: & rebus præficiũt agendis iam maiuſculum. Ex partiũ placito de pace tractatur. Conſtitit Rex cum Hugone ad Eptæ fluminis alteram ripam: Richardus cum ſuis manebat ex alia. Et intercedentibus arbitris, res componuntur: ut redditis obſidibus, Richardus ſuæ Prouinciæ Dux præeſſet. Filius tamen Regis apud Rothomagum in fata conceſsit.

Herluini mors.

Rex Franciæ capitur.

Liberatur Rex conditionibus.

¶ Richardus, Emmam Hugonis filiam ducit in uxorem. Otto Rom. Rex. I. infauſtè Normannos moleſtat: re infecta ſoluens reditu exercitum. Caput. xi.

VBI adoleuit Richardus: rebus eius ubiꝗ creſcẽtibus, Hugo ille magnus, Emmã filiã dedit uxorem. Quam rem Ludouicus Rex ſuſpectam ducens: duorũ potentiſsimorum per Franciam Ducum arma coniuncta ſuſpectãs: ad Germanorum Regem Ottonem primũ, legatos mittit: in quibus Arnulphus Flandriæ Comes, Lotharingiam illi pollicetur, ſi arma ſumat in Hugonem, atꝗ Richardum. Otto præſtitã occaſionem cupidè arripiens, exercitũ conſcribit: ducitꝗ in Hugonẽ: terrã eius peruaſtãs. Inde conuerſus in Normanniã, ſimili illi affuit calamitate. Præmittens cum copijs quendã ex ſuis Ducẽ, qui Rothomagũ terreat: ipſe cum mole exercitus ſequatur. Qui pręcurrit Dux, cernẽs apud urbẽ quieta omnia: Normãni quippe taciti quieſcebãt, donec ille factus confidentior

propinquare: occurrente ad pugnā nemine, portas oppugnat. Tum facto agmine, urbici procurrunt: & facile hoſtes primum fugant: inde conterunt. Secutus Otto cum Ludouico magno exercitibus: ubi urbem uidit inexpugnabilem: iratus eſt Arnulpho Flandrenſium Comiti: qui illum ad eius expugnationē inuitabat. Ille ubi ſenſit, iratum ſibi Romanorū Regem Ottonem: noctis conticinio ſe ſubducit, paucis abitū eius perſentientibus. Mane primo, cùm de Arnulpho fieret quęſtio, ut primus in hoſtem iret: audiūt effugiſſe. Mox ſoluta obſidione retrocedunt, nullis rebus peractis. Normanni cædētes ſecuti inſeſtant: multos perimunt: quoſdam capiūt. Hic fuit exitus expeditionis Normannicæ. Cui non diu ſuperuixit Ludouicus Rex Franciæ. Hugo quoq; iam ſenio fractus, eam ſenectæ ſuæ bonam nactus conſolationem: quòd generum haberet Richardū, omnium rerum abundantem affluentia: filium ſuum ſibi æquiuocum Hugonem, in eius ſocietate pariter & affinitate iubebat acquieſcere. ut pariter adoleſcentes, pari uirtute creſcerent: armis & animis conſociatis, unum ſentirent. Qua ſpe recreatus, iam plenus dierum, in Domino quieuit: rerum ſuarum relinquens hæredes, ambos penè pari ætate ſuccreſcentes.

Arnulphus ſe exercitui ſubtrahit.

Hugonis mors.

¶ Inſidias locatas, uim & arma ſuperat Richardus. Ebroica à Franciæ Rege capitur. Caput. xij.

THEOBALDVS erat Carnotenſis Comes: qui, ut nonnulli ſunt Autores, perſuaſit Haddingo Dano pecuniā accipere, ſibiq; Comitatū permittere. Hic ergò Normannico nomini infeſtiſsimus, cœpit ferro & igne (incertum quibus ex cauſis) Normanniā infeſtare. Sed armis repreſſus à Richardo, facile intellexit: imparem ſe futurum, tanto ubi ſe commoueret Duci. Igitur ad dolum conuerſus, Gerbergæ quondam Reginæ Ludouici relictę, multa ſuggeſsit de Richardo. Quòd filio eius Lothario, ac Regno eius inſidiaretur: operæpreciū uideri, hominem de medio tollere. Alioqui Lotharium pacificè nunquàm regnaturum. Credidit mulier: & fratrem Brunonem Archipræſulem Colonienſem, pariterq; Lotharingię Ducem (habebat enim fratrem Ottonem Rom. Imp.) multam quærimoniam, miſſo nuncio, perferebat ſuper Richardo, formidata uano timore, pro factis exponens: rogauitq;, ut Ambianim ad colloquium aduocatum, ſecum abduceret. Paruit ille precanti ſorori: & Richardum euocauit. Nec dubitauit occurrere. Eeunti autem, obuij fuere duo milites inſidiarum conſcij: quorum alter Richardum interpellās: Quo inquit abis Dux illuſtriſsime? Ille ſe occurrere Brunoni Archiepiſcopo, reſpondit. Tum miles: Adhuc inquit, in manu tua eſt: Dux ſis Normanniæ: aut Opilio ſub grauibus dominis. Cui Dux.

Inſidiæ primæ.

Vnde

Vnde inquit eſtis? Referunt illi. Hoc ad te non pertinet: tibi uenimus militare. Ille ſuſceptos in ſodalitium, remunerauit. Conuerſoq; itinere, repedauit, illuſo Brunone. Nec tamē quieuêre aduerſarij. Nam Regem Franciæ Lotharium inſimulant: ut euocatum Ducem, illis exponat ad prædam. Mittit Rex ad Ducem, qui diceret. Non eſſe Regni commodo, diſſenſionem uigere in corpore: operęprecium uideri, conciliare amicitiam: recognoſci Regem à Duce dominū: illum etiam ab Rege ſuis honoribus munerandum. Ea eſſe quæ foueant amicitiam: quæ hoſtes terreant, exhilarent amicos. Proinde occurrat loco conſtituto: ut mutuo fruantur ſuper omnibus colloquio. Credidit Dux: & expedita ſuorum manu non contemnenda, Regi occurrit ad ripam Heluæ fluuij. Tendebat Rex in altera ripa, comitatior quàm putabatur. Excogitato negocio, Dux præmiſit in caſtra Regis, qui ſcrutarentur, quid rerum pararetur. Illi hoſtilia omnia comperêre: Adeſſe Balduinum Flandriæ, Theobaldum Carnoti, & Aufridum Andegauenſem Comites, Richardo infenſiſsimos. Protinus quæ uiderant, Duci ſuo renunciant. Ille concitus tranſito per uada flumine, parabat abire. Sequuntur inimici: & ubi hoſtilia tentauêre, conuerſus in eos, pugna repulit: ſaluusq; Rothomagum redijt. Iam patuêre animi cunctarum in Ducem. Rex ergò non dolis, ſed armis agendum ratus: ex omni Francia, atq; Burgundia ualidum contrahit exercitum: & imparatam ciuitatem Ebroicam, nihil tale metuentem, obſidet: ac breui capit: regreſſusq; cum exercitu, Theobaldum uicinæ regioni præficit.

Inſidiæ ſecundæ.

Vincit Richardus.

¶ Theobaldum Carnoti Comitem, Richardus deuincit & fugat: Dani auxilia locantes, Comitatum, & Prouinciam Regiam uaſtant & prædantur. Caput. xiij.

INTERIM Richardus armata ſuorum quanta potuit fortiſsima manu: Carnotenſem Comitatum, unde omnia illi orta ſunt mala, ferro & igne populatur: uicem reddēs Theobaldo. Ille interea maioribus copijs adunatis, caſtra fixit apud uillā Hermentrudis. Hoc ſciens Richardus, nocturno itinere pertendit ad hoſtes: inminens imparatis. Multos occidit: reliquos in fugam reijcit. Theobaldus per latibula uix redijt cum paucis Carnotum. Vbi illum ſimilis fortuna excepit. Nam filius exceſsit: & urbs breui conflagrauit: debito perfidiæ præmio. Cùm autem totius ſe Gallicæ gentis odio laborare Richardus comperiſſet: ſecum expendit quid faceret. arbitratus: quòd res ſua nō diu conſiſtere poſſet: quem omnes uicini pertinacibus & conſpiratis odijs inſectarentur. Igitur legatione miſſa ad Daniæ Regem (quem tunc arbitror fuiſſe uel Haraldum, uel Suenonem filium) docuit, quo in periculo ageret. Diuitem Franciam prędis

expoſitam oſtendit. ut implicatos externis bellis à ſe diuerteret conſpi-
rantes. Nec diu opus erat precibus inſiſtere. Facilè prouocantur ad
prædam rapinis aſſueti. Necdum etiam Dania tota Chriſto credide-
rat: quàmuis ab aliquot ſeculis ſancti Prędicatores ibi deſudãtes, mul-
tos ad Chriſtum conuerterant. Sed in barbara natione maior diu per
manſit numerus perfidorum. Aduecti igitur Dani magna claſſe, Se-
quanam inuehuntur. Ad Giluodi foſſam quę dicitur perueniunt. Ibi
communita claſſe, deputatiſcꝫ cuſtodibus: reliqua multitudo ad præ-
dandum egreditur. Vaſtatur imprimis Carnotenſis Comitatus. Inde
Regiæ quocꝫ ditionis Prouincia aditur. Mactantur obuij. Pręda abi-
gitur: & quicquid uel in cibum, uel ad augendam ſuppellectilem præ-
datoribus non placebat: leui autoratum precio, Normannis uenale
exponitur.

Pace firmata, Theobaldus, Richardo Ebroicam urbem
reddit. Multi ex Danis Chriſtum aſſumunt, reliquis
ad prædam reuerſis. Caput. xiiij.

SA TEMPESTATE Landuni Pontificũ erat con-
uentus Synodalis. Inter alia ſermo ſuboritur, de uaſtitate, quam recẽs
infidelium Danorum turma peregiſſet. Res omnis in Richardum re
funditur. Mirantnr: Chriſtianum Ducem, patre natum religioſo, tan-
tis feciſſe malis exordium. Denicꝫ confiſi de uiri illuſtris cõſtãti uir-
tute: Carnotenſem mittunt Pontificem: qui commoneat Ducem ma-
lorum quę patrata ſunt: docearcꝫ periculũ ſuum. quòd Deo omnium
iudici, redditurus ſit rationem de malis quæ acciderant. Simul oret:
quoniam infidelem Chriſto populũ ille uocauit, idem ipſe etiam abi-
re præcipiat. Pontifex ſuſcęptam Prouinciam diligenter executus eſt.
Auditcꝫ à Duce: Inuitum ſe ad eam rem compulſum. quòd ſine cau-
ſa omnium odio premeretur. Ablatam ſibi ciuitatem Ebroicam: uaſta-
tam Prouinciã. Omnia ex Rege nata, atcꝫ incentore Theobaldo pen-
dere. Se pacis equis conditionibus facilè pacari. Pontifex audito Du-
cis reſponſo, rem refert in Concilium. Viſum eſt: Regem interpellan-
dum. Ad quem reddita ratione, Conuentus de pace indicitur. Simul
etiam obliquo uiſu, in Theobaldũ malorũ autorem reſpicitur. Id ubi
ille comperit, in ſe rem omnem recidere: præuenire curauit. Nam ami-
Theobaldus cũ Duce conuenit.
cis intermiſsis, ad Richardi colloquiũ pertingit. Purgat ſuſpicionem.
Ad pacem offert, quam tenebat ciuitatem Ebroicam: Dæcꝫ cæteris re-
bus ad nutũ Ducis ſatisfacit. Compoſitis ita rebus, ad Conuentũ Re-
gni decretum, pacandis qui aduenerant Danis, utricꝫ feſtinant. Ibi re-
gio apparatu Dux Regem excipit Lothariũ, conuiuio opiparè præ-
parato. Inde ubi ad cauſam peruenere agendam: cùm multa utrincꝫ

uerbà effuſa forent: de pacis conditionibus inter Regē & Ducem conuenit. Dani qui aduenerant, pro magna parte Christi fidē accipiunt: Inter Normannos ſe collocant. Reliqui ad prædā in Hiſpanijs faciendam enauigarunt. Qua tempeſtate Emma, Richardi uxore defuncta: ſecundam ex Nobili Danorū genere Gunnorā Ducit. Ex qua multiplicem prolē accæpit, Robertū, & Richardū filios, cum Malgerio, ac duobus alijs. Filias uerò Emmā, Eldrado Anglorū Regi nuptam: ex qua ille Eduardū filiū ſuſtulit. Secundā Hadeuuigē, Britannorū Comiti Gotfrido deſpōſauit. Vnde Alanus, atq; Eudo Duces ꝓuenēre. Tertia Mauldis, Odoni Comiti denupſit, cuius poſtea erit memoria.

Proles Richardi.

¶ Richardi pietas, iuſticia & ſenium narratur. Filium Richardum ſucceſſorem poſt ſe Ducatus inſtitui curat. Caput. xv.

TVM ad religionē uerſus Dux, templa inſtaurauit: Monaſteria conſtruxit. Rothomagi quidēm in honorē Diui Petri, & in monte ſub patrocinio S. Michaelis Archangeli. Quo tempore Hugo Rothomagē. Archiepiſcopus defecit: Robertusq; Richardi filius ſufficitur. Sed cùm Lotharius Rex prole deficeret: ſuccedit in Regnum Hugo filius magni Hugonis Pariſiorum Comitis, Richardi affinis. Nam ſororem illius Richardus primā, ut diximus, coniugē habebat. Cui Regi cùm multa hinc atq; inde bella conſurgerent: primùm in Arnulphū Flandriæ Comitem Rex concitatur: eiq; aufert Atrebatum. Sed Arnulphus rebus ſuis diffiſus, ad Richardū Ducem cōuolauit: eiq; ſe ſubmiſit. ut illo interuentore Regi cōciliaretur. Nec ſolam inde pacem, uerùmetiam ablatarum rerum reſtitutionē, illo interueniente promeruit. Richardo longæuam Deus uitam permiſit. Nam eo ſuperſtite moritur Rex Hugo: eiq; Robertus filius in Regno ſurrogatur. Richardus autem nihil omiſit eorum, quę ad ſummam pietatem pertinebant. In Deum religioſus, in homines erat pius & iuſtus. Æquus in omnes. Corpore eleganti, promiſſa barba, capillo criſpo. Animo ſereno, Cunctis uenerabilis, pauperes patrē, Religioſi patronum: Omnes Principem in eo uenerabantur. Sed omnium mortalium rerum breuis eſt exitus. Cùm ad ſenectutem bonam perueniſſet: corpore ſe ſenſit deſtitui: & finem rerum adeſſe exiſtimans: fratrem, quem habebat uterinum, illi ſemper unanimem, his uerbis ſolum aggreditur. Vides amantiſsimē frater, rebus peractis, ueſperum mihi uitæ ingruere: quid tibi uidetur? Quem rebus præficimus poſt fata? Volebat illius animum pertentare: ſi ad gubernacula ipſe niteretur. Sed uir modeſtiſsimus, lachrymas dedit. Inde ſubijciens, Longiorem tibi uitam omnes imprecamur, idq; Deū uelle, etiam atq; etiā poſcimus.

Richardus Dux. II.

Hugo Franciæ Rex.

Richardi uirtutes.

Sed ſi quid tibi acciderit: habent tui filiũ ex te primogenitum Richardũ: cui omnes benè uolumus, atq; ſperamus. Iuſſit deinde ad ſe Proceres introire. Quibus tremula uix uoce ait. Cernitis commilitones, qua ætate, quóue ſim confectus morbo. Ventum eſt ad capulum. Habetis pro me filium æquiuocum Richardum: cui quæſo fidem, quam mihi debetis, impleſtisq;, poſt me conſtanter impleatis. Si quid unquã uobis placitũ peregi: id memori mente tenentes, filio perſoluite. Si uerò, ut fert multa mortalis infirmitas, perperã in quenquã cõmiſi: id quęſo per cõmunis conditoris amorẽ, roganti remittite. Cecidere cũctis qui audiêre lachrymę: nec erat qui facilè uerbũ roganti reſponderet. Ita fletus oium fauces occupabat. Ille moriẽs, animã Chriſto reddidit: apud Fiſcanũ, religioſo patri nihilo minor filius, cõtumulatus: poſt Nongẽtos. 96. cùm in Rom. Imperio Otto tertius, patri, auoq; conſederet.

¶ Richardus Dux patri ſuccedens, tumultum Ruſticũ pulchrè ſedat. Vuilhelmum fratrem inſurgentem, carceribus arcens, tandem in gratiam recipit. Caput. xvi.

Richardus Dux I.

RICHARDVS eius nominis Secundus, patri filius in Ducatu ſucceſsit, nulla in re degenerãs à bono parente, adoleſcens docilis, iuuenis ſtrenuus, uir acerrimus: pace, belloq; ſpectandus. Cui ob ſummam laudem floreſcenti, nihil quiſquàm potuit obijcere. Nec erat quod in eo deſyderaretur. Ruſticũ uulgus per agros pace longæua cæpit, ut ſolet, intumeſcere: ſuoq; iuri, fluminum, & nemorum ſaltus arrogare, nihil inde militari generi dependere conſtituens. Crebra egere conciliabula, multos habuere conuẽtus. Et ubi Coniuratio cõſtitit è uicino, placuit in mediterraneos & longinquos, ſimilis fortunæ homines rem propagare. Senſit Dux optimus Conſpirationem, & Rodulphum quendam ex ſuis Comitem, cum expedita ſuorum manu, iuſſit inualeſcentem Coniurationem, prius quàm robur acciperet, diſturbare. Ille comprenſos qui excurrebant nuncios ad cæteros commouendos, manibus pedibusq; truncatis, ita remiſit ad conſocios: ut eorum exemplo deterriti, ponerent ſuperbientes animos, redirent ad colendos agros, & iuſtos dominos, iuſtis perſolutis penſionibus, agnoſcerent. Vbicunq; cognouerat eſſe Conuentus, adfuit: Colloquia diſturbauit, & prauam conſpirationem, paucorum pœna cohibuit. Erat Richardo frater conſanguineus Vuilhelmus, Comes Ocetenſis, hic erectus in Ducem, cæpit proteruiente animo rebellionem oſtendere, Monitus à fratre crebris nuncijs, monita contempſit, & in pertinacia permanſit. Mittitur Rodulphus Ducalis Præfectus. Qui collata manu, Vuilhelmum capit, Rothomagum perducit, detrudit in carcerem, quinquennio toto macerandum.

Coniuratio ruſtica. Bauren krieg. Anno 25. ætatis noſtrę.

Interea

Interea Vuilhelmi milites in contumacia perdurauêre. Cùm autem iam procurrentibus annis, ſegnior uincti foret cuſtodia: obſeruauêre nonnulli ex capti Comitis fidelibus, occaſionem gerendæ rei: & immiſſo fune, audaciam dedere capto, ſeſe ſublimi è feneſtra demittẽdi. Proſperatur cœptũ. Demiſſus, uepribus per diẽ latuit. Nam undiq; canibus uenabantur amiſſum. Noctu iter continuauit. Nec tamẽ longius abire potuit, fratris ubiq; obſeruantiam in populo ueritus: quòd nuſquàm ulli ſe prodere auderet. Cùm multos dies in hoc errore contereret: uidit fratrẽ in uenatione propinqua diſcurrere, animoq; motus, illum adit. Genibus prouoluitur, errati ueniam depoſcens: ſatis ſe pœnarũ expendiſſe teſtatus. Vbi fratri tamẽ placeat, ad pœnas redíturum: dummodo gratiã & ueniã mereatur. Motus Richardus quoq;, genibus prouolutũ attollit, ſuſcępitq; in amplexus, omnimodã illi ueniam concedens, & exinde morigerũ ad omnia fratrem expertus eſt.

¶ Anglos, Richardus Normannos infeſtantes: memorabili ſtrage cædit, & profligat. Caput. xvij.

IS VVILHELMVS filios reliquit ex nobiliſsima, quam ei frater deſponderat coniuge, Robertum in Comitatu ſucceſſorẽ, Vuilhelmum Sueſsionenſem Comitem, & Hugonem Epiſcopũ Luxonienſem. Inceſſerat tum nonnihil diſsidij inter Richardum Ducem, & Etolredum Angliæ Regem, ſororium ſuũ. Quod ad aperta bella mox peruenit. Rex armata claſſe, milites impoſuit, quot ſufficere oppugnandę, uaſtandęq; Normanniæ putaret. Mandato illis impoſito, ne cui parcerẽt. Solam S. Michaelis baſilicam in monte excipiens, reliqua omnia permiſit in prædam. Angliæ Regis mãdata. Si qua ſors illis Ducem in prælio obijceret, ſoli impendio inſtarent: ut in Regis manus perueniat. His mãdatis Angli profecti, Normanniæ littora petierunt. Exponũt milites, graſſabundi incedunt, omnia peruaſtantes. Comes Conſtantinenſis omnium ſuorum militum manu, cum ruſticis perarmabat. Palantes ad prædam excæptos obtruncat, Cæduntur Angli. lataq; cædem in omnes committit, ut pauci ſupereſſent, qui nauium cuſtodibus irent nuncij, quippè ubi non iuſta acie pugnatum eſt, ſed diſperſis ad prædam Anglis, cum armatis undiq; Comes occurrit, ac uicit. Cohors claſsis cuſtodiæ relicta, ubi audiuit ſtragem ſuorum, armamenta tribus nauibus importabat, eaſq; communiens, procul littore abſiſtit. Et ubi uentus permiſit, triſtes ex multis pauci redierunt. Rex audita ſorte ſuorum, mœrebat, fortunã accuſans. At in reliquum quietior erat in Richardum. Cuius uel una parte Prouinciæ Regius exercitus contuſus erat, & ad internecionem cęſus.

¶ Adelredi

¶ Adelredi Angliæ Regis, in Danicam iuuentutem crudelitas. Eiuſdem item duplex ultio. Caput. xviij.

GAVFRIDVS erat Britanniç Dux, qui Richardi rebus undiq; ſuccreſcentibus, ad eius ineundam affinitatem, miro ferebatur affectu. Quàmuis enim Britañia ab initio Normannis, ut diximus, ſubderetur: cùm tamē Duces bellis implicarentur cum Rege: Britones iuga ſubduxerāt: & in libertatem, paremq; Normannis gloriam ſe repoſuêre. Gaufridus quod ualdè cupiebat, non diſsimulanter habuit. Nam expedita ſuorū manu, ſplendore præcipuò Richardū adibat. Nec negligentius ab illo excipitur: magno itidem honoratus apparatu. Affinitatem quærit: Hadeuuigā Ducis germanam coniugem expetit. Nec diu cunctatus Richardus, annuit. Nuptias de more Principū concelebrant: omnibus ad ſummam gloriam ſplendentibus apparatu exquiſito: muneribus inuicem datis, firmatiſq; in perpetuū fœderibus. Gaufridus in ſuam Britanniam lætus cum coniuge regreditur. Ex qua duos ſuſtulit filios, Alanum, atq; Eudonem, ditionis ſuæ ſucceſſores. Per quæ tempora Adelredus Angliæ Rex in ſæuitiam uerſus, magnam Danorū iuuentutem, quæ ductis uxoribus ibi conſederant, cædi iuſsit. Cùm ibi non parua Nobilitas, & antiquorum ſtirps Regum perduraret: quibus Anglia diu ſeruierat. Sed tū Rex odio gentis incitus, omnem ſine diſcrimine ætatem & ſexum iubebat extingui. Cerneres matrum de gremijs rapi paruulos, terræ illiſos: matres in luctu gladijs perfoſſas: ſenes, uiros, iuuenes, uno pariter exitu trucidatos. Eam rem cùm Suenoni Danorū Regi qui elabebātur nunciarent: uindicem ille claſſem comparauit: magno exercitu inſtructus, Angliam petiturus. Panſis uelis claſsis mare tranſit: Angliam attigit. Et ad littora tutis ſtationibus claſſe relicta, paucis nauibus accæptis, Normanniam adit: Richardum compellat. Commonefacit communis ſanguinis, ac patriæ. Fœdera cum illo ſancit perpetuò duratura inter Daniç Reges, Normāniæq; Principes. Quibus peractis, redit ad exercitū. Verùm quod non ſuppetias ad prçſens deposceret: affinitatis iure, quç Anglo erat, Normannoq;, ſuperſedebat. Daniæ Rex copias exponit, inſtructo agmine incedit. Cui Angliæ Rex aciem opponere non audet. Eboracum obſidet, & capit. Cantuarios in deditionem accipit. Vltra progrediens, ferro et igne non ad pacem obuios uaſtat. Ad Temeſam fluuiū perueniens, Londonijs exercitum applicat. Vrbs egregia, defenſioni facilis, ſi Regem amaret. Sed ubi & illa uictori cçdit, Rex Adelredus rebus diffiſus, cum uxore & liberis naues ingreditur, Normanniā petit. A ſororio Duce perbenignè exceptus. Apud quem, omnē deinceps ætatem Rothomagi peregit.

Nuptiæ Britanniæ Regis, cū filia Richardi.

Crudele factum Regis Anglorū.

Sueno Angliam ſuperat.

git. Danis de Angliæ Regno pro arbitrio conſtituentibus; intra pau-
cos dies Sueno extremũ in Anglia diem obijt. Corpus reuectum in
Daniam, patrio ſepulchro tumulatur. Kanutus autem filius patre nõ
indignus, uir impiger, patris locũ impleuit in Anglia. Olauum Nor-
uagiæ, & alium Olauum Suetiæ Reges in auxilium uocat: Angliam
defenſurus. Nam Adelredus Rex, cùm audiſſet Suenonem fato fun-
ctum: accæpta uxore, in Angliam redijt. Filios autem apud auunculũ
reliquit, & amicorum ope, quos illi reliquerat, reponitur in Regnum.
Kanutus autem Daniæ Rex, ualida ſuorũ manu contracta, auctus eſt
copijs, duorum ut diximus Regum: Angliam inuadit: ditionem pri-
mam repoſcit. Negatam, gladio uindicare conatur. Occurrũt Angli, Kanutus
pro Rege ſuo certaturi. Cruenta pugna conſeritur. Diu ſtabat anceps Anglos
uictoria: Anglis pro ſalute, Danis pro gloria certantibus. Sed cæſa uincit.
tum Anglorum innumera multitudine, uictoria ceſsit Kanuto. Adel-
redus ſe Londonijs continet, ibiq; paſſus eſt ſe obſideri. Impigrè Da-
ni oppugnant. Angli tuentur. Inter quæ Adelredus ſupremum egit Adelredi
diem. Kanutus autem poſt longam obſidionem urbe potitus, Regi- mors.
nam Emmã Richardi Normanni ſororem, à ſuis magno auro redem-
ptam, duxit coniugem. Ex qua ſuſtulit filium Herdeknutum in Da-
nia ſucceſſorem; & filiam Gunildem; quæ Henrico nupſit Romano-
rum Imperatori eius nominis tertio, Conradi filio. Kanutus autem
Angliæ Regnum, Daniæ coniunxit: duobus perinde Regnis impe-
rans. Quam rem & ſi ſupra, ex Danorum Annalibus attigerimus: li- Daniæ lib.
buit tamen repetere ex narratione Gallorum. ut in quo diſcrepent utri 4. cap. 24.
uſquè gentis traditiones, liquidò perſpiciatur. Sed ex digreſsione ad
Normannos noſtros reuertamur.

¶ Odo Comes Carnotenſis, ab Richardo uincitur. Britan-
nos Noruagij & Sueci inuadunt & deprędantur. Rober-
tus Franciæ Rex illos concordat. Caput. xix.

ODO Carnotenſis Comes, alterã Richardi Ducis ſoro-
rem: & dotis nomine arcẽ accæpit Dorcaſinã pro dimi-
dia. Ea mulier cùm ſine prole decederet: Dux uerò dotẽ repoſceret,
& ille negaret: conflatũ inde bellũ enaſcitur. Richardus Britonũ, atq;
ſuorũ manu Normannorũ, alio in loco arcẽ confirmauit Tegalẽſem,
quę infructuoſam facere uidebatur Dorcaſinã. Eãq; ſatis firmo cõmu-
nitã præſidio dimiſit, remiſsis in ſua quęq; cõmilitonibus: Odo uoca-
tis aliunde armis, cũ Vualerãno Meldẽſi, et Hugone Cenomanẽſi Co-
mitibus, nouã arcẽ oppugnare propat. Egreſsi Normãni, manus cõſe- Vincitur
rũt obſidẽtibus, grauiq; cæde in illos facta, reliquos ad fugã cõpellũt: Odo ab Ri-
ſecutiq;, fugiẽtes aut capiũt, aut perimũt. Hugo ipſe p latebras errauit; chardo.

& ubi

& ubi ſine dumis agri erant tranſeundi: detractis armis, & in arenam
reconditis: crates ouilium, quæ ſparſæ per agros iacebant, trahens: pa-
ſtoris imagine fallebat inſequentes. Ita uix manibus hoſtium euitatis,
ad ſua nudus peruenit. Sed cùm Odo minus quieſceret: auctis unde-
cunque armis, cõciliatisque uicinis Principibus: quos omnes in Richar-
dum concitauit: ille inuitus cogitur ad externa recurrere auxilia: miſ-
ſis nuncijs in Noruagiam ad Olauum, & in Suetiam ad Iacobum, ar-
ma petijt auxiliaria. Excæpti magnificè nuncij, remittuntur ſpe pleni.
Nec enim erat ferox populus, qui necdum omnis Chriſti ſacramenta
percæpit, ad prædam inuitandus. Protinus magna manu armata, in-
ſtructaque claſſe, adnauigant duorum Regum auxilia. Et Britanniam
primùm appulſi: ſiue id uentorum impetus cõegit, ſiue cum Odone
& illa gens tum ſenſerit: littora conſcendunt: populabundi incedunt.
Incolæ aduerſus paganicam manum adunantur: excipere parati præ-
Stratagema. lio uenientes. Sed aduenæ dolis inſtitere. Nam per noctẽ effoſsis ſcro-
bibus, ſupernè texerunt: ut inuecti caperentur. Nec deerat ſucceſſus.
Quippè irritati à procurrentibus hoſtibus Britones: agmine facto, &
Cæduntur Britanni. ipſi irruerunt in hoſtes: ſed prius quàm peruenirent, decipulas inci-
dunt. Ibi ab imminentibus hoſtibus cæduntur, capiunturque. Illi præ-
da onuſti, redeunt in naues, Sequanam expetentes. Quam ingreſsi,
ſurſum ducentes, perueniunt Rothomagum. A Richardo hoſpitali-
ter excæpti, ac munerati ſunt. Interea Rex Franciæ Robertus, audi-
ens Britanniæ ab infidelibus uaſtitatem: nec ignorans, quòd uocante
Richardo adnauigarint: euocatos diſsidentes Richardum, atque Odo-
nem: æquatis rebus reddidit concordes. Veritus: ne infideles dulcedi-
ne prædæ illecti, latius in Regno graſſarentur. Ita Odoni Arx prima
remanſit; noua uerò Richardo, cum aliquanta parte adauctę ditionis.
Richardus ad ductores auxiliorum reuertitur: lætos cùm illis per con-
uiuia de more gentis, dies agit. Interim Olauus Chriſti religione dele-
ctatus, inſtante Rothomagenſi Archiepiſcopo Roberto, ſacrum ba-
ptiſma expetiuit: & tantum in ea profecit, ut in gente ſua diſſeminari
præcipiens: ad extremum Chriſti martyr efficeretur: Trondennis in
Regno ſuo ſepultus.

¶ Simultas inter Gaufridum & Richardum ſororios oritur.
Ille peregrino itinere moritur; hic Regis Franciæ iuſſu,
Odonem ab inſultibus compeſcit. Caput. xx.

RICHARDVS uxorem habuit Gaufridi Ducis Bri-
tanniæ germanam: cùm ille uiciſsim Richardi teneret.
Qua affinitate non obſtante, interuenit ſimultas: quæ chariſsimos ſæ-
pè fratres diſsigit: præcipuè cùm de Regno contenditur: ut pateretur

Richardus,

Richardus, uaſtari ab auxilijs ſuis Britanniam. Sed ex hac ſua coniuge Richardus filios ſuſtulit: Richardum, Robertũ, Vuilhelmum: inter quos Vuilhelmus in adoleſcentia, monachalem apud Fiſcannum accæpit ueſtem. Filias quoq; tres. Quarũ prima Raynaldo Britonum Comiti Adelia nupſit: ex qua Vuilhelmum, atq; Guidonem procreauit. Altera Balduino Flandriæ Comiti. Tertia iam adulta, in uirginitate deceſsit. Porro Gaufridus Brito, deuotionis gratia Romam petens: filios Alanum, atq; Eudonem, ſub tutela Richardi reliquit. Ipſe longa circuitione feſſus, defecit in uia. Per quę tempora Meldunenſis Comes, Roberti Regis curiam ſecutus: oppidum ſuum, cum Arce cuiuſdam proditione amiſit: qui Odoni eam ipſam permiſit. Rex famulantis ſibi Comitis iniuriam non diſsimulans, iubebat, ut Odo redderet aliena fraude occupata, alieni iuris, Arcem cum oppido. Non paret ille: animatus munimentis loci fortiſsimis. quòd Sequana flumine ambiretur. Rex euocato Richardo, rem exponit. Iniungit munus: ut contumaciam Odonis, armis inflectat. Non impiger ille, Regijs iuſsionibus obſequitur. Exercitum cõtrahit: obſidet oppidum. Oppugnans, capit cum Arce. Proditorem captum, agit in crucem; & in manus Regias accæpta conſignat.

¶ Burgundiæ Ducatum, Richardus coronę Franciæ uiſ ſubijcit. Raynaldum generum uinculis eximens: Tandem fatis cædit. Caput. xxi.

INTEREA Henricus Burgundionum Dux, ſine hærede moritur: Ducatusq; Coronæ cõſolidatur. Sed Burgundi Landricum Niuernenſem Comitem euocant: ut occupato Ducatu, Regi ſe opponat. Ille ingreſſus Antiſiodorum, gentẽ conatur tueri: Ducatum præmio ſperans accipere. Rex primam in Richardo, ac militum eius robore fiduciam conſtituens, illum euocauit. Nec cunctanter uenit cum expedito exercitu. Obſidet Antiſiodorũ: nec ceſſat oppugnare, donec accæptis obſidibus, Landricum futurum in Regis poteſtate rem perageret. Cæteram quoq; prouinciam uaſtans, captis Arcibus, & exuſtis oppidis, Regi parere cõegit. Rex Ducatũ Roberto filio permiſit. Erat gener illius Raynaldus Burgundio, trans Saõnã Comes, qui orta ſimultate cum Hugone Cabilonenſi Comite, prælio concurrit hoſti. Capitur & in carcerẽ trahitur Raynaldus. Richardus miſsis Oratoribus, Hugonem orat, ut æquis conditionibus generum dimittat. Ille contempta legatione, etiam uincula grauat, uehementius iubet aſſeruari. ut ſe facile contemptum ab illo Dux intelligeret. Sed ille & generi iniuriam, & ſui contemptum uindicaturus: Richardum filium, iam ętate adultum, cum expedita, ualidiſsimaq; manu mittit in

Domatur Burgũdia.

Ooo hoſtem.

hoſtem. Nec degener ille, patris imperiũ peragit. Primã Hugonis arcem cum oppido cingit: & oppugnat. At quia munitiſsima, diu ſe incolæ ſunt tutati. Ad extremũ capitur: & ſolo æquatur. Sic exaſperati Normanni, in Cabilonem tranſeunt. Cùm aũt longè ſe imparem Normannicis cerneret uiribus Hugo: interpoſitis amicis, pacem poſtulat. Raynaldum liberũ facit: & ad placitis ſenioris Richardi, ſe Rothomagi ſpondet adfuturum fide ſpondet: dictoq́ auditurũ. Hęc primordia adoleſcentis fuêre Richardi. Pater autem cùm omni floreret rerum geſtarũ gloria: ingentiq́ ſuorũ amore teneretur: æquus in omnes: nihil prætermiſit, quod ad optimi Principis, Chriſtiani Ducis curam pertineret. Pauperum, religioſorum, & omniũ Eccleſiaſticorum præcipuam gerens ſollicitudinẽ. Iam autem illi rerum Arbiter Deus, ad meliora tranſitum præparabat. Correptus ęgritudine corporis, cùm inſtare uicinam mortẽ perſentiret: euocabat Proceres: filio iam aſtanti Ducatum permiſit Richardo primogenito: Cunctis approbãtibus, & cum lachrymis adſtipulãtibus, quæ ille decreuerat. Roberto fratri, Oximẽſem Comitatũ permitti iubet: unde illi ſeniori, de more militaret, atq́ pareret. Quibus rebus ex ſententia compoſitis: in Deum conuerſus, ſpiritum reddit apud Fiſcannum. Anno Chriſtianę ſalutis Milleſimo uiceſimo ſexto.

¶ Richardus Dux. III. fratre reconciliato rebelli, paucis poſt diem claudit. Caput. xxij.

Richardus Dux. III.

RICHARDVS tertius, patri atq́ auo æquiuocus, in ditione Normanniæ ſucceſsit: iuuenis optimus, uir melior futurus, ſi fatis permitteretur. Nam & armis ſtrennuus, & iuſticia in omnes erat præcipuus. Tũ uerò Chriſti religione feruens, patrias uirtutes per omnia repreſentabat. Sed non potuit tanta indole ſuperare inuidiam, quæ magnarum rerum ſemper ſolet eſſe comes indiuidua. Erant qui inter fratres peſsimo more ſeminarẽt diſcordiam. Robertus ætate minor, cœpit in fratrẽ erigere ceruicem: mandatis eius reluctans, quòd pari genitus nobilitate, unis parentibus, ęquis per omnia iuribus uolebat æquari germano. Indignũ ratus, eius ſubeſſe imperio, cui ſe rerum arbiter Deus, & fortuna cóæquaſſet. Igitur contumaci animo reluctatur germano: maioremq́ in modũ progreſſu dierum excreuit contumacia. Non tulit Richardus fratris ſuperbiã: ſciens ſe Ducem, fratri iuſtè imperare. Cùm non ille fratrem parem ſibi imperio admitteret: nec iſte ferre uellet priorem, ſimultas ad arma plus quàm ciuilia proſilijt. Richardus eductis copijs, fratris Arcẽ cingit, obſidione oppugnans ſęuerißimè. Primo quidèm tempore fretus loci munitione, contempſit obſidionẽ, at cùm Richardus nihil intermitteret,

mitteret: acriusq́ in diem oppugnaret obſeſſum: ultimã neceſsitatem præuenire Robertus contendens: recordatus eſt fratrem eſſe qui obſi det: miſsis inde nuncijs, imperata ſe ſpondet facturum. Nec difficilè paſſus placari fratri Richardus: abducto exercitu, reliquũ ętatis quod in ſe fuit, egit pacificè cum germano. Vix tamen peracto biennio, inci dit Richardus in aduerſam ualetudinẽ, cum nonnullis ſuorum aſtan-tium. Quæ res ſuſpicionem ſumpti ueneni prębuit. Nec erat frater im munis ab ea ſuſpicione, quòd nimio plus aſpirare ad Ducatum crede-retur. Richardus autem rebus ſuis Chriſtiano ritu compoſitis, in fide & religione præcipuus, emigrauit in prima iuuenta. Anno Chriſti poſt Mille uiceſimooctauo. Ann. 1018.

¶ Robertus Dux ætate ſucceſcente mitior factus, ab exilio Rothomagen. Archiepiſcopũ reuocat. Contumaces Vuil helmũ & Hugonẽ Comites fortiter arcet. Cap. xxiij.

ROBERTVS fratri in Ducatu Normanniæ ſuccedit: & quam initio fratri germano contumaciã oſtẽdit, per-ſeueranter in Archipręſule Rothomagẽſi declarauit, Roberto patruo ſuo. A quo depoſcens nonnihil, quod ille præſtare uel nõ potuit, uel non debuit: grauiter, indignatur. Et cùm non aliter putaret, quàm ui agendum: contractis armis, obſidionem parauit Ebroicę urbis: in qua Pontifex manſitabat. Oppugnat urbem. Ciues defendunt. At miſera-tus Archiepiſcopus labores pro ſe ciuium: ſimul indignum reputans, ſe fundendo ſanguini occaſionem præſtare: intermiſsis ad Robertum Ducem nuncijs, abiturum ſe (ſi pateretur) in exilium: tantùm publica interpoſita fide ſineretur. Nõ cunctanter Dux annuit: permiſſa Ponti fici poteſtate. Longius cum paucis abſcedit: apud Regẽ Franciæ que-ſtus iniuriam. Verùm Robertus Dux temporis intercapedine mode ſtior factus: indignationem quam concæperat, per morã digerens, fa-cti cœpit pænitere: quòd uirum optimum, & patriæ amantiſsimum, nec ſanguine ſibi alienũ: & quod ſuper omnia eſt, Deo æditiſsimum, abegiſſet. Miſsis ergò nuncijs: in ſua redire rogitabat. In reliquum ſe ęquis cum illo conditionibus uicturum. Redijt: & Robertus quod eſt pollicitus, magnificè impleuit. Nam mutatus in uirũ alterum, omnem ad omnes prætendit manſuetudinem: pacemq́ temporum nactus, di uinæ cæpit intendere religioni. Quam Ducis modeſtiã nonnulli ma-lignè interpretati, putauêre ignauiam; uerſiq́ in eius contemptum, cœ perunt humanitatem eius laceſſere, & exaſperare. Inter quos præcipu us erat quidam Vuilhelmus, inter Proceres nõ poſtremus. Quem in Ducem exacerbandum, prouexerat & morum lenitas, quam contem pſit: & arcis ſuæ munitio, quam inexpugnabilem ducebat. Acceſſerat

Robertus Dux. I.

Conuerſio morum Ducis.

filiorum ferox adoleſcentia duorū: quos ad arma promptiſsimos ha-bebat. His incitus ſtimulis, Duci audet rebellionem oſtendere. Montus, ut ad æqua deſcenderet: non attendit. Dux autē Robertus ſe contemni non paſſus: expediuit arma: copias contrahit. Educit ualidam manum, ad perdomandum contumacem. Ille munitioni fidens, ſe patitur obſideri. Nam impar longè fuit ad arma: ut obuiā prodiret miles Duci. Oppugnatur Arx ualida. Sed cùm non expugnaretur: facilè firmauit obſidionem: ut fame expugnaret, quem armis non poterat. Vbi audit, hoc modo ultum iri contumaciam ſuam: occurrit ex placato Principi ſuo nudis pedibus, ſellam equeſtrem humeris baiulans. Nam is erat tum ſatisfactionis ritus ſubditorū. Placatur Dux. Admittit in gratiam precantem, ac pœnitentem. Conditionibus pacis reducit exercitum. Sed non diu perſtitit cōacta uoluntas. Cùm primum potuit, Vuilhelmus arma in Ducem reparauit: & contractis undiq; auxilijs: filios Fulconem, atq; Robertum, prædatum mittit in Normanniam. Obuiam illis Ducales Normanni prodeunt. Conferuntur manus. Cadunt multi. Inter quos Fulco maior Vuilhelmi filius. Robertus fuga uix elabitur. Magna pars militum cum Fulcone perimitur. Quibus rebus auditis: Vuilhelmus ut erat aduerſa ualetudine, mœrore confectus, breui fecit uiuendi finē. Idem exitus Hugonē Rodulphi Comitis filium Baiocæ Arcis dominū habuit. Nam dum abiret milites è Francia contrahere: præueniēs eum Dux (quòd iam conſilia eius comperta haberet) in deditionem accæpit arcem. Hugo autem intelligens clauſum ſibi reditum: poſtulauit per ſubmiſſos: ut ſuorum ſe libertas ſequendi permitteretur. Facilè impetrauit. Et abiens in exilium, ſolo conatu perdidit rerum ſuarum ditionem.

Vuilhelmus Duci rebellis.

Hugo rebellis.

¶ Rebellem Comitis Flandriæ filium, Robertus Dux patri reconciliat. Nobiles Franciæ, Alanū quoq; Britanniæ Comitem, obedientes reducit. Caput. xxiiij.

BALDVINVS Flandrenſium Comes, affinitate Regia domum ſuā illuſtrauit. Nam filio æquiuoco Balduino, Roberti Regis Franciæ filiam accæpit coniugem. Adoleſcens Regalibus nuptijs iutumeſcens, erexit cornua in patrem: eumq; Procerum auxilio & conſilio, eiecit dominatione. Pater eiectus, confugit ad Robertum Normanniæ Ducem, eius opem implorans in ſuperbientem filium. Nam malignis ſuorum conſilijs, parentem inſequeretur. Robertus impietatem deteſtatus, perornat exercitum: Ducit in Flandriam Obuia quæcq; deijcit. Nec erat, qui ei opponere auderet aciem ad pugnam. Itaq; uictorē exercitū circumducens, facilè cōegit Balduinum filiū, patris iniuriā diluere. Ille miſsis ad Robertū nūcijs, orabat: ut ſe

Filius patrē eijcit Comitatu.

ut ſe pacis ſequeſtrum faceret: habiturus in manu ſua omnem contro
uerſiam. Anniſus ergò Robertus, patri filiũ æquis conditionibus con
ciliauit: peregitq́, ut in reliquũ tempus pacificè agerẽt. Quo ex ſenten
tia patrato, reduxit exercitũ. Per quę tempora mortuo Roberto Fran
cię Regè, Henricus illi filius ſuccedit. Hic nouercã paſſus eſt Conſtan
tiam: cuius, ut fit, nouercali odio penè Regno pulſus erat: ſi non illum
Dux Normanniæ Robertus tueretur. Nam mulier cum Regni Pro
ceribus conſpirans: Regnum transferre uoluit in Robertum Burgun
dię Ducem, æquè Regis filiũ, omnesq́ Nobiles Conſtantia, lateri Re
gis curauit detrahere. Rex perſentiẽs quid ageretur, primum ac ma
ximum refugiũ conſtituit in Roberto Normanniæ Duce, ſolis duode
cim ſuorum comitatus, illum in Fiſcanno conuenit, per quicquid ſan
ctum eſt recogitans, ut ab iniurijs, & fœmineo furore illum tuere
tur. Robertus rem intelligens, ſimul cernens, quam debeat Coronæ
fidem: conſolatur Regem, facturum ſe ſpondens, quicquid uiribus ſu
is eniti poterit. Regem deinde armis, equis, militibus perornans, ſolen
ni ac ualido apparatu remittit Comiti Corbulenſi Malgerio: man
dans, ut cum Rege procedat quantis poſsit armis ab illa parte perur
gens rebelles: Se quoq; de ſua futurum. ut ſentiat contumax Nobili
tas, quid poſsit fidelis Normannus. Fecit quod monuit, armis undiq;
tonans. Atq; modico tempore redegit in obedientiam Regis, quot
quot ante ſe in illum erexerant, nullo in reliquum muſsitante. Brito
num autem Comes Alanus, & ſi proximo ſanguine Robertum con
tingeret: audet tamen retrahere quam Duci debuit obedientiam. Et
cùm monitus ad ſana conſilia non rediret, Dux ad limitem Britanni
cæ ditionis ſuper fluuium Arcem conſtraxit inexpugnabilem, ut in
de fræna inijceret contumacibus. Ingreſſusq́ Prouinciam, ferro &
igni cuncta peruaſtat. Cumq; reduxiſſet exercitum Robertus, iam A
lanus Brito, qui præſenti non audebat ſe opponere exercitui, ſequitur
abeuntem, uicinam depopulatus regionem. Sed diligentia militum,
quos limitum cuſtodes Robertus conſtituerat, facile peractum eſt, ut
Alanum pœniteret uaſtationis. Nam obuiam progreſsi uaſtantibus
Britannis alios cæciderunt, alios turpi fuga uitam redimere compu
lerunt.

Rex Franciæ reſtituitur Regno.

¶ Robertus Angliam debellaturus, tempeſtatibus remo
ràtur. Cum Alano interim Britanno paſcitur. Ter
ram ſanctam inuiſens, redit Niceam: atq; inibi
ſpiritum Deo reddit. Caput. xxv.

IAMDVDVM in Normannia apud Richardum ſe
cundum exulabant nepotes eius, Angliæ Regis filij, honorificè apud

auunculum habiti. Quorum maior natu Eduardus, conſobrinũ Robertum aſsiduis precibus fatigabat: ut ſe, & Alueredum fratrem Regno reſtitueret. Dux opportuna tempora obſeruans: miſit Oratores ad Kanutum Angliæ & Daniæ Regem: ut ſatiatus aliquando uindicta, quam exercuerit in Anglos: ſineret legitimos hęredes in Regnum redire. Ille ſurda tranſiuit aure Legationem. Quippe Regno decedere, non leuis apud Reges cauſa cenſetur. Vbi nõ profuit Legatio: intentat arma. Extruit claſſem ualidam: inſtruit armis & militem, & claſſem. Omnibus iã paratis, mare ingreditur. At uentus nullo unquàm tempore tam diu contrarius: ut omnem penè commeatum expectantes, in portu conſumerent. Ne tamen omnẽ perderet operã: parte claſſis inmiſſa in uicinam ex latere Britanniam, ipſe alia ex parte equitum magno numero inuadit regionem. Alanus uidens uaſtitatem terra, mariq́; imminere, amborum conſanguineum Rothomagenſem Archiepiſcopum medium interponit: ut pacis ſit ſequeſter. Ille non detrectans operam: Alanum perduxit in conſpectum Ducis ſub monte Sancti Michaelis: quo Rex claſſem in ancoris continebat. Ibi rebus ex ſententia compoſitis, Alanum in fidem ſuſcipit iam humiliatum, ſacramenta renouantem. Reuocatur exercitus ex Britannia: & fidelis deinde Duci ſuo Alanus inclinabat. Accæpit per ea tempora Legationem Robertus, ex Kanuto Angliæ & Daniæ Rege: quòd iam malè fiſus diuturnæ uitæ: exhibebat Adelredi filijs, dimidiam paterni Regni partem reſtituere. Sed non placuit præſtita conditio. Cunq́; audirent Kanutum ualetudinarium, expectandum rati ſunt, ſi fortè abſumeretur. Nam ſubinde melius agendum ſibi reputabant. Interea Robertus Dux, quod diu animo concæperat, implendum putauit: præſertim pacatis per circumitum rebus, cùm omnia illi conſtarent ex ſententia: Hieroſolymam, quod diu cupierat, uiſurus Chriſti ſepulchrum petere conſtituit. Diu ſuorum fletibus auerti tentatus: ubi perſtitit: paratis omnibus ad iter neceſſarijs, in ſuorum medio Procerum, filium illis Vuilhelmum commendabat. Et multis in ſocietatem ſacræ peregrinationis abeũtibus: ſuis ualedicto, iter inibat. Perueniteq́; magno labore ad ſancta loca: quibus perambulauerũt ſacratiſsimi pedes Domini. Cuncta lachrymis intimę deuotionis ueſtigia Chriſti ſignabat. Et uoto ex ſententia perſoluto, iam repedauit. Reditq́; in Niceam Græciæ urbem, magno ſuo periculo. quòd loca omnia tum, ut etiam nunc, perfidorum Mahumetis cultorum dominio tenerentur. Ibi creſcente per ſingulos dies morbo: ſuorũ in manibus Comitum, Deo ſpiritum reddidit: Chriſto certa fide iam conregnante. quod labor iſte deuotiſſimæ peregrinationis, cum anteacta uita ſuadet fideliter ſperare. Erat

Tempeſtas diuturna.

Britannos adit.

Mors Roberti Ducis. 1044.

re. Erat tũ Annus Chriſti poſt Milleſimũ quadrageſimumquartum.

Vuilhelmus patri puer in Ducatu ſuccedit: multis ob ætatem paſsim impetitus. Regis Franciæ milites cæduntur. Cadit Engelramus: & Hugone Comite capto, Arce montis ſuperata. Caput. xxvi.

WILHELMVS patri filius ſuccedit admodũ puer: & ideo tutoribus indigens, Qui illi ex gente ſua prouenerant: uiri quidem fortes & boni, ſed quibus non ea fuit quæ ſolet eſſe legitimo Principi autoritas. Proceres aũt ſub Principe puero, inexpugnabiles ſibi parauêre munitiones. Memores: quòd ſub Roberto patre nonnulli ceſſerint irato Principi, cum magno rerum ſuarum detrimento. Sed perfectis munitionibus, prima in ſe inuicem arma uerterunt: mutuis odijs confligentes, in proprium exterminiũ. Sæpè congreſsi: mutuis cecidere uulneribus. Aliquando uicti, ceſſere uictoribus. Terra deinde repleta eſt latrocinijs: impunè graſſantibus improbis. quando non erat qui audaciæ ſe opponeret Princeps. Nec deerant, qui eam rem ad Regni commoda pertraherent. Arbitrantes tempus eſſe: Normanniam, quæ olim armis extorta fuit Regibus: nunc armis repetere. Quòd Dux imbellis puer eſſet: & Proceres ipſi diſsiderent. Quòd etiam pueri tutores paulatim ſublati uiderentur. Nam & procurator, & pædagogus, & poſtremò defenſor pueri interierant. Igitur Henricus Franciæ Rex, non ante quieſcendum ſibi indixit, quàm Tegulenſis Normannorum arx deijceretur. Innotuit res Giliberto nobili uiro: quem fidum adhuc puer habebat. Is cùm commendatam ab Roberto Arcem aſſeruaret: accerſitis commilitonibus, armis & commeatibus impleuit. Certus, in exitum ſui ſeruare, quod in fide commendatum accæpiſſet. Obſidet Rex magna ſuorum, ac Normannorum Regi blandientium manu. Ille impigrè defendit. Tenuiſſetq́ diutius: niſi mandatum à pueri tutoribus acciperet: ut cederet Regi. Ceſsit inuitus: & Arx mox deijcitur: terræq́ protinus cõæquatur. Inde Oximenſem ingreſſus Rex ditionẽ, Argentonium Ducis uicũ incendit. Et quàmuis iam inter Regem, Ducarioſq́ conueniſſet: nullo unquàm tempore, confractam Arcem renouari, idq́ ſacramento uallatum eſſet: Rex tamen breui rediens, Arcem pro ſe ſuſcitat, munimentis roborat, commeatibus implet, & recedit. quaſi omnia quæ placeant Regibus liceant. Cùm uideret autem quidam ex Normanniæ primoribus Curſtenus, Oximenſis præſes, cuncta Regis arbitrio geri: accitis Regijs ſatellitibus, Arcem quoq́ ſuam cui præfuit, ſtatuit communire. Sed Ducarij collecta militum manu, præueniendum rati hominem, Arcem obſident: cõpelluntq́ dedêre. Pacti: quòd incolumis, cũ rebus & affectibus

Vuilhelmus Dux I.

Arx Tegulenſis demolitur.

proficiſceretur. Ille exulatum emigrans, Duci reliquit omnem ditio-
nem ſuam. Erat Vuilhelmus quidam pueri conſobrinus: quem pater
eius Robertus, quòd de ſecundo natus eſſet Richardo, ex ſecũdo ma-
trimonio, donarit Comitatu Tolagenſi: is quoq; abuſus pueri ætate,
Arcem in ſummo monte firmauit: Duci rebellionem intentans. Sed
Ducales contracto exercitu, montem ad opportuna deſcenſus loca
pręoccupant: fortalicium erigunt, ut commeatum excluderent in ſum
mo uertice demoranti. Rex Henricus occaſionẽ datã cenſet non con-
temnendam: Arcem uſibus ſuis proſpiciens profuturã, ab expugnati
one uoluit obſidentes prohibere: ad S. Albinum caſtra metatus. Exie
rant ex Ducalibus nonnulli, qui Regios prouocarent ad pugnam. Illi
exciti, ſequuntur fugientes. Dum ad collatas inſidias perueniunt: uer
Succumbũt Franci. tuntur fugientes, ut in frontem depugnent. Ibi Regij cæduntur: capi-
untur: fugantur. Engelramus Abbatiſuillę Comes cadit. Hugo cogno
mento Bardulphus, capitur. Rex immiſſo commeatu in caſtellũ, pro
quo uenerat; mœſtus de amiſſione militũ, repedabat. Vuilhelmus ta-
men breui coäctus, pacto Normannis dimittere caſtellum, abijt in exi
lium. Ita mitibus Normannorum ſeruiens, conuulſum deperijt.

¶ Eduardi erga Anglos uictoria. Aluer edi fratris illius emaſculatio. Quo defuncto Eduardus ſolus Regno potitur. Caput. xxvij.

PER quos dies Kanutus Daniæ atq; Angliæ Rex, cum
Daniæ lib. 4. cap. 29. rebus exceſſiſſet humanis: ſepultus (quod in Dania di-
ximus) Rothomagi: quam urbẽ moriens oppugnabat: Haraldusq; fi
lius eius nothus, Angliã occuparet: Eduardus Adelredi filius, hacte-
nus in Normannia deliteſcens, armauit naues. xl. & in Angliam naui
gans, Hauitonam applicuit. Expoſitis copijs, aſcẽdit in mediterranea.
Angli collecti, quòd iam pro Danis, Haraldo pręſente concurrũt. Fit
acer congreſſus. Cadunt multi. Eduardus tamen uictor, cum præda
conceſſit in naues: maiori manu, quod res ipſa poſcebat, inde reditu-
rus. Frater eius Aluer edus diuiſo agmine, portũ tenuit Vuiſanti. Eo
fortè conſilio: ut in diuerſa diſtracti Angli, minus occurrerẽt inuectis
hinc atq; inde. Sed Doroberniæ Comes, Aluer edum perbenignè ex-
Aluer edi emaſculatio. cæpit: patrium ditionis Regnum illi breui reddendũ ſpondet. Credi-
dit Aluer edus perfido. Qui dum in manibus Regnũ haberet: iuuenẽ
cum copijs ſuis: milites quidèm alios diſtraxit uendens: alios peremit:
ipſum cũ Nobilibus miſit Londonias in manus Haraldi. Quò cùm
perueniſſet: Aluer edum iuſſit emaſculari: cæteros autem necari. Qui
& ipſe breui moritur. Sed neq; Haraldus diu ſuperfuit. Succedens au-
tem fratri Hardekanutus, eadem cum Eduardo Emma matre natus:

euocatum

euocatum à Normannia uterinum fratrem Eduardũ, parte illum Regni donauit. Poſt biennium autem Hardekanuto quoq; moriente: Eduardus toti cœpit Regno dominari. Quæ idcircò hoc loco replicauimus: ut quoniam iſte Vuilhelmus, quem deſcribimus, ad Angliæ coronam contendit: non ignoremus: Regum hac parte in Anglia ſucceſſiones, & de iure ſimul Vuilhelmi innoteſcat. *Autoris excuſatio.*

¶ In Ducem Vuilhelmum Normanni conſpirant. Quos auxilio Henrici Franciæ Regis obedientes reddit: Baiocum recuperans. Caput. xxviij.

VVILHELMVS autẽ Normanniæ Dux, iam rerum adminiſtrationem aggreſſus: Prudentum conſilio cuncta gerebat. Quam rem pertæſi ſunt, quibus per Ducis pueritiam, multa licuerunt. quòd cernerẽt iam ſibi fræna ſubſtringi. Coniurationem ineunt, autore Guidone, filio Raynaldi Comitis Burgundiæ: quem *Coniurationis Autor.* Richardus tertius, carcere extraxit. Hic Guido donatus à Duce Arce Baioci, quoſcunq; potuit lateri Ducis abſtraxit: & iam Coniuratione fretus, uiſus eſt robuſtior. Nam Maiores quoq; cernentes, quibus ante aſſueuerãt, Guidoni acceſſere. Quid faceret Vuilhelmus tanto conſtrictus neceſsitatis articulo? Regem adit Henricum: docet ſuorum in ſe Conſpirationem. Commonefacit paternorum, cum modeſtia, beneficiorum in Regem: Opem implorat. Nec cunctanter Rex annuit. Comitatum Oximenſem ingreditur: Valeſdunas uſq; perueniẽs: ubi conſertum obuium habuit hoſtium exercitũ. Congrediuntur: & graui diu pugna conflictantes, demum cedũt Regi Normanni Proceres: mactantur: proteruntur: fugiũt. Multi Oliuæ fluminis uado pereunt. Guido uix elapſus, Baiocum ingreditur. quod oppidum firmauit obſidioni, ſi opus fuerit, ferendæ. Sed Rex rebus feliciter pro Duce geſtis, cingulum ſoluit: reuerſus in Franciam. Dux obſidendo ſe parat oppido. Oppugnat: & multo deinde tempore fame expugnat. Guido nuſquàm euadere ualens: per amicos exorato Duce, uitæ datur: redditoq; Baioco, ſuis in ędibus munere præcipitur. Territi eius exẽplo cęteri, gratiam Ducis ſui, quibus poterãt impendijs, mercati ſunt. *Baiocum ſuperat.* Vuilhelmus magnus deinde apud exteros & ſuos habitus.

¶ Godefridum Andegauorum Comitem, Dux deuincit: binis Arcibus depopulatis. Caput. xxix.

ANDEGAVORVM Comes Godefridus, ortis undecunq; ſimultatibus, bello inſecutus eſt Vuilhelmum Ducem: multis & magnis ſpolijs per Normanniam abactis: arcem Dan frontis præcipuũ habẽs uiolentiæ præſidium. Dux cõtractis copijs, in hoſtes prodijt; & uſq; ad Arcis memoratę cõfinia peruenit.

peruenit. Ibi conſyderata facie munitionis, uidit altiſsimis & prçruptis rupibus uallari. Tamen artem arte colludere tentauit. Erigit in circuitu fortalicia, quibus inſideret: donec fame expugnaret. Dum ita ſederet: uenere exploratores, qui nunciarẽt: Arcem Alentij captu facilem, ſi Dux anniteretur. Ille diſpoſitis ad obſidionem cuſtodijs, noctu proficiſcitur ad Alentium. Conſyderat locum: & uera nunciaſſe ſuos gaudet. Sed qui intus erant, conuitijs Ducem exagitabant. Ille oppugnationem adorſus: uno loco detinuit incluſos, attonitos: interim ſubmiſſis, qui à tergo ingreſsi, præſidium caperent. Quibus ex ſententia peractis: conuitiatores, cæſis manibus ac pedibus, abiecit: Arcem ſuo muniuit præſidio: reuerſus ad primam obſidionem. Illi iam ſociorum fortunam audierunt. Calamitatem commiſerati: cùm exemplum pertimeſcerent, ſe Duci ſubmittũt, pacti abire incolumes cum armis. Perſecutusq́ Godefridum, Ambroias uenit, ibiq́ erecto caſtello, ac permunito, Rothomagum redit.

¶ Nuptiæ Ducis Vuilhelmi, duplex itẽ uictoria eius, erga Franciæ Regem Henricum: tum mors illius narratur. Caput. xxx.

IAM domi, forisq́ clarus Vuilhelmus, coniugio ineundo tempus eſſe putauit, ut poſteritati inſeruiret. Habebat autem Balduinus Flandriæ Comes, ex coniuge Regis filia, filiam nomine Matildim, eam ſuaſu Procerum acciuit uxorem. Nec diù recuſabat Balduinus eam tradere. Mittitur puella Principali apparatu, ducitur Rothomagũ inſigni pompa. Eamq́ Chriſtiano ritu ſibi conſociat Vuilhelmus. Ex qua multiplici prole beatur. Inter alios ſuſtollens Robertum, paterna ſucceſsione inſignem. At non quieuit Godefridus Andegauorum Comes, Regi Henrico inſtillans odium Normannorum, Gentem eſſe exteram, quæ alienis agris inſiſtens, in Leges & mores Francorum non poſsit peruenire, ſemper inquietã, ſemper infidam, omni odio inſectandam, ut Regi reuertatur ſua Prouincia Neuſtriæ olim detracta Francis, per improbam uim Normannorum. Facilè fuit uetus hoc ulcus ad cruditatẽ reducere. Itaq́ Rex concitus, duobus exercitibus inuadit Normañiam, alteri fratrem præficiens Odonẽ, alteri ipſe imperans. Dux talibus preſſus angoribus, undecunq́ poterat auxilia conquirit. Intrepidus occurrit, & Regio quidẽm agmini ipſum ſe oppoſuit, alijs alios ſubmittẽs exercitus. Sed qui Odoni occurrerãt, priores ad pugnã perueniunt: hoſtibus deprenſis ad eũ locũ, qui Mare mortuũ nuncupatur. Imparatos inſiliũt: magnã partẽ opprimũt, multis ex Nobilibus cæſis, alijs per mãcipia in uincula coniectis. Odo ipſe uix fuga elabit. Peruenit aduerſa ſuorũ fortuna ad Regem.

Vincit Dux Francos.

ad Regē, prius quàm Dux ipſe prodiret. Territus Rex caſu ſuorum: exercitum retrotraxit, ac in Franciā rediјt. Godefridum autem malorum incentorem, ulciſci percupiēs Dux: in Cenomannos ducit: agros uaſtat, munitiones deijcit: urbem obſidet: oppugnat, & tandem multo ſanguine expugnat. Arces deinde reliquas expugnatas, incēdio cō ſumit. Opportunis iterum locis reędificat: & firmo ſuorum impoſito pręſidio, redit. Rex deinde ſumpto Godefrido Andegauorum Comite: maiore apparatu, ſed uno iam agmine magno Normanniā ingreditur, per Comitatū Oximenſem: perq; Baiocenſes: maximis editis ubique uaſtationibus. Et reflexo deinde itinere, per uadum Vlinæ fluminis reducere tentauit exercitum. Media ferè pars iam amnem tranſierat: & intumuit à mari fluuius: ut reliqua pars uado tranſire non poſſet. Hanc aggreſſus Vuilhelmus; quòd toti uideretur agmini nimis impar: pugnam acrem conſerit. Cadūt ſine diſcrimine Franci fortius, ſub oculos ſui Regis in aduerſa ripa conſpicientis præliantes. Reliqui in captiuitatem trahuntur. Rex tantis amiſsis copijs, abire feſtinans: amplius Normanniam non infeſtauit. Nec diu ſuperfuit. quoniam in fatā concedens, Philippum filium Regni habuit ſucceſſorem.

Cenomannos ſuperat.

ℭ Deuictis Anglis cum Rege eorum in ſe fidefrago Haraldo: Regnum Dux poſsidet. Caput. xxxi.

EDVARDVS tertius interea Rex Angliæ, cùm prolem cerneret ſe non relicturum: uiuens adhuc, & corpore pręualens, medio in ſuorum Procerum conſilio, Vuilhelmū Normannum ibi deſignat ſucceſſorem: mittens Robertum Cantuariorum Archiepiſcopum, qui fidem Duci faceret. Deinde etiam Haraldū ſubmiſit ex Comitibus ſuis honore, opibus, prudentia præſtantē. Qui dum nauigatu freti deiectus in Pontinā, incidit in manus Guidonis: quem Comitem tunc habuit Abbatiſuilla, urbs Picardiæ, etiam hodie florens. Sed Vuilhelmus Dux precibus primum, deinde minis illū de manibus eius extraxit. Hic ſacramentū Vuilhelmo pręſtitit: aſſeruandi Regni in manu eius. Cumq; ille in Angliam reuerteretur: Rex Eduardus non diu ſuperfuit, ſed Anno Chriſti. 1065. fata compleuit. Haraldus aūt immemor ſacramēti, quod nup Vuilhelmo pertulerat, Regnū inuaſit. Monitus ab Vuilhelmo, ut fidē impleret: In oībus inqt poſſum, præterquā in Regno. Vuilhelmus quoq; nō leuē ducēs Regni iacturam: qcquid potuit undiq; militū contraxit. Armauit ualidiſsimā claſſem, equis, armis militibusq; impoſitis. Tria feruntur nauiū milia ad S. Vualaricum, & uicinis locis ſtetiſſe in ancoris. Aſpirante uento nauigauit: & Peninſulam apprehendens, ibi ad claſsis cuſtodiam erexit præſidium: & in ordinem rebus digeſtis, quadrato agmine Angliam inuadit.

Vuilhelmus nominatur Rex Angliæ.

Eduardi mors. Ann. 1065.

inuadit. Audit ab exploratoribus: magna manu Haraldum obuiam uenire per noctem. Suos ergò iubet in armis quieſcere, ut cum feſsis ab itinere hoſtibus promptius agerent. Mane primo uenêre ſub aſpectum mutuum. Ibi aliquot horis ad ordinationem Acierum deſumptis, ad tertiam diei horam prœliari cœptum. Pertinax utrinꝗ pugna: ſed maior fortuna Ducis, quòd iuſtior cauſa uideretur. Vindicante Deo iuriſiurandi religionem fruſtratam in Haraldo. Nam ille imprimis fortiſsimè pugnans: adueſperante iam die cadit. Cęduntur Angli: ceduntꝗ: ſed maior clades Anglorum. Vix nox ipſa quietem indicit: Angli comperto Regem ſuũ cęcidiſſe, diffugiũt ſine diſcrimine. Dux uictor, iubet receptui canere. Refocillatos milites permittit quieti. Poſtera luce legunt ſpolia: ſuos ſepulturæ mandant: hoſtes inſequuntur. Peruentum eſt Londonias Regiam ciuitatem; ibi cùm ſe aliquandiu continerent perduelliones: ceſſere tandem Vuilhelmo: ac deinde Regni totius dominatione potitur. Genuit autem hic Vuilhelmus ex filia Balduini Flandriæ Comitis, tres filios: Vuilhelmum, in Angliæ Regno patri ſuccedentem: Robertum, in Normannia ſucceſſorem: Henricum, qui Vuilhelmo fratri ſucceſsit in Regno. Sed hic ſit narrationis huius limes.

Dux Haraldum & Anglos deuincit.

Vuilhelmus Anglorum Rex.

ALBERTI KRANTZII CHRONOGRAphi Hamburgen. Rerum Normannicarum per Italiam geſtarum, LIBER IIII.

¶ Ex catalogo Regum Angliæ, Autor Normannorum Regiam dignitatem probat.

CAPVT I.

PROSECVTI ſumus narratione noſtra Normannos in Gallias: deduximus ſeriem ſucceſsionis uſꝗ ad Angliæ Regnum. Quo accæpto, iam ſubinde uiluit Normanniæ poſſeſsio; iam ex Ducibus Comites conſtituti. Subinde uerò Franciæ Regibus permiſſa eſt iterũ maior pars Neuſtriæ: ut redirent in antiquam poſſeſsionem. Sed tamen magnum etiam exinde bellum exarſit, aliquot ſeculis continuatum, inter Anglorum et Francorum Reges. Accedente etiam legitima totius Regni Franciæ Anglis ſucceſsione in magno Eduardo. Igitur quia neꝗ Anglię, neꝗ Francię res perſcribere ſuſcępimus: hic ſtylum ſiſtemus. Quod uerò ad gloriam pertinet Normannicæ gentis: ſat erit, Regũ ex hac ſtirpe ſucceſsiones attingere paucis. Is ergò Vuilhelmus ex Duce Normaniæ,

Anglorum Reges ex Normãnis. Vuilhelmus

Normaniæ, Rex Angliæ: quòd materno genere Eduardus, cui ſucceſſit, natus eſſet ex filia Richardi tertij: reliquit in Regno ſucceſſorem Vuilhelmum ſibi æquiuocum, cognomento Rufum. Quo ſine prole aſcendente: ſucceſsit illi frater Henricus primus: qui filiam dedit Gaufrido Andegauenſi Comiti: ex qua ſuſtulit filiū Henricum ſecundū: qui auxilio Regis Franciæ Ludouici, peruenit ad Angliæ coronam. Nam redeunti à Hieroſolymis Ludouico Francorū Regi, queſti ſunt Gaufridus pater, & Henricus filius, de Stephano Angliçe coronç detentore: qui & ipſe ſanguinem trahebat Normannorum: & ideò Normanniam quoq; occupauit. Sed Francorum Rex Ludouicus armis contractis: primùm Normannia, deinde Angliæ Regno Stephanum expulit, & Henricum ſecundum inuexit. Tum Henricus, ne ingratus reſtitutori ſuo uideretur: magnam Normanniæ partem Coronæ reſtituit: deq; reliquo, Regem dominum ſuum agnouit, feudi iure. Ita paulatim in Normañia redeunte Regis poteſtate, minoratur & euaneſcit Normannorū ditio. Henricus Angliæ Rex ſecundus, reliquit in Anglia ſucceſſorem filium Henricum tertiū. Cui ſucceſsit frater Richardus: & illi Ioañes æquè germanus germano, qui peruenit ad Annum Chriſti poſt Mille ducentos decimumquartum. Hic eſt ille, qui Regi Franciæ ad pontem bouinum, obiecit Ottonem.IIII. Romanorū Imperatorem, tunc terga dantem Francis. Ioañi ſucceſsit filius Henricus eius nominis quartus, qui annis.liij. regnauit. Eduardus illi filius ſurrogatur ſecundus. Ioañes illi filius ſuccedit. Cui Eduardus tertius. Hic eſt ille, qui cognominatus eſt Magnus: genitus ex Iſabele filia Philippi pulchri Francorum Regis. Defunctis ergò fratribus Iſabelis ſine prole: ſe Regem Anglorū & Francorum gerebat, talemq; ſe primus inſcripſit. Cui poſt longçuum Regnum, quod illi ſupra quinquaginta durauit años, ſucceſsit nepos primogeniti ſui filius, nomine Richardus ſecundus. Quo poſt.xxij.annos interfecto in carcere, iuſſu nepotis ſui Henrici de Lancaſter, Anno Milleſimo Quadringenteſimoſecundo. Ipſe Henricus quintus, filius Ducis Lancaſtriæ pro eo regnauit. Quo in Francia extincto Anno.xxiij.poſt Mille.cccc. ſucceſsit Henricus ſextus, puer ex filia Regis Franciæ Catharina. Hunc Regno deiecit Eduardus quartus Eboracenſis Ducis filius. Cuius frater, Henricum ſextum captum, extinxit in carcere, Anno Chriſti ſeptuageſimo poſt Mille Quadringentos. Eduardus autem ad annum peruenit.lxxxiij.poſt Mille.cccc. Quo extincto per morbum, Richardus frater eius, occiſis Eduardi filijs, regnauit annis uix tribus. Succeſsit Henricus ſeptimus, dictus Comes de Richmont. Qui perductis in campum aciebus, conflixit: & uicit Richardum. Natus eſt iſte Henricus ex

Vuilhelmus Rufus
Henricus Secundus.
Stephanus.
Normañiæ defectio ad Francos.
Henric. III.
Richard. I.
Ioannes. I.
Henri. IIII.
Eduardus Secundus.
Ioannes. II.
Eduardus Tertius.
Richard. II.
Henric. V.
Henri. VI.
Eduardus Quartus.
Richar. III.
Henricus Septimus.

cus ex uterino fratre Henrici ſexti. Nam Catharina Henrici ſexti mater:poſt Henrici quinti mortem,cùm eſſet filia Regis Franciæ: nupſit tamen infimæ nobilitatis uiro:ex qua tres filios ſuſcepit: quos Henricus ſextus,frater,Comitatibus donauit.Ex quorum altero prodijt iſte ſeptimus,qui nunc regnat Princeps, ut aiunt, omnium prudentiſsimus:qui aliquot motus in Anglia compeſcuit: cùm antiquæ Nobilitatis uiri,ad coronam aſpirarent. Et primùm Thomæ Ducis Clarentiæ(qui frater erat Regum Eduardi & Richardi proximorum)extinctu:merſo capite in uinum,ex Sententia Parliamenti. Filius auxilio ſuorum in Regno ſe erigens, ab eodem Henrico ſeptimo capitur: milites eius ad unum cæduntur. Inter quos Martinus niger, ex ſutore in militarem prouectus dignitatem. Deinde proximis annis,qui ſe Eduardi filium teſtaretur: quòd ſuppoſito pro ſe altero ſeruatus ſit, cum auxilio Scotorum,& fauore,ut ferunt, Regis Normannorum Coronam quæreret captus,& ad Regem protractus, diu ſeruabatur in carcere:& nunc,ut referunt,ambo cæſi gladio. Hic eſt rerum ſtatus Anno Chriſti Quingenteſimo poſt Mille. Vnius autem Regis prudentia,multorum tumultus & præcauentur: & exorti, minimo ſuorum ſanguine ſedantur. Ita continuata Regum Angliæ ſerie, adusquè noſtra tempora,ſtirps Regum de ſanguine Normannorum,tantis ſeculis Regnum tenuit:& poſsidet in hodiernum diem. Hæc eſt illa Danicæ atq; Normannicæ gentis gloria,quam indagamus:quòd in longinqua regione ditionem quæſierit: Principatus fundauerit: Regna cõſtituerit,atq; reliquerit. Quod iam ſecundò monſtraſſe recolimus. Primùm in Longobardia per annos ſupra Ducentos. Deinde in hac Normannia:ubi Ducatus honore non contenta, non quieuit, donec Angliam ſibi adijceret. Quàmuis ante ſæpè Dani,Regnum hoc ditionis ſuæ fecerint:quod illorum loquuntur Annales. Anglici tamen nõ æqua aure accipiunt. Crediderim proximam mari regionem crebrius ceſsiſſe Danis: ſed mediterranea tum ad illos non perueniſſe: niſi ſub Vuilhelmo,quem diximus. cùm iam totius inſulæ ditio,ad unam ſit redacta Coronam. Tertium autem eſt Regnum utriuſq; Siciliæ: quod ea gens per Normannos conſtituit in Italiam,etiam uſq; ad Imperiale culmen prouectum in Friderico Secundo. Quod ſubinde monſtrabimus.

Martinus niger.

Anno Chriſti 1500.

Daniæ lib. 3. per totũ & Supra lib. eo. cap. 38. et ſequen.

¶ Normanni quomodo,& quando Italiam ingreſsi ſint, diſputatur. Caput. ij.

EX HAC Normañorum gente extitiſſe & illos,qui in Italia primum Apuliam,deinde Siciliam & Calabriam apprehenderunt: et primùm quidèm Comitatus,deinde prouectioris digni

tatis

tatis Ducatus, nouiſsimè etiam Regna conſtituerunt utriuſq; Siciliæ, citra et ultra Pharũ, nemo ambigit. Sed quo tempore in Italiam transierint: qua ui Prouinciam apprehenderint, ambigunt multi: ſecum requirentes. Nimirum illa occaſione & cauſa tranſierunt, qua ante ſe aliarum nationum homines militiam ſecuti: illic ſe collocauerunt per arma, quos illos clementia cœli, & agrorum ubertas inuitauit. Curque ſo primùm Galli Senones, inde Cimbri, poſt illos Goti, deinde Longobardi Italiam petiuerunt? Niſi ut ſedes antiquas melioribus commutarent. Commemorant Tancredum quendam Normannũ, duodecim filijs procreatis, in Etruria conſediſſe: cuius filij alter poſt alterum tenuiſſe Apuliam: & ad poſteros traduxiſſe narrantur. Sed quo tempore Italiã intrauerint: Blondus ſe reperire negat potuiſſe. Nam Vuilhelmum cognomento Ferrabach Normannum, in Etruriæ parte, quæ Romandiola dicitur, ditionem tenuiſſe fatetur: ſed quando in eam prouinciam uenerit: aut quibus uiribus fretus apprenderit, ſcripſiſſe neminem. An tu Blonde ignoras, quod ipſe fatebare: Normaños ſuperiori ætate per Ligerim & Sequanam, ſubiectos Pariſios, Turones, Lemonicos, Aurelianos, & reliquas Galliarũ urbes uaſtaſſe: Regibusq; Franciæ, & aliquando Romanis Imperatoribus conflixiſſe: in Galliarum littoribus ſedes fixiſſe? Inde cùm Burgundiæ Rex Ludouicus, deinde Rodulphus Gallicis uiribus Italiam intraſſent: quis putat abfuiſſe Normannos, ubiq; ſtipendia facientes. quòd inquietũ genus hominum, conſiſtere non poſſet in loco ſemel permiſſo. Inde uerò cùm Sarraceni de mari, Hungari à terra inuaſiſſent Italiam: laceraretur q; inter hoſtium manus Domina quondam: cùm uiros alerct Prouinciarum: qui rebus ſuis diffidebant, Hugonem Arelatenſem ex eadem Gallia cum exercitu uenientem, accerſibant in Italiam. Quis non uidet Proceres tum militaſſe Normannos: iam inuicta fortitudinis opinione apud omnes clareſcentes? Otto deinde Imperator eius nominis ſecundus, cùm Lotharij Regis Franciæ repuliſſet inſolentiam: magno agmine ex Gallijs mouit in Italiam, Græcis Imperatoribus obuiaturus. Cur non & tunc potuere Normanni in Italiam transire: ut magnam apud Reges ſuos, quibus militabant operam nauantes, agros & oppida meruerint: ſicut poſtea ex Alemannis uocati ſunt capitanei: quorum poſteritas nunc ſedet cum Principibus? His igitur temporibus & occaſionibus, ueniſſe in Italiam Normannos licet conijectari: quorum præclara fuere in ea prouincia diu facinora: ut primũ Apuliam, inde Calabriam tenuerint: ex Comitibus Duces ex Ducibus Reges facti utriuſq; Siciliæ. Teſtem tenemus Blondum, cum Autoribus ſuis, quos ille ſequitur, quo ordine in eam uenerint Prouinciam. At

Tancredus.

Blondus de Normañis. am. At de temporibus quæſtio manet. Nam circa Milleſimum Chriſti annum, fuiſſe in Italia commemorat Vuilhelmũ cognomento Ferrabach Normañum. Et quidem Saxo noſter, Richardum quendam ex Ducibus Normanniæ, cùm uxorem ſuam, Regis Danorum Kanuti germanam non amaret: ſuſpectasq́ duceret nuptias: tradit, cum aliquot ſodalibus in Italiam commigraſſe: ſeq́ iunxiſſe congentilibus Normannis, quos ante ſe reperit in Italia. Et hoc circa Annum Chriſti triceſimum poſt Mille contigiſſe exiſtimo. Sigibertus quoq́ poſteriori tempore, cùm Henricus Imperium Romanum teneret: narrat Robertum, & Richardũ, minuendæ domo multitudinis cauſa, à Normannia Francorum digreſſos, Apuliam expetiuiſſe: & Italis inter ſe diſsidentibus, alteri in alterum auxilium præſtitiſſe. Qua opportunitate Italos callidè & fortiter debellaſſe: & ſucceſſus urgendo ſuos, nomen ſuum dilataſſe: & futuræ proſperitatis ſibi uiam inſtituiſſe. Quæ illuc uergunt Autorum teſtimonia: ut agnoſcamus, multis quidèm uicibus in Italiam tranſiſſe Normannos: ſed qui primi fuerint, needum compertum habemus. Blondus exploratũ ſe dicit habere; originem illorum in Etruria eſſe ex Lombardiæ Comitibus. Vnde autem hoc illi compertum ſit, non exponit. Ego teſtem facio Sigibertum memoratum: Normannos ex Gallijs ſæpè in Italiam nauigio traieciſſe. Vnde ueri ſimile uideri debet: aliquot locis ſedes tenuiſſe in Italia, ſicut acceperunt in Galliarum littoribus. Ait enim. Año. lvij. poſt Octingentos, Normanni inter Hiſpaniam & Aphricam nauigantes, ingrediuntur Rhodanum: depopulatisq́ ciuitatibus, ac Monaſterijs: in inſulam quæ Camarias dicitur, uenerunt. Cùm igitur in mediterraneũ excurrerint: inde in mare Tyrrhenum redijſſe intelligimus, unde in Rhodanum tranſirent. Nam in hoc mare fluuius ille ſe exonerat. Facile tum fuit, uicinum Italiæ latus tetigiſſe: & quod ſupra de Luna ciuitate memorauimus, poterant & tunc Prouinciæ partem delegiſſe ad ſedes. Quàmuis id Autor nullus commemoret. Fuiſſe tamen in Italia Normannos, teſtantur omnes. Idem uerò Sigibertus, Año inquit. lx. Normanni Italiam petũt: & Piſas ciuitatem, aliasq́ capiunt, ac deuaſtant. Et rurſus. Anno. 69. cùm Imperiũ Carolus Caluus teneret, Rex Franciæ, Normanni mare intrant: & pars quędam ex ipſis in Italiam redit. Quid quærimus expreſsius? Pars quædam redijt in Italiam. Ergò ſi redit, prius ibi fuit: & fortè ad ſedes prius captas, tum eſt reuerſa. Ipſum Blondum teſtem uocamus. Per ea inquit tempora, quibus Carolum Caluum diximus Romanum Imperium aſſumpſiſſe: Normanni prędа in Aquitania, & cæteris Galliarum regionibus facta ſatiati: claſſe trecentarum ſexaginta nauium, Conſtantinopolim duxêre: ſuburbanisque

Saxo. Sigibertus. Supra lib. 2. cap. 2.

niſq; illius ſpoliatis, atq; incenſis: in Britannicum mare ſunt reuerſi. Hoc igitur tempore, uel non ab eo longè, Italiam Normanni intrantes, paulatim inualuêre. Nam ut idem Blondus tradit: initium claritatis eorum, in Italia ad augendam ditionem, tale fuit, ut ſequitur.

¶ Vuilhelmi Ferrabachij Normanni, in Sicilia, Apulia, item ergà Græcos uictoria. Caput. iij.

VILHELMVS enim gente Normañus, cognomento Ferrabach: ceſſantibus in Italia motibus à Berengarijs & Sarracenis, atq; Hungaris: quorū uiribus diu labefacta erat Prouincia, præclarū aggreſſus eſt facinus. Capitano nanque, & Salernitano Principibus per fœdera ſociatus, ad Malochum græcum, Apuliam, Calabriamque pro Imperatore Græco adminiſtrantem (eo tempore, quo uictus Otto Imperator ſecundus, leuiris ſuis ea in ditione conceſsit) mittens: eundē fœderibus adiungit. Conuenitq; inter quatuor: ut æquis uiribus & fortunis, enauigantes in Siciliam, eam Sarracenis eiectis occupent. Collatis uiribus, enauigatum eſt: & inſulam ingreſsi, Sarracenos obuiam euntes fundunt: ac reſiduis fugatis, præda ingenti locupletantur: per æquum inter eos diuiſa. Malochus autem Inſulæ dominationem ſuo ſeruauit Imperatori. Indignatus Vuilhelmus: quòd ſibi, cæterisq; Inſulæ partem non daret: expedito agmine, cæteris quieſcentibus, longum iter ingreſſus, duxit in Apuliam: circumſeditq; Melphiam urbem: & ad extremum expugnauit. Audiens Malochus: & ipſe expedito milite feſtinus occurrit: urbem recuperare, quam Vuilhelmus occupauit. Ibi autem Normannus Græcos ab itinere feſſos, necdum caſtris communitos, aggreſſus, facilè fudit: fugauitq;: & perinde magnam illius Prouinciæ partem, pulſis Græcis, occupauit. Sed cùm iam Bubaganus Malocho ſucceſſiſſet: opportuno Apuliæ loco coloniam extruere conatus, Troiam uocat. ut Græcis habitatoribus impleat: eſſetq; præſidio Regioni. Nō tulit Henricus Imperator eius nominis ſecundus: qui iam erat cum exercitu in Italia. Nam admotis copijs ſuis, urbem nouam quatuor menſibus oppugnandam, expugnauit: & acceptis obſidibus Romam reuertitur. Cùm uerò Conradus Henrici ſucceſſor imperaret: Græci, Normannis in Apulia graui bello oppoſiti, pellere illos anniſi ſunt: ſed fruſtra. Nam collatis Signis: uictores Normanni, Græcos expulerunt. Ad Conradi interim Imperatoris tempora, Normanni Apuliam tenentes: & Græci prælio inter Anfidum amnem, & Oluentem oppidum acerrimè concurrunt. Normanni uictoria potiuntur. Vuilhelmo deinde fato functo, frater Drogo ſubſtituitur.

[Margin notes: Vuilhelmi fœdus. — Sicilia obtenta. — Melphia Apuliæ capitur. — Vincuntur Græci primo. — Secundo. — Tertio.]

¶ Drogo Apuliæ Dux Græcos ſuperat.
CAPVT IIII.

Drogo Dux. Aliâs, Catipanus.

DROGO poſt Vuilhelmũ fratrem obtinuit Apuliam. Quem, miſſus à Conſtantinopoli Mel alter Capitanus, (Magiſtratus id nomen fuit) primò ſtatim impetu, omni penè Apulia Normannos expulit. At impiger Drogo, exercitu reparato, Græcorum ſuperatis copijs, perdita de Apulia protinus recepit. Hoc eſt illud tempus, quo Richardus Normanuus, Ducali genere editus, contempta uxore Danici Regis Kanuti germana, in Italiam uenit. Inde tranſiens Hieroſolymam, ſodales ſuos in Italia reliquit bello gentilium ſuorum ſocios. Per quę etiam tempora Bubaganus alter à Conſtantinopoli miſſus Capitanus, in Apuliæ finibus Troiam urbem inchöauit. Hannibalis ibi pridem caſtra fuiſſe compertũ eſt. Sed hoc Græcorum præſidium non paſsi Itali conualeſcere: Henricum Imperatorem impulerunt, ut obſideret, Benedictum Pontificem aiunt in caſtris fuiſſe. Adeò res cordi fuit uniuerſis. At tum deditũ eſt præſidiũ Imp. poſt aliquot menſes. Ille uerò obſidibus accęptis, Romam redit. Drogone aũt poſt nõ multũ tẽporis mortuo, alius ex fratrib. ſuccedit.

Daniæ lib. 4. cap. 27.

¶ Hunfredus Comes, Apuliam annis ſeptem regít, & tuetur. Caput. v.

Hunfredus Dux.

HVNFREDVS frater, in Normannorum Apuliæ Comitatu ſucceſſor, annis ſeptem præfuiſſe narratur. Quid autem rerum geſſerit: omnino nihil commemoratur. Niſi, quod coniectura poteſt quiſq; adſequi: non quieuiſſe Græcos, recuperare amiſſam Apuliæ ditionem: Normannos autem ſemel accæptam prouinciam defendiſſe. Auditis tamen rebus in Italia proſperis: crediderim multos ex Francia ueniſſe eius gentis Proceres & milites: qui auxilia tulerint contribulibus: ad propagandam, quam ſemel accæperunt etiam in Italia prouinciam.

¶ Beneuentum Godfredus, cum Leone Pontifice IX. capit prelio. Caput. VI.

Godfredus Dux. Aliâs, Gnariuaro.

GODFREDVS fratrum unus, Hunfredo decedenti ſuccedit. Per quod tẽpus Guariuaro Salernitano Principe, ex eadem Normannorum gente oriundo, à ſuis interfecto: Giſulphus factus eſt Princeps. Interim Normanni ditionem ampliantes: & Benenentum urbem Romanæ Eccleſiæ, ex Longobardis ſubiectam conſpexêre. Ea cùm intellexiſſet Henricus tertius, Pontifici ſuaſit: ut Alemannos à ſe apud Vercellas præſidio Italiæ relictos, acciperet: Normannosq; Italia deturbaret. Leo nonus tum Pontificatum gerebat. Adiunxit is auxiliares Italię copias Alemannis: & in Beneuentanos

neuentanos duxit. Normanni intellecta Pontificis molitione: præuenêre illum curarium. Nam Beneuento capta, illũ firmatis præſidijs & caſtris, expectauêre. Cõmiſſo prælio, capitur Pontifex. Quem tamen Normañi, maximo cleri Beneuentani honore, Romã reducendũ curarũt. Moriẽs aũt Godfredus breui poſt: nõ fratrẽ aliquẽ, ſed filiũ Bagelardũ inſtituit ſucceſſorem: cũ tñ ipſe à fratribus accępiſſet ditionẽ. Leo Pont. ix. bello capitur.

❡ Robertus pulſo Bagelardo, à Pont. Nicolao Dux Apuliæ inueſtitur: uarijs intentus urbium debellationibus & oppugnationibus. Caput. vij.

ROBERTVS cognomine Guiſcardus, Godfredi fratrũ unus, iuuenis impiger: ægro ut debuit animo tulit ſe præteriri: Bagelardoquẽ nepote per arma pulſo, prædictũ Apuliæ, & iam Calabriæ Comitatum accępit. Addiditq; illis Troiam urbem, Romanis Pontificibus parere ſolitã. Et cũm uxorem Aberadã eo tempore amiſiſſet: ex qua filium ſuſcęperat Boëmundum: tunc alteram accępit Giſulphi Tarentini Principis, ex Guaimaro fratre neptem. Tantis rebus proſperè confectis: Robertus robur (qua erat prudentia) ſolidiſsimum rebus ſuis adijcere conſtituit. Etenim Oratoribus ad Pontificem Nicolaum miſsis: illũ, ut ad res Apuliæ & Calabriæ componendas, paterno ductus amore, accedere hortatus eſt. Pontifexq; (quem Capitaneorum Romanam terram tenentiũ ſuperbia atq; perfidia, dies noctesq; trepidũ atq; anxiũ teneret) cum illis Oratoribus ſe in Apuliam contulit. Facilè aũt fuit: Pontificem, Robertumq; cupientiſsimos ad fœdera, pacemq; perducere. Pontifex ergò Nicolaus, Robertũ Guiſcardũ ab excomunicatione abſolutũ, Ducem Calabriæ & Apuliæ declarans: illum per conſcripta fœdera iureiurando cõfirmata: quicquid de terra Eccleſiæ teneret, & inprimis Beneuentũ, reddere uoluit. Et Guiſcardus ſeſe conſtituens Eccleſiæ Romanæ uaſallum: uel quod eius regionis uerbum eſt, Ligium: Romano Pontifici quæcunq; peterentur præſidia mittere: ac quando opus uideretur, cum omnibus copijs afferre ſpopondit præſidiũ. Tumultuabant Romæ Capitanei: & inprimis Cincius Romani Præfecti filius. Imp. Henricus. III. Eccleſiã fatigabat. Robertus Guiſcardus iam Dux Apulię, qui benè de ſe ſperanti Pontifici opem tuliſſet: pellendis Italia Græcis implicitus erat. Nam & Conſtantinopolitani Imp. per ea tempora ſatis erant domi inquieti. Sciens aũt Robertus, Kirachũ Imperialem Capitaneũ, qui ſummæ rerũ eius in Italia præerat, apud Veſtam Apuliæ immunitam ciuitatem degere: eò ex improuiſo ducens: urbe capta, illũ quoq; intercępit. Pari deinde ducendi exercitus rapiditate uſus, Montempiloſum urbẽ obſedit. Cunq; diutius ad eã ſedendũ ſibi Veſta capitur.

intelligeret: Godfredum fratrem illis præfecit caſtris: maiores copias
in Barulium ducens, capiẽdo oppido fecit neceſſarios apparatus. Ine-
rant uerò ſelectæ ex urbibus, oppidisq́ Græcorum copiæ: ut natura
loci, tantisq́ defenſoribus munitum oppidum, nulla uis expugnatu-
ra uideretur: commeatus quoq; qui deerant, ut in tutiſsimum arcis be-
neficio portum, undiquè importabantur. Quod cùm cerneret Rober-
tus: magnum, ut oppidanos intercluderet commeatu, aggreſſus eſt o-
Strategema pus. Etenim multis nauibus in portum contractis, eas ſibi inuicem cõ-
tiguas, ea ratione colligauit, cõcatenauitq́: ut ab extremo, in quo Arx
erat, promontorio, in continentem ad hemicicli formam ductæ, por-
tum clauderent: per eamq́, tanquàm pontem, oppugnandi in circum
itu oppidi accẽpit facultatem. Nec potuit pertinax præſtantis Ducis
uirtus euincere: quin ea obſidio ui continuata, eum à gerendis maiori-
Monspiloſus capitur. bus deſtinuerit. Tertijs tamen caſtris obtinuit. Interea Rogerius fra-
trum Roberti unus, Brunduſium terra, mariquè premebat. Cui God-
fredus frater, Montepiloſo potitus, ſe addiderat: claſsi, quam Brundu-
ſino in portu Rogerius tenuerat, Godfredum præficiens: ut eam cir-
cumageret, & Regium duceret, imperauit.

¶ Panormum Siciliæ Godfredus, & Tranam Apuliæ: S. Seueri-
ni item, Conſentiam, Salernum ciuitates, Vicum oppidum
Robertus armis deuincit & ſuperat.

CAPVT VIII.

IN EODEM tempore, terreſtribus cum copijs Rober-
tus, & Godfredus cum claſſe ſunt Rhegiũ delati. Inde cõ-
ſcenſis nauibus, in Siciliam traijcientes, Panormũ primũ
de Siculis urbibus, terra, mariq́ obſederunt. Interea Richardus Nor-
mannus, Roberti frater (ut putat Blondus, iam oblitus: quòd illũ non
inter duodecim numerauit. Ego arbitror illum fuiſſe Richardũ, quẽ
Supra lib. eo. cap. 2. b. per hæc tempora, minuendæ multitudinis cauſa, domo egreſſum, in
Italiam contendiſſe, Sigibertus teſtatur) Is igitur Richardus, & Vuil-
helmus filius, Capua ſibi ſubiecta, Beneuentoq́ inuaſa, Ceparanũ ob-
ſidebant. Nec ſatis ſcire poteſt: ea ne Roberti Ducis conſenſu fuerint
intentata: quẽ dignior, atq; ardentior ſuſcẽpta, & ſe totũ poſtulans ex-
peditio, apud multos ea ſuſpicione liberat. Nam per id temporis Ro-
gerius, qui à fratribus Roberto & Godfredo in Siciliã traiecturis, ad
Brunduſij obſidionẽ relictus eſt, magnũ accẽpit incommodũ. Quòd
Normannorum iactura introducti nocte de quarta uigilia, ad ſimulatã proditionẽ Normanni
Proceres ad quadraginta, & totidem gregarij milites à Brunduſijs ſuf-
foſsi: quorũ capita ad Imperatorem Conſtantinopolitanũ ſunt delati.
Robertus autem Panormi obſidionẽ diu duraturã intelligens: God-

fredo

fredo caſtris Præfecto, per Kal. Aprilis in Apuliam ſe contulit, Tra‑namq; obſedit. Et Ianuario menſe, qui ſecutus eſt annũ, ut ſupra. lxx. et Milleſimum. Godfredus Panormo, Robertus Trana urbibus ſunt potiti, nec Richardo atq; Vuilhelmo quicquam præſidij attulerunt. Hildebrandus enim Archidiaconus, de Normannorũ perfidia apud Mantuam certior factus, Godfredum, et Matildim uxorem, aduerſus illos poſtulauerat ſuppetias. Ad quorum uiri & uxoris, cum Archidi‑acono, copioſiſsimoq; exercitu in Campaniæ partes aduentum: territi Richardus & Vuilhelmus, capta de terra & iuriſditione Eccleſiæ re‑liquerunt. Paulóq; poſtquàm Archidiaconus cum copijs illis Romã cum gloria reuerteretur: Alexander Pontifex, precibus Imperatricis Agnetis, Guilbertum pridem Antipapam, fecit Archiepiſcopum Ra‑uennatem. Idem Pontifex Normannos iam, ut putabat, intolerabiles, ſtatuit cöercere. Cuius ad uota conficiendi gratia, Godfredum cum Matildi coniuge ſibi iunctiſsimos habuit. Iamquè præmiſſas à uiro ad ducendas è Lombardia copias, Matildis iter inire iuſſerat: cùm non‑dum in ſummum Pontificem, Epiſcoporum Italiæ coniuratio emicu‑it. Robertus aũt Guiſcardus, rem ſuam diuerſis in locis auxerat. Nam S. Seuerini loca natа munitiſsima, & Conſentia urbibus, de Apulia potitus erat. Intuleratq; bellum Siſulpho Principi Salernitano: cuius ſororem habuit cõiugem: & eo in bello tam ardens Robertus fuerat: ut inde in ſeptimum Menſem Siſulphus deditione facta, Salernũ cum Arce prodiderit. Exinde Robertus copijs in Beneuentum raptim, & nullo id præſentiente ductis: eam urbem terq; quaterq; ad primos in‑uaſionis dies, breui cœpiſſet: niſi Gregorio Pontifici, ut deſiſteret hor‑tanti, parere uoluiſſet. Et tamen Robertus, ne ab ea expeditione do‑mum uacuus rediret: Vicum inuadens oppidum, recepit. Eodemquè anno, qùi octuageſimus ſupra Milleſimum fuit: Michael Conſtantini filius, cum filijs tribus Michaele, Andronico, & Conſtantino, à Nice‑phoro cognomento Binamet, per uim & arma, Conſtantinopolis Im‑perio ſunt deiecti. Et Robertus Guiſcardus, Imperij ipſius debilitati, quam hæ rerum nouitates facerent, innixus: Spinacrobo, Hydrunto, & Tarento Græcos expulit.

¶ *Robertus Pontifex Gregorio reconciliatus, Michaeli Imp. Conſtantinopol. in Nicephorum ſuppetias lo‑cat: & poſt cruentos congreſſus, uictor Rober‑tus, tandem Dirachiũ obtinet. Cap. ix.*

DVMQVE Tarentũ obſidet Michael, Diocliſi Cõſtan‑tinopoli pulſus: ea in caſtra uenit incognitus. Et Robertũ allocutus, eo hortante, Romam ſe contulit ad Pontificem. Per cuius ſubleuandi occaſio‑

occaſionem ſumptam; factū eſt: quòd Gregorius Pontifex, ſe ad conciliandum Eccleſiæ Robertum, inſinuauerit. Compertumq́ eſt poſtea: Robertum, eadem ratione pulſo Patria Imperatori Henrico quarto, ut Pontificis opem peteret, ſuaſiſſe. Primus tamen Pontifex Gregorius, Roberti colloquium expetiuit ad Ceparanū: qui locus Conuentui conſtitutus eſt. Quo in Conuentu Robertus Ligium ſe, quod eius regionis uerbum, totalem ſignat ſubiectionem, Pontifici & Eccleſię iterum fecit: & B. Petri uexillo à Pontifice donatus eſt. Quinetiam Pontifex, ut Robertus reſtituendo Michaele, maiorem haberet autoritatem: inuaſorem Imperij Nicephorum excommunicauit. Nec mora: his apud Pontificem confectis, Robertus Hydruntum petens: iuſſis eò copijs conuenire: Rogerio exinde natu minori res Italiæ commendans: alteri filio maiori Boëmundo, Præfecturam naualis militiæ commendauit. Ipſe cum Michaele Diocliſi nauim Pretoriam conſcendens: primus omnium tradidit uela uentis. Impoſitusq́ nauigio copioſus, æquè ac paratus fortium uirorum exercitus: proſperà uſus nauigationem, ad Auelonem eſt perductus. Prima autem ad Dirachium caſtra à Ducibus firmata ſunt. Quamobrem terra, mariq́ obſeſſam, breui capere ſperabant. Nicephorus uerò Imperator, quòd ea Imperij nouitate aliter non poterat: Venetos, ut preſſæ urbi opem afferret, orabat. Qui Dominico Siluio Duci ſuo: ut triennium, onerariumq́ nauium claſſe educta, Imperatori ſatisfaceret, publico conſilio permiſerunt. Duxitq́ in Normaños Duces Siluius claſſem: quā finis oſtendit ingentem, paratiſsimumq́ fuiſſe. Nanq; Normannorū congreſſa claſsi, uictoriam, ſed cruentam maximè obtinuit: & mare Dirachinis redditum eſt apertū. Continuauit tamen terreſtrem oppugnationem Boëmundus. Nam paulò poſt eum conflictū, Robertus Michaelem Diocliſi ſecum ducens, ad reparandam claſſem ſe contulit in Italiam. Interea Nicephorus Imperator, his quæ apud Dirachium facta erant, indiesq́ fiebant, auditis: exercitum in Dalmatiam ducendum parare conſtituit. Et cùm ſuas, Græcorū, Thracumq́ copias, minores, quàm belli neceſſitas poſceret, fore iudicaret: Alexium Mega, magiſtrum militum, cui multum fideret, miſit Andrinopolim, magna attributa pecunia, ut Turcas, Sarracenos, & ex omni gente conduceret milites. Ille nouorum militum in ſe uertit ſacramenta: & ueteranorum fauorem emercatus, ſtipendia Imperatoris nomine negabat. Quærentes autem, & penè tumultuantes, de ſuo donauit. Quibus rebus & IMPERATORI odium, & ſibi gratiam conciuit. Adegitq́ his artibus: ut ſe Imperatorem conſalutarent; poſcerentque duci Conſtantinopolim. Quo audito: urbem triduo diripiendam ſe permiſſurum pollicetur.

Ligius quid

Veneti pro Nicephoro Imp. Conſt.

Alexij inſidelè negocium.

Conſtanti. prædatur.

pollicetur. Qui portis præerant corrupti pecunia, aditum permiſere. In cœna Domini ingreſsi: eam urbem tanta calamitate, ſtupris, incendijs, rapinis, latrocinijs oppreſſere: ut nihil unquàm ſimile ulla haberet memoria. Prophanata templa. Nicephorus eam inuenit gratiam: ut tonſoratus in monachum, uitam retineret. Alexius per ſacrum Dominicæ reſurrectionis diem coronatus Imperator, exercitum à præda & iniurijs iuſsit reuocari. Omnem nouatarum rerum culpam in Nicephorum traijciens: Michaelem Michaelis Diocliſi filium, cōſortem Imperij declarauit. Eumq́ prępoſitum nouis exercitibus, miſit in Dalmatiam. Boëmundus interea terreſtrem, Robertus dimiſſo in Italia Michaele reuerſus cum claſſe, à mari obſidionē firmauerunt. In quos cùm Græci Imperatores terra mariq́ impetum uiderentur facturi: Italici Duces copijs in aciem eductis, pugnandi copiam fecerant. Commiſſoq́ prælio, quod durum & utrinq́ cruentum fuit: Michael Imperatorum alter cecidit. Alexius in fugam conuerſus: lacerum, diſsipatumq́ reduxit exercitum. Fuiſſe autem in exercitu Alexij. lxx. milia ferunt. Normanni longè minores habuêre copias. Secundum eam uictoriam Dirachini, Imperatoris ſui pręſidio deſperantes, urbem Roberto dederunt: pariterq́ multa Dalmatiæ oppida: prius etiam quam eſſent adita, fecerunt deditionem. Victor Robertus.

¶ Robertus Dux Romā, Henrico Imp. IIII. abacto, ingreditur: atq́ Vrbe paſsim deuaſtata, Pontificem carceribus eximit: Salernū abducens. Caput. x.

INTEREA Henricus eius nominis quartus, cùm aduerſus Romanum Pontificem uſq́ ad Vrbem Romam perueniſſet: & illum in mole Adriani concluſiſſet: unum illi præſidium erat in Roberto Normanno, Duce Apuliæ & Calabriæ. Ea fuit potentiſsimi Ducis autoritas: ut & Imperatoribus, & ſummis Pontificibus tutandis aduocaretur. Nam cùm intellexiſſet Robertus, quo in ſtatu Roma eſſet, Pontifexq́: cùm pręmeretur ab Henrico Imp. IIII. qui Romam cępiſſet: præfecit rebus Dalmatiæ Boëmundū filiū: & ſe contulit in Italiam. Expeditisq́ copijs duxit in urbē Romā. Cùm aūt eſſet apud Ceparanū Robertus, ad Henricū. IIII. miſit Imperatorē: q bellū illi, & capitis periculū, niſi Vrbe, & eius agro excederet, denūciaret. Henricus urbe Roma ciuibus cōmendata, ad B. Petri baſilicam ſe cōtulit. Inde militibus Capitolio euocatis (quod illi incenſum relique rant) magnis itineribus Senas contendit. Contigitq́: ut eodem die ac hora, ille urbem Senarum, Robertus Romam attigerint. Ciues Robertum Vrbe diſcludere promiſsis bonis moliuntur: ac ille inuicem ſimilibus redditis, ſe ludificabat. Ipſe tamen per amicos, Flaminia Roberti autoritas. Robertus Romam ingreditur.

Petri introducitur. Irruerũt armati ciues: uicꝗ illum ut expellerent incentarunt. Qua cauſa factum eſt: ut proxima in campi Martij regione, Guiſcardi copiæ, ſubiecto igni, eam quæ nunc quoꝗ cernitur, fecerunt uaſtitatem. Nam quicquid ex porta Flumentana (nunc Populi dicta) hinc ad S. Silueſtri, & S. Laurentij in Lucina: inde in Sanctorum Triphonis & Auguſtini ædes pertinet: id abſumpſit incendium. Quia uerò apud Capitoliũ rebelles & aduerſantes Pontifici ciues cõactos eſſe audiret Robertus: à Campo Martio per Exquilias uadẽs, petit Lateranum. Vbi aliquot deſedit dies: expectans, ſi fortè, quod à ſe quæri omnes nouerant, Pontificis liberandi, ciues facerent mentionẽ. Sed prælijs potius apud Amphitheatrum, nunc Coloſſeum, commiſſis: cogebantur per ſingulos dies milites ſui decertare. Quod cùm diutius ferre Guiſcardus non poſſet: ædes ciuium, domosꝗ tunc frequentes, quotquot hinc à Coloſſeo per Lauianam uiam, ad martyrium Petri & Marcellini: inde ad Sanctorum Ioannis & Pauli per Celiũ montem, ad Lateranum pertinet: incenſas diruit. Quam pulcherrimæ regionis uaſtitatem, ad tempora noſtra cõtinuaſſe uidemus. Peruicit tamen robuſtiſsimi Ducis fortitudo & præſtantia: ut Capitolinum caperet collem. Vnde facta uelut deditione, ciues ad eum concurrerunt. Qui recta ad caſtrum Creſcentij, cum armato exercitu incedens, disiectis murorum repagulis, Pontificem eductum, in ſuam Laterani deduxit ſedem. Et tamen quia abalienatos animis ab eo ciues, extrema in eum intentaturos formidarat: illũ perduxit Salernum. Vbi etiã Pontifex uitam finiuit.

Roberti in Roma uaſtatio.

¶ In Dalmatiam Robertus moturus, Alexium Imp. Conſtantinopol. bis, cum Venetorum ſubſidijs deuincit. Tum uita fungitur. Caput. xi.

ROBERTVS autem Dux maiora animo agitans, inchõatam in Dalmatia uictoriam proſequi: & Conſtantinopolitanum, quod affectabat, Imperiũ inuadere perrexit. Quia uerò terreſtri exercitu Boëmundum filium non ſatis ualere conſiderat: claſſem ipſe parauit ingentem. Ad cuius inchõatæ initium territus Imperator Alexius: orauit Venetos: ut claſſem pro uiribus ingentem pararent, ſuæ quàm breui educere coniungendam. Veneti Roberti potentiam, ſi augeretur, ſuæ libertati aliquando ſuſpicantes obfuturam: claſſem pararunt ſpe Alexij grandiorem: quam Dominicus Siluius Venetorum Dux, Corcyram uſꝗ perductam, Græcorum, & uenientis Alexij nauigio coniunxit. Vixꝗ claſſes coniunctæ erant: cùm alto iam mari nauigantem Robertum traijcere in Dalmatiam, Venetorũ ſpeculatores nunciauerunt. Velis itaꝗ ſublatis, Alexius Dirachium,

ut hoſtem

ut hoſtem portu prohiberet, properans delatus eſt. Nec tamen ea loci
gē uiſa numeroſi nauigij claſſe: aut in alto conſtitit: aut obliquo flexit
Guiſcardus: ſed prioris hoſtiū proras petens armis, uiam aperire per-
rexit. Pugnatum eſt utrinq; ſumma uirium & audaciæ paritate, quo
factum eſt: ut pari quoq; euentu prælium dirimi nequiuerit. Guiſcar-
dus tamen, ſiue pro ſolita fortitudine & fortuna, ſiue quia Dirachini
portus propinquitas, & ſtans in littore armatus Boëmundi exercitus,
aliquod ſuorū animis robur addiderat: cenſim ſuperiore euadere cœ- Vincit Ro-
pit. Et ubi unam ſuarum nauium Alexiani mergerent: binas ille Græ- bertus Græ
corum, Venetorumq; mergebat. Fractis itaq;, & fugatis hoſtibus, ma cos.
lè integram claſſem Guiſcardus Dirachium perduxit. Alexius uerò
ad ſiniſtram, ad dextram Siluius fugientes: hic Venetias, ille Pelopon
neſum nauigarunt: & malè tractatum, ob amiſſæ claſſis inuidiam, Do
minicum Siluium Veneti Ducatu deiecerunt. Suffectusq; Dux Vita
lis Faledro, Cröaciæ & Prothoſenaſtos titulis ab Alexio Imperatore
ornatus, claſſem & ipſe Venetijs armatam, ad illū auxilio duxit Poſt-
quam autem Guiſcardus, & Boëmundus filius, de ſumma belli in Con-
ſtantinopolim inferendi, aliquot conſultauerant menſes: attulerunt
ad eos Dalmatæ ſpeculatores: auctum Veneta claſſe Alexium, ut in
Dalmatiam duceret claſſem: prima maiorem, paratioremq; Pelopon-
neſo ſoluiſſe. Quàmobrem & ipſe Dirachio ſoluens, in altum ſe con-
tulit, obuiæq; ſibi caſu claſſes apud Saſinum conflixere. Maiori aut- Vincit ſe-
em quàm antea damno Imperator Alexius, & Venetus Dux ſupera- cundo.
ti, fugatiq; fuere. Robertus autem Guiſcardus ad Caſsiopam inſulam
delatus: eo qui tunc erat Iulio menſe, ibi uita functus eſt. Roberti mors.

¶ Rogerius Roberto patri ſuccedens, à Pont. Rom. confirmatur: Capuam, Siracuſas item Siciliæ ſuperat, Pace fratrum non ſeruata, mutuo ſe armant bello. Caput. xij.

ROGERIVS filius, patri in ditione Italica ſucceſsit. Rogerius
Nam ei ilico omnes de Italia populi, præterquàm Si- Dux.
ciliæ ciuitatū, ſicut & genitori paruerunt. Et cùm Boëmundus nullam
ſibi in Italia ciuitatum partem dari propriam, indignè ferens: claſſem,
terreſtresquè copias Hydruntum adduxiſſet: quæcunq; Genitori &
ſibi in Dalmatis paruerunt, ad Alexium defecere. Interea Rogerius
Dux Capuam urbem, cum exercitu potentiſsimo inuaſam, cœperat: Capua ca-
cui etiam omnes, quicunq; hinc à Tibure, inde à Velitris ad Campa- pitur.
num pertinent agrum: Romani Pontificis, Romaniquè populi ener-
uatis tunc uiribus diffiſi: ſeſe permiſerant Rogerio gubernando. Boë-
mundus interea, quàmprimum quaſſatos de nauigatione equos ſatis

quieuiſſe,& milites omnia bello neceſſaria comparaſſe uidit: Hydruntum profectus, in Rogerium fratrem duxit. Cum quo apud Fornetũ Beneuenti, aciebus utrinq; ordine ſtructis, conflixit. Decertatum eſt prælio haud quaquàm cruento. quòd Comites paterni in utroq; exercitu ducentes: à Rogerio impetrauerũt: ut permiſſa Boëmundo Apuliæ parte, Ducatus ipſe titulum, & cætera retineret, quę Genitor de Italia poſſediſſet. Secundum quam pacem, Rogerius Melphim ad Vrbanum Pontificem ſe contulit: & Ligium ac Vaſallum Romanæ Eccleſiæ obligans: Ducatus & paternæ ſucceſsionis confirmationem ab illo obtinuit. Exinde traijciens in Siciliam, cępit Siracuſas. Quo tempore Adeliſam Roberti Friſonis Flandrenſium Comitis filiam, Kanuti potentiſsimi Angliæ & Danię Regis relictam, matrem Caroli Flandrenſium Comitis, quem Brugenſes interfecêre, duxit coniugem. Ex qua genitus eſt illi filius Vuilhelmus. Per id tempus, Boëmundus conceſſis à Rogerio fratri ciuitatibus, parum contentus: Melphim quoq; furto ſurripuit. Quod Rogerius ut toleraret: cum nullis paternorum Comitum ſuaſionibus adduci poſſet: bellum utrinq; parari cœptum. Primusq; Rogerius, quòd à Sarracenis magnam Siciliæ partem tenentibus, & reliquis ſuæ ditionis de Sicilia, cùm inde mouiſſet, ſibi deuinxiſſet: uiginti illorum milia ſtipendio conducta, in Italia ſecum traxit. Ilicò adiunctis copijs, quas ex Calabris, Salentinis, Lucanis, & parte Apuliæ ſibi ſubiecta cõtraxerat: in Melphim ductus eſt. Boëmundus uerò ad decem milia habens milites ueteranos ſub ſe nutritos, & diſciplinam edoctos militarem: in propinquo Melphi, natura munito ſe continens loco: urbem ſua præſentia ſtatuit conſeruare. Quod ut melius facere poſsit, fœdera inijt cum Richardo Beneuentano, & Capuano Principe, paterno hoſte. Qui ea fratrum diſcordia fretus, in Patriam reuerſus eſt.

Siracuſas Siciliæ obtinet

Fratrum diſſidium.

A Melphi urbe Rogerius exercitum ſubducit: Boëmundo fratri relinquens. Is terram ſanctam inuiſens, Antiochia potitur: ubi tandem moritur. Caput. xiij.

INTEREA parabatur magna illa in terram ſanctam expeditio, Duce Godfredo, cum fratribus Comitibus Boloniæ Galliarum. Erat uerò tam magnus Chriſtianorũ exercitus, tam pacatus inceſſus: ut nihil qua irent hoſtile, nihil incommodi timeretur. Vnde factũ eſt, ut Rogerius & Boëmundus fratres, de Melphi ciuitate acerrimè contendentes, quia nihil ſuis urbibus & oppidis timuerunt, loco nõ mouerint. Generoſior tamen animo Boëmundus, tot Principes fama clariſsimos ad bellum, glorię plurimũ, & meriti habiturum ſe intelligens: laudabili exarſit ęmulatione: & ab ipſis Principibus

pibus uiris, quos ilico allocutus, perſuaſus eſt: liberum Rogerio fratri fecit: Melphim ne, an cętera quę ſibi eſſent de Apulia, occupare uellet. *Optio libera.* Signatū ex more ferūt, eductis ex Veſtiario purpureis chlamydibus binis, multas exſcindiſſe rotulas: quibus tum Italicæ gentis ad. xij. millia uiri cruce fuerunt ſignati. Mouit aūt Rogeriū fratrē, Boëmundi generoſus animus. Iſq; liberū faciens cōmilitonibus ſuis: ut qui uellent, illū in Græciā ſequerent: Melphis obſidionē ſoluit. Tunc Tancredus nepos Boëmundo adhærens: illū in expeditione eſt ſecutus. Tranſierūt omnes ea ſpe atq; animo, ut aut terram ſanctam perfidis adimerēt: *Peregrinatio in terrā Sanctam.* aut ſe in reliquum habitandam, aut uitam Chriſto Domino impenderent: certi, aut uincere: aut mori. quare nihil ſibi reliqui in ſua quiſque patria reliquit. Quos uerò, & quàm magnas res in ea expeditione Boëmundus geſſerit: quoniā multorum literis, & nouiſsimè Sebaſtiani *Sebaſtianus Brand.* Brand, in opere ad illuſtriſsimum dominū Romanorū Regem Maximilianum inclaruit: prætereundū hoc loco putaui. ne in infinitum decurreret ſolis Normannis in cōmemoratione uocandis, hac parte ſuſcępta narratio. Nam & Blondus eam rem eleganter explicuit: nos in hac parte releuans. Neq; eñ Boëmundi res præclarè, ſiue totius belli commemoratione poſsunt explicari. Vno commemorato: quòd pauciis uiri gloriam commendat. Ad reliqua tranſibimus. Primus ille Antiochiæ promeruit dominationē. Sine illo nihil præclarè geſtū: per illū uerò ſolū plurima. *Boëmundi laus.* Rediijt in Italiam: ſuorū ſimultates eradicaturus: ut res componeret. Regis Franciæ filiam Conſtantiam accæpit uxorem. Imp. Conſtantinop. bello tenuit: & quas uoluit conditiones extorſit: præcipuè, ut expeditum faceret tranſitum uenturis Europa militibus in Terram Sanctam. In quam & ipſe poſt triennium rediijt, in pace ſancta finiens: eum filio Antiochiæ ſepultus.

¶ Rogerius Siciliæ Comes, Calabriam cū Apulia, Vuilhelmo pulſo ui obtinet: Regiū inde ſibi titulum adſcribēs. Moritur ſine prole Vuilhelmus. Caput. xiiij.

WILHELMVS Rogerij Ducis filius, Roberti nepos: *Vuilhelmus Dux Calabriæ.* mortuo patre, ſuccedit in Ducatu Calabriæ. Apud Geláſium Pontif. legitimam promeritus de Ducatu inueſtituram. Cùm & ab eodem Pontifice, Robertus quoq; Capuā, & Richardus de Aquila Principes, feudum ſuum accæpiſſent. Nam nouo ſe illi fidelitatis ſacramento obligauerunt. Qui etiam aduerſus Henricum. v. Imperatorem, qui patre depulſo, ſucceſsit in Imperio: pro Eccleſia duxerunt exercitum: & illum redire in Germaniam perpulerunt. Interim Rogerius ex Normanna gente uir primarius, cùm Siciliæ Comitatum ad- *Rogerius Tertius.* miniſtraret: mouit in Italiam; & capto Camiſio, poſt breui diſceſsit:

filium ſui nominis Rogerium relinquens ſucceſſorem. Non ſatis explicant Autores: filius, anne aliquis ille fuerit magna de ſtirpe Roberti Guiſcardi: an Vuilhelmi, qui primus Siciliam cum conſortibus tulit de manu Sarracenorum. Normannorum tamen ſtirpis fuiſſe, compertum habemus. Iam enim rebus de Italia proſperis, in Normanniā Galliarum nūciatis, multi acceſſere. Quod & Saxo noſter de Richardo, & Sigibertus de Roberto, Vuilhelmoq̧; cōmemorat. Nec diſſentit Blondus: qui tantam in ea gente coniunctionem fatetur: ut nuptias ſibi conciliarent in Italia morantes Normanni, ab ea gente quæ Gallias incolit. Quod in Adeliſa claruit, Kanuti Daniæ Regis relicta, Roberti Flandrenſis filia: ex qua Rogerius hunc ſuſtulit filium, Apuliæ Ducem, quem deſcribimus. Nam & Normanni nobiles in urbe Roma fuêre ciues, præcipuè ſemper Eccleſiæ ſtudentes: quos etiam Vexilliferos habuêre in ſeditioſos Imperatori ſtudentes. Qui tamen Euſebij Cęſarienſis calculum de temporibus continuauit: tradit, eum Rogerium fuiſſe Roberti Guiſcardi fratrem: unde Comites Italiæ deſcenderunt. Nam Guiſcardus quæ de Sicilia cęperat, fratri Rogerio traditur permiſiſſe. Cui & Blondus adſtipulatur. Cùm aūt Calixtus iam Eccleſiæ Romanæ præſideret: Vuilhelmus Dux inter alios ſacramento renouato, Pontificis defenſionem accępere: confirmati ab illo in ſua quiſq; ditione. Inde auctus animus, oblatam aliquando Alexij Imperatoris Conſtantinopolitani, pridem uita functi, filiam, in matrimonium accipere conſtituit. Malo id quidèm conſilio: peiori exitu. Alexij omnibus Chriſtianis hoſtem, maximis cū Roberto auo ſuo, & Boëmundo patruo odijs conſtitit declaraſſe. Cùm tamen Rogerij Siciliæ Comitis, conſobrini ſui ambitionem duceret ſuſpectiſsimam, non prius Italia eſt profectus ad uxorem ſicut petebatur, Conſtantinopoli deſponſandam, quàm Calixtus Pontifex, Apuliæ Ducatum, & cęteram de Sicilia terram, uſq; ad fretum Siculū, ad tunc Ducatu comprehenſam, in ſuam, & Romanæ Eccleſiæ tutelam, protectionemq̧; ſuſcępit. Vix dū uerò mediū iter ſuū enauigauit Vuilhelmus, cū Rogerius Sicilię Comes, ſuſcęptā à Pontif. tutelā ſibi noiā paruifaciens, Calabriā inuaſit: & prius dimidiā cæpit, quā Pontif. de afferēda ope poterat cogitare. Qui Hugonē Cardinalē à Beneuento, pręmittēs Roma: & ipſe cum Cardinaliū collegio, & Romanorū copijs, tumultuariè eſt profectus. Inuentū ad arcis Nicephorę Hugo Rogeriū obſidionē mouentē: nec precibus inde, nec cōminationibus potuit deterrere. Pontifex interea Beneuētū delatus, infauſta in expeditione, multos ſibi chariſsimos febribus correptos amiſit: & ipſe mala pariter uſus ualetudine, lecticca in Vrbē æger, mœſtusq; relatus eſt. Qua fretus benè gerendę rei

occaſione Rogerius, Calabriā omnē, Apuliamq́ꝫ ſubegit. Vuilhelmus uerò uxoris ſpe fruſtratus: cùm ad affinem Salernitanū Principem in Italiam reuerſus confugiſſet: diem ibi, nullis relictis filijs, obijt. Ex eo tempore Rogerius tantarum rerum ſucceſſu elatus: non ſe ultra Apuliæ & Calabriæ Ducem, atq́ꝫ Siciliæ Comitē, ſed Italiæ Regem cæpit appellare. Quòd magnis auctus uiribus, omnē teneret ditionem, quę nunc in duo Regna manet diuiſa, utriuſq́ꝫ Siciliæ, intra & ultra Pharum. Ergò ambitio Siculi Principis, Regium ſibi nomen deſumpſit. Vuilhelmi mors.

¶ Pont. Rom. Innocentius. II. cum Cardinalibus à Vuilhelmo Rogerij filio capitur. Sciſma quoq́ꝫ narratur, & Rogerij modeſtia. Caput. xv.

REGIVM ſibi nomen Rogerius, Rogerij filius, Sicilię Comitis, ex gente Normannica, primus deſumpſit. Sed multa interuenēre, prius quàm fundatum benè Regnū tranſmitteret ad poſteros. Temeritas dedit initium: Sciſma Eccleſiæ contulit proue ctionem: ſed demū legitima ſucceſsio confirmauit. Ad quam cùm narrationem protulerimus; in noſtram Noruagiam paulò poſt reuerte mur. Calixtus Pontifex, multa in Rogerium Siciliæ Comitem, ſe Regem Italiæ appellantē, animo non minus celſo, quàm irato dum molitur, diem ſuū obijt. Succeſſor eius in Pontificatu Honorius, in Vrbe ſe cōtinuit. Viſus eſt enim timere: ne duo factioſi geniti Romana gente, in quorum controuerſia Papatum accæperat: per abſentiæ ſuæ occaſionem, motus aliquos intentarēt. Interim Innocētius. II. anno poſt natum Chriſtum. 1130. Honorio ſucceſsit. Qui ſuperbiam, tyrannidemq́ꝫ Rogerij Sicilię Comitis, ſeſe Italiæ Regem appellantis, ægerrimè tulit: adeò, ut iracundia magis tractus, quàm uiribus neceſſarijs ad tantam rem agendā, fretus tumultuario contractū impetu exercitum, in illum duxit. Tantaq́ꝫ profectus eſt celeritate: ut Rogerius, qui nullos reſciſſet à Pontifice factos eſſe apparatus: apud S. Germani oppidum, improuiſo impetu ſit repulſus. Eóq́ꝫ oppido uí capto, tyrañum in caſtro Gallinio, in quod ſe de fuga recæperat, Pontifex obſedit. Filius autem Vuilhelmus Calabriæ Dux, cum exercitu ueniens, ſoluit obſidionem: Pontificemq́ꝫ cum Cardinalibus capit. Vſus tamen modeſtia Rogerius: Pontificē cum Cardinalibus ſuis liberat: et quicquid uoluit, ab eo, præter quàm Regni titulum, impetrauit. Reuerſus Romam Innocentius: adulterinū Pontificatu nouū ſibi ſuffectū, reperit Petrum, Petri Leonis filium: qui ſe Anacletū Pontificem appellaret. Fretus erat Petrus, non magis nouo Innocentij Pontificis caſu, quàm electione: licet diſpari utriuſq́ꝫ ipſorum facta: In qua Anacletus longè fuerat ſuperatus. Spoliauerat Petrus, abſente Innocentio, primarias

Rogerius. I. Rex ex Normānis.

Pont. & Cardinales capiuntur.

Antipapa.

Vrbis Eccleſias, Principis Apoſtolorũ, Virginiſq́ matris Maiorem, & Lateranenſem, aureis, argenteiſq́ ornamẽtis: et conflata inde ingenti pecunia, multos in Vrbe corruperat: adeo, ut ea multitudine ſuis addita cognatis, Pontificis potentiam in Vrbe obrueret. Quamobrem ſibi, ac ſuis timẽs Innocẽtius: Conrado Sabinẽſi Epiſcopo Cardinali, Vicario ſuo, in Vrbe relicto, Roma migrãs, cum Cardinalibus & Curia, per Piſas & Genuam, ad Philippũ Regem, in Franciã delatus eſt.

Rogerius Rex per Antipapam Anacletum confirmatur. Amiſſam Italiam recuperat. Aphricam ſubijcit tributariam. Emanueli Imp. 5. urbes ui aufert: Chriſtianorum patronus, tandem moritur. Caput. XVI.

INTEREA Petrus, in Anacletũ prophanatus: pertẽtatum ſeduxit: ut Rex appellatus, ſe Romanũ Pontificẽ adoraret: Idolum uidelicet ueneraretur ſimulacrum. Sicq́ factũ eſt: ut omniũ Normannorũ primus, abſurdo utriuſq́ Siciliȩ titulo Regni ſit abuſus: qui omnem terrã de Italia complecterentur: quam nũc quoq́ Regnũ Siciliȩ appellamus. Innocentius aũt in Francia celebrato Concilio: Lotharium tum aſſumptũ Regem Romanorũ, ſecũ ducit in Italiam: inq́ urbem Romam cum exercitu perduxit. Erant in Vrbe ciues nõ pauci, qui fauerent Innocentio: qui cùm exercitũ ſecum haberet Alemannorum, non ſe auſus eſt Petrus Anacletus cõmouere, ſed paternis in ædibus delituit. Imperatore autẽ propter intemperiẽ æſtus, rurſus in Germaniam contendẽte. Pontifex Piſis celebrauit Concilium: in quo aduerſus Petrũ multa conſtituit: ſed in Vrbe, & Rogerij ditione, multa per abſentiam Innocẽtij, ſunt innouata. Quare iterũ accerſitus à Pontifice Imperator, aderat cũ exercitu: Piſaniq́ illũ claſſe promptiſsima auxerunt: priores Piſani, Amalphã, Riuellumq́ ducentes: utranq́ urbem, & agri earum oppida ui capta diripuerũt. Pontifex aũt, & Imperator terra profecti, prius Barulũ uſq́ duxerũt, quàm populũ offenderent cõtraria ſentientẽ. Itaq́ Barulo obſidione circundato: Rogerius ſibi timens, dum in Siciliã confugiſſet, omnia amiſit, quæ in terra Itala occupauerat. Cui cuſtodiẽdæ terræ, Põtifex Rainonẽ Lotharij Imperatoris Comitẽ, attributo titulo Ducatus Apuliȩ: cùm aliquot Germanorũ cohortibus præfecit. Tantiſq́ rebus nõ magis feliciter, quàm faciliter confectis: redierunt in Vrbẽ Principes: & Lotharius in Germaniam reduxit exercitũ. Moritur deinde Petrus Antipapa: & Innocẽtius ad quietẽ peruenit. Interea Rogerius Normannus, per Celeſtini primũ: poſt Lucij Pontificẽ, rem eccleſiaſticã frigidè adminiſtrantiũ tempora: omnẽ terram de Italia, quam Innocentius, Lothariuſq́ abſtulerant, recȩperat: et modeſtiore quàm prius titulo uſus: ſeſe Regẽ Siciliȩ appellabat.

Papa, Idolum.

Rogerij fuga, & iactura.

Recuperat ſua Rogerius.

appellabat. Rogerius aūt per dictorum Pontificum tempora, claſſem in Aphricam Duxit ingentē: ac tantis Sarracenos incommodis, cladibusq; afflixit: ut Rex Tunetis, tributo quotannis promiſſo (quod annis poſtea plus quàm triginta perſoluit) pacē ſit impetrare à Rogerio cöactus. Per quæ tempora Romanorū Imperator Conradus: & Rex Franciæ Ludouicus: cùm ſanctiſsimam peregrinationē in terram ſanctam ſuſcępiſſent: Emanuel Cōſtantinopolitanus Imperator: qui exoſum ſicut patres ſui haberet expeditionem illam: fraudes multas, quando aperta ui repugnare non poterat, ſtruxit. Farinam calce miſcuit: & plures ille pane, quàm Sarraceni gladio perdidit. Rogerius ergò Siciliæ Rex, ſecundo Emanueli tunc Imperatori, cuius dolòs, fraudesq;, & inimicum in noſtros omnes animū, melius quàm Gallicus, Germanicusq; Reges nouerant, infenſus: eū bello agitare, ac domare conſtituit. Cum claſſe igitur de Aphrica tunc reducta, Borcyram, & eius urbem Corfumum aliquandiu oppugnatam: Corinthū quoq;, & Thebas, ac Eubōeam (quæ & Nigropontus) de Imperio Cōſtantinopolitano cæpit: ſpoliauitq;. In Conſtantinopolim quoq; ducturus erat: niſi reſciſſet, Imperatori Venetos bello ſocios, ſexaginta triremium claſſem, Petro Bolano Duci, ſinu Adriatico eduxiſſe. Flexit itaq; dextrorſum Rogerius ad Aſiana littora: intentaturus, Chriſtianis opem: aut ſi Barbaris infidelibus, incommodum adferre poſſet. Idq; Chriſtiano nòmini feliciter ceſsit. His itaq;, alijſq; operibus pietatis inſiſtens Rogerius: poſt omnia morbo conſumitur. Optimi, & fortiſsimi Ducis, & magnifici Regis nomen, poſteris ſuis cum laude relinquens.

Impium factum.

5. Vrbes capit.

¶ Vuilhelmus Chriſto fidelis, oblatis conditionibus, Adriani Pont. pedibus prouoluitur: ſuſcipiens in feudum Eccleſiæ quæ ſua erant. Caput. xvij.

WILHELMVS eius filius Regno ſuccedit. Is quàm primū inito Regno, arma in Romanæ Eccleſiæ terram, hoſtilia cœpit: & hinc Beneuēti ſuburbana, inde Ceparanum, Babacūq; oppida occupauit. Cōmouit ea res Adrianū Pontificē, cui cùm alia in Pontificatus ſui nouitate deeſſent arma, exercuit eccleſiaſtica: et Vuilhelmo fideliū cōmunione, Regniq; titulis priuato: populos, Proceresq; Regni eatenus, iuramēto ſibi pręſtito abſoluit, ut nulli facta rebellio fraudi foret. Et cùm iā Fridericus eius nominis. I. in Imperio eſſet, uenerūt Romā nōnulli Apulorū, et Principis Capuani Oratores, Pontifici Adriano ſuaſuri, ut ad ſuam de Italia terrā, Vuilhelmi Normanni tyrañidè oppreſſam, per ipſius terræ Principū uirorū, populorumq; cupientiſsimorū manus recipiendam, ſe conferret. Pontifex ſecundo mēſe uix apud Lateranū finito, cū exercitu ea tēporis breuitate

Vuilhelmus. III. Dux.

Fulmen Eccleſiæ Romanæ.

contracto, ad Caſinenſem ſaltum S. Germani oppidum acceſsit. Vbi multos earum Regionum Proceres reperit cum copijs expectantes. Quos fidelitatis ſacramento, ſibi, & Romanæ Eccleſiæ obſtrinxit. Et Roberto Principe Capuano, Andreaq; Comite præmiſsis: Capuam ipſe, & inde Beneuentu ſe cõtulit. Vbi cęteros de Apulis, Calabriſq;, & Salernis, qui Caſsini non interfuerãt, iureiurando adegit. Dum autem Pontifex Adrianus exercitũ tot recipiẽdis regionibus idoneum: & Vuilhelmo, qui ſe cũ copijs Salerni continebat, Italia pellendo præparat: Imperator Orientis, miſſo ad populum nuncio, hoc agit. Quia iam illi bellum cum Venetis eſſet, Anconitanoſq; in ſpem magnã erexit: ſi tres, aut quatuor de Apulia ciuitates ſibi permiſerit: Vuilhelmũ Apulia, & omni Italia expellendum, operam ſuam pollicetur. Id cùm reſciſcet Vuilhelmus (iã enim Græci, ignaro Pontifice, aliquot urbes cæperant: ad Pontificem confugit: eum ſibi conciliare ſtudens. Miſsis Catanenſi Epiſcopo, & de Nobilitate ſua primoribus: paucis uerbis

Legatio Vuilhelmi.

poſtulata, in hanc maximè formam proponerẽt. Vt communioni Eccleſiæ reſtitutus Rex à Pontifice, in utroq; Siciliæ Regno confirmaretur. Viceuerſa pollicebatur, omnia iuris Eccleſiaſtici, quę occupauerat reddere: & inſuper Paduam, Montem Fuſcum, & Morionem oppida Beneuentanis confinia, Eccleſiæ & Pontifici permittere poſsidenda. Romanis deinde Pontifici rebellibus, propria ſubigẽdis impẽſa, operam ſuam exhibere. Auri uerò ſummã pollicitationibus parem, cùm ſibi tunc paratã non eſſe diceret: dato temporis ſpacio, nihilominus ſoluturum ſe ſpondebat. His conditionibus Pontifex, uel ea maxima ratione, quòd Græco Imperatori, aliàs ſemper Chriſtianorũ hoſti aperti ſsimo, parum crederet: pro ſua prudentia aſſentiebatur. Sed cùm res in Cardinalium collegio eſſet diſcuſſa: tenuit nonnullorũ non minus auaricia, quàm imprudentia: Vuilhelmum Imperatoris Græci fauoribus et pecunia deturbandũ. Vixq; ſatis ſciebant, Oratores ad Vuilhelmum eſſe reuerſos, quando illũ paratiſsimo exercitu in Apuliã ducto, omnia euertere auditũ eſt. Copia nanq; Grecorum, & Apulorũ apud Brunduſiũ ſuperauerat. Ad cuius prælij famã omnes, qui de Apulis, Salentiniſq; apud Caſinũ & Beneuentũ ſacramẽto ſe Pontifici, et Romanæ Eccleſiæ obſtrinxerant, ſubitã Vuilhelmo fecerũt deditionem. Mouit itaq; Adrianũ Pontificẽ, non magis Vuilhelmi audacia, quàm illorũ, quibus crediderat, Apulorũ Principũ perfidia: Cardinaliũq;, q oblatã occaſionẽ ſpreuerãt imprudẽtia. Et uno, eodẽq; tẽpore, hinc Vuilhelmo pacis, et reintegrãdę beneuolẽtię ſpẽ fecit: inde Cardinales mali cõſilij Autores, ſe, q Romã redire ſimularet, in Marſos uſq; præcedere iuſsit. Cũq; Vuilhel. ad S. Martini in Baſilicã Beneuẽtani agri ſe contu-

cõtuliſſet: ad expectantis ibi Pontificis Adriani pedes prouolutus eſt. Cui nouo fidelitatis fœdere, & ſacramenti religione obligato: Adrianus Pontifex ſolita utriuſq; Regni iura, infeudationémq; conceſsit. Hic eſt limes rerum, quem nobis præfiximus. Iam ſunt Normanni legitimi Reges. Iam in Italia & Sicilia fundauêre, quod ſuſcępimus oſtẽdere, Regna. Hoc eſt illud Danicæ atquè Normannicæ gentis decus, quod inueſtigamus. Iam dudum in Longobardia, & tota Italia, Dani Scania egreſsi, Regnum firmarũt. Inde in Galliarum littoribus, ſplendidum titulum, cum regione, latiſsimè Ducatum meruerunt. Et inde in Angliam tranſmiſſi, illud quoquè Regnũm ſibi uendicarunt. Inter quæ tempora in his Apuliæ, Calabriæquè, & Siciliæ prouincijs, duo ſplendida Regna conſtituerunt.

Epilogus, Normannorum gloriæ.

ALBERTI KRANTZII CHRONOgraphi Hamburgen. Rerum Noruagiæ geſtarum, LIBER V.

❡ Kanuti Magni Noruagiæ quoq; Regis, Regnorũ in filios partitio, potentia, fœlix adminiſtratio, atq; ſepultura inſignis narrantur.

CAPVT I.

DEDVCTA Normañorum gente ad Regnum uſq; utriuſq; Siciliæ: in Noruagiam proſequẽdam reuertamur, ad ſuperiora tempora recurrẽtes, ubi narrationem intermiſimus. Nam cùm Kanutus cognomento Magnus, Angliam, Daniamq; Regno coniunxiſſet: effeciſſetq;, ut Olauus optimus Noruagię Rex, ciuili & plus quàm ciuili bello obteret: martyr (ut aiũt) Domino conſecratus: Haraldusq; germanus eius ſimiles exitus ueritus, in exiliũ abijſſet Conſtantinop. Imp. militare; Kanutus Noruagiæ regnum prioribus cõiunxit: & inter filios partitus ditionem, Suenoni Noruagiã, Haraldo permiſit Angliã: durũ Knutonẽ Daniæ deſignabat ſucceſſorem. Ipſe nauigans, filiorũ Regna circũibat: omnibus ſuperimpèritans. Inter alia uerò fortia facta eius, angebat illũ: ab Richardo Normañiæ Galliarũ Duce, repudiatæ ſororis iniuria. Itaq; ulturus (ut ipſe dicebat) ſuperbiã: quòd coniugalia ſacra Richardus temeraſſet: exercitũ comparat in Normañiam Galliarũ. Quam in Prouinciã cũ Rex Kanutus expeditionẽ cõparaſſet: iamq; gerendis rebus intenderet: triſtem nunciũ de ſublato Haraldo filio Anglorũ Rege accępit. Sed ille ꝓpior publicę utilitatis negocio, quã priuato affectui: neglectis penetraliũ ſuorũ caſib. bello inſtitit adminiſtrãdo. Sed iã (ut ſuo loco inter

Supra lib. 3. cap. 6. & 7.

res Nor-

rès Normannorum diximus) Richardus iſta proſpiciens, abijt Hie-
roſolymam. Kanutus autem iam grandęuus, & qui multū laboris ex-
anclaſſet, nam & Romam cum Imperatore Conrado, cuius filio Hen-
rico, filiam deſponderat, cum non cōtemnendo comitatu petierat, mi-
litiæ grauis, continuos ſudores non ſuſtinens, ex labore morbū cōtra-
xit. Sentiensq́ propinquare uitæ finē, uocatis Proceribus, nequaquā
Daniæ lib. docuit bello abſtinendum; etiamſi ille iam mortem obiret. Nam uita
4.c.29.& ſe. functum ſe, uelut uiuum circumferentes, uictoriam iuſsit expectare.
Auſpicijs enim ſuis etiam mortui, docuit uoto potiundum. Nec fefel-
lit morientis uaticinium. Diuturnitate tamē temporum, Dani faſtidia
non ferentes, Rothomagenſibus, ad quorum mœnia ſederant, pacem
dederunt, ſi Regis ſui mortui funus Regaliter exceptum exequeren-
tur. Rapuêre conditionem ciues Normanni, ſolenni Regis funere pa-
cem mercati. Hic fuit exitus Regis in ea gente omnium uictorioſiſsi-
mi & clariſsimi; qui Franciæ terram corpore premit uita functus: &
Normanniam gentis ſuæ prouinciam, reliquijs ſuis honeſtauit. Vt
autem Noruagienſibus, mortis Kanuti nuncius uenit: Danicum de-
trectantes Imperium, Magno Olauo filio Regnum detulêre.

¶ De ſucceſsione Regnorū Daniæ & Noruagiæ, ſimul Ka-
nutus & Magnus paciſcuntur. Illo aūt mortuo, hic utri-
uſq́ Regni gubernacula adſumit. Capur.ij.

Magnus Rex.I. MAGNVS Olaui martyris filius, Procerum Regni uo-
luntate, cōtempto Danico Imperio, patri ſucceſsit in Re-
gno. Kanuto autem Daniæ Rex, cognomento Durus: cùm à conſo-
brino Suenone uocaretur in Angliam: audiretq́, unà defeciſſe Nor-
uagiam: ſtatuit, minoris iactura maius conſeruare. Igitur euocato Ma-
gno, fœdus cum illo percuſsit, iureiurando confirmatum: ut qui alter
ſuperſtes uiueret, utriuſq́ Regni, Danici, atq́ Noruagici ſceptra tene-
ret. Tanti arbitrati ſunt Proceres eſſe, ſub uno Rege utrunq́ Regnū.
In eas cōditiones Kanutus Magnum dimiſit: ipſeq́ Angliam cunctis
Daniæ ſuæ uiribus adnauigans, petiuit. Magnus paternum regnum
quietus tenuit. Kanutus autem poſt biennium emoritur. Cœpitquè
diſsidium inter Magnum Noruagiæ Regem, pactis fœderibus immi-
nentem, & Suenonē Magni Kanuti ex germana ſorore nepotem. Da-
niæ Proceribus, iuſiurandū fœderi inditū, omni iure ſanguinis cenſen-
tibus præferendū. Erant ēdiuerſo, qui pactionē improbarent: quę im-
iuſto ſanguini præiudicium afferret: perquàm ſtultum & uerecundū
reputantes, eorum quibus antea Dani imperitaſſent, conditionibus
Danię item petere. Sed præualuit iuriſiurandi religio: fruſtratusq́ eſt Sueno, illa
Rex Mag. ſanguinis ſpreta ſucceſsione. Magnus exinde utriuſquè Regni tenens

guber-

gubernacula:non tam longam, qua deſyderatam egit gubernationẽ. Non enim diu ſuperfuit. Quamuis & pro patris ſanctitate, & ſuaptẽ nihilominus uirtute, ab omnibus plurimum amaretur. Venationi in ſtitit:ut ſolent apricandi gratia Principes atq; Nobiles:& dum incautus admiſſo, adactoq; equo, leporem, aut feram aliam ſectaretur: prolapſo per præcipitum, equo deturbatur: & baculo, qui frigore duratus extabat, terrçq; prominebat incuſſus:effracta pectoris crate, uitam nõ longẽ poſt finiuit:Suenoneq; in Regno Daniæ ſucceſſorẽ pmiſit. Daniæ lib: 4.cap.31.c.

¶ Haraldus Conſtantinopoli Draconem proſternit. Noruagiæ Rex, in Danos mouẽs, Iutios ſuperat. Ab Anglis tamen turpi fugare pellitur: licet Normañi Anglo cæſo, uictoria fruantur. Cap. iij.

HARALDVS interea diui Olaui frater, cùm apud Conſtantinopolim ageret, Rem ueritus Kanutum, qui fratrem eius perdidit, miram expertus eſt fortunã. Nam homicidij factus reus cũ unico famulo, qui eum non deſerendum putauit, uterque (ut ferunt) Draconi obijcitur deuorandus. Carcer hanc fertur habuiſſe formam; ut Draconi ex proxima palude ad uorandos reos, aditus foret. Sed à cuſtode carceris miſerationis gratia, donatus armilla, beſtiam cunctis mirantibus uicit, & occidit. Inde pro uirtute uita donatus, etiam liber abire permittitur. Vir generoſi, ut cunctis exiſtimatio fuit, ſanguinis. Nemo autem miretur: ſi tam longinquam egerit militiam uir extorris. Cùm etiam ſuperiori ætate, quod ſuo in loco diximus, teſtantibus Italicis Scriptoribus: Normañi per tempora Caroli Calui Imperatoris, uaſtatis Galliæ littoribus, atq; Aquitania peruagata: trecentis ſexaginta nauibus, ex mari Britannico duxere Conſtantinopolim: ſuburbanisq; uaſtatis, atq; incenſis: in mare Britañicum ſunt reuerſi. Et quod in Dania diximus: Ericus Rex terram ſanctam petiturus: cùm in eadẽ Imperiali urbe ab itinere feſſus conquieſceret: repererit ſuæ gentis plurimos Imperatori militantes. Et miramur: ſi quando ex Saxone Sialandico legimus: Helleſpontiacos, aut alios Orientis populos, à Danis impugnatos: quibus idẽ nauigandi fuit uſus qui Noruagijs, Normannisq;: imò, ut præfati ſumus, indiuiſa ſemp maris: præſertim longinqua fuit Danis, Noruagijsq; expeditio. Reuerſus ergò in Patriam Noruagiã Haraldus, occupat Prouinciam: eaq; ex uoto potitus, arma trãsfert in Daniã. quòd à Magni uoce, deberi ſibi reputaret. Cõcurrũt hoſtiliter utriuſq; Regni uires: et arma ad Iutiã perueniũt. Dumq; dubia uolitat uictoria, Iutij uicti, multitudine ceſſerũt: ſpontaneumq; exitum eligẽtes, ſeſe in mare præcipitabãt: lętũ à ſe, quã ab hoſte ſibi inferri pręponẽtes. Sueno aũt Danię Rex, reparatis uiribus, iterũ ducebat in hoſtem.

Haraldus Rex.II.

Draconem ſternit.

Vincit Iutios.

in hoſtẽ. Sed cùm adhuc nequaquàm numero, aut uiribus pares hoſti uiderentur Dani: ab audacia robur mutuantes, concurrunt animis impigri. Ibi paucorum ſpectata uirtus effecit: ut numero impares Dani: uiribus pares hoſti uiderentur. Extractaq; in noctem pugna, incertum uictoriæ reliquerunt exitum. Sed Noruagiorum uires, noua claſſe aducta, augebantur. Dani autem circumſpicientes, cùm nihil opis expectarent: deſperatam patri ſuæ uictoriam habuêre. Quę res effecit: ut noctu Scanienſes ſua parte ſubducta, clam enauigarent. Reddita luce, Rex Sueno ſuorum paucitate conſpecta: ubi abijſſe quoſdam ſuorum audiuit: ſpem in relictis uiriliter conſtituit, acriterq; confligens, effecit ne uinceretur. Tertio autem prælio renouato (tanta fuit Danorum ad certamen acrimonia) quia numero facilè ſuperati: uiribus tamen uinci non poſſent: et proinde incerti, qua ſtaret uictoria: inuicem diſceſſere. Per quæ tempora, Haraldi Anglorum Regis inſolentiam, iuniores natu fratres non ferentes: ſpontaneo exilio ad Noruagiæ Regem Haraldum profugerunt: opem implorantes aduerſus fratris ſuperbiam. Ille uerò, ut erat Regni propagandi cupidiſsimus, claſſem expediuit: moturus in Angliam. Et peruenit nauigans in mare Britannicum, ad littora Regni. Cùm ex aduerſo littore Franciæ (quæ Normannia eſt) uidet non minorem ſuam claſſem adnauigare: incertũ hoſtis, an auxilia ſuæ partis demoretur. Vbi intellexit, in Anglorum Regem & illos ducere, partitis copijs, diuerſo littore rem ſunt aggreſsi. Haraldus autem Rex Angliæ, incertus cui ſe primum hoſti obijceret: expectat Noruagiorum excurſionem. Vbi uaſtabundi terram Anglię peruadunt, ab Anglis occupantur: à quibus uicti, turpiter naues repetunt. Inde uerſi in Normannos, uincuntur. Haraldus Angliæ uictus, in obſcuro loco deliteſcens, extrahitur: extinguiturq;. Filij eius duo, cum ſorore in Daniam migrauêre. Puella Ruſſorum Regi deſponſatur. Iuuenes ibi exulantes conſueuêre. Nam Normaniæ Dux Vuilhelmus, ut diximus, Regno potitus eſt.

¶ Magnus cum Olauo fratre, Noruagiã ſucceſsionis iure potiuntur. Magnus Ingonis filiam ſterilem uxorem ducit. Caput.iiij.

Olauus. Magnus Reges.

OLAVVS atq; Magnus Haraldi filij, in expeditione Anglicana deficiẽtes, paternum Regnum tenuêre. Sed Sueno interea rerum Danicarum potitus, tam Anglis, quàm Noruagijs hoſtilia denunciabat. Nam de Anglia cum Vuilhelmo Normannorum Duce, qui coronam apprehendit, quàmdiu ſuperſtites ambo fuere, luctabantur. Tentata eſt aliquãdo Principum reconciliatio, ſed fruſtra. Magna res quæ petebatur, erat in medio. Suenoni aũt cùm fi-

lij eius

lij eius ſuccederent: primùm Haraldus ſolo biennio: inde Kanutus Rex Chriſtianiſsimus, pro Chriſti religione martyr conſecratus: quē deinde Olauus frater: hunc autem Ericus excæpit, is qui Conſtantinopoli egreſſus, in peregrinationem Terræ ſanctæ perijt: Erico Nicolaus itidem frater ſubſtituitur: omnes filij Suenonis, fratres inuicem conſanguinei, diuerſis editi matribus. Sed quod ad noſtram pertinet Noruagiam: Magnus Haraldi filius, cùm rebus ſuis proſpiceret: Sueonum Regem Ingonem ad tradendum nuptui filiam Margaretam, penè inuitum cōegit. Nam ſedulò Sueones adortus, Halladienſes etiam de Dania fertur inuaſiſſe. Sed ab illis in naues repulſus eſt. Ingo autem Suetiæ Rex, pertinaciter ſibi inminentem Magnum ferre non ſuſtinens: filiæ coniugiæ eum primùm generum, deinde in ſocietatem fœderis accæpit. Sed ex eo matrimonio Magnus nullos ſuſtulit liberos. Vnde prouenit: ut Magno iam mortuo, eadē mulier Nicolao Danorū Regi in ſacra cōiugalia concideret: mulier ſingularis religionis, & fidei nō uulgaris. At cùm interea Magnus Nicolai filius, moriente Sueonum Rege, à Gotis in Regnū uocaretur: illis quidèm regnauit, ſed Suecis contemptui eſt habitus. Auxit tamen animos eius ea res in tantum: ut Kanuto adoleſcenti optimo, Erici peregrinantis Regis filio, pro ſua uirtute ab uniuerſis honorato, amatoq́; , ſe opponeret: & apud patrem de Regni ſuſpicione illum accuſaret: ad extremū, etiam poſitis inſidijs opprimeret. Qua indignitate cōmoti Dani, Nicolaum Regem perpulerunt, ut atrociſsimi ſceleris reum. Filium Magnum item populus proſcriberet: & iuramento firmaret, nunquàm ſe decretum hoc relàxaturos. Sed tempus irā populi mitigauit. Quippè perſuaſus Rex pater: ab amicis filium contra iuſiurandum de exilio reuocauit. Quam rem indigniſsimè Kanuti fratres Ericus & Haraldus tulère: aperta ſe iam rebellione ſe opponentes Regi Nicolao.

¶ Magnus pecunia corruptus, Ericum ſororiū prodere conatur. At aſtu ille effugit. Magnū Nicolai filium bello opprimit. Haraldus Noruagia exulatur. Caput. V.

MAGNVS interea, proximi Magni filius, Haraldi nepos: cuius pater ſine prole reliquit Margaretā, à Danorum Rege Nicolao ductam: cùm iſte uel ex priore matrimonio, uel ex concubina (res enim incerta eſt) natus, Regnum tueretur paternum. Nihil enim diſcriminis etiā tum habuère Reges, Regumq́; filij. Nam omnes Suenonis proximi filij, quos diximus, inuicem ſibi ſucceſsiſſe, concubinis progeniti memorātur. Is igitur Magnus Noruagiæ Rex, miſsis in Daniam Oratoribus: Kanuti Ducis occiſi filiā depoſcebat coniugem. Ericus Kanuti frater, rem nō inuitus amplectitur: ut in Ni- Magnus Rex.

Rrr colaum,

colaum,& Magnum filium eius bella geſturo,uires accederent Noruagiæ per puellam:cuius patris uindictam Ericus moliebatur.Ipſe uiciſsim Ericus,annitente eodem Rege Magno, germanam eius coniugem accæpit. Ita geminata utrincp affinitate,cōſociatus Magnus Noruagiæ,& Ericus Iutiæ uiribus:in Nicolaum,& Magnum filium eius,

Vincitur Ericus. Daniæ Reges,arma comparabant.Conſerto deinde prælio:uincitur Ericus. quippè quem frater Haraldus deſtituit: maiori odio inſequēs fratrem, fraterni ſanguinis uindicem, quòd ante ſe Regnum quærere uideretur,quàm fratris occiſorem. Victus Ericus,cum Coniuge fugit in Noruagiam ad Magnū:utriuſcp nuptijs fretus:nihil dubitans, amiciſsimum ſibi Regē reperire. Nec illum fefellit opinio ingredientem. Nam perbenignè exceptus eſt.Nicolaus autem Daniæ Rex,memor: quòd Magnus olim Kanutus,in Olauum diuum Noruagiæ Regem, non tam uiribus,quàm inſidijs ſuperior euaſit:Magnum quocp Noruagiæ Regem,miſſo quàm occultiſsimè nuncio, pertentauit: ut accæpta grandi,quam polliceretur pecunia, Ericum tolleret de medio. Ille auariciæ quàm fidei propior:quòdcp uereretur,maiori per illum bello Regum uicinorum implicari:accæpta pollicitatione pecuniæ,promiſit operam. Itacp credulum Ericum illis ſepſit ſatellitibus, quibus erat in tempore ad nutum uſurus. Sed innotuit Erico res per Reginam neptem ſuam; miſſocp ad Hallandienſes ſibi fidiſsimos, curauit adeſſe nauim paratam.Nec ſegnes amici,nauem Erico expediūt: ſecp adeſſe clandeſtino inſinuant nuncio. Ericus cuſtodes ſuos ebrietate pelliciens,iactu etiam aleæ ad hilaritatem prouocauit. Et iam conſopitis illis,quaſi requiem petiturus,cum coniuge nauim petit: repertaſcp in portu cæteras naues parauit. Inter hęc recordatur paruuli filij,quē trepidatione magna abire feſtinantes, in diuerſorio penè oblitum neglexêre. Sed non erat tum Magnum Erico periculum, quo ſanguinis ſui paruulum in periculo relinqueret: Miſsis,qui afferrēt,moratus eſt in portu.Et cum excępiſſet,enauigauit.Cuſtodes poſtera luce conſcij ueſpertinę ebrietatis,clauſtra Erici pulſant:ſciturí,ſi adeſſet. Vbi nihil abintus reſponſum eſt, effregere: uacuamcp domum cernentes, non diſsimulanter nunciāt Regi.Ille quàmprimum nauibus celerrimis ſequi iubet fugientem. Tanta fuit dulcedo promiſſæ pecuniæ. Sed iamdudum ante illos ſoluens Ericus,Lalandiam peruenit.reditusćp ſui fecit indicium;Occiſo gentis Præfecto: quem Rex Nicolaus immiſerat Regioni. Et cùm Ericus Magnum Nicolai filium bello oppreſsiſſet:

Daniæ lib. 5.cap.15. Auri ſacra fames.

Daniæ lib. 5.cap.16. Nicolaus etiam pater à Sleſuicenſibus(quod in Dania ſumus executi) eſſet occiſus: Regnum Daniæ inuaſit. Frater autem eius Haraldus, quòd ſibi à fratre timuiſſet,Noruagiam illi infeſtam,petit exilio.

¶ Haraldus,

¶ Haraldus, Magni, filium eius ſe ſimulantem, bello fugat. Tum Erici auxilijs, ab eodem ſuperatus, oculis ſimul, & genitalibus orbatur. Caput. VI.

HARALDVS Hybernicarum partium quidam, Nobilium ordine habitus, ferebat: ſe per ea tempora Magno Rege Noruagiæ, qui Hyberniam uaſtabat, natum: & ut miraculo quodam rem aſtrueret (id enim ab eo fuit exactum) ſuper ardētes prunas nudis pedibus ingreditur: & nihil moleſtiæ paſſus, multos traxit in credulitatem. Quibus autoribus, Magnus Rex poſcitur: Haraldo æquè ad Regnum nato, partem Regni cedere. Illoqꝫ recuſante, ignoto homini ditionem ſuam permittere: nequaquàm potuit flecti. Peruentum eſt utrinqꝫ ad arma: & ingenti confecto prælio, inter aſſertores Haraldi, & Magnum Regem: fugatus eſt Haraldus. Is in Daniam ad Ericum: quem ſciebat Noruagiorum Regi iuſtis de cauſis inimiciſsimum, contendit. A quo promptè exceptus eſt. ut ſpecioſum ille belli titulum haberet in Magnum Noruagiæ: qui etiam ut cumularet in caput ſuum inuidiam, optimi uiri Kanuti filiam repudiauit uxorem. In Haraldo autem Hybernico, quem dicimus, monſtroſum ferunt agilitatis genus deprenſum. Nam pignore depoſito, curſu audebat contendere cum citatiſsimis equis. Vtriqꝫ enim brachio bacillum ſubijciens, tanta celeritate ſe promouit: ut equinus illum curſus æquare non poſſet. Idem inter nauigandum prora exiliens, per remorum capita in puppim reuerſus in aliud latus, eorundem remorum partibus innixus, in proram redibat. Athletica magis, quàm Regia flexuoſitas. Sed amāt etiam Reges in minoribus eminere. Nero enim Imperator Romanus, & cythara, & uoce, & carmine certabat cum doctiſsimis. Hūc Haraldum Ericus Daniæ Rex, uiribus auxit: ut in Noruagia bello premeret Magnum. Et primò quidem incerta ſtabat uictoria. Inde tota Daniæ claſſe roboratus: tam magno Magnum adortus eſt prælio, ut eū opprimeret: captumqꝫ oculis, ac genitalibus priuauit. ne aut uidens Regnum reſumere conaretur: aut gignens, ultorem procrearet. Interrogatusqꝫ à ſuis: ſi quem infelicitatis ſuæ cuperet habere conſortem? Paucos ea re delectari reſpondit. Inuentus eſt tamē inter armigeros, qui facie, & omnis corporis habitu ſimilimus eſſet Magno: qui Regis ſui charitate, ſimilem orbitatem depoſceret. præfatus: ut cui uidenti ſimilis fuiſſet: cæco quoqꝫ non diſsimilis haberetur. Ita Magnus ex ſceptrato cucullatus euaſit: agēte perfidia, quam Erico oſtendit. Haraldus autem Erici frater, cùm Noruagiam petiſſet exilio: nihil inde grande pro Regno recuperando geſsit: ſed filium reliquit Olauū: qui in Daniam reuerſus ad Ericum: ſolam patris priuatam quondam hæreditatem,

[Margin: Haraldi celeritas agilitas.]

[Margin: Daniæ lib. 5. cap. 19. a.]

[Margin: Daniæ lib. 5. cap. 21.]

reditatem, ſucceſsione legitima repetebat. Rex illũ omni ſucceſsionis iure carere reſpondit. quòd iam parẽs eius in Legem cõmiſiſſet, externo milite patriã pulſans: qua ex re, ueteri lege, omni cõmodo Patriæ, bonisq; excidiſſet uniuerſis. Olauus nõ Lege, ſed armis repetendum patrimoniũ exiſtimãs, omni quo poterat conatu, Regẽ impugnat: & ubi inſidię nõ procederãt, ad aperta arma decurrit. Quę cùm imparia Regijs contraxiſſet uiribus: facilè à potentiori ſuperatus, uita caruit.

¶ Noruagiam Legatus donat Archiepiſcopatu Lundenſi, & collationem Eſchyllo Archiepiſcopatus in Suetia. Caput. vij.

NORVAGIA cùm ab initio ſuſcæpit Chriſtianiſmi, Pontifices ſuos ad Hamburgenſibus Epiſcopis, Legatione perpetua in Aquilonis Regna fungẽtibus, ſemper accæpiſſet: hoc tempore, hoc eſt, ad Annum Chriſti poſt Mille Quinquageſimum Quartum, Nicolaus, qui poſtea in Apoſtolatu factus eſt Adrianus Quartus, tunc Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Britannicum mare permenſus: Noruagiã in Eccleſiaſticis rebus tum Lundenſi Archiepiſcopo parentem, immunitate cõceſſa, magni Pontificatus, hoc eſt, Archipræſulatus titulis inſigniuit. Trondennis conſtituẽs totius Regni metropolitanum: qui nunc mutato Vrbis nomine, Nidroſienſis appellatur. Idẽ quoq; Legationis qua fungebatur poteſtate, in Suetia peragere cupiẽs, nõ pręualuit: Suecis, atq; Gothis de primatu inter ſe contendentibus. Cùm neq; de loco, neq; de perſona cõueniret inter eos. Certamini ergò decus negauit, rudẽq; adhuc Religionis barbariẽ, Archipõtificatus honore nõ dignatur. Verùm perpẽſo tẽporis habitu, cùm per Oceanũ redire, hybernæ nauigationis metu duceret in periculis: Daniã reditui ſuo per commodã arbitratus, offenſam eius ex Noruagię promotione contractã, beneficij delinimento ſedare conſtituit. Eſchyllũ ergò Lundenſem Archiepiſcopũ mãdatis aggreſſum, plus nouæ dignitatis, quàm ueteris amiſerit recepturũ, promittit: definiens, ſe ereptæ Noruagię damna, Suetici Primatus munere pẽſaturũ. Rapuit promiſſum Eſchyllus, cupideq; Legati copiam efflagitat. Qui ubi uenit: futurũ Sueticij Sacerdotij inſigne apud illũ depoſuit: dandũ ei, in quem concors Sueonũ, Gothorumq; ſuffragiũ cõueniſſet. Statuitq;: ut quicunq; Sueonũ creandi eſſent magni Pontifices, Pallio à Curia dato, per Lundenſem inſignirentur Antiſtitẽ: eamq; ſedem perpetuò uenerarentur obſequio. In hoc priuilegio dato, confirmationẽ à Curia proficiſcendam promittit. Quod effectu facilè fuit. Siquidẽ Romam reuerſus, decedente Eugenio, maximus Pontifex ſubrogatus eſt Nicolaus, tunc dictus Adrianus Quartus. Peregitque publicę religionis

Præſul,

Præſul, quod præfatę religionis miniſter annuerat. Sed Regnum diu ciuilibus bellis laceratū, ad eum diē concertantes de Corona habuit.

¶ Haraldi Hybernici deperditio & mors. Reſtituitur Regno Magnus. Siuuardi quoq; admirabilis urinatio, animi, corporisq; inuicta uirtus in mortem uſq;. Caput. viij.

SIVVARDVS erat ex Proceribus Noruagiæ, qui Haraldo Hybernienſi ſemper obluctabatur: hunc uiſum obſeruari per ſuos, ſi quando manus eius incideret. Poſt multa, inſidijs intercæptum, ad ſe iuſsit perduci. Dataq; in eum mortis ſententia, longius in mare proiectum, mergi iuſsit. Ille uiribus iam locum non eſſe uidens, ad ingenium recurrit. Nam qui illum prouehendum in nauim ſuſcæperant, comiter allocutus, largiſsimo curauit potu impleri: iamq; exhilaratos interpellat. Quando inquit moriundū mihi: unum hoc ſupremi beneficij loco depoſco, ut clauum mihi gubernandum breuiſsimo permittatis momento. Viſum eſt: nihil mandatis acceptis obfuturum. Ea re impetrata: nautas impenſius edere remigium hortatus, cùm uehementiſsimum nauigij curſum animaduerteret: pro ſecto gubernaculo, præceps undas inſilijt, priuſq; ſe littori quàm concitata ratis impetum correxiſſet, reſtituit. Ita & ſuo acumine, & hoſtium ſocordia ſeruatus, periculoq; cui deſtinabatur ereptus: Haraldū, amoris gratia (quod reſcierat) noctu caſtris egreſſum, in amplexu pellicis per inſidias interfecit. Dantem pœnam & ſibi, quem morte captum damnauerat: et Magno, quem Regno, ut diximus, luminibusq; priuauit. Igitur ut belli titulum apprenderet: Magnum protinus monachalibus ſeptis erutum: tametſi uirilibus careret, uirum induere perpulit: deiectamq; Regis fortunam, ad priſtinum Regni faſtigium conſtituit erigere. ne deeſſet, cuius autoritate & titulo bellum aduerſus Haraldi ſobolem ſuſciperetur. Peruenit autem hoc tempore Legatio ad Regem Daniæ Vualdemarum eius nominis primum: obſecrans, ut Noruagiæ Regnum, tot ciuilibus bellis correptum, ac teterrima tyrannorum dominatione laceratum, iam exangue & ruinæ propinquum, eius occupatores inceſſendo tentaret. At ille proprij Regni negocijs implicitus, poſthabuit alienum. Interea Hugo, Siuuardus, & Eſtenus Haraldi filij, paternum Regnum uendicare conati: naualem prælium conſeruerunt aduerſus Magni defenſores. In quo partim cæſis, partim fugientibus ſocijs, incredibili, & humanæ fortitudinis pręſtantiori fortitudine Siuuardus, quem diximus, ſolus aliquandiu nauigium ſuum ab hoſtibus uendicauit. Ad ſummum, pluribus eorum proſtratis: omniq; ſuperſtitum multitudine ad ſe unum opprimendum concurrente: ſingulari nandi peritia fretus (quanquàm Hyber-

Haraldi Hybernici mors.

Eximitur Magnus monachiſmo.

Siuuardi incredibilis urinatio. num tempus inſtabat) armis militaribus tectus, profundo ſe credidit: atq; ſub undis, quas hoſtiũ cruore reſperſerat, enatans: dubiũ effecit, maioris audaciæ ſpecimen in naui pugnãs præbuerat: an inter undas agilitatis edidit. Siquidem loricã, qua corpus munierat, quo liberius enaret, cum reliqua corporis armatura, ſub undis ſibi detraxit: ac demùm cùm capeſcẽdi ſpiraculi gratia fluctibus emerſiſſet, à quodam familiari ſuo, hoſtibus per habitum indicatus: tunicã qua ſe prodi putabat, rurſus corpus aquis occultãdo depoſuit. Sed cùm nec ſic quidem proditoris agnitionẽ falleret: ad extremum ſuprema ſe ueſte nudauit. Nec adhuc indice, qui illum ſemper oculis obſeruabat, ludificato: cùm penè ſolus ex ſocijs ſupereſſet: ſeq; hæc omnia & callidè, & animoſè fruſtra excæptum animaduerteret: tandem fati ſimulatione profundo diutius immorato, inſidiatoribus an uiueret, dubium reliquit. Ad ultimum cùm humanæ reſpirationis neceſsitate, ſupernè aërẽ capeſceret: cuiuſdam fortè nauigij gubernacula, pertinacißimis brachiorum amplexibus apprendit: eiq; aliquandiu tacitus inhæſit. Plura tamẽ elapſionis genera, animi firmitate tentaſſet, ſi non illũ Hyberni frigoris ſæuitia, obſtupefactũ corporis robur deſeruiſſet. Tandẽ cuiuſdam altum curioſius contẽplantis indicio deprehenſus, intercipitur: & in concionem, hoſtili ſentẽtia damnandus, pertrahitur. Ad mortem raptus, oratione in Deum nunquàm abſtinuit: etiã cùm acerrimis ſupplicijs torqueretur. Nam Pſalteriũ, et quicquid ex Sacris precibus meminiſſet, ſecum repetens: ita ſe egit in tormentis, ac ſi uacaſſet delitijs. Arcuatim enim diſtenſus in tabulã: quo acrius per ſingula membra cruciaretur, malleis carnem & oſſa contuderunt. Virũ uita digniſsimum: ſi robur animi, corporiſq; percẽſeas. Magnus quoq;, quem ille belli autorem prætenderat, ante luminibus, nunc uita priuatus, conceſsit ad manes: & Regni res ad liberos Haraldi redijt.

Siuuardi mors pænalis.

Magni mors.

¶ Aquinus, pro Ingone gibboſo Rex nominatur. Qui bello Ingonem, & omnem Nobilitatem Noruagicam uictor deleuit. Caput. ix.

Ingo Rex. INGO inter Haraldi filios, ſolus legitimo procreatus matrimonio, Regnum promeruit: gibbo deformis: per incuriam nutricis ſinu puer delapſus. Siuuardus aũt frater ab eius militibus trucidatur: dum occiſi ſocij necẽ proſequuntur ac uindicant: re autem uera iniuriã ſuam perſequentes. quòd multorum legitimos fœdaſſet thoros. Eſtenum quoq; de medio tulerunt: unius Regis, quam multorum dominio ſecuriores, ut putabãt, futuri. Cęterũ non deerant filij paternæ necis ultores: Indignati, hominem corporis gibbo deformem, fratribus ſtatura proceribus, regnare. Itaq; Aquinũ quendam,

Aquinus Rex.

paternæ

paternę quocꝙ necis iniuriã ab Rege repetentem, Regem ſibi conſtitu entes: bellum Ingoni, qualicuncꝙ cęptum imagine intulerunt. Verùm plurimis prælijs incaſſum tentatis, fugati, & ad extremum uicti, Sueciam cum adoleſcente petunt. Continuò ſecutus Ingo cũ claſſe, comprehendit fugientes iuxta Hallandiã. Illi littora petentes: uicinæ ſiluæ beneficio tuti, manus uictoris affugiunt. In Sueciam autem recępti, proxima æſtate delituerunt. Sub brumã autem regreſsi: leuibus ſæpè prę lijs hoſtem laceſſunt: prouocantes in glaciem pugnaturos. Erat apud Ingonem uir primarius: cuius conſilijs totũ Regni pondus incubuerat: & in quem Rex magnam ſalutis ſuæ ſpem contuliſſet. Is cùm profugos bello premeret: illi paulatim cedentes in glaciẽ, quam proxima nocte inciſionibus debilitauerãt, prouocant inſequentes. Regij autẽ, cùm iam hoſtes urgerent: in locũ conſtitutæ fraudis perueniunt: ibicꝙ pugnantes, armis & iumentis graues, ſubſidunt: pereuntcꝙ. Rex hoc amiſſo Principe uiro, magnã incolumis Regni ſpem abiecerat. Perſecuturus tamen hoſtes, magno exercitu intercludendos putauit: & adhuc durãte facie gelati maris, auſus eſt credere glaciei. Procedit in pugnam. Ibi hoſtes fraude fiſi: & ſi militum numero longè ſuperarentur, tamen fidenter ibant in prælium. Quo autẽ Rex maiore agmine premebat hoſtes, eo maiori uerſatus eſt in periculo. Quia liquentis natura elementi durata iam glacie, magni armati agminis põdere grauata, ſubſedit. Ibicꝙ Rex perijt, & omnis flos Noruagiæ cum illo: ad eamcꝙ tenuitatem Regij ſanguinis Proceres redacti ſunt: ut antiquæ Nobilitatis uix ulla ueſtigia remanerent.

Stratagema.

Bis mergitur Noruagij.

¶ Ingo Noruagiæ Rex, Aquinũ æmulum bis deuincit. Valdemarus expedita claſſe Aquinum quidem pellit: at re infecta, commeatuum penuria redit in Angliam. Caput.x.

ERLINGVS, cum filio Magno ei cladi ſuperſtes, ad Vualdemarum Daniæ Regem, artam materni generis propinquitatem præferentem, in Iutiam appulit. Ibi in ſumma Regis ueneratione habitus, uberes exilij ſui conſolationes accæpit à Rege. In Noruagia uerò Aquinus, quem diximus, Ingoni æmulũ conſtitutum, partium ſuarum Ducem creat, Siuuardum quendam manu promptum: at ſocijs non peræquè gratũ. Res uerò ad domeſticũ ſpectabat tumultum: ſi non ſuperueniens Erlingus cũ filio, diſsidentes timore aduerſarum partiũ conciliaſſet. Fit enim, ut inteſtino diſsidio laborãtes, in unũ cöeant, dũ foris imminet, qui alterutris, aut utriſcꝙ minetur exitiũ. Siuuardus aũt Dux Aquini, dũ impenſas belli largius expoſcit: nec impetrat à Rege ſuo: indignatus, ab illo auertitur: Magno Erlingi filio adhęret,

 ut non

ut non Aquino deſit æmulus, nec Ingoni uindex. Magnis inde uiri-
Aquinus uincitur ab Ingone. bus Aquinus, atq; Magnus prælio concurrunt. Ibi Aquinus cædi-
tur. Et tamen is erat prælij exitus: ut Siuuardus & ſi uictrice in parte
conſtitiſſet, fugam tamen inijt: Suetiam petens. quòd ſecurus in Nor-
uagia non uideretur. Aquinus Regiū nomen in Noruagia ſuſtinens:
cùm in prælio, quod ei cum Erlingi filio Magno eſſet, cadens: reliquit
partium ſuarum aſſertores: qui partim nouarum rerum cupiditate,
partim fortunæ inuidia ſuccenſi: Marci cuiuſdam alumnum, optimæ
ſpei puerum, in Regem aſciſcunt: nec feliciorem proximis experti
ſunt fortunam. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, uictoriaq; pari-
ter ac Rege priuati: ad Carolum Suetiæ Regem profugiunt: ipſumq;
belli Ducem expoſcunt. Cui cùm nobilitate Noruagiæ etiam aliquan-
ta neceſsitudinis cauſa inceſsit. A quo diu benè ſperare iuſsi, dilatiq;
poſtquàm tamen de proprio Regno ſeruando, quàm alieno obtinen-
do pollicitum compererunt: Legatos ad Vualdemarum Daniæ Re-
gem, auxilia rogantes miſere. Ibi benignioribus, placidioribusq; re-
ſponſis excæpti ſunt. Audit quo ordine ſint rem geſturi: qua ſpe tene-
antur. Cæterum totius Regni negocium paucis cum uiris agere, non
tutum ratus: mittit ſuos in Noruagiam: qui populi uoluntatem explo-
rent. Vbi conſentaneam populi, legatorumq; mentem reperit: quòd
Erlingus cum filio, omnium odio laboraret: eiusq; detrectarent Impe-
rium. Expedita claſſe Vualdemarus Noruagiam petit. Sed Erlingus
diffiſus partibus ſuis, quàm longiſsimè in ſolitudines Noruagiæ receſ-
ſit. futurum ſperans: ut nullo reperto aduerſante, populi uana promiſ-
ſione contentus Rex Daniæ, ſpe plenus abiret. Sed apud illum in
Concilio fuit agitatum, quid rebus ſuis conducibilius uideretur: ho-
ſtem ſequi fugientem, ut opprimatur: an populū conciliare relictum.
Vicit ſententia, quę minus laboris, & plus habitura momenti uidere-
tur. Igitur intermiſſa hoſtis inſectatione, cum Populo Vualdemarus
agebat: ut Regni ſui uires haberet adiunctas. Res in urbe Sarpe ageba-
Tuitsbergū capitur. tur. Inde Tuitsbergū enauigans: eo in loco audiuit Erlingi ſtudioſos
conſiſtere. Oppidū facilè cępit. Hoſtes in mōtana dilapſi, manus eius
uitauêre. Oppidū aūt incendio parcebat conſumere, ne prophana ſa-
cris immixta, unà ignis uorax flamma conſumeret. Nemo tamē Pon-
tificū (quorū erat in ea Prouincia uel maxima autoritas) Regem adi-
bat: præter unū Ormonē: quem, ſalua fide, quam Magno Erlingi filio
præſtitiſſet, ōbſequia ferūt ſpopōdiſſe. Sed ea res infirmā Regni dedi-
tionē teſtabatur. Cōegit uerò Danię Regē, cōmeatuū defectio remea-
re. quia nō erat promptū: in ea Prouincia cōſequi ſine magno diſcrimi-
ne. quòd Erlingus uias concluſiſſet. Itaq; iter remēſus Vualdemarus:
magnam

magnam Procerū, ac populi multitudinē ſociā habuit nauigationis: qui exiliū prçponeret, formidatis à Magno Erlingi filio pœnis. Diuq́ꝫ Regijs ea multitudo, deīde Principū impēſis alita, apud Regē pmāſit.

¶ Erlingi cum Buriſio, in Vualdemarū Daniæ Regem coniuratio detegitur. Buriſius cuſtodiæ mandatur: Noruagij re infecta, cum iactura abeunt. Caput. xi.

MAGNVS Erlingi filius, diſcedente Vualdemaro: uacuatoq́ꝫ Regno Proceribus, malè illi ſubditis, iam libera Magnus Rex. III.
poteſtate regnabat Noruagię: uiuente adhuc patre eius Erlingo: apud quem conſilium Regni & autoritas: apud Magnum uerò labor, & inanē Regis nomen. Qua tempeſtate Buriſius quidam, uir Regij ſanguinis in Dania, Vualdemaro malè ſubditus, inſidiari Regno eius uidebatur: futurū ſperans: ut ſublato Vualdemaro, neminē ſe ſceptris propiorem Dania haberet. Sciens quoq́ꝫ Erlingi in Vualdemarū non benignos animos: cum illo communicaſſe fertur conſilium, ſubuertendi Vualdemari. Admonitū fecêre nonnulli Danorū Regem, quibus res innotuit: proſpiceret in Regno domeſtica bella, quæ facile cum forenſibus iungerentur: ac perinde maiorē, ui caueretur, perniciem importatura. Signū euidēs Regi fecêre coniurationis: quòd regredienti Regi ab expeditione Vuandalica: Noruagiorum claſsis uel maxima fieret obuia. Comperta ſunt eius Coniurationis etiā argumenta maiora. Quòd Buriſius milites ſuos nouo adegiſſet ſacramēto, facturos quod iuberentur. Rex paucis accitis arbitris, ſuppreſsis inditam nominibus rem aperit. Buriſium euocatū in partem, ſciſcitatur: quid in ſe peccauerit, ut tantum perditionis Regiæ conſiliū? Ille pernegat ſe quicquā talium cogitaſſe. Rex illum apud ſe manere præcepit: interea circumſpiciens, ut maior fiat compertæ Coniurationis euidentia. Indignatur Buriſius: iniquū eſſe teſtatus, capitis ſui periculū incertis rebus permittere. Qua uoce proditū habuêre Proceres, qui hactenus dubitauêre. Igitur ne remiges ſuos reuiſere admiſſus, etiā inuitus apud Regē detinetur: donec fideli mandetur cuſtodiæ. Aderat interea Erlingus claſſe Noruagica: rem quæ cum Buriſio cōuenerat executurus. Vbi nihil uotis ſuis uiderat ex aduerſo reſpondere: uacuam claſſem, quæ ſtabat in ancoris, facilè expugnauit. Vicinas quoq́ꝫ Buriſij naues ſecū extraxit in opportuniora loca: needū quicquàm intelligēs, de uinculis Buriſij, & cōiuratione patefacta. Igit̄ Noruagij, ut ad interiora Regni pertingant, Sialandiā petūt: in portū euecti qui dicitur Mercatorū: apud quē noſtra memoria Regia eſt. Sed tūc locus needū habitatoribus frequēs erat. Aduolarūt ex Proceribus Danorū nonnulli: rē ſpeculaturi, qd ſtruerēt Noruagij, nulla belli denūtiatione pacta. Cōtemptimq́ꝫ in

littore

Buriſius. (margin note beside "Regis nomen … ſangui-")

littore deambulabant. Noruagij arcubus fiſi, cũ ſcaphis littora preme-
rent: in Danos tela iecerunt. ſed fluctus non ſinebat dirigere. Ad col-
loquium euocati à Danis Noruagij: pari numero deſcendunt in ter-
ram. Quid ueniant rogati? Illi cauſas nectunt ex cauſis: multa præfe-
rentes præter id quod res erat. Nam conſilia Buriſij præſtolabantur.
Poſtulant fide publica haurire aquas de puteis, paludibusq́ꝫ. quòd
potu carentes, ſiti angerentur. Permiſſum eſt. Igitur poſtero etiam die
adeſſe iuſsi: non facile parent. quòd ſe interim inſidijs circumueniri
formidarent: Sed interpoſita fide publica, nihil illos mali paſſuros: ite
rum in terram deſcendunt. Venitq́ꝫ uno comitatior Erlingus. Cui ex
Primoribus Daniæ quidam ait. Miror te Erlinge, non pro ætate tua
ſapere: quòd nos equites facile potes proſpicere: pedites uerò pro ar-
bitrio profligere: præſertim, quòd conuentis minime pareas: uno ue-
niens, quàm ſit conſtitutum comitatior. Circumſpiciebat ille nume-
rum ſuorum: & ita comperiens: unum illum cõargutum remiſit. Col-
loquioq́ꝫ inuicem protracto de induſtria: cùm intelligerent Noruagij:
Buriſium non reſpondere promiſsis: fortè etiam uinctum intelligen-
tes: abiere, nulla re inſigni peracta. Laceſsiti tamen ſunt in reliquum
ab equitibus: ubi terram ingreſsi tetigere, ſacra Miſſarũ audituri. Nec
in Hallandia immunes tranſiere. quippe incurſionibus uexati, multas
naues amiſere cum uectoribus.

Vualdemarus in Noruagios mouens, re infecta, exer-
citum reditu ſoluit. Erlingus cum illo Pacis con-
ditiones init. Caput. xij.

WALDEMARVS autem Vuandalico bello impli
citus, Noruagijs interim occurrere non potuit. Sed illo
bello interim quibuſcunque modis quieſcente: mouet in Noruagios,
magnis undecunq́ꝫ uiribus cõactis. Exceptus Vuixenſium gratulatio
ne, diutius apud eos commoratur, mirantes ac collaudantes Regium
apparatum. Enauigantem deinde effuſi, cum gaudio magnum ac pul
cherrimum agmen demirati ſpectauêre. Tunsbergenſes, & Epiſcopi,
Daniæ Regem magnificè excępere. Iam enim Erlingi milites pridem
firmata præſidia deſerentes: Regem cum expedito agmine uenientem
expectare non audebant. Egreſſus Rex cum militibus ſpeculandi gra
tia loci: uidit arte & natura munitum. Qua cunctatione commeatus
abſumpſit: & hoſti ſpacium parandi apparatus dedit. Enauigans dein
de, ubi propinquauit anguſtioribus faucibus, quas iam Erlingus tor-
mentis & ualidis præſidijs occupauerat: uocat in concilium Rex pro
ceres. Ibi multæ dictæ ſunt in rem ſententiæ. Accuſata inprimis diu- Conſilia uaria.
turna in itinere cunctatio. Deinde properandum: & ferro iter aperien
dum.

dum. Alijs uerò non eſſe tutum uiſum eſt: ſe, Regemq́ cum exercitu mittere in aperta pericula. Suadent autem: ut circumita nauigatione, uitari fauces infeſſas ab hoſte. Erant quibus propius accedendum uidebatur: ut oculis re comperta & ſubiecta conſilium caperetur. Nonnulli, exponendos in terram equites ſuaſere. ut abactis tormentorum magiſtris: incolumis nauigatio permaneret. Inter hæc uir natu nobilior, quàm animo ferocior, cunctis trepidātibus: Quid hac inquit molitione proficimus: Regnum quęrentes uaſtum & inutile: & quod maiori Regem labore implicet, quam aut illum uoluptate, aut nos utilitate? Cur non potius euitatis periculis: patriam amœnitate pulcherrimam, & fructibus uberrimam, rebusq́ opulentiſsimam repetimus? Ea uox ſtuporem iniecit plurimis. Erant tamen, quibus ſummoperè diſpliceret. quòd ignauam cohortationem Rex ſilentio donaſſet: non uel uultu cōarguiſſet. Futurū rati: ut alij inde regreſsionis ueniam auſpicentur. Nec falſi ſunt opinione. Quippè murmur omnem plebem perculſerat reditum, & miſſionem. quòd commeatus deficere inciperent petentem. Comprenſi ſeditionis autores, flagris cæduntur. Nihil tamen minus à cæteris tumultuatur. Proceres poſtremò uulgi uoces adiuuabant. Primi Iutij Regem adoriuntur, Longa & inutili nauigatione omnem abſumptum commeatum querentes. Poſtea ſi libeat, breuiore compendio ex Vuendila illis petendam Noruagiam, cùm non illis circumitionibus opus erit. Quid multa? peruicit omnium clamor, ut Rex miſsionem decerneret, permittēs unicuiq́ reditum in ſua. Sic Noruagia hac expeditione permanſit intacta. Erlingus cum filio Magno rebus Regni præerat. Obſeruabat autē tempus: quo Rex Vualdemarus, Kanutum filium corona ſecum donauit: eodemq́ die, patrem Kanutum ſanctorum collegio adſcriptū uidit à Pontificibus: quibus id à ſummo Pontifice eſſet, demandatū ſublimari. Itaq́ ſolenni totius terrę feſtoq́ conuentu, aderant duo ab Erlingo miſsi Pontifices, Asloenſis, & Vpſalenſis: pacem Noruagiæ ab Rege deprẹcati Danorum: eo potiſsimū die, quo tanta illi gaudia de parēte, deq́ filio ſublimiter prouectis fuēre. Rex animū adijciēs Legationi: obſides manere iubet apud ſe binos ex Noruagijs. Mittitq́ è ſuis ad Erlingū: qui euocet illū conſtituto die in colloquiū, pacis firmandæ gratia. Nauigat ille ad Erlingū: mādataq́ profert. Nec difficulter ille annuit: ſolùm, ut Legatus obſidis loco in Regno permaneat, poſcit. Venit ergò Erlingus ad Vualdemarū in Sialandiā. Vbi Rex Concilium indixit Regni Proceribus. Dura primū iactata utrinq́ uerba. Vbi de pace nō conuenerāt: unū ex Primoribus Danorū, Erlingus rogat: Tuto ne ſibi liceat abſcedere? Ille formidare prohibitū: tanta iubet eſſe ſecuritate, quanta

non in ſua domo uideretur. Iterato in poſterū diem colloquio: in has pacis conditiones conſentiūt. Vt Regis Vualdemari filiū, itē Vualdemarū, Ducē Rex faciat Noruagię: ibiq́ Erlingus educet Regio more. Quód ſi filius eius Magnus, ſine prole uirili diſcedat: Regnū proueniat Vualdemaro. Interim uerò Noruagia, Danorum Regi obſtricta ſit, ad bellū claſſem.60.nauiū expedire. Hāc formā pactionis tūc in cō ſilio Procerū laudatā, Erlingus poſtmodū in Regno ſuo publicauit.

Pacis conditiones.

¶ Ementita quædam fictio, cuiuſdam Sacrificuli apoſtatæ, narratur. Caput.xiij.

IN NORVAGIA dein poſt aliquantū temporis interuallum, noui motus conſurgunt. Nam Suecus quidam, fabro patre genitus: Sacerdotij (quod in Pherogia aliquandiu geſſerat) partibus abductis: Noruagiā petens, Religionis munus militia temerauit: Oſteni cuiuſdam ab Erlingo proſtrati occaſione adductus. Cuius agmini per deſerta fugienti, fortuito obuius, Ducem ſe præbuit: resq́ aducrſum uictores nouare cœpit. Et ne generis titulo carere uideretur: originē mentitus: Haraldū Hybernienſem auum ſibi uendicando. Siuuardo ſe procreatū confingit. Cuius etiam nomē filio, quem antea patris uocabulo una appellauerat, aptauit. Et ut omnia prioris fortunæ momenta ſubrueret: proauiq́ uocabulū in eo repreſentari uideretur: ſimulatè proſapiæ decus, noui nominis ornamentis uſurpare ſuſtinuit: Magnumq́ ſe, in argumentū generis, uocitari conſtituit. Quod tam impudens mendaciū, turbulento militum errore, credulaq́ uulgi ſuffragatione protectum, ad totius Noruagiæ cruentiſsimam ſtragē, extremamq́ perniciē penetrauit. Idem cùm adhuc priuatus Suetiæ Ducem Birgerium petiſſet, Sacerdoti, cuius fortè hoſpitio uſus erat: ſtolam, pręcipuum Diaconi inſigne cum libro ſacerdotalia ſacra continēte, dono dediſſe fertur. Hæc ad uerbum libuit ex Saxone noſtro transferre: & inſerere. ut per interualla Autoris, quem in his Antiquitatibus ſecuti ſumus, uocem intermiſceamus. Vt uideant poſteri: quę cura ſcribendi fuerit iam tum ea tempeſtate Danici generis hominibus. Non uidebatur tanta literarum inſtructio, neq́ ſeculo congruere, neq́ regioni. Quando in ultima (ut uocāt Itali) barbarie: illis temporibus, quando illuſtrium literarum memoria uidebatur etiam in Italia, bonarum Artium matrę, iamdudū intermiſſa. Saxo tamen Danus, in patria ſua tum ea ſcripſit, quę admiramur. Et niſi manifeſtis atteſtationibus rem in propatulo cerneremus: non facile perſuaſum haberemus, illis tēporibus in eis Regionibus tale aliquid compertum iri. Iudicet quiſq́ ut uolet: Ego temporum & locorum facta collatione, hominem demiror: & laude ſua non fraude.

Saxonis laus.

¶ Aquinus

Aquinus Rex, horrendo facinore filium unicum, Ducem item, incertum qua furia, interemit.

CAPVT XIIII.

AQVINVS Noruagiæ Regno Rex prçerat, ea tempe- Aquinus
ſtate, qua in Suetia Birgerius regnabat. Daniæ aũt tum Rex. III.
prçerat Vualdemarus. II. filius primi: qui crebris uictorijs illuſtrabat
Regnum, uerſus in Auſtrum Germaniæ. Nam Saxonibus tum pri-
mum littora Germaniæ occupãtibus: cùm antea Vuandali tenuiſſent:
ille colluctabatur. Illa enim ſunt tẽpora, per quæ cæpit efflorescere in- Vrbium ali
ſignis nunc ciuitas Lubeca. Nec longe ab his fundata eſt Sundenſis quot funda-
urbs in finibus Circipantrũ. Deinde Roſtock: pridem Arx ad Vuer- tiones.
nouiam, à Godeſcalco firmata Principe: inde in oppidi formam com-
munitur: locus ab Pribislao eius pronepote. Nec multò poſt Vuiſma
ria, à Guncelino fundatur. Omnes nunc urbes clarę, tum initia habuẽ
re: in quibus Saxones ſumpſere ſedes: pulſis ad mediterranea Vuan-
dalis: ubi nunc exiles ſeruantur magnæ quondam nationis reliquiæ.
Et quoniã Vualdemaro. II. creber erat labor cum Holſatis, & conter-
minis Saxonibus: pacem perinde habuêre Regna Aquilonis. Nam
Birgerius in Suetia uir manſueti animi: quo ſe magis popularem face-
ret, poſthabito Regis uocabulo, Ducem ſe appellari contentus fuit. Suetiæ lib.
Interim in Noruagia Aquinus cùm diu tranquillitate fruitus eſſet: in 5. cap. 23.
eam incidit fortunam: ut in chariſsimum omni genere animantium,
proprij corporis pignus deſæuiret. Siue capitis mania: quæ Regi-
bus nonnunquàm incidit. Siue culpa adoleſcentis (res enim in obſcu
ro eſt, malè à maioribus tradita) unicum filium interemit. Nec conten
tus ſæuitia: quendam etiam ex Ducibus Regni ſui promptioribus, fi-
lio coniunxit pereunti. Erat autem tum Annus Chriſti Quadrageſi-
mus, & circiter, poſt Mille ducentos.

ALBERTI KRANTZII CHRONOGRAphi Hamburgen. Rerum Noruagiæ geſtarum, LIBER VI.

Breui Epilogo Autor, faſtigium Normannorum, etiam in Imperiale culmen aſcendiſſe docet.

CAPVT I.

PRIVSQVAM ad nouiſsima tempora perueniamus: ipſa nobis ſuprema Normannorum fortuna exponenda eſt. Nam quomodo ex Comitibus excreuêre Duces: ex Ducibus in ea Prouincia

Reges: ita ſummum quod habuit fortuna decus, huic generi non negauit: ut in perſona Friderici Secundi, ſanguis Normannicus pertingeret ad faſtigium Romani imperij. Hoc autē quo ſit ordine factum, paulò ſuperius repetamus. Cùm Fridericus primus eſſet in Imperio: *Supra, lib. 4. cap. 14.* & Vuilhelmus Rex utriuſq; Siciliæ, quod ſupra diximus, ſine prole defeciſſet: Germana ſoror eius Conſtātia, erat ſanctimonialis, iam ætate prouecta. Ne autē ſanguis Regius interiſſet: & nouos motus, noui Principatus occaſio conciret: inito conſilio, eam de Pontificis ſummi permiſsione, eductam Monaſterio, coniugem dedêre Henrico Friderici Imperatoris filio, adoleſcēti tum egregio: qui etiam patri ſucceſsit in Romano Imperio. Is ex ea coniuge excitauit prolem maſculam: cui mater de nomine ſuo indidit uocabulum Conſtantini. Sed quoniam hoc nomen Imperatores Græci ſordidis rebus contaminauêre: uiſum eſt Proceribus, aui paterni illi nomen capiendū: appellatusq; eſt puer Fridericus. Qui poſt patrē, & auū ſucceſsit Imperio, cùm Otto quartus, Henrici Leonis filius inſurgeret Eccleſiæ Romanæ. Et quoniam *Conſtantię conceptus.* pregnata Conſtantia Regina, multæ erant fabulæ: Reginā non uerè cōcæpiſſe: quòd anus prętergreſſa eſſet fertiles annos, uerū puluinaribus impoſitis, uterū uiſum intumuiſſe. Ad extinguendū eiuſmodi fabulas, iuſsit Henricus Rex: partus tēpore, in Panormo urbe Siciliæ, ſub Diuo locū in propatulo exornari: in quo teſte Sole, Conſtātia pareret: *Fridericus Imp. II.* & obſtruerentur ora fabulantiū. Ita natus Fridericus, poſtea Imperator, ortu nouo & incōperto fuſus in propatulo: mirabiliori uita, *Saxoniæ, lib. 7. ca. 39.* multis erat exitio, & præcipuè Eccleſiæ Romanę oneroſus. Quod in Saxonia diximus. Cæterū pater eius Henricus Rex, initio Regni ſui in Sicilia, magno labore cōpeſcuit enatós ex Proceribus motus. quòd ad Regnū niterētur ſublato Henrico nōnulli. quòdq; diceretur clam egiſſe cū Regina: ut Henrico ſubuerſo, illi iungerētur cōiugio. quādo dos erat Regnū utriuſq; Siciliç. Hoc eſt ergò quod quærebamus: Gētis huius ad ſumā prouectionē. Quod ubi oſtēdimus in Friderico. II. perueniſſe ſanguinē Normannicū ad Imperiū: ualere ſinemus Siciliæ Principatū, ſiue Regnū. q; eius cōmentationē nō ſuſcæpimus: reuertētes in Noruagiā noſtrā: cuius reliquos Reges ex ordine explicabimus

¶ Olauus Rex, cum Mercatoribus Germanis, portus Regni occupantibus paciſcitur: ut more antiquo liberè in Regno mercentur. Caput. ij.

Olauus Rex. III. OLAVVS in Regno ſurrogatur Aquino. Ex hoc ſolo nomen relinquens in Annalibus: quòd controuerſia illi maxima fuit cum Mercatoribus, hoc Regnum Piſcium auehendorum gratia frequentantibus. Omnis enim Noruagię opulentia, eſt in

in pecoribus,atq́ꝫ piſcationibus. Nam frugũ terra non adeo eſt ferax, ut cibis & potibus ſufficiant: bladaq́ꝫ gignat terra. Sed toſtas ante fruges inuehũt Mercatores, potibus miſcendis, aut mixtum iam potum atq́ꝫ excoctum, permutant piſcibus aridis: quos magna nimis copia emittit Noruagia. Incidit autem huic Regi controuerſia cum ijſdem: ut diximus, Mercatoribus: quæ in apertum bellum cöaluit. Mercatores enim cum rebus, & ueteribus in terra conſuetudinibus, quibus erant inuitati, uti nõ ſinerentur: nauibus ſuis portus Noruagię occupabant: ne quicquàm Regno importaretur. Etiam terræ populus uehementer aſſuetus ali frugibus, quæ à meridie importarentur: famem diu tolerare non poterat: & iam in eam frequentiam auctus erat: ut ſuis in terra natis frugibus, teneri nullo modo poterat. Quocircà populus Regem circumſtitit: pacem implorans: eamq́ꝫ pertinaciter cum Mercatoribus Germanis efflagitarunt. Rex miſſo ad hoc Regi Suetię, Erico ſpeciali nuncio: orat, ut ſe paci præbeat ſequeſtrum. Nec diu moratus Ericus, effecit: ut rebus in bonum modum compoſitis, portus aperirentur. Ipſi qui obſederunt, fruges importarent. Mercatores ſuis rebus, & antiquis conſuetudinibus reſtituuntur, data ipſis ab Rege ingenti ære, quo damna repenſarentur. Ita ueterem res nacta eſt inſtitutionem. Erat autem Annus circiter Octuageſimus paulò plus, aut minus poſt Mille Ducentos.

Noruagiæ mercatura.

¶ Erici Regis quietum & diuturnum narratur Noruagiæ Regnum. Caput. iij.

ERICVS illi ſurrogatus legitur in Regno, ſed pręter nomen eius Annales nihil omnino commemorant de rebus per eum geſtis. Facit tamen ratio temporum, ut agnoſcamus illum diutile in Regno fuiſſe. Peruenit enim ad Annum Chriſti. 1300. Illa enim tempeſtate Daniæ Reges cũ Holſatis conflixere crebrius, & ideo iſtis tantum rebus in Annales relatis, mirum ſilentium eſt de his quæ ad Aquilonem gererentur. Cùm interim Suetiæ quoq́ꝫ Reges, frater in fratrem armarentur. Nec fidelius iſtã adminiſtrauêre Prouinciam, quàm olim Græci fratres Thebanum Regnum: de quo multæ extant ueterum tragœdiæ. In hoc tamen Ericus Noruagiæ, cæteris fortunatior exiſtimatur, quòd nulla clade eius tempora inſigniuntur. Inde creditum, quietè regnantem, tempora ſua in extremam ſenectutem perduxiſſe. Poteſt fidelius aliquid, & expreſsius apud Noruagios ſeruari, quàm quòd nihil ediderunt: Diuinare de illorum rebus magis, quàm alijs nemo poteſt.

Ericus Rex. I.

An. 1300.

¶ Aquinus Erico fratri ſuccedit in Regno. A Magno Suetiæ Rege bello opprimitur. Caput. iiij.

Aquinus Rex.IIII. AQVINVS Erici nouiſsimi Regis frater, quòd ille prolem maſculã nõ reliquit, ſucceſsit in ſceptra. Filiam, quam ſolam Ericus reliquit, Aquinus honeſtis nuptijs collocauit: ipſe ducens coniugẽ, filiam Comitis de Ruſpin: cui erat mater, filia Domini Ruginorum. Longinquis ille in Germaniam nuptijs ius ſibi affinitatis quæſiuit. Sibi, Regnoq; proſpiciens: ſi quod à Germanis Mercatoribus, ut Auorũ memoria nouaretur, promptũ ex ijſdem littoribus haberet auxiliũ. Senſerat enim, quod res erat: Noruagiã iã pro magno piſcationis queſtu habitatoribus plenã, nõ niſi aliũde inuectis frugibus, et auectis inde piſcibus aridis, poſſe cõſiſtere. Inciderat aũt huic Regi bellũ undecunq; ſubortũ, cũ Magno Suetiæ Rege: qui Ductis in Noruagiã copijs Aquinũ oppreſsit: & Regnũ Noruagiæ ſuo Suetico Regno cõſociauit.

¶ Magnus Regno ſufficitur. Kanutus miles Hallandicus, relictam huius Regis, uxorem ducit: Dux ex milite factus. Caput.v.

Magnus Rex.IIII. MAGNVS pridem Suetiæ, nunc quoq; uictor, Noruagiæ etiam dominatur: uxorem habuit Ingelburgem: quę illi peperit Aquinum, Magnumq;, Reges Sueonum atq; Noruagiorum. Suetiæ.lib. 5.cap.27. Cùm aũt Magnus necdiu poſt conceſsiſſet in fata, circa Annum Chriſti. 26. poſt Mille Trecentos. Regina relicta nupſit Kanuto Duci Hallandiæ, uiro militaris tantùm generis. Quem pro uirtute ſua, Chriſtophorus Danorum Rex intantum euexit: ut eſſet ex milite Dux, & poſtea Reginæ coniunx. Multum auerſos habuêre animos utriuſq; Regni Proceres: quòd uir æqualis genere, uni eorum quaſi duorum Regnorum, pro paruulis, quorum tutelã gerere uidebatur, legitimam haberet adminiſtrationem. Sed omnia ex conſilio fuere Chriſtophori Danorum Regis: qui Kanutum ad eum gradum prouexerat, ut ex milite Dux foret. Ioannes Holſatiæ Comes, uterinus Regis Chriſtophori Danorum frater, has nuptias honeſtare uolens, contendit in Daniam. Sed cùm in ipſa profectione, ex rixa domeſticorum ſuorum, quendam ſibi fidiſsimum amiſiſſet, oppreſſum à ſocijs. Magno amici tactus amore, retrò curſum uertit. ut intenderet uindictam in occiſores.

¶ Magnus Magni filius, infelicibus auſpicijs ſe nuptijs deuincit. Caput.vi.

Magnus Rex.V. MAGNVS MAGNI & Ingelburgis filius, cùm frater eius Aquinus, cui pater Noruagiam Regno deputauit, non diu fupereſſet: Noruagiam, ut pater eius, Suetiæ conſociauit. Satis autem diu Regnis præfuit ambobus: donec filium

filium ex ſe natum Aquinum, ad regendam Noruagiam deputaret. Cui infelicibus auſpicijs nuptias Eliſabet de Holſatia Gerhardi Magni filiam, Henrici ferrei ſororẽ, iungere deſtinauit. Quæ res illi perditionis fuit cauſa. Quod in Suetia diligenter executi ſumus. Felicem illum dixerim: ſi primam fidem non irritam feciſſet. Sed quia complacuit illi in Rege Daniæ Vualdemaro: ut eius filiam, filio iungeret: ſibi magnum laborem, & Regnis mirabilem peperit perplexitatẽ. Ad hoc enim res deuenit: ut Regno quoq; Suetiæ priuaretur, excluſus ab Alberto Alberti Magnopolenſis Ducis filio. Sed hæc de noſtra Suetia petantur, ſi quis noſſe uelit. Suetiæ lib. 5. cap. 13.

¶ Aquinus Rex, Margaretam prudentiſsimam uxorem ducit: poſt trium Regnorum Regina potentiſsima facta. Caput. vij.

AQVINVS Magni filius, patre uolẽte Noruagiæ Regnum accæpit gubernandum. Duxit autem coniugem Margaretam illam inſignem prudentia fœminam, quæ poſt longam memoriam, tria in ſe Regna cõiunxit. Quæ res & ſi aliquando labefactari tentata eſt: permanſit tamen in hodiernum uſq;. Sed de his poſtea. Aquinus autem poſteaquàm coniugem accępiſſet Margaretam: patri propter ſe laborãti magno bello, quod illi Albertus Magnopolenſis intulerat, ſuppetias diu tulit: ſed minime profuturas. Quippè in angulum concedere cõactus Magnus, penè priuatus conſenuit. Aquinus autem filium ex Margareta ſuſcępit unicũ Olauum, magnã ſpem futuræ potentiæ. Nam cùm pater eius Aquinus in fata cõceſsiſſet: maternusq; auus Vualdemarus, non tam diu ſuperfuiſſet: duo illi Regna (quòd mater ad ſecunda uota nõ feſtinaret) hęreditaria fuêre. Cui poſtea per uictoriam, quam iure de Alberto Rege Suetiæ reportauit: ipſa quoq; acceſsit Suetia, ut triplex trium Regnorum funiculus inuictus uideretur. At hanc tantam de Olauo ſpem, mors inmatura præcidit. Et cùm iam tot Regnis nullus hęres maſculus ſupereſſet: omnia in perſonam Reginæ Margaretæ concedunt: Daniæ quidem ex patre, Noruagiæ ex filio. Aquinus Rex. V.

¶ Margaretæ mira prouidentia, & trium Regnorum ſedula adminiſtratio. Olaui ementiti exuſtio, Gregariorum, Vitalianorum, Ducis item Magnopolenſis, & Vuolgoſienſis deprædationes, & ultio. Caput. viij.

MARGARETA Vualdemari tertij, Danorũ Regis filia, Aquini Noruagiæ Regis coniunx, Alberti Suetię Regis uictrix: poſt patrem, poſtq; filium Olauũ, quem ex Aquino ſuſcæpit, marito & filio ſuperſtes: trium Regnorũ ſola tenebat gubernacula. Mira fœminæ Margareta Regina.

minæ induſtria:ut circumiēs Prouincias & Regna omnia luſtrauerit, circumſpexerit,prouiderit,pacem ubiq; fouerit. Scaniā pater eius pignori dedit:pro irrogatis damnis Vuandalicis urbibus. Eam ubi recepit:expleto tempore præſtituto,ſenſit non peioratā. Per ſingulas Arces,ueteribus miſsis,nouos præfecit rerum ſuarum Curatores. Timebant eius induſtriam mali:reuerebantur omnes boni. Ita factū eſt: ut longæua pace ſub fœmina florerent Regna. Mirū dictu:quòd uiri Reges non poterāt, fœminam potuiſſe. Inuentus eſt audax iuuenis, filio eius Olauo non abſimilis: & qui multa noſſet percenſere pueritiæ ſuę acta,matris quoq; Reginæ ſecreta:ita,ut multis fidem faceret, ſe eſſe illum, quem mentiebatur Olauū. Sed prudentē fœminam fallere non potuit. Deprenſum eſt, eſſe perdoctū de occultis pernutricem quondam Olaui,quæ fallaciam unà inſtruebat. Regina illum de falſa oſtentatione conuictum,iubebat concremari. Noruagia interim ſub imperio fœminæ quieta fuit: donec Albertus Rex iā ſeptem annis Margaretæ Reginę carcere tentus, foret relaxandus. Quod cùm intelligerēt Gregarij Roſtoxienſium,& Vuiſmarienſiū milites, quos Vitalianos dixere:qui dum Rex captus teneretur:iure memoratarū urbium, quę pro domino ſuo Rege (erat enim Princeps Magnopolenſis origine) bellum ſuſceperunt:& ſuſtinuerūt omni tempore captiuitatis:euocatis dictis ſatellitibus: ut propria ſorte, iure tamē urbium nauigarent in tria Regna:& quantam poſſent prædā agerēt. Hi ergò Gregarij cùm intelligerent finem propinquare ſuæ graſſationis, enauigarūt in Noruagiam: oppidū Bergenſe petētes: emporium omnium Mercatorum Germaniæ:qui piſcibus auectis,omniū generū merces inuehunt: pręcipuè tamen toſtas fruges, quarum diximus inopia,niſi inueheretur, Regnum laborare. Egreſsi de nauibus in terram,oppugnauēre oppidum:& ferro igniq; facile egerunt,ut cederent habitatores, ligneis domibus manſitantes. Vitaliani oppidū ingreſsi,quantam uoluere prædam conferunt in naues:ſtipatisq; nauigijs, onuſti præda, redeunt in portus ſuarum ciuitatū. Merces auectas ſiue Normannorū, ſiue Germanorū,ſine diſcrimine diſtraxerūt:ipſe,de more,omnia ligurientes, nihilo facti ſunt ditiores. Neq; enim cōſuetudo eorū eſt, ut quicquàm colligant,aut ſeruēt. Ciues uidebantur primùm locupletari:at inde nemine ſentiēte,iniqui parta peius perierūt. Rege ergò laxato,cùm ſuis nauibus minorati milites uterentur:peregrina littora ſcrutari uoluere. Nauigarunt in Orientē rurſum per flumina,quæ de terris influūt mare: ingreſsiq; terrā congrediuntur. Inde quoq; facta pręda:inſtituunt (ut illi retulerūt q audaci huic nauigationi ſuperfuere) ſcrutari aliqua littora,quæ noſtri haberent incomperta. Ad Phinnos, & Vuermulanos

Daniç.lib. 7.ca. 41.c.

Vitaliani.

Suetiæ. lib. 5.cap. 32.& 33.c.

Bergam Vitaliani prædantur.

nos arbitror perueniſſe. Nam hirtum genus hominum deprendiſſe memorabant:quod frigus regionis depoſcit:alioqui nudos, pilis innaſcentibus conueſtiri. Tradunt qui audiſſe ferunt redeuntes, perueniſſe in Caſpium mare. Sed hoc ego ab inſcitia & narrantium, & referentium, defendo fieri non potuiſſe. Nam poſt Gronlandiam, ſi non eſt aſsiduè congelatū mare:poſt Ripheos tamen montes,qui longè procurrunt in Boream, congelatum ſit neceſſe eſt: & illi relinquendi eſſent, prius quàm ad mare Caſpium perueniretur. Latera igitur Sueciæ ulterioris, & Noruagiæ tetigiſſe nauigantes crediderim. Sed iam ignotis Regionibus nauigantes, nullam in reliquum habuiſſe maris, aut plagarum cæli notitiam ferunt. Quod ipſum quoqꝫ non probo. Nuſquàm enim tam rudis eſt nauita: qui non norit cœleſtem diſcernere regionem:præſertim cùm uiderit Orientem, & Occidentem ſolem. Et cùm ille tenetur in nubilo: aut noctibus fuerit nauigandum: Magnes tamen,quem omnes circumferūt nauigantes,declarat Aquilonem: unde facile de cæteris fiat diſtinctio. Sed quod ſequitur, fidem meretur. Vix mediam rediſſe tradunt partem eorum,qui enauigauerunt: partim fame,partim aëris iniquitate,partim etiam bello abſumptis ſocijs. Nam ad prædam egreſsi de nauibus, nonnunquàm manus contulerunt ignotis terrarum habitatoribus. Ex ijſdem Vitaliani alij Friſiæ littora apprenderunt,mare occiduum infeſtantes: cum quibus ingens & diuturna fuit lucta ciuitatibus Vuandalicis. Quod in Vuandalia locis ſuis commemorabimus. Per eadem tempora Beruham Dux Vuolgaſtenſis, cùm cerneret magnam eſſe nauigantium in mari licentiam(nam Vitaliani infeſtauêre omnia) magnis nauibus expeditis,cum multis copijs ingreſſus eſt mare:exterminandis,ut aiebat,de mari pyratis. At eius generis hominibus congredi,difficile res putabat: Mercatorum onerarias interpellat:earumqꝫ non paucas capit in faucibus quæ uocantur Nordſund. Vix prædam partitus eſt: ſuperuenere de Lubeca mercatores,Noruagiam petituri: qui ſuaptè uiribus cùm plurimùm poſſent, conduxere tamen ex Gregarijs, qui unà nauigantes,ſecuritatem euntibus præberent ab incurſione Vitalianorum. Cum cernerent expoliatos à Duce Mercatores: hoſtiliter inuecti Ducalibus, claſſem illam diſsipauerunt:& quod poterant, captis laxamenta præbuerūt:rebus,& nauibus,quæ erant in conſpectu reſtitutis. Diſsipata claſsis Ducaliū, partim in Friſiam deuehitur. Minor pars recto curſu natiuā petit regionē. Vna de grandioribus nauibus quæ.80. uexit armatos, in Daniā coācta,ab Regina capi iubet. Quos reperit de recēti præda reſperſos,omnes iuſsit feriri gladio. Noruagia deinde diu manſit intentata per omnes dies Margaretæ Reginæ.

Phinni,& Vuermulani.

Autor.

Obiectio.

Reſponſio.

Sss iiij ¶Erico

Erico Margareta adoptato, Regna concedit. Nauali expeditione Gregarij Bergam adeuntes, depredantur ſine diſcrimine. Caput.ix

Ericus Rex.II. ERICVS Dux de Pomerania, ab Margareta iam ſenio delabente adoptatus, trium Regnorũ Rex, & periude Noruagiæ deputatur. Hic cùm diuturnũ bellum haberet cum Ducibus Sleſuici, filijs Gerhardi cęſi in Thietmarſia: cui ſe Vuandalicę urbes poſt aliquãta tempora implicuiſſent: multũ, diuq́ laboratũ eſt: plurima utrinq́ irrogata damna: Henrico ſeniore cadente apud Flensburgum, Adolphus proximus belli curam ſuſcæpit. Sed quod ad Noruagiam pertinet, illud erat: Cùm uaria utrinq́ fortuna diu prçliatum eſſet. Erat magna de ciuitatibus claſsis, Ducentarũ ſexaginta nauium expedita. De ſua quiſq́ ciuitate Præfectos nauiũ impoſuêre. Omnium tamen Ductor erat Gerhardus, unus ex fratribus Ducis omniũ natu minor. Ferunt duodecim milia pugnatorũ extitiſſe ſub Signis Gerhardi. Super has erant copias, Vitalianorum militũ Gregariæ manus ad octingentorum numerum. Præterea extra cæterorum ſortem, Roſtoxenſes ac Vuiſmarienſes Vitalianorum manum, ad numerũ ſexcentorum habuêre. Horum erat Primipilarius, cuius hodiè nomẽ celebrè permanſit, Bartholomeus Voet. Is cùm uideret grandem illam manum, diu ſediſſe ad portum Mercatorum in Dania: ibiq́ ſine fructu multum eſſe deſitum (quod in Dania diximus) Ducem interpellãs, ueniam poſcit abeundi: & in reliquis Daniæ partibus prædã agendi. Dux non cunctanter annuit. Ille Daniam præternauigãs, curſum contendit in Noruagiam: Emporium Bergenſe petens. Iam enim Anglici portũ occupauêre: piſces aridos auecturi per abſentiam Mercatorum Germanię: qui Regnum uitauêre ob bellum. Anglici ubi uiderunt adnauigare manum illam: arbitrati totum ſequi agmen Holſatorum, & urbiũ maritimarum: rebus ad naues importatis fugam intentarunt. Idem quoquè Bergenſis, qui tum aderat Epiſcopus, factitauit. Nam inſiliens unam Anglicanarum, conceſsit in mare. Gregarij portum apprehendere: & oppidum ingreſsi, ſine diſcrimine cuncta uaſtabant. Epiſcopi immunis non erat curia. Sacra & prophana omnia inuoluta: nullum rerum diſcrimen (ut ſolet apud id generis homines) franguntur ſacra quæq́: nihil inperuium rapientibus. Aderant Norici cum piſcibus & pellibus mercatum uenientes. Sed omnia ſine commutatione & precio celeriter diſtrahuntur. Expleta præda, in naues onuſtas redeunt: Vuiſmariam repetunt. Inerant multorum merces de Germania Mercatorum. Sed quiduis inter Gregarios: Prædam partiuntur: nihilo tamen, ut fieri ſolet, ditiores inde facti.

Angliá Berga diſcedunt.

Berga depredatur.

Grega-

Gregariorum uictoria erga Noruagios, & Bergæ alia depredatio narratur. Caput. x.

Aspirante uere ad nouã ſe accinxêre expeditionem, in idem ducturi emporiũ. Quadringentis circiter ſeptem nauibus ingrediuntur mare. Parua manus, quæ Regnis minaretur: & præſertim, quæ emporium ibat ſpoliare. Eius rei euentum de priori metiẽtes Noruagij, ſe iam inſtructiores fecêre, ſi ad prædam redirent. Emporium Bergenſe recto curſu inuadũt. Qui incrant Norici, iam munitionibus firmabant Regis atq; Pontificis curias: inde oppidum propugnaturi. Sed Gregarij fortiter aggrediuntur munitiones eorum conuellere. Alij impigrè defendunt. Inter hæc adoleſcens quidam Germanici generis, quales ſolent ad rerum cuſtodiam ſub brumam Mercatores relinquere in terra: Bartholomeum ſecretius adoritur: rem ſe afferre cognitu dignam. Vbi uenit in propinquum, rogat: Maior ne ſit à tergo manus auxiliorum his, qui ſub aſpectu ſint potentia? Ille ſe auxilia alia neq; ſcire, neq; deſyderare reſpondet. Tum Iuuenis. Vide quid aggrediaris. Tota Noruagia in armis eſt. Ante quatriduum aduentus ueſter innotuit. Dicto citius uidebis à mari & terra te circumuallari. Proinde tu rebus tuis conſule. Ille non contemnens uocem monitoris, receptui canit. Iubet in naues regredi. Vix ſe in naues contulere: & ecce magna undiq; uelorum frequentia propinquat. Erant Noruagij, qui prædatoribus occurrerent. Nec mora: pugnam ineunt. Septem naues cum pluribus quàm centum iniêre pugnam. Primo certamine minor de ſeptem cœpta eſt. Inerant armati circiter uiginti. Nihilo ſecius pugnauêre ſex reliquæ. Maioribus Noruagiorum contulere manus: ex quibus ſtatim duas cæpere: cæſis, & proiectis in mare qui inerant: ſuis armauêre captas. Interque duas captas, ſimili ſuorum manu communierunt. Creuêre Nauigia Gregariorum: & Noruagiæ cuncta minorantur: cùm paruæ plurimæ mergerentur. Cunq; pugna crudeſceret, cæſis plurimis qui ſuperant, Noruagij fugam ineunt: uictores mare tenuêre Vitaliani. Noruagij fugiunt. Cùm autem ſe inuadendo Emporio rurſum pararent: uident alibi de latere Germaniæ decem uela. Statim agnouere nauigia. Facilè enim eſt deprendere in mari: Mercator ne ſit, an Pirata qui nauigat. Socij erant Gregariorum, qui de portu Vuiſmarienſi ſecuti, eandem negociationem cum Bartholomeo inire uenerant: ſed aliquanto ad laborem ſerius. Vnà tamẽ aggrediuntur oppidum expugnare. Sed nullus ibi labor. Nam habitatores Noruagij, ubi ſuorum in mari fugam uidere, uictoriam Germanorum: fuga ſibi quiſq; conſuluit. Ita uacuum habitatoribus emporium inuadunt: deſpoliant: præda explentur.

Bartholomeus cum ſuis potiores rerum partes detrahens, enauigat: Albim fluuiũ petens. Cæteri, qui poſt uenêre, in uberiorem prædam ulterius ſibi nauigandũ deſinunt. Erat autem tum poſt natum Chri-
Ann. Chriſti. 1439. ſtum Annus Milleſimus Quadringenteſimus & triceſimusnonus.

¶ Chriſtophorus Noruagiam nouem ferè annis pacificè regit. Caput. xi.

Chriſtophorus Rex. CHRISTOPHORVS Bauarius inde tenuit trium Regnorum gubernacula per annos ferè nouem. Sub quo penitus quieta erat Noruagia. Nimirum populus, qui in rupibus ſuis induruit: non facilè mobilis ab eo quod ſemel apprehenderat. Ante
Noruagiorum conſtans ſides. Chriſtum agnitum nulla gens pertinacior errorum: poſt ſuſcæptam Chriſti fidem, nulla immobilior. Ferunt, aliquando terra ſua qualibet ex cauſa peregrinatos, cùm primum redierint, terramquè tetigerint: pronos cadere in terram: & facto ſigno crucis, eam in terris oſculari. O inquiunt terra Chriſtiana ante omnes. Adeò generis ſui cultum at tollunt: cæterorum contemnunt.

¶ Chriſtiernus Rex pacificè Noruagiam regit. Olauus miles quidam Mercatoribus Germanis moleſtus: una cum Epiſcopo Bergenſi ab illis interimitur. Caput. xij.

Chriſtiernus Rex. CHRISTIERNVS inde Rex rerũ potitus: natus de Oldenburg & Delmenhorſt Comes: relictã Chriſtophori ducens coniugem, trium Regnorum gubernacula dotem accæpit. Noruagia
Olauus Nicolai, miles. quoqꝫ tum pacẽ habuit. Inuentus eſt tamen ex militibus quidam Olauus Nicolai: quem ferunt rebus nouis clam ſtuduiſſe. Conſpecta eſt uxor eius nauigare uelo purpureo: cui inerant arma Noruagiæ. Mercatoribus Germanis, emporio Bergenſi negociantibus, ille grauis incubuit. Aliquot naues eorũ diripi uel iuſsit, uel permiſit diſsimulans. Queſti Mercatores, irridentur. Ad Regem Chriſtiernũ retulere querelam. Ille literis redditis: oſtendit, ſibi non placere inſolẽtiam Militis memorati. Eam de literis interpretati ſunt Regiam uoluntatẽ: ſi quid ille ob inſolentiam pateretur incommodi: non multum Regi diſplicere. Cùm ea eſſent opinione Mercatores: non ſe Regem offenſuros, ſi Militis frænarẽt audaciam: & ille modum non poneret cæptis in Mercatores grauaminibus: in eodẽ tunc Bergenſi oppido commorantem circumſiſtunt tumultuantes. Poſtulant ablata reſtitui: iuſticiã de nonnullis exhiberi. Durius ille initio reſpondit. Vbi uidit creſcere audaciam cum numero tumultuantium de Germania Mercatorum: nec eatam eſſet præditus militari manu, qua obſiſteret: declinauit in cœnobium Brigittanorum; ibiqꝫ turrim apprendens, delituit. Aderat illi

Bergenſis

Bergenſis Epiſcopus:qui ſeditionem placare uel uultu,uel autoritate, uel miteſcentibus uerbis diu ſperabat. Vbi nihil profecit; rogatur ut abeat:linquatq́; Militem. Ille miſeratione amici abſcedere non potuit: ſperans parſurum propter ſe Militi populum. Sed igneſcunt iræ: ſæuiunt uno impetu in Epiſcopum & Militem. Ambo cæſi: ambo oppreſsi: incendium excitarunt, dum ſummum ſolum quærunt. At omnia poſtea damna Monaſterio compenſant. Apoſtolica deinde imploratione, occiſi Epiſcopi pœnas ſoluunt. Militem filij queruntur occiſum.

¶ Ioannes trium Regnorum Rex creatur. Sub eo Mercatoribus duæ naues Lubecen. capiuntur. Res indiſcuſſa uſq́; huc hæret. Caput.xiij.

IOANNES Chriſtierni filius, deinde Regnis præerat:& præſidet in hodiernum Milleſimum Quingenteſimum: apud quem filius occiſi Militis cauſam reſuſcitat. Nam apud Chriſtiernum, ubi minus audiebatur: imploratus Rex, iuſtitiam negare nec debuit, nec uoluit: Literis egit apud Mercatores, ut querelæ ſopirentur. Tentata eſt cauſa ſedari. Et uidebatur Mercatorum prioribus iam omnino conſopita: cùm adhibiti non ſemel tractatus eſſent. Cùm ille permiſſu Regio, naues duas, mercibus de Lubeca onuſtas capit:& in manus Regias perducit. Hodiè queruntur Mercatores de tum ademptis rebus:ubi cauſæ prioris finem habuiſſe, & omnem querelam conſopiſſe prius ſe contendunt.

Ioannes Rex.

Anno Chriſti.1500.

Hic Autor defecit. Et rerum ſtatum deſcripſit uſq́; ad initium menſis Maij, ad Annum Chriſti. 1502.

¶ Errata recognoſcenda.

In Dania,fol.3.in principio, pro Regnũ Daniæ, lege, Regũ Daniæ.
In Suetia,fol.281.in margine,pro Theodoricus ſumma. lege, Theodorici ſumma.
289.pro fruſta.lege,fruſtra.
538.in medio,pro dicti ſunt.lege,dicti ſint.
585.lin.13.pro æuia.lege,deuia.
586.pro annotandum.lege,annotanda.
In Noruagia,fol.682.ſub capitale.lege, crudeliſsimè in Chriſtianos.
718.lin.21.pro triennium.lege,triremium.
eo.fol.lin.22.pro paratiſsimumq́;.lege,paratiſsimamq́;.

Vt uerò prudens Lector ſciat, quæ præter DANIAE & SVETIAE & NORVAGIAE res, huic Hiſtoriæ inſerta ſint. In DANIAE libro Tertio Longobardorum ſeries, & res geſtæ, uſque ad Carolum Magnum narrantur: quòd Regno eorum ad quadringentos annos durante. De Danorum intereà Regibus nihil nobis relictum ſit.

In SVETIA libro Primo & Secundo Gotorum origo, & Regum eorum facta heroica. Vuiſigotorũ item libro Secundo, cap. 26. & libro Tertio, uſq; ad cap. 9. ubi Oſtrogotorum fit alternatim mentio, uſq; in librum Quartum qui Suecorum eſt.

In NORVAGIA poſt Noruagios aliquot, celebrantur Normannorum facta egregia, & eorum Duces ac Reges à cap. 38. lib. Primo, Secundo, Tertio, & Quarto, uſq; ad finem Quinti & Sexti. Liber Noruagiorum Regum rurſum ſeriem & facta narrat.

Et licet inuiolatus ſit titulus ſupra marginalis, DANIAE, SVETIAE, aut NORVAGIAE præſcriptus, nihilominus tamẽ occaſione iuſta inmixti ſunt ſuis locis Longobardi ſub Danis, Goti ſub Suecis, Normanni ſub Noruagis: qualia prudẽs Lector penſet ſuis locis, nullo errore præterita. Id quod & Index, & Regum ac Ducum Catalogus in Principio operis totius, clarè indicabit.

¶ARGENTORATI apud IOANNEM Schottum. VIII. Kalend. Februarij. Anno M. D. XLVIII.

INDEX in tria Regna Daniæ, Suetiæ, & Noruagiæ, copioſus.

Abel fratrem Ericũ, VII. ſecuri iubet truncari 303
Aiſtulphi fœrocitas 117
Et in Pontificẽ Romanum adulatio 120
Alachis Eccleſiæ oſor max. 108. & ſe.
Albuini facinus audax 81
Et obtentæ ciuitates in Italia 85
Eiuſdem triſtis cachinnus 86
Alueredi emaſculatio 704
Aluilda Piratarum Princeps 52. 414
Amazonum origo, officia, & uictoriæ 175. 176
Earundem item defectio 738
Ambleti ficta inſania, & paternæ necis ultio. 23
Ambitus ſuam pœnam habet, uita priuata dulciſsima 562
Angli à Berga diſcedunt 752
Et cadunt 550
Angli Religionis deſertores 196
Angliæ origo 5
Et uetus partitio 650
Anglorũ Reges ex Normannis qui 708
Annonæ cariſtia, muliebri ingenio pulcrè leuatur. 72
Anni animum mutant 699
Aquilonis tria Regna 1
Aquinus ab Ingone uincitur 740
Arcon, demolito Idolo, Chriſti lege initiantur. 257
Arriana hæreſis Synodo 72
Atalaricus Rex peſsimis moribus 484
Athaulphus à ſuis perimitur 459
Atilæ deuaſtationes & tyrannis. 73
Eiuſdẽ mors. Et à filijs eius defectio 470
Atilæ filiorum mors. eod.
Auaritia Regis, & Præfectorum magni mali cauſa 505
Auri ſacra fames. 734

B

Balticum mare 44
Bardi qui 73
Batauia, nunc Selandia 638
Bauariam Childepertus ſuperat 91
Bauarorum origo 97
Belli Italici cum cum Gotis initium 493
Berga depredatur 752
Bicconis impoſtura peſsima 68
Boëmundi laus 723
Britanni ſubacti 664
Broderi à ſuſpendio liberatio 69
Britannia cur Anglia dicta 630
Bulgari qui 107
Burgundia domatur 697

C

Canis Normannis Rex datus 616
Cantabri, Galliciæ Populi 539
Caritas decennalis in Dania 173
Carolus Regno Franciæ priuatur 647
Caſsinenſe Monaſterium comburitur 94
Catalani qui 533
Cenomannis predatur 640
Chriſtus ſub Frotone. I. natus 15. 619
Chriſtiernus. I. triũ Regnorum Rex 347
Chronographorum laus 76 (754
Chriſtophorus. I. cum Regina uxori capitur. 305
Chriſtophorus. II. inſimulatos Proceres ſuſpendit 311
Chriſtophorus trium Regnorũ Rex 754
Clementia Regneri in hoſtem 138
Colonia predatur. 639
Comitatus tres Holſatiæ, Stormariæ, & Thietmarſiæ, creant Ducatus unus. 355
Coniuratio Magni in Vualdemarum 265
Regis item clemens remiſsio 269
Conſtantiæ partus 746
Conſtans Imp. à ſuis necatur 101
Cremona ſolo æquatur 96

D

Daci & Getæ qui 404
Daniæ partes 3
Daniæ Regnum Rom. uetuſtius 5
Dania Noruagiæ tributaria 10
Daniæ calamitas magna 65
Dania Imperio ſubiecta 209. 247
Dani ab Anglis in conuiuio cæduntur 161
Danorum ab Hamburgenſi Eccleſia exemptio 179
Decimas Dani omnino reſpuunt 172
Dei occultum Iudicium 676
Delatorum apud Rom. pœna 69
Demina ſolo æquatur 250
Deſyderij in Papam aſtus 125
Dies nulla 590
Diſcordia militum quid pariat 235
Donatio Arithperti Eccleſiæ 119

Ttt quam

quam Luitbrandus confirmat ibi.
atq; eiuſdem Donatio 115
Donatio Pipini Eccleſiæ facta 121. 122
Dona Scytharum, Dario miſſa 398
Duodecim miliũ talentorum argenti tribuunt Franci 645

E

Eccleſiæ Roma. ſciſma 244. 247
Electrides Inſulæ 590
Epiſcopus primus Islandorum 591
Epiſcoporum ſuppreſſa 535
Epilogus, Normannorum gloriæ 729
Epiphanij Epiſcopi Sanctitas 474
Equos hic primus mari traduxit 149
Ericus. I. à beſtijs perit 48
Ericus. III. fit Chriſtianus 141
Erici. IIII. proceritas, robur, magnanimitas, & humanitas. 176. 177
Eiuſdem licentior libido, & uxoris inaudita patientia 177
Ericus. V. haſta perimitur à Plogo 197
Ericus. VI. Eſchylum Pontificem, laqueo ſtrangulat 199
Idem Regnum cucullo permutat 201
Ericus. X. eicone ſui proditur 326
Idem tribus Regnis ſpontè cedit 341
Euangelij in Dania prædicatio 549
Exarchatus initium 85
& finis in Italia. 123
Exercitus muliebris 542

F

Faſciculorum quondam uſus 82
Fames horrenda 500. 522
Fames ingens Danorum 597
Fides Danorum ſumma teſtificatio 273
Filiæ in parentem inſidiæ 12
Filius Sueno parentem perſequitur 150
Finnorum cum ſagittis celeritas 137
Flauiorum origo 91
Fœminarũ pro Vualdemaro ſubſidia 224
Francorum magna ſtrages 479
Fratricidium Abel 304
Fratricidium Fengonis 22. 23
Fratris in ſorores bellum 14
Fraus Frotonis. I. in Ruſſos 16
Frigus uernale horrendum 253
Frigius ingens 559
Friſiæ minoris deſcriptio 208
Fro Regem proſternit 542
Frotonis. I. in Ruſſos ingenium 83
Frotonis. III. mors magica 36
Froto. IIII. in enſo triclinio perit 40. 41
Fulmen Eccleſiæ Romanæ 727
Furti doloſa inquiſitio 11
Furti oſor max. Froto. III. 34

G

Galerij fortuna bellica 431
Gẽſerici Vuandalorũ Regis uafricies 469
Gentium & rerum uiciſſitudo 542
Gepidæ unde dicti 425
Gerardus noctu caſtris perit 314
Getæ, & Daci qui 404
Godfridus baptiſatur 642
Gormo Chriſtianorum oſor max. 145
Gotricus à ſuis occiditur 131
Gotorum laus & facta heröica 369
Gotorũ emigratio prima & ſedes 371. 372.
Eorum Reges 372 (373
Gotorum humanitas erga Lyſimachũ 400
Eorundem ſuperſtitio 408
Gotorum ſapientes 402. 403
Gotorum crudelitas in Hunos 438
Eorundem ferocitas 493
Gotarum muliebris uictoria 378
Goti ſi Scythæ ſint 303. 304
Goti amittunt naues in pado 504
Goti à Græcis uincuntur 525
Goti Arriana ſecta inficiuntur 451
Gronland Inſula 590
Guardia 582
Gubernator, Mareſcalcus, Coneſtabulum, Magiſter equitum, idem. 580
Gundbergę innocẽtia famulo reuelatur 101
Gunnildæ coniugalis amor 382

H

Haconis buſtum 54
Haddingi fortia facta 11
Haddingus laquo ſe ſtrangulat 12. 324
Hagbarti & Vluildæ miſer interitus 416
Haldanus. II. Ericum ſaxis uincit 46. 411
Hamburgum cur Imperio ſubiectum 298
Haraldus inuulnerabilis 617
Haraldus. I. Galliæ littora infeſtat 618
Haraldus. II. Draconem Sternit 731
Haraldi. III. facta 57. 58
Haraldi. VI. præſtans potentia 147
& Chriſtianiſmus 148
Haraldi. VII. Leges 163
Haraldi filij ſubmerguntur 194
Idem cum reliquis filijs perit 198

Haraldi ementiti agilitas 735
Haraldi Hybernici mors 736
Helgonis tyrannis & libido 17. 18
Helleſpontica gens quæ 546
Hellæ mors horrenda 140
Heruli qui, & unde dicti 435
Hethauirago Danis imperat 60
Hiarni, Epithaphio meretur Regnum 35
Hiſtoria lepida 598
Hiſtoricos non eloquentia, ſed plus rei & facti ueritas commendat. 78
Holſatia Regno Daniæ accedit 347
Holſatia ſemper Saxonica 27
Holſatorum in Danos dolus 326
Hugo Abbas capite plectitur 640
Hunorum origo, habitus, & ſedes 74. 436
Hybernorum ueterum mores 35
Hyrundinum opera Duna capitur 10
& Duflina item. 30

I

Iarmerici admirabilis liberatio è captiuitate ſua. 65
Iarmericus. 40. Primores hoſtiũ, luporum ferocitate iugulat. 68
Ignis, pacis ſymbolum 239
Ildonadus Rex, & eius uictoria 506
Impiũm factum 727
Imperatorum filij malè ſecuti parentes 458
Incendium Rauennæ 504
Indulgentiarum Rom. fit particeps Chriſtiernus. I. 348
Ingelli, patris Frotonis. IIII. ultio 42
Ioannes Daniæ Rex creatur 356
Trium Regnorũ poſthac Rex. 359. 755
Ioannis Ducis naufragium 570
Islandia cur dicta 590
Islandorum mores 591
Iudices Romani. 30000. qui 125
Iudæi proditores 635
Iulini deuaſtatio horribilis 263. 264
Iuſtini Imperatoris mors. 483
Iuſtinianus Imp. ſectæ Euticianæ fuit 487
Eiuſdem tempora mala. 490
Iutia Chriſtianiſmo initiatur. 147

K

Kanuti. II. potentia. 5. Regnorum 157. 729
Kanutus homicidium in ſeipſo punit 158
Eiuſdem teſtamentum militare 159
Kanuti. IIII. mors innocens 174
Kanutus Erici, opum contemptor 184
Kanutus. V. Friderico Imp. aduerſus 288
Knuto. I. ſagitta perit 146
Knutonis. II. cum Magno pactum 160

L

Lantgerthæ puellæ militia 134. 135. 627
Lappones qui 590
Legatos Frotonis. I. Ruſsi truncant 15
Idem Fridleuus. II. agit 38
Leo. IX. Pontifex Max. capitur 715
Letræ locus quis 23
Ligius quid 718
Longobartica ſupputatio 77
Longobardi Bauariam incolunt 75
Longobardorum donationes 95
Eorum origo. Et unde ſic dicti 22
Eorum Reges lib. III. per totũ. CC. iiij. annos durauit Regnum eorum 129
Luceria ſolo equatur 101
Lutetia capta 34
Secundò capta 646

M

Magnus equo lapſus moritur 162
Atq; Monachiſmo eximitur 737
Magnus Erici, Kanutum inſidijs necat 188
Mahumeti ortus 98
Margareta triũ Regnorũ Regina 39. 749
Martinus Papa, à Conſtante Imperatore in exilium mittitur 100
Martini Nigri apud Anglos cedes 710
Mare ubi innauigabile. 592
Maſſagetæ qui ſint 372
Mediolanum à Ludouico Franciæ Rege captum 470
Mediolanum ſe Gotis dedit 503
Menſæ Regij qui filij digni 81
Mercatorum auaritia 598
Moguntia reuaſtata 142
Moleſti ſubditus exactiones 574
Monſtreoli arx capitur 672
Monumenta illuſtrium Veterum 132
Murium ſubmerſio innumera 277
Muſicæ admiranda uis experitur 178
Maximinus Imperator Rom. natione Gotus, robore & luctator fortiſs. 423. 424

N

Narſetis tela bellica 83
Naufragium Erici. X. 339
Naufragium Chriſtophori. III. 334
Nauim Regiam prædantur Holſati 324
Neapolis capitur 495

Nicolaus Rex, à ſuis ciuibus truncatur 194
Nobilium nomina à beluis deſumpta 157
Nominum mutatio in Gentibus, unde 434
Normanni unde dicti 142. 589. 635
Normannorum ingens ſtrages 641
  Et conſtans fides 754
  Et fuga 755
Normanni ab Imp. Arnulpho cæſi. 649
Normanniæ ad Francos defectio 709
Noruagiæ deſcriptio 589
  Et diſciſsio 632
  Et Mercatura 747
Noruagij bis merguntur 739
Nox nulla 590

O

Oculorum Syrithæ conſtantia 50
Oddo Magus 603
Odöacer primus exterorum Regum Italiæ imperauit 469
Olauus ementitus crematur 321
Olo uiſu terribilis 60
Olauus, Nicolai Miles 754
  Latrones duos ſolus uincit 61
  Toronum cum ſuis obtruncat 62
Olonem Starcuterus in balneo perdit eod.
Optio libera 723
Orchades Inſulæ 590
Oſtrogoti, & Vuiſigoti qui 404. 423
Othimi inſtructio militaris, mari & terra 58

P

Parcere proſtratis, Regium eſt 614
Papa, Idolum 626
Partharis admiranda liberatio 103
Parthorum Regni origo 374
Peregrinatio in terram Sanctam 723
Phinni, & Vuermulani 751
Piaculum Aquini horrendum 149
Pipini uictoria 538
Piratæ Chriſtianiſmi infenſi 632
Piratica olim licita 43
Piratas Abſolon mari perdit 263
Pij Hamburgen. Archiepiſcopi opus 641
Pontificum notabiles ſtrages 193
Pontifex per feneſtram decapitatur 200
Pontifices & Cardinales capiuntur 725
Poppo ferrum candens gerit 153
Principum aſſentatio peſtifera 69
Principum obſeruantia ſumma 275
Prouincia Franciæ iuncta 540
Proditio Blacconis iniquiſsima 173
Proditor Garibaldus, gladio perit 102
Profugorum pœna 178
Puellarum res militaris 53. 59

R

Rachiſius Rex, fit Monachus 116
Rarum uxoris fidei exemplum 596
Rarum fidei exemplum, Satellitis ergà Herum ſuum. 678
Regis apud ueteres electio 6
Regis tactus quid operetur 246
Regis Angliæ crudelè facinus 694
Regnerum ſerpentes dilaniant 139
Regnorũ trium Reges, Suibdagerus, Margareta, Ericus, Ioannes. 381. 321. 358
Regnum Teſtamento legatum 48. 49
Rex Franciæ capitur, & rurſum liberatur 687
Robur Siuuardi 140
Rodöaldus adulter truncatur 101
Rogerius. I. Rex ex Normannis 715
Rogerius Quinq; Vrbes capit eod.
Rogerij fuga & iactura 626
Rogerius ſua recuperat eod.
Rolfonis partus inceſtuoſus 18
Rolfonem Hiaruuarus conuiuio cum ſuis obtruncat: & ipſe poſt cadens. 388
Rollonis Stratagema 659
Rollo Francos uincit 655
  Et baptiſatur 660
Roma à Gotis, pòſt Gallos ſuperata, ſpoliata, B. Hieronymi teſtimonio 455. 456
Roma ſub Gotorum Regibus. 48. annos 490
Roma incendio uaſtata 519. 720.
  Et capta 56
  Secundò à Totila capitur 521
  Et reparatur 522
Romam Belliſarius reparat 519
Romam Narſes capit 528
Romani Imperij perturbatio 469
Romani quãdo Hiſpanias & Galliam amiſerint eod.
Romildæ impudens libido 97. 98
Roſchildiam Röe fundauit 17
Roſmundæ in maritum technæ 86

S

Salani, Saxones, & Alani 460
Sarraceni Sicilia eiecti 713
Sarracenorum ingens clades 540
Saxonum uaria fortuna 610

Saxonum

Saxonibus Ericus.V.nares præſcindit 192
Scipua exortum 478
Scotorum origo 14. 15
Scriptorum apud Danos penuria 27
Scythæ qui 304
Sicambri,Franci 463
Sigericus à ſuis trucidatur 459
Simplicitas pij hominis 674
Sinus & Inſula Ottonis 148
Siuuardi incredibilis urinatio 738
Et mors pœnalis eo.
Skioldi Regis uirtutes 7. 8
Sleſuici Ducatus, Danicus 146
Snionis raptus impudicus 71
Somnij cuiuſdam interpretatio 650
Starcuterus gigas trium ætatū 39. 409. 410
Eius fuga in bello 414
Starcuteri dialogus cum Hathero 443
Et mors 448
Steckelberg ſolo equatur 302
Stratagema Frotonis.I. 13. 15
Stratagema Holſatorum 336
Stratagema nauale 572. 716. 739
Stinckel Rex pijſsimus, idolū Vpſola exterminat 553
Stoxholm fulmine tactum, totum ferè conflagrauit 569
Stupri Regiarum mulierum ultio 134
Stuprum Regneri cum filia Primoris 136
Succini lapidis collectio 5
Sueno.I.ius ſucceſsionis mulieribus decernit 152
Pœnitens Regno reſtituitur eo.
Suenonis.II.libido 164
& inceſtuoſum matrimonium 165
Suenonis.III.in Kanutum & Vualdemarum inſidiæ inhoſpitales 222
Suedorum inſultus in Ioannē Regem Daniæ,& Reginam. 360. 351
Eorum origo 379
Suetiæ deſcriptio & ſitus 367
Suconum hoſpitalitas eo.
Sueuiæ Regum origo 468
Suibdagerus primus trium Regnorum Aquilonarium Rex 9
Sunderoldus Moguntinus Præſul à Normannis Vuormatiæ martoriſatur 662

T

Teias cadit. 531
Tendelindę laus à B.Gregorio 92
Teruilli Normannorum 77
Theodoricus Oſtrogotorum Rex, quem uulgo Dietrich von Bern uocant 625
Theodoricus creatur Rex, & honorificè à Zenone Imp.habetur 471
Theodoricus Veronam capit 472
Rauennā obſidet. Ariminūq; capit. 473
Theodoricus Rex Arriana ſecta infectus, crudelem ſe in Pontif. Rom. Ioannem, Symmachum, Boëtium, alioſq; Romæ exhibuit 481
Theodorici Religionis ſtudioſus animus
Item in captiuos pietas. eo. (474
Item ſuorum connubia 476
Et inſignes uictoriæ 477
Theodemiris Regis uictoria & mors 478
Theodorico Rauenna ſe dedidit 474
Theodorico Roma & Italia cōmendat 472
Theobertus Rex Metenſium 484
Theodatus Rex,auarus 485
Theodatus trucidatur. 496
Toko ſagittarius peritiſsimus, malum è capite filioli deijcit. 150
Totilæ mors 527
Et Theſaurus 536
Tributum Friſiorum 132
Tributorum Lex noua, Regibus recēs electorum ſoluendum 130
Trium Regnorum unitas 569
Triumphus Aureliani 431
Tuitsbergum capitur 723
Tumultus in Suenonem 212
Tumultus Scanienſium in Præfectos duplex 227. 228. 280. & 283
Tumultus Orientalium 281
Tumultus in Kanutum.IIII. 172. 173
Tumultus urbium maritimarum 333
Tumultus Ruſticus ſedatur 692
Tutorum filiorum Frotonis.IIII.ingenium 44
Tylæ ſitus 591

V

Valens Imp.igne cum ſuis perit 452
Valentia prædatur 639
Vallum Thiræ notabile 149
Variæ uictoriæ Danorum & Suecorū 552
Vbbo.44.telis in pectore cadit 60
Venetiarū Veterū deſcriptio,& origo 75.
Et illarum conditores 87 (467. 488
Veneti origine Vuandali 415

Virginum.11000.perſecutio 74
Vltio paternæ necis in Atislo.II. 393
Vigilius Papa 513
Vincitur Ericus 734
Vinum accinaticum 487
Vitaliani Bergam depredantur 750
Vitaliani unde dicti 60
Vitigis Regis fortiter geſta 497
Vrbium aliquot fundationes 745

W

Walacria 652
Waldemari pericula uaria 222. 223
Waldemari Ducis fortuna 291. 292
Waldemari.I.uerſutia 243
Waldemarus.II.inſidijs capitur 299
Waldemarus.III. Regno pellitur, & rurſus reſtituitur 314
Wandali à Saxonibus coërciti 274
Wilhelmi mors 725
Et Legatio 728
Wiſigoti, & Oſtrogoti qui 404

VICTORIAE Regũ, Nationum, & Ciuitatum aliquot.

A

Adelredi contra Richardum 693
Alberti contra Romulum 316
Albuini contra Gepidas 82
Arithperti contra Rotarim, quem cum puero iugulat 111
Arnulphi in Danos & Normannos maxima.100000. 144. 648
Aquini contra Ingonem 738. 739
Arngrini contra Phinnos 408
Antini contra Darium 397
Atilæ in Remenſes 463

B

Balduinus contra patrem ſuum 700
Barbarorum ergà Amazones 377
Bauarorum ergà Lombardos 97
Eorundem contra Lupum 105
Belliſarij contra Theodatum, & Neapolitanos 495
Eiuſdem contra Totilam 514
Boos contra Hotherum 20. 21. 350
Biorn contra Hesbernum 544

C

Carolus contra Normannos 640. 644
Chriſtiernus.I.contra Godlandos 346
Eiuſdem contra fratrem Gerardũ 354
Chriſtophori.III.ergà Iutios tumultuãtes (344
Childeberti contra Garibaldum 91
Eiuſdem contra Amalricum 491
Ciuium maritimarũ ergà Danos 318.319. 332
Clodouei contra Alaricum 478
Comitum Holſaten. contra Chriſtophorum.I. 305
Conſtantini Magni contra Gotos 438
Conſtantini ergà Alanos 460

D

Daxonis contra Vuichſertum 138
Dan.III.in Saxones 29
Danorum contra Rugianos 234. 235
Eorundẽ contra Vuandalos 251.252.287
Eorundem in Piratos atrox 260
Eorundem in Principes Romanos 323
Eorundem in Cimbros 324
Eorundem in Hamburgeñ. 332
Eorundem in Suecos 352. 440
Eorundem contra Siuuarum 448. 449

E

Eduardi contra Anglos 704
Emundi contra Kanutum 552
Erici.I. contra Haraldum 47
Erici.II.contra Ducem Aquinum 411
Eiuſdem contra fratrem ſuum 554
Erici.V.contra Nicolaum 193
Erici.VI.in Olauum 190. 200
Erici Saxonis contra Albertum 317
Erici Noruagij contra Gunthionum 406
Erici coutra Suenonem. 550
Eudo Dux contra Martellum 539

F

Franci ergà Danos 686
Fridleui contra Hallandos 30
Friſiorum contra Abel 304
Eorundem contra Danos 323
Fro contra Siuuardum 548
Frotonis.I.contra Curetes & Ruſſos 13
Eiuſdem contra Friſios 14
Eiuſdem contra Britannos 15
Eiuſdem contra Noruagios 610
Frotonis.II contra.X.Duces Noruagiæ 28
Frotonis.III.cõtra Hunos maxima 34. 406
Eiuſdem in Britannos conuiuantes 35
Itẽ in Hybernos quos Danos ſubegit eo.
Frotonis.IIII.contra Suertingum & Haienum 39

G

Gepidarum

Gepidarum contra Oſtrogotas 439
Gerardi Holſatenſis contra Chriſtophorum.II. 313
Eiuſdem contra Ottonem eo.
Godfridi contra Vuilhelmum 705. 706
Gotari contra Ericum 607
Gotorum contra Perſem 399
Eorundem contra Macedones 400
Eorundem contra Lyſimachum eo.
Eorundẽ contra Romanos 421.427.451
Eorundem contra Gepidas 426
Eorundem contra Herulos, & Vuandalos 435
Eorundem contra Romanos, Campaniam, Lucaniam, & Brutos. 456
Gotrici cum Saxonibus 130
Gram contra Phinnos 9
Eiuſdem contra Sichtrugum 380
Grimoäldi in Foro popilienſes 106
Gregariorum ergà Nauim Regiam 334
Eorundem contra Noruagios 755
H
Haconis contra Sigarum 53. 416. 417
Hagbarti contra Regios filios 415
Hallandorum contra Kanutum & Carolum 276
Haddingi contra Suibdagerum 9. 595
Eiuſdẽ contra Ericũ & Haſmundũ 11.381
Eiuſdem contra Vffonem 11. 353
Et contra Aquinum 597
Haldani.II.in Ericum 46
Haldani.III.contra Ericum.I. 48
Haldani pugilis in Siuuarum Saxonem 57
Haldani contra Siuuardum.I. 411
Eiuſdem contra Ericum.II. 412
Eiuſdem contra Aquinum eo.
Hallandorum contra Kanutum & Carolum 276
Haraldi Angli in Suenonem triplex 163
Eiuſdem in Noruagos 164
Haraldi ergà Danos 678
Haſmundi contra Haddingum 596
Helgonis contra Scalcum 17
Eiuſdem contra Hundingum 17
Eiuſdem contra Hotbrodum eo.
Hiartuuari contra Rolfonem 388
Hiruuilli contra Ruſlam. 602
Eiuſdem contra Danos eo.
Holſati aduerſus Danos 314. 315
Eorundem contra eoſdem 315
Eorundẽ cõtra eoſdẽ in Flensburg 336.337
Holſatorum in Danos 204
Hotheri contra Balderum 389. 390
Hucleti in Homethũ & Hogrinũ 24. 406
Hundingi contra Röe 17
Hunorum contra Gotos 438
I
Iarmerici contra Suecos 87
Eiuſdem contra Gotarum 449
Eiuſdem contra Vuandalos. eo.
Innocentij Papæ contra Rogeriũ 725. 726
Ioannis Chriſtophori.II.frater, contra Danos 313
Ioannis contra Suecos 582. 583
Iuſtinianus contra Gotos 524. 525
Iuniperti contra Alachim 110
K
Kanuti.II.in Vuandalos, Sembos & Anglos 155
Eiuſdem contra Olauum 156
Kanuti.V.in Vuandalos 297
L
Longobardorum ergà Herulos 80
xxx. Ducum eorum ergà plures 88. 89
Longobardorum ergà Pont.max. 100
Eorundem contra Imp.Rom. 103
Ludouicus contra Normannos 685
M
Magni contra Vuandalos, & Suenonẽ 162
Eiuſdem in Chriſtiernum 191
Eiuſdem contra Ruſſos 565
Eiuſdem contra Aquinum 748
Margareta contra Albertum 568
N
Narſetis ergà Totilam 83. 527
Nordalbingorũ cõtra Vualdemarũ.II. 300
Normãnorũ et Danorũ in Chriſtianos 144
Eorundem in Anglos 164
Eorũdẽ in Anglos, Friſios, Batauos 633
Eorundem in Friſios 641
Eorundem contra Carolum 642
Eorundem contra Ludouicum 643
Eorundem contra Vuilhelmum 662
O
Oddonis Magi contra Noruagios 603
Odonis contra Richardum 698
Olonis ergà Thoronem, & Britannos 611
Omundi contra Ringonem 613
Ottonis Imp. contra Danos 148
Eiuſdem contra Normannos 687

Ottonis Marchionis contra Danos 290

P

Philippi contra Gotos 392

Piratarum ergà Danos 159

R

Regneri contra Frotonem.I. 16

Eiuſdē contra Fro, Suecorū Regem 627

Regneri alterius contra Britannos 135

Contra Helleſponticos & Scythas 137

Contra Hesbernum & Vbbonem 138

Ringonis contra Haraldum.III. 60

Roberti contra Anglos 701

Eiuſdē contra Alexium & Venetos 720

Rogerij ergà Fratres 721

Rolfonis contra Atislum 19. 388

Rollonis contra Francos 654. 656

Eiuſdem contra Pictauos 656. 657

Romanorū contra Gotos maxima 428. 429

per Val. Aurelianum, in 320000. 430

Et contra Cannuabam 431

Eorundem contra Rhadagaſum 455

Eorundem contra Atilam 465

Rorici contra Vuandalos 21

Rugianorum in Danos 233

S

Siuualdi.I. contra Regnaldum 51

Siuualdi.II. contra Haconém 54. 416

Siuuardi.II. contra Ringonem 113

Siuuardi.III. & Bicconis in Danos 140

Snionis contra Suedos 71

Skioldi contra Alemannos 8

Stralesſundiorum contra Ducem de Louenburg 310

Suecorū contra Chriſtiernū 339. 353. 355. 586

Eorundem contra Danos 441

Suenonis.I. contra Olauum 154

Eiuſdem contra Adelredum 694

Eiuſdem contra Friſios 208

Suenonis.III. in Kanutū 203. 204. 206. 207

Suenottonis contra Suedos 683

Eiuſdem contra Haraldum, Saxones, atque patrem ſuum. 679

Sundenſium contra Danos 334

T

Theodoſij cum Vuiſigotis 453

Theodorici.II. contra Riciarium 468

Theodati contra Mauritium filium, & deinde Ducē Mundū, patrē ſuū 494. 497

Theobaldi contra Richardum 588. 689

Thomiris contra Cyrum 395. 396

Toriſmundi contra Atilam 467

Totilas contra Romanos 507. 508. 516

Eiuſdem contra Neapolitanos 510

Triumphus Aureliani 431

Trondo contra Ruslam ſororem 624

V

Venetorum erga Robertum 717

Vffonis contra Haddingum 596

Vitigis contra Belliſarium 497

Eiuſdē in Romanos 496. 499. 502. 503. 504

W

Waldemari.I. in Suenonem 216

Eiuſdem in Vuandalos Tribuſanos 253

Eiuſdem in Scanienſes ſeditioſos 280. 281

Eiuſdem ſecundò in Scanienſes 284

Waldemari Ducis in Adolphum Holſatienſem 291

Wandalorum contra Siuuardum.I. 64

Eiuſdem contra Suenonem.I. 150. 152

Eiuſdem contra Danos 250. 182. 183

Eiuſdem contra Ericum.VI. 200. 201

Wicleti contra Ambletum 24

Wilhelmi contra Haraldum 707

Wilhelmi Ferrabachij ergà Græcos, Siciliam atque Apuliam. 713

Wiſigoti contra Francos 479

DVELLVM.

Arngrini cum Scalco 407

Atisli.II. cum Frouuino 391

Collerus cum Horuuendillo 600

Emundi cum duobus 63

Erici cum Alrico 407

Fridleui.II. cum Anone 98

Frogeri cum Frotone 601

Frotonis.I. geminatum 16

Frotonis.II. cum Frogero 18

Gram octuplex 381

Haldani.III. cum Grimmone 48. 614

Item cum Ebbone 49

Haldani Gunnari cum.xij. 58

Item cum fratre Hildigero 56. 419

Item cum undecim 419

Item cum Siuualdo &.7. filijs eius 413

Item cum piratarum Principi 60.

Olonis cum duobus 61

Eiuſdem cum duodecim 619

Omundi cum duobus 624

Regneri cum tribus ſuis filijs.8. ſternit 116

544

Skioldi

Skioldi cum Germano. [illegible]
Starcuteri cum Vuiſinno inuulnerabili 40
Eiuſdem cum nouem fratribus. 612. 613
Item cum Hama 40
Item cum nouem uno conflictu 410
Vbbonis cum Vuandalo 22
Vffonis cum duobus Saxonibus 26
Vuandali cuiuſdam cum Dano 21

¶ Vocabula Latinagermanica, quę in hoc Libro ædita ſunt.

Alba Iulia, Albanum, Regalis. Stülweiſſenburg.
Alba Græca. Kreyechiſch Weiſſenburg.
Albania, Albanium, Albion. Engelland. A cretæ abundantia.
Albis fluuius. die Elb.
Alani, Salani. Sachßen am mör.
Allobroges. Sophoier.
Altitona. Hohenburg.
Amaſus. die Emß.
Aniſus. die Enß.
Antuates. ober Wallis. ad ſeptentrionē
Aquiſgranum. Ach. ciuitas.
Aquitania. Goſcongia.
Arelatum. Arle. ciuitas.
Aurelianenſes. Orlienſer. Aurelian. Orliens.
Aquileia. Aglar.
Amiterium. Aquila.
Arelatum. Arle.
Atheſis. die Etſch.
Auares. Beyer. Boij.
Auſtraſia. Reinſtram/ Metzerland/ Lothringen/ Brabant.
Altaripa. Speir.
Antonaco. Andernach.
Agrippina. Cöll.
Angria. Engern.
Armorica. Britannien.
Alemanni. Alleman̄/ Teütſchen.
Alpes ſummæ. Gotthart.
Allodium. ein eygen güt/ nit lehen.
Antuates. an Eolen/ Grauſchafft populi
Alſa. die Jll. Hinc Alſatia.
Arolla. der groſſʒ Gletſcher.
Baiceri. Beheng.
Baltica. Skonland.
Bataui. Holländer. Batauia. Holand.
Bardi. Sachßen.
Belgæ. Brabänder/ Holänder.
Belgradum. Kreyechiſch Weiſſenburg.
Benacus. Gartſch.
Berga. Bergen in Finnen.
Biarnores. Phinner.
Bononia. Benong.
Boruſsia. Preuſſen.
Boryſthenes. Der Neper/ Boch/ Diempt
Britannia. Engelland.
Brixia, ellum. Preſſʒ.
Brunduſium. Brundutio.
Bructeri. Weſtphaler.
Buda. Ofen.
Burgundia minor. Uechtland.
Bodobriga. Bopparten.
Boij. Boiarij. Beyer. Auares.
Calmar. ciuitas in Schmalland.
Cantium. Cantzelberg.
Carinthia. Kernten.
Catti. Heſſen. Hundsrücker.
Canthi. Fryeßen.
Ceculia. Zeckenland in Sybenbürgen.
Cibinium. Hermenſtatt.
Chauci, Fryeßländer.
Cheruſci. Krachgäwer/ Otenwälder.
Cimbri. Den̄märcker/ Holſatzer.
Cimbrica Cherſoneſus. Den̄marck.
Coruatia. Croatia. Krabaten. Croacien.
Cineſius. mons Cinis.
Campidona. Kempten.
Cella Ratolffi. Cell am Underen See.
Corcira. Curſula. Corſun.
Dania. Datia. Dennmarck.
Dantiſcum. Gedanum. Dantzge.
Daruernum. Douer.
Dofrini. Alpen.
Dofrefil. Norwegiſch gebürg.
Draua. die Trag.
Daruernum. Doner.
Demuilia. Dzuina.
Diuion. Diſion.
Eboracum. Yorck.
Eydora. die Eyder. fluuius.
Eſtones. Leifländer.
Ethruria. Toſcon.
Finna. Finnland.
Falerinum. Monteflaſcon.
Forum Iulij. Forjul.
Foſen. Ynßel in Norwegen.
Falachia. Walachey.

Fabarium. Pfeffers.	Lunæ mons. Lunburg.
Francia Orientalis. Francken.	Lugdunum. Lyon.
Francia Occidentalis. Franckreich.	Laudanum. Laon.
Gepidæ. der Gothen anſtöſſer.	Lauriſſa. Lorſch cloſter.
Gethæ. Gothen/Sybenbürger.	Lupinum. Meyenfeld.
Gothia. Gothland. Gütland. Grünland. Skonland.	Laureacum. Lerch.
Gleſſaria inſula Succinum ferens.	Letuania. Littow.
Gratianopolis. Granobel.	Magnopolis. Meckelburg.
Gades. Erythrea Inſula Hiſpaniæ.	Marcomanni. Märcker/Behem.
Germanni. Garmañ. Teütſchen.	Mare mediterraneum. das groſſz mör/ mittel mör.
Geñ.10. Garmania.	Mare Balticum. Belt.
Hannonia. Hennegaw.	Martiana ſylua. Schwartzwald.
Harelungi. Briſgawer.	Martinopolis. Merſzburg.
Hedui. Burgunder.	Menapij. Gelleriſchen/Cleuiſchen.
Hermunduri. Moraui. Merther.	Miſia. Mœſia. kleyn Scythia.
Heruli. Sclauer.	Moldauia. Moldaw.
Hercynia ſylua. Hartzwald.	Montifalco. Monteflaſcon.
Hibernia. Yrrland.	Mons peſſulanus. Montpelier.
Hiſter. Thünaw.	Mons Sempronius. Sinpelberg.
Hiſtria. Hiſtrich. Ernland.	Morauia. Merhen.
Holſatia. Holſatz. Holſteyn.	Moſa. die Moſz.
Hafnia. Koppenhagen.	Moſella. die Moſzel.
Hamo. Hamburg.	Moſcouia. Moſcowiter.
Hyrcanum mare. das Caſpiſch mör.	Moſcus. die Moſco. fluuius.
Heſperia. Hiſpanien.	Moſcha. ciuitas inibi.
Heluetij. Eydgnoſſen/Schweitzer.	Munus datum. Mundat.
Hydruntium. Otront.	Mauri monaſterium. Morſzmünſter.
Iburinga. Überlingen.	Nagnia. Narnia.
Iaurinum. Rab.	Narbonenſis Gallia. Langendocken.
Ihuri. hynder Hungeren.	Nemetes. Speirer.
Illyria. Wyndiſch marck.	Neugardia. Newgard in Litten.
Inſubria. Meyland.	Neuſtria. Normandey.
Iutia. Jütland.	Nicopia. Nicopynt.
Iuraſſus. Jurtenberg. propè Bernam.	Nidroſia. Druntheym in Nor.
Iſthmus. Zypffel/oder eingang im land	Nicea. Niſſen/oder Niſſa.
Iuuania. Saltzburg.	Nitria. Neutrach.
Lacus Podamicus. Bodenſee.	Norici. Nortgäwer/Beyer.
Lacus Lemannus. Loſanner ſee.	Nuithones. Nüchtländer.
Lacus Benacus. der Garth ſee.	Nouienium. Eberſzheym münſter.
Lacus Venetus. Zeller ſee.	Obotriti. Meckelburger/darumb Wiſmaren.
Leopolis. Lewenburg.	Obrinca. die Moſzel.
Liburnia. Croacia alijs.	Odera. die Oder/Eyder. fluuius.
Licus. der Lech.	Oceanus. das bodenloſz mör. ult. Hiſpa.
Ligeris. die Loere.	Olruna. die Tolder.
Licopia. Licopint.	Oximum. Ochſzenfurt.
Liuonia. Lyfland.	Oenotria. Italia.
Londinum. Londen.	Padus. der Po. fluuius Italiæ.
Lubeca. Lübeck.	Pannonia ſuperior. Oſterreich.
Ludocia. Newloſz.	